

Праисторија грчког језика

Орсат Лигорио

ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛ

ΜΝΞΟΠΡΣΤΥ

ΦΧΨΩ

Књига I

Орсат Лигорио

ПРАИСТОРИЈА ГРЧКОГ ЈЕЗИКА

ПРИРУЧНИК ИСТОРИЈСКЕ И КОМПАРАТИВНЕ ГРАМАТИКЕ ГРЧКОГ
ЈЕЗИКА СА УВОДОМ У ИНДОЕВРОПСКУ ЛИНГВИСТИКУ

КЊИГА I

УВОД У ИНДОЕВРОПСКУ ЛИНГВИСТИКУ; ФОНЕМИКА И ФОНЕТИКА ИНДОЕВРОПСКОГ
ПРАЈЕЗИКА; КОМПАРАТИВНА И ИСТОРИЈСКА ФОНЕТИКА ГРЧКОГ ЈЕЗИКА I – ИСХОД
ПОЈЕДИНАЧНИХ ПРАИНДОЕВРОПСКИХ ГЛАСОВА; ЕТИМОЛОШКИ РЈЕЧНИК ПРИМЈЕРА,
ИНДЕКСИ РИЈЕЧИ, ПОЈМОВНИК ИСТОРИЈСКЕ ФОНЕМИКЕ И ФОНЕТИКЕ,
ПРЕПОРУЧЕНО ШТИВО, БИБЛИОГРАФИЈА.

Универзитет у Београду – Филозофски факултет
Београд, 2022.

Орсат Лигорио
ПРАИСТОРИЈА ГРЧКОГ ЈЕЗИКА I

СЕРИЈА

Посебна издања часописа *Lucida intervalla*

УРЕДНИЦИ СЕРИЈЕ

проф. др Војин Недељковић
проф. др Борис Пендељ

РЕЦЕНЗЕНТИ

др Јасна Влајић-Поповић
академик проф. др Јасмина Грковић-Мејџор
академик проф. др Александар Лома

ЛЕКТОРИ

мср Марија Гмитровић
Алекса Кривошија
проф. др Борис Пендељ

ИЗДАВАЧ

Универзитет у Београду – Филозофски факултет

ШТАМПА

Службени гласник

ДИЗАЈН КОРИЦА

Орсат Лигорио

СЛИКА НА КОРИЦАМА

»Плава птица«

(Минојска фреска из са. 15. в. пр.н.е. Кућа фресака, Кнос.)

ТИРАЖ

50 примерака

ISBN

978-86-6427-215-5

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	IX
СИМБОЛИ И СКРАЋЕНИЦЕ	XIII
СИМБОЛИ	XIII
СКРАЋЕНИЦЕ ГРАМАТИЧКИХ ПОЈМОВА	XII
СКРАЋЕНИЦЕ ИМЕНА ЈЕЗИКА И ДИЈАЛЕКАТА	XIV

Увод у индоевропску лингвистику

ИНДОЕВРОПСКИ И НЕИНДОЕВРОПСКИ ЈЕЗИЦИ	1
ИНДОЕВРОПСКИ ЈЕЗИЦИ	1
ОКОЛНИ НЕИНДОЕВРОПСКИ ЈЕЗИЦИ	15
ПРАИНДОЕВРОПСКИ И ПРАИНДОЕВРОПЉАНИ	24
ПРАИНДОЕВРОПСКИ	24
ПРАИНДОЕВРОПЉАНИ	24
ЦИЈЕПАЊЕ ПРАИНДОЕВРОПСКЕ МАТИЦЕ	29
ИНДОЕВРОПСКА ПРАПОСТОЈБИНА	29
СЕОБА ИНДОЕВРОПЉАНА	30
МОДЕЛ ПОРОДИЧНОГ СТАБЛА	32
КЕНТУМСКИ И САТЕМСКИ ЈЕЗИЦИ	32
РЕКОНСТРУКЦИЈА ИНДОЕВРОПСКОГ ПРАЈЕЗИКА	35
ЕТИМОЛОГИЈА	35
»ОТКРИЋЕ« САНСКРИТА	36
КОМПАРАТИВНИ МЕТОД	37
РЕКОНСТРУКЦИЈА	38
НАЧЕЛО БЕЗИЗНИМНОСТИ	42
АНАЛОГИЈА	43

РАДНИ ЈЕЗИЦИ		45
РАДНИ ЈЕЗИЦИ У ОВОМ ПРИРУЧНИКУ		45
СТАРОИНДИЈСКИ		46
АВЕСТИЈСКИ		48
СТАРОПЕРСИЈСКИ		50
ЈЕРМЕНСКИ		52
ФРИГИЈСКИ		53
ГРЧКИ		55
ЛАТИНСКИ		59

ФОНЕМИКА И ФОНЕТИКА ИНДОЕВРОПСКОГ ПРАЈЕЗИКА

ФОНЕМЕ И АЛОФОНИ ИНДОЕВРОПСКОГ ПРАЈЕЗИКА		64
ФОНЕМСКИ ИНВЕНТАР ИНДОЕВРОПСКОГ ПРАЈЕЗИКА		64
АЛОФОНИЈА ПРАИНДОЕВРОПСКИХ ФОНЕМА		66
Алофонија вокала		66
Алофонија сонаната		67
Слоготворни сонанти		68
Неслоготворни сонанти		77
Риксов закон		88
Алофонија консонаната		90
ПРАИНДОЕВРОПСКИ ДИФТОНЗИ		90
<i>VR</i> - и <i>RH</i> -дифтонзи		90
Кратки <i>VR</i> -дифтонзи		91
Дуги <i>VR</i> -дифтонзи		98
Бојење вокала у <i>VR</i> -дифтонзима		98
Алофонија сонаната у <i>VR</i> -дифтонзима		99
<i>RH</i> -дифтонзи		99
<i>HR</i> -дифтонзи		101
ГЛОТАЛИСТИЧКО ТУМАЧЕЊЕ ПРАИНДОЕВРОПСКИХ ПЛОЗИВА		102
ГРУПЕ ИНДОЕВРОПСКИХ КОНСОНАНАТА		103
Групе од два консонанта		103
Групе од три консонанта		110

ПОЈАВЕ У ФОНЕМИЦИ И ФОНЕТИЦИ ИНДОЕВРОПСКИХ ВОКАЛА	111
НЕКЕ ПОЈАВЕ ПРАИНДОЕВРОПСКИХ ВОКАЛА	111
Превој	111
Лебдјећи превој	128
Контракција вокала	128
НЕКЕ ПОЈАВЕ ПРАИНДОЕВРОПСКИХ СОНАНАТА	128
Метатеза ларингала	128
Губитак ларингала	128
НЕКЕ ПОЈАВЕ ПРАИНДОЕВРОПСКИХ КОНСОНАНАТА	129
НЕКЕ ПОЈАВЕ ПРАИНДОЕВРОПСКИХ ДИФТОНГА	130
Нове дужине	130
Акутско дужење	130
Акутско дужење <i>VH</i> -дифтонга	130
Акутско дужење <i>RH</i> -дифтонга	132
Компензацијско дужење	134
Стангов закон	134
Семерењијев закон	134
Моносилабичко дужење	136
НЕКЕ ПОЈАВЕ ПРАИНДОЕВРОПСКИХ КОНСОНАНТСКИХ ГРУПА	136

КОМПАРАТИВНА И ИСТОРИЈСКА ФОНЕТИКА ГРЧКОГ ЈЕЗИКА I
ИСХОД ПОЈЕДИНАЧНИХ ПРАИНДОЕВРОПСКИХ ГЛАСОВА

ИСХОД ПРАИНДОЕВРОПСКИХ ВОКАЛА У ГРЧКОМ	142
ПРЕГЛЕД	142
РАЗВИТАК СИСТЕМА ВОКАЛА	139
КРАТКИ ВОКАЛИ	152
Праиндоевропско *e	152
Праиндоевропско *o	167
ДУГИ ВОКАЛИ	174
Праиндоевропско *ē	174
Праиндоевропско *ō	176

ИСХОД ПРАИНДРОЕВРОПСКИХ СОНАНАТА У ГРЧКОМ	178
ПРЕГЛЕД	178
РАЗВИТАК СИСТЕМА СОНАНАТА	179
НАЗАЛИ	183
Праиндоевропско * <i>m</i>	183
Праиндоевропско * <i>n</i>	191
ЛИКВИДЕ	198
Праиндоевропско * <i>r</i>	198
Праиндоевропско * <i>l</i>	206
СЕМИВОКАЛИ	211
Праиндоевропско * <i>i</i>	211
Праиндоевропско * <i>u</i>	220
ЛАРИНГАЛИ	233
Праиндоевропско * <i>h</i> ₁	233
Праиндоевропско * <i>h</i> ₂	240
Праиндоевропско * <i>h</i> ₃	248
ИСХОД ПРАИНДРОЕВРОПСКИХ КОНСОНАНАТА У ГРЧКОМ	254
ПРЕГЛЕД	254
РАЗВИТАК СИСТЕМА КОНСОНАНАТА	254
ФРИКАТИВИ	261
Праиндоевропско * <i>s</i>	261
ЛАБИЈАЛНИ ПЛОЗИВИ	272
Праиндоевропско * <i>p</i>	272
Праиндоевропско * <i>b</i>	277
Праиндоевропско * <i>b</i> ^h	279
ДЕНТАЛНИ ПЛОЗИВИ	284
Праиндоевропско * <i>t</i>	284
Праиндоевропско * <i>d</i>	292
Праиндоевропско * <i>d</i> ^h	298
ВЕЛАРНИ ПЛОЗИВИ	303
Праиндоевропско * <i>k</i>	303
Праиндоевропско * <i>g</i>	305
Праиндоевропско * <i>g</i> ^h	308

ПАЛАТОВЕЛАРНИ ПЛОЗИВИ	310
Праиндоевропско * <i>ǵ</i>	310
Праиндоевропско * <i>ǵ</i>	314
Праиндоевропско * <i>ǵ^h</i>	319
ЛАБИОВЕЛАРНИ ПЛОЗИВИ	323
Праиндоевропско * <i>k^u</i>	323
Праиндоевропско * <i>g^u</i>	327
Праиндоевропско * <i>g^{uh}</i>	330
ВРЕЛА ОБРАЂЕНИХ ПРАГРЧКИХ ИСХОДА	334
ВРЕЛА ОБРАЂЕНИХ МИКЕНСКИХ ИСХОДА	340
ВРЕЛА ОБРАЂЕНИХ ГРЧКИХ ИСХОДА	346
ВРЕЛА ОБРАЂЕНИХ ДИЈАЛЕКАТСКИХ ИСХОДА	353

ДОДАТАК

ЕТИМОЛОШКИ РЈЕЧНИК ПРИМЈЕРА	358
ИНДЕКС ПРИМЈЕРА ПРЕМА ПРАИНДОЕВРОПСКОМ КОРИЈЕНУ	507
ПРАИНДОЕВРОПСКИ	507
ХЕТИТСКИ	528
ТОХАРСКИ	530
СТАРОИНДИЈСКИ	531
АВЕСТИЈСКИ	537
СТАРОПЕРСИЈСКИ	540
ЈЕРМЕНСКИ	542
СТАРОФРИГИЈСКИ	543
НОВОФРИГИЈСКИ	544
МИКЕНСКИ	544
ГРЧКИ (КЛАСИЧНИ И АТИЧКИ)	546
ГРЧКИ (ДИЈАЛЕКАТСКИ)	560
ВЕНЕТСКИ	564
ЛАТИНСКИ	565

ОСАЧКИ	.	.	.	.	.	.	569
УМБРИЈСКИ	.	.	.	.	.	.	569
ГАЛСКИ	.	.	.	.	.	.	569
ИРСКИ	.	.	.	.	.	.	570
ВЕЛШКИ	.	.	.	.	.	.	571
КОРНИШКИ	.	.	.	.	.	.	571
ГОТСКИ	.	.	.	.	.	.	571
СТАРОНОРДИЈСКИ	.	.	.	.	.	.	573
ЊЕМАЧКИ	.	.	.	.	.	.	574
ЕНГЛЕСКИ	.	.	.	.	.	.	575
СТАРОПРУСКИ	.	.	.	.	.	.	575
ЛИТВАНСКИ	.	.	.	.	.	.	575
ЛЕТОНСКИ	.	.	.	.	.	.	576
ПРАСЛОВЕНСКИ	.	.	.	.	.	.	577
СРПСКОХРВАТСКИ	.	.	.	.	.	.	579
АЛБАНСКИ	.	.	.	.	.	.	581
ИЗВОРНИ ЗАПИС ПРИМЈЕРА	.	.	.	.	.	.	582
СТАРОИНДИЈСКИ / ДЕВАНАГАРИ	.	.	.	.	.	.	582
АВЕСТИЈСКИ / АВЕСТИЈСКО ПИСМО	.	.	.	.	.	.	589
СТАРОПЕРСИЈСКИ / СТАРОПЕРСИЈСКО ПИСМО	.	.	.	.	.	.	592
ЈЕРМЕНСКИ / ЈЕРМЕНСКО ПИСМО	.	.	.	.	.	.	593
СТАРОФРИГИЈСКИ / ФРИГИЈСКО ПИСМО	.	.	.	.	.	.	594
МИКЕНСКИ / ЛИНЕАР Б	.	.	.	.	.	.	595
ПОЈМОВНИК ИСТОРИЈСКЕ ФОНЕМИКЕ И ФОНЕТИКЕ	.	.	.	.	.	.	599
ПРЕПОРУЧЕНО ШТИВО	.	.	.	.	.	.	624
Увод у индоевропску лингвистику	.	.	.	.	.	.	624
ФОНЕМИКА И ФОНЕТИКА ИНДОЕВРОПСКОГ ПРАЈЕЗИКА	.	.	.	.	.	.	627
ИСТОРИЈСКА И КОМПАРАТИВНА ФОНЕТИКА ГРЧКОГ ЈЕЗИКА I	.	.	.	.	.	.	628
ДОДАТАК	.	.	.	.	.	.	629
БИБЛИОГРАФИЈА	.	.	.	.	.	.	630
САЈТОВИ И АПЛИКАЦИЈЕ СА ИНТЕРНЕТА	.	.	.	.	.	.	649

СПИСАК ПРИЛОГА

СЛИКЕ

ВЕЛИКЕ ГРУПЕ ИНДОЕВРОПСКИХ ЈЕЗИКА	.	.	.	14
РЕЛИКТНИ ИНДОЕВРОПСКИ ЈЕЗИЦИ	.	.	.	14
ИНДОЕВРОПСКО ПОРОДИЧНО СТАБЛО	.	.	.	33

ДИЈАГРАМИ

СТРУКТУРА ПРИМЈЕРА У ДРУГОМ ПОГЛАВЉУ	.	.	.	63
СТРУКТУРА ПРИМЈЕРА У ТРЕЋЕМ ПОГЛАВЉУ	.	.	.	141
СТРУКТУРА ПРИМЈЕРА У ЧЕТВРТОМ ПОГЛАВЉУ	.	.	.	357

ТАБЕЛЕ

ИСХОДИ ПРАИНДОЕВРОПСКИХ ВОКАЛА У ГРЧКОМ	.	.	142
ИСХОДИ ПРАИНДОЕВРОПСКИХ СОНАНАТА У ГРЧКОМ	.	.	178
ИСХОДИ ПРАИНДОЕВРОПСКИХ КОНСОНАНАТА У ГРЧКОМ	.	.	254
МЕЂУНАРОДНА ФОНЕТСКА АБЕЦЕДА (IPA)	.	.	597
ПРИМЈЕРИ ИЗГОВОРА НЕКОЛИКИХ IPA СИМБОЛА	.	.	599

ПРЕДГОВОР

Овај приручник саставио сам желећи да студентима основних студија класичних наука обезбиједим напредну литературу за предмет *Историјска граматика грчког језика I*, који са проф. др Александром Ломом и доц. др Сандром Шћепановић на Филозофском факултету у Београду предајем од академске године 2014/15. *Историјска граматика грчког језика I* предмет је који обухвата и увод у компаративну индоевропску лингвистику и саму историјску граматiku грчког језика. Напредно штиво за тако обиман предмет стога никако не може да стане у једну књигу него ће морати да буде подијељено у четири књиге, које носе заједнички наслов *Праисторија грчког језика*.

Прва књига *Праисторије* обухвата увод у индоевропску лингвистику, преглед фонемике и фонетике индоевропског прајезика те први дио компаративне и историјске фонетике грчког језика, тј. исход појединачних индоевропских гласова у грчком језику.

Друга књига *Праисторије* обухватиће други дио компаративне и историјске фонетике грчког језика, тј. исход индоевропских дифтонга и консонантских група у грчком језику те историјску акцентуацију грчког језика са уводом у историју индоевропског акцента.

Трећа књига *Праисторије* обухватиће преглед морфологије праиндоевропског имена и први дио компаративне и историјске морфологије грчког језика, тј. појаве индоевропских именâ у грчком језику.

Четврта књига *Праисторије* обухватиће преглед морфологије праиндоевропског глагола и други дио компаративне и историјске морфологије грчког језика, тј. појаве индоевропских глаголâ у грчком језику.

Ова књига, осим за *Историјску граматiku грчког језика I*, као напредно и / или допунско штиво, може послужити и за још неколико предмета на студију класичних наука; то су *Историјска граматика грчког језика II* на четвртој години основних студија, *Ближа упоредна историја класичних језика* на мастер студијама, *Индоевропска лингвистика* на првој години докторских студија итд.

Концепт за *Праисторију грчког језика* настао је на основу скрипте коју сам био саставио још академске године 2011/12. када сам, као докторанд, предавао историјску граматiku грчког језика на Одјелењу за индоевропску лингвистику Универзитета у Лајдену; за ту прилику узео сам, наимае, да

детаљно поредим историјску граматiku Хелмута Рикса (Rix 1976) са тада тек објављеним етимолошким рјечником Роберта Бејкеса (BEEKES 2010).

Лајденском рукопису враћао сам се у више наврата, а највише управо у периоду од 2014. до 2018. када сам, као доцент, поред *Историјске граматике грчког језика* предавао и различите изборне предмете на Одјељењу за класичне науке Универзитета у Београду, укључујући *Увод у историјску лингвистику, Ведски санскрит, Класични санскрит, Староавестијски, Староперсијски, Старофригијски и Сабелски*. (Потоњи у сарадњи са мср Данилом Савићем.)

Но, главни дио рукописа за прву књигу *Праисторије* настао је нешто касније, у периоду од средине 2019. до средине 2021, када сам написао већину новог текста. У том тексту хтио сам да обрадим три цјелине које отприлике одговарају садржини првог семестра *Историјске граматике грчког језика I*; то су увод у индоевропску лингвистику, фонемика и фонетика индоевропског прајезика, и први дио историјске и компаративне граматике грчког језика, тј. исход појединачних индоевропских гласова у грчком језику.

Попут концепта, и овај рукопис почива на Риксовој граматичи и Бејкесовом рјечнику, али је поред тога допуњен сазнањима из радова новијег датума. Издвојио бих свакако Бејкесовог уџбеник индоевропске лингвистике у преради Михила де Вана (BEEKES 2011²) који ми је све вријеме служио као основ. Но, на овај рукопис ипак су највише утицали неки други, скорији радови о односу грчког и фригијског (LIGORIO–LUBOTSKY 2013, 2018, OBRADOR-CURSACH 2019, 2020, KORTLANDT 2020, ŠORGO *ускоро*) у којима је најзад доказано да је фригијски грчком вјероватно најближи индоевропски језик и да по свој прилици ваља рачунати и са грекофригијским прајезиком.

Осим тога, постоје и неке друге одлике које овај приручник чине нешто другачијим од осталих приручника историјске граматике грчког језика.

Прво, то је чињеница да је историјска граматика грчког језика у овом приручнику обрађена поступно, тј. од првобитног индоевропског прајезика до позног индоевропског прајезика и од грчког прајезика до микенског и грчког језика, а не, како то обично бива, напречац, тј. тако што се даје само изворни индоевропски прајезик и грчки језик. Постепена обрада служи да дочара ток развика, а смисао за ток је у историјској граматичи управо кључан.

Друго, то је чињеница да је индоевропска компаративна лингвистика у овом приручнику ограничена на оне језике који су грчком нешто ближи, тј. на индоирански (староиндијски, авестијски, староперсијски), јерменски, фригијски и латински, умјесто да се, како то обично бива, грчки пореди са

свим гранама индоевропских језика без разлике. Оваква, ближа компарација служи да студентима класичних наука олакша увод у компаративну индоевропску лингвистику тако што им од неких двадесет радних језика прво представља оних шест који су за њихову потребу најпречи.

И треће, то је чињеница да овај приручник садржи етимолошки рјечник у којем се налазе сви примјери који су у тексту дати, дочим се обично напосе штампају приручници компаративне лингвистике и историјске граматике а напосе етимолошки рјечници. Но, у пракси је етимолошки рјечник нераздвојив од компаративне лингвистике и историјске граматике и *vice versa* те су зато у овај приручник укључене обје те компоненте.

Тежиште овог приручника је на примјерима, а то бива зато што је – како сам дубоко увјерен – компаративну лингвистику и историјску граматику много лакше учити из примјера него из правила.

Али опет, ја нисам хтио баш било какве примјере. Хтио сам само оне »добре«, тј. оне који су у етимолошком смислу неспорни а у историјском смислу беспријекорни. Хтио сам, осим тога, и то да што више примјера буде састављено од читавих ријечи, нерадо за примјер узимајући ову или ону основу ријечи или пак голи коријен ријечи. И, најзад, хтио сам да подударност између датог примјера и реконструисаног облика буде потпуна; такође сам хтио да, ако је могуће, потпуна буде и подударност између примјера и датих облика који су са њим сродни. Све ово, јасно, није могло бити тако у сваком појединачном примјеру, али, макар начелно, то је оно чега сам се држао док сам бирао примјере.

Нажалост, није било довољно мјеста да ова књига обухвати и један општи увод у историјску лингвистику. Тај предмет студенти класичних наука слушају прије *Историјске граматике грчког језика I*, на другој години основних студија, и зато се предзнање основних појмова историјске лингвистике у овом приручнику подразумијева; али ипак, да не би каквог неспоразума било, такви појмови – у тексту штампани **потцртаним, маснијим слогом** – дефинисани су и у *Појмовнику историјске фонемике и фонетике* на крају књиге.

Желио бих захвалити свима оним са којим сам у периоду од 2011. до 2021. разговарао о различитим темама које су на овај или онај начин уклопљене у овај приручник; колико ме памћење служи, то су Ил Акад, Лусјен ван Бејк (Lucien van Beek), Лука Бренеселовић, Михил де Ван (Michiel de Vaan), Елија Вебер (Elia Weber), Никола Вулетић, Рик Дерксен (Rick Derksen), Петер

Александер Керхоф (Peter Alexander Kerkhof), Алвин Клухорст (Alwin Kloekhorst), Гус Кронен (Guus Kroonen), Дучо Лели (Duccio Lelli), Александар Лома, Марек Мајер (Marek Majer), Храч Мартиросјан (Hrach Martirosyan), Ранко Матасовић, Аљоша Миленковић, Вукашин Миљковић, Биљана Михајлова (Биљана Михайлова), Војин Недељковић, Шимон Новак (Szymon Nowak), Томас Оландер (Thomas Olander), Михаил Ослон, Марјанца Пакиж, Михаел Пејро (Michaël Peyrot), Дарјуш Пивоварчик (Dariusz Piwowarczyk), Роланд Пот (Roland Pooth), Тајмен Пронк (Tijmen Pronk), Саскија Пронк Титхоф (Saskia Pronk-Tiethoff), Данило Савић, Велизар Садовски, Дивна Солеј, Умберто Селва (Umberto Selva), Дарко Тодоровић, Адам Хилестед (Adam Hyllested), Александер Швагер (Alexander Schwager), Аљоша Шорго, Сандра Шћепановић. Нека им је свима срдачна хвала, а напосе мојим добрим менторима, Фредерику Кортланду (Frederik Kortlandt) и Александру Лубоцком (Александр Лубоцкий).

Посебно треба да поменем Бориса Пендеља, ванредног професора класичних наука на Филозофском факултету у Београду, Марију Гмитровић, докторанда класичних наука на Филозофском факултету у Београду и истраживача сарадника на Одсеку за етимологију Института за српски језик САНУ, и Алексу Кривошију, студента основних студија класичних наука на Филозофском факултету у Београду, који су детаљно читали овај рукопис и помогли ми да се из њега уклоним многе ситне грешке, а понекад и оне крупне.

Такође, посебно треба да поменем и свог пријатеља Војина Недељковића, редовног професора класичних наука на Филозофском факултету у Београду, који ме је често соколио да рукопис што прије доведем крају.

Разумије се, сви горепоменути унапријед су оправдани од било каквих грешака које преостају у штампаној верзији; оне су искључиво и само моје.

Са приватне стране захвалио бих својим драгим родитељима, Лорену и Ани, и својој вољеној супрузи, Марини, без чије се сталне подршке овако дугорочном пројекту никада не бих могао ни понадати.

Ако читалац просуди да овај приручник у нечему мањка, замолио бих га да ми то ипак не узме за зло јер, штоно у Υ 248sq. рече добри Хомер:

»Στραπτὴ δὲ γλῶσσο' ἐστὶ βροτῶν, πολέες δ' ἐνὶ μῦθοι
παντοῖοι, ἐπέων δὲ πολὺς νομὸς ἔνθα καὶ ἔνθα».

Београд, пролеће 2022.

Орсат Лигорио

СИМБОЛИ И СКРАЋЕНИЦЕ

СИМБОЛИ

*	реконструисан облик	≈	слично је
†	транспонован облик	*C	ма који пије. консонант
#-	почетак ријечи	*D	ма који пије. звучни пловив
-#	крај ријечи	*D ^h	ма који пије. аспирирани пловив
>	правилно даје, постаје	*H	ма који пије. ларингал
<	правилно постаје од	*L	ма која пије. ликвида
>>	неправилно даје, постаје	*N	ма који пије. назал
<<	неправилно постаје од	*R	ма који пије. сонант
⇒	даје ... путем деривације	*T	ма који пије. безвучни пловив
⇐	постаје од ... путем деривације	*V	ма који пије. вокал
→	даје ... путем формације	*V	ма који кратак пије. вокал
←	постаје од ... путем формације	*V̄	ма који дуг пије. вокал
=	једнако је	*W	ма који пије. семивокал

СКРАЋЕНИЦЕ ГРАМАТИЧКИХ ПОЈМОВА

abl	<i>ablātīvus</i> , аблатив	interrog	<i>interrogātīvus</i> , упитан
acc	<i>accūsātīvus</i> , акузатив	ipf	<i>imperfectum</i> , имперфекат
act	<i>āctīvum</i> , актив	ipv	<i>imperātīvus</i> , императив
adi	<i>adiectīvum</i> , придјев	loc	<i>locātīvus</i> , локатив
adv	<i>adverbium</i> , прилог	med	<i>medium</i> , медиј
aor	<i>aoristum</i> , аорист	mp	<i>mediopassivum</i> , медиопасив
augm	<i>augmentum</i> , аугмент	nom	<i>nōminātīvus</i> , номинатив
coll	<i>collēctīvum</i> , збирни	num	<i>numerāle</i> , број
comm	<i>commūne</i> , заједнички	obl	<i>obliquus</i> , кос
comp	<i>comparātīvus</i> , компаратив	opt	<i>optātīvus</i> , оптатив
coni	<i>coniūnctiō</i> , везник	ord	<i>ordinālis</i> , редни
dat	<i>datīvus</i> , датив	pass	<i>passivum</i> , пасив
demonstr	<i>dēmōnstrātīvus</i> , показни	pcl	<i>particula</i> , рјечца
du	<i>duālis</i> , дуал	pers	<i>persōnāle</i> , лични
fut	<i>futūrum</i> , футур	pf	<i>perfectum</i> , перфекат
gen	<i>genitīvus</i> , генитив	pl	<i>plūrālis</i> , плурал
ind	<i>indicātīvus</i> , индикатив	poss	<i>possessivum</i> , присвојни
indecl	<i>indeclinabile</i> , непромјењиво	ppf	<i>plūsquamperf.</i> , плусквамперф.
inf	<i>infinitīvus</i> , инфинитив	praep	<i>praepositio</i> , предлог
int	<i>instrūmentālis</i> , инструментал	praes	<i>praesens</i> , презент

pron	<i>prōnōmen</i> , замјеница
pt	<i>participium</i> , партицип
refl	<i>reflexivum</i> , повратни
rel	<i>relativum</i> , односни
sb	<i>substantivum</i> , именица

sg	<i>singulāris</i> , сингулар
subi	<i>subiunctivus</i> , конјунктив
supl	<i>superlativus</i> , суперлатив
vb	<i>verbum</i> , глагол
voc	<i>vocativus</i> , вокатив

СКРАЋЕНИЦЕ ИМЕНА ЈЕЗИКА И ДИЈАЛЕКАТА

ав.	авестијски	ибалт.	источнобалтички
алб.	албански	игерм.	источногермански
ан.	анатолски	ие.	индоевропски
арг.	арголидски	иир.	индоирански
арк.	аркадски	икелт.	италокелтски
акип.	аркадскокипарски	ил.	илирски
ат.	атички	инд.	индијски
афр.	африканс	инкелт.	инсуларни келтски
балт.	балтички	ир.	ирски
беот.	беотски	иран.	ирански
брет.	бретонски	исл.	источнословенски
бслов.	балтословенски	исладн.	исландски
буг.	бугарски	ит.	италијански
вед.	ведски	итал.	италски
вел.	велшки	јап.	јапански
вен.	венетски	јат.	јонскоатички
вњем.	високоњемачки	јерм.	јерменски
гал.	галски	јид.	јидиш
герм.	германски	јон.	јонски
глуж.	горњолужички	јпиц.	јужнопиценски
гот.	готски	јсл.	јужнословенски
гфр.	грекофригијски	кар.	каријски
грч.	грчки, старогрчки	каш.	кашупски
дан.	дански	келт.	келтски
дач.	дачки	киб.	келтиберски
длуж.	доњолужички	кип.	кипарски
дор.	дорски	ккелт.	континентални келтски
енг.	енглески	корн.	корнишки
еол.	еолски	крит.	критски
збалт.	западнобалтички	лат.	латински
згерм.	западногермански	леп.	лепонтски
зсл.	западнословенски	лет.	летонски

лиг. лигурски
 лид. лидијски
 лик. А ликијски А
 лик. Б ликијски Б
 литв. литвански
 локр. локидски
 лув. лувјиски
 луз. лузитански
 лукс. луксембуршки
 лфал. латинскофалишћански
 мађ. мађарски
 мак. македонски
 мен. менски
 мес. месапски
 међ. међански
 мик. микенски
 млав. младоавестијски
 нан. новоанатолски
 нгрч. новогрчки
 нинд. новоиндијски
 ниран. новоирански
 нњем. нискоњемачки
 норв. норвешки
 нур. нуристански
 нфр. новофригијски
 њем. њемачки
 ос. осачки
 пал. палајски
 палб. праалбански
 пан. праанатолски
 пбсл. прабалтословенски
 пгерм. прагермански
 пгфр. прагрекофригијски
 пие. праиндоевропски
 пиир. праиндоирански
 пир. праирански
 пис. писидијски
 пит. праиталски
 пјерм. прајерменски
 пкелт. пракелтски
 пол. полапски

пољ. пољски
 псл. прасловенски
 птох. пратохарски
 рум. румунски
 рус. руски
 саб. сабелски
 сид. сидетски
 сик. сикулски
 сјгерм. сјеверногермански
 скит. скитски
 скр. санскрит
 сл. словенски
 слн. словеначки
 слњ. словињски
 слч. словачки
 срвелш. средњовелшки
 сргрч. средњогрчки
 сринд. средњоиндијски
 сриран. средњоирански
 став. староавестијски
 стан. староанатолски
 ствелш. старовелшки
 ствњем. старовисокоњемачки
 стгрч. старогрчки
 стенг. староенглески
 стинд. староиндијски
 стир. староирански
 стиран. староирански
 слат. старолатински
 стмак. старомакедонски
 стнорд. старонордијски
 стперс. староперсијски
 стпрус. старопруски
 стсл. старословенски
 стфр. старофригијски
 сх. српскохрватски
 тес. тесалски
 тох. тохарски
 тох. А тохарски А
 тох. Б тохарски Б
 трач. трачки

тур. турски
укр. украјински
умб. умбријски
фал. фалишћански
фар. фарски
фок. фокидски
фр. фригијски
фран. француски

фриз. фризијски
хет. хетитски
хол. холандски
хом. хомерски
чеш. чешки
швед. шведски
шкот. шкотски
шп. шпански

**УВОД
У ИНДОЕВРОПСКУ ЛИНГВИСТИКУ**

ИНДОЕВРОПСКИ И НЕИНДОЕВРОПСКИ ЈЕЗИЦИ

ИНДОЕВРОПСКИ ЈЕЗИЦИ

§1 Индоевропски језици (ие.) породица су језика коју, како се обично сматра, чини 13 великих језичких група; то су анатолски језици, тохарски језици, италски језици, келтски језици, германски језици, грчки језик, албански језик, јерменски језик, индоаријски или индијски језици, ирански језици, кафирски (каурски, ђаурски) или нурситански језици, балтички језици и словенски језици укључујући, између осталог, и српскохрватски.

§2 Анатоолски језици (ан.) налазе се на простору Анатолије (грч. Ἀνατολή), тј. Мале Азије, гдје су Хетити, најзначајнији међу Анатооцима, у 18. в. прије нове ере били основали државу са престоницом у Хатуши (хет. *Ḫa-at-tu-ša*), која ће на врхунцу моћи обухватити Анатолију, Левант и горњу Месопотамију;¹ откривени су почетком 20. в. нове ере када су на мјесту Хатуше откопане плочице које је одмах потом дешифровао Бедрих ХРОЗНИ;² документовани су најпрво у 18. в. прије нове ере, и то хетитским натписима писаним клинастим писмом на глиненим плочицама, међу којим се истиче *Натпис краља Аните* из 18. в. прије нове ере; броје не више од 10 језика, и то хетитски (хет.) у средини Анатолије, палајски (пал.) на сјеверу Анатолије (у Пали), лувијски (лув.) са хијероглифским и клинописним лувијским на југу Анатолије (у Лувији и шире), лидијски (лид.) на западу Анатолије (у Лидији), те ликијски (лик.) са ликијским А и милијским или ликијским Б, каријски (кар.), сидетски (сид.) и писидијски (пис.) на југозападу Анатолије (у Лидији, Карији, Сиди и Писидији); изумрли су до конца старе ере; обично се дијеле хронолошки, на староанатолске (стан., чији језички споменици датирају из периода од 18. до 8. в. прије нове ере) и новоанатолске (нан., чији пак језички споменици датирају из периода од 8. до 2. в. прије нове ере), тако да староанатолске чине хетитски, палајски и лувијски а новоанатолске ликијски, лидијски, каријски, сидетски и писидијски; од индоевропског прајезика постали су посредством заједничког, анатолског прајезика (пан.).

¹ Хатуша се налази на мјесту данашњег села Богазкале (*Boğazkale*), близу Анакаре у Турској. Прије Хатуше хетитска престоница била је у Неши, данас на мјесту села Килтепе (*Kültepe*); по томе и бива да се на хетитском Хетити зову *ne-šu-me-né-eš* (дословно »Нешијци«) а сâм хетитски *ne-eš-um-ni-li, ni-ši-li, na-a-ši-li* (дословно »нешијски«).

² Bedřich HROZNÝ (1879-1952), чешки оријенталиста.

§3 Тохарски језици (тох.) налазе се на самом истоку изворног индоевропског простора, на подручју Таримског басена у средишњој Азији, гдје је некад лежао један одвојак Пута свиле дуж којег су током 1. м. нове ере кратко цвјетале вароши Турфан и Куча, чији ће говорници тек много касније, у 19. вијеку, бити погрешно названи Тохарима;³ откривени су почетком 20. вијека када су пронађени први тохарски рукописи које су ускоро потом на њемачки превели Емил Зиг и Вилхелм Зиглинг;⁴ документовани су најпрво у 6. в. нове ере, и то углавном преводима санскритских списа будистичке садржине који су писани тохарским писмом; броје свега неколико језика, и то источнотохарски или тохарски А (тох. А, у околици Турфана) и западнотохарски или тохарски Б (тох. Б, у околици Куче);⁵ изумрли су око 9. в. нове ере, и то тако што су се говорници тохарског асимиловали са говорницима ујгурског (који се на простору Таримског басена и дан-данас говори); од индоевропског прајезика постали су посредством заједничког, тохарског прајезика (птох.).

§4 Италиски језици (итал.) изворно се налазе на подручју Апенинског полуострва, тј. Италије (лат. *Italia*), гдје су Латини (лат. *Latīnī*), најзначајнији међу Италицима, у 8. в. прије нове ере били основали државу са престоницом у Риму (лат. *Rōma*), која ће на врхунцу моћи обухватити читав Медитеран и велики дио Европе; документовани су најпрво око 7 в. прије нове ере, и то латинским натписима писаним латиницом на камену, металу и грнчарији, међу којима се истиче *Натпис на пренестинској копчи* (лат. *fibula Praenestina*), тзв. *Дуеносов натпис* и *Натпис на црном камену* (лат. *Lapis niger*); броје свега 5 језика са дијалектима, и то латински (лат.) изворно на западној обали Италије (у Лацију), фалишћански (фал.) на западној обали Италије (на граници Лација и Етрурије), осачки (ос.) са пелигнијским, вестинским и маруцинским у јужној Италији, умбријски (умб.) са марсијским, волшћанским и еквијским у средишњој Италији, и јужнопиценски (јпиц.) на источној обали Италије (у Пицену); изумрли су концем старе ере изузев латинског, који се током првих вјекова нове ере развио у романски прајезик, одакле су онда потекли сви

³ Тохари (грч. *Τόχαροι*) су заправо били иранско племе.

⁴ Emil SIEG (1866–1951) и Wilhelm SIEGLING (1880–1946), немачки језикословци.

⁵ Чини се да је осим тога постојао и трећи језик, тохарски Ц (тох. Ц), који се налази само у облику имена и позајмљеница у средњоиндијским документима из 3. в. нове ере који потичу са југа и истока Таримског басена гдје су се налазиле индијске трговачке испоставе.

различити романски језици;⁶ дијеле се обично генеалошки, на латинско-фалишћанске (лфал.) и осачкоумбријске или сабелске (саб.), тако да латинскофалишћанске чине латински са романским и фалишћански, а сабелске осачки са пелигнијским, вестинским и маруцинским, умбријски са марскијским, волшћанским и еквијским те јужнопиценски; нарочито су блиски келтским језицима и од индоевропског прајезика су постали посредством заједничког, италокелтског прајезика. (Више о латинском в. у §117.)

§5 Келтски језици (келт.) налазе се на самом западу изворног индоевропског простора, тј. на подручју западне и југозападне Европе, гдје су се од 6. до 3. в. прије нове ере била настанила различита келтска племена, међу којима се истичу Гали (грч. Γαλάται, Κελτοί / Κέλται, лат. *Galli*), Келтиберци (грч. Κελτίβηρες, лат. *Celtiberi*) и Бритонци (грч. Πρεττανοί, лат. *Pritāni*);⁷ документовани су најпрво у 6. в. прије нове ере, и то лепонтским натписима писаним луганским писмом; броје умјерено много језика, и то лепонтски (леп.) на сјеверу Апенинског полуострва (у Цисалпинској Галији), галски (гал.) на Централном масиву (у Галији), келтиберски (киб.) на сјевероистоку Иберског полуострва, бретонски (брет.) у Бретањи, корнишки (корн.) на југозападу Британије (у Корнволу), велшки (вел.) са старовелшким (ствелш.) на западу Британије (у Велсу), шкотски (шкот.) на сјеверу Британије (у Шкотској), менски (мен.) на острвју Мен, између Британије и Ирске, и ирски (ир.) са староирским (стир.) у Ирској; данас су већим дијелом изумрли, изузев од горепомнутих ирски, шкотски, велшки и бретонски; дијеле се обично с обзиром на простирање, на континенталне келтске (ккелт.) и инсуларне келтске (инкелт.), тако да континенталне келтске чине келтиберски, галски и лепонтски а инсуларне келтске ирски, менски, шкотски, велшки, корнишки и

⁶ Романски језици обухватају португалски у Португалу (и Бразилу), галицијски на сјеверозападу Шпаније, кастиљски или шпански у Шпанији (и дијелом Средње и Јужне Америке), ладино међу Јеврејима сефардског обреда, каталонски на истоку Шпаније и Балеарским острвима, провансалски или окцитански на југу Француске, француски у Француској, реторомански у Швајцарској и Италији, италијански у Италији, фурлански на сјевероистоку Италије, истроромански или истриотски на западу Истре, вељотски на Крку, далматски или далматоромански на потезу од Крка до Бара, румунски у Румунији и Молдавији са арумунским или цинцарским на размеђи Грчке, Сјеверне Македоније и Албаније, мегленорумунским или мегленским на граници Грчке и Сјеверне Македоније, истрорумунским на истоку Истре и влашким на истоку Србије итд.

⁷ Келти су се у западну и југозападну Европу доселили из средње Европе, гдје се налази тзв. халштатска култура, која се с њима обично повезује а датира од 8. до 5. в. прије нове ере.

бретонски (који је »прешао« на континент),⁸ или, с обзиром на исход пие. гласа **ku*, на *p*-келтски (у којем пие. **ku* даје *p*) и *q*-келтски (у којем пие. **ku* даје *q* и слично), тако да *p*-келтске чине галски, лепонтски, велшки, корнишки и бретонски а *q*-келтске келтиберски, ирски, менски и шкотски; нарочито су блиски италским језицима и од индоевропског прајезика су постали посредством заједничког, италокелтског прајезика.

§6 Германски језици (герм.) изворно се налазе на подручју сјеверне и средње Европе гдје су се од 8. до 1. в. прије нове ере била настанила различита племена Германа (лат. *Germani*); документовани су углавном од 4. в. нове ере, и то готским преводом *Светог писма* писаним готским писмом који је за потребе мисионарског рада сачинио хришћански епископ Вулфила (лат. *Ulphilas*) у 4. в. нове ере,⁹ и старонордијским натписима писаним старијим рунским писмом (*futhork*) на камену и металу, међу којима се нарочито истиче *Натпис на златним роговима из Галехуа* (у Данској) из 5. в. нове ере;¹⁰ броје поприлично много језика и дијалеката, укључујући нпр. готски (гот.) са кримскоготским на широком потезу од Иберског до Кримског полуострва, старонордијски (стнорд.) на Скандинавском и Јиландском полуострву, Фарским острвима и Исланду, шведски (швед.) на истоку Скандинавског полуострва (у Шведској), норвешки (норв.) са ниношком (норв. *nynorsk*) на западу Скандинавског полуострва (у Норвешкој), дански (дан.) са букмолем (норв. *bokmål*) на Јиландском полуострву (у Данској), феројски, ферјарски или фарски (фер.) на Фарским острвима, исландски (исл.) на Исланду, енглески (енг.) са англосаксонским или староенглеским (стенг.) на југоистоку Британије (у Енглеској), холандски (хол.) са фламанским¹¹ и фризијски (фриз.) у низоземљу (у Холандији и на сјеверу Белгије те у Фризији, на граници Холандије и Њемачке), њемачки (њем.), тј. нискоњемачки (нњем.) и високоњемачки (вњем.) са старовисокоњемачким (ствњем.) у средњој Европи (у Њемачкој, Аустрији, Швајцарској и на западу Белгије), лецебуршки или луксембуршки (лукс.) у Луксембургу и јидиш (јид.) међу Јеврејима ашкенаског обреда; живи су дакако и дан-данас изузев од горепомнутих готски са кримскоготским, који је изумро, и, старонордијски, који се

⁸ Додатно, унутар инсуларних келтских језика разликујемо гоиделску групу, коју чине ирски, менски и шкотски, те британску групу, коју чине велшки, корнишки и бретонски.

⁹ Вулфилин превод сачуван је у препису из 6. в. који се зове *Сребрни кодекс* (лат. *Cōdex argenteus*).

¹⁰ Најстарији германски натпис је *Натпис на кациги из Негове* (у Словенији) која потиче, како се обично сматра, из 3. или 2. в. прије нове ере.

¹¹ Такође, са африкансом (афр.) на југу Африке (у Јужноафричкој Републици и Намибији).

временом развио у источну и западну варијанту, од чега су онда на истоку постали шведски и дански а на западу исландски, фарски и норвешки; дијеле се обично генеалогски, на источногерманске (игерм.), сјеверногерманске (сјгерм.) и западногерманске (згерм.), тако да источногерманске чини готски са кримскоготским, сјеверногерманске старонордијски са исландским, фарским, норвешким, шведским и данским, а западногерманске енглески, холандски са фламанским и африкансом, фризијски, луксембуршки, њемачки и јидиш; од индоевропског прајезика постали су посредством, заједничког германског прајезика (пгерм.).

§7 Грчки језик (грч.) изворно се налази на обалама и острвима Егејског мора, гдје су се концем 3. м. прије нове ере били доселили Хелени / Јелини или Грци (грч. "Ἕλληνες, лат. *Graeci*); документован је најпрво око 16. в. прије нове ере, и то микенским натписима писаним линеаром Б на глиненим плочицама које се налазе у Кносу (грч. Κνωσός), Пилу (грч. Πύλος) и Микени (грч. Μικῆναί); налази се осим тога и на југу Апенинског полуострва, у тзв. Великој Грчкој (грч. Μεγάλη Ἑλλάς, лат. *Magna Graecia*), на Сицилији (грч. Σικελία, лат. *Sicilia*), те на обалама Црног Мора (грч. Πόντος εὐξεινός, лат. *Mare Euxinum*) и, мјестимично, на обалама сјеверне Африке и западног Медитерана, гдје је у старини, захваљујући процесу колонизације, постојала значајна грчка дијаспора; данас се као службени језик говори у Грчкој и на грчком дијелу Кипра, а као мањински језик између осталог на југу Италије, гдје још увијек постоји грчка дијаспора; нарочито је близак фригијском језику и од индоевропског прајезика је вјероватно постао посредством заједничког, грекофригијског прајезика (пгфр.). (Више о грчком в. у §116.)

§8 Јерменски језик (јерм.) налази се на простору Јерменске висоравни на Блиском истоку, гдје су се током 2. м. прије нове ере били доселили Јермени (јерм. *Hayek*, грч. Ἀρμένιοι); документован је најпрво у 5 в. нове ере, и то преводом *Светог писма* писаним јерменским писмом који је за потребе мисионарског рада саставио хришћански епископ Месроп Маштоц (јерм. *Mesrop Maštoc'*); данас се као службени језик говори у Јерменији (и »Арцаху«), а као мањински у околним земљама, Турској, Ирану и Грузији, као и у Русији, Француској, Сједињеним Америчким Државама итд. гдје постоји значајна јерменска дијаспора; према једној теорији, нарочито је близак трачком и, ако је тако, могуће је да је од индоевропског прајезика постао посредством заједничког, тракојерменског прајезика. (Више о јерменском в. у §114.)

§9 Албански језик (алб.) налази се на западу Балканског полуострва; документован је углавном од 16. вијека, и то преводом дијелова литургије под насловом *Мисал (Meshari)*, који је саставио католички свештеник Јован Бузуку (*Gjon Buzuku*);¹² данас се као службени језик говори у Албанији и на Косову, а као мањински у Црној Гори, Хрватској, Сјеверној Македонији, Грчкој, Италији итд. гдје постоји значајна албанска дијаспора; дијалекатски се дијели на тоскијски (*toskë*, на којем је заснован савремени стандард) и гегијски (*gegë*, на којем су забиљежени најстарији споменици), тако да тоскијски чине јужноалбански говори са тзв. арванитичким говорима у Грчкој, тзв. арберешким говорима у Италији и једним дијелом македонских говора, а гегијски сјеверноалбански говори са косовским и црногорским говорима, тзв. арбанашким говорима у Хрватској и другим дијелом македонских говора; близак је, како се чини, илирском и месапском.

§10 Индијски језици (инд.) налазе се на Индијском потконтиненту гдје се током 2. м. прије нове ере био доселио први вал Аријаца (стинд. *Āryāḥ*) наставивши се испочетка у долини ријеке Инда (стинд. *Sindhuḥ*, грч. *Ἰνδός*);¹³ документовани су најпрво у 15. в. прије нове ере, када су, како се сматра, настали најстарији дијелови *Ригведе (Ṛgveda)*, која је – као и остале *Веде*, тј. *Јађурведа (Yajurveda)*, *Самаведа (Sāmaveda)* и *Атхарваведа (Atharvaveda)* – вјековима са кољена на кољено преношена усменим путем, а деванагарским је писмом записана тек много касније, можда око 8. вијека нове ере;¹⁴ броје врло много језика и дијалеката, укључујући нпр. староиндијски (стинд.) са ведским, епским и класичним санскритом и пали диљем читавог Индијског потконтинента, махараштри, гуђурати и маратхи на западу Индијског потконтинента, пањђаби и синдхи на сјеверозападу Индијског потконтинента, шаурасени, паишаћи, ардхамагадхи, непали и хинди-урду или хиндустани на сјеверу Индијског потконтинента, магадхи, орија и бенгали на истоку Индијског потконтинента, цејлонски или синхалешки на Шри Ланци и ромски диљем источне Европе; живи су дакако и дан-данас, изузев од горепомнутих шаурасени, махараштри, магадхи, ардхамагадхи и паишаћи, који су изумрли,

¹² Најстарији албански језички споменик је заправо веома кратка *Формула за крштење (Formula e pagëzimit)*, коју је средином 15. вијека забиљежио католички бискуп Павле Анђео (*Pal Ëngjëlli*).

¹³ Индијци су се у Индију доселили из околице Аралског језера гдје се налази андроновска култура, која се обично с њима повезује а датира из 2. м. прије нове ере.

¹⁴ Најстарији индијски језички споменик су неколика имена и ријечи које су на плочицама забиљежене у хуријском краљевству Митани, у југоисточној Анатолији, гдје су, како се чини, у 15. и 14. в. прије нове ере на власти били Аријци, што се дâ закључити по томе што су носили аријска имена и клели се боговима попут Индре, Митре, Варуне и Насатјâ.

те староиндијски и пали, који су такође изумрли али се и даље користе у религијске сврхе (и то први у хиндуизму а други у будизму); дијеле се обично хронолошки, на староиндијске (стинд., чији језички споменици датирају из периода од 15. до 6. в. прије нове ере), средњоиндијске (сринд., чији пак језички споменици датирају из периода од 5. в. прије нове ере до 6. в. нове ере) и новоиндијске (нинд., чији опет језички споменици датирају из периода од 7. в. нове ере надаље), тако да староиндијске чине ведски, епски и класични санскрит, средњоиндијске пали, шаурасени, махараштри, магадхи, ардхамагадхи и паишаћи, а новоиндијске хиндустани, гуђурати, пањђаби, синдхи, маратхи, непалски, орија, бенгали, цејлонски и ромски; нарочито су блиски иранским и нуристанским језицима и од индоевропског прајезика су постали посредством заједничког, индоиранског прајезика (пиир.). (Више о староиндијском в. у §111.)

§11 Ирански језици (иран.) налазе се на подручју Блиског истока, гдје се током 2. м. прије нове ере био доселио други вал Аријаца (стперс. *Ariya*, млав. *Arya*) наставивши се понајвише на Иранској висоравни (млав. *airyanam*, одакле данас *Иран*); документовани су најпрво у периоду од 15. до 10. в. прије нове ере, када су, како се сматра, настали најстарији дијелови *Авесте*, тзв. *Гате* (ав. *Gāthā*), које су, као и индијске *Веде*, са кољена на кољено најпрво преношене усменим путем, а авестијским су писмом записане тек много касније, можда око 4. в. нове ере; броје веома много језика и дијалеката, укључујући нпр. староперсијски (стперс.) са средњоперсијским и новоперсијским или фарсијем у средини Иранске висоравни, авестијски (ав.) и пашто на истоку Иранске висоравни, бактријски, согдијски и дари на сјевероистоку Иранске висоравни, парћански и хоразмијски на сјеверу Иранске висоравни, међански (међ.) на сјеверозападу Иранске висоравни, курдски на западу Иранске висоравни и истоку Мале Азије, балочи на југу Иранске висоравни, хотаносакски на југозападу Таримског басена, скитски (скит.) уздуж сјеверних граница Блиског истока и осетски на Кавказу; живи су дакако и дан-данас, изузев од горепоменутих авестијски, међански, парћански, хотаносакски, согдијски, хоразмијски и бактријски, који су изумрли, те староперсијски и скитски, који су се временом развили у друге језике, и то староперсијски у средњоперсијски па у фарси а скитски у алански па у осетски; дијеле се обично хронолошки, на староиранске (стиран., чији језички споменици датирају из периода од 16. до 4. в. прије нове ере), средњоиранске (сриран., чији пак језички споменици датирају из периода од 3. в. прије нове ере до 9. в. нове ере) и новоиранске (ниран., чији

опет језички споменици датирају из периода од 10. в. нове ере надаље), тако да староиранске чине авестијски, староперсијски, скитски и међански, средњоиранске средњоперсијски, парћански, хотаносакски, согдијски, хоразмијски и бактријски, а новоиранске фарси, пашто, дари, балочи, курдски и осетски; нарочито су блиски индијским и нуристанским језицима и од индоевропског прајезика су постали посредством заједничког, индоиранског прајезика (пиир.). (Више о авестијском и староперсијском в. у §112sq.)

§12 Нуристански језици (нур.) налазе се на јужним обронцима Хиндукуша; документовани су веома касно, тек од 18 в. нове ере; броје не више од 10 језика, укључујући васи-вари (енг. *Wasi-wari*), ашкун (енг. *Ashkun*) и ваигали (енг. *Waigali*), који се налазе у Авганистану, те камката-вари (енг. *Kamkata-wari*), који се налази у Авганистану и Пакистану; дијеле се с обзиром на простирање, на сјеверне и јужне, тако да сјеверне чине камката-вари и васи-вари, а јужне ашкун и ваигали; живи су дакако и дан-данас, али су угрожени јер се многи говорници поред нурситанских све више служе иранским језицима, као што је нпр. дари (у Авганистану) или пашто (у Авганистану и Пакистану); нарочито су блиски индијским и иранским језицима и од индоевропског прајезика су постали посредством заједничког, индоиранског прајезика (пиир.).

§13 Балтички језици (балт.) налазе се дуж југоисточне обале Балтичког мора; документовани су најпрво у 14. в. нове ере, и то старопруским *Епиграмом из Базела*; броје свега неколико језика, и то старопруски (стпрус.) и судовијски или јатвиншки на јужној обали Балтичког мора (у Прусији и Јатвингији) те литавски или литвански (лит.) и летонски (лет.) на источној обали Балтичког мора (у Литванији и Летонији); живи су дакако и дан-данас, изузев од горепоменутих старопруски и јатвиншки, који су изумрли; дијеле се обично генеалошки, на источнобалтичке (ибалт.) и западнобалтичке (збалт.), тако да источнобалтичке чине литвански и летонски, а западнобалтичке старопруски и јатвиншки; нарочито су блиски словенским језицима и од индоевропског језика су постали посредством заједничког, балтословенског прајезика (пбсл.).

§14 Словенски језици (сл.) изворно се налазе на подручју источне Европе, гдје су становали Словени (псл. **Slověne*), који су се током 6. и 7 в. нове ере били преко Дунава доселили и на Балканско полуострво; документовани су од 10. в. нове ере, и то углавном старословенским

преводом *Светог писма* писаним глагољцом и ћирилицом, на којем су радили тзв. словенски апостоли Ћирило и Методије (грч. Κύριλλος καὶ Μεθόδιος);¹⁵ броје поприлично много језика и дијалеката, укључујући нпр. руски (рус.), бјелоруски (блр.) и украјински (укр.) на истоку Европе, полапски (пол.), словињски (слњ.), пољски (пољ.), кашупски (каш.), чешки (чеш.), словачки (слч.), горњолужички (глуж.) и доњолужички (длуж.) у средњој Европи, те старословенски (стсл.), бугарски (буг.) и македонски (мак.), српскохрватски (сх.) са старосрпским и старохрватским, и словеначки (слн.) на југоистоку Европе; живи су дакако и дан-данас, изузев од горепоменутих полапски и словињски, који су изумрли, те старословенски, који је такође изумро али се, као црквенословенски,¹⁶ и даље користи у хришћанској литургији; дијеле се обично генеалошки на источнословенске (ислов.), западнословенске (зслов.) и јужнословенске (јслов.), тако да источнословенске чине руски, бјелоруски и украјински, западнословенске пољски, полапски, кашупски, словињски, горњолужички, доњолужички, чешки и словачки, а јужне старословенски, бугарски и македонски, српскохрватски те словеначки; нарочито су блиски балтичким језицима и од индоевропског прајезика су постали посредством заједничког, балтословенског прајезика (пбсл.).

§15 Осим великих језичких група у индоевропску породицу језика убрајају се и неки појединачни, тзв. **фрагментарни или реликтни језици** који се у правилу налазе само у траговима (лат. *fragmenta, reliquiae*) па се стога не дају груписати ни једни са другима ни напосе са горепоменутих, великим групама индоевропских језика; то су фригијски језик, старомакедонски језик, трачки језик, дачки језик, илирски језик, месапски језик, венетски језик, лигурски језик, сикулски језик, елимски језик, лузитански језик итд.

§16 **Фригијски језик** (фр.) налази се у средишту Мале Азије, гдје су се до краја 2. м. прије нове ере настанили Фригијци (грч. Φρύγες / Βρύγες); документован је најпрво у 8. в. прије нове ере, и то релативно великим бројем натписа на камену писаним фригијским писмом; дијели се хронолошки, на старофригијски (стфр., чији језички споменици датирају из периода од 8. до 4. в. прије нове ере) и новофригијски (нфр., чији језички споменици пак датирају из периода од 2. до 3. вијека нове ере); изумро је

¹⁵ Најстарији словенски језички споменик је *Кијевски мисал*, који, како се обично сматра, датира најкасније из друге половине 10. вијека.

¹⁶ Црквенословенски је језик различитих »редакција« (локалних варијанти) старословенског, укључујући ону српску, хрватску, македонску, бугарску, чешку, руску итд.

почетком нове ере, вјероватно око 5. вијека; нарочито је близак грчком језику и од индоевропског прајезика је вјероватно постао посредством заједничког, грекофригијског прајезика (пгфр.). (Више о фригијском в. у §115.)

§17 Старомакедонски језик (стмак.) налази се на сјеверу Грчке, гдје су током 1. м. прије нове ере становали Македонци (грч. Μακεδόνες), међу које се броји и чуени Александар Велики (грч. Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας); документован је слабо, и то највише именима и глосама које се налазе у грчким изворима; изумро је концем старе ере, можда око 3. вијека; нарочито је, како се чини, близак грчком и, штавише, могуће је да је с њим у блиском сродству.¹⁷

§18 Трачки језик (трач.) налази се на југоистоку Балканског полуострва, гдје су током 1. м. прије старе ере и 1. м. нове ере становали Трачани (грч. Θράκες); документован је слабо, и то углавном глосама које се налазе у грчким изворима, позајмљеницама које се налазе у савременим језицима Балкана (прије свега бугарском и румунском);¹⁸ изумро је почетком нове ере, можда око 6. вијека; према једној теорији, нарочито је близак јерменском и, ако је тако, могуће је да је од индоевропског прајезика постао посредством заједничког, тракојерменског прајезика.

§19 Дачки језик (дач.) налази се на сјеверозападу Балканског полуострва, гдје су током 1. м. прије нове ере и 1. м. нове ере становали Дачани (грч. Δάκοι); документован је веома слабо, и то само позајмљеницама у савременим језицима Балкана (прије свега румунском); изумро је почетком нове ере, можда око 6. вијека; у неизвјесном је односу према другим језицима индоевропске породице. (Неки га сматрају тек дијалектом трачког!)

§20 Илирски језик (ил.) налази се на западу Балканског полуострва гдје су током 1. м. прије нове ере и 1. м. нове ере становала различита илирска племена, међу којима се истичу Делмати (лат. *Delmatae*) и тзв. прави Илири (лат. *Illyrii propriè dicti*); документован је слабо, и то углавном именима која се налазе у грчким и латинским изворима и позајмљеницама које се налазе прије свега у српскохрватском; дијели се дијалекатски, на илирски у правом смислу (на потезу од Дрима у Албанији до Неретве), делматопанонски (на простору између Неретве, Крке и Саве) и, могуће, либурнски (на потезу од

¹⁷ В. MÉNDEZ DOSUNA 2012. (Старомакедонски и македонски из §14 нису, јасно, ни у каквој посебној вези.)

¹⁸ На трачком постоји свега неколико натписа међу којим се истиче *Натпис на прстену из Езерова* (у Бугарској), који датира, како се обично сматра, из 5. в. прије нове ере.

Крке до Раше те на јадранским острвима);¹⁹ изумро је почетком нове ере, можда око 6. вијека; близак је, како се чини, албанском и месапском.

§21 Месапски језик (мес.) налази се на југозападу Апенинског полуострва, у Апулији, гдје су током 1. м. прије нове ере становала различита апулска племена, међу којим се истичу Месапи (грч. Μεσσάπιοι, лат. *Messapii*), Пеуцети (грч. Πεϋκετίοι, лат. *Peucetii*) и Дауни (грч. Δαύνιοι, лат. *Daunii*), који су се ондје вјероватно били преселили са Балканског полуострва; документован је од 6. в. прије нове ере, и то релативно великим бројем натписа на камену који, међутим, углавном садрже лична имена; изумро је концем старе ере, вјероватно око 1. вијека; близак је, како се чини, албанском и илирском.

§22 Венетски језик (вен.) налази се на сјеверозападу Апенинског полуострва, гдје су током 1. м. прије нове ере становали Венети (грч. Ἐνετοί, лат. *Venetii*); документован је од 6. в. прије нове ере, и то релативно великим бројем натписа писаних етрурским писмом; изумро је вјероватно концем старе ере; нарочито је близак, како се обично сматра, италским језицима.

§23 Лигурски језик (лиг.) налази се на сјеверозападу Апенинског полуострва, гдје су током 1. м. прије нове ере становали Лигури (грч. Λίγυες, лат. *Ligurēs*); документован је слабо, и то искључиво именима која се понајвише налазе у латинским изворима; изумро је концем старе ере, можда у 1. вијеку; у неизвјесном је односу према другим језицима индоевропске породице.

§24 Сикелски или сикулски језик (сик.) налази се на истоку Сицилије, гдје су током 1. м. прије нове ере становали Сикели или Скули (грч. Σικελοί, лат. *Siculi*); документован је веома слабо, и то глосама у грчким и латинским изворима и мањим бројем натписа писаних грчким алфабетом од којих најстарији датирају, како се чини, из 6. в. прије нове ере; изумро је концем старе ере, можда у 3. вијеку; близак је, како се чини, италским језицима.

§25 Елимски језик (ел.) налази се на западу Сицилије, гдје су током 1. м. прије нове ере становали Елимци (грч. Ἐλιμοί); документован је веома слабо, и то фрагментарним натписима писаним грчким алфабетом који углавном садрже имена а датирају из периода од 6. до 4. в. прије нове ере; изумро је концем старе ере, можда у 3. вијеку; у неизвјесном је односу према другим језицима индоевропске породице.

¹⁹ Либурнски се често сврстава са илирским мада је његова класификација заправо неизвјесна.

§26 Лузитански језик (луз.) налази се на западу Иберског полуострва, гдје су током 1. м. прије нове ере становали Лузитанци (лат. *Lūsitānī*); документован је релативно слабо, и то углавном именима и мањим бројем натписа који потичу из 2. в. прије нове ере; изумро је концем старе ере, можда у 1. вијеку; у неизвјесном је односу према другим језицима индоевропске породице.

§27 Сада најзад можемо донијети и **општи сажетак** о саставу, документованости и простирању индоевропске породице језика.

§28 Језици индоевропске породице састоје се:

1. од 13 великих језичких група, а то су анатолски језици, тохарски језици, италски језици, келтски језици, германски језици, грчки језик, албански језик, јерменски језик, индијски језици, ирански језици, нуристански језици, балтички језици и словенски језици, те;
2. од 10 реликтних језичких група, а то су фригијски језик, старомакедонски језик, трачки језик, дачки језик, илирски језик, месапски језик, венетски језик, лигурски језик, сикулски језик, елимски језик и лузитански језик.

Изгледно је да су осим тога постојали још неки језици које би, да су забиљежени прије него што су изумрли, такође требало овдје убројити.

Но, могуће је да ће неки забиљежени али досле још увијек непознати индоевропски језици бити откривени тек у будућности.

§29 Језици индоевропске породице документовани су сљедећим редом:

1. анатолски језици хетитским споменицима од 18. в. прије нове ере;
2. грчки језик микенским споменицима од 16. в. прије нове ере;
3. индијски језици староиндијским споменицима од око 15. в. нове ере;
4. ирански језици авестијским споменицима од око 15-10. в. прије нове ере;
5. фригијски језик старофригијским споменицима од 8. в. прије нове ере;
6. италски језици латинским споменицима од 7. в. прије нове ере;
7. келтски језици лепонтским споменицима од 6. в. прије нове ере;
8. месапски језик од 6. в. прије нове ере;
9. венетски језик од 6. в. прије нове ере;
10. сикулски језик од 6. в. прије нове ере;
11. елимски језик од 6. в. прије нове ере;

12. трачки језик од 5. в. прије нове ере;
13. лузитански језик од 2. прије нове ере;
14. германски језици готским споменицима од 4. в. нове ере;
15. јерменски језик од 5. в. нове ере;
16. тохарски језици од 6. в. нове ере;
17. словенски језици старословенским споменицима од 9. в. нове ере;
18. балтички језици старопруским споменицима од 14. в. нове ере;
19. албански језик од 16. в. нове ере;
20. нуристански језици од 18. в. нове ере.

Најстарији споменици, према томе, потичу из анатолских језика, грчког језика, индијских језика и иранских језика, а најскорији из албанског језика и нуристанских језика.

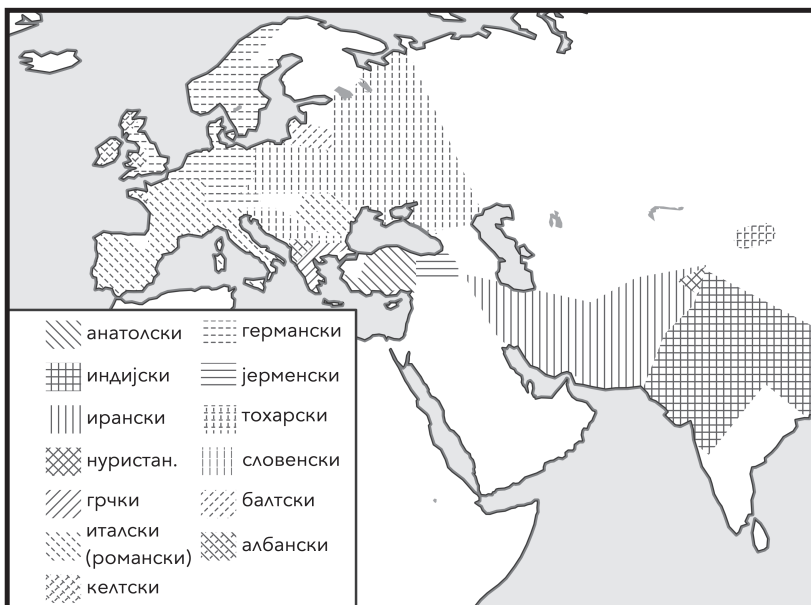
§30 Језици индоевропске породице простиру се на подручју од западне Европе до средишње Азије, односно Индије; в. слике 1 и 2. По томе и бива да се зову управо *индоевропски*.²⁰

Најзападнији древни индоевропски језик је старонордијски (који се између осталог говорио на Исланду у Европи), а најисточнији тохарски А (који се говорио на истоку Таримског басена у Азији).

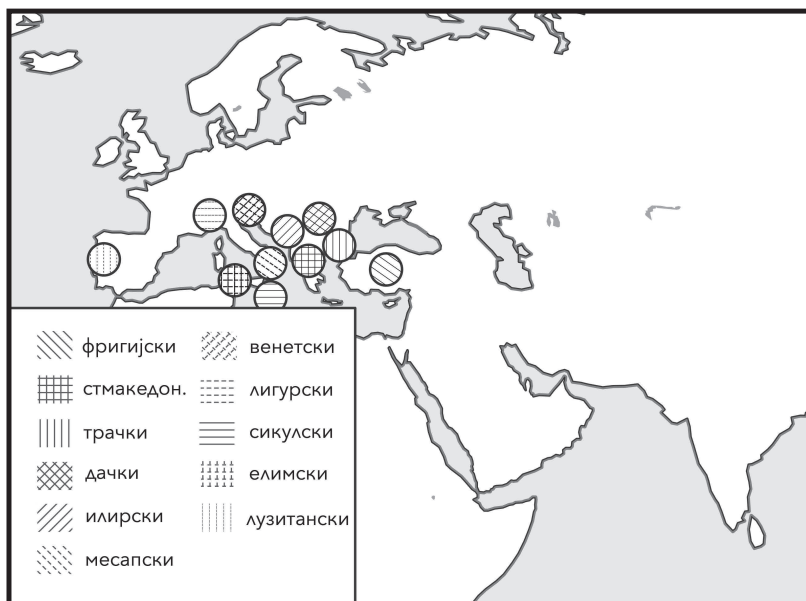
Наравно, данас се индоевропски језици налазе и другдје по свијету, укључујући Америку, Африку и Аустралију; то је углавном посљедица колонијалног ширења мањег броја тзв. свјетских језика, као што су нпр. шпански, француски и енглески.

Библиографска напомена: литературу за овај одјељак в. под тачком *Индоевропски језици у Препорученом штиву* на крају књиге.

²⁰ Назив *индоевропски* сковао је 1813. енглески полимат Томас ЈАНГ (Thomas YOUNG). Поред тога постоје и неки други називи; то су *индогермански* који је 1810. сковао дански географ Конрад МАЛТ-БРУН (Conrad MALTE-BRUN), *индокелтски* који је 1840. сковао њемачки језикословац Аугуст Фридрих ПОТ (August Friedrich POTT), *аријскоевропски* који је 1854. сковао италијански језикословац Грацијаддио Исаија АСКОЛИ (Graziadio Isaia ASCOLI) итд. *Индокелтски* и *аријскоевропски* данас се више не користе, а *индогермански* се користи само у њемачкој језичкој сфери.

Слика 1. Велике групе индоевропских језика

Слика 2. Реликтни индоевропски језици

ОКОЛНИ НЕИНДООЕВРОПСКИ ЈЕЗИЦИ

§31 У околици индоевропских језика налазе се многи неиндоевропски језици; то су уралски језици, афроазијски језици, туркијски језици, абхаскоадигејски језици, картвелски језици, нахскодагестански језици, дравидски језици, мунда-језици, синотибетски језици, монголски језици, тунгуски језици итд. Неки од ових језика оставили су значајан утисак на различите индоевропске језике.

§32 **Уралски језици** налазе се углавном на сјевероистоку Европе и сјеверозападу Азије; посвједочени су од 12. вијека нове ере, и то једним мађарским преводом са латинског; између осталог обухватају, што се тиче оних у Азији, селкупски између ријека Јенисеј и Об, енецки на доњем Јенисеју, ненецки између доњег Јенисеја и Канинског полуострва, остјачки или мансијски и вогулски или хантијски на доњем Обу (у Ханти-Мансији), а, што се тиче оних у Европи, комски и удмуртски на Печори (у Комији и Удмуртији), черемијски или маријски и мордвински на горњој Волги (у Мари Елу и Мордовији), фински (којим је писана нпр. Калевала), карелски и естонски на истоку Скандинавског полуострва (у Финској, Карелији и Естонији), сами (енг. *Saami*) на самом сјеверу Скандинавског полуострва укључујући и Кољско полуострво (у Русији, Финској, Шведској и Норвешкој), мађарски у средишњој Европи (у Мађарској, Војводини и Румунији); дијеле се на балтофинске, лапонске, угријске, пермске, волганске и самоједске, тако да балтофинске чини фински, карелијски и естонски, лапонске сами, угријске хантијски, мансијски и мађарски,²¹ пермске удмуртски и комски, волганске маријски и мордвински, а самоједске енецки, ненецки и селкупски; према индоуралској хипотези, нарочито су блиски индоевропским језицима и, ако је тако, вјероватно су постали од заједничког, индоуралског прајезика; према ностратичкој хипотези, прасродни су са индоевропским, алтајским, афроазијским, дравидским те картвелским језицима и, ако је тако, у крајњој су линији вјероватно постали од заједничког, ностратичког прајезика.

§33 **Афроазијски језици** налазе се на Блиском истоку, Арапском полуострву и сјеверу Африке; документовани су од средине 3. м. прије нове ере, и то академским текстовима писаним клинастим писмом; обухватају, између осталог, академски са асирским и вавилонским у Месопотамији, арамејски у Месопотамији и на Леванту, угаритски на сјеверозападу Леванта,

²¹ Мађари су се у средишњу Европу доселили у 9. в. нове ере.

фенички (којим је нпр. говорио Ханибал) на Леванту и западном Медитерану, иврит или јеврејски са класичним јеврејским (којим је писан нпр. *Стари завет*) на југу Леванта (у Израелу), арапски са класичним арапским (којим је писан нпр. *Кур'ан*) и бројним дијалектима (укључујући нпр. заливски, левантски, египатски, малтешки и марокански) дијалектима Арапског полуострва, Леванта и сјеверне Африке (у Саудијској Арабији, Јемену, Оману, Уједињеним Арапским Емиратима, Катару, Кувајту, Ираку, Сирији, Либану, Јордану, Палестини, Египту, Судану, Либији, Тунису, Алжиру, Мароку, Мауританији итд.), египатски (којим су писани хијероглифски споменици из времена фараона) са староегипатским и средњоегипатским и коптски у Египту, пунски на Магребу и јужним обалама Иберског полуострва, те кабиле (енг. *Kabyle*) и ташелхит (енг. *Tashelhit*) на Магребу (у Алжиру и Мароку); између осталог дијеле се на сјевероисточне семитске, сјеверозападне семитске, југозападне семитске, египатске и берберске, тако да сјевероисточне семитске чине акадски са вавилонским и асирским, сјеверозападне семитске фенички, пунски, јеврејски са класичним јеврејским и арамејски, југозападне семитске арапски са класичним арапским и дијалектима, египатске египатски са староегипатским и средњоегипатским те коптски, а берберске кабиле и ташелхит;²² међу изумрлим броје акадски са вавилонским и асирским, фенички, пунски, класични јеврејски (који се још увијек користи као литургијски језик у јудаизму), угаритски, класични арапски (који се још увијек користи као литургијски језик у исламу), египатски са староегипатским, средњоегипатским и коптски (који се у још увијек користи као литургијски језик у коптском православљу); према ностратичкој хипотези, прасродни су са индоевропским, уралским, алтајским, дравидским и картвелским језицима те, ако је тако, у крајњој су линији вјероватно постали од заједничког, ностратичког прајезика.

Што се тиче битнијих утицаја афроазијских језика на оне индоевропске, ваља имати на уму: 1. да је клинасто писмо којим су писани хетитски и други анатолски споменици преузето од акадског клинастог писма; 2. да је грчки и старофригијски алфавет образован по узору на фенички алфавет;²³ и 3. да је вавилонски уз староперсијски (и еламски, в. §59) био један од главних језика Ахеменидског краљевства у периоду од 6. до 5. в. прије нове ере.

²² Друге групе афроазијских језика чине кушитски, чадски и омотски језици који се налазе у супсахарској Африци; у кушитске спада нпр. сомалски, у чадске нпр. хауса, у омотске нпр. волајта.

²³ Могуће је да је по узору на феничко писмо посредством писма брахми образовано и оно деванагарско а посредством пехлевског писма и оно авестијско.

§34 Туркијски језици налазе се понајвише у Азији и, мјестимично, у источној и југоисточној Европи; обухватају, између осталог, ујгурски у Таримском басену (у сјеверозападној Кини), јакутски и татарски у Сибиру (у Јакутији и Татарстану), казашки у Казахстану, узбечки у Узбекистану, чувашки на Волги (у Чувашији), кумички и азерски на Кавказу (у Чеченији, Дагестану и Сјеверној Осетији те у Азербејџану), бугарски и хазарски на потезу од Волге до Дона, аварски у Панонском басену и турски у Малој Азији и југоисточној Европи (у Турској); дијеле се на бугарске, сјеверне, источне, јужне и западне, тако да бугарске чине аварски, чувашки, бугарски и хазарски, сјеверне јакутски, источне ујгурски и узбечки, јужне турски, кумички и азерски, а западне татарски и казашки; међу изумрлим броје аварски, бугарски и хазарски; према алтајској хипотези, нарочито су блиски монголским и тунгуским језицима те, ако је тако, вјероватно су постали од заједничког, алтајског прајезика; према ностратичкој хипотези, прасродни су са индоевропским, уралским, афроазијским, дравидским и картвелским језицима те, ако је тако, у крајњој су линији вјероватно постали од заједничког, ностратичког прајезика.

Што се тиче битнијих утицаја туркијских језика на оне индоевропске, ваља имати на уму да је тохарски вјероватно изумро под притиском ујгурског.

§35 Абхаскоадигејски језици налазе се на сјеверозападу Кавказа; обухватају, између осталог, адигејски (у Адигеји), абхаски (у Абхазији) и кабардински (у Кабардино-Балкарији, Карачајево-Черкезији и Турској).

§36 Картвелски језици налазе на југу Кавказа; обухватају, између осталог, грузијски; према ностратичкој хипотези, прасродни су са индоевропским, уралским, алтајским, дравидским и афроазијским језицима те, ако је тако, у крајњој су линији вјероватно постали од заједничког, ностратичког прајезика.

§37 Нахскодагестански језици налазе се на сјевероистоку Кавказа; између осталог обухватају чеченски (у Чеченији) и аварски (у Дагестану).²⁴

§38 Дравидски језици налазе се на Индијском потконтиненту и Шри Ланци; између осталог обухватају брахуи (*Brahui*) на сјеверозападу Индијског потконтинента, курух (енг. *Kurukh*) и малто (енг. *Malto*) на сјевероистоку Индијског потконтинента, телугу (енг. *Telugu*) у средини Индијског

²⁴ Разликуј аварски у Панонији и онај на Кавказу; први је туркијски а други нахскодагестански језик.

потконтинента, канада (енг. *Kannada*) и малајалам (енг. *Malayalam*) на југу Индијског потконтинента и тамилски на југу Индијског потконтинента и Шри Ланци; дијеле се на сјеверне, средишње и јужне, тако да сјеверне чини брахуи, курух и малто, средишње телугу, а јужне канада, малајалам и тамилски; према ностратичкој хипотези, прасродни су са индоевропским, уралским, алтајским, афроазијским и картвелским језицима те, ако је тако, у крајњој су линији вјероватно постали од заједничког, ностратичког прајезика.

Што се тиче битнијих утицаја дравидских језика на оне индоевропске, ваља имати на уму да дравидски представља супстрат у односу на индијске језике.²⁵

§39 Мунда-језици налазе се мјестимично на истоку Индијског потконтинента; обухватају, између осталог, мундари (енг. *Mundari*) и сантали (енг. *Santhali*); сродни су са аустроазијским језицима у Индокини, као што су нпр. вијетнамски или кмерски.

§40 Синотибетски језици налазе се у средишњој и источној Азији; најпрво су посвједочени у 2. м. прије нове ере, и то старокинеским натписима писаним кинеским писмом; обухватају, између осталог, кинески са класичним кинеским (којим су писани нпр. Конфучијеви *Аналекти*) и бројним дијалектима у источној Кини, тибетски у Тибету (у југозападној Кини), невар (енг. *Newar*) и цонка или бутански на Хималајима (у Непалу и Бутану) и бурмански на истоку Бенгалског залива (у Мјанмару или Бурми); дијеле се на синитске и тибетобурманске, тако да синитске чини кинески са класичним кинеским и бројним дијалектима, а тибетобурманске тибетски, невар, бутански и бурмански; међу изумрелима броје старокинески и класични кинески (који се, међутим, као књижевни језик одржао све до у 20. в. нове ере).

§41 Монголски језици налазе се у средишњој Азији; обухватају, између осталог, монголски са старомонголским (којим је говорио нпр. Џингис-кан, у Монголији) и бурјатски (на граници Монголије и Русије); међу изумрелима броје старомонголски, који се временом развио у монголски; према алтајској хипотези, нарочито су блиски туркијским и тунгуским језицима те, ако је тако, вјероватно су постали од заједничког, алтајског прајезика; према ностратичкој хипотези, прасродни су са индоевропским, уралским, афроазијским, дравидским и картвелским језицима те, ако је тако, у крајњој су линији вјероватно постали од заједничког, ностратичког прајезика.

²⁵ Аријци су дошавши на Индијски потконтинент потиснули Дравиде према југу; према томе, дравидски су се језици изворно вјероватно говорили дијелом читавог Индијског потконтинента.

§42 Тунгуски језици налазе се у Сибиру; између осталог обухватају евенски и евенкијски; према алтајској хипотези, нарочито су блиски туркијским и монголским језицима те, ако је тако, вјероватно су постали од заједничког, алтајског прајезика; према ностратичкој хипотези, прасродни су са индоевропским, уралским, афроазијским, дравидским и картвелским језицима те, ако је тако, у крајњој су линији вјероватно постали од заједничког, ностратичког прајезика.

§43 У околици индоевропских језика налазе се осим тога и неки неиндоевропски језици који или других сродних језика немају, па се зову и **језички изолати**, и/или још увијек са другим језицима нису дефинитивно груписани; то су иберски језик, баскијски језик, пиктски језик, ретски језик, етрурски језик, сјевернопиценски језик, предгрчки језик, Минојски језик, етеокритски језик, етеокипарски језик, хатски језик, урартски језик, хуријски језик, еламски језик, сумерски језик, харапански језик, бурушаски језик итд.

§44 Иберски језик налази се на истоку Иберског полуострва, гдје су становали Ибери (лат. *Hibērī*, грч. Ἰβήρες); документован је од 6. вијека прије нове ере, и то натписима писаним иберским писмом; изумро је концем старе ере, можда у 2. вијеку; углавном се не дâ разумјети па стога не може бити ни груписан (мада се и упркос тому некад претпоставља да је сродан са берберским језицима, в. §33).

Што се тиче утицаја иберског језика на оне индоевропске, ваља имати на уму да иберски представља супстрат у односу на келтиберски (и латински).

§45 Баскијски језик налази се на сјевероистоку Иберског полуострва у Пиринејима, гдје станују Баски који су, како се сматра, потекли од Аквитанаца (лат. *Aquitāni*) и Васконаца (лат. *Vascōnēs*, одакле данас фран. *Basque*); документован је од 3. в. прије нове ере, и то аквитанским – то јест, старобаскијским? – натписима;²⁶ жив је дакако и дан-данас; нема познатих сродника па се према томе сматра изолованим.

Баскијски је на Иберском полуострву старосједилачки језик и, према томе, представља супстрат у односу на келтиберски и латински.

§46 Пиктски језик налази се на сјеверу Британије, гдје су становали Пикти (лат. *Pictī*); документован је током средњег вијека, почев од око 6.

²⁶ Аквитанци (лат. *Aquitānī*) су племе које је становало у Аквитанској Галији, уз Бискајски залив.

вијека, и то именима и натписима писаним огамским писмом; изумро је можда у 12. вијеку нове ере; према једној теорији, могао би бити сродан са келтским језицима. (Неки разликују пиктски А и пиктски Б; пиктски А био би неиндоевропски а пиктски Б, могуће, индоевропски, односно келтски.)

Пиктски (sc. А) је, колико се чини, старосједилачки језик у Британији и, према томе, супстрат у односу на ондашње келтске језике.

§47 Ретски језик налази се у источним Алпима гдје су становали Рети (лат. *Raeti / Rhaeti*); документован је током 1. м. прије нове ере, почев од 6. вијека; изумро је концем старе ере, можда у 1. вијеку; према тиренској хипотези, сродан је са етрурским и лемнским те, ако је тако, у крајњој је линији постао од тиренског прајезика.

§48 Етрурски језик налази се на сјеверу Апенинског полуострва, гдје су становали Етрурци (грч. *Τυρρηνοί / Τυρσηνοί*, лат. *Etruscī / Tuscī*); документован је током 1. м. прије нове ере, почев од 8. вијека, и то великим бројем краћих и мањим бројем дужих натписа писаних етрурским писмом, међу којим се нарочито истиче тзв. *Ланена књига (Liber linteus)*, која се чува у Загребу; изумро је самим почетком нове ере, можда у 1. вијеку, под притиском латинског; према тиренској хипотези, сродан је са ретским и лемнским те, ако је тако, у крајњој је линији вјероватно постао од тиренског прајезика.

Што се тиче битнијих утицаја етрурског језика на оне индоевропске, ваља имати на уму: 1. да је латиница образована по узору на грчки алфавет, које су од Грка из Куме (лат. *Cūmae*) за се првобитно били преузели Етрурци;²⁷ и, 2. да је етрурски у односу на италске језике супстрат.

§49 Сјевернопиценски језик налази се на сјеверозападној обали Апенинског полуострва, гдје је стајала област по имену *Пицен* (лат. *Piscēnum*); документован је током 1. в. прије нове ере, и то тек мањим бројем краћих натписа, међу којим се нарочито истиче *Натпис на стели из Новиларе*, који потиче из 6. в. прије нове ере; изумро је у непознатом моменту, вјероватно концем старе ере; не дâ се разумјети па стога не може ни бити груписан.²⁸ (Штавише, неки вјерују да би се могло радити о фалсификату!)²⁹

²⁷ Грци из Куме били су колонисти са Еубеје и стога су користили тзв. црвени грчки алфавет; в. §116.

²⁸ Разликуј сјевернопиценски и јужнопиценски; први је неиндоевропски, други индоевропски.

²⁹ В. AGOSTINIANI 2003.

§50 **Лемнски језик** налази се на острву Лемну (грч. Λήμνος) у Егејском мору; документован је у 6. в. прије нове ере, и то тек двама натписима писаним грчким алфабетом, тј. *Натписом на стели са Лемна* и *Натписом из Хефестије*;³⁰ изумро је вјероватно одмах након 6. в. прије нове ере; према тиренској хипотези сродан је са етурским и ретским те, ако је тако, у крајњој је линији постао од тиренског прајезика.

§51 **Предгрчки језик** налази се на обалама и острвима Егеја, а могуће је да се заправо простирао и шире од тога; документован је само позајмљеницама у грчком; изумро је у непознатом моменту, можда између 10. и 8. в. прије нове ере; још увијек није груписан са другим језицима.

Предгрчки је као супстрат оставио значајан утисак на грчки.

§52 **Минојски језик** налази се на Криту; документован је у 2. м. прије нове ере, почев од око 19. вијека, и то натписима писаним критским хијероглифским писмом и линеаром А; изумро је у непознатом моменту, можда око 15. в. прије нове ере; не дâ се прочитати па стога не може бити ни груписан.

Минојски је, колико се чини, старосједилачки језик на Криту и, према томе, супстрат у односу на грчки. Ваља имати на уму да се линеар Б (којим се писао микенски) развио од линеара А.

§53 **Етеокритски језик** налази се на Криту, гдје су прије Грка Крићана становали »прави Крићани« (грч. Ἐτεόκρητες); документован је у 1. м. прије нове ере, и то неколиким натписима писаним грчким алфабетом; изумро је концем старе ере, можда у 3. вијеку; не дâ се разумјети па стога не може ни бити груписан (мада се и упркос тому некад претпоставља да је сродан са минојским, в. §52).

§54 **Етеокипарски језик** налази се на Кипру, гдје су прије Грка Кипрана становали »прави Кипрани« (грч. Ἐτεοκίπριοι); документован је у 1. м. прије нове ере, почев од око 6. вијека, и то натписима писаним кипарским силабаром, развијеним од линеара А, међу којима се нарочито истиче *Натпис из Аматуса*; изумро је пред крај старе ере, можда у 4. вијеку; углавном се не дâ разумјети па стога не може ни бити груписан.

Етеокипарски је, колико се чини, старосједилачки језик на Кипру и, према томе, супстрат у односу на грчки.

³⁰ *Натпис из Хефестије* откривен је тек недавно, пред неких 10 година.

§55 **Хатски језик** налази се у средишту Мале Азије, гдје су прије Хетита становали Хати; документован је током 2. м. прије нове ере, почев од 15. вијека, и то именима и натписима који се налазе у хетитским изворима; изумро је у непознатом моменту, можда око 15. в. прије нове ере, под притиском хетитског; према једној теорији, могао би бити сродан са абхаскоадигејским језицима (в. §35).

Хатски је као супстрат оставио значајан утицај на хетитски.³¹

§56 **Урартски језик** налази се на истоку Мале Азије, око језера Ван, гдје је некад стајало краљевство Урарту; документован је током 1. м. прије нове ере, почев од 9. вијека, и то натписима писаним клинастим писмом и, рјеђе, лувијским хијероглифима; изумро је вјероватно у 6. в. прије нове ере, када су Међани покорили Урарту; сродан је, како се чини, са хуријским и, ако је тако, потекао је од заједничког, хуроурартског прајезика.

§57 **Хуријски језик** налази се на сјеверу Месопотамије, гдје су стајале различите хуријске државе, међу којима се нарочито истиче Митани; документован је концем 3. и током 2. м. прије нове ере, почев од 23. вијека, и то натписима писаним клинастим писмом и, рјеђе, угаритским алфабетом; изумро је вјероватно у 10. в. прије нове ере; сродан је, како се чини, са урартским и, ако је тако, потекао је од заједничког, хуроурартског прајезика.

Хуријски је као супстрат оставио извјестан утисак на хетитски.

§58 **Сумерски језик** налази се на југу Месопотамије, гдје су становали Сумерани, који су дигли једну од првих цивилизација на Блиском истоку; документован је још током 4. и 3. м. прије нове ере, почев од 31. вијека, и то натписима писаним клинастим писмом које је најпрво и било развијено за потребу записивања сумерског;³² изумро је почетком 2. м. прије нове ере, вјероватно у 19. вијеку, али се у вјерским списима наставио користити све до конца старе ере; нема познатих сродника па се према томе сматра изолованим.

§59 **Еламски језик** налази се на источној обали Персијског залива, гдје су становали Еламити; документован је током 2. и 1. м. прије нове ере, и то релативно великим бројем натписа писаних еламским линеаром и клинастим

³¹ Од Хата потиче и име хетитске престонице, Хатуше.

³² Сумерски је најстарији писани језик на свијету!

писмом; изумро је концем старе ере, вјероватно у 3. вијеку; према једној теорији, могао би бити сродан са дравидским језицима (в. §38).

Еламски је уз староперсијски и вавилонски био један од главних језика Ахеменидског краљевства у периоду од 6. до 5. в. прије нове ере.

§60 Харапански језик налази се у долини Инда, и то прије свега на мјесту градова Харапа и Мохенџо-Даро; документован је током 2. м. прије нове ере, и то натписима на харапанском писму (које још увијек није дешифровано); изумро је можда око 13. вијека прије нове ере; не дâ се прочитати па стога не може ни бити груписан (мада се и упркос тому некад претпоставља да је, као и еламски, сродан са дравидским језицима).

Цивилизација долине Инда пропала је под притиском Аријаца, који су се ондје почели досељавати вјероватно од 18. в. прије нове ере.

§61 Бурушаски језик налази се на сјеверу Пакистана; жив је дакако и дан-данас; нема познатих сродника па се према томе сматра изолованим.

§62 Сада најзад можемо донијети и **општи сажетак** о саставу неиндоевропских језика који се налазе у околици индоевропских језика.

§63 Ови језици састоје се:

1. од неких 10 језичких порорица, а то су уралски језици, афроазијски језици, туркијски језици, абхаскоадигејски језици, картвелски језици, нахскодагестански језици, дравидски језици, мунда-језици, синотибетски језици, монголски језици и тунгуски језици, те;
2. од неких 20 појединачних језика, било оних који су изоловани или оних који још увијек нису груписани, а то су иберски језик, баскијски језик, пиктски језик, ретски језик, сјевернопиценски језик, лемнски језик, предгрчки језик, минојски језик, етеокритски језик, етеокипарски језик, хатски језик, урартски језик, хуријски језик, сумерски језик, еламски језик, харапански језик и бурушаски језик.

Библиографска напомена: литературу за овај одјељак в. под тачком *Околни неиндоевропски језици у Препорученом штиву* на крају књиге.

ПРАИНДОЕВРОПСКИ И ПРАИНДОЕВРОЉАНИ

ПРАИНДОЕВРОПСКИ

§64 Заједнички језик предак свих језика индоевропске породице зове се индоевропски прајезик; то је, према томе, језик од којег су потекле и велике групе индоевропских језика (као што су анатолски језици, тохарски језици, италски језици, келтски језици, германски језици, грчки језик, албански језик, јерменски језик, индијски језици, ирански језици, нуристански језици, балтички језици те словенски језици) и појединачни реликтни индоевропски језици (као што су фригијски језик, старомакедонски језик, трачки језик, дачки језик, илирски језик, месапски језик, венетски језик, лигурски језик, сикулски језик, елимски језик те лузитански језик); в. §1-26.

§65 **Индоевропски прајезик или праиндоевропски** (пие.) налазио се, како се сматра, између Црног мора (грч. Πόντος) и Каспијског језера, тј. на подручју тзв. понтскокаспијске степе, гдје су током 4. и првог дијела 3. м. прије нове ере становали Праиндоевропљани, који ће се одатле касније селити и тако заузети готово читав простор од Индије на истоку до Европе на западу; недокументован је, али се на основу документованих језика потомака дâ реконструисати; изумро је средином 3. м. прије нове ере, можда око 25. вијека, када је процес сеобе појединачних племена из индоевропске прапостојбине већ био узео маха; према индоуралској хипотези, нарочито је близак уралским језицима (в. §32) и, ако је тако, вјероватно је постао од заједничког, индоуралског прајезика; према ностратичкој хипотези, прасродан је са уралским, алтајским (в. §34, 41, 42), афроазијским (в. §33), картвелским (в. §36) и дравидским језицима (в. §38) те, ако је тако, у крајњој је линији вјероватно постао од заједничког, ностратичког прајезика.

ПРАИНДОЕВРОПЉАНИ

§66 Ко су били говорници праиндоевропског, **Праиндоевропљани?** Веома је тешко рећи ишта конкретно о групи људи која за собом није оставила готово никаквог материјалног трага; но, основне назнаке о приликама њиховог живота можемо ипак наслутити из појмова који се дају реконструисати у индоевропском прајезику укључујући нпр. оне из области устројства породице, врсте исхране, начина пребивања, састава околног свијета, основних дјелатности, начина превоза, уређења друштва итд.

§67 Устројство породице да се наслутити: 1. по појмовима који означавају различите чланове породице, као што су нпр. *отац* (пие. **ph₂-ter-*, од **reh₂-* »чувати«), *мајка* (пие. **meh₂-ter-*), *син* (пие. **suH-n-u-*, од **seuH-* »рађати«) и *кћи* (пие. **d^hugh₂-ter-*); 2. по појмовима који означавају различите односе међу члановима породице, као што су нпр. *брат* (пие. **b^hreh₂-ter-*), *сестра* (пие. **sue+sor-*) и *унук* (пие. **ne+pōt-*); 3. по појмовима који означавају однос међу супружницима као што су нпр. *муж* (пие. **pot-i-*) и *женити* (пие. **ued^h-*);³³ и 4. по појмовима који означавају односе међу члановима шире породице, као што су нпр. *снаха* (пие. **snus-o-*), *свекар* (пие. **sue+k^uur-o-*), *свекрва* (пие. **sue+k^ur-uh₂-*), *дјевер* (пие. **deh₂i-uer-*) и *јетрва* (пие. **ienh₂-ter-*).³⁴

§68 Начин пребивања да се наслутити по појмовима који означавају различите врсте настамби и насеља, као што су нпр. *дом* (пие. **dom-(o-*, од **demH-* »градити«), *огњиште* (пие. **h₂eh₁s-eh₂-*), *кров* (пие. **steg-os-*, од **steg-* »покривати«), *врата* (пие. **d^huer-*), *насеље* (пие. **uoik^u-o-*) и *град* (пие. **plH-*).³⁵

Материјали који су Праиндоевропљанима били на располагању за градњу били су *камен* (пие. **h₂ek^u-mon-*), *дрво* (пие. **dor-u-*) и *метал* (пие. **h₂ei-os-*).³⁶

§69 Врста исхране да се наслутити: 1. по појмовима који означавају различите врсте меса, као што су нпр. *месо* (пие. **mēms-o-*) и *риба* (пие. **dǵun-*); 2. по појмовима који означавају различите врсте воћа, као што су нпр. *јабука* (пие. **h₂eb-ol-*) и *желуд* (пие. **ǵulh₂-en-o-*); 3. по појмовима који означавају различите врсте житарица, као што су нпр. *пшеница* (пие. *(*h*)*ieu-*), *жито* (пие. **ǵrH-n-o-*), *јечам* (пие. **ǵhersd^h-o-*) и *пйр* (пие. **r^hni-r-o-*); 4. по појмовима који означавају различита пића, као што су нпр. *вода* (пие. **ud-or-*), *млијеко* (пие. **glkt-*) и *медовина* (пие. **med^h-u-*);³⁷ и 5. по појмовима који означавају различите зачине, као што су нпр. *мед* (пие. **mel-it-*) и *со* (пие. **seh₂-l-*).

Наравно, постоје и појмови као што су *јести* (пие. **h₁ed-*), *пити* (пие. **reh₃-i-*), *кувати*, *пећи* (пие. **rek^u-*), *пећи* (пие. **b^heh₁g-*) итд.

³³ Пие. **pot-i-* значи и *господар куће* (пие. **dem-s+pot-i-*, одакле касније грч. δεσπότης »господар«, из чега слиједи да је муж / отац био глава куће.

³⁴ Појмови који означавају чланове женине породице (као што су *таст*, *ташта*, *зет* итд.) не налазе се, из чега, могуће, слиједи да су се чланови женине породице након вјенчања отуђивали.

³⁵ Изворно вјероватно *ограђен простор*. (Праиндоевропљани нису имали правих градова.)

³⁶ Изворно вјероватно *бакар* или *бронза*. (Гвожђе је у употребу ушло тек касније.)

³⁷ Вјероватно и *вино* (пие. **uoh₁-i-n-o-*).

§70 **Састав околног свијета** дâ се наслутити: 1. по појмовима који означавају различите домаће животиње, као што су нпр. *пас* (пие. **ku-on-*), *крава* (пие. **g^ueh₃-u-*), *овца* (пие. **h₃eu-i-*), *јагње* (пие. **h₂eg^u-n-o-*), *коњ* (пие. **h₁ek^u-u-*), *ждријебе* (пие. **rōlH-o-*), *свиња* (пие. **suH-*, од **seuH-* »рађати») и *свиња*, *прасе* (пие. **por^k-o-*);³⁸ 2. по појмовима који означавају различите дивље животиње, као што су нпр. *вук* (пие. **ul^k-o-*) и *медвјед* (пие. **h₂rt^k-o-*); 3. по појмовима који означавају домаће штеточине као што је нпр. *миш* (пие. **miH-*); и, 4. по појмовима који означавају различито дрвеће, као што су нпр. *јасен* (пие. **Heh₃-s-*), *буква* (пие. **b^heh₂ǵ-*) и *храст* (пие. **perk^u-u/o-*).

§71 **Основне дјелатности** дају се наслутити: 1. по појмовима који означавају различите пољопривредне дјелатности, као што су нпр. *сијати* (пие. **seh₁-*), *орати* (пие. **h₂erh₃-*), *поље*, *њива* (пие. **h₂erh₃-u-o-*, од **h₂erh₃-* »орати»; пие. **h₂eg^u-r-o-*, од **h₂eg^u-* »водити»),³⁹ *мљети* (пие. **melh₁-*) и *жрвањ* (пие. **g^ureh₂-uon-*);⁴⁰ 41 2. по појмовима који означавају различите пастирске дјелатности, као што су нпр. *пасти* (пие. **reh₂-*), *мусти* (пие. **h₂melǵ-*) и *вуна* (пие. **uelh₁-n-eh₂-*);⁴² и, 3. по појмовима који означавају различите домаће дјелатности, као што су нпр. *шити* (пие. **siuH-*) или *ткати* (пие. **h₁ueb^h-*).

Оруђа која су Праиндоевропљанима била на располагању била су, како се чини, *сјекира* (пие. **pele^k-u-*) и *рало* (пие. **h₂erh₃-tr-o-*, од **h₂erh₃-* »орати«).

Што се размјене и трговине тиче, готово је извјесно да је Праиндоевропљанима као новац служила стока (пие. **pek^u-u-*, одакле касније лат. *resūnia* »новац«).

§72 **Начин превоза** дâ се наслутити: 1. по појмовима који означавају кола и дијелове кола, као што су *кола*, *воз* (пие. **uoǵ^h-o-*, од **ueǵ^h-* »возити«), *точак* (пие. **Hrot-eh₂-* и **ke^ue-kuH-o-*, од **ke^ueH-* »окретати«),⁴³ *осовина* (пие. **h₂ek^u-s-*) и *запрежна стока* (пие. **uks-en-*); и, 2. по појмовима који означавају пловила и дијелове пловила, као што су нпр. *лађа* (пие. **neh₂-u-*) и *веслати* (пие. **h₁reh₁-*).

³⁸ Праиндоевропљани нису знали за магарце, кокоши и, могуће, козе.

³⁹ Разумије се, *водити радне животиње по пољу*.

⁴⁰ Изворно, *разумије се, ручни жрвањ*.

⁴¹ Такође, *пшеница, жито, јечам, пир*; в. §69.

⁴² Такође, *крава, овца, коњ*; в. §70.

⁴³ Изворно свакако *точкови од пуног дрвета*.

§73 Уређење друштва дâ се наслутити: 1. по појмовима који означавају основне јединице друштвеног уређења, као што су *племе* (пие. **teut-eh*₂-); 2. и, по појмовима који означавају различите друштвене улоге као што су *јунак* (пие. **h*₂*neg-* и **u**in-g-o-*, од **u**in-* »сила«) и *краљ* (пие. **h*₃*éǵ-*).

Постојање ратничке касте дâ се наслутити по појмовима који означавају различите врсте оружја, као што су нпр. *мач* (пие. **ns-i-*), *луќ* (пие. **g**u**n-*) и *стријела* (пие. **isu-*).

Постојање пјесника (или макар пјевача) дâ се пак наслутити по остацима пјесничког језика који се јављају у облику сталних израза концентрисаних углавном око појма *славе* (пие. **kleu-os-*); то су нпр. *непролазна слава* (пие. **kleu-os-ø n+d*^h*g*^h*i-t-o-m*), *велика слава* (пие. **teǵ-h*₂-*ø kleu-os-ø*), *славна јуначка дјела* (пие. **kleu-es-h*₂ *h*₂*nr-om*) итд.

§74 Организација религије дâ се наслутити; 1. по појмовима који означавају различите врсте божанстава и неке њихове одлике, као што су нпр. *бог, створитељ* (пие. **dei-u-o-* и **d*^h*h*₁-*s-o-*, од **d*^h*eh*₁- »метати; стварати«), *бесмртан* (пие. **n+mrt-o-*) и *чист, свет* (пие. **ku**e-nt-o-*); 2. по појмовима који означавају епитете различитих божанстава, као што су нпр. *кћерка Неба* (пие. **d*^h*ugh*₂-*ter-s di-u-os*) и *даваоци добара* (пие. **deh*₃-*tor-es h*₁*ues-u-om*); и 3. по појмовима који означавају различите врсте жртвених радњи, као што су нпр. *жртвовати* (пие. **nieh*₂*ǵ-i*) и *изливати* (пие. **spend-*).⁴⁴

Праиндоевропљани су вјероватно поштовали оличења силâ природе као што су сунце, небо, муње итд. међу којим је, како се чини, главну улогу играло извјесно оличење по имену *отац Небо* (пие. **di**eus ph*₂-*tēr*);⁴⁵ то је уједно и једини конкретан теоним који се у индоевропском прајезику дâ реконструисати.

§75 Но, ваља бити опрезан са извођењем закључака; овај метод, који као главни извор обавјештења о Праиндоевропљанима користи појмове који се у индоевропском прајезику дају реконструисати, има свакако и своја ограничења. На примјер, извјесно је да су Праиндоевропљани имали прсте иако се појам за прст не дâ реконструисати, а да, наравно, нису познавали змајеве иако се појам за змаја дâ реконструисати (пие. **h*₃*eg*^u*h-i-*).

⁴⁴ Разумије се, *изливати* жртву ливаницу.

⁴⁵ Изворно управо *Ведро Небо*.

§76 Као **општи сажетак** можемо извести следеће ставке:

1. да су Праиндоевропљани живјели у патријархалним породицама које су биле организоване у племена, а на челу којих су се налазили краљеви;
2. да су се Праиндоевропљани умјели бавити пастирством и да су нарочито гајили краве (прије свега за млијеко) и овце (прије свега за вуну);
3. да су се Праиндоевропљани умјели бавити пољодјелством и да су уз помоћ плуга гајили различите врсте житарица (пшеницу, жито, јечам, пљр);
4. да су се Праиндоевропљани прије свега кретали помоћу коња, али да су, по потреби, умјели да граде кола са по два или четири точка и лађе на весла;
5. да су Праиндоевропљани поштовали оличења сила природе и да су нарочито обожавали оличење ведрога неба по имену *отац Небо*.

Библиографска напомена: литературу за ову цјелину в. под тачком *Праиндоевропски и Праиндоевропљани у Препорученом штиву* на крају књиге.

ЦИЈЕПАЊЕ ПРАИНДООЕВРОПСКЕ МАТИЦЕ

ИНДООЕВРОПСКА ПРАПОСТОЈБИНА

§77 Гдје су Праиндоевропљани живјели? Водећи се реконструисаним појмовима могуће је закључити да је **индоевропска прапостојбина** (њем. *Urheimat*) морала бити негдје гдје има мора (пие. **mor-i-*),⁴⁶ гдје пада снијег (пие. **sneigh^{h-}*), гдје расте буква (пие. **b^heh₂(ǵ)-*),⁴⁷ гдје живи лосос (пие. **laks-*) итд. што све упућује на неко мјесто сјеверније географске ширине.

§78 Но, тачно мјесто на овај начин није могуће утврдити. Штавише, оно се не да утврдити ни помоћу специјалистичких сазнања, као што је то да буква не расте источно од линије Калињинград–Крим (тзв. буков аргумент, њем. *Buchenargument*), што би индоевропску прапостојбину смјестило тек негдје западно од Дњепра и сјеверно од Дунава. Напротив, до тачног и поузданог обавјештења о томе гдје се индоевропска прапостојбина налазила могуће је доћи само поређењем реконструисаних појмова са материјалним остацима различитих археолошких култура које се налазе дијелом Европе и Азије.

§79 На основу таквог поређења данас се углавном сматра да је индоевропска прапостојбина била, у првом периоду, на мјесту тзв. културе Средњег стога, која се током 5. м. прије нове ере налазила уз средњи и доњи ток Дњепра а, у каснијем периоду, на мјесту тзв. културе јамâ, која се на прелазу 4. на 3. м. прије нове ере налазила на простору понтскокаспијске степе; наиме, материјални остаци показују да су становници културе Средњег стога бавили сточарством и пољодјелством, да су гајили коње, говеда и свиње те да су умјели да јашу коње, а да су становници културе јамâ осим тога умјели и да кују бакар и да граде кола са по два и четири точка те да су богове мирили животињским жртвама, што се све уклапа са оним на што указују и реконструисани појмови. Такође, становници културе јамâ обично су мртве сахрањивали у јамама, по чему и бива да се њихова култура зове управо *култура јамâ* – или *култура курганâ*, пошто би након сахране јаме биле насуте *курганима*, тј. могилама земље (рус. *курган*). Културу курганâ са мјестом индоевропске прапостојбине повезала је средином 20. вијека Марија ГИМБУТАС и тако засновала данас преовлађујућу, курганску теорију.⁴⁸

⁴⁶ Није сигурно да пие. **mor-i-* значи »море«; изворно је могло бити и »водена површина«.

⁴⁷ Није сигурно да пие. **b^heh₂(ǵ)-* значи »буква«; могло би бити и »храст« или »базга«.

⁴⁸ Марија ГИМБУТАС (1921–1994), литванско-амерички археолог.

СЕОБА ИНДОЕВРОПЉАНА

§80 Сеоба појединачних племена из индоевропске прапостојбине почела је услијед постепеног цијепања прајезичке матице што је довело до развитка индоевропског прајезика и настанка нових, посредних прајезика.

§81 Постоје многи модели цијепања прајезичке матице, али у овом приручнику служићемо се оним Фредерика КОРТЛАНДА.⁴⁹ Према Кортландовој теорији,⁵⁰ цијепање прајезичке матице одвило се у осам корака.

Први се од прајезичке матице отцијепио анатолски прајезик (од којег ће касније постати анатолски језици), а индоевропски прајезик сљедствено је постао тзв. неанатолски индоевропски прајезик.

Други се од прајезичке матице отцијепио тохарски прајезик (од којег ће касније постати тохарски језици), а неанатолски индоевропски прајезик сљедствено је постао тзв. класични индоевропски прајезик.

Трећи се од прајезичке матице отцијепио италокелтски прајезик (од којег ће касније постати италски и келтски језици), а класични индоевропски прајезик сљедствено је постао тзв. централни индоевропски прајезик.

Четврти се од прајезичке матице отцијепио германски прајезик (од којег ће касније постати германски језици), а централни индоевропски прајезик сљедствено је постао тзв. нуклеарни индоевропски прајезик.

Пети се од прајезичке матице отцијепио грекофригијски прајезик (од којег ће касније постати грчки и фригијски језик), а нуклеарни индоевропски прајезик сљедствено је постао тзв. сатемски индоевропски прајезик.

Шести се од прајезичке матице отцијепио тракојерменски прајезик (од којег ће касније постати трачки и јерменски језик), а сатемски индоевропски прајезик сљедствено је постао тзв. сјеверни сатемски индоевропски прајезик.

Седми се од прајезичке матице отцијепио албански прајезик (од којег ће касније постати албански језик), а сјеверни сатемски индоевропски прајезик сљедствено је постао тзв. источни сатемски индоевропски прајезик.

Осми се од прајезичке матице отцијепио индоирански прајезик (од којег ће касније постати индоирански језици), а цијепање прајезичке матице тако је дошло крају пошто је на мјесту прајезичке матице у том моменту био остао само балтословенски прајезик (од којег ће касније постати балтословенски језици).

⁴⁹ Frederik KORTLANDT (1946-), холандски језиколовац.

⁵⁰ B. KORTLANDT (2020).

§82 Развитак индоевропског прајезика дâ се према томе подијелити на осам фаза; то су: 1. индоевропски (или индохетитски) прајезик; 2. неанатолски индоевропски (или индотохарски) прајезик; 3. класични индоевропски прајезик; 4. централни индоевропски прајезик; 5. нуклеарни индоевропски прајезик; 6. сатемски индоевропски прајезик; 7. сјеверни сатемски индоевропски прајезик; и, 8. источни сатемски индоевропски прајезик.

§83 Кретање неких племена из индоевропске прапостојбине може се пратити и помоћу остатака који се налазе по различитим археолошким културама.

Тако се обично повезује:

1. са Тохарима, можда, афанасијевска култура, која датира из 3. м. прије нове ере а налази се уз горњи ток Јенисеја;
2. са Италицима култура Терамаре, која датира од 15. до 10. в. прије нове ере а налази се на сјеверу Италије;
3. са Келтима халштатска култура, која датира од 8. до 5. в. прије нове ере а налази се углавном у средњој Европи;⁵¹
4. са Германима јасторфска култура, која датира од 6. до 3. в. прије нове ере а налази се на Јиландском полуострву;
5. са Грцима археолошки остаци са прелаза другог на трећи рано-хеладски период, који датирају из 22. в. прије нове ере;
6. са Фригијцима остаци из слоја »Троја VIIб«, који који датирају из 12. в. прије нове ере;
7. са Индоиранцима андроновска култура, која датира из 2. миленијума прије нове ере а налази се у околици Аралског језера;
8. са Балтословенима, можда, кумаровска култура, која датира из 15. до 12. в. прије нове ере а налази се уз средњи ток Дњестра;
9. са Словенима зарубинска култура, која датира од 2. в. прије нове ере до 2. вијека нове ере а налази се на сјеверним обалама Црног мора.

§84 Сва индоевропска племена осим Тохара, Индоиранаца и Балтословена прапостојбину у понтскокаспијској степи напустила су путем доњег Дунава укључујући Анатолице, Јермене и Фригијце који су, како се чини, у Малу Азију ушли прегазивши Босфор. Тохари и Индоиранци су се за разлику од тога запутили у правцу Каспијског језера, а Балтословени су остали на мјесту индоевропске прапостојбине и нису се селили попут осталих племена.

⁵¹ Из средње Европе халштатска култура проширила се све до Британије и Иберског полуострва у запаној Европи.

МОДЕЛ ПОРОДИЧНОГ СТАБЛА

§85 Процес цијепања прајезичке матице и развитка индоевропског прајезика да се представи **моделом породичног стабла** (њем. *Stammbaum*) које служи да илуструје и ток развитака индоевропског прајезика и међусобне односе између различитих група индоевропских језика. У моделу породичног стабла дебло представља прајезик предак, гране и огранци прајезике посреднике, а крошња са листовима језике потомке; в. слику 3. Теорију породичног дрвета осмислио је Август ШЛАЈХЕР⁵² који се средином 19. вијека био нашао под нарочитим утиском Чарлса Дарвина, у чијој пак теорији еволуције дрво живота (енг. *Tree of Life*) игра значајну улогу. Шлајхеров модел породичног стабла не покрива све могуће аспекте језичке еволуције, али, упркос тому, до дан-данас остаје главни модел генеаложке класификације језика.

КЕНТУМСКИ И САТЕМСКИ ЈЕЗИЦИ

§86 Кључне тачке на моделу породичног дрвета јесу чворови на мјестима којих се крошња са листовима одваја од грана и огранака, тј. језици потомци од прајезика посредника, а гране и огранци од дебла, тј. прајезици посредници од прајезика предака. Но, како се ови чворови успостављају? Чворови се успостављају на основу тзв. иновација, тј. свих оних појава које, уопштено говорећи, дати језик потомак или дату групу језика потомака разликују од прајезика предака.

§87 Једна од већих иновација која се десила током развитка индоевропског прајезика јесте тзв. сатемизација, по којој бива да пие. палатовеларни гласови, */k/, */g/, */gʰ/, постану палатали, */c/ */t/, */tʰ/. Ова појава дијели сатемски индоевропски прајезик са његовим прајезицима потомцима (сјеверним сатемским индоевропским прајезиком и источним сатемским индоевропским прајезиком) од остатка индоевропског прајезика (индоевропског прајезика, класичног индоевропског прајезика, централног индоевропског прајезика и нуклеарног индоевропског прајезика) који ту промјену не познају.

⁵² August SCHLEICHER (1821–1868), њемачки језикословац.

§88 Језици који су постали гранањем од сатемског, сјеверног сатемског и источног сатемског индоевропског прајезика зову се тако **сатемски језици**;⁵³ то су јерменски, албански, индоирански и балтословенски.

У сатемским језицима осим сатемизације у правилу се јавља и делабијализација по којој пие. лабиовеларни гласови, */kʷ/, */gʷ/, */gʷʰ/, постају секундарни прости велари, */k₂/, */g₂/, */gʰ₂/.⁵⁴

§89 Језици који су постали гранањем од индоевропског, неанатолског индоевропског, класичног индоевропског, централног индоевропског и нуклеарног индоевропског прајезика зову се пак **кентумски језици**;⁵⁵ то су анатолски, тохарски, италски, келтски, германски, грчки и фригијски.

У кентумским језицима се поред изостанка сатемизације по правилу јавља и депалатализација по којој пие. палатовеларни гласови, */k̥/, */g̥/, */g̥ʰ/, постају секундарни прости велари, */k₂/, */g₂/, */gʰ₂/.⁵⁶

§90 Сатемски језици су начелно источнијег, а кентумски начелног западнијег простирања, с тим да од овог опажања очигледно одскаче тохарски, који спада у кентумске језике иако се налази на самом истоку индоевропског језичког простора.

Библиографска напомена: литературу за ову цјелину в. под тачком *Цијепање праиндоевропске матице у Препорученом штиву* на крају књиге.

⁵³ Од ав. *satəm* <пие. **dkm-t-om* гдје постоји сатемизација (пие. **k̥* > сат. ие. **c* > пиир. **č* > ав. *s*).

⁵⁴ Изузетак је албански у којем се исход пие. лабиовелара не подудара са исходом пие. примарних простиких велара под условом да се лабиовелари налазе пред предњим вокалима.

⁵⁵ Од лат. *centum* <пие. **dkm-t-om* гдје сатемизације нема (пие. **k̥* > лат. *c*).

⁵⁶ Изузетак су неки анатолски језици (као што је нпр. лувијски) у којем се исход пие. палатовелара не подудара са исходом пие. примарних простиких велара.

РЕКОНСТРУКЦИЈА ИНДОЕВРОПСКОГ ПРАЈЕЗИКА

ЕТИМОЛОГИЈА

§91 Индоевропски прајезик, као што смо рекли, није документован; но, да се на основу документованих индоевропских језика реконструисати помоћу етимологије и компаративног метода.

§92 **Етимологија** је грана лингвистике која се бави поређењем сродних ријечи и питањем њиховог крајњег поријекла (грч. ἔτιμος »истинит, прави«). Ако узмемо да поредимо ријечи истог или сличног значења у само неколико различитих индоевропских језика – на примјер, у грчком и латинском – већ на основу пуких сличности можемо закључити које од њих би могле бити сродне а које не.

»море«	грч. θάλαττᾶ	лат. <i>mare</i>
»бог«	грч. θεός	лат. deus
»змија«	грч. ὄφις	лат. <i>serpēns</i>
»ноге«	грч. πόδες	лат. pedēs
»три«	грч. τρεῖς	лат. trēs
»дрво«	грч. δένδρον	лат. <i>arbor</i>

Дакле, сродне би могле бити ријечи које значе »бог«, »нога« и »три«, а несродне оне које значе »море«, »змија« и »дрво«.

§93 Но, ваља бити опрезан јер није све што на први поглед личи у крајњој анализи и сродно; такав је случај са грч. θεός што, иако личи на лат. *deus*, са том ријечи заправо није у етимолошкој вези. Управо зато између етимологије и компаративноисторијске лингвистике и постоји извјесна повратна спрега; наиме, етимологија скупља грађу на основу које компаративноисторијска лингвистика апстрахује систематске подударности, а компаративноисторијска лингвистика онда етимологију у свјетлу тих подударности преиспитује и одбацује из ње оно што је једно са другим повезано на основу случајне а не и систематске подударности.

»ОТКРИЋЕ« САНСКРИТА

§94 Расправе о »правом« значењу и поријеклу ријечи налазе се још код старих Грка, нпр. у Платоновом *Кратилу*, али скоро увијек само у назнакама јер стари Грци нису били склони да свој језик поређују са другим, тобоже варварским језицима (што је за етимологију управо неопходно). Етимологија у Европи процвала је тако тек много касније, са појавом хуманизма и филолга попут Јосифа Јуста СКАЛИГЕРА и Марка Зуерија ВАН БОКСХОРНА.⁵⁷ Хуманисти су, наиме, први у етимолошка поређења почели да уносе и друге, онда познате индоевропске језике Европе (романске, германске, словенске).

грч. –	лат. <i>deus</i>	фран. dieu
грч. πόδες	лат. <i>pedēs</i>	енг. foot
грч. τρεῖς	лат. <i>trēs</i>	рус. три

§95 Но, до правог помака на пољу етимологије дошло је тек по тзв. **»открићу« санскрита**, тј. сазнању да се ријечи сродне онима које се налазе у грчком и латинском дају пронаћи не само међу савременим европским језицима него и на другој страни свијета, у санскриту или староиндијском.

грч. –	лат. <i>deus</i>	фран. <i>dieu</i>	стинд. deváh
грч. πόδες	лат. <i>pedēs</i>	енг. <i>foot</i>	стинд. padāḥ
грч. τρεῖς	лат. <i>trēs</i>	рус. <i>три</i>	стинд. tráyah

§96 Староиндијски је по успостави британске власти на Индијском потконтиненту (од 17. вијека надаље) европским филолозима постајао све познатији и познатији. Убрзо је тако закључено да је у јасној етимолошкој вези са класичним и савременима језицима Европе и да су, штавише, сви скупа вјероватно потекли од *једног те истог прајезика* (или, како бисмо данас рекли, од индоевропског прајезика). Тај историјски закључак извео је сер Вилијам ЏОНС,⁵⁸ један од многих британских службеника у Индији, који је, држећи бесједу пред Ученим друштвом у Калкути, 2. фебруара 1786. изрекао сљедеће, чувене ријечи:

⁵⁷ Iosephus Iustus SCALIGER (1540–1609) и Marcus Zuerius VAN BOXHORN (1612–1653).

⁵⁸ Sir William JONES (1746–1794), енглески учењак.

The Sanskrit language, whatever be its antiquity, is of a wonderful structure; more perfect than Greek, more copious than the Latin, and more exquisitely refined than either, yet bearing to both of them a stronger affinity, both in the roots of verbs and in the forms of grammar, than could possibly have been produced by accident; so strong indeed, that no philologist could examine all three, without believing them to have sprung from some common source which, perhaps, no longer exists: there is similar reason, though not quite so forcible, for supposing that both the Gothic and Celtic, though blended with a very different idiom, had the same origin with the Sanskrit, and the Old Persian might be added to the same family.

Ма како древан био, санскрит је чудесно устројен; савршенији је од грчког а богатији од латинског, и кудикамо углађенији и од једног и од другог, а опет и са једним и са другим показује извјесно сродство (како у корјеновима ријечи, тако и у граматичким облицима) које је одвећ велико да би било насумично; штавише, то сродство је тако велико да ниједан језикословац не би могао да изучи сва три поменута језика а да се не освједочи да су сви скупа потекли од неког заједничког врела које, можда, више не постоји. Такође, постоји сличан разлог, мада не толико недвосмислен, да се претпостави да су, уз извјесне примјесе поприлично другачијег говора, и готски и келтски потекли од истог извора као и санскрит, а тој би се породици могао додати још и староперсијски.⁵⁹

КОМПАРАТИВНИ МЕТОД

§97 Након што је санскрит укључен у етимолошка поређења постало је јасно да се у сродним ријечима често налазе извјесне гласовне подударности, као нпр. да староиндијском *bh* у грчком одговара *φ* а у латинском *f*, и слично.

»бити«	стинд. <i>á-bhūt</i>	грч. —	лат. <i>fu-ī</i>
»брат«	стинд. <i>bhrātā</i>	грч. φράτηρ	лат. <i>frāter</i>
»носити«	стинд. <i>bhār-ati</i>	грч. φέρ-ω	лат. <i>fer-ō</i>

§98 На овај начин – који се зове **компаративни метод** – гласовне подударности попут стинд. *bh* = грч. *φ* = лат. *f* утврђене су не само за стинд. *bh*

⁵⁹ Већ је у 17. вијеку ван Боксхорн био претпоставио да су латински, персијски, њемачки и холандски потекли од заједничког прајезика, али он је тај језик поистовијетио са скитским (који разумије се, није индоевропски прајезик него је тек један од индоиранских језика).

него и за све остале гласове који се у санскриту налазе, и то захвљујући труду раних компаратиста попут Разма РАСКА и Јакоба ГРИМА.⁶⁰

§99 Но, правим се зачетником компаративног метода сматра Франц Боп⁶¹ који је 1816. објавио приручник под насловом *Über das Conjugationssystem der Sanskritsprache in Vergleichung mit jenem der griechischen, lateinischen, persischen und germanischen Sprache* (О систему конјугације у санскриту у поређењу са оним у грчком, латинском, персијском и германском), у којем је показао да се осим гласова помоћу компаративног метода могу поредити и облици.

»коњ«	nom sg	стинд. <i>áśv-ah</i>	грч. ἵππ-ος
	acc sg	стинд. <i>áśv-am</i>	грч. ἵππ-ον
»знати«	1sg pf act	стинд. <i>véd-a</i>	грч. οἶδ-α
	1pl pf act	стинд. <i>vid-má</i>	грч. ἴσ-μεν

§100 Убрзо потом компаративни метод установљен је и у појединачним филологијама индоевропских језика, и то у класичним наукама трудом Георга Курцијуса, у романистици трудом Фридриха Дица, у келтистици трудом Јохана Каспара Цолса, у славистици трудом Франца Миклошича⁶² итд.

РЕКОНСТРУКЦИЈА

§101 Боп је био тај који је саставио први уџбеник компаративноисторијске лингвистике, али у његовом дјелу још увијек није било покушаја да се на основу утврђених подударности успостави првобитни лик поређених гласова и облика. **Реконструкција** се јавља тек након Боп. У компаративни метод метод увео ју је аутор теорије породичног стабла, Август Шлајхер, који је у дјелу *Compendium der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen* (Компендијум компаративне граматике индоевропских језика) први почео да биљежи реконструисане ликове поређених гласова и облика а означавао их је звјездицом да би се тако јасно разликовали од остатка грађе.

⁶⁰ Rasmus RASK (1787–1832), дански језикословац, и Jakob GRIMM (1785–1863), њемачки језикословац.

⁶¹ Franz BOPP (1791–1867), њемачки језикословац.

⁶² Georg CURTIUS-A (1820–1885), Friedrich DIEZ (1794–1876) и Johann Kaspar ZEUSS (1806–1856), њемачки језикословци, те Franz MIKLOSICH (1813–1891), словеначки језикословац.

»носити«	стинд. <i>bhár-ati</i>	грч. φέρ-ω	лат. <i>fer-ō</i>	пие. *bhar-
acc sg	стинд. <i>-am</i>	грч. -ον	лат. <i>-um</i>	пие. *-am

§102 Шлајхерова реконструкција индоевропског прајезика била је превише налик на санскрит, па је временом напуштена, али реконструкција сама по себи примљена је добро и готово је одмах након тога постала саставни дио компаративног метода, ако не управо и његов крајњи циљ.

Шлајхерова праиндоевропска басна

1^* Avis 2^* akvāsas 3^* ka.

1 Ован 3 и 2 коњи.

1^* Avis, 2^* jasmin 3^* varnā 4^* na 5^* ā ast,

1 Ован, 2 у 2 којега 4 не 5 бијаше 3 звуне,

6^* dadarka 7^* akvams, 8^* tam, 9^* vāgham 10^* garum 11^* vaghamtam,

6 угледа 7 коње; 8 једног, 11 како 11 вози 10 тежак 9 воз,

12^* tam, 13^* bhāram 14^* magham, 15^* tam, 16^* manum 17^* āku 18^* bharantam.

12 Другог, (с. како вози) 14 велико 13 бреме, (и) 15 трећег, 18 како 17 брзо 18 носи 16 човјека.

1^* Avis 2^* akvabhjams 3^* ā vavakat: 1^* kard 2^* aghnutai 3^* mai

1 Ован 3 рече 2 коњима: » 1 Срце 3 ми 2 се 2 жалости (ме боли)

4^* vidanti 5^* manum 6^* akvams 7^* agantam. 1^* Akvāsas 2^* ā vavakant:

4 што 4 видим да 5 човјек 7 гони 6 коње.« 1 Коњи пак 2 рекоше:

1^* krudhi 2^* avai, 3^* kard 4^* aghnutai 5^* vividvantsvas:

» 1 Чуј, 2 овне, (нама) 4 се 3 срце 4 жалости (наџ срце боли) 5 што 5 знамо (с. ово):

1^* manus 2^* patis 3^* varnām 4^* avisāms 5^* karnauti 6^* svabhjam

1 човјек, 2 господар, 3 вуну 4 оваца (овчију вуну) 5 чини у 8 топлу 7 одјећу 6 за 6 се,

7^* gharmam 8^* vastram 9^* avibhjams 10^* ka 11^* varnā 12^* na 13^* asti.

10 а 9 код 9 оваца 11 вуне (с. више) 12 , 13 нема.«

1^* Tat 2^* kukruvants 3^* avis 4^* agram 5^* ā bhugat.

1 То 2 чувши, 3 ован 5 побјеже 4 у 4 поље.

Морфолошка и компаративна анализа

*Avis: nom msg, *avi- »ован«;

уп. стинд. *áviḥ*, грч. *ὄϊς*, лат. *ovis*, стир. *oí*, литв. *avis*.

- **akvāsas*: nom mpl, **akva-* »коњ«;
уп. стинд. *ásvāsaḥ*, ав. *aspāṅhō*.
- **ka*: conj, **ka* »и«;
уп. стинд. *ca*, ав. *cā*, стперс. *cā*, грч. *τε*, лат. *-que*.
- **Avis*: nom msg, **avi-* »ован«;
в. горе.
- **jasmin*: loc msg, **ja-* »жоји«;
уп. стинд. *yāsmīn*, ав. *yahmi*.
- **varnā*: nom fsg, **varnā-* »вуна«;
уп. стинд. *úrṇā*, ав. *varəṇā*, лат. *lāna*, гот. *wulla*, литв. *vilna*, стсл. *vlína*.
- **na*: pcl, **na* »не«;
уп. стинд. *ná*, лат. *ne-*, стир. *na*, гот. *ni*, литв. *ne*, стсл. *ne*.
- **ā ast*: 3sg ind ipf act, **as-* »бити«;
уп. стинд. *ás*, ав. *ās*.
- **dadarka*: 3sg ind pf act, **dark-* »гледати«;
уп. стинд. *dadárśa*, грч. *δέδορκε*.
- **akvams*: acc mpl, **akva-* »коњ«;
уп. стинд. *ásvān / asvāms*, ав. *aspəṅg*, стперс. *asā*, грч. *ἵππους*, лат. *equōs*.
- **tam*: acc msg, **s-* / **ta-* »овај, тај«;
уп. стинд. *tám*, ав. *təm*, грч. *τόν*, лат. *(is-)tum*, стсл. *tŭ*.
- **vāgham*: acc msg, **vāgha-* »воз«;
уп. стинд. *vāhám*, ав. *vāzəṃ*, грч. *ὄχον*, стсл. *vozŭ*.
- **garum*: acc msg, **garu-* »тежак«;
уп. стинд. *gurúm*, грч. *βαρύν*.
- **vagbantam*: acc msg pt praes act, **vagh-* »возити«;
уп. стинд. *vāhantam*, ав. *vazəntəm*, грч. *ἔχοντᾶ*, лат. *vehentem*.
- **tam*: acc msg, **s-* / **ta-* »овај, тај«;
в. горе.
- **bhāram*: acc msg, **bhāra-* »бреме«;
уп. стинд. *bhāráṃ*, грч. *φόρον*, стсл. *-borŭ*.
- **magham*: acc msg, **magha-* »велик«;
уп. грч. *μέγᾶν*.
- **tam*: acc msg, **s-* / **ta-* »овај, тај«;
в. горе.
- **manum*: acc msg, **manu-* »човјек«;
уп. стинд. *mánum*.
- **āku*: acc msg (= adv), **āku-* »брз«;
уп. стинд. *āsú*, ав. *āsū*, грч. *ώκú*.
- **bharantam*: acc msg pt praes act, **bhar-* »носити«;
уп. стинд. *bharantam*, ав. *barəntəm*, грч. *φέρонтᾶ*, лат. *ferentem*, гот. *bairandan*.

- **Avis*: nom msg, **avi-* »ован«;
в. горе.
- **akvabhjams*: dat mpl, **akva-* »коњ«;
уп. стинд. *ásvebhyaḥ*, ав. *aspōibiiō*.
- **ā vavakat*: 3sg ind aor act, **vak-* »рећи«;
уп. стинд. *āvocat*, ав. *vaocat*, хом. *ἔειπε*.
- **kard*: nom nsg, **kard-* »срце«;
уп. грч. *κῆρ*, јерм. *sirt*.
- **aghnutai*: 3sg ind praes mp, **agh-* »бољети«;
уп. грч. *ἄχυνται*.
- **mai*: dat, **m-* »ја«;
уп. стинд. *me*, ав. *mōi*, стперс. *-maiṃ*, грч. *ἐμοί / μοι*.
- **vidanti*: dat msg pt aor act, **vid-* »видјети«;
уп. стинд. *vidate*, ав. *vīdaitē*, лат. *videntī*.
- **manum*: acc msg, **manu-* »човјек«;
в. горе.
- **akvams*: acc mpl, **akva-* »коњ«;
в. горе.
- **agantam*: pt praes act, **ag-* »гонити«;
уп. стинд. *ajantam*, ав. *azəntəm*, лат. *agentem*, грч. *ἄγοντᾶ*.
- **Akvāsas*: nom mpl, **akva-* »коњ«;
в. горе.
- **ā vavakant*: 3pl ind ipf act, **vak-* »рећи«;
уп. стинд. *āvocan*, ав. *vaocən*, грч. *ἔειπον*.
- **krudhi*: 2sg ipv aor act, **kru-* »слушати, чути«;
уп. стинд. *śrudhi*, ав. *srūdī*, грч. *κλύθῃ*.
- **avai*: voc msg, **avi-* »ован«;
уп. стинд. *ave*, литв. *aviē*.
- **kard*: nom nsg, **kard-* »срце«;
в. горе.
- **aghnutai*: 3sg ind praes mp, **agh-* »бољети«;
в. горе.
- **vividvantsvas*: dat mpl pt pf act, **vid-* »знати«.
- **Manus*: nom msg, **manu-* »човјек«;
уп. стинд. тинд. *mānuḥ*.
- **potis*: nom msg, **pati-* »господар«;
уп. стинд. *pātiḥ*, ав. *paitiš*, грч. *πόσις*, лат. *potis*.
- **varnām*: acc fsg, **varnā-* »вуна«;
уп. стинд. *ūrṇām*, ав. *varəṇa*, лат. *lānam*, гот. *wulla*, литв. *vilnā*, стсл. *vlinq*.

- *avisāms: gen mpl / fpl, *h₃eu-i- »ован; овца«;
уп. грч. οἶων.
- *karnauti: 3sg inf praes act, *kar- »чинити«;
уп. стинд. kṛṇóti, ав. kəṛənaoiti, стперс. kunautiy.
- *svabhjam: dat sg, *sva- »себе«;
уп. ав. xʷabiia.
- *gharmam: acc msg, *gharma- »топао«;
уп. стинд. gharmám, ав. garəmət, грч. θερμόν, лат. formum.
- *vastram: acc msg, *vastra »одјећа«;
уп. стинд. vástram, ав. vastrəm, грч. дијал. φέστρον.
- *avibhjam: dat mpl / fpl, *avi- »ован; овца«;
уп. стинд. avibhyaḥ.
- *ka: conj, *ka »и«;
в. горе.
- *varnā: nom fsg, *varnā- »вуна«;
уп. стинд. úrṇā, ав. varəṇā, лат. lāna, гот. wulla, литв. vilna, стсл. vlina.
- *na: pcl, *na »не«;
в. горе.
- *asti: 3sg ind praes act, *as- »бити«;
уп. стинд. ásti, ав. astī, стперс. astiy, грч. ἔστί, лат. est, стир. is.
- *tat: acc nsg, *s- / *ta- »овај, тај«;
уп. стинд. tát, ав. taṭ, грч. τό, лат. (is-)tud, стсл. to.
- *kukruvants: nom msg pt pf act, *kru- »чути, слушати«;
уп. стинд. súśruvān.
- *avis: nom msg, *avi- »ован«;
в. горе.
- *agram: acc msg, *agra- »поље«;
уп. стинд. ájram, ав. azrəm, грч. ἀγρόν, лат. agrum, гот. akr.
- *ā bhugat: 3sg ind aor act, *bhug- »побеђи«;
уп. ав. būjaṭ, грч. ἔφυγε.

НАЧЕЛО БЕЗИЗНИМНОСТИ

§103 У другој половини 19. в. у компаративни метод уграђен је још један битан елемент, а то је **начело безизнимности** (њем. *Ausnahmslosigkeit*), које постулира да подударности међу гласовима и облицима индоевропских језика нису само систематске (као што су то вјеровали компаратисти) него и систематске и безизнимне. На том, новом схватању, инсистирали су Карл

БРУГМАН, Херман ПАУЛ, Август ЛЕСКИН и други који су за разлику од ранијих компаратиста онда прозвани младограматичарима (њем. *Junggrammatiker*).⁶³

§104 Знамо, на примјер, да праиндоевропском гласу који је Шлајхер реконструисао као **bh* одговара староиндијско *bh*, грчко ϕ и латинско *f*.

»носити«	стинд. <i>bhár-ati</i>	грч. $\phi\acute{\epsilon}\rho\text{-}\omega$	лат. <i>fer-ō</i>	пие. <i>*b^har-</i>
»бити«	стинд. <i>á-bhūt</i>	грч. $\xi\text{-}\phi\bar{\upsilon}$	лат. <i>fu-ī</i>	пие. <i>*b^hū-</i>
»брат«	стинд. <i>bhrátā</i>	грч. $\phi\rho\acute{\alpha}\tau\eta\rho$	лат. <i>frāter</i>	пие. <i>*b^hrātār</i>

Али, постоје и неки други случајеви у којим овом индоевропском гласу у латинском не одговара *f* него *b*.

»бијел«	стинд. –	грч. $\acute{\alpha}\lambda\phi\acute{\omicron}\varsigma$	лат. <i>albus</i>	пие. <i>*alb^h-</i>
»облак«	стинд. <i>nábh-aḥ</i>	грч. $\nu\acute{\epsilon}\phi\text{-}\omicron\varsigma$	лат. <i>neb-ula</i>	пие. <i>*nab^h-</i>
»обоје«	стинд. <i>ubh-áu</i>	грч. $\acute{\alpha}\mu\phi\text{-}\omega$	лат. <i>amb-ō</i>	пие. <i>*amb^h-</i>

Према томе, чини се као да је стинд. *bh* = грч. ϕ = лат. *b* изузетак од правила, тј. стинд. *bh* = грч. ϕ = лат. *f*. Но, младограматичари, који у складу са начелом безизнимности у изузетке нису вјеровали, увидјели су да у оваквим случајевима немамо посла са правилом и изузетком него са два различита, условљена правила или – како су они сами више вољели да кажу – са два гласовна закона (њем. *Lautgesetze*); први је да на почетку ријечи праиндоевропском **bh* одговара староиндијско *bh*, грчко ϕ и латинско *f*, а други је да у средини ријечи праиндоевропском **bh ceteris paribus* одговара латинско *b*. Тако дефинисане, ове двије појаве су у начелу заиста безизнимне.

АНАЛОГИЈА

§105 Изузеци од гласовних закона постају највише услијед секундарног усклађивања једних гласова и облика према другим гласовима и облицима, што се зове и **аналогичја** (грч. $\acute{\alpha}\nu\alpha\lambda\omicron\upsilon\gamma\acute{\iota}\alpha$ »слагање«).

⁶³ Karl BRUGMANN (1849–1919), Hermann PAUL (1846–1921) и August LESKIEN (1840–1916), њемачки језикословци.

§106 Знамо, опет, да индоевропском гласу који се данас реконструише као **kʷ* пред предњим вокалима одговара грчко т а другдје грчко π.

»и«	грч. τε	пие. * <i>penkʷe</i>
»ријеч«	грч. ἔπος	пие. * <i>uekʷos</i>

Но, постоје и они случајеви у којим овом индоевропском гласу пред предњим вокалима у грчком не одговара т него управо π.

nom sg	грч. ἔπος	пие. * <i>uekʷ-os-ø</i>
gen sg	хом. ἔπειος	пие. * <i>uekʷ-es-os</i>

Привидно, ради се о изнимци. Но, младограматичари су увидјели да ни у оваквим случајевима немамо посла са условљеним правилом и изузетком од услова него са секундарним уједначавањем једног облика коријена, грч. ἔτ-, према другом, грч. ἔπ-, што бива да се коријен кроз парадигму не би мијењао.

nom sg	ἔπος >>	ἔπος
gen sg	*ἔτειος >>	ἔπειος

§107 Такође, младограматичари су почели да обраћају пажњу на слијед којим се гласовни закони одвијају, што претходно није био случај; тако је у компаративни метод најзад уграђена и димензија времена, због чега се компаративни метод данас зове и компаративноисторијски метод.

§108 Са младограматичарима се завршава раздобље прве компаратистике и почиње оно савремене компаративноисторијске лингвистике индоевропских језика или тзв. индоевропеистике.

Библиографска напомена: литературу за ову цјелину в. под тачком *Реконструкција индоевропског прајезика у Препорученом штиву* на крају књиге.

РАДНИ ЈЕЗИЦИ

РАДНИ ЈЕЗИЦИ У ОВОМ ПРИРУЧНИКУ

§109 Битнији радни језици у индоевропској лингвистици су уопште они који су по појединачним гранама и огранцима индоевропског породичног стабла раније и / или богатије документовани.

То су: 1. међу анатолским језицима, хетитски; 2. међу тохарским језицима, тохарски Б; 3. међу италским језицима, латински; 4. међу келтским језицима, староирски; 5. међу германским језицима, готски и старонордијски; 6. од грчког језика, микенски и старогрчки; 7. од албанског језика, гегијски; 8. од јерменског језика, старојерменски; 9. међу индијским језицима, староиндијски; 10. међу иранским језицима, авестијски и староперсијски; 11. међу балтичким језицима, старопруски и литвански; 12. међу словенским језицима, старословенски; и, 13. међу реликтним језицима, фригијски.

Уобичајено је да се при реконструкцији индоевропског прајезика са подједнаком пажњом разматра грађа из свих ових језика.

§110 Но, у овом приручнику – који је ипак само приручник историјске граматике грчког језика – нећемо се при реконструкцији индоевропског прајезика служити свим горенаведеним језицима него само оним који су са грчким у нешто ближем сродству.

То су староиндијски, авестијски, староперсијски, јерменски и фригијски. Осим тога, као класичари, служићемо се и латинским.

Латински је, за разлику од осталих поменутих језика, са грчким у нешто даљем сродству, али ће нам ипак бити од користи јер студенти класичних наука осим грчке безизоставно уче и латинску историјску граматику.

Остали језици у главном тексту уџбеника не помињу се него се налазе у *Етимолошком рјечнику примјера* на крају књиге, за оне који желе знати више.

Библиографска напомена: литературу за ову цјелину в. под одјџецима *Староиндијски, Авестијски, Староперсијски, Јерменски, Фригијски, Микенски, Грчки, Латински у Препорученом штиву* на крају књиге.

СТАРОИНДИЈСКИ

§111 **Староиндијски** је језик Аријаца (*Āryāḥ*), који су се до 10. в. прије нове ере били населили у долину ријеке Инда одакле су се онда проширили и на територију Индијског потконтинента. На многољудном тлу Индије староиндијски је опстао практички све до данас, не као жив језик него као језик светог писма хиндуистичког (*Vedaḥ*), класичне индијске књижевности (*kāvyaṃ*) те науке и умјетности, и то у мање-више истом оном облику у којем је у 5. в. прије нове ере кодификован (*saṃskṛtam* »савршен«) трудом чувеног граматичара ПАНИНИЈА (*Pāṇiniḥ*). Хронолошки се дијели на ведски санскрит и класични санскрит; ведском санскриту припадају *Веде*, а класичном санскриту *Махабхарата* (*Mahābhāratam*) са *Бхагавадгитом* (*Bhagavadgītā*), *Рамајана* (*Rāmāyaṇam*), *Џакунтала* (*Śākuntalam*) итд. *Веде* је, према легенди, спјевао слијепи пјесник *Vjasa* (*Vyasaḥ*) и оне су главни споменик староиндијског језика; дијеле се на четири књиге, и то на *Ригведу* (*Ṛgvedaḥ*), *Јађурведу* (*Yajurvedaḥ*), *Самаведу* (*Sāmavedaḥ*) и *Атхарведу* (*Atharvavedaḥ*), која има двије рецензије, по имену *Џаунакија* (*Śaunakīyaḥ*) и *Паипалада* (*Paippalādaḥ*). Свака *Веда* дијели се опет на четири дијела, тј. на самхите (*saṃhitāḥ*), арањаке (*āraṇyakāni*), брахмане (*brāhmaṇāni*) и упанишаде (*upaniśadaḥ*); самхите су саме збирке текстова, брахмане упутства за обреде и жртве, арањаке езотерични коментари, а упанишаде филозофски коментари. Најстарија *Веда* је *Ригведа*; настала је вјероватно око 15. в. прије нове ере, а са кољена на кољено вјековима се преносила усменим путем. Писмо којим се сатороиндијски језик пише зове се *деванагари*.

Деванагари

Деванагари (*devanāgarī*) или нагари (*nāgarī*) је алфасилабичко писмо које се пише слијева надесно. Служи за биљежење староиндијског језика и многих других језика Индије, а настало је око 1. в. нове ере тако што се развило од писма по имену брахми (*brāhmī*), које је пак у крајњој линији поријеклом од феничког алфабета. За потребе индоевропеистике деванагари се латинизује.

дев.	латин.	IPA	дев.	латин.	IPA	дев.	латин.	IPA	
⟨अ⟩	–	a	[ə]	⟨क⟩	k(a)	[k]	⟨द⟩	d(a)	[d]
⟨आ⟩	⟨ा⟩	ā	[a:]	⟨ख⟩	kh(a)	[kʰ]	⟨घ⟩	dh(a)	[dʰ]
⟨इ⟩	⟨ि⟩	i	[i]	⟨ग⟩	g(a)	[g]	⟨न⟩	n(a)	[n]

⟨ई⟩	⟨ी⟩	<i>ī</i>	[i:]	⟨घ⟩	<i>gh(a)</i>	[gʰ]	⟨प⟩	<i>p(a)</i>	[p]
⟨उ⟩	⟨ु⟩	<i>u</i>	[u]	⟨ङ⟩	<i>ṅ(a)</i>	[ŋ]	⟨फ⟩	<i>ph(a)</i>	[pʰ]
⟨ऊ⟩	⟨ू⟩	<i>ū</i>	[u:]	⟨च⟩	<i>c(a)</i>	[tʃ]	⟨ब⟩	<i>b(a)</i>	[b]
⟨ऋ⟩	⟨ृ⟩	<i>r̄</i>	[r̄]	⟨छ⟩	<i>ch(a)</i>	[tʃʰ]	⟨भ⟩	<i>bh(a)</i>	[bʰ]
⟨ऌ⟩	⟨ॄ⟩	<i>ṝ</i>	[r̄ʔ]	⟨ज⟩	<i>j(a)</i>	[dʒ]	⟨म⟩	<i>m(a)</i>	[m]
⟨ऍ⟩	⟨ॄ̄⟩	<i>ṝ̄</i>	[r̄ʔʔ]	⟨झ⟩	<i>jh(a)</i>	[dʒʰ]	⟨य⟩	<i>y(a)</i>	[j]
⟨ए⟩	⟨े⟩	<i>e</i>	[e:]	⟨ञ⟩	<i>ñ(a)</i>	[ɲ]	⟨र⟩	<i>r(a)</i>	[r]
⟨ऐ⟩	⟨ै⟩	<i>ai</i>	[ai]	⟨ट⟩	<i>t(a)</i>	[t]	⟨ल⟩	<i>l(a)</i>	[l]
⟨ओ⟩	⟨ो⟩	<i>o</i>	[o:]	⟨ठ⟩	<i>ṭh(a)</i>	[tʰ]	⟨ळ⟩	<i>ḷ(a)</i>	[l]
⟨औ⟩	⟨ौ⟩	<i>au</i>	[au]	⟨ड⟩	<i>ḍ(a)</i>	[d]	⟨व⟩	<i>v(a)</i>	[w]
–	⟨ं⟩	<i>m̄</i>	[V̄]	⟨ढ⟩	<i>ḍh(a)</i>	[dʰ]	⟨श⟩	<i>ś(a)</i>	[ʃ]
–	⟨ः⟩	<i>h</i>	[h]	⟨ण⟩	<i>ṇ(a)</i>	[ɲ]	⟨ष⟩	<i>ṣ(a)</i>	[ʂ]
–	⟨्⟩	–	–	⟨त⟩	<i>t(a)</i>	[t]	⟨स⟩	<i>s(a)</i>	[s]
–	–	–	–	⟨थ⟩	<i>th(a)</i>	[tʰ]	⟨ह⟩	<i>h(a)</i>	[h]

⟨इ⟩ *i* се изговара и као [ɪ], а ⟨उ⟩ *u* и као [ʊ].

Слова ⟨अ⟩ *a*, ⟨आ⟩ *ā*, ⟨इ⟩ *i*, ⟨ई⟩ *ī*, ⟨उ⟩ *u*, ⟨ऊ⟩ *ū*, ⟨ऋ⟩ *r̄*, ⟨ऌ⟩ *ṝ*, ⟨ऍ⟩ *ṝ̄*, ⟨ऎ⟩ *ṝ̄̄*, ⟨ए⟩ *e*, ⟨ऐ⟩ *ai*, ⟨ओ⟩ *o*, ⟨औ⟩ *au* користе се на почетку ријечи, дочим се слова ⟨ा⟩ *ā*, ⟨ि⟩ *i*, ⟨ी⟩ *ī*, ⟨ु⟩ *u*, ⟨ू⟩ *ū*, ⟨ृ⟩ *r̄*, ⟨ॄ⟩ *ṝ*, ⟨ॄ̄⟩ *ṝ̄*, ⟨ै⟩ *e*, ⟨ौ⟩ *ai*, ⟨ो⟩ *o*, ⟨ौ̄⟩ *au* користе у средини и на крају ријечи, у свези са словима за консонанте (○) код којих вокал није *a*.

Слова за консонанте са знаком ् читају се без поспратног *a*.

Групе консонаната пишу се помоћу тзв. консонантских лигатура, којих има врло много али се већина обликује помоћу неколико једноставних начела.

Чешће консонантске лигатуре

⟨ब्द⟩ *bd* = ⟨ब⟩ *b* + ⟨द⟩ *d*

⟨च्छ⟩ *cch* = ⟨च⟩ *c* + ⟨छ⟩ *ch*

⟨च्य⟩ *cy* = ⟨च⟩ *c* + ⟨य⟩ *y*

⟨घ्न⟩ *dhn* = ⟨घ⟩ *dh* + ⟨न⟩ *n*

⟨ध्व⟩ *dhv* = ⟨घ⟩ *dh* + ⟨व⟩ *v*

⟨ध्य⟩ *dhy* = ⟨घ⟩ *dh* + ⟨य⟩ *y*

⟨ग्द⟩ *gd* = ⟨ग⟩ *g* + ⟨द⟩ *d*

⟨घ्न⟩ *ghn* = ⟨घ⟩ *gh* + ⟨न⟩ *n*

⟨ज्म⟩ *jm* = ⟨ज⟩ *j* + ⟨म्⟩ *m*

⟨ग्म⟩ *gm* = ⟨ग⟩ *g* + ⟨म्⟩ *m*

⟨म्भ⟩ *mbh* = ⟨म्⟩ *m* + ⟨भ⟩ *bh*

⟨न्ध⟩ *ndh* = ⟨न⟩ *n* + ⟨ध⟩ *dh*

⟨न्त्⟩ *nn* = ⟨न⟩ *n* + ⟨न⟩ *n*

⟨न्त्त⟩ *nt* = ⟨न⟩ *n* + ⟨त्त⟩ *t*

⟨न्थ्⟩ <i>nth</i> = ⟨न्⟩ <i>n</i> + ⟨थ्⟩ <i>th</i>	⟨द्य्⟩ <i>dy</i> = ⟨द्⟩ <i>d</i> + ⟨य्⟩ <i>y</i>
⟨न्य्⟩ <i>ny</i> = ⟨न्⟩ <i>n</i> + ⟨य्⟩ <i>y</i>	⟨द्व्⟩ <i>dm</i> = ⟨द्⟩ <i>d</i> + ⟨म्⟩ <i>m</i>
⟨ञ्च्⟩ <i>ñc</i> = ⟨ञ्⟩ <i>ñ</i> + ⟨च्⟩ <i>c</i>	⟨द्ध्⟩ <i>ddh</i> = ⟨द्⟩ <i>d</i> + ⟨ध्⟩ <i>dh</i>
⟨ञ्ज्⟩ <i>ñj</i> = ⟨ञ्⟩ <i>ñ</i> + ⟨ज्⟩ <i>j</i>	⟨ह्म्⟩ <i>hm</i> = ⟨ह्⟩ <i>h</i> + ⟨म्⟩ <i>m</i>
⟨ण्व्⟩ <i>ṇv</i> = ⟨ण्⟩ <i>ṇ</i> + ⟨व्⟩ <i>v</i>	⟨क्न्⟩ <i>kn</i> = ⟨क्⟩ <i>k</i> + ⟨न्⟩ <i>n</i>
⟨प्ल्⟩ <i>pl</i> = ⟨प्⟩ <i>p</i> + ⟨ल्⟩ <i>l</i>	⟨क्त्त्⟩ <i>kt</i> = ⟨क्⟩ <i>k</i> + ⟨त्⟩ <i>t</i>
⟨प्न्⟩ <i>pn</i> = ⟨प्⟩ <i>p</i> + ⟨न्⟩ <i>n</i>	
⟨प्त्⟩ <i>pt</i> = ⟨प्⟩ <i>p</i> + ⟨त्⟩ <i>t</i>	⟨दन्⟩ <i>dn</i> = ⟨द्⟩ <i>d</i> + ⟨न्⟩ <i>n</i>
⟨स्ख्⟩ <i>skh</i> = ⟨स्⟩ <i>s</i> + ⟨ख्⟩ <i>kh</i>	⟨ज्र्⟩ <i>jr</i> = ⟨ज्⟩ <i>j</i> + ⟨र्⟩ <i>r</i>
⟨स्न्⟩ <i>sn</i> = ⟨स्⟩ <i>s</i> + ⟨न्⟩ <i>n</i>	⟨प्र्⟩ <i>pr</i> = ⟨प्⟩ <i>p</i> + ⟨र्⟩ <i>r</i>
⟨स्प्⟩ <i>sp</i> = ⟨स्⟩ <i>s</i> + ⟨प्⟩ <i>p</i>	⟨श्र्⟩ <i>śr</i> = ⟨श्⟩ <i>ś</i> + ⟨र्⟩ <i>r</i>
⟨स्थ्⟩ <i>sth</i> = ⟨स्⟩ <i>s</i> + ⟨थ्⟩ <i>th</i>	
⟨स्व्⟩ <i>sv</i> = ⟨स्⟩ <i>s</i> + ⟨व्⟩ <i>v</i>	⟨भ्भ्⟩ <i>rbh</i> = ⟨र्⟩ <i>r</i> + ⟨म्⟩ <i>bh</i>
⟨श्च्⟩ <i>śc</i> = ⟨श्⟩ <i>ś</i> + ⟨च्⟩ <i>c</i>	⟨र्द्द्⟩ <i>rd</i> = ⟨र्⟩ <i>r</i> + ⟨द्⟩ <i>d</i>
⟨श्म्व्⟩ <i>śm</i> = ⟨श्⟩ <i>ś</i> + ⟨म्⟩ <i>m</i>	⟨र्क्क्⟩ <i>rk</i> = ⟨र्⟩ <i>r</i> + ⟨क्⟩ <i>k</i>
⟨श्व्⟩ <i>śv</i> = ⟨श्⟩ <i>ś</i> + ⟨व्⟩ <i>v</i>	⟨र्प्प्⟩ <i>rp</i> = ⟨र्⟩ <i>r</i> + ⟨प्⟩ <i>p</i>
⟨ष्ण्⟩ <i>ṣṇ</i> = ⟨ष्⟩ <i>ṣ</i> + ⟨ण्⟩ <i>ṇ</i>	⟨र्श्श्⟩ <i>rs</i> = ⟨र्⟩ <i>r</i> + ⟨श्⟩ <i>ś</i>
⟨ष्ट्⟩ <i>ṣt</i> = ⟨ष्⟩ <i>ṣ</i> + ⟨ट्⟩ <i>t</i>	⟨र्ष्ष्⟩ <i>rṣ</i> = ⟨र्⟩ <i>r</i> + ⟨ष्⟩ <i>ṣ</i>
⟨ष्ट्थ्⟩ <i>ṣth</i> = ⟨ष्⟩ <i>ṣ</i> + ⟨ठ्⟩ <i>th</i>	⟨र्त्त्त्⟩ <i>rt</i> = ⟨र्⟩ <i>r</i> + ⟨त्⟩ <i>t</i>
⟨ष्य्⟩ <i>śy</i> = ⟨ष्⟩ <i>ṣ</i> + ⟨य्⟩ <i>y</i>	⟨र्व्व्⟩ <i>rv</i> = ⟨र्⟩ <i>r</i> + ⟨व्⟩ <i>v</i>
⟨त्य्⟩ <i>ty</i> = ⟨त्⟩ <i>t</i> + ⟨य्⟩ <i>y</i>	
⟨त्त्त्⟩ <i>tt</i> = ⟨त्⟩ <i>t</i> + ⟨त्⟩ <i>t</i>	⟨त्र्त्र्⟩ <i>tr</i> = ⟨त्⟩ <i>t</i> + ⟨र्⟩ <i>r</i>
⟨त्थ्थ्⟩ <i>tth</i> = ⟨त्⟩ <i>t</i> + ⟨थ्⟩ <i>th</i>	⟨ज्र्ज्⟩ <i>jñ</i> = ⟨ज्⟩ <i>j</i> + ⟨ञ्⟩ <i>ñ</i>
⟨त्व्त्व्⟩ <i>tv</i> = ⟨त्⟩ <i>t</i> + ⟨व्⟩ <i>v</i>	⟨क्ष्क्ष्⟩ <i>kṣ</i> = ⟨क्⟩ <i>k</i> + ⟨ष्⟩ <i>ṣ</i>
⟨व्य्व्य्⟩ <i>vy</i> = ⟨व्⟩ <i>v</i> + ⟨य्⟩ <i>y</i>	⟨क्ष्ण्क्ष्ण्⟩ <i>kṣṇ</i> = <i>kṣ</i> ⟨क्ष्⟩ + ⟨ण्⟩ <i>ṇ</i>

АВЕСТИЈСКИ

§112 **Авестијски** (или, данас ријетко, зенд) језик је светог писма маздаистичког, *Авесте*, које је дијелом саставио Заратуштра (*Zarathuštrō*), легендарни пророк Ахура Мазде (*Ahurō Mazdā*), а дијелом је плод касније, анонимне традиције која је у духу Добре Мисли (*Voḥu Manō*) то дјело допуњавала и накнадно обликовала од око 10. в. прије нове ере до око 1. в. нове ере. У 1. в. нове ере, током владавине Сасанида, Авеста је најзад и кодификована у облику тзв. Сасанидског архетипа, који сâм по себи није сачуван него се реконструише на основу сачуваних преписа од којих

најстарији потиче из 14. в. нове ере. (Пази! Сама *Авеста* кадшто се зове и *Зенд-Авеста*, али маздаисти праве разлику између *Зенда* и *Авесте*; *Авестом* зову само свето писмо, а *Зендом* његов превод на средњоперсијски. Ова два термина, *Зенд* и *Авеста*, треба стога јасно разликовати.) *Авеста* се дијели на *Старију Авесту* и на *Млађу Авесту*; *Старијој* припадају *Гате* (*Gāθā*), тј. један дио *Јасне* (*Yasna*), а *Млађој* други дио *Јасне*, *Висперад* (*Visperad*), *Вендидад* (*Vendidat*) или *Видевдат* (*Videvdat*), *Јашт* (*Yašt*) и други авестијски списи. Авестијски језик хронолошки се дијели на два регистра, и то на староавестијски и младоавестијски; у начелу староавестијски је језик *Старије*, а младоавестијски *Млађе Авесте*. Писмо којим се авестијски језик пише зове се *авестијско писмо*.

Авестијско писмо

Авестијско писмо је **алфабетско писмо** које се пише здесна налијево. Служи за биљежење авестијског језика, а настало је око 4. вијека нове ере трудом састављача Сасанидског архетипа, који су га обликовали највише према пехлевском писму. Као и пехлевско писмо, у крајњој линији поријеклом је од феничког алфабета. За потребе индоевропеистике авестијско писмо се латинизује.

ав. писмо	латин.	IPA	ав. писмо	латин.	IPA	ав. писмо	латин.	IPA
⟨𐬀⟩	a	[a]	⟨𐬁⟩	á	[xi]	⟨𐬂⟩	ŋʷ	[ŋʷ]
⟨𐬃⟩	ā	[a:]	⟨𐬄⟩	xʷ	[xʷ]	⟨𐬅⟩	n	[n]
⟨𐬆⟩	â	?	⟨𐬇⟩	g	[g]	⟨𐬈⟩	ń	[ɲ]
⟨𐬉⟩	ã	[ɔ:]	⟨𐬊⟩	ǰ	[k̄/ǰ̄]	⟨𐬋⟩	ŋ	[ŋ]
⟨𐬌⟩	ā	[ɛ:ʔ]	⟨𐬍⟩	γ	[ɣ]	⟨𐬎⟩	m	[m]
⟨𐬏⟩	ə	[əʔ]	⟨𐬐⟩	c	[tɕ]	⟨𐬑⟩	ŋ	[ŋʰ]
⟨𐬒⟩	ø	[ø]	⟨𐬓⟩	j	[dʒ]	⟨𐬔⟩	y	[j]
⟨𐬕⟩	ē	[e:]	⟨𐬖⟩	t	[t]	⟨𐬗⟩	y	[j]
⟨𐬘⟩	e	[ɛ]	⟨𐬙⟩	θ	[θ]	⟨𐬚⟩	v	[w]
⟨𐬛⟩	ē	[e:]	⟨𐬜⟩	d	[d]	⟨𐬝⟩	r	[r]
⟨𐬟⟩	o	[ɔ]	⟨𐬠⟩	ð	[ð]	⟨𐬡⟩	s	[s]
⟨𐬣⟩	ō	[o:]	⟨𐬤⟩	t̄	[t̄d̄]	⟨𐬦⟩	z	[z]

⟨i⟩	<i>i</i>	[i]	⟨p⟩	<i>p</i>	[p]	⟨š⟩	<i>š</i>	[ʃ]
⟨ī⟩	<i>ī</i>	[i:]	⟨f⟩	<i>f</i>	[f]	⟨ž⟩	<i>ž</i>	[ʒ]
⟨u⟩	<i>u</i>	[u]	⟨b⟩	<i>b</i>	[b]	⟨šc⟩	<i>šc</i>	[ʃç]
⟨ū⟩	<i>ū</i>	[u:]	⟨β⟩	<i>β</i>	[β]	⟨šh⟩	<i>šh</i>	[ʃh?]
⟨k⟩	<i>k</i>	[k]	⟨ŋ⟩	<i>ŋ</i>	[ŋ]	⟨h⟩	<i>h</i>	[h]
⟨x⟩	<i>x</i>	[x]	⟨ŋj⟩	<i>ŋj</i>	[ŋj]			

⟨ā⟩ *ā* се изговара и као [ɑ:], ⟨ē⟩ *ē* и као [ɛ:], ⟨i⟩ *i* и као [i], а ⟨u⟩ *u* и као [u].

У средини ријечи [w] се пише као ⟨j⟩ *uu*, а [j] као ⟨ij⟩ *ii*. (Мада, може бити и да није тако него да *uu* треба читати као [ʊw], а *ii* као [ij].)

Лигатура је мало; најчешће су ⟨ijh⟩ *št* = ⟨ij⟩ *š* + ⟨h⟩ *t*, ⟨ijh⟩ *šc* = ⟨ij⟩ *š* + ⟨h⟩ *c*, ⟨ijh⟩ *šā* = ⟨ij⟩ + ⟨h⟩, ⟨ijh⟩ *ah* = ⟨h⟩ *a* + ⟨h⟩ *h*.

СТАРОПЕРСИЈСКИ

§113 **Староперсијски** је језик Персијанаца (*p^a-a-r^a-sa* /pārsa/, грч. Πέρσαι), који су у 6 в. прије нове ере под вођством Кира Великог (*k^u-u-r^u-š^a* /kūruš/, грч. Κύρος) основали државу која се простирала од Инда на истоку до Грчке и Либије на западу. На том простору стајало је големо Ахеменидско краљевство (*x^a-š^a-c^a-m^a* /xšačam/) све док га у 4. в. прије нове ере најзад није срушио Александар Велики. Након пада Ахеменидског краљевства староперсијски се развио у пехлеви или средњоперсијски (од око 3. в. прије нове ере до око 9. в. нове ере), а средњоперсијски у фарси или новоперсијски (од око 10 в. надаље). Новоперсијски се, дакако, и данас говори у Ирану, на мјесту древне Персије (*p^a-a-r^a-sa* /pārsa/, грч. Περσική). Главни споменик староперсијског језика је велики натпис краља Дарија (*d^a-a-r^a-y^a-v^a-h^a-u-š^a* /dārayavahauš/, грч. Δαρείος), који се налази на планини Бехистун а потиче са прелаза 6. на 5. в. прије нове ере. Постоји осим тога и велики број мањих натписа; то су највише они Даријеви и Ксерксови (*x^a-š^a-y^a-r^a-š^a-a* /xšayaršā/, грч. Ξέρξης), који се углавном налазе у Персепољу (*p^a-a-r^a-sa* /pārsa/, грч. Περσέπολις) и Сузи (*c^a-u-š^a-a* /cūšā/, грч. Σουσα), гдје су биле престонице ахеменидских краљева, и у Накше-Рустаму, гдје им се и дан-данас налазе гробнице. Писмо којим се староперсијски језик пише зове се *староперсијско писмо*.

Староперсијско писмо

Староперсијско писмо је силабичко писмо које се пише слијева надесно. Служи за биљежење староперсијског језика, а осмишљено је за Кира Великог, у 6. в. прије нове ере, по узору на клинаста писма Блиског истога као што је нпр. оно акадско или оно сумерско. У заборав је пало одмах након пада Ахеменидског краљевства, у 3. в. прије нове ере, а прочитано је тек у 19. в. нове ере, трудом Георга Фридриха ГРОТЕФЕНДА.⁶⁴ За потребе индеевропеистике староперсијско писмо се латинизује.

сперс.писмо	латин.	IPA	сперс.писмо	латин.	IPA	сперс.писмо	латин.	IPA
⟨𐎠⟩	a	[a]	⟨𐎡⟩	t ^(a)	[t]	⟨𐎢⟩	m ⁽ⁱ⁾	
⟨𐎣⟩	i	[i]	⟨𐎤⟩	t ^(u)		⟨𐎥⟩	m ^(u)	
⟨𐎦⟩	u	[u]	⟨𐎧⟩	θ ^(a)	[θ]	⟨𐎨⟩	y ^(a)	[j]
⟨𐎩⟩	k ^(a)	[k]	⟨𐎪⟩	d ^(a)		⟨𐎫⟩	v ^(a)	[w]
⟨𐎬⟩	k ^(u)		⟨𐎭⟩	d ⁽ⁱ⁾	[d]	⟨𐎮⟩	v ⁽ⁱ⁾	
⟨𐎰⟩	x ^(a)	[x]	⟨𐎱⟩	d ^(u)		⟨𐎲⟩	r ^(a)	[r]
⟨𐎴⟩	g ^(a)	[g]	⟨𐎵⟩	p ^(a)	[p]	⟨𐎶⟩	r ^(u)	
⟨𐎷⟩	g ^(u)		⟨𐎸⟩	f ^(a)	[f]	⟨𐎹⟩	l ^(a)	[l]
⟨𐎺⟩	c ^(a)	[tʃ]	⟨𐎻⟩	b ^(a)	[b]	⟨𐎼⟩	s ^(a)	[s]
⟨𐎿⟩	ç ^(a)	[tsʔ]	⟨𐎽⟩	n ^(a)	[n]	⟨𐎾⟩	z ^(a)	[z]
⟨𐏀⟩	j ^(a)	[dʒ]	⟨𐏁⟩	n ^(u)		⟨𐏂⟩	ʒ ^(a)	[ʒ]
⟨𐏃⟩	j ⁽ⁱ⁾		⟨𐏄⟩	m ^(a)	[m]	⟨𐏅⟩	h ^(a)	[h]

⟨𐎣⟩ i се изговара и као [i], ⟨𐎦⟩ u и као [u], а ⟨𐎡⟩ r^(a) и ⟨𐎶⟩ r^(u) као [r].

Друго: [θ] θ се пише као ⟨a⟩, тј. исто као [a]; [a:] ā као ⟨C^a-a⟩; [i:] ī као ⟨C^a-i⟩, тј. исто као [i], или као ⟨Cⁱ-i⟩; [u:] ū као ⟨C^a-u⟩, тј. исто као [u], или као ⟨C^u-u⟩; [θr] ar као ⟨a-r^(v)⟩, тј. исто као [ar]; и, [nCV] nCV као ⟨C^v⟩, тј. без [n].

У староперсијском писму осим силабограма постоји и неколико идеограма.

Чешћи староперсијски идеограми

⟨𐎠𐎡⟩ auramazda, Ахурамазда

⟨𐎠𐎡𐎠𐎣⟩ būmiš, земља

⟨𐎠𐎡𐎠𐎣⟩ бага, бог

⟨𐎠𐎡𐎠𐎣⟩ xšayaθiya, краљ

⁶⁴ Georg Friedrich GROTEFEND (1775–1853), њемачки епиграфичар.

ЈЕРМЕНСКИ

§114 **Јерменски** је језик Јермена, који су се, прегазивши Босфор и узевши учешћа у рушењу Хетитског царства током 12. в. прије нове ере, коначно настанили на простору Јерменске висоравни. Ондје су временом основали државу која је ускоро након тога од Иранаца примила маздаизам, а врхунац моћи досегла је под Тиграном Великим (*Tigran Mes*, грч. Τίγρᾶνης ὁ Μείγᾰς), у 1. вијеку прије нове ере, када се накратко простирала од Кавказа до Леванта укључујући и планину Арарат, данас у Турској, која за Јермене има посебно значење. Од 3. в. нове ере Јермени су почели да прелазе на хришћанство, а из тог времена потичу и најстарији споменици јерменског језика. Јерменски се хронолошки дијели на старојерменски или класични јерменски (*grabar*, од 5. до 18. в. нове ере) и модерни јерменски (*ašxarhabar*, од 14. в. нове ере надаље); старојерменском припада превод *Светог писма* који је у 5. вијеку нове ере саставио хришћански епископ и мисионар Месроп Маштоц (*Mesrop Maštoc'*), *Јерменска историја* (*Patmut'yun hayoc'*) коју је написао Машточев ученик и чувени историчар Мовсес Хоренаци (*Movses Horenač'i*) и практички сва књижевност до 18. вијека, а модерном јерменском бројни дијалекти који се *grosso modo* дијеле на источне и западне. Претежни дијалекат је онај источни који се говори у данашњој Јерменији и »Арцаху« те међу јерменском мањином у Грузији и Ирану, док се западни дијалекат, мање распрострањен, говори међу јерменском мањином у Турској, Сирији и Либану. Писмо којим се јерменски језик пише зове се *јерменско писмо*.

Јерменско писмо

Јерменско писмо је **алфабетско писмо** које се пише слијева надесно. Служи за биљежење јерменског, а осмислио га је Месроп Маштоц у 5. вијеку нове ере. Јерменско писмо је наводно обликовано по узору на оно грчко; ако је тако, онда је оно, као и грчко, у крајњој линији поријеклом од феничког алфавета. За потребе индоевропеистике јерменско писмо се латинизује.

јерм.писмо	латин.	IPA	јерм.писмо	латин.	IPA	јерм.писмо	латин.	IPA			
⟨Ա⟩	⟨u⟩	a	[a]	⟨Ծ⟩	⟨đ⟩	c	[ts]	⟨Ձ⟩	⟨g⟩	ǰ	[dʒ]
⟨Բ⟩	⟨p⟩	b	[b]	⟨Կ⟩	⟨k⟩	k	[k]	⟨Ռ⟩	⟨n⟩	ṛ	[r]
⟨Գ⟩	⟨q⟩	g	[g]	⟨Հ⟩	⟨h⟩	h	[h]	⟨Ս⟩	⟨u⟩	s	[s]
⟨Դ⟩	⟨r⟩	d	[d]	⟨Ջ⟩	⟨ǰ⟩	j	[dz]	⟨Վ⟩	⟨v⟩	v	[v]

⟨ϵ⟩	⟨ε⟩	e	[ɛ]	⟨Ϻ⟩	⟨η⟩	f	[L]	⟨Ϝ⟩	⟨un⟩	t	[t]
⟨Ϸ⟩	⟨q⟩	z	[z]	⟨ϝ⟩	⟨β⟩	č	[tʃ]	⟨Ϯ⟩	⟨p⟩	r	[r]
⟨ϵ⟩	⟨ε⟩	ē	[ei]	⟨ϸ⟩	⟨υ⟩	m	[m]	⟨Ϟ⟩	⟨g⟩	c´	[tsʰ]
⟨Ϻ⟩ ^v	⟨η⟩	ə	[ə]	⟨Ϝ⟩	⟨j⟩	y	[j]	⟨ϫ⟩	⟨l⟩	w	[u]
⟨ϯ⟩	⟨ϩ⟩	t´	[tʰ]	⟨Ϲ⟩	⟨u⟩	n	[n]	⟨ϰ⟩	⟨ψ⟩	p´	[pʰ]
⟨ϰ⟩	⟨ϩ⟩	ž	[ʒ]	⟨Ϻ⟩	⟨z⟩	š	[ʃ]	⟨ϱ⟩	⟨p⟩	k´	[kʰ]
⟨ϫ⟩	⟨h⟩	i	[i]	⟨ϻ⟩	⟨n⟩	o	[ɔ]	⟨Ϻ⟩	⟨o⟩	ō	[o]
⟨L⟩	⟨l⟩	l	[l]	⟨ϼ⟩	⟨z⟩	č´	[tʃʰ]	⟨Ϟ⟩	⟨ϟ⟩	f	[f]
⟨ϫ⟩	⟨h⟩	x	[χ]	⟨Ͽ⟩	⟨u⟩	p	[p]				

Друго: [u] се по обрасцу грчког алфабета пише као ⟨ow⟩.

ФРИГИЈСКИ

§115 **Фригијски** је језик Фригијаца, који су скупа са Јерменима прегазили Босфор и учествовали у рушењу Хетитског царства, након чега су се настанили у Малој Азији и, под водством Гордије (грч. Горδίᾱς) и Миде (*Midas*, грч. Μιδᾱς), ондје у 8. в. прије нове ере основали краљевство. Фригијским краљевством убрзо су након тога завладали околни народи – Лидијци, Персијанци, Македонци и Римљани – па Фригија након 7. в. прије нове ере никада више није била самостална држава. Фригијски се хронолошки дијели на старофригијски (од 8. до 4. в. прије нове ере) и новофригијски (од 2. до 3. вијека нове ере); старофригијском припадају вотивни натписи из околице Гордија (грч. Γόρδιον) и Мидиног града које су фригијски високошвештеници и војсковође дизали у част својих краљева и Матере Кибеле (*Matar Kubeleya / Kubileya*, грч. Κυβέλη), главног божанства фригијског пантеона, а новофригијском понајвише клетве које су пак грађани Римског царства фригијског поријекла стављали на своје надгробне споменике, не би ли их тако обезбиједили од вандализма. Што се писма тиче, фригијски језик пише се двама писмима; старофригијски се пише сопственим писмом које се зове *фригијско писмо*, а новофригијски грчким писмом које је прилагођено за потребе фригијског језика.

Фригијско писмо

Фригијско писмо је алфабетско писмо које се пише углавном слијева надесно. Служи за биљежење старофригијског, а настало је око 8. вијека прије нове ере. У заборав је пало након освајања Александра Великог, у 4. в. прије нове ере. Фригијско писмо је веома налик на оно грчко и поријеклом је, као и само грчко писмо, од феничког алфабета. За потребе индоевропеистике се латинизује.

стфриг.писмо	латин.	IPA	стфриг.писмо	латин.	IPA	стфриг.писмо	латин.	IPA
⟨Α⟩	a	[a, aʔ]	⟨Ι⟩	y	[j]	⟨Ρ⟩	r	[r]
⟨Β⟩	b	[b]	⟨Κ⟩	k	[k]	⟨Σ⟩	s	[s]
⟨Γ⟩	g	[g]	⟨Λ⟩	l	[l]	⟨Τ⟩	t	[t]
⟨Λ⟩	d	[d]	⟨Μ⟩	m	[m]	⟨Υ⟩	u	[u]
⟨Ε⟩	e	[e]	⟨Ν⟩	n	[n]	⟨↑⟩	↑	[dzʔ]
⟨Φ⟩	v	[w]	⟨Ο⟩	o	[o, oʔ]	⟨Φ⟩	Φ	[dzʔ]
⟨Ι⟩	i	[i]	⟨Ρ⟩	p	[p]	⟨Ψ⟩	Ψ	[ksʔ]

Друго: [a:] се пише као ⟨Α⟩ а, тј. исто као [a]; [o:] као ⟨Ο⟩ о, тј. исто као [o].

Грчко писмо у фригијској употреби

Грчко писмо је алфабетско писмо које се пише слијева надесно; в. више у §116. Неке гласовне вриједности у фригијској адаптацији разликују се од оних грчких.

грч. алфабет	IPA	грч. алфабет	IPA	грч. алфабет	IPA
⟨Α⟩	[a]	⟨Ι⟩	[i], [j]	⟨Π⟩	[p]
⟨Β⟩	[b]	⟨Κ⟩	[k]	⟨Ρ⟩	[r]
⟨Γ⟩	[g]	⟨Λ⟩	[l]	⟨Σ⟩	[s]
⟨Δ⟩	[d]	⟨Μ⟩	[m]	⟨Τ⟩	[t]
⟨Ε⟩	[e]	⟨Ν⟩	[n]	⟨Υ⟩	[u], [v]
⟨Ζ⟩	[zʔ]	⟨Ξ⟩	[ks]	⟨Ψ⟩	[ps]
⟨Η⟩	[iʔ]	⟨Ο⟩	[o], [v]	⟨Ω⟩	[oʔ]

Друго: [v] се поред ⟨Ο⟩, ⟨Υ⟩ кадшто пише и као ⟨ΟΥ⟩.

ГРЧКИ

§116 **Грчки** је језик Грка, који су прешавши Дунав прво настанили Егеј, а потом, захваљујући процесу колонизације, и многе друге дијелове Медитерана, међу којим се нарочито истиче југ Италије са Сицилијом, Црно море и – након освајања Александра Великог – Египат. Грчки се хронолошки дијели на старогрчки (од 16 в. прије нове ере до 4. в. нове ере), средњогрчки (од 5. до 15. в. нове ере) и новогрчки (од 16. в. нове ере надаље); даље, старогрчки се дијели на микенски грчки (од 16. до 12. в. прије нове ере), мрачновјековни грчки (од 11. до 9. в. прије нове ере), архајски грчки (од 8. до 6. в. прије нове ере), класични грчки (од 5. до 4. в. прије нове ере) и хеленистички грчки (од 3. в. прије нове ере до 4. в. нове ере). (Пази! Старогрчки се обичније зове и просто грчки; тако је и у овом приручнику. Такође, хеленистички грчки се обичније зове и којна.) У овом приручнику историју грчког језика обрадићемо од микенског до класичног грчког језика. Микенском грчком припадају натписи на глиненим плочицама, архајском грчком Илијада (Ἰλιάς) и Одисеја (Ὀδύσεια), а класичном грчком безбројна дјела чувених грчких књижевника, историчара, бесједника итд.

Дијалекатски се грчки дијели:

1. на јонскоатички дијалекат, који се сâм онда дијели на атичке говоре који се налазе у Атици (Ἀττική), гдје је Атина (Ἀθήναι), и јонске говоре који се налазе у Јонији (Ἰωνία), гдје су Смирна (Σμύρνη) и Ефес (Ἔφεσος), те на Кикладима (Κυκλάδες), Еубеји (Εὐβοία), Хију (Χίος) и Саму (Σάμος);
2. на аркадскокипарски дијалекат, који се сâм онда дијели на аркадске говоре који се налазе у Аркадији (Ἀρκαδιᾶ), кипарске говоре који се налазе на Кипру (Κύπρος) и памфилијске говоре који се налазе у Памфилији (Παμφυλία);
3. еолски дијалекат, који се сâм онда дијели на континенталне еолске говоре који се налазе у Беотији (Βοιωτία) и Тесалији (Θεσσαλία), гдје је Теба (Θήβαι), и на инсуларне еолске говоре који се налазе на Лезбу (Λέσβος);
4. и, на западни дијалекат, који се сâм онда дијели на сјеверозападне говоре који се налазе у Етолији (Αἰτωλία), Локриди (Λοκρίς) и Фокиди (Φωκίς), гдје су Делфи (Δελφοί), и Елиди (Ἠλις), гдје је Олимпија (Ὀλυμπία), ахејске који се налазе у Ахеји (Ἀχαΐα), и дорске говоре који се налазе у Лаконији (Λακωνία), гдје је Спарта (Σπάρτη), Месенији (Μεσσηνία), гдје је Пил (Πύλος), Арголиди (Ἀργολίς), гдје су Арг (Ἄργος) и Микена (Μικῆναι), Истму (Ἰσθμός), гдје су Коринт (Κόρινθος) и Мегара (Μέγαρα), те на Тери (Θήρα), Косу (Κῶς), Роду (Ρόδος) и Криту (Κρήτη), гдје је Кнос (Κνωσός).

Јонским говорима припада још и говор Напуља (Νεῶ Πόλις), Куме (Κύμη) и Елеје (Ἐλέα) на југу Италије, ахејском и говор Кротона (Κρότων) и Посидоније (Ποσειδωνία) на југу Италије, а дорском и говор Акраганта (Ἀκράγας) и Сиракузе (Συράκουσαι) на Сицилији и Кирене (Κυρήνη) у Либији. У књижевности јонском припада нпр. епичар Хесиод (Ἡσίοδος), лиричар Архилох (Ἀρχίλοχος) и историчар Херодот (Ἡρόδοτος), атичком нпр. трагичари Есхил (Αἰσχύλος), Софокле (Σοφοκλῆς) и Еурипид (Εὐριπίδης), историчри Тукидид (Θουκυδίδης) и Ксенофонт (Ξενοφῶν), филозофи Платон (Πλάτων) и Аристотел (Ἀριστοτέλης), те бесједници Лисија (Λυσιᾶς), Исократ (Ἰσοκράτης) и Демостен (Δημοσθένης), дорском нпр. лиричар Пиндар (Πίνδαρος) и буколичар Теокрит (Θεόκριτος), а еолском лиричари Сапфо (Σαπφώ) и Алкеј (Ἀλκαῖος). Додатно од дијалеката постоје микенски и хомерски. Микенски је најраније документовани облик грчког језика; старији је најмање 5 или 6 вјекова од свих осталих грчких дијалеката, а његови остаци, у облику натписа на глиненим плочицама, налазе се у Кносу, Пилу и Микени. Хомерски је дијалекат на којем су састављене Хомерове пјесме, *Илијада* и *Одисеја*; то је вјештачки, књижевни дијалекат у којем се јонски мијеша са еолским, а осим тога постоје и неке друге примјесе које нису ни јонске ни еолске него чисто књижевне, тј. вјештачке. Уопште, грчки дијалекти могу се груписати на југоисточну и сјеверозападну групу, тако да југоисточну чине микенски, аркадскокипарски и јонскоатички, а сјеверозападну еолски и западни (сјеверозападни, ахејски, дорски). За каснију историју грчког језика од нарочите су важности међу дијалектима јонски и атички; наиме, њиховим сливањем настаје којна (грч. κοινή διάλεκτος »заједнички, општи говор«). Од којне ће се касније развити средњогрчки, а од средњогрчког новогрчки. Остали дијалекти изумиру још у старини; једини изузетак од тога је цаконски, који се говори на источном Пелопонезу, а поријеклом није од којне него од дорског дијалекта. Што се писма тиче, микенски се пише тзв. *линеаром Б* а грчки, наравно, *грчким алфабетом*.

Линеар Б

Линеар Б је **силабичко писмо** које се пише слијева надесно. Служи за биљежење микенског, а развило се око 16. в. прије нове ере од линеара А, који је, колико се чини, постао независно од других писама старог свијета. Линеар Б је пао у заборав по колапсу бронзаног доба, у 12. в. прије нове ере, а дешифрован је тек у 20. в. нове ере, трудом Мајкла ВЕНТРИСА.⁶⁵ За потребе индоевропеистике линеар Б се латинизује.

⁶⁵ Michael VENTRIS (1922–1956), британски архитекта (!) и језикословац.

лин. Б	латин.	IPA	лин. Б	латин.	IPA	лин. Б	латин.	IPA
⟨α⟩	<i>a</i>	[a, a:]	⟨ᾶ⟩	<i>na</i>		⟨τα⟩	<i>ta</i>	
⟨ἄ⟩	<i>e</i>	[e, e:]	⟨ἠ⟩	<i>ne</i>		⟨τε⟩	<i>te</i>	
⟨ῃ⟩	<i>i</i>	[i, i:]	⟨ῆ⟩	<i>ni</i>	[nV]	⟨τι⟩	<i>ti</i>	[tV, t ^h V]
⟨ο⟩	<i>o</i>	[o, o:]	⟨νο⟩	<i>no</i>		⟨το⟩	<i>to</i>	
⟨υ⟩	<i>u</i>	[u, u:]	⟨νου⟩	<i>nu</i>		⟨του⟩	<i>tu</i>	
⟨δα⟩	<i>da</i>		⟨πα⟩	<i>pa</i>		⟨ωα⟩	<i>wa</i>	
⟨δε⟩	<i>de</i>		⟨πε⟩	<i>pe</i>		⟨ωε⟩	<i>we</i>	
⟨δι⟩	<i>di</i>	[dV]	⟨πι⟩	<i>pi</i>	[pV, bV, p ^h V]	⟨ωι⟩	<i>wi</i>	[wV]
⟨δο⟩	<i>do</i>		⟨πο⟩	<i>po</i>		⟨ωο⟩	<i>wo</i>	
⟨δου⟩	<i>du</i>		⟨που⟩	<i>pu</i>		–	–	
⟨ια⟩	<i>ja</i>		⟨ια⟩	<i>qa</i>		⟨ια⟩	<i>za</i>	
⟨ιε⟩	<i>je</i>		⟨ιαε⟩	<i>qe</i>		⟨ιαε⟩	<i>ze</i>	
–	–	[jV]	⟨ιαι⟩	<i>qi</i>	[k ^w V, g ^w V, k ^{wh} V]	–	–	[dzV]
⟨ιο⟩	<i>jo</i>		⟨ιαο⟩	<i>qo</i>		⟨ιαο⟩	<i>zo</i>	
–	–		–	–		–	–	
⟨κα⟩	<i>ka</i>		⟨ρα⟩	<i>ra</i>		⟨ιαα⟩	<i>a₂</i>	[ha(:)]
⟨κε⟩	<i>ke</i>		⟨ρη⟩	<i>re</i>		⟨ιαα⟩	<i>a₃</i>	[ai]
⟨κι⟩	<i>ki</i>	[kV, gV, k ^h V]	⟨ρι⟩	<i>ri</i>	[rV]	⟨ιαυ⟩	<i>au</i>	[au]
⟨κο⟩	<i>ko</i>		⟨ρο⟩	<i>ro</i>		⟨ιαω⟩	<i>dwe</i>	[dwe(:)]
⟨κου⟩	<i>ku</i>		⟨ρου⟩	<i>ru</i>		⟨ιαωω⟩	<i>dwo</i>	[dwo(:)]
⟨μα⟩	<i>ma</i>		⟨σα⟩	<i>sa</i>		⟨ιααα⟩	<i>ra₂</i>	[rja(:)]
⟨με⟩	<i>me</i>		⟨ση⟩	<i>se</i>		⟨ιαααα⟩	<i>ra₃</i>	[rai]
⟨μι⟩	<i>mi</i>	[mV]	⟨σι⟩	<i>si</i>	[sV]	⟨ιααααα⟩	<i>ta₂</i>	[tja(:)]
⟨μο⟩	<i>mo</i>		⟨σο⟩	<i>so</i>		⟨ιαααααα⟩	<i>twe</i>	[twe(:)]
⟨μου⟩	<i>mu</i>		⟨σου⟩	<i>su</i>		⟨ιααααααα⟩	<i>two</i>	[two(:)]

Чешћи идеограми у линеару Б

У линеару Б осим силабограма постоје и многи идеограми чије се значење при латинизацији обично даје на латинском и у малом верзалу.

†	VIR, човјек	𐎒	VIN(UM), вино
‡	MUL(IER), жена	𐎓	TRI(PŪS), трonoжац
𐎔	EQU(US), коњ	𐎕	AMPH(ORA), амфора
𐎖	GRĀ(NUM), жито	𐎗	HAS(TA), копље
𐎙	HORD(EUM), јечам	𐎛	GLA(DIUS), мач
𐎚	OLIV(A), маслина	𐎜	ROTA, точак
𐎞	OLE(UM), уље	𐎝	VIĠ(A), кола

Грчки алфабет

Грчко алфабет је алфабетско писмо које се пише слијева надесно. Настало је око 8. вијека прије нове ере тако што се развило од феничког алфабета. Има много локалних, или тзв. епихоричких варијанти, које се дијеле на јужне или »зелене«, западне или »црвене« и источне или »плаве«. Стандардни алфабет заснован је на јонском типу »плаве« варијанте, а у Атини је примљен по реформи атичког правописа која се десила у 5. в. прије нове ере. Од грчког писма или по узору на њ временом су се развила и многа друга писма, нпр. етрурско (одакле је поријеклом и латиница), готско, јерменско, глаголица, ћирилица итд. За потребе индоевропеистике грчко писмо се обично не латинизује.

грч. писмо	IPA	грч. писмо	IPA	грч. писмо	IPA			
⟨Α⟩	⟨α⟩	[a, a:]	⟨Ι⟩	⟨ι⟩	[i, i:]	⟨Ρ⟩	⟨ρ⟩	[r]
⟨Β⟩	⟨β⟩	[b]	⟨Κ⟩	⟨κ⟩	[k]	⟨Σ⟩	⟨σ⟩	[s]
⟨Γ⟩	⟨γ⟩	[g]	⟨Λ⟩	⟨λ⟩	[l]	⟨Τ⟩	⟨τ⟩	[t]
⟨Δ⟩	⟨δ⟩	[d]	⟨Μ⟩	⟨μ⟩	[m]	⟨Υ⟩	⟨υ⟩	[y, y:]
⟨Ε⟩	⟨ε⟩	[e]	⟨Ν⟩	⟨ν⟩	[n]	⟨Φ⟩	⟨φ⟩	[p ^h]
⟨Ζ⟩	⟨ζ⟩	[dz]	⟨Ξ⟩	⟨ξ⟩	[ks]	⟨Χ⟩	⟨χ⟩	[k ^h]
⟨Η⟩	⟨η⟩	[ε:]	⟨Ο⟩	⟨ο⟩	[o]	⟨Ψ⟩	⟨ψ⟩	[ps]
⟨Θ⟩	⟨θ⟩	[t ^h]	⟨Π⟩	⟨π⟩	[p]	⟨Ω⟩	⟨ω⟩	[ɔ:]

Друго: [e:] пише се као ⟨ει⟩, тј. исто као [ei]; [u] (само у дифтонзима) као ⟨Vυ⟩; [o:] као ⟨ου⟩; [h] као *spiritus asper*, тј. ⟨ʰ⟩; [ŋ] (у групама [ŋk, ŋg, ŋkʰ]) као ⟨γ⟩, тј. исто као [g]; [w] (у дијалекатским облицима) као ⟨Ϝ⟩ или ⟨β⟩.

У данашњој пракси [a:], [i:], [u:] пише се као ⟨ᾶ⟩, ⟨ī⟩, ⟨ū⟩; тако је и у овој књизи.

ЛАТИНСКИ

§117 Латински је језик Римљана (*Rōmānī*, грч. Ῥωμαῖοί), који су Рим (*Rōma*, грч. Ῥώμη) основали у 8. в. прије нове ере, а након тога су потепено, током Римске републике (*Rēs pūblica Rōmāna*, од 6. до 1. в. прије нове ере) и Римског царства (*Imperium Rōmānum*, од 1. в. нове ере до 5. в. нове ере), своју су власт ширили на простор читаве Италије, западне и југосточне Европе, једног дијела сјеверне Африке и једног дијела источне Азије. На том простору се латински одржавао вјековима, а у неким се крајевима одржао и до дан-данас, само преображен у различите романске језике. Латински се хронолошки дијели на старолатински (од 6. до 1. в. прије нове ере), класични латински (од 1. в. прије нове ере до 3. или 4. в. нове ере) и позни латински (од 3. или 4. вијека нове ере надаље). Главни споменици старијег латинитета су *Fibula Praenestina* (из око 7. в. прије нове ере), *Duenos*-ов натпис (из 7. или 6. в. прије нове ере), *Lapis niger*, *Lapis Satricānus* (из око 6. в. прије нове ере), *Lēgēs duodecim tabulārum* (из око 5 или 4. в. прије нове ере), *Carmen Arvāle*, *Carmen Saliāre*, *Senātūs cōnsultum dē Bacchānālibus* (из око 2. в. прије нове ере), комедије Тита Макција Плаута (*Titus Maccius Plautus*) и Публија Теренција Афера (*Pūblius Terentius Āfer*) те фрагменти Квинта Енија (*Quīntus Ennius*) (из 3. на 2. в. прије нове ере), а споменици класичног латинитета су бројна велика дјела тзв. златног и сребрног вијека римске књижевности, у којим су стварали многи чувени књижевници, као што су нпр. Гај Салустије Криспо (*Gāius Sallustius Crispus*), Марко Тулије Цицерон (*Mārcus Tullius Cicerō*), Гај Јулије Цезар (*Gāius Iūlius Caesar*), Гај Валерије Катул (*Gāius Valerius Catullus*), Публије Вергилије Марон (*Pūblius Vergilius Marō*), Квинто Хорације Флак (*Quīntus Horātius Flaccus*), Публије Овидије Назон (*Pūblius Ovidius Nasō*), Плиније Старији (*Gāius Plīnius Secundus*), Сенека Млађи (*Lūcius Annaeus Seneca*) итд. Из класичног се латинитета током периода од 2. в. прије нове ере до 6. в. нове ере као посебан регистар издвојио вулгарни латинитет, од којег ће се касније на подручју бивших римских провинција развити различити романски језици укључујући португалски, шпански, француски, италијански, далматоромански, румунски итд. Латински се, наравно, пише латинском абecedом.

Латинска абецеда

Латинска абецеда или латиница је алфабетско писмо које се пише слијева надесно. Настала је на Апенинском полуострву око 8. в. прије нове ере развивши се од етрурског писма, које је пак потекло од грчког писма и стога је у крајњој линији, као и само грчко писмо, поријеклом од феничког алфабета. Латиница у индоевропеистици између осталог служи и за латинизацију мање познатих писам као што су деванагари, авестијско писмо, староперсијско писмо, јерменско писмо, старофригијско писмо, линеар Б итд.

лат. абецеда	IPA	лат. абецеда	IPA	лат. абецеда	IPA
⟨A⟩ ⟨a⟩	[a, aː]	⟨I⟩ ⟨i⟩	[i, iː, j]	⟨R⟩ ⟨r⟩	[r]
⟨B⟩ ⟨b⟩	[b]	⟨K⟩ ⟨k⟩	[k]	⟨S⟩ ⟨s⟩	[s]
⟨C⟩ ⟨c⟩	[k]	⟨L⟩ ⟨l⟩	[l]	⟨T⟩ ⟨t⟩	[t]
⟨D⟩ ⟨d⟩	[d]	⟨M⟩ ⟨m⟩	[m]	⟨V⟩ ⟨v⟩	[u, uː, w]
⟨E⟩ ⟨e⟩	[e, eː]	⟨N⟩ ⟨n⟩	[n]	⟨X⟩ ⟨x⟩	[ks]
⟨F⟩ ⟨f⟩	[f]	⟨O⟩ ⟨o⟩	[o, oː]	⟨Y⟩ ⟨y⟩	[y, i]
⟨G⟩ ⟨g⟩	[g]	⟨P⟩ ⟨p⟩	[p]	⟨Z⟩ ⟨z⟩	[z]
⟨H⟩ ⟨h⟩	[h]	⟨Q⟩ ⟨q⟩	[kʷ]		

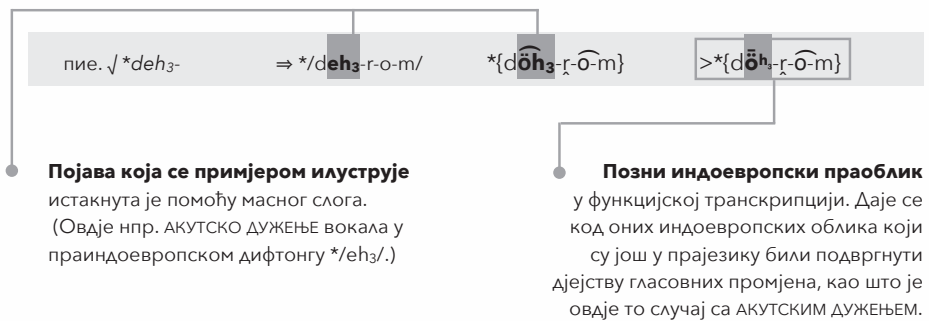
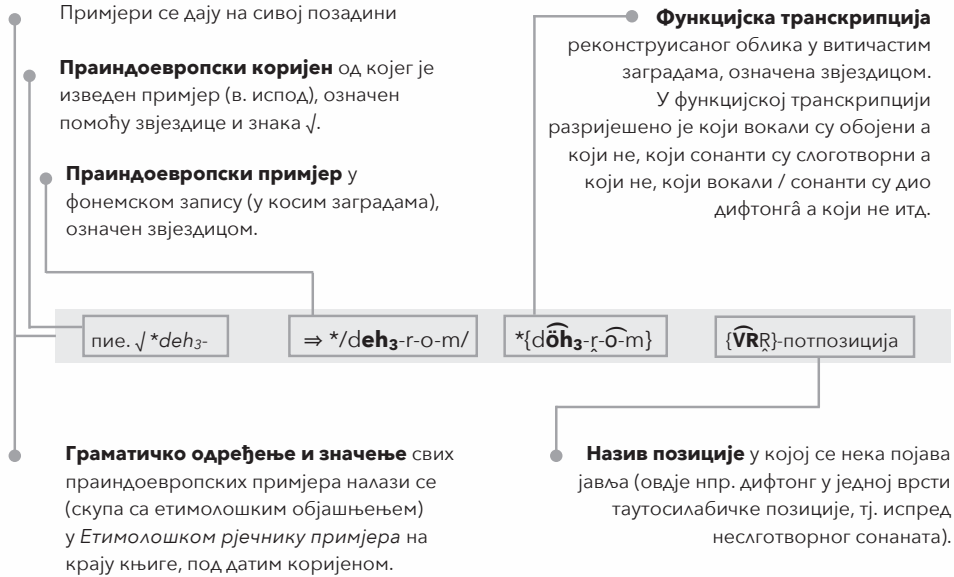
Друго: [gʷ] у групи [ŋgʷ] пише се као ⟨(n)gu⟩, тј. исто као [gu, guː]; [ŋ] у групи [ŋn] као ⟨g(n)⟩, тј. исто као [g].

[l] се налази само испред ⟨a⟩, ⟨o⟩, ⟨u⟩ и консонаната те на крају ријечи, а пише се као ⟨l⟩, тј. исто као [l]. ⟨k⟩ [k] се поред ⟨c⟩ [k] налази веома ријетко, а ⟨y⟩ [y / i] и ⟨z⟩ [z] јављају се само у ријечима грчког поријекла.

У данашњој пракси [w] се пише као ⟨v⟩ а [u] као ⟨u⟩ дочим се [aː], [eː], [iː], [oː], [uː] пише као ⟨ā⟩, ⟨ē⟩, ⟨ī⟩, ⟨ō⟩, ⟨ū⟩; тако је и у овој књизи.

**ФОНЕМИКА И ФОНЕТИКА
ИНДОЕВРОПСКОГ ПРАЈЕЗИКА**

СТРУКТУРА ПРИМЈЕРА У ДРУГОМ ПОГЛАВЉУ

(IIв)	$*\{\underline{m}\}$ [m]	$*\{\underline{r}\}$ [r]	$*\{\underline{i}\}$ [j]	$*\{\underline{h}_1\}$ [ʔ]?
	$*\{\underline{n}\}$ [n]	$*\{\underline{l}\}$ [l]	$*\{\underline{u}\}$ [w]	$*\{\underline{h}_2\}$ [ʔ]?
				$*\{\underline{h}_3\}$ [ʔ ^w]? ⁶⁶

Фонетска вриједност ларингала још увијек није са сигурношћу утврђена.

Симболички, слоготворни сонанти биљеже се као \underline{R} , и то назали као \underline{N} , ликвиде као \underline{L} , семивокали као \underline{W} , а ларингали као \underline{H} а неслоготворни као \underline{R} , и то назали као \underline{N} , ликвиде као \underline{L} , семивокали као \underline{W} а ларингали као \underline{H} .

§121 **Пие. систем консонаната** (III) састоји се од $*/p/, */b/, */b^h/, */t/, */d/, */d^h/, */k/, */g/, */g^h/, */k/, */g/, */g^h/, */k^w/, */g^w/, */g^wh/, */s/$.

(III)	$*/p/$ [p]	$*/t/$ [t]	$*/k/$ [k]	$*/k/$ [ki]	$*/k^w/$ [kw]	$*/s/$ [s]
	$*/b/$ [b]	$*/d/$ [d]	$*/g/$ [g]	$*/g/$ [gi]	$*/g^w/$ [g ^w]	
	$*/b^h/$ [b ^h]	$*/d^h/$ [d ^h]	$*/g^h/$ [g ^h] ⁶⁷	$*/g^h/$ [g ^h] ⁶⁸	$*/g^wh/$ [g ^{wh}]	

Пие. консонанти дијеле се на пловиве ($*/p/, */b/, */b^h/, */t/, */d/, */d^h/, */k/, */g/, */g^h/, */k/, */g/, */g^h/, */k^w/, */g^w/, */g^wh/$) и фрикативе ($*/s/$); на лабијале ($*/p/, */b/, */b^h/$), дентале ($*/t/, */d/, */d^h/, */s/$) и веларе, и то просте веларе ($*/k/, */g/, */g^h/$), палатовеларе ($*/k/, */g/, */g^h/$) и лабиовеларе ($*/k^w/, */g^w/, */g^wh/$), на аспиране ($*/b^h/, */d^h/, */g^h/, */g^h/, */g^wh/$) и дезаспирате ($*/p/, */b/, */t/, */d/, */s/, */k/, */g/, */k/, */g/, */k^w/, */g^w/$); на звучне ($*/b/, */b^h/, */d/, */d^h/, */g/, */g^h/, */g/, */g^h/, */g^w/, */g^wh/$) и беззвучне ($*/p/, */t/, */s/, */k/, */k/, */k^w/$).

Симболички, консонанти се биљеже као C , и то лабијали као P , дентали као T , велари као K , палатовелари као \acute{K} а лабиовелари као K^w ; беззвучни као T , звучни као D а звучни аспирирани као D^h .

Напомена 1. Пие. $*/e/, */\acute{e}/$ схвата се и као [æ], [æ:], а пие. $*/o/, */\acute{o}/$ и као [ʌ], [ʌ:].

Напомена 2. Ако је пие. $*\{\underline{h}_1\}$ заиста било [ʔ], онда би тај глас заправо ишао у систем пие. консонаната, и то, тачније, међу пие. пловиве; с друге стране, ако је пие. $*\{\underline{h}_2\}$ и $*\{\underline{h}_3\}$ заиста било [ʔ] и [ʔ^w], онда би ти гласови такође ишли у систем пие. консонаната, али међу пие. фрикативе.

⁶⁶ Тако ВЕЕКЕС 2011²: 147 дочим КЛОЕКНОРСТ 2018 тумачи $*/h_2/$ као [q:] а $*/h_3/$ као [q^w].

⁶⁷ Према савременијим схватањима, пие. $*/k/, */g/, */g^h/$ било би [q], [G], [G^h]; према томе, гласови које традиционално схватамо као просте веларе били би заправо увулари.

⁶⁸ Према савременијим схватањима, пие. $*/k/, */g/, */g^h/$ било би [k], [g], [g^h]; према томе, гласови које традиционално схватамо као палатовеларе би би заправо прости велари.

АЛОФОНИЈА ПРАИНДОЕВРОПСКИХ ФОНЕМА

§122 У фонемском инвентару индоевропског прајезика налазе се осим тога и неки **алофони**; то су варијанте појединих пие. фонема које су условљене позицијом, тј. јављају се само у одређеним окружењима.

Алофонија вокала

§123 Пие. */e/, */ē/ постаје *{a} [a], *{ā} [a:] када се налази било испред или иза пие. *{h₂}; ова врста алофоније зове се и ***H₂-БОЈЕЊЕ** (енг. *h₂-colouring*).

Примјери H₂-БОЈЕЊА пие. */e/

1. пие. √ *deh ₂ i-	⇒ */deh ₂ i-uer-s/	= *{da}h ₂ i- <u>uēr</u> -s}	испред *{h ₂ }
2. пие. √ *ǵerh ₂ - ¹	⇒ */ǵerh ₂ -es-ø/	= *{ǵ <u>ēr</u> h ₂ -as-ø}	иза *{h ₂ }
3. пие. √ *h ₂ eǵ-	⇒ */h ₂ eǵ-o-h ₂ /	= *{h ₂ aǵ- <u>ō</u> -h ₂ }	иза *{h ₂ }
	⇒ */h ₂ eǵ-e-ti/	= *{h ₂ aǵ-e-ti}	иза *{h ₂ }
	⇒ */h ₂ eǵ-r-o-s/	= *{h ₂ aǵ-r-o-s}	иза *{h ₂ }
4. пие. √ *h ₂ eg ^u -	⇒ */h ₂ eg ^u -n-o-s/	= *{h ₂ a ^u g ^u -n-o-s}	иза *{h ₂ }
5. пие. √ *h ₂ eǵ ^k - ¹	⇒ */h ₂ eǵ ^k -mon-m/	= *{h ₂ a ^k ǵ ^k -mōn-m}	иза *{h ₂ }
6. пие. √ *h ₂ eǵ ^k - ²	⇒ */h ₂ eǵ ^k -r-o-s/	= *{h ₂ a ^k ǵ ^k -r-o-s}	иза *{h ₂ }
7. пие. √ *h ₂ eǵ ^s -	⇒ †/h ₂ eǵ ^s -on-s/	= †{h ₂ a ^s ǵ ^s - <u>ōn</u> -s}	иза *{h ₂ }
	⇒ †/h ₂ eǵ ^s -o-s/	= †{h ₂ a ^s ǵ ^s -o-s}	иза *{h ₂ }
	⇒ */h ₂ eǵ ^s -i-s/	= *{h ₂ a ^s ǵ ^s -i-s}	иза *{h ₂ }
8. пие. √ *h ₂ enh ₁ -	⇒ */h ₂ enh ₁ -m-o-s/	= *{h ₂ a ⁿ h ₁ -m ^o -s}	иза *{h ₂ }
9. пие. √ *h ₂ ep-	⇒ */h ₂ ep-o/	= *{h ₂ a ^p -o}	иза *{h ₂ }
10. пие. √ *h ₂ erh ₃ -	⇒ */h ₂ erh ₃ -i-o-h ₂ /	= *{h ₂ a ^r h ₃ -i- <u>ō</u> -h ₂ }	иза *{h ₂ }
	⇒ */h ₂ erh ₃ -tr-o-m/	= *{h ₂ a ^r h ₃ -tr- <u>ō</u> -m}	иза *{h ₂ }
11. пие. √ *k ^m eh ₂ -	⇒ †/n+k ^m eh ₂ -et-o-s/	= †{n+k ^m h ₂ -at-o-s}	иза *{h ₂ }

Примјери H_2 -БОЈЕЊА пие. */ē/

1. пие. √ *(s)neh₂- ⇒ */nēh₂-u-s/ = *{nāh₂-u-s} испред *{h₂}

H_2 -БОЈЕЊЕ се јавља и у пие. дифтонзима; в. §171, 180.

§124 Пие. */ē/, */ē/ постаје *{ō} [ø], *{ō̄} [ø:] када се налази било испред или иза пие. *{h₃}; ова врста алофоније зове се и ***H₃-БОЈЕЊЕ** (енг. *h₃-colouring*).

Примјери H_3 -БОЈЕЊА пие. */o/

1. пие. √ *h₃ed- ⇒ */h₃ed-i-o-h₂/ = *{h₃ōd-i-ō-h₂} иза *{h₃}

2. пие. √ *h₃eg^{uh}- ⇒ */h₃eg^{uh}-i-s/ = *{h₃ōg^{uh}-i-s} иза *{h₃}

3. пие. √ *h₃ekteh₃ ⇒ */h₃ekteh₃/ = *{h₃ōktōh₃} иза *{h₃}

4. пие. √ *h₃ek^v- ⇒ */h₃ek^v-ih₁/ = *{h₃ōk^v-ih₁} иза *{h₃}

5. пие. √ *h₃esth₁- ⇒ †/h₃esth₁-ei-o-m/ = †{h₃ōsth₁-ei-ō-m} иза *{h₃}

6. пие. √ *h₃eu- ⇒ */h₃eu-i-s/ = *{h₃ōu-i-s} иза *{h₃}

Примјери H_3 -БОЈЕЊА пие. */ō/

1. пие. √ *g^veh₃-¹ ⇒ */g^vēh₃-u-s/ = *{g^vōh₃-u-s} испред *{h₃}

H_3 -БОЈЕЊЕ јавља се и у пие. дифтонзима; в. §172, 181.

Алофонија сонаната

§125 Сонанти се реализују као слоготворни ако се јаве у којој од слоготворних, а као неслоготворни ако се јаве у којој од неслоготворних позиција; ова појава зове се **ВОКАЛИЗАЦИЈА СОНАТА** или **R-АЛОФОНИЈА**.

§126 Обичније **слоготворне позиције** су преконсонантска позиција на почетку ријечи, интерконсонантска позиција у средини ријечи и постконсонантска позиција на крају ријечи.

Симболички, преконсонантска позиција на почетку ријечи биљежи се као #**{R}**C-позиција, интерконсонантска позиција у средини ријечи као C**{R}**C-позиција, а постконсонантска позиција на крају ријечи као C**{R}**#-позиција.

Као консонант у овим позицијама рачунати се може и неслоготворни сонант (који функционише као консонант); в. §140-149.

Према томе, преконсонантска позиција на почетку ријечи обухвата $\# \{R\}C$ - и $\# \{RR\}$ -потпозицију, интерконсонантска позиција у средини ријечи $C \{R\}C$ -, $\{RR\}C$ -, $\{CRR\}$ - и $\{RRR\}$ -потпозицију, а постконсонантска позиција на крају ријечи $C \{R\}\#$ - и $\{RR\}\#$ -потпозицију.

§127 Типичне **неслоготворне позиције** су превокалска позиција на почетку ријечи и тзв. хетеросилабичка позиција или интервокалска позиција у средини ријечи.

Симболички, превокалска позиција на почетку ријечи биљежи се као $\# \{R\}V$ -позиција, а интервокалска позиција у средини ријечи као $V \{R\}V$ -позиција.

Као вокал у овим позицијама рачунати се може и слоготворни сонант (који функционише као вокал или дифтонг); в. §129-139.

Према томе, превокалска позиција на почетку ријечи обухвата $\# \{R\}V$ -, $\# \{RR\}$ -потпозицију, а интервокалска позиција у средини ријечи $\# \{R\}VR$ -, $V \{R\}V$ -, $\{RR\}V$ -, $V \{RR\}$ -, $\{RRR\}$ -, $\{VRRV\}$ -, $\{VRVR\}$ -, $\{VRRR\}$ -, $\{R\}VR$ - и $\{VRRVR\}$ -потпозицију.

§128 О вокализацији сонаната треба увијек водити рачуна јер неслоготворни сонанти имају једне а слоготворни сонанти друге исходе.

Додатно се ствар компликује услед тога што једна те иста реконструкција некада може имати двије различите вокализације.

1. пие. $*/meh_1-n-s-s/$	$*\{m\}\widehat{eh}_1-n-s-s$	одакле нпр. грч. $\langle \mu\acute{\eta}ν \rangle$
	$*\{m\}eh_1-n-s-s$	одакле нпр. стинд. $\langle m\acute{a}h \rangle$
2. пие. $*/neh_2-u-m/$	$*\{n\}\widehat{ah}_2-u-m$	одакле нпр. хом. $\langle \nu\eta\acute{\alpha} \rangle$
	$*\{n\}ah_2-u-m$	одакле нпр. грч. $\langle \nu\alpha\acute{\upsilon}ν \rangle$
3. пие. $*/per-ur-\emptyset/$	$*\{p\}\widehat{er}-ur-\emptyset$	одакле нпр. грч. $\langle \text{πεῖρῶρ} \rangle$
	$*\{p\}er-\widehat{ur}-\emptyset$	одакле нпр. стинд. $\langle r\acute{a}rur \rangle$

Слоготворни сонанти

§129 Пие. $*/m/$ у слоготворним позицијама постаје $*\{m\}[\emptyset m]$.

Примјери у преконсонантској позицији на почетку ријечи

1. пие. $\sqrt{*meg-}$ \Rightarrow $^t/m\acute{g}-eh_2-m/$ $=$ $^t\{m\}\acute{g}-\widehat{ah}_2-m$ $\# \{R\}C$ -потпозиција

Примјери у интерконсонантској позицији у средини ријечи

1. пие. $\sqrt{*dekm}$ \Rightarrow */d $\underset{\circ}{k}$ m-t-om/ = *{d $\underset{\circ}{k}$ m-t- \widehat{om} } C($\underset{\circ}{R}$)C-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*g^uem}$ \Rightarrow */g $\underset{\circ}{u}$ m-t-o-s/ = *{g $\underset{\circ}{u}$ m-t-o-s} C($\underset{\circ}{R}$)C-потпозиција
3. пие. $\sqrt{*k^{em}h_2}$ \Rightarrow */h $\underset{1}{e}$ - $\underset{\circ}{k}$ m $\underset{2}{h_2}$ -e-t/ = *{h $\underset{1}{e}$ - $\underset{\circ}{k}$ m $\underset{2}{h_2}$ -e-t} C($\underset{\circ}{R}$)C-потпозиција
 \Rightarrow †/n+ $\underset{\circ}{k}$ m $\underset{2}{h_2}$ -et-o-s/ = †{n+ $\underset{\circ}{k}$ m $\underset{2}{h_2}$ -at-o-s} C($\underset{\circ}{R}$)C-потпозиција
4. пие. $\sqrt{*sem}$ \Rightarrow */s $\underset{\circ}{m}$ +C/ = *{s $\underset{\circ}{m}$ +C} C($\underset{\circ}{R}$)C-потпозиција

Примјери у постконсонантској позицији на крају ријечи

1. пие. $\sqrt{*dekm}$ \Rightarrow */de $\underset{\circ}{k}$ m/ = *{de $\underset{\circ}{k}$ m} C($\underset{\circ}{R}$)#-потпозиција
 \Rightarrow */du-o-h $\underset{1}{1}$ +de $\underset{\circ}{k}$ m/ = *{du- \widehat{o} -h $\underset{1}{1}$ +de $\underset{\circ}{k}$ m} C($\underset{\circ}{R}$)#-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*h_2ek^{-1}}$ \Rightarrow */h $\underset{2}{e}$ k $\underset{\circ}{-}$ mon-m/ = *{h $\underset{2}{e}$ k $\underset{\circ}{-}$ m $\underset{\circ}{o}$ n-m} { $\underset{\circ}{R}$ }#-потпозиција
3. пие. $\sqrt{*h_2ues}$ \Rightarrow */h $\underset{2}{u}$ es-s-m/ = *{h $\underset{2}{u}$ es-s-m} C($\underset{\circ}{R}$)#-потпозиција
4. пие. $\sqrt{*keu}$ \Rightarrow */k $\underset{\circ}{u}$ -on-m/ = *{k $\underset{\circ}{u}$ -o $\underset{\circ}{n}$ -m} { $\underset{\circ}{R}$ }#-потпозиција
5. пие. $\sqrt{*nek^u-}$ \Rightarrow */nok $\underset{\circ}{u}$ -t-m/ = *{nok $\underset{\circ}{u}$ -t-m} C($\underset{\circ}{R}$)#-потпозиција
6. пие. $\sqrt{*ped}$ \Rightarrow */pod-m/ = *{pod-m} C($\underset{\circ}{R}$)#-потпозиција
7. пие. $\sqrt{*septm}$ \Rightarrow */septm/ = *{septm} C($\underset{\circ}{R}$)#-потпозиција
8. пие. $\sqrt{*sneig^{uh}-}$ \Rightarrow */snig $\underset{\circ}{uh}$ -m/ = *{snig $\underset{\circ}{uh}$ -m} C($\underset{\circ}{R}$)#-потпозиција

§130 Пие. */n/ у слоготворним позицијама постаје *{ $\underset{\circ}{n}$ } [ən].

Примјери у преконсонантској позицији на почетку ријечи

1. пие. $\sqrt{*ne}$ \Rightarrow */n+C/ = *{ $\underset{\circ}{n}$ +C} #($\underset{\circ}{R}$)C-потпозиција
 \Rightarrow */n+d $\underset{\circ}{h}$ g $\underset{\circ}{uh}$ i-t-o-s/ = *{ $\underset{\circ}{n}$ +d $\underset{\circ}{h}$ g $\underset{\circ}{uh}$ i-t-o-s} #($\underset{\circ}{R}$)C-потпозиција
 \Rightarrow †/n+ $\underset{\circ}{k}$ m $\underset{2}{h_2}$ -et-o-s/ = †{ $\underset{\circ}{n}$ + $\underset{\circ}{k}$ m $\underset{2}{h_2}$ -at-o-s} #($\underset{\circ}{R}$)C-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*nes^{-2}}$ \Rightarrow †/ns-r- \emptyset / = †{ $\underset{\circ}{n}$ s-r- \emptyset } #($\underset{\circ}{R}$)C-потпозиција
 \Rightarrow */ns-i-s/ = *{ $\underset{\circ}{n}$ s-i-s} #($\underset{\circ}{R}$)C-потпозиција

Примјери у интерконсонантској позицији у средини ријечи

1. пие. $\sqrt{*b^hreh_2-}$	\Rightarrow $*/b^hreh_2\text{-}n\text{-}s/$	$=$ $*\{b^h\underset{\circ}{r}eh_2\text{-}n\text{-}s\}$	{ $\underset{\circ}{R}$ $\underset{\circ}{R}$ }C-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*h_1leng^{uh}-}$	\Rightarrow $*/h_1l\underset{\circ}{n}g^{uh}\text{-}u\text{-}s/$	$=$ $*\{h_1\underset{\circ}{l}\underset{\circ}{n}g^{uh}\text{-}u\text{-}s\}$	{ $\underset{\circ}{R}$ $\underset{\circ}{R}$ }C-потпозиција
3. пие. $\sqrt{*kei-}$	\Rightarrow $*/\underset{\circ}{k}ei\text{-}n\text{-}toi/$	$=$ $*\{\underset{\circ}{k}ei\text{-}n\text{-}t\underset{\circ}{o}i\}$	{ $\underset{\circ}{R}$ $\underset{\circ}{R}$ }C-потпозиција
4. пие. $\sqrt{*ten-}$	\Rightarrow $*/\underset{\circ}{t}n\text{-}t\text{-}o\text{-}s/$	$=$ $*\{\underset{\circ}{t}n\text{-}t\text{-}o\text{-}s\}$	C($\underset{\circ}{R}$)C-потпозиција
5. пие. $\sqrt{*tenh_2-}$	\Rightarrow $*/\underset{\circ}{t}nh_2\text{-}u\text{-}s/$	$=$ $*\{\underset{\circ}{t}nh_2\text{-}u\text{-}s\}$	C($\underset{\circ}{R}$ $\underset{\circ}{R}$)C-потпозиција

Примјери у постконсонантској позицији на крају ријечи

1. пие. $\sqrt{*h_3neh_3-}$	\Rightarrow $*/h_3nh_3\text{-}m\text{-}n\text{-}\emptyset/$	$=$ $*\{h_3n\underset{\circ}{h}_3\text{-}m\text{-}n\text{-}\emptyset\}$	{ $\underset{\circ}{R}$ $\underset{\circ}{R}$ }#-потпозиција
	\Rightarrow $*/h_3neh_3\text{-}m\text{-}n\text{-}\emptyset/$	$=$ $*\{h_3n\underset{\circ}{\hat{h}}_3\text{-}m\text{-}n\text{-}\emptyset\}$	{ $\underset{\circ}{R}$ $\underset{\circ}{R}$ }#-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*ues^{-1}}$	\Rightarrow $*/\underset{\circ}{u}es\text{-}m\text{-}n\text{-}\emptyset/$	$=$ $*\{\underset{\circ}{u}es\text{-}m\text{-}n\text{-}\emptyset\}$	{ $\underset{\circ}{R}$ $\underset{\circ}{R}$ }#-потпозиција

§131 Но, испред велара пие. $*/n/$ мјесто $*\{\underset{\circ}{n}\}$ [əŋ] постаје $*\{\underset{\circ}{ŋ}\}$ [əŋ].

Примјери у интерконсонантској позицији у средини ријечи

1. пие. $\sqrt{*b^heng^h-}$	\Rightarrow $*/b^hn\underset{\circ}{g}^h\text{-}u\text{-}s/$	$=$ $*\{b^hn\underset{\circ}{g}^h\text{-}u\text{-}s\}$	C($\underset{\circ}{R}$)C-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*h_1leng^{uh}-}$	\Rightarrow $*/h_1l\underset{\circ}{n}g^{uh}\text{-}u\text{-}s/$	$=$ $*\{h_1\underset{\circ}{l}\underset{\circ}{n}g^{uh}\text{-}u\text{-}s\}$	{ $\underset{\circ}{R}$ $\underset{\circ}{R}$ }C-потпозиција

§132 У слоготворним позицијама пие. $*/r/$ постаје $*\{\underset{\circ}{r}\}$ [ər].⁶⁹

Примјери у интерконсонантској позицији у средини ријечи

1. пие. $\sqrt{*der^{-2}}$	\Rightarrow $*/\underset{\circ}{d}r\text{-}t\text{-}o\text{-}s/$	$=$ $*\{\underset{\circ}{d}r\text{-}t\text{-}o\text{-}s\}$	C($\underset{\circ}{R}$)C-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*derk^{-}}$	\Rightarrow $*/\underset{\circ}{u}p\text{-}o\text{-}d\underset{\circ}{r}k\text{-}\emptyset/$	$=$ $*\{\underset{\circ}{u}p\text{-}o\text{-}d\underset{\circ}{r}k\text{-}\emptyset\}$	C($\underset{\circ}{R}$)C-потпозиција
3. пие. $\sqrt{*d^hers-}$	\Rightarrow $*/\underset{\circ}{d}h\underset{\circ}{r}s\text{-}u\text{-}s/$	$=$ $*\{\underset{\circ}{d}h\underset{\circ}{r}s\text{-}u\text{-}s\}$	C($\underset{\circ}{R}$)C-потпозиција
4. пие. $\sqrt{*g^ureh_2-}$	\Rightarrow $*/\underset{\circ}{g}u\underset{\circ}{r}h_2\text{-}u\text{-}s/$	$=$ $*\{\underset{\circ}{g}u\underset{\circ}{r}h_2\text{-}u\text{-}s\}$	C($\underset{\circ}{R}$ $\underset{\circ}{R}$)C-потпозиција
5. пие. $\sqrt{*mreg^h-}$	\Rightarrow $*/\underset{\circ}{m}r\underset{\circ}{g}^h\text{-}u\text{-}s/$	$=$ $*\{\underset{\circ}{m}r\underset{\circ}{g}^h\text{-}u\text{-}s\}$	{ $\underset{\circ}{R}$ $\underset{\circ}{R}$ }C-потпозиција
6. пие. $\sqrt{*tuerk^{-}}$	\Rightarrow $*/\underset{\circ}{t}u\underset{\circ}{r}k\text{-}s/$	$=$ $*\{\underset{\circ}{t}u\underset{\circ}{r}k\text{-}s\}$	{ $\underset{\circ}{R}$ $\underset{\circ}{R}$ }C-потпозиција

⁶⁹ То јест, изузев преконсонантске позиције на почетку ријечи у којој се пие. $*/r/$ не јавља.

Примјери у постконсонантској позицији на крају ријечи

1. пие. √ *b^hreh₁- ⇒ */b^hreh₁-ur-ø/ = *{b^hre^hh₁-ur-ø} {R₂R}#-потпозиција
2. пие. √ *g^uelh₁- ⇒ †/g^uelh₁-ur-ø/ = †{g^ue|h₁-ur-ø} {R₂R}#-потпозиција
3. пие. √ *h₁eu^hdh^h- ⇒ */h₁ou^hdh^h-r-ø/ = *{h₁ou^hdh^h-r-ø} C(R₂)#-потпозиција
 ⇒ */h₁u^hdh^h-r-ø/ = *{h₁u^hdh^h-r-ø} C(R₂)#-потпозиција
4. пие. √ *per¹- ⇒ */per-ur-ø/ = *{pe^hr-ur-ø} {R₂R}#-потпозиција
5. пие. √ *t^keh₁- ⇒ */t^kh₁-ur-ø/ = *{t^kh₁-ur-ø} {R₂R}#-потпозиција
6. пие. √ *ues²- ⇒ */ues-r-ø/ = *{ues-r-ø} C(R₂)#-потпозиција

§133 Пие. */l/ у слоготворним позицијама постаје *{l} [ø].

Примјери у интерконсонантској позицији у средини ријечи

1. пие. √ *gelkt- ⇒ */g^lkt-ø/ = *{g^lkt-ø} C(R₂)C-потпозиција
2. пие. √ *g^uelh₂- ⇒ */g^ulh₂-en-o-s/ = *{g^ulh₂-a^hn-o-s} C(R₂R)C-потпозиција
3. пие. √ *meld- ⇒ */m^ld-u-s/ = *{m^ld-u-s} {R₂R}C-потпозиција
4. пие. √ *uelk^u- ⇒ */u^lk^u-o-s/ = *{u^lk^u-o-s} {R₂R}C-потпозиција

§134 Пие. */i/ у слоготворним позицијама постаје *{i} [i].

Примјери у преконсонантској позицији на почетку ријечи

1. пие. √ *iesh₁- ⇒ */i^hsh₁-r-o-s/ = *{i^hsh₁-r-o-s} #(R₂)C-потпозиција

Примјери у интерконсонантској позицији у средини ријечи

1. пие. √ *deh₂i- ⇒ */deh₂i-uer-s/ = *{dah₂i-ue^hr-s} {RRR}C-потпозиција
2. пие. √ *deh₃- ⇒ †/di-deh₃-ti/ = †{d_i-d^hh₃-t_i} {C₂R}C-потпозиција
3. пие. √ *dei- ⇒ */di-u-os/ = *{d_i-u-os} C(R₂R)C-потпозиција
 ⇒ */di-u-ei/ = *{d_i-u-ei} C(R₂R)C-потпозиција
4. пие. √ *deik- ⇒ †/di^k-e-ti/ = †{d_i^k-e-ti} C(R₂)C-потпозиција

5. пие. $\sqrt{*dek-}$	$\Rightarrow */deks-i-u-o-s/$	$= *{deks-i-u-o-s}$	$C(\underline{R}\underline{R})$ -потпозиција
	$\Rightarrow */deks-i-ter-o-s/$	$= *{deks-i-ter-o-s}$	$C(\underline{R})C$ -потпозиција
6. пие. $\sqrt{*der^{-1}}$	$\Rightarrow */d\bar{e}r-i-s/$	$= *{d\bar{e}r-i-s}$	$\{\underline{R}\underline{R}\}C$ -потпозиција
7. пие. $\sqrt{*deu-}$	$\Rightarrow */du-i-s/$	$= *{du-i-s}$	$\{\underline{R}\underline{R}\}C$ -потпозиција
8. пие. $\sqrt{*d^heh_1-}$	$\Rightarrow */dh_i-d^heh_1-ti/$	$= *{dh_i-d^h\bar{e}h_1-ti}$	$C(\underline{R})C$ -потпозиција
9. пие. $\sqrt{*d^ghuei-}$	$\Rightarrow */n+d^hg^uh_i-t-o-s/$	$= *{\eta+d^hg^uh_i-t-o-s}$	$C(\underline{R})C$ -потпозиција
10. пие. $\sqrt{*g^uieh_2-}$	$\Rightarrow */g^u_ih_2-o-s/$	$= *{g^u_ih_2-o-s}$	$C(\underline{R}\underline{R})$ -потпозиција
11. пие. $\sqrt{*h_1ei-}$	$\Rightarrow */h_1i-dhi/$	$= *{h_1i-dh_i}$	$\{\underline{R}\underline{R}\}C$ -потпозиција
	$\Rightarrow */h_1i-mes/$	$= *{h_1i-mes}$	$\{\underline{R}\underline{R}\underline{R}\}$ -потпозиција
12. пие. $\sqrt{*h_2ek^{-2}}$	$\Rightarrow */h_2ok-r-i-s/$	$= *{h_2ok-r-i-s}$	$\{\underline{R}\underline{R}\}C$ -потпозиција
13. пие. $\sqrt{*h_3eg^uh-}$	$\Rightarrow */h_3eg^uh_i-s/$	$= *{h_3\ddot{o}g^uh_i-s}$	$C(\underline{R})C$ -потпозиција
14. пие. $\sqrt{*h_3eu-}$	$\Rightarrow */h_3eu-i-s/$	$= *{h_3\ddot{o}u-i-s}$	$\{\underline{R}\underline{R}\}C$ -потпозиција
15. пие. $\sqrt{*h_3mei\acute{g}h-}$	$\Rightarrow */h_3mi\acute{g}h-l-eh_2-\emptyset/$	$= *{h_3mi\acute{g}h-l-\bar{a}h_2-\emptyset}$	$\{\underline{R}\underline{R}\}C$ -потпозиција
16. пие. $\sqrt{*k^u-}$	$\Rightarrow */k^u-i-d/$	$= *{k^u-i-d}$	$C(\underline{R})C$ -потпозиција
	$\Rightarrow */k^u-i-d+pe/$	$= *{k^u-i-d+pe}$	$C(\underline{R})C$ -потпозиција
17. пие. $\sqrt{*k^uei-}$	$\Rightarrow */k^u-i-ti-s/$	$= *{k^u-i-t_i-s}$	$C(\underline{R})C$ -потпозиција
18. пие. $\sqrt{*leiku-}$	$\Rightarrow */h_1e-lik^u-e-t/$	$= *{h_1e-l\bar{i}k^u-e-t}$	$\{\underline{R}\underline{R}\}C$ -потпозиција
19. пие. $\sqrt{*meisd^h-}$	$\Rightarrow */misd^h-o-s/$	$= *{m\bar{i}zd^h-o-s}$	$\{\underline{R}\underline{R}\}C$ -потпозиција
20. пие. $\sqrt{*mel-}$	$\Rightarrow */mel-it-\emptyset/$	$= *{m\bar{e}l-it-\emptyset}$	$\{\underline{R}\underline{R}\}C$ -потпозиција
21. пие. $\sqrt{*pet^{-1}}$	$\Rightarrow */pot-i-s/$	$= *{pot-i-s}$	$C(\underline{R})C$ -потпозиција
22. пие. $\sqrt{*sed-}$	$\Rightarrow */si-sd-o-h_2/$	$= *{s_i-zd-\bar{o}-h_2}$	$C(\underline{R})C$ -потпозиција
	$\Rightarrow */si-sd-e-ti/$	$= *{s_i-zd-e-t_i}$	$C(\underline{R})C$ -потпозиција
23. пие. $\sqrt{*sneigh^uh-}$	$\Rightarrow */snigh^uh-m/$	$= *{sn\bar{i}gh^uh-m}$	$\{\underline{R}\underline{R}\}C$ -потпозиција
24. пие. $\sqrt{*te\acute{k}-}$	$\Rightarrow */ti-t\acute{k}-o-h_2/$	$= *{t_i-t\acute{k}-\bar{o}-h_2}$	$C(\underline{R})C$ -потпозиција
35. пие. $\sqrt{*ueid-}$	$\Rightarrow */uid-me/$	$= *{u\bar{i}d-m\bar{e}}$	$\{\underline{R}\underline{R}\}C$ -потпозиција

⇒ */h ₁ e-uid-e-t/	= *{h ₁ e-uid-e-t}	{R̥}C-потпозиција
⇒ †/uid-tor-s/	= †{uid-tōr-s}	{R̥}C-потпозиција

Примјери у постконсонантској позицији на крају ријечи

1. пие. √ *b ^h eh ₂ -	⇒ */b ^h eh ₂ -ti/	= *{b ^h a ^h h ₂ -ti}	C{R̥}#-потпозиција
	⇒ */b ^h h ₂ -d ^h i/	= *{b ^h h ₂ -d ^h i}	C{R̥}#-потпозиција
2. пие. √ *b ^h eud ^h -	⇒ */b ^h eud ^h -e-ti/	= *{b ^h eud ^h -e-ti}	C{R̥}#-потпозиција
3. пие. √ *deh ₃ -	⇒ †/di-deh ₃ -ti/	= †{d _i -dōh ₃ -ti}	C{R̥}#-потпозиција
4. пие. √ *deik-	⇒ †/dik-e-ti/	= †{d _i k-e-ti}	C{R̥}#-потпозиција
5. пие. √ *d ^h eh ₁ -	⇒ †/d ^h i-d ^h eh ₁ -ti/	= †{d ^h i-d ^h e ^h h ₁ -ti}	C{R̥}#-потпозиција
6. пие. √ *h ₁ ed-	⇒ */h ₁ ed-mi/	= *{h ₁ ed-mi}	{R̥}C#-потпозиција
7. пие. √ *h ₁ ieh ₁ -	⇒ †/h ₁ ii-h ₁ ieh ₁ -mi/	= †{h ₁ ii-h ₁ ie ^h h ₁ -mi}	{R̥}C#-потпозиција
8. пие. √ *h ₁ ei-	⇒ */h ₁ ei-ti/	= *{h ₁ ei-ti}	C{R̥}#-потпозиција
	⇒ */h ₁ i-d ^h i/	= *{h ₁ i-d ^h i}	C{R̥}#-потпозиција
9. пие. √ *h ₁ ep-	⇒ */h ₁ ep-i/	= *{h ₁ ep-i}	C{R̥}#-потпозиција
10. пие. √ *h ₁ es- ¹	⇒ */h ₁ es-ti/	= *{h ₁ es-ti}	C{R̥}#-потпозиција
	⇒ */h ₁ s-enti/	= *{h ₁ s-enti}	C{R̥}#-потпозиција
11. пие. √ *h ₁ eus-	⇒ */h ₁ eus-e-ti/	= *{h ₁ e ^h us-e-ti}	C{R̥}#-потпозиција
12. пие. √ *h ₂ eǵ-	⇒ */h ₂ eǵ-e-ti/	= *{h ₂ eǵ-e-ti}	C{R̥}#-потпозиција
13. пие. √ *h ₂ ei-	⇒ †/h ₂ ei-u-es-i/	= †{h ₂ a ^h i-u-es-i}	C{R̥}#-потпозиција
14. пие. √ *h ₂ ent-	⇒ */h ₂ ent-i/	= *{h ₂ ant-i}	C{R̥}#-потпозиција
15. пие. √ *h ₂ leks-	⇒ */h ₂ leks-e-ti/	= *{h ₂ leks-e-ti}	C{R̥}#-потпозиција
16. пие. √ *h ₂ ueh ₁ -	⇒ */h ₂ ueh ₁ -ti/	= *{h ₂ ue ^h h ₁ -ti}	C{R̥}#-потпозиција
	⇒ */h ₂ ueh ₁ -ti/	= *{h ₂ ue ^h h ₁ -ti}	C{R̥}#-потпозиција
17. пие. √ *h ₂ ues-	⇒ */h ₂ ues-e-ti/	= *{h ₂ ues-e-ti}	C{R̥}#-потпозиција
18. пие. √ *h ₃ esth ₁ -	⇒ */h ₃ esth ₁ -i-ø/	= *{h ₃ öst ^h h ₁ -i-ø}	{R̥}C#-потпозиција

19. пие. $\sqrt{*met-}$, $*ǵhes-$	\Rightarrow */me(t)+ǵ ^h s-r-i/	= *{m̥e(t)+ǵ ^h s-r̥-i}	{R̥}#-потпозиција
20. пие. $\sqrt{*per-1}$	\Rightarrow */per-i/	= *{per̥-i}	{R̥}#-потпозиција
21. пие. $\sqrt{*sem-}$	\Rightarrow */sēm-i/	= *{sēm̥-i}	{R̥}#-потпозиција
22. пие. $\sqrt{*serp-}$	\Rightarrow */serp-e-ti/	= *{sēr̥p-e-ti}	C{R̥}#-потпозиција
23. пие. $\sqrt{*sed-}$	\Rightarrow */si-sd-e-ti/	= *{s̥i-sd-e-ti}	C{R̥}#-потпозиција
24. пие. $\sqrt{*sreu-}$	\Rightarrow */sreu-e-ti/	= *{sr̥eu-e-ti}	C{R̥}#-потпозиција
25. пие. $\sqrt{*ueǵh-}$	\Rightarrow */ueǵ ^h -e-ti/	= *{uēǵ ^h -e-ti}	C{R̥}#-потпозиција
26. пие. $\sqrt{*uemh_1-}$	\Rightarrow †/uemh ₁ -ti/	= †{uēm̥h ₁ -ti}	C{R̥}#-потпозиција

§135 Пие. */u/ у слоготворним позицијама постаје *{u} [u].

Примјери у преконсонантској позицији на почетку ријечи

1. пие. $\sqrt{*s}uep-$	\Rightarrow */up-o/	= *{u̥p-o}	#{R̥}C-потпозиција
	\Rightarrow */up-er/	= *{u̥p-ēr̥}	#{R̥}C-потпозиција
	\Rightarrow */up-o+dr̥k-ø/	= *{u̥p-o+d̥r̥k-ø}	#{R̥}C-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*ued-1}$	\Rightarrow */ud-ter-o-s/	= *{u̥d-ter̥-o-s}	#{R̥}C-потпозиција
3. пие. $\sqrt{*ued-2}$	\Rightarrow */ud-or-h ₂ /	= *{u̥d-ōr̥-h ₂ }	#{R̥}C-потпозиција
4. пие. $\sqrt{*ued-3}$	\Rightarrow */ud-er-o-s/	= *{u̥d-er̥-o-s}	#{R̥}C-потпозиција

Примјери у интерконсонантској позицији у средини ријечи

1. пие. $\sqrt{*b}endh-$	\Rightarrow †/b ^h end ^h -u-s/	= †{b ^h ēnd ^h -u̥-s}	C{R̥}C-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*b}enǵh-$	\Rightarrow */b ^h nǵ ^h -u-s/	= *{b ^h nǵ ^h -u̥-s}	C{R̥}C-потпозиција
3. пие. $\sqrt{*d}ers-$	\Rightarrow */d ^h rs-u-s/	= *{d ^h r̥s-u̥-s}	C{R̥}C-потпозиција
4. пие. $\sqrt{*d}uegh_2-$	\Rightarrow */d ^h ugh ₂ -ter-s/	= *{d ^h u̥gh ₂ -tēr̥-s}	C{R̥}C-потпозиција
5. пие. $\sqrt{*g}leubh-$	\Rightarrow †/glub ^h -o-h ₂ /	= †{glu̥b ^h -ō-h ₂ }	{R̥}C-потпозиција
6. пие. $\sqrt{*ǵ}eus-$	\Rightarrow †/ǵus-e-toi/	= †{ǵu̥s-e-tōi}	C{R̥}C-потпозиција
7. пие. $\sqrt{*g}veh_3-$	\Rightarrow */g ^u ēh ₃ -u-s/	= *{g ^u ōh ₃ -u̥-s}	{R̥}C-потпозиција

8. пие. $\sqrt{*g^uelb^h-}$	$\Rightarrow */g^uelb^h\text{-u-s/}$	$= \{t\{g^ue\}lb^h\text{-u-s}\}$	C(R)C-потпозиција
9. пие. $\sqrt{*g^ureh_2-}$	$\Rightarrow */g^urh_2\text{-u-s/}$	$= \{*\{g^ur\}h_2\text{-u-s}\}$	{R(R)C-потпозиција
10. пие. $\sqrt{*h_1ek-}$	$\Rightarrow */h_1o\text{-h}_1k\text{-u-s/}$	$= \{*\{h_1o\}\widehat{h}_1k\text{-u-s}\}$	C(R)C-потпозиција
11. пие. $\sqrt{*h_1es^{-2}}$	$\Rightarrow */h_1s\text{-u+C-/}$	$= \{*\{h_1s\}\text{-u+C-}\}$	C(R)C-потпозиција
12. пие. $\sqrt{*h_1leng^{uh-}}$	$\Rightarrow */h_1lng^{uh}\text{-u-s/}$	$= \{*\{h_1\}lng^{uh}\text{-u-s}\}$	C(R)C-потпозиција
	$\Rightarrow */h_1lng^{uh}\text{-u-s/}$	$= \{*\{h_1\}lng^{uh}\text{-u-s}\}$	C(R)C-потпозиција
13. пие. $\sqrt{*h_2ei-}$	$\Rightarrow \dagger/h_2i\text{-u+g}^{uh_3}\text{-i-es-s/}$	$= \dagger\{h_2i\text{-u+g}^{uh_3}\text{-i-es-s}\}$	{R(R)C-потпозиција
14. пие. $\sqrt{*keu-}$	$\Rightarrow */ku\text{-n-os/}$	$= \{*\{k\}u\text{-n-os}\}$	C(RR)C-потпозиција
15. пие. $\sqrt{*kleu-}$	$\Rightarrow */klu\text{-t-o-s/}$	$= \{*\{k\}lu\text{-t-o-s}\}$	{R(R)C-потпозиција
16. пие. $\sqrt{*kseu-}$	$\Rightarrow */ksu\text{-r-o-s/}$	$= \{*\{k\}su\text{-r-o-s}\}$	C(RR)C-потпозиција
	$\Rightarrow */ksu\text{-r-o-m/}$	$= \{*\{k\}su\text{-r-o-m}\}$	C(RR)C-потпозиција
17. пие. $\sqrt{*meld-}$	$\Rightarrow */mld\text{-u-s/}$	$= \{*\{m\}ld\text{-u-s}\}$	C(R)C-потпозиција
18. пие. $\sqrt{*mreg^h-}$	$\Rightarrow */mrgh\text{-u-s/}$	$= \{*\{m\}rgh\text{-u-s}\}$	C(R)C-потпозиција
19. пие. $\sqrt{*peh_2^{-2}}$	$\Rightarrow */poh_2\text{-i-u-s/}$	$= \{*\{poh_2\}\text{-i-u-s}\}$	{R(R)C-потпозиција
20. пие. $\sqrt{*pleh_2-}$	$\Rightarrow */plth_2\text{-u-s/}$	$= \{*\{p\}lth_2\text{-u-s}\}$	{R(R)C-потпозиција
21. пие. $\sqrt{*(s)neh_2-}$	$\Rightarrow */neh_2\text{-u-s/}$	$= \{*\{n\}ah_2\text{-u-s}\}$	{R(R)C-потпозиција
22. пие. $\sqrt{*sneus-}$	$\Rightarrow */snus\text{-o-s/}$	$= \{*\{s\}nus\text{-o-s}\}$	{R(R)C-потпозиција
23. пие. $\sqrt{*sueh_2d-}$	$\Rightarrow */sueh_2d\text{-u-s/}$	$= \{*\{s\}uah_2d\text{-u-s}\}$	C(R)C-потпозиција
24. пие. $\sqrt{*suekur}$	$\Rightarrow */suekur\text{-o-s/}$	$= \{*\{s\}uekur\text{-o-s}\}$	C(RR)C-потпозиција
25. пие. $\sqrt{*tenh_2-}$	$\Rightarrow */tnh_2\text{-u-s/}$	$= \{*\{t\}nh_2\text{-u-s}\}$	{R(R)C-потпозиција

Примјери у постконсонантској позицији на крају ријечи

1. пие. $\sqrt{*der^{-1}}$	$\Rightarrow */dor\text{-u-}\emptyset/$	$= \{*\{d\}or\text{-u-}\emptyset\}$	{R(R)#-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*gen-}$	$\Rightarrow */gon\text{-u-}\emptyset/$	$= \{*\{g\}on\text{-u-}\emptyset\}$	{R(R)#-потпозиција
3. пие. $\sqrt{*h_2ei-}$	$\Rightarrow */h_2oi\text{-u-}\emptyset/$	$= \{*\{h_2\}oi\text{-u-}\emptyset\}$	{R(R)#-потпозиција
4. пие. $\sqrt{*med^{h-2}}$	$\Rightarrow */med^h\text{-u-}\emptyset/$	$= \{*\{m\}ed^h\text{-u-}\emptyset\}$	C(R)#-потпозиција

5. пие. $\sqrt{*peh_2^{-2}}$	$\Rightarrow */poh_2-i-u-\emptyset/$	$= *\{p\widehat{o}h_2-i-u-\emptyset\}$	$\{R\}#\text{-потпозиција}$
6. пие. $\sqrt{*ueh_2st}$	$\Rightarrow */uh_2st-u-\emptyset/$	$= *\{u\widehat{h}_2st-u-\emptyset\}$	$C\{R\}#\text{-потпозиција}$
	$\Rightarrow */ueh_2st-u-\emptyset/$	$= *\{u\widehat{a}h_2st-u-\emptyset\}$	$C\{R\}#\text{-потпозиција}$

§136 Пие. */h₁/ у слоготворним позицијама постаје */h₁{əʔ}.

Примјери у интерконсонантској позицији у средини ријечи

1. пие. $\sqrt{*deh_1-}$	$\Rightarrow */d\mathbf{h}_1-t-o-s/$	$= *\{d\mathbf{h}_1-t-o-s\}$	$C\{R\}C\text{-потпозиција}$
2. пие. $\sqrt{*d^heh_1-}$	$\Rightarrow */d^h\mathbf{h}_1-s-o-s/$	$= *\{d^h\mathbf{h}_1-s-o-s\}$	$C\{R\}C\text{-потпозиција}$
	$\Rightarrow */d^h\mathbf{h}_1-s-\widehat{o}is/$	$= *\{d^h\mathbf{h}_1-s-\widehat{o}is\}$	$C\{R\}C\text{-потпозиција}$
	$\Rightarrow */d^h\mathbf{h}_1-t-o-s/$	$= *\{d^h\mathbf{h}_1-t-o-s\}$	$C\{R\}C\text{-потпозиција}$
	$\Rightarrow */d^h\mathbf{h}_1-t-o-m/$	$= *\{d^h\mathbf{h}_1-t-\widehat{o}m\}$	$C\{R\}C\text{-потпозиција}$
3. пие. $\sqrt{*g^neh_1-}$	$\Rightarrow */g^ne\mathbf{h}_1-tor-s/$	$= *\{g^ne\mathbf{h}_1-t\widehat{o}r-s\}$	$\{R\}C\text{-потпозиција}$
4. пие. $\sqrt{*g^velh_1-}$	$\Rightarrow */g^ve\mathbf{h}_1-ur-\emptyset/$	$= *\{g^ve\mathbf{h}_1-u\widehat{r}-\emptyset\}$	$\{R\}R\text{-потпозиција}$
5. пие. $\sqrt{*h_2enh_1-}$	$\Rightarrow */h_2en\mathbf{h}_1-m-o-s/$	$= *\{h_2an\mathbf{h}_1-m-o-s\}$	$\{R\}R\text{-потпозиција}$
	$\Rightarrow */h_2en\mathbf{h}_1-l-o-s/$	$= *\{h_2an\mathbf{h}_1-l-o-s\}$	$\{R\}R\text{-потпозиција}$
6. пие. $\sqrt{*iesh_1-}$	$\Rightarrow */i\mathbf{sh}_1-r-o-s/$	$= *\{i\mathbf{sh}_1-r-o-s\}$	$C\{R\}R\text{-потпозиција}$
7. пие. $\sqrt{*terh_1-}$	$\Rightarrow */ter\mathbf{h}_1-tr-o-m/$	$= *\{ter\mathbf{h}_1-tr-\widehat{o}m\}$	$\{R\}C\text{-потпозиција}$
8. пие. $\sqrt{*uemh_1-}$	$\Rightarrow */uem\mathbf{h}_1-ti/$	$= *\{uem\mathbf{h}_1-ti\}$	$\{R\}C\text{-потпозиција}$

§137 Пие. */h₂/ у слоготворним позицијама постаје */h₂{əʔ}.

Примјери у интерконсонантској позицији у средини ријечи

1. пие. $\sqrt{*b^heh_2-}$	$\Rightarrow */b^h\mathbf{h}_2-d^hi/$	$= *\{b^h\mathbf{h}_2-d^hi\}$	$C\{R\}C\text{-потпозиција}$
2. пие. $\sqrt{*d^huegh_2-}$	$\Rightarrow */d^hu\mathbf{g}\mathbf{h}_2-ter-s/$	$= *\{d^hu\mathbf{g}\mathbf{h}_2-t\widehat{e}r-s\}$	$C\{R\}C\text{-потпозиција}$
3. пие. $\sqrt{*g^erh_2^{-2}}$	$\Rightarrow */g^er\mathbf{h}_2-n-o-s/$	$= *\{g^er\mathbf{h}_2-n-o-s\}$	$\{R\}R\text{-потпозиција}$
4. пие. $\sqrt{*kreuh_2-}$	$\Rightarrow */kreu\mathbf{h}_2-s-\emptyset/$	$= *\{kreu\mathbf{h}_2-s-\emptyset\}$	$\{R\}C\text{-потпозиција}$
5. пие. $\sqrt{*meǵ-}$	$\Rightarrow */meǵ-\mathbf{h}_2-s/$	$= *\{meǵ-\mathbf{h}_2-s\}$	$C\{R\}C\text{-потпозиција}$

6. пие. $\sqrt{*selh_2-}$	\Rightarrow */sol h ₂ -u-o-s/	= *{so h ₂ -u-o-s}	{ \underline{R} \underline{R} \underline{R} }-потпозиција
7. пие. $\sqrt{*steh_2-}$	\Rightarrow */st h ₂ -t-o-s/	= *{st h ₂ -t-o-s}	C(\underline{R})C-потпозиција
8. пие. $\sqrt{*telh_2-}$	\Rightarrow */tol h ₂ -m-eh ₂ -ø/	= *{to h ₂ -m- \widehat{a} h ₂ -ø}	{ \underline{R} \underline{R} \underline{R} }-потпозиција
9. пие. $\sqrt{*ueh_2st-}$	\Rightarrow †/u h ₂ st-u-ø/	= †{u h ₂ st-u-ø}	{ \underline{R} \underline{R})C-потпозиција

Примјери у постконсонантској позицији на крају ријечи

1. пие. $\sqrt{*ped-}$ \Rightarrow †/(k₁e)(u)r+ped-**h**₂-ø/ = †{(k₁e)(u)r+ped-i**h**₂-ø} (\underline{R} \underline{R})#-потпозиција

§138 Пие. */h₃/ у слоготворним позицијама постаје *{h₃} [əʃw].

Примјери у интерконсонантској позицији у средини ријечи

1. пие. $\sqrt{*bhelh_3-}$	\Rightarrow */b ^h ol h ₃ -i-o-m/	= *{b ^h o h ₃ -i- \widehat{o} -m}	{ \underline{R} \underline{R} \underline{R} }-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*deh_3-}$	\Rightarrow */h ₁ e-d h ₃ -to/	= *{h ₁ e-d h ₃ -to}	C(\underline{R})C-потпозиција
	\Rightarrow */d h ₃ -t-o-s/	= *{d h ₃ -t-o-s}	C(\underline{R})C-потпозиција
3. пие. $\sqrt{*deh_3gh-}$	\Rightarrow */d h ₃ g ^h -m-o-s/	= *{d h ₃ g ^h -m-o-s}	C(\underline{R})C-потпозиција
4. пие. $\sqrt{*gueh_3-^2}$	\Rightarrow †/h ₂ i-u+g ^u h ₃ -i-es-s/	= †{h ₂ i-u+g ^u h ₃ -i-es-s}	C(\underline{R} \underline{R})-потпозиција
5. пие. $\sqrt{*h_2erh_3-}$	\Rightarrow */h ₂ er h ₃ -i-o-h ₂ /	= *{h ₂ er h ₃ -i- \widehat{o} -h ₂ }	{ \underline{R} \underline{R} \underline{R} }-потпозиција
6. пие. $\sqrt{*h_3neh_3-}$	\Rightarrow */h ₃ n h ₃ -mn-ø/	= *{h ₃ n h ₃ -m \widehat{n} -ø}	{ \underline{R} \underline{R} \underline{R} }-потпозиција

§139 Пие. *h у слоготворним позицијама постаје *{h} [əʔ, əʃ, əʃw].

Примјери у CRC-позицији

1. пие. $\sqrt{*h_1eund^h-}$ \Rightarrow */h₁ou**h**d^h-r-ø/ = *{h₁ou|**h**d^h-r-ø}

Неслоготворни сонанти

§140 Пие. */m/ у неслоготворним позицијама постаје *{m̥} [m].

Примјери у превокалској позицији на почетку ријечи

1. пие. $\sqrt{*med^h-1}$ \Rightarrow */**med**^h-i-o-s/ = *{**med**^h-i-o-s} #(\underline{R})V-потпозиција

2. пие. $\sqrt{*med^h-2}$	\Rightarrow */med ^h -u- \emptyset /	= *{med ^h -u- \emptyset }	#(R)V-потпозиција
3. пие. $\sqrt{*meg-}$	\Rightarrow */me ^g -h ₂ -s/	= *{me ^g -h ₂ -s}	#(R)V-потпозиција
4. пие. $\sqrt{*meh_1}$	\Rightarrow */meh ₁ /	= *{me ^h ₁ }	#(RV̄)-потпозиција
5. пие. $\sqrt{*meh_1-}$	\Rightarrow */meh ₁ -tr-eh ₂ - \emptyset /	= *{me ^h ₁ -tr- \bar{a} h ₂ - \emptyset }	#(RV̄)-потпозиција
6. пие. $\sqrt{*meh_2-}$	\Rightarrow */meh ₂ -ter-s/	= *{ma ^h ₂ -te ^r -s}	#(RV̄)-потпозиција
7. пие. $\sqrt{*meisd^h-}$	\Rightarrow */misd ^h -o-s/	= *{mi ^d z ^h -o-s}	#(RR)-потпозиција
8. пие. $\sqrt{*mel-}$	\Rightarrow */mel-it- \emptyset /	= *{me _l -it- \emptyset }	#(R)V-потпозиција
9. пие. $\sqrt{*men-}$	\Rightarrow */men-os- \emptyset /	= *{me _n -os- \emptyset }	#(R)V-потпозиција
10. пие. $\sqrt{*melh_1-}$	\Rightarrow */molh ₁ -eh ₂ - \emptyset /	= *{mo _l h ₁ - \bar{a} h ₂ - \emptyset }	#(RV̄)-потпозиција
11. пие. $\sqrt{*met-}$	\Rightarrow */me(t)+ ^g h _s -r-i/	= *{me(t)+ ^g h _s -r-i}	#(R)V-потпозиција
12. пие. $\sqrt{*meuHs-}$	\Rightarrow */muHs-s/	= *{mu ^u Hs-s}	#(RR̄)-потпозиција
13. пие. $\sqrt{*mreg^h-}$	\Rightarrow */mr ^g h-u-s/	= *{mr ^g h-u-s}	#(RR)-потпозиција

Примјери у интервокалској позицији у средини ријечи

1. пие. $\sqrt{*dem-}$	\Rightarrow */dom-o-s/	= *{dom-o-s}	V(R)V-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*d^heuh-}$	\Rightarrow */d ^h uh-m-o-s/	= *{d ^h uh-m-o-s}	{VRR}V-потпозиција
3. пие. $\sqrt{*g^uher-}$	\Rightarrow */g ^u her-m-o-s/	= *{g ^u er-m-o-s}	{VRR}V-потпозиција
	\Rightarrow */g ^u or-m-o-s/	= *{g ^u or-m-o-s}	{VRR}V-потпозиција
4. пие. $\sqrt{*h_1ei-}$	\Rightarrow */h ₁ i-mes/	= *{h ₁ i-mes}	{RR}V-потпозиција
5. пие. $\sqrt{*h_1em-}$	\Rightarrow */h ₁ m-o-s/	= *{h ₁ m-o-s}	{RR}V-потпозиција
6. пие. $\sqrt{*h_1ieh_1-}$	\Rightarrow †/h ₁ ii-h ₁ ieh ₁ -mi/	= †{h ₁ ii-h ₁ ieh ₁ -mi}	{VRRR}-потпозиција
7. пие. $\sqrt{*h_2enh_1-}$	\Rightarrow */h ₂ enh ₁ -m-o-s/	= *{h ₂ an _h ₁ -m-o-s}	{RR}V-потпозиција
8. пие. $\sqrt{*h_3meig^h-}$	\Rightarrow */h ₃ mei ^g h-o-h ₂ /	= *{h ₃ mei ^g h-o-h ₂ }	{RRV̄}-потпозиција
	\Rightarrow */h ₃ mi ^g h-l-eh ₂ - \emptyset /	= *{h ₃ mi ^g h-l- \bar{a} h ₂ - \emptyset }	{RRR}-потпозиција
9. пие. $\sqrt{*h_3neh_3-}$	\Rightarrow */h ₃ nh ₃ -m-n- \emptyset /	= *{h ₃ nh ₃ -m-n- \emptyset }	{RRR}-потпозиција
	\Rightarrow */h ₃ neh ₃ -m-n- \emptyset /	= *{h ₃ no ^h ₃ -m-n- \emptyset }	{VRRR}-потпозиција

10. пие. √ *neh ₂ m-	⇒ */neh ₂ m-or-h ₂ /	= *{Hāh ₂ m-ōr-h ₂ }	{VRVR}-потпозиција
11. пие. √ *sem-	⇒ */sēm-i/	= *{sēm-i}	V{RR}-потпозиција
12. пие. √ *telh ₂ -	⇒ */tolh ₂ -m-eh ₂ -ø/	= *{tolh ₂ -m-āh ₂ -ø}	{RRVR}-потпозиција
13. пие. √ *trem-	⇒ */trem-o-h ₂ /	= *{trem-ō-h ₂ }	V{VR}-потпозиција

§141 Пие. */n/ у неслоготворним позицијама постаје *{ŋ} [n].

Примјери у превокалској позицији на почетку ријечи

1. пие. √ *neb ^h -	⇒ */neb ^h -os-ø/	= *{neb ^h -os-ø}	#{R}V-потпозиција
	⇒ */neb ^h -el-eh ₂ -ø/	= *{neb ^h -el-āh ₂ -ø}	#{R}V-потпозиција
2. пие. √ *nek ^u -	⇒ */nok ^u -t-m/	= *{nok ^u -t-m}	#{R}V-потпозиција
3. пие. √ *nes ⁻¹	⇒ */nes-e-toi/	= *{nes-e-tōi}	#{R}V-потпозиција
4. пие. √ *neu-	⇒ */neu-o-s/	= *{neu-o-s}	#{R}V-потпозиција
5. пие. √ *neg ^u -	⇒ */nog ^u -n-o-s/	= *{nog ^u -n-o-s}	#{R}V-потпозиција
6. пие. √ *(s)neh ₂ -	⇒ */nēh ₂ -u-s/	= *{nāh ₂ -u-s}	#{R}V-потпозиција

Примјери у интервокалској позицији у средини ријечи

1. пие. √ *ǵen-	⇒ */ǵon-u-ø/	= *{ǵon-u-ø}	V{RR}-потпозиција
2. пие. √ *ǵenh ₁ -	⇒ */ǵenh ₁ -tor-s/	= *{ǵenh ₁ -tōr-s}	V{RR}-потпозиција
3. пие. √ *ǵerh ₂ ⁻²	⇒ */ǵerh ₂ -n-o-s/	= *{ǵerh ₂ -n-o-s}	{RR}V-потпозиција
4. пие. √ *ǵ ^u elh ₂ -	⇒ */ǵ ^u lh ₂ -en-o-s/	= *{ǵ ^u lh ₂ -an-o-s}	V{R}V-потпозиција
5. пие. √ *ǵ ^u en-	⇒ †/ǵ ^u on-eh ₂ -ø/	= †{ǵ ^u on-āh ₂ -ø}	V{VR}-потпозиција
6. пие. √ *h ₂ ek ⁻¹	⇒ */h ₂ ek ⁻¹ -mon-m/	= *{h ₂ ak ⁻¹ -mon-m}	V{RR}-потпозиција
7. пие. √ *h ₂ enh ₁ -	⇒ */h ₂ enh ₁ -m-o-s/	= *{h ₂ anh ₁ -m-o-s}	V{RR}-потпозиција
	⇒ */h ₂ anh ₁ -l-o-s/	= *{h ₂ enh ₁ -l-o-s}	V{RR}-потпозиција
8. пие. √ *h ₂ ner-	⇒ */h ₂ ner-s/	= *{h ₂ ner-s}	{RRVR}-потпозиција
9. пие. √ *h ₃ neh ₃ -	⇒ */h ₃ nh ₃ -mn-ø/	= *{h ₃ nh ₃ -mn-ø}	{RRR}-потпозиција

10. пие. $\sqrt{*k\acute{e}u-}$	$\Rightarrow */k\acute{u}-n-os/$	$= *{\acute{k}u\grave{u}-n-os}$	$\{R\grave{R}\}V$ -потпозиција
	$\Rightarrow */k\acute{u}-on-m/$	$= *{\acute{k}u\grave{u}-on-m}$	$V\{R\grave{R}\}$ -потпозиција
11. пие. $\sqrt{*k^{\upsilon}ei-}$	$\Rightarrow */k^{\upsilon}oi-n-eh_2-\emptyset/$	$= *{\acute{k}^{\upsilon}oi\grave{u}-n-ah_2-\emptyset}$	$\{VR\grave{R}\}V$ -потпозиција
12. пие. $\sqrt{*men-}$	$\Rightarrow */men-os-\emptyset/$	$= *{\acute{m}en\grave{u}-os-\emptyset}$	$V\{R\grave{R}\}$ -потпозиција
13. пие. $\sqrt{*sem-}$	$\Rightarrow */sm+h_3nog^{uh}-s/$	$= *{\acute{s}m\grave{u}+h_3nog^{uh}-s}$	$\{R\grave{R}\}V$ -потпозиција
14. пие. $\sqrt{*sen-}$	$\Rightarrow */sen-o-s/$	$= *{\acute{s}en\grave{u}-o-s}$	$V\{R\grave{R}\}$ -потпозиција
15. пие. $\sqrt{*ten-}$	$\Rightarrow */ton-o-s/$	$= *{\acute{t}on\grave{u}-o-s}$	$V\{R\grave{R}\}$ -потпозиција

§142 Пие. */r/ у неслоготворним позицијама постаје */r̥/ [r̥].

Примјери у интервокалској позицији у средини ријечи

1. пие. $\sqrt{*bel-}$	$\Rightarrow \dagger/bel-ter-o-s/$	$= \dagger{\acute{b}el-ter\grave{u}-o-s}$	$V\{R\grave{R}\}$ -потпозиција
2. пие. $\sqrt{*b^h\acute{e}nd^h-}$	$\Rightarrow */b^h\acute{e}nd^h-er-o-s/$	$= *{\acute{b}^h\acute{e}nd^h-er\grave{u}-o-s}$	$V\{R\grave{R}\}$ -потпозиција
3. пие. $\sqrt{*b^hreh_2-}$	$\Rightarrow */b^hreh_2-ter-ns/$	$= *{\acute{b}^h\acute{r}ah_2-ter\grave{u}-ns}$	$V\{R\grave{R}\}$ -потпозиција
	$\Rightarrow \dagger/b^hreh_2-ter-ei/$	$= \dagger{\acute{b}^h\acute{r}ah_2-ter\grave{u}-ei}$	$V\{R\grave{R}\}$ -потпозиција
4. пие. $\sqrt{*deh_3-}$	$\Rightarrow */deh_3-r-o-m/$	$= *{\acute{d}oh_3-r\grave{u}-o-m}$	$\{VR\grave{R}\}V$ -потпозиција
5. пие. $\sqrt{*de\acute{k}-}$	$\Rightarrow */de\acute{k}s-i-ter-o-s/$	$= *{\acute{d}e\acute{k}s-i-ter\grave{u}-o-s}$	$V\{R\grave{R}\}$ -потпозиција
6. пие. $\sqrt{*der^1-}$	$\Rightarrow */dor-u-\emptyset/$	$= *{\acute{d}or\grave{u}-\emptyset}$	$V\{R\grave{R}\}$ -потпозиција
7. пие. $\sqrt{*der^2-}$	$\Rightarrow */d\acute{e}r-i-s/$	$= *{\acute{d}\acute{e}r-i-s}$	$V\{R\grave{R}\}$ -потпозиција
8. пие. $\sqrt{*g\acute{e}rh_2^2-}$	$\Rightarrow */g\acute{e}rh_2-n-o-s/$	$= *{\acute{g}\acute{e}rh_2-n\grave{u}-o-s}$	$V\{R\grave{R}\}$ -потпозиција
9. пие. $\sqrt{*g^{\upsilon}h\acute{e}r-}$	$\Rightarrow */g^{\upsilon}h\acute{e}r-os-\emptyset/$	$= *{\acute{g}^{\upsilon}h\acute{e}r\grave{u}-os-\emptyset}$	$V\{R\grave{R}\}$ -потпозиција
10. пие. $\sqrt{*h_1ger-}$	$\Rightarrow */h_1ge-h_1gor-e/$	$= *{\acute{h}_1g\acute{e}-h_1gor\grave{u}-e}$	$V\{R\grave{R}\}$ -потпозиција
	$\Rightarrow */h_1ge-h_1gor-e/$	$= *{\acute{h}_1g\acute{e}-h_1gor\grave{u}-e}$	$V\{R\grave{R}\}$ -потпозиција
11. пие. $\sqrt{*h_1leud^h-}$	$\Rightarrow */h_1leud^h-er-o-s/$	$= *{\acute{h}_1l\acute{e}ud^h-er\grave{u}-o-s}$	$V\{R\grave{R}\}$ -потпозиција
12. пие. $\sqrt{*h_2erh_3-}$	$\Rightarrow */h_2erh_3-i-o-h_2/$	$= *{\acute{h}_2arh_3-i\grave{u}-o-h_2}$	$V\{R\grave{R}\}$ -потпозиција
13. пие. $\sqrt{*h_2ner-}$	$\Rightarrow \dagger/h_2ner-on-/$	$= \dagger{\acute{h}_2ner\grave{u}-on-}$	$V\{R\grave{R}\}$ -потпозиција
14. пие. $\sqrt{*h_3reg\acute{-}}$	$\Rightarrow */h_3reg\acute{-}o-h_2/$	$= *{\acute{h}_3r\acute{e}g\acute{-}o-h_2}$	$\{R\grave{R}\}V$ -потпозиција

15. пие. $\sqrt{*nieh_1}$	\Rightarrow */ Hioh_1 -r-eh ₂ -ø/	$=$ *{ Hioh_1 -r- $\widehat{\text{ah}}_2$ -ø}	{ $\widehat{\text{VR}}\widehat{\text{VR}}$ }-потпозиција
16. пие. $\sqrt{*iesh_1}$	\Rightarrow */ish ₁ -r-o-s/	$=$ *{ish ₁ -r-o-s}	{ RR }V-потпозиција
17. пие. $\sqrt{*kseu}$	\Rightarrow */ksu-r-o-s/	$=$ *{ksu-r-o-s}	{ RR }V-потпозиција
	\Rightarrow */ksu-r-o-m/	$=$ *{ksu-r- $\widehat{\text{o}}$ -m}	{ $\widehat{\text{RR}}\widehat{\text{VR}}$ }-потпозиција
18. пие. $\sqrt{*k^{(w)}sep}$	\Rightarrow */ue+(k ^(w))sp-er-o-s/	$=$ *{ue+(k ^(w))sp-er-o-s}	V(R)V-потпозиција
19. пие. $\sqrt{*per}$	\Rightarrow */per-i/	$=$ *{per- i }	V(RR)-потпозиција
20. пие. $\sqrt{*suekur}$	\Rightarrow */suekur-o-s/	$=$ *{suekur-o-s}	{ RR }V-потпозиција
21. пие. $\sqrt{*terh_1}$	\Rightarrow */terh ₁ -tr-o-m/	$=$ *{terh ₁ -tr- $\widehat{\text{o}}$ -m}	V(RR)-потпозиција
22. пие. $\sqrt{*ued}^1$	\Rightarrow */ud-ter-o-s/	$=$ *{ud-ter-o-s}	V(R)V-потпозиција
23. пие. $\sqrt{*ued}^3$	\Rightarrow */ud-er-o-s/	$=$ *{ud-er-o-s}	V(R)V-потпозиција

§143 Пие. */l/ у неслоготворним позицијама постаје */l̥/ [l̥].

Примјери у превокалској позицији на почетку ријечи

1. пие. $\sqrt{*leǵ}$	\Rightarrow */leǵ-o-h ₂ /	$=$ *{leǵ- $\widehat{\text{o}}$ -h ₂ }	#(R)V-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*leiǵ^h}$	\Rightarrow */leiǵ ^h -o-h ₂ /	$=$ *{leiǵ ^h - $\widehat{\text{o}}$ -h ₂ }	#(R)V-потпозиција
3. пие. $\sqrt{*leuk}$	\Rightarrow */leuk-o-s/	$=$ *{leuk-o-s}	#(R)V-потпозиција

Примјери у интервокалској позицији у средини ријечи

1. пие. $\sqrt{*guelh_1}$	\Rightarrow */guelh ₁ -ur-ø/	$=$ *{guelh ₁ -ur-ø}	V(RR)-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*h_1lenguh}$	\Rightarrow */h ₁ lenguh-u-s/	$=$ *{h ₁ lenguh-u-s}	{ RR }V-потпозиција
3. пие. $\sqrt{*h_2enh_1}$	\Rightarrow */h ₂ enh ₁ -l-o-s/	$=$ *{h ₂ anh ₁ -l-o-s}	{ R }V-потпозиција
4. пие. $\sqrt{*h_2leks}$	\Rightarrow */h ₂ leks-e-ti/	$=$ *{h ₂ leks- $\widehat{\text{o}}$ -h ₂ }	{ R }V-потпозиција
5. пие. $\sqrt{*leik^u}$	\Rightarrow */h ₁ e-lik ^u -e-t/	$=$ *{h ₁ e-lik ^u -e-t}	V(RR)-потпозиција
6. пие. $\sqrt{*mel}$	\Rightarrow */mel-it-ø/	$=$ *{mel-it-ø}	V(RR)-потпозиција
7. пие. $\sqrt{*neb^h}$	\Rightarrow */neb ^h -el-eh ₂ -ø/	$=$ *{neb ^h -el- $\widehat{\text{ah}}_2$ -ø}	V($\widehat{\text{RR}}$)-потпозиција
8. пие. $\sqrt{*selh_2}$	\Rightarrow */solh ₂ -u-o-s/	$=$ *{solh ₂ -u-o-s}	V(RR)-потпозиција

9. пие. $\sqrt{*skel-}$ \Rightarrow $*/skel\text{-}os\text{-}\emptyset/$ = $\{skel\text{-}os\text{-}\emptyset\}$ $V\{\underline{R}\}V$ -потпозиција

10. пие. $\sqrt{*telh_2-}$ \Rightarrow $*/tolh_2\text{-}m\text{-}eh_2\text{-}\emptyset/$ = $\{tolh_2\text{-}m\text{-}ah_2\text{-}\emptyset\}$ $V\{\underline{R}\}V$ -потпозиција

§144 Пие. $*/i/$ у неслоготворним позицијама постаје $\{i\}$ [j].

Примјери у превокалској позицији на почетку ријечи

1. пие. $\sqrt{*ieh_2-}$ \Rightarrow $*/ieh_2\text{-}ter\text{-}s/$ = $\{iah_2\text{-}ter\text{-}s\}$ $\#\{\underline{R}\widehat{V}\underline{R}\}$ -потпозиција

2. пие. $\sqrt{*ieh_3s-}$ \Rightarrow $*/ieh_3s\text{-}t\text{-}o\text{-}s/$ = $\{ioh_3s\text{-}t\text{-}o\text{-}s\}$ $\#\{\underline{R}\widehat{V}\underline{R}\}$ -потпозиција

3. пие. $\sqrt{*ierk-}$ \Rightarrow $*/ior\acute{k}\text{-}s/$ = $\{ior\acute{k}\text{-}s\}$ $\#\{\underline{R}\widehat{V}\underline{R}\}$ -потпозиција

4. пие. $\sqrt{*ies-}$ \Rightarrow $*/ies\text{-}o\text{-}h_2/$ = $\{ies\text{-}o\text{-}h_2\}$ $\#\{\underline{R}\}V$ -потпозиција

5. пие. $\sqrt{*ieug-}$ \Rightarrow $*/iug\text{-}o\text{-}m/$ = $\{iug\text{-}o\text{-}m\}$ $\#\{\underline{R}\underline{R}\}$ -потпозиција

\Rightarrow $*/ieug\text{-}es\text{-}h_2/$ = $\{ieug\text{-}es\text{-}h_2\}$ $\#\{\underline{R}\widehat{V}\underline{R}\}$ -потпозиција

Примјери у интервокалској позицији у средини ријечи

1. пие. $\sqrt{*b^helh_3-}$ \Rightarrow $*/b^holh_3\text{-}i\text{-}o\text{-}m/$ = $\{b^holh_3\text{-}i\text{-}o\text{-}m\}$ $\{\underline{R}\widehat{R}\widehat{V}\underline{R}\}$ -потпозиција

2. пие. $\sqrt{*g^veh_3-}$ \Rightarrow $*/h_2i\text{-}u\text{-}g^vh_3\text{-}i\text{-}es\text{-}s/$ = $\{h_2i\text{-}u\text{-}g^vh_3\text{-}i\text{-}es\text{-}s\}$ $\{\underline{R}\underline{R}\}V$ -потпозиција

3. пие. $\sqrt{*h_1ieh_1-}$ \Rightarrow $*/h_1ii\text{-}h_1ieh_1\text{-}mi/$ = $\{h_1ii\text{-}h_1ieh_1\text{-}mi\}$ $\{\widehat{V}\underline{R}\widehat{V}\underline{R}\}$ -потпозиција

4. пие. $\sqrt{*h_2ei-}$ \Rightarrow $*/h_2oi\text{-}u\text{-}\emptyset/$ = $\{h_2oi\text{-}u\text{-}\emptyset\}$ $V\{\underline{R}\underline{R}\}$ -потпозиција

5. пие. $\sqrt{*h_2erh_3-}$ \Rightarrow $*/h_2erh_3\text{-}i\text{-}o\text{-}h_2/$ = $\{h_2arh_3\text{-}i\text{-}o\text{-}h_2\}$ $\{\underline{R}\widehat{R}\widehat{V}\underline{R}\}$ -потпозиција

6. пие. $\sqrt{*h_3esth_1-}$ \Rightarrow $*/h_3esth_1\text{-}ei\text{-}o\text{-}m/$ = $\{h_3osth_1\text{-}ei\text{-}o\text{-}m\}$ $V\{\underline{R}\widehat{V}\underline{R}\}$ -потпозиција

7. пие. $\sqrt{*kei-}$ \Rightarrow $*/kei\text{-}ntoi/$ = $\{kei\text{-}ntoi\}$ $V\{\underline{R}\underline{R}\}$ -потпозиција

8. пие. $\sqrt{*peh_2\text{-}^2}$ \Rightarrow $*/poh_2\text{-}i\text{-}u\text{-}\emptyset/$ = $\{poh_2\text{-}i\text{-}u\text{-}\emptyset\}$ $\{\widehat{V}\underline{R}\underline{R}\}$ -потпозиција

\Rightarrow $*/poh_2\text{-}i\text{-}u\text{-}s/$ = $\{poh_2\text{-}i\text{-}u\text{-}s\}$ $\{\widehat{V}\underline{R}\underline{R}\}$ -потпозиција

9. пие. $\sqrt{*seh_2u-}$ \Rightarrow $*/seh_2u\text{-}el\text{-}i\text{-}o\text{-}s/$ = $\{sah_2u\text{-}el\text{-}i\text{-}o\text{-}s\}$ $\{\widehat{V}\underline{R}\underline{R}\}V$ -потпозиција

10. пие. $\sqrt{*trei-}$ \Rightarrow $*/trei\text{-}es/$ = $\{trei\text{-}es\}$ $V\{\underline{R}\}V$ -потпозиција

§145 Пие. */u/ у неслоготворним позицијама постаје *{u} [w].

Примјери у превокалској позицији на почетку ријечи

1. пие. √ *ue-	⇒ */ue+(k ^(w))sp-er-o-s/	= *{ <u>ue</u> +(k ^(w))sp-er-o-s}	#{ <u>R</u> }V-потпозиција
2. пие. √ *ueǵ ^h -	⇒ */ueǵ ^h -o-h ₂ /	= *{ <u>ueǵ^h</u> -ō ^h -h ₂ }	#{ <u>R</u> }V-потпозиција
	⇒ */ueǵ ^h -e-tōd/	= *{ <u>ueǵ^h</u> -e-tōd}	#{ <u>R</u> }V-потпозиција
	⇒ */ueǵ ^h -e-ti/	= *{ <u>ueǵ^h</u> -e-ti}	#{ <u>R</u> }V-потпозиција
3. пие. √ *ueh ₂ st-	⇒ */ueh ₂ st-u-ø/	= *{ <u>ueh₂st</u> -u-ø}	#{ <u>R</u> }V-потпозиција
	⇒ †/ueh ₂ st-u-ø/	= †{ <u>ueh₂st</u> -u-ø}	#{ <u>R</u> }V-потпозиција
4. пие. √ *ueid-	⇒ */uid-me/	= *{ <u>uid</u> -mē}	#{ <u>R</u> }V-потпозиција
	⇒ †/uid-tor-s/	= †{ <u>uid</u> -tōr-s}	#{ <u>R</u> }V-потпозиција
5. пие. √ *ueiH-	⇒ */uiH-s/	= *{ <u>uiH</u> -s}	#{ <u>R</u> }V-потпозиција
6. пие. √ *ueik-	⇒ */uoik-o-s/	= *{ <u>uoik</u> -o-s}	#{ <u>R</u> }V-потпозиција
7. пие. √ *uek-	⇒ */uek-ont-s/	= *{ <u>uek</u> -ōnt-s}	#{ <u>R</u> }V-потпозиција
8. пие. √ *uek ^v -	⇒ */uek ^v -os-ø/	= *{ <u>uek^v</u> -os-ø}	#{ <u>R</u> }V-потпозиција
9. пие. √ *uelk ^v -	⇒ */ulk ^v -o-s/	= *{ <u>ulk^v</u> -o-s}	#{ <u>R</u> }V-потпозиција
10. пие. √ *uemh ₁ -	⇒ †/uemh ₁ -ei-o-h ₂ /	= †{ <u>uemh₁</u> -ei-ō ^h -h ₂ }	#{ <u>R</u> }V-потпозиција
	⇒ †/uemh ₁ -ti/	= †{ <u>uemh₁</u> -ti}	#{ <u>R</u> }V-потпозиција
11. пие. √ *uerǵ-	⇒ */uerǵ-o-m/	= *{ <u>uerǵ</u> -ō-m}	#{ <u>R</u> }V-потпозиција
12. пие. √ *ues ⁻¹	⇒ */ues-mn-ø/	= *{ <u>ues</u> -mŋ-ø}	#{ <u>R</u> }V-потпозиција
13. пие. √ *ues ⁻²	⇒ */ues-r-ø/	= *{ <u>ues</u> -r-ø}	#{ <u>R</u> }V-потпозиција
14. пие. √ *uet-	⇒ */uet-os-ø/	= *{ <u>uet</u> -os-ø}	#{ <u>R</u> }V-потпозиција

Примјери у интервокалској позицији у средини ријечи

1. пие. √ *b ^h reh ₁ -	⇒ */b ^h reh ₁ -ur-ø/	= *{b ^h re ^h ₁ -u ^r -ø}	{ <u>VRR</u> }V-потпозиција
2. пие. √ *deh ₂ i-	⇒ */deh ₂ i-uer-s/	= *{dah ₂ i-u ^e r-s}	{ <u>RVR</u> }V-потпозиција

3. пие. √ *dei-	⇒ */di- u -os/	= *{d _i - u -os}	{ RR }V-потпозиција
	⇒ */di- u -ei/	= *{d _i - u -eī}	{ RRVR }-потпозиција
4. пие. √ *dek-	⇒ */deks-i- u -o-s/	= *{deks-i- u -o-s}	{ RR }V-потпозиција
5. пие. √ *g ^u elh ₁ -	⇒ †/g ^u elh ₁ - ur -ø/	= †{g ^u elh ₁ - ur -ø}	{ RRR }-потпозиција
6. пие. √ *h ₁ euHd ^h -	⇒ */h ₁ ouHd ^h -r-ø/	= *{h ₁ ouHd ^h -r-ø}	V{ RR }-потпозиција
7. пие. √ *h ₂ ei-	⇒ †/h ₂ ei- u -es-i/	= †{h ₂ aī- u -es-i}	{ VR }V-потпозиција
8. пие. √ *h ₂ ueg-	⇒ †/h ₂ ueg-s-o-h ₂ /	= †{h ₂ ueg-s-o-h ₂ }	{ RR }V-потпозиција
9. пие. √ *h ₂ ueh ₁ -	⇒ */h ₂ ueh ₁ -ti/	= *{h ₂ ueh ₁ -ti}	{ RRVR }-потпозиција
10. пие. √ *h ₂ ues-	⇒ */h ₂ ues-s-m/	= *{h ₂ ues-s-m}	{ RR }V-потпозиција
11. пие. √ *h ₃ eu-	⇒ */h ₃ eu-i-s/	= *{h ₃ öu-i-s}	V{ RR }-потпозиција
12. пие. √ *nei-	⇒ */noi- u -o-s/	= *{noi- u -o-s}	{ VR }V-потпозиција
13. пие. √ kreuh ₂ -	⇒ */kreuh ₂ -s-ø/	= *{kreuh ₂ -s-ø}	V{ RR }-потпозиција
14. пие. √ *keinu-	⇒ */kinu-on-s/	= *{kinu-on-s}	{ VRVR }-потпозиција
15. пие. √ *kleu-	⇒ */kleu-os-ø/	= *{kleu-os-ø}	V{ R }V-потпозиција
16. пие. √ *neu-	⇒ */neu-o-s/	= *{neu-o-s}	V{ R }V-потпозиција
17. пие. √ *pein-	⇒ */pih-uon-s/	= *{pih-uon-s}	{ VRVR }-потпозиција
18. пие. √ *per- ¹	⇒ */per- ur -ø/	= *{per- ur -ø}	{ VR }V-потпозиција
19. пие. √ *pleu-	⇒ */pleu-o-h ₂ /	= *{pleu-o-h ₂ }	V{ RV }-потпозиција
	⇒ */pleu-e-toi/	= *{pleu-e-toi}	V{ R }V-потпозиција
20. пие. √ *seh ₂ u-	⇒ †/seh ₂ u-el-i-o-s/	= †{sah ₂ u-el-i-o-s}	{ VRVR }-потпозиција
21. пие. √ *selh ₂ -	⇒ */solh ₂ - u -o-s/	= *{solh ₂ - u -o-s}	{ RR }V-потпозиција
22. пие. √ *sreu-	⇒ */sreu-o-h ₂ /	= *{sreu-o-h ₂ }	V{ RV }-потпозиција
	⇒ */sreu-e-ti/	= *{sreu-e-ti}	V{ R }V-потпозиција
23. пие. √ *tkeh ₁ -	⇒ */tkh ₁ - ur -ø/	= *{tkh ₁ - ur -ø}	{ RRR }-потпозиција
24. пие. √ *ueid-	⇒ */h ₁ e-uid-e-t/	= *{h ₁ e-uid-e-t}	V{ RR }-потпозиција

§146 У неслоготворним позицијама пие. */h₁/ постаје *{h₁} [?].

Примјери у превокалској позицији на почетку ријечи

1. пие. √ *deh ₃ -	⇒ */h ₁ e-dh ₃ -to/	= *{h ₁ e-dh ₃ -to}	#(R)V-потпозиција
2. пие. √ *h ₁ ed-	⇒ */h ₁ ed-o-h ₂ /	= *{h ₁ ed-ō-h ₂ }	#(R)V-потпозиција
	⇒ */h ₁ ed-mi/	= *{h ₁ ed-mi}	#(R)V-потпозиција
3. пие. √ *h ₁ eǵ-	⇒ */h ₁ eǵ+o-h ₂ /	= *{h ₁ eǵ+ō-h ₂ }	#(R)V-потпозиција
4. пие. √ *h ₁ eǵh-	⇒ */h ₁ eǵh-s/	= *{h ₁ eǵh-s}	#(R)V-потпозиција
5. пие. √ *h ₁ ei-	⇒ */h ₁ ei-ti/	= *{h ₁ ēi-ti}	#(RV̄R)-потпозиција
6. пие. √ *h ₁ eǵ-	⇒ */h ₁ o-h ₁ k̄-u-s/	= *{h ₁ ō-h ₁ k̄-u-s}	#(RV̄R)-потпозиција
7. пие. √ *h ₁ eǵu-	⇒ */h ₁ eǵu-o-s/	= *{h ₁ eǵu-o-s}	#(R)V-потпозиција
8. пие. √ *h ₁ eǵ-	⇒ */h ₁ eǵ-os-∅/	= *{h ₁ ēǵ-os-∅}	#(RV̄R)-потпозиција
9. пие. √ *h ₁ ep-	⇒ */h ₁ ep-i/	= *{h ₁ ep-i}	#(R)V-потпозиција
10. пие. √ *h ₁ ers-	⇒ */h ₁ ors-o-s/	= *{h ₁ ōrs-o-s}	#(RV̄R)-потпозиција
11. пие. √ *h ₁ es-	⇒ */h ₁ es-ti/	= *{h ₁ es-ti}	#(R)V-потпозиција
12. пие. √ *h ₁ euh ^h -	⇒ */h ₁ ouh ^h -r-∅/	= *{h ₁ ouh ^h -r-∅}	#(R)V-потпозиција
	⇒ */h ₁ uh ^h -r-∅/	= *{h ₁ ūh ^h -r-∅}	#(RV̄R)-потпозиција
13. пие. √ *h ₁ eus-	⇒ */h ₁ eus-o-h ₂ /	= *{h ₁ ēus-ō-h ₂ }	#(RV̄R)-потпозиција
	⇒ */h ₁ eus-e-ti/	= *{h ₁ ēus-e-ti}	#(RV̄R)-потпозиција
14. пие. √ *h ₃ er-	⇒ */h ₁ e-h ₃ ör-to/	= *{h ₁ ö-h ₃ ör-to}	#(R)V-потпозиција
15. пие. √ *k _{em} h ₂ -	⇒ */h ₁ e-k _m h ₂ -e-t/	= *{h ₁ e-k _m h ₂ -e-t}	#(R)V-потпозиција
16. пие. √ *leik _v -	⇒ */h ₁ e-lik _v -e-t/	= *{h ₁ e-l _i k _v -e-t}	#(R)V-потпозиција
17. пие. √ *stel-	⇒ †/h ₁ e-stl-eh ₁ -m/	= †{h ₁ e-stl-ēh ₁ -m}	#(R)V-потпозиција

Примјери у интервокалској позицији у средини ријечи

1. пие. √ *ǵenh ₁ -	⇒ */ǵe-ǵonh ₁ -e/	= *{ǵe-ǵonh ₁ -e}	{VR̄R}V-потпозиција
	⇒ */ǵenh ₁ -os-∅/	= *{ǵēnh ₁ -os-∅}	{VR̄R}V-потпозиција

2. пие. $\sqrt{*keuh_1-}$ \Rightarrow */kouh₁-ei-o-h₂/ = *{koh₁-ei-o-h₂} { \widehat{VR} }V-потпозиција
3. пие. $\sqrt{*melh_1-}$ \Rightarrow */molh₁-eh₂-ø/ = *{moh₁-āh₂-ø} { \widehat{VR} }V-потпозиција
4. пие. $\sqrt{*uemh_1-}$ \Rightarrow †/uemh₁-ei-o-h₂/ = †{uem₁-ei-o-h₂} { \widehat{VR} }V-потпозиција

§147 Пие. */h₂/ у неслоготворним позицијама постаје *{h₂} [ʕ].

Примјери у превокалској позицији на почетку ријечи

1. пие. $\sqrt{*h_2eg-}$ \Rightarrow */h₂eg-o-h₂/ = *{h₂ag-o-h₂} #{ \widehat{R} }V-потпозиција
 \Rightarrow */h₂eg-e-ti/ = *{h₂ag-e-ti} #{ \widehat{R} }V-потпозиција
 \Rightarrow */h₂eg-r-o-s/ = *{h₂ag-r-o-s} #{ \widehat{R} }V-потпозиција
 \Rightarrow */h₂og-m-o-s/ = *{h₂og-m-o-s} #{ \widehat{R} }V-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*h_2eg^u-}$ \Rightarrow */h₂eg^u-n-o-s/ = *{h₂ag^u-n-o-s} #{ \widehat{R} }V-потпозиција
3. пие. $\sqrt{*h_2ei-}$ \Rightarrow */h₂oi-u-ø/ = *{h₂oi-u-ø} #{ \widehat{R} }V-потпозиција
 \Rightarrow †/h₂ei-u-es-i/ = †{h₂ai-u-es-i} #{ \widehat{VR} }V-потпозиција
4. пие. $\sqrt{*h_2ek^{-1}}$ \Rightarrow */h₂ek-mon-m/ = *{h₂ak-m-o-n-m} #{ \widehat{R} }V-потпозиција
5. пие. $\sqrt{*h_2ek^{-2}}$ \Rightarrow */h₂ek-r-o-s/ = *{h₂ak-r-o-s} #{ \widehat{R} }V-потпозиција
 \Rightarrow */h₂ok-r-i-s/ = *{h₂ok-r-i-s} #{ \widehat{R} }V-потпозиција
6. пие. $\sqrt{*h_2eks-}$ \Rightarrow †/h₂eks-on-s/ = †{h₂aks-o-n-s} #{ \widehat{R} }V-потпозиција
 \Rightarrow †/h₂eks-o-s/ = †{h₂aks-o-s} #{ \widehat{R} }V-потпозиција
 \Rightarrow */h₂eks-i-s/ = *{h₂aks-i-s} #{ \widehat{R} }V-потпозиција
7. пие. $\sqrt{*h_2el-}$ \Rightarrow */h₂el-i-o-s/ = *{h₂al-i-o-s} #{ \widehat{VR} }V-потпозиција
 \Rightarrow */h₂el-i-o-d/ = *{h₂al-i-o-d} #{ \widehat{VR} }V-потпозиција
8. пие. $\sqrt{*h_2elb^h-}$ \Rightarrow */h₂elb^h-o-s/ = *{h₂alb^h-o-s} #{ \widehat{VR} }V-потпозиција
9. пие. $\sqrt{*h_2enh_1-}$ \Rightarrow */h₂enh₁-m-o-s/ = *{h₂anh₁-m-o-s} #{ \widehat{R} }V-потпозиција
 \Rightarrow */h₂anh₁-l-o-s/ = *{h₂anh₁-l-o-s} #{ \widehat{R} }V-потпозиција
10. пие. $\sqrt{*h_2ent-}$ \Rightarrow */h₂em-b^h-o-h₁/ = *{h₂am-b^h-o-h₁} #{ \widehat{VR} }V-потпозиција
 \Rightarrow */h₂ent-i/ = *{h₂ant-i} #{ \widehat{VR} }V-потпозиција

11. пие. $\sqrt{*h_2ep-}$	\Rightarrow $*/h_2ep-o/$	$=$ $*\{h_2ap-o\}$	$\#(\underline{R})V$ -потпозиција
12. пие. $\sqrt{*h_2erh_3-}$	\Rightarrow $*/h_2erh_3-i-o-h_2/$	$=$ $*\{h_2arh_3-i-\widehat{o}-h_2\}$	$\#(\underline{R})V$ -потпозиција
13. пие. $\sqrt{*h_2eus-}$	\Rightarrow $*/h_2eus-os-s/$	$=$ $*\{h_2aus-os-s\}$	$\#(\underline{R}\widehat{VR})$ -потпозиција
14. пие. $\sqrt{*h_2enk-}$	\Rightarrow $*/h_2onk-o-s/$	$=$ $*\{h_2onk-o-s\}$	$\#(\underline{R}\widehat{VR})$ -потпозиција

Примјери у интервокалској позицији у средини ријечи

1. пие. $\sqrt{*deh_2i-}$	\Rightarrow $*/deh_2i-uer-s/$	$=$ $*\{dah_2i-u\widehat{e}-s\}$	$V(\underline{RR})$ -потпозиција
2. пие. $\sqrt{*g_2erh_2-}$	\Rightarrow $*/g_2erh_2-ont-s/$	$=$ $*\{g_2erh_2-\widehat{o}nt-s\}$	$\{\widehat{VRR}\widehat{VR}\}$ -потпозиција
	\Rightarrow $*/g_2erh_2-es-\emptyset/$	$=$ $*\{g_2erh_2-as-\emptyset\}$	$\{\widehat{VRR}\}$ -потпозиција
3. пие. $\sqrt{*g_2elh_2-}$	\Rightarrow $*/g_2elh_2-en-o-s/$	$=$ $*\{g_2elh_2-an-o-s\}$	$\{R\underline{R}\}$ -потпозиција
4. пие. $\sqrt{*g_2reh_2-}$	\Rightarrow $*/g_2reh_2-u-s/$	$=$ $*\{g_2reh_2-u-s\}$	$\{R\underline{RR}\}$ -потпозиција
5. пие. $\sqrt{*kemh_2-}$	\Rightarrow $*/h_1e-kmh_2-e-t/$	$=$ $*\{h_1e-kmh_2-e-t\}$	$\{R\underline{R}\}$ -потпозиција
	\Rightarrow $*/n+kmh_2-et-o-s/$	$=$ $*/n+kmh_2-at-o-s/$	$\{R\underline{R}\}$ -потпозиција
6. пие. $\sqrt{*(s)neh_2-}$	\Rightarrow $*/n\widehat{e}h_2-u-s/$	$=$ $*\{n\widehat{a}h_2-u-s\}$	$V(\underline{RR})$ -потпозиција
7. пие. $\sqrt{*sem-}$	\Rightarrow $*/som-h_2-o-s/$	$=$ $*\{s\widehat{o}m-h_2-o-s\}$	$\{\widehat{VRR}\}$ -потпозиција
8. пие. $\sqrt{*tenh_2-}$	\Rightarrow $*/tnh_2-u-s/$	$=$ $*\{tnh_2-u-s\}$	$\{R\underline{RR}\}$ -потпозиција

§148 Пие. $*/h_3/$ у неслоготворним позицијама постаје $*\{h_3\}$ [Γ^w].

Примјери у превокалској позицији на почетку ријечи

1. пие. $\sqrt{*h_3eguh-}$	\Rightarrow $*/h_3eguh-i-s/$	$=$ $*\{h_3\ddot{o}guh-i-s\}$	$\#(\underline{R})V$ -потпозиција
2. пие. $\sqrt{*h_3ekteh_3-}$	\Rightarrow $*/h_3ekteh_3/$	$=$ $*\{h_3\ddot{o}kt\widehat{o}h_3\}$	$\#(\underline{R})V$ -потпозиција
3. пие. $\sqrt{*h_3esd-}$	\Rightarrow $*/h_3osd-o-s/$	$=$ $*\{h_3ozd-o-s\}$	$\#(\underline{R})V$ -потпозиција
4. пие. $\sqrt{*h_3esth_1-}$	\Rightarrow $*/h_3esth_1-ei-o-m/$	$=$ $*/h_3\ddot{o}sth_1-ei-\widehat{o}-m/$	$\#(\underline{R})V$ -потпозиција
	\Rightarrow $*/h_3esth_1-i-\emptyset/$	$=$ $*\{h_3\ddot{o}sth_1-i-\emptyset\}$	$\#(\underline{R})V$ -потпозиција
	\Rightarrow $*/h_3esth_1-\emptyset/$	$=$ $*\{h_3\ddot{o}sth_1-\emptyset\}$	$\#(\underline{R})V$ -потпозиција
5. пие. $\sqrt{*h_3eu-}$	\Rightarrow $*/h_3eu-i-s/$	$=$ $*\{h_3\ddot{o}u-i-s\}$	$\#(\underline{R})V$ -потпозиција

Примјери у интервокалској позицији у средини ријечи

1. пие. $\sqrt{*g^ueh_3^{-1}}$ \Rightarrow $*/g^ueh_3\text{-u-s/}$ = $*\{g^u\bar{e}h_3\text{-u-s}\}$ $V\{\underline{RR}\}$ -потпозиција

§149 Пие. $*/h/$ у неслоготворним позицијама постаје $*\{h\}$ [ʔ , ʕ , ʕ^w].

Примјери у превокалској позицији на почетку ријечи

1. пие. $\sqrt{*neh_2m}$ \Rightarrow $*/neh_2m\text{-or-h}_2/$ = $*\{\underline{h}a\bar{h}_2m\text{-}\bar{o}r\text{-}h_2\}$ $\#\{\underline{VR}\}$ -потпозиција

2. пие. $\sqrt{*nei}$ \Rightarrow $*/noi\text{-u-o-s/}$ = $*\{\underline{h}oi\text{-u-o-s}\}$ $\#\{\underline{VR}\}$ -потпозиција

Примјери у интервокалској позицији у средини ријечи

1- пие. $\sqrt{*pelh}$ \Rightarrow $*/p\bar{o}lh\text{-o-s/}$ = $*\{p\bar{o}lh\text{-o-s}\}$ $\{\underline{VRR}\}V$ -потпозиција

Риксов закон

§150 У преконсонантској позицији на почетку ријечи пие. $*/h/$ може бити и слоготворно и неслоготворно; ова појава зове се и **РИКСОВ ЗАКОН**.⁷⁰

Слоготворна се реализација у правилу налази у јерменским, фригијским и грчким исходима, а неслоготворна реализација у осталим исходима, тј. оним староиндијским, авестијским, староперсијским, латинским итд.

§151 Пие. $*/h_1/$ услијед РИКСОВОГ ЗАКОНА постаје $*\{h_1\}$ или $*\{h_1\}$, тј. $*\{h_1\}$.

Примјери

1. пие. $\sqrt{*h_1em}$ \Rightarrow $*/h_1m\text{-o-s/}$ = $*\{\underline{h}_1m\text{-o-s}\}$ $\#\{\underline{HR}\}$ -потпозиција

2. пие. $\sqrt{*h_1es^{-1}}$ \Rightarrow $*/h_1s\text{-enti/}$ = $*\{\underline{h}_1s\text{-}\bar{e}nti\}$ $\#\{\underline{H}\}C$ -потпозиција

3. пие. $\sqrt{*h_1es^{-2}}$ \Rightarrow $*/h_1s\text{-u-/}$ = $*\{\underline{h}_1s\text{-u-}\}$ $\#\{\underline{H}\}C$ -потпозиција

4. пие. $\sqrt{*h_1ger}$ \Rightarrow $*/h_1ge\text{-h}_1gor\text{-e/}$ = $*\{\underline{h}_1ge\text{-}h_1gor\text{-}e\}$ $\#\{\underline{H}\}C$ -потпозиција

5. пие. $\sqrt{*h_1leng^{uh}}$ \Rightarrow $*/h_1lng^{uh}\text{-r-o-s/}$ = $*\{\underline{h}_1lng^{uh}\text{-r-o-s}\}$ $\#\{\underline{HR}\}$ -потпозиција

\Rightarrow $*/h_1lng^{uh}\text{-u-s/}$ = $*\{\underline{h}_1lng^{uh}\text{-u-s}\}$ $\#\{\underline{HR}\}$ -потпозиција

⁷⁰ Helmut RIX (1926–2004), њемачки језикословац.

6. пие. $\sqrt{*h_1leud^h-}$	\Rightarrow $*/h_1leud^h-er-o-s/$	$= *{\{h_1\}eud^h-er-o-s}$	$\#{\{h_1R\}}$ -потпозиција
7. пие. $\sqrt{*h_1regu-}$	\Rightarrow $*/h_1regu-os-\emptyset/$	$= *{\{h_1\}regu-os-\emptyset}$	$\#{\{h_1R\}}$ -потпозиција
8. пие. $\sqrt{*h_1reud^h-}$	\Rightarrow $*/h_1rud^h-r-o-s/$	$= *{\{h_1\}rud^h-r-o-s}$	$\#{\{h_1R\}}$ -потпозиција
9. пие. $\sqrt{*h_1ued-}$	\Rightarrow $*/h_1ued-n-e-h_2/$	$= *{\{h_1\}ued-n-e-h_2}$	$\#{\{h_1R\}}$ -потпозиција

§152 Пие. $*/h_2/$ услијед РИКСОВОГ ЗАКОНА постаје $*{\{h_2\}}$ или $*{\{h_2\}}$, тј. $*{\{h_2\}}$.

Примјери

1. пие. $\sqrt{*h_2es-}$	\Rightarrow $*/h_2s-ter-s/$	$= *{\{h_2\}s-ter-s}$	$\#{\{h_2C\}}$ -потпозиција
	\Rightarrow $*/h_2s-tor-es/$	$= *{\{h_2\}s-tor-es}$	$\#{\{h_2C\}}$ -потпозиција
	\Rightarrow $*/h_2s-ter-l-eh_2-\emptyset/$	$= *{\{h_2\}s-ter-l-ah_2-\emptyset}$	$\#{\{h_2C\}}$ -потпозиција
2. пие. $\sqrt{*h_2leks-}$	\Rightarrow $*/h_2leks-o-h_2/$	$= *{\{h_2\}leks-o-h_2}$	$\#{\{h_2R\}}$ -потпозиција
	\Rightarrow $*/h_2leks-e-ti/$	$= *{\{h_2\}leks-e-ti}$	$\#{\{h_2R\}}$ -потпозиција
3. пие. $\sqrt{*h_2ner-}$	\Rightarrow $*/h_2ner-s/$	$= *{\{h_2\}ner-s}$	$\#{\{h_2R\}}$ -потпозиција
4. пие. $\sqrt{*h_2ueg-}$	\Rightarrow $†/h_2ueg-s-o-h_2/$	$= †{\{h_2\}ueg-s-o-h_2}$	$\#{\{h_2R\}}$ -потпозиција
	\Rightarrow $†/h_2uog-s-ei-e-ti/$	$= †{\{h_2\}uog-s-ei-e-ti}$	$\#{\{h_2R\}}$ -потпозиција
5. пие. $\sqrt{*h_2ueh_1-}$	\Rightarrow $*/h_2ueh_1-ti/$	$= *{\{h_2\}ueh_1-ti}$	$\#{\{h_2R\}}$ -потпозиција
	\Rightarrow $*/h_2ueh_1-ti/$	$= *{\{h_2\}ueh_1-ti}$	$\#{\{h_2R\}}$ -потпозиција
6. пие. $\sqrt{*h_2ues-}$	\Rightarrow $*/h_2ues-s-m/$	$= *{\{h_2\}ues-s-m}$	$\#{\{h_2R\}}$ -потпозиција
	\Rightarrow $*/h_2ues-e-ti/$	$= *{\{h_2\}ues-e-ti}$	$\#{\{h_2R\}}$ -потпозиција

§153 Пие. $*/h_3/$ услијед РИКСОВОГ ЗАКОНА постаје $*{\{h_3\}}$ или $*{\{h_3\}}$, тј. $*{\{h_3\}}$.

Примјери

1. пие. $\sqrt{*h_3b^hrun-}$	\Rightarrow $*/h_3b^hrun-s/$	$= *{\{h_3\}b^hrun-s}$	$\#{\{h_3C\}}$ -потпозиција
2. пие. $\sqrt{*h_3dent-}$	\Rightarrow $*/h_3dont-m/$	$= *{\{h_3\}dont-m}$	$\#{\{h_3C\}}$ -потпозиција
3. пие. $\sqrt{*h_3meiǵ^h-}$	\Rightarrow $*/h_3meiǵ^h-o-h_2/$	$= *{\{h_3\}meiǵ^h-o-h_2}$	$\#{\{h_3R\}}$ -потпозиција
	\Rightarrow $*/h_3meiǵ^h-e-ti/$	$= *{\{h_3\}meiǵ^h-e-ti}$	$\#{\{h_3R\}}$ -потпозиција

	\Rightarrow	$*/h_3mi\acute{g}h-l-eh_2-\emptyset/$	$=$	$*\{h_3mi\acute{g}h-l-\widehat{ah}_2-\emptyset\}$	$\#(\text{HR})$ -потпозиција
4. пие. $\sqrt{*h_3neh_3-}$	\Rightarrow	$*/h_3nh_3-mn-\emptyset/$	$=$	$*\{h_3\grave{n}h_3-m\grave{n}-\emptyset\}$	$\#(\text{HR})$ -потпозиција
	\Rightarrow	$*/h_3neh_3-mn-\emptyset/$	$=$	$*\{h_3\grave{n}\widehat{oh}_3-m\grave{n}-\emptyset\}$	$\#(\text{HR})$ -потпозиција
5. пие. $\sqrt{*h_3reg-}$	\Rightarrow	$*/h_3reg-o-h_2/$	$=$	$*\{h_3\grave{r}eg-\widehat{o}-h_2\}$	$\#(\text{HR})$ -потпозиција

Алофонија консонаната

§154 Пие. $*s$ испред звучних пловива постаје $\{z\}$ $[z]$.

Примјери

1. пие. $\sqrt{*h_3esd-}$	\Rightarrow	$*/h_3osd-o-s/$	$=$	$*\{h_3ozd-o-s\}$	испред $*/d/$
2. пие. $\sqrt{*meisdh-}$	\Rightarrow	$*/misdh-o-s/$	$=$	$*\{mizdh-o-s\}$	испред $*/dh/$
3. пие. $\sqrt{*sed-}$	\Rightarrow	$*/si-sd-o-h_2/$	$=$	$*\{si-zd-\widehat{o}-h_2\}$	испред $*/d/$
	\Rightarrow	$*/si-sd-e-ti/$	$=$	$*\{si-zd-e-tj\}$	испред $*/d/$

§155 Пие. звучни и звучни аспирирани пловиви иза пие. $*/s/$ постају беззвучни; ова појава зове се и **ЗИПСОВ ЗАКОН**.⁷¹

Примјери

1. пие. $\sqrt{*sgu^h h_2el-n-n-o-h_2-}$	\Rightarrow	$*/sgu^h h_2el-n-n-o-h_2/$	$=$	$*\{sku^h h_2\widehat{al}-n-n-\widehat{o}-h_2\}$	иза $*/s/$

ПРАИНДОЕВРОПСКИ ДИФТОНЗИ

VR- и RH- дифтонзи

§156 Било који слијед вокала и сонанта (VR) или сонанта и сонаната (RR) чини у индоевропском прајезику **ДИФТОНГ** под условом да се сонант у њему налази у тзв. таутосилабичкој позицији, тј. на крају ријечи или испред којег индоевропског консонанта, с тим да се као консонант рачунати може и неслоготворни сонант (који функционише као консонант); в. §140-149.

⁷¹ Theodor Siebs (1862-1941), њемачки језикословац.

(I)	*{ em } [em]	*{ om } [om]	*{ em } [e:m]	*{ om } [o:m]
	*{ en } [en]	*{ on } [on]	*{ en } [e:n]	*{ on } [o:n]
	*{ er } [er]	*{ or } [or]	*{ er } [e:r]	*{ or } [o:r]
	*{ el } [el]	*{ ol } [ol]	*{ el } [e:l]	*{ ol } [o:l]
	*{ ei } [ej]	*{ oi } [oj]	*{ ei } [e:j]	*{ oi } [o:j]
	*{ eu } [ew]	*{ ou } [ow]	*{ eu } [e:w]	*{ ou } [o:w]
	*{ eh₁ } [eʔ]	*{ oh₁ } [oʔ]	*{ eh₁ } [e:ʔ]	*{ oh₁ } [o:ʔ]
	*{ eh₂ } [eʎ]	*{ oh₂ } [oʎ]	*{ eh₂ } [e:ʎ]	*{ oh₂ } [o:ʎ]
	*{ eh₃ } [eʎʷ]	*{ oh₃ } [oʎʷ]	*{ eh₃ } [e:ʎʷ]	*{ oh₃ } [o:ʎʷ]

§157 VR-дифтонзи (I) дијеле се на кратке (*{**em**}, *{**en**}, *{**er**}, *{**el**}, *{**ei**}, *{**eu**}, *{**eh₁**}, *{**eh₂**}, *{**eh₃**}, *{**om**}, *{**on**}, *{**or**}, *{**ol**}, *{**oi**}, *{**ou**}, *{**oh₁**}, *{**oh₂**}, *{**oh₃**}) и дуге (*{**em**}, *{**en**}, *{**er**}, *{**el**}, *{**ei**}, *{**eu**}, *{**eh₁**}, *{**eh₂**}, *{**eh₃**}, *{**om**}, *{**on**}, *{**or**}, *{**ol**}, *{**oi**}, *{**ou**}, *{**oh₁**}, *{**oh₂**}, *{**oh₃**}). Симболички, биљеже се као {**VR**}.

(II)	*{ mh₁ } [emʔ]	*{ mh₂ } [emʎ]	*{ mh₃ } [emʎʷ]
	*{ nh₁ } [enʔ]	*{ nh₂ } [enʎ]	*{ nh₃ } [enʎʷ]
	*{ rh₁ } [erʔ]	*{ rh₂ } [erʎ]	*{ rh₃ } [erʎʷ]
	*{ lh₁ } [elʔ]	*{ lh₂ } [elʎ]	*{ lh₃ } [elʎʷ]
	*{ ih₁ } [iʔ]	*{ ih₂ } [iʎ]	*{ ih₃ } [iʎʷ]
	*{ uh₁ } [uʔ]	*{ uh₂ } [uʎ]	*{ uh₃ } [uʎʷ]

§158 RR-дифтонзи (II) су они који се састоје од назала, ликвида или семивокала и ларингала (RH); то су углавном *{**mh₁**}, *{**mh₂**}, *{**mh₃**}, *{**nh₁**}, *{**nh₂**}, *{**nh₃**}, *{**rh₁**}, *{**rh₂**}, *{**rh₃**}, *{**lh₁**}, *{**lh₂**}, *{**lh₃**}, *{**ih₁**}, *{**ih₂**}, *{**ih₃**}, *{**uh₁**}, *{**uh₂**}, *{**uh₃**}. Симболички, биљеже се као као {**RH**}.

Кратки VR-дифтонзи

§159 Пие. */em/ у таутосилабичким позицијама чини *{**em**} [em].

Примјери

1. пие. √ *sem-	⇒ */sem-ø/	= *{sem-ø}	{ VR# }-потпозиција
2. пие. √ *uemh ₁ -	⇒ †/uemh ₁ -ei-o-h ₂ /	= †{uemh ₁ -ei-o-h ₂ }	{ VR }-потпозиција

§160 Пие. */om/ у таутосилабичким позицијама пие. */om/.

Примјери

1. пие. √ *dekm	⇒ */d ^k m-t-om/	= *{d ^k m̥-t-om̥}	{VR#}-потпозиција
2. пие. √ *d ^h eg ^h -	⇒ */d ^h g ^h -om-s/	= *{d ^h g ^h -om-s}	{VRc}-потпозиција
3. пие. √ *gemb ^h -	⇒ */gomb ^h -o-s/	= *{gomb ^h -o-s}	{VRc}-потпозиција
4. пие. √ *g ^h ei-	⇒ */g ^h i-om-s/	= *{g ^h i-om-s}	{VRc}-потпозиција
5. пие. √ *sem-	⇒ */som-h ₂ -o-s/	= *{som-h ₂ -o-s}	{VRr}-потпозиција

§161 Пие. */en/ у таутосилабичким позицијама чини *{en̥} [en].

Примјери

1. пие. √ *b ^h end ^h -	⇒ */b ^h end ^h -er-o-s/	= *{b ^h end ^h -er-o-s}	{VRc}-потпозиција
2. пие. √ *genh ₁ -	⇒ */genh ₁ -os-ø/	= *{genh ₁ -os-ø}	{VRr}-потпозиција
3. пие. √ *h ₁ en	⇒ */h ₁ en/	= *{h ₁ en}	{VR#}-потпозиција
4. пие. √ *h ₃ dent-	⇒ */h ₃ dent-m/	= *{h ₃ dent-m}	{VRc}-потпозиција

§162 Пие. */on/ у таутосилабичким позицијама чини *{on̥} [on].

Примјери

1. пие. √ *h ₁ ei-	⇒ */h ₁ i-ont-es/	= *{h ₁ i-ont-es}	{VRc}-потпозиција
2. пие. √ *h ₂ ek ⁻²	⇒ */h ₂ ek ⁻² -mon-s/	= *{h ₂ ak ⁻² -mon-s}	{VRc}-потпозиција
3. пие. √ *h ₂ eks-	⇒ †/h ₂ eks-on-s/	= †{h ₂ aks-on-s}	{VRc}-потпозиција
4. пие. √ *h ₃ dent-	⇒ */h ₃ dont-m/	= *{h ₃ dont-m}	{VRc}-потпозиција
5. пие. √ *keinu-	⇒ */ki ^h nu-on-s/	= *{ki ^h nu-on-s}	{VRc}-потпозиција
6. пие. √ *keu-	⇒ */ku-on-s/	= *{ku-on-s}	{VRc}-потпозиција
7. пие. √ *pein-	⇒ */pi ^h n-uon-s/	= *{pi ^h n-uon-s}	{VRc}-потпозиција
8. пие. √ *pent-	⇒ */pont-h ₁ -o-s/	= *{pont-h ₁ -o-s}	{VRc}-потпозиција

§163 Пие. */er/ у таутосилабичким позицијама чини *{er} [er].

Примјери

1. пие. √ *b ^h er-	⇒ */b ^h er-mn-ø/	= *{b ^h er-mn-ø}	{VR̄R}-потпозиција
2. пие. √ *b ^h reh ₂ -	⇒ */b ^h reh ₂ -ter-s/	= *{b ^h reh ₂ -ter-s}	{VR̄C}-потпозиција
3. пие. √ *d ^h uegh ₂ -	⇒ */d ^h uegh ₂ -ter-s/	= *{d ^h uegh ₂ -ter-s}	{VR̄C}-потпозиција
4. пие. √ *ǵerh ₂ - ¹	⇒ */ǵerh ₂ -ont-s/	= *{ǵerh ₂ -ont-s}	{VR̄R}-потпозиција
	⇒ */ǵerh ₂ -es-ø/	= *{ǵerh ₂ -as-ø}	{VR̄R}-потпозиција
5. пие. √ *g ^u her-	⇒ */g ^u her-m-o-s/	= *{g ^u her-m-o-s}	{VR̄R}-потпозиција
6. пие. √ *h ₂ es-	⇒ */h ₂ s-ter-s/	= *{h ₂ s-ter-s}	{VR̄C}-потпозиција
7. пие. √ *h ₂ ner-	⇒ */h ₂ ner-s/	= *{h ₂ n ^{er} -s}	{VR̄C}-потпозиција
8. пие. √ *ieh ₂ -	⇒ */ieh ₂ -ter-s/	= *{jah ₂ -ter-s}	{VR̄C}-потпозиција
9. пие. √ *meh ₂ -	⇒ */meh ₂ -ter-s/	= *{mah ₂ -ter-s}	{VR̄C}-потпозиција
10. пие. √ *peh ₂ -	⇒ */ph ₂ -ter-s/	= *{ph ₂ -ter-s}	{VR̄C}-потпозиција
11. пие. √ *serp-	⇒ */serp-o-h ₂ /	= *{serp-o-h ₂ }	{VR̄C}-потпозиција
	⇒ */serp-e-ti/	= *{serp-e-ti}	{VR̄C}-потпозиција
12. пие. √ *(s)uerp-	⇒ */up-er/	= *{up-er}	{VR̄#}-потпозиција
	⇒ */sup-er/	= *{sup-er}	{VR̄#}-потпозиција
13. пие. √ *terp-	⇒ */terp-e-toi/	= *{terp-e-toi}	{VR̄C}-потпозиција
14. пие. √ *ters-	⇒ */ters-o-/	= *{ters-o-}	{VR̄C}-потпозиција
15. пие. √ *uerǵ-	⇒ */uerǵ-o-m/	= *{uerǵ-o-m}	{VR̄C}-потпозиција

§164 Пие. */or/ у таутосилабичким позицијама чини *{or} [or].

Примјери

1. пие. √ *derk-	⇒ */de-dork-e/	= *{de-dork-e}	{VR̄C}-потпозиција
2. пие. √ *h ₁ ers-	⇒ */h ₁ ors-o-s/	= *{h ₁ ors-o-s}	{VR̄C}-потпозиција

3. пие. $\sqrt{*neh_2m-}$	$\Rightarrow */neh_2m-or-h_2/$	$= *{\widehat{H}a\widehat{h}_2\widehat{m}-or-h_2}$	{ \widehat{VR} }–потпозиција
4. пие. $\sqrt{*ierk-}$	$\Rightarrow */iork-s/$	$= t{\widehat{i}\widehat{or}k-s}$	{ \widehat{VR} }–потпозиција
5. пие. $\sqrt{*ued-^2}$	$\Rightarrow */ud-or-h_2/$	$= *{\widehat{u}d-or-h_2}$	{ \widehat{VR} }–потпозиција

§165 Пие. */el/ у таутосилабичким позицијама чини *{ \widehat{el} } [el].

Примјери

1. пие. $\sqrt{*h_1elk-}$	$\Rightarrow */h_1elk-os-\emptyset/$	$= *{\widehat{h}_1\widehat{el}k-os-\emptyset}$	{ \widehat{VR} }–потпозиција
2. пие. $\sqrt{*selk-}$	$\Rightarrow */selk-o-h_2/$	$= *{\widehat{s}\widehat{el}k-\widehat{o}-h_2}$	{ \widehat{VR} }–потпозиција

§166 Пие. */ol/ у таутосилабичким позицијама чини *{ \widehat{ol} } [ol].

Примјери

1. пие. $\sqrt{*kuelH-}$	$\Rightarrow t/g^u\widehat{h}_3-eu+k^uolH-o-s/$	$= t{\widehat{g}^u\widehat{h}_3-\widehat{eu}+k^u\widehat{ol}H-o-s}$	{ \widehat{VR} }–потпозиција
2. пие. $\sqrt{*melh_1-}$	$\Rightarrow */molh_1-eh_2-\emptyset/$	$= *{\widehat{m}\widehat{ol}\widehat{h}_1-\widehat{a}h_2-\emptyset}$	{ \widehat{VR} }–потпозиција
3. пие. $\sqrt{*tpelH-}$	$\Rightarrow */tpolH-i-s/$	$= *{\widehat{t}p\widehat{ol}H-i-s}$	{ \widehat{VR} }–потпозиција

§167 Пие. */ei/ у таутосилабичким позицијама чини *{ \widehat{ei} } [ej].

Примјери

1. пие. $\sqrt{*deik-}$	$\Rightarrow */deik-neu-mi/$	$= *{\widehat{d}\widehat{e}ik-\widehat{neu}-\widehat{m}i}$	{ \widehat{VR} }–потпозиција
	$\Rightarrow */deik-o-h_2/$	$= *{\widehat{d}\widehat{e}ik-\widehat{o}-h_2}$	{ \widehat{VR} }–потпозиција
2. пие. $\sqrt{*h_1ei-}$	$\Rightarrow */h_1ei-ti/$	$= *{\widehat{h}_1\widehat{ei}-\widehat{t}i}$	{ \widehat{VR} }–потпозиција
3. пие. $\sqrt{*h_3mei\acute{g}h-}$	$\Rightarrow */h_3mei\acute{g}h-o-h_2/$	$= *{\widehat{h}_3\widehat{m}\widehat{ei}\acute{g}h-\widehat{o}-h_2}$	{ \widehat{VR} }–потпозиција
	$\Rightarrow */h_3mei\acute{g}h-o-h_2/$	$= *{\widehat{h}_3\widehat{m}\widehat{ei}\acute{g}h-\widehat{o}-h_2}$	{ \widehat{VR} }–потпозиција
	$\Rightarrow */h_3mei\acute{g}h-e-ti/$	$= *{\widehat{h}_3\widehat{m}\widehat{ei}\acute{g}h-e-\widehat{t}i}$	{ \widehat{VR} }–потпозиција
4. пие. $\sqrt{*kei-}$	$\Rightarrow */kei-toi/$	$= *{\widehat{k}\widehat{ei}-\widehat{toi}}$	{ \widehat{VR} }–потпозиција
5. пие. $\sqrt{*lei\acute{g}h-}$	$\Rightarrow t/lei\acute{g}h-o-h_2/$	$= t{\widehat{l}\widehat{ei}\acute{g}h-\widehat{o}-h_2}$	{ \widehat{VR} }–потпозиција
	$\Rightarrow t/lei\acute{g}h-mi/$	$= t{\widehat{l}\widehat{ei}\acute{g}h-\widehat{m}i}$	{ \widehat{VR} }–потпозиција

6. пие. $\sqrt{*sneigh^h}$	\Rightarrow */ sneigh ^h -e-ti/	= *{s ₂ neigh ^h -e-ti}	{ VR C}-потпозиција
7. пие. $\sqrt{*steib}$	\Rightarrow */ steib -o-h ₂ /	= *{st ei b- o -h ₂ }	{ VR C}-потпозиција
8. пие. $\sqrt{*steigh}$	\Rightarrow */ steigh ^h -o-h ₂ /	= *{st ei g ^h - o -h ₂ }	{ VR C}-потпозиција

§168 Пие. */oi/ у таутосилабичким позицијама чини *{**oi**} [oj].

Примјери

1. пие. $\sqrt{*d^heigh}$	\Rightarrow */d ^h oi g ^h -o-s/	= *{d ^h oi g ^h -o-s}	{ VR C}-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*kvei}$	\Rightarrow */k ^v oi -n-eh ₂ - \emptyset /	= *{k ^v oi -n- a h ₂ - \emptyset }	{ VR R}-потпозиција
3. пие. $\sqrt{*nei}$	\Rightarrow */ noi -u-o-s/	= *{n ₂ oi -u-o-s}	{ VR R}-потпозиција
4. пие. $\sqrt{*ueid}$	\Rightarrow */u oid -h ₂ e/	= *{u oi d-h ₂ a}	{ VR C}-потпозиција
5. пие. $\sqrt{*ueik}$	\Rightarrow */u oi k-o-s/	= *{u oi k-o-s}	{ VR C}-потпозиција

§169 Пие. */eu/ у таутосилабичким позицијама чини *{**eu**} [ew].

Примјери

1. пие. $\sqrt{*b^heud^h}$	\Rightarrow */b ^h eu d ^h -o-/	= *{b ^h eu d ^h -o-}	{ VR C}-потпозиција
	\Rightarrow */b ^h eu d ^h -e-ti/	= *{b ^h eu d ^h -e-ti}	{ VR C}-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*gleub^h}$	\Rightarrow †/g leub ^h -o-h ₂ /	= †{g leu b ^h - o -h ₂ }	{ VR C}-потпозиција
3. пие. $\sqrt{*geus}$	\Rightarrow */g eus -e-toi/	= *{g eu s-e-t oi }	{ VR C}-потпозиција
4. пие. $\sqrt{*g^heu}$	\Rightarrow */g ^h eu -mn- \emptyset /	= *{g ^h eu -m ₂ n ₂ - \emptyset }	{ VR R}-потпозиција
5. пие. $\sqrt{*ieug}$	\Rightarrow */i eu g-es-h ₂ /	= *{i eu g-es-h ₂ }	{ VR C}-потпозиција
6. пие. $\sqrt{*h_1eus}$	\Rightarrow */h ₁ eu s-o-h ₂ /	= *{h ₁ eu s- o -h ₂ }	{ VR C}-потпозиција
	\Rightarrow */h ₁ eu s-e-ti/	= *{h ₁ eu s-e-ti}	{ VR C}-потпозиција
7. пие. $\sqrt{*h_1leud^h}$	\Rightarrow */h ₁ leud ^h -er-o-s/	= *{h ₁ leu d ^h -er-o-s}	{ VR C}-потпозиција
8. пие. $\sqrt{*leuk}$	\Rightarrow */ leuk -o-s/	= *{ leu k-o-s}	{ VR C}-потпозиција
9. пие. $\sqrt{*uek^v}$	\Rightarrow */h ₁ e- ue - uk ^v -e-t/	= *{h ₁ e- ue - uk ^v -e-t}	{ VR C}-потпозиција

§170 Пие. */eh₁/ у таутосилабичким позицијама чини *{eh₁} [eʔ].

Примјери

1. пие. √ *d ^h eh ₁ -	⇒ †/d ^h i-d ^h eh ₁ -ti/	= †{d ^h i-d ^h eh ₁ -ti}	{VR̂C}-потпозиција
	⇒ †/d ^h e-d ^h eh ₁ -ti/	= †{d ^h e-d ^h eh ₁ -ti}	{VR̂C}-потпозиција
2. пие. √ *ǵ ^h eh ₁ -	⇒ †/ǵ ^h i-ǵ ^h eh ₁ -ti/	= †{ǵ ^h i-ǵ ^h eh ₁ -ti}	{VR̂C}-потпозиција
	⇒ †/ǵ ^h e-ǵ ^h eh ₁ -ti/	= †{ǵ ^h e-ǵ ^h eh ₁ -ti}	{VR̂C}-потпозиција
3. пие. √ *ǵ ^h ueh ₁ r-	⇒ */ǵ ^h ueh ₁ r-s/	= *{ǵ ^h ueh ₁ r-s}	{VR̂R}-потпозиција
4. пие. √ *h ₁ ger-	⇒ */h ₁ ge-h ₁ gor-e/	= *{h ₁ ge-h ₁ gor-e}	{VR̂C}-потпозиција
	⇒ */h ₁ ge-h ₁ gor-e/	= *{h ₁ ge-h ₁ gor-e}	{VR̂C}-потпозиција
5. пие. √ *h ₁ ieh ₁ -	⇒ †/h ₁ ii-h ₁ ieh ₁ -mi/	= †{h ₁ ii-h ₁ ieh ₁ -mi}	{VR̂R}-потпозиција
6. пие. √ *h ₂ ueh ₁ -	⇒ */h ₂ ueh ₁ -ti/	= *{h ₂ ueh ₁ -ti}	{VR̂C}-потпозиција
	⇒ */h ₂ ueh ₁ -ti/	= *{h ₂ ueh ₁ -ti}	{VR̂C}-потпозиција
7. пие. √ *meh ₁ -	⇒ */meh ₁ /	= *{meh ₁ }	{VR̂}#-потпозиција

§171 Пие. */eh₂/ таутосилабичким позицијама чини *{eh₂} [eʃ], а то дјелством H₂-БОЈЕЊА онда постаје *{ah₂} [aʃ]; уп. § 123.

Примјери

1. пие. √ *b ^h eh ₂ -	⇒ */b ^h eh ₂ -ti/	= *{b ^h ah ₂ -ti}	{VR̂C}-потпозиција
2. пие. √ *b ^h eh ₂ ǵ-	⇒ */b ^h eh ₂ (ǵ)-o-s/	= *{b ^h ah ₂ (ǵ)-o-s}	{VR̂C}-потпозиција
3. пие. √ *b ^h reh ₂ -	⇒ */b ^h reh ₂ -ter-s/	= *{b ^h rah ₂ -ter-s}	{VR̂C}-потпозиција
	⇒ */b ^h reh ₂ -ter-/	= *{b ^h rah ₂ -ter-}	{VR̂C}-потпозиција
4. пие. √ *g ^u eh ₂ -	⇒ */(h ₁ e-)g ^u eh ₂ -t/	= *{(h ₁ e-)g ^u ah ₂ -t}	{VR̂C}-потпозиција
5. пие. √ *g ^u ieh ₂ -	⇒ */g ^u ieh ₂ -s/	= *{g ^u iah ₂ -s}	{VR̂C}-потпозиција
6. пие. √ *neh ₂ m-	⇒ */neh ₂ m-or-h ₂ /	= *{nah ₂ m-or-h ₂ }	{VR̂R}-потпозиција
7. пие. √ *ieh ₂ -	⇒ */ieh ₂ -ter-s/	= *{iah ₂ -ter-s}	{VR̂C}-потпозиција
8. пие. √ *meǵ-	⇒ †/mǵ-eh ₂ -m/	= †{mǵ-ah ₂ -m}	{VR̂R}-потпозиција

9. пие. $\sqrt{*meh_2-}$	$\Rightarrow */meh_2\text{-ter-s/}$	$= *{\widehat{m}ah_2\text{-tēr-s}}$	{VR̄C}-потпозиција
	$\Rightarrow */meh_2\text{-ter-/}$	$= *{\widehat{m}ah_2\text{-ter-}}$	{VR̄C}-потпозиција
10. пие. $\sqrt{*seh_2u-}$	$\Rightarrow \dagger/seh_2u\text{-el-i-o-s/}$	$= \dagger{\widehat{s}ah_2u\text{-ē-i-o-s}}$	{VR̄R}-потпозиција
11. пие. $\sqrt{*steh_2-}$	$\Rightarrow */h_1e\text{-steh}_2\text{-m/}$	$= *{\widehat{h}_1e\text{-stāh}_2\text{-m}}$	{VR̄R}-потпозиција
12. пие. $\sqrt{*sueh_2-}$	$\Rightarrow */sueh_2d\text{-u-s/}$	$= *{\widehat{s}uāh_2d\text{-u-s}}$	{VR̄C}-потпозиција

§172 Пие. $*/eh_3/$ у таутосилабичким позицијама чини $*{\widehat{e}h_3}$ [eʔw], а то дјецтвом H_3 -БОЈЕНА онда постаје $*{\widehat{o}h_3}$ [øʔ(w)]; уп. §124.

Примјери

1. пие. $\sqrt{*deh_3-}$	$\Rightarrow \dagger/di\text{-deh}_3\text{-ti/}$	$= \dagger{\widehat{d}i\text{-dōh}_3\text{-ti}}$	{VR̄C}-потпозиција
	$\Rightarrow */deh_3\text{-r-o-m/}$	$= *{\widehat{d}ōh_3\text{-r-o-m}}$	{VR̄R}-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*ieh_3s-}$	$\Rightarrow */ieh_3s\text{-t-o-s/}$	$= *{\widehat{i}ōh_3s\text{-t-o-s}}$	{VR̄C}-потпозиција
3. пие. $\sqrt{*h_3ekteh_3}$	$\Rightarrow */h_3ekteh_3/$	$= *{\widehat{h}_3ök\text{-tōh}_3}$	{VR̄}#-потпозиција
4. пие. $\sqrt{*h_3er-}$	$\Rightarrow */h_1e\text{-h}_3r\text{-to/}$	$= *{\widehat{h}_1ō\text{-h}_3r\text{-to}}$	{VR̄R}-потпозиција

§173 Пие. $*/oh/$ у таутосилабичким позицијама чини $*{\widehat{o}h}$ [oʔ, oʔ, oʔw].

Примјери

1. пие. $\sqrt{*deu-}$	$\Rightarrow */du\text{-o-h}_1\text{+dekm/}$	$= *{\widehat{d}u\text{-ōh}_1\text{+dekm}}$	{VR̄C}-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*nieh_1-}$	$\Rightarrow \dagger/ni\text{oh}_1\text{-r-eh}_2\text{-ø/}$	$= \dagger{\widehat{n}i\text{ōh}_1\text{-r-āh}_2\text{-ø}}$	{VR̄R}-потпозиција
3. пие. $\sqrt{*peh_2\text{-}^2}$	$\Rightarrow */poh_2\text{-i-u-ø/}$	$= *{\widehat{p}ōh_2\text{-i-u-ø}}$	{VR̄R}-потпозиција
	$\Rightarrow */poh_2\text{-i-u-s/}$	$= *{\widehat{p}ōh_2\text{-i-u-s}}$	{VR̄R}-потпозиција

§174 Остали кратки VR-дифтонзи релативно су ријетки; то су $*/ou/$ и $*/oh_3/$.

§175 Секундарни кратки VR-дифтонзи могу постати дјецтвом различитих појава, као што је нпр. СОСИРОВ ЕФЕКАТ; в. §209.

Дуги VR-дифтонзи

§176 Пие. */ēr/ у таутосилабичким позицијама чини *{ēṛ} [eɪr].

Примјери

1. пие. √ *kērd- ⇒ */kērd-ø/ = *{kērd-ø} {VR}C-потпозиција

§177 Пие. */ēu/ у таутосилабичким позицијама пие. */ēu/ *{ēu} [e:w].

Примјери

1. пие. √ *dei- ⇒ */di-ēu-s/ = *{dj-ēu-s} {VR}C-потпозиција

§178 Остали дуги VR-дифтонзи релативно су ријетки; то су */ēm/, */ōm/, */ēn/, */ōn/, */ōr/, */ēl/, */ōl/, */ēi/, */ōi/, */ōu/, */ēh₁/, */ōh₁/, */ēh₂/, */ōh₂/, */ēh₃/, */ōh₃/.

§179 Секундарни дуги VR-дифтонзи постају дјејством различитих појава, као што је нпр. КОНТРАКЦИЈА те СЕМЕРЕЊИЈЕВ и СТАНГОВ ЗАКОН; в. §206, 225, 226.

Бојење вокала у VR-дифтонзима

§180 Пие. */eR/ у таутосилабичким позицијама чини *{ēR} [e]R, а то дјејством H₂-БОЈЕЊА онда постаје *{āR} [a]R; уп. и §123.

Примјери

1. пие. √ *h₂ei- ⇒ */h₂ei-u-es-i/ = *{h₂āi-_u-es-i} иза *{h₂}

2. пие. √ *h₂eid^h- ⇒ */h₂eid^h-o-s/ = *{h₂āid^h-o-s} иза *{h₂}

3. пие. √ *h₂el- ⇒ */h₂el-i-o-s/ = *{h₂āi-_j-o-s} иза *{h₂}

⇒ */h₂el-i-o-d/ = *{h₂āi-_j-o-d} иза *{h₂}

4. пие. √ *h₂elb^h- ⇒ */h₂elb^h-o-s/ = *{h₂āib^h-o-s} иза *{h₂}

5. пие. √ *h₂ent- ⇒ */h₂ent-i/ = *{h₂ānt-i} иза *{h₂}

⇒ */h₂em-b^h-o-h₁/ = *{h₂ām-b^h-o-h₁} иза *{h₂}

6. пие. $\sqrt{*h_2eu^{-1}}$	\Rightarrow */h ₂ eu +t-o-s/	= *{h ₂ au +t-o-s}	иза *{h ₂ }
7. пие. $\sqrt{*h_2eus-}$	\Rightarrow */h ₂ eus -os-s/	= *{h ₂ aus -os-s}	иза *{h ₂ }
8. пие. $\sqrt{*sg^{uh}h_2el-}$	\Rightarrow */sg ^{uh} h ₂ el -n-n-o-h ₂ /	= *{sg ^{uh} h ₂ al -n-n-o-h ₂ }	иза *{h ₂ }
9. пие. $\sqrt{*seh_2-}$	\Rightarrow */sh ₂ - el -s/	= *{sh ₂ - al -s}	иза *{h ₂ }

§181 Пие. */eR/ у таутосилабичким позицијама чини {eR} [e]R, а то дјејством H₃-БОЈЕЊА онда постаје *{ōR} [ø]R; уп. и §123.

Примјери

1. пие. $\sqrt{*g^{uh}h_3^{-1}}$	\Rightarrow */g ^{uh} h ₃ - eu -m/	= *{g ^{uh} h ₃ - ōu -m}	иза *{h ₂ }
	\Rightarrow */g ^{uh} h ₃ - eu +k ^u ol ^h -o-s/	= *{g ^{uh} h ₃ - ōu +k ^u ol ^h -o-s}	иза *{h ₂ }

Алофонија сонаната у VR-дифтонзима

§182 Пие. */Vn/ у таутосилабичким позицијама чини {Vn} V[n], а то испред пие. велара онда постаје *{V̄n} V[n]; уп. и §131.

Примјери

1. пие. $\sqrt{*h_1en}$	\Rightarrow †/h ₁ en +ǵn-u-eh ₂ /	= †{h ₁ eñ +ǵn-u-ah ₂ }	испред */ǵ/
2. пие. $\sqrt{*h_2enk-}$	\Rightarrow */h ₂ onk -o-s/	= *{h ₂ oñk -o-s}	испред */k/
3. пие. $\sqrt{*penk^{ue}}$	\Rightarrow */ penk ^{ue} /	= *{pe ñk ^{ue} }	испред */k ^u /
4. пие. $\sqrt{*teng-}$	\Rightarrow */ teng -o-h ₂ /	= *{te ñg -ō-h ₂ }	испред */g/

RH-дифтонзи

§183 Пие. */mh₁/ у таутосилабичким позицијама чини *{m̄h₁} [əmʔ].

Пие. */mh₂/ чини *{m̄h₂} [əmʔ], а то дјејством H₂-БОЈЕЊА онда постаје *{m̄h₂} [əmʔ].

Пие. */mh₃/ чини *{m̄h₃} [əmʔ^w], а то дјејством H₃-БОЈЕЊА онда постаје *{m̄h₃} [əmʔ^w].

Примјери

1. пие. $\sqrt{d\acute{e}mh_1}$ - \Rightarrow $^t/dmh_1$ -t-o-s/ = $^t\{d\acute{m}\acute{h}_1$ -t-o-s} $\{\widehat{VR}\}$ C-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*sem}$ - \Rightarrow $^*/sm+h_3nog^{uh}$ -s/ = $^*\{s\acute{m}\acute{h}_3+h_3nog^{uh}$ -s} $\{\widehat{VR}\}$ C-потпозиција

§184 Пие. $*/nh_1/$ у таутосилабичким позицијама чини $^*\{\acute{n}\acute{h}_1\}$ [əɲʔ].

Пие. $*/nh_2/$ чини $^*\{\acute{n}\acute{h}_2\}$ [əɲʔ], а то дјејством H_2 -БОЈЕЊА онда постаје $^*\{\acute{n}\acute{h}_2\}$ [əɲʔ].

Пие. $*/nh_3/$ чини $^*\{\acute{n}\acute{h}_3\}$ [əɲʔ^w], а то онда дјејством H_3 -БОЈЕЊА постаје $^*\{\acute{n}\acute{h}_3\}$ [əɲʔ^w].

Примјери

1. пие. $\sqrt{*d^h(u)enh_2}$ - \Rightarrow $^t/d^h(u)nh_2$ -t-o-s/ = $^t\{d^h(u)\acute{n}\acute{h}_2$ -t-o-s} $\{\widehat{VR}\}$ C-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*g\acute{e}nh_1}$ - \Rightarrow $^*/g\acute{nh}_1$ -t-o-s/ = $^*\{\acute{g}\acute{n}\acute{h}_1$ -t-o-s} $\{\widehat{VR}\}$ C-потпозиција
3. пие. $\sqrt{*g\acute{e}nh_3}$ - \Rightarrow $^*/g\acute{nh}_3$ -t-o-s/ = $^*\{\acute{g}\acute{n}\acute{h}_3$ -t-o-s} $\{\widehat{VR}\}$ C-потпозиција

§185 Пие. $*/rh_1/$ у таутосилабичким позицијама чини $^*\{\acute{r}\acute{h}_1\}$ [əɲʔ].

Пие. $*/rh_2/$ чини $^*\{\acute{r}\acute{h}_2\}$ [əɲʔ], а то дјејством H_2 -БОЈЕЊА онда постаје $^*\{\acute{r}\acute{h}_2\}$ [əɲʔ].

Пие. $*/rh_3/$ чини $^*\{\acute{r}\acute{h}_3\}$ [əɲʔ^w], а то услијед H_3 -БОЈЕЊА онда постаје $^*\{\acute{r}\acute{h}_3\}$ [əɲʔ^w].

Примјери

1. пие. $\sqrt{*k\acute{e}rh_2}$ - \Rightarrow $^*/-k\acute{rh}_2$ -t-o-s/ = $^*\{-k\acute{r}\acute{h}_2$ -t-o-s} $\{\widehat{VR}\}$ C-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*sterh_3}$ - \Rightarrow $^*/strh_3$ -t-o-s/ = $^*\{st\acute{r}\acute{h}_3$ -t-o-s} $\{\widehat{VR}\}$ C-потпозиција

§186 Пие. $*/lh_1/$ у таутосилабичким позицијама чини $^*\{\acute{l}\acute{h}_1\}$ [əɲʔ].

пие. $*/lh_2/$ чини $^*\{\acute{l}\acute{h}_2\}$ [əɲʔ], а то услијед H_2 -БОЈЕЊА онда постаје $^*\{\acute{l}\acute{h}_2\}$ [əɲʔ].

пие. $*/lh_3/$ чини $^*\{\acute{l}\acute{h}_3\}$ [əɲʔ^w], а то услијед H_3 -БОЈЕЊА онда постаје $^*\{\acute{l}\acute{h}_3\}$ [əɲʔ^w].

Примјери

1. пие. $\sqrt{*g^h\acute{e}lh_3}$ - \Rightarrow $^t/g^h\acute{l}h_3$ -r-o-s/ = $^t\{\acute{g}^h\acute{l}\acute{h}_3$ -r-o-s} $\{\widehat{VR}\}$ C-потпозиција
2. пие. $\sqrt{*melh_3}$ - \Rightarrow $^*/m\acute{l}h_3$ -sk-o-h_2/ = $^*\{m\acute{l}\acute{h}_3$ -sk-o-h_2} $\{\widehat{VR}\}$ C-потпозиција
3. пие. $\sqrt{*telh_2}$ - \Rightarrow $^*/t\acute{l}h_2$ -t-o-s/ = $^*\{t\acute{l}\acute{h}_2$ -t-o-s} $\{\widehat{VR}\}$ C-потпозиција
4. пие. $\sqrt{*uelh_1}$ - \Rightarrow $^t/ulh_1$ -n-os-ø/ = $^t\{u\acute{l}\acute{h}_1$ -n-os-ø} $\{\widehat{VR}\}$ C-потпозиција

§187 Пие. */iŋ/ у таутосилабичким позицијама чини *{iŋ} [iʔ, iŋ, iŋ^w].

Примјери

1. пие. √ *h ₁ ieh ₁ -	⇒ */h ₁ i <i>h</i> ieh ₁ -mi/	= *{h ₁ i <i>h</i> ieh ₁ -m _i }	{VR̄R}-потпозиција
2. пие. √ *kei <u>h</u> -	⇒ */k <i>h</i> u-on-s/	= *{k <i>h</i> u-on-s}	{VR̄R}-потпозиција
3. пие. √ *pe <u>h</u> -	⇒ */p <i>h</i> u-on-s/	= *{p <i>h</i> u-on-s}	{VR̄R}-потпозиција
4. пие. √ *srei <u>h</u> g-	⇒ */sri <u>h</u> g-os-ø/	= *{sri <u>h</u> g-os-ø}	{VR̄}C-потпозиција
5. пие. √ *ue <u>h</u> -	⇒ */u <i>h</i> -s/	= *{u <i>h</i> -s}	{VR̄}C-потпозиција

§188 Пие. */uŋ/ у таутосилабичким позицијама чини *{uŋ} [iʔ, uŋ, uŋ^w].

Примјери

1. пие. √ *b ^h eu <u>h</u> ₂ -	⇒ */h ₁ e-b ^h <i>h</i> u <u>h</u> ₂ -t/	= *{h ₁ e-b ^h <i>h</i> u <u>h</u> ₂ -t}	{VR̄}C-потпозиција
2. пие. √ *d ^h eu <u>h</u> -	⇒ */d ^h <i>h</i> u <u>h</u> -m-o-s/	= *{d ^h <i>h</i> u <u>h</u> -m-o-s}	{VR̄R}-потпозиција
3. пие. √ *h ₃ b ^h reu <u>h</u> -	⇒ */h ₃ b ^h <i>h</i> u <u>h</u> -s/	= *{h ₃ b ^h <i>h</i> u <u>h</u> -s}	{VR̄}C-потпозиција
4. пие. √ *seu <u>h</u> -	⇒ */s <i>h</i> u <u>h</u> -s/	= *{s <i>h</i> u <u>h</u> -s}	{VR̄}C-потпозиција

HR-дифтонзи

§189 HR-сљедови у таутосилабичким позицијама могу бити и дифтонзи и консонантске групе; дифтонзи су ако се *H услијед РИКОВОГ ЗАКОНА реализује слоготворно, а консонантске групе ако се *H услијед РИКОВОГ ЗАКОНА реализује неслоготворно.

Дифтонзи се у правилу налазе у јерменским, фригијским и грчким исходима, а неслоготворни у осталим исходима, тј. оним староиндијским, авестијским, староперсијским, латинским итд.

§190 Пие. */h₁R/ услијед РИКОВОГ ЗАКОНА може бити и *{h₁R} и *{h₁R̄}.

Примјери

1. пие. √ *h ₂ er <u>g</u> -	⇒ */h ₂ r <u>g</u> -r-o-s/	= *{h ₂ r <u>g</u> -r-o-s/h ₂ r <u>g</u> -r-o-s} HR̄C-потпозиција
2. пие. √ *h ₂ ert <u>k</u> -	⇒ */h ₂ rt <u>k</u> -o-s/	= *{h ₂ rt <u>k</u> -o-s/h ₂ rt <u>k</u> -o-s} HR̄C-потпозиција

§191 Пие. $*/h_3R/$ услијед РИКСОВОГ ЗАКОНА може бити и $*\{\widehat{h}_3R\}$ и $*\{\underset{\sim}{h}_3R\}$.

Примјери

1. пие. $\sqrt{*h_3erb^h}$ \Rightarrow $*/h_3rb^h/$ $=$ $*\{\widehat{h}_3rb^h/ \underset{\sim}{h}_3rb^h\}$ **HRC**-потпозиција

ГЛОТАЛИСТИЧКО СХВАТАЊЕ ПРАИНДОЕВРОПСКИХ ПЛОЗИВА

§192 Систем пие. пловива (I) састоји се, како што смо већ имали прилике видјети, од три серије пловива, тј. од безвучних, звучних и звучних аспирираних пловива.

(I) $*/p/$ [**p**] $*/t/$ [**t**] $*/k/$ [**k**] $*/k'/$ [**ki**] $*/k^w/$ [**kw**]
 $*/b/$ [**b**] $*/d/$ [**d**] $*/g/$ [**g**] $*/g'/$ [**gi**] $*/g^w/$ [**gw**]
 $*/b^h/$ [**b^h**] $*/d^h/$ [**d^h**] $*/g^h/$ [**g^h**] $*/g'^h/$ [**gi^h**] $*/g^{wh}/$ [**g^{wh}**]

Безвучни или *tenues* су $*/p/$ [p], $*/t/$ [t], $*/k/$ [k], $*/k'/$ [ki], $*/k^w/$ [kw], звучни или *mediae* $*/b/$ [b], $*/d/$ [d], $*/g/$ [g], $*/g'/$ [gi], $*/g^w/$ [gw], а звучни аспирирани или *mediae aspiratae* $*/b^h/$ [b^h], $*/d^h/$ [d^h], $*/g^h/$ [g^h], $*/g'^h/$ [gi^h], $*/g^{wh}/$ [g^{wh}].

§193 Према том, традиционалном схватању главна обиљежја пие. пловива била би звучност и аспирираност. (*Tenues* = безвучни, неаспирирани; *mediae* = звучни, неаспирирани; *mediae aspiratae* = звучни, аспирирани.)

§194 Но, постоји и другачије схватање (II); наиме, систем пие. пловива могао се мјесто безвучних, звучних и звучних аспирираних састојати и од дугих или напетих, глотализованих и кратких или ненапетих пловива.

(II) $*/p/$ [**pː**] $*/t/$ [**tː**] $*/k/$ [**kː**] $*/k'/$ [**kiː**] $*/k^w/$ [**kwː**]
 $*/b/$ [**?p**] $*/d/$ [**?t**] $*/g/$ [**?k**] $*/g'/$ [**?ki**] $*/g^w/$ [**?kw**]
 $*/b^h/$ [**p**] $*/d^h/$ [**t**] $*/g^h/$ [**k**] $*/g'^h/$ [**ki**] $*/g^{wh}/$ [**kw**]

Напети или *fortes* су $*/p/$ [pː], $*/t/$ [tː], $*/k/$ [kː], $*/k'/$ [kiː], $*/k^w/$ [kwː], глотализовани $*/b/$ [ʔp], $*/d/$ [ʔt], $*/g/$ [ʔk], $*/g'/$ [ʔki], $*/g^w/$ [ʔkw], а ненапети или *lenes* $*/b^h/$ [p], $*/d^h/$ [t], $*/g^h/$ [k], $*/g'^h/$ [ki], $*/g^{wh}/$ [kw].

§195 Према том, тзв. глоталистичком схватању главна обиљежја пие. плозива била би напетост и глотализованост. (*Tenues* = напети, неглотализовани; *mediae* = ненапети, глотализовани; *mediae aspiratae* = ненапети, неглотализовани.)

Глотална теорија (енг. *Glottalic Theory*) подупрta је бројним појавама из различитих грана индоевропске породице језика, као што су нпр. КОРТЛАНДОВ ЕФЕКТ у индоевропском, ЛАХМАНОВ ЗАКОН у латинском, тзв. *vestjysk stød* у данском, ВИНТЕР-КОРТЛАНДОВ ЗАКОН у балтословенском итд.

§196 Касније, у класичном индоевропском прајезику напети плозиви постали би безвучни, глотализовани – звучни / безвучни глотализовани, а ненапети – звучни.⁷² Од таквог система развио би се најзад и систем плозива у свим индоевропским језицима изузев оних у тохарској и анатолској грани (који су се развили од првобитног глоталистичког система).

ГРУПЕ ПРАИНДОЕВРОПСКИХ КОНСОНАНАТА

§197 Било који слијед типа *CC* или *CCC* чини у индоевропском прајезику **консонантску групу**, с тим да се као консонант рачунати може и неслоготворни сонант (који функционише као консонант); према томе, поред *CC* консонантску групу чини и $C\{\underline{R}\}$ и $\{\underline{RR}\}$, а поред *CCC* и $CC\{\underline{R}\}$ и $C\{\underline{RR}\}$.

Консонантске групе дијеле се на оне од два, три и више консонаната.

Групе од два консонанта

§198 Групе од два консонанта су *CC*-, $C\{\underline{R}\}$ - и $\{\underline{RR}\}$ -групе.

Обичније *CC*-групе обухватају нпр. пие. $\{d^h g^h\}$, $\{d k\}$, $\{d p\}$, $\{d t\}$, $\{g s\}$, $\{g t\}$, $\{g h s\}$, $\{k s\}$, $\{k s\}$, $\{k t\}$, $\{k t\}$, $\{k u t\}$, $\{p t\}$, $\{z d\}$, $\{z d^h\}$, $\{z g^u h\}$, $\{s k\}$, $\{s k\}$, $\{s p\}$, $\{s s\}$, $\{s t\}$, $\{t k\}$, $\{t p\}$; обичније $C\{\underline{R}\}$ -групе нпр. пие. $\{b^h r\}$, $\{d^h\}$, $\{d j\}$, $\{d m\}$, $\{d n\}$, $\{d u\}$, $\{d^h j\}$, $\{d^h r\}$, $\{d^h u\}$, $\{g^h\}$, $\{g^h m\}$, $\{g^h n\}$, $\{g^h r\}$, $\{g^h u\}$, $\{g^h u^h r\}$, $\{k^h\}$, $\{k^h r\}$, $\{k^h j\}$, $\{k^h\}$, $\{k^h m\}$, $\{k^h n\}$, $\{k^h r\}$, $\{k^h u\}$, $\{p^h\}$, $\{p^h\}$, $\{p^h r\}$, $\{s j\}$, $\{s m\}$, $\{s n\}$, $\{s r\}$, $\{s u\}$, $\{t^h\}$, $\{t j\}$, $\{t n\}$, $\{t r\}$, $\{t u\}$; обичније $\{\underline{RR}\}$ -групе нпр. пие. $\{h j\}$, $\{h\}$, $\{j j\}$, $\{j u\}$, $\{m^h\}$, $\{n^h\}$ итд.

⁷² Пие. $\{p:\}$, $\{t:\}$, $\{k:\}$, $\{k^h:\}$, $\{k^u h:\}$ > кл. пие. $\{p\}$, $\{t\}$, $\{k\}$, $\{k^h\}$.

Пие. $\{?p\}$, $\{?t\}$, $\{?k\}$, $\{?k^h\}$, $\{?k^u\}$ > кл. пие. $\{?b-?p\}$, $\{?t-?d\}$, $\{?g-?k\}$, $\{?g^h-?k^h\}$, $\{?g^u-?k^u\}$.

Пие. $\{p\}$, $\{t\}$, $\{k\}$, $\{k^h\}$, $\{k^u\}$ > кл. пие. $\{b\}$, $\{d\}$, $\{g\}$, $\{g^h\}$, $\{g^u\}$.

Примјери

1. пие. $\sqrt{*b^hreh_1}$ \Rightarrow $*/b^hreh_1-ur-\emptyset/$ = $\{b^hr\widehat{e}h_1-ur-\emptyset\}$ **C(R)**-група
2. пие. $\sqrt{*b^hreh_2}$ \Rightarrow $*/b^hreh_2-ter-s/$ = $\{b^hra\widehat{h}_2-ter-s\}$ **C(R)**-група
3. пие. $\sqrt{*deh_3g^h}$ \Rightarrow $*/dh_3g^h-m-o-s/$ = $\{dh_3g^h-m-o-s\}$ **C(R)**-група
4. пие. $\sqrt{*dei}$ \Rightarrow $*/di-\widehat{e}u-s/$ = $\{di-\widehat{e}u-s\}$ **C(R)**-група
5. пие. $\sqrt{*deik}$ \Rightarrow $*/dei\widehat{k}-neu-mi/$ = $\{dei\widehat{k}-neu-mi\}$ **C(R)**-група
6. пие. $\sqrt{*dek}$ \Rightarrow $*/deks-i-u-o-s/$ = $\{deks-i-u-o-s\}$ **CC**-група
 \Rightarrow $*/deks-i-ter-o-s/$ = $\{deks-i-ter-o-s\}$ **CC**-група
7. пие. $\sqrt{*dek\bar{m}}$ \Rightarrow $*/dk\bar{m}-t-om/$ = $\{dk\bar{m}-t-\widehat{om}\}$ **CC**-група
8. пие. $\sqrt{*deu}$ \Rightarrow $*/du-i-s/$ = $\{du-i-s\}$ **C(R)**-група
 \Rightarrow $*/du-o-h_1+dek\bar{m}/$ = $\{du-\widehat{o}-h_1+dek\bar{m}\}$ **C(R)**-група
9. пие. $\sqrt{*duei}$ \Rightarrow $*/duei-os-\emptyset/$ = $\{du\widehat{e}i-os-\emptyset/$ **C(R)**-група
10. пие. $\sqrt{*d^h\widehat{e}g^h}$ \Rightarrow $*/d^hg^h-om-s/$ = $\{d^hg^h-\widehat{om}-s\}$ **CC**-група
11. пие. $\sqrt{*d^hreg^h}$ \Rightarrow $*/d^hrog^h-o-s/$ = $\{d^hr\widehat{o}g^h-o-s\}$ **C(R)**-група
12. пие. $\sqrt{*gelkt}$ \Rightarrow $*/g|kt-\emptyset/$ = $\{g|kt-\emptyset\}$ **CC**-група
13. пие. $\sqrt{*gleub^h}$ \Rightarrow $*/glub^h-o-h_2/$ = $\{gl\widehat{u}b^h-\widehat{o}-h_2\}$ **C(R)**-група
 \Rightarrow $*/gleub^h-o-h_2/$ = $\{gl\widehat{u}b^h-\widehat{o}-h_2\}$ **C(R)**-група
14. пие. $\sqrt{*gneh_3}$ \Rightarrow $*/gnh_3-s\widehat{k}-o-h_2/$ = $\{gn\widehat{h}_3-h_3-s\widehat{k}-\widehat{o}-h_2\}$ **CC**-група
 \Rightarrow $*/gneh_3-s\widehat{k}-o-h_2/$ = $\{gn\widehat{h}_3-h_3-s\widehat{k}-\widehat{o}-h_2\}$ **C(R)**- и **CC**-група
15. пие. $\sqrt{*g^heh_3^{-1}, *k^hel\bar{t}}$ \Rightarrow $*/g^h\bar{h}_3-eu+k^h\widehat{ol}\bar{t}-o-s/$ = $\{g^h\bar{h}_3-\widehat{ou}+k^h\widehat{ol}\bar{t}-o-s\}$ **{C(R)}**-група
16. пие. $\sqrt{*g^h\bar{e}n}$ \Rightarrow $*/g^h\bar{e}-g^h\bar{n}-e-t/$ = $\{g^h\bar{e}-g^h\bar{n}-e-t\}$ **C(R)**-група
17. пие. $\sqrt{*h_1ed}$ \Rightarrow $*/h_1ed-mi/$ = $\{h_1\widehat{e}d-mi\}$ **C(R)**-група
18. пие. $\sqrt{*h_1e\acute{g}^{-2}}$ \Rightarrow $*/h_1e-h_1\widehat{g}^{-}t/$ = $\{h_1\widehat{e}-h_1\widehat{g}^{-}t\}$ **CC**-група
19. пие. $\sqrt{*h_1e\acute{g}^h}$ \Rightarrow $*/h_1e\widehat{g}^h-s/$ = $\{h_1\widehat{e}\widehat{g}^h-s\}$ **CC**-група
20. пие. $\sqrt{*h_1ei}$ \Rightarrow $*/h_1i-\widehat{ont}-es/$ = $\{h_1\widehat{i}-\widehat{ont}-es\}$ **{RR}**-група

21. пие. $\sqrt{*h_1es-}^1$	\Rightarrow */h ₁ es-ti/	= *{h ₁ es-ti}	CC-група
22. пие. $\sqrt{*h_1ieh_1-}$	\Rightarrow †/h ₁ ii-h ₁ ieh ₁ -mi/	= †{h ₁ ii-h ₁ ieh ₁ -mi}	{RR}-група
23. пие. $\sqrt{*h_1leng^{uh}-}$	\Rightarrow */h ₁ lng ^{uh} -r-o-s/	= *{h ₁ lng ^{uh} -r-o-s}	{RR}-група
	\Rightarrow */h ₁ lng ^{uh} -u-s/	= *{h ₁ lng ^{uh} -u-s}	{RR}-група
24. пие. $\sqrt{*h_1leud^h-}$	\Rightarrow */h ₁ leud ^h -er-o-s/	= *{h ₁ leud ^h -er-o-s}	{RR}-група
25. пие. $\sqrt{*h_1reg^{u}-}$	\Rightarrow */h ₁ reg ^u -os-ø/	= *{h ₁ reg ^u -os-ø}	{RR}-група
26. пие. $\sqrt{*h_1reud^h-}$	\Rightarrow */h ₁ rud ^h -r-o-s/	= *{h ₁ rud ^h -r-o-s}	{RR}-група
27. пие. $\sqrt{*h_1ued-}$	\Rightarrow */h ₁ ued-n-e-h ₂ /	= *{h ₁ ued-n-e-h ₂ }	{RR}-група
28. пие. $\sqrt{*h_2eǵ-}$	\Rightarrow */h ₂ oǵ-m-o-s/	= *{h ₂ oǵ-m-o-s}	C(R)-група
	\Rightarrow */h ₂ eǵ-r-o-s/	= *{h ₂ eǵ-r-o-s}	C(R)-група
29. пие. $\sqrt{*h_2eg^{u}-}$	\Rightarrow */h ₂ eg ^u -n-o-s/	= *{h ₂ eg ^u -n-o-s}	C(R)-група
30. пие. $\sqrt{*h_2ei-}$	\Rightarrow †/h ₂ i-u+g ^u h ₃ -i-es-s/	= †{h ₂ i-u+g ^u h ₃ -i-es-s}	{RR}-група
31. пие. $\sqrt{*h_2ek^{-1}}$	\Rightarrow */h ₂ ek-mon-m/	= *{h ₂ ak-mon-m}	C(R)-група
32. пие. $\sqrt{*h_2ek^{-2}}$	\Rightarrow */h ₂ ek-r-o-s/	= *{h ₂ ak-r-o-s}	C(R)-група
	\Rightarrow */h ₂ ok-r-i-s/	= *{h ₂ ok-r-i-s}	C(R)-група
33. пие. $\sqrt{*h_2eks-}$	\Rightarrow †/h ₂ eks-on-s/	= †{h ₂ aks-on-s}	CC-група
	\Rightarrow †/h ₂ eks-o-s/	= †{h ₂ aks-o-s}	CC-група
	\Rightarrow */h ₂ eks-i-s/	= *{h ₂ aks-i-s}	CC-група
34. пие. $\sqrt{*h_2erǵ-}$	\Rightarrow */h ₂ rǵ-r-o-s/	= *{h ₂ rǵ-r-o-s/h ₂ rǵ-r-o-s}	C(R)-група
35. пие. $\sqrt{*h_2erh_3-}$	\Rightarrow */h ₂ erh ₃ -tr-o-m/	= *{h ₂ arh ₃ -tr-o-m}	C(R)-група
36. пие. $\sqrt{*h_2ertk-}$	\Rightarrow */h ₂ rtk-o-s/	= *{h ₂ rtk-o-s/h ₂ rtk-o-s}	CC-група
37. пие. $\sqrt{*h_2es-}$	\Rightarrow */h ₂ s-ter-s/	= *{h ₂ s-ter-s}	CC-група
	\Rightarrow */h ₂ s-tor-es/	= *{h ₂ s-tor-es}	CC-група
	\Rightarrow */h ₂ s-ter-l-eh ₂ -ø/	= *{h ₂ s-ter-l-ah ₂ -ø}	CC-група
38. пие. $\sqrt{*h_2leks-}$	\Rightarrow */h ₂ leks-o-h ₂ /	= *{h ₂ leks-o-h ₂ }	{RR}- и CC-група

	⇒ */h ₂ leks-e-ti/	= *{h ₂ leks-e-ti}	{RR}- и CC-група
39. пие. √ *h ₂ ner-	⇒ */h ₂ ner-s/	= *{h ₂ ner-s}	{RR}-група
40. пие. √ *h ₂ ueg-	⇒ †/h ₂ ueg-s-o-h ₂ /	= †{h ₂ ueg-s-ō-h ₂ }	{RR}- и CC-група
	⇒ †/h ₂ uog-s-ei-e-ti/	= †{h ₂ uog-s-ei-e-ti}	{RR}- и CC-група
41. пие. √ *h ₂ ueh ₁ -	⇒ */h ₂ ueh ₁ -ti/	= *{h ₂ ueh ₁ -ti}	{RR}-група
	⇒ */h ₂ ueh ₁ -ti/	= *{h ₂ ueh ₁ -ti}	{RR}-група
42. пие. √ *h ₂ ues-	⇒ */h ₂ ues-s-m/	= *{h ₂ ues-s-m}	{RR}- и CC-група
	⇒ */h ₂ ues-e-ti/	= *{h ₂ ues-e-ti}	{RR}-група
43. пие. √ *h ₃ b ^h reuH-	⇒ */h ₃ b ^h ruH-s/	= *{h ₃ b ^h ruH-s}	C(R)-група
44. пие. √ *h ₃ ed-	⇒ */h ₃ ed-i-o-h ₂ /	= *{h ₃ öd-i-ō-h ₂ }	C(R)-група
45. пие. √ *h ₃ ekteh ₃	⇒ */h ₃ ekteh ₃ /	= *{h ₃ öktōh ₃ }	CC-група
46. пие. √ *h ₃ ek ^u -	⇒ */h ₃ ek ^u -ih ₁ /	= *{h ₃ ök ^u -ih ₁ }	C(R)-група
47. пие. √ *h ₃ er-	⇒ */h ₁ e-h ₃ r-to/	= *{h ₁ ō-h ₃ r-to}	{R}C-група
48. пие. √ *h ₃ esd-	⇒ */h ₃ osd-o-s/	= *{h ₃ ozd-o-s}	CC-група
49. пие. √ *h ₃ meiǵ ^h -	⇒ */h ₃ meiǵ ^h -e-ti/	= *{h ₃ meiǵ ^h -e-ti}	{RR}-група
	⇒ */h ₃ miǵ ^h -l-eh ₂ -ø/	= *{h ₃ miǵ ^h -l-ah ₂ -ø}	{RR}- и C(R)-група
50. пие. √ *h ₃ neh ₃ -	⇒ */h ₃ neh ₃ -m _n -ø/	= *{h ₃ neh ₃ -m _n -ø}	{RR}-група
51. пие. √ *h ₃ reǵ-	⇒ */h ₃ reǵ-o-h ₂ /	= *{h ₃ reǵ-ō-h ₂ }	{RR}-група
52. пие. √ *hi-	⇒ */hi-o-d/	= *{hi-o-d}	{RR}-група
53. пие. √ *hieh ₁ -	⇒ †/hieh ₁ -r-eh ₂ -ø/	= †{hieh ₁ -r-ah ₂ -ø}	{RR}-група
54. пие. √ *hieh ₂ ǵ-	⇒ †/hieh ₂ ǵ-n-o-s/	= †{hieh ₂ ǵ-n-o-s}	{RR}- и {CR}-група
	⇒ */hieh ₂ ǵ-n-o-s/	= *{hieh ₂ ǵ-n-o-s}	{RR}- и {CR}-група
55. пие. √ *hieku-	⇒ †/hieku-r-ø/	= †{hieku-r-ø}	{RR}-група
	⇒ */hieku-r-ø/	= *{hieku-r-ø}	{RR}-група
56. пие. √ *ieh ₃ s-	⇒ */ieh ₃ s-t-o-s/	= *{ieh ₃ s-t-o-s}	CC-група

57. пие. √ *ierk-	⇒ */ior k -s/	= t{[i]o r k-s}	CC-група
58. пие. √ *kret-	⇒ */ k ret-o-s/	= *{ k ret-o-s}	C(R)-група
	⇒ t/ k ret-u-s/	= t{ k ret-u-s}	C(R)-група
59. пие. √ *kreuh ₂ -	⇒ */ k reuh ₂ -s-ø/	= *{ k reuh ₂ -s-ø}	C(R)-група
60. пие. √ *k ^u eu-	⇒ */ k u-on-m/	= *{ k u-on-m}	C(R)-група
61. пие. √ *k ^l eu-	⇒ */ k l ^u eu-os-ø/	= *{ k l ^u eu-os-ø}	C(R)-група
	⇒ */ k l ^u -t-o-s/	= *{ k l ^u -t-o-s}	C(R)-група
62. пие. √ *k ^s eu-	⇒ */ k sur-o-m/	= *{ k sur-ō-m}	CC-група
	⇒ */ k sur-o-s/	= *{ k sur-o-s}	CC-група
63. пие. √ *k ^u -, *pe	⇒ */k ^u -i- d +pe/	= *{k ^u -i- d +pe}	CC-група
64. пие. √ *k ^u eIH-	⇒ */k ^u e-k ^u I H -o-s/	= *{k ^u e-k ^u I H -o-s}	{RR}-група
65. пие. √ *k ^u etu ^{er} -	⇒ t/(k ^u e)(u)r+ped-i _{h₂} -ø/	= t{(k ^u e)(u)r+ped-i _{h₂} -ø}	C(R)-група
66. пие. √ *med ^h - ₁	⇒ */med ^h -i-o-s/	= *{med ^h -i-o-s}	C(R)-група
67. пие. √ *meh ₁ -	⇒ */meh ₁ - tr -eh ₂ -ø/	= *{meh ₁ - tr -ah ₂ -ø}	C(R)-група
68. пие. √ *meis ^h -	⇒ */mis ^h -o-s/	= *{miz ^h -o-s}	CC-група
69. пие. √ *ne-, *d ^h g ^u ei-	⇒ */n+d ^h g ^u i-t-o-s/	= *{n+d ^h g ^u i-t-o-s}	CC-група
70. пие. √ *neg ^u -	⇒ */nog ^u -n-o-s/	= *{nog ^u -n-o-s}	C(R)-група
71. пие. √ *nek ^u -	⇒ */nok ^u -t-m/	= *{nok ^u -t-m}	CC-група
	⇒ t/nok ^u -t-o-m/	= t{nok ^u -t-ō-m}	CC-група
72. пие. √ *ped-	⇒ */ped-i-o-s/	= *{ped-i-o-s}	C(R)-група
73. пие. √ *peh ₂ - ¹	⇒ */ ph ₂ -ur-ø/	= *{ ph ₂ -ū-ø}	C(R)-група
74. пие. √ *pek ^u -	⇒ */pek ^u -i-o-h ₂ /	= *{pek ^u -i-ō-h ₂ }	C(R)-група
	⇒ */pek ^u -i-e-toi/	= *{pek ^u -i-e-tōi}	C(R)-група
75. пие. √ *pent-	⇒ */pont- h ₁ -o-s/	= *{pōnt- h ₁ -o-s}	C(R)-група
76. пие. √ *per- ²	⇒ */ pr -o/	= *{ pr -o}	C(R)-група

	⇒ */ pr -o-ter-o-s/	= */ pr̥ -o-ter̥-o-s}	C(R) -група
77. пие. √ *p _l eth ₂ -	⇒ */p _l th ₂ -u-s/	= */{p _l th ₂ -u̯-s}	C(R) -група
78. пие. √ *pleu-	⇒ */ pleu -o-h ₂ /	= */{ pleu -o̯-h ₂ }	C(R) -група
	⇒ */ pleu -e-toi/	= */{ pleu -e-tōi}	C(R) -група
79. пие. √ *sed-	⇒ */si- sd -o-h ₂ /	= */{s _i - zd -o̯-h ₂ }	CC -група
	⇒ */si- sd -e-ti/	= */{s _i - zd -e-t̥i}	CC -група
80. пие. √ *seh ₂ -	⇒ */ sh ₂ -el-s/	= */{ sh ₂ -ā̯l-s}	CR -група
81. пие. √ *septm	⇒ */septm/	= */{septm̥}	CC -група
82. пие. √ *seu-	⇒ */ su -e/	= */{ su -e}	C(R) -група
83. пие. √ *sg ^{uh} h ₂ elH-	⇒ */ sg ^{uh} h ₂ l-n-H-o-h ₂ /	= */{ sk ^{uh} h ₂ l-n̥-H-o̯-h ₂ }	CC - и (RR) -група
84. пие. √ *skel-	⇒ */ skel -os-ø/	= */{ skel -os-ø}	CC -група
	⇒ */ skel -es-h ₂ /	= */{ skel -es-h ₂ }	CC -група
85. пие. √ *sneigh ^{uh} -	⇒ */ snigh ^{uh} -m/	= */{ snigh ^{uh} -m̥}	C(R) -група
86. пие. √ *sneus-	⇒ */ snus -o-s/	= */{ snus -o-s}	C(R) -група
	⇒ */ snus -eh ₂ -ø/	= */{ snus -ā̯h ₂ -ø}	C(R) -група
87. пие. √ *(s)pek-	⇒ */(s) pek -i-e-ti/	= */{(s) pek -i̯-e-t̥i}	CC -група
	⇒ */(s) pek -i-o-h ₂ /	= */{(s) pek -i̯-o̯-h ₂ }	CC -група
88. пие. √ *sper-	⇒ †/sper-mn-ø/	= †{ spēr -m̥n̥-ø}	CC -група
89. пие. √ *sreihG-	⇒ */sriHG-os-ø/	= */{sriHG-os-ø}	C(R) -група
90. пие. √ *sreu-	⇒ */ sreu -o-h ₂ /	= */{ sreu -o̯-h ₂ }	C(R) -група
	⇒ */ sreu -e-ti/	= */{ sreu -e-t̥i}	C(R) -група
91. пие. √ *sth ₂ -	⇒ */ sth ₂ -t-o-s/	= */{ sth ₂ -t-o-s}	CC -група
92. пие. √ *steib-	⇒ */ steib -o-h ₂ /	= */{ steib -o̯-h ₂ }	CC -група
93. пие. √ *steigh-	⇒ */ steigh -o-h ₂ /	= */{ steigh -o̯-h ₂ }	CC -група
94. пие. √ *sterh ₃ -	⇒ */ strh ₃ -t-o-s/	= */{ str ₃ -h ₃ -t-o-s}	CC -група

95. пие. √ *sueh ₂ d-	⇒ */sueh ₂ d-u-s/	= *{s _u āh ₂ d-u-s}	C(R)-група
96. пие. √ *suek _{ur} -	⇒ */suek _{ur} -o-s/	= *{s _u e _k u _r -o-s}	C(R)-група
97. пие. √ *suep-	⇒ */suop-n-o-s/	= *{s _u op-n-o-s}	C(R)-групе
	⇒ */suep-n-o-s/	= *{s _u ep-n-o-s}	C(R)-групе
98. пие. √ *suesr-	⇒ */suesor-es/	= *{s _u es-or-es}	C(R)-група
99. пие. √ *tek-	⇒ */ti-tk-o-h ₂ /	= *{t _i -t _k -o-h ₂ }	CC-група
100. пие. √ *terh ₁ -	⇒ */terh ₁ -tr-o-m/	= *{terh ₁ -tr-o-m}	C(R)-група
101. пие. √ *tieg _u -	⇒ */tieg _u -e-toi/	= *{t _i eg _u -e-toi}	C(R)-група
102. пие. √ *tkeh ₁ -	⇒ */tkh ₁ -ur-ø/	= *{t _k h ₁ -u _r -ø}	CC-група
103. пие. √ *tpelH-	⇒ */tpolH-i-s/	= *{tpolH-i-s}	CC-група
104. пие. √ *trei-	⇒ */trei-es/	= *{tr _e i-es}	C(R)-група
105. пие. √ *trem-	⇒ */trem-o-h ₂ /	= *{tr _e m-o-h ₂ }	C(R)-група
106. пие. √ *tuerk-	⇒ */turk-s/	= *{t _u r _k -s}	C(R)- и CC-група
107. пие. √ *ue, *k ^(u) sep-	⇒ */ue+(k ^(u))sp-er-o-s/	= *{u _e +(k ^(u))sp-er-o-s}	CC-група
108. пие. √ *ued ⁻¹	⇒ */ud-ter-o-s/	= *{u _d -ter-o-s}	CC-група
109. пие. √ *ueh ₂ st-	⇒ †/uh ₂ st-u-ø/	= †{u _h st-u-ø}	CC-група
	⇒ */ueh ₂ st-u-ø/	= *{u _ā h ₂ st-u-ø}	CC-група
110. пие. √ *ueid-	⇒ */uid-me/	= *{u _i d-me}	C(R)-група
	⇒ */uoid-h ₂ e/	= *{u _o id-h ₂ a}	C(R)-група
	⇒ †/uid-tor-s/	= †{u _i d-tōr-s}	CC-група
111. пие. √ *ues ⁻¹	⇒ */ues-mn-ø/	= *{u _e s-m _n -ø}	C(R)-група

Групе од три консонанта

§199 Групе од три консонанта су CCC -, $CC\{R\}$ -, $C\{R\}R$ -, $\{R\}CC$ -, $\{R\}C\{R\}$ -групе.

Неке CCC -групе обухватају нпр. пие. $\{k^u\}sp$, $\{sg^u\}h_2$; неке $CC\{R\}$ -групе нпр. пие. $\{d^h\}t_2$, $\{g^h\}s_2$, $\{st^h\}_1$, $\{td^h\}_u$; неке $C\{R\}R$ -групе нпр. $\{k^u\}H$; неке $\{R\}CC$ -групе нпр. пие. $\{st^h\}_2$; неке $\{R\}C\{R\}$ -групе нпр. пие. $\{h_3b^h\}r$ итд.

Примјери

1. пие. $\sqrt{*h_2es}$	\Rightarrow $*/h_2s\text{-}ter\text{-}s/$	$=$ $\{h_2s\text{-}t\hat{e}r\text{-}s\}$	$\{R\}CC$ -група
	\Rightarrow $*/h_2s\text{-}tor\text{-}es/$	$=$ $\{h_2s\text{-}to\hat{r}\text{-}es\}$	$\{R\}CC$ -група
	\Rightarrow $*/h_2s\text{-}ter\text{-}l\text{-}eh_2\text{-}\emptyset/$	$=$ $\{h_2s\text{-}t\hat{e}r\text{-}l\text{-}\hat{a}h_2\text{-}\emptyset\}$	$\{R\}CC$ -група
2. пие. $\sqrt{*h_3b^hr\hat{e}n}$	\Rightarrow $*/h_3b^hr\hat{u}n\text{-}s/$	$=$ $\{h_3b^hr\hat{u}n\text{-}s\}$	$\{R\}C\{R\}$ -група
	\Rightarrow $*/h_3b^hr\hat{u}n\text{-}s/$	$=$ $\{h_3b^hr\hat{u}n\text{-}s\}$	$\{R\}C\{R\}$ -група
3. пие. $\sqrt{*h_3esth_1}$	\Rightarrow $^t/h_3esth_1\text{-}ei\text{-}o\text{-}m/$	$=$ $^t\{h_3\ddot{o}sth_1\text{-}ei\text{-}\hat{o}\text{-}m\}$	$CC\{R\}$ -група
	\Rightarrow $^t/h_3esth_1\text{-}i\text{-}\emptyset/$	$=$ $^t\{h_3\ddot{o}sth_1\text{-}i\text{-}\emptyset\}$	$CC\{R\}$ -група
4. пие. $\sqrt{*me, *g^hes}$	\Rightarrow $*/me(t)+g^hs\text{-}r\text{-}i/$	$=$ $\{m\hat{e}(t)+g^hs\text{-}r\text{-}i\}$	$CC\{R\}$ -група
5. пие. $\sqrt{*ueid}$	\Rightarrow $*/uoid\text{-}th_2e/$	$=$ $\{u\hat{o}i\hat{d}\text{-}th_2a\}$	$CC\{R\}$ -група

Библиографска напомена: литературу за ову цјелину в. под тачком *Фонеме и алофони индоевропског прајезика* у *Препорученом штиву* на крају књиге.

ПОЈАВЕ У ФОНЕМИЦИ И ФОНЕТИЦИ ИНДОЕВРОПСКОГ ПРАЈЕЗИКА

НЕКЕ ПОЈАВЕ ПРАИНДОЕВРОПСКИХ ВОКАЛА

Превој

§200 **Превој** (њем. *Ablaut*) је појава смјене вокала која се може јавити у било којем елементу пие. ријечи (коријену, суфиксу, наставку) и игра кључну улогу у морфологији и деривацији индоевропског прајезика.

§201 Превој се јавља у три степена (њем. *Stufe*, енг. *grade*): то су празни степен или празнина, пуни степен или пунина и дуги степен или дуљина.

§202 **Празнина** (њем. *Schwundstufe*, енг. *zero grade*) је степен превоја који постоји у коријену, суфиксу или наставку ако се у том елементу ријечи не налази ниједан пие. вокал, тј. */e/, */o/, */ē/, */ō/.

Примјери празнине у коријену

1. пие. √ *b ^h eh ₂ -	: */b ^h h ₂ -/	⇒ */b ^h h ₂ -d ^h i/	= */{b ^h h ₂ -d ^h i}
2. пие. √ *b ^h eh ₂ u-	: */b ^h h ₂ u-/	⇒ */h ₁ e-b ^h h ₂ u-t/	= */{h ₁ e-b ^h h ₂ u-t}
3. пие. √ *b ^h enǵ ^h -	: */b ^h nǵ ^h -/	⇒ */b ^h nǵ ^h -u-s/	= */{b ^h nǵ ^h -u-s}
4. пие. √ *deh ₁ -	: */dh ₁ -/	⇒ */dh ₁ -t-o-s/	= */{dh ₁ -t-o-s}
5. пие. √ *deh ₃ -	: */dh ₃ -/	⇒ */h ₁ e-dh ₃ -to/	= */{h ₁ e-dh ₃ -to}
		⇒ */dh ₃ -t-o-s/	= */{dh ₃ -t-o-s}
6. пие. √ *deh ₃ ǵ ^h -	: */dh ₃ ǵ ^h -/	⇒ */dh ₃ ǵ ^h -m-o-s/	= */{dh ₃ ǵ ^h -m-o-s}
7. пие. √ *deik-	: */dik-/	⇒ †/dik-e-ti/	= †*/{dik-e-ti}
9. пие. √ *dekm	: */d ^k m/	⇒ */d ^k m-t-om/	= */{d ^k m-t-om}
		⇒ */du-i+d ^k m-t-i-(h ₁)/	= */{du-i+d ^k m-t-i-(h ₁)}
10. пие. √ *demh ₁ -	: */dmh ₁ -/	⇒ †/dmh ₁ -t-o-s/	= †*/{dmh ₁ -t-o-s}
11. пие. √ *der ⁻²	: */dr-/	⇒ */dr-t-o-s/	= */{dr-t-o-s}
12. пие. √ *derk-	: */drk-/	⇒ */up-o+drk-/	= */{up-o+drk-ø}

13. пие. $\sqrt{*deu-}$	: */du-/	\Rightarrow */du-i-s/	= *{d _u -i-s}
		\Rightarrow */du-o-h ₁ +dekm/	= *{d _u -ō-h ₁ +dekm}
14. пие. $\sqrt{*d^hegh-}$	: */d ^h ǵh-/	\Rightarrow */d ^h ǵh-om-s/	= *{d ^h ǵh-ōm-s}
15. пие. $\sqrt{*d^heh_1-}$	: */d ^h h ₁ -/	\Rightarrow */d ^h h ₁ -t-o-s/	= *{d ^h h ₁ -t-o-s}
		\Rightarrow */d ^h h ₁ -s-o-s/	= *{d ^h h ₁ -s-o-s}
16. пие. $\sqrt{*d^hers-}$	: */d ^h rs-/	\Rightarrow */d ^h rs-u-s/	= *{d ^h rs-ū-s}
17. пие. $\sqrt{*d^heuH-}$	: */d ^h uH-/	\Rightarrow */d ^h uH-m-o-s/	= *{d ^h ūH-m-o-s}
18. пие. $\sqrt{*d^hg^uei-}$	: */d ^h g ^u hi-/	\Rightarrow */n+d ^h g ^u hi-t-o-s/	= *{n+d ^h g ^u hi-t-o-s}
19. пие. $\sqrt{*d^uegh_2-}$	: */d ^h ugh ₂ -/	\Rightarrow */d ^h ugh ₂ -ter-s/	= *{d ^h ugh ₂ -tēr-s}
20. пие. $\sqrt{*d^h(u)enh_2-}$	: */d ^h (u)nh ₂ -/	\Rightarrow †/d ^h (u)nh ₂ -t-o-s/	= †{d ^h (ū)ñ ₂ -t-o-s}
21. пие. $\sqrt{*gelkt-}$	: */glkt-/	\Rightarrow */glkt-ø/	= *{glkt-ø}
22. пие. $\sqrt{*gleub^h-}$	: */glub ^h -/	\Rightarrow †/glub ^h -o-h ₂ /	= †{glub ^h -ō-h ₂ }
23. пие. $\sqrt{*ǵenh_1-}$	: */ǵnh ₁ -/	\Rightarrow */ǵnh ₁ -t-o-s/	= *{ǵñh ₁ -t-o-s}
24. пие. $\sqrt{*ǵeus-}$	: */ǵus-/	\Rightarrow †/ǵus-e-toi/	= †{ǵūs-e-toi}
25. пие. $\sqrt{*ǵneh_3-}$	: */ǵnh ₃ -/	\Rightarrow */ǵnh ₃ -t-o-s/	= *{ǵñh ₃ -t-o-s}
		\Rightarrow */ǵnh ₃ -sk-o-h ₂ /	= *{ǵñh ₃ -sk-ō-h ₂ }
26. пие. $\sqrt{*ǵ^he_i-}$	: */ǵ ^h i-/	\Rightarrow */ǵ ^h i-om-s/	= *{ǵ ^h i-ōm-s}
27. пие. $\sqrt{*ǵ^helh_3-}$	: */ǵ ^h lh ₃ -/	\Rightarrow †/ǵ ^h lh ₃ -r-o-s/	= †{ǵ ^h ñ ₃ h ₃ -r-o-s}
28. пие. $\sqrt{*g^ueh_3-1}$	: */g ^u h ₃ -/	\Rightarrow */g ^u h ₃ -eu-m/	= *{g ^u h ₃ -ēu-m}
29. пие. $\sqrt{*g^ueh_3-2}$	: */g ^u h ₃ -/	\Rightarrow †/g ^u h ₃ -i-o-s/	= †{g ^u h ₃ -i-o-s}
		\Rightarrow †/h ₂ i-u+g ^u h ₃ -i-es-s/	= †{h ₂ i-ū+g ^u h ₃ -i-es-s}
30. пие. $\sqrt{*g^uelb^h-}$	: */g ^u lb ^h -/	\Rightarrow */g ^u lb ^h -u-s/	= *{g ^u lb ^h -ū-s}
31. пие. $\sqrt{*g^uelh_2-}$	: */g ^u lh ₂ -/	\Rightarrow */g ^u lh ₂ -en-o-s/	= *{g ^u ñ ₂ h ₂ -an-o-s}
32. пие. $\sqrt{*g^uem-}$	: */g ^u m-/	\Rightarrow */g ^u m-t-o-s/	= *{g ^u m-t-o-s}
33. пие. $\sqrt{*g^uen-}$	: */g ^u n-/	\Rightarrow */g ^u n-eh ₂ -ø/	= *{g ^u n-āñ ₂ -ø}

34. пие. $\sqrt{*g^{u}ieh_{2-}}$	: $*g^{u}ih_{2-}/$	$\Rightarrow *g^{u}ih_{2-}o-s/$	= $*\{g^{u}i\widehat{h}_{2-}o-s\}$
35. пие. $\sqrt{*g^{u}reh_{2-}}$	: $*g^{u}rh_{2-}/$	$\Rightarrow *g^{u}rh_{2-}u-s/$	= $*\{g^{u}r\widehat{h}_{2-}u-s\}$
36. пие. $\sqrt{*g^{u}hen-}$	: $*g^{u}h\eta- /$	$\Rightarrow *g^{u}he-g^{u}h\eta-e-t/$	= $*\{g^{u}he-g^{u}h\widehat{\eta}-e-t\}$
37. пие. $\sqrt{*h_{1}e\acute{g}-^{2}}$	: $*h_{1}\acute{g}- /$	$\Rightarrow *h_{1}e-h_{1}\acute{g}-t/$	= $*\{h_{1}e\widehat{h}_{1}\acute{g}-t\}$
38. пие. $\sqrt{*h_{1}ei-}$	: $*h_{1}i- /$	$\Rightarrow *h_{1}i-mes/$	= $*\{h_{1}i\widehat{m}es\}$
39. пие. $\sqrt{*h_{1}ek-}$	: $*h_{1}\acute{k}- /$	$\Rightarrow *h_{1}o-h_{1}\acute{k}-u-s/$	= $*\{h_{1}o\widehat{h}_{1}\acute{k}-u-s\}$
40. пие. $\sqrt{*h_{1}em-}$	: $*h_{1}m- /$	$\Rightarrow *h_{1}m-o-s/$	= $*\{h_{1}\widehat{m}-o-s\}$
41. пие. $\sqrt{*h_{1}es^{-1}}$	: $*h_{1}s- /$	$\Rightarrow *h_{1}s-enti/$	= $*\{h_{1}s-\widehat{e}nti\}$
42. пие. $\sqrt{*h_{1}es^{-2}}$	: $*h_{1}s- /$	$\Rightarrow *h_{1}s-u- /$	= $*\{h_{1}s-u-\}$
43. пие. $\sqrt{*h_{1}ieh_{1-}}$	: $*h_{1}ih_{1-} /$	$\Rightarrow \dagger h_{1}ii-h_{1}ih_{1-}toi/$	= $\dagger\{h_{1}i\widehat{i}i-h_{1}i\widehat{h}_{1-}toi\}$
		$\Rightarrow *h_{1}i-d^{hi}/$	= $*\{h_{1}i-d^{hi}\}$
		$\Rightarrow *h_{1}i-ont-es/$	= $*\{h_{1}i-\widehat{o}nt-es\}$
44. пие. $\sqrt{*h_{1}leng^{uh-}}$	: $*h_{1}lng^{uh-} /$	$\Rightarrow *h_{1}lng^{uh-}u-s/$	= $*\{h_{1}l\widehat{ng}^{uh-}u-s\}$
		$\Rightarrow *h_{1}lng^{uh-}r-o-s/$	= $*\{h_{1}l\widehat{ng}^{uh-}r-o-s\}$
45. пие. $\sqrt{*h_{1}reud^{h-}}$	: $*h_{1}rud^{h-} /$	$\Rightarrow *h_{1}rud^{h-}r-o-s/$	= $*\{h_{1}r\widehat{u}d^{h-}r-o-s\}$
46. пие. $\sqrt{*h_{1}uehd^{h-}}$	: $*h_{1}uhd^{h-} /$	$\Rightarrow *h_{1}uhd^{h-}r-\emptyset/$	= $*\{h_{1}u\widehat{h}d^{h-}r-\emptyset\}$
47. пие. $\sqrt{*h_{1}ueg^{uh-}}$	: $*h_{1}ug^{uh-} /$	$\Rightarrow *h_{1}e-h_{1}ug^{uh-}e-toi/$	= $*\{h_{1}e-h_{1}u\widehat{g}^{uh-}e-toi\}$
48. пие. $\sqrt{*h_{2}er\acute{g}-}$	: $*h_{2}r\acute{g}- /$	$\Rightarrow *h_{2}r\acute{g}-r-o-s/$	= $*\{\widehat{h}_{2}r\acute{g}-r-o-s/h_{2}r\acute{g}-r-o-s\}$
49. пие. $\sqrt{*h_{2}ert\acute{k}-}$	: $*h_{2}rt\acute{k}- /$	$\Rightarrow *h_{2}rt\acute{k}-o-s/$	= $*\{\widehat{h}_{2}rt\acute{k}-o-s/h_{2}rt\acute{k}-o-s\}$
50. пие. $\sqrt{*h_{2}es-}$	: $*h_{2}s- /$	$\Rightarrow *h_{2}s-ter-s/$	= $*\{h_{2}s-\widehat{t}er-s\}$
		$\Rightarrow *h_{2}s-tor-es/$	= $*\{h_{2}s-tor\widehat{-}es\}$
51. пие. $\sqrt{*h_{2}eus-}$	: $*h_{2}us- /$	$\Rightarrow \dagger h_{2}us-os-s/$	= $\dagger\{h_{2}u\widehat{s}-os-s\}$
52. пие. $\sqrt{*h_{3}b^{h}reu\eta-}$	: $*h_{3}b^{h}ru\eta- /$	$\Rightarrow *h_{3}b^{h}ru\eta-s/$	= $*\{h_{3}b^{h}r\widehat{u}\eta-s\}$
53. пие. $\sqrt{*h_{3}er-}$	: $*h_{3}r- /$	$\Rightarrow *h_{1}e-h_{3}r-to/$	= $*\{h_{1}e\widehat{h}_{3}r-to\}$
54. пие. $\sqrt{*h_{3}mei\acute{g}^{h-}}$	: $*h_{3}mi\acute{g}^{h-} /$	$\Rightarrow *h_{3}mi\acute{g}^{h-}l-eh_{2}-\emptyset/$	= $*\{h_{3}mi\acute{g}^{h-}l-\widehat{a}h_{2}-\emptyset\}$

55. пие. √ *h ₃ neh ₃ -	: */h ₃ nh ₃ -/	⇒ */h ₃ nh ₃ -mn-ø/	= *{h ₃ nh ₃ -m̥n-ø}
56. пие. √ *hih ₂ ǵ-	: */hih ₂ ǵ-/	⇒ †/hih ₂ ǵ-n-o-s/	= †{hih ₂ ǵ-n-o-s}
57. пие. √ *iesh ₁ -	: */ish ₁ -/	⇒ */ish ₁ -r-o-s/	= *{ish ₁ -r-o-s}
58. пие. √ *ieug-	: */iug-/	⇒ */iug-o-m/	= *{iug-ō-m}
59. пие. √ *k ^h eiHu-	: */k ^h eiHu-/	⇒ */k ^h eiHu-on-s/	= *{k ^h eiHu-ōn-s}
60. пие. √ *kemh ₂ -	: */kmh ₂ -/	⇒ */h ₁ e-kmh ₂ -e-t/	= *{h ₁ e-k̥mh ₂ -e-t}
		⇒ †/n+k̥mh ₂ -et-o-s/	= †{n+k̥mh ₂ -at-o-s}
61. пие. √ *kerh ₂ -	: */krh ₂ -/	⇒ */-krh ₂ -t-o-s/	= *{-k̥r̥h ₂ -t-o-s}
		⇒ †/krh ₂ -ter-m/	= †{k̥r̥h ₂ -ter-m}
62. пие. √ *keu-	: */ku-/	⇒ */ku-on-s/	= *{k _u -ōn-s}
		⇒ */ku-n-es/	= *{k _u -n-es}
		⇒ */ku-on-m/	= *{k _u -on-m}
63. пие. √ *kleu-	: */klu-/	⇒ */klu-t-o-s/	= *{k _l u-t-o-s}
64. пие. √ *kseu-	: */ksu-/	⇒ */ksu-r-o-s/	= *{ks _u -r-o-s}
		⇒ */ksu-r-o-m/	= *{ks _u -r-o-m}
65. пие. √ *k ^u ei-	: */k ^u i-/	⇒ */k ^u i-ti-s/	= *{k ^u i-ti-s}
66. пие. √ *k ^u eIH-	: */k ^u IH-/	⇒ */k ^u e-k ^u IH-o-s/	= *{k ^u e-k ^u IH-o-s}
67. пие. √ *k ^(u) esp-	: */k ^(u) sp-/	⇒ */ue+(k ^(u))sp-er-o-s/	= *{ue+(k ^(u))sp-er-o-s}
68. пие. √ *leiǵ ^h -	: */liǵ ^h -/	⇒ †/li-n-ǵ ^h -o-h ₂ /	= †{li-n-ǵ ^h -ō-h ₂ }
69. пие. √ *leik ^u -	: */lik ^u -/	⇒ */h ₁ e-lik ^u -e-t/	= *{h ₁ e-lik ^u -e-t}
70. пие. √ *meǵ-	: */mǵ-/	⇒ †/mǵ-eh ₂ -m/	= †{mǵ-ah ₂ -m}
71. пие. √ *meisd ^h -	: */misd ^h -/	⇒ */misd ^h -o-s/	= *{m̥jzd ^h -o-s}
		⇒ */misd ^h -o-m/	= *{m̥jzd ^h -o-m}
72. пие. √ *meld-	: */mld-/	⇒ */mld-u-s/	= *{m̥ld-u-s}
		⇒ †/mld-u-i-s/	= †{m̥ld-u-i-s}

73. пие. $\sqrt{*melh_3-}$	: */mlh ₃ -/	⇒ */mlh ₃ -sk-o-h ₂ /	= *{m̄l̄h ₃ -sk-ō-h ₂ }
74. пие. $\sqrt{*met-, *ǵhes-}$	: */ǵh _s -/	⇒ */me(t)+ǵh _s -r-i/	= *{m̄e(t)+ǵh _s -r̄-i}
75. пие. $\sqrt{*mreǵh-}$	: */mrǵh ^h -/	⇒ */mrǵh ^h -u-s/	= *{m̄r̄ǵh ^h -u-s}
76. пие. $\sqrt{*ne-}$	: */n-/	⇒ */n-/	= *{n̄-}
77. пие. $\sqrt{*nes^{-2}}$	: */ns-/	⇒ †/ns-r-ø/	= †{n̄s-r̄-ø}
		⇒ */ns-i-s/	= *{n̄s-ī-s}
78. пие. $\sqrt{*peh_2^{-1}}$	: */ph ₂ -/	⇒ */ph ₂ -ur-ø/	= *{p̄h ₂ -ū-r̄-ø}
79. пие. $\sqrt{*peh_2^{-2}}$	: */ph ₂ -/	⇒ */ph ₂ -ter-s/	= *{p̄h ₂ -tēr-s}
80. пие. $\sqrt{*per^{-2}}$	: */pr-/	⇒ */pr-o/	= *{p̄r̄-o}
		⇒ */pr-o-ter-o-s/	= *{p̄r̄-o-ter̄-o-s}
81. пие. $\sqrt{*pleth_2-}$	: */plth ₂ -/	⇒ */plth ₂ -u-s/	= *{p̄l̄th ₂ -u-s}
82. пие. $\sqrt{*preh_2-}$	: */prh ₂ -/	⇒ */prh ₂ -es/	= *{p̄r̄h ₂ -es}
		⇒ */prh ₂ -os/	= *{p̄r̄h ₂ -os}
83. пие. $\sqrt{*sed-}$	: */sd-/	⇒ */se-sd-o-h ₂ /	= *{se-sd-ō-h ₂ }
		⇒ */si-sd-e-ti/	= *{s̄i-sd-e-ti}
84. пие. $\sqrt{*seh_2-}$	: */sh ₂ -/	⇒ */sh ₂ -el-s/	= *{sh ₂ -āl-s}
85. пие. $\sqrt{*seh_2u-}$	: */sh ₂ u-/	⇒ */sh ₂ u-l-i-o-s/	= *{sh ₂ ū-l̄-ī-o-s}
86. пие. $\sqrt{*sem-}$	: */sm-/	⇒ */sm-/	= *{sm̄-}
		⇒ */sm+h ₃ nog ^{uh} -/	= *{sm̄+h ₃ nog ^{uh} -}
87. пие. $\sqrt{*seuH-}$	: */suH-/	⇒ */suH-s/	= *{s̄ūH-s}
88. пие. $\sqrt{*sneiguh-}$	: */snig ^{uh} -/	⇒ */snig ^{uh} -m/	= *{snig ^{uh} -m̄}
89. пие. $\sqrt{*sneus-}$	: */snus-/	⇒ */snus-o-s/	= *{sn̄us-o-s}
		⇒ */snus-eh ₂ -ø/	= *{sn̄us-āh ₂ -ø}
90. пие. $\sqrt{*sreiHG-}$	: */sriHG-/	⇒ */sriHG-os-ø/	= *{sr̄iHG-os-ø}
91. пие. $\sqrt{*steh_2-}$	: */sth ₂ -/	⇒ */sth ₂ -t-o-s/	= *{sth ₂ -t-o-s}

92. пие. √ *stel-	: */stl-/	⇒ †/h ₁ e-stl-eh ₁ -m/	= †{h ₁ e-stl-ēh ₁ -m}
93. пие. √ *sterh ₃ -	: */strh ₃ -/	⇒ */strh ₃ -t-o-s/	= *{st ₃ h ₃ -t-o-s}
94. пие. √ *seu-	: */su-/	⇒ */su-e-/	= *{s _u -e}
95. пие. √ *(s)uep-	: */(s)up-/	⇒ */(s)up-o/	= *{(s)u _p -o}
		⇒ */(s)up-er/	= *{(s)u _p -er}
		⇒ */up-er-i/	= *{u _p -er-i}
96. пие. √ *tek-	: */tek-/	⇒ */ti-tk-o-h ₂ /	= *{t _i -tk-ō-h ₂ }
97. пие. √ *telh ₂ -	: */tlh ₂ -/	⇒ */tlh ₂ -t-o-s/	= *{tl ₂ h ₂ -t-o-s}
		⇒ */tlh ₂ -m-eh ₂ -ø/	= *{tl ₂ h ₂ -m-āh ₂ -ø}
98. пие. √ *ten-	: */tn-/	⇒ */tn-t-o-s/	= *{tn-t-o-s}
99. пие. √ *tenh ₂ -	: */tnh ₂ -/	⇒ */tnh ₂ -u-s/	= *{tn ₂ h ₂ -u-s}
		⇒ */tnh ₂ -eu-e-h ₂ /	= *{tn ₂ h ₂ -au-ā-h ₂ }
100. пие. √ *tkeh ₁ -	: */tkh ₁ -/	⇒ */tkh ₁ -ur-ø/	= *{tk ₁ -ur-ø}
101. пие. √ *trei-	: */tri-/	⇒ */tri-h ₂ /	= *{tri ₂ -tri ₂ }
102. пие. √ *tuerk-	: */turk-/	⇒ */turk-s/	= *{tur ₁ k-s}
103. пие. √ *ued ⁻¹	: */ud-/	⇒ */ud-ter-o-s/	= *{ud-ter-o-s}
104. пие. √ *ued ⁻²	: */ud-/	⇒ */ud-or-h ₂ /	= *{ud-or ₂ -h ₂ }
105. пие. √ *ued ⁻³	: */ud-/	⇒ */ud-er-o-s/	= *{ud-er ₁ -o-s}
106. пие. √ *ueh ₂ st-	: */uh ₂ st-/	⇒ †/uh ₂ st-u-ø/	= †{u ₂ h ₂ st-u-ø}
107. пие. √ *ueid-	: */uid-/	⇒ */uid-me/	= *{u _i d-me}
		⇒ †/uid-tor-s/	= †{u _i d-tōr-s}
		⇒ */h ₁ e-uid-e-t/	= *{h ₁ e-u _i d-e-t}
108. пие. √ *ueih-	: */uih-/	⇒ */uih-s/	= *{uih-s}
109. пие. √ *ueky-	: */uk _y -/	⇒ */(h ₁ e-)ue-uk _y -e-t/	= *{(h ₁ e-)u _e uk _y -e-t}
110. пие. √ *uelh ₁ -	: */ulh ₁ -/	⇒ */ulh ₁ -n-eh ₂ -ø/	= *{u ₁ h ₁ -n-āh ₂ -ø}

		⇒ */ulh ₁ -n-os-ø/	= †{u ₁ h ₁ -n-os-ø}
111. пие. √ *uelkv-	: */ulkv-/	⇒ */ulkv-o-s/	= *{u ₁ kv-o-s}
112. пие. √ *uet-	: */ut-/	⇒ */per+ut-ø/	= *{per ₁ +ut-ø}
		⇒ */per+ut-i/	= *{per ₁ +ut-i}

§203 **Пунина** (њем. *Vollstufe*, енг. *full grade*) је степен превоја који постоји у коријену, суфиксу или наставку ако се у том елементу налази који пие. кратак вокал, тј. */e/, */o/. Ако је то */e/, ради се о е-пунини, а ако је то */o/, ради се о о-пунини.

Примјери е-пунине у коријену

1. пие. √ *bel-	: */bel-/	⇒ †/bel-o-m/	= †{be ₁ -o-m}
		⇒ †/bel-ter-o-s/	= †{be ₁ -ter-o-s}
2. пие. √ *b ^h eh ₂ -	: */b ^h eh ₂ -/	⇒ */b ^h eh ₂ -ti/	= *{b ^h a ₁ h ₂ -ti}
3. пие. √ *b ^h eh ₂ (ǵ)-	: */b ^h eh ₂ (ǵ)-/	⇒ */b ^h eh ₂ (ǵ)-o-s/	= *{b ^h a ₁ h ₂ (ǵ)-o-s}
4. пие. √ *b ^h eid ^h -	: */b ^h eid ^h -/	⇒ */b ^h eid ^h -e/o-/	= *{b ^h eid ^h -e/o-}
5. пие. √ *b ^h end ^h -	: */b ^h end ^h -/	⇒ †/b ^h end ^h -u-s/	= †{b ^h e ₁ nd ^h -u-s}
		⇒ */b ^h end ^h -er-o-s/	= *{b ^h e ₁ nd ^h -er-o-s}
6. пие. √ *b ^h er-	: */b ^h er-/	⇒ */b ^h er-e-ti/	= *{b ^h e ₁ r-e-ti}
		⇒ */b ^h er-o-h ₂ /	= *{b ^h e ₁ r-o-h ₂ }
		⇒ */b ^h er-mn-ø/	= *{b ^h e ₁ r-mn-ø}
7. пие. √ *b ^h eud ^h -	: */b ^h eud ^h -/	⇒ */b ^h eud ^h -e-ti/	= *{b ^h e ₁ ud ^h -e-ti}
8. пие. √ *b ^h reh ₁ -	: */b ^h reh ₁ -/	⇒ */b ^h reh ₁ -ur-ø/	= *{b ^h re ₁ h ₁ -ur-ø}
9. пие. √ *b ^h reh ₂ -	: */b ^h reh ₂ -/	⇒ */b ^h reh ₂ -ter-s/	= *{b ^h re ₁ h ₂ -ter-s}
10. пие. √ *deh ₂ i-	: */deh ₂ i-/	⇒ */deh ₂ i-uer-s/	= *{da ₁ h ₂ i-uer-s}
11. пие. √ *deh ₃ -	: */deh ₃ -/	⇒ †/de-deh ₃ -ti/	= †{de-d ₁ h ₃ -ti}
		⇒ †/di-deh ₃ -ti/	= †{d ₁ -d ₁ h ₃ -ti}
		⇒ */deh ₃ -r-o-m/	= *{d ₁ h ₃ -r-o-m}

12. пие. √ *deik-	: */deik̥-/	⇒ †/deik̥-nu-mi/	= †{deik̥-ṇu-ṃi}
		⇒ */deik̥-o-h₂/	= †{deik̥-ō-h₂}
13. пие. √ *dek-	: */dek̥-/	⇒ */deks-i-ter-o-s/	= †{deks-i-ter-o-s}
		⇒ */deks-i-u-o-s/	= †{deks-i-ṽ-o-s}
14. пие. √ *dek̥m	: */dek̥m/	⇒ */dek̥m/	= †{dek̥m}
		⇒ */du-o-h₁+dek̥m/	= †{du-ṽ-h₁+dek̥m}
15. пие. √ *dem-	: */dem-/	⇒ †/dem-o-s/	= †{dem-o-s}
16. пие. √ *duei-	: */duei-/	⇒ †/duei-os-ø/	= †{duei-os-ø}
17. пие. √ *dʰeh₁-	: */dʰeh₁-/	⇒ †/dʰe-dʰeh₁-ti/	= †{dʰe-dʰeh₁-ti}
		⇒ †/dʰi-dʰeh₁-ti/	= †{dʰi-dʰeh₁-ti}
		⇒ †/dʰeh₁-s-es/	= †{dʰeh₁-s-es}
18. пие. √ *gleubʰ-	: */gleubʰ-/	⇒ †/gleubʰ-o-h₂/	= †{gleubʰ-ō-h₂}
19. пие. √ *ǵerh₂-¹	: */ǵerh₂-/	⇒ */ǵerh₂-ont-s/	= †{ǵerh₂-ont-s}
		⇒ */ǵerh₂-es-s/	= †{ǵerh₂-es-s}
		⇒ */ǵerh₂-es-ø/	= †{ǵerh₂-es-ø}
20. пие. √ *ǵerh₂-²	: */ǵerh₂-/	⇒ */ǵerh₂-n-o-s/	= †{ǵerh₂-n-o-s}
21. пие. √ *ǵeus-	: */ǵeus-/	⇒ */ǵeus-e-toi/	= †{ǵeus-e-toi}
22. пие. √ *ǵneh₃-	: */ǵneh₃-/	⇒ */ǵneh₃-sk̥-o-h₂/	= †{ǵneh₃-sk̥-ō-h₂}
23. пие. √ *ǵʰeh₁-	: */ǵʰeh₁-/	⇒ †/ǵʰe-ǵʰeh₁-ti/	= †{ǵʰe-ǵʰeh₁-ti}
		⇒ †/ǵʰi-ǵʰeh₁-ti/	= †{ǵʰi-ǵʰeh₁-ti}
24. пие. √ *ǵʰeu-	: */ǵʰeu-/	⇒ */ǵʰeu-mn-ø/	= †{ǵʰeu-mn-ø}
25. пие. √ *ǵʰeh₂-	: */ǵʰeh₂-/	⇒ */h₁e-ǵʰeh₂-m/	= †{h₁e-ǵʰeh₂-m}
		⇒ */h₁e-ǵʰeh₂-t/	= †{h₁e-ǵʰeh₂-t}
26. пие. √ *ǵʰelbʰ-	: */ǵʰelbʰ-/	⇒ †/ǵʰelbʰ-u-s/	= †{ǵʰelbʰ-u-s}
27. пие. √ *ǵʰelh₁-	: */ǵʰelh₁-/	⇒ †/ǵʰelh₁-ur-ø/	= †{ǵʰelh₁-ur-ø}

28. пие. $\sqrt{*g^{u}ieh_2-}$	: $*/g^{u}ieh_2-/$	$\Rightarrow */g^{u}ieh_2-s/$	= $*\{g^{u}\widehat{a}h_2-s\}$
29. пие. $\sqrt{*g^{h}ueh_1r-}$	: $*/g^{h}ueh_1r-/$	$\Rightarrow */g^{h}ueh_1r-s/$	= $*\{g^{h}u\widehat{e}h_1r-s\}$
30. пие. $\sqrt{*g^{u}her-}$	: $*/g^{u}her-/$	$\Rightarrow */g^{u}her-os-\emptyset/$	= $*\{g^{u}h\widehat{e}r-os-\emptyset\}$
		$\Rightarrow */g^{u}her-m-o-s/$	= $*\{g^{u}h\widehat{e}r-m-o-s\}$
31. пие. $\sqrt{*h_1ed-}$	: $*/h_1ed-/$	$\Rightarrow */h_1ed-mi/$	= $*\{h_1\widehat{e}d-mi\}$
		$\Rightarrow */h_1ed-o-h_2/$	= $*\{h_1\widehat{e}d-\widehat{o}h_2\}$
32. пие. $\sqrt{*h_1eǵ^{-1}}$	: $*/h_1eǵ^{-}/$	$\Rightarrow */h_1eǵ+o-h_2/$	= $*\{h_1\widehat{e}ǵ+\widehat{o}h_2\}$
33. пие. $\sqrt{*h_1eǵ^h-}$	: $*/h_1eǵ^h-/$	$\Rightarrow */h_1eǵ^h-s/$	= $*\{h_1\widehat{e}ǵ^h-s\}$
34. пие. $\sqrt{*h_1ei-}$	: $*/h_1ei-/$	$\Rightarrow */h_1ei-ti/$	= $*\{h_1\widehat{e}i-ti\}$
35. пие. $\sqrt{*h_1ek_u-}$	: $*/h_1ek_u-/$	$\Rightarrow */h_1ek_u-o-s/$	= $*\{h_1\widehat{e}k_u-o-s\}$
36. пие. $\sqrt{*h_1elk-}$	: $*/h_1elk-/$	$\Rightarrow */h_1elk-os-\emptyset/$	= $*\{h_1\widehat{e}lk-os-\emptyset\}$
37. пие. $\sqrt{*h_1en}$	: $*/h_1en/$	$\Rightarrow */h_1en/$	= $*\{h_1\widehat{e}n\}$
38. пие. $\sqrt{*h_1ep-}$	: $*/h_1ep-/$	$\Rightarrow */h_1ep-i/$	= $*\{h_1\widehat{e}pi\}$
39. пие. $\sqrt{*h_1es^{-1}}$	: $*/h_1es-/$	$\Rightarrow */h_1es-si/$	= $*\{h_1\widehat{e}s-si\}$
		$\Rightarrow */h_1es-ti/$	= $*\{h_1\widehat{e}s-ti\}$
40. пие. $\sqrt{*h_1eus-}$	: $*/h_1eus-/$	$\Rightarrow */h_1eus-o-h_2/$	= $*\{h_1\widehat{e}us-\widehat{o}h_2\}$
		$\Rightarrow */h_1eus-e-ti/$	= $*\{h_1\widehat{e}us-e-ti\}$
41. пие. $\sqrt{*h_1ieh_1-}$	: $*/h_1ieh_1-/$	$\Rightarrow \dagger/h_1ii-h_1ieh_1-mi/$	= $\dagger\{h_1i\widehat{i}-h_1i\widehat{e}h_1-mi\}$
42. пие. $\sqrt{*h_1reg^u-}$	: $*/h_1reg^u-/$	$\Rightarrow */h_1reg^u-os-\emptyset/$	= $*\{h_1r\widehat{e}g^u-os-\emptyset\}$
43. пие. $\sqrt{*h_1ued-}$	: $*/h_1ued-/$	$\Rightarrow */h_1ued-n-e-h_2/$	= $*\{h_1u\widehat{e}d-n-\widehat{a}h_2\}$
44. пие. $\sqrt{*h_2eǵ-}$	: $*/h_2eǵ-/$	$\Rightarrow */h_2eǵ-o-h_2/$	= $*\{h_2a\widehat{g}-\widehat{o}h_2\}$
		$\Rightarrow */h_2eǵ-e-ti/$	= $*\{h_2a\widehat{g}-e-ti\}$
		$\Rightarrow */h_2eǵ-r-o-s/$	= $*\{h_2a\widehat{g}-r-o-s\}$
45. пие. $\sqrt{*h_2eg^u-}$	: $*/h_2eg^u-/$	$\Rightarrow */h_2eg^u-n-o-s/$	= $*\{h_2a\widehat{g}^u-n-o-s\}$
46. пие. $\sqrt{*h_2ei-}$	: $*/h_2ei-/$	$\Rightarrow \dagger/h_2ei-u-es-i/$	= $\dagger\{h_2a\widehat{i}-u-es-i\}$

47. пие. $\sqrt{*h_2eid^h-}$	: $*/h_2eid^h-/$	$\Rightarrow */h_2eid^h-o-s/$	= $*\{h_2\widehat{a}id^h-o-s\}$
48. пие. $\sqrt{*h_2ek^-}$	: $*/h_2ek^-/$	$\Rightarrow */h_2ek^-mon-m/$	= $*\{h_2ak^-mon-m\}$
49. пие. $\sqrt{*h_2eks^-}$	: $*/h_2eks^-/$	$\Rightarrow \dagger/h_2eks^-on-s/$	= $\dagger\{h_2aks^-on-s\}$
		$\Rightarrow \dagger/h_2eks^-o-s/$	= $\dagger\{h_2aks^-o-s\}$
		$\Rightarrow */h_2eks^-i-s/$	= $*\{h_2aks^-i-s\}$
50. пие. $\sqrt{*h_2el-}$	: $*/h_2el-/$	$\Rightarrow */h_2el-i-o-s/$	= $*\{h_2al-i-o-s\}$
		$\Rightarrow */h_2el-i-o-d/$	= $*\{h_2al-i-o-d\}$
51. пие. $\sqrt{*h_2elb^h-}$	: $*/h_2elb^h-/$	$\Rightarrow */h_2elb^h-o-s/$	= $*\{h_2\widehat{a}lb^h-o-s\}$
52. пие. $\sqrt{*h_2enh_1-}$	: $*/h_2enh_1-/$	$\Rightarrow */h_2enh_1-m-o-s/$	= $*\{h_2an_1h_1-m-o-s\}$
		$\Rightarrow */h_2enh_1-l-o-s/$	= $*\{h_2en_1h_1-l-o-s\}$
53. пие. $\sqrt{*h_2ent-}$	: $*/h_2ent-/$	$\Rightarrow */h_2ent-i/$	= $*\{h_2\widehat{a}nt-i\}$
		$\Rightarrow */h_2en(t)-b^h-o-h_1/$	= $*\{h_2\widehat{a}n(t)-b^h-o-h_1\}$
54. пие. $\sqrt{*h_2ep-}$	: $*/h_2ep-/$	$\Rightarrow */h_2ep-o/$	= $*\{h_2ap-o\}$
55. пие. $\sqrt{*h_2erh_3-}$	: $*/h_2erh_3-/$	$\Rightarrow */h_2erh_3-i-o-h_2/$	= $*\{h_2ar_3h_3-i-o-h_2\}$
		$\Rightarrow */h_2erh_3-tr-o-m/$	= $*\{h_2ar_3h_3-tr-o-m\}$
56. пие. $\sqrt{*h_2eus-}$	: $*/h_2eus-/$	$\Rightarrow */h_2eus-os-s/$	= $*\{h_2\widehat{a}us-os-s\}$
57. пие. $\sqrt{*h_2leks-}$	: $*/h_2leks-/$	$\Rightarrow */h_2leks-o-h_2/$	= $*\{h_2leks-o-h_2\}$
		$\Rightarrow */h_2leks-e-ti/$	= $*\{h_2leks-e-ti\}$
58. пие. $\sqrt{*h_2ner-}$	: $*/h_2ner-/$	$\Rightarrow */h_2ner-s/$	= $*\{h_2ner-s\}$
59. пие. $\sqrt{*h_2ueg-}$	: $*/h_2ueg-/$	$\Rightarrow \dagger/h_2ueg-s-o-h_2/$	= $\dagger\{h_2ueg-s-o-h_2\}$
60. пие. $\sqrt{*h_2ueh_1-}$	: $*/h_2ueh_1-/$	$\Rightarrow */h_2ueh_1-ti/$	= $*\{h_2ueh_1-ti\}$
61. пие. $\sqrt{*h_2ues-}$	: $*/h_2ues-/$	$\Rightarrow */h_2ues-e-ti/$	= $*\{h_2ues-e-ti\}$
		$\Rightarrow */h_2ues-s-m/$	= $*\{h_2ues-s-m\}$
62. пие. $\sqrt{*h_3dent-}$	: $*/h_3dent-/$	$\Rightarrow */h_3dent-m/$	= $*\{h_3dent-m\}$
63. пие. $\sqrt{*h_3ed-}$	: $*/h_3ed-/$	$\Rightarrow */h_3ed-i-o-h_2/$	= $*\{h_3\ddot{o}d-i-o-h_2\}$

64. пие. √ *h ₃ eg ^{uh} -	: */h ₃ eg ^{uh} -/	⇒ */h ₃ eg ^{uh} -i-s/	= *{h ₃ ög ^{uh} -j-s}
65. пие. √ *h ₃ ek ^u -	: */h ₃ ek ^u -/	⇒ */h ₃ ok ^u -i-h ₁ /	= *{h ₃ ok ^u -j-h ₁ }
66. пие. √ *h ₃ em-	: */h ₃ em-/	⇒ */h ₃ em-s-o-s/	= *{h ₃ öm-s-o-s}
67. пие. √ *h ₃ esth ₁ -	: */h ₃ esth ₁ -/	⇒ */h ₃ esth ₁ -ø/	= *{h ₃ öst _h ₁ -ø}
		⇒ */h ₃ esth ₁ -i-ø/	= *{h ₃ est _h ₁ -j-ø}
		⇒ †h ₃ esth ₁ -ei-o-m/	= †{h ₃ est _h ₁ -ei-ō-m}
68. пие. √ *h ₃ eu-	: */h ₃ eu-/	⇒ */h ₃ eu-i-s/	= *{h ₃ öu-j-s}
69. пие. √ *h ₃ meiǵ ^h -	: */h ₃ meiǵ ^h -/	⇒ */h ₃ meiǵ ^h -o-h ₂ /	= *{h ₃ m̄eiǵ ^h -ō-h ₂ }
		⇒ */h ₃ meiǵ ^h -e-ti/	= *{h ₃ m̄eiǵ ^h -e-tj}
70. пие. √ *h ₃ reǵ-	: */h ₃ reǵ-/	⇒ */h ₃ reǵ-o-h ₂ /	= *{h ₃ reǵ-ō-h ₂ }
71. пие. √ *neh ₂ m-	: */neh ₂ m-/	⇒ */neh ₂ m-or-h ₂ /	= *{h̄neh ₂ m-ōr-h ₂ }
72. пие. √ *hieh ₂ ǵ-	: */hieh ₂ ǵ-/	⇒ */hieh ₂ ǵ-n-o-s/	= *{h̄iah ₂ ǵ-n-o-s}
73. пие. √ *hieku-	: */hieku-/	⇒ */hieku-r-ø/	= *{h̄iek ^u -r-ø}
74. пие. √ *ieh ₂ -	: */ieh ₂ -/	⇒ */ieh ₂ -ter-s/	= *{iāh ₂ -ter-s}
75. пие. √ *ieh ₃ s-	: */ieh ₃ s-/	⇒ */ieh ₃ s-t-o-s/	= *{iōh ₃ s-t-o-s}
76. пие. √ *ies-	: */ies-/	⇒ */ies-o-h ₂ /	= *{ies-ō-h ₂ }
		⇒ */ies-e-ti/	= *{ies-e-tj}
77. пие. √ *ieug-	: */ieug-/	⇒ */ieug-es-h ₂ /	= *{iēug-es-h ₂ }
78. пие. √ *kret-	: */kret-/	⇒ */kret-o-s/	= *{kret-o-s}
79. пие. √ *kreuh ₂ -	: */kreuh ₂ -/	⇒ */kreuh ₂ -s-ø/	= *{kreuh ₂ -s-ø}
80. пие. √ *kei-	: */kei-/	⇒ */kei-toi/	= *{kēi-tōi}
		⇒ */kei-ntoi/	= *{kēi-ntōi}
81. пие. √ *kleu-	: */kleu-/	⇒ */kleu-os-ø/	= *{kleu-os-ø}
82. пие. √ *kue	: */kue/	⇒ */kue/	= *{kue}
83. пие. √ *leg-	: */leg-/	⇒ */leg-o-h ₂ /	= *{leg-ō-h ₂ }

84. пие. √ *leig ^h -	: */leig ^h -/	⇒ †/leig ^h -mi/	= †{[eig ^h -m̃]}
		⇒ †/leig ^h -o-h ₂ /	= †{[eig ^h -o-h ₂]}
85. пие. √ *leud ^h -	: */leud ^h -/	⇒ */h ₁ leud ^h -er-o-s/	= *[h ₁ leud ^h -er-o-s]
86. пие. √ *leuk-	: */leuk-/	⇒ */leuk-o-s/	= *[leuk-o-s]
87. пие. √ *med ^{h-1}	: */med ^h -/	⇒ */med ^h -i-o-s/	= *[med ^h -i-o-s]
88. пие. √ *med ^{h-2}	: */med ^h -/	⇒ */med ^h -u-ø/	= *[med ^h -u-ø]
89. пие. √ *meg-	: */meg-/	⇒ */meg-h ₂ -s/	= *[meg-h ₂ -s]
90. пие. √ *meh ₁	: */meh ₁ /	⇒ */meh ₁ /	= *[meh ₁]
91. пие. √ *meh ₁ -	: */meh ₁ -/	⇒ */meh ₁ -n-s-s/	= *[meh ₁ -n-s-s]
		⇒ */meh ₁ -tr-eh ₂ -ø/	= *[meh ₁ -tr-eh ₂ -ø]
92. пие. √ *meh ₂ -	: */meh ₂ -/	⇒ */meh ₂ -ter-s/	= *[meh ₂ -ter-s]
93. пие. √ *mel-	: */mel-/	⇒ */mel-it-ø/	= *[mel-it-ø]
94. пие. √ *men-	: */men-/	⇒ */men-os-ø/	= *[men-os-ø]
95. пие. √ *neb ^h -	: */neb ^h -/	⇒ */neb ^h -os-ø/	= *[neb ^h -os-ø]
		⇒ */neb ^h -el-eh ₂ -ø/	= *[neb ^h -el-eh ₂ -ø]
96. пие. √ *nes ⁻¹	: */nes-/	⇒ */nes-e-toi/	= *[nes-e-toi]
97. пие. √ *neu-	: */neu-/	⇒ */neu-o-s/	= *[neu-o-s]
98. пие. √ *ped-	: */ped-/	⇒ */ped-es/	= *[ped-es]
		⇒ */ped-os/	= *[ped-os]
		⇒ */ped-o-m/	= *[ped-o-m]
		⇒ */ped-i-o-s/	= *[ped-i-o-s]
		⇒ †/(k ^v e)(u)r+ped-ih ₂ -ø/	= †{[(k ^v e)(u)r+ped-ih ₂ -ø]}
99. пие. √ *peh ₂ - ²	: */peh ₂ -/	⇒ †/h ₃ eu-i+peh ₂ -/	= †{[h ₃ eu-i+peh ₂ -]}
100. пие. √ *pek ^v -	: */pek ^v -/	⇒ */pek ^v -i-o-h ₂ /	= *[pek ^v -i-o-h ₂]
		⇒ */pek ^v -i-e-toi/	= *[pek ^v -i-e-toi]

101. пие.√*per ⁻¹	: */per-/	⇒ */per-i/	= *{per _̄ -i}
		⇒ */per-ur-ø/	= *{pēr-ur-ø/per _̄ -ur-ø}
102. пие.√*pet ⁻²	: */pet-/	⇒ */pet-e/o-/	= *{pet-e/o-}
		⇒ */pet-e-ti/	= *{pet-e-ti}
103. пие.√*pleu-	: */pleu-/	⇒ */pleu-o-h ₂ /	= *{p eu-ō-h ₂ }
		⇒ */pleu-e-toi/	= *{p ēu-e-tōi}
104. пие.√*sed-	: */sed-/	⇒ */sed-os-ø/	= *{sed-os-ø}
105. пие.√*seǵh-	: */seǵh-/	⇒ */seǵh-e-toi/	= *{seǵh-e-tōi}
		⇒ */seǵh-e-sdhō/	= *{seǵh-e-sdhō}
106. пие.√*seh ₂ u-	: */seh ₂ u-/	⇒ †/seh ₂ u-el-i-o-s/	= *{sāh ₂ u-ēl-i-o-s}
107. пие.√*sek ^u -	: */sek ^u -/	⇒ */sek ^u -e-tor/	= *{sek ^u -e-tōr}
		⇒ */sek ^u -e-toi/	= *{sek ^u -e-tōi}
108. пие.√*selh ₂ -	: */selh ₂ -/	⇒ */selh ₂ -u-o-s/	= *{sel h ₂ -u-o-s}
109. пие.√*sem-	: */sem-/	⇒ */som-h ₂ -o-s/	= *{sōm-h ₂ -o-s}
110. пие.√*sen-	: */sen-/	⇒ */sen-o-s/	= *{sen-o-s}
111. пие.√*septm	: */septm/	⇒ */septm/	= *{septm}
112. пие.√*serp-	: */serp-/	⇒ */serp-o-h ₂ /	= *{sērp-ō-h ₂ }
		⇒ */serp-e-ti/	= *{sērp-e-ti}
113. пие.√*sg ^{uh} h ₂ elH-	: */sg ^{uh} h ₂ elH-/	⇒ */sg ^{uh} h ₂ elH-e-toi/	= *{sk ^{uh} h ₂ ālH-e-tōi}
114. пие.√*skel-	: */skel-/	⇒ */skel-os-ø/	= *{skel os-ø}
		⇒ */skel-es-h ₂ /	= *{skel es-h ₂ }
115. пие.√*sneig ^{uh} -	: */sneig ^{uh} -/	⇒ */sneig ^{uh} -e-ti/	= *{snēig ^{uh} -e-ti}
116. пие.√*(s)pek ⁻	: */(s)pek ⁻ /	⇒ */pek ⁻ -i-o-h ₂ /	= *{pek ⁻ -i-ō-h ₂ }
		⇒ */pek ⁻ -i-e-ti/	= *{pek ⁻ -i-e-ti}
117. пие.√*sper-	: */sper-/	⇒ †/sper-mn-ø/	= †{spēr-mn-ø}

118. пие.√*sreu-	: */sreu-/	⇒ */sreu-o-h ₂ /	= *{sr̥e̯-ō-h ₂ }
		⇒ */sreu-e-ti/	= *{sr̥e̯e-ti}
119. пие.√*steh ₂ -	: */steh ₂ -/	⇒ */h ₁ e-steh ₂ -m/	= *{h ₁ e-stah ₂ -m}
120. пие.√*steib-	: */steib-/	⇒ */steib-o-h ₂ /	= *{st̥eib-ō-h ₂ }
121. пие.√*steigh-	: */steigh-/	⇒ */steigh-o-h ₂ /	= *{st̥eigh-ō-h ₂ }
122. пие.√*sueh ₂ d-	: */sueh ₂ d-/	⇒ */sueh ₂ d-u-s/	= *{s̥uāh ₂ d-u-s}
		⇒ †/sueh ₂ d-u-i-s/	= *{s̥uāh ₂ d-u-i-s}
121. пие.√*suek _{ur} -	: */suek _{ur} -/	⇒ */suek _{ur} -o-s/	= *{s̥uek _{ur} -o-s}
122. пие.√*suep-	: */suep-/	⇒ */suep-n-o-s/	= *{s̥uep-n-o-s}
123. пие.√*ten-	: */ten-/	⇒ */teng-o-h ₂ /	= *{t̥eŋg-ō-h ₂ }
124. пие.√*terh ₁ -	: */terh ₁ -/	⇒ */terh ₁ -tr-o-m/	= *{t̥erh ₁ -tr-ō-m}
125. пие.√*terp-	: */terp-/	⇒ */terp-e-toi/	= *{t̥erp-e-tōi}
126. пие.√*ters-	: */ters-/	⇒ */ters-e/o-/	= *{t̥ers-e/o-}
127. пие.√*tieg ^u -	: */tieg ^u -/	⇒ */tieg ^u -e-toi/	= *{t̥ieg ^u -e-tōi}
128. пие.√*trei-	: */trei-/	⇒ */trei-es/	= *{t̥rei-es}
129. пие.√*trem-	: */trem-/	⇒ */trem-o-h ₂ /	= *{t̥rem-ō-h ₂ }
130. пие.√*skel-	: */skel-/	⇒ */skel-os-ø/	= *{skel-os-ø}
131. пие.√*ueg ^h -	: */ueg ^h -/	⇒ */ueg ^h -o-h ₂ /	= *{ueg ^h -ō-h ₂ }
		⇒ */ueg ^h -e-ti/	= *{ueg ^h -e-ti}
		⇒ */ueg ^h -e-tōd/	= *{ueg ^h -e-tōd}
132. пие.√*ueh ₂ st-	: */ueh ₂ st-/	⇒ */ueh ₂ st-u-ø/	= *{uāh ₂ st-u-ø}
133. пие.√*uek-	: */uek-/	⇒ */uek-ont-s/	= *{uek-ōnt-s}
134. пие.√*uek ^u -	: */uek ^u -/	⇒ */uek ^u -os-ø/	= *{uek ^u -os-ø}
135. пие.√*uemh ₁ -	: */uemh ₁ -/	⇒ †/uemh ₁ -ti/	= †{uemh ₁ -ti}
		⇒ †/uemh ₁ -ei-o-h ₂ /	= †{uemh ₁ -ei-ō-h ₂ }

136. пие. √ *uerǵ-	: */uerǵ-/	⇒ */uerǵ-o-m/	= *{uēǵ-ō-m}
137. пие. √ *ues ⁻¹	: */ues-/	⇒ */ues-mn-ø/	= *{ues-m̥n-ø}
138. пие. √ *ues ⁻²	: */ues-/	⇒ */ues-r-ø/	= *{ues-r̥-ø}
139. пие. √ *uet-	: */uet-/	⇒ */uet-os-ø/	= *{uet-os-ø}

Примјери о-пунине у коријену

1. пие. √ *b ^h elh ₃ -	: */b ^h olh ₃ -/	⇒ */b ^h olh ₃ -i-o-m/	= *{b ^h olh ₃ -i-ō-m}
2. пие. √ *dem-	: */dom-/	⇒ */dom-o-s/	= *{dom̥-o-s}
3. пие. √ *der ⁻¹	: */dor-/	⇒ */dor-u-ø/	= *{dor̥-u-ø}
4. пие. √ *derk-	: */dork-/	⇒ */de-dork-e/	= *{de-dōrk-e}
5. пие. √ *d ^h eiǵ ^h -	: */d ^h oiǵ ^h -/	⇒ */d ^h oiǵ ^h -o-s/	= *{d ^h oiǵ ^h -o-s}
6. пие. √ *d ^h reg ^h -	: */d ^h rog ^h -/	⇒ */d ^h rog ^h -o-s/	= *{d ^h rog ^h -o-s}
7. пие. √ *ǵemb ^h -	: */ǵomb ^h -/	⇒ */ǵomb ^h -o-s/	= *{ǵōmb ^h -o-s}
8. пие. √ *ǵen-	: */ǵon-/	⇒ */ǵon-u-ø/	= *{ǵon̥-u-ø}
9. пие. √ *g ^u en-	: */g ^u on-/	⇒ †/g ^u on-eh ₂ -ø/	= †{g ^u on̥-ah ₂ -ø}
10. пие. √ *g ^u her-	: */g ^u or-/	⇒ */g ^u or-m-o-s/	= *{g ^u ōr̥-m̥-o-s}
11. пие. √ *h ₁ ers-	: */h ₁ ors-/	⇒ */h ₁ ors-o-s/	= *{h ₁ ōrs-o-s}
		⇒ †/h ₁ ors-i-s/	= †{h ₁ ōrs-i-s}
12. пие. √ *h ₁ ger-	: */h ₁ gor-/	⇒ */h ₁ ge-h ₁ gor-e/	= *{h ₁ gē-h ₁ gōr̥-e}
13. пие. √ *h ₁ uehd ^h -	: */h ₁ ouhd ^h -/	⇒ */h ₁ ouhd ^h -r-ø/	= *{h ₁ ouhd ^h -r̥-ø}
14. пие. √ *h ₂ eǵ-	: */h ₂ oǵ-/	⇒ */h ₂ oǵ-m-o-s/	= *{h ₂ oǵ̥-m̥-o-s}
15. пие. √ *h ₂ ei-	: */h ₂ oi-/	⇒ */h ₂ oi-u-ø/	= *{h ₂ oi̥-u-ø}
16. пие. √ *h ₂ eǵ ⁻²	: */h ₂ ok-/	⇒ */h ₂ ok-r-i-s/	= *{h ₂ ok̥-r̥-i-s}
17. пие. √ *h ₂ enk-	: */h ₂ onk-/	⇒ */h ₂ onk-o-s/	= *{h ₂ ōnk̥-o-s}
18. пие. √ *h ₂ ueg-	: */h ₂ uog-/	⇒ †/h ₂ uog-s-ei-e-ti/	= †{h ₂ uog̥-s-ei̥-e-ti̥}
19. пие. √ *h ₃ dent-	: */h ₃ dont-/	⇒ */h ₃ dont-m/	= *{h ₃ dōnt̥-m̥}

20. пие. $\sqrt{*h_3esd-}$	: $*/h_3osd-/$	$\Rightarrow */h_3osd-o-s/$	= $*\{h_3osd-o-s\}$
21. пие. $\sqrt{*h_3neguh-}$	: $*/h_3noguh-/$	$\Rightarrow */sm+h_3noguh-s/$	= $*\{sm\widehat{h_3}+h_3noguh-s\}$
22. пие. $\sqrt{*h_3neh_3-}$	: $*/h_3noh_3-/$	$\Rightarrow */h_3noh_3-mn-\emptyset/$	= $*\{h_3no\widehat{h_3}-m\widehat{n}-\emptyset\}$
23. пие. $\sqrt{*hei-}$	: $*/hoi-/$	$\Rightarrow */hoi-u-o-s/$	= $*\{hoi-u-o-s\}$
24. пие. $\sqrt{*hieh_1-}$	: $*/hioh_1-/$	$\Rightarrow \dagger*/hioh_1-r-eh_2-\emptyset/$	= $\dagger\{hi\widehat{oh_1}-r-\widehat{ah_2}-\emptyset\}$
25. пие. $\sqrt{*ierk-}$	: $*/ior\acute{k}-/$	$\Rightarrow \dagger*/ior\acute{k}-s/$	= $\dagger\{ior\acute{k}-s\}$
		$\Rightarrow */ior\acute{k}-o-s/$	= $*\{ior\acute{k}-o-s\}$
26. пие. $\sqrt{*keuh_1-}$	: $*/kouh_1-/$	$\Rightarrow */kouh_1-ei-o-h_2/$	= $*\{kou\widehat{h_1}-ei-o-h_2\}$
27. пие. $\sqrt{*kvei-}$	: $*/kvoi-/$	$\Rightarrow */kvoi-n-eh_2-\emptyset/$	= $*\{kvo\widehat{i}-n-\widehat{ah_2}-\emptyset\}$
28. пие. $\sqrt{*kueln-}$	: $*/kvo\ell n-/$	$\Rightarrow \dagger/guh_3-eu+kvo\ell n-o-s/$	= $\dagger\{guh_3\widehat{eu}+kvo\widehat{\ell}n-o-s\}$
29. пие. $\sqrt{*leuk-}$	: $*/louk-/$	$\Rightarrow */louk-o-s/$	= $*\{lou\widehat{k}-o-s\}$
30. пие. $\sqrt{*melh_1-}$	: $*/molh_1-/$	$\Rightarrow */molh_1-eh_2-\emptyset/$	= $*\{mo\widehat{\ell}h_1-\widehat{ah_2}-\emptyset\}$
31. пие. $\sqrt{*negu-}$	: $*/nogu-/$	$\Rightarrow */nogu-n-o-s/$	= $*\{nogu-n-o-s\}$
32. пие. $\sqrt{*nek\upsilon-}$	: $*/nok\upsilon-/$	$\Rightarrow */nok\upsilon-t-m/$	= $*\{nok\upsilon-t-m\}$
33. пие. $\sqrt{*ped-}$	: $*/pod-/$	$\Rightarrow */pod-m/$	= $*\{pod-m\}$
34. пие. $\sqrt{*peh_2-^2}$	: $*/peh_2-/$	$\Rightarrow */poh_2-i-u-\emptyset/$	= $*\{po\widehat{h_2}-i-u-\emptyset\}$
35. пие. $\sqrt{*pent-}$	: $*/pont-/$	$\Rightarrow \dagger*/pont-eh_1-s/$	= $\dagger\{po\widehat{nt}-\widehat{eh_1}-s\}$
		$\Rightarrow */pont-h_1-o-s/$	= $*\{po\widehat{nt}-h_1-o-s\}$
		$\Rightarrow */pont-h_1-i-s/$	= $*\{po\widehat{nt}-h_1-i-s\}$
36. пие. $\sqrt{*pet-^1}$	: $*/pot-/$	$\Rightarrow */pot-i-s/$	= $*\{pot-i-s\}$
37. пие. $\sqrt{*selh_2-}$	: $*/solh_2-/$	$\Rightarrow */solh_2-n-o-s/$	= $*\{so\widehat{\ell}h_2-n-o-s\}$
38. пие. $\sqrt{*suep-}$	: $*/suop-/$	$\Rightarrow */suop-n-o-s/$	= $*\{su\widehat{op}-n-o-s\}$
39. пие. $\sqrt{*suesr-}$	: $*/suesor-/$	$\Rightarrow */suesor-es/$	= $*\{sues\widehat{or}-es\}$
40. пие. $\sqrt{*ten-}$	: $*/ton-/$	$\Rightarrow */ton-o-s/$	= $*\{to\widehat{n}-o-s\}$
41. пие. $\sqrt{*ters-}$	: $*/tors-/$	$\Rightarrow */tors-ei-o-h_2/$	= $*\{to\widehat{rs}-ei-\widehat{o}-h_2\}$

			⇒ */tors-ei-e-ti/	= *{tōrs-ei-e-ti}
42. пие. √ *trēlH-	: */tpōlH-/		⇒ */tpōlH-i-s/	= *{tpōlH-i-s}
43. пие. √ *ueǵh-	: */uōǵh-/		⇒ */uōǵh-o-s/	= *{uōǵh-o-s}
44. пие. √ *ueid-	: */uōid-/		⇒ */uōid-h₂e/	= *{uōid-h₂a}
			⇒ */uōid-th₂e/	= *{uōid-th₂a}
45. пие. √ *ueik-	: */uōik-/		⇒ */uōik-o-s/	= *{uōik-o-s}
46. пие. √ *uekʷ-	: */uokʷ-/		⇒ */uokʷ-s/	= *{uokʷ-s}
47. пие. √ *uerǵ-	: */uorǵ-/		⇒ †/uorǵ-o-m/	= †{uorǵ-ō-m}

§204 **Дуљина** (њем. *Dehnstufe*, енг. *long grade*) је степен превоја који постоји у коријену, суфиксу или наставку ако се у том елементу налази који пие. дуг вокал, тј. */ē/, */ō/. Ако је то пие. */ē/, ради се е-дуљини, а ако је то */ō/, ради се о-дуљини.

Примјери е-дуљине у коријену

1. пие. √ *der-²	: */dēr-/		⇒ */dēr-i-s/	= *{dēr-i-s}
2. пие. √ *gʷeh₃-¹	: */gʷēh₃-/		⇒ */gʷēh₃-u-s/	= *{gʷēh₃-u-s}
3. пие. √ *hiēkʷ-	: */hiēkʷ-/		⇒ †/hiēkʷ-r-ø/	= †{hiēkʷ-r-ø}
4. пие. √ *kērd-	: */kērd-/		⇒ */kērd-ø/	= *{kērd-ø}
5. пие. √ *sem-	: */sēm-/		⇒ */sēm-i/	= *{sēm-i}
6. пие. √ *(s)neh₂-	: */nēh₂-/		⇒ */nēh₂-u-s/	= *{nēh₂-u-s}

Примјери о-дуљине у коријену

1. пие. √ *h₂eu-²	: */h₂ōu-/		⇒ */h₃ōu-i-o-m/	= *{h₃ōu-i-o-m}
2. пие. √ *pēlH-	: */pōlH-/		⇒ */pōlH-o-s/	= *{pōlH-o-s}

Ледбјећи превој

§205 **Ледбјећи превој** (њем. *Schwebeablaut*) посебна је врста превоја услјед које од једног те истог коријена постају двије различите пунине тако да се чини као да вокал у њима »лебди« амо-тамо, тј. нпр. *CVRC / CRVC*.

Примјери ледбјећег превоја у коријену

1. пие. √ *b ^h elh ₃ -	: */b ^h leh ₃ -/	⇒ */b ^h leh ₃ -t-o-s/	= *{b ^h l̥h̄ ₃ -t-o-s}
	: */b ^h olh ₃ -/	⇒ */b ^h olh ₃ -i-o-m/	= *{b ^h ol̥h̄ ₃ -i-ō-m}
2. пие. √ *uerǵ-	: */uerǵ-/	⇒ */uerǵ-o-m/	= *{u̥er̄ǵ-ō-m}
	: */ureǵ-/	⇒ */ureǵ-i-o-h ₂ /	= *{u̥rēǵ-i-ō-h ₂ }

Контракција вокала

§206 Пие. вокали који су једни другима сусљедни **контракцијом** дају секундарне дуге вокале; ова појава зове се **КОНТРАКЦИЈА ВОКАЛА**.

Примјери

1. пие. √ *h ₂ enh ₁ -	⇒ */h ₂ enh ₁ -m-ō-m/	= *{h ₂ enh ₁ -m-ō-ōm}	> *{h ₂ enh ₁ -m-ōm}
2. пие. √ *ueik-	⇒ */uoik-ō-ed/	= *{u̥oik̄-ō-ed}	> *{u̥oik̄-ōd}

НЕКЕ ПОЈАВЕ ПРАИНДОЕВРОПСКИХ СОНАНАТА

Метатеза ларингала

§207 Пие. сљедови *{h̄₂i} и *{h̄₂u} могу **метатезом** дати секундарне дифтонге *{īh̄}, *{ūh̄} када се налазе испред консонаната или неслоготворних сонаната; ова појава зове се **МЕТАТЕЗА ЛАРИНГАЛА** или **Н-МЕТАТЕЗА**.

Примјери

1. пие. √ *peh ₂ - ¹	⇒ */ph ₂ -ur-ø/	= *{ph ₂ -ūr-ø}	> *{pū-h ₂ r-ø}
2. пие. √ *seh ₂ u-	⇒ */sh ₂ u-l-i-o-s/	= *{sh ₂ ū-l-i-o-s}	> *{sūh ₂ -l-i-o-s}

Губитак ларингала

§208 Пие. ларингали губе се синкопом када се налазе између неслоготворних сонаната и $*\{j\}$; ова појава зове се **ПИНООВ ЗАКОН** (енг. *Pinault's Law*).⁷³

Примјери

1. пие. $\sqrt{telh_2}$ \Rightarrow $*/telh_2-i-o-h_2/$ $=$ $*\{te\{h_2-i-\bar{o}-h_2\}$ $>$ $*\{t\bar{o}l-i-\bar{o}-h_2\}$

§209 Пие. ларингали губе се аферезом када се налазе на почетку ријечи испред слиједа $*R/o/$ а синкопом када се налазе у средини ријечи између слиједа $*/o/R$ и којег консонанта или неслоготворног сонанта; ова појава зове се **СОСИРОВ ЕФЕКТ** (енг. *Saussure Effect*).⁷⁴

Примјери

1. пие. $\sqrt{*h_1eu\eta d^h}$ \Rightarrow $*/h_1ou\eta d^h-r-\emptyset/$ $=$ $*\{h_1ou\eta d^h-r-\emptyset\}$ $>$ $*\{h_1\bar{o}ud^h-r-\emptyset\}$

2. пие. $\sqrt{*h_3mei\acute{g}h}$ \Rightarrow $*/h_3moi\acute{g}h-o-s/$ $=$ $*\{h_3m\bar{o}i\acute{g}h-o-s\}$ $>$ $*\{m\bar{o}i\acute{g}h-o-s\}$

3. пие. $\sqrt{*selh_2}$ \Rightarrow $*/solh_2-u-o-s/$ $=$ $*\{so\{h_2-u-o-s\}$ $>$ $*\{s\bar{o}l-u-o-s\}$

4. пие. $\sqrt{*telh_2}$ \Rightarrow $*/tolh_2-m-eh_2-\emptyset/$ $=$ $*\{to\{h_2-m-\bar{a}h_2-\emptyset\}$ $>$ $*\{t\bar{o}l-m-\bar{a}h_2-\emptyset\}$

НЕКЕ ПОЈАВЕ ПРАИНДООЕВРОПСКИХ КОНСОНАНАТА

§210 На почетку неких ријечи може се протезом каткада јавити пие. $*/s/$; ова појава зове се **S-MOBILE** (покретљиво s).

Примјери

1. пие. $\sqrt{*(s)pek}$ \Rightarrow $*/pek-i-o-h_2/$ $=$ $*\{pek-i-\bar{o}-h_2\}$ $>$ $*\{spek-i-\bar{o}-h_2\}$

\Rightarrow $*/pek-i-e-ti/$ $=$ $*\{pek-i-e-t_i\}$ $>$ $*\{spek-i-e-t_i\}$

2. пие. $\sqrt{*(s)u\epsilon p}$ \Rightarrow $*/u\epsilon p-o/$ $=$ $*\{u\epsilon p-o\}$ $>$ $*\{su\epsilon p-o\}$

\Rightarrow $*/u\epsilon p-er/$ $=$ $*\{u\epsilon p-\bar{e}r\}$ $>$ $*\{su\epsilon p-\bar{e}r\}$

⁷³ Georges-Jean PINAULT (1955-), француски језикословац.

⁷⁴ Ferdinand de SAUSSURE (1857-1913), швајцарски језикословац.

§211 Пие. лабиовелари **делабијализацијом** дају секундарне просте веларе када се налазе било испред или иза */u/; ова појава зове се **ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈА ЛАБИОВЕЛАРА**.

Примјери

1. пие. $\sqrt{*g^ueh_3^{-1}}$ \Rightarrow */g^uh₃-eu+k^uoln-o-s/ = *{g^uh₃- \widehat{ou} +k^uol₁-o-s} > *{g^uh₃- \widehat{ou} +k^uol₁-o-s}
2. пие. $\sqrt{*h_1eug^{uh}}$ \Rightarrow */h₁e-h₁u^gh-e-toi/ = *{h₁e-h₁u^gh-e-t \widehat{oi} } > *{h₁e-h₁u^gh-e-t \widehat{oi} }
3. пие. $\sqrt{*uek^u}$ \Rightarrow */h₁e-ue-uk^u-e-t/ = *{h₁e- \widehat{ue} -uk^u-e-t} > *{h₁e- \widehat{ue} -uk^u-e-t}

НЕКЕ ПОЈАВЕ ПРАИНДОЕВРОПСКИХ ДИФТОНГА

Нове дужине

§212 Дужина у систему пие. вокала налази се првобитно само на мјесту превојне дуљине; в. §204. Нове дужине постају накнадно, дјејством различитих промјена као што су акутско, компензацијско и моносилабичко дужење.

Акутско дужење

§213 Пие. дифтонзи типа *{ \widehat{Vh} }, *{ \widehat{Rh} } се монофтонгизују и постају *{ \widehat{Vh} }, *{ \widehat{Rh} } при чему *{ \widehat{h} } представља глотални биљег; ова појава зове се **АКУТСКО ДУЖЕЊЕ**. Под АКУТСКИМ ДУЖЕЊЕМ разумије се и само дужење и попратна глотализација.

Акутско дужење Vh-дифтонга

§214 Пие. */eh₁/ [eʔ] дјејством АКУТСКОГ ДУЖЕЊА постаје *{ \widehat{eh} } [eʔ].

Примјери

1. пие. $\sqrt{*b^reh_1}$ \Rightarrow */b^hre^h₁-ur-ø/ = *{b^hre^h₁-ur-ø} > *{b^hre^h₁-ur-ø}
2. пие. $\sqrt{*d^heh_1}$ \Rightarrow */d^hhe^h₁-ti/ = *{d^hhe^h₁-ti} > *{d^hhe^h₁-ti}
3. пие. $\sqrt{*g^heh_1}$ \Rightarrow */g^hhe^h₁-ti/ = *{g^hhe^h₁-ti} > *{g^hhe^h₁-ti}
4. пие. $\sqrt{*g^hueh_1r}$ \Rightarrow */g^hue^h₁r-s/ = *{g^hue^h₁r-s} > *{g^hue^h₁r-s}

5. пие. √ * <i>h₁ger-</i>	⇒ */ <i>h₁ge-h₁gor-e/</i>	= *{h ₁ gē-h ₁ gor̥-e}	> *{h ₁ gē̃-h ₁ gor̥-e}
6. пие. √ * <i>h₁ieh₁-</i>	⇒ †/h ₁ ii-h ₁ ieh ₁ -mi/	= †{h ₁ iī̃-h ₁ iēh ₁ -m̥j}	> †{h ₁ iī̃-h ₁ iēh ₁ -m̥j}
7. пие. √ * <i>h₂ueh₁-</i>	⇒ */ <i>h₂ueh₁-ti/</i>	= *{h ₂ uēh ₁ -t̥j}	> *{h ₂ uē̃-h ₁ -t̥j}
8. пие. √ * <i>meh₁</i>	⇒ */ <i>meh₁/</i>	= *{mēh ₁ }	> *{mē̃h ₁ }

§215 Пие. */eh₂/ [eʔ] услијед H₂-БОЈЕЊА даје *{āh₂} [aʔ], а то дјејством АКУТског ДУЖЕЊА онда постаје *{ā̃h₂} [āʔ]; в. и §171.

Примјери

1. пие. √ * <i>b^heh₂-</i>	⇒ */ <i>b^heh₂-ti/</i>	= *{b ^h āh ₂ -t̥j}	> *{b ^h ā̃h ₂ -t̥j}
2. пие. √ * <i>b^heh₂(ǵ)-</i>	⇒ */ <i>b^heh₂(ǵ)-o-s/</i>	= *{b ^h āh ₂ (ǵ)-o-s}	> *{b ^h ā̃h ₂ (ǵ)-o-s}
3. пие. √ * <i>g^ʷieh₂-</i>	⇒ */ <i>g^ʷieh₂-s/</i>	= *{g ^ʷ iāh ₂ -s}	> *{g ^ʷ iā̃h ₂ -s}
4. пие. √ * <i>ieh₂-</i>	⇒ */ <i>ieh₂-ter-s/</i>	= *{iāh ₂ -tēr-s}	> *{iā̃h ₂ -tēr-ø}
5. пие. √ * <i>meh₂-</i>	⇒ */ <i>meh₂-ter-s/</i>	= *{māh ₂ -tēr-s}	> *{mā̃h ₂ -tēr-ø}
6. пие. √ * <i>seh₂u-</i>	⇒ †/sēh ₂ u-el-i-o-s/	= †{sāh ₂ u-el̥-i-o-s}	> †{sā̃h ₂ u-el̥-i-o-s}

§216 Пие. */eh₃/ [eʔ^w] услијед H₃-БОЈЕЊА даје {ōh₃} [øʔ^w], а то дјејством АКУТског ДУЖЕЊА онда постаје *{ō̃h₃} [ōʔ]; в. и §172.

Примјери

1. пие. √ * <i>deh₃-</i>	⇒ †/di-deh ₃ -ti/	= †{d̥i-dōh ₃ -t̥j}	> †{d̥i-dō̃h ₃ -t̥j}
	⇒ */ <i>deh₃-r-o-m/</i>	= *{dōh ₃ -r̥-o-m}	> *{dō̃h ₃ -r̥-o-m}
2. пие. √ * <i>h₃ekteh₃</i>	⇒ */ <i>h₃ekteh₃/</i>	= *{h ₃ öktōh ₃ }	> *{h ₃ öktō̃h ₃ }
4. пие. √ * <i>h₃er-</i>	⇒ */ <i>h₁e-h₃r-to/</i>	= *{h ₁ ō̃-h ₃ r-to}	> *{h ₁ ō̃̃-h ₃ r-to}
5. пие. √ * <i>ieh₃s-</i>	⇒ */ <i>ieh₃s-t-o-s/</i>	= *{iōh ₃ s-t-o-s}	> *{iō̃h ₃ s-t-o-s}

§217 Пие. */oh/ [oʔ, oʔ, oʔ^w] дјејством АКУТског ДУЖЕЊА постаје {ō^h} [oʔ].

Примјери

1. пие. √ * <i>deu-</i>	⇒ */ <i>du-o-h₁+dek̥m/</i>	= *{d̥u-ō̃h ₁ +dek̥m}	> *{d̥u-ō̃̃h ₁ +dek̥m}

2. пие. $\sqrt{*gleub^h-}$	$\Rightarrow */gleub^h\text{-o-h}_2/$	$= \{g_l\widehat{e}ub^h\text{-o-h}_2\}$	$> \{g_l\widehat{e}ub^h\text{-o-h}_2\}$
	$\Rightarrow */glub^h\text{-o-h}_2/$	$= \{g_l\widehat{u}b^h\text{-o-h}_2\}$	$> \{g_l\widehat{u}b^h\text{-o-h}_2\}$
3. пие. $\sqrt{*h_1ek-}$	$\Rightarrow */h_1\text{o-h}_1k\text{-u-s}/$	$= \{h_1\widehat{o}\text{-h}_1k\text{-u-s}\}$	$> \{h_1\widehat{o}\text{-h}_1k\text{-u-s}\}$
4. пие. $\sqrt{*nieh_1-}$	$\Rightarrow */ni\text{oh}_1\text{-r-eh}_2\text{-}\emptyset/$	$= \{H_l\widehat{oh}_1\text{-r-ah}_2\text{-}\emptyset\}$	$> \{H_l\widehat{oh}_1\text{-r-ah}_2\text{-}\emptyset\}$
5. пие. $\sqrt{*leg-}$	$\Rightarrow */leg\text{-o-h}_2/$	$= \{l\widehat{e}g\text{-o-h}_2\}$	$> \{l\widehat{e}g\text{-o-h}_2\}$
6. пие. $\sqrt{*tek-}$	$\Rightarrow */ti\text{-tk}\text{-o-h}_2/$	$= \{t_i\text{-tk}\text{-o-h}_2\}$	$> \{t_i\text{-tk}\text{-o-h}_2\}$

Акутско дужење RH-дифтонга

§218 Пие. $*/mh_1/$ [əmʔ] дјејством АКУТског дужења постаје $\{m\widehat{h}_1\}$ [ə:m].

Пие. $*/mh_2/$ [əmʔ] улијед H_2 -БОЈЕЊА даје $\{m\widehat{h}_2\}$ [ə:mʔ], а то дјејством АКУТског дужења онда постаје $\{m\widehat{h}_2\}$ [ə:m]; в. и §183.

Пие. $*/mh_3/$ [əmʔ^w] улијед H_3 -БОЈЕЊА даје $\{m\widehat{h}_3\}$ [əmʔ^w], а то дјејством АКУТског дужења онда постаје $\{m\widehat{h}_3\}$ [ə:m]; в. и §183.

Примјери

1. пие. $\sqrt{*demh_1-}$ $\Rightarrow */dm\widehat{h}_1\text{-t-o-s}/$ $= \{d\widehat{m}h_1\text{-t-o-s}\}$ $> \{d\widehat{m}h_1\text{-t-o-s}\}$

§219 Пие. $*/nh_1/$ [ənʔ] дјејством АКУТског дужења постаје $\{n\widehat{h}_1\}$ [ə:n].

Пие. $*/nh_2/$ [ənʔ] улијед H_2 -БОЈЕЊА даје $\{n\widehat{h}_2\}$ [ə:nʔ], а то дјејством АКУТског дужења онда постаје $\{n\widehat{h}_2\}$ [ə:n]; в. и §184.

Пие. $*/nh_3/$ [ənʔ^w] улијед H_3 -БОЈЕЊА даје $\{n\widehat{h}_3\}$ [ənʔ^w], а то дјејством АКУТског дужења онда постаје $\{n\widehat{h}_3\}$ [ə:n]; в. и §184.

Примјери

1. пие. $\sqrt{*d^h(u)enh_2-}$ $\Rightarrow */d^h(u)n\widehat{h}_2\text{-t-o-s}/$ $= \{d^h(u)\widehat{n}h_2\text{-t-o-s}\}$ $> \{d^h(u)\widehat{n}h_2\text{-t-o-s}\}$

2. пие. $\sqrt{*genh_1-}$ $\Rightarrow */g\widehat{n}h_1\text{-t-o-s}/$ $= \{g\widehat{n}h_1\text{-t-o-s}\}$ $> \{g\widehat{n}h_1\text{-t-o-s}\}$

3. пие. $\sqrt{*genh_3-}$ $\Rightarrow */g\widehat{n}h_3\text{-sk-o-h}_2/$ $= \{g\widehat{n}h_3\text{-sk-o-h}_2\}$ $> \{g\widehat{n}h_3\text{-sk-o-h}_2\}$

$\Rightarrow */g\widehat{n}h_3\text{-t-o-s}/$ $= \{g\widehat{n}h_3\text{-t-o-s}\}$ $> \{g\widehat{n}h_3\text{-t-o-s}\}$

§220 Пие. */rh₁/ [əɾʔ] дјејством АКУТског дужења постаје *{ṛ^h} [əɾ:].

Пие. */rh₂/ [əɾʔ] улијед Н₂-БОЈЕЊА даје *{ṛ₂h₂} [əɾʔ], а то дјејством АКУТског дужења онда постаје *{ṛ₂^h} [əɾ:]; в. и §185.

Пие. */rh₃/ [əɾʔ^w] улијед Н₃-БОЈЕЊА даје *{ṛ₃h₃} [əɾʔ^w], а то дјејством АКУТског дужења онда постаје *{ṛ₃^h} [əɾ:]; в. и §185.

Примјери

1. пие. √ *sterh₃- ⇒ */strh₃-t-o-s/ = *{stṛ₃h₃-t-o-s} > *{stṛ₃^h-t-o-s}

§221 Пие. */lh₁/ [əlʔ] дјејством АКУТског дужења постаје *{l^h} [əl:].

Пие. */lh₂/ [əlʔ] улијед Н₂-БОЈЕЊА даје *{l₂h₂} [əlʔ], а то дјејством АКУТског дужења онда постаје *{l₂^h} [əl:]; в. и §186.

Пие. */lh₃/ [əlʔ^w] улијед Н₃-БОЈЕЊА даје *{l₃h₃} [əlʔ^w], а то дјејством АКУТског дужења онда постаје *{l₃^h} [əl:]; в. и §186.

Примјери

1. пие. √ *ǵ^helh₃- ⇒ t/ǵ^hlh₃-r-o-s/ = t{ǵ^hl₃h₃-r-o-s} > t{ǵ^hl₃^h-r-o-s}

2. пие. √ *melh₃- ⇒ */mlh₃-sk-o-h₂/ = *{m₃l₃h₃-sk-o-h₂} > *{m₃l₃^h-sk-o-h₂}

3. пие. √ *telh₂- ⇒ */tlh₂-t-o-s/ = *{tl₂h₂-t-o-s} > *{tl₂^h-t-o-s}

4. пие. √ *uelh₁- ⇒ t/ulh₁-n-os-ø/ = t{u₁lh₁-n-os-ø} > t{u₁l^h-n-os-ø}

§222 Пие. */iη/ [iʔ, iʔ, iʔ^w] дјејством АКУТског дужења постаје *{i^η} [i:].

Примјери

1. пие. √ *k^heiη- ⇒ */kiη-on-s/ = *{k^hiη-on-s} > *{k^hi^η-on-ø}

2. пие. √ *sreiηg- ⇒ */sriηg-os-ø/ = *{sri^hηg-os-ø} > *{sri^hηg-os-ø}

3. пие. √ *ueiη- ⇒ */uiη-s/ = *{u^hiη-s} > *{u^hi^η-s}

§223 Пие. */uη/ [uʔ, uʔ, uʔ^w] дјејством АКУТског дужења постаје *{ū^η} [u:].

Примјери

1. пие. √ *b^heuη₂- ⇒ */h₁e-b^huη₂-t/ = *{h₁e-b^hū^η₂-t} > *{h₁e-b^hū^η₂-t}

2. пие. $\sqrt{*d^heun-}$	\Rightarrow */d ^h u ⁿ -m-o-s/	= *{d ^h u ⁿ -m-o-s}	> *{d ^h u ⁿ -m-o-s}
3. пие. $\sqrt{*h_3b^hreun-}$	\Rightarrow */h ₃ b ^h ru ⁿ -s/	= *{h ₃ b ^h ru ⁿ -s}	> *{h ₃ b ^h ru ⁿ -s}
4. пие. $\sqrt{*seun-}$	\Rightarrow */su ⁿ -s/	= *{su ⁿ -s}	> *{su ⁿ -s}

Компензацијско дужење

§224 Пие. слѣдови типа *{VR}C# и неки слѣдови типа *{VRR}# губе {R}, C и на рачун тога постају *{VR̄}; ова појава зове се **КОМПЕНЗАЦИЈСКО ДУЖЕЊЕ**. Под КОМПЕНЗАЦИЈСКИМ ДУЖЕЊЕМ раумије се и само дужење и попутна синкопа / апокопа.

Стангов закон

§225 Пие. *{Vn̄m}#, *{Vum}# губи *{n}, *{u} и дјејством КОМПЕНЗАЦИЈСКОГ ДУЖЕЊА постаје *{V̄m}#, *{V̄m}#; ова појава зове се **СТАНГОВ ЗАКОН** (енг. *Stang's Law*).⁷⁵

Примјери

1. пие. $\sqrt{*dei-}$	\Rightarrow */di-eu-m/	= *{d _i -eu-m}	> *{d _i -e-m}
2. пие. $\sqrt{*g^eh_3-}$	\Rightarrow */g ^u h ₃ -eu-m/	= *{g ^u h ₃ -ou-m}	> *{g ^u h ₃ -o-m}
3. пие. $\sqrt{*meg-}$	\Rightarrow */m ^g -eh ₂ -m/	= *{m ^g -ah ₂ -m}	> *{m ^g -a-m}
4. пие. $\sqrt{*steh_2-}$	\Rightarrow */h ₁ e-steh ₂ -m/	= *{h ₁ e-stah ₂ -m}	> *{h ₁ e-stā-m}

Семерењијев закон

§226 Пие. *{VNs}, *{Vrs}, *{VrH} губи *{s}, *{H} и дјејством КОМПЕНЗАЦИЈСКОГ ДУЖЕЊА постаје *{V̄N}, *{V̄r}, *{V̄r}; ова појава зове се **СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН** (енг. *Szemerényi's Law*).⁷⁶

Примјери

1. пие. $\sqrt{*b^reh_2-}$	\Rightarrow */b ^h reh ₂ -ter-s/	= *{b ^h ra ^h -ter-s}	> *{b ^h ra ^h -ter-ø}
2. пие. $\sqrt{*deh_2i-}$	\Rightarrow */deh ₂ i-uer-s/	= *{da ^h h ₂ i-uer-s}	> *{da ^h h ₂ i-uer-ø}

⁷⁵ Christian STANG (1900–1977), норвешки језикословац.

⁷⁶ Oswald SZEMERÉNYI (1913–1996), мађарски језикословац.

3. пие. $\sqrt{*d^h e g^h}$ -	\Rightarrow */d ^h g ^h - om-s /	= *{d ^h g ^h - om-s }	> *{d ^h g ^h - om-ø }
4. пие. $\sqrt{*d^h u g h_2}$ -	\Rightarrow */d ^h ugh ₂ - ter-s /	= *{d ^h ugh ₂ - ter-s }	> *{d ^h ugh ₂ - ter-ø }
5. пие. $\sqrt{*g^h e i}$ -	\Rightarrow */g ^h i- om-s /	= *{g ^h i- om-s }	> *{g ^h i- om-ø }
6. пие. $\sqrt{*h_2 e k^{-1}}$	\Rightarrow */h ₂ ek- mon-s /	= *{h ₂ ak-m om-s }	> *{h ₂ ak-m om-ø }
	\Rightarrow t/h ₂ eks- on-s /	= t{h ₂ aks- om-s }	> t{h ₂ aks- om-ø }
7. пие. $\sqrt{*h e h_2 m}$ -	\Rightarrow */neh ₂ m- or-h₂ /	= *{h ₂ ah ₂ m- or-h₂ }	> *{h ₂ ah ₂ m- or-ø }
8. пие. $\sqrt{*i e h_2}$ -	\Rightarrow */ieh ₂ - ter-s /	= *{i ^h ah ₂ - ter-s }	> *{i ^h ah ₂ - ter-ø }
9. пие. $\sqrt{*k e i n u}$ -	\Rightarrow */kinu- on-s /	= *{ki ^h nu- om-s }	> *{ki ^h nu- om-ø }
10. пие. $\sqrt{*k e u}$ -	\Rightarrow */ku- on-s /	= *{ku- om-s }	> *{ku- om-ø }
11. пие. $\sqrt{*m e h_2}$ -	\Rightarrow */meh ₂ - ter-s /	= *{ma ^h h ₂ - ter-s }	> *{ma ^h h ₂ - ter-ø }
12. пие. $\sqrt{*p e h_2^{-2}}$	\Rightarrow */ph ₂ - ter-s /	= *{ph ₂ - ter-s }	> *{ph ₂ - ter-ø }
13. пие. $\sqrt{*u e d^{-2}}$	\Rightarrow */ud- or-h₂ /	= *{ud- or-h₂ }	> *{ud- or-ø }

СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН јавља се и ван дифтонга, у пие. слѣдовима типа *{vss}# и {Nss}#, који слично губе *{-s} те постају *{Vs}# и *{Ns}#.

Примјери

1. пие. $\sqrt{*g e r h_2}$ -	\Rightarrow */gerh ₂ - es-s /	= *{gerh ₂ - as-s }	> *{gerh ₂ - as-ø }
2. пие. $\sqrt{*h_2 e u s}$ -	\Rightarrow */h ₂ eus- os-s /	= *{h ₂ aus- os-s }	> *{h ₂ aus- os-ø }
	\Rightarrow t/h ₂ us- os-s /	= t{h ₂ us- os-s }	> t{h ₂ us- os-ø }
3. пие. $\sqrt{*m e h_1}$ -	\Rightarrow */meh ₁ - n-s-s /	= *{me ^h h ₁ - n-s-s }	> *{me ^h h ₁ - n-s-ø }

Напомена. У задње вријеме јавило се много сумњи у вези са традиционалним тумачењем СЕМЕРЕЊИЈЕВОГ ЗАКОНА; између осталог, поставља се питање да ли је дужење у *{VNs}- и *{VRs}-позицијама (које улганвом чине номинативи сингулара С-основа) заиста посљедица апокопе пие. *-s или је – ако су номинативи сингулара неких С-основа заправо били асигматски – уствари посљедица дужења вокала пред сонантом на крају ријечи. Засад коначног одговора нема, али се чини да ће временом традиционална дефиниција СЕМЕРЕЊИЈЕВОГ ЗАКОНА готово сигурно бити напиштена. В. више у ПГЈ III.

Моносилабичко дужење

§227 У једносложним ријечима пие. вокали, слоготворни сонанти и дифтонзи могу се продужити; ова појава зове се **МОНОСИЛАБИЧКО ДУЖЕЊЕ**.

Примјери

1. пие. √ * <i>kērd-</i>	⇒ */ <i>kērd-∅</i> /	= *{ <i>kērd-∅</i> }	> *{ <i>kērd-∅</i> }
2. пие. √ * <i>neu-</i>	⇒ */ <i>nu</i> /	= *{ <i>nū</i> }	> *{ <i>nū</i> }
3. пие. √ * <i>ped-</i>	⇒ */ <i>pōd-s</i> /	= *{ <i>pōd-s</i> }	> *{ <i>pōd-s</i> }
4. пие. √ * <i>ue-</i>	⇒ */ <i>ue</i> /	= *{ <i>ue</i> }	> *{ <i>ē</i> }

НЕКЕ ПОЈАВЕ ПРАИНДОЕВРОПСКИХ КОНСОНАНТСКИХ ГРУПА

§228 Пие. група */*dt*/ епентезом постаје */*dʰt*/; ова појава зове се **s-ЕПЕНТЕЗА**.

Примјери

1. пие. √ * <i>ued-</i>	⇒ */ <i>ud-ter-o-s</i> /	= *{ <i>ud-ter-o-s</i> }	> *{ <i>udʰs-ter-o-s</i> }
2. пие. √ * <i>ueid-</i>	⇒ <i>t</i> /* <i>uid-tor-s</i> /	= <i>t</i> { <i>uid-tōr-s</i> }	> <i>t</i> { <i>uidʰs-tōr-∅</i> }
	⇒ */ <i>uoid-th₂e</i> /	= *{ <i>uoid-th₂a</i> }	> *{ <i>uoidʰs-th₂a</i> }

§229 Пие. група */*ss*/ дегеминацијом постаје */*s*/; ова појава зове се **ss-ДЕГЕМИНАЦИЈА**.

Примјери

1. пие. √ * <i>h₁es-</i>	⇒ */ <i>h₁es-si</i> /	= *{ <i>h₁es-si</i> }	> *{ <i>h₁es-i</i> }

§230 Пие. групе типа *{*Cᵢ*}, *{*Rᵢ*}, *{*Cᵤ*}, *{*Rᵤ*} епентезом могу постати *{*Cᵢᵢ*}, *{*Rᵢᵢ*}, *{*Cᵤᵤ*}, *{*Rᵤᵤ*}; ова појава зове се **ЗИВЕРСОВ ЗАКОН** (енг. *Sievers's Law*).⁷⁷

⁷⁷ Eduard SIEVERS (1850-1932), њемачки језикословац.

Облици који дјејством ЗИВЕРСОВОГ ЗАКОНА постају на почетку ријечи зову се и Линдеманове варијанте.⁷⁸

Примјери

1. пие. √ *h ₁ ei-	⇒ */h ₁ i-ont-es/	= *{h ₁ i-ōnt-es}	> *{h ₁ i-ōnt-es}
2. пие. √ *h ₁ eḱ-	⇒ */h ₁ o-h ₁ k̑-i-os-ø/	= *{h ₁ ō-h ₁ k̑-i-os-ø}	> *{h ₁ ō-h ₁ k̑-i-os-ø}
3. пие. √ *keu-	⇒ */ku-on-s/	= *{ku-ōn-s}	> *{ku-ōn-s}
	⇒ */ku-on-m/	= *{ku-on-m}	> *{ku-on-m}
4. пие. √ *med ^h - ¹	⇒ */med ^h -i-o-s/	= *{med ^h -i-o-s}	> *{med ^h -i-o-s}
5. пие. √ *pet- ¹	⇒ */pot-n-ih ₂ -ø/	= *{pot-n-ih ₂ -ø}	> *{pot-n-ih ₂ -ø}
6. пие. √ *(s)peḱ-	⇒ */(s)peḱ-i-o-h ₂ /	= *{(s)peḱ-i-ō-h ₂ }	> *{(s)peḱ-i-ō-h ₂ }
7. пие. √ *trei-	⇒ */tri-h ₂ /	= *{tri-h ₂ }	> *{tri-h ₂ }

ЗИВЕРСОВ ЗАКОН јавља се и ван консонантских група, и то у пие. слѣдовима типа *{VȒi} и *{VȒu}, од којих онда може постати *{VȒi} и *{VȒu}.

Примјери

1. пие. √ *seh ₂ u-	⇒ */seh ₂ u-el-i-o-s/	= *{sāh ₂ u-el-i-o-s}	> *{sāh ₂ u-el-i-o-s}

§231 Пие. група */dC/ може постати *{h₁C};⁷⁹ ова појава зове се **КОРТЛАНДОВ ЕФЕКАТ** (енг. *Kortlandt Effect*).

Примјери из коријена и основа

1. пие. √ *deḱm-	⇒ */dk̑m-t-om/	= *{dk̑m-t-ōm}	> *{h ₁ k̑m-t-ōm}
2. пие. √ *deu-, *deḱm	⇒ */du-i+dk̑m-t-i-(h ₁)/	= *{du-i+dk̑m-t-i-(h ₁)}	> *{h ₁ u-i+h ₁ k̑m-t-i-(h ₁)}

Библиографска напомена: литературу за ову цјелину в. под тачком *Појаве у фонетици и фонетици индоевропског прајезика у Препорученом штиву* на крају књиге.

⁷⁸ Frederik Otto LINDEMAN (1936–), њемачки језикословац.

⁷⁹ У оквиру глоталне теорије Кортландов ефекат схвата се као **синкопа**, тј. *{tC} > *{ʔC}.

**КОМПАРАТИВНА И ИСТОРИЈСКА ФОНЕТИКА ГРЧКОГ ЈЕЗИКА I
ИСХОД ПОЈЕДИНАЧНИХ ПРАИНДООЕВРОПСКИХ ГЛАСОВА**

Функцијска транскрипција

реконструисаног облика у којој је разријешено који вокали су обојени а који не, који сонанти су слоготворни а који не, који су дио дифтонга а који не итд. Функцијска транскрипција увучена је за два степена и даје се у витичастим заградама и петиту.

Микенски примјери

наводе се одвојено од грчких. Облик примјера дат је и у графемском запису (у преломљеним заградама) са фонемском транскрипцијом (у косим заградама и петиту).

Позни индоевропски праоблик

у функцијској транскрипцији (у витичастим заградама), у петиту и увучено за два степена. Позни индоевропски праоблик даје се код оних праоблика који су још у индоевропском прајезику били подвргнути дјелу какве гласовне промјене (овдје нпр. СТАНГОВОГ ЗАКОНА). Ако је појава која је у позном облику по сриједи иста као она која се примјером илуструје (в. десно), онда се даје у масном слогу, а ако није, онда се даје потцртано.

Грчки примјер (са дијалекатском потврдом, ако постоји) у графемском запису (у преломљеним заградама) са фонемском транскрипцијом (у косим заградама и петиту).

Примјери се налазе на сивој позадини.

Праиндоевропска реконструкција, у фонемском запису (у косим заградама), означена звјездицом.

Сродне ријечи из других индоевропских језика, увучене за један степен и углавном у графемском запису (у преломљеним заградама). Сродне ријечи које су у потпуности идентичне датом примјеру означене су помоћу знака =.

грч. ⟨Δῖός⟩ /diós/, (беот.) ⟨Διρός⟩ < пие. */di-u-os/
 = пие. */{d̥i-u-os}/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = нфр. ⟨ΠΙΟΣ⟩
 ≈ стинд. ⟨diváh⟩ < пие. */di-u-es/
 = пие. */{d̥i-u-es}/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)

Сродне ријечи које нису у потпуности идентичне примјеру означене су помоћу знака ≈. Ове ријечи увучене су за један степен и углавном су у графемском запису (у преломљеним заградама).

Назив појаве која је у функцијској транскрипцији (в. лијево) по сриједи, у малом верзалу, и **референца** на параграф у тексту приручника у којем се та појава тумачи, у петиту иза назива појаве.

грч. (хом.) ⟨Δῖί⟩ /dií/ < пие. */di-u-ei/
 = пие. */{d̥i-u-ei}/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = стинд. ⟨divé⟩

мик. ⟨di-we⟩ /diuei/ < пие. */di-u-ei/
 = грч. (хом.) ⟨Δῖί⟩ итд. (в. горе)

Сродан облик из грчког

који је у потпуности идентичан микенском облику (ако постоји).

(У микенским се примјерима подразумијева да је функцијска транскрипција реконструисаног облика иста као она која је дата под грчким примјером горе; према томе, за више података треба вазда гледати под грчки примјер.)

грч. (хом.) ⟨Ζῖν⟩ /zēn/ < пие. */di-eu-m/
 = пие. */{d̥i-eu-m}/
 > пие. */{d̥i-e-m}/ (СТАНГОВ ЗАКОН, в. §225)
 = стинд. ⟨dyám), нфр. ⟨TIAN⟩

Појава која се примјером илуструје (овдје нпр. исход праиндоевропске консонантске гупе */di/ истакнута је помоћу масног слога.

Граматичко дефиниција и значење свих облика (индоевропских, грчких, дијалекатских, микенских, староиндијских, авестијских, староперсијских, јерменских, фригијских, латинских) који су у одредници дати налази се, скупа са етимолошким објашњењем, у *Етимолошком рјечнику примјера*. У *Етимолошком рјечнику* ови облици налазе се под својим индоевропским коријенима, а коријен сваког облика може се сазнати помоћу *Индекса примјера према индоевропском коријену*, који се налази на крају књиге. (Осим тога на крају књиге постоји и *Индекс примјера на изворним писмима*.)

ИСХОД ПРАИНДОЕВРОПСКИХ ВОКАЛА У ГРЧКОМ

ПРЕГЛЕД

пие.	пгрч.	мик.	грч.
*/e/	*/e/, */a/, ¹ */o/ ²	⟨e/Ce⟩/e/, ⟨a/Ca⟩/a/, ¹ ⟨o/Co⟩/o/ ²	⟨ε⟩/e/, ⟨α⟩/a/, ¹ ⟨ο⟩/o/ ²
*/o/	*/o/, /u/ ³	⟨o/Co⟩/o/, ⟨Cu⟩/u/ ^{3,4}	⟨ο⟩/o/, ⟨υ⟩/u/ ³ (арк-кип. и еол. ⟨υ⟩ ⁴)
*/ē/	*/ē/, */ā/, ¹ */ō/ ²	⟨e/Ce⟩/ē/, ⟨a/Ca⟩/ā/, ¹ ⟨o/Co⟩/ō/ ²	⟨η⟩/ē/, ⟨ᾱ⟩/ā/, ¹ ⟨ω⟩/ō/ ²
*/ō/	*/ō/	⟨o/Co⟩/ō/	⟨ω⟩/ō/

Биљешке: 1 – услијед *H₂-БОЈЕЊА (в. §123, 171, 180, 183-186); 2 – услијед *H₃-БОЈЕЊА (в. §124, 172, 181, 183-186); 3 – под условом да се налази између којег пие. назала или ликвиде и којег пие. лабијала или лабиовелара, или обрнуто, дјејством тзв. КОУГИЛОВОГ ЗАКОНА; 4 – под условом да се налази на крају ријечи.

РАЗВИТАК СИСТЕМА ВОКАЛА

§232 У овом поглављу разматрамо систем самосталних вокала, а вокале у склопу дифтонга размотрићемо напосе у *Праисторији грчког језика II*.

§233 **Праиндоевропски систем вокала** (la) изворно се састојао од */e/ [e], */o/ [o], */ē/ [e:], */ō/ [o:]; в. §119.

(la)	*/e/ [e]	*/o/ [o]
	*/ē/ [e:]	*/ō/ [o:]

Пие. вокали дијеле се на кратке (*/e/, */o/) и дуге (*/ē/, */ō/), на предње (*/e/, */ē/) и задње (*/o/, */ō/), на нелабијализоване (*/e/, */ē/) и лабијализоване (*/o/, */ō/).

§234 У изворни праиндоевропски систем вокала могу се осим тога убројити и **слоготворни сонанти** (Iб); то су $\{m\}$ [əm], $\{n\}$ [ən], $\{r\}$ [ər], $\{l\}$ [əl], $\{j\}$ [i], $\{u\}$ [u], $\{h_1\}$ [əʔ], $\{h_2\}$ [əʃ], $\{h_3\}$ [əʃʷ].

(Iб)	$\{j\}$ [i]	$\{u\}$ [u]	
	*/e/ [e]	*/o/ [o]	
	$\{m\}$ [əm]	$\{r\}$ [ər]	$\{h_1\}$ [əʔ]
	$\{n\}$ [ən]	$\{l\}$ [əl]	$\{h_2\}$ [əʃ]
			$\{h_3\}$ [əʃʷ]
	*/ē/ [e:]	*/ō/ [o:]	

Пие. слоготворни сонанти дијеле се на назале ($\{m\}$, $\{n\}$), ликвиде ($\{r\}$, $\{l\}$), семивокале ($\{j\}$, $\{u\}$) и ларингале ($\{h_1\}$, $\{h_2\}$, $\{h_3\}$).

§235 Поред примарних слоготворних сонаната постоје и **секундарни слоготворни сонанти** који се такође могу убројити у изворни систем праиндоевропских вокала; то су $\{j_2\}$ [i], $\{u_2\}$ [u] и $\{h_{1_2}\}$ [əʔ].

Секундарни слоготворни сонанти постају дјејством различитих промјена од примарних неслоготворних сонаната (Iб) или од консонаната.

пие. $\{j\}$ > пие. $\{i_2\}$	ЗИВЕРСОВ ЗАКОН, в. §230
пие. $\{u\}$ > пие. $\{u_2\}$	ЗИВЕРСОВ ЗАКОН, в. §230
пие. */d/ > пие. $\{h_{1_2}\}$	КОРТЛАНДОВ ЕФЕКАТ, в. §231

Секундарни слоготворни сливају се са примарним слоготворним сонантима, тј. $\{j_2\}$ са $\{j\}$, $\{u_2\}$ са $\{u\}$, $\{h_{1_2}\}$ са $\{h_1\}$.

§236 У нешто каснији систем праиндоевропских вокала убрајају се затим и **секундарни вокали** (Iв); то су $\{a\}$ [a], $\{ā\}$ [a:], $\{ö\}$ [ø], $\{ō\}$ [ø:].

(Iв)	$\{j\}$ [i]	$\{u\}$ [u]
	*/e/ [e], $\{ö\}$ [ø]	*/o/ [o]
	$\{a\}$ [a]	

*{m̥} [əm]	*{r̥} [ər]	*{h ₁ } [ə]
*{ŋ} [əŋ]	*{l̥} [əl]	*{h ₂ } [ɐ]
		*{h ₃ } [ə]
	*/ē/ [e:], *{ō̄} [ø:]	*/ō/ [o:]
	*{ā} [a:]	

Секундарни вокали постају дјелством H_2 - и H_3 -БОЈЕЊА од примарних вокала (la).

пие. */e/ > пие. */a/	H_2 -БОЈЕЊЕ, в. §123, 171, 180
пие. */ē/ > пие. */ā/	H_2 -БОЈЕЊЕ, в. §123, 171, 180
пие. */e/ > пие. */ö/	H_3 -БОЈЕЊЕ, в. §124, 172, 181
пие. */ē/ > пие. */ō̄/	H_3 -БОЈЕЊЕ, в. §124, 172, 181 ⁸⁰

§237 У каснији систем праиндоевропских вокала убрајају се осим тога и **дуги акутски вокали и сонанти** (lr); дуги акутски вокали су */ē^h/ [e:], */ō^h/ [o:], *{ā^h₂} [a:], *{ō̄^h₃} [ø:], а дуги акутски сонанти *{r̥^h₁} [ə:m], *{r̥^h₂} [ɐ:m], *{r̥^h₃} [ə:m], *{ŋ^h₁} [ə:n], *{ŋ^h₂} [ɐ:n], *{ŋ^h₃} [ə:n], *{r̥^h} [ər:], *{r̥^h₂} [ɐ:r], *{r̥^h₃} [ə:r], *{l̥^h} [əl:], *{l̥^h₂} [ɐ:l:], *{l̥^h₃} [ə:l:], *{i^h} [i:], *{ū^h} [u:].

(lr)	*{i} [i]		*{u} [u]
	*/e/ [e], *{ō} [ø]		*/o/ [o]
		*{a} [a]	
	*{m̥} [əm]	*{r̥} [ər]	*{h ₁ } [ə]
	*{ŋ} [əŋ]	*{l̥} [əl]	*{h ₂ } [ɐ]
			*{h ₃ } [ə]
	*{i ^h } [i:]		*{ū ^h } [u:]
	*/ē/ [e:], */ē ^h / [e:], *{ō̄} [ø:], *{ō̄ ^h ₃ } [ø:]		*/ō/ [o:], */ō ^h / [o:]
		*{ā} [a:], *{ā ^h ₂ } [a:]	

⁸⁰ Такође, H_2 -БОЈЕЊЕ и H_3 -БОЈЕЊЕ утицало је на *{h₂} [əŋ] и *{h₃} [əŋ^w]; наиме, [əŋ] је дјелством H_3 -БОЈЕЊА постало [ɐŋ], а [əŋ^w] дјелством H_3 -БОЈЕЊА [əŋ]. (Пие.*{h₁} [əʔ] остало је без промјене.) Пие. [əʔ], [ɐŋ], [əŋ] услјед глотализације напосљетку је дало [ə], [ɐ], [ə].

*{ṁ^h}[ɛ:ɪ], *{ṁ₂^h}[ɛ:ɪ], *{ṁ₃^h}[ɛ:ɪ] *{ṛ^h}[ɛ:r], *{ṛ₂^h}[ɛ:r], *{ṛ₃^h}[ɛ:r]
 *{ṇ^h}[ɛ:n], *{ṇ₂^h}[ɛ:n], *{ṇ₃^h}[ɛ:n] *{ṽ^h}[ɛ:l], *{ṽ₂^h}[ɛ:l], *{ṽ₃^h}[ɛ:l]

Дуги акутски вокали постали су дјејством АКУТСКОГ ДУЖЕЊА од примарних дифтонга о којим ће више ријечи бити у *Праисторији грчког језика I 2*.

пие. *{ēh₁} > пие. *{ē^h} АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214
 пие. *{ēh₂} > пие. *{ā^h} H₂-БОЈЕЊЕ И АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215
 пие. *{ēh₃} > пие. {ō^h} H₃-БОЈЕЊЕ И АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §216
 пие. *{ōh} > пие. *{ō^h} АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217

На исти начин постали су и дуги акутски сонанти.

пие. *{ṁ^h} > пие. *{ṁ^h} АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §218
 пие. *{ṁ₂^h} > пие. *{ṁ₂^h} H₂-БОЈЕЊЕ И АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §218
 пие. *{ṁ₃^h} > пие. *{ṁ₃^h} H₃-БОЈЕЊЕ И АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §218
 пие. *{ṇ^h} > пие. *{ṇ^h} АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §219
 пие. *{ṇ₂^h} > пие. *{ṇ₂^h} H₂-БОЈЕЊЕ И АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §219
 пие. *{ṇ₃^h} > *{ṇ₃^h} H₃-БОЈЕЊЕ И АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §219
 пие. *{ṛ^h} > пие. *{ṛ^h} АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §220
 пие. *{ṛ₂^h} > пие. *{ṛ₂^h} H₂-БОЈЕЊЕ И АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §220
 пие. *{ṛ₃^h} > *{ṛ₃^h} H₃-БОЈЕЊЕ И АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §220
 пие. *{ṽ^h} > пие. *{ṽ^h} АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §221
 пие. *{ṽ₂^h} > пие. *{ṽ₂^h} H₂-БОЈЕЊЕ И АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §221
 пие. *{ṽ₃^h} > пие. *{ṽ₃^h} H₃-БОЈЕЊЕ И АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §221
 пие. *{ī^h} > пие. *{ī^h} АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §222
 пие. *{ū^h} > пие. *{ū^h} АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §223

Сви дуги акутски гласови имају **глотални биљег**, тј. *^h; он их разликује од тзв. циркумфлексних дугих гласова који тај биљег немају.

У каснијем систему праиндоевропских вокала налазе се коначно и неки **циркумфлексни дуги вокали и сонанти** који постјају дјејством различитих промјена од оних примарних вокала (Ia) и сонаната (I6).

пие. */oe/ > пие. */ō ₂ /	КОНТРАКЦИЈА, в. §206
пие. */oo/ > пие. */ō ₂ /	КОНТРАКЦИЈА, в. §206
пие. */e/ > пие. */ē ₂ /	СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226
пие. */o/ > пие. */ō ₂ /	СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226
пие. */e/ > пие. */ē ₂ /	МОНОСИЛАБИЧКО ДУЖЕЊЕ, в. §227
пие. */o/ > пие. */ō ₂ /	МОНОСИЛАБИЧКО ДУЖЕЊЕ, в. §227
пие. */i/ > пие. */ī/	МОНОСИЛАБИЧКО ДУЖЕЊЕ, в. §227
пие. */u/ > пие. */ū/	МОНОСИЛАБИЧКО ДУЖЕЊЕ, в. §227

Секундарни циркумфлексни дуги вокали сливају се са примарним циркумфлексним дугим вокалима (la), тј. */ē₂/ са */ē/ а */ō₂/ са */ō/.

§238 У прагрчком без промјене остаје:

1. од примарних вокала, пие. */e/, */o/, */ē/, */ō/;
2. од слоготворних сонаната, пие. */r/, */l/, */i/, */u/;
3. од секундарних вокала, пие. */a/, */ā/;
4. од циркумфлексних дугих вокала, пие. */ī/, */ū/.

За разлику од тога, промијени подлијеже:

1. од секундарних вокала,
 - пие. */ō/, које постаје пгрч. */o₂/ и слива се са пгрч. */o/ (од пие. */o/),
 - пие. */ō̄/, које постаје пгрч. */ō̄₂/ и слива се са пгрч. */ō̄/ (од пие. */ō̄/);
2. од слоготворних сонаната,
 - пие. */r/, */l/, који постају пгрч. */ā₁/, */ā₂/ и сливају се једно са другим у пгрч. /ā/,
 - пие. */h₁/, */h₂/, */h₃/, који постају пгрч. */a₂/, */e₂/, */o₂/ и сливају се са пгрч. */a/, */e/, */o/ (од пие. */e/, */a/, */o/);
3. и, од дугих акутских вокала,
 - пие. */ā_h/, */ē_h/, */ō_h/, */ō_h/, који постају пгрч. */ā₂/, */ē₂/, */ō₂/ и сливају се са пгрч. */ā/, */ē/, */ō/ (од пие. */ā/, */ē/, */ō/),
 - пие. */r̄_h/, */l̄_h/, */ī_h/, */ū_h/, који постају пгрч. */m₂ṽ/, */n₂ṽ/, */r₂ṽ/, */l₂ṽ/ (гдје ṽ представља */ē₂/, */ā₂/, */ō₂/, што бива у зависности од ларингала),

- и сливају се дијелом са пгрч. */m/, */n/, */r/, /l/ (од пие. *{m̥}, *{n̥}, *{r̥}, *{l̥}) а дијелом са */ē/, */ā/, */ō/ (од пие. */ē/, /ē^h./, *{ā}, *{ā^h}, */ō/, *{ō}, *{ō^h},
- пие. *{ī^h}, *{ū^h}, који постају пгрч. */ī₂/, */ū₂/ и сливају се са пгрч. */ī/, */ū/ (од пие. {ī}, *{ū}).

Осим тога, у прагрчком систему вокала постоји и */u₂/, које се слива са пгрч. */u/ а постаје КОУГИЛОВИМ ЗАКОНОМ од пие. */o/.

Најзад, могуће је да пие. *{ū} на почетку ријечи постаје пгрч. */hu/ и да се тако дијелом слива са пгрч. */h/ (од пие. */s/).

§239 Прагрчки систем вокала (II) састоји се *mutatis mutandis* од вокала (*/a/ [a], */ā/ [ā], */e/ [e], */o/ [o], */i/ [i], */u/ [u], */ā/ [a:], */ē/ [e:], */ō/ [o:], */ī/ [i:], */ū/ [u:]) и слоготворних сонаната (*/r̥/ [ər], */l̥/ [əl]); то јест, што се вокала тиче, од кратких (*/a/, */ā/, */e/, */o/, */i/, */u/) и дугих вокала (*/ā/, */ē/, */ō/, */ī/, */ū/), од предњих (*/e/, */i/, */ē/, */ī/), средњих (*/a/, */ā/, */ā/) и задњих вокала (*/o/, */u/, */ō/, */ū/), од отворених (*/a/, */ā/, */ā/), средишњих (*/e/, */o/, */ē/, */ō/) и затворених вокала (*/i/, */u/, */ī/, */ū/); незаобљених (*/a/, */ā/, */e/, */i/, */ā/, */ē/, */ī/) и заобљених вокала (*/o/, */u/, */ō/, */ū/), од назализованих (*/ā/) и неназализованих вокала (*/a/, */e/, */o/, */i/, */u/, */ā/, */ē/, */ō/, */ī/, */ū/).

(II)	*/i/ [i] */e/ [e] */ā ₁ / [ā] */ā ₂ / [ā]	*/u/ [u] */o/ [o] */a/ [a] */r̥/ [ər] */l̥/ [əl]
	*/ī/ [i:] */ē/ [e:]	*/ū/ [u:] */ō/ [o:] */ā/ [a:]

§240 У микенском без промјене остаје:

- од вокала, пгрч. */a/, */e/, */i/, */u/, */ā/, */ē/, */ō/, */ī/, */ū/.

За разлику од тога промјени подлијеже:

1. од вокала,
 - пгрч. */ā/, које дијелом постаје мик. /a₂/ а дијелом /o₂/ и слива се са мик. /a/ и /o/ (од пгрч. */a/ и */o/),
 - пгрч. /o/, које дијелом постаје мик. /u₂/ (на крају ријечи) и слива се са мик. */u/ (од пгрч. */u/) а дијелом остаје без промјене (другдје);
2. и, од слоготворних сонаната,
 - пгрч. */r̥/, */l̥/, који постају дијелом мик. /a_{3r̥2}/, /a_{3l̥2}/ а дијелом мик. /o_{3r̥2}/, /o_{3l̥2}/ и дијелом се сливају са мик. /ar/, /al/ (од пгрч. */ar/, */al/) а дијелом са мик. /or/, /ol/ (од пгрч. */or/, */ol/).

§241 Микенски систем вокала (IIIa) се *mutatis mutandis* састоји од /a/ [a], /e/ [e], /o/ [o], /i/ [i], /u/ [u], /ā/ [a:], /ē/ [e:], /ō/ [o:], /ī/ [i:], /ū/ [u:]; то јест, од кратких (/a/, /e/, /o/, /i/, /u/) и дугих вокала (/ā/, /ē/, /ō/, /ī/, /ū/), од предњих (/e/, /i/, /e/, /ī/), средњих (/a/, /ā/) и задњих вокала (/o/, /u/, /ō/, /ū/), од отворених (/a/, /ā/), средишњих (/e/, /o/, /ē/, /ō/) и затворених вокала (/i/, /u/, /ī/, /ū/), од не-лабијализованих (/a/, /e/, /i/, /ā/, /ē/, /ī/) и лабијализованих вокала (/o/, /u/, /ō/, /ū/).

(IIIa)	/i/ [i]	/u/ [u]
	/e/ [e]	/o/ [o]
	/a/ [a]	
	/ī/ [i:]	/ū/ [u:]
	/ē/ [e:]	/ō/ [o:]
	/ā/ [a:]	

§242 Дужина вокала се у писму не биљежи па се тако у линеару Б (IIIб) и дуги и кратки вокали пишу на исти начин, тј. и /a/ и /ā/ као ⟨a⟩ или ⟨Ca⟩, и /e/ и /ē/ као ⟨e⟩ или ⟨Ce⟩, и /o/ и /ō/ као ⟨o⟩ или ⟨Co⟩, и /i/ и /ī/ као ⟨i⟩ или ⟨Ci⟩, и /u/ и /ū/ као ⟨u⟩ или ⟨Cu⟩.

(IIIб)	/i/ ⟨i/Ci⟩	/u/ ⟨u/Cu⟩
	/e/ ⟨e/Ce⟩	/o/ ⟨o/Co⟩
	/a/ ⟨a/Ca⟩	

/ī/ ⟨i/Ci⟩

/ū/ ⟨u/Cu⟩

/ē/ ⟨e/Se⟩

/ō/ ⟨o/Co⟩

/ā/ ⟨a/Ca⟩

§243 У грчком (јонскоатичком) без промјене остаје:

1. од вокала, пгрч. */a/, */e/, */o/, */i/, */u/, */ī/.

За разлику од тога промјени подлијеже:

1. од вокала,

- пгрч. */ā/, које постаје грч. /a₂/ и слива се са грч. /a/ (од пгрч. */a/),
- пгрч. */ē/, */ō/, који постају грч. /ē̄/, /ō̄/,
- пгрч. */ā/, које у атичком дијелом остаје без промјене (иза /e/, /i/, /r/) а дијелом постаје */ē̄₂/ (другдје) и слива се са */ē̄/ (од пгрч. */ē/) дочим у јонском постаје */ē̄₂/ и у потпуности се слива са */ē̄/ (од пгрч. */ē/)
- пгрч. */ū/, које постаје грч. /ū/;

2. и, од слоготоврних сонаната,

- пгрч. */r̄/, */l̄/, који постају /a₂r₂/, /a₃l₂/ или /₂a₂/, /₁2a₂/ и дијелом се сливају са */ar/ */al/ (од пгрч. */ar/, */al/).

§244 У грчки систем вокала убрајају се осим тога и **секундарни дуги вокали**, грч. /ō̄/ и /ē̄/, који су дјејством различитих промјена постали од кратких вокала и неких вокалских склопова; касније, /ō̄/ је постало /ū/ и слило се са /ū/ (од пгрч. */ou/ > /ō̄/).

грч. /e/ > грч. /ē̄/ КОМПЕНЗАТОРНО ДУЖЕЊЕ, в. ПГЈ II

грч. /o/ > грч. /ō̄/ КОМПЕНЗАТОРНО ДУЖЕЊЕ, в. ПГЈ II

грч. /ee/ > грч. /ē̄/ КОНТРАКЦИЈА, в. ПГЈ I

грч. /eo/ > грч. /ō̄/ КОНТРАКЦИЈА, в. ПГЈ II

грч. /oe/ > грч. /ō̄/ КОНТРАКЦИЈА, в. ПГЈ II

грч. /oo/ > грч. /ō̄/ КОНТРАКЦИЈА, в. ПГЈ II

Настанак секундарних дугих вокала утицао је на развитак примарних вокала; наиме, пгрч. /ō/, /ē/ постало је грч. /ō̄/, /ē̄/ услјед настанка грч. /ō̄/, /ē̄/, а пгрч. /ū/ постало је грч. /ū/ услјед промјене /ō̄/ > /ū/.

Промјене у систему дугих вокала утицале су затим и на развитак кратких вокала па је тако услјед промјене /ū/ > /ȳ/ и /u/ дијелом постало [y] (а дијелом је остало [u], у дифтонзима).

§245 **Грчки (јонскоатички) систем вокала** (IVa) се *mutatis mutandis* састоји од /a/ [a], /e/ [e], /o/ [o], /i/ [i], /u/ [u], /ā/ [a:], /ē/ [e:], /ō/ [o:], /ī/ [i:], /ȳ/ [y:], /ū/ [u:]; то јест, од кратких (/a/, /e/, /o/, /i/, /u/) и дугих вокала (/ā/, /ē/, /ō/, /ī/, /ȳ/, /ū/), од предњих (/e/, /i/, /u/, /ē/, /ē/, /ī/, /ȳ/), средњих (/a/, /ā/) и задњих вокала (/o/, /ū/), од ниских (/a/, /ā/), средишњих полуотворених (/ē/, /ō/), средишњих полузатворених (/ē/), средишњих полуотворених или полузатворених (/e/, /o/) и високих вокала (/i/, /u/, /ī/, /ȳ/, /ū/), од нелабијализованих (/a/, /e/, /i/, /ā/, /ē/, /ē/, /ī/) и лабијализованих вокала (/o/, /u/, /ō/, /ȳ/, /ū/).

(IVa)	/i/ [i]	/u/ [y]	[u]
		/e/ [e]	/o/ [o]
			/a/ [a]
	/ī/ [i:]	/ȳ/ [y:]	
		/ē/ [e:]	/ō/ [o:]
		/ē/ [e:]	/ō/ [o:]
			/ā/ [a:]

§246 У писму се једни вокали биљеже једним а други двама словима па се тако у грчком алфabetу (IVб) /a/, /e/, /i/, /o/, /u/ /ā/, /ē/, /ō/, /ī/, /ȳ/ пише као <α>, <ε>, <ο>, <ι>, <υ>, <ᾶ>, <η>, <ω>, <ῑ>, <ῡ> дочим се /ē/, /ō/ пише као <ει>, <ου>, тј. као тзв. »спуриозни дифтонзи«; наиме, као <ει> пише се и /ē/ и /ei/ (прави дифтонг), а као <ου> и /ō/ и /ou/ (првобитно прави дифтонг, касније /ū/).

(IVб)	/i/ <ι>	/u/ <υ>	
		/e/ <ε>	/o/ <ο>
			/a/ <α>
	/ī/ <ῑ>	/ȳ/ <ῡ>	
		/ē/ <ει>	/ō/ <ου>
		/ē/ <η>	/ō/ <ω>
			/ā/ <ᾶ>

§247 Какве су све системе вокала могли имати различити грчки дијалекти није лако рећи.

У већини дијалеката развили су се, као и у јонскоатичком, секундарни дуги вокали, грч. /ē/ и /ō/, али су се у једном дијелу тих дијалеката, за разлику од јонскоатичког, ови вокали затим слили са оним примарним, грч. /ĕ/ и /ō̄/. Такође, за разлику од атичког, у већини дијалеката никада није постојало грч. /y/ [y:] и /u/ [y] него управо /ū/ [u:] и /u/ [u].

У оваквим дијалектима (V) систем вокала није према томе познавао неке опозиције које се налазе у јонскоатичком, тј. /y/ : /ū/, /ĕ/ : /ē/, /ō̄/ : /ō̄/. Такав случај могао је бити са еолским, аркадским и тзв. строжим дорским, тј. са говором Крита, Елиде, Арголиде и Лаконије са колонијама, Тарантом и Хераклејом.

(V)	/i/ [i]	/u/ [u]
	/e/ [e]	/o/ [o]
	/a/ [a]	
	/ī/ [i:]	/ū/ [u:]
	/ē/ [e:]	/ō/ [ɔ:]
	/ā/ [a:]	

§248 У писму се у лезбијском, аркадском и строжем дорском /ē/ и /ō/ биљежило као ⟨η⟩ и ⟨ω⟩, у беотском као ⟨ει⟩ и ⟨ω⟩, у тесалском као ⟨ει⟩ и ⟨ου⟩.

Писање ⟨ει⟩ мјесто ⟨η⟩ у беотском и тесалском и ⟨ου⟩ мјесто ⟨ω⟩ у тесалском указује да се у копненом еолском /ē/ [e:] у изговору подигло у [e:] а /ō/ [ɔ:] у [ɔ:].

Библиографска напомена: литературу за ову цјелину в. под тачком *Исход праиндоевропских воала у грчком у Препорученом штиву* на крају књиге.

КРАТКИ ВОКАЛИ

Праиндоевропско *e

§249 Неусловљени исход пие. *e

Пие. *e [e]

> пгрч. */e/ [e], мик. ⟨e⟩ или ⟨Ce⟩ /e/ [e], грч. ⟨ε⟩ /e/ [e] – без промјене;

= стинд. ⟨a⟩ [a], ав. ⟨a⟩ [a], стперс. ⟨a/Ca⟩ [a] – спуштањем пие. [e]
у праиндоиранском, јерм. ⟨e⟩ [e] – спуштањем пие. [e], стфр. ⟨e⟩ [e],
нфр. ⟨E⟩ [e] – без промјене, лат. ⟨e⟩ [e] – без промјене;

али, ав. ⟨ā⟩ [a:] или ⟨a⟩ [a], стперс. ⟨Ca-a⟩ [a:] – под условом да се
у праиндоевропском */e/ налази у отвореном слогу на крају ријечи,
спуштањем пие. [e] у праиндоиранском и дужењем пиир. [a]
у праиранском;⁸¹

али, став. ⟨-ō̄⟩ [o:] или ⟨-ē̄⟩ [e:],⁸² млав. ⟨-ō̄⟩ [o:], стперс. ⟨Ca⟩ [a] – под условом
да се у праиндоевропском */e/ налази унутар склопа */-es/ на крају
ријечи;⁸³

али, ав. ⟨ai̯⟩ – под условом да се у праиндоевропском */e/ налази
испред пие. *C/i/ или *CV/i/, спуштањем пие. [e] у праиндоиранском
и i-епентезом у авестијском;⁸⁴

али, јерм. ⟨i̯⟩ – под условом да се у праиндоевропском */e/ налази
испред */{r̥}/,⁸⁵ подизањем пие. [e], а ∅ – под условом да се налази
на крају ријечи, апокопом пие. [e];

али, лат. ⟨o⟩ – под условом да се у праиндоевропском */e/ налази
испред */{u}/ или иза */{su}/,⁸⁶ затварањем и лабијализацијом пие. [e]
у праиталском, а ⟨i̯⟩ – под условом да се у латинском налази
у непочетним отвореним слоговима, слабљењем пие. [e] у латинском.⁸⁷

⁸¹ В. прим. 53, 58, 65 доле.

⁸² Чешће ⟨-ō̄⟩, рјеђе ⟨-ē̄⟩.

⁸³ В. прим. 59 доле.

⁸⁴ В. прим. 35, 43, 63 доле.

⁸⁵ В. прим. 15 доле.

⁸⁶ В. прим. 13, 38 доле.

⁸⁷ В. прим. 41, 63 доле.

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. (хом.) <ἀέξω> /a(υ)éksō/ < пие. */h₂ueg-s-o-h₂/
 = пие. */h₂ueg-s-ō-h₂/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §152)
 > пие. */h₂ueg-s-ō-h₃/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
2. грч. <ἀλέξω> /aléksō/ < пие. */h₂leks-o-h₂/
 = пие. */h₂leks-ō-h₂/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §152)
 > пие. */h₂leks-ō-h₃/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 ≈ стинд. <ráksati> < пие. */h₂leks-e-ti/
 = пие. */h₂leks-e-tj/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §152)
3. грч. <γέρανος> /géranos/ < пие. */g_{er}h₂-n-o-s/
 = пие. */g_{er}h₂-ŋ-o-s/.
4. грч. <δέκα> /déka/ < пие. */dekám/
 = пие. */dekám/
 = стинд. <dáśa>, став. <dasa>, млав. <dasa>, лат. <decem>
5. грч. <δέλεαρ> /déléar/ < пие. */g^uelh₁-ur-ø/
 = пие. */g^uelh₁-ur-ø/
6. грч. <δεξιός> /deksiós/⁸⁸ < пие. */deks-i-u-o-s/
 = пие. */deks-i-u-o-s/
7. грч. <δεξιτερός> /deksiterós/ < пие. */deks-i-ter-o-s/
 = пие. */deks-i-ter-o-s/
 = лат. <dexter>
8. грч. <δώδεκα> /dōdeka/ < пие. */du-o-h₁+dekám/
 = пие. */d_u-ō-h₁+dekám/
 > пие. */d_u-ō-h₃+dekám/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = стинд. <dvādaśa>, лат. <duodecim>
9. грч. (хом.) <ἔ> / (h)é/ < пие. */su-e/
 = пие. */s_u-e/
 ≈ стинд. <sva-), стфр. <ve-), нфр. <oe-)> < пие. */su-e-/
 = пие. */s_u-e-/
10. грч. <ἔαρ> /éar/ < пие. */ues-r-ø/
 = пие. */ues-r-ø/

⁸⁸ Такође, памф. <δεξιφος> /deksiɸos?/.

11. грч. ⟨ἔδος⟩ /*édos*/ < пие. */*sed-os-ø*/
 = пие. */*sed-os-ø*/
 ≈ стинд. ⟨*sádaḥ*⟩ < пие. †/*sed-es-ø*⁸⁹/
 = пие. */*sed-es-ø*
12. грч. (хом.) ⟨ἕδνᾱ⟩ /*é(υ)edna*/ < пие. †/*h₁ued-n-h₂*/⁹⁰
 = пие. */*h₁ued-n-h₂*
13. грч. (хом.) ⟨ἑκυρός⟩ /*hekurós*/ < пие. */*suek_ur-o-s*/
 = пие. */*suek_ur-o-s*/
 = стинд. */*(sváśuraḥ)* >> ⟨*śvaśuraḥ*⟩, млав. ⟨*x^vasurō*⟩, лат. ⟨*socer*⟩
14. грч. ⟨ἑκών⟩ /*hekōn*/ < пие. */*uek_u-ont-s*/
 = пие. */*uek_u-ont-s*/
 > пие. */*uek_u-ont-ø* (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
15. грч. ⟨ἕνος⟩ /*hénos*/ < пие. */*sen-o-s*/
 = пие. */*sen-o-s*/
 = стинд. ⟨*sánaḥ*⟩, јерм. ⟨*sin*⟩
16. грч. ⟨ἕξ⟩ /*eks*/ < пие. */*h₁eǵ^h-s*/
 = пие. */*h₁eǵ^h-s*/
 = лат. ⟨*ex*⟩
17. грч. ⟨ἕπεται⟩ /*hépetaj*/ << пие. */*sek_u-e-toi*/⁹¹
 = пие. */*sek_u-e-tōi*/
 = стинд. ⟨*sácate*⟩, ав. ⟨*hacaitē*⟩
 ≈ лат. ⟨*sequitur*⟩ < пие. */*sek_u-e-tor*/
 = пие. */*sek_u-e-tōr*
18. грч. ⟨ἕπος⟩ /*épos*/ < пие. */*uek_u-os-ø*/
 = пие. */*uek_u-os-ø*/
 ≈ стинд. ⟨*vácaḥ*⟩, ав. ⟨*vacō*⟩ < пие. †/*uek_u-es-ø*/⁹²
 = пие. †/*uek_u-es-ø*
19. грч. ⟨ἑπτά⟩ /*heptá*/ < пие. */*septm*/
 = пие. */*septm*/
 = стинд. ⟨*saptá*⟩, ав. ⟨*hapta*⟩, јерм. ⟨*ewtⁿ*⟩, лат. ⟨*septem*⟩

⁸⁹ Умјесто */*sed-os-ø*/, аналогјом према gen sg */*sed-es-os*/; ун. хом. gen sg ⟨ἔδεος⟩.

⁹⁰ Умјесто */*h₁ued-n-e-h₂*/, аналогјом према ном npl C-основа (на *-*h₂*).

⁹¹ Правилан исход био би грч. ⟨ἕτετοί⟩. (Пие. */*ke/* > грч. ⟨*te*⟩; в. §350. Пие. */*oi/* > грч. ⟨*oi*⟩; в. ПГЈ II.)

⁹² Умјесто */*uek_u-os-ø*/, аналогјом према gen sg */*uek_u-es-os*/; ун. хом. gen sg ⟨ἕπεος⟩.

20. грч. <ἑρεβος> /érebos/ < пие. */h₁reg^u-os-ø/
 = пие. */h₁reg^u-os-ø/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §151)
 = јерм. <erek>
 ≈ стинд. <rájah> < пие. †/h₁reg^u-es-ø/⁹³
 = пие. †{h₁reg^u-es-ø/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §151)
21. грч. <ἑσπερος> /hésperos/ < пие. */ue+(k^w)sp-er-o-s/
 = пие. */ue+(k^w)sp-er-o-s/
 = лат. <vesper>
22. грч. <ἔτος> /étos/ < пие. */uet-os-ø/
 = пие. */uet-os-ø/
 ≈ лат. <vetus> < пие. */uet-os-/
 = пие. */uet-os-}
23. грч. <ἐξέσθω> /ek^hést^hō/ < пие. */seǵ^h-e-sd^hō/
 = пие. */seǵ^h-e-zd^hō/
 = нфг. <ЕГЕДОУ>
24. грч. <ἔχεταιῖ> /ék^hetai/ << пие. */seǵ^h-e-toi/⁹⁴
 = пие. */seǵ^h-e-tōi/
 = стинд. <sáhate>
25. грч. <ἔχω> /ék^hō/ < пие. */ueǵ^h-o-h₂/
 = пие. */ueǵ^h-ō-h₂/
 > пие. */ueǵ^h-ō-h₂/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. <vehō>
 ≈ стинд. <váhati>, ав. <vazaiti> < пие. */ueǵ^h-e-ti/
 = пие. */ueǵ^h-e-tj/
26. грч. <ζέω> /zéō/ < пие. */ies-o-h₂/
 = пие. */ies-ō-h₂/
 > пие. */ies-ō-h₂/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 ≈ стинд. <yásati> < пие. */ies-e-ti/
 = пие. */ies-e-tj/
27. грч. <θέρος> /théros/ < пие. */g^{uh}er-os-ø/
 = пие. */g^{uh}er-os-ø/
 ≈ стинд. <hárah> < пие. †/g^{uh}er-es-ø/⁹⁵
 = пие. †{g^{uh}er-es-ø/

⁹³ Умјесто */h₁reg^u-os-ø/, аналогичом према gen sg */h₁reg^u-es-os/; ун. хом. gen sg <ἑρέβεις>.

⁹⁴ Правилан исход био би <ἔχεταιῖ>. (Пие. */oi/ > грч. <oi>; в. ПГЈ II.)

⁹⁵ Умјесто */g^{uh}er-os-ø/, аналогичом према gen sg */g^{uh}er-es-os/; ун. хом. gen sg <θέρεος>.

28. грч. <κλέος> /kléos/ < пие. */kleu-os-ø/
 = пие. */{kleu-os-ø}
 ≈ стинд. <śrávah>, ав. <srāuuō> < пие. †/kleu-es-ø/⁹⁶
 = пие. */{kleu-es-ø}

29. грч. <κρέῶς> /kréas/ < пие. */kreuh₂-s-ø/
 = пие. */{kreuh₂-s-ø}
 = стинд. <kravīh>

30. грч. (еол.) <κρέτος> < пие. */kret-os-ø/
 = пие. */{kret-os-ø}
 ≈ стинд. <krátuh>, ав. <xratuš> < пие. †/kret-u-s/
 = пие. †/kret-u-s}

31. грч. <μέγᾰς> /mégas/ < пие. */meg-h₂-s/
 = пие. */{meg-h₂-s}
 = јерм. <мес>, стфр. <mekas>, нфр. <MECAS>
 ≈ стинд. <máhi> < пие. */meg-h₂-ø/⁹⁷
 = пие. */{meg-h₂-ø}

32. грч. <μέθυ> /méthu/ < пие. */med^h-u-ø/
 = пие. */{med^h-u-ø}
 = стинд. <mádhū>
 ≈ млав. <maḍu> < пие. */med^h-u-/
 = пие. */{med^h-u-}

33. грч. <μέλι> /méli/ < пие. */mel-it-ø/
 = пие. */{mel-ṷt-ø}
 = лат. */melid/ > <mel>

34. грч. <μένος> /ménos/ < пие. */men-os-ø/
 = пие. */{men-os-ø}
 ≈ стинд. <mánaḥ>, ав. <manō> < пие. †/men-es-ø/⁹⁸
 = пие. †/men-es-ø}

35. грч. <μέσος> /mésos/⁹⁹ < пие. */med^h-i-o-s/
 = пие. */{med^h-i-o-s}
 = стинд. <mádhyaḥ>, млав. <maiḍiiō> (АВ. ЕПЕНТЕЗА)

⁹⁶ Умјесто */kleu-os-ø/, аналогјом према gen sg */kleu-es-os/; уп. хом. gen sg *(-κλεος) > <-κληος>.

⁹⁷ Уп. нпр. грч. <μέγᾰ> /méga/.

⁹⁸ Умјесто */men-os-ø/, аналогјом према gen sg */men-es-os/; уп. хом. gen sg <μένεος>.

⁹⁹ Такође, еол. <μέσος> /messos/ те беот. и крит. <μέττος> /méttos/.

= лат. <medius> <пие. */med^h-i-o-s/

= пие. */med^h-i-o-s/

> пие. */med^h-i-o-s/ (ЗИВЕРСОВ ЗАКОН, в. §230)

36. грч. <μέχρη> /mék^hri/ <пие. */me(t)+ǵ^hs-r-i/

= пие. */me(t)+ǵ^hs-r-i/

= јерм. <merj>

37. грч. (хом.) <νέεταῖ> /néetai/ ¹⁰⁰ << пие. */nes-e-toi/ ¹⁰¹

= пие. */nes-e-toi/

= стинд. <násate>

38. грч. <νέος> /néos/ <пие. */neu-o-s/

= пие. */neu-o-s/

= стинд. <návah>, ав. <nauuō>, лат. <novus>

39. грч. <νέφος> /néphos/ <пие. */neb^h-os-ǵ/

= пие. */neb^h-os-ǵ/

≈ стинд. <náb^hah>, ав. <nabō> <пие. †/neb^h-es-ǵ/ ¹⁰²

= пие. †/neb^h-es-ǵ/

≈ лат. <nebula> <пие. †/neb^h-el-eh₂-ǵ/ ¹⁰³

= пие. †/neb^h-el-ǵ^h-ǵ/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §171)

> пие. †/neb^h-el-ǵ^h-ǵ/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, §215)

40. грч. <ὀρέγω> /orégō/ <пие. */h₃reg-o-h₂/

= пие. */h₃reg-o-h₂/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §153)

> пие. */h₃reg-o-h₂/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

≈ лат. <regō> <пие. */h₃reg-o-h₂/

= пие. */h₃reg-o-h₂/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §153)

> пие. */h₃reg-o-h₂/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

41. грч. <πέδον> /pédon/ <пие. */ped-o-m/

= пие. */ped-o-m/

= стинд. <padám>, став. <padəm>, млав. <padəm>, јерм. <het>, лат. <-pidum>

≈ стфр. <petes> <пие. †/ped-es/ ¹⁰⁴

= пие. †/ped-es/

¹⁰⁰ Одавде касније грч. <νεῖται> /nētai/.

¹⁰¹ Правилан исход био би <νέετοῖ>. (Пие. */oi/ > грч. <oi>; в. ПГЈ II.)

¹⁰² Умјесто */neb^h-os-ǵ/, аналогијом према gen sg */neb^h-es-os/; уп. хом. gen sg <νέφεος>.

¹⁰³ Уп. нпр. грч. <νεφέλη> /nep^hélē/.

¹⁰⁴ Уп. лат. <pedēs>, од пие. †/ped-ei-es/.

42. грч. ⟨πεζός⟩ /pezós/ < пие. */ped-i-o-s/
 = пие. */ped-i-o-s/
 = стинд. ⟨pádyah⟩
43. грч. ⟨περί⟩ /perí/ < пие. */per-i/
 = пие. */per-i/
 = стинд. ⟨pári⟩, ав. ⟨paiī⟩ (АВ. ЕПЕНТЕЗА), лат. ⟨per⟩
44. грч. ⟨πέρουσι⟩ /pérusi/¹⁰⁵ < пие. */per+ut-i/
 = пие. */per+ut-i/
 = јерм. ⟨herow⟩
 ≈ стинд. ⟨parút⟩ < пие. */per+ut-ø/
 = пие. */per+ut-ø/
45. грч. (лезб.) ⟨πέσ(σ)υρες⟩ < пие. */k^vet^uor-es/¹⁰⁶
 = пие. */k^vet^uor-es/
 = стинд. ⟨catvārah⟩, ав. ⟨caθβārō⟩
46. грч. ⟨πέτομαι⟩ /pétomai/ < пие. */pet-o-/
 = пие. */pet-o-/
 = стинд. ⟨pátati⟩
47. грч. ⟨πέττω⟩ /péttō/¹⁰⁷ < пие. */pek^v-i-o-h₂/
 = пие. */pek^v-i-ō-h₂/
 > пие. */pek^v-i-ō-h₃/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 ≈ стинд. ⟨pácyate⟩ < пие. */pek^v-i-e-toi/
 = пие. */pek^v-i-e-tōi/
48. грч. ⟨πλέω⟩ /pléō/ < пие. */pleu-o-h₂/
 = пие. */pleu-ō-h₂/
 > пие. */pleu-ō-h₃/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 ≈ стинд. ⟨plávate⟩ < пие. */pleu-e-toi/
 = пие. */pleu-e-tōi/
49. грч. ⟨ρέω⟩ /hréō/ < пие. */sreu-o-h₂/
 = пие. */sreu-ō-h₂/
 > пие. */sreu-ō-h₃/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 ≈ стинд. ⟨srávati⟩ < пие. */sreu-e-ti/
 = пие. */sreu-e-ti/

¹⁰⁵ Такође, дор. ⟨πέруτι⟩ /péruti/.

¹⁰⁶ Уп. и ат. ⟨τέτταρες⟩ /téttares/ и јон. ⟨τέσσαρες⟩ /téssares/, од пие. */k^vetur-es/ {k^vet^ur-es}.

¹⁰⁷ Такође, јон. ⟨πέσσω⟩ /péssō/.

50. грч. <σέβεταιῖ> /sébetaj̄/ << пие. */tiegʷ-e-toi/¹⁰⁸
 = пие. */tjiegʷ-e-tōi/
 = стинд. <tyáiate>
51. грч. <σκέλος> /skélos/ < пие. */skel-os-ø/
 = пие. */skel̥-os-ø/
 = лат. <scelus>
52. грч. <σκέπτομαι> /sképtomaj̄/ << пие. */spek̥-i-o-/¹⁰⁹
 = пие. */spek̥-i-o-/
 / пие. */pek̥-i-o-} (S-MOBILE, в. §210)
 ≈ стинд. <pásyati>, ав. <spasiieiti> < пие. */(s)pek̥-i-e-ti/
 = пие. */(s)pek̥-i-e-tj/
 ≈ лат. <speciō> < пие. */spek̥-i-i-o-h₂/
 = пие. */spek̥-i-i-ō-h₂/
 > пие. */spek̥-i-i-ō-h₃} (ЗИВЕРСОВ ЗАКОН и АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217, 230)
53. грч. <τε> /te/ < пие. */kʷe/
 = пие. */kʷe/
 = стинд. <ca>, ав. <cā>, стперс. <ca-a> /cā/, стфр. <ke>, нфр. <ke>, лат. <-que>
54. грч. <τέρετρον> /téretron/ < пие. */terh₁-tr-o-m/
 = пие. */terh₁-tr-ō-m}
55. грч. <τράπεζα> /trápeza/ < пие. †/(kʷe)t(u)r+ped-ih₂-ø/
 = пие. †/(kʷe)t(u)r+ped-ih₂-ø}
56. грч. <τρέμω> /trémō/ < пие. */trem-o-h₂/
 = пие. */trem̥-ō-h₂/
 > пие. */trem̥-ō-h₃} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. <tremō>
57. грч. <φέρω> /phérō/ < пие. */bʰer-o-h₂/
 = пие. */bʰer̥-ō-h₂/
 > пие. */bʰer̥-ō-h₃} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. <ferō>
 ≈ стинд. <bhárati>, став. <baraitī> < пие. */bʰer-e-ti/
 = пие. */bʰer-e-tj}

¹⁰⁸ Правилан исход био би грч. <σέδετοῖ>. (Пие. */gʷe/ > грч. <ðe> и */oi/ > грч. <oi>; в. §353 и ПГЈ II.).

¹⁰⁹ Испрван исход био би грч. <σπέττομαι>. (Пие. */sp/ > грч. <сп> и пие. */kʷi/ > <тt> / <сs>; в. ПГЈ II.)
 Но, умјесто грч. <σπέττομαι> бива <σκέπτομαι> услјед метатезе */sp-k/ > */sk-p/ у прагрчком.

≈ нфр. <ВЕРЕТ> < пие. $*b^her-e-t$ ¹¹⁰
 = пие. $\{b^her-e-t\}$
 ≈ јерм. <berem> < пие. $*b^her-e-mi$ ¹¹¹
 = пие. $\{b^her-e-mi\}$

Грчки примјери из завршетака и наставака

58. о-основе: грч. voc sg <ε> /-e/ < пие. voc sg $*/-e-ø/$
 = пие. $\{-e-ø\}$
 = стинд. <-a>, став. <-ā>, млав. <-a>, стперс. <-Ca-a> /-ā/, лат. <-e>
59. с-основе: грч. nom pl <ες> /-es/ < пие. nom pl $*/-es/$
 = пие. $\{-es\}$
 = стинд. <-aḥ>, став. <-ā>, млав. <-ō>, стперс. <-Ca> /-a/
60. s-основе: грч. (хом.) gen sg <εος> /-eos/¹¹² < пие. gen sg $*/-es-os/$
 = пие. $\{-es-os\}$
 ≈ стинд. <-asaḥ>, став. <-aḥhō>, млав. gen sg <-aḥhō>, лат. <-eris> < пие. $*/-es-es/$
 = пие. $\{-es-es\}$
61. i-основе: грч. nom pl <εις> /-ēs/¹¹³ < пие. nom pl $*/-ei-es/$
 = пие. $\{-ei-es\}$
 = стинд. <-ayaḥ>, став. <-aiiō>, млав. <-aiiō>, лат. $*/-ees/ > <-ēs>$
62. u-основе: грч. nom pl <εις> /-ēs/¹¹⁴ < пие. nom pl $*/-eu-es/$
 = пие. $\{-eu-es\}$
 = стинд. <-avaḥ>, став. <-auuō>, млав. <-auuō>
63. прим. наставци: 3sg грч. 3sg mp <εταῖ> /-etai/ << пие. 3sg them med $*/-e-toi$ ¹¹⁵
 = пие. $\{-e-tōi\}$
 = стинд. <-ate>, став. <-aitē>, млав. <-aite> (ав. ЕПЕНТЕЗА), стперс. <-Ca-ta-i-y(a)> /-ataiy/
 ≈ нфр. <ЕТОР>, лат. <-itur> < пие. $*/-e-tor/$
 = пие. $\{-e-tōr\}$

¹¹⁰ Умјесто $*b^her-e-ø/$ или $*b^her-e-ti/$.

¹¹¹ Умјесто $*b^her-o-mi/$, аналогијом према 2sg $*b^her-e-si/$; уп. јерм. 2sg <beres>.

¹¹² Путем пгрч. $*/-ehos/$. Одавде касније грч. <-ους> /-ōs/.

¹¹³ Путем пгрч. $*/-ees/$.

¹¹⁴ Путем пгрч. $*/-eues/$.

¹¹⁵ Правилан исход био би <ετοῖ>. (Пие. $*oi/ > грч. <oi>$; в. ПГЈ II.)

64. сек. наставци: 3sg грч. 3sg mp <-ετο> /-eto/ < пие. 3sg med */-e-to/
 = пие. */-e-to/
 = стинд. <-ata>, став. <-atā>, млав. <-ata>, стперс. <-Ca-tā-a> /-atā/
 65. перф. наставци: грч. 1pl act <-μεν> /-men/ << пие. 1pl act */-me/¹¹⁶
 = пие. */-me/
 = стинд. <-ma>, став. <-mā>, млав. <-ma>

Микенски примјери из коријена и основа

66. мик. <de-ki-si-wo> /deksijos/ < пие. */deks-i-u-o-s/
 = грч. <δεξιός> итд. (в. прим. 6 горе)
 67. мик. <e-ke> /h)ekhei/ < пие. †/seǵ^h-e-i/
 = пие. †{seǵ^h-ē-i}
 = грч. <ἔχει> итд. (в. прим. 23, 24, 25 горе)
 68. мик. <ke-re-a₂> /skeleha/ < пие. */skel-es-h₂/
 = пие. †{skel-es-h₂}
 = грч. (хом.) <σκέλεᾶ> (> ат. σκέλη) итд. (в. прим. 51 горе)
 69. мик. <me-ri> /meli/ < пие. */mel-it-ø/
 = грч. <μέλι> итд. (в. прим. 33 горе)
 70. мик. <ne-wo> /neuos/ < пие. */ne-u-o-s/
 = грч. <νέος> итд. (в. прим. 38 горе)
 71. мик. <-qe> /kue/ < пие. */kue/
 = грч. <τε> итд. (в. горе)
 72. мик. <pe-re> /p^herei/ < пие. †/b^her-e-i/¹¹⁷
 = пие. †{b^her-ē-i}
 = грч. <φέρει> итд. (в. прим. 57 горе)
 73. мик. <pe-ri-> /peri-/ < пие. */per-i/
 = грч. <περί> итд. (в. прим. 43 горе)
 74. мик. <pe-ru-si-> /perusi-/ < пие. */per+ut-i/
 = грч. <πέρουσι> итд. (в. прим. 44 горе)
 75. мик. <to-pe-za> /torpeza/ < пие. /kue)t(u)r+ped-ih₂-ø/
 = грч. <τράπεζα> итд. (в. прим. 55 горе)

¹¹⁶ Правилан исход био би <-με>.

¹¹⁷ Умјесто */b^her-e-ø/ или */b^her-e-ti/.

Микенски примјери из завршетака и наставака

76. С-основе: мик. nom pl <-Ce> /-es/ < пие. nom pl */-es/
= грч. nom pl <-ες> итд. (в. прим. 59 горе)

77. u-основе: мик. dat sg <-Ce-wo> /-euei/ < пие. dat sg */-eu-ei/
= пие. */-eu-ēi/

78. s-основе: мик. gen sg <-Ce-o> /-ehos/ < пие. gen sg */-es-os/
= грч. (хом.) gen sg <-εος> итд. (в. прим. 60 горе)

79. примарни: мик. 3sg mp <-Ce-to> /-etoi/ < пие. 3sg med */-e-toi/
= грч. 3sg mp <-εται> итд. (в. прим. 63 горе)

§250 Неусловљени исход обојеног пие. *e

Пие. */e/ [e]

= пие. */a/ [a] – под условом да се налази испред или иза пие. */h₂/,
спуштањем пие. [e] или дјејством тзв. *H₂-БОЈЕЊА;

> пгрч. */a/ [a], мик. <a> или <Ca> /a/ [a], грч. <α> /a/ [a] – без промјене;

= стинд. <a> [a], ав. <a> [a], стперс. <a/Ca> [a] – без промјене, јерм. <a> [a]
– без промјене, стфр. –, нфр. –, лат. <a> [a] – без промјене;

али, ав. <ā> [a:] или <a> [a] – под условом да се у праиндоевропском */a/
налази у отвореном слогу на крају ријечи, дужењем пие. [a] у
праиранском.¹¹⁸

Грчки примјери из коријена и основа

80. грч. <ἀγρός> /agrós/ < пие. */h₂eǵ-r-o-s/
= пие. */h₂aǵ-r-o-s/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
= стинд. <ájrah>, лат. */agros/ > <ager>

81. грч. <ἄγω> /áǵō/ < пие. */h₂eǵ-o-h₂/
= пие. */h₂aǵ-ō-h₂/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
> пие. */h₂aǵ-ō-h₂/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

= лат. <agō>

≈ стинд. <ájati>, млав. <azaiti> < пие. */h₂eǵ-e-ti/

= пие. */h₂aǵ-e-ti/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)

¹¹⁸ В. прим. 92 доле.

- ≈ јерм. <acem) < пие. †/h₂eǵ-e-mi/¹¹⁹
 = пие. †{h₂aǵ-e-ṃi} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
82. грч. <ἀκάματος) /akáματος/ < пие. †/n+k_mh₂-et-o-s/
 = пие. †{n+k_mh₂-at-o-s} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
83. грч. <ἄκμων) /ákmona/ < пие. */h₂eǵ-mon-m/
 = пие. †{h₂aǵ-ṃon-ṃ} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
 ≈ стинд. <ásmānam), ав. <asmānam), степс. <a-s^{al}-m^a-a-n^a-m^(a)) /asmānam/ < пие. †/h₂eǵ-mon-o-m/¹²⁰
 = пие. †{h₂aǵ-ṃon-ō-m} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
84. грч. <ἄκρος) /ákros/ < пие. */h₂eǵ-r-o-s/
 = пие. †{h₂aǵ-r-o-s} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
 = стинд. <°aśraḥ)
85. грч. <ἄκων) /áksōn/ < пие. †/h₂eǵs-on-s/
 = пие. †{h₂aǵs-ōn-s} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
 > пие. †{h₂aǵs-ōn-ǵ} (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
 ≈ стинд. <ákṣah), млав. <ašō) < †/h₂eǵs-o-s/
 = пие. †{h₂aǵs-o-s} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
 ≈ лат. <axis) < пие. */h₂eǵs-i-s/
 = пие. †{h₂aǵs-i-s} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
86. грч. <ἀμνός) /amnós/ < пие. */h₂eǵ^u-n-o-s/
 = пие. †{h₂aǵ^u-n-o-s} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
 = лат. <agnus)
87. грч. <ἄνεμος) /ánemos/ < пие. */h₂en_h1-m-o-s/
 = пие. †{h₂a_nh₁-ṃ-o-s} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
 = лат. <animus)
 ≈ стинд. <ánilah) < пие. †/h₂en_h1-l-o-s/¹²¹
 = пие. †{h₂a_nh₁-l-o-s} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
88. грч. <ἀπό) /apó/¹²² < пие. */h₂e_p-o/
 = пие. †{h₂a_p-o} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
 = стинд. <ápa), лат. <ab)

¹¹⁹ Умјесто */h₂eǵ-o-mi/, аналогијом према 2sg */h₂eǵ-e-si/; уп. јерм. 2sg <aces).

¹²⁰ Умјесто */h₂eǵ-mon-m/, аналогијом према асс sg о-основа (на *-o-m).

¹²¹ Умјесто */h₂en_h1-m-o-s/, услијед дисимилације */n-m/ > /n-l/.

¹²² Такође, еол. <ἀπί) /apí/ и акип. <ἀπί) /apí/.

89. грч. ⟨ἀρόω⟩ /aróō/ << пие. */h₂erh₃-i-o-h₂/¹²³
 = пие. */h₂aṛh₃-i-ō-h₂/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
 > пие. */h₂aṛh₃-i-ō-h₃/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. ⟨arō⟩

90. грч. ⟨βάλανος⟩ /bálanos/ < пие. */g^ulh₂-en-o-s/
 = пие. */g^ulh₂-an-o-s/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)

91. грч. ⟨γέρας⟩ /géras/ < пие. */gerh₂-es-ø/
 = пие. */g^{er}h₂-as-ø/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)

Грчки примјери из завршетака и наставака

92. pf act 1sg грч. ⟨-ᾶ⟩ /-a/ < пие. */-h₂e/
 = пие. */-h₂a/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
 = стинд. ⟨-a⟩, став. ⟨-ā⟩, млав. ⟨-a⟩

Микенски примјери из коријена и основа

93. мик. ⟨a-ke⟩ /agei/ < пие. †/h₂eǵ-e-i/¹²⁴
 = пие. */h₂aǵ-ē-i/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
 = грч. ⟨ἄγει⟩ итд. (в. прим. 81 горе)

94. мик. ⟨a-ko-ro⟩ /agros/ < пие. */h₂eǵr-o-s/
 = грч. ⟨ἄγρός⟩ итд. (в. прим. 80 горе)

95. мик. ⟨a-ko-so-ne⟩ /aksones/ < пие. */h₂eks-on-es/
 = пие. */h₂aks-on-es/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
 ~ грч. ⟨ἄξονες⟩ итд. (в. прим. 85 горе)

96. мик. ⟨a-ne-mo⟩ /anemōn/ < пие. */h₂enh₁-m-o-om/
 = пие. */h₂an^h₁-m-o-ōm/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
 > пие. */h₂an^h₁-m-ōm/ (КОНТРАКЦИЈА, в. §206)
 = грч. ⟨ἀνέμων⟩ итд. (в. прим. 86 горе)

97. мик. ⟨a-pu⟩ /apu/ < пие. */h₂ep-o/
 = грч. ⟨ἀπό⟩ итд. (в. прим. 88 горе)

¹²³ Правилан исход био би грч. ⟨αῖρω⟩. (Под претпоставком да би пие. */h₂erh₃-i-o-h₂/ подлегло ПИНООВОМ ЗАКОНУ. Но, умјесто ⟨αῖρω⟩ бива ⟨ἀρόω⟩, тј. као да ПИНООВОГ ЗАКОНА нема.)

¹²⁴ Умјесто */h₂eǵ-e-ti/ или */h₂eǵ-e-ø/.

98. мик. <ta-na-wa> /tana_ua/ << пие. †/tnh₂-eu-h₂/¹²⁵

= пие. †{tnh₂-a_u-h₂} (H₃-БОЈЕЊЕ, в. §123)

= грч. <ταννά>

Пие. */e/ [e]

= пие. */**ö**/ [ø] – под условом да се налази испред или иза пие. */h₃/,

лабијализацијом пие. [e] или дјјством тзв. *H₃-БОЈЕЊА;

> пгрч. */**o**/ [o], мик. <**o**> или <**Co**> /o/ [o], грч. <**o**> /o/ [o] – затварањем пие. [ø] у прагрчком;

= стинд. <**a**>, ав. <**a**>, стперс. – – спуштањем пие. [ø] у праиндоиранском, јерм. <**o**> – затварањем пие. [ø], стфр. –, нфр. –, лат. <**o**> – затварањем пие. [ø] у латинском.

Грчки примјери из коријена и основа

99. грч. <δζω> /δzō/ < пие. */h₃ōd-i-o-h₂/

= пие. †{h₃ōd-i-ō-h₂} (H₃-БОЈЕЊЕ, в. §124)

> пие. †{h₃ōd-i-ō-h₃} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

100. грч. <δῖς> /δῖs/, (агр.) <δῖς> /δῖs/ < пие. */h₃eu-i-s/

= пие. †{h₃ōu-i-s} (H₃-БОЈЕЊЕ, в. §124)

= стинд. <**āviḥ**>, лат. <**ovis**>

≈ јерм. <**hoviw**> < пие. †/h₃eu-i+peh₂-/

= пие. †{h₃ōu-i+peh₂-} (H₃-БОЈЕЊЕ, в. §124)

101. грч. <ὀκτώ> /oktō/ < пие. */h₃ek^hteh₃/

= пие. †{h₃ōktō^h} (H₃-БОЈЕЊЕ, в. §124, 172)

> пие. †{h₃ōktō^h} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217).

= стинд. <**aṣṭā**>, млав. <**ašta**>, лат. <**octō**>

102. грч. <ὄσσε> /osse/ < пие. */h₃ek^u-ih₁/

= пие. †{h₃ōk^u-ih₁} (H₃-БОЈЕЊЕ, в. §124)

103. грч. (хом.) <ὀστέον> /ostéon/¹²⁶ < пие. †/h₃esth₁-ei-o-m/

= пие. †{h₃ōsth₁-ei-ō-m} (H₃-БОЈЕЊЕ, в. §124)

≈ стинд. <**āsthi**> < пие. */h₃esth₁-i-ø/

= пие. †{h₃ōsth₁-i-ø} (H₃-БОЈЕЊЕ, в. §124)

¹²⁵ Умјесто пие. */tnh₂-eu-e-h₂/, аналогијом према ном pl C-основа (на *-h₂).

¹²⁶ Одавде касније грч. <ὀστούν>/ ostōn/.

≈ лат. ⟨os⟩ < пие. */h₃esth₁-ø/
 = пие. */h₃ōsth₁-ø/ (H₃-БОЈЕЊЕ, в. §124)

104. грч. ⟨ὄφις⟩ /óphis/ < пие. */h₃eg^{uh}-i-s/
 = пие. */h₃ōg^{uh}-i-s/ (H₃-БОЈЕЊЕ, в. §124)
 = стинд. ⟨áhiḥ⟩, млав. ⟨ažiš⟩

§251 Биљешке

Биљешка 1. Противпримјери за пие. */e/ > грч. ⟨ε⟩ обухватају неколике нарочите случајеве у којима од пие. */e/ не постаје грч. ⟨ε⟩ него ⟨ι⟩.

105. грч. ⟨ἵππος⟩ < пие. */h₁ek^u-o-s/
 = пие. */h₁ek^u-o-s/
 = стинд. ⟨áśvaḥ⟩, ав. ⟨aspō⟩, лат. ⟨equus⟩

106. грч. (хом.) ⟨πίστες⟩ < пие. */k^uet^{uor}-es/
 = грч. (лезб.) ⟨πέσ(σ)υρες⟩ итд. (в. прим. 45 горе)

Биљешка 2. Стперс. ⟨C^a⟩ у уској транскрипцији биљежи се као /a/.

Биљешка 3. На основу исхода̂ пие. */e/ у индоиранском, тј. стинд. ⟨a⟩ [a], ав. ⟨a⟩ [a] и стперс. ⟨a/C^a⟩ [a], да̂ се у индоиранском прајезику реконструисати */a/ [a] и претпоставити да пие. */e/ даје пиир. */a/; према томе, исход пие. */e/ подударе се са исходом пие. */o/, које такође даје пиир. */a/.

Биљешка 4. На основу исхода̂ пие. */e/ у фригијском, тј. стфр. ⟨e⟩ [e] и нфр. ⟨E⟩ [e], да̂ се у фригијском прајезику реконструисати */e/ [e].

Биљешка 5. На основу пгрч. */e/ [e] и пфр. /e/ [e] дало би се у грекофригијском прајезику реконструисати */e/ [e] и претпоставити да пие. */e/ даје пгфр. /e/.

Биљешка 6. Исход пие. */e/ које је услијед H₂-БОЈЕЊА постало {a} у староперсијском и новофригијском није познат; према томе, не да̂ се реконструисати ни прафригијски ни прагрекофригијски исход. Некад се као примјер за исход овог гласа у фригијском наводило нфр. ⟨Ad⟩ < пие. */h₂ed/ {h₂ad} (> лат. ⟨ad⟩), али у том примјеру не одговара нфр. ⟨Δ⟩, које би по правилу требало да гласи ⟨T⟩; в. §330.

Биљешка 7. На основу индоиранских исхода̂ пие. */e/ које је услијед H₂-БОЈЕЊА постало {a}, тј. стинд. ⟨a⟩ [a], ав. ⟨a⟩ [a] и стперс. ⟨a/C^a⟩ [a], да̂ се у индоиранском прајезику реконструисати */a/ [a] и претпоставити да пие. */e/ {a} даје пиир. */a/;

према томе, исход пие. /e/ које је услијед H_2 -БОЈЕЊА постало {a} подудар се са исходом пие. */e/ и */o/, који такође дају пиир. */a/.

Биљешка 8. Исход пие. */e/ које је услијед H_3 -БОЈЕЊА постало {ö} у староперсијском и фригијском није познат; према томе, не да се реконструисати ни прафригијски ни прагрекофригијски исход. Но, могуће је да је тај исход био исти као и онај пие. */o/; то јест, <a> у староперсијском, <o> у старофригијском и <O> у новофригијском. Наиме, пие. */e/ по дјејству H_3 -БОЈЕЊА постаје {ö} [ø], што је дијелом налик на пие. */o/ [o]; в. §124.

Биљешка 9. Пие. */e/ које је услијед H_3 -БОЈЕЊА постало {ö} не подлијеже, попут пие. */o/, БРУГМАНОВОМ ЗАКОНУ у индоиранском; уп. пие. */h₃eu-i-s/ *{h₃öu-i-s} > стинд. <áviḥ>, не <áviḥ>. То значи да се изговарало другачије него пие. */o/ [o] и зато се и реконструише *{ö} [ø] а не као *{o₂} [o].

Биљешка 10. На основу индоиранских исхода̂ пие. */e/ које је услијед H_3 -БОЈЕЊА постало {ö}, тј. стинд. <a> и ав. <a>, као и чињенице да овај глас у индоиранском не подлијеже БРУГМАНОВОМ ЗАКОНУ, да се у индоиранском прајезику реконструисати */a₂/ [œ?] и претпоставити да пие. */e/ {ö} даје пиир. */a₂/.

Биљешка 11. Пие. */e/ често се налази и у дифтонзима, као нпр. пие. *{em̄}, *{en̄}, *{er̄}, *{el̄}, *{eī}, *{eu}, *{eh₁}, *{eh₂}, *{eh₃}; в. више у ПГЈ II.

Праиндоевропско *o

§252 Неусловљени исход пие. *o

Пие. */o/ [o]

> пгрч. */o/ [o], мик. <o> или <Co> /o/ [o], грч. <o> /o/ [o] – без промјене;

= стинд. <a> [a], ав. <a> [a], стперс. <a/Ca> [a] – спуштањем пие. [o] у праиндоиранском, јерм. <o> [o] – спуштањем пие. [o], стфр. <o> [o], нфр. <O> [o] – без промјене, лат. <o> [o] – без промјене;

али, стинд. <ā> [a:], ав. <ā> [a:], стперс. <Ca-a> [a:] – под условом да се у праиндоевропском */o/ налази у отвореном слогу, спуштањем и дужењем пие. [o] у праиндоиранском или дјејством тзв.

БРУГМАНОВОГ ЗАКОНА;¹²⁷

¹²⁷ В. прим. 2, 4, 5, 6, 10, 11, 16 доле.

- али, ав. ⟨ā⟩ [a:] или ⟨a⟩ [a], стперс. ⟨C^a-a⟩ [a:] – под условом да се у праиндоевропском */o/ налази у отвореном слогу на крају ријечи, спуштањем пие. [o] у праиндоиранском и дужењем пиир. [a] у праиранском;¹²⁸
- али, став. ⟨-ǣ⟩ [ɛ:] или ⟨-ō⟩ [o:], млав. ⟨-ō̄⟩ [o:], стперс. ⟨C^a⟩ [a] – под условом да се у праиндоевропском */o/ налази унутар склопа */os/ на крају ријечи;¹²⁹
- али, ав. ⟨ai̯⟩ [ai] – под условом да се у праиндоевропском */o/ налази испред */Ci/ или */CVi/, спуштањем пие. [o] у праиндоиранском и i-епентезом у авестијском, а ⟨āu⟩ [a:u] – под условом да се налази испред */gu/, спуштањем и дужењем пие. [o] у праиндоиранском или дјејством тзв. **БРУГМАНОВОГ ЗАКОНА** и и-епентезом у авестијском;¹³⁰
- али, јерм. ⟨ow⟩ [u] – под условом да се у праиндоевропском */o/ налази испред */n/,¹³¹ подизањем пие. [o], а ø – под условом да се налази у посљедњем слогу ријечи, апокопом пие. [o];¹³²
- али, лат. ⟨a⟩ [a] – под условом да се у праиндоевропском */o/ налази испред */i(n)V/, спуштањем пие. [o] у латинском или дјејством тзв. **ТИРНЕЈЗЕН-АВЕОВОГ ЗАКОНА**, слат. ⟨o⟩ [o], лат. ⟨u⟩ [u] – под условом да се у праиндоевропском налази у затвореном слогу на крају ријечи, без промјене у старолатинском а слабљењем пие. [o] у латинском,¹³³ а лат. ø – под условом да се у праиндоевропском налази у отвореном слогу на крају ријечи, апокопом пие. [o] у латинском.¹³⁴

Грчки примјери из коријена и основа

- грч. ⟨ἀπό⟩ /apó/ < пие. */h₂ep-o/
= пие. */h₂ap-o/ (Н₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
= стинд. ⟨ápa⟩, лат. ⟨ab⟩ (ЛАТ. АПОКОПА)
- грч. ⟨γόνυ⟩ /gónu/ < пие. */ǵon-u-ø/
= пие. */ǵon-ṽ-ø/
= стинд. ⟨jānu⟩ (БРУГМАНОВ ЗАКОН)
≈ ав. ⟨zānu°⟩ (БРУГМАНОВ ЗАКОН) < пие. */ǵon-u-/

¹²⁸ В. прим. 7, 20, 23 доле.

¹²⁹ В. прим. 19, 22 доле.

¹³⁰ В. прим. 4 доле.

¹³¹ В. прим. 2 доле.

¹³² В. прим. 19, 21 доле.

¹³³ В. прим. 19, 22 доле.

¹³⁴ В. прим. 1, 18 доле.

- = пие. *{ǵon-ǵ-}
 ≈ јерм. <cowng> < пие. †/ǵon-u-r-/
 = пие. †{ǵon-ǵ-r-}
3. грч. <δῶμος> /dṓmos/ < пие. */dom-o-s/
 = пие. *{dom-o-s}
 = лат. <domus>
4. грч. <δῶρυ> /dṓru/ < пие. */dor-u-ǵ/
 = пие. *{dor-ǵ-ǵ}
 = стинд. <dāru>, ав. <dāuru>, стперс. <d^a-a-r^u-u-^{v(a)}> /dāruv/ (БРУГМАНОВ ЗАКОН И АВ. ЕПЕНТЕЗА)
5. грч. <ἐγρήγορε> /egrēgore/ < пие. †/h₁gre-h₁gor-e/¹³⁵
 = пие. †{h₁grē-h₁gor-e} (РИКСОВ ЗАКОН, в. §151)
 >> пие. †{h₁grē-h₁gor-e} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)
 ≈ стинд. <jāgāra>, млав. <jaḡāra> (БРУГМАНОВ ЗАКОН) < пие. */h₁ge-h₁gor-e/
 = пие. *{h₁grē-h₁gor-e} (РИКСОВ ЗАКОН, в. §151)
 > пие. *{h₁grē-h₁gor-e} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)
6. грч. (јон.?) <ἑορες> /éores/ < пие. */suesor-es/
 = пие. *{suesor-es}
 = стинд. <svásārah> (БРУГМАНОВ ЗАКОН)
7. грч. <ὄ> /ho/ < пие. */s-o/
 = пие. *{s-o}
 = стинд. <sá>, ав. <hā>
8. грч. <ὄζος> /ózos/ < пие. */h₃osd-o-s/
 = пие. *{h₃osd-o-s}
 = јерм. <ost>
9. грч. <ὄκρις> /ókris/ < пие. */h₂ok-r-i-s/
 = пие. *{h₂ok-r-i-s}
 = стинд. <ásrih>, лат. <ocris>
10. грч. *{ǵü) /ǵü/¹³⁶ < пие. */h₂oi-u-ǵ/
 = пие. *{h₂oi-ǵ-ǵ}
 = стинд. <āyu>, ав. <āiiu> (БРУГМАНОВ ЗАКОН)

¹³⁵ Умјесто */h₁ge-h₁gor-e/; в. испод.

¹³⁶ Одавде касније грч. <οὐ> /ǵ/.

11. грч. ⟨ῥός⟩ /*ók^hos*/ < пие. */*uóǵ^h-o-s*/
 = пие. */*uóǵ^h-o-s*/
 = ав. ⟨*vāzō*⟩ (БРУГМАНОВ ЗАКОН)
12. грч. ⟨πόδα⟩ /*póda*/ < пие. */*pod-m*/
 = пие. */*pod-m*/
 = јерм. ⟨*otn*⟩
13. грч. ⟨πόσις⟩ /*pósis*/ < пие. */*pot-i-s*/
 = пие. */*pot-i-s*/
 = стинд. ⟨*pātiḥ*⟩, ав. ⟨*pāitiš*⟩ (АВ. ЕПЕНТЕЗА),¹³⁷ лат. ⟨*potis*⟩
14. грч. ⟨πότια⟩ /*pótnia*/ < пие. */*pot-n-ih₂-ø*/
 = пие. */*pot-n-ih₂-ø*/
 > пие. */*pot-n-ih₂-ø*/ (ЗИВЕРСОВ ЗАКОН, в. §230)
 ≈ стинд. ⟨*pātnī*⟩, ав. ⟨*paθnī*⟩ < пие. */*pot-n-ih₂-ø*/
 = пие. */*pot-n-ih₂-ø*/
15. грч. ⟨πρό⟩ /*pró*/ < пие. */*pr-o*/
 = пие. */*pr-o*/
 = стинд. ⟨*prā*⟩, ав. ⟨*fra-*⟩, стперс. ⟨*f^(a)-ra-*⟩ /*fra-*/, лат. ⟨*pro*⟩
16. грч. ⟨τόνος⟩ /*tónos*/ < пие. */*ton-o-s*/
 = пие. */*ton-o-s*/
 = стинд. ⟨*tānāḥ*⟩ (БРУГМАНОВ ЗАКОН)
17. грч. ⟨τρόχος⟩ /*trók^hos*/ < пие. */*d^hrog^h-o-s*/
 = пие. */*d^hrog^h-o-s*/
18. грч. ⟨ὑπό⟩ /*hupó*/ < пие. */*ur-o*/
 = пие. */*ur-o*/
 / пие. */*sur-o*⟩ (S-MOBILE, в. §210)
 = стинд. ⟨*úra*⟩, ав. ⟨*ura*⟩
 ≈ лат. ⟨*sub*⟩ (ЛАТ. АПОКОПА) < пие. */*sup-o*/
 = пие. */*sur-o*⟩

¹³⁷ Правилан исход био би у староиндијском ⟨*pātiḥ*⟩ а у авестијском ⟨*pāitiš*⟩. (Пие. */*o*/ > стинд. ⟨*ā*⟩, ав. ⟨*āi*⟩ /_C; в. горе.) Но, умјесто стинд. ⟨*pātiḥ*⟩, ав. ⟨*pāitiš*⟩ бива стинд. ⟨*patiḥ*⟩, ав. ⟨*patiš*⟩, аналогичном према падежима у којим је коријенски слог био затворен, нпр. dat sg */*pot-i-ēi*⟩.

Грчки примјери из завршетака и наставака

19. о-основе: грч. nom sg <ος> /-os/ < пие. nom sg */-o-s/
 = пие. */-o-s/
 = стинд. <-aḥ>, став. <-ā̄> / <-ō̄>, млав. <-ō̄>, стперс. <-C^a> /-a/, јерм. -ø (ЈЕРМ. АПОКОПА),
 стфр. <-os>, нфр. <-OΣ>, стлат. <-os>, лат. <-us>
20. о-основе: грч. (хом.) gen sg <οιο> /-oiō/¹³⁸ < пие. gen sg */-o-siō/
 = пие. */-o-siō/
 = стинд. <-asya>, став. <-ahiiā>, стперс. <-C^a-ha-ya-a> /-ahayā̄/, јерм. <-ou> (ЈЕРМ. АПОКОПА),
 стлат. <-osiō>
21. с-основе: грч. gen sg <ος> /-os/ < пие. gen sg */-os/
 = пие. */-os/
22. s-основе: грч. nom nsg <ος> /-os/ < пие. nom nsg */-os-ø/
 = пие. */-os-ø/
 = стинд. <-aḥ>, став. <-ō̄>, млав. <-ō̄>, стперс. <-C^a> /-a/, лат. <-us>
23. сек. наставци: грч. 3sg mp <ετο> /-eto/ < пие. 3sg med */-e-to/
 = пие. */-e-to/
 = стинд. <-ata>, став. <-atā̄>, млав. <-ata>, стперс. <-C^a-t^a-a> /-atā̄/

Микенски примјери из коријена и основа

24. мик. <po-d- > /pod-/ < пие. */pod-/
 ≈ грч. <πόδα> итд. (в. прим. 12 горе)
25. мик. <po-ro- > /pro-/ < пие. */pr-o/
 = грч. <πρό> итд. (в. прим. 15 горе)
26. мик. <po-ti-ni-ja > /potnia/ < пие. */pot-n-ih₂-ø/
 = грч. <πότνια> итд. (в. прим. 14 горе)
27. мик. <u-ro > / (h)uro/ < пие. */ur-o/
 = грч. <ύπό> итд. (в. прим. 18 горе)

Микенски примјери из завршетака и наставака

28. о-основе: мик. nom sg <-o > /-os/ < пие. nom sg */-o-s/
 = грч. nom sg <-ος> итд. (в. прим. 19 горе)

¹³⁸ Одавде касније грч. <-ου> /-ō̄/.

29. o-основе: мик. gen sg <-o-j σ > /-oij σ / < пие. gen sg */-o-si σ /
= грч. (хом.) gen sg <-οιο> итд. (в. прим. 20 горе)
30. C-основе: мик. gen sg <-C σ > /-os/ < пие. gen sg */-os/
= грч. gen sg <-ος> итд. (в. прим. 21 горе)
31. s-основе: мик. nom nsg <-C σ > /-os/ < пие. nom nsg */-os- σ /
= грч. gen sg <-ος> итд. (в. прим. 22 горе)

§253 Условљени исходи пие. *o

Пие. */ σ / [o]

> пргрч. */u/ [u], мик. <Cu> /u/ [u], грч. <u> /u/ [y] – под условом да се у праиндоевропском */o/ налази између којег назала или ликвиде и којег лабијала или лабиовелара, или обрнуто, подизањем пие. [o] у прагрчком или дјејством тзв. **КОУГИЛОВОГ ЗАКОНА**.

Примјери из коријена и основа

32. грч. <γῦμνος> /gýmno σ / (Коугилов закон) << пие. */nog μ -n-o-s/¹³⁹
= пие. */nog μ -n-o-s/
= стинд. <nagnáh>
33. грч. <γυνή> /gynḗ/ (Коугилов закон) < пие. */g μ on-eh $_2$ - σ /
= пие. */g μ on-āh $_2$ - σ / (H $_2$ -БОЈЕЊЕ, в. §171)
> пие. */g μ on-āh $_2$ - σ / (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)
34. грч. <κύνᾱ> /kúnā/ (Коугилов закон) < пие. */ku-on-m/
= пие. */ku-on-m/
> пие. */k μ -on-m/ (ЗИВЕРСОВ ЗАКОН, в. §230)
= стинд. <śvānam> (БРУГМАНОВ ЗАКОН) < пие. */ku-on-o-m/¹⁴⁰
= пие. */k μ -on-m/
35. грч. <μῶνυξ> /mōnux/ (Коугилов закон) < пие. */sm+h $_3$ nog μ -s/
= пие. */sm μ +h $_3$ nog μ -s/ (H $_3$ -БОЈЕЊЕ, в. §183)
> пие. */sm μ +h $_3$ nog μ -s/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §218)

¹³⁹ Правилан исход био би <vúγno σ >. (Пие. */ug μ / > грч. <uy>; в. §354.) Но, умјесто <vúγno σ > бива <γῦμνος>, услјед метатезе */n-g μ / > */g μ -n/ и дисимилације */nn/ > */mn/ у прагрчком.

¹⁴⁰ Умјесто */ku-on-m/, аналогјом према асс sg o-основа (на *-o-m).

36. грч. <νύκτα> /núkta/ (Коугилов закон) < пие. */nokʷt-m/

= пие. */nokʷt-m/

= лат. <noctem>

≈ стинд. <náktam> < пие. */nokʷt-o-m/¹⁴¹

= пие. */nokʷt-ō-m/

37. грч. (лезб.) <πέσ(σ)υρες> /pés(s)ures/ (Коугилов закон)¹⁴² < пие. */kʷetuor-es/

= пие. */kʷetuor-es/

= стинд. <catvārah>, ав. <caθβārō> (Бругманов закон), јерм. <č'orkʷ>

38. грч. <φύλλον> /pʰúllon/ (Коугилов закон) < пие. */bʰolh₃-i-o-m/

= пие. */bʰolh₃-i-ō-m/

> пие. */bʰolh₃-i-ō-m/ (Сосиоров ефекат или Пиноов закон, в. §208, 209)

= лат. <folium> < пие. */bʰolh₃-i-o-m/

= пие. */bʰolh₃-i-ō-m/

> пие. */bʰolh₃-i-ō-m/ (Сосиоров ефекат или Пиноов закон, и Зиверсов закон, в. §208/209, 230)

Пие. */o/ [o]

> пгрч. */o/ [o], грч. <ο> /o/ [o] – без промјене, мик. <υ> / <Cu> /u/ [u], грч. дијал. <υ> [u] – под условом да се у праиндоевропском */o/ налази на крају ријечи, подизањем пгрч. [o] у микенском, аркадскокипарском и еолском.¹⁴³

Грчки дијалекатски примјери из коријена и основа

39. еол. <ἀπύ> /apú/, акип. <ἀπύ> /apú/ < пие. */h₂ep-o/

= грч. <ἀπό> итд. (в. прим. 1 горе)

Микенски примјери из коријена и основа

40. мик. <α-ρυ> /арυ/ < пие. */h₂ep-o/

= грч. <ἀπό> итд. (в. прим. 1 горе)

¹⁴¹ Умјесто */nokʷt-m/, аналогијом према асс sg o-основа (на *-o-m).

¹⁴² Такође, хом. <πίσυρες> /písures/.

¹⁴³ Али и у тим дијалектима само ријетко.

§254 Биљешке

Биљешка 1. Сперс. <C^a> у уској транскрипцији биљежи се као /a/.

Биљешка 2. На основу исходâ пие. */o/ у индоиранском, тј. стинд. <a> [a], ав. <a> [a] и сперс. <a/C^a> [a], дâ се у индоиранском прајезику реконструисати */a/ [a] и претпоставити да пие. */o/ даје пиир. */a/; према томе, исход пие. */o/ подударе се са исходом пие. /e/, које такође даје пиир. */a/.

Биљешка 3. На основу исходâ пие. */o/ у фригијском, тј. стфр. <o> [o] и нфр. <O> [o], дâ се у фригијском прајезику реконструисати */o/ [o].

Биљешка 4. На основу пгрч. */o/ [o] и пфр. */o/ [o] дало би се у грекофригијском прајезику реконструисати */o/ [o] и претпоставити да пие. */o/ даје пфр. */o/.

Биљешка 5. Пие. */o/ често се налази и у дифтонзима, као нпр. пие. *{om̥}, *{on̥}, *{or̥}, *{ol̥}, *{oi̥}, *{ou̥}, *{oh₁}, *{oh₂}, *{oh₃}; в. више у ПГЈ II.

ДУГИ ВОКАЛИ

Праиндоевропско *ē

§255 Неусловљени исход пие. *ē

Пие. */ē/ [e:]

> пгрч. */ē/ [e:], мик. <e> или <Ce> /ē/ [e:] – без промјене, грч. <η> /ē/ [e:] – спуштањем пгрч. [e:] у грчком;

= стинд. <ā> [a:], ав. <ā> [a:], сперс. <C^a-a> [a:] – спуштањем пие. [e:] у праиндоиранском, јерм. <î> [i:] – подизањем пие. [e:], стфр. <a> [a:], нфр. <A> [a] – спуштањем пие. [e:] у прафригијском, лат. <ē> [e:] – без промјене; али, ав. <ā̊> [o:] – под условом да се у праиндоевропском */ē/ налази унутар склопа */ēs/ на крају ријечи.

Грчки примјери из коријена и основа

- грч. <δῆρις> /dēris/ < пие. */dēr-i-s/ = пие. *{dēr-i-s} = стинд. <°dāriḥ>

2. грч. ⟨ήμι-⟩ /hēmī-/ < пие. */sēm-i/
 = пие. */sēm-i/⟨i⟩
 = стинд. ⟨sāmī°⟩, лат. ⟨sēmī-⟩

Грчки примјери из завршетака и наставка

3. s-основе: грч. ном sg ⟨-ης⟩ /-ēs/ < ие. ном sg */-es-s/
 = пие. */-es-s/⟨i⟩
 > пие. */-ēs-ø/ (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
 = стинд. ⟨-āḥ⟩, став. ⟨-ā̇⟩, млав. ⟨-ā̇⟩

§256 Биљешке

Биљешка 1. Стперс. ⟨C^a-a) у уској транскрипцији биљежи се као /ā/.

Биљешка 2. У наведеним примјерима недостају случајеви општег исхода пие. */ē/ у староперсијском, јерменском и фригијском, али је тај исход вјероватно био исти као онај пие. дифтонга */ēh₁/; то јест, стперс. ⟨C^a-a) [a:], јерм. ⟨i) [i], стфр. ⟨a) [a:], нфр. ⟨A) [a]. Наиме, пие. дифтонг */ēh₁/ по дјејству АКУТСКОГ ДУЖЕЊА постаје */ēh/ [e:] што је дијелом налик на */ē/ [e:]; в. §214.

Биљешка 3. На основу исходâ пие. */ē/ у индоиранском, тј. стинд. ⟨ā) [a:], ав. ⟨ā) [a:] и стперс. ⟨C^a-a) [a:], дâ се у индоиранском прајезику реконструисати */ā/ [a:] и претпоставити да пие. */ē/ даје пиир. */ā/; према томе, исход пие. */ē/ подударе се са исходом пие. */ō/, које такође даје пиир. */ā/.

Биљешка 4. Пие. */ē/ [e:] даје јерм. ⟨i) [i] подизањем и, условно речено, краћењем пошто у јерменском фонолошка разлика између дугих и кратких вокала не постоји.

Биљешка 5. Пфр. /a/ [a:] даје стфр. ⟨a) [a:] без промјене, а стфр. ⟨a) [a:] даје нфр. ⟨A) [a:], условно речено, краћењем пошто у новофригијском, као и у јерменском, фонолошка разлика између дугих и кратких вокала не постоји.

Биљешка 6. На основу исходâ у фригијском, тј. стфр. ⟨a) [a:] и нфр. ⟨A) [a], дâ се у фригијском прајезику реконструисати */ā/ [a:].

Биљешка 7. На основу пгрч. */ē/ [e:] и пфр. */ā/ [a:] дало би се у грекофригијском прајезику реконструисати */ē/ [e:] и претпоставити да пие. */ē/ даје пфр. /ē/.

Биљешка 8. Пие. */ē/ налази се још и у дифтонзима, као нпр. пие. */ēm/, */ēn/, */ēr/, */ēl/, */ēi/, */ēu/, */ēh₁/, */ēh₂/, */ēh₃/, и у {ēh₁ψ}-склоповима, као нпр. пие. */ēh₂ψ/, */ēh₃ψ/; в. више у ПГЈ II.

Биљешка 9. Секундарно */ē/ постаје од пие. */e/ дјејством СЕМЕРЕЊИЈЕВОГ ЗАКОНА, као у прим. 3 горе; в. више у §226.

Праиндоевропско *ō

§257 Неусловљени исход пие. *ō

Пие. */ō/ [o:]

> пгрч. */ō/ [o:], мик. ⟨ō⟩ или ⟨Co⟩ /ō/ [o:] – без промјене, грч. ⟨ω⟩ /ō/ [o:] – спуштањем пгрч. [o:] у грчком;

= стинд. ⟨ā⟩ [a:], ав. ⟨ā⟩ [a:], стперс. ⟨Са-а⟩ [a:] – спуштањем пие. [o:] у праиндоиранском, јерм. ⟨ow⟩ [u] – подизањем пие. [o:], стфр. ⟨o⟩ [o:], нфр. ⟨ou⟩ [u] – без промјене у старофргијском, а подизањем стфр. [o:] у новофригијском, лат. ⟨ō⟩ [o:] – без промјене;

али, ав. ⟨ā̊⟩ [o:] – под условом да се у праиндоевропском */ō/ налази унутар склопа */ōs/ на крају ријечи.¹⁴⁴

Грчки примјери из завршетака и наставка

1. о-основе: грч. adv ⟨-ω) /-ō/ ¹⁴⁵ < пие. abl sg */-o-ed/

= пие. */{-o-ed}

> пие. */{-ōd} (КОНТРАКЦИЈА, в. §206)

= стинд. ⟨-ā̊t), став. ⟨-ā̊t), млав. ⟨-ā̊t), слат. ⟨-ōd), лат. ⟨-ō)

2. s-основе: грч. nom sg ⟨-ως) /-ōs/ < пие. nom sg */-os-s/

= пие. */{-os-s}

> пие. */{-ōs-ø} (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)

= стинд. ⟨-ā̊h), став. ⟨-ā̊), млав. ⟨-ā̊), лат. ⟨-ōs)

3. имп. наставци: грч. 3sg act ⟨-τω) /-tō/ < пие. 3sg */-tōt/

= пие. */{-tōt}

= стинд. ⟨-tā̊t), нфр. ⟨-TOY), слат. ⟨-tōd), лат. ⟨-tō)

4. имп. наставци: грч. 3sg mp ⟨-σθω) /-sthō/ < пие. 3sg med */-tdhō/

= пие. */{-tdhō}

> пие. */{-t̥sdhō} (S-ЕПЕНТЕЗА, в. §228)

= стфр. ⟨-do), нфр. ⟨-DOY)

¹⁴⁴ В. прим. 2 доле.

¹⁴⁵ Нпр. у делф. ⟨ροικω) /oikō?/.

§258 Биљешке

Биљешка 1. Сперс. <C^a-a> у уској транскрипцији биљежи се као /ā/.

Биљешка 2. У наведеним примјерима недостају случајеви општег исхода пие. */ō/ у староперсијском и јерменском, али је тај исход вјероватно био исти као онај пие. дифтонга типа */ōh/; то јест, сперс. <C^a-a> [a:], јерм. <ow> [u]. Наиме, пие. дифтонг */ōh/ по дјејству АКУТСКОГ ДУЖЕЊА постаје */ō^h/ [o:] што је дијелом налик на */ō/ [o:]; в. §217.

Биљешка 3. На основу исхода̂ пие. */ō/ у индоиранском, тј. стинд. <ā>, ав. <ā> и сперс. <C^a-a> [a:], дâ се у индоиранском прајезику реконструисати */ā/ [a:] и претпоставити да пие. */ō/ даје пиир. */ā/; према томе, исход пие. */ō/ подударе се са исходом пие. */ē/ које такође даје пиир. /ā/.

Биљешка 4. Пие. */ō/ [o:] даје јерм. <ow> [u] подизањем и, условно речено, краћењем пошто у јерменском фонолошка разлика између дугих и кратких вокала не постоји.

Биљешка 5. Пфр. */ō/ [o:] даје стфр. <o> [o:] без промјене, а стфр. <o> [o:] даје нфр. <ou> [u] подизањем и, условно речено, краћењем пошто у новофригијском, као и у јерменском, фонолошка разлика између дугих и кратких вокала не постоји.

Биљешка 6. На основу исхода̂ пие. */ō/ у фригијском, тј. стфр. <o> [o:ʔ] и нфр. <ou> [u], дâ се у фригијском прајезику реконструисати */ō/ [o:].

Биљешка 7. На основу пгрч. */ō/ [o:] и пфр. */ō/ [o:] дало би се у грекофригијском прајезику реконструисати */ō/ [o:] и претпоставити да пие. */ō/ даје пгфр. */ō/.

Биљешка 8. Пие. */ō/ налази се још и у дифтонзима, као нпр. пие. */ōm/, */ōn/, */ōr/, */ōl/, */ōi/, */ōu/, */ōh₁/, */ōh₂/, */ōh₃/; в. више у ПГЈ II.

Биљешка 9. Секундарно */ō/ постаје од пие. */o/ дјејством СЕМЕРЕЊИЈЕВОГ ЗАКОНА, као у прим. 2 горе, и од пие. */oe/ и */oi/ дјејством КОНТРАКЦИЈЕ ВОКАЛА, као у прим. 1 горе; в. више у §206, 226.

ИСХОД ПРАИНДОЕВРОПСКИХ СОНАНАТА У ГРЧКОМ

ПРЕГЛЕД

пие.	пгрч.	мик.	грч.
$*/m/$ = $*\{m_{\sigma}^1, *m^2\}$	$*/\tilde{a}/, 1 *m/2$	$\langle a/Ca \rangle /a/ / \langle o/Co \rangle /o/, 1$ $\langle mV \rangle /m/2$	$\langle \alpha \rangle /a/, 1 \langle \mu \rangle /m/, 2$ $\langle \alpha\mu \rangle /am/, 8 \langle \beta \rangle /b/11$
$*/n/$ = $*\{n_{\sigma}^1, *n^2\}$	$*/\tilde{a}/, 1 *n/2$	$\langle a/Ca \rangle /a/ / \langle o/Co \rangle /o/, 1$ $\langle nV \rangle /n/2$	$\langle \alpha \rangle /a/, 1 \langle \nu \rangle /n/, 2$ $\langle \alpha\nu \rangle /an/8$
$*/r/$ = $*\{r_{\sigma}^1, *r^2\}$	$*/r_{\sigma}/, 1 *r/2$	$\langle Ca \rangle /ar/ / \langle Co \rangle /or/, 1$ $\langle rV \rangle /r/2$	$\langle \alpha\rho\rho\alpha \rangle /ar/ra/, 1 \langle \rho \rangle /r/, 5$ $\langle \alpha\rho \rangle /ar/, 7, 8 (\text{еол. } \langle \alpha\rho\rho\alpha) 1$
$*/l/$ = $*\{l_{\sigma}^1, *l^2\}$	$*/l_{\sigma}/, 1 *l/2$	$\langle Ca \rangle /al/ / \langle Co \rangle /ol/, 1$ $\langle rV \rangle /l/2$	$\langle \alpha\lambda\lambda\alpha \rangle /al/la/, 1 \langle \lambda \rangle /l/, 2$ $\langle \alpha\lambda \rangle /al/, 8 (\text{еол. } \langle \alpha\lambda\lambda\alpha) 1$
$*/i/$ = $*\{i_{\sigma}^1, *i^2\}$	$*/i/, 1 *z/, 4 *i/6$	$\langle i/Ci \rangle /i/, 1 \langle zV \rangle /z/, 4$ \emptyset^6	$\langle i \rangle /i/, 1 \langle \zeta \rangle /z/, 4 \emptyset^6$
$*/u/$ = $*\{u_{\sigma}^1, *u^2\}$	$*/u/, 5, 7 *hu/, 3$ $*u/2$	$\langle u/Cu \rangle /u/, 5, 7 \langle u \rangle /hu/, 3$ $\langle wV \rangle /u/2$	$\langle u \rangle /u/, 5, 7 \langle \acute{u} \rangle /hu/, 3 \langle \acute{ \rangle}$ $/h/ \emptyset, 4 \emptyset^6 (\text{Дријал. } \langle f \rangle) 2$
$*/h_1/$ = $*\{h_{1\sigma}, 1 *h_1^2\}$	$*/e/, 1 \emptyset^2$	$\langle e/Ce \rangle /e/, 1 \emptyset^2$	$\langle \epsilon \rangle /e/, 1 \emptyset^2$
$*/h_2/$ = $*\{h_{2\sigma}, 1 *h_2^2\}$	$*/a/, 1 \emptyset^{2, 9}$	$\langle a/Ca \rangle /a/, 1 \emptyset^{2, 9}$	$\langle \alpha \rangle /a/, 1 \emptyset^{2, 9}$
$*/h_3/$ = $*\{h_{3\sigma}, 1 *h_3^2\}$	$*/o/, 1 \emptyset^2$	$\langle o/Co \rangle /o/, 1 \emptyset^2$	$\langle o \rangle /o/, 1 \emptyset^2 \langle u \rangle /u/10$

Биљешке: 1 – у слоготворној позицији, уопште; 2 – у неслоготворној позицији, уопште; 3 – у слоготворној позицији, и то у $\# \{R\}C$ -позицији; 4 – у неслоготворној позицији, и то у $\# \{R\}V$ -позицији; 5 – у слоготворној позицији, и то у $C \{R\}C$ -позицији; 6 – у неслоготворној позицији, и то у $V \{R\}V$ -позицији; 7 – у слоготворној позицији, и то у $C \{R\} \#$ -позицији; 8 – у слоготворној позицији, и то у $\{R\}V$ или $*\{R_{\sigma}^1\}V$ -позицији; 9 – у слоготворној позицији, и под условом да се налази између пие. $*oR$ и $*C$, дјејством Сосировог ЕФЕКТА; 10 – у слоготворној позицији, под условом да се налази између којег пие. лабијала или ликвиде и којег пие. лабијала или лабиовелара дјејством Коугиловог Закона; 11 – у неслоготворној позицији, под условом да се налази испред грч. $\langle \rho \rangle$, $\langle \lambda \rangle$.

РАЗВИТАК СИСТЕМА СОНАНАТА

§259 У овом поглављу разматрамо систем самосталних сонаната, а сонанте у склопу дифтонга и група консонаната размотрићемо напосе у *Праисторији грчког језика II*.

Тачније, у овом ћемо поглављу размотрити три нарочите позиције у којима се самостални сонанти јављају; то су, што се слоготворних сонаната тиче, преконсонантска позиција на почетку ријечи, интерконсонантска позиција у средини ријечи и постконсонантска позиција на крају ријечи, а, што се неслоготворних тиче, превокалска позиција на почетку ријечи, интервокалска позиција у средини ријечи и поствокалска позиција на крају ријечи.

§260 **Праиндоевропски систем сонаната** (Ia) изворно се састојао од */m/, */n/, */r/, */l/, */i/, */u/, */h₁/, */h₂/, */h₃/; то јест, од назала (*m/, *n/), ликвида (*r/, *l/), семивокала (*i/, *u/) и ларингала (*h₁/, *h₂/, *h₃/).

(Ia)	*/m/	*/r/	*/i/	*/h ₁ /
	*/n/	*/l/	*/u/	*/h ₂ /
				*/h ₃ /

§261 Сонанти се у слоготворним позицијама реализују као слоготворни, а у неслоготворним позицијама као неслоготворни гласови; в. §129-139 и 140-149. То јест, у слоготворним позицијама реализују се као *{m̥} [ə̆m], *{n̥} [ə̆n], *{r̥} [ə̆r], *{l̥} [ə̆l], *{i̥} [ĭ], *{u̥} [ŭ], *{h₁} [ə̆ʔ], *{h₂} [ə̆ʃ], *{h₃} [ə̆ʃ^w], а у неслоготворним као *{m̄} [m], *{n̄} [n], *{r̄} [r], *{l̄} [l], *{ī} [j], *{ū} [w], *{h₁} [ʔ], *{h₂} [ʃ], *{h₃} [ʃ^w].

§262 **Неслоготворни сонанти** (I6) су остали у систему индоевропских сонаната, а слоготворни су прешли у систем пие. вокала; в. §232-238.

(I6)	(	*{m̄} [ə̆m]	*{r̄} [ə̆r]	*{ī} [ĭ]	*{h ₁ } [ə̆ʔ] > [ə̆]	)
	(	*{n̄} [ə̆n]	*{l̄} [ə̆l]	*{ū} [ŭ]	*{h ₂ } [ə̆ʃ] > [ə̆]	)
					*{h ₃ } [ə̆ʃ ^w] > [ə̆]	)
		*{m̄} [m]	*{r̄} [r]	*{ī} [j]	*{h ₁ } [ʔ]	
		*{n̄} [n]	*{l̄} [l]	*{ū} [w]	*{h ₂ } [ʃ]	
					*{h ₃ } [ʃ ^w]	

У овом прегледу обрадићемо стога развитак неслоготворних сонаната, а развитак слоготворних сонаната (који је обрађен у претходном поглављу) даћемо у заградама, као подсјетник.

§263 У прагрчком без промјене остаје:

21. од назала, пие. $*\{\underline{m}\}$, $*\{\underline{n}\}$;
22. од ликвида, пие. $*\{\underline{r}\}$, $*\{\underline{l}\}$;
23. од семивокала, пие. $*\{\underline{u}\}$.

За разлику од тога, промјени подлијеже:

1. од семивокала,
 - пие. $*\{\underline{i}\}$, које дијелом остаје без промјене (између вокала) а дијелом постаје $*\{z/\ [dz]\}$ (на почетку ријечи);
2. и, од ларингала,
 - пие. $*\{\underline{h}_1\}$, $*\{\underline{h}_2\}$, $*\{\underline{h}_3\}$, који се губе.

§264 **Прагрчки систем сонаната** (II) се *mutatis mutandis* састоји од $*\{m/\ [m]\}$, $*\{n/\ [n]\}$, $*\{r/\ [r]\}$, $*\{l/\ [l]\}$, $*\{i/\ [j]\}$, $*\{u/\ [w]\}$; то јест, од назала ($*\{m/\ [m]\}$, $*\{n/\ [n]\}$), ликвида ($*\{r/\ [r]\}$, $*\{l/\ [l]\}$) и семивокала ($*\{i/\ [j]\}$, $*\{u/\ [w]\}$), односно, од лабијала ($*\{m/\ [m]\}$, $*\{u/\ [w]\}$), дентала ($*\{n/\ [n]\}$, $*\{r/\ [r]\}$, $*\{l/\ [l]\}$) и палатала ($*\{i/\ [j]\}$).

(II)	(	$*\{\underline{a}/\ [a]\}$	$*\{\underline{r}/\ [er/r\theta]\}$	$*\{i/\ [i]\}$	$*\{e/\ [e]\}$	)
	(	$*\{\underline{a}/\ [a]\}$	$*\{\underline{l}/\ [el/l\theta]\}$	$*\{u/\ [u]\}$	$*\{a/\ [a]\}$	)
	(				$*\{o/\ [o]\}$	)
		$*\{m/\ [m]\}$	$*\{r/\ [r]\}$	$*\{i/\ [j], (*\{z/\ [dz]\})\}$		
		$*\{n/\ [n]\}$	$*\{l/\ [l]\}$	$*\{u/\ [w]\}$		

§265 У микенском без промјене остају сви пгрч. сонанти осим семивокала $*\{i/\ [j]\}$, који се вјероватно губи.

§266 **Микенски систем сонаната** (IIIa) се *mutatis mutandis* састоји од $\{m/\ [m]\}$, $\{n/\ [n]\}$, $\{r/\ [r]\}$, $\{l/\ [l]\}$, $\{u/\ [w]\}$; то јест, од назала ($\{m/\ [m]\}$, $\{n/\ [n]\}$), ликвида ($\{r/\ [r]\}$, $\{l/\ [l]\}$) и семивокала ($\{u/\ [w]\}$); односно, од лабијала ($\{m/\ [m]\}$, $\{u/\ [w]\}$) и дентала ($\{n/\ [n]\}$, $\{r/\ [r]\}$, $\{l/\ [l]\}$).

(IIIa)	(	/a/o/	/ar/or/	/i/	/e/	)
	(	/a/o/	/al/ol/	/u/	/a/	)
	(				/o/	)
		/m/ [m]	/r/ [r]	(/z/ [dz])		
		/n/ [n]	/l/ [l]	/w/ [w]		

§267 Разика између ликвида у писму се не биљежи, па се тако у линеару Б (III6) и /r/ и /l/ пише као <rV>.

(III6)	(	/a/o/ <a/Ca/o/Co>	/ar/or/ <Ca/Co>	/i/ <i/Ci>	/e/ <e/Ce>	)
	(	/a/o/ <a/Ca/o/Co>	/al/ol/ <Ca/Co>	/u/ <u/Cu>	/a/ <a/Ca>	)
	(				/o/ <o/Co>	)
		/m/ <mV>	/r/ <rV>	(/z/ <zV>)		
		/n/ <nV>	/l/ <lV>	/w/ <wV>		

§268 У грчком (јонскоатичком) без промјене остаје:

1. од назала, пгрч. */m/, */n/;
2. од ликвида, пгрч. */r/, */l/.

За разлику од тога промијени подлијеже:

1. од семивокала,
 - пгрч. */i/ које се у потпуности губи,
 - пгрч. */u/ које се дијелом губи а дијелом постаје /h/ и тако прелази у систем консонаната и ондје се стапа са исходом пгрч. */h/.

§269 Но, у грчком систему сонаната ипак постоји /i/ [j] које је секундарног поријекла а постаје од другог дијела пгрч. дифтонга */ai/ и */oi/; ти дифтонзи на крају ријечи у грчком постају /ai̯/ и /oi̯/, и то најпрво услијед сандхија, тј. испред вокала у сљедећој ријечи, а онда без разлике и другдје, без обзира на то да ли сљедећа ријеч почиње вокалом или не. Појава секундарног /i/ да се пратити од Хомера надаље захваљујући метричким појавама као што је епска корепција. (Код Хомера на сличан начин, тј. у епској корепцији, постаје и секундарно /u/, од другог дијела дифтонга /ou/.)

§270 **Грчки систем сонаната** (IVa) се *mutatis mutandis* састоји од /m/ [m], /n/ [n], /r/ [r], /l/ [l], /j/ [j]; то јест, од назала (/m/, /n/) и ликвида (/l/, /r/) и семивокала (/j/); односно, од лабијала (/m/), дентала (/n/, /r/, /l/) и палатала (/j/).

(IVa)	(	/a/ [a]	/ar/ra/ [ar/ra]	/i/ [i]	/e/ [e]	)
	(	/a/ [a]	/al/la/ [al/la]	/u/ [u]	/a/ [a]	)
	(				/o/ [o]	)
		/m/ [m]	/r/ [r]	/j/ [j]		
		/n/ [n]	/l/ [l]	(/h/ [h])		

§271 Разлика између неких семивокала и вокала се у писму не биљежи па се тако у грчком алфabetу и секундарно /j/ и /i/ пишу као <i>.

(IVb)	(	/a/ <α>	/ar/ra/ <αρ/ρα>	/i/ <i>	/e/ <ε>	)
	(	/a/ <α>	/al/la/ <αλ/λα>	/u/ <υ>	/a/ <α>	)
	(				/o/ <ο>	)
		/m/ <μ>	/r/ <ρ>	/j/ <i>		
		/n/ <ν>	/l/ <λ>	(/h/ <'>)		

§272 Систем сонаната у грчким дијалектима вјероватно се није много разликовао од оног у јонскоатичком изузев тога што је у дијалектима пгрч. /j/ углавном остало без промјене; налази се, понајвише забиљежено као <ϕ> или <β>, у аркадскокипарском, континенталном еолском, памфилијском и западном дијалекту (осим у саронским и инсуларним дор. говорима, изузев критског). Налази се и код Хомера мада се у самом тексту *Илијаде* и *Одисеје* обично не биљежи; но, дâ се реконструисати на основу метричких појава као што су скривена позиција и лажни хијат.

Библиографска напомена: литературу за ову цјелину в. под тачком *Исход праиндоевропских сонаната у грчком у Препорученом штиву* на крају књиге.

НАЗАЛИ

Праиндоевропско *m

§273 Исход пие. слоготворног *m

Пие. */m/

= пие. */m̥/ [ə̥m] – услијед **R-АЛОФОНИЈЕ** пие. */m/ у слоготворној позицији;

> пгрч. */ā/ [ā] – назализацијом и спуштањем пие. [ə] у прагрчком, мик. <а/Са> /a/ [a] или <о/Со> /o/ [o] – деназализацијом односно деназализацијом, подизањем и лабијализацијом пгрч. [ā] у микенском, грч. <α> /a/ [a] – деназализацијом пгрч. [ā] у грчком, грч. дијал. <ο> /o/ [o] – деназализацијом те подизањем и лабијализацијом пгрч. [ā] и у еолском;

= стинд. <а> [a], ав. <а> [a], стперс. <Са> [a] – назализацијом пие. [ə] те спуштањем и деназализацијом [ə̥] у праиндоиранском, јерм. <ам> [am] – спуштањем пие. [ə], стфр. –, нфр. –, ¹⁴⁶ лат. [em] – отварањем пие. [ə] у латинском;

али, јерм. <н> [n] – синкопом пие. [ə] и дентализацијом пие. [m], стфр. <ан> [an], нфр. <AN> [an] – под условом да се у праиндоевропском */m̥/ налази на крају ријечи, спуштањем пие. [ə] и дентализацијом пие. [m] у прафиригијском;¹⁴⁷

али, лат. <en> [en] – под условом да се у праиндоевропском */m̥/ налази испред којег дентала,¹⁴⁸ отварањем пие. [ə] у латинском и мјесном асимилацијом пие. [m] у латинском, а <im> [im] – под условом да се пие. */m̥/ у латинском налази у неакцентованој позицији,¹⁴⁹ слабљењем пие. [ə] у латинском.¹⁵⁰

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. <ά-> /ha-/ < пие. */sm+C/

= пие. */sm̥+C/ (**R-АЛОФОНИЈА**, в. §129)

= стинд. <sa->, ав. <ha->, стперс. <h^a-> /ha-/ , лат. <sem->

¹⁴⁶ Ван краја ријечи (в. испод) исход пие. */m̥/ у фригијском непознат је.

¹⁴⁷ В. прим. 7, 8 доле.

¹⁴⁸ В. прим. 3, 6 доле.

¹⁴⁹ И то нешто даље од акцента; уп. нпр. лат. <décem>, <septem>, али <duodécim>.

¹⁵⁰ В. прим. 5 испод,

2. грч. (еол., дор.?) <ἄγᾰν> /áǵān/ < пие. */mǵ-eh₂-m/¹⁵¹
 = пие. */mǵ-āh₂-m/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §129, 171)
 > пие. */(mǵ-ā-m) (СТАНГОВ ЗАКОН, в. §225)
3. грч. <βατός> /batós/ < пие. */g^um-t-o-s/
 = пие. */g^um-t-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §129)
 = стинд. <gatáh>, лат. <ventus>
4. грч. <δέκᾰ> /déka/ < пие. */dekǵm/
 = пие. */dekǵm/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §129)
 = стинд. <dásā>, став. <dasa>, млав. <dasa>, лат. <decem>
5. грч. <δώδεκᾰ> /dōdeka/ < пие. */du-o-h₁+dekǵm/
 = пие. */d_u-ō-h₁+dekǵm/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §129)
 > пие. */d_u-ō-h₁+dekǵm/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = стинд. <dvádaśa>, лат. <duodecim>
6. грч. <ἑκατόν> /hekatón/ << пие. */dǵm-t-om/¹⁵²
 = пие. */dǵm-t-ōm/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §129)
 > пие. */h₁kǵm-t-ōm/ (КОРТЛАНДОВ ЕФЕКАТ и РИКСОВ ЗАКОН, в. §151, 231)
 ≈ стинд. <śatám>, ав. <satəm>, лат. <centum> < пие. */dǵm-t-om/
 = пие. */dǵm-t-ōm/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §129)
 > пие. */h₁kǵm-t-ōm/ (КОРТЛАНДОВ ЕФЕКАТ и РИКСОВ ЗАКОН, в. §151, 231)
7. грч. <ἑπτᾰ> /heptá/ < пие. */septm/
 = пие. */septm/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §129)
 = стинд. <saptá>, ав. <hapta>, јерм. <ewt n>, лат. <septem>

Грчки примјери из завршетака и наставака

8. C-основе: грч. acc sg <C-α> /C-a/ < пие. acc sg */C-m/
 = пие. */C-m/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §129)
 = стфр. <-an>, нфр. <-AN>, лат. <-em>

Микенски примјери из завршетака и наставака

9. C-основе: мик. acc sg <-Ca> /-a/ < пие. acc sg */C-m/
 = грч. acc sg <C-α> итд. (в. горе)

¹⁵¹ Правилан исход у јонскоатичком био би <ἄγην>. (Пие. */āh₂> јат. <η>; в. ПГЈ II.)

¹⁵² Правилан исход био би <ἑκατόν>. (Пие. */h₁-> грч. <έ->; в. §295.)

§274 Специјални исход пие. слоготворног *m

Пие. */m/

= пие. *{m̥} [ə̃m] – услијед **R-АЛОФОНИЈЕ** пие. */m/ у слоготворној позицији;

> пгрч. */am/ [am], грч. ⟨αμ⟩ /am/ [am] – под условом да се у праиндоевропском *{m̥} налази испред *V или *hV, спуштањем пие. [ə̃] у прагрчком;

= стинд. ⟨am⟩ [am], ав. ⟨am⟩ [am], стперс. ⟨Sa-m^V⟩ [am] – под истим условом, спуштањем пие. [ə̃] у праиндоиранском, јерм. ⟨am⟩ [am] – под истим условом, спуштањем пие. [ə̃], лат. ⟨em⟩ [em] – под истим условом, отварањем пие. [ə̃] у латинском.

Грчки примјери из коријена и основа

10. грч. ⟨ἀκάματος⟩ /akámatos/ < пие. †/n+k^mh₂-et-o-s/
= пие. †{n+k^{m̥}h₂-at-o-s} (**R-АЛОФОНИЈА** и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 129)

11. грч. ⟨ἔκαμε⟩ /ékame/ << пие. */h₁e-k^mh₂-e-t/¹⁵³
= пие. *{h₁e-k^{m̥}h₂-a-t} (**R-АЛОФОНИЈА** и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 129)
= стинд. ⟨aśamat⟩

Грчки примјери из коријена и основа

12. грч. ⟨ἄμ-ᾶ⟩ /háma-/ < пие. */sm-V/
= пие. *{sm̥-V} (**R-АЛОФОНИЈА**, в. §129)

§275 Исходи пие. неслоготворног *m

Пие. */m/

= пие. *{m̥} [m] – услијед **R-АЛОФОНИЈЕ** пие. */m/ у неслоготворној позицији;

> пгрч. */m/ [m], мик. ⟨m^V⟩ /m/ [m], грч. ⟨μ⟩ /m/ [m] – без промјене;

= стинд. ⟨m̥⟩ [m], ав. ⟨m̥⟩ [m], стперс. ⟨m^V⟩ [m] – без промјене,
јерм. ⟨m̥⟩ [m] – без промјене, стфр. ⟨m̥⟩ [m], нфр. ⟨m̥⟩ [m] – без промјене,
лат. ⟨m̥⟩ [m] – без промјене;

али, јерм. ⟨w̥⟩ [u] – под условом да се пие. *{m̥} у јерменском налази испред или иза ⟨u̥⟩, леницијом и лабиодентализацијом пие. [m].¹⁵⁴

¹⁵³ Правилан исход био би ⟨ἔκαμᾶ⟩. (Пие. *{a} > грч. ⟨α⟩; в. §250.)

¹⁵⁴ В. прим. 36 испод.

Грчки примјери из коријена и основа

13. грч. <ἄνεμος> /ánemos/ < пие. */h₂enh₁-m-o-s/
 = пие. */h₂anh₁-m-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 = лат. <anímus>
14. грч. <δόμος> /dómos/ < пие. */dom-o-s/
 = пие. */dom-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 = лат. <domus>
 ≈ стинд. <dámah> < пие. */dem-o-s/
 = пие. */dem-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
15. грч. <ἔμός> /emós/ < пие. */h₁m-o-s/
 = пие. */h₁m-o-s/ (РИКСОВ ЗАКОН и R-АЛОФОНИЈА, в. §140, 151)
 = јерм. <im>
16. грч. <θερμός> /thermós/ < пие. */g^her-m-o-s/
 = пие. */g^her-m-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 = јерм. <ǰerm>
 ≈ стинд. <gharmáh>, ав. <garēmō>, лат. <formus> < пие. */g^hor-m-o-s/
 = пие. */g^hor-m-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
17. грч. <ἥμι-> /hēmi-/ < пие. */sēm-i/
 = пие. */sēm-i/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 = стинд. <sāmi^o>, лат. <sēmi->
18. грч. <θύμός> /thymós/ < пие. */d^hun-m-o-s/
 = пие. */d^hun-m-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 > пие. */d^hun-m-o-s/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §223)
 = стинд. <dhūmáh>, лат. <fūmus>
19. грч. <μέγας> /mégas/ < пие. */meg-h₂-s/
 = пие. */meg-h₂-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 = ерм. <мес>, стфр. <mekas>, нфр. <МЕКАΣ>
 ≈ стинд. <máhi> < пие. */meg-h₂-ø/¹⁵⁵
 = пие. */meg-h₂-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
20. грч. <μέθυ> /méthu/ < пие. */med^h-u-ø/
 = пие. */med^h-u-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 = стинд. <mádhu>
 ≈ млав. <маду^o> < пие. */med^h-u-ø/
 = пие. */med^h-u-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)

¹⁵⁵ Уп. грч. <μέγας> /méga/.

21. грч. <μέλι> /méli/ < пие. */mel-it-ø/
 = пие. *{m_le_l-j_t-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 = лат. */melid/ > <mel>
22. грч. <μένος> /ménos/ < пие. */men-os-ø/
 = пие. *{m_le_n-os-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 ≈ стинд. <mánaḥ>, ав. <manō> < пие. †/men-es-ø/¹⁵⁶
 = пие. †{m_le_n-es-ø}
23. грч. <μέσος> /mésos/¹⁵⁷ < пие. */med^h-i-o-s/
 = пие. *{m_led^h-i-o-s} (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 = стинд. <mádhyah>, млав. <maiḍiiō>
 = лат. <medius> < пие. */med^h-i-o-s/
 = пие. *{m_led^h-i-o-s} (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 > пие. *{m_led^h-i-o-s} (ЗИВЕРСОВ ЗАКОН, в. §230)
24. грч. <μέχρη> /mékhri/ < пие. */me(t)+ǵ^hs-r-i/
 = пие. *{m_le(t)+ǵ^hs-r-i} (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 = јерм. <merj>
25. грч. <μή> /mḗ/ < пие. */meh₁/
 = пие. *{m_lē_h1} (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 > пие. *{m_lē^h} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)
 = стинд. <mā̃>, ав. <mā>, стперс. <m^a-a> /mā/, јерм. <mi>
26. грч. <μήν> /mḗn/ < пие. */meh₁-n-s-s/
 = пие. *{m_lē_h1-n-s-s} (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 > пие. *{m_lē^h-n-s-ø} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ и СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §214, 227)
 ≈ стинд. <mā̃h>, ав. <mā̃> < пие. */meh₁-n-s-s/
 = пие. *{m_le_h1-n-s-s} (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 > пие. *{m_le_h1-n-s-ø} (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
27. грч. <μήτηρ> /mḗtēr/¹⁵⁸ < пие. */meh₂-ter-s/
 = пие. *{m_lā_h2-tēr-s} (R-АЛОФОНИЈА, и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §140, 171)
 > пие. *{m_lā^h-tēr-ø} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ и СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §215, 226)
 = стинд. <mātā>, ав. <mātā>, јерм. <maur>, стфр. <matar>, нфр. <MATER>, лат. <māter>
 ≈ стперс. ^o<m^a-a-ta-r^(a)-/ /^omātar-/ < пие. */meh₂-ter-/
 = пие. *{m_lā_h2-ter-} (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §140, 171)
 > пие. *{m_lā^h-ter-} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)

¹⁵⁶ Умјесто */men-os-ø/, аналогијом према gen sg */men-es-os/; уп. хом. gen sg <μένος>.

¹⁵⁷ Такође, еол. <μέσος> /mḗssos/, беот. и крит. <μέττος> /mḗttos/.

¹⁵⁸ Такође, дор. <μάτηρ> /mātēr/.

28. грч. <μήτρα> /mḗtrā/ < пие. */meh₁-tr-eh₂-ø/ >
 = пие. */m^heh₁-tr-āh₂-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 > пие. */m^heh₁-tr-āh₂-ø/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)
 ≈ стинд. <mātrā>
29. грч. <μισθός> /misthós/ < пие. */misdh^h-o-s/ >
 = пие. */m^hizd^h-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 ≈ стинд. <mīḍhām>, ав. <miždəm> < пие. */misdh^h-o-m/ >
 = пие. */m^hizd^h-o-m/
30. грч. <μούλη> /mūlē/ < пие. */molh₁-eh₂-ø/ >
 = пие. */m^holh₁-āh₂-ø/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §140, 171)
 > пие. */m^holh₁-āh₂-ø/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)
 = лат. <mola>
31. грч. <μῦς> /mŷs/ < пие. */muhs-s/ >
 = пие. */m^huhs-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 > пие. */m^huhs-s/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §223)
 = стинд. <mŷs>, лат. <mŷs>
32. грч. <ομίχων> /oméikhō/ < пие. */h₃meiǵ^h-o-h₂/ >
 = пие. */h₃m^heiǵ^h-ō-h₂/ (РИКСОВ ЗАКОН и R-АЛОФОНИЈА, в. §140, 153)
 > пие. */h₃m^heiǵ^h-ō-h₂/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
33. грч. <τόλμη> /tómē/ < пие. */tolh₂-m-eh₂-ø/ >
 = пие. */tolh₂-m-āh₂-ø/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §140, 171)
 > пие. */tolh₂-m-āh₂-ø/ (СОСИРОВ ЕФЕКАТ и АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §209, 215)
34. грч. <τρέμω> /trémō/ < пие. */trem^h-o-h₂/ >
 > пие. */trem^h-ō-h₂/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 > пие. */trem^h-ō-h₂/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. <tremō>

Грчки примјери из завршетака и наставака

35. сек. наставци: грч. 1pl act <-ομεν> /-omen/ << пие. 1pl act */-o-me-ø/ >
 = пие. */-o-m^he-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 = стинд. <-āma>, став. <-āmā>, млав. <-āma>, стперс. <-C^a-a-m^a-a) /-āmā/

Микенски примјери из коријена и основа

36. мик. ⟨a-mo-r(V)⟩ /āmōr/ < пие. */neh₂m-or-h₂/
 = пие. *{h₂āh₂m-ōr-h₂} (H₂-БОЈЕЊЕ и R-АЛОФОНИЈА, в. §140, 171)
 > пие. *{h₂āh₂m-ōr-ø} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ и СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §215, 226)
 = јерм. */amur/ > ⟨awr⟩
37. мик. ⟨a-ne-mo⟩ /anemōn/ < пие. */h₂enh₁-m-o-om/
 = пие. *{h₂anh₁-m-o-om} (H₂-БОЈЕЊЕ и R-АЛОФОНИЈА, в. §123, 140)
 > пие. *{h₂anh₁-m-ōm} (КОНТРАКЦИЈА, в. §206)
 = грч. ⟨ἀνέμων⟩ итд. (в. прим. 13 горе)
38. мик. ⟨ma-te⟩ /mātēr/ < пие. */meh₂-ter-s/
 = грч. ⟨μήτηρ⟩ итд. (в. прим. 27 горе)
39. мик. ⟨me-ri⟩ /meli/ < пие. */mel-it-ø/
 = грч. ⟨μέλι⟩ итд. (в. прим. 21 горе)
40. мик. ⟨pe-mo⟩ /spermo/ / ⟨pe-ma⟩ /sperma/ < пие. †/sper-mn-ø/
 = пие. †{spēr-mn-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 = грч. ⟨σπέρμα⟩

Пие. */m/

= пие. *{m} [m] – услјед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */m/ у неслоготворној позицији;
 > грч. ⟨β⟩ /b/ [b] – под условом да се пие. *{m} у грчком налази
 испред ⟨p⟩ или ⟨λ⟩,¹⁵⁹ фортицијом пие. [m] у прагрчком.

Грчки примјери из коријена и основа

41. грч. ⟨βλώσκω⟩ /blōskō/ < пие. */mlh₃-sk-o-h₂/
 = пие. *{m₃h₃-sk-ō-h₂} (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 > пие. *{m₃h₃-sk-ō-h₃} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217, 221)
42. грч. ⟨βραχύς⟩ /brakhús/ < пие. */mrǵ^h-u-s/
 = пие. *{mrǵ^h-u-s} (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 ≈ ав. ⟨mərəzu-⟩ < пие. */mrǵ^h-u-/
 = пие. *{mrǵ^h-u-} (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
43. грч. (еол.) ⟨βροτός⟩ /brotós/ < пие. */mr-t-o-s/
 = пие. *{mr-t-o-s} (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)
 = стинд. ⟨mrtáḥ⟩, ав. ⟨mərətō⟩, јерм. ⟨mard⟩

¹⁵⁹ Грч. ⟨p⟩, ⟨λ⟩ у овој позицији постаје од пие. *{r}, *{l} и *{r̥}, *{l̥}; в. ПГЈ II.

≈ лат. < mortuus > < пие. */mr-t-u-o-s/
 = пие. */m_̥-t-u-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §140)

§276 Биљешке

Биљешка 1. На основу исхода̂ слоготворног пие. */m/ у индоиранском, тј. стинд. <a> [a], ав. <a> [a] и стперс. <C̣> [a], да̂ се у индоиранском прајезику реконструисати */a/ [a] и претпоставити да слоготворно пие. */m/ [ə̃m] даје пиир. /a/ [a], а на основу исхода̂ неслоготворног пие. */m/, тј. стинд. <m> [m], ав. <m> [m] и стперс. <m̥> [m], да̂ се реконструисати */m/ [m] и претпоставити да неслоготворно пие. */m/ [m] даје пиир. */m/ [m]; према томе, исход пие. слоготворног */m/ подудара се са исходом пие. */e/, */o/ и слоготворног */n/, који такође дају пиир. */a/.

Биљешка 2. На основу исхода̂ неслоготворног пие. */m/, тј. стфр. <m> [m] и нфр. <M> [m], да̂ се у фригијском прајезику реконструисати */m/ [m]. Исход слоготворног пие. */m/ ван краја ријечи у фригијском није познат па се не да̂ реконструисати ни његов прафригијски исход.

Биљешка 3. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */m/ [m] и пфр. */m/ [m] у грекофригијском прајезику реконструисати */m/ [m] и претпоставити да неслоготворно пие. */m/ [m] даје пгфр. */m/ [m]. Што се тиче слоготворног */m/, исход тог гласа се у фригијском не налази па се ни његов исход у грекофригијском прајезику не да̂ реконструисати.

Биљешка 4. У наведеним примјерима слоготворно пие. */m/ налази се: а. у преконсонантској позицији на почетку ријечи, и то у # $\{R\}$ C-потпозицији у прим. 2 горе; б. у интерконсонантској позицији у средини ријечи, и то у C $\{R\}$ C-потпозицији у прим. 1, 3, 6 горе; в. у постконсонантској позицији на крају ријечи, и то у C $\{R\}$ #-потпозицији у прим. 4, 5, 7, 8, 9 горе. Такође, у # $\{R\}$ V-потпозицији у прим. 12, у #C $\{R\}$ H $\{V\}$ -потпозицији у прим. 10, 11.

Биљешка 5. У наведеним примјерима неслоготворно пие. */m/ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи и то у # $\{R\}$ V-потпозицији у прим. 19, 20, 21, 22, 23, 24, 39 горе, у # $\{RR\}$ -потпозицији у прим. 28, 29, 42, 43 горе, у # $\{R\widehat{VR}\}$ -потпозицији у прим. 25, 26, 27, 30, 31, 38 горе, у # $\{R\widehat{R}H\}$ -потпозицији у прим. 41 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у V $\{R\}$ V-потпозицији у прим. 14, 35 горе, у V $\{RR\}$ -потпозицији у прим. 17 горе, у V $\{R\widehat{VR}\}$ -потпозицији прим. 34 горе, у $\{RR\}$ V-потпозицији у прим. 13, 15, 37 горе, у $\{R\widehat{VR}\}$ -потпозицији у прим. 32 горе, у $\{VRR\}$ V-потпозицији у прим. 16, 18 горе, у $\{VRR\}$ -потпозицији у прим. 40 горе, у $\{VRR\widehat{VR}\}$ -потпозицији у прим. 33, 36 горе.

Биљешка 6. Пие. */m/ налази се још и у дифтонзима и групама консонаната, и то у {VR}-дифтонзима, тј. пие. *{ē̄m}, *{ō̄m}, *{ē̄m}, *{ō̄m}, у {R̄R}-дифтонзима, нпр. пие. *{ī̄m}, *{ū̄m}, у {RN}-дифтонзима, тј. пие. *{m̄h₁}, *{m̄h₂}, *{m̄h₃}, у C{R}-групама, нпр. пие. *{dm̄}, *{g^hm̄}, *{km̄}, *{sm̄}, у {RR}-групама, нпр. пие. *{m̄n}, и тако даље; в. више у ПГЈ II.

Праиндоевропско *n

§277 Исход пие. слоготворног *n

Пие. */n/

= пие. *{ŋ} [əŋ] – услијед **R-АЛОФОНИЈЕ** пие. */n/ у слоготворној позицији;¹⁶⁰

> пгрч. */ã/ [ã] – **назализацијом** и **спуштањем** пие. [ə] у прагрчком, мик. <а/Са> /a/ [a] или <о/Со> /o/ [o] – **деназализацијом** односно **деназализацијом**, **подизањем** и **лабијализацијом** пгрч. [ã] у микенском, грч. <α> /a/ [a] – **деназализацијом** пгрч. [ã] у грчком, грч. дијал. <ο> /o/ [o] – **деназализацијом** те **подизањем** и **лабијализацијом** пгрч. [ã] у микенском и еолском;

= стинд. <а> [a], ав. <а> [a], стперс. <а/Са> [a] – **назализацијом** пие. [ə] те **спуштањем** и **деназализацијом** [ã] у праиндоиранском, јерм. <an> [an] – **спуштањем** пие. [ə], стфр. <an> [an], нфр. <AN> [an] – **спуштањем** пие. [ə] у прафригијском, лат. <en> [en] – **отварањем** пие. [ə] у латинском;

али, став. <-ə̄> [ə:], млав. <-ō̄> [o:], стперс. <Са> [a], лат. <-ēs> [eis], стфр. <-ais> [ais], нфр. <-AIS/-AN̄S> [ais] – под условом да се у праиндоевропском *{ŋ} налази унутар склопа */ns/ на крају ријечи;¹⁶¹

али, лат. <ēn> [e:n] – под условом да се у праиндоевропском *{ŋ} налази унутар склопа */ns/ у средини ријечи, **отварањем** и **дужењем** пие. [ə] у латинском,¹⁶² а <in> [in] – под условом да се пие. *{ŋ} у латинском налази у неакцентованој позицији, **слабљењем** пие. [ə] у латинском.¹⁶³

¹⁶⁰ Или пие. *{ŋ} [əŋ], у слоготворној позицији а испред којег пие. велара.

¹⁶¹ В. прим. 9 доле.

¹⁶² В. прим. 2 доле.

¹⁶³ В. прим. 1 доле.

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. ⟨ἀ-⟩ /a-/ < пие. */n+C/
 = пие. */n+C/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §130)
 = стинд. ⟨a-⟩, ав. ⟨a-⟩, стперс. ⟨a-⟩ /a-/, јерм. ⟨an-⟩, лат. ⟨in-⟩
2. грч. (еол.) ⟨ἄορ⟩ /aor/ < пие. */ns-r-ø/
 = пие. */ns-r-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §130)
 ≈ стинд. ⟨asih̥⟩, лат. ⟨ēnsis⟩ < пие. */ns-i-s/
 = пие. */ns-i-s/
3. грч. ⟨ἄφθιτος⟩ /áph̥titos/ < пие. */n+d^hg^{whi}-t-o-s/
 = пие. */n+d^hg^{whi}-t-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §130)
 = стинд. ⟨ákṣitaḥ⟩
4. грч. ⟨ἐλαφρός⟩ /elaphrós/ < пие. */h₁lng^{uh}-r-o-s/
 = пие. */h₁lng^{uh}-r-o-s/ (РИКСОВ ЗАКОН и R-АЛОФОНИЈА, в. §131, 151)
5. грч. ⟨ἐλαχύς⟩ /elakhús/ < пие. */h₁lng^{uh}-u-s/
 = пие. */h₁lng^{uh}-u-s/ (РИКСОВ ЗАКОН и R-АЛОФОНИЈА, в. §131, 151)
 ≈ стинд. ⟨raghúḥ⟩ < пие. */h₁lng^{uh}-u-s/
 = пие. */h₁lng^{uh}-u-s/ (РИКСОВ ЗАКОН и R-АЛОФОНИЈА, в. §131, 151)
6. грч. ⟨ὄνομα⟩ /ónoma/¹⁶⁴ < пие. */h₃nh₃-mn-ø/
 = пие. */h₃nh₃-mn-ø/ (РИКСОВ ЗАКОН и R-АЛОФОНИЈА, в. §131, 153)
 = стфр. ⟨onoman⟩, нфр. ⟨ONOMAN(-)⟩
 ≈ стинд. ⟨nāma⟩, стперс. ⟨n^a-a-m^a⟩ /nāma/, лат. ⟨nōmen⟩ < пие. */h₃neh₃-mn-ø/
 = пие. */h₃neh₃-mn-ø/ (РИКСОВ ЗАКОН, НЗ-БОЈЕЊЕ и R-АЛОФОНИЈА, в. §130, 153, 172)
 > пие. */h₃neh₃-mn-ø/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
7. грч. ⟨παχύς⟩ /pakhús/ < пие. */b^hng^h-u-s/
 = пие. */b^hng^h-u-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §131)
 = стинд. ⟨bahúḥ⟩
8. грч. ⟨τατός⟩ /tatós/ < пие. */tn-t-o-s/
 = пие. */tn-t-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §130)
 = стинд. ⟨tatáḥ⟩, лат. ⟨tentus⟩

¹⁶⁴ Такође, еол. ⟨ὄνομα⟩ /ónoma/ и дор. ⟨ὄνομα⟩ /ónoma/.

Грчки примјери из завршетака и наставака

9. С-основе: грч. acc pl <C-ᾶς> /-as/ < пие. acc pl */C-ns/
 = пие. */C-ns/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §130)
 = стинд. <aḥ>, став. <ā>, млав. <ō>, стперс. <C^a> /-a/, стфр. <-ais>, нфр. <-AIS> / <-ANS>, лат. <-ēs>

Микенски примјери из коријена и основа

10. мик. <pe-mo> /spermo/ / <pe-ma> /sperma/ < пие. */sper-mn-ø/
 = пие. */sp^her-m^hø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §130)
 = грч. <σπέρμα>

Микенски примјери из завршетака и наставака

11. С-основе: мик. acc pl <-Ca> /-as/ < пие. acc pl */C-ns/
 = грч. acc pl <C-ᾶς> итд. (в. прим. 9 горе)

§278 Специјални исход пие. слоготворног *n

Пие. */n/

- = пие. */n̥/ [ə̃n] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */n/ у слоготворној позицији;
 > пгрч. */an/ [an], грч. <αν> /an/ [an] – под условом да се у праиндоевропском */n̥/ налази испред *V или *nV, спуштањем пие. [ə̃] у прагрчком;
 = стинд. <an> [an], ав. <an> [an], стперс. <C^a-n^V> [an] – под истим условом, спуштањем пие. [ə̃] у праиндоиранском, јерм. <an> [an] – под истим условом, спуштањем пие. [ə̃], лат. <en> [en] – под истим условом, отварањем пие. [ə̃] у латинском;
 али, лат. <in> [in] – под истим и додатним условом, тј. да се у праиндоевропском */n̥/ налази испред *V или *nV а у латинском у неакцентованој позицији, слабљењем пие. [ə̃] у латинском.¹⁶⁵

Грчки примјери из коријена и основа

12. грч. <αν-> /an-/ < пие. */n+V/
 = пие. */n̥+V/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §130)
 = стинд. <an->, лат. <in->

¹⁶⁵ В. прим. 12 испод.

13. грч. (хом.) <τανύς> /tanús/ < пие. */tnh₂-u-s/
 = пие. */tnh₂-u-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §130)
 = стинд. <tanúh>

Микенски примјери из коријена и основа

14. мик. <ta-na-wa> /tanawa/ << пие. */tnh₂-eu-h₂/¹⁶⁶
 = пие. */tnh₂-eu-h₂/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §130)
 = грч. <ταναά>

§279 Исход пие. неслоготворног *n

Пие. */n/

- = пие. */n̥/ [n̥] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */n/ у неслоготворној позицији;
 > пгрч. */n/ [n], мик. <nV> /n/ [n], грч. <v> /n/ [n] – без промјене;
 = стинд. <n> [n], ав. <n> [n], стперс. <nV> [n] – без промјене, јерм. <n> [n]
 – без промјене, стфр. <n> [n], нфр. <N> [n] – без промјене, лат. <n> [n]
 – без промјене.

Грчки примјери из коријена и основа

15. грч. <ἄνεμος> /ánemos/ < пие. */h₂enh₁-m-o-s/
 = пие. */h₂anh₁-m-o-s/ (H₂-БОЈЕЊЕ и R-АЛОФОНИЈА, в. §123, 141)
 = лат. <animus>
 ≈ стинд. <ánilah> < пие. */h₂enh₁-l-o-s/¹⁶⁷
 = пие. */h₂anh₁-l-o-s/ (H₂-БОЈЕЊЕ и R-АЛОФОНИЈА, в. §123, 141)
16. грч. <ἄνθρωπος> /ánētr̥/ < пие. */h₂ner-s/
 = пие. */h₂ner-s/ (РИКСОВ ЗАКОН и R-АЛОФОНИЈА, в. §152, 141)
 > пие. */h₂ner-ø/ (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
 = нфр. <ANAR>
17. грч. <γέρανος> /géranos/ < пие. */ǵerh₂-n-o-s/
 = пие. */ǵerh₂-n-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §141)
18. грч. <γόνυ> /gónu/ < пие. */ǵon-u-ø/
 = пие. */ǵon-u-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §141)

¹⁶⁶ Умјесто пие. */tnh₂-eu-e-h₂/, аналогијом према пот pl C-основа (на -h₂).

¹⁶⁷ Умјесто */h₂enh₁-m-o-s/, услијед дисимилације <n-m> > <n-l> у староиндијском.

- = стинд. ⟨jānu⟩
 ≈ ав. ⟨zānu^o⟩ < пие. */ǵon-u-/
 = пие. */ǵon-ǵ-/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §141)
 ≈ јерм. ⟨cownr⟩ < пие. */ǵon-u-r-/
 = пие. */ǵon-ǵ-r- (R-АЛОФОНИЈА, в. §141)
19. грч. ⟨γυνή⟩ /gynḗ/ < пие. */gʷon-eh₂-ø/
 = пие. */gʷon-ǵh₂-ø/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §141, 171)
 > пие. */gʷon-ǵh₃-ø/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)
20. грч. ⟨ἥνος⟩ /hénos/ < пие. */sen-o-s/
 = пие. */sen-ǵ-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §141)
 = стинд. ⟨sánaḥ⟩
21. грч. ⟨κυνός⟩ /kunós/ < пие. */ku-n-os/
 = пие. */kʷ-n-os/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §141)
 ≈ стинд. ⟨śúnaḥ⟩ < пие. */kʷ-n-es/
 = пие. */kʷ-n-es/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §141)
22. грч. ⟨μένος⟩ /ménos/ < пие. */men-os-ø/
 = пие. */m̥en-ǵ-os-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §141)
 ≈ стинд. ⟨mánaḥ⟩, ав. ⟨manō⟩ < пие. */men-es-ø/¹⁶⁸
 = пие. */m̥en-ǵ-es-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §141)
23. грч. ⟨ναῦς⟩ /nāus/ < пие. */nēh₂-u-s/
 = пие. */n̥āh₂-ǵ-s/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 141)
 = стинд. ⟨nāuḥ⟩
24. грч. (хом.) ⟨νέεταῖ⟩ /néetai/¹⁶⁹ < пие. */nes-e-toi/¹⁷⁰
 = пие. */n̥es-e-tōi/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §141)
 = стинд. ⟨násate⟩
25. грч. ⟨νέος⟩ /néos/ < пие. */neu-o-s/
 = пие. */n̥eu-ǵ-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §141)
 = стинд. ⟨návaḥ⟩, ав. ⟨nauiō⟩, лат. ⟨novus⟩
26. грч. ⟨νέφος⟩ /néphos/ < пие. */nebh-os-ø/
 = пие. */n̥ebh-os-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §141)

¹⁶⁸ Умјесто */men-os-ø/, аналогијом према gen sg */men-es-os/; уп. хом gen sg ⟨μένεος⟩.

¹⁶⁹ Одавде касније грч. ⟨νεῖται⟩ /nētai/.

¹⁷⁰ Правилан исход био би ⟨νέετοῖ⟩. (Пие. */oi/ > грч. ⟨oi⟩; в. ПГЈ II.)

≈ стинд. ⟨nābhah⟩, ав. ⟨nabō⟩ < пие. */neb^h-es-ø/¹⁷¹

= пие. */neb^h-es-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §141)

≈ лат. ⟨nebula⟩ < пие. */neb^h-el-eh₂-ø/¹⁷²

= пие. */neb^h-el-āh₂-ø/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §141, 171)

> пие. */neb^h-el-āh₂-ø/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, §215)

27. грч. ⟨νύκτα⟩ /núkta/ < пие. */nok^ht-m/

= пие. */nok^ht-m/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §141)

= лат. ⟨noctem⟩

≈ стинд. ⟨nāktam⟩ < пие. */nok^ht-o-m/¹⁷³

= пие. */nok^ht-ō-m/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §141)

28. грч. ⟨ὄνομα⟩ /ónoma/¹⁷⁴ < пие. */h₃nh₃-mn-ø/

= пие. */h₃nh₃-m_h-ø/ (РИКСОВ ЗАКОН и R-АЛОФОНИЈА, в. §153, 141)

= стфр. ⟨onoman⟩, нфр. ⟨ONOMAN(-)⟩

≈ јерм. ⟨anown⟩ < пие. */h₃neh₃-mn-ø/

= пие. */h₃nh₃-m_h-ø/ (РИКСОВ ЗАКОН, R-АЛОФОНИЈА и H₃-БОЈЕЊЕ, в. §141, 153, 172)

> пие. */h₃nh₃-m_h-ø/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

29. грч. ⟨ποινή⟩ /poínē/ < пие. */k^hoi-n-eh₂-ø/

= пие. */k^hoi-n-āh₂-ø/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §141, 171)

> пие. */k^hoi-n-āh₂-ø/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)

= ав. ⟨kaēnā⟩

30. грч. ⟨τόνος⟩ /tónos/ < пие. */ton-o-s/

= пие. */ton-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §141)

= стинд. ⟨tānāh⟩

Микенски примјери из коријена и основа

31. мик. ⟨a-ne-mo⟩ /anemōn/ < пие. */h₂enh₁-m-o-om/

= пие. */h₂anh₁-m-o-ōm/ (H₂-БОЈЕЊЕ и R-АЛОФОНИЈА, в. §123, 141)

> пие. */h₂anh₁-m-ōm/ (КОНТРАКЦИЈА, в. §206)

= грч. ⟨ἀνέμων⟩ итд. (в. прим. 15 горе)

32. мик. ⟨na-u-⟩ /nāu-/ < пие. */nēh₂-u-/

= пие. */nāh₂-u-/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 141)

≈ грч. ⟨ναυ-⟩ итд. (в. прим. 23 горе)

¹⁷¹ Умјесто */neb^h-os-ø/, аналогијом према gen sg */neb^h-es-os/; уп. хом. gen sg ⟨νέφεος⟩.

¹⁷² Уп. грч. ⟨νεφέλη⟩ /nep^héle/.

¹⁷³ Умјесто */nok^ht-m/, аналогијом према асс sg о-основа (на */o-m/).

¹⁷⁴ Такође, еол. ⟨ὄνυμᾶ⟩ /ónyma/ и дор. ⟨ὄνυμᾶ⟩ /ónyma/.

33. мик. ⟨**ne**-wo) /neuos/ < пие. */neu-o-s/
 = грч. ⟨νέος⟩ итд. (в. прим. 25 горе)

§280 Биљешке

Биљешка 1. На основу исходâ слоготворног пие. */n/ у индоиранском, тј. стинд. ⟨a⟩ [a], ав. ⟨a⟩ [a] и стперс. ⟨a/C^a⟩ [a], да̂ се у индоиранском прајезику реконструисати */a/ [a] и претпоставити да слоготворно пие. */n/ [ən] даје пиир. */a/ [a] дочим се на основу исходâ неслоготворног пие. */n/, тј. стинд. ⟨n⟩ [n], ав. ⟨n⟩ [n] и стперс. ⟨n^v⟩ [n], да̂ реконструисати */n/ [n] и претпоставити да неслоготворно пие. */n/ [n] даје пиир. */n/ [n]; према томе, исход пие. слоготворног */n/ подударара се са исходом пие. */e/, */o/ и слоготворног */m/ који такође дају пиир. */a/.

Биљешка 2. На основу исходâ неслоготворног пие. */n/ у фригијском, тј. стфр. ⟨an⟩ [an] и нфр. ⟨AN⟩ [an], да̂ се у фригијском прајезику реконструисати */an/ [an] дочим се на основу исходâ неслоготворног пие. */n/, тј. стфр. ⟨n⟩ [n] и нфр. ⟨N⟩ [n], да̂ реконструисати */n/ [n].

Биљешка 3. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */ā/ [ā] и пфр. */an/ [an] у грекофригијском прајезику реконструисати */ā/ [ā] и претпоставити да слоготворно пие. */n/ [ən] даје пгфр. */ā/ [ā] дочим би се на основу пгрч. */n/ [n] и пфр. */n/ [n] дало реконструисати */n/ [n] и претпоставити да неслоготворно пие. */n/ [n] даје пгфр. */n/ [n].

Биљешка 4. У наведеним примјерима слоготворно пие. */n/ налази се: а. у преконсонантској позицији на почетку ријечи, и то у # $\{R\}$ C-потпозицији у прим. 1, 2, 3 горе; б. у интерконсонантској позицији у средини ријечи, и то у C $\{R\}$ C-потпозицији у прим. 7, 8, 9 горе, у $\{RR\}$ C-потпозицији у прим. 4, 5 горе; в. у постконсонантској позицији на крају ријечи, и то у $\{RR\}$ #-потпозицији у прим. 6, 10 горе. Такође, у # $\{R\}$ V-потпозицији у прим. 12, у C $\{RH\}$ V-потпозицији у прим. 14, у C $\{RH\}$ R-позицији у прим. 13.

Биљешка 5. У наведеним примјерима неслоготворно пие. */n/ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, и то у # $\{R\}$ V-потпозицији у прим. 23, 24, 25, 26, 27, 32, 33 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у V $\{R\}$ V-потпозицији у прим. 20, 30 горе, у V $\{RR\}$ -потпозицији у 15, 18, 31 горе, у V $\{R\}$ V $\{R\}$ -потпозицији у прим. 18 горе, у $\{RR\}$ V-потпозицији у прим. 17, 21, 22 горе, у $\{RRR\}$ -потпозицији у прим. 28 горе, у $\{RR\}$ V $\{R\}$ -потпозицији у прим. 16 горе, у $\{VRR\}$ V $\{R\}$ -потпозицији у прим. 29 горе.

Биљешка 6. Пие. */n/ налази се још у дифтонзима и групама консонаната, и то у {VR}-дифтонзима, тј. пие. *{ēn}, *{ōn}, *{ēn}, *{ōn}, у {RR}-дифтонзима, нпр. пие. {īn}, {ūn}, у {RN}-дифтонзима, тј. пие. *{ñh₁}, *{ñh₂}, *{ñh₃}, у C{R}-групама, нпр. пие. *{dn}, *{g^чn}, *{kn}, *{pn}, *{sn}, у {RR}-групама, нпр. пие. *{ñn}, и тако даље; в. више у ПГЈ II.

ЛИКВИДЕ

Праиндоевропско *r

§281 Исход пие. слоготворног *r

Пие. */r/

= пие. *{r} [ər] – услијед **R-АЛОФОНИЈЕ** пие. */r/ у слоготворној позицији;

> пгрч. */r/ [ər/rə] – дјелимичном метатезом пие. [ər] у прагрчком, мик. <Ca> /ar/ [ar] или мик. <Co> /or/ [or] – спуштањем односно затварањем и лабијализацијом пгрч. [ə] у микенском, грч. <ap/ra> /ar/ra/ [ar/ra] – под условом да се у праиндоевропском *{r} налази у C{R}C-позицији, спуштањем пгрч. [ə] у грчком, грч. дијал. <op/ro> /or/ro/ [or/ro] – под истим условом, затварањем и лабијализацијом пгрч. [ə] у еолском, а грч. <ap> /ar/ [ar] – под условом да се у праиндоевропском *{r} налази у C{R}#-позицији, спуштањем пгрч. [ə] у грчком, грч. дијал. <op> /or/ [or] – затварањем и лабијализацијом пгрч. [ə] у еолском;

= стинд. <r> [ər], стперс. <a-ra/Ca-ra> [ər] – ретрофлексивизацијом пие. [r] у индијском а без промјене у староперсијском;

= ав. <arə> [ərə?] – под условом да се у праиндоевропском *{r} налази у C{R}C-позицији, ə-епентезом у авестијском, јерм. <ar> [ar] – под истим условом, спуштањем пие. [ə], стфр. –, нфр. – – под истим условом, лат. <or> [or] – под истим условом, затварањем и лабијализацијом пие. [ə] у латинском, а ав. <arə> [arə?] – под условом да се у праиндоевропском *{r} налази у C{R}#-позицији, спуштањем пие. [ə] и ə-епентезом у авестијском, јерм. <r> [r] – под истим условом, синкопом пие. [ə], стфр. <or> [or?], нфр. <our> [ur] – под истим условом, затварањем и лабијализацијом пие. [ə] у старофригијском а подизањем стфр. [o?] у новофригијском, лат. <ur> [ur] – под истим условом, подизањем у латинском.

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. <βραχύς> /brakhús/ < пие. */mrǵ^h-u-s/
 = пие. */mrǵ^h-u-s) (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)
 ≈ ав. <marəzu- > < пие. */mrǵ^h-u-/
 = пие. */mrǵ^h-u-) (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)
2. грч. <δартός> /dartsós/ / (хом.) <δратός> /dratsós/ < пие. */dr-t-o-s/
 = пие. */dr^ǵ-t-o-s) (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)
 = стинд. <dr^ǵtáḥ)
3. грч. <δέλεар> /délear/ < пие. †/g^uelh₁-ur-ø/
 = пие. †{g^ue|ḥ₁-u^ǵ-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)
4. грч. <э́ар> /éar/ < пие. */ues-r-ø/
 = пие. */ues-^ǵ-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)
5. грч. <ἦπαρ> /hēpar/ < пие. †/hiēk^u-r-ø/
 = пие. †{hiēk^u-^ǵ-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)
 ≈ стинд. <yák^ǵ-t), став. <yākarə), лат. <iecur) < пие. */hiēk^u-r-ø/
 = пие. */hiēk^u-^ǵ-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)
6. грч. <θρασύς> /thrasús/ < пие. */d^hrs-u-s/
 = пие. */d^hrs-u-s) (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)
 = стинд. <dhrṣúḥ)
7. грч. <ктéар> /ktéar/ < пие. */tk^h₁-ur-ø/
 = пие. */{tk^h₁-u^ǵ-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)
8. грч. <οὐθάρ> /ūthar/ < пие. */h₁ound^h-r-ø/
 = пие. */{h₁ou^uḥ^d-^ǵ-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)
 > пие. */{h₁ou^ud^h-^ǵ-ø} (СОСИРОВ ЕФЕКАТ, в. §209)
9. грч. (јон.) <πεῖραρ> /pērar/ < пие. */per-ur-ø/
 = пие. */pē^u-u^ǵ-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)
10. грч. <сáрξ> /sárks/ < пие. */turk^ǵ-s/
 = пие. */{tu^ǵk^ǵ-s) (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)
 ≈ ав. <θβərəs-) < пие. */turk^ǵ-/
 = пие. */{tu^ǵk^ǵ-} (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)
11. грч. <τράπεζα> /trápeza/ < пие. †/(k^ue)t(u)r+ped-ih₂-ø/
 = пие. †{(k^ue)t(u)^ǵ+ped-ih₂-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)

12. грч. ⟨ύπόδρα⟩ /hupódra/ < пие. */up-o+dr̥k-ø/
 = пие. */{up-o+dr̥k-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)
 / пие. */{syp-o+dr̥k-ø} (S-MOBILE, в. §210)
 ≈ стинд. ⟨upadr̥ś-⟩ < пие. */up-o+dr̥k-/
 = пие. */{up-o+dr̥k-} (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)
13. грч. *⟨φρήγᾱρ⟩ /pʰrē̥γar/ > ⟨φρέαρ⟩ /pʰréār/ < пие. */bʰreh₁-ur-ø/¹⁷⁵
 = пие. */{bʰrē̥h₁-ur-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)
 > пие. */{bʰrē̥h₁-ur-ø} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)
 = јерм. ⟨atbewr⟩

Грчки дијалекатски примјери из коријена и основа

14. еол. ⟨ἄορ⟩ /áor/ < пие. †/ns-r-ø/ {ηs-r-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)
15. еол. ⟨βροτός⟩ < пие. */mr-t-o-s/
 = пие. */{mr-t-o-s} (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)
 = стинд. ⟨mr̥táh⟩, ав. ⟨mərətō⟩, јерм. ⟨mard⟩
 ≈ лат. ⟨mortuus⟩ < пие. †/mr-t-u-o-s/
 = пие. */{mr-t-u-o-s} (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)
 > пие. †/mr-t-u-o-s} (ЗИВЕРСОВ ЗАКОН, в. §230)

Грчки примјери из завршетака и наставака

16. r-основе: грч. dat pl ⟨-ρασῖ⟩ /-rasi/ < пие. loc pl †/r-si/¹⁷⁶
 = пие. †/r-si} (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)
 ≈ стинд. loc pl ⟨-r̥su) < пие. */r-su/
 = пие. */{r-su} (R-АЛОФОНИЈА, в. §132)

Микенски примјери из коријена и основа

17. мик. ⟨to-pe-za) /torpeza/ < пие. †/(kʷe)t(u)r+ped-ih₂-ø/
 = грч. ⟨τράπεζα) итд. (в. прим. 5 горе)

Микенски примјери из завршетака и наставака

18. мик. dat pl ⟨-a-si) /-arsi/ < пие. loc pl †/r-si/
 = грч. dat pl ⟨-ρασῖ) итд. (в. прим. 8. горе)

¹⁷⁵ Грч. ⟨φρέαρ) од *⟨φρήγᾱρ) постаје дјејством метатезе квантитета.

¹⁷⁶ Умјесто */r-su/, можда аналогјом према loc sg C-основа (на -i); в. ПГЈ III.

§282 Специјални исход пие. слоготворног *r

Пие. */r/

= пие. {r} [ər] – услијед **R-АЛОФОНИЈЕ** пие. */r/ у слоготворној позицији;

> пгрч. */ar/ [ar], грч. ⟨αρ⟩ /ar/ [ar] – под условом да се у праиндоевропском *{r} налази испред *NV, спуштањем пие. [ə] у прагрчком;

= стинд. ⟨ir⟩ [ir] или ⟨ur⟩ [ur],¹⁷⁷ ав. ⟨ar⟩ [ar] – под истим условом, подизањем и отварањем односно подизањем, затварањем и лабијализацијом пие. [ə] у индијском а спуштањем у иранском, јерм. ⟨ar⟩ [a] – под истим условом, спуштањем пие. [ə] и апроксимацијом пие. [r], лат. ⟨ar⟩ [ar] – под истим условом, спуштањем пие. [ə] у латинском.

Грчки примјери из коријена и основа

19. грч. ⟨βαρύς⟩ /barús/ < пие. */gʷr̥h₂-u-s/
= пие. *{gʷr̥h₂-u-s} (**R-АЛОФОНИЈА**, в. §132)
= стинд. ⟨gurúḥ⟩

20. грч. ⟨πάρος⟩ /páros/ < пие. */pr̥h₂-os/
= пие. *{pr̥h₂-os} (**АЛОФОНИЈА**, в. §132)
≈ стинд. ⟨puráh⟩, ав. ⟨parō⟩ < пие. */pr̥h₂-es/
= пие. *{pr̥h₂-as} (**R-АЛОФОНИЈА** и **H₂-БОЈЕЊЕ**, в. §123, 132)

§283 Исход пие. неслоготворног *r

Пие. */r/

= пие. *{r} [r] – услијед **R-АЛОФОНИЈЕ** пие. */r/ у неслоготворној позицији;

> пгрч. */r/ [r], мик. ⟨rV⟩ /r/ [r], грч. ⟨ρ⟩ /r/ [r] – без промјене;

= стинд. ⟨r⟩ [r], ав. ⟨r⟩ [r], стперс. ⟨rV⟩ [r] – ретрофлексивизацијом пие. [r] у индијском, без промјене у иранском, јерм. ⟨r⟩ [ɹ] – апроксимацијом пие. [r], стфр. ⟨r⟩ [r], нфр. ⟨r⟩ [r] – без промјене, лат. ⟨r⟩ [r] – без промјене.

Грчки примјери из коријена и основа

21. грч. ⟨γέρανος⟩ /géranos/ < пие. */ǵerh₂-n-o-s/
= пие. *{ǵerh₂-n-o-s} (**R-АЛОФОНИЈА**, в. §142)

¹⁷⁷ Стинд. ⟨ur⟩ иза лабијалâ, а другдје ⟨ir⟩.

22. грч. <δῆρις> /dḗris/ < пие. */dēr-i-s/
 = пие. */dēr-ǵ-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §142)
 = стинд. <°dāriḥ>
23. грч. <δόρυ> /dóru/ < пие. */dor-u-ø/
 = пие. */dor-ǵ-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §142)
 = стинд. <dāru), ав. <dāuru), стперс. <d^a-a-r^u-u-v^(a)) /dāruv/
24. грч. <δῶρον> /dōron/ < пие. */deh₃-r-o-m/
 = пие. */dōh₃-ǵ-o-m/ (H₃-БОЈЕЊЕ и R-АЛОФОНИЈА, в. §172)
 > пие. */dōh₃-ǵ-o-m/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §216)
 = јерм. <townr>
25. грч. <ἐγρήγορε> /egrēgore/ < пие. †/h₁gre-h₁gor-e/¹⁷⁸
 = пие. */h₁gǵ-h₁gor-e/ (РИКСОВ ЗАКОН и R-АЛОФОНИЈА, в. §142, 151)
 > пие. */h₁gǵ-^hgor-e/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)
 ≈ стинд. <jāgāra), млав. <jayāra) < пие. */h₁ge-h₁gor-e/
 = пие. */h₁gǵ-h₁gor-e/ (РИКСОВ ЗАКОН и R-АЛОФОНИЈА, в. §142, 151)
 > пие. */h₁gǵ-^hgor-e/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)
26. грч. (јон.?) <ἕορες> /éores/ < пие. */suesor-es/
 = пие. */sǵesor-es/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §142)
 = стинд. <svāsārah>
27. грч. <Ἔρεβος> /Érebos/ < пие. */h₁reg^u-os-ø/
 = пие. */h₁reg^u-os-ø/ (РИКСОВ ЗАКОН и R-АЛОФОНИЈА, в. §142, 151)
 = јерм. <erek>
28. грч. <ἐρυθρός> /eruthrós/ < пие. */h₁rud^h-r-o-s/
 = пие. */h₁ruǵ-^h-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §142)
29. грч. <θῆρος> /théros/ < пие. */g^uher-os-ø/
 = пие. */g^uher-os-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §142)
 ≈ стинд. <hārah> < пие. †/g^uher-es-ø/¹⁷⁹
 = пие. */g^uher-es-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §142)
30. грч. <ἱερός> /hierós/ << пие. */ish₁-r-o-s/¹⁸⁰
 = пие. */iǵh₁-r-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §142)
 = стинд. <iṣirāh>

¹⁷⁸ Умјесто */h₁ge-h₁gor-e/; в. испод.

¹⁷⁹ Умјесто */g^uher-os-ø/, аналогјом према gen sg */g^uher-es-os/; уп. хом. gen sg (θῆρεος).

¹⁸⁰ Правилан исход био би <ἱερός>. (Пие. */i/ > грч. <i/; в. §289.)

31. грч. <ξυρόν> /ksurón/ < пие. */ksur-o-m/
 = пие. *{ksur-ō-m} (R-АЛОФОНИЈА, в. §142)
 ≈ стинд. <kṣuráh> < пие. */ksur-o-s/
 = пие. *{ksur-o-s} (R-АЛОФОНИЈА, в. §142)
32. грч. <ὀρέγω> /orégō/ < пие. */h₃reg-o-h₂/
 = пие. *{h₃reg-ō-h₂} (РИКСОВ ЗАКОН и R-АЛОФОНИЈА, в. §142, 153)
 > пие. *{h₃reg-ō-h₃} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
33. грч. <περί> /perí/ < пие. */per-i/
 = пие. *{per-i} (R-АЛОФОНИЈА, в. §142)
 = стинд. <parī>, ав. <parī>, лат. <per>
34. грч. <πέρουσι> /pérusi/¹⁸¹ < пие. */per+ut-i/
 = пие. *{per+ut-i} (R-АЛОФОНИЈА, в. §142)
 = јерм. <herow>
 ≈ стинд. <parút> < пие. */per+ut-ø/
 = пие. *{per+ut-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §142)
35. грч. (лезб.) <πέσ(σ)υρες> /pés(s)ures/¹⁸² < пие. */k^uetuor-es/
 = пие. *{k^uetuor-es} (R-АЛОФОНИЈА, в. §142)
 = стинд. <catvárah>, ав. <caθbārō>, јерм. <č'ork>
36. грч. <τέρετρον> /téretron/ < пие. */terh₁-tr-o-m/
 = пие. *{terh₁-tr-ō-m} (R-АЛОФОНИЈА, в. §142)
37. грч. <φέρω> /phérō/ < пие. */b^her-o-h₂/
 = пие. *{b^her-ō-h₂} (R-АЛОФОНИЈА, в. §142)
 > пие. *{b^her-ō-h₃} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. <ferō>
 ≈ стинд. <bhárati>, став. <baraitī> < пие. */b^her-e-ti/
 = пие. *{b^her-e-ti} (R-АЛОФОНИЈА, в. §142)
 ≈ нфр. <-ВЕРЕТ> < пие. †/b^her-e-t/¹⁸³
 = пие. †{b^her-e-t} (R-АЛОФОНИЈА, в. §142)
 ≈ јерм. <berem> < пие. †/b^her-e-mi/¹⁸⁴
 = пие. *{b^her-e-mi} (R-АЛОФОНИЈА, в. §142)

¹⁸¹ Такође, дор. <пéрути> /peruti/.

¹⁸² Такође, хом. <πίσυρες> /písures/.

¹⁸³ Умјесто */b^her-e-ø/ или */b^her-e-ti/.

¹⁸⁴ Умјесто */b^her-o-mi/, аналогијом према 2sg */b^her-e-si/; уп. јерм. 2sg <beres>.

38. грч. ⟨ὠρᾶ⟩ /hōrā/¹⁸⁵ < пие. †/h₁oh₁-r-eh₂-ø/
 = пие. †{h₁oh₁-r-āh₂-ø} (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §142, 171)
 > пие. †{h₁ōh₁-r-āh₂-ø} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)

Грчки примјери из завршетака и наставака

39. r-основе: грч. acc sg ⟨-ορᾶ⟩ /-ora/ < пие. acc sg */-or-m/
 = пие. *{-or-ṃ} (R-АЛОФОНИЈА, в. §142)
 = лат. ⟨-orem⟩

Микенски примјери из коријена и основа

40. мик. ⟨do-ra⟩ /dōra/ < пие. †/deh₃-r-h₂/¹⁸⁶
 = пие. †{dōh₃-r-h₂} (H₃-БОЈЕЊЕ и R-АЛОФОНИЈА, в. §142, 172)
 > пие. †{dōh₃-r-h₂} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §216)
 = грч. ⟨δῶρᾶ⟩ итд. (в. прим. 24 горе)
41. мик. ⟨e-ru-to-ro⟩ /eruthros/ < пие. */h₁rud^h-r-o-s/
 = грч. ⟨ἐρυθρός⟩ итд. (в. прим. 28 горе)
42. мик. ⟨i-je-ro⟩ /h₁ieros/ < пие. */ish₁-r-o-s/
 = грч. ⟨ἱερός⟩ итд. (в. прим. 30 горе)
43. мик. ⟨pe-re⟩ /p^herei/ < пие. †/b^her-e-i/¹⁸⁷
 = пие. †{b^her-ē-i} (R-АЛОФОНИЈА, в. §142)
 = грч. ⟨φέρει⟩ итд. (в. прим. 37 горе)
44. мик. ⟨pe-ri-⟩ /peri-/ < пие. */per-i/
 = грч. ⟨περί⟩ итд. (в. прим. 33 горе)
45. мик. ⟨pe-ru-si-⟩ /perusi-/ < пие. */per+ut-i/
 = грч. ⟨πέρουσι⟩ итд. (в. прим. 34 горе)

Микенски примјери из завршетака и наставака

46. r-основе: мик. acc sg ⟨-Co-ra⟩ /-era/ < пие. acc sg */-or-m/
 = грч. acc sg ⟨-ορᾶ⟩ итд. (в. прим. 39 горе)

¹⁸⁵ Такође, јон. ⟨ὠρη⟩ /hōrē/.

¹⁸⁶ Умјесто */deh₃-r-e-h₂/, аналогијом према пот прl o-основа (на *-e-h₂).

¹⁸⁷ Умјесто */b^her-e-ø/ или */b^her-e-ti/.

§284 Биљешке

Биљешка 1. У наведеним примјерима недостају случајеви општег исхода слоготворног пие. */r/ у староперсијском у фригијском, али упореди:

47. сптерс. ⟨a-r^a-ta⟩ /arta/ < пие. */h₂r-t-o-m/

= пие. {h₂r-t-ō-m} (**R-АЛОФОНИЈА**, в. §142)

= стинд. ⟨rtám⟩

48. стфр. ⟨por⟩, нфр. ⟨POUR⟩ < пие. */pr/

= пие. {pr} (**R-АЛОФОНИЈА**, в. §142)

= грч. ⟨πάρ⟩

Биљешка 2. Недостају и случајеви општег исхода неслоготворног пие. */r/ у старофригијском, али упореди:

49. стфр. acc pl ⟨braterais⟩ < пие. */b^hreh₂-ter-ns/

= пие. *{b^hrāh₂-ter-ns} (Н₂-БОЈЕЊЕ и **R-АЛОФОНИЈА**, в. §142, 171)

> пие. *{b^hrāh₂-ter-ns} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)

= грч. acc pl ⟨φράτερᾶς⟩

Биљешка 3. На основу исходâ пие. слоготворног */r/ у индоиранском, тј. стинд. ⟨r̥⟩ [ə̥r] и ав. ⟨ərə⟩ [ə̯ərə], дâ се у индоиранском прајезику реконструисати */r̥/ [ə̥r] и претпоставити да слоготворно пие. */r/ [ər] даје пиир. */r̥/ [ə̥r] дочим се на основу исходâ пие. неслоготворног */r/, тј. стинд. ⟨r⟩ [r], ав. ⟨r⟩ [r] и сптерс. ⟨r̥⟩ [r̥], дâ реконструисати */r/ [r] и претпоставити да неслоготворно пие. */r/ [r] даје пиир. */r/ [r].

Биљешка 4. На основу исходâ слоготворног пие. */r/ у фригијском, тј. стфр. ⟨or⟩ [or] и нфр. ⟨OUR⟩ [ur], дâ се у фригијском прајезику реконструисати */or/ [or] дочим се на основу исходâ неслоготворног пие. */r/, тј. стфр. ⟨r⟩ [r] и нфр. ⟨P⟩ [r], дâ реконструисати */r/ [r].

Биљешка 5. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */r̥/ [ə̯r̥ə] и пфр. */or/ [or] у грекофригијском прајезику реконструисати */r̥/ [ə̯r̥] и претпоставити да слоготворно пие. */r/ [ər] даје пгфр. */r̥/ [ə̯r̥] дочим би се на основу пгрч. */r/ [r] и пфр. */r/ [r] дало реконструисати */r/ [r] и претпоставити да неслоготворно пие. */r/ [r] даје пгфр. */r/ [r].

Биљешка 6. У наведеним примјерима слоготворно пие. */r/ налази се: а. у интерконсонантској позицији у средини ријечи, и то у C{R̥}C-потпозицији у прим. 1, 2, 6, 11, 12, 16, 17, 18 горе, у {RR}C-потпозицији у прим. 10, 15 горе; б. у постконсонантској позицији на крају ријечи, и то у {CR̥}#-потпозицији у прим. 4,

5, 8 горе; у $\{R\grave{R}\}^\#$ -потпозицији у прим. 3, 7, 9 13, 14 горе. Такође, у $C\{R\grave{H}R\}C$ -потпозицији у прим. 19, у $C\{R\grave{H}\}V$ -потпозицији у прим. 20.

Биљешка 7. У наведеним примјерима неслоготворно пие. $*/r/$ налази се: а. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у $V\{R\}V$ -потпозицији у прим. 25, 29, 35, 26 горе; у $V\{R\grave{R}\}$ -потпозицији у прим. 21, 22, 23, 33, 34, 36, 39, 44, 45, 46 горе, у $V\{R\grave{V}R\}$ -потпозицији у прим. 37, 43 горе, у $\{R\grave{R}\}V$ -потпозицији у прим. 27, 30, 32, 42 горе, у $\{R\grave{R}R\}$ -потпозицији у прим. 28, 41 горе, у $\{R\grave{R}\widehat{V}R\}$ -потпозицији у прим. 31 горе, у $\{\widehat{V}R\widehat{V}R\}$ -потпозицији у прим. 24, 38, 40 горе.

Биљешка 8. Пие. $*/r/$ налази се још у дифтонзима и групама консонаната, и то у $\{\widehat{V}R\}$ -дифтонзима, тј. пие. $\{*\widehat{e}r\}$, $\{*\widehat{o}r\}$, $\{*\widehat{e}r\}$, $\{*\widehat{o}r\}$, у $\{\widehat{R}R\}$ -дифтонзима, нпр. пие. $\{\widehat{r}\}$, $\{\widehat{u}r\}$, у $\{\widehat{R}\widehat{H}\}$ -дифтонзима, тј. пие. $\{*\widehat{r}h_1\}$, $\{*\widehat{r}h_2\}$, $\{*\widehat{r}h_3\}$, у Риковим $\{\widehat{H}R\}$ -дифтонзима, тј. пие. $\{*\widehat{h}_2r\}$, $C\{R\}$ -групама, нпр. пие. $\{*d^hr\}$, $\{*g^uhr\}$, $\{*kr\}$, $\{*kr\}$, $\{*pr\}$, $\{*sr\}$, $\{*tr\}$, $CC\{R\}$ -групама, нпр. пие. $\{*\acute{g}hsr\}$, и тако даље; в. више у ПГЈ II.

Праиндоевропско $*/l/$

§285 Исход пие. слоготворног $*/l/$

Пие. $*/l/$

= пие. $\{*\{l\}\}[\text{ə}l]$ – услијед **R-АЛОФОНИЈЕ** пие. $*/l/$ у слоготворној позицији;

> пгрч. $*/l/$ $[\text{ə}l/\text{lə}]$ – дјелимичном **метатезом** пие. $[\text{ə}l]$ у прагрчком, мик. $\langle \text{Ca} \rangle /a/ [a]$ или $\langle \text{Co} \rangle /o/ [o]$ – **спуштањем** односно **затварањем** и **лабијализацијом** пгрч. $[\text{ə}l]$ у микенском, грч. $\langle \alpha\lambda/\lambda \alpha \rangle /a/ [a]$ $[\text{a}l/\text{l}a]$ – **спуштањем** пгрч. $[\text{ə}l]$ у грчком, грч. дијал. $\langle \text{o}\lambda/\lambda \text{o} \rangle /o/ [o]$ $[\text{o}l/\text{l}o]$ – **затварањем** и **лабијализацијом** пгрч. $[\text{ə}l]$ у еолском;

= стинд. $\langle r \rangle [\text{ə}r]$, ав. $\langle \text{ə}r\text{ə} \rangle [\text{ə}r\text{ə}^?]$, стперс. $\langle (\text{C})\text{a-r}^a \rangle [ar]$ – **ротацизмом** пие. $[\{l\}]$ у праиндоиранском, **ретрофлексивизацијом** пиир. $[r]$ у индијском, **е-епентезом** у авестијском, а **спуштањем** пие. $[\text{ə}l]$ у староперсијском, јерм. $\langle \text{al} \rangle [al]$ – **спуштањем** пие. $[\text{ə}l]$, стфр. –, нфр. –, лат. $\langle \text{ol} \rangle [ol]$ – **затварањем** и **лабијализацијом** пие. $[\text{ə}l]$ у латинском;

али, лат. $\langle \text{la} \rangle [la]$ – под условом, тј. да се у праиндоевропском $\{*\{l\}\}$ налази између које звучног пловива и које групе безвучних пловива, **метатезом** пие. $[\text{ə}l]$ и **спуштањем** пие. $[\text{ə}l]$ у латинском.¹⁸⁸

¹⁸⁸ В. прим. 2 доле.

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. <βλαδύς> /bladús/ < пие. */mld-u-s/
 = пие. */m|d-u-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §133)
 = стинд. <mrđúḥ>
 ≈ лат. <mollis> < †/mld-u-i-s/
 = пие. */m|d-u-i-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §133)
2. грч. <γάλα> /gála/ << пие. */g|kt-ø/¹⁸⁹
 = пие. */g|kt-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §133)
 = лат. */glac/ > <lac>
3. грч. <πλατύς> /platús/ < пие. */plth₂-u-s/
 = пие. */p|th₂-u-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §133)
 = стинд. <prthúḥ>, ав. <parəθuš>

§286 Специјални исход пие. слоготворног */

Пие. */l/

- = пие. */l̥ [əl] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */l/ у слоготворној позицији;
 > пгрч. */al/ [al], грч. <αλ> /al/ [al] – под условом да се у праиндоевропском {l̥} налази испред пие. *V или *NV, спуштањем пие. [ə] у прагрчком ;
 = стинд. <ir̥> [ir̥] или <ur̥> [ur̥],¹⁹⁰ ав. <ar̥> [ar̥] – под истим условом, ротацизмом пие. [l̥] у праиндоиранском, ретрофлексивизацијом пиир. [r̥] те подизањем и отварањем односно подизањем, затварањем и лабијализацијом пие. [ə] у индијском, а спуштањем пие. [ə] у авестијском, јерм. <al̥> [al̥] – под истим условом, спуштањем пие. [ə], лат. <al̥> [al̥] – под истим условом, спуштањем пие. [ə] у латинском.

Грчки примјери из коријена и основа

4. грч. <βάλανος> /bálanos/ < пие. */gʷlh₂-en-o-s/
 = пие. */gʷ|h₂-ən-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 133)
5. грч. <ἐστάλην> /estálēn/ < пие. †/h₁e-stl̥-eh₁-m/
 = пие. †{h₁e-stl̥-eh₁-m} (R-АЛОФОНИЈА, в. §133)
 > пие. †{h₁e-stl̥-eh₁-m} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)

¹⁸⁹ Правилан исход био би <γλά>.

¹⁹⁰ Стинд. <ur̥> иза лабијалâ, а другдје <ir̥>.

§287 Исход пие. неслоготворног */

Пие. *//

= пие. */{l} [l] – услијед **R-АЛОФОНИЈЕ** пие. *// у неслоготворној позицији;

> пгрч. *// [l], мик. <rv> /l/ [l], грч. <λ> /l/ [l] – без промјене;

= стинд. <l> [l] или <r> [r],¹⁹¹ ав. <r> [r], стперс. <rv> [r] – дјелимичним **ротацизмом** пие. [l] у индијском а потпуним у иранском, јерм. <l> [l] – без промјене, стфр. -, нфр. <λ> [l] – без промјене, лат. <l> [l] – без промјене.

Грчки примјери из коријена и основа

6. грч. <ἀλέξω> /aléksō/ < пие. */h₂leks-o-h₂/

= пие. */{h₂leks-ō-h₂} (**РИКСОВ ЗАКОН** и **R-АЛОФОНИЈА**, в. §143, 152)

> пие. */{h₂leks-ō-h₃} (**АКУТСКО ДУЖЕЊЕ**, в. §217)

7. грч. <δέλεαρ> /délear/ < пие. */g^{ue}elh₁-ur-ø/

= пие. */{g^{ue}lh₁-ur-ø} (**R-АЛОФОНИЈА**, в. §143)

8. грч. <ἐλαφρός> /elaphrós/ < пие. */h₁lng^{uh}-r-o-s/

= пие. */{h₁lng^{uh}-r-o-s} (**РИКСОВ ЗАКОН** и **R-АЛОФОНИЈА**, в. §143, 151)

9. грч. <ἐλαχύς> /elakhús/ < пие. */h₁lng^{uh}-u-s/

= пие. */{h₁lng^{uh}-u-s} (**РИКСОВ ЗАКОН**, **R-АЛОФОНИЈА** и **ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈА** в. §143, 151, 211)

10. грч. <ἐλεύτερος> /eleútheros/ < пие. */h₁leud^h-er-o-s/

= пие. */{h₁leud^h-er-o-s}

11. грч. <λέγω> /légō/ < пие. */leg-o-h₂/

= пие. */{leg-ō-h₂} (**R-АЛОФОНИЈА**, в. §143)

> пие. */{leg-ō-h₃} (**АКУТСКО ДУЖЕЊЕ**, в. §217)

= лат. <legō>

12. грч. <λείχω> /leíkhō/ < пие. */leiǵ^h-o-h₂/

= пие. */{leiǵ^h-ō-h₂} (**R-АЛОФОНИЈА**, в. §143)

> пие. */{leiǵ^h-ō-h₃} (**АКУТСКО ДУЖЕЊЕ**, в. §217)

≈ стинд. <léhmi> < пие. */leiǵ^h-mi/

= пие. */{leiǵ^h-mi} (**R-АЛОФОНИЈА**, в. §143)

≈ лат. <lingō> < пие. */li-n-ǵ^h-o-h₂/

= пие. */{li-n-ǵ^h-ō-h₂} (**R-АЛОФОНИЈА**, в. §143)

> пие. */{li-n-ǵ^h-ō-h₃} (**АКУТСКО ДУЖЕЊЕ**, в. §217)

¹⁹¹ Стинд. <l> рјеђе, а <r> чешће.

13. грч. <λευκός> /leukós/ < пие. */leuk-o-s/
 = пие. *{leuk-o-s} (R-АЛОФОНИЈА, в. §143)
 = стинд. <rokáh>, јерм. <loys>
 ≈ стинд. <lokáh>, лат. <lūcus> < пие. */louk-o-s/
 = пие. *{louk-o-s}
14. грч. <λύκος> /lúkos/ < пие. */lukʷ-o-s/¹⁹²
 = пие. *{lukʷ-o-s} (R-АЛОФОНИЈА, в. §143)
 > пие. *{luk-o-s} (ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈА, в. §211)
15. грч. <μέλι> /méli/ < пие. */mel-it-ø/
 = пие. *{mel-it-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §143)
 = лат. */melid/ > <mel>
16. грч. <σκέλος> /skélos/ < пие. */skel-os-ø/
 = пие. *{skel-os-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §143)
 = лат. <scelus>

Микенски примјери из коријена и основа

17. мик. <e-re-u-te-ro> /eleutheros/ < пие. */h₁leud^h-er-o-s/
 = грч. <ἐλεύθερος> итд. (в. прим. 10 горе)
18. мик. <ke-re-a₂> /skeleha/ < пие. */skel-es-h₂/
 = пие. *{skel-es-h₂} (R-АЛОФОНИЈА, в. §143)
 = грч. (хом.) <σκέλεᾷ>¹⁹³ итд. (в. прим. 17 горе)
19. мик. <me-ri> /meli/ < пие. */mel-it-ø/
 = грч. <μέλι> итд. (в. прим. 16 горе)

§288 Биљешке

Биљешка 1. У наведеним примјерима недостају случајеви општег исхода пие. слоготворног */l/ у староперсијском и јерменском, али упореди:

20. мик. */kalt'n/ (> */kalt'n/ > <kat'n>) < пие. */glkt-m/
 = пие. *{glkt-m} (R-АЛОФОНИЈА, в. §143)
 = познолат. <lactem>

¹⁹² Умјесто */lukʷ-o-s/, метатезом /ul/ > /lu/ у праиндоевропском; уп. лат. <lupus> (из сабелског).

¹⁹³ Одавде касније грч. <σκέλη> /skéle/.

Биљешка 2. Недостају и случајеви општег исхода неслоготворног пие. */l/ у иранском и фригијском, али упореди:

21. ав. <raocō>, степерс. <r^a-u-c^a> /rauca/ < пие. */leuk-es-ø/

= пие. *{leuk-es-ø} (**R-АЛОФОНИЈА**, в. §143)

= стинд. <°rocaḥ>

22. нфр. dat pl <ZEMELONΣ> < пие. */d^hhem-el-ōis/

= пие. *{d^hhem-el-ōis} (**R-АЛОФОНИЈА**, в. §143)

~ грч. <χθαμαλός>, лат. <humilis>

Биљешка 3. На основу исходâ слоготворног пие. */l/ у индоиранском, тј. стинд. <ṛ> [ṛ], ав. <ṛə> [ṛəʔ] и степерс. <(C)a-r^a> [ar], да̄ се у индоиранском прајезику реконструисати */ṛ/ [ṛ] и претпоставити да слоготворно пие. */ṛ/ [ṛ] даје пиир. */ṛ/ [ṛ] дочим се на основу исходâ неслоготворног пие. */l/, тј. стинд. <ḷ> [ḷ] или <ṛ> [ṛ], ав. <ṛ> [ṛ] и степерс. <r^v> [r], да̄ реконструисати /r~l/ [r~l] и претпоставити да неслоготворно пие. */l/ [l] даје пиир. /r~l/ [r~l]; према томе, исход слоготворног пие. */l/ подудара се са исходом слоготворног пие. */ṛ/, које такође даје пиир. */ṛ/, а исход неслоготворног пие. */l/ се дијелом подудара са исходом неслоготворног пие. */r/, које такође */r/.

Биљешка 4. На основу исхода неслоготворног пие. */l/ у фригијском, тј. нфр. <ḷ> [ḷ], да̄ се у фригијском прајезику реконструисати */l/ [l]. Исход слоготворног пие. */l/ у фригијском није познат па се не да̄ реконструисати ни његов прафригијски исход.

Биљешка 5. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */l/ [l] и пфр. */l/ [l] у грекофригијском прајезику реконструисати */l/ [l] и претпоставити да неслоготворно пие. */l/ [l] даје пфр. */l/ [l] без промјене. Што се тиче слоготворног */l/, исход тог гласа се у фригијском не налази па се ни његов исход у грекофригијском прајезику не да̄ реконструисати.

Биљешка 6. У наведеним примјерима слоготворно пие. */l/ налази се: а. у интерконсонантској позицији у средини ријечи, и то у {CṚ}C-потпозицији у прим. 2, 3 горе, у {ṚṚ}C-потпозицији у прим. 1 горе.

Биљешка 7. У наведеним примјерима неслоготворно пие. */l/ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, и то у #ṚV-потпозицији у прим. 11 горе, у #ṚṚ-потпозицији у прим. 15 горе, у #ṚṚV-потпозицији у прим. 12 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у VṚV-потпозицији у прим. 17, 19 горе, у VṚṚ-потпозицији у прим. 7, 16, 19 горе, у {ṚṚ}V-потпозицији у прим. 6 горе, у {ṚṚṚ}-потпозицији у прим. 8, 9 горе, у {ṚṚṚV}-потпозицији у прим. 10, 18 горе.

Билешка 8. Пие. */l/ налази се још у дифтонзима и групама консонаната, и то у {VR}-дифтонзима, тј. пие. *{ēl}, *{ol}, *{ēl̥}, *{ōl̥}, у {R̥R}-дифтонзима, нпр. пие. *{i̥l̥}, *{u̥l̥}, у {R̥N}-дифтонзима, тј. пие. *{h̥1}, *{h̥2}, *{h̥3}, у C{R̥}-групама, нпр. пие. *{gl̥}, *{ǵh̥}, *{k̥}, *{p̥}, у {RR}-групама, нпр. пие. *{l̥N}, *{l̥i}, *{l̥u}, у C{R̥R}-дифтонзима, нпр. пие. *{k̥l̥N} и тако даље; в. више у ПГЈ II.

СЕМИВОКАЛИ

Праиндоевропско *i

§289 Исход пие. слоготворног *i

Пие. */i/

- = пие. *{i} [i] – услјед **R-АЛОФОНИЈЕ** пие. */i/ у слоготворној позицији;
- > пгрч. */i/ [i], мик. <i/Ci> /i/ [i], грч. <i> /i/ [i] – без промјене;
- = стинд. <i> [i], ав. <i> [i], стперс. <i/Ci> [i] – без промјене, јерм. <i> [i] – без промјене, стфр. <i> [i], нфр. <i> [i] – без промјене, лат. <i> [i] – без промјене;
- али, ав. <i> [i] или <i> [iː], стперс. <i-y> /iy/ [iː?] – под условом да се у *праиндоевропском* *{i} налази у C{R̥}-позицији, дјелимичним **дужењем** пие. [i] у авестијском и, можда, **дужењем** пие. [i] у староперсијском;¹⁹⁴
- али, ав. <i> [iː] – под условом да се у *праиндоевропском* *{i} налази *иза којег лабијала*, иако и тако ријетко, **дужењем** пие. [i] у авестијском;¹⁹⁵
- али, јерм. ∅ – под условом да се у *праиндоевропском* *{i} налази *у посљедњем слогу ријечи*, **апокопом** пие. [i];¹⁹⁶
- али, лат. <e> или ∅ – под условом да се у *праиндоевропском* *{i} налази *у посљедњем слогу ријечи*, **слабљењем** односно **апокопом** пие. [i] у латинском.¹⁹⁷

¹⁹⁴ В. прим. 19, 22, 26, 27, 28, 29, 30 доле.

¹⁹⁵ В. прим. 23 доле.

¹⁹⁶ В. прим. 9, 25 доле.

¹⁹⁷ В. прим. 1, 22, 27, 28 доле.

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. <ἀντί> /antí/ < пие. */h₂ent-i/
 = пие. */h₂ant-i/ (H₂-БОЈЕЊЕ и R-АЛОФОНИЈА, в. §134, 180)
 = стинд. <ánti>, лат. <ante>
2. грч. <ἄφθιτος> /áph^hitos/ < пие. */n+d^hg^hi-t-o-s/
 = пие. */n+d^hg^hi-t-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = стинд. <ákṣitaḥ>
3. грч. <βίος> /bios/ < пие. †/g^hh₃-i-o-s/
 = пие. †{g^hh₃-i-o-s}
 > пие. †{g^hi-h₃-o-s/ (H-МЕТАТЕЗА и R-АЛОФОНИЈА, в. §134, 207)
4. грч. <δεξιός> /deksiós/, (памф.) <δεξιφος> /deksi_uos?/ < пие. */deks-i-u-o-s/
 = пие. */deks-i-u-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
5. грч. <δίδωσι> /dí_dōsi/ < пие. †/di-deh₃-ti/
 = пие. †{d_i-dōh₃-ti} (R-АЛОФОНИЈА и H₃-БОЈЕЊЕ, в. §134, 172)
 > пие. †{d_i-dōh₃-ti} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §216)
6. грч. (хом.) <δί> /dí/ < пие. */di-u-ei/
 = пие. †{d_i-u-ēi} (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = стинд. <divé>
7. грч. <Δίος> /diós/¹⁹⁸ < пие. */di-u-os/
 = пие. †{d_i-u-os} (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = нфр. <TIOS>
 ≈ стинд. <diváḥ> < пие. */di-u-es/
 = пие. †{d_i-u-es} (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
8. грч. <δís> /dís/ < пие. */du-i-s/
 = пие. †{d_u-i-s} (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = стинд. <dvíḥ>, млав. <biš>, лат. <bis>
9. грч. *<ἔϊδε> /éide/¹⁹⁹ < пие. */h₁e-uid-e-t/
 = пие. †{h₁e-uid-e-t} (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = стинд. <ávidat>, јерм. <egit>
10. грч. <ἐπί> /epí/ < пие. */h₁ep-i/
 = пие. †{h₁ep-i} (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = стинд. <ápi>, ав. <airi>, стперс. <a-p^(a)-i-y^(a)> /apiy/, јерм. <ew> (ЈЕРМ. АПОКОПА)

¹⁹⁸ Такође, беот. <Διρός> /di_uós/.

¹⁹⁹ Одавде касније грч. <εἶδε> /éide/.

11. грч. (хом.) <ἴδμεν> /ídmen/ << пие. */uid-me/
 = пие. */{u}id-me) (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = стинд. <vidmá>
12. грч. <ἱερός> /hierós/ << пие. */ish₁-r-o-s/²⁰⁰
 = пие. */{i}sh₁-r-o-s) (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = стинд. <ḱiráh>
13. грч. <ἦθι> /îthi/ < пие. */h₁i-dhi/
 = пие. */{h₁i}dhi) (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = стинд. <ihí>
14. грч. <ἴμεν> /ímen/ << пие. */h₁i-mes/²⁰¹
 = пие. */{h₁i}mes) (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = стинд. <imáh>
15. грч. <ἰόντες> /íontes/ < пие. */h₁i-ont-es/
 = пие. */{h₁i}ont-es)
 > пие. */{h₁i}ont-es) (ЗИВЕРСОВ ЗАКОН и R-АЛОФОНИЈА, в. §134, 230)
16. грч. <μέλι> /méli/ < пие. */mel-it-ø/
 = пие. */{m}el-it-ø) (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = лат. */melid/ > <mel>
17. грч. (јон.) <νίφα> /nípha/ < пие. */snig^{uh}-m/
 = пие. */{sn}ig^{uh}-m) (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = лат. <nivem>
18. грч. <τί> /tí/ < пие. */k^vi-d/
 = пие. */{k^vi}d) (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = стинд. <cit>, ав. <çit>, лат. <quid>
19. грч. (хом.) <τίπτε> /típte/ < */k^vi-d+pe/
 = пие. */{k^vi}d+pe) (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = лат. <quippe>
20. грч. <τίσις> /tísis/ < пие. */k^vi-ti-s/
 = пие. */{k^vi}ti-s) (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = стинд. <çitiḥ>

²⁰⁰ Правилан исход био би <ἱερός>.

²⁰¹ Правилан исход био би <ἴμεν>. (Пие. */-s/ > грч. */-ç; в. §317.)

21. грч. ⟨χίτων⟩ /kʰi̯t̪ɔ̃n/ < пие. */ǵʰi-om-s/
 = пие. */ǵʰi-om-s/
 > пие. */ǵʰi-om-ǵ/ (ЗИВЕРСОВ и СЕМРЕНЬИЈЕВ ЗАКОН и R-АЛОФОНИЈА, в. §134, 226, 230)
 = јерм. ⟨jiwn⟩

Грчки примјери из завршетака и наставака

22. C-основе: грч. dat sg ⟨-ῖ) /-i/ < пие. loc sg */-C-i/
 = пие. */C-i/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = стинд. ⟨-i), став. ⟨-ī), стперс. ⟨-i-y^(a)) /-iy/, лат. abl sg ⟨-e)⟩
23. C-основе: грч. (хом.) ⟨-φῖ) /-pʰi/ < пие. int pl */-bʰi/
 = пие. */-bʰi/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 ≈ стинд. int pl ⟨-bʰih), став. int pl ⟨-bīš) < пие. int pl */-bʰi-s/
 = пие. */-bʰi-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
24. C-основе: грч. dat pl ⟨-σῖ) /-si/ < пие. loc pl */-si/²⁰²
 = пие. */-si/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
25. i-основе: грч. nom sg ⟨-ῖς) /-is/ < пие. nom sg */-i-s/
 = пие. */-i-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = стинд. ⟨-ih), став. ⟨-īš), млав. ⟨-iš), стперс. ⟨-i-š^(a)) /-iš/, јерм. -ǵ (ЈЕРМ. АПОКОПА),
 стфр. ⟨-is), лат. ⟨-is)⟩
26. прим. наставци: грч. 2sg act ⟨-εις) /-ēs/²⁰³ << пие. 2sg act */-e-si/²⁰⁴
 = пие. */-e-si/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = стинд. ⟨-asi), став. ⟨-ahī), млав. ⟨-ahi), лат. ⟨-is) (ЛАТ. АПОКОПА)
27. прим. наставци: грч. 3sg act ⟨-σῖ) /-si/ < пие. 3sg act */-ti/
 = пие. */-ti/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = стинд. ⟨-ti), став. ⟨-tī), млав. ⟨-ti), стперс. ⟨-t^(a)-i-y^(a)) /-tiy/, лат. ⟨-t) (ЛАТ. АПОКОПА)
28. прим. наставци: грч. 3pl act ⟨-ουσῖ) /-ōsi/ < пие. 3pl act */-o-nti/
 = пие. */-o-nti/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = стинд. ⟨-anti), став. ⟨-əntī), млав. ⟨-ənti), стперс. ⟨-Ca-t^(a)-i-y^(a)) /-antiy/, лат. ⟨-unt) (ЛАТ. АПОКОПА)

²⁰² Умјесто */-su/, можда аналогично према loc sg C-основа (на *-i); в. ПГЈ III.

²⁰³ Путем пгрч. */-ehi/.

²⁰⁴ Правилан исход био би ⟨-ei). Али, умјесто ⟨-ei) бива ⟨-eis) аналогично према секундарном наставку 2sg (на *-e-s); в. ПГЈ IV.

29. прим. наставци: грч. 3pl act <(-εἰσι̯) /-ēsi/ < пие. 3pl act */-enti/
 = пие. */-enti̯/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = стинд. <-anti̯), став. <-enti̯) / <-ai̯ti̯), млав. <-enti̯) / <-ai̯ti̯), стперс. <-Ca-t^(a)-i-y^(a)) /-antiy/
30. имп. наставци: грч. 2sg act <(-θί) /-t^hi/ < пие. 2sg act */-d^hi/
 = пие. */-d^hi̯/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §134)
 = стинд. <-dhi̯) / <-hi̯), став. <-di̯), млав. <-ḍi̯)

Микенски примјери из коријена и основа

31. мик. <a-ti-) /anti-/ < пие. */h₂ent-i/
 = грч. <ἀντί) итд. (в. прим. 1 горе)
32. мик. <de-ki-si-wo) /deksiwo/ < пие. */deks-i-u-o-s/
 = грч. <δεξιός) итд. (в. прим. 4 горе)
33. мик. <di-we) /diwei/ < пие. */di-u-ei/
 = грч. (хом.) <Δί) итд. (в. прим. 6 горе)
34. мик. <di-wi) /diwo/ < пие. */di-u-os/
 = грч. <Διός) итд. (в. прим. 7 горе)
35. мик. <e-pi) /epi/ < пие. */h₁ep-i/
 = грч. <ἐπί) итд. (в. прим. 7 горе)
36. мик. <i-je-ro) /h₁ieros/ < пие. */ish₁-r-o-s/
 = грч. <ἱερός) итд. (в. прим. 12 горе)
37. мик. <i-jo-te) /iontes/ < пие. */h₁i-ont-es/ (> */h₁i-ont-es/
 = грч. <ἰόντες) итд. (в. прим. 15 горе)
38. мик. <me-ri) /meli/ < пие. */mel-it-ø/
 = грч. <μέλι) итд. (в. прим. 16 горе)

Микенски примјери из завршетака и наставака

39. С-основе: мик. dat sg <-Ci) /-i/ < пие. loc sg */-i/
 = грч. dat sg <-ί) итд. (в. прим. 22 горе)
40. С-основе: мик. <-pi) /-p^hi/ < пие. int pl */-b^hi/
 = грч. (хом.) <-φί) итд. (в. прим. 23 горе)
41. С-основе: мик. dat pl <-si) /-si/ < пие. loc pl †/-si/
 = грч. dat pl <-σί) итд. (в. прим. 24 горе)

42. *i*-основе: мик. nom sg <-Ci> /-is/ < пие. nom sg */-i-s/
= грч. nom sg <-ΐς> итд. (в. прим. 25 горе)
43. примарни: мик. 3sg act <-si> /-si/ < пие. 3sg act */-ti/
= грч. <-σΐ> итд. (в. прим. 27 горе)
44. примарни: мик. 3pl act <-Co-si> /-onsi/ < пие. 3pl act */-o-nti/
= грч. <-ουσΐ> итд. (в. прим. 28 горе)
45. примарни: мик. 3pl act <-e-si> /-ensi/ < пие. 3pl act */-enti/
= грч. <-εισΐ> итд. (в. прим. 29 горе)

§290 Исход пие. неслоготворног *i

Пие. */i/

- = пие. */{i} [j] – услијед **R-АЛОФОНИЈЕ** */i/ у неслоготворној позицији;
> пгрч. */z/ [dz], мик. <zV> /dz/ [dz], грч. <ζ> /z/ [z] – под условом да се у праиндоевропском */{i} налази у #{R}V-позицији, **фортицијом** и **дентализацијом** пие. [j] у прагрчком и **леницијом** пгрч. [dz] у грчком,²⁰⁵ а пгрч. */i̯/ [j], мик. **ø**/<jV> /ø/ [ø], грч. **ø** /ø/ [ø] – под условом да се у праиндоевропском {i} налази у V{R}V-позицији, без промјене у прагрчком а **синкопом** пгрч. [j] у микенском и грчком;²⁰⁶
- = стинд. <y> [j], стперс. <y^a> [j] – без промјене, јерм. **ø** – **аферезом** и **синкопом** пие. [j], стфр. –, нфр. **ø** – **аферезом** и **синкопом** пие. [j] у фригијском;
- = ав. <y> [j], лат. <i̯> [j] – под условом да се у праиндоевропском */{i} налази у {R}V-позицији, без промјене, а ав. <i̯i̯> [j], лат. **ø** – под условом да се налази у V{R}V-позицији, без промјене у авестијском а **синкопом** пие. [j] у латинском.

Грчки примјери из коријена и основа

46. грч. <δέος> /déos/ < пие. †/duei-os-ø/
= пие. †{duei̯-os-ø} (**R-АЛОФОНИЈА**, в. §144)
47. грч. <ζέω> /zéō/ < пие. */ies-o-h₂/
= пие. */{ies-ō-h₂} (**R-АЛОФОНИЈА**, в. §144)
> пие. */{ies-ō-h₃} (**АКУТСКО ДУЖЕЊЕ**, в. §217)

²⁰⁵ В. прим. 47, 48, 49, 50, 51, 52 доле.

²⁰⁶ В. прим. 46, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61 доле.

- ≈ стинд. ⟨**y**ásati) < пие. */ies-e-ti/
 = пие. */ies-e-tj/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §144)
48. грч. ⟨Ζητήρ) /zētēr/²⁰⁷ < пие. */ieh₂-ter-s/
 = пие. */iāh₂-tēr-s/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §144, 171)
 > пие. */iā^h₂-tēr-ø/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ и СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §215, 226)
 = стинд. ⟨**y**ātā)
49. грч. ⟨ζόρξ) /zórks/ < пие. */iorǵ-s/
 = пие. */iǵrǵ-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §144)
 ≈ јерм. ⟨ors) < пие. */iorǵ-o-s/
 = пие. */iǵrǵ-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §144)
50. грч. (хом.) ⟨ζεύγεα) /zéugea/²⁰⁸ < пие. */ieug-es-h₂/
 = пие. */iēug-es-ḡ₂/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §144)
 = лат. ⟨iūgera)
51. грч. ⟨ζυγόν) /zugón/ < пие. */iug-o-m/
 = пие. */iug-ō-m/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §144)
 = стинд. ⟨**y**ugám), лат. ⟨iugum)
52. грч. ⟨ζωστός) /zōstós/ < пие. */ieh₃s-t-o-s/
 = пие. */iōh₃s-t-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА и H₃-БОЈЕЊЕ, в. §144, 172)
 > пие. */iō^h₃s-t-o-s/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §216)
 = ав. ⟨**y**āstō)
53. грч. ⟨ήμι) /hīēmi/ < пие. */h₁ii-h₁ieh₁-mi/
 = пие. */h₁iī-h₁iēh₁-mī/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §144)
 > пие. */h₁iī-h₁iē^h-mī/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)
54. грч. (хом.) ⟨κέατα) /kéata/²⁰⁹ << пие. */kei-ntoi/²⁰⁹
 = пие. */kei-ntōi/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §144)
55. грч. *⟨όυ) /oū/²¹⁰ < пие. */h₂oi-u-ø/
 = пие. */h₂oi-ū-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §144)
 = стинд. ⟨**āy**u), ав. ⟨**āii**u)
56. грч. (хом.) ⟨πῶυ) /pōu/ < пие. */roh₂-i-u-ø/
 = пие. */rōh₂-i-ū-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §144)
 > пие. */rō^h₂-i-ū-ø/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

²⁰⁷ Такође, кип. ⟨Zētēr) /zētēr/.

²⁰⁸ Одавде касније грч. ⟨ζεύγη) /zéuge/.

²⁰⁹ Правилан исход био би грч. ⟨κεατοί). (Пие. */oi/ > грч. ⟨oi); в. ПГЈ II.)

²¹⁰ Одавде касније ⟨ού) /ō/.

= стинд. ⟨pāyúḥ⟩, ав. ⟨pāiiuš⟩ < пие. */poh₂-i-u-s/
 = пие. */poh₂-i-u-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §144)
 > пие. */poh₂-i-u-s/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

57. грч. ⟨τρῆϊς⟩ /trēs/²¹¹ < пие. */trei-es/²¹²
 = пие. */trei-es/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §144)
 > пгрч. */trees/
 = стинд. ⟨tráyah⟩, ав. ⟨θrāiiō⟩, лат. */trees/ > ⟨trēs⟩

Грчки примјери из завршетака и наставака

58. i-основе: грч. nom pl ⟨-εις⟩ /-ēs/ < пие. nom pl */-ei-es/²¹³
 = пие. */-ei-es/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §144)
 = стинд. ⟨-ayah⟩, став. ⟨-aiiō⟩, млав. ⟨-aiiō⟩, ⟨-aiias^o⟩, нфр. */-ees/ > ⟨-ης⟩, лат. */-ees/ > ⟨-ēs⟩

59. прим. наставци: грч. 1sg act ⟨-έω⟩ /-éō/ < пие. 1sg iter act */-ei-o-h₂/
 = пие. */-ei-o-h₂/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §144)
 > пие. */-ei-o-h₂/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. ⟨-eō⟩

Микенски примјери из коријена и основа

60. мик. ⟨i-je-to⟩ /h₁iētoi/ < пие. */h₁ii-h₁ih₁-toi/
 = пие. */h₁ii-h₁ih₁-toi/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §144)
 > пие. */h₁ii-h₁ih₁-toi/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §222)
 = грч. ⟨ἵεταί⟩ итд. (в. прим. 53 горе)

61. мик. ⟨o-u⟩ /ou-/ < пие. */h₂oi-u-ø/
 = грч. ⟨οὐ⟩ итд. (в. прим. 55 горе)

§291 Биљешке

Биљешка 1. У наведеним примјерима недостају случајеви општег исхода неслоготворног пие. */i/у #[R]V-позицији у староперсијском, али упореди:

62. грч. ⟨y^a-d^a-t^a-i-y^(a)⟩ /yadatiy/ < пие. */ieh₂ǵ-e-toi/
 = пие. */iāh₂ǵ-e-tōi/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §144, 171)
 = стинд. ⟨yájate⟩

²¹¹ Такође, еол. ⟨τρῆς⟩ /trēs/ и крит. ⟨τρῆςς⟩ /trées/.

²¹² Грч. ⟨τρῆϊς⟩ /trēs/ и еол. ⟨τρῆςς⟩ /trées/ постаје од пгрч. */trees/ контракцијом вокала.

²¹³ Грч. ⟨-εις⟩ /-ēs/ постаје од пгрч. */-ees/ контракцијом вокала.

Исход у фригијском непознат је, али је вјероватно био \emptyset као и у новофригијском.

Биљешка 2. На основу исхода̂ слоготворног пие. $*/i/$ у индоиранском, тј. стинд. $\langle i \rangle$ [i], ав. $\langle i \rangle$ [i] и стперс. $\langle i/Ci \rangle$ [i], да̂ се у индоиранском прајезику реконструисати $*/i/$ [i] и претпоставити да пие. $*/i/$ [i] даје пиир. $*/i/$ [i] дочим се на основу исхода̂ неслоготворног пие. $*/i/$, тј. стинд. $\langle y \rangle$ [j], ав. $\langle y/i \rangle$ [j] и стперс. $\langle y^a \rangle$ [j], да̂ реконструисати $*/i/$ [j] и претпоставити да неслоготворно пие. $*/i/$ [j] даје пиир. $*/i/$ [j].

Биљешка 3. Непознат је исход неслоготворног пие. $*/i/$ у превокалској позицији у фригијском и, такође, онај у интервокалској позицији у старофригијском, али је вјероватно био \emptyset као и у новофригијском.

Биљешка 4. На основу исхода̂ слоготворног пие. $*/i/$ у фригијском, тј. стфр. $\langle i \rangle$ [i], нфр. $\langle i \rangle$ [i], да̂ се у фригијском прајезику реконструисати $*/i/$ [i] дочим се на основу исхода̂ неслоготворног пие. $*/i/$ у интервокалској позицији, тј. нфр. \emptyset , да̂ у тој позицији реконструисати \emptyset .

Биљешка 5. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. $*/i/$ [i] и пфр. $*/i/$ [i] у грекофригијском прајезику реконструисати $*/i/$ [i] и претпоставити да пие. $*/i/$ [i] даје пгфр. $*/i/$ [i] дочим би се на основу пгрч. $*/i/$ и пфр. \emptyset у интервокалској позицији дало реконструисати $*/i/$ [j] и претпоставити да у тој позицији неслоготворно пие. $*/i/$ [j] даје пгфр. $*/i/$ [j]. Што се превокалске позиције тиче, у њој се исход пие. неслоготворног $*/i/$ у фригијском не налази па се ни његов исход у грекофригијском прајезику не да̂ реконструисати.

Биљешка 6. У наведеним примјерима слоготворног пие. $*/i/$ налази се: а. у преконсонантској позицији на почетку ријечи, и то у $\# \{R\}C$ -потпозицији у прим. 12, 36 горе; б. у интерконсонантској позицији у средини ријечи, и то у $C \{R\}C$ -потпозицији у прим. 2, 5, 18, 19, 20, 25, 42 горе, у $C \{RR\}$ -потпозицији у прим. 3, 4, 6, 7, 21, 32, 33, 34 горе, у $\{RR\}C$ -потпозицији у прим. 8, 9, 11, 13, 16, 17, 38 горе, у $\{RRR\}$ -потпозицији у прим. 14, 15, 37 горе; в. у постконсонантској позицији на крају ријечи, и то у $C \{R\}\#$ -потпозицији у 1, 10, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 35, 39, 40, 43, 44, 45 горе.

Биљешка 7. У наведеним примјерима неслоготворног пие. $*/i/$ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, и то у $\# \{R\}V$ -потпозицији у прим. 47 горе, у $\# \{RR\}$ -потпозицији у прим. 51 горе, у $\# \{RVR\}$ -потпозицији у прим. 48, 49, 50, 52, 51 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у $V \{R\}V$ -потпозицији у прим. 46, 57, 58 горе, у $V \{RR\}$ -потпозицији у прим. 54, 55, 61 горе, у $V \{RVR\}$ -потпозицији у прим. 59 горе, у $\{VRRR\}$ -потпозицији у 56 горе, у $\{RHRVR\}$ -потпозицији у 60 горе, у $\{RHRVR\}$ -потпозицији у 53 горе.

Биљешка 8. Пие. $*i/$ налази се још у дифтонзима и групама консонаната, и то у $\{\widehat{VR}\}$ -дифтонзима, тј. пие. $\{*\widehat{ei}\}$, $\{*\widehat{oi}\}$, $\{*\widehat{ei}\}$, $\{*\widehat{oi}\}$, у $\{\widehat{Rn}\}$ -дифтонзима, тј. пие. $\{*\widehat{in}\}$, у $C\{R\}$ -групама, нпр. пие. $\{*dj\}$, $\{*dh\}$, $\{*kuj\}$, $\{*sj\}$, $\{*tj\}$, у $\{RR\}$ -групама, нпр. пие. $\{*ni\}$, $\{*li\}$, $\{*ui\}$, и тако даље; в. више у ПГЈ II.

Биљешка 9. Секундарно слоготворно $*i/$ постаје од неслоготворног пие. $*i/$ дјејством ЗИВЕРСОВОГ ЗАКОНА, као у прим. 15, 21 горе, и *h*-МЕТАТЕЗЕ, као у прим. 3; в. и §207, 230.

Праиндоевропско $*u$

§292 Исход пие. слоготворног $*u$

Пие. $*u/$

= пие. $\{*\mathbf{u}\}$ [u] – услијед **R-АЛОФНИЈЕ** пие. $*u/$ у слоготворној позицији;

> пгрч. $*\mathbf{(h)u/}$ [(h)u], мик. $\langle \mathbf{u} \rangle$ / (h)u/ [(h)u], грч. $\langle \acute{u} \rangle$ /hu/ [hy] – под условом да се у праиндоевропском $\{*\mathbf{u}\}$ налази у $\#\{R\}C$ -позицији, **h-протезом** пие. [u] у грчком и, могуће, прагрчком и микенском, и **отварањем** пгрч. [u] у атичком,²¹⁴ а пгрч. $*\mathbf{u/}$ [u], мик. $\langle \mathbf{u/Cu} \rangle$ /u/ [u], грч. **u** /u/ [y] – под условом да се налази у $C\{R\}C$ или $C\{R\}\#$ -позицији, без промјене у прагрчком и микенском а **отварањем** пгрч. [u] у атичком;²¹⁵

= стинд. $\langle \mathbf{u} \rangle$ [u], ав. $\langle \mathbf{u} \rangle$ [u], стперс. $\langle \mathbf{u/Cu} \rangle$ [u] – без промјене, јерм. $\langle \mathbf{ow} \rangle$ [u] – без промјене, стфр. –, нфр. $\langle \mathbf{ou} \rangle$ [u] – без промјене, лат. $\langle \mathbf{u} \rangle$ [u] – без промјене;

али, ав. $\langle \mathbf{u} \rangle$ [u:] или $\langle \mathbf{u} \rangle$ [u:], стперс. $\langle \mathbf{-u-va} \rangle$ [u:ʔ] – под условом да се у праиндоевропском $\{*\mathbf{u}\}$ налази у $C\{R\}\#$ -позицији, дјелимичним **дужењем** пие. [u] у авестијском и, могуће, **дужењем** пие. [u] у староперсијском;²¹⁶

али, јерм. \emptyset – под условом да се у праиндоевропском $\{*\mathbf{u}\}$ налази у посљедњем слогу, **апокопом** пие. [u];²¹⁷

али, лат. $\langle \mathbf{e} \rangle$ – под условом да се у праиндоевропском $\{*\mathbf{u}\}$ налази у непочетном слогу а испред $*r/$, **слабљењем** пие. [u] у латинском.²¹⁸

²¹⁴ В. прим. 13, 14, 15, 16, 17, 17, 24 доле.

²¹⁵ В. прим. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26 доле.

²¹⁶ В. прим. 14 доле.

²¹⁷ В. прим. 13 доле.

²¹⁸ В. прим. 2 доле.

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. ⟨γλῦφω⟩ /gljúphō/ < пие. */glub^h-o-h₂/
 = пие. */glub^h-ō-h₂/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 > пие. */glub^h-ō-h₃/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
2. грч. (хом.) ⟨ἐκυρός⟩ /hekurós/ < пие. */suekúr-o-s/
 = пие. */suekúr-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 = стинд. *(svásurah) >> ⟨śvásurah⟩, млав. ⟨xʷasurō⟩, лат. ⟨socer⟩
3. грч. ⟨ἐρυθρός⟩ /eruthrós/ < пие. */h₁rud^h-r-o-s/
 = пие. */h₁rud^h-r-o-s/ (РИКСОВ ЗАКОН и R-АЛОФОНИЈА, в. §135, 151)
 ≈ стинд. *(rudhráh) >> ⟨rudhiráh⟩, лат. ⟨ruber⟩ < пие. */h₁rud^h-r-o-s/
 = пие. */h₁rud^h-r-o-s/ (РИКСОВ ЗАКОН и R-АЛОФОНИЈА, в. §135, 151)
4. грч. (хом.) ⟨ἐϋ-⟩ /eũ-/²¹⁹ < пие. */h₁s-u+C/
 = пие. */h₁s-u+C/ (РИКСОВ ЗАКОН и R-АЛОФОНИЈА, в. §135, 151)
 ≈ стинд. ⟨su-⟩, ав. ⟨hu-⟩ < */h₁s-u+C/
 = пие. */h₁s-u+C/ (РИКСОВ ЗАКОН и R-АЛОФОНИЈА, в. §135, 151)
5. грч. ⟨ζυγόν⟩ /zugón/ < пие. */iug-o-m/
 = пие. */iug-o-m/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 = стинд. ⟨yugám⟩, лат. ⟨iugum⟩
6. грч. ⟨θυγάτηρ⟩ /thugátēr/ < пие. */d^hugh₂-ter-s/
 = пие. */d^hugh₂-tēr-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 > пие. */d^hugh₂-tēr-∅/ (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
 = стинд. ⟨duhitá⟩, ав. *(dugētā) > ⟨dugədā⟩, јерм. ⟨dowstr⟩
7. грч. ⟨κλυτός⟩ /klutós/ < пие. */klu-t-o-s/
 = пие. */klu-t-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 = стинд. ⟨śrutáh⟩, јерм. ⟨low⟩, лат. ⟨-clutus⟩
8. грч. ⟨κυνός⟩ /kunós/ < пие. */ku-n-os/
 = пие. */ku-n-os/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 ≈ стинд. ⟨śúnah⟩ < пие. */ku-n-es/
 = пие. */ku-n-es/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
9. грч. ⟨λύκος⟩ /lúkos/ < пие. */luk^u-o-s/²²⁰
 = пие. */luk^u-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 > пие. */luk-o-s/ (ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈА, в. §211)

²¹⁹ Одавде касније грч. ⟨εϋ-⟩ /eu-/.

²²⁰ Умјесто */luk^u-o-s/, метатезом /ul/ > /lu/ у праиндоевропском; ул. лат. ⟨lupus⟩ (из сабелског).

10. грч. (хом.) <νῦός> /nuós/ < пие. */snus-o-s/
 = пие. */sñus-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 = јерм. <now>
 ≈ стинд. <snušá> < пие. */snus-eh₂-ø/
 = пие. */sñus-āñ₂-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 > пие. */sñus-āñ₂-ø/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)
11. грч. <ξυρόν> /ksurón/ < пие. */ksur-o-m/
 = пие. */ksur-ō-m/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 ≈ стинд. <kṣuráḥ> < пие. */ksur-o-s/
 = пие. */ksur-ō-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
12. грч. *(<ὄυ>) /oū/ (> <ού> /ō/) < пие. */h₂oi-u-ø/
 = пие. */h₂oi-ū-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 = стинд. <āyu>, ав. <āiiu>
13. грч. <ῥῆδος> /húderos/ < пие. */ud-er-o-s/
 = пие. */ud-er-ō-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 = лат. */uđerus/ >> <uterus>
 ≈ стинд. <udáram> < пие. */ud-er-o-m/
 = пие. */ud-er-ō-m/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
14. грч. <ῥῆδωρ> /húḍōr/ < пие. */ud-or-h₂/
 = пие. */ud-ōr-h₂/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 > пие. */ud-ōr-ø/ /ud-ōr-ø/ (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
15. грч. <ῥπέρ> /hupér/ < пие. */up-er/
 = пие. */up-ēr/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 / пие. */sup-ēr/ (S-MOBILE, в. §210)
 ≈ стинд. <uráṛi>, ав. <urairi>, стперс. <u-r^a-r^(a)-i-y^(a)> /urariy/ < пие. */up-er-i/
 = пие. */up-er-i/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 ≈ лат. <super> < пие. */sup-er/
 = пие. */sup-ēr/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
16. грч. <ῥπό> /huró/ < пие. */up-o/
 = пие. */up-ō/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 / пие. */sup-ō/ (S-MOBILE, в. §210)
 = стинд. <úra>, ав. <ura>
 ≈ лат. <sub> < пие. */sup-o/
 = пие. */sup-ō/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
17. грч. <ῥπόδρα> /huródra/ < пие. */up-o+drk-ø/
 = пие. */up-o+drk-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 / пие. */sup-o+drk-ø/ (S-MOBILE, в. §210)

≈ стинд. ⟨uṛadṛś-⟩ < пие. */uṛ-o+drk-/
 = пие. */uṛ-o+dṛk-/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)

18. грч. ⟨ὑστερος⟩ /hústeros/ < пие. */ud-ter-o-s/
 = пие. */ud-ter-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 > пие. */ud^s-ter-o-s/ (S-ЕПЕНТЕЗА, в. §228)
 = стинд. ⟨uttaraḥ⟩

Грчки примјери из завршетака и наставака

19. u-основе: грч. nom sg ⟨-ῦς⟩ /-us/ < пие. nom sg */-u-s/
 = пие. */-u-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 = стинд. ⟨-uh⟩, став. ⟨-uš⟩, млав. ⟨-uš⟩, стперс. ⟨-u-š^(a)⟩ /-uš/, јерм. -ø (ЈЕРМ. АПОКОПА),
 стфр. ⟨-us⟩, лат. ⟨-us⟩
20. u-основе: грч. nom nsg ⟨-ῦ⟩ /-u/ < пие. nom nsg */-u-ø/
 = пие. */-u-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 = стинд. ⟨-u⟩, став. ⟨-ū⟩, млав. ⟨-u⟩, лат. ⟨-u⟩
21. u-основе: грч. gen sg ⟨-υος⟩ /-uos/ < пие. gen sg */-u-os/
 = пие. */-u-os/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 > пие. */-u^s-os/ (ЗИВЕРСОВ ЗАКОН, в. §230)

Микенски примјери из коријена и основа

22. мик. ⟨e-ru-to-ro⟩ /eruthros/ < пие. */h₁rud^h-r-o-s/
 = грч. ⟨ἐρυθρός⟩ итд. (в. прим. 3 горе)
23. мик. ⟨tu-ka-te⟩ /thugatēr/ < пие. */d^hugh₂-ter-s/
 = грч. ⟨θυγάτηρ⟩ итд. (в. прим. 6 горе)
24. мик. ⟨u-ro⟩ /{(h)uro/ < пие. */uṛ-o/
 = грч. ⟨ὑπό⟩ итд. (в. прим. 23 горе)

Микенски примјери из завршетака и наставака

25. u-основе: мик. nom nsg ⟨-Cu⟩ /-u/ < пие. nom nsg */-u-ø/
 = грч. ⟨-ῦ⟩ итд. (в. прим. 14 горе)
26. u-основе: мик. dat sg ⟨-Cu-we⟩ /-u₂ei/ < пие. dat sg */-u-ei/
 = пие. */-u₂-ei/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)
 > пие. */-u^s-ei/ (ЗИВЕРСОВ ЗАКОН, в. §230)

§293 Исход пие. неслоготворног *u

Пие. */u/

= пие. */u̥/ [w] – услијед **R-АЛОФОНИЈЕ** пие. */u/ у неслоготворној позицији;

> пгрч. */u̥/ [w], мик. <wV> /u̥/ [w], грч. дијал. <ɸ> /u̥/ [w], хом. **ø** /u̥/ [w]

– без промјене, а грч. **ø** или <'> /h/ [h]²²¹ – под условом да се у праиндоевропском */u̥/ налази у # $\{R\}$ V-позицији, **аферезом** односно **деорализацијом** пгрч. [w] у грчком,²²² а **ø** – под условом да се налази у V $\{R\}$ V-позицији, **синкопом** пгрч. [w] у грчком;²²³

= стинд. <v> [w], стперс. <wV> [w] – без промјене, јерм. <g> – **фортицијом** и **веларизацијом** пие. [w], стфр. <v> [w] – без промјене, лат. <v> [w] – без промјене;

али, јерм. <w> [u] – под условом да се у пие. */u̥/ у јерменском налази при крају ријечи,²²⁴ **апроксимацијом** пие. [w] у јерменском, а <v> [v] – под истим и додатним условом, тј. да се налази при крају ријечи а иза јерм. <o>, **фрикативизацијом** пие. [w];²²⁵

= ав. <v> [w], нфр. <OY> [w] – под условом да се у праиндоевропском */u̥/ налази у # $\{R\}$ V-позицији, без промјене, а ав. <uu> [w], нфр. **ø** – под истим условом, тј. да се у праиндоевропском */u̥/ налази у V $\{R\}$ V-позицији, без промјене у авестијском а **синкопом** пие. [w] у новофригијском.

Грчки примјери из коријена и основа

27. грч. (хом.) <ἀέξω> /a(̥)éks̥o/ < пие. */h₂ueg-s-o-h₂/

= пие. */h₂ueg-s-̥h₂/ (РИКСОВ ЗАКОН и **R-АЛОФОНИЈА**, в. §145, 152)

> пие. */h₂ueg-s-̥h₂/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

28. грч. <ᾗσι> /ḁ́si/ < пие. */h₂ueh₁-ti/

= пие. */h₂ueh₁-ti/ (РИКСОВ ЗАКОН и **R-АЛОФОНИЈА**, в. §145, 152)

> пие. */h₂ueh₁-ti/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)

²²¹ Грч. **ø** чешће, а <'> рјеђе.

²²² В. прим. 30, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 53, 57, 58, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 84, 85 доле, и то грч. **ø** у прим. 30, 36, 40, 41, 42, 44, 45, 47, 48, 53, 57, 58, а <'> у прим. 38, 39, 43, 49.

²²³ В. прим. 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 46, 50, 51, 52, 55, 56, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 86, 87, 88, 89 доле.

²²⁴ В. прим. 71 доле.

²²⁵ В. прим. 67 доле.

29. грч. (хом.) <αἰεί> /aiéi/²²⁶ < пие. */h₂ei-**u**-es-i/ >
 = пие. */h₂aī-**u**-es-i/ (H₂-БОЈЕЊЕ и R-АЛОФОНИЈА, в. §145, 180)
30. грч. <ἄστῦ> /ástu/ < пие. */u_h2st-u-ø/ >
 = пие. */u_h2st-**u**-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 ≈ стинд. <vástu> < пие. */ueh₂st-u-ø/ >
 = пие. */uaī_h2st-**u**-ø/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §145, 171)
31. грч. (хом.) <δαῖρ> /dāēr/ < пие. */deh₂i-**u**er-s/ >
 = пие. */da_h2i-**u**ēr-s/ (H₂-БОЈЕЊЕ и R-АЛОФОНИЈА, в. §123)
 > пие. */da_h2i-**u**ēr-ø/ (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
 = стинд. <devá>, јерм. <taygr>
32. грч. <δέλεαρ> /délear/ < пие. */g_uelh₁-**u**r-ø/ >
 = пие. */g_ue|_h1-**u**r-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
33. грч. <δεξιός> /deksiós/ < пие. */deks-i-**u**-o-s/ >
 = пие. */deks-i-**u**-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
34. грч. (хом.) <δίί> /díi/ < пие. */di-**u**-ei/ >
 = пие. */dj-**u**-ēi/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 = стинд. <divé>
35. грч. <Δίός> /diós/ < пие. */di-**u**-os/ >
 = пие. */dj-**u**-os/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 = нфр. <TIOS>
 ≈ стинд. <diváh> < пие. */di-**u**-es/ >
 = пие. */dj-**u**-es/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
36. грч. <ἔαρ> /éar/ < пие. */**u**es-r-ø/ >
 = пие. */**u**es-**r**-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
37. грч. <ἔϊδε> /eide/²²⁷ < пие. */h₁e-**u**id-e-t/ >
 = пие. */h₁e-**u**id-e-t/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 = стинд. <ávidat>, јерм. <egit>
38. грч. <εἴμα> /hēima/ < пие. */**u**es-mn-ø/ >
 = пие. */**u**es-m_n-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 = стинд. <vásma>

²²⁶ Одавде касније грч. <αἰεί> /aiéi/.

²²⁷ Одавде касније грч. <εἶδε> /eide/.

39. грч. <ἐκών> /hekōn/ < пие. */uek^u-ont-s/
 = пие. */uek^u-ōnt-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 > пие. */uek^u-ōnt-ō/ (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
40. грч. <ἐμέω> /eméō/ < пие. †/uemh₁-ei-o-h₂/
 = пие. †{ue^mh₁-ei-ō-h₂} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 > пие. †{ue^mh₁-ei-ō-h₂} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 ≈ стинд. <vámīti> < пие. †/uemh₁-ti/
 = пие. †{ue^mh₁-ti} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
41. грч. <ἔπος> /épos/ < пие. */uek^u-os-ø/
 = пие. */uek^u-os-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 ≈ стинд. <vácah>, ав. <vacō> < †/uek^u-es-ø/²²⁸
 = пие. †{uek^u-es-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
42. грч. <ἔργον> /érgon/ < пие. */ueǵ^h-o-m/
 = пие. */ueǵ^h-ō-m/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 = ав. <varəzəm>
 ≈ јерм. <gorc> < пие. †/uorǵ^h-o-m/
 = пие. †{uorǵ^h-ō-m} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
43. грч. <ἔσπερος> /hésperos/ < пие. */ue+(k^w)sp-er-o-s/
 = пие. */ue+(k^w)sp-er-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 = лат. <vesper>
44. грч. <ἔτος> /étos/ < пие. */uet-os-ø/
 = пие. */uet-os-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 ≈ лат. <vetus> < пие. */uet-os-/
 = пие. */uet-os-/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
45. грч. <ἔχω> /ék^hō/ < пие. */ueǵ^h-o-h₂/
 = пие. */ueǵ^h-ō-h₂/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 > пие. */ueǵ^h-ō-h₂/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. <vehō>
 ≈ стинд. <váhati>, ав. <vazaiti> < пие. */ueǵ^h-e-ti/
 = пие. */ueǵ^h-e-ti/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
46. грч. (хом. и јон.) <ἥλιος> /hélios/²²⁹ < пие. †/seh₂u-el-i-o-s/
 = пие. †{sah₂u-el-i-o-s} (H₂-БОЈЕЊЕ и R-АЛОФОНИЈА, в. §145, 171)
 > пие. †{sah₂u-el-i-o-s} (АКУТНО ДУЖЕЊЕ и ЗИВЕРСОВ ЗАКОН в. §215, 230)

²²⁸ Умјесто */uek^u-os-ø/, аналогијом према gen sg */uek^u-es-os/; уп. хом. gen sg <ἔπειος>.

²²⁹ Такође, еол. <ἄέλιος> /āélios/, арк. <ἄέλιος> /āélios/ и дор. <ἄέλιος> /āélios/.

47. грч. (хом.) <ἴδμεν> /ídmen/ < пие. */uid-me/
 = пие. *{uid-ṃe} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 = стинд. <vidmá>
48. грч. <ἴς> /ís/ < пие. */uih-s/
 = пие. *{uih-s} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 > пие. *{uih-s} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §222)
 = лат. <vīs>
49. грч. <ἵστωρ> /hístōr/ < пие. */uid-tor-s/
 = пие. *{uid-tōr-s} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 > пие. *{uid^s-tōr-ø} (S-ЕПЕНТЕЗА И СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226, 228)
50. грч. <κλέος> /kléos/ < пие. */kleu-os-ø/
 = пие. *{kleu-os-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 ≈ стинд. <śrávah>, ав. <srāuuō> < пие. */kleu-es-ø/²³⁰
 = пие. *{kleu-es-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
51. грч. <κτέαρ> /ktéar/ < пие. */tkh₁-ur-ø/
 = пие. *{tkh₁-ur-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 ≈ стфр. <ktevoys> < пие. */tkh₁-u-ōis/
 = пие. *{tkh₁-u-ōis} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
52. грч. <νέος> /néos/ < пие. */neu-o-s/
 = пие. *{neu-o-s} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 = стинд. <návah>, ав. <nauuō>, лат. <novus>
53. грч. <οἶδα> /ōida/ < пие. */uoid-h₂e/
 = пие. *{uoid-h₂a} (R-АЛОФОНИЈА И H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 145)
 = стинд. <véda>
 ≈ лат. <vīdī> < пие. */uoid-h₂e-i/
 = пие. *{uoid-h₂a-i} (R-АЛОФОНИЈА И H₂-БОЈЕЊЕ, в. §145, 180)
54. грч. <οἶκος> /ōikos/ < пие. */uoiḱ-o-s/
 = пие. *{uoiḱ-o-s} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 = стинд. <veśáh>, ав. <vaēsō>
55. грч. <οἶος> /ōios/ < пие. */hoi-u-o-s/
 = пие. *{hoi-u-o-s} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 = ав. <aēuuō>, стперс. <a-i-va> /aiva/

²³⁰ Умјесто */kleu-os-ø/, аналогијом према gen sg */kleu-es-os/; уп. хом. gen sg *(-κλεος) > (-κλος).

56. грч. ⟨οἶς⟩ /oĩs/²³¹ < пие. */h₃eu-i-s/
 = пие. *{h₃öu-i-s} (H₃-БОЈЕЊЕ и R-АЛОФОНИЈА, в. §124, 145)
 = стинд. ⟨áviḥ⟩, лат. ⟨ovis⟩
 ≈ јерм. ⟨hoviw⟩ < пие. †/h₃eu-i+reh₂-/
 = пие. †{h₃öu-i+reh₂-} (H₃-БОЈЕЊЕ и R-АЛОФОНИЈА, в. §124, 145)
57. грч. ⟨ὄχος⟩ /ókʰos/ < пие. */uoǵʰ-o-s/
 = пие. *{uoǵʰ-o-s} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 = ав. ⟨vāzō⟩
58. грч. ⟨ὄψ⟩ /óps/ < пие. */uokʷ-s/
 = пие. *{uokʷ-s} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 = стинд. ⟨vák⟩, лат. ⟨vōx⟩
59. грч. ⟨πίων⟩ /píōn/ < пие. */piṇ-uon-s/
 = пие. *{piṇ-uōn-s} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 > пие. *{piṇ-uōn-ø} (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
 = стинд. ⟨pívān⟩
60. грч. ⟨πλέω⟩ /pléō/ < пие. */pleu-o-h₂/
 = пие. *{p|eu-ō-h₂} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 > пие. *{p|eu-ō-h₃} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 ≈ стинд. ⟨plávate⟩ < пие. */pleu-e-toi/
 = пие. *{p|eu-e-tōi} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
61. грч. ⟨ρέω⟩ /hréō/ < пие. */sreu-o-h₂/
 = пие. *{sreu-ō-h₂} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 > пие. *{sreu-ō-h₃} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 ≈ стинд. ⟨srávati⟩ < пие. */sreu-e-ti/
 = пие. *{sreu-e-ti} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
62. грч. ⟨φρέαρ⟩ /phréar/ < пие. */bʰreh₁-ur-ø/²³²
 = пие. *{bʰrēh₁-ur-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 > пие. *{bʰrēh₁-ur-ø} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)
 = јерм. *⟨aṭbewar⟩ > ⟨aṭbewr⟩

Грчки примјери из завршетака и наставака

63. *u*-основе: грч. gen sg ⟨-υος⟩ /-uos/ < пие. gen sg */-u-os/
 = пие. *{-u-os} (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)
 > пие. *{-u-os} (ЗИВЕРСОВ ЗАКОН, в. §230)

²³¹ Одавде касније грч. ⟨οἶς⟩ /oĩs/.

²³² Грч. ⟨φρέαρ⟩ од *⟨φρηῖαρ⟩ постаје дјејством метатезе квантитета.

64. *u*-основе: грч. dat sg ⟨-ει⟩ /-ei/ < пие. loc sg */-**eu**-i/
 = пие. */-**eu**-i/ (**R-АЛОФОНИЈА**, в. §145)
 = стинд. ⟨-avi⟩
65. *u*-основе: грч. nom pl ⟨-εις⟩ /-ēs/ < пие. nom pl */-**eu**-es/²³³
 = пие. */-**eu**-es/ (**R-АЛОФОНИЈА**, в. §145)
 = стинд. ⟨-avaḥ⟩, став. ⟨-auuō⟩, млав. ⟨-auuō⟩

Дијалекатски примјери коријена и основа

66. памф. ⟨δεξιφος⟩ /deksiuos?/ < пие. */deks-i-**u**-o-s/
 = грч. ⟨δεξιός⟩ итд. (в. прим. 33 горе)
67. беот. ⟨Διφος⟩ /diuos/ < пие. */di-**u**-os/
 = грч. ⟨Διός⟩ итд. (в. прим. 35 горе)
68. хом. ⟨ἔεδνα⟩ /é(**u**)edna/ < пие. †/h₁**ued**-n-h₂/²³⁴
 = пие. †/h₁**ued**-n-h₂/ (**РИКСОВ ЗАКОН** и **R-АЛОФОНИЈА**, в. §145, 151)
69. крит. ⟨φεκών⟩ /**ue**kōn/, локр. ⟨φεκών⟩ /**ue**kōn?/ < пие. */**ue**k-ont-s/
 = грч. ⟨ἔκών⟩ итд. (в. прим. 39 горе)
70. кип. ⟨φῆπος⟩ /**ue**pos/ < пие. */**ue**k^u-os-ø/
 = грч. ⟨ἔπος⟩ итд. (в. прим. 41 горе)
71. дор. ⟨φῆργον⟩ /**ue**rgon/ < пие. */**ue**rg-o-m/
 = грч. ⟨ἔργον⟩ итд. (в. прим. 42 горе)
72. дијал. ⟨φῆτος⟩ /**ue**tos/ < пие. */**ue**t-os-ø/
 = грч. ⟨ἔτος⟩ итд. (в. прим. 44 горе)
73. памф. ⟨φεχῆτω⟩ /**ue**k^hetō?/ < пие. */**ue**gh-e-tōd/
 = грч. ⟨ἔχῆτω⟩ итд. (в. прим. 45 горе)
74. беот. ⟨φῆστωρ⟩ /**ue**istōr/ < пие. †/uid-tor-s/
 = грч. ⟨ἴστωρ⟩ итд. (в. прим. 49 горе)
75. арк. ⟨φοῖκος⟩ /**ue**ikos/, тес. ⟨φοῖκος⟩ /**ue**ikos/ < пие. */**uo**ik-o-s/
 = грч. ⟨οῖκος⟩ итд. (в. прим. 54 горе)
76. фок. ⟨κλέφος⟩ /kléuos/ < пие. */klé**u**-os-ø/
 = грч. ⟨κλέος⟩ итд. (в. прим. 50 горе)

²³³ Грч. ⟨-εις⟩ постаје од пгрч. */-**eu**es/ > */-ees/ контракцијом вокала.

²³⁴ Умјесто †/h₁ued-n-e-h₂/, аналогијом према пот npl C-основа (на †h₂).

77. арг. ⟨ὄφις⟩ /óϕis/ < пие. */h₃eu-i-s/
= грч. ⟨ὄϊς⟩ итд. (в. прим. 56 горе)

78. кип. ⟨οἶφος⟩ /ōiϕos/ < пие. */hoi-u-o-s/
= грч. ⟨οἶος⟩ итд. (в. прим. 55 горе)

Микенски примјери из коријена и основа

79. мик. ⟨de-ki-si-**wo**⟩ /deksiϕos/ < пие. */deks-i-u-o-s/
= грч. ⟨δεξιός⟩ итд. (в. прим. 33 горе)

80. мик. ⟨di-**wo**⟩ /diϕos/ < пие. */di-u-os/
= грч. ⟨Διός⟩ итд. (в. прим. 35 горе)

81. мик. ⟨di-**we**⟩ /diϕei/ < пие. */di-u-ei/
= грч. (хом.) ⟨Δίη⟩ итд. (в. прим. 34 горе)

82. мик. ⟨ne-**wo**⟩ /neϕos/ < пие. */neu-o-s/
= грч. ⟨νέος⟩ итд. (в. прим. 52 горе)

83. мик. ⟨ta-na-**wa**⟩ /tanaϕa/ < пие. †/tnh₂-eu-h₂/²³⁵
= пие. †{tnh₂zaϕ-h₂}
= грч. ⟨τανάα⟩

84. мик. ⟨**wa**-tu⟩ /ϕastu/ < пие. †/uh₂st-u-ø/
= грч. ⟨ἄστῦ⟩ итд. (в. прим. 30 горе)

85. мик. ⟨**wo**-i-ko-de⟩ /ϕoikon(de)/ < пие. */uoi^k-o-m/
= грч. ⟨οἶκον⟩ итд. (в. прим. 54 горе)

Микенски примјери из завршетака и наставка

86. *u*-основе: мик. gen sg ⟨-**cu**-**wo**⟩ /-ϕos/ < пие. gen sg */-u-os/ (> /-u-os/)
= грч. gen sg ⟨-уос⟩ итд. (в. прим. 63 горе)

87. *u*-основе: мик. dat sg ⟨-**ce**-**wo**⟩ /-eϕei/ < пие. dat sg */-eu-ei/
= пие. */-eϕ-ei/ (АЛОФОНИЈА, в. §145)

88. *u*-основе: мик. dat sg ⟨-**cu**-**we**⟩ /-uϕei/ < пие. dat sg */-u-ei/
= пие. */-ϕ-ei/ (АЛОФОНИЈА, в. §145)
> пие. */-u-ei/ (ЗИВЕРСОВ ЗАКОН, в. §230)

²³⁵ Умјесто пие. †/tnh₂-eu-e-h₂/, аналогијом према ном pl C-основа (на -h₂).

89. *u*-основе: мик. ном пл <Cu-**we**> /-uces/ < пие. ном пл */-**eu**-es/
= грч. ном пл <-εις> итд. (в. прим. 65 горе)

§294 Биљешке

Биљешка 1. Грч. дијал. <ɸ> чува се у # $\{R\}V$ -позицији у аркадскокипарском, континенталном еолском, памфилијском и западном дијалекту, а у $V\{R\}V$ -позицији у аркадскокипарском, беотском, памфилијском и западном дијалекту изузев, у оба случаја, саронске и инсуларне дорске говоре од западног дијалекта.

Биљешка 2. У наведеним примјерима недостају случајеви општег исхода слоготворног пие. */*u*/ у новофригијском, али упореди:

90. нфр. <ΚΝΟΥΜΑΝ> < пие. */ku-mu-ø/
= пие. */ $\{k\}u\text{-}m\text{-}\emptyset$ (R-АЛОФОНИЈА, в. §135)

Биљешка 3. Недостају и случајеви општег исхода неслоготворног пие. */*u*/ у староперсијском и фригијском, али упореди:

91. стперс. асс sg <vi-θa-m^(a)> /viθam/ < пие. */ $\{u\}i\acute{k}$ -/
= пие. */ $\{u\}i\acute{k}$ - (R-АЛОФОНИЈА, в. §145)

92. стфр. <vanaktei>, нфр. <ΟΥΑΝΑΚΤΑΝ> < предгрч. */ $\{u\}anakt$ -?/
> грч. <ὄνακτ-)

Биљешка 4. На основу исхода слоготворног пие. */*u*/ у индоиранском, тј. стинд. <u> [u], ав. <u> [u] и стперс. <u/C^u> [u], да се у индоиранском прајезику реконструисати */*u*/ [u] и претпоставити да слоготворно пие. */*u*/ [u] даје пиир. */*u*/ [u] дочим се, на основу исхода неслоготворног пие. */*u*/, тј. стинд. <v> [w], ав. <v/uu> [w] и стперс. <v^v> [w], да реконструисати пиир. */*u*/ [w] и претпоставити да неслоготворно пие. */*u*/ [w] даје пиир. */*u*/ [w].

Биљешка 5. На основу исхода слоготворног пие. */*u*/ у фригијском, тј. нфр. <ΟΥ> [u], да се у фригијском прајезику реконструисати */*u*/ [u]. Исход неслоготворног пие. */*u*/ у фригијском није познат па се не да реконструисати ни његов прафригијски исход.

Биљешка 6. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */*u*/ [u] и пфр. */*u*/ [u] у грекофригијском прајезику реконструисати */*u*/ [u] и претпоставити да слоготворно пие. */*u*/ [u] даје пфр. */*u*/ [u]. Што се тиче неслоготворног пие. */*u*/, исход тог гласа се у фригијском не налази па се ни његов исход у грекофригијском прајезику не да реконструисати.

Биљешка 7. У наведеним примјерима слоготворно пие. */u/ налази се: а. у преконсонантској позицији на почетку ријечи, и то у $\#\{R\}C$ -потпозицији у прим. 13, 14, 15, 16, 17, 18, 25 горе; б. у интерконсонантској позицији у средини ријечи, и то у $C\{R\}C$ -потпозицији у прим. 4, 6, 19, 23 горе, у $C\{RR\}$ -потпозицији у прим. 2, 8, 11, 21, 26 горе, у $\{RR\}C$ -потпозицији у прим. 1, 3, 5, 7, 9, 10, 22 горе; в. у постконсонантској позицији на крају ријечи, и то у $C\{R\}\#$ -потпозицији у прим. 20, 25 горе, у $\{RR\}\#$ -потпозицији у прим. 12 горе.

Биљешка 8. У наведеним примјерима неслоготворно пие. */u/ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, и то у $\#\{R\}V$ -потпозицији у прим. 36, 38, 39, 41, 43, 44, 45, 57, 58, 69, 70, 72, 73 горе, у $\#\{RR\}$ -потпозицији у прим. 30, 47, 48, 49, 74, 84 горе, у $\#\{R\widehat{V}R\}$ -потпозицији у прим. 40, 42, 53, 54, 71, 75, 85 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у $V\{R\}V$ -потпозицији у прим. 50, 52, 65, 76, 82, 89 горе, у $V\{RR\}$ -потпозицији у прим. 37, 51, 56, 64, 77 горе, у $V\{R\widehat{V}R\}$ -потпозицији у прим. 60, 61, 83, 87 горе, у $\{RR\}V$ -потпозицији у прим. 27, 33, 35, 63, 66, 67, 68, 79, 80, 86 горе, у $\{RRR\}$ -потпозицији у прим. 32 горе, у $\{RR\widehat{V}R\}$ -позицији у прим. 28, 31, 34, 81, 88 горе, у $\{\widehat{V}RR\}V$ -потпозицији у прим. 29, 55, 78 горе, у $\{\widehat{V}RRR\}$ -потпозицији у прим. 62 горе, у $\{\widehat{V}RR\widehat{V}R\}$ -потпозицији у прим. 46 горе, у $\{\widehat{R}NR\widehat{V}R\}$ -потпозицији у прим. 59 горе.

Биљешка 9. Пие. */u/ налази се још у дифтонзима и групама консонаната, и то $\{\widehat{V}R\}$, тј. пие. $\#\{\widehat{eu}\}$, $\#\{\widehat{ou}\}$, $\#\{\widehat{eu}\}$, $\#\{\widehat{ou}\}$, у $\{\widehat{R}R\}$ -дифтонзима, нпр. пие. $\#\{\widehat{iu}\}$, у $\{\widehat{R}N\}$ -дифтонзима, тј. пие. $\#\{\widehat{un}\}$, у $C\{R\}$ -групама, нпр. пие. $\#\{d_u\}$, $\#\{d^h_u\}$, $\#\{s_u\}$, у $\{RR\}$ -групама, нпр. пие. $\#\{\underline{u}\}$, $\#\{\underline{u}i\}$, и тако даље; в. више у ПГЈ II.

Биљешка 10. Секундарно слоготворно */u/ постаје од неслоготворног пие. */u/ дјејством ЗИВЕРСОВОГ ЗАКОНА, као у прим. 21 и 26; в. и §230.

ЛАРИНГАЛИ

Праиндоевропско *h₁

§295 Исход пие. слоготворног *h₁

Пие. */h₁/

= пие. {h₁} [əʔ] – услијед **R-АЛОФОНИЈЕ** пие. */h₁/ у слоготворној позицији и дјејством **РИКСОВОГ ЗАКОНА** у преконсонантској позицији на почетку ријечи;

> пие. [ə] – глотализацијом пие. [ə];

> пгрч. */e/ [e], мик. <e/Se> /e/ [e], грч. <ε> /e/ [e] – деглотализацијом и отварањем пие. [ə] у прагрчком;

= стфр. <e> [e], нфр. <E> [e] – деглотализацијом и отварањем пие. [ə] у прафригијском;

= јерм. <e> [ε] – под условом да се у праиндоевропском *{h₁} налази у #R₀C-позицији, деглотализацијом, спуштањем и отварањем пие. [ə], а <a> или ø – под условом да се налази у C{R₀}C-позицији, деглотализацијом, спуштањем и отварањем односно синкопом пие. [ə];

али, јерм. <i> [i] – под условом да се у праиндоевропском *{h₁} налази у #R₀C-позицији а испред којег назала, деглотализацијом, подизањем и отварањем пие. [ə];²³⁶

= стинд. <i> [i], ав. <i> [i] или ø, стперс. <i> [i] – под условом да се у праиндоевропском *{h₁} налази у C{R₀}C- или C{R₀}#-позицији, деглотализацијом, подизањем и отварањем пие. [ə] у праиндоиранском, лат. <a> [a] – под истим условом, деглотализацијом, спуштањем и отварањем пие. [ə] у италском;²³⁷

али, лат. <i> [i] – под истим и додатним условом, тј. да се у праиндоевропском *{h₁} налази у C{R₀}C- или C{R₀}#-позицији а у непочетном слогу, слабљењем лат. [a] одозго.²³⁸

²³⁶ В. прим. 11 доле.

²³⁷ У индоиранском и латинском је у #R₀C-позицији пие. */h₁/ искључиво неслоготворно.

²³⁸ В. прим. 1 доле.

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. <ἄνεμος> /ánemos/ < пие. */h₂en**h**₁-m-o-s/
 = пие. */h₂an**h**₁-m-o-s/ (H₂-БОЈЕЊЕ и R-АЛОФОНИЈА, в. §123, 136)
 = лат. <animus>
 ≈ стинд. <ániłah> < пие. †/h₂en**h**₁-l-o-s/²³⁹
 = пие. †{h₂an**h**₁-l-o-s/} (H₂-БОЈЕЊЕ и R-АЛОФОНИЈА, в. §123, 136)
2. грч. <γενέτωρ> /genétōr/ < пие. */gén**h**₁-tor-s/
 = пие. */gén**h**₁-tōr-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §136)
 > пие. */gén**h**₁-tōr-ø/ (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
 = стинд. <janitá), лат. <genitor>
3. грч. <δέλεαρ> /délear/ < пие. †/g^uel**h**₁-ur-ø/
 = пие. †{g^uel**h**₁-ur-ø/} (R-АЛОФОНИЈА, в. §136)
4. грч. <δετός> /detós/ < пие. */d**h**₁-t-o-s/
 = пие. */d**h**₁-t-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §136)
 = стинд. <ditáh>
5. грч. (хом.) <ἔδνα> /é(y)edna/ < пие. †/h₁ued-n-h₂/²⁴⁰
 = пие. †{h₁ued-n-h₂/} (РИКСОВ ЗАКОН, в. §151)
6. грч. *<ἔϊσι> /eēsí/ > <εἶσι> /ēsí/ < пие. */h₁s-enti/
 = пие. */h₁s-enti/} (РИКСОВ ЗАКОН, в. §151)
7. грч. <ἑκατόν> /hekatón/ << пие. */d**k**m-t-om/²⁴¹
 = пие. */d**k**m-t-om/
 > пие. */h₁k**m**-t-om/ (КОРТЛАНДОВ ЕФЕКАТ и РИКСОВ ЗАКОН, в. §151, 231)
8. грч. <ἐλαφρός> /elaphrós/ < пие. */h₁Ing^{uh}-r-o-s/
 = пие. */h₁Ing^{uh}-r-o-s/} (РИКСОВ ЗАКОН, в. §151)
9. грч. <ἐλαχύς> /elakhús/ < пие. */h₁Ing^{uh}-u-s/
 = пие. */h₁Ing^{uh}-u-s/} (РИКСОВ ЗАКОН и ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈА, в. §151, 211)
10. грч. <ἐλεύθερος> /eleútheros/ < пие. */h₁leud^h-er-o-s/
 = пие. */h₁leud^h-er-o-s/} (РИКСОВ ЗАКОН, в. §151)
11. грч. <ἔμός> /emós/ < пие. */h₁m-o-s/
 = пие. */h₁m-o-s/} (РИКСОВ ЗАКОН, в. §151)
 = јерм. <im>

²³⁹ Умјесто */h₂en**h**₁-m-o-s/, услјед дисимилације <n-m> > <n-l> у староиндијском.

²⁴⁰ Умјесто */h₁ued-n-e-h₂/, аналогјом према пот прл С-основа (на *h₂).

²⁴¹ Правилан исход био би <ἑκατόν>.

12. грч. <Ἔρεβος> /érebos/ < пие. */h₁regʷ-os-ø/
 = пие. */h₁regʷ-os-ø/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §151)
 = јерм. <erek>
13. грч. <έρυθρός> /eruthrós/ < пие. */h₁rudʰ-r-o-s/
 = пие. */h₁rudʰ-r-o-s/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §151)
14. грч. (хом.) <ἐϋ- > /eü-/²⁴² < пие. */h₁s-u-/
 = пие. */h₁s-u-/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §151)
15. грч. <θεός> /théos/ < пие. */dʰh₁-s-o-s/
 = пие. */dʰh₁-s-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §136)
 ≈ нфр. <ΔΕΟΣ> < пие. */dʰh₁-s-ōis/²⁴³
 = пие. */dʰh₁-s-ōis/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §136)
16. грч. <θετός> /thetós/ < пие. */dʰh₁-t-o-s/
 = пие. */dʰh₁-t-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §136)
 = стинд. <hitáh>
 ≈ нфр. <ΔΕΤΟΥΝ> < пие. */dʰh₁-t-o-m/²⁴⁴
 = пие. */dʰh₁-t-ō-m/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §136)
17. грч. <κτέαρ> /ktéar/ < пие. */tkʰ₁-ur-ø/
 = пие. */tkʰ₁-ur-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §136)
 ≈ стфр. <ktevoys> < пие. */tkʰ₁-ur-ōis/
 = пие. */tkʰ₁-ur-ōis/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §136)
18. грч. <τέρετρον> /téretron/ < пие. */terh₁-tr-o-m/
 = пие. */terh₁-tr-ō-m/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §136)

Грчки примјери из завршетака и наставака

19. C-основе: грч. nom du <C-ε> /C-e/ < пие. nom du */C-h₁/
 = пие. */C-h₁/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §136)

²⁴² Одавде касније грч. <εϋ- > /eu-/.

²⁴³ Уп. грч. <θεοίς> /théōis/.

²⁴⁴ Уп. грч. <θετόν> /thetón/.

Микенски примјери из коријена и основа

20. мик. ⟨a-ne-mo⟩ /anēmōn/ < пие. */h₂en**h**₁-m-o-om/
 = пие. *{h₂aṅ**h**₁-m-o-ōm} (H₂-БОЈЕЊЕ и R-АЛОФОНИЈА, в. §123, 136)
 > пие. *{h₂aṅ**h**₁-m-ōm} (КОНТРАКЦИЈА, в. §206)
 = грч. ⟨ἀνέμων⟩ итд. (в. прим. 1 горе)
21. мик. ⟨e-e-si⟩ /ehensi/ < пие. */**h**₁s-enti/
 = грч. *⟨ἐΐσί⟩ > ⟨εΐσί⟩ итд. (в. прим. 6 горе)
22. мик. ⟨e-re-u-te-ro⟩ /eleutheros/ < пие. */**h**₁leud^h-er-o-s/
 = грч. ⟨ἐλεύθερος⟩ итд. (в. прим. 10 горе)
23. мик. ⟨i-je-to⟩ /{h}iētoi/ < пие. †/h₁ii-h₁**h**₁-toi/
 = пие. †{h₁ii^h-h₁**h**₁-toi} (R-АЛОФОНИЈА, в. §136)
 > пие. †{h₁ii^h-h₁**h**₁-toi} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §222)
24. мик. ⟨te-o⟩ /^hehos/ < пие. */d^h**h**₁-s-o-s/
 = грч. ⟨θεός⟩ итд. (в. прим. 15 горе)

Микенски примјери из коријена и основа

25. C-основе: грч. nom du ⟨-Ce⟩ /-Ce/ < пие. nom du */C-**h**₁/
 = грч. ⟨C-ε⟩ (в. прим. 19 горе)

§296 Исход пие. неслоготворног ***h**₁

Пие. */**h**₁/

- = пие. *{**h**₁} [ʔ] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */h₁/ у неслоготворној позицији;
 > пгрч. **ø**, мик. **ø**, грч. **ø** – аферезом и синкопом пие. [ʔ] у прагрчком;
 = стинд. **ø**, ав. **ø**, стперс. **ø** – аферезом и синкопом пие. [ʔ] у индијском
 и иранском, јерм. **ø** – аферезом и синкопом пие. [ʔ], стфр. **ø**, нфр. **ø**
 – аферезом и синкопом пие. [ʔ] у прафригијском, лат. **ø** – аферезом
 и синкопом пие. [ʔ] у праиталском.

Грчки примјери из коријена и основа

26. грч. ⟨ἐγώ⟩ /egō/ < пие. */**h**₁eǵ+o-h₂/
 = пие. *{**h**₁eǵ+ō-h₂} (R-АЛОФОНИЈА, в. §146)
 > пие. *{**h**₁eǵ+ō-h₂} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. ⟨egō⟩

27. грч. (хом.) <ἔδω> /édō/ < пие. */h₁ed-o-h₂/
 = пие. */h₁ed-ō-h₂/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §146)
 > пие. */h₁ed-ō-h₂/ {h₁ed-ō-h₂} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. <edō>
 ≈ стинд. <ádmi> < пие. */h₁ed-mi/
 = пие. */h₁ed-m̥i/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §146)
28. грч. <εἶσῑ> /ēisi/ < пие. */h₁ei-ti/
 = пие. */h₁ei-t̥i/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §146)
 = стинд. <éti>, ав. <aēitī>, стперс. <a-i-t^(a)-i-y^(a)> /aitiy/
29. грч. <ἔλκος> /hélkos/ << пие. */h₁elk-os-ø/²⁴⁵
 = пие. */h₁elk-os-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §146)
 = лат. <ulcus>
 ≈ стинд. <ársah̥> < пие. †/h₁elk-es-ø/²⁴⁶
 = пие. †/h₁elk-es-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §146)
30. грч. <έν> /en/ < пие. */h₁en/
 = пие. */h₁en̥/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §146)
 = стфр. <en-), нфр. <EN-), стлат. <en>
31. грч. <ἐπί> /epi/ < пие. */h₁er-i/
 = пие. */h₁er-i̥/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §146)
 = стинд. <ápi>, ав. <aipi>, стперс. <a-p^(a)-i-y^(a)> /apiy/, јерм. <ew>
32. грч. <ἐστί> /esti/ < пие. */h₁es-ti/
 = пие. */h₁es-t̥i/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §146)
 = стинд. <ásti>, ав. <astī>, стперс. <a-s^(a)-t^(a)-i-y^(a)> /astiy/, лат. <est>
33. грч. <εὔχεταῑ> /éukhetaj/ << пие. */h₁e-h₁ug^h-e-toi/²⁴⁷
 = пие. */h₁e-h₁ug^h-e-tōi/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §146)
 > пие. */h₁e-h₁ug^h-e-tōi/ (ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈА, в. §211)
 = стинд. <óhate>, ав. <aojajte>
34. грч. <μύλη> /múlē/ < пие. */molh₁-eh₂-ø/
 = пие. */mōl_h1-āh₂-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §146)
 > пие. */mōl_h1-ā^h₂-ø/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)
 = лат. <mola>

²⁴⁵ Правилан исход био би <ἔλκος>.

²⁴⁶ Умјесто */h₁elk-os-ø/, аналогјом према gen sg */h₁elk-es-os/; уп. хом. gen sg <ἔλκεος>.

²⁴⁷ Правилан исход био би <εὔχεταῑ>. (Пие. */oi/ > грч. <oi>; в. ПГЈ II.)

35. грч. ⟨ὄρρος⟩ /órros/ < пие. */h₁ors-o-s/
 = пие. */h₁órs-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §146)
 ≈ јерм. ⟨oī̄⟩ < пие. */h₁ors-i-s/
 = пие. */h₁órs-i-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §146)

Грчки примјери из завршетака и наставака

36. аугмент: грч. ⟨é-⟩ /e-/ < пие. */h₁e-/
 = пие. */h₁e-/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §146)
 = стинд. ⟨a-⟩, ав. ⟨a-⟩, стперс. ⟨a-⟩ /a-/, стфр. ⟨e-⟩, јерм. ⟨e-⟩

Микенски примјери из коријена и основа

37. мик. ⟨e-pi⟩ /epi/ < пие. */h₁ep-i/
 = грч. ⟨éπi⟩ итд. (в. горе)
38. мик. ⟨e-u-ke-to⟩ /eukʰetoi/ < пие. */h₁e-h₁ugʰh-e-toi/
 = грч. ⟨εὔχεται⟩ итд. (в. горе)

Микенски примјери из завршетака и наставака

39. аугмент: мик. ⟨e-⟩ /e-/ < пие. */h₁e-/
 = грч. ⟨é-⟩ итд. (в. горе)

§297 Биљешке

Биљешка 1. На основу исходâ слоготворног пие. */h₁/ у индоиранском, тј. стинд. ⟨ī⟩ [i], ав. ⟨ī⟩ [i] или ∅ и стперс. ⟨ī⟩ [i], дâ се у индоиранском прајезику реконструисати */i/ [i] и претпоставити да слоготворно пие. */h₁/ [ə] даје пиир. */i/ [i] дочим се на основу чињенице да се у индоиранском јавља Н-АСПИРАЦИЈА и да у Vh₁V-позицији нема КОНТРАКЦИЈЕ вокала дâ реконструисати */h₁/ [ʔ] и претпоставити да неслоготворно пие. */h₁/ [ʔ] даје пиир. */h₁/ [ʔ]; према томе, исход слоготворног пие. */h₁/ подудара се са исходом слоготворног пие. */h₂/ и */h₃/, који такође дају пиир. */i/ [i], а исход неслоготворног пие. */h₁/ подудара се са исходом неслоготворног пие. */h₂/ и */h₃/, који такође дају пиир. */h₁/.

Биљешка 2. На основу исходâ слоготворног пие. */h₁/ у фригијском, тј. стфр. ⟨e⟩ [e] и нфр. ⟨E⟩ [e] дâ се у прафригијском језику реконструисати */e/ [e] дочим се на основу исходâ неслоготворног пие. */h₁/, тј. стфр. ∅ и нфр. ∅, дâ реконструисати ∅; према томе, исход слоготворног пие. */h₁/ подудара се са

исходом пие. */e/, које такође даје пфр. */e/, а исход неслоготворног пие. */h₁/ подудар се са исходом неслоготворног пие. */h₂/ и */h₃/.

Биљешка 3. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */e/ [e] и пфр. */e/ [e] у грекофригијском прајезику реконструисати */e/ [e] и претпоставити да слоготворно пие. */h₁/ [ə] даје пгфр. */e/ [e] дочим би се на основу пгрч. ø и пфр. ø дало реконструисати ø и претпоставити да пие. */h₁/ [ʔ] даје пгфр. ø.

Биљешка 4. У наведеним примјерима слоготворно пие. */h₁/ налази се: а. у преконсонантској позицији на почетку ријечи, и то у # $\{R\}$ C-потпозицији у прим. 6, 7, 14, 21 горе, у # $\{R\}$ -потпозицији у прим. 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 22 горе; б. у интерконсонантској позицији у средини ријечи, и то у C $\{R\}$ C-потпозицији у прим. 15, 16, 24 горе, у C $\{RR\}$ -потпозицији у прим. 17 горе, у $\{RR\}$ C-потпозицији у прим. 2, 18, 23 горе, у $\{RRR\}$ -потпозицији у прим. 1, 3, 20 горе; в. у постконсонантској позицији на крају ријечи, и то у C $\{R\}$ #-потпозицији у прим. 19 горе.

Биљешка 5. У наведеним примјерима неслоготворно пие. */h₁/ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, и то у # $\{R\}$ V-потпозицији у прим. 26, 27, 31, 32, 33, 35, 37, 39 горе, у # $\{R\}$ \widehat{VR} -потпозицији у прим. 28, 29, 30 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у V $\{RR\}$ -потпозицији у прим. 33, 38 горе, у $\widehat{VRR\widehat{VR}}$ -потпозицији у прим. 34 горе.

Биљешка 6. Пие. */h₁/ налази се још у дифтонзима и групама консонаната, и то у \widehat{VR} -дифтонзима, тј. пие. $\{*\widehat{eh}_1\}$, $\{*\widehat{oh}_1\}$, $\{*\widehat{eh}_1\}$, $\{*\widehat{oh}_1\}$, у \widehat{RN} -дифтонзима, тј. пие. $\{*\widehat{nh}_1\}$, $\{*\widehat{rh}_1\}$, $\{*\widehat{lh}_1\}$, у C $\{R\}$ -групама, нпр. пие. $\{*d\mathring{h}\}$, $\{*\acute{g}\mathring{h}\}$, $\{*k\mathring{h}\}$, $\{*p\mathring{h}\}$, $\{*\acute{t}\mathring{h}\}$, у CC $\{R\}$ -групама, нпр. пие. $\{*sth_1\}$, у $\{RR\}$ -групама, нпр. пие. $\{*\mathring{h}\}$, $\{*\mathring{h}\}$, $\{*\mathring{m}\mathring{h}\}$, $\{*\mathring{n}\mathring{h}\}$, у C $\{RR\}$ -групама, нпр. пие. $\{*k\mathring{h}\}$ и тако даље; в. више у ПГЈ II.

Биљешка 7. Секундарно $\{*\mathring{h}_1\}$ постаје од пие. */d/ дјелством КОРТЛАНДОВОГ ЕФЕКТА, као у прим. 7 горе; в. и §231.

Праиндоевропско *h₂§298 Исход пие. слоготворног *h₂

Пие. */h₂/

= пие. */h₂{ [əʔ] услијед **R-АЛОФОНИЈЕ** пие. */h₂/ у слоготворној позицији и дјејством **РИКОВОГ ЗАКОНА** у преконсонантској позицији на почетку ријечи;

> пие. [ɐ] – спуштањем и глотализацијом пие. [ə];

> пгрч. */a/ [a], мик. <a/Са> /a/ [a], грч. <α> /a/ [a] – спуштањем, отварањем и деглотализацијом пие. [ɐ] у прагрчком;

= стфр. <a> [a], нфр. <A> [a] – деглотализацијом, спуштањем и отварањем пие. [ɐ] у прафиригијском;

= јерм. <a> [a] – под условом да се у праиндоевропском */h₂{ налази у #[R]C-позицији, деглотализацијом, спуштањем и отварањем пие. [ɐ], а <a> [a] или ø – под условом да се налази у C{R}C-позицији, деглотализацијом, спуштањем и отварањем односно синкопом пие. [ɐ];

= стинд. <i> [i], ав. <i> [i] или <ə> [ə] или ø, стперс. <i> [i] – под условом да се у праиндоевропском */h₂{ налази у C{R}C или C{R}C#-позицији, деглотализацијом, подизањем и отварањем пие. [ɐ] у праиндоиранском, а спуштањем и затварањем односно синкопом пиир. [i] у авестијском, лат. <a> [a] – под истим условом, деглотализацијом, спуштањем и отварањем пие. [a] у италском;²⁴⁸

али, лат. <i> [i] – под истим и додатним условом, тј. да се у праиндоевропском */h₂{ налази у C{R}C- или C{R}C#-позицији а у непочетном слогу, слабљењем лат. [a] одозго.²⁴⁹

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. (хом.) <ἄξῳ> /a(υ)éksō/ < пие. */h₂ueg-s-o-h₂/

= пие. */h₂ueg-s-ō-h₂{ (РИКОВ ЗАКОН, в. §152)

> пие. */h₂ueg-s-ō-h₂{ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

2. грч. (хом.) <ἄεσᾶ> /áesa/ << пие. */h₂ues-s-m/²⁵⁰

= пие. */h₂ues-s-m{ (РИКОВ ЗАКОН, в. §152)

²⁴⁸ У индоиранском и латинском је у #[R]C-позицији пие. */h₂/ искључиво неслоготворно.

²⁴⁹ В. прим. 10, 11 доле.

²⁵⁰ Правилан исход био би <ἄεσᾶ>. (Пие. */ss/ > пие. */s/; в. ПГЈ II.)

- ≠ стинд. ⟨vásati⟩ < пие. */h₂ues-e-ti/
 = пие. */h₂ues-e-tj/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §152)
3. грч. ⟨ἄρησι⟩ /á̄r̄esi/ < пие. */h₂ueh₁-ti/
 = пие. */h₂ueh₁-tj/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §152)
 > пие. */h₂ueh₁-tj/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)
4. грч. ⟨ἀλέξω⟩ /aléksō/ < пие. */h₂leks-o-h₂/
 = пие. */h₂leks-ō-h₂/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §152)
 > пие. */h₂leks-ō-h₃/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
5. грч. ⟨άνήρ⟩ /anḗr/ < пие. */h₂ner-s/
 = пие. */h₂ner-s/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §152)
 > пие. */h₂ner-∅/ (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
 = нфр. ⟨ANAR⟩
6. грч. ⟨γέρανος⟩ /géranos/ < пие. */gerh₂-n-o-s/
 = пие. */gerh₂-n-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §137)
7. грч. ⟨θυγάτηρ⟩ /thugátēr/ < пие. */d^hugh₂-ter-s/
 = пие. */d^hugh₂-tēr-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §137)
 > пие. */d^hugh₂-tēr-∅/ (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
 = стинд. ⟨duhitá̄), ав. *⟨dugətā̄) > ⟨dugədā̄), јерм. ⟨dowstr⟩
8. грч. ⟨κρέας⟩ /kréas/ < пие. */kreuh₂-s-∅/
 = пие. */kreuh₂-s-∅/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §137)
 = стинд. ⟨kravīh̄)
9. грч. ⟨μέγας⟩ /mégas/ < пие. */meg^h-s-∅/
 = пие. */meg^h-s-∅/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §137)
 = стфр. ⟨mekas), нфр. ⟨MEKAS)
 ≈ стинд. ⟨máhi) < пие. */meg^h-s-∅/
 = пие. */meg^h-s-∅/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §137)
10. грч. ⟨πατήρ⟩ /patḗr/ < пие. */ph₂-ter-s/
 = пие. */ph₂-tēr-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §137)
 > пие. */ph₂-tēr-∅/ (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
 = стинд. ⟨pitā̄), ав. ⟨ptā̄), стперс. ⟨p^(a)-i-ta-a) /pitā/, јерм. ⟨hayr), лат. ⟨pater)²⁵¹
 ≈ нфр. ⟨PATERNS) < пие. */ph₂-ter-ei-es/²⁵²
 = пие. */ph₂-ter-ei-es/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §137)

²⁵¹ Али нпр. ⟨Iuppiter⟩.

²⁵² Уп. лат. ⟨patrēs⟩.

11. грч. <στατός> /statós/ < пие. */sth₂-t-o-s/
 = пие. *{sth₂-t-o-s} (R-АЛОФОНИЈА, в. §137)
 = стинд. <sthítáḥ>, лат. <status>²⁵³

Грчки примјери из коријена и основа

12. C-основе: грч. nom npl <C-α> < пие. nom npl */C-h₂/
 = пие. *{C-h₂} (R-АЛОФОНИЈА, в. §137)
 = нфр. <-A>, лат. <-a>
13. ih₂-основе: грч. nom sg */-ja/ < пие. nom sg */-ih₂-ø/
 = пие. *{-ih₂-ø} (R-АЛОФОНИЈА, в. §137)
14. сек. наставци: грч. 1pl mp <-ομεθα> < пие. 1pl med */-o-med^hh₂/
 = пие. *{-o-med^hh₂} (R-АЛОФОНИЈА, в. §137)
 = млав. <-āmaidī>

Микенски примјери из коријена и основа

15. мик. <pa-te> /patēr/ < пие. */ph₂-ter-s/
 = грч. <πατήρ> итд. (в. горе)

Микенски примјери из коријена и основа

16. мик. nom npl <C-a> /C-a/ < пие. nom npl */C-h₂/
 = грч. <-α> итд. (в. горе)

§299 Специјалини исход пие. слоготворног *h₂

Пие. */h₂/

- = пие. *{h₂} [əʔ] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */h₂/ у слоготворној позицији;
 > пие. ø – под условом да се у праиндоевропском *{h₂} налази између
 *oR и *C, синкопом пие. [əʔ] или дјејством тзв. СОСОИРОВОГ ЕФЕКТА;
 > пгрч. ø, мик. ø, грч. ø – без промјене;
 = стинд. ø, ав. ø, стперс. ø – без промјене, јерм. ø – без промјене,
 стфр. ø, нфр. ø – без промјене, лат. ø – без промјене.

²⁵³ Али нпр. <obstitus>.

Грчки примјери из коријена и основа

17. грч. <ὄλος> /hólos/, (хом.) οὔλος /ṓlos/ < пие. */solh₂-u-o-s/

= пие. */solh₂-u-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §137)

> пие. */sól-u-o-s/ (СОСИРОВВ ЕФЕКАТ, в. §209)

= стинд. <sárvaḥ>, ав. <hauruuō>

18. грч. <τόλημη> /tómē/ < пие. */tolh₂-m-eh₂-ø/

= пие. */tolh₂-m-āh₂-ø/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §171)

> пие. */tōl-m-āh₂-ø/ (СОСИРОВ ЕФЕКАТ и АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §209, 215)

§300 Исход пие. неслоготворног *h₂

Пие. */h₂/

= пие. */h₂/ [ʔ] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */h₂/ у неслоготворној позицији;

> пгрч. ø, мик. ø, грч. ø – аферезом и синкопом пие. [ʔ] у прагрчком;

= стинд. ø, ав. ø, стперс. ø – аферезом и синкопом пие. [ʔ] у индијском

и иранском, јерм. ø – аферезом и синкопом пие. [ʔ], стфр. –, нфр. ø

– аферезом и синкопом пие. [ʔ] у прафригијском, лат. ø – аферезом

и синкопом пие. [ʔ] у праиталском.

Грчки примјери из коријена и основа

19. грч. <ἀγρός> /agrós/ < пие. */h₂eǵ-r-o-s/

= пие. */h₂aǵ-r-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)

= стинд. <ájraḥ>, лат. */agros/ > <ager>

20. грч. <ἄγω> /áǵō/ < пие. */h₂eǵ-o-h₂/

= пие. */h₂aǵ-o-h₂/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)

> пие. */h₂aǵ-o-h₂/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

= лат. <agō>

≈ стинд. <ájati>, млав. <azaiti> < пие. */h₂eǵ-e-ti/

= пие. */h₂aǵ-e-ti/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)

≈ јерм. <acesem> < пие. †/h₂eǵ-e-mi/²⁵⁴

= пие. †/h₂aǵ-e-mi/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)

21. грч. (хом.) <αἰεί> /aiéi/²⁵⁵ < пие. †/h₂ei-u-es-i/

= пие. */h₂ai-u-es-i/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §180, 147)

²⁵⁴ Умјесто */h₂eǵ-o-mi/, аналогијом према 2sg */h₂eǵ-e-si/; ун. јерм. 2sg <aces>.

²⁵⁵ Одавде касније грч. <αἰεῖ> /aiéi/.

22. грч. <ἄκμωνά> /ákmona/ < пие. */h₂ek̑-mon-m/
- = пие. *{h₂ak̑-moŋ-m} (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)
- ≈ стинд. <ásmānam>, ав. <asmānam>, стперс. <(a-s^h)-m^a-a-n^a-m^(a)> /asmānam/ < пие. †/h₂ek̑-mon-o-m/²⁵⁶
- = пие. *{h₂ak̑-moŋ-ō-m} (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)
23. грч. <ἄκρος> /ákros/ < пие. */h₂ek̑-r-o-s/
- = пие. *{h₂ak̑-r-o-s} (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)
- = стинд. <°aśrah>
24. грч. <ἄλλος> /állos/ < пие. */h₂el-i-o-s/
- = пие. *{h₂al̑-i-o-s} (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §180, 147)
- = лат. <alius> < пие. */h₂el-i-o-s/
- = пие. *{h₂al̑-i-o-s} (R-АЛОФОНИЈА, H₂-БОЈЕЊЕ и ЗИВЕРСОВ ЗАКОН в. §147, 230)
25. грч. <ἀμνός> /amnós/ < пие. */h₂eg^u-n-o-s/
- = пие. *{h₂ag^u-ŋ-o-s} (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)
- = лат. <agnus>
26. грч. <ἄμφω> /ámp^hō/ < пие. */h₂em-b^h-o-h₁/
- = пие. *{h₂am̑-b^h-ō-h₁} (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §147, 180)
- > пие. *{h₂am̑-b^h-ō-^h.} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
- = лат. <ambō>
27. грч. <ἄνεμος> /ánemos/ < пие. */h₂enh₁-m-o-s/
- = пие. *{h₂anh₁-m-o-s} (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)
- = лат. <animus>
- ≈ стинд. <ánilah> < пие. †/h₂enh₁-l-o-s/²⁵⁷
- = пие. *{h₂anh₁-l-o-s} (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)
28. грч. <ἀντί> /anti/ < пие. */h₂ent-i/
- = пие. *{h₂ant̑-i} (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §147, 180)
- = стинд. <ánti>, лат. <ante>
29. грч. <ἄξων> /áksōn/ < пие. †/h₂eks-on-s/
- = пие. *{h₂aks-ōn-s} (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)
- > пие. *{h₂aks-ōn-ø} (СЕМРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
- ≈ стинд. <ákṣah>, млав. <ašō> < пие. †/h₂eks-o-s/
- = пие. *{h₂aks-o-s} (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)
- ≈ лат. <axis> < пие. */h₂eks-i-s/
- = пие. *{h₂aks-i-s} (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)

²⁵⁶ Умјесто */h₂ek̑-mon-m/, аналогијом према асс sg о-основа (на* -o-m).

²⁵⁷ Умјесто */h₂enh₁-m-o-s/, услјед дисимилације <n-m> > <n-l> у староиндијском.

30. грч. <ἀπό> /aró/²⁵⁸ < пие. */h₂ep-o/
 = пие. */h₂ar-o/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)
 = стинд. <ápa>, лат. <ab>
31. грч. <ἄροτρον> /árotroŋ/ < пие. */h₂erh₃-tr-o-m/
 = пие. */h₂arh₃-tr-ō-m/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)
 = стинд. <áritram>, јерм. <arawr>
32. грч. <ἄρω> /aróŋ/ << пие. */h₂erh₃-i-o-h₂/²⁵⁹
 = пие. */h₂arh₃-i-ō-h₂/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)
 > пие. */h₂arh₃-i-ō-h₃/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. <arō>
33. грч. <βάλανος> /bálanos/ < пие. */gʷh₂en-o-s/
 = пие. */gʷh₂an-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)
34. грч. <βαρύς> /barús/ < пие. */gʷh₂-u-s/
 = пие. */gʷh₂-u-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §147)
 = стинд. <gurúh>
35. грч. (хом.) <βίος> /biós/ < пие. */gʷh₂-o-s/
 = пие. */gʷh₂-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §147)
36. грч. <γέρας> /géras/ < пие. */ǵerh₂-es-ø/
 = пие. */ǵerh₂-as-ø/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)
 ≈ стинд. <jarāh> < пие. */ǵerh₂-es-s/
 = пие. */ǵerh₂-as-s/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)
 > пие. */ǵerh₂-ās-ø/ (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
37. грч. <ναῦς> /nāus/ < пие. */nēh₂-u-s/
 = пие. */nāh₂-u-s/ (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)
 = стинд. <nāuh>
38. грч. <ὄγκος> /ónkos/ < пие. */h₂onk-o-s/
 = пие. */h₂ōŋk-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §147)
 = лат. <uncus>
39. грч. <ὄγμος> /ógmos/ < пие. */h₂og-m-o-s/
 = пие. */h₂og-m-o-s/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §147)
 = стинд. <ájmaḥ>

²⁵⁸ Такође, еол. <ἀπί> /arú/ и акип. <ἀπί> /arú/.

²⁵⁹ Правилан исход био би грч. <αῖρω>. (Под претпоставком да би пие. */h₂erh₃-i-o-h₂/ подлегло ПИНООВОМ ЗАКОНУ. Но, умјесто <αῖρω> бива <ἄρω>, тј. као да ПИНООВОГ ЗАКОНА нема.)

40. грч. <ὄκρις> /ókris/ < пие. */h₂ok-r-i-s/
 = пие. */(h₂ok-r-i-s) (R-АЛОФОНИЈА, в. §147)
 = стинд. <ásrih>, лат. <ocris>
41. грч. <ὁμός> /homós/ < пие. */som-h₂-o-s/
 = пие. */(sóm-h₂-o-s) (R-АЛОФОНИЈА, в. §147)
 = стинд. <samáh>, стперс. <h^a-m^a> /hama/
42. грч. *(<ὄυ>) /ou̯/²⁶⁰ < пие. */h₂oi-u-ø/
 = пие. */(h₂oi-u-ø) (R-АЛОФОНИЈА, в. §147)
 = стинд. <āyu>, ав. <āiiu>
43. грч. <πάρος> /páros/ < пие. */prh₂-os/
 = пие. */(pr_ǵh₂-os) (R-АЛОФОНИЈА, в. §147)
 ≈ стинд. <puráh>, ав. <parō> < пие. */prh₂-es/
 = пие. */(pr_ǵh₂-as) (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)
44. грч. (хом.) <τανύς> /tanús/ < пие. */tnh₂-u-s/
 = пие. */(tn_ǵh₂-u-s) (R-АЛОФОНИЈА, в. §147)
 = стинд. <tanúh>
45. грч. <ὄων> /ō(i)ón/ < пие. */h₂ōu-i-o-m/
 = пие. */(h₂ōu-i-ōm) (R-АЛОФОНИЈА, в. §147)
 = лат. <ōvum>, јерм. <ow>

Микенски примјери из коријена и основа

46. мик. <a-ke> /agei/ < пие. †/h₂eǵ-e-i/²⁶¹
 = грч. <ἄγει> итд. (в. прим. 20 горе)
47. мик. <a-ko-ro> /agros/ < пие. */h₂eǵr-o-s/
 = грч. <ἄγρός> итд. (в. прим. 19 горе)
48. мик. <a-ko-so-ne> /aksones/ < пие. */h₂eks-on-es/
 = пие. */(h₂aks-on-es) (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)
 ~ грч. <ἄξονες> итд. (в. s.v. <ἄξων> горе)
49. мик. <a-ne-mo> /anemōn/ < пие. */h₂enh₁-m-o-om/
 = пие. */(h₂anh₁-m-ōm) (R-АЛОФОНИЈА и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)
 > пие. */(h₂anh₁-m-ōm) (КОНТРАКЦИЈА, в. §206)
 = грч. <ἀνέμων> итд. (в. прим. 29 горе)

²⁶⁰ Одавде касније <ou̯> /ō/.²⁶¹ Умјесто */h₂eǵ-e-ti/ или */h₂eǵ-e-ø/.

50. мик. <a-pu> /apu/ < пие. */h₂ep-o/

 = грч. <ἀπό> итд. (в. прим. 30 горе)
51. мик. <a-ti-> /anti-/ < пие. */h₂ent-i/

 = грч. <ἀντί> итд. (в. прим. 28 горе)
52. мик. <ke-ra> /geras/ < пие. */ǵerh₂-es-ø/

 = грч. <γέρᾱς> итд. (в. прим. 36 горе)
53. мик. <na-u-> /nāu-/ < пие. */nēh₂-u-/

 = пие. {nāh₂-u-} (**R-АЛОФОНИЈА** и H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123, 147)

 = грч. <ναυ-> итд. (в. прим. 37 горе)

§301 Биљешке

Биљешка 1. На основу исходâ слоготворног пие. */h₂/ у индоиранском, тј. стинд. <i> [i], ав. <i> [i] или ø и стперс. <i> [i], дâ се у индоиранском прајезику реконструисати */i/ [i] и претпоставити да слоготворно пие. */h₂/ [ǵ] даје пиир. */i/ [i] дочим се на основу чињенице да се у индоиранском јавља *H*-АСПИРАЦИЈА и да у *Vh₂V*-позицији нема КОНТРАКЦИЈЕ вокала дâ реконструисати */H/ [ʔ] и претпоставити да неслоготворно пие. */h₂/ [ʔ] даје пиир. */H/ [ʔ]; према томе, исход слоготворног пие. */h₂/ подудара се са исходом слоготворног пие. */h₁/ и */h₃/, који такође дају пиир. */i/ [i], а исход неслоготворног пие. */h₂/ подудара се са исходом неслоготворног пие. */h₁/ и */h₃/, који такође дају пиир. */H/.

Биљешка 2. Исход неслоготворног пие. */h₂/ у старофригијском није познат, али је вјероватно био ø, као и у новофригијском.

Биљешка 3. На основу исходâ слоготворног пие. */h₂/ у фригијском, тј. стфр. <a> [a] и нфр. <A> [a], дâ се у прафригијском језику реконструисати */a/ [a] дочим се на основу исхода неслоготворног пие. */h₂/, тј. нфр. ø, дâ реконструисати ø; према томе, исход неслоготворног пие. */h₂/ подудара се са исходом неслоготворног пие. */h₁/ и /h₃/.

Биљешка 4. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */a/ [a] и пфр. */a/ [a] у грекофригијском прајезику реконструисати */a/ [a] и претпоставити да слоготворно пие. */h₂/ [ǵ] даје пгфр. */a/ [a] дочим би се на основу пгрч. ø и пфр. ø дало реконструисати ø и претпоставити да пие. */h₂/ [ʔ] даје пгфр. ø.

Биљешка 5. У наведеним примјерима слоготворно пие. */h₂/ налази се: а. у преконсонантској позицији на почетку ријечи, и то у #**{RR}**-потпозицији у прим. 1, 2, 3, 4, 5 горе; б. у интерконсонантској позицији у средини ријечи, и то у **C{R}**

C-потпозицији у прим. 7, 9, 10, 15, 11 горе, у {RRR}-потпозицији у прим. 6, 17, 18 горе; в. у постконсонантској позицији на крају ријечи, и то у C{R}#-потпозицији у 12, 14, 16 горе, у {RR}#-потпозицији у 13 горе.

Биљешка 6. У наведеним примјерима неслоготворно пие. */h₂/ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, и то у #{R}V-потпозицији у прим. 19, 20, 22, 23, 25, 27, 29, 30, 32, 31, 39, 42, 40, 46, 47, 48, 49, 50 горе, у #{\widehat{R}}V-потпозицији у прим. 21, 24, 26, 28, 38, 51 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у V{RR}-потпозицији у прим. 37, 53 горе; у {RR}V-потпозицији у прим. 33, 35, 43 горе, у {RRR}-потпозицији у прим. 34, 44 горе, у {\widehat{R}}V-потпозицији у прим. 36, 41, 52 горе, у {\widehat{R}}{\widehat{R}}V-потпозицији у прим. 45 горе.

Биљешка 7. Пие. */h₂/ налази се још у дифтонзима и групама консонаната, и то {\widehat{VR}}-дифтонзима, тј. пие. *{\widehat{e}h₂}, *{\widehat{o}h₂}, *{\widehat{e}h₂}, *{\widehat{o}h₂}, у {\widehat{R}h}-дифтонзима, тј. пие. *{\widehat{m}h₂}, *{\widehat{n}h₂}, *{\widehat{l}h₂}, *{\widehat{i}h₂}, у Риксовим *{\widehat{H}R}-дифтонзима, нпр. пие. *{\widehat{h}2r}, у C{R}-групама, нпр. пие. *{dH}, *{gH}, *{kH}, *{pH}, *{tH}, у CC{R}-групама, нпр. пие. *{dth₂}, у {RR}-групама, нпр. пие. *{Hj}, *{lH}, *{mH}, *{nH}, у C{RR}, нпр. пие. *{kH} и тако даље; в. више у ПГЈ II.

Праиндоевропско *h₃

§302 Исходи пие. слоготворног *h₃

Пие. */h₃/

= пие. *{h₃} [əʔ^w] услијед **R-АЛОФОНИЈЕ** пие. */h₃/ у слоготворној позицији и дјецтвом **РИКОВОГ ЗАКОНА** у преконсонантској позицији на почетку ријечи;

> пие. [ə] – глотализацијом, подизањем и лабијализацијом пие. [ə];

> пгрч. */o/ [o], мик. <o/Co> /o/ [o], грч. <o> /o/ [o] – деглотализацијом и затварањем пие. [ə] у прагрчком;

= стфр. <o> [o], нфр. <O> [o] – деглотализацијом и затварањем пие. [ə] у прафригијском;

= јерм. <o> [ə] или <a> [a] – под условом да се у праиндоевропском *{h₃} налази у #{R}C-позицији, деглотализацијом, спуштањем и затварањем односно деглотализацијом, спуштањем, отварањем и делабијализацијом пие. [ə], а <a> [a] или **o** – под условом да се налази у C{R}C и C{R}#-позицији, деглотализацијом, спуштањем, отварањем и делабијализацијом односно синкопом пие. [ə];

= стинд. ⟨i̇⟩ [i], ав. ⟨i̇⟩ [i] или **ø**, стперс. ⟨i̇⟩ [i] – под условом да се у праиндоевропском $*\{h_3\}$ налази у $C\{R\}_C$ или $C\{R\}_\#$ -позицији, деглотализацијом, подизањем, отварањем и делабијализацијом у праиндоиранском а синкопом у авестијском, лат. ⟨a⟩ [a] – под истим условом, деглотализацијом, спуштањем, отварањем и делабијализацијом односно синкопом пие. [e] у италском;²⁶² али, лат. ⟨i̇⟩ [i] – под истим и додатним условом, тј. да се у праиндоевропском $*\{h_3\}$ налази у $C\{R\}_C$ или $C\{R\}_\#$ -позицији а у непочетном слогу, слабљењем лат. [a] одозго.

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. ⟨ἄροτρον⟩ /áron/ < пие. $*/h_2erh_3-tr-o-m/$
= пие. $*\{h_2arh_3-tr-\bar{o}-m\}$ (R-АЛОФОНИЈА, в. §139)
= стинд. ⟨áritram⟩, јерм. ⟨arawr⟩
2. грч. ⟨δοτός⟩ /dotós/ < пие. $*/dh_3-t-o-s/$
= пие. $*\{dh_3-t-o-s\}$ (R-АЛОФОНИЈА, в. §139)
= лат. ⟨datus⟩²⁶³
3. грч. ⟨δοχμός⟩ /dokhmos/ < пие. $*/dh_3ǵ^h-m-o-s/$
= пие. $*\{dh_3ǵ^h-m-o-s\}$ (R-АЛОФОНИЈА, в. §139)
= стинд. $*\langle dihmáḥ \rangle \gg \langle jihmáḥ \rangle$
4. грч. ⟨ἔδοτο⟩ /édoto/ < пие. $*/h_1e-dh_3-to/$
= пие. $*\{h_1e-dh_3-to\}$ (R-АЛОФОНИЈА, в. §139)
= стинд. ⟨áditā⟩
5. грч. ⟨ὀδόντᾱ⟩ /odóntā/ < пие. $*/h_3dонт-m/$
= пие. $*\{h_3dонт-m\}$ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §153)
6. грч. ⟨ὀμείχῳ⟩ /omeíkhō/ < пие. $*/h_3meiǵ^h-o-h_2/$
= пие. $*\{h_3meiǵ^h-\bar{o}-h_2\}$ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §153)
> пие. $*\{h_3meiǵ^h-\bar{o}-h_2\}$ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
7. грч. ⟨ὀμίχλη⟩ /omíkhlē/ < пие. $*/h_3miǵ^h-l-eh_2-\emptyset/$
= пие. $*\{h_3miǵ^h-l-\bar{a}h_2-\emptyset\}$ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §153)
> пие. $*\{h_3miǵ^h-l-\bar{a}h_2-\emptyset\}$ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)

²⁶² У индоиранском и латинском је у $\#\{R\}_C$ -позицији пие. $*/h_3/$ искључиво неслоготворно.

²⁶³ Али нпр. ⟨perditus⟩.

8. грч. ⟨ὄνομα⟩ /ónoma/²⁶⁴ < пие. */h₃nh₃-mn-ø/
 = пие. */h₃nh₃-mn-ø/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §153)
 = стфр. ⟨onoman⟩, нфр. ⟨ONOMAN(-)⟩
 ≈ јерм. ⟨anown⟩ < пие. */h₃neh₃-mn-ø/
 = пие. */h₃neh₃-mn-ø/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §153)
 > пие. */h₃nh₃-mn-ø/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
9. грч. ⟨ὄρεγω⟩ /orégō/ < пие. */h₃reg₃-o-h₂/
 = пие. */h₃reg₃-o-h₂/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §153)
 > пие. */h₃reg₃-o-h₂/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
10. грч. ⟨ὄφρυς⟩ /ophrys/ < пие. */h₃b^hruh₃-s/
 = пие. */h₃b^hruh₃-s/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §153)
 > пие. */h₃b^hruh₃-s/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §223)

Пие. */h₃/

- > пие. */h₃/ – услијед АЛОФОНИЈЕ пие. */h₃/ у слоготворној позицији;
 > пие. [ø] – лабијализацијом или H₃-БОЈЕЊЕМ и глотализацијом пие. [øʷ];
 > пгрч. */u/ [u], грч. ⟨u⟩ /u/ [y] – под условом да се у праиндоевропском */h₃/ налази између којег назала или ликвиде и којег лабијала или лабиовелара, или обрнуто, подизањем и деглотализацијом пие. [ø] у прагрчком или дјејством тзв. **КОУГИЛОВОГ ЗАКОНА**.

Грчки примјери из коријена основа

11. грч. (еол. и дор.) ⟨ὄνομα⟩ /ónoma/ (Коугилов закон) < пие. */h₃nh₃-mn-ø/
 = пие. */h₃nh₃-mn-ø/ (R-АЛОФОНИЈА, в. §139)
 = стфр. ⟨onoman⟩, нфр. ⟨ONOMAN(-)⟩

§303 Исход пие. неслоготворног *h₃

Пие. */h₃/

- = пие. */h₃/ [ʷ] – услијед АЛОФОНИЈЕ пие. */h₃/ у неслоготворној позицији;
 > пгрч. ø, мик. ø, грч. ø – аферезом и синкопом пие. [ʷ] у прагрчком;
 = стинд. ø, ав. ø, стперс. ø – аферезом и синкопом пие. [ʷ] у индијском и иранском, јерм. ø – аферезом и синкопом пие. [ʷ], стфр. –, нфр. –, лат. ø – аферезом и синкопом пие. [ʷ] у праиталском.

²⁶⁴ Такође, еол. ⟨ὄνομα⟩ /ónoma/ и дор. ⟨ὄνομα⟩ /ónoma/.

Грчки примјери из коријена и основа

12. грч. <βίος> /bíos/ < пие. */gʷh₃-i-o-s/
 = пие. */{gʷh₃-i-o-s}
 > пие. */{gʷi-h₃-o-s} (H-МЕТАТЕЗА и R-АЛОФОНИЈА, в. §149, 207)
13. грч. <βοῦς> /bōs/ < пие. */gʷēh₃-u-s/
 = пие. */{gʷōh₃-u-s} (H₃-БОЈЕЊЕ и R-АЛОФОНИЈА, в. §124, 149)
 = стинд. <gáuḥ>, ав. <gāuš>
14. грч. <ὄζος> /ózos/ < пие. */h₃osd-o-s/
 = пие. */{h₃osd-o-s} (R-АЛОФОНИЈА и H₃-БОЈЕЊЕ, в. §124, 149)
 = јерм. <ost>
15. грч. <ὄζω> /ózō/ < пие. */h₃ed-i-o-h₂/
 = пие. */{h₃ōd-i-ō-h₂} (R-АЛОФОНИЈА и H₃-БОЈЕЊЕ, в. §124, 149)
 > пие. */{h₃ōd-i-ō-h₃} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
16. грч. <ὄϊς> /óis/²⁶⁵ < пие. */h₃eu-i-s/
 = пие. */{h₃ōu-i-s} (R-АЛОФОНИЈА и H₃-БОЈЕЊЕ, в. §124, 149)
 = стинд. <áviḥ>, лат. <ovis>
17. грч. <ὀκτώ> /októ/ < пие. */h₃ekteh₃/
 = пие. */{h₃ōktōh₃} (R-АЛОФОНИЈА и H₃-БОЈЕЊЕ, в. §124, 149, 172)
 > пие. */{h₃ōktōh₃} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = стинд. <aṣṭā>, млав. <ašta>, лат. <octō>
18. грч. <ὄσσε> /osse/ < пие. */h₃ekʷ-ih₁/
 = пие. */{h₃ōkʷ-ih₁} (R-АЛОФОНИЈА и H₃-БОЈЕЊЕ, в. §124, 149)
19. грч. (хом.) <ὀστέον> /ostéon/²⁶⁶ < пие. */h₃esth₁-ei-o-m/
 = пие. */{h₃ōsth₁-ei-ō-m} (R-АЛОФОНИЈА и H₃-БОЈЕЊЕ, в. §124, 149)
 ≈ стинд. <ásthi> < пие. */h₃esth₁-i-ø/
 = пие. */{h₃ōsth₁-i-ø} (R-АЛОФОНИЈА и H₃-БОЈЕЊЕ, в. §124, 149)
 ≈ лат. <os> < пие. */h₃esth₁-ø/
 = пие. */{h₃ōsth₁-ø} (R-АЛОФОНИЈА и H₃-БОЈЕЊЕ, в. §124, 149)
20. грч. <ὄρπις> /órpi:s/ < пие. */h₃egʷh-i-s/
 = пие. */{h₃ōgʷh-i-s} (R-АЛОФОНИЈА и H₃-БОЈЕЊЕ, в. §124, 149)
 = стинд. <áhiḥ>, млав. <ažiš>

²⁶⁵ Одавде ксније <οἶς> /óis/.

²⁶⁶ Одавде касније ат. <ὀστοῦν> /ostōn/.

§304 Биљешке

Биљешка 1. У наведеним примјерима недостају случајеви општег исхода неслоготворног пие. */h₃/ у староперсијском и фригијском, али упореди:

21. стперс. ⟨g^a-u-m^a-a-tã⟩ /gau(māta)/ < пие. */g^{ue}h₃-u-/
 = пие. *{g^{ue}h₃-u-} (H₃-Б^ОЈЕЊЕ и R-АЛОФОНИЈА, в. §124, 149)
 > стинд. ⟨gau-⟩, ав. ⟨gāu-⟩

У фригијском исход није познат, али је вјероватно био ∅; уп. исход неслоготворног пие. */h₁/ и */h₂/ у §269, 300.

Биљешка 2. На основу исхода̃ слоготворног пие. */h₃/ у индоиранском, тј. стинд. ⟨ĩ⟩ [i], ав. ⟨ĩ⟩ [i] или ∅ и стперс. ⟨ĩ⟩ [i], дâ се у индоиранском прајезику реконструисати */i/ [i] и претпоставити да слоготворно пие. */h₃/ [ẽ] даје пиир. */i/ [i] дочим се на основу чињенице да се у индоиранском јавља Н-АСПИРАЦИЈА и да у Vh₃V-позицији нема КОНТРАКЦИЈЕ вокала дâ реконструисати */H/ [ʔ] и претпоставити да неслоготворно пие. */h₃/ [ʔ^w] даје пиир. */H/ [ʔ]; према томе, исход слоготворног пие. */h₃/ подудара се са исходом слоготворног пие. */h₁/ и */h₂/, који такође дају пиир. */i/ [i], а исход неслоготворног пие. */h₃/ подудара се са исходом неслоготворног пие. */h₁/ и */h₂/, који такође дају пиир. */H/.

Биљешка 3. На основу исхода слоготворног пие. */h₃/ у фригијском, тј. стфр. ⟨õ⟩ [o] и нфр. ⟨õ⟩ [o], дâ се у фригијском прајезику реконструисати */o/ [o]; према томе, исход слоготворног пие. */h₃/ подудара се са исходом неслоготворног пие. */o/. Исход неслоготворног пие. */h₃/ у фригијском није познат па се не дâ реконструисати ни његов прафригијски исход.

Биљешка 4. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */o/ [o] и пфр. */o/ [o] у грекофригијском прајезику реконструисати */o/ [o] и претпоставити да слоготворно пие. */h₃/ [o] даје пфр. */o/ [o]. Што се тиче неслоготворног пие. */h₃/, исход тог гласа се у фригијском не налази па се ни његов исход у грекофригијском прајезику не дâ реконструисати.

Биљешка 5. У примјерима слоготворно пие. */h₃/ налази се: а. у преконсонантској позицији на почетку ријечи, и то у #{R̥}C-потпозицији у прим. 3, 10 горе, у #{{R̥}R̥}C-потпозицији у прим. 6, 7, 8, 9 горе; б. у интерконсонантској позицији у средини ријечи, и то у C{R̥}C-потпозицији у прим. 2, 3, 4 горе; у {{R̥}R̥}C-потпозицији у прим. 1 горе.

Биљешка 6. У примјерима неслоготворно пие. */h₃/ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, и то у # $\{\underline{R}\}V$ -потпозицији у прим. 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у $V\{\underline{R}\underline{R}\}$ -потпозицији у прим. 13 горе, у $\{\underline{R}\underline{R}\}V$ -потпозицији у прим. 12 горе.

Биљешка 7. Пие. */h₃/ налази се још и у дифтонзима и консонантским групама, и то у $\{\underline{VR}\}$ -дифтонзима, тј. пие. $\{*\widehat{e}h_3\}$, $\{*\widehat{o}h_3\}$, $\{*\widehat{e}h_3\}$, $\{*\widehat{o}h_3\}$, у $\{\underline{RH}\}$ -дифтонзима, тј. пие. $\{*\widehat{r}h_3\}$, $\{*\widehat{n}h_3\}$, $\{*\widehat{l}h_3\}$, $\{*\widehat{i}h_3\}$, у $C\{\underline{R}\}$ -групама, нпр. пие. $\{d\underline{H}\}$, $\{g\underline{H}\}$, $\{k\underline{H}\}$, $\{p\underline{H}\}$, $\{t\underline{H}\}$, у $\{\underline{RR}\}$ -групама, нпр. пие. $\{*\underline{n}i\}$, $\{*\underline{l}H\}$, $\{*\underline{m}H\}$, $\{*\underline{n}H\}$, у $C\{\underline{RR}\}$ -групама, нпр. пие. $\{*\underline{k}u\underline{l}H\}$, и тако даље; в. више у ПГЈ II.

Биљешка 8. Секундарно неслоготворно */h₃/ од слоготворног пие. */h₃/ дјејством *h*-МЕТАТЕЗЕ, као у прим. 12 горе; в. и §207.

ИСХОД ПРАИНДОЕВРОПСКИХ КОНСОНАНАТА У ГРЧКОМ

ПРЕГЛЕД

пие.	пгрч.	мик.	грч
* /s/	* /h/ , ^{1,2} * /s/ ³	⟨a ₂ ⟩ /h(a)/ / ⟨∅⟩ /h/ , ^{1,2} ⟨∅⟩ /s/ ³	⟨ʰ⟩ /h/ , ¹ ∅, ^{2,4} ⟨ς⟩ /s/ ³ (јон. и еол. ∅ ¹)
* /p/	* /p/	⟨pV⟩ /p/	⟨π⟩ /p/
* /b/	* /b/	⟨pV⟩ /b/	⟨β⟩ /b/
* /bʰ/	* /pʰ/	⟨pV⟩ /pʰ/	⟨φ⟩ /pʰ/ , ⟨π⟩ /p/ ⁴
* /t/	* /t/ , *∅ ³	⟨tV⟩ /t/ , ⟨sV⟩ /c/ , ⁵ ∅ ³	⟨τ⟩ /t/ , ⟨σ⟩ /s/ , ⁵ ∅ ³ (Дор. ⟨τ⟩ /t/ ⁵)
* /d/	* /d/ , *∅ ³	⟨dV⟩ /d/ , ∅ ³	⟨δ⟩ /d/ , ∅ ³
* /dʰ/	* /tʰ/	⟨tV⟩ /tʰ/	⟨θ⟩ /tʰ/ , ⟨τ⟩ /t/ ⁴
* /k/ , * /k̥/	* /k/	⟨kV⟩ /k/	⟨κ⟩ /k/ , ∅ ³
* /g/ , * /g̊/	* /g/	⟨kV⟩ /g/	⟨γ⟩ /g/
* /gʰ/ , * /g̊ʰ/	* /kʰ/	⟨kV⟩ /kʰ/	⟨χ⟩ /kʰ/ , ⟨κ⟩ /k/ ⁴
* /kʷ/	* /kʷ/ , * /k/ ⁸	⟨qV⟩ /kʷ/ , ⟨kV⟩ /k/ ⁸	⟨τ⟩ /t/ , ^{6a} ⟨π⟩ /p/ , ^{7a} ⟨κ⟩ /k/ ⁸ (еол. ⟨π⟩ /p/ , ⟨κ⟩ /k/ ⁸)
* /gʷ/	* /gʷ/ , * /g/ ⁸	⟨qV⟩ /gʷ/ , ⟨kV⟩ /g/ ⁸	⟨δ⟩ /d/ , ^{6b} ⟨β⟩ /b/ , ^{7b} ⟨γ⟩ /g/ ⁸ (еол. ⟨β⟩ /b/ , ⟨γ⟩ /g/ ⁸)
* /gʷʰ/	* /kʷʰ/ , * /kʰ/ ⁸	⟨qV⟩ /kʷʰ/ , ⟨kV⟩ /kʰ/ ⁸	⟨θ⟩ /tʰ/ , ^{6b} ⟨χ⟩ /kʰ/ , ^{7b} ⟨φ⟩ /pʰ/ ⁸ (еол. ⟨φ⟩ /pʰ/ , ⟨χ⟩ /kʰ/ ⁸)

Биљешке: 1 – под условом да се у праиндоевропском налази у #CV-позицији; 2 – под условом да се у праиндоевропском налази у VCV-позицији; 3 – под условом да се у праиндоевропском налази VC#-позицији; 4 – под условом да се налази испред које аспириране у сљедећем слогу, дисимилацијом аспириране у грчком или дјејством тзв. ГРАСМАНОВОГ ЗАКОНА; 5 – под условом да се у праиндоевропском налази испред **/i/*, т-асимилацијом у грчком (изузев дорски); 6^a – под условом да се у праиндоевропском налази испред **/e/* или **/i/*, палатализацијом у грчком; 6^b – под условом да се у праиндоевропском налази испред **/e/*, палатализацијом у грчком; 7^a – под условом да се у праиндоевропском налази другдје, тј. осим испред **/e/* и **/i/*, фузионисањем у грчком; 7^b – под условом да се у праиндоевропском налази другдје, осим испред **/e/*, фузионисањем у грчком; 8 – под условом да се у праиндоевропском налази испред или иза **/u/*, делабијализацијом у праиндоевропском, или пак под условом да се у прагрчком налази испред или иза **/u/* које је постало дјејством КОУГИЛОВОГ ЗАКОНА, делабијализацијом у прагрчком.

РАЗВИТАК СИСТЕМА КОНСОНАНАТА

§305 У овом поглављу разматрамо систем самосталних консонаната, а консонанте у склопу група размотрићемо напосе у *Праисторији грчког језика II*.

Тачније, у овом ћемо поглављу размотрити три нарочите позиције у којима се самостални консонанти јављају; то су превокалска позиција на почетку ријечи, интервокалска позиција у средини ријечи, и поствокалска позиција на крају ријечи).

§306 **Праиндоевропски систем консонаната** (I) састоји се од **/p/* [p], **/b/* [b], **/b^h/* [b^h], **/t/* [t], **/d/* [d], **/d^h/* [d^h], **/k/* [k], **/g/* [g], **/g^h/* [g^h], **/k̥/* [k̥], **/g̊/* [g̊], **/g̊^h/* [g̊^h], **/k^w/* [k^w], **/g^w/* [g^w], **/g^w^h/* [g^w^h], **/s/* [s].

(I) <i>*/p/</i> [p]	<i>*/t/</i> [t]	<i>*/s/</i> [s]	<i>*/k̥/</i> [k̥]	<i>*/k/</i> [k]	<i>*/k^w/</i> [k ^w]
<i>*/b/</i> [b]	<i>*/d/</i> [d]		<i>*/g̊/</i> [g̊]	<i>*/g/</i> [g]	<i>*/g^w/</i> [g ^w]
<i>*/b^h/</i> [b ^h]	<i>*/d^h/</i> [d ^h]		<i>*/g̊^h/</i> [g̊ ^h]	<i>*/g^h/</i> [g ^h]	<i>*/g^w^h/</i> [g ^w ^h]

Праиндоевропски консонанти дијеле се на пловиве (**/p/*, **/b/*, **/b^h/*, **/t/*, **/d/*, **/d^h/*, **/k/*, **/g/*, **/g^h/*, **/k̥/*, **/g̊/*, **/g̊^h/*, **/k^w/*, **/g^w/*, **/g^w^h/*) и фрикативе (**/s/*), на лабијале (**/p/*, **/b/*, **/b^h/*), дентале (**/t/*, **/d/*, **/d^h/*, **/s/*), веларе (**/k/*, **/g/*, **/g^h/*), палатовеларе (**/k̥/*, **/g̊/*, **/g̊^h/*) и лабиовеларе (**/k^w/*, **/g^w/*, **/g^w^h/*), на безвучне (**/p/*, **/t/*, **/k/*, **/k̥/*, **/k^w/*, **/s/*), звучне (**/b/*, **/d/*, **/g/*, **/g̊/*, **/g^w/*) и звучне аспириране (**/b^h/*, **/d^h/*, **/g^h/*, **/g̊^h/*, **/g^w^h/*).

§307 У нешто каснијем систему праиндоевропских консонаната постојали су и неки **секундарни консонанти** који су дјејством различитих промјена постали или од примарних консонаната (I) или од неких консонантских група.

пие. */k^h/ > пие. */k₂/ ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈА, в. §211

пие. */g^h/ > пие. */g₂/ ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈА, в. §211

пие. */g^h/ > пие. */g^h₂/ ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈА, в. §211

пие. */ph₃/ > пие. */b₂/ РН₃-ФУЗИОНИСАЊЕ

пие. */ss/ > пие. */s₂/ SS-ДЕГЕМИНАЦИЈА, в. §229

Секундарни консонанти сливањем су се изједначили са примарним консонантима, тј. */k₂/ са */k/, */g/ са */g₂/, */g^h₂/ са */g^h/, */b₂/ са */b/, */s₂/ са */s/.

§308 У прагрчком без промјене остаје:

1. од лабијалних пловива, пие. */p/, */b/;
2. од денталних пловива, пие. */t/, */d/;
3. од веларних пловива, пие. */k/, */g/;
4. и, од лабиовеларних пловива, пие. */k^h/, */g^h/.

За разлику од тога, промијени подлијеже:

1. од лабијалних пловива,
 - пие. */b^h/, које постаје пгрч. */p^h/;
2. од денталних пловива,
 - пие. */t/, */d/, који се дијелом губе (на крају ријечи) а дијелом остају без промјене (другдје), и
 - пие. */d^h/, које постаје пгрч. */t^h/;
3. од денталних фрикатива,
 - пие. */s/, које дијелом остаје без промјене (на крају ријечи) а дијелом постаје /h/ (другдје);
4. од простих велара,
 - пие. */k/, које се дијелом губи (на крају ријечи) а дијелом остаје без промјене (другдје), и
 - пие. */g^h/, које постаје пгрч. */k^h/;

5. од палатовелара,
 - пие. */k̥/, */g̥/, */g̥ʰ/, који постају пгрч. */k₂/, */g₂/, */kʰ₂/ и сливају се са */k/, */g/, */kʰ/ (од пие. */k/, */g/, */gʰ/);
6. и, од лабиовелара,
 - пие. */gʰ/, које постаје пгрч. */kʰ/.

У прагрчком систему консонаната налазе се још и африкате */c/ [ts?] и */z/ [dz], које постају од неких пие. сонаната и консонантских група; в. §290.

§309 Прагрчки систем консонаната (II) се *mutatis mutandis* састоји од */p/ [p], */b/ [b], */pʰ/ [pʰ], */t/ [t], */d/ [d], */tʰ/ [tʰ], */s/ [s], */c/ [ts̥], */z/ [dz̥], */k/ [k], */g/ [g], */kʰ/ [kʰ], */kʷ/ [kʷ], */gʷ/ [gʷ], */kʷʰ/ [kʷʰ], */h/ [h]; то јест, од пловива (*p/, */b/, */pʰ/, */t/, */d/, */tʰ/, */k/, */g/, */kʰ/, */kʷ/, */gʷ/, */kʷʰ/), африката (*c/, */z/) и фрикатива (*s/, */h/), од лабијала (*p/, */b/, */pʰ/), дентала (*t/, */d/, */tʰ/, */s/, */c/, */z/), велара (*k/, */g/, */kʰ/), лабиовелара (*kʷ/, */gʷ/, */kʷʰ/) и глотала (*h/), од безвучних (*p/, */t/, */k/, */kʷ/, */c/, */s/), звучних (*b/, */d/, */g/, */gʷ/, */z/) и безвучних аспирираних консонаната (*pʰ/, */tʰ/, */kʰ/, */kʷʰ/).

(II) */p/ [p]	*/t/ [t]	*/s/ [s]	*/c/ [ts̥]	*/k/ [k]	*/kʷ/ [kʷ]	*/h/ [h]
*/b/ [b]	*/d/ [d]		*/z/ [dz̥]	*/g/ [g]	*/gʷ/ [gʷ]	
*/pʰ/ [pʰ]	*/tʰ/ [tʰ]			*/kʰ/ [kʰ]	*/kʷʰ/ [kʷʰ]	

§310 У микенском без промјене остају сви пгрч. консонанти осим денталног пловива */t/, који дијелом постаје /s/ (испред мик. /i/) а дијелом остаје /t/ (другдје).

§311 Микенски систем консонаната (IIIa) се *mutatis mutandis* састоји од /p/ [p], /b/ [b], /pʰ/ [pʰ], /t/ [t], /d/ [d], /tʰ/ [tʰ], /s/ [s], /c/ [ts̥], /z/ [dz̥], /k/ [k], /g/ [g], /kʰ/ [kʰ], /kʷ/ [kʷ], /gʷ/ [gʷ], /kʷʰ/ [kʷʰ], /h/ [h]; то јест, од пловива (/p/, /b/, /pʰ/, /t/, /d/, /tʰ/, /k/, /g/, /kʰ/, /kʷ/, /gʷ/, /kʷʰ/), африката (/c/, /z/) и фрикатива (/s/, /h/), од лабијала (/p/, /b/, /pʰ/), дентала (/t/, /d/, /tʰ/, /s/, /c/, /z/), велара (/k/, /g/, /kʰ/), лабиовелара (/kʷ/, /gʷ/, /kʷʰ/) и глотала (/h/), од безвучних (/p/, /t/, /s/, /c/, /k/, /kʷ/, /h/), звучних (/b/, /d/, /z/, /g/, /gʷ/) и безвучних аспирираних консонаната (/pʰ/, /tʰ/, /kʰ/, /kʷʰ/).

(IIIa) /p/ [p]	/t/ [t]	/s/ [s]	/c/ [ts̥]	/k/ [k]	/kʷ/ [kʷ]	/h/ [h]
/b/ [b]	/d/ [d]		/z/ [dz̥]	/g/ [g]	/gʷ/ [gʷ]	
/pʰ/ [pʰ]	/tʰ/ [tʰ]			/kʰ/ [kʰ]	/kʷʰ/ [kʷʰ]	

§312 Разлика између звучних и беззвучних гласова у писму се углавном не биљежи, па се тако и /p/ и /b/ на линеару Б (IIIб) пише као <pV>, и /c/ и /z/ као <zV>, и /k/ и /g/ као <k>, и /kʰ/ и /gʰ/ као <qV>. Разликује се само /t/ и /d/, тако што се /t/ пише као <t> а /d/ као <d>.

Такође, на линеару Б се не биљежи ни разлика између аспирираних и неаспирираних гласова, тј. и /pʰ/ и /p/, /b/ пише се као <pV>, и /tʰ/ и /t/ као <tV>, и /kʰ/ и /k/, /g/ као <kV>, и /kʰʰ/ и /kʰ/, /gʰ/ као <qV>.

Конечно, /s/ које се налази на крају ријечи не биљежи се, а /h/ се да̂ забиљежити само унутар склопа /ha/ који се пише као <a₂>.

Све у свему, систем од 16 гласова на линеару Б пише се помоћу 8 слова.

(IIIб)/p/ <pV>	/t/ <tV>	/s/ <sV>	/c/ <zV>	/k/ <kV>	/kʰ/ <qV>	/h/ <a₂>
/b/ <pV>	/d/ <dV>		/z/ <zV>	/g/ <kV>	/gʰ/ <qV>	
/pʰ/ <pV>	/tʰ/ <tV>			/kʰ/ <kV>	/kʰʰ/ <qV>	

§313 У грчком без промјене остаје:

1. од лабијалних пловива, пгрч. */p/, */b/;
2. од денталних пловива, пгрч. */d/;
3. од денталних фрикатива, пгрч. */s/;
4. од африката, пгрч. */z/;
5. од веларних пловива, */k/, */g/.

За разлику од тога, промијени подлијеже:

1. од лабијала,
 - пгрч. */pʰ/, које дијелом постаје /p₂/ и слива се са /p/ (од пгрч. */p/), услијед дисимилације аспирата или тзв. ГРАСМАНОВОГ ЗАКОНА;
2. од дентала,
 - пгрч. */t/, које дијелом постаје /s/ (испред грч. /i/) а дијелом остаје /t/ (другдје)
 - пгрч. */tʰ/, које дијелом постаје /t₂/ и слива се са /t/ (од пгрч. */t/), услијед дисимилације аспирата или тзв. ГРАСМАНОВОГ ЗАКОНА;
3. од велара,
 - пгрч. */kʰ/, које дијелом постаје /k₂/ и слива се са /k/ (од пгрч. */k/), услијед дисимилације аспирата или тзв. ГРАСМАНОВОГ ЗАКОНА;

4. од лабиовелара,

- пгрч. */k^u/, */g^u/, */k^{uh}/, који дијелом постају грч. /p₂/, /b₂/, /p^h₂/ (испред задњих вокала и консонаната) и сливају се са /p/, /b/, /p^h/ (од пгрч. */p/, */b/, */p^h/), дијелом постају грч. /t₂/, /d₂/, /d^h₂/ (испред предњих вокала) и сливају се са /t/, /d/, /d^h/ (од пгрч. */t/, */d/, */d^h/), а дијелом постају грч. /k₂/, /g₂/, /k^h₂/ (испред грч. /u/) и сливају се са /k/, /g/, /k^h/ (од пгрч. */k/, */g/, */k^h/);

5. од фрикатива,

- пгрч. */h/, које се дијелом губи (између вокала и услијед дисимилације аспирата или тзв. ГРАСМАНОВОГ ЗАКОНА) а дијелом остаје без промјене (на почетку ријечи);

6. и, од африката,

- пгрч. */c/, које постаје /tt/ss/ (у зависности од дијалекта) и тако прелази у систем консонантских група.

§314 **Грчки систем консонаната** (IV) се *mutatis mutandis* састоји од /p/ [p], /b/ [b], /p^h/ [p^h], /t/ [t], /d/ [d], /t^h/ [t^h], /s/ [s], /z/ [d͡z], /k/ [k], /g/ [g], /k^h/ [k^h], /h/ [h]; то јест, од пловива (/p/, /b/, /p^h/, /t/, /d/, /t^h/, /k/, /g/, /k^h/), африката (/z/) и фрикатива (/s/, /h/), од лабијала (/p/, /b/, /p^h/), дентала (/t/, /d/, /t^h/, /s/, /z/), велара (/k/, /g/, /k^h/) и глотала (/h/), од безвучних (/p/, /t/, /k/, /s/, /h/), звучних (/b/, /d/, /g/, /z/) и безвучних аспирираних консонаната (/p^h/, /t^h/, /k^h/).

(Va) p / [p]	t / [t]	s / [s] (/tt/ss/ [tt/ss])	k / [k]	h / [h]
b / [b]	d / [d]	z / [d͡z]	g / [g]	
p^h / [p ^h]	t^h / [t ^h]		k^h / [k ^h]	

§315 Неки консонанти се у писму (IVb) биљеже словним знаковима а други дијакритичким знаковима, тј. /p/, /b/, /p^h/, /t/, /d/, /t^h/, /s/, /z/, /k/, /g/, /k^h/ пише се као <π>, <β>, <φ>, <τ>, <δ>, <θ>, <σ>, <ζ>, <κ>, <γ>, <χ>, а /h/ као <ʰ> (тј. као *spiritus asper*).

(Vb) p / <π>	t / <τ>	s / <σ> (/tt/ss/ <ττ/σσ>)	k / <κ>	h / <ʰ>
b / <β>	d / <δ>	z / <ζ>	g / <γ>	
p^h / <φ>	t^h / <θ>		k^h / <χ>	

§316 Систем консонанта у грчким дијалектима није се много разликовао од оног у јонскоатичком изузев у еолском и аркадскокипарском.

У тим дијалектима пгрч. $*/k^{u}/$, $*/g^{u}/$, $*/k^{uh}/$ не постаје, као у јонскоатичком, дијелом $/p_2/$, $/b_2/$, $/p^{h_2}/$ а дијелом $/t_2/$, $/d_2/$, $/d^{h_2}/$ него, у еолском, постаје скоро искључиво $/p_2/$, $/b_2/$, $/p^{h_2}/$ и тако се слива са $/p/$, $/b/$, $/p^h/$ (од пгрч. $*/p/$, $*/b/$, $*/p^h/$), а у аркадскокипарском постаје дијелом $/p_2/$, $/b_2/$, $/p^{h_2}/$ и тако се слива са $/p/$, $/b/$, $/p^h/$ (од пгрч. $*/p/$, $*/b/$, $*/p^h/$) а дијелом постаје дијелом $/c/$, $(/z_2/$, $/c^h/?)$ и тако се слива са $/c/$, $/z/$ (од пгрч. $/j/$ и консонантских група).

Акип. $/c/$ вјероватно је било $[ts]$ а постало је палатализацијом пгрч. лабиовелара испред предњих вокала. На алфabetу се биљежи се као $\langle\zeta/\tau\zeta\rangle$ или помоћу посебног знака, $\langle\iota\rangle$, а на критском силабару помоћу s -серије знакова, $\langle se\rangle$, $\langle si\rangle$.

Библиографска напомена: литературу за ову цјелину в. под тачком *Исход праиндоевропских консонаната у грчком у Препорученом штиву на крају књиге.*

ФРИКАТИВИ

Праиндоевропско *s

§317 Условљени исходи пие. *s

Пие. */s/ [s]

> пгрч. */h/ [h], мик. <a₂> /h(a) [h(a)] или ø /h/ [h],²⁶⁷ грч. <ʰ> /h/ – под условом да се у праиндоевропском */s/ налази у #CV-позицији, деорализацијом пие. [s] у прагрчком, а грч. дијал. ø – под истим условом, аферезом пгрч. [h] у источном јонском и еолском дијалекту или дјејством тзв. **ПСИЛОЗЕ**;

= стинд. <s> [s], ав. <h> [h], стперс. <h^a> [h] – под истим условом, без промјене у индијском а деорализацијом пие. [s] у праиранском, јерм. ø – под истим условом, деорализацијом и аферезом пие. [s], стфр –, нфр. ø – под истим условом, деорализацијом и аферезом пие. [s] у прафригијском, лат. <s> [s] – под истим условом, без промјене; али, јерм. <h> [h] – под истим и додатним условом, тј. да се у праиндоевропском */s/ налази у превокалској #CV-позицији а у јерменском испред <i>, деорализацијом пие. [s].²⁶⁸

Грчки примјери из коријена и основа

- грч. <ἄ-> /ha-/ < пие. */sm-/
= пие. */sm-}
= стинд. <sa->, ав. <ha->, стперс. <h^a-> /ha-/, лат. <sem->
- грч. <ἔδος> /hédos/ < пие. */sed-os-ø/
= пие. */sed-os-ø}
= стинд. <sádaḥ> < пие. †/sed-es-ø/²⁶⁹
= пие. */sed-es-ø}
- грч. <ἑλκω> /hélkō/ < пие. */selk-o-h₂/
= пие. */selk-ō-h₂}
> пие. */selk-ō-h₂} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

²⁶⁷ На линеару Б /h/ се пише само ако се налази у склопу /ha/, помоћу знака <a₂>.

²⁶⁸ В. прим. 5 доле. (Јерм. <i> постаје од пие. */i/ и */e/, тј. под условом да се */e/ у праиндоевропском налази испред којег назала.)

²⁶⁹ Умјесто */sed-os-ø/, аналогijом према gen sg */sed-es-os/; уп. хом. gen sg <ἔδος>.

4. грч. <ἔν> /hén/ < пие. */sem-ø/
 = пие. */sēm-ø/
 = лат. <sem-el>
5. грч. <ἔνος> /hénos/ < пие. */sen-o-s/
 = пие. */sen-o-s/
 = стинд. <sánaḥ>, јерм. <hin>
6. грч. <ἑπεταί> /hépetai/ << пие. */sek^u-e-toi/²⁷⁰
 = пие. */sek^u-e-tōi/
 = стинд. <sácate>, ав. <hacaite>
 ≈ лат. <sequitur> < грч. */sek^u-e-tor/
 = пие. */sek^u-e-tōr/
7. грч. <ἑπτά> /heptá/ < пие. */septm/
 = пие. */septm/
 = стинд. <saptá>, ав. <hapta>, јерм. <ewt'n>, лат. <septem>
8. грч. <ἔρπω> /hérpō/ < пие. */serp-o-h₂/
 = пие. */sērp-ō-h₂/
 > пие. */sērp-ō-h₃/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. <serpō>
 ≈ стинд. <sárpati> < пие. */serp-e-ti/
 = пие. */sērp-e-tj/
9. грч. (ат.) <ἥλιος> /hēlios/²⁷¹ < пие. */seh₂u-el-i-o-s/
 = пие. */sāh₂u-ēl-i-o-s/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §180)
 > пие. */sāh₃u-el-i-o-s/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ и ЗИВЕРСОВ ЗАКОН, в. §215, 230)
 ≈ стинд. <súryaḥ> < пие. */sh₂u-l-i-o-s/
 = пие. */sh₂u-l-i-o-s/
 > пие. */sūh₃-l-i-o-s/ (H-МЕТАТЕЗА и АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §207, 223)
10. грч. <ἤμι> /hēmi-/ < пие. */sēm-i/
 = пие. */sēm-i/
 = стинд. <sāmi^o>, лат. <sēmi->
11. грч. <ἥζω> /hízō/ < пие. */si-sd-o-h₂/
 = пие. */sj-zd-ō-h₂/
 > пие. */sj-zd-ō-h₃/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. <sīdō>

²⁷⁰ Правилан исход био би грч. <ἑτετοί>. (Пие. */kue/ > грч. <тє>; в. §350. Пие. */oi/ > грч. <oi>; в. ПГЈ II.)

²⁷¹ Путем пгрч. */hāuelios/.

≈ стинд. ⟨sídati⟩ < пие. */si-sd-e-ti/
= пие. */sj-zd-e-tj/

12. грч. ⟨ὄ⟩ /ho/ < пие. */s-o/
= пие. */s-o/
= стинд. ⟨sá⟩, ав. ⟨hā⟩

13. грч. ⟨ὄλος⟩ /hólos/ < пие. */solh₂-u-o-s/
= пие. */solh₂-u-o-s/
> пие. */sol-u-o-s/ (СОСИРОВ ЕФЕКАТ, в. §209)
= стинд. ⟨sárvaḥ⟩, ав. ⟨hauruuō⟩
≈ лат. ⟨sollus⟩ < пие. */solh₂-n-o-s/
= пие. */solh₂-n-o-s/
> пие. */sol-n-o-s/ (СОСИРОВ ЕФЕКАТ, в. §209)

14. грч. ⟨ὄμός⟩ /hómos/ < пие. */som-h₂-o-s/
= пие. */sōm-h₂-o-s/
= стинд. ⟨samáh⟩, стперс. ⟨h^a-m^a⟩ /hama/

15. грч. ⟨ὕς⟩ /hýs/ < пие. */suH-s/
= пие. */sūH-s/
> пие. */sūH-s/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §223)
= лат. ⟨sūs⟩

Грчки дијалекатски примјери из коријена и основа

16. хом. и јон. ⟨ἥλιος⟩ /ḗlios/ (псилоза)²⁷² < пие. */seh₂u-el-i-o-s/
= грч. (ат.) ⟨ἥλιος⟩ итд. (в. прим. 9 горе)

17. хом. ⟨οὔλος⟩ /ōlos/ (псилоза) < пие. */solh₂-u-o-s/
= грч. ⟨όλος⟩ итд. (в. прим. 13 горе)

Пие. */s/ [s]

> пгрч. */h/ [h], мик. ⟨a₂⟩ /h(a)/ [h(a)] или ø /h/ [h]²⁷³ – под условом да се у праиндоевропском */s/ налази у VCV-позицији, деорализацијом пие. [s] у прагрчком, а грч. ø – под истим условом, синкопом пгрч. [h] у грчком;
= стинд. ⟨s⟩ [s], ав. ⟨h⟩ [h], стперс. ⟨h^a⟩ [h] – под истим условом, без промјене у индијском а деорализацијом пие. [s] у иранском, јерм. ø – под истим условом, деорализацијом и синкопом, стфр ø, нфр. ø – под истим

²⁷² Такође, еол. ⟨ἄέλιος⟩ /āélios/, арк. ⟨ἄέλιος⟩ /āélios/ и дор. ⟨ἄέλιος⟩ /āélios/.

²⁷³ В. фусноту 267 горе.

условом, деорализацијом и синкопом у прафригијском, лат. ⟨r⟩ [r]

– под истим условом, ротацизмом пие. [s] у латинском;

али, стинд. ⟨š⟩ [ʃ], ав. ⟨š̥⟩ [ʃ], стперс. ⟨š̥a⟩ [ʃ] – под истим и додатним условом, тј. да се у праиндоевропском */s/ налази у VCV-позицији а иза */r/, */u/, */k/, */i/, дјејством тзв. **РУКИ-ПРАВИЛА** у сатемском ие. прајезику;²⁷⁴

али, ав. ⟨r̥h⟩ [r̥h] – под истим и додатним условом, тј. да се у праиндоевропском */s/ налази у VCV-позицији а у праиндоиранском између */ā/ и */ã/.²⁷⁵

Грчки примјери из коријена и основа

18. грч. (еол.) ⟨ᾱor⟩ /áor/ < пие. †/ns-r-ø/

= пие. †{ns-r-ø}

≈ стинд. ⟨asih̥⟩, лат. ⟨ēnsis⟩ < пие. */ns-i-s/

= пие. */ns-i-s/

19. грч. ⟨γεύεταί⟩ /geúetai/ << пие. */ǵeus-e-toi/²⁷⁶

= пие. */ǵeus-e-tōi/

≈ стинд. ⟨juṣáte⟩ (**РУКИ-ПРАВИЛО**) < пие. †/ǵus-e-toi/

= пие. †{ǵus-e-tōi/}

20. грч. ⟨ἔαρ⟩ /éar/ < пие. */ues-r-ø/

= пие. */ues-r-ø/

21. грч. ⟨εῖ⟩ /ēi/ < пие. */h₁es-si/

= пие. */h₁es-sj/

> пие. */h₁es-i/ (SS-ДЕФЕМИНАЦИЈА, в. §229)

= стинд. ⟨ási⟩, ав. ⟨ahi⟩

22. грч. (јон.?) ⟨ἑορες⟩ /éores/ < пие. */suesor-es/

= пие. */suesor-es/

= стинд. ⟨svásāraḥ⟩

23. грч. (хом.) ⟨εὔ-⟩ /eü-/²⁷⁷ < пие. */h₁s-u-/

= пие. */h₁s-u-/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §151)

²⁷⁴ В. прим. 19 доле. (Пиир. */ā/ постаје од пие. */e/, */o/, */ē/, */ō/.)

²⁷⁵ В. прим. 29, 33, 34, 35 доле.

²⁷⁶ Правилан исход био би ⟨γεύετοί⟩. (Пие. */oi/ > грч. ⟨oi⟩; в. ПГЈ II.)

²⁷⁷ Одавде касније грч. ⟨εὔ-⟩ /eu-/.

24. грч. (хом.) ⟨ζεύγεα⟩ /zeúgea/²⁷⁸ < пие. */ieug-es-h₂/

= пие. *{ieug-es-h₂}

= лат. ⟨iūgera⟩ (ЛАТ. РОТАЦИЗАМ)

25. грч. ⟨ζέω⟩ /zéō/ < пие. */ies-o-h₂/

= пие. *{ies-ō-h₂}

> пие. *{ies-ō-h₂} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

≈ стинд. ⟨yáṣati⟩ < пие. */ies-e-ti/

= пие. *{ies-e-tj}

26. грч. ⟨θεός⟩ /^htheós/ < пие. */d^hh₁-s-o-s/

= пие. *{d^hh₁-s-o-s}

≈ нфр. ⟨ΔΕΩΣ⟩ < пие. */d^hh₁-s-ōis/²⁷⁹

= пие. *{d^hh₁-s-ōis}

27. грч. (хом.) ⟨νέεταί⟩ /néetai/²⁸⁰ < пие. */nes-e-toi/²⁸¹

= пие. *{nes-e-tōi}

= стинд. ⟨náṣate⟩

Грчки примјери из завршетака и наставака

28. eh₂-основе: грч. (хом.) dat pl ⟨-η⟩ /-ē(i)/²⁸² < пие. loc pl †/-eh₂-si/²⁸³

= пие. *{-āh₂-s_i} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §180)

> пие. *{-āh₂-s_i} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)

= стинд. loc pl ⟨-āsu⟩, став. loc pl ⟨-āhū⟩, млав. loc pl ⟨-āhu⟩ < */-eh₂-su/

= пие. *{-āh₂-s_u} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §180)

> пие. *{-āh₂-s_u} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)

29. s-основе: грч. (хом.) gen sg ⟨-εος⟩ /-eos/²⁸⁴ < пие. gen sg */-es-os/

= пие. *{-es-os}

≈ стинд. ⟨-asaḥ⟩, став. ⟨-aṅhō⟩, млав. gensg ⟨-aṅhō⟩, лат. ⟨-eris⟩ < пие. */-es-es/

= пие. {-es-es}

²⁷⁸ Одавде касније грч. ⟨ζεύγη⟩ /zeúgē/.

²⁷⁹ Уп. грч. ⟨θεοῖς⟩ /^htheoῖs/.

²⁸⁰ Одавде касније грч. ⟨νεῖται⟩ /^hneῖtai/.

²⁸¹ Правилан исход био би ⟨νέετοῖ⟩. (Пие. */oi/ > грч. ⟨oi⟩; в. ПГЈ II.)

²⁸² Путем пгрч. */-āhi/.

²⁸³ Умјесто */-eh₂-su/, аналогијом према loc sg eh₂-основа (на *-eh₂-i); в. ПГЈ II.

²⁸⁴ Путем. пгрч. */-ehos/.

30. s-основе: грч. (хом.) dat sg ⟨-εῖ⟩ /-ei/²⁸⁵ < пие. loc sg */-es-i/
 = пие. */-es-i/
- = стинд. ⟨-asi⟩, млав. ⟨-ahi⟩, лат. ⟨-ere⟩
31. s-основе: грч. (хом.) acc sg ⟨-εᾶ⟩ /-ea/²⁸⁶ < пие. acc sg */-es-m/
 = пие. */-es-m/
- = лат. ⟨-erem⟩
32. s-основе: грч. (хом.) nom pl ⟨-εᾶ⟩ /-ea/²⁸⁷ < пие. nom pl */-es-h₂/
 = пие. */-es-h₂/
- = лат. ⟨-era⟩
33. s-основе: грч. nom pl ⟨-εις⟩ /-ēs/²⁸⁸ < пие. nom pl */-es-es/
 = пие. */-es-es/
- = стинд. ⟨-asaḥ⟩, став. ⟨-aṅhō⟩, млав. ⟨-aṅhō⟩
34. s-основе: грч. (хом.) gen pl ⟨-έων⟩ /-ēōn/²⁸⁹ < пие. gen pl */-es-o-om/
 = пие. */-es-o-om/
- > пие. */-es-om/ (КОНТРАКЦИЈА, в. §206)
- = стинд. ⟨-asām⟩, став. ⟨-aṅhām⟩, млав. ⟨-aṅhām⟩
- ≈ лат. ⟨-erum⟩ < пие. */-es-om/
 = пие. */-es-om/
35. s-основе: грч. (хом.) acc pl ⟨-εᾶς⟩ /-eas/²⁹⁰ < пие. acc pl */-es-ns/
 = пие. */-es-ns/
- = стинд. ⟨-asaḥ⟩, став. ⟨-aṅhō⟩, млав. ⟨-aṅhō⟩, лат. ⟨-erēs⟩
36. прим. наставци: грч. 2sg act ⟨-εις⟩ /-ei-s/²⁹¹ << пие. 2sg act */-e-si/
 = пие. */-e-si/
- = стинд. ⟨-asi⟩, став. ⟨-ahī⟩, млав. ⟨-ahi⟩, лат. ⟨-is⟩

Микенски примјери из коријена и основа

37. мик. ⟨te-o⟩ /t^he^hos/ < пие. */d^hh₁-s-o-s/
 = грч. ⟨θεός⟩ итд. (в. прим. 26 горе)

²⁸⁵ Путем пгрч. */-ehi/. Одавде касније грч. ⟨-ει⟩ /-ei/.

²⁸⁶ Путем пгрч. */-ehā/. Одавде касније грч. ⟨-η⟩ /-ē/.

²⁸⁷ Путем пгрч. */-eha/. Одавде касније грч. ⟨-η⟩ /-ē/.

²⁸⁸ Путем пгрч. */-ehes/.

²⁸⁹ Путем пгрч. */-ehōn/. Одавде касније грч. ⟨-ών⟩ /-ōn/.

²⁹⁰ Путем пгрч. */-ehās/.

²⁹¹ Путем пгрч. */-ehi/.

Микенски примјери из наставака и завршетака

38. s-основе: мик. ном npl <Ce-a₂> /-e^ha/ < пие. ном npl */-es-h₂/
 = пие. */-es-h₂/
 = грч. <εᾱ> итд. (в. прим. 42 горе)

Пие. */s/ [s]

> пгрч. */s/ [s], мик. **ʃ** /s/ [s], грч. <ς> /s/ [s] – под условом да се у праиндоевропском */s/ налази у VC#-позицији, без промјене;

= стинд. <ḥ> [h] – под истим условом, деорализацијом пие. [s] у праиндоиранском, јерм. <kʰ> [kʰ] или **ʃ** – под истим условом, фортицијом односно апокопом пие. [s], стфр. <š> [s], нфр. <ʃ> [s] – под истим условом, без промјене, лат. <š> [s] – под истим условом, без промјене;

али, стинд. <š> [ʃ],²⁹² ав. <š> [ʃ], стперс. <š^a> [ʃ] – под истим и додатним условом, тј. да се у праиндоевропском */s/ налази у VC#-позицији а иза */r/, */l/, */k/, */i/, дјејством тзв. **РУКИ-ПРАВИЛА** у сатемском ие. прајезику;²⁹³

али, став. <ǣ> [ɛ:] или <ǫ> [o:], млав. <ǫ> [o:], стперс. <C^a> [a] – под истим и додатним условом, тј. да се у праиндоевропском */s/ налази у VC#-позицији а унутар склопа */-es/ или */-os/;²⁹⁴

али, став. <ǣ̊> [ɛ̊], млав. <ǣ̊> [ɛ̊] – под истим и додатним условом, тј. да се у праиндоевропском */s/ налази у VC#-позицији а унутар склопа */-ēs/ или */-ōs/.²⁹⁵

Грчки примјери из коријена и основа

39. грч. <δίς> /dis/ < пие. */du-i-s/
 = пие. */d_u-i-s/
 = стинд. <dvih>, млав. <biš>, лат. <bis>

²⁹² Пази! Староиндијски облици на <-š> у изолацији се наводе са <-ḥ>, не <-š>.

²⁹³ В. прим. 39, 41, 45, 46 доле.

²⁹⁴ В. прим. 40, 43, 44, 49 доле.

²⁹⁵ В. прим. 48 доле.

Грчки примјери из завршетака и наставака

40. о-основе: грч. nom sg <ος> /-os/ < пие. nom sg */-o-s/
 = пие. */-o-s/
 = стинд. <-aḥ>, став. <-ā> / <-ō>, млав. <-ō>, стперс. <-C^a> /-a/, јерм. -ø, стфр. <-os>, нфр. <-OΣ>, стлат. <-os>, лат. <-us>
41. о-основе: грч. dat pl <οις> /-ois/ < пие. int pl */-ōis/
 = пие. */-ōis/
 = стинд. <-aiḥ>, став. <-āiṣ>, млав. <-āiṣ>, стфр. <-oys>, нфр. <-OΣ>, лат. dat, abl pl <-īs>
42. eh₂-основе: грч. gen sg <ᾠς> /-ās/ / <-ης> /-ēs/ < пие. gen sg */-eh₂-es/
 = пие. */-ah₂-as) (H₂-БОЈЕНЬЕ, в. §123)
 = нфр. <-AΣ>, стлат. <-ās>
43. с-основе: грч. gen sg <ος> /-os/ < пие. gen sg */-os/
 = пие. */-os/
 ≈ стинд. <-aḥ>, став. <-ō>, млав. <-ō>, стперс. <-C^a> /-a/, лат. <-is> < пие. */-es/
 = пие. */-es/
44. с-основе: грч. nom pl <εις> /-es/ < пие. nom pl */-es/
 = пие. */-es/
 = стинд. <-aḥ>, став. <-ō>, млав. <-ō>, стперс. <-C^a> /-a/
45. i-основе: грч. nom sg <ις> /-is/ < пие. nom sg */-i-s/
 = пие. */-i-s/
 = стинд. <-iḥ>, став. <-iṣ>, млав. <-iṣ>, стперс. <-i-š^(a)> /-iṣ/, јерм. -ø, стфр. <-is>, лат. <-is>
46. u-основе: грч. nom sg <υς> /-us/ < пие. nom sg */-u-s/
 = пие. */-u-s/
 = стинд. <-uḥ>, став. <-uṣ>, млав. <-uṣ>, стперс. <-u-š^(a)> /-uṣ/, јерм. -ø, стфр. <-us>, лат. <-us>
47. s-основе: грч. nom nsg <ος> < пие. nom nsg */-os-ø/
 = пие. */-os-ø/
 = стинд. <-aḥ>, став. <-ō>, млав. <-ō>, стперс. <-C^a> /-a/, лат. <-us>
48. s-основе: грч. nom sg <-ης> /-ēs/ < пие. nom sg */-es-s/
 = пие. */-es-s/
 > пие. */-ēs-ø) (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, §226)
 = стинд. <-āḥ>, став. <-ā>, млав. <-ā>
49. сек. наставци: грч. 2sg act <-εις> /-es/ < пие. 2sg act */-e-s/
 = пие. */-e-s/
 = стинд. <-aḥ>, став. <-ō>, млав. <-ō>, стперс. <-C^a> /-a/

Микенски примјери из завршетака и наставака

50. о-основе: мик. nom sg <-Co> /-os/ < пие. nom sg */-o-s/
= грч. nom sg <-ος> итд. (в. прим. 40 горе)
51. о-основе: мик. dat pl <-Co> /-ōis/ < пие. int pl */-ōis/
= грч. dat pl <-οις> итд. (в. прим. 41 горе)
52. eh₂-основе: мик. gen sg <-Ca> /-ās/ < пие. gen sg */-eh₂-es/
= грч. gen sg <-ᾶς> / <-ης> итд. (в. прим. 42 горе)
53. с-основе: мик. gen sg <-Co> /-os/ < пие. gen sg */-os/
= грч. gen sg <-ος> итд. (в. прим. 43 горе)
54. с-основе: мик. nom pl <-Ce> /-es/ < пие. nom pl */-es/
= грч. nom pl <-ες> итд. (в. прим. 44 горе)
55. i-основе: мик. nom sg <-Ci> /-is/ < пие. nom sg */-i-s/
= грч. nom sg <-ῖς> итд. (в. прим. 45 горе)
56. s-основе: мик. nom nsg <-Co> /-os/ < пие. nom nsg */-os-ø/
= грч. nom sg <-ος> итд. (в. прим. 47 горе)

§318 Додатно условљени исход пие. *s

Пие. */s/ [s]

> пгрч. */h/ [h] – под условом да се у праиндоевропском */s/ налази у #CV- или VCV- позицији а да се у сљедећем слогу налази која аспирата, деорализацијом пие. [s] у прагрчком, а грч. **ϕ** – под истим условом, дисимилацијом пгрч. [h] према слиједећој аспирати у грчком или дјејством тзв. **ГРАСМАНОВОГ ЗАКОНА**.

Грчки примјери из коријена и основа

57. грч. <ἔχεται> /ék^hetai/ (ГРАСМАНОВ ЗАКОН) << пие. */seǵ^h-e-toi/²⁹⁶
= пие. */{seǵ^h-e-toi}
= стинд. <sáhate>

²⁹⁶ Правилан исход био би <ἔχεται>. (Пие. */oi/ > грч. <οι>; в. ПГЈ II.)

§319 Биљешке

Биљешка 1. Противпримјери губитка */s/ > ∅ у интервокалној позицији у грчком постају некада услјед тзв. S-METATEZE дјејством које се пие. */s/ не губи него се из средине ријечи премеће на почетак и ондаје остаје као грч. ⟨'⟩ /h/.

58. грч. ⟨εῦω⟩ /héuō/ << пие. */h₁eus-o-h₂/
 = пие. */{h₁eus-ō-h₂}/
 > пие. */{h₁eus-ō-h₃}/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. ⟨ūrō⟩
 – умјесто *(εῦω), услјед метатезе грч. */éuhō/ > грч. */héuō/
59. грч. ⟨ιέρός⟩ /hierós/ << пие. */ish₁-r-o-s/
 = пие. */{sh₁-r-o-s}/
 = стинд. ⟨iṣiráh⟩
 – умјесто *(ιέρός), услјед метатезе грч. */iherós/ > */hierós/

Биљешка 2. Противпримјери губитка пие. */s/ постају и у аористу вокалских основа услјед реституције која се води према аористу консонантских основа у којем нема услова за губитак пие. */s/.

60. грч. ⟨ἔλυα⟩ // << */h₁e-lh₁u-s-m/
 = пие. */{h₁ē-lh₁u-s-m}/
 – умјесто *(ἔλυα), према ⟨ἔδειξα⟩ < */h₁e-deik-s-m/ и сл.

Биљешка 3. На основу исхода̂ слоготворног пие. */s/ у индоиранском, тј. стинд. ⟨s⟩ [s], ав. ⟨h⟩ [h] и стперс. ⟨h^a⟩ [h], да̂ се у индоиранском прајезику реконструисати */s/ [s] и претпоставити да пие. */s/ [s] даје пиир. */s/ [s].

Биљешка 4. Недостају и случајеви исхода пие. */s/ на крају ријечи у јерменском, али упореди:

61. прим. наставци: јерм. 1pl act ⟨-mk'⟩ < пие. 1pl act */-mes/
 = пие. */{mes}/
 = стинд. 1pl ⟨-mah⟩

Биљешка 5. У наведеним примјерима недостају случајеви исхода пие. */s/ на почетку ријечи у фригијском, али упореди:

62. нфр. ⟨ΕΓΕΔΟΥ⟩ < пие. */seǵ^h-e-sd^hō/
 = пие. */{seǵ^h-e-sd^hō}/

У старофригијском исход̂ је непознат, али је вјероватно био ∅ као и у новофригијском.

Биљешка 6. На основу исхода пие. */s/ у CV- и VCV-позицији у фригијском, тј. нфр. \emptyset , да̂ се у прафригијском језику у CV- и VCV-позицији реконструисати \emptyset дочим се на основу исхода̂ пие. */s/ у VC-позицији, тј. стфр. <s> [s] и нфр. <σ> [s], да̂ у VC-позицији реконструисати */s/ [s].

Биљешка 7. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */h/ [h] и пфр. * \emptyset [a] у грекофригијском прајезику реконструисати у CV- и VCV-позицији */h/ [h] и претпоставити да у тој позицији пие. */s/ [s] даје пгфр. */h/ [h] дочим би се на основу пгрч. */s/ [s] и пфр. */s/ [s] дало у VC-позицији реконструисати */s/ [s] и претпоставити да у тој позицији пие. */s/ [s] даје пгфр. /s/ [s].

Биљешка 8. У наведеним примјерима пие. */s/ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, и то у #CV-потпозицији у прим. 2, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 16, 57 горе, у #C{R}-потпозицији у прим. 1, 11 горе, у #C{VR̂}-потпозицији у прим. 3, 4, 8, 13, 14, 17 горе, у #C{R̂H}-потпозицији у прим. 15 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у VCV-потпозицији у прим. 22, 27, 29, 33, 34 горе, у VC{R̂}-потпозицији у прим. 20, 21, 24, 30, 31, 32, 35, 36, 38 горе, у VC{VR̂}-потпозицији у прим. 25 горе, у {R̂}CV-потпозицији у 26, 37 горе, у {R̂}C{R̂}-потпозицији у прим. 18, 23 горе, у {VR̂}CV-потпозицији у прим. 19 горе, у {VR̂}C{R̂}-потпозицији у прим. 28; в. у поствокалској позицији на крају ријечи, и то у VC#-потпозицији у прим. 40, 42, 43, 44, 47, 48, 49, 50, 52, 53, 54, 56 горе, у {R̂}C#-потпозицији у прим. 31, 45, 46, 55 горе, у {VR̂}C#-потпозицији у прим. 41, 51 горе.

Биљешка 9. Пие. */s/ налази се још и у консонантским групама, и то у *CC-групама, нпр. пие. */gs/, */ǵhs/, */ks/, */ks/, */sd/, */sdh/, */sg^{uh}/, */sk/, */sk̄/, */sp/, */st/, у CCC-групама, нпр. пие. */k^wsp/, у *C{R̂}-групама, нпр. */s_i/, */s_m/, */s_n/, */s_r/, у *CC{R̂}-групама, нпр. */ǵhs_r/, */sth₁/ и тако даље; в. више у ПГЈ II.

Биљешка 10. Секундарно пие. */s/ постаје дегеминацијом од пие. */ss/, као нпр. у прим. 21 горе; в. и §229.

ЛАБИЈАЛНИ ПЛОЗИВИ

Праиндоевропско *p

§320 Неусловљени исход пие. *p

Пие. */p/ [p]

> пгрч. */p/ [p], мик. <pv> /p/ [p], грч. <π> /p/ [p] – без промјене;

= стинд. <ṛ> [p], ав. <ṛ> [p], стперс. <ṛ^a> [p] – без промјене, стфр. <ṛ> [p],
нфр. <ṛ> [p] – без промјене, лат. <ṛ> [p] – без промјене;

али, лат. [b] – под условом да се у праиндоевропском */p/ налази у
VCV#-позицији, озвучењем пие. [p] након апокопе вокала у латинском;²⁹⁷

= јерм. <h> [h] – под условом да се у праиндоевропском */p/ налази у #CV-
позицији, леницијом и деорализацијом пие. [p], <w> [u] – под условом
да се налази у VCV-позицији, озвучењем и леницијом пие. [p];

али, јерм. <ϕ> – под условом да се у праиндоевропском */p/ налази
у #CV-позицији а испред */o/ или */ō/, аферезом пие. [p].²⁹⁸

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. <ἀπό> /apo/²⁹⁹ < пие. */h₂ep-o/

= пие. *{h₂ap-o} (Н₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)

= стинд. <ápa>, лат. <ab>

2. грч. <ἐπί> /epi/ < пие. */h₁ep-i/

= пие. *{h₁ep-i}

= стинд. <ápi>, ав. <aipi>, стперс. <a-p^(a)-i-y^(a)> /apiy/, јерм. <ew>

3. грч. <ἔρπω> /hérpō/ < пие. */serp-o-h₂/

= пие. *{sērp-ō-h₂}

> пие. *{sērp-ō-h₃} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

= лат. <serpō>

≈ стинд. <śárpāti> < пие. */serp-e-ti/

= пие. *{sērp-e-tj}

²⁹⁷ В. прим. 1, 26 доле.

²⁹⁸ В. прим. 16, 17 доле.

²⁹⁹ Такође, еол. <ἀπί> /apí/ и акип. <ἀπί> /apí/.

4. грч. ⟨πάρος⟩ /páros/ < пие. */prh₂-os/
 = пие. */p_h₂-os/
 ≈ стинд. ⟨puráh⟩, ав. ⟨parō⟩ < пие. */prh₂-es/
 = пие. */p_h₂-as) (H₂-BOJEBE, в. §123)
5. грч. ⟨πατήρ⟩ /patēr/ < пие. */ph₂-ter-s/
 = пие. */p_h₂-tēr-s/
 > пие. */p_h₂-tēr-∅) (СЕМЕРЕНЬИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
 = стинд. ⟨pitā́), ав. ⟨ptā), стперс. ⟨p^(a)-i-t^a-a) /pitā/, јерм. ⟨hayr), лат. ⟨pater)
 ≈ нфр. ⟨ПАТЕРНС) < пие. */ph₂-ter-ei-es/³⁰⁰
 = пие. */p_h₂-ter-ei-es)
6. грч. ⟨πέδον⟩ /pédon/ < пие. */ped-o-m/
 = пие. */ped-o-m/
 = стинд. ⟨padám), став. ⟨padəm), млав. ⟨padəm), јерм. ⟨het), лат. ⟨pidum)
 ≈ стфр. ⟨petes) < пие. †/ped-es/³⁰¹
 = пие. †/ped-es)
7. грч. ⟨πεζός⟩ /pezós/ < пие. */ped-i-o-s/
 = пие. */ped-i-o-s/
 = стинд. ⟨pádyah)
8. грч. (јон.) ⟨πεῖραρ⟩ /pērar/ < пие. */per-ur-∅/
 = пие. */pēr-ur-∅/
 ≈ стинд. ⟨págar) < */per-ur-∅/
 = пие. */pēr-ur-∅)
9. грч. ⟨πέντε⟩ /pénte/³⁰² < пие. */penk^{ve}/
 = пие. */pēṅk^{ve}/
 = стинд. ⟨pāñca), млав. ⟨pañca)
10. грч. ⟨περί⟩ /perí/ < пие. */per-i/
 = пие. */pēr-i/
 = стинд. ⟨pári), ав. ⟨paiṛi), лат. ⟨per)
11. грч. ⟨πέρουσι⟩ /pérusi/³⁰³ < пие. */per+ut-i/
 = пие. */pēr+ut-i/
 = јерм. ⟨herow)

³⁰⁰ Уп. лат. ⟨patrēs).

³⁰¹ Уп. лат. ⟨pedēs), од пие. †/ped-ei-es/.

³⁰² Такође, еол. ⟨πέμπε) /pémpe/.

³⁰³ Такође, дор. ⟨πέруτι) /péruti/.

- ≈ стинд. ⟨**parút**⟩ < пие. */**per**_̑+**ut**-ø/
= пие. */**per**_̑+**ut**-ø/
12. грч. ⟨πέτο-μαῖ⟩ /**pétomai**/ < пие. */**pet**-o-/
= пие. */**pet**-o-/
≈ стинд. ⟨**pátati**⟩ < пие. */**pet**-e-toi/
= пие. */**pet**-e-tōi/
13. грч. ⟨πέττω⟩ /**pettō**/,³⁰⁴ < пие. */**pek**_u-i-o-h₂/
= пие. */**pek**_u-i-ō-h₂/
> пие. */**pek**_u-i-ō-h₃/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
≈ стинд. ⟨**pácyate**⟩ < пие. */**pek**_u-i-e-toi/
= пие. */**pek**_u-i-e-tōi/
14. грч. ⟨πίων⟩ /**píōn**/ < пие. */**pi**n-uon-s/
= пие. */**pi**_n-uōn-s/
> пие. */**pi**_n-uōn-ø/ (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
= стинд. ⟨**pívān**⟩
15. грч. ⟨πλατύς⟩ /**platús**/ < пие. */**pl**th₂-u-s/
= пие. */**pl**_th₂-u-s/
= стинд. ⟨**prthúh**⟩, ав. ⟨**prəθuš**⟩
16. грч. ⟨πόδα⟩ /**póda**/ < пие. */**pod**-m/
= пие. */**pod**-m/
= јерм. ⟨otn⟩
17. грч. ⟨πόντος⟩ /**póntos**/ < пие. */**pont**-h₁-o-s/
= пие. */**pōnt**-h₁-o-s/
≈ стинд. ⟨**pánthāh**⟩, ав. ⟨**paṅtā**⟩ <(<) пие. */**pont**-eh₁-s/
= пие. */**pōnt**-ēh₁-s/
> пие. */**pōnt**-e^h-s/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)
≈ јерм. ⟨**hown**⟩,³⁰⁵ лат. ⟨**pōns**⟩ < пие. */**pont**-h₁-i-s/
= пие. */**pōnt**-h₁-i-s/
18. грч. ⟨πόσις⟩ /**pósis**/ < пие. */**pot**-i-s/
= пие. */**pot**-i-s/
= стинд. ⟨**pátih**⟩, ав. ⟨**paitiš**⟩,³⁰⁶ лат. ⟨**potis**⟩

³⁰⁴ Такође, јон. ⟨πέσσω⟩ /**péssō**/.

³⁰⁵ Правилан исход био би јерм. ⟨own⟩.

³⁰⁶ Правилан исход био би у староиндијском ⟨**pátih**⟩ а у авестијском ⟨**paitiš**⟩. (Пие. */o/ > стинд. ⟨ā⟩, ав. ⟨āi⟩ /_C/; в. горе.) Но, уместо стинд. ⟨**pátih**⟩, ав. ⟨**pāitīš**⟩ бива стинд. ⟨**patih**⟩, ав. ⟨**patiš**⟩, аналогично према падежима у којим је коријенски слог био затворен, нпр. dat sg */pot-i-ēi/.

19. грч. ⟨πότνια⟩ /pót̥nia/ < пие. */pot-n-ih₂-ø/
 = пие. */pot-ŋ-ih₂-ø/
 > пие. */pot-ŋ-ih₂-ø/ (ЗИВЕРСОВ ЗАКОН, в. §230)
 ≈ стинд. ⟨pát̥nī̄⟩, ав. ⟨paθnī̄⟩ < */pot-n-ih₂-ø/
 = пие. */pot-ŋ-ih₂-ø/
20. грч. ⟨πῦρ⟩ /p̥ȳr/ < пие. */ph₂-ur-ø/
 = пие. */ph₂-ur-ø/
 > пие. */p̥ȳ-h₂-ø/ (Н-МЕТАТЕЗА и АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §207, 223)
 = јерм. ⟨howr⟩
21. грч. ⟨πῶλος⟩ /p̥ōlos/ < пие. */pōlH-o-s/
 = пие. */p̥ōlH-o-s/
 = јерм. ⟨owl⟩
22. грч. (хом.) ⟨πῶϋ⟩ /p̥ōu/ < пие. */poh₂-i-u-ø/
 = пие. */p̥ōh₂-i-u-ø/
 > пие. */p̥ōh₂-i-u-ø/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = стинд. ⟨pāyūh̄⟩, ав. ⟨pāiūš̄⟩ < пие. */poh₂-i-u-s/
 = пие. */p̥ōh₂-i-u-s/
 > пие. */p̥ōh₂-i-u-s/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
23. грч. ⟨τέρπεταί⟩ /térpetaj/ << пие. */terp-e-toi/³⁰⁷
 = пие. */térp-e-tōi/
 = стинд. ⟨tarpate⟩
24. грч. ⟨τράπεζα⟩ /trápeza/ < пие. */(kue)t(ur)+ped-ih₂-ø/
 = пие. */(kue)t(ur)+ped-ih₂-ø/
25. грч. ⟨ὑπέρ⟩ /hupér/ < пие. */up-er/
 = пие. */up-er/
 / пие. */syp-er/ (S-MOBILE, в. §210)
 ≈ стинд. ⟨upári⟩, ав. ⟨upairi⟩, стперс. ⟨u-p^a-r^(a)-i-y^(a)⟩ /upariy/ < пие. */up-er-i/
 = пие. */up-er-i/
 ≈ лат. ⟨super⟩ < пие. */sup-er/
 = пие. */syp-er/
26. грч. ⟨ὑπό⟩ /hupó/ < пие. */up-o/
 = пие. */up-o/
 / пие. */syp-o/ (S-MOBILE, в. §210)
 = стинд. ⟨upa⟩, ав. ⟨upa⟩

³⁰⁷ Правилан исход био би ⟨τέρπετοί⟩. (Пие. */oi/ > грч. ⟨oi⟩; в. ПГЈ II.)

≈ лат. ⟨sub⟩ < пие. */sup-o/
= пие. */s_{yp}-o/

27. грч. ⟨ὑπόδρα⟩ /hupódra/ < пие. */up-o+drk̥-ø/
= пие. */{_{yp}-o+d_{r̥}k̥-ø}
/ пие. */s_{yp}-o+d_{r̥}k̥-ø/ (*S-MOBILE*, в. §210)
≈ стинд. ⟨upadṛś-⟩ < пие. */up-o+drk̥-ø/
= пие. */{_{yp}-o+d_{r̥}k̥-ø/

Микенски примјери из коријена и основа

28. мик. ⟨a-**pu**⟩ /apu/ < пие. */h₂ep-o/
= грч. ⟨ἀπό⟩ итд. (в. прим. 1 горе)
29. мик. ⟨e-**pi**⟩ /epi/ < пие. */h₁ep-i/
= грч. ⟨ἐπί⟩ итд. (в. прим. 2 горе)
30. мик. ⟨**pa**-te) /patēr/ < пие. */ph₂-ter-s/
= грч. ⟨πατήρ⟩ итд. (в. прим. 4 горе)
31. мик. ⟨**pe**-ri-) /peri-/ < пие. */per-i/
= грч. ⟨περί⟩ итд. (в. прим. 10 горе)
32. мик. ⟨**pe**-ru-si-) /perusi-/ < пие. */per+ut-i/
= грч. ⟨πέρουσι⟩ итд. (в. прим. 11 горе)
33. мик. ⟨**po**-d-) /pod-/ < пие. */pod-/
= грч. ⟨πόδ-⟩ итд. (в. прим. 6 горе)
34. мик. ⟨**po**-ro) /pōlos/ < пие. */pōlH-o-s/
= грч. ⟨πῶλος⟩ итд. (в. прим. 21 горе)
35. мик. ⟨**po**-ti-ni-ja) /potnia/ < пие. */pot-n-ih₂-ø/
= грч. ⟨πότνια⟩ итд. (в. прим. 19 горе)
36. мик. ⟨to-**pe**-za) /torpeza/ < пие. пие. */(k_{ue})t(u)r+ped-ih₂-ø/
= грч. ⟨τράπεζα⟩ итд. (в. прим. 24 горе)
37. мик. ⟨(u-**po**) /{(h)up-o/ < пие. */up-o/
= грч. ⟨ὑπό⟩ итд. (в. прим. 26 горе)

§321 Биљешке

Биљешка 1. На основу исхода̂ пие. */p/ у индоиранском, тј. стинд. ⟨p⟩ [p], ав. ⟨p⟩ [p] и стперс. ⟨p^a⟩ [p], да̂ се у индоиранском прајезику реконструисати */p/ [p] и претпоставити да пие. */p/ [p] > пиир. */p/ [p] без промјене.

Биљешка 2. На основу исхода̂ пие. */p/ у фригијском, тј. стфр. ⟨p⟩ [p] и нфр. ⟨p⟩ [p], да̂ се у фригијском прајезику реконструисати */p/ [p].

Биљешка 3. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */p/ [p] и пфр. */p/ [p] у грекофригијском прајезику реконструисати */p/ [p] и претпоставити да пие. */p/ [p] > пгфр. */p/ [p].

Биљешка 4. Према глоталној теорији, пие. */p/ било је најпрво [p:]. У класичном ие. прајезику [p:] је дало [p], одакле је онда у прагрчком */p/ [p] без промјене.

Биљешка 5. У оквиру глоталне теорије и грекофригијске хипотезе дало би се претпоставити да нуклеарно пие. */p/ [p] > пгфр. */p/ [p].

Биљешка 6. У наведеним примјерима пие. */p/ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, и то у #CV-потпозицији у прим. 6, 7, 10, 11, 12, 13, 16, 18, 19, 31, 32, 33, 35 горе, у #C{Ṛ}-потпозицији у прим. 4, 5, 15, 30 горе, у #C{VR̄}-потпозицији у прим. 8, 9, 17, 21, 22, 34 горе, у #C{Ṛn̄}-потпозицији у прим. 14, 20 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у VCV-потпозицији у прим. 1, 28 горе, у VC{Ṛ}-потпозицији у прим. 2, 29 горе, у {Ṛ}CV-потпозицији у прим. 24, 26, 27, 36, 37 горе, у {Ṛ}C{VR̄}-потпозицији у прим. 25 горе, у {VR̄}CV-потпозицији у прим. 23 горе, у {VR̄}C{VR̄}-потпозицији у прим. 3 горе.

Биљешка 7. Пие. */p/ налази се још и у групама консонаната, и то у CC-групама, нпр. пие. */dp/, */pt/, */sp/, */tp/, у CCC-групама, нпр. пие. */k^(w)sp/, у *C{Ṛ}-групама, нпр. пие. */pṚ/, */pṚ/, */pṚ/, */pṚ/, и тако даље; в. више у ПГЈ II.

Праиндоевропско *b

§322 Неусловљени исход пие. *b

Пие. */b/ [b]

> пгрч. */b/ [b], мик. ⟨pV⟩ /b/ [b], грч. ⟨β⟩ /b/ [b] – без промјене;

= стинд. ⟨b⟩ [b], ав. ⟨b⟩ [b], стперс. ⟨b^a⟩ [b] – без промјене, јерм. ⟨p⟩ [p]

– обезвучењем, стфр. –, нфр. –, лат. ⟨b⟩ [b] – без промјене.

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. (хом.) <βέλτερος> /bélteros/ < пие. */b^hel-ter-o-s/

= пие. */b^hel-ter-o-s/

≈ стинд. <bálam> < пие. */b^hel-o-m/

= пие. */b^hel-o-m/

≈ лат. <-bilis> < пие. */b^hel-i-s/

= пие. */b^hel-i-s/

2. грч. <στέιβω> /stéibō/ < пие. */steib-o-h₂/

= пие. */steib-o-h₂/

> пие. */steib-o-h₁/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

≈ јерм. <stipem> < пие. */steib-e-mi/³⁰⁸

= пие. */steib-e-mi/

§323 Биљешке

Биљешка 1. На основу исходâ пие. */b/ у индоиранском, тј. стинд. [b], ав. [b] и стперс. <b^a> /b/ [b], да се у индоиранском прајезику реконструисати */b/ [b] и претпоставити да пие. */b/ [b] > пиир. */b/ [b] без промјене.

Биљешка 2. Исход пие. */b/ у фригијском није познат; према томе, не да се реконструисати ни прафригијски ни прагрекофригијски исход.

Биљешка 3. Према глоталној теорији, пие. */b/ било је најпрво [ʔp]. У класичном ие. прајезику [ʔp] је дало [ʔp] ~ [ʔb], одакле онда пгрч. */b/ [b] постаје деглотализацијом факултативне варијанте [ʔb] у прагрчком.

Биљешка 4. У наведеним примјерима пие. */b/ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, и то у #C{VR}-потпозицији у прим. 1 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у {VR}C{VR}-потпозицији у прим. 2 горе.

Биљешка 5. Секундарно пие. */b/ постаје од пие. групе */p^h₃/.

³⁰⁸ Умјесто */steib-o-mi/, аналогијом према 2sg */steib-e-si/; ун. јерм. <stipes>.

Праиндоевропско *b^h

§324 Неусловљени исход пие. *b^h

Пие. */b^h/ [b^h]

> пгрч. */p^h/ [p^h], мик. <pv> /p^h/ [p^h], грч. <φ> /p^h/ [p^h] – обезвучењем [b^h] у прагрчком;

= стинд. <b^h> [b^h], ав. [b], стперс. <b^a> [b] – без промјене у индијском а дезаспирацијом пие. [b^h] у иранском, јерм. [b] – дезаспирацијом пие. [b^h], стфр. [b], нфр. <В> [b] – дезаспирацијом пие. [b^h] у прафригијском;

али, јерм. <w> [u] – под условом да се у праиндоевропском */b^h/ налази у VCV-позицији, леницијом пие. [b^h];³⁰⁹

= лат. <f> [f] – под условом да се у праиндоевропском */b^h/ налази у #CV-позицији, обезвучењем и леницијом пие. [b^h] у праиталском и лабиодентализацијом пит. [ф] у латинском, а [b] – под условом да се налази другдје, леницијом пие. [b^h] у праиталском и фортицијом пит. [β] у латинском.

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. <ἀλφός> /alp^hós/ < пие. */h₂elb^h-o-s/

= пие. */h₂al**b^h**-o-s/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §180)

= лат. <albus>

2. грч. <ἄμφω> /ámp^hō/ < пие. пие. */h₂em-b^h-o-h₁/

= пие. */h₂am**b^h**-ō-h₁/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §180)

> пие. */h₂am**b^h**-ō-h₂/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

= лат. <ambō>

3. грч. <γλύφω> /glúp^hō/ < пие. */glub^h-o-h₂/

= пие. */gl**u**b^h-ō-h₂/

> пие. */gl**u**b^h-ō-h₂/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

≈ лат. <glūbō> < пие. */gleub^h-o-h₂/

= пие. */gl**eu**b^h-ō-h₂/

> пие. */gl**eu**b^h-ō-h₂/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

4. грч. <γόμφος> /gomp^hos/ < пие. */gomb^h-o-s/

= пие. */g**om**b^h-o-s/

= стинд. <jám**bh**ah>

³⁰⁹ В. прим. 12 доле.

5. грч. <δελφός> /delp^hús/ < пие. †/gʷelb^h-u-s/
 = пие. †{gʷelb^h-u-s}
 ≈ ав. <gərəbuš- > < пие. †/gʷ|b^h-u-s-/
 = пие. †{gʷ|b^h-u-s-}
6. грч. <νέφος> /nép^hos/ < пие. */neb^h-os-ø/
 = пие. †{neb^h-os-ø}
 ≈ стинд. <ná**b**haḥ), ав. <na**b**ō) < пие. †/neb^h-es-ø/³¹⁰
 = пие. †{neb^h-es-ø}
 ≈ лат. <nebula) < пие. */neb^h-el-eh₂-ø/³¹¹
 = пие. †{neb^h-el-āh₂-ø} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §171)
 > пие. †{neb^h-el-āh₂-ø} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)
7. грч. <ὄρφανός> /orp^hanós/ < пие. */h₃rb^h-/
 = пие. †{h₃rb^h-} (РИКСОВ ЗАКОН, в. §153)
 = јерм. <orb)
 ≈ лат. <orbus) < пие. */h₃orb^h-/
 = пие. †{h₃orb^h-}
8. грч. <φέρω> /p^herō/ < пие. */b^her-o-h₂/
 = пие. †{b^her-ō-h₂}
 > пие. †{b^her-ō-h₃} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. <ferō)
 ≈ стинд. <b^harati), став. <baraiti) < пие. */b^her-e-ti/
 = пие. †{b^her-e-ti}
 ≈ нфр. <-ВЕРЕТ) < пие. †/b^her-e-t/³¹²
 = пие. †{b^her-e-t}
 ≈ јерм. <berem) < пие. †/b^her-e-mi/³¹³
 = пие. †{b^her-e-mi}
9. грч. <φηγός> /p^hēgós/,³¹⁴ < пие. */b^heh₂(ǵ)-o-s/
 = пие. †{b^hah₂(ǵ)-o-s} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §171)
 > пие. †{b^hāh₂(ǵ)-o-s} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)
 = лат. <fāgus)

³¹⁰ Умјесто */neb^h-os-ø/, аналогијом према gen sg */neb^h-es-os/; уп. хом. gen sg <νέφος>.

³¹¹ Уп. грч. <νεφέλη) /nep^héle/.

³¹² Умјесто */b^her-e-ø/ или */b^her-e-ti/.

³¹³ Умјесто */b^her-o-mi/, аналогијом према 2sg */b^her-e-si/; уп. јерм. 2sg <beres>.

³¹⁴ Такође, дор. <φᾱγός) /p^hāgós/.

10. грч. <φησί> /p^hēsi/ < пие. */b^heh₂-ti/
 = пие. */b^hāh₂-ti/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §171)
 > пие. */b^hāh₃-ti/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)
 = јерм. <bay>
11. грч. <φύλλον> /p^húllon/ < пие. */b^holh₃-i-o-m/
 = пие. */b^hol₃-i-ō-m/
 > пие. */b^hol-i-ō-m/ (SASSURE-ОВ ЕФЕКАТ или ПИНООВ ЗАКОН, в. §208, 209)
 = лат. <folium> < пие. */b^holh₃-i-o-m/
 = пие. */b^hol₃-i-ō-m/
 > пие. */b^hol-i-ō-m/ (SASSURE-ОВ ЕФЕКАТ или ПИНООВ ЗАКОН, и ЗИВЕРСОВ ЗАКОН, в. §208, 209, 230)

Грчки примјери из завршетака и наставака

12. eH₂-основе: грч. (хом.) <-φη> /-ēp^hi/ < пие. int pl */-eh₂-b^hi/
 = пие. */-āh₂-b^hi/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §171)
 > пие. */-āh₃-b^hi/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)
 = јерм. int sg <-aw>
 ≈ стинд. <-ābhiḥ>, став. <-ābiš>, млав. <-ābiš>, јерм. <-awkʷ> < пие. */-eh₂-b^his/
 = пие. */-āh₂-b^hi-s/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §171)
 > пие. */-āh₃-b^hi-s/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)
13. C-основе: грч. (хом.) <-φῖ> /-p^hi/ < пие. int pl */-b^hi/
 = пие. */-b^hi/
 ≈ стинд. <-bhiḥ>, став. <-biš> < пие. int pl */-b^hi-s/
 = пие. */-b^hi-s/

Микенски примјери из коријена и основа

14. мик. <pa-si> /p^hāsi/ < пие. */b^heh₂-ti/
 = грч. <φησί> итд. (в. прим. 10 горе)
- 15 мик. <pe-re> /p^herei/ < пие. */b^her-e-i/³¹⁵
 = грч. <φέρει> итд. (в. прим. 8 горе)

Микенски примјери из завршетака и наставака

16. C-основе: мик. <-pi> /-p^hi/ < пие. int pl */-b^hi/
 = грч. (хом.) <-φῖ> итд. (в. прим. 13 горе)

³¹⁵ Умјесто */b^her-e-ø/ или */b^her-e-ti/.

§325 Условљени исход пие. $*b^h$

Пие. $*b^h$ / [b^h]

> прч. $*p^h$ / [p^h] – **обезвучењем** пие. [b^h] у прагрчком, грч. ⟨π⟩ /p/ [p] – под условом да се у праиндоевропском $*b^h$ налази испред које аспирирасте у сљедећем слогу, **дисимилацијом** аспирације у пгрч. [p^h] према слиједећој аспирирати у грчком или дјејством тзв. **ГРАСМАНОВОГ ЗАКОНА**;

= стинд. ⟨b⟩ [b], ав. ⟨b⟩ [b], стперс. ⟨b^a⟩ [b] – под истим условом, **дисимилацијом** аспирације у пие. [b^h] према слиједећој аспирирати праиндоиранском или дјејством тзв. **ГРАСМАНОВОГ ЗАКОНА**.

Грчки примјери из коријена и основа

17. грч. ⟨παχύς⟩ /pak^hús/ (ГРАСМАНОВ ЗАКОН) < пие. $*b^hng^h$ -u-s/

= пие. $*\{b^hng^h$ -u-s}

= стинд. ⟨bahúḥ⟩ (ГРАСМАНОВ ЗАКОН)

18. грч. ⟨πεῖθω⟩ /peíthō/ (ГРАСМАНОВ ЗАКОН) < пие. $*b^heid^h$ -o-h₂/

= пие. $*\{b^heid^h$ -ō-h₂}

> пие. $*\{b^heid^h$ -ō-h₂} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

= лат. ⟨fidō⟩

19. грч. ⟨πενθερός⟩ /pent^herós/ (ГРАСМАНОВ ЗАКОН) < пие. $*b^hend^h$ -er-o-s/

= пие. $*\{b^hend^h$ -er-o-s}

≈ стинд. ⟨bándhuḥ⟩ (ГРАСМАНОВ ЗАКОН) < пие. $*b^hend^h$ -u-s/

= пие. $*\{b^hend^h$ -u-s}

20. грч. (хом.) ⟨πεύθομαϊ⟩ /peúthomai/ (ГРАСМАНОВ ЗАКОН) < пие. $*b^heud^h$ -o-/

≈ стинд. ⟨bódhati⟩, млав. ⟨baodaiti⟩ (ГРАСМАНОВ ЗАКОН) < пие. $*b^heud^h$ -e-ti/

= пие. $*\{b^heud^h$ -e-ti}

§326 Биљешке

Биљешка 1. У наведеним примјерима недостају случајеви општег исхода пие.

$*b^h$ у староперсијском и старофригијском, али упореди:

21. стперс. ⟨b^a-g^a⟩ /baga/ < пие. $*b^heh_2g$ -o-s/

= пие. $*\{b^hah_2g$ -o-s} (Н₂-БОЈЕЊЕ, в. §171)

> пие. $*\{b^hah_2g$ -o-s} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)

= стинд. ⟨bhágaḥ⟩, ав. ⟨bagō⟩, млав. ⟨baγō⟩

22. стфр. <bevδος> < пие. */b^heud^h-os-ø/
 = пие. */b^heud^h-os-ø/
 ≈ млав. <баодѡ> < пие. */b^heud^h-o-s/
 = пие. */b^heud^h-o-s/

Биљешка 2. На основу исходâ пие. */b^h/ у индоиранском, тј. стинд. <bh> [b^h], ав. [b] и стперс. <ba> /b/ [b], да̂ се у индоиранском прајезику реконструисати */b^h/ [b^h] и претпоставити да пие. */b^h/ > пиир. */b^h/.

Биљешка 3. На основу исходâ у фригијском, тј. стфр. [b] и нфр. <β> [b], да̂ се у фригијском прајезику реконструисати */b/ [b^h].

Биљешка 4. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */p^h/ [p^h] и пфр. */b/ [b] у грекофригијском прајезику реконструисати */b^h/ [b^h] и претпоставити да пие. */b^h/ [b^h] > пгфр. */b^h/ [b^h].

Биљешка 5. Према глоталној теорији пие. */b^h/ је било најпрво [p]. У класичном ие. прајезику [p] је дало [b], одакле онда пгрч. */p^h/ [p^h] постаје обезвучењем и аспирацијом у прагрчком.

Биљешка 6. У оквиру глоталне теорије и грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */p^h/ [p^h] и пфр. */b/ [b] у грекофригијском прајезику реконструисати */b/ [b] и претпоставити да нуклеарно пие. */b^h/ [b] > пгфр. */b/ [b].

Биљешка 7. У наведеним примјерима пие. */b^h/ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, и то у #CV-потпозицији у прим. 8, 15 горе, у #C{R̥}-потпозицији у прим. 17 горе, у #C{VR̥}-потпозицији у прим. 9, 10, 11, 14, 18, 19, 20 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у VCV-потпозицији у прим. 6 горе, у {R̥}C{VR̥}-потпозицији у прим. 3 горе, у {R̥}C{R̥}-потпозицији у прим. 13, 16 горе, у {VR̥}CV-потпозицији, у прим. 1, 4 горе, у {VR̥}C{R̥}-потпозицији у прим. 5, 12 горе, у {VR̥}C{VR̥}-потпозицији у прим. 2 горе, у #{R̥}C{V}-потпозицији у прим. 7 горе.

Биљешка 8. Противпримјери ГРАСМАНОВОГ ЗАКОНА у грчком настају некада услијед парадигматске реституције аспирата:

23. грч. <φάθι̂> << пие. */b^hh₂-d^hi/
 = пие. */b^hh₂-d^hi/
 – што бива умјесто *<παθί̂> према <φάτε̂> < */b^hh₂-te/

Биљешка 9. Пие. */b^h/ налази се још и у групама консонаната, и то у *C{R̥}-групама, нпр. пие. */b^hr̥/, и тако даље; в. више у ПГЈ II.

ДЕНТАЛНИ ПЛОЗИВИ

Праиндоевропско *t

§327 Неусловљени исход пие. *t

Пие. */t/ [t]

> прч. */t/ [t], мик. <tv> /t/ [t], грч. <т> /t/ [t] – без промјене;

= стинд. <т> [t], ав. <т> [t], стперс. <tv> [t] – без промјене, стфр. <т> [t], нфр. <т> [t]
– без промјене, лат. <т> [t] – без промјене;

али, лат. **ø** – под условом да се налази у #C{LH}-позицији, аферезом пие. [t] у латинском;³¹⁶

= јерм. <т'> [tʰ] – под условом да се у праиндоевропском */t/ налази у #CV-позицији, аспирацијом пие. [t], а <у> [j] – под условом да се налази у VCV-позицији, леницијом и палатализацијом пие. [t], **ø** – под условом да се налази у VC#-позицији или у посљедњем слогу ријечи, апокопом пие. [t];

али, јерм. <т> [t] – под условом да се у праиндоевропском */t/ налази у VCV-позицији а у јерменском иза <s>,³¹⁷ без промјене, а <д> [d]
– под условом да се налази иза {R}, озвучењем пие. [t].³¹⁸

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. <αὐτός> /autós/ < пие. */h₂eu+t-o-s/

= пие. */h₂au+t-o-s/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §180)

= нфр. <ΑΥΤΟΣ>

2. грч. <ἄφθιτος> /apʰthitos/ < пие. */n+dʰgʷhi-t-o-s/

= пие. */n+dʰgʷhi-t-o-s/

= стинд. <ákṣitaḥ>

3. грч. <βατός> /batós/ < пие. */gʷm-t-o-s/

= пие. */gʷm-t-o-s/

= стинд. <gatáh>, лат. <ventus>

³¹⁶ В. прим. 22 доле.

³¹⁷ В. прим. 7 доле.

³¹⁸ В. прим. 4 доле.

4. грч. (еол.) <βροτός> /brōtós/ < пие. */mr-t-o-s/
 = пие. *{mr-t-o-s}
 = стинд. <mr^htáh>, ав. <mərətō>, јерм. <mar**d**>
 ≈ лат. <mortuus> < пие. †/mr-t-u-o-s/
 = пие. *{mr-t-u-o-s}
 > пие. †{mr-t_u-o-s} (ЗИВЕРСОВ ЗАКОН, в. §230)
5. грч. <δαρός> /darós/ / (хом.) <δραρός> /drarós/ < пие. */dr-t-o-s/
 = пие. *{dr-t-o-s}
 = стинд. <dr^htáh>
6. грч. <δετός> /detós/ < пие. */dh₁-t-o-s/
 = пие. *{dh₁-t-o-s}
 = стинд. <ditáh>
7. грч. <θυγάτηρ> /thugátēr/ < пие. */dh₂ugh₂-ter-s/
 = пие. *{dh₂ugh₂-tēr-s}
 > пие. *{dh₂ugh₂-tēr-ø} (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
 = стинд. <duhitā>, ав. *<dugotā> > <dugədā>, јерм. <dow**str**>
8. грч. <κλυτός> /klutós/ < пие. */klu-t-o-s/
 = пие. *{klu-t-o-s}
 = стинд. <śrutáh>, лат. <-clutus>, јерм. <low>
9. грч. <-κράτος> /-krātos/ < пие. */-krh₂-t-o-s/
 = пие. *{-krh₂-t-o-s} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §185)
 > пие. *{-kr₂-t-o-s} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §220)
 = стинд. °<śirtah>
10. грч. (еол.) <κρέτος> /krétos/ < пие. */kret-os-ø/
 = пие. *{kret-os-ø}
 ≈ стинд. <krātuh>, ав. <xratuš> < пие. †/kret-u-s/
 = пие. †{kret-u-s}
11. грч. <μήτηρ> /mētēr/³¹⁹ < пие. */meh₂-ter-s/
 = пие. *{māh₂-tēr-s} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §171)
 > пие. *{māh₂-tēr-ø} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ и СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §215, 226)
 = стинд. <mātā>, ав. <mātā>, јерм. <mayr>, стфр. <matar>, нфр. <MATAR>, лат. <māter>
 ≈ стперс. <°m^a-a-t^a-r^(a)-> /°mātar-/ < */meh₂-ter-/
 > пие. *{māh₂-ter-} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §171)
 > пие. *{māh₂-ter-} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)

³¹⁹ Такође, дор. <μάτηρ> /mātēr/.

12. грч. <ὀδόντᾱ> /odónta/ < пие. */h₃dont-m/ >
 = пие. */h₃dónt-ŋ} (РИКСОВ ЗАКОН, в. §153)
 ≈ лат. <dentem> < пие. */h₃dnt-m/ >
 = пие. */h₃dnt-ŋ} (РИКСОВ ЗАКОН, в. §153)
 ≈ стинд. <dantam> < пие. †/h₃dont-o-m/³²⁰ >
 = пие. †{h₃dónt-ō-m} (РИКСОВ ЗАКОН, в. §153)
13. грч. <πατήρ> /patḗr/ < пие. */ph₂-ter-s/ >
 = пие. */ph₂-tér-s}
 > пие. */ph₂-tér-ø} (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
 = стинд. <pitā>, ав. <ptā>, стперс. <p^(a)-i-t^a-a> /pitā/, јерм. <hayr>, лат. <ater>
 ≈ нфр. <ПАТЕРНУ> < пие. */ph₂-ter-ei-es/³²¹ >
 = пие. */ph₂-ter-ei-es}
14. грч. <πέτομαι> /pétomai/ < пие. */pet-o- >
 = пие. */pet-o-}
 = стинд. <patati>
15. грч. <στρωτός> /strōtós/ < пие. */strh₃-t-o-s/ >
 = пие. */str₃h₃-t-o-s} (НЗ-БОЈЕЊЕ, в. §185)
 > пие. */str₃h₃-t-o-s} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §220)
 = ав. <starətō>, лат. <strātus>
16. грч. (хом.) <τανύς> /tanús/ < пие. */tnh₂-u-s/ >
 = пие. */tnh₂-u-s}
 = стинд. <tanúh>, лат. <tenuis>
17. грч. <τατός> /tatós/ < пие. */tn-t-o-s/ >
 = пие. */tn-t-o-s}
 = стинд. <tatáh>, лат. <tentus>
18. грч. <τέγω> /téngō/ < пие. */teng-o-h₂/ >
 = пие. */téng-ō-h₂}
 > пие. */téng-ō-h₂} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. <tingō>
19. грч. <τέρετρον> /téretron/ < пие. */terh₁-tr-o-m/ >
 = пие. */terh₁-tr-ō-m}

³²⁰ Умјесто */h₃dont-m/, аналогијом према асс sg о-основа (на *-o-m).

³²¹ Уп. лат. <patrēs>.

20. грч. <τέρπεταῖ> /té̄rpetaj/ << пие. */terp-e-toi/³²²
 = пие. *{tē̄rp-e-tōi}
 = стинд. <tarpate>
21. грч. <τέρσομαι> /té̄rsomaj/ < пие. */ters-o-/
 = пие. *{tē̄rs-o-}
 ≈ стинд. <tarśayati> < пие. */tors-ei-e-ti/
 = пие. *{tō̄rs-ei-e-tj}
 ≈ лат. <torreō> < пие. */tors-ei-o-h₂/
 > пие. *{tō̄rs-ei-ō-h₂}
 > пие. *{tō̄rs-ei-ō-h₃} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
22. грч. <τλητός> /tl̄ētós/ < пие. */tlh₂-t-o-s/
 = пие. *{tl̄h₂-t-o-s} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §186)
 > пие. *{tl̄h₂-t-o-s} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §221)
 = лат. <lātus>
23. грч. <τό> /t̄ó/ < пие. */t-o-d/
 = пие. *{t-o-d}
 = стинд. <tāt>, став. <tāt>, млав. <tāt>, стперс. <t^{a-}> /ta-/ , лат. <-tud>
24. грч. <τόλμη> /t̄ólm̄e/ < пие. */tolh₂-m-eh₂-ø/
 = пие. *{tolh̄₂-m-āh̄₂-ø} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §171)
 > пие. *{tol-ṡ-āh̄₂-ø} (СОСИРОВ ЕФЕКАТ и АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §209, 215)
25. грч. <τόνος> /t̄ónos/ < пие. */ton-o-s/
 = пие. *{ton-o-s}
 = стинд. <tānāh̄>
26. грч. <τράπεζα> /tr̄ápeza/ < пие. †/(k^{ue})t(u)r+ped-ih₂-ø/
 = пие. †{(k^{ue})t(u)r+ped-ih̄₂-ø}
27. грч. <φράτηρ> /fr̄át̄er/³²³ < пие. */b^hreh₂-ter-s/
 = пие. *{b^hrāh̄₂-t̄er-s} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §215)
 > пие. *{b^hrāh̄₂-t̄er-ø} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ и СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН в. §215, 226)
 = стинд. <bhrātā>, став. <brātā>, млав. <brāta>, стперс. <b^(a)-ra-a-t^a-a> /brātā, лат. <frāter>
 ≈ стфр. <braterais> < пие. */b^hreh₂-ter-ns/
 = пие. *{b^hrāh̄₂-t̄er-ns} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §171)
 > пие. *{b^hrāh̄₂-t̄er-ns} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)

³²² Правилан исход био би <τέρπετοῖ>. (Пие. */oi/ > грч. <oi>; в. ПГЈ II.)

³²³ Такође, дор. <φράτηρ> /p^hrāt̄er/ и јон. <φρήτηρ> /p^hrēt̄er/.

≈ нфр. <BPAТEPE> < пие. $*b^hreh_2\text{-}ter\text{-}ei$ /³²⁴
 = пие. $*\{b^hr\bar{a}h_2\text{-}ter\text{-}\bar{e}i\}$ (H₂-BOJEЊE, в. §171)
 > пие. $*\{b^hr\bar{a}h_2\text{-}ter\text{-}\bar{e}i\}$ (AKYTCKO ДУЖЕЊE, в. §215)

Грчки примјери из наставака и завршетака

28. прим. наставци: грч. 3sg mp <εταῖ /-etai/ << пие. 3sg med $*\text{-}e\text{-}toi$ /³²⁵

= пие. $*\{\text{-}e\text{-}t\bar{o}i\}$

= стинд. <-ate>, став. <-aitē>, млав. <-aite>, стперс. <-Ca-t^a-i-y^(a)/ <-ataiy/

≈ нфр. <ЕТОР>, лат. <-itur> < пие. 3sg med $*\text{-}e\text{-}tor$ /

= пие. $*\{\text{-}e\text{-}t\bar{o}r\}$

29. прим. наставци: грч. 3pl mp <ονταῖ /-ontai/ << пие. 3pl med $*\text{-}o\text{-}ntoi$ /³²⁶

= пие. $*\{\text{-}o\text{-}nt\bar{o}i\}$

= стинд. <-ante>, став. <-əntē>, млав. <-ənte>, стперс. <-Ca-t^a-i-y^(a)/ <-antaiy/

≈ лат. <-untur> < пие. 3pl med $*\text{-}o\text{-}ntor$ /

= пие. $*\{\text{-}o\text{-}nt\bar{o}r\}$

30. сек. наставци: грч. 2pl act <ετε /-ete/ < пие. 2pl act $*\text{-}e\text{-}te$ /

= пие. $*\{\text{-}e\text{-}te\}$

= стинд. <-ata>, став. <-atā>, млав. <-ata>

31. сек. наставци: грч. 3sg mp <ετο /-eto/ < пие. 3sg med $*\text{-}e\text{-}to$ /

= пие. $*\{\text{-}e\text{-}t\bar{o}\}$

= стинд. <-ata>, став. <-atā>, млав. <-ata>, стперс. <-Ca-t^a-a/ <-atā/

32. сек. наставци: грч. 3pl mp <онто /-onto/ < пие. 3pl med $*\text{-}o\text{-}nto$ /

= пие. $*\{\text{-}o\text{-}nt\bar{o}\}$

= стинд. <-anta>, став. <-əntā>, млав. <-ənta>, стперс. <-Ca-t^a-a/ <-antā/

33. имп. наставци: грч. 2pl act <τε /-te/ < пие. 2pl act $*\text{-}te$ /

= пие. $*\{\text{-}te\}$

= стинд. <-ta>, млав. <-ta>

Микенски примјери из коријена и основа

34. мик. <ma-te> /mātēr/ < пие. $*\text{-}meh_2\text{-}ter\text{-}s$ /

= грч. <μήτηρ> итд. (в. прим. 11 горе)

³²⁴ Умјесто $*b^hreh_2\text{-}tr\text{-}ei$, аналогијом према јакој основи $*b^hreh_2\text{-}ter\text{-}$.

³²⁵ Правилан исход био би <ετοῖ>. (Пие. $*\text{-}oi$ / > грч. <οι>; в. ПГЈ II.)

³²⁶ Правилан исход био би <онтоῖ>. (Пие. $*\text{-}oi$ / > грч. <οι>; в. ПГЈ II.)

35. мик. ⟨pa-te⟩ /patēr/ < пие. */ph₂-ter-s/
= грч. ⟨πατήρ⟩ итд. (в. прим. 13 горе)
36. мик. ⟨ta-na-wa⟩ /tana_{wa}/ < пие. †/tnh₂-eu-h₂/³²⁷
= пие. †{t_h₂a_w-h_₂}
= грч. ⟨ταναά⟩
37. мик. ⟨to-pe-za⟩ /torpeza/ < пие. †/(k_we)t(u)r+ped-ih₂-ø/
= грч. ⟨τόρπεζα⟩ итд. (в. прим. 26 горе)

Микенски примјери из завршетака и наставака

38. прим. наставци: мик. 3sg mp ⟨-Ce-to⟩ /-etoi/ < пие. 3pl med */-e-to-i/
= грч. 3pl mp ⟨-εταῖ⟩ итд. (в. прим. 28 горе)

§328 Условљени исходи пие. *t

Пие. */t/ [t]

> мик. ⟨si⟩ /s/ [s], грч. ⟨σ⟩ /s/ [s] – под условом да се у прагрчком */t/ налази испред */i/, асибилацијом пгрч. [t] у микенском и грч. дијалектима, изузев дорског и памфилијског.

Грчки примјери из коријена и основа

39. грч. ⟨πέρουσι⟩ /péru_{si}/ (Т-АСИБИЛАЦИЈА)³²⁸ < пие. */per+ut-i/
= пие. †{per+ut-i}
= јерм. ⟨herow⟩
≈ стинд. ⟨parút⟩ < пие. */per+ut-ø/
= пие. †{per+ut-ø}
40. грч. ⟨πόσις⟩ /pósis/ (Т-АСИБИЛАЦИЈА) < пие. */pot-i-s/
= пие. †{pot-i-s}
= стинд. ⟨paitiḥ⟩, ав. ⟨paitiš⟩, лат. ⟨potis⟩

Грчки примјери из завршетака и наставака

41. прим. наставци: грч. 3sg act ⟨-σι⟩ /-si/ < пие. 3sg act */-ti/
= пие. †{-ti}
= стинд. ⟨-ti⟩, став. ⟨-tī⟩, млав. ⟨-ti⟩, стперс. ⟨-t^(a)-i-y^(a)⟩ /-tiy/, лат. ⟨-t⟩

³²⁷ Умјесто пие. */tnh₂-eu-e-h₂/, аналогијом према ном pl C-основа (на -h₂).

³²⁸ Али, дор. ⟨πέруτι⟩ /péru_{ti}/.

42. прим. наставци: грч. 3pl act <εἰσῖ> /-ēsi/ < пие. 3pl act */-enti/
 = пие. */-enti/ < стинд. <-anti>, став. <-enti> / <-aiṅti>, млав. <-enti> / <-aiṅti>, стперс. <-Ca-t^(a)-i-y^(a)> /-antiy/
43. прим. наставци: грч. 3pl act <ουσῖ> /-ōsi/ < пие. 3pl act */-onti/
 = пие. */-onti/ < стинд. <-anti>, став. <-enti>, млав. <-enti>, стперс. <-Ca-t^(a)-i-y^(a)> /-antiy/, лат. <-unt>

Микенски примјери из коријена и основа

44. мик. <pe-gu-si> /perusi- / < пие. */per+ut-i/
 = грч. <πέρουσῖ> итд. (в. горе)

Микенски примјери из завршетака и наставака

45. прим. наставици: мик. 3sg act <-si> /-si/ < пие. 3sg act */-ti/
 = грч. 3sg act <σῖ> итд. (в. прим. 41 горе)
46. прим. наставци: мик. 3pl act <-e-si> /-ensi/ < пие. 3pl act */-enti/
 = грч. 3pl act <εἰσῖ> итд. (в. прим. 42 горе)
47. прим. наставци: мик. 3pl act <-Co-si> /-onsi/ < пие. 3pl act */-o-nti/
 = грч. 3pl act <ουσῖ> итд. (в. прим. 43 горе)

Пие. */t/ [t]

- = пгрч. ***ṭ**, мик. **ṭ** /**ṭ**/, грч. **ṭ** – под условом да се у праиндоевропском */t/ налази у VC#- или */**ṽn**VC#-позицији, апокопом пие. [t] у прагрчком;
- = стинд. <**ṭ**> [t], став. <**ṭ**> [ṭ], млав. <**ṭ**> [ṭ], стперс. **ṭ** – без промјене у индијском а дјелимичном апокопом пие. [t] у иранском, јерм. **ṭ** – апокопом пие. [t], стфр. <**ṭ**>, нфр. <ṭ> – без промјене, лат. <**d**> или **ṭ** – под условом да се у праиндоевропском *t налази у VC#-позицији, озвучењем односно апокопом пие. [t] у латинском, у а стинд. **ṭ**, ав. **ṭ**, стперс. **ṭ** – апокопом пие. [t] у праиндоиранском, стфр. **ṭ**, нфр. **ṭ** – под условом да се налази у */**ṽn**VC#-позицији, апокопом пие. [t] у прафригијском.

Грчки примјери из коријена и основа

48. грч. <μέλι> /meli/ < пие. */mel-it-ṭ/
 = пие. */mel-it-ṭ/ < лат. */melid/ > <mel>

Грчки примјери из завршетака и наставака

49. сек. наставци: грч. 3sg act ⟨-ε⟩ /-e/ < пие. */-e-**t**/

= пие. */{-e-**t**}

= стинд. ⟨-a**t**⟩, став. ⟨-a**t̥**⟩, млав. ⟨-a**t̥**⟩, јерм. -ø, стфр. ⟨-e**t**⟩, нфр. ⟨-e**T**⟩, стперс. ⟨-C^a⟩ /-a/,
стлат. ⟨-e**d**⟩

50. сек. наставци: грч. 3pl act ⟨-ον⟩ /-on/ < пие. 3pl act */-o-**nt**/

= пие. */{-o-**nt**}

= стинд. ⟨-a**n**⟩, став. ⟨-ə**n**⟩, млав. ⟨-ə**n**⟩, стперс. ⟨-C^a⟩ /-aⁿ/

Микенски примјери из коријена и основа

51. мик. ⟨me-ri⟩ /meli/ < пие. */mel-**it**-ø/

= грч. ⟨μέλι⟩ итд. (в. прим. 48 горе)

§329 Биљешке

Биљешка 1. У наведеним примјерима недостају случајеви општег исхода пие. */t/ у јерменском, али упореди:

52. јерм. ⟨t̥aršamim / t̥ařamim⟩ < пие. */**trs**-/

= пие. */**trs**-}

≈ грч. ⟨τέρσο-μαί⟩ < пие. */**ters**-o-/

= пие. */**ters**-o-}

Биљешка 2. На основу исхода̂ пие. */t/ у индоранском, тј. стинд. ⟨t̥ [t]⟩, ав. ⟨t̥ [t]⟩ и стперс. ⟨t^v [t]⟩, да̂ се у индоиранском прајезику реконструисати */t/ [t] и претпоставити да пие. */t/ [t] > пиир. */t/ [t].

Биљешка 3. На основу исхода̂ пие. */t/ у фригијском, тј. стфр. ⟨t̥ [t]⟩ и нфр. ⟨T̥ [T]⟩, да̂ се у фригијском прајезику реконструисати */t/ [t].

Биљешка 4. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се основу пгрч. */t/ [t] и пфр. */t/ [t] у грекофригијском прајезику реконструисати */t/ [t] и претпоставити да пие. */t/ [t] > пгфр. */t/ [t].

Биљешка 5. Према глоталној теорији, пие. */t/ било је најпрво [t̥]. У класичном ие. прајезику [t̥] је дало [t], одакле је онда пгрч. */t/ [t] без промјене.

Биљешка 6. У оквиру глоталне теорије и грекофригијске хипотезе дало би се претпоставити да нуклеарно пие. */t/ [t] > пгфр. */t/ [t].

Биљешка 7. У наведеним примјерима пие. */t/ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, и то у #CV-потпозицији у прим. 18, 19, 23, 25 горе, у #C{R̥}-потпозицији у прим. 16, 17, 26, 36, 37 горе, у #C{VR̥}-потпозицији у прим. 20, 21, 24 горе, у #C{R̥H̥}-потпозицији у прим. 22 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у VCV-потпозицији у прим. 10, 14, 30, 31, 33 горе; у VC{R̥}-потпозицији у прим. 40, 41, 45 горе, у VC{VR̥}-потпозицији у прим. 28, 38 горе, у {R̥}CV-потпозицији у прим. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 13, 35 горе, у {R̥}C{R̥}-потпозицији у прим. 39, 44 горе, у {VR̥}CV-потпозицији у прим. 1, 11, 27, 32, 34 горе, у {VR̥}C{R̥}-потпозицији у прим. 12, 42, 43, 46, 47 горе, у {VR̥}C{VR̥}-потпозицији у прим. 29 горе, у {R̥H̥}CV-позицији у прим. 9, 15 горе; у поствокалској позицији на крају ријечи, и то у {R̥}C#-потпозицији у прим. 49 горе, у {R̥}C#-потпозицији у прим. 48, 51 горе, у {VR̥}C#-потпозицији у прим. 50 горе.

Биљешка 8. Наточити противпримјери t-асибилације у грчком укључују неке случајеве у којим од пие. */ti/ не бива мик. <si> /si/, грч. <σι> него мик. <ti> /ti/, грч. <τι>.

53. мик. <a-ti-> /anti-/ , грч. <ἀντί> < */h₂ent-i/

= {h₂ant-i}

= стинд. <ánti>, лат. <ante>)

Биљешка 9. Пие. */t/ налази се још и у групама консонаната, и то у *CC-групама, нпр. пие. */dt/, */gt/, */kt/, */kʷt/, */pt/, */tn/, */tk/, */tn/, */tp/, у *C{R̥}-групама, нпр. пие. */t_l/, у *CC{R̥}-групама, нпр. пие. */dth₂/, */sth₁/, */td^hu/, и тако даље; в. више у ПГЈ II.

Праиндоевропско *d

§330 Неусловљени исход пие. *d

Пие. */d/ [d]

> пгрч. */d/ [d], мик. <dV> /d/ [d], грч. <δ> /d/ [d] – без промјене;

= стинд. <d> [d], ав. <d> [d], стперс. <dV> [d] – без промјене, јерм. <t> [t]

– обезвучењем пие. [d], стфр. <t> [t], нфр. <T> [t] – обезвучењем пие. [d] у прафригијском, лат. <d> [d] – без промјене;

али, млав. <δ> [ð] – под условом да се у праиндоевропском */d/ налази у SVC-позицији, леницијом пие. [d] у младоавестијском.³²⁹

³²⁹ В. прим. 11, 25 доле.

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. (хом.) <δᾶήρ> /dāēŕ/ < пие. */deh₂i-uer-s/ >
 = пие. */da_h₂i-ueŕ-s/ >
 > пие. */da_h₂i-ueŕ-ø/ (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
 = стинд. <devā>, јерм. <taŕgr>
2. грч. <δартός> /dartós/ / (хом.) <δρατός> /dratós/ < пие. */dr-t-o-s/ >
 = пие. */dŕ-t-o-s/ >
 = стинд. <dr̥táḥ>
3. грч. <δέдорκε> /dédorke/ < пие. */de-dork-e/ >
 = пие. */de-dōrk-e/ >
 = стинд. <dadarśa>, млав. <dadarəsa>
4. грч. <δείκνυμι> /deiknūmi/ << пие. */deik-neu-mi/³³⁰ >
 = пие. */deik-ŋeu-mi/ >
 ≈ стинд. <disati> < пие. */dik-e-ti/ >
 = пие. */dᵢk-e-tj/ >
 ≈ лат. <disco> < пие. */deik-o-h₂/ >
 = пие. */deik-ō-h₂/ >
 > пие. */deik-ō-h₃/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
5. грч. <δέκα> /déka/ < пие. */dek̥m/ >
 = пие. */dek̥m/ >
 = стинд. <dāśa>, став. <dasa>, млав. <dasa>, лат. <decem>
6. грч. <δεξιός> /deksiós/³³¹ < пие. */deks-i-u-o-s/ >
 = пие. */deks-i-u-o-s/ >
7. грч. <δεξιτερός> /deksiterós/ < пие. */deks-i-ter-o-s/ >
 = пие. */deks-i-ter-o-s/ >
 = лат. <dexter>
8. грч. <δεσπότης> /despótēs/ < пие. */dem-s+pot-/ >
 = пие. */dem-s+pot-/ >
 ≈ ав. <dēŋg paitiš> << пие. */dem-s(+)-pot-i-s/ >
 = пие. */dem-s(+)-pot-i-s/ >
9. грч. <детός> /detós/ < пие. */dh₁-t-o-s/ >
 = пие. */dh₁-t-o-s/ >
 = стинд. <ditáḥ>

³³⁰ Правилан исход био би <δείκνευμι>. (Пие. */eu/ > грч. <eu>; в. ПГЈ II.)

³³¹ Такође, памф. <δεξιφος> /deksiŋos?/.

10. грч. <δηρίς> /d̥ēris/ < пие. */d̥er-i-s/
 = пие. */d̥er-i-s/
 = стинд. <°dāriḥ>
11. грч. <διδωσί> /did̥ōsi/ < пие. †/di-deh₃-ti/
 = пие. †{d̥i-d̥ōh₃-ti} (H₃-БОЈЕЊЕ, в. §172)
 > пие. †{d̥i-d̥ōh₃-ti} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 ≈ стинд. <dādāti>, млав. <daḍāiti> < пие. †/de-deh₃-ti/
 = пие. †{de-d̥ōh₃-ti} (H₃-БОЈЕЊЕ, в. §172)
 > пие. †{de-d̥ōh₃-ti} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
12. грч. <Δίος> /diós/³³² < пие. */di-u-os/
 = пие. */d̥i-u-os/
 = нфр. <TIOS>
 ≈ стинд. <diváh> < пие. */di-u-es/
 = пие. */d̥i-u-es/
13. грч. <Δίος> /diós/ < пие. */di-u-i-o-s/
 = пие. */d̥i-u-i-o-s/
 = стинд. <divyáh>, лат. <diūs>
14. грч. <δημητός> /dm̥ētós/ < пие. †/dmh₁-t-o-s/
 = пие. †{dm̥h₁-t-o-s}
 > пие. †{dm̥h₁-t-o-s} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §218)
15. грч. <δόμος> /dómos/ < пие. */dom-o-s/
 = пие. */dom-o-s/
 = лат. <domus>
 ≈ стинд. <dāmaḥ> < пие. */dem-o-s/
 = пие. */dem-o-s/
16. грч. <δόρυ> /dóru/ < пие. */dor-u-ø/
 = пие. */dor-u-ø/
 = стинд. <dāru>, ав. <dāuru>, стперс. <d^a-a-r^u-u-v^(a)> /dāruv/
 ≈ стфр. <torvetun> < пие. †/dor-u-e(-?) /
 = пие. †{dor-u-e(-?)}
17. грч. <δοτός> /dotós/ < пие. */dh₃-t-o-s/
 = пие. */dh₃-t-o-s/
 = лат. <datūs>

³³² Такође, беот. <Διρός> /diuós/.

18. грч. <δοχμός> /doh^hmós/ < пие. */dh₃ǵ^h-m-o-s/
 = пие. */dh₃ǵ^h-m-o-s/
 = стинд. *(dihmáḥ) >> <jihmáḥ>
19. грч. <δώδεκᾶ> /dṓdeka/ < пие. */du-o-h₁+dek^m/
 = пие. */du-ō-h₁+dek^m/
 > пие. */du-ō-h₁+dek^m/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = стинд. <dvádaśa>, лат. <duodecim>
20. грч. <δώρον> /dṓron/ < пие. */deh₃-r-o-m/
 = пие. */dōh₃-r-ō-m/ (H₃-БОЈЕЊЕ, в. §172)
 > пие. */dōh₃-r-ō-m/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = јерм. <townr>
21. грч. <ἔδος> /hédos/ < пие. */sed-os-ø/
 = пие. */sed-os-ø/
 ≈ стинд. <sádaḥ> < пие. †/sed-es-ø/³³³
 = пие. †{sed-es-ø}
22. грч. <ἔδοτο> /édoto/ < пие. */h₁e-dh₃-to/
 = пие. */h₁e-dh₃-to/
 = стинд. <áḍita>
23. грч. (хом.) <ἔδω> /édō/ < пие. */h₁e-d-o-h₂/
 = пие. */h₁ed-ō-h₂/
 > пие. */h₁ed-ō-h₂/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. <edō>
24. грч. *(ἔϊδε) /éide/ < пие. */h₁e-uid-e-t/
 = пие. */h₁e-uid-e-t/
 = стинд. <ávidat>, јерм. <egit>
25. грч. <ἡδύς> /hēdús/³³⁴ < пие. */sueh₂-d-u-s/
 = пие. */sūāh₂-d-u-s/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §171)
 > пие. */sūā^h-d-u-s/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)
 = стинд. <svādúḥ>
26. грч. <πέδον> /pédon/ < пие. */ped-o-m/
 = пие. */ped-ō-m/
 = стинд. <paḍām>, став. <padəm>, млав. <padəm>, јерм. <het>, лат. <pidum>

³³³ Умјесто */sed-os-ø/, аналогјом према gen sg */sed-es-os/; уп. хом. gen sg <ἔδεος>.

³³⁴ Такође, дор. <ᾠδύς> /hādús/ и ел. <ῥᾠδύς> /uādús/.

≈ стфр. ⟨petes⟩ < пие. */ped-es/³³⁵
= пие. */ped-es/

27. грч. ⟨ὑδερως⟩ /húderos/ < пие. */ud-er-o-s/
= пие. */{ud-er-o-s}
= лат. *⟨uderus⟩ >> ⟨uterus⟩
= стинд. ⟨udáram⟩ < пие. */ud-er-o-m/
= пие. */{ud-er-ō-m}

28. грч. ⟨ὑδωρ⟩ /húdōr/ < пие. */ud-or-h₂/
= пие. */{ud-ōr-h₂}
> пие. */{ud-ōr-ø} (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)

29. грч. ⟨ὑπόδρα⟩ /hupódra/ < пие. */up-o+drk-ø/
= пие. */{up-o+drk-ø}
/ пие. */{syp-o+drk-ø} (S-MOBILE, в. §210)
≈ стинд. ⟨урад[ś-]⟩ < пие. */up-o+drk-/
= пие. */{up-o+drk-}

Микенски примјери из коријена и основа

30. мик. ⟨di-wo⟩ /diwos/ < пие. */di-u-os/
= грч. ⟨Διός⟩ итд. (в. прим. 12 горе)

31. мик. ⟨di-wi-jo⟩ /diwios/ < пие. */di-u-i-o-s/
= грч. ⟨δῖος⟩ итд. (в. прим. 13 горе)

32. мик. ⟨do-ra⟩ /dōra/ < пие. */deh₃-r-h₂/³³⁶
= грч. ⟨δῶρᾶ⟩ итд. (в. прим. 20 горе)

33. мик. ⟨ro-dV-⟩ /rod-/ < пие. */rod-/
= грч. ⟨ποδ-⟩ итд. (в. прим. 26 горе)

§331 Условљени исход пие. *d

Пие. */d/ [d]

> пгрч. ø, мик. ø, грч. ø – под условом да се у праиндоевропском */d/ налази у VC#-позицији, апокопом пие. [d] у прагрчком;

³³⁵ Уп. лат. ⟨pedēs⟩, од пие. */ped-ei-es/.

³³⁶ Умјесто */deh₃-r-e-h₂/, аналогијом према пот прl о-основа (на *-e-h₂).

= стинд. <ṭ>, став. <ṭ̥>, млав. <ṭ̥>, стперс. **ṭ** – обезвучењем пие. [d] у индијском а обезвучењем и дјелимичном апокопом у иранском, јерм. <ṭ> – обезвучењем пие. [d] у јеременском, стфр. <ṭ>, нфр <ṭ> – обезвучењем пие. [d] у фригијском, лат. <ḍ> или **ḍ** – под истим условом, тј. да се у праиндоевропском **/d/* налази у VC#-позицији, без промјене односно апокопом у латинском.

Грчки примјери из коријена и основа

34. грч. <ἄλλο> /álla/ < пие. **/h₂el-i-o-d/*

= пие. **{h₂āl-i-o-d}* (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §180)

= лат. <aliud>

35. грч. <ὅ> /hó/ < пие. **/h₁i-o-d/*

= пие. **{h₁i-o-d}*

= стинд. <yát̥>, ав. <yaṭ̥>, стперс. <^oya/

36. грч. <τί> /tí/ < пие. **/k^u-i-d/*

= пие. **{k^u-i-d}*

= стинд. <ciṭ̥>, ав. <ciṭ̥>, лат. <quid>

37. грч. <τό> /tó/ < пие. **/t-o-d/*

= пие. **{t-o-d}*

= стинд. <ṭát̥>, став. <taṭ̥>, млав. <taṭ̥>, стперс. <ṭa-/ /ta-/ , лат. <-tud>

Грчки примјери из завршетака и наставака

38. о-основе: грч. adv <-ω> /-ō/³³⁷ < пие. abl sg **/-o-ed/*

> пие. **{-ōd}* (КОНТРАКЦИЈА, в. §206)

= стинд. <-āt̥>, став. <-āṭ̥>, млав. <-āṭ̥>, слат. <-ōd>, лат. <-ō>

§332 Биљешке

Биљешка 1. На основу исходâ пие. **/d/* у индоиранском, тј. стинд. <d> [d], ав. <d> [d] и стперс. <d^v> [d], дâ се у индоиранском прајезику реконструисати **/d/* [d] и претпоставити да пие. **/d/* [d] > пиир. **/d/* [d].

Биљешка 2. На основу исходâ пие. **/d/* у фригијском, тј. стфр. <t> [t] и нфр. <ṭ> [t], дâ се у фригијском прајезику реконструисати **/t/* [t].

³³⁷ Нпр. у делф. <φοικω> /φοικῶ?/.

Биљешка 3. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */d/ [d] и пфр. */t/ [t] у грекофригијском прајезику реконструисати */d/ [d] и претпоставити да пие. */d/ [d] > пгфр. */d/ [d].

Биљешка 4. Према глоталној теорији, пие. */d/ било је најпрво [ʔt]. У класичном ие. прајезику [ʔt] је дало [ʔt] ~ [ʔd], одакле онда пгрч. */d/ [d] постаје деглотализацијом факултативне варијанте [ʔd] у прагрчком.

Биљешка 5. У оквиру глоталне теорије и грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */d/ [d] и пфр. */t/ [t] у грекофригијском прајезику реконструисати */D/ [ʔt] ~ [ʔd] и претпоставити да нуклеарно пие. */d/ [ʔt] ~ [ʔd] > пгфр. /D/ [ʔt] ~ [ʔd].

Биљешка 6. У наведеним примјерима пие. */d/ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, и то у #CV-потпозицији у прим. 1, 3, 5, 6, 7, 10, 13, 15, 16, 30, 31 горе, у #C{R̥}-потпозицији у прим. 2, 9, 11, 12, 17, 18 горе, у #C{VR̥}-потпозицији у прим. 4, 8, 20, 32 горе, у #C{R̥h}-потпозицији у прим. 14 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у VCV-потпозицији у прим. 21, 33 горе, у VC{R̥}-потпозицији у прим. 22 горе, у VC{VR̥}-потпозицији у прим. 3, 23, 26, 33 горе, у {R̥}CV-потпозицији у прим. 19, 24, 27 горе, у {R̥}C{VR̥}-потпозицији у прим. 11, 28 горе, у {VR̥}C{R̥}-потпозицији у прим. 25 горе; в. у поствокалској позицији на крају ријечи, и то у VC#-потпозицији у прим. 34, 35, 37, 38 горе, у {R̥}C#-потпозицији у прим. 36 горе.

Биљешка 7. Пие. */d/ налази се још у групама консонаната, и то у CC-групама, нпр. пие. */d̥k/, */d̥p/, */d̥t/, */d̥s/, у *C{R̥}-групама, нпр. пие. */d̥h̥/, */d̥j/, */d̥m̥/, */d̥n̥/, */d̥u̥/, у *CC{R̥}-групама, нпр. пие. */d̥th̥₂/ и тако даље; в. више у ПГЈ II.

Праиндоевропско *d^h

§333 Неусловљени исходи пие. *d^h

Пие. */d^h/ [d^h]

> пгрч. */t^h/ [t^h], мик. <tV> /t^h/ [t^h], грч. <θ> /t^h/ [t^h] – обезвучењем пие. [d^h] у прагрчком, а грч. дијал. <σ> /θ/ [θ] – леницијом пгрч. [t^h], у лаконском; = стинд. <dh> [d^h] или <h> [h],³³⁸ ав. <d> [d], стперс. <dV> [d] – дјелимичном леницијом пие. [d^h] у индијском а дезаспирацијом пие. [d^h] у иранском, јерм. <d> [d] – дезаспирацијом пие. [d^h], стфр. <d> [d], нфр. <Δ> [d] – без промјене;

³³⁸ Стинд. <dh> чешће, <h> рјеђе.

али, млав. <Ѣ> [ǰ] – под условом да се у праиндоевропском */d^h/ налази у VCV-позицији, леницијом пие. [d^h] у младоавестијском;³³⁹

= лат. <f> [f] – под условом да се у праиндоевропском */d^h/ налази у CV-позицији, обезвучењем и леницијом пие. [d^h] у праиталском и лабиодентализацијом пит. [θ] у латинском, а <d> [d] – под условом да се налази другдје, леницијом пие. [d^h] у праиталском и фортицијом пит. [ǰ] у латинском;

али, [b] – под условом да се налази испред пие. */u/, */r/ или иза пие. */r/, */l/, леницијом пие. [d^h] у праиталском и фортицијом и лабијализацијом пит. [ǰ] у латинском.³⁴⁰

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. <αἴθος> /ait^hos/ < пие. */h₂eid^h-o-s/
 = пие. */h₂ai^hd^h-o-s/ (Н₂-БОЈЕЊЕ, в. §180)
 = стинд. <édhaḥ>

2. грч. <ἐλεύθερος> /eleút^heros/ < пие. */h₁leud^h-er-o-s/
 = пие. */h₁leud^h-er-o-s/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §151)
 ≈ лат. <lūber> > <liber> < пие. */h₁leud^h-er-o-s/
 = пие. */h₁leud^h-er-o-s/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §151)

3. грч. <θεός> /t^heós/ < пие. */d^hh₁-s-o-s/
 = пие. */d^hh₁-s-o-s/
 ≈ нфр. <ΔΕΟΣ> < пие. */d^hh₁-s-ōis/³⁴¹
 = пие. */d^hh₁-s-ōis/
 ≈ јерм. <di-k> < пие. †/d^heh₁-s-es/
 = пие. †/d^heh₁-s-es/
 > пие. †/d^heh₁-s-es/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)

4. грч. <θετός> /t^hetós/ < пие. */d^hh₁-t-o-s/
 = пие. */d^hh₁-t-o-s/
 = стинд. <hitáḥ>
 ≈ нфр. <ΔΕΤΟΥΝ> < пие. */d^hh₁-t-o-m/³⁴²
 = пие. */d^hh₁-t-ō-m/

³³⁹ В. прим. 8, 11, 14 доле.

³⁴⁰ В. прим. 2 доле.

³⁴¹ Уп. грч. <θεοίς> /t^heoōis/.

³⁴² Уп. грч. <θετόν> /t^hetón/.

5. грч. <θρασύς> /**t**hrasús/ < пие. */**d**hrs-u-s/
 = пие. */**d**h_ɾs-ɥ-s/
 = стинд. <**d**h_ɾśúḥ>
6. грч. <θυγάτηρ> /**t**hugátēr/ < пие. */**d**hugh₂-ter-s/
 = пие. */**d**h_ugh₂-tēr-s/
 > пие. */**d**h_ugh₂-tēr-ø/ (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
 = стинд. <**du**hitá), ав. */**du**gētā) > <**du**gēdā)
7. грч. <θῦμός> /**t**hýmós/ < пие. */**d**h_un-m-o-s/
 = пие. */**d**h_un-ṃ-o-s/
 > пие. */**d**h_un-ṃ-o-s/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §223)
 = стинд. <**d**h_umāḥ), лат. <**f**ūmus)
8. грч. <μέθυ> /mé**t**h/ < пие. */med**h**-u-ø/
 = пие. */**ṃ**ed**h**-ɥ-ø/
 = стинд. < má**d**h_u>
 ≈ млав. <ma**ḍ**u^o> < пие. */med**h**-u-/
 = пие. */**ṃ**ed**h**-ɥ-)
9. грч. <πίθω> /réit**h**ō/ < пие. */b^heid**h**-o-h₂/
 = пие. */**h**^hēid**h**-ō-h₂/
 > пие. */**h**^hēid**h**-ō-h₃/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. <**f**idō)
10. грч. <πενθερός> /pent**h**erós/ < пие. †/b^hend**h**-er-o-s/
 = пие. †/**h**^hēnd**h**-er-o-s/
 ≈ стинд. <bán**d**h_uḥ) < пие. †/b^hend**h**-u-s/
 = пие. †/**h**^hēnd**h**-ɥ-s)
11. грч. <πεύθομαι> /peút**h**omai/ < пие. */b^heud**h**-o-/
 = пие. */**h**^hēud**h**-o-/
 ≈ стинд. <bó**d**hati), млав. <baob**ḍ**aiti) < пие. */b^heud**h**-e-ti/
 = пие. */**h**^hēud**h**-e-ti)
12. грч. <οὔθηρ> /ō**t**har/ < пие. */h₁ou**d**h-r-ø/
 = пие. */**h**₁ou**ṃ**d**h**-r-ø/
 > пие. */**h**₁ou**d**h-r-ø/ (СОСИРОВ ЕФЕКТА, в. §209)
 ≈ лат. <**ū**ber) < пие. */h₁ou**d**h-er-ø/
 = пие. */**h**₁ou**d**h-ēr-ø/
 ≈ стинд. <**ú**dhaḥ) < пие. */h₁ou**d**h-er-ø/
 = пие. */**h**₁ou**ṃ**d**h**-ēr-ø)

Грчки примјери из завршетака и наставака

13. сек. наставци: грч. 1pl mp ⟨ομεθᾶ⟩ /-ometha/ < пие. 1pl med */-o-med^{dh}h₂/
 = пие. */-o-mēd^hh₂/
 = млав. ⟨-āmaidī⟩
14. имп. наставци: грч. 2sg act ⟨-θῖ⟩ /-thi/ < пие. 2sg act */-d^hi/
 = пие. */-d^hi/⟨
 = стинд. ⟨-dhi⟩ / ⟨-hi⟩, став. ⟨-di⟩, млав. ⟨-ḍi⟩

Микенски примјери из коријена и основа

15. мик. ⟨e-re-u-te-ro⟩ /eleutheros/ < пие. */h₁leud^h-er-o-s/
 = грч. ⟨ἐλεύθερος⟩ итд. (в. прим. 2 горе)
16. мик. ⟨te-o⟩ /tehos/ < пие. */d^hh₁-s-o-s/
 = грч. ⟨θεός⟩ итд. (в. прим. 3 горе)
17. мик. ⟨tu-ka-te⟩ /tugatēr/ < пие. */d^hugh₂-ter-s/
 = грч. ⟨θυγάτηρ⟩ итд. (в. прим. 6 горе)

§334 Условљени исход пие. *d^h

Пие. */d^h/ [d^h]

- > пгрч. */t^h/ [t^h] – обезвучењем пие. [d^h] у прагрчком, грч. ⟨τ⟩ /t/ [t] – под условом да у у праиндоевропском */d^h/ налази испред које аспириате у следећем слогу, дисимилацијом аспирације у пгрч. [t^h] према слиједећој аспириати у грчком или дјејством тзв. **ГРАСМАНОВОГ ЗАКОНА**;
- = стинд. ⟨d⟩ [d], ав. ⟨d⟩ [d], стперс. ⟨d^v⟩ [d] – под истим условом, дисимилацијом аспирације у пиир. [d^h] према слиједећој аспириати у праиндоиранском или дјејством тзв. **ГРАСМАНОВОГ ЗАКОНА**.

Грчки примјери из коријена и основа

18. грч. ⟨τίθησι⟩ /tit^hēsi/ (ГРАСМАНОВ ЗАКОН) < пие. †/d^hi-d^heh₁-ti/
 = пие. †{d^hi-d^heh₁-ti}⟨
 > пие. †{d^hi-d^heh₁-ti} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)
 ≈ стинд. ⟨dād^hāti⟩, став. ⟨dadāiti⟩ (ГРАСМАНОВ ЗАКОН) < пие. †/d^he-d^heh₁-ti/
 = пие. †{d^he-d^heh₁-ti}⟨
 > пие. †{d^he-d^heh₁-ti} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)

19. грч. <τοῖχος> /tōikʰos/ (ГРАСМАНОВ ЗАКОН) < пие. */dʰoiǵʰ-o-s/
 = пие. */dʰoiǵʰ-o-s/
 = стинд. <dehaḥ>, ав. <daēzō> (ГРАСМАНОВ ЗАКОН)

§335 Биљешке

Биљешка 1. У наведеним примјерима недостају случајеви исхода пие. */dʰ/ у староперсијском и старофригијском, али упореди:

20. стперс. <d^a-a-t^a-m^(a)> /dātam/ < */dʰeh₁-t-o-m/
 = пие. */dʰeh₁-t-ō-m/
 > пие. */dʰeh₁-t-ō-m/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)
 = грч. <θητόν>

21. стфр. <bev^dos> < пие. */bʰeudʰ-os-ø/
 = пие. */bʰeudʰ-os-ø/
 ≈ ав. <bao^dō> < пие. */bʰeudʰ-o-s/
 = пие. */bʰeudʰ-o-s/

Биљешка 2. На основу исхода̂ пие. */dʰ/ у индоиранском, стинд. <ḥ> [dʰ] или <h> [h], ав. <d> [d] и стперс. <d^v> [d], да̂ се у индоиранском прајезику реконструисати */dʰ/ [dʰ] и претпоставити да пие. */dʰ/ [dʰ] > пиир. */dʰ/ [dʰ].

Биљешка 3. На основу исхода̂ пие. */dʰ/ у фригијском, стфр. <d> [d] и нфр. <ḍ> [d], да̂ се у фригијском прајезику реконструисати пфр. */d/ [d].

Биљешка 4. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */tʰ/ [tʰ] и пфр. */d/ [d] у грекофригијском прајезику реконструисати пгфр. */dʰ/ [dʰ] и претпоставити да пие. */dʰ/ [dʰ] > пгфр. */dʰ/ [dʰ].

Биљешка 5. Према глоталној теорији, пие. */dʰ/ било је најпрво [t]. У класичном ие. прајезику [t] је дало [d], одакле онда пгрч. */tʰ/ [tʰ] постаје обезвучењем и аспирацијом у прагрчком.

Биљешка 6. У оквиру глоталне теорије и грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */tʰ/ [tʰ] и пфр. */d/ [d] у грекофригијском прајезику реконструисати */d/ [d] и претпоставити да нуклеарно пие. */dʰ/ [d] > пгфр. */d/ [d].

Биљешка 7. У наведеним примјерима пие. */dʰ/ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, и то у #C{R}-потпозицији у прим. 3, 4, 5, 6, 16, 17, 18 горе, у #C{VR}-потпозицији у прим. 19 горе, у #C{R̥h}-потпозицији у прим. 7 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у VC{R}-потпозицији у

прим. 8, 13 горе, у {R}C{R}-потпозицији у прим. 14 горе, у {VR}CV-потпозицији у прим. 1, 2, 10, 11, 15 горе, у {VR}C{R}-потпозицији у прим. 12 горе, у {VR}C{VR}-потпозицији у прим. 9 горе.

Биљешка 8. Пие. */d^h/ налази се још у групама консонаната, и то CC-групама, нпр. пие. */d^hǵ^h/, */d^hǵ^hh/, */sd^h/, у C{R}-групама, нпр. пие. */d^hǵ/, */d^hǵ_r/, */d^hǵ_u/, у *CC{R}-групама, нпр. пие. */td^hǵ/ и тако даље; в. више у ПГЈ II.

ВЕЛАРНИ ПЛОЗИВИ

Праиндоевропско *k

§336 Неусловљени исход пие. *k

Пие. */k/ [k]

> пгрч. */k/ [k], мик. <kV> /k/ [k], грч. <κ> /k/ [k] – без промјене;

= стинд. <k> [k], ав. <k> [k], стперс. <k^V> [k] – без промјене, јерм. <k̥> [k^h] – без промјене, стфр. <k> [k], нфр. <κ> [k] – без промјене, лат. <c> [k] – без промјене;

али, стинд. <c> [tʃ], ав. <c> [tʃ], стперс. <c^V> [tʃ] – под условом да се у праиндоевропском */k/ налази испред којег предњег вокала, дјејством ИИР. ПАЛАТАЛИЗАЦИЈЕ;

али, јерм. <s> [s] – под условом да се у праиндоевропском */k/ налази иза */u/.³⁴³

Грчки примјери из коријена и основа³⁴⁴

1. грч. <βουκόλος> /bōkólos/ < пие. */g^uh₃-eu+k^uolH-o-s/

= пие. */{g^uh₃-ōu+k^uolH-o-s} (H₃-БОЈЕЊЕ, в. §124)

> пие. */{g^uh₃-ōu+kōlH-o-s} (ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈА, в. §211)

2. грч. <ἥλεκω> /hélēkō/ < пие. */selk-o-h₂/

= пие. */{selk-ō-h₂}

> пие. */{selk-ō-h₂} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

3. грч. <κοῖω> /koíō/ < пие. */kouh₁-ei-o-h₂/

= пие. */{kouh₁-ei-ō-h₂}

> пие. */{kouh₁-ei-ō-h₂} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

= лат. <caveō>

³⁴³ В. прим. 4 доле.

³⁴⁴ В. и §351.

4. грч. <λευκός> /leukós/ < пие. */leuk-o-s/
 = пие. *{leuk-o-s}
 = стинд. <ro**k**áh>, јерм. <lo**y**s>
 ≈ стинд. <lo**k**áh>, лат. <lū**c**us> < пие. */louk-o-s/
 = пие. *{louk-o-s}
5. грч. <λύκος> /lúkos/ < пие. */luk^u-o-s/³⁴⁵
 = пие. *{luk^u-o-s}
 > пие. *{luk-o-s} (ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈА, в. §211)
6. грч. <ὄγκος> /ónkos/ < пие. */h₂onk-o-s/
 = пие. *{h₂onk-o-s}
 = стинд. <añ**k**áh>, лат. <un**c**us>

Микенски примјери из коријена и основа

7. мик. <qo-u-ko-ro> /g^uoukolos/ < пие. †/g^uh₃-eu+**ku**olH-o-s/ (> †/g^uh₃-eu+**kol**H-o-s/)
 = грч. <βουκόλος> итд. (в. прим. 1 горе)

§337 Биљешке

Биљешка 1. У наведеним примјерима недостају случајеви општег исхода пие. */k/ у иранском, јерменском и фригијском, али упореди:

8. ав. <°kantō>, стперс. <**k**^{a-nta-m(a)}> /kantam/ < пие. †/kenh₁-t-o-m/
 = пие. *{kenh₁-t-ō-m}
9. јерм. 1sg <**k**^eerem> < пие. †/ker-e-mi/
 = пие. *{ker-e-mi}
 ≈ грч. <κείρω> < пие. †/ker-i-o-h₂/
 = пие. *{ker-i-ō-h₂}
 > пие. *{ker-i-ō-h₃} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

Исход у новофригијском непознат је, али је вјероватно био <k> као и у старофригијском.

Биљешка 2. На основу исхода пие. */k/ у индоиранском, тј. стинд. <k> [k], ав. <k> [k] и стперс. <kʷ> [k], дâ се у индоиранском прајезику реконструисати */k/ [k] и претпоставити да пие. */k/ [k] > пиир. */k/ [k].

³⁴⁵ Умјесто */ulk^u-o-s/, метатезом /ul/ > /lu/ у праиндоевропском; ул. лат. <lupus> (из сабелског).

Биљешка 3. На основу исхода̂ пие. */k/ у фригијском, тј. стфр. <k> [k] и нфр. <κ> [k], да̂ се у фригијском прајезику реконструисати */k/ [k].

Биљешка 4. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на пгрч. */k/ [k] и пфр. */k/ [k] у фригијском прајезику реконструисати */k/ [k] и претпоставити да пие. */k/ [k] > пгфр. */k/ [k].

Биљешка 5. Према глоталној теорији, пие. */k/ било је најпрво [k]. У класичном ие. прајезику [k] је дало [k], одакле је онда пгрч. */k/ [k] без промјене.

Биљешка 6. У оквиру глоталне теорије и грекофригијске хипотезе дало би се претпоставити да нуклеарно пие. */k/ [k] даје пгфр. */k/ [k].

Биљешка 7. У наведеним примјерима пие. */k/ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, и то у #C{VR̄}-потпозицији у прим. 3, 4 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у {R̄}CV-потпозицији у прим. 5 горе, у {VR̄}CV-потпозицији у прим. 6 горе, у {VR̄}C{VR̄}-потпозицији у прим. 1, 2, 7 горе.

Биљешка 8. Пие. */k/ налази се још у групама консонаната, и то у CC-групама, нпр. пие. */ks/, */kt/, */sk/, C{R̄}-групама, нпр. нпр. */k̄r̄/, и тако даље; в. више у ПГЈ II.

Биљешка 9. Секундарно пие. */k/ постаје ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈОМ од пие. */kʷ/, као нпр. у прим. 5, 1, 7 горе, и ДЕПАЛАТАЛИЗАЦИЈОМ од пие. */k̄/; в. и §211.

Праиндоевропско *g

§338 Неусловљени исход пие. *g

Пие. */g/ [g]

> пгрч. */g/ [g], мик. <kV> /g/ [g], грч. <γ> /g/ [g] – без промјене;

= стинд. <g> [g], ав. <g> [g], стперс. <g^V> [g] – без промјене, јерм. <k> [k] – обезвучењем пие. [g], стфр. <k> [k], нфр. <κ> [k] – обезвучењем пие. [g] у прафригијском, лат. <g> [k] – без промјене;

али, млав. <γ> [y] – под условом да се у праиндоевропском */g/ налази у VCV-позицији, леницијом пие. [g] у младоавестијском;³⁴⁶

али, стинд. <j> [dʒ], ав. <j> [dʒ], стперс. <j^V> [dʒ] – под условом да се у праиндоевропском */g/ налази испред којег предњег вокала, дјејством ИИР. ПАЛАТАЛИЗАЦИЈЕ.

³⁴⁶ В. прим. 3 доле.

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. <γάλα> /gála/ << пие. */g|kt-ø/³⁴⁷
 = пие. */g|kt-ø/
 = лат. */g|lac/ > <lac>
2. грч. <θυγάτηρ> /tʰuɡátēr/ < пие. */dʰuɡh₂-ter-s/
 = пие. */dʰuɡh₂-tēr-s/
 > пие. */dʰuɡh₂-tēr-ø/ (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
 = ав. <duɡətā> > <duɡədā>
3. грч. <ἐργήγορε> /egrĕgore/ << пие. t/h₁gre-h₁gor-e/³⁴⁸
 = пие. */h₁grē-h₁gor-e/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §151)
 > пие. */h₁grē-h₁gor-e/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)
 ≈ стинд. <jägára>, млав. <jaŷāra> < пие. */h₁ge-h₁gor-e/
 = пие. */h₁grē-h₁gor-e/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §151)
 > пие. */h₁grē-h₁gor-e/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)
4. грч. (хом.) <ζεύγεᾶ> /zeúgea/³⁴⁹ < пие. */ieug-es-h₂/
 = пие. */iēug-es-h₂/
 = лат. <iūgera>
5. грч. <ζυγόν> /zugón/ < пие. */iug-o-m/
 = пие. */iug-ō-m/
 = стинд. <yugám>, лат. <iugum>
6. грч. <ρίγος> /rīgōs/ < пие. */srīng-os-ø/
 = пие. */srīng-os-ø/
 > пие. */srīng-os-ø/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §222)
 = лат. <frīgus>
7. грч. <τέγγω> /ténġō/ < пие. */teng-o-h₂/
 = пие. */tēng-ō-h₂/
 > пие. */tēng-ō-h₂/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. <tingō>
8. грч. <ύγιής> /hugiĕs/ << пие. t/h₂i-u+gʷh₃-i-es-s/³⁵⁰
 = пие. */h₂i-u+gʷh₃-i-es-s/
 > пие. */h₂i-u+gi-h₃-ōs-ø/ (ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈА, Н-МЕТАТЕЗА И СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, §207, 211, 226)

³⁴⁷ Правилан исход био би <γάλα>.

³⁴⁸ Умјесто /h₁ge-h₁gor-e/; в. испод.

³⁴⁹ Одавде касније ат. <ζεύγη> /zeúgĕ/.

³⁵⁰ Правилан исход био би <ύγιώς>.

Микенски примјери из коријена и основа

9. мик. <tu-ka-te> /tʰuɡatēr/ < пие. */dʰuɡh₂-ter-s/
= грч. <θυγάτηρ> итд. (в. прим. 2 горе)

§339 Биљешке

Биљешка 1. У примјерима недостају случајеви општег исхода пие. */g/ у старо-персијском и фригијском, али упореди:

10. стперс. <ba-ga> /baga/ < пие. */bʰeh₂g-o-s/
= пие. */bʰah₂g-o-s) (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §171)
= стинд. <bhāgaḥ>, ав. <bagō>, млав. <baγō>

11. стфр. <βεκός>, нфр. <ВЕКОΣ> < пие. †/bʰh₁g-os-ø/
= пие. */bʰh₁g-os-ø}

Биљешка 2. На основу исхода̂ пие. */g/ у индоиранском, тј. стинд. <g> [g], ав. <g> [g] и стперс. <gʷ> [g], да̂ се у индоиранском прајезику реконструисати */g/ [g] и претпоставити да пие. */g/ [g] > пиир. */g/ [g].

Биљешка 3. На основу исхода̂ пие. */g/ у фригијском, тј. стфр. <k> [k] и нфр. <κ> [k], да̂ се у фригијском прајезику реконструисати */k/ [k].

Биљешка 4. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */g/ [g] и пфр. */k/ [k] у грекофригијском прајезику реконструисати */g/ [g] и претпоставити да пие. */g/ [g] > пгфр. */g/ [g].

Биљешка 5. Према глотаљној теорији, пие. */g/ било је најпрво [ʔk]. У класичном ие. прајезику [ʔk] је дало [ʔk] ~ [ʔg], одакле пгрч. */g/ [g] постаје деглотализацијом факултативне варијанте [ʔg] у прагрчком.

Биљешка 6. У оквиру глотаљне теорије и грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */g/ [g] и пфр. */k/ [k] у грекофригијском прајезику реконструисати */G/ [ʔk] ~ [ʔg] и претпоставити да нуклеарно пие. */g/ [ʔk] ~ [ʔg] > пгфр. /G/ [ʔk] ~ [ʔg].

Биљешка 7. У наведеним примјерима пие. */g/ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, и то у #C{R̥}-потпозицији у прим. 1 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у {R̥}C{VR̥}-потпозицији у прим. 5 горе, у {R̥}C{R̥}-потпозицији у прим. 2, 8, 9 горе, у {VR̥}CV-потпозицији у прим. 3, 4 горе, у {VR̥}C{VR̥}-потпозицији у прим. 7 горе, {R̥}N{V}-потпозицији у прим. 6 горе.

Биљешка 8. Пие. */g/ налази се још и у групама консонаната, и то у *СС-групама, нпр. пие. */gs/, у *C{R}-групама, нпр. пие. */{g}/ и тако даље; в. више у ПГЈ II.

Биљешка 9. Секундарно пие. */g/ постаје ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈОМ од пие. */gʰ/, као нпр. у прим. 8, и ДЕПАЛАТАЛИЗАЦИЈОМ од пие. */ǵ/; в. и §211.

Праиндоевропско *gʰ

§340 Неусловљени исход пие. *gʰ

Пие. */gʰ/ [gʰ]

> пгрч. */kʰ/ [kʰ], мик. <kv> /kʰ/ [kʰ], грч. <χ> /kʰ/ [kʰ] – обезвучењем пие. [gʰ] у прагрчком;

= стинд. <gh> [gʰ], ав. <g> [g], стперс. <gʷ> [g] – без промјене у индијском, дезаспирацијом пие. [gʰ] у иранском, јерм. <g> [g] – дезаспирацијом пие. [gʰ], стфр. –, нфр. <г> [g] – дезаспирацијом пие. [gʰ] у прафригијском;

али, млав. <ǵ> [χ] – под условом да се у праиндоевропском */gʰ/ налази у VCV-позицији, леницијом пие. [gʰ] у младоавестијском;

али, стинд. <h> [h], ав. <j> [dz], стперс. <jʷ> [dz] – под условом да се у праиндоевропском */gʰ/ налази испред којег предњег вокала, дјејством ИИР. ПАЛАТАЛИЗАЦИЈЕ;³⁵¹

= лат. <h> [h] – под условом да се у праиндоевропском */gʰ/ налази у #CV-или SVC-позицији, обезвучењем и леницијом пие. [gʰ] у праиталском и деорализацијом пит. [x] у латинском, а <g> [χ] – под условом да се налази другдје, леницијом пие. [gʰ] у праиталском и фортицијом пит. [χ] у латинском.

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. <εὐχεται> /éukʰetai/ << пие. */h₁e-h₁ugʰh-e-toi/³⁵²

= пие. */{h₁e-h₁ugʰh-e-tōi/

> пие. */{h₁e-h₁ugʰh-e-tōi/ (ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈА, в. §211)

= стинд. <óhate>, ав. <aojaite>

³⁵¹ В. прим. 1 доле.

³⁵² Правилан исход био би <εὐχοται>. (Пие. */oi/ > грч. <oi>; в. ПГЈ II.)

2. грч. <στεῖχω> /stéik^hō/ < пие. */steigh-o-h₂/
 = пие. *{stéigh-ō-h₂}
 > пие. *{stéigh-ō-h₃} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
3. грч. <τρόχος> /trók^hos/ < пие. */d^hrog^h-o-s/
 = пие. *{d^hrog^h-o-s}

Микенски примјери из коријена и основа

4. мик. <е-и-ке-то> /euk^hetoi/ < пие. */h₁e-h₁ug^h-e-toi/ (> */h₁e-h₁ug^h-e-toi/
 = грч. <εὔχεται> итд. (в. горе)

§341 Биљешке

Биљешка 1. У наведеним примјерима недостају случајеви општег исхода пие. */g^h/ у свим поређеним језицима, али упореди:

5. стинд. <aghám> < пие. †/h₂eg^h-o-m/
 = пие. †{h₂ag^h-ō-m} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
 > грч. <ἄχος> < пие. †/h₂eg^h-os-ø/
 = пие. †{h₂ag^h-os-ø} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
6. нфр. <ΓΕΓΡΕΙΜΕΝΟΣ> < пие. †/g^he-g^hreiH-/
 = пие. †{g^he-g^hreiH-}
 ≈ грч. <χρίω> < пие. */g^hriH-o-h₂/
 = пие. *{g^hriH-ō-h₂}
 > пие. *{g^hriH-ō-h₃} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)

Исход у старофригијском непознат је, али је вјероватно био <g>, као и у новофригијском.

Биљешка 2. На основу исхода пие. */g^h/ у индоиранском, тј. стинд. <gh> [g^h], ав. <g> [g] и стперс. <g^v> [g], да се у индоиранском прајезику реконструисати */g^h/ [g^h] и претпоставити да пие. */g^h/ [g^h] > пиир. */g^h/ [g^h].

Биљешка 3. На основу исхода пие. */g^h/ у фригијском, тј. нфр. <Γ> [g], да се у фригијском прајезику реконструисати */g/ [g].

Биљешка 4. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */k^h/ [k^h] и пфр. */g/ [g] у грекофригијском прајезику реконструисати */g^h/ [g^h] и претпоставити да пие. */g^h/ [g^h] > пгфр. */g^h/ [g^h].

Биљешка 5. Према глоталној теорији, пие. */g^h/ било је најпрво [k]. У класичном ие. прајезику [k] је дало [g], одакле онда пгрч. */k^h/ [k^h] постаје обезвучењем и аспирацијом у прагрчком.

Биљешка 6. У оквиру глоталне теорије и грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */k^h/ [k^h] и пфр. */g/ [g] у грекофригијском прајезику реконструисати */g/ [g] и претпоставити да нуклеарно пие. */g^h/ [g] > пгфр. */g/ [g].

Биљешка 7. У наведеним примјерима пие. */g^h/ налази се: а. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у VCV-потпозицији у прим. 3 горе; у {R}CV-потпозицији у прим. 1 горе; у {VR}C{VR}-потпозицији у прим. 2 горе.

Биљешка 8. Секундарно пие. */g^h/ постаје ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈОМ од пие. */g^{uh}/, као нпр. у прим. 1, 4, и ДЕПАЛАТАЛИЗАЦИЈОМ од пие. */ǵ^h/; в. и §211.

ПАЛАТОВЕЛАРНИ ПЛОЗИВИ

Праиндоевропско *k̑

§342 Неусловљени исход пие. *k̑

Пие. */k̑/ [k̑]

> пгрч. */k/ [k], мик. <kV> /k/ [k], грч. <κ> /k/ [k] – депалатализацијом пие. [k̑] у прагрчком;

= стфр. <k> [k], нфр. <κ> [k] – депалатализацијом пие. [k̑] у прафригијском, лат. <c> [k] – депалатализацијом пие. [k̑] у праиталском;

> сатемски пие. */k̑/ [c] – фузионисањем пие. [k̑] у сатемском праиндоевропском или дјејством тзв. САТЕМИЗАЦИЈЕ;

= стинд. <ś> [c], ав. <s> [s], стперс. <θ^a> [θ] – леницијом сатемског пие. [c] у индијском а леницијом и дентализацијом у праиранском, јерм. <s> [s] – леницијом и дентализацијом сатемског пие. [c].

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. ⟨ἀκάματος⟩ /akámatos/ < пие. */n+**k**mh₂-et-o-s/
= пие. */**ŋ**+**k**ṃ₂h₂-at-o-s) (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
2. грч. ⟨δέδορκε⟩ /dédorkē/ < пие. */de-dor**k**-e/
= пие. */de-dor**k**-e/
= стинд. ⟨dadár**śa**⟩, млав. ⟨dadar**əsa**⟩
3. грч. ⟨δέκα⟩ /déka/ < пие. */de**k**m/
= пие. */de**k**m/
= стинд. ⟨d**áśa**⟩, став. ⟨d**asa**⟩, млав. ⟨d**asa**⟩, лат. ⟨decem⟩
4. грч. ⟨δώδεκα⟩ /dōdeka/ < пие. */du-o-h₁+de**k**m/
= пие. */du-**o**-h₁+de**k**m/
> пие. */du-**o**-h₁+de**k**m) (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
= стинд. ⟨dváda**śa**⟩, лат. ⟨duode**ci**m⟩
5. грч. ⟨ἕκαμει⟩ /ékame/ << пие. */h₁e-**k**mh₂-e-t/³⁵³
= пие. */h₁e-**k**ṃ₂h₂-a-t) (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
= стинд. ⟨a**śamat**⟩
6. грч. ⟨ἑκατόν⟩ /hekatón/ << пие. */d**k**m-t-om/³⁵⁴
= пие. */d**k**m-t-om/
> пие. */h₁-**k**ṃ₂t-om) (КОРТЛАНДОВ ЕФЕКАТ И РИКСОВ ЗАКОН, в. §151, 231)
7. грч. (хом.) ⟨ἑκυρός⟩ /hekurós/ < пие. */sue**k**ur-o-s/
= пие. */sue**k**ur-o-s/
= стинд. */(svá**śura**ḥ) >> ⟨śv**áśura**ḥ⟩, млав. ⟨x**vasur**ō⟩, лат. ⟨socer⟩
8. грч. ⟨ἑκών⟩ /hekón/³⁵⁵ < пие. */ue**k**-ont-s/
= пие. */ue**k**-ont-s/
> пие. */ue**k**-ont-ø) (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
9. грч. ⟨ἕλκος⟩ /hélkos/ << пие. */h₁el**k**-os-ø/³⁵⁶
= пие. */h₁el**k**-os-ø/
= лат. ⟨ul**cu**s⟩
≈ стинд. ⟨ár**śa**ḥ) < пие. */h₁el**k**-es-ø/³⁵⁷
= пие. */h₁el**k**-es-ø/

³⁵³ Правилан исход био би ⟨ἕκαμει⟩. (Пие. */a) > грч. ⟨α⟩; в. §250.)

³⁵⁴ Правилан исход био би ⟨ἑκατόν⟩. (Пие. */h₁-) > грч. ⟨έ-⟩; в. §295.)

³⁵⁵ Такође, крит. ⟨φεκών⟩ /ue**k**ōn/ и локр. ⟨φεκών⟩ /ue**k**ōn?/.

³⁵⁶ Правилан исход био би ⟨ἕλκος⟩. (Пие. */h₁-) > грч. ⟨ø⟩; в. §296.)

³⁵⁷ Умјесто */h₁el**k**-os-ø/, аналогичом према gen sg */h₁el**k**-es-os/; уп. хом. gen sg ⟨ἕλκεος⟩.

10. грч. <κεῖται> /kēitai/ << пие. */kēi-toi/³⁵⁸
 = пие. */{kēi-tōi}
 = стинд. <śēte>, ав. <saēte>
11. грч. (хом.) <κῆρ> /kēr/ < пие. */kērd-ø/
 = пие. */{kērd-ø}
 = јерм. <sirt>
12. грч. <κίων> /kiōn/ < пие. */kiṇu-on-s/
 = пие. */{kiṇu-ōn-s}
 > пие. */{kiṇu-ōn-ø} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ и СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §222, 226)
 = јерм. <siwn>
13. грч. <κράτος> /krātos/ < пие. */-krh₂-t-o-s/
 = пие. */{-kr₂h₂-t-o-s} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §185)
 > пие. */{-kr₂h₂-t-o-s} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §220)
 = стинд. <°śīrtaḥ>
14. грч. <κυνός> /kunós/ < пие. */ku-n-os/
 = пие. */{k_y-n-os}
 ≈ стинд. <śūnaḥ> < пие. */ku-n-es/
 = пие. */{k_y-n-es}
15. грч. <οἶκος> /ōikos/³⁵⁹ < пие. */uoik-o-s/
 = пие. */{uōik-o-s}
 = стинд. <veśāḥ>, ав. <vaēsō>
16. грч. <ώκυς> /ōkús/ < пие. */h₁o-h₁ik-u-s/
 = пие. */{h₁ō-h₁ik-y-s}
 > пие. */{h₁ō-h₁ik-y-s} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = стинд. <āśūḥ>, ав. <āsuš>
 ≈ лат. <ōcius> < пие. */h₁o-h₁ik-ios-ø/
 = пие. */{h₁ō-h₁ik-ios-ø}
 > пие. */{h₁ō-h₁ik-ios-ø} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ и ЗИВЕРСОВ ЗАКОН, в. §217, 230)

Микенски примјери из коријена и основа

17. мик. <ka-ra-te-ra> /krātēra/ << пие. */krh₂-ter-m/
 = пие. */{kr₂h₂-ter-ṃ}
 > пие. */{kr₂h₂-ter-ṃ} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §220)
 = грч. <κράτηρᾶ> итд. (в. прим. 13 горе)

³⁵⁸ Правилан исход био би <κεῖται>. (Пие. */oi/ > грч. <oi>; в. ПГЈ II.)

³⁵⁹ Такође, арк. <φοῖκος> /uōikos/ и тес. <φοῖκος> /uōikos/.

§343 Условљени исход пие. *k̑

Пие. */k̑/ [ki]

> пгрч. **ϑ**, мик. **ϑ**, грч. **ϑ** – под условом да се у праиндоевропском */k̑/ налази у VC#-позицији, апокопом у прагрчком.

Грчки примјери из коријена и основа

18. грч. ⟨ύπόδρα⟩ /hupódra/ < пие. */up-o+dȓk-ϑ /
 = пие. */{up-o+dȓk-ϑ}
 / пие. */{syp-o+dȓk-} (S-MOBILE, в. §210)
 = стинд. ⟨upad̑ś-⟩ < пие. */up-o+dȓk-/
 = пие. */{up-o+dȓk-}

§344 Биљешке

Биљешка 1. У наведеним примјерима недостају случајеви општег исхода пие. */k̑/ у староперсијском и фригијском, али упореди:

19. стперс. асг sg ⟨vi-**θ**^a-m^(a)⟩ /vi**θ**am/ < пие. */ui**k̑**-/
 = пие. */{ui**k̑**-}
 = стинд. ⟨ve**ś**áh⟩, ав. ⟨va**ē**sō⟩ < пие. */uo**i**k̑-o-s/
 = пие. */{uo**i**k̑-o-s}
20. стфр. ⟨енер**arkes**⟩, нфр. ⟨ЕНЕ**PA**РКЕС⟩ < пие. */h₁en-per**k̑**-/
 = пие. */{h₁en-per**k̑**-}
 = стинд. ⟨ve**ś**áh⟩, ав. ⟨va**ē**sō⟩ < пие. */uo**i**k̑-o-s/

Биљешка 2. На основу исхода̂ пие. */k̑/ у индоиранском, тј. стинд. ⟨ś⟩ [c], ав. ⟨s⟩ [s] и стперс. ⟨θ^a⟩ [θ], да̂ се у индоиранском прајезику реконструисати */k̑/ [c] и претпоставити да услијед сатемизације пие. */k̑/ [ki] > пиир. */c̑/ [c].

Биљешка 3. На основу исхода̂ пие. */k̑/ у фригијском, тј. стфр. ⟨k⟩ [k] и нфр. ⟨k⟩ [k], да̂ се у фригијском прајезику реконструисати */k/ [k].

Биљешка 4. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */k/ [k] и пфр. */k/ [k] у прагрекофригијском прајезику реконструисати */k/ [k] и претпоставити да пие. */k̑/ [ki] > пгрч. */k/ [k].

Биљешка 5. Према глоталној теорији, пие. */k̑/ било је најпрво [kȋ]. У класичном ие. прајезику [kȋ] је дало [ki], одакле пгрч. */k/ [k] постаје депалатализацијом у прагрчком.

Биљешка 6. У оквиру глоталне теорије и грекофригијске хипотезе дало би се претпоставити да нуклеарно пие. [ki] > пгфр */k/ [k].

Биљешка 7. У наведеним примјерима пие. */k/ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, и то у #C{R̥}-потпозицији у прим. 14 горе, у #C{VR̥}-потпозицији у прим. 10, 11 горе, у #C{R̥N̥}-потпозицији у прим. 12, 13, 17 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у VC{R̥}-потпозицији у прим. 3, 4, 5, 7 горе, у VC{VR̥}-потпозицији у прим. 8 горе, у {R̥}C{R̥}-потпозицији у прим. 1, 6 горе, у {VR̥}CV-потпозицији у прим. 2, 9, 15 горе, у {VR̥}C{R̥}-потпозицији у прим. 16 горе; в. у поствокалској позицији на крају ријечи, и то у {R̥}C#-потпозицији у прим. 18 горе.

Биљешка 8. Пие. */k/ се налази још и у групама консонаната, и то у CC-групама, нпр. пие. */dk/, */ks/, */kt/, */sk/, */tk/, у C{R̥}-групама, нпр. пие. */k̥l̥/, */k̥m̥/, */k̥n̥/, */k̥r̥/, и тако даље; в. више у ПГЈ II.

Праиндоевропско *ǵ

§345 Неусловљени исход пие. *ǵ

Пие. */ǵ/ [g̊]

> пгрч. */g/ [g], мик. <kv> /g/ [g], грч. <γ> /g/ [g] – депалатализацијом пие. [g̊] у прагрчком;

= стфр. <k> [k], нфр. <K> [k] – депалатализацијом пие. [g̊] у прафригијском, лат. <g> [g] – депалатализацијом пие. [g̊] у праиталском;

> сатемски пие. */ǵ/ [j] – фузионисањем пие. [g̊] у сатемском праиндоевропском или дјејством тзв. САТЕМИЗАЦИЈЕ;

= стинд. <j> [z̥], ав. <z> [z], стперс. <d^v> [d] – леницијом сатемског пие. [j] у индијском а леницијом и дентализацијом у иранском, јерм. <c> [ts] – африкативизацијом и дентализацијом сатемског пие. [j].

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. (еол., дор.?) ⟨ἄγᾶν⟩ /áγān/ < пие. †/mǵ-eh₂-m/³⁶⁰
 = пие. †{mǵ-āh₂-m} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §171)
 > пие. †{mǵ-ā-m} (СТАНГОВ ЗАКОН, в. §225)
2. грч. ⟨ἄγω⟩ /ágō/ < пие. */h₂eǵ-o-h₂/
 = пие. †{h₂aǵ-ō-h₂} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
 > пие. †{h₂aǵ-ō-h₂} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. ⟨agō⟩
 ≈ стинд. ⟨ájati⟩, млав. ⟨azaiti⟩ < пие. */h₂eǵ-e-ti/
 = пие. †{h₂aǵ-e-ti} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
 ≈ јерм. ⟨acem⟩ < пие. †/h₂eǵ-e-mi/³⁶¹
 = пие. †{h₂aǵ-e-mi} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
3. грч. ⟨γενέτωρ⟩ /genétōr/ < пие. */ǵenh₁-tor-s/
 = пие. †{ǵenh₁-tōr-s}
 > пие. †{ǵenh₁-tōr-ø} (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
 = стинд. ⟨janitá⟩, лат. ⟨genitor⟩
4. грч. ⟨γένος⟩ /génos/ < пие. */ǵenh₁-os-ø/
 = пие. †{ǵenh₁-os-ø}
 = стинд. ⟨jánah⟩, лат. ⟨genus⟩ < пие. †/ǵenh₁-es-ø/³⁶²
 = пие. †{ǵenh₁-es-ø}
5. грч. ⟨γέρανος⟩ /géranos/ < пие. */ǵerh₂-n-o-s/
 = пие. †{ǵerh₂-n-o-s}
6. грч. ⟨γέρας⟩ /géras/ < пие. */ǵerh₂-es-ø/
 = пие. †{ǵerh₂-as-ø} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
 ≈ стинд. ⟨jarāh⟩ < пие. */ǵerh₂-es-s/
 = пие. †{ǵerh₂-as-s} (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
 > пие. †{ǵerh₂-ās-ø} (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
7. грч. ⟨γέρων⟩ /gérōn/ < пие. */ǵerh₂-ont-s/
 = пие. †{ǵerh₂-ōnt-s}
 > пие. †{ǵerh₂-ōnt-ø} (СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226)
 = стинд. ⟨járán⟩, јерм. ⟨cerown⟩

³⁶⁰ Правилан исход у јонскоатичком био би ⟨ἄγην⟩ /áγēn/.

³⁶¹ Умјесто */h₂eǵ-o-mi/, аналогијом према 2sg */h₂eǵ-e-si/; уп. јерм. 2sg ⟨aces⟩.

³⁶² Умјесто */ǵenh₁-os-ø/, аналогијом према gen sg */ǵenh₁-es-os/; уп. хом. ⟨γένεος⟩.

8. грч. ⟨γέεται⟩ /géetai/ << пие. */ǵeus-e-toi/³⁶³
 = пие. */ǵeus-e-tōi/
 ≈ стинд. ⟨jūšáte⟩ < пие. †/ǵus-e-toi/
 = пие. †/ǵus-e-tōi/
9. грч. ⟨γιγνώσκω⟩ /gignōskō/ < пие. */ǵi-ǵnh₃-sk-o-h₂/
 = пие. */ǵi-ǵñ₃h₃-sk-ō-h₂/ (H₃-БОЈЕЊЕ, в. §184)
 > пие. */ǵi-ǵñ₃h₃-sk-ō-h₃/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217, 219)
10. грч. ⟨-γνητος⟩ /-gnētos/ < пие. */ǵnh₁-t-o-s/
 = пие. */ǵñ^h₁-t-o-s/
 > пие. */ǵñ^h-t-o-s/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §219)
 = стинд. ⟨jātáḥ⟩, лат. ⟨(g)nātus⟩
11. грч. ⟨γνωτός⟩ /gnōtós/ < пие. */ǵnh₃-t-o-s/
 = пие. */ǵñ₃h₃-t-o-s/ (H₃-БОЈЕЊЕ, в. §184)
 > пие. */ǵñ₃h₃-t-o-s/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §219)
12. грч. ⟨γόμφος⟩ /gómphos/ < пие. */ǵomb^h-o-s/
 = пие. */ǵōmb^h-o-s/
 = стинд. ⟨jám bhah⟩
13. грч. ⟨γόνυ⟩ /gónu/ < пие. */ǵon-u-ø/
 = пие. */ǵon-ṽ-ø/
 = стинд. ⟨jānu⟩
 ≈ ав. ⟨zānu^o⟩ < пие. */ǵon-u-/
 = пие. */ǵon-ṽ-/
 ≈ јерм. ⟨cownr⟩ < пие. †/ǵon-u-r-/
 = пие. †/ǵon-ṽ-r-/
14. грч. ⟨έγω⟩ /egō/ < пие. */h₁eǵ+o-h₂/
 = пие. */h₁eǵ+ō-h₂/
 > пие. */h₁eǵ+ō-h₃/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. ⟨egō⟩
15. грч. ⟨έρρον⟩ /érron/,³⁶⁴ < пие. */uerǵ-o-m/
 = пие. */ueṛǵ-ō-m/
 = ав. ⟨varəzəm⟩
 ≈ јерм. ⟨gorc⟩ < пие. */uorǵ-o-m/
 = пие. */ueṛǵ-ō-m/

³⁶³ Правилан исход био би ⟨γέετοί⟩. (Пие. */oi/ > грч. ⟨oi⟩; в. ПГЈ II.)

³⁶⁴ Такође, дор. ⟨φέρρον⟩ /ueṛron/.

16. грч. ⟨μέγας⟩ /mégas/ < пие. */meǵ-h₂-s/
 = пие. */meǵ-h₂-s/
 = јерм. ⟨мес⟩, стфр. ⟨mekas⟩, нфр. ⟨MECAS⟩
 ≈ стинд. ⟨máhi⟩ < пие. */meǵ-h₂-ø/³⁶⁵
 = пие. */meǵ-h₂-ø/
17. грч. ⟨ὀρέγω⟩ /oréǵō/ < пие. */h₃reǵ-o-h₂/
 = пие. */h₃reǵ-o-h₂/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §153)
 > пие. */h₃reǵ-o-h₃/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 ≈ лат. ⟨regō⟩ < пие. */h₃reǵ-o-h₂/
 = пие. */h₃reǵ-o-h₂/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §153)
 > пие. */h₃reǵ-o-h₃/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
18. грч. ⟨φηγός⟩ /phēǵós/³⁶⁶ < пие. */b^heh₂(ǵ)-o-s/
 = пие. */b^heh₂(ǵ)-o-s/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §171)
 > пие. */b^heh₃(ǵ)-o-s/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)
 = лат. ⟨fāgus⟩

Микенски примјери из коријена и основа

19. мик. ⟨a-ke⟩ /agei/ < пие. †/h₂eǵ-e-i/³⁶⁷
 = грч. ⟨ἄγει⟩ итд. (в. s.v. прим. 2 горе)
20. мик. ⟨ke-ra⟩ /geras/ < пие. */ǵerh₂-es-ø/
 = грч. ⟨γέρως⟩ итд. (в. прим. 6 горе)
21. мик. ⟨ke-ro⟩ /gerōn/ < пие. */ǵerh₂-ont-s/
 = грч. ⟨γέρων⟩ итд. (в. прим. 7 горе)

§346 Биљешке

Биљешка 1. У наведеним примјерима недостају случајеви општег исхода пие. */ǵ/ у староперсијском, али упореди:

22. стперс. ⟨va-r^(a)-d^a-n^a-m^a⟩ /vardanam/ < пие. †/h₁urǵ-en-o-m/
 = пие. †/h₁urǵ-en-o-m/
 = стинд. ⟨vrjānam⟩

³⁶⁵ Уп. грч. ⟨μέγας⟩ /méga/.

³⁶⁶ Такође, дор. ⟨φῆγός⟩ /phēǵós/.

³⁶⁷ Умјесто */h₂eǵ-e-ti/ или */h₂eǵ-e-ø/.

Биљешка 2. На основу исхода̂ пие. */ǵ/ у индоиранском, тј. стинд. ⟨j⟩ [ʒ], ав. ⟨z⟩ [z] и стперс. ⟨dʷ⟩ [d], да̂ се у индоиранском прајезику реконструисати */j/ [j] и претпоставити да услијед сатемизације пие. */ǵ/ [g] > пиир. */j/ [j].

Биљешка 3. На основу исхода̂ пие. */ǵ/ у фригијском, тј. стфр. ⟨k⟩ [k] и нфр. ⟨k⟩ [k], да̂ се у фригијском прајезику реконструисати */k/ [k].

Биљешка 4. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. /g/ [g] и пфр. */g/ [g] у грекофригијском прајезику реконструисати */g/ [g] и претпоставити да пие. */ǵ/ [gi] > пгфр. */g/ [g].

Биљешка 5. Према глоталној теорији, пие. */ǵ/ било је најпрво [ʔki]. У класичном ие. прајезику [ʔki] је дало [ʔki] ~ [ʔgi], одакле пгрч. */g/ [g] постаје депалатализацијом и деглотализацијом факултативне варијанте [ʔgi] у прагрчком.

Биљешка 6. У оквиру глоталне теорије и грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. /g/ [g] и пфр. */g/ [g] у грекофригијском прајезику реконструисати */G/ [ʔk] ~ [ʔg] и претпоставити да нуклеарно пие. */ǵ/ [ʔki] ~ [ʔgi] > пгфр. */G/ [ʔk] ~ [ʔg].

Биљешка 7. У наведеним примјерима пие. */ǵ/ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, и то у #CV-потпозицији у прим. 3, 13 горе; у #C{R̥}-потпозицији у прим. 9 горе; у #C{VR̥}-потпозицији у прим. 4, 5, 6, 7, 8, 12, 20, 21 горе; у #C{R̥N̥}-потпозицији у прим. 10, 11 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у VC{R̥}-потпозицији у прим. 16 горе, у VC{VR̥}-потпозицији у прим. 2, 11, 17, 19 горе; у {R̥}C{VR̥}-потпозицији у прим. 1 горе; у {VR̥}CV-потпозицији у прим. 18; у {VR̥}C{VR̥}-потпозицији у прим. 15 горе.

Биљешка 8. Пие. */t/ налази се још у групама консонаната, и то у *CC-групама, нпр. пие. */ǵt/, у *C{R̥}-групама, нпр. пие. */ǵn̥/, */ǵn̥/, */ǵr̥/ и тако даље; в. више у ПГЈ II.

Праиндоевропско *ǵʰ

§347 Неусловљени исход пие. *ǵʰ

Пие. */ǵʰ/ [gʰ]

> пгрч. */**kʰ**/ [kʰ], мик. <**kV**> /kʰ/ [kʰ], грч. <**χ**> /kʰ/ [kʰ] – депалатализацијом и обезвучењем пие. [gʰ] у прагрчком;

= стфр. <**g**> [g], нфр. <Г> [g] – депалатализацијом и дезаспирацијом пие. [gʰ] у прафригијском;

= лат. <**h**> [h] – под условом да се у праиндоевропском */ǵʰ/ налази у #CV- или VCV-позицији, депалатализацијом, обезвучењем и леницијом пие. [gʰ] у праиталском и деорализацијом пит. [x] у латинском, а <**g**> [g] – под условом да се налази другдје, депалатализацијом и леницијом пие. [gʰ] у праиталском и фортицијом пит. [ɣ] у латинском;

> сатемски пие. */ǵʰ/ [ʃʰ] – фузионисањем пие. [gʰ] у сатемском праиндоевропском или дјејством тзв. **САТЕМИЗАЦИЈЕ**;

= стинд. <**h**> [h], ав. <**z**> [z], стперс. <**d^V**> [d] – леницијом и деорализацијом сатемског пие. [ʃʰ] у индијском а леницијом, дентализацијом и дезаспирацијом у иранском, јерм. <**j**> [dz] – африкативизацијом, дентализацијом и дезаспирацијом сатемског пие. [ʃʰ].

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. <βραχύς> /brakʰús/ < пие. */mrǵʰ-u-s/

= пие. */mrǵʰ-u-s/

≈ ав. <mrǵu-> < пие. */mrǵʰ-u-/

= пие. */mrǵʰ-u-/

2. грч. <ἐκέσθω> /ekʰéstʰō/ < пие. */seǵʰ-e-sdʰō/

= пие. */seǵʰ-e-sdʰō/

= нфг. <EGEDOU>

3. грч. <ἔχεταιῖ> /ékʰetai/ << пие. */seǵʰ-e-toi/³⁶⁸

= пие. */seǵʰ-e-tōi/

= стинд. <sáhate>

³⁶⁸ Правилан исход био би <ἔχεταιῖ>. (Пие. */oi/ > грч. <oi>; в. ПГЈ II.)

4. грч. <ἔχω> /ékʰō/ < пие. */ueǵʰ-o-h₂/
 = пие. */{ueǵʰ-ō-h₂}
 > пие. */{ueǵʰ-ō-h₃} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 = лат. <vehō>
 ≈ стинд. <váhati>, ав. <vazaiti> < пие. */ueǵʰ-e-ti/
 = пие. */{ueǵʰ-e-tj}
5. грч. (хом.) <κίχησῑ> /kíkʰēsi/ < пие. */ǵʰi-ǵʰeh₁-ti/
 = пие. */{ǵʰi-ǵʰēh₁-tj}
 > пие. */{ǵʰi-ǵʰēh₁-tj} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)
 ≈ стинд. <jáhāti>, ав. <zazāiti> < пие. */ǵʰe-ǵʰeh₁-ti/
 = пие. */{ǵʰe-ǵʰēh₁-tj}
 > пие. */{ǵʰe-ǵʰēh₁-tj} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)
6. грч. <λείχω> /léikʰō/ < пие. */leiǵʰ-o-h₂/
 = пие. */{leiǵʰ-ō-h₂}
 > пие. */{leiǵʰ-ō-h₃} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 ≈ лат. <lingō> < пие. */li-n-ǵʰ-o-h₂/
 = пие. */{li-n-ǵʰ-ō-h₂}
 > пие. */{li-n-ǵʰ-ō-h₃} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
7. грч. <ομείχω> /oméikʰō/ < пие. */h₃meiǵʰ-o-h₂/
 = пие. */{h₃mēiǵʰ-ō-h₂} (РИКСОВ ЗАКОН, в. §153)
 > пие. */{h₃mēiǵʰ-ō-h₃} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 ≈ лат. <meiho> > <meiio> > <meiō> < пие. */h₃meiǵʰ-o-h₂/
 = пие. */{h₃mēiǵʰ-ō-h₂} (РИКСОВ ЗАКОН, в. §153)
 > пие. */{h₃mēiǵʰ-ō-h₃} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §217)
 ≈ стинд. <méhati>, ав. <maēzaiti> < пие. */h₃meiǵʰ-e-ti/
 = пие. */{h₃mēiǵʰ-e-tj} (РИКСОВ ЗАКОН, в. §153)
8. грч. <ὄχος> /ókʰos/ < пие. */uoǵʰ-o-s/
 = пие. */{uoǵʰ-o-s}
 = ав. <vāzō>
9. грч. <παχύς> /pakʰús/ < пие. */bʰnǵʰ-u-s/
 = пие. */{bʰnǵʰ-u-s}
 = стинд. <bahúḥ>
10. грч. <τοῖχος> /tōikʰos/ < пие. */dʰoiǵʰ-o-s/
 = пие. */{dʰoiǵʰ-o-s}
 = стинд. <dehaḥ>, ав. <daēzō>

11. грч. <χίων> /kʰiōn/ < пие. */ǵʰi-om-s/
 = пие. */ǵʰi-om-s/
 > пие. */ǵʰi-om-ø/ (ЗИВЕРСОВ И СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §226, 230)
 = јерм. <jiw̄n>

12. грч. <χλωρός> /kʰlōros/ < пие. †/ǵʰlh₃-r-o-s/
 = пие. †(ǵʰlh₃-r-o-s) (H₃-БОЈЕЊЕ, в. §186)
 > пие. †(ǵʰlh₃-r-o-s) (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §221)
 ≈ нфр. <ГЛОУРЕОС> < пие. †/ǵʰlh₃-r-ei-o-s/
 = пие. */ǵʰlh₃-r-ej-o-s/

Микенски примјери из коријена и основа

13. мик. <to-ko- > /tʰoikʰo-/ < пие. */dʰoiǵʰ-o-/
 = пие. */dʰoiǵʰ-o-/
 = грч. <τοῖχο- > итд. (в. прим. 10 горе)

§348 Условљени исход пие. *ǵʰ

Пие. */ǵʰ/ [gʰ]

> пгрч. */kʰ/ [kʰ] – депалатализацијом и обезвучењем пие. [gʰ], грч. <κ>
 – под условом да се у праиндоевропском */ǵʰ/ налази испред које
 аспирате у сљедећем слогу, дисимилацијом аспирације у пгрч. [kʰ] према
 слиједећој аспирати у грчком или дјејством тзв. **ГРАСМАНОВОГ ЗАКОНА**;
 = стинд. <j> [dzʰ] – под истим условом, дисимилацијом аспирације
 у пиир. [dzʰ] према слиједећој аспирати у праиндоиранском или
 дјејством тзв. **ГРАСМАНОВОГ ЗАКОНА**.

Грчки примјери из коријена и основа

14. грч. (хом.) <κίχῆσι> /kikʰēsi/ (ГРАСМАНОВ ЗАКОН) < пие. †/ǵʰi-ǵʰeh₁-ti/
 = пие. †(ǵʰi-ǵʰeh₁-ti)
 > пие. †(ǵʰi-ǵʰeh₁-ti) (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)
 ≈ стинд. <jáhāti>, ав. <zazāiti> (ГРАСМАНОВ ЗАКОН) < пие. †/ǵʰe-ǵʰeh₁-ti/
 = пие. †(ǵʰe-ǵʰeh₁-ti)
 > пие. †(ǵʰe-ǵʰeh₁-ti) (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §214)

§349 Биљешке

Биљешка 1. У наведеним примјерима недостају случајеви општег исхода пие. $*/ǵʰ/$ у староперсијском и старофригијском, али упореди:

15. стперс. ⟨dī-i-**d**^a-a⟩ /didā/ < пие. $*/dʰiǵʰ-/$

= пие. $*/dʰiǵʰ-/$

≈ грч. ⟨τοῖχος⟩ < пие. $*/dʰoiǵʰ-o-s/$

= пие. $*/dʰoiǵʰ-o-s/$

16. стфр. ⟨an-eg-eseti⟩ < пие. $*/seǵʰ-/$

= пие. $*/seǵʰ-/$

≈ грч. ⟨ἔχεται⟩ << $*/seǵʰ-e-toi/$

= пие. $*/seǵʰ-e-toi/$

Биљешка 2. На основу исхода пие. $*/ǵʰ/$ у индоиранском, тј. стинд. ⟨h⟩ [h], ав. ⟨z⟩ [z] и стперс. ⟨dʷ⟩ [d], да се у индоиранском прајезику реконструисати $*/ǵʰ/$ [dʒʰ] и претпоставити услијед сатемизације да пие. $*/ǵʰ/$ [gʰ] > пиир. $*/ǵʰ/$ [ʃʰ].

Биљешка 3. На основу исхода пие. $*/ǵʰ/$ у фригијском, пие. стфр. ⟨g⟩ [g] и нфр. ⟨Γ⟩ [g], да се у прафригијском реконструисати $*/g/$ [g].

Биљешка 4. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. $*/kʰ/$ [kʰ] и пфр. $*/g/$ [g] у грекофригијском прајезику реконструисати $*/ǵʰ/$ [gʰ] и претпоставити да пие. $*/ǵʰ/$ [gʰ] даје пгфр. $*/ǵʰ/$ [gʰ].

Биљешка 5. Према глоталној теорији, пие. $*/ǵʰ/$ било је најпрво [ki]. У класичном ие. прајезику [ki] је дало [gi], одакле пгрч. $*/kʰ/$ [kʰ] постај депапалатализацијом и аспирацијом у прагрчком.

Биљешка 6. У оквиру глоталне теорије и грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. $*/kʰ/$ [kʰ] и пфр. $*/g/$ [g] у грекофригијском прајезику реконструисати $*/g/$ [g] и претпоставити да нуклеарно пие. $*/ǵʰ/$ [gi] > пгфр. $*/g/$ [g].

Биљешка 7. У примјерима пие. $*/ǵʰ/$ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, тј. у #CV-потпозицији у прим. 11, 14 горе, у #C{R̥H}-потпозицији у прим. 12 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, тј. у VCV-потпозицији у прим. 2, 3, 8 горе, у VC{VR̥}-потпозицији у прим. 4 горе, у {R̥}C{VR̥}-позицији у прим. 14 горе, у {R̥}C{R̥}-позицији у прим. 1, 9 горе, у {VR̥}CV-позицији у прим. 10, 13 горе, у {VR̥}C{VR̥}-позицији у прим. 6, 7 горе.

Биљешка 8. Пие. $*/ǵʰ/$ налази се још и у групама консонаната, и то у *CC-групама, нпр. пие. $*/dʰǵʰ/$, $*/ǵʰs/$, у *C{R̥}-групама, нпр. пие. $*/ǵʰ/$, $*/ǵʰm/$, у *CC{R̥}-групама, нпр. пие. $*/ǵʰsr̥/$ и тако даље; в. више у ПГЈ II.

ЛАБИОВЕЛАРНИ ПЛОЗИВИ

Праиндоевропско *kʷ

§350 Условљени исходи пие. *kʷ

Пие. */kʷ/ [kʷ]

> пгрч. */kʷ/ [kʷ], мик. <qv> /kʷ/ [kʷ] – без промјене, грч. дијал. <π> /p/ [p] – фузионисањем пгрч. [kʷ] у еолском,³⁶⁹ грч. <τ> /t/ [t] – под условом да се у праиндоевропском */kʷ/ налази испред */i/ или */e/, палатализацијом пгрч. [kʷ] у грчком,³⁷⁰ а грч. <π> /p/ [p] – под условом да се налази другдје, фузионисањем пгрч. [kʷ] у грчком;³⁷¹

= стфр. <k> [k], нфр. <k> [k] – делабијализацијом пие. [kʷ] у фригијском, лат. <qu> [kʷ] – без промјене;

али, лат. <c> [k] – под условом да се пие. */kʷ/ налази испред лат. <o> или <u>, делабијализацијом пие. [kʷ] у латинском;³⁷²

= стинд. <k> [k], ав. <k> [k], стперс. <kʷ> [k] – делабијализацијом пие. [kʷ] у праиндоиранском, јерм. <kʷ> [kʰ] – делабијализацијом и аспирацијом пие. [kʷ];

али, стинд. <c> [tʃ], ав. <c> [tʃ], стперс. <cʷ> [tʃ] – под условом да се у праиндоевропском */kʷ/ налази испред */i/ или */e/, дјејством ИИР. ПАЛАТАЛИЗАЦИЈЕ.³⁷³

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. <ῥῆπαρ> /hēpar/ < пие. */h₁ēkʷ-r-ø/

= пие. */{h₁ēkʷ-r-ø}/

≈ стинд. <yākr-t>, став. <yākarə>, лат. <iecur> < пие. */h₁ēkʷ-r-ø/

= пие. */{h₁ēkʷ-r-ø}/

2. грч. <πέντε> /pente/ < пие. */penkʷe/

= пие. */{pēnkʷe}/

= стинд. <ráñsa>, млав. <rañsa> (ИИР. ПАЛАТАЛИЗАЦИЈА)

³⁶⁹ В. прим. 9, 10 доле.

³⁷⁰ В. прим. 1, 3 доле.

³⁷¹ В. прим. 2, 4, 5, 6, 7, 8 доле.

³⁷² В. прим. 1 доле.

³⁷³ В. прим. 2, 4, 5, 6, 8, 15, 16, 17 доле.

3. грч. <ποιή> /poínē/ < пие. */k^uoi-n-eh₂-ø/
 = пие. */k^uoi-n-āh₂-ø/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §171)
 > пие. */k^uoi-n-āh₂-ø/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)
 = ав. <kaēnā>
4. грч. <τε> /te/ < пие. */k^ue/
 = пие. */k^ue/
 = стинд. <ca>, ав. <cā>, стперс. <с^а-a> /cā/ (ИИР. ПАЛАТАЛИЗАЦИЈА), стфр. <ke>, нфр. <ke>, лат. <-que>
5. грч. (ат.) <τέτταρες> /téttares/³⁷⁴ < пие. */k^uetur-es/
 = пие. */k^uetur-es/
 ≈ стинд. <catvārah>, ав. <caθβārō> (ИИР. ПАЛАТАЛИЗАЦИЈА) < пие. */k^uetur-es/
 = пие. */k^uetur-es/
6. грч. <τί> /ti/ < пие. */k^u-i-d/
 = пие. */k^u-i-d/
 = стинд. <cit>, ав. <ciṭ> (ИИР. ПАЛАТАЛИЗАЦИЈА), лат. <quid>
7. грч. (хом.) <τίπτει> /típte/ < */k^u-i-d+pe/
 = пие. */k^u-i-d+pe/
 = лат. <quippe>
8. грч. <τίσις> /tísis/ < пие. */k^ui-ti-s/
 = пие. */k^ui-ti-s/
 = стинд. <°citiḥ> (ИИР. ПАЛАТАЛИЗАЦИЈА)

Грчки дијалекатски примјери из коријена и основа

9. еол. <πέμπει> /pémpe/ < пие. */penk^ue/
 = пие. */penk^ue/
 = грч. <πέντει> итд. (в. горе)
10. лезб. <πέσ(σ)υρες> /pés(s)ures/ < пие. */k^uetur-es/
 = пие. */k^uetur-es/
 ≈ ат. <τέτταρες> итд. (в. горе)

Микенски примјери из коријена и основа

11. мик. <-qe> /k^ue/ < пие. */k^ue/
 = грч. <τε> итд. (в. прим. 4 горе)

³⁷⁴ Такође, јон. <τέσσαρες> /téssares/.

§351 Деллабијализација пие. *kʷ

Пие. */kʷ/ [kʷ]

> пие. */k/ [k] – услијед ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈЕ пие. [kʷ] у праиндоевропском;

> пгрч. */k/ [k], мик. <kʷ> /k/ [k], грч. <κ> /k/ [k] – без промјене;

= стинд. <k> [k], ав. <k> [k], стперс. <kʷ> [k] – без промјене, јерм. <kʰ> [kʰ]

– аспирацијом пие. [k], стфр. <k> [k], нфр. <κ> [k] – без промјене,

лат. <c> [k] – без промјене.

Грчки примјери из коријена и основа

12. грч. <βουκόλος> /bōkólos/ < пие. †/gʷh₃-eu+kʷolH-o-s/

= пие. †{gʷh₃-ōu+kʷolH-o-s} (H₃-BOJEHE, в. §181)

> пие. †{gʷh₃-ōu+kʷolH-o-s} (ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈА, в. §211)

13. грч. <λύκος> /lúkos/ < пие. */lukʷ-o-s/³⁷⁵

= пие. *{lukʷ-o-s}

> пие. *{luk-o-s} (ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈА, в. §211)

Микенски примјери из коријена и основа

14. мик. <qo-u-ko-ro> /gʷoukolos/ < пие. †/gʷh₃-eu+kʷolH-o-s/

= грч. <βουκόλος> итд. (в. прим. 12 горе)

§352 Биљешке

Биљешка 1. Противпримјери палатализације пие. */kʷ/ у грчком постају често услијед парадигматске реституције непалатализованог исхода у грчком.

15. хом. <ἔπειος> << пие. */uekʷ-es-os/

= пие. *{uekʷ-es-os}

= стинд. <vácasah> (ИИР. ПАЛАТАЛИЗАЦИЈА)

– умјесто *(<ἔτεος>), према <ἔπος> < */uekʷ-os-ø/

= пие. *{uekʷ-os-ø}

16. грч. <ἔλιπε> << пие. */h₁e-likʷ-e-t/

= пие. *{uekʷ-es-os}

= стинд. <áricat> (ИИР. ПАЛАТАЛИЗАЦИЈА), јерм. <elik>

– умјесто *(<ἔλιπε>) према <ἔλιπον> < */h₁e-likʷ-o-m/

= пие. *{h₁e-likʷ-ō-m}

³⁷⁵ Умјесто */ulkʷ-o-s/, метатезом /ul/ > /lu/ у праиндоевропском; ул. лат. <lupus> (из сабелског).

17. грч. <ἔπειται> << пие. */sekʷ-e-toi/

= пие. */sekʷ-e-toi/

= > стинд. <sácaite>, ав. <hacaite> (ИИР. ПАЛАТАЛИЗАЦИЈА)

– умјесто */ἔπειται/ према <ἔπειται/ < */sekʷ-o-/

= пие. */sekʷ-o-/

Биљешка 2. На основу исхода пие. */kʷ/ у индоиранском, стинд. <k> [k], ав. <k> [k] и стперс. <kʷ> [k], дâ се у индоиранском прајезику реконструисати */k/ [k] и претпоставити да пие. */kʷ/ [kʷ] > пиир. */k/ [k]; према томе, исход пие. */kʷ/ подударара се са исходом пие. */k/, које такође даје пиир. */k/.

Биљешка 3. На основу исхода пие. */kʷ/ у фригијском, стфр. <k> [k] и нфр. <k> [k], као и чињенице да пие. */kʷ/ не подлијеже палатализацији, дâ се у фригијском прајезику реконструисати */kʷ/ [kʷ].

Биљешка 4. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пргч. */kʷ/ [kʷ] и пфр. */kʷ/ [kʷ] у грекофригијском прајезику реконструисати */kʷ/ [kʷ] и претпоставити да пие. */kʷ/ [kʷ] > пгфр. */kʷ/ [kʷ].

Биљешка 5. Према глоталној теорији, пие. */kʷ/ било је најпрво [kʷ]. У класичном ие. прајезику [kʷ] је дало [kʷ], а одакле је пргч. */kʷ/ [kʷ] без промјене.

Биљешка 6. У оквиру глоталне теорије и грекофригијске хипотезе дало би се претпоставити да нуклеарно пие. */kʷ/ [kʷ] даје пгфр. */kʷ/ [kʷ].

Биљешка 7. У наведеним примјерима пие. */kʷ/ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, и то у #CV-потпозицији у прим. 4, 5, 10, 11 горе, у #C{R}-потпозицији у прим. 6, 7, 8 горе, у #C{VR}-потпозицији у прим. 3 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у VC{R}-потпозицији у прим. 1 горе, у {R}CV-потпозицији у прим. 13 горе, у {VR}CV-потпозицији у прим. 2, 9 горе, у {VR}C{VR}-потпозицији у прим. 12, 14 горе.

Биљешка 8. Пие. */kʷ/ налази се још у групама консонаната, и то у *CC-групама, нпр. пие. */kʷt/, у *C{R}-групама, у *CCC-групама, нпр. пие. */kʷsp/, у C{R}-групама, нпр. пие. */kʷj/, у CC{R}-групама, нпр. пие. */kʷh/ и тако даље; в. више у ПГЈ II.

Праиндоевропско *gʷ

§353 Условљени исходи пие. *gʷ

Пие. */gʷ/ [gʷ]

- > пгрч. */gʷ/ [gʷ], мик. <qV> /gʷ/ [gʷ] – без промјене, грч. дијал. <β> /b/ [b] – фузионисањем пгрч. [gʷ] у еолском, грч. <δ> /d/ [d] – под условом да се у праиндоевропском */gʷ/ налази испред */e/, палатализацијом пгрч. [gʷ] у грчком,³⁷⁶ а <β> /b/ [b] – под условом да се налази другдје, фузионисањем пгрч. [gʷ] у грчком;³⁷⁷
- = стфр. <к> [k], нфр. <K> [k] – обезвучењем у прафригијском и делабијализацијом у фригијском, лат. <v> [w] – леницијом у латинском; али, лат. <g> [g] под условом да се пие. */gʷ/ налази испред лат. <o> или <u>, делабијализацијом пие. [gʷ] у латинском;
- = стинд. <g> [g], ав. <g> [g], стперс. <gʰ> [g] – делабијализацијом пие. [gʷ] у праиндоиранском, јерм. <к> [k] – делабијализацијом и обезвучењем пие. [gʷ]; али, стинд. <ǰ> [dʒ], ав. <ǰ> [dʒ], стперс. <ǰʰ> [dʒ] – под условом да се у праиндоевропском */gʷ/ налази испред */e/, дјејством ИИР. ПАЛАТАЛИЗАЦИЈЕ.³⁷⁸

Грчки примјери из коријена и основа

1. грч. <βάλανος> /bálanos/ < пие. */gʷh₂-en-o-s/ = пие. */gʷh₂-an-o-s/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §123)
2. грч. (беот.) <βανά> /baná/ < пие. */gʷn-eh₂-ø/ = пие. */gʷn-āh₂-ø/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §171) > пие. */gʷn-āh₂-ø/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215) = стинд. <gná>, ав. <gəṇā>
3. грч. <βαρός> /barús/ < пие. */gʷrh₂-u-s/ = пие. */gʷrh₂-u-s/ = стинд. <gurúh>
4. грч. <βατός> /batós/ < пие. */gʷm-t-o-s/ = пие. */gʷm-t-o-s/ = стинд. <gatáh>, лат. <ventus>

³⁷⁶ В. прим. 8, 9 доле.

³⁷⁷ В. прим. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12 доле.

³⁷⁸ В. прим. 6, 14, 15 доле.

5. грч. <βίος> /bíos/ < пие. */gʷh₃-i-o-s/
 = пие. */gʷh₃-i-o-s/
 > пие. */gʷi-h₃-o-s/ {gʷi-h₃-o-s} (Н-МЕТАТЕЗА, в. §207)
6. грч. (хом.) <βιός> /biós/ < пие. */gʷih₂-o-s/
 = пие. */gʷih₂-o-s/
 ≈ стинд. <jiyā-)> (ИИР. ПАЛАТАЛИЗАЦИЈА) < пие. */gʷieh₂-/
 = пие. */gʷiāh₂-/
 > пие. */gʷjāh₂- (ЗИВЕРСОВ ЗАКОН, в. §230)
 ≈ млав. <jiā)> (ИИР. ПАЛАТАЛИЗАЦИЈА) < пие. */gʷieh₂-s/
 = пие. */gʷiāh₂-s/
 > пие. */gʷjāh₂-s (ЗИВЕРСОВ ЗАКОН, в. §230)
7. грч. <βούς> /bōs/ < пие. */gʷeh₃-u-s/
 = пие. */gʷōh₃-u-s (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §124)
 = стинд. <gāuh), ав. <gāuš)
8. грч. <δέλεαρ> /dēlear/ < пие. */gʷelh₁-ur-ø/
 = пие. */gʷelh₁-ur-ø/
9. грч. <δελφύς> /delpʰús/ < пие. */gʷelbʰ-u-s/
 = пие. */gʷelbʰ-u-s/
10. грч. (дор.) <ἔβᾰν> /ébān/ < пие. */h₁e-gʷeh₂-m/
 = пие. */h₁e-gʷāh₂-m (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §171)
 > пие. */h₁e-gʷā-m (СТАНГОВ ЗАКОН, в. §225)
 = стинд. <āgāt), став. <gāt)
11. грч. 3sg <ἔβῆ)> /ébē/³⁷⁹ < пие. */(h₁e-)gʷeh₂-t/
 = пие. */(h₁e-)gʷāh₂-t (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §171)
 > пие. */(h₁e-)gʷāh₂-t (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)
12. грч. <ἔρεβος> /érebos/ < пие. */h₁regʷ-os-ø/
 = пие. */h₁regʷ-os-ø/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §151)
 = јерм. <erek)

³⁷⁹ Такође, хом. <βῆ)> /bē/.

§354 Деллабијализације пие. *gʷ

Пие. */gʷ/ [gʷ]

> пие. */g/ [g] – услијед ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈЕ [kʷ] у праиндоевропском;³⁸⁰

> пгрч. */g/ [g], мик. <kV> /g/ [g], грч. <γ> /g/ [g] – без промјене;

= стинд. <g> [g], ав. <g> [g], стперс. <gʰ> [g] – без промјене, јерм. <k> [k]

– обезвучењем пие. [g], стфр. <k> [k], нфр. <κ> [k] – обезвучењем пие. [g]

у прафригијском, лат. <g> [g] – без промјене.

Грчки примјери из коријена и основа

13. грч. <γυνή> /gynḗ/ < пие. */gʷon-eh₂-ø/

> пие. */gʷon-āh₂-ø/ (H₂-БОЈЕЊЕ, в. §171)

> пие. */gʷon-āh₂-ø/ (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ, в. §215)

> пгрч. */gynā/ (КОУГИЛОВ ЗАКОН и ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈА, в. §211, 253)

§355 Биљешке

Биљешка 1. Противпримјери палатализације пие. */gʷ/ постају често услијед парадигматске реституције непалатализованог исхода у грчком.

14. грч. <Ἐρεβος> << пие. */h₁regʷ-es-os/

= пие. */h₁regʷ-es-os/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §151)

= стинд. <rājasaḥ> (ИИР. ПАЛАТАЛИЗАЦИЈА) < */h₁regʷ-es-os/

= пие. */h₁regʷ-es-os/ (RIX-ОВ ЗАКОН, в. §151)

– умјесто */Ἐρεβος<, према <Ἐρεβος> < */h₁regʷ-os-ø/

= пие. */h₁regʷ-os-ø/ (РИКСОВ ЗАКОН, в. §151)

15. грч. <σέβεταιί> << пие. */tiegʷ-e-toi/

= пие. */tjegʷ-e-toi/

= стинд. <tyájate> (ИИР. ПАЛАТАЛИЗАЦИЈА)

– умјесто */σέβεταιί<, према <σέβο-μαί> < */tiegʷ-o-/

= пие. */tjegʷ-o-}

Биљешка 2. На основу исхода пие. */gʷ/ у индоиранском, тј. стинд. <g> [g], ав. <g> [g] и стперс. <gʰ> [g], да се у индоиранском прајезику реконструисати */g/ [g] и претпоставити да пие. */gʷ/ [gʷ] > */g/ [g]; према томе, исход пие. */gʷ/ подудар се са исходом пие. */g/, које такође даје пиир. */g/.

³⁸⁰ Или деллабијализацијом која бива испред секундарног */u/ које постаје од пие. /o/ дјејством Коугиловог закона; в. §253.

Биљешка 3. На основу исхода̂ пие. $*/gʷ/$ у фригијском, тј. стфр. ⟨k⟩ [k] и нфр. ⟨κ⟩ [k], као и чињенице да пие. $*/gʷ/$ не подлијеже палатализацији, да̂ се у фригијском прајезику реконструисати $*/kʷ/$ [kʷ].

Биљешка 4. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. $*/gʷ/$ [gʷ] и пфр. $*/kʷ/$ [kʷ] у грекофригијском прајезику реконструисати $*/gʷ/$ [gʷ] и претпоставити да пие. $*/gʷ/$ [gʷ] даје пгфр. $*/gʷ/$ [gʷ].

Биљешка 5. Према глоталној теорији, пие. $*/gʷ/$ било је најпрво [ʔkʷ]. У класичном ие. прајезику [ʔkʷ] је дало [ʔkʷ] ~ [ʔgʷ], одакле пгрч. $*/gʷ/$ [gʷ] постаје деглотализацијом факултативне варијанте [ʔgʷ] у прагрчком.

Биљешка 6. У оквиру глоталне теорије и грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. $*/gʷ/$ [gʷ] и пфр. $*/kʷ/$ [kʷ] у грекофригијском прајезику реконструисати $*/Gʷ/$ [ʔkʷ] ~ [ʔgʷ] и претпоставити да нуклеарно пие. $*/gʷ/$ [ʔkʷ] ~ [ʔgʷ] > пгфр. $*/ʔGʷ/$ [ʔkʷ] ~ [ʔgʷ].

Биљешка 7. У наведеним примјерима пие. $*/gʷ/$ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, и то у #CV-потпозицији, у прим. 7, 8, 13 горе, у #C{R}-потпозицији у прим. 1, 2, 3, 4, 5, 6 горе, у #C{VR}-потпозицији у прим. 9, 11 горе, б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у VCV-потпозицији у прим. 12 горе, у VC{VR}-потпозицији у 10, 11 горе.

Биљешка 8. Пие. $*/gʷ/$ налази се још у групама консонаната, и то C{R}-групама, нпр. пие. $*/gʷh_3/$, $*/gʷh_1/$ и тако даље; в. више у ПГЈ II.

Праиндоевропско $*gʷh$

§356 Условљени исход пие. $*gʷh$

Пие. $*/gʷh/$ [gʷh]

> пгрч. $*/kuh/$ [kʰh], мик. ⟨qV⟩ /kuh/ [kʰh] – обезвучењем пие. [gʷh] у прагрчком, грч. дијал. ⟨φ⟩ /pʰ/ [pʰ] – фузионисањем пгрч. [kʰh] у еолском,³⁸¹ грч. ⟨θ⟩ /tʰ/ [tʰ] – под условом да се у праиндоевропском $*/gʷh/$ налази испред $*/e/$, палатализацијом пгрч. [kʰh] у грчком,³⁸² а ⟨φ⟩ /pʰ/ [pʰ] – под условом да се налази другдје, фузионисањем пгрч. [kʰh] у грчком;³⁸³

³⁸¹ В. прим. 6 доле.

³⁸² В. прим. 1, 2, 3 доле.

³⁸³ В. прим. 4, 5 доле.

- = стфр. ⟨**g**⟩ [g], нфр. ⟨**G**⟩ [g] – дезаспирацијом у прафригијском и делабијализацијом у фригијском;
- = лат. ⟨**f**⟩ [f] – под истим и додатним условом, тј. да се у праиндоевропском /g^{uh}/ налази другдје и то у #CV-позицији, обезвучењем и леницијом пие. [g^{wh}] у праиталском и фузионисањем пит. [x^w] у латинском, а ⟨**v**⟩ [w] – под условом и додатним условом да се налази другдје, и то у VCV-позицији, леницијом пие. [g^{wh}] у праиталском и додатном леницијом пит. [ɣ^w] у латинском;
- али, лат. ⟨**g**⟩ [g] – под условом да се пие. /g^{uh}/ налази испред лат. ⟨**u**⟩ или ⟨**o**⟩, делабијализацијом [k^{wh}] у латинском, ⟨**gu**⟩ [g^w] – под условом да се налази иза лат. ⟨**n**⟩, дезаспирацијом пие. [g^{wh}] у латинском;
- = стинд. ⟨**gh**⟩ [g^h], ав. ⟨**g**⟩ [g], стперс. ⟨**g**^V⟩ [g] – делабијализацијом пие. [g^{wh}] у праиндоиранском и дезаспирацијом у праиранском, јерм. ⟨**g**⟩ [g] – делабијализацијом и дезаспирацијом пие. [g^{wh}];
- али, стинд. ⟨**h**⟩ [h], ав. ⟨**j**⟩ [dʒ], стперс. ⟨**j**^V⟩ [dʒ] – под условом да се у праиндоевропском */g^{uh}/ налази испред пие. */e/ или */i/, дјејством ИИР. ПАЛАТАЛИЗАЦИЈЕ,³⁸⁴ а млав. ⟨**ž**⟩ [ʒ] – под истим и додатним условом, тј. да се налази испред пие. */e/ или */i/ а у VCV-позицији, дјејством ИИР. ПАЛАТАЛИЗАЦИЈЕ и леницијом и дентализацијом став. [dʒ] у младоавестијском;³⁸⁵
- али, млав. ⟨**ʎ**⟩ [ɣ] – под условом да се не налази испред пие. */e/ или */i/ другдје а у VCV-позицији, леницијом став. [g] у младоавестијском;
- али, јерм. ⟨**ǰ**⟩ [dʒ] – под истим условом, тј. да се у праиндоевропском */g^{uh}/ налази испред пие. */e/, дјејством ЈЕРМ. ПАЛАТАЛИЗАЦИЈЕ.³⁸⁶

Грчки примјери из коријена и основа

- грч. ⟨**θερμός**⟩ /t^hermós/ < пие. */g^{uh}er-m-o-s/
= пие. */g^{uh}er-m-o-s/
= јерм. ⟨**ǰerm**⟩
- грч. ⟨**θέρος**⟩ /t^héros/ < пие. */g^{uh}er-os-ø/
= пие. */g^{uh}er-os-ø/

³⁸⁴ В. прим. 2, 5 доле.

³⁸⁵ В. прим. 5 доле.

³⁸⁶ В. прим. 1 доле.

≈ стинд. ⟨hárāḥ⟩ (ИИР. ПАЛАТАЛИЗАЦИЈА) < пие. †/g^{uh}er-es-ø/³⁸⁷

= пие. *{g^{uh}e_r-es-ø}

3. грч. ⟨θήρ⟩ /t^hēr/ < пие. */ǵ^heh₁r-s/ >> */g^{uh}eh₁r-s/

= пие. {g^{uh}e_h1r-s}

> пие. *{g^{uh}e_h1r-ø} (АКУТСКО ДУЖЕЊЕ и СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН, в. §214, 226)

4. грч. (јон.) ⟨νίφα⟩ /ni^pha/ < пие. */snig^{uh}-m/

= пие. *{snig^{uh}-m}

= лат. ⟨ni^vem⟩

5. грч. ⟨ὄφις⟩ /óphis/ < пие. */h₃eg^{uh}-i-s/

= пие. *{h₃ög^{uh}-i-s}

= стинд. ⟨áhiḥ⟩, млав. ⟨ažiš⟩

Грчки дијалекатски примјери из коријена и основа

6. еол. ⟨φήρ⟩ /p^hēr/ < пие. */ǵ^heh₁r-s/ >> */g^{uh}eh₁r-s/

= грч. ⟨θήρ⟩ итд. (в. горе)

§357 Деллабијализације пие. *g^{uh}

Пие. */g^{uh}/ [g^{wh}]

> пие. */g/ [g^h] – услијед ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈЕ [k^w] у праиндоевропском;

> пгрч. */k^h/ [k^h], мик. ⟨kV⟩ /k^h/, грч. ⟨χ⟩ – обезвучењем пие. [g^h] у прагрчком;

= стинд. ⟨gh⟩ [g^h], ав. ⟨g⟩ [g], стперс. ⟨g^v⟩ [g] – без промјене у индијском

а дезаспирацијом пие. [g^h] у иранском, јерм. ⟨g⟩ [g] – дезаспирацијом

пие. [g^h], стфр. ⟨g⟩ [g], нфр. ⟨Г⟩ [g] – дезаспирацијом пие. [g^h] у пра-

фригијском, лат. ⟨h⟩ [h] – леницијом и деорализацијом пие. [g^h] у латинском.

Грчки примјери из коријена и основах

7. грч. ⟨ἐλαχύς⟩ < пие. */h₁lng^{uh}-u-s/

= пие. *{h₁lng^{uh}-u-s} (РИКСОВ ЗАКОН, §151)

> пие. *{h₁lng^{uh}-u-s} (ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈА, в. §211)

≈ стинд. ⟨laghúḥ⟩ / ⟨raghúḥ⟩ < пие. */h₁lng^{uh}-u-s/

= пие. *{h₁lng^{uh}-u-s} (РИКСОВ ЗАКОН, §151)

= пие. *{h₁lng^{uh}-u-s} (ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈА, в. §211)

³⁸⁷ Умјесто */g^{uh}er-os-ø/, аналогијом према gen sg */g^{uh}er-es-os/; ун. хом. gen sg ⟨θέρεος⟩.

§358 Биљешке

Биљешка 1. Противпримјери палатализације пие. */g^{uh}/ постају често услијед парадигматске реституције непалатализованог исхода у грчком.

8. грч. <veíφei> << пие. */snei^guh-e-ti/
 = пие. */snei^guh-e-ti/
 = лат. <nīvit>
 – умјесто */veíθei), према <veíφouōi> < */snei^guh-o-nti/
 = пие. */snei^guh-o-nti/

Биљешка 2. На основу исхода̂ пие. */g^{uh}/ у индоиранском, тј. стинд. <gh> [g^h], ав. <g> [g] и стперс. <g^v> [g], да̂ се у индоиранском прајезику реконструисати */g^h/ [g^h] и претпоставити да пие. */g^{uh}/ [g^{wh}] > */g^h/ [g^h] делабијализацијом; према томе, исход пие. */g^{uh}/ подудара се са исходом пие. */g^h/, које такође даје пиир. */g^h/.

Биљешка 3. На основу исхода̂ пие. */g^{uh}/ у фригијском, тј. стфр. <g> [g] и нфр. <Γ> [g], као и чињенице да пие. */g^{uh}/ у фригијском не подлијеже палатализацији, да̂ се у фригијском прајезику реконструисати */g^u/ [g^w].

Биљешка 4. У оквиру грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */k^{uh}/ [k^{wh}] и пфр. */g^u/ [g^w] у прагрекофригијском језику реконструисати */g^{uh}/ [g^{wh}] и претпоставити да пие. */g^{uh}/ [g^{wh}] > пфр. */g^u/ [g^w].

Биљешка 5. Према глоталној теорији, пие. */g^{uh}/ било је најпрво [k^w]. У класичном ие. прајезику [k^w] је дало [g^w], одаке пгрч. */k^{uh}/ [k^{wh}] постаје обезвучењем и аспирацијом у прагрчком.

Биљешка 6. У оквиру глоталне теорије и грекофригијске хипотезе дало би се на основу пгрч. */k^{uh}/ [k^{wh}] и пфр. */g^u/ [g^w] у грекофригијском прајезику реконструисати */g^{uh}/ [g^w] и претпоставити да нуклеарно пие. */g^{uh}/ [g^w] > пфр. */g^u/ [g^w].

Биљешка 7. У примјерима пие. */g^{uh}/ налази се: а. у превокалској позицији на почетку ријечи, и то у #CV-потпозицији у прим. 2 горе, у #C{VR}-потпозицији у прим. 1, 6 горе; б. у интервокалској позицији у средини ријечи, и то у VC{R}-потпозицији у прим. 5 горе, у {R}C{R}-потпозицији у прим. 4, 7 горе.

Биљешка 8. Пие. */g^{uh}/ налази се још и у групама консонаната, и то у *CC-групама, нпр. пие. */d^hg^{uh}/, */sg^{uh}/, у *C{R}-групама, нпр. пие. */g^{uh}ŋ/, */g^{uh}r/, и тако даље; в. више у ПГЈ II.

ВРЕЛА ОБРАЂЕНИХ ПРАГРЧКИХ ИСХОДА

§359 Пгрч. \emptyset

- од пие. */**h**₁/ (> пие. *{h₁} [ʔ] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */h₁/) – аферезом и синкопом пие. [ʔ] у прагрчком, в. §296;
- од пие. */**h**₂/ (> пие. *{h₂} [ʕ] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */h₂/) – аферезом и синкопом пие. [ʕ] у прагрчком, в. §300;
- од пие. */**h**₃/ (> пие. *{h₃} [ʕ^w] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */h₃/) – аферезом и синкопом пие. [ʕ^w] у прагрчком, в. §303;
- од пие. */**h**/ [ʔ/ʕ/ʕ^w] (> пие. *{h} [əʔ/əʕ/əʕ^w] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */h/, пие. \emptyset – дјецтвом СОСОРИОВОГ ЕФЕКТА) – без промјене в. §299;
- од пие. */**t**/ [t] – под условом да се у праиндоевропском налази у VC#- или *{ \widehat{Vn} }C#-позицији, апокопом пие. [t] у прагрчком, в. §328;
- од пие. */**d**/ [d] – под условом да се у праиндоевропском налази у VC#-позицији, апокопом пие. [d] у прагрчком, в. §331;
- од пие. */**k**/ [ki] – под условом да се у праиндоевропском налази у VC#-позицији, апокопом пие. [ki] у прагрчком в. §343.

§360 Пгрч. */**a**/ [a]

- од пие. */**e**/ [e] (> пие. *{a} [a] – услијед *H₂-БОЈЕЊА пие. */e/) – без промјене, в. §250;
- од пие. */**h**₂/ (> пие. *{h₂} [əʕ] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */h₂/, пие. [ɐ] – спуштањем и глотализацијом пие. [ə]) – спуштањем, отварањем и деглотализацијом пие. [ɐ] у прагрчком, в. §298;
- од пие. */**h**₂/ (> пие. *{h₂} [əʕ] – дјецтвом РИКСОВОГ ЗАКОНА, пие. [ɐ] – спуштањем и глотализацијом пие. [ə]) – спуштањем, отварањем и деглотализацијом пие. [ɐ] у прагрчком в. §298.

§361 Пгрч. */**ā**/ [ā]

- од пие. */**m**/ (> пие. *{m̥} [ə̃m] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */m/) – назализацијом и спуштањем пие. [ə̃] у прагрчком, в. §273;
- од пие. */**n**/ (> пие. *{n̥} [ə̃n] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */n/) – назализацијом и спуштањем пие. [ə̃] у прагрчком, в. §277.

§362 Пгрч. */ā/ [a:]

1. од пие. */ē/ [e:] (> пие. */ā/ [a:] – услијед *H₂-БОЈЕЊА пие. */ē/ – без промјене.

§363 Пгрч. */b/ [b]

1. од пие. */b/ [b] – без промјене, в. §322.

§364 Пгрч. */d/ [d]

1. од пие. */d/ [d] – без промјене, в. §330.

§365 Пгрч. */e/ [e]

1. од пие. */e/ [e], без промјене, в. §249;
2. од пие. */h₁/ (> пие. */{h_{1}}}[əʔ] – услијед АЛОФОНИЈЕ пие. */h₁/, пие. [ə] – глотализацијом пие. [ə] – деглотализацијом и спуштањем пие. [ə] у прагрчком, в. §295;
3. од пие. */h₁/ (> пие. */{h_{1}}}[əʔ] – дјејством РИКСОВОГ ЗАКОНА, пие. [ə] – глотализацијом пие. [ə] – деглотализацијом и спуштањем пие. [ə] у прагрчком, в. §295.

§366 Пгрч. */ē/ [e:]

1. од пие. */ē/ [e:] – без промјене, в. §255;
2. од пие. */e/ [e] (> пие. */ē/ [e:] – услијед МОНОСИЛАБИЧКОГ ДУЖЕЊА пие. [e]) – без промјене.

§367 Пгрч. */g/ [g]

1. од пие. */g/ [g] – без промјене, в. §338;
2. од пие. */ǵ/ [gi] – депалатализацијом пие. [gi] у прагрчком, в. §345;
3. од пие. */gʷ/ [gʷ] (> пие. */g/ [g] – услијед ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈЕ пие. [gʷ]) – без промјене, в. §354.

§368 Пгрч. */gʷ/ [gʷ]

1. од пие. */gʷ/ [gʷ] – без промјене, в. §353.

§369 Пгрч. */h/

1. од пие. */s/ [s] – под условом да се у праиндоевропском налази у #CV- или VCV-позицији, деорализацијом пие. [s] у прагрчком, в. §317.

§370 Пгрч. */(h)u/ [(h)u]

- од пие. */u/ (> пие. */{u} [u] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */u/) – под условом да се у праиндоевропском налази у #R}C-позицији, h-протезом у прагрчком, в. §292.

§371 Пгрч. */i/ [i]

- од пие. */i/ (> пие. */{i} [i] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */i/) – без промјене, в. §289.

§372 Пгрч. */ī/ [i:]

- од пие. */i/ (> пие. */{i} [i] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */i/, пие. */{ī} [i:] – услијед МОНОСИЛАБИЧКОГ ДУЖЕЊА пие. [i]) – без промјене.

§373 Пгрч. */i̯/ [j]

- од пие. */i/ (> пие. */{i̯} [j] услијед АЛОФОНИЈЕ пие. /i/) – под условом да се у праиндоевропском налази у V{R}V позицији, без промјене, в. §290.

§374 Пгрч. */k/ [k]

- од пие. */k/ [k] – без промјене, в. §336;
- од пие. */k̥/ [k̥] – депалатализацијом пие. [k̥] у прагрчком, в. §342;
- од пие. */kʷ/ [kʷ] (> пие. */k/ [k] услијед ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈЕ пие. [kʷ]) – без промјене, в. §351.

§375 Пгрч. */kʰ/ [kʰ]

- од пие. */gʰ/ [gʰ] – обезвучењем пие. [gʰ] у прагрчком, в. §340;
- од пие. */gʰ/ [gʰ] – депалатализацијом и обезвучењем пие. [gʰ] у прагрчком, в. §347;
- од пие. */gʰ/ [gʰ] (> пие. */gʰ/ [gʰ] – услијед ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈЕ пие. [gʰ]) – обезвучењем пие. [gʰ] у прагрчком, в. §357.

§376 Пгрч. */kʷ/ [kʷ]

- од пие. */kʷ/ [kʷ] – без промјене, в. §350.

§377 Пгрч. */kʰ/ [kʰ]

- од пие. */gʰ/ [gʰ] – обезвучењем пие. [gʰ] у прагрчком, в. §356.

§378 Пгрч. */l/ [l]

1. од пие. */l/ (> пие. *{l} [l] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */l/)
– без промјене, в. §286.

§379 Пгрч. */l̥/ [əl/ə]

1. пие. */l/ (> пие. *{l̥} [əl] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */l/)
– дјелимичном метатезом пие. [əl] у прагрчком, в. §285.

§380 Пгрч. */m/ [m]

1. од пие. */m/ (> пие. *{m} [m] – услијед АЛОФОНИЈЕ пие. */m/)
– без промјене, в. §275.

§381 Пгрч. */n/ [n]

1. од пие. */n/ (> пие. *{n} [n] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */n/)
– без промјене, в. §279.

§382 Пгрч. */o/ [o]

1. од пие. */o/ [o] – без промјене, в. §252;
2. од пие. */e/ [e] (> пие. *{ö} [ø] – услијед *H₃-БОЈЕЊА пие. */e/)
– затварањем пие. [ø] у прагрчком, в. §250;
3. од пие. */h₃/ (> пие. *{h₃} [əŋʷ] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */h₃/,
пие. [ə:] – глотализацијом, подизањем и лабијализацијом пие. [ə])
– деглотализацијом и затварањем пие. [ə:] у прагрчком, в. §302;
4. од пие. */h₃/ (> пие. *{h₃} [əŋʷ] услијед РИКСОВОГ ЗАКОНА,
пие. [ə:] – глотализацијом, подизањем и лабијализацијом пие. [ə])
– деглотализацијом и затварањем пие. [ə:] у прагрчком, в. §302.

§383 Пгрч. */ō/ [o:]

1. од пие. */ō/ [o:] – без промјене, в. §257;
2. од пие. */o/ [o] (> /ō/ [o:] – услијед МОНОСИЛАБИЧКОГ ДУЖЕЊА пие. */o/)
– без промјене.

§384 Пгрч. */p/ [p]

1. од пие. */p/ [p] – без промјене, в. §320.

§385 Пгрч. */pʰ/ [pʰ]

1. од пие. */bʰ/ [bʰ] – обезвучењем пие. [bʰ] у прагрчком, в. §324.

§386 Пгрч. */r/ [r]

1. од пие. */r/ (> пие. *{r} [r] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */r/) – без промјене, в. §283.

§387 Пгрч. */r̥/ [ər̥r̥ə]

1. од пие. */r/ (> пие. *{r} [ər̥] – услијед АЛОФОНИЈЕ пие. */r/) – дјелимичном метатезом пие. [ər̥] у прагрчком, в. §281.

§388 Пгрч. */s/ [s]

1. од пие. */s/ [s] – под условом да се у пие. налази у VC#-позицији, без промјене в. §317.

§389 Пгрч. */t/ [t]

1. од пие. */t/ [t] – без промјене, в. §327.

§390 Пгрч. */tʰ/ [tʰ]

1. од пие. */dʰ/ [dʰ] – обезвучењем пие. [dʰ] у прагрчком, в. §333.

§391 Пгрч. */u/ [u]

1. од пие. */u/ (> пие. *{u} [u] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */u/) – без промјене, в. §292;
2. од пие. */o/ [o] – под условом да се у праиндоевропском налази између којег назала или ликвиде и којег лабијала или лабиовелара, или обрнуто, подизањем пие. [o] у прагрчком или дјејством тзв. КОУГИЛОВОГ ЗАКОНА, в. §253;
3. од пие. */h₃/ (> пие. *{h₃} [əᶯ] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */h₃/, пие. [əᶯ] – глотализацијом, подизањем и лабијализацијом пие. [ə]) – под условом да се у праиндоевропском налази између којег назала или ликвиде и којег лабијала или лабиовелара, или обрнуто, подизањем и деглотализацијом пие. [əᶯ] у прагрчком те подизањем пгрч. [o] или дјејством тзв. КОУГИЛОВОГ ЗАКОНА), в. §302.

§392 Пгрч. */ū/ [u:]

1. од пие. */u/ (> пие. *{u} [u] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */u/, пие. *{ū} [u:] – услијед МОНОСИЛАБИЧКОГ ДУЖЕЊА пие. [u]) – без промјене.

§393 Пгрч. */w/ [w]

1. од пие. */u/ (> пие. *{u} – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */u/) – без промјене, в. §293.

§394 Пгрч. */z/ [dz]

1. од пие. */i/ (> пие. *{i} [j] – услијед АЛОФОНИЈЕ пие. */i/) – под условом да се у праиндоевропском налази на почетку ријечи, **африкацијом** и **дентализацијом** пие. [j] у прагрчком, в. §290.

ВРЕЛА ОБРАЂЕНИХ МИКЕНСКИХ ИСХОДА

§395 Мик. \emptyset

- од пие. */**h**₁/ (> пие. *{h₁} [ʔ] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */h₁/, пгрч. \emptyset – афerezом и синкопом пие. [ʔ] у прагрчком), в. §296;
- од пие. */**h**₂/ (> пие. *{h₂} [ʔ] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */h₂/, пгрч. \emptyset – афerezом и синкопом пие. [ʔ] у прагрчком), в. §300;
- од пие. */**h**₃/ (> пие. *{h₃} [ʔ^w] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */h₃/, пгрч. \emptyset – афerezом и синкопом пие. [ʔ^w] у прагрчком), в. §303;
- од пие. */**h**/ [ʔ/ʔ/ʔ^w] (> пие. *{h} [əʔ/əʔ/əʔ^w] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */h/, пие. \emptyset – дјејством СОСИРОВОГ ЕФЕКТА, пгрч. \emptyset – без промјене), в. §299;
- од пие. */**i**/ (> пие. *{i} [j] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */i/, пгрч. */j/ [j] – без промјене) – под условом да се у праиндоевропском налази у V{R}V-позицији, синкопом пгрч. [j] у микенском, в. §290;
- од пие. */**t**/ [t] (> пгрч. \emptyset – под условом да се налази у VC#-или *{Vn}C#-позицији, апокопом пие. [t] у прагрчком), в. §238;
- од пие. */**d**/ [d] (> пгрч. \emptyset – под условом да се у праиндоевропском налази у VC#-позицији, апокопом пие. [d] у прагрчком), в. §331;
- од пие. */**k**/ [k] (> пгрч. \emptyset – под условом да се у праиндоевропском налази у VC#-позицији, апокопом пие. [k] у прагрчком), в. §343.

§396 Мик. /**a**/ [a], што се пише као <a>, <Ca>

- од пие. */**e**/ [e] (> пие. *{a} [a] – услијед *H₂-БОЈЕЊА пие. */e/, пгрч. /a/ [a] – без промјене), в. §250;
- од пие. */**h**₂/ (> пие. *{h₂} [əʔ] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */h₂/, пие. [ɸ] – спуштањем и глотализацијом пие. [ə], пгрч. /a/ [a] – деглотализацијом, спуштањем и отварањем пие. [ɸ] у прагрчком), в. §298;
- од пие. */**h**₂/ (> пие. *{h₂} [əʔ] – дјејством РИКСОВОГ ЗАКОНА, пие. [ɸ] – спуштањем и глотализацијом пие. [ə], пгрч. /a/ [a] – деглотализацијом, спуштањем и отварањем пие. [ɸ] у прагрчком), в. §298.

§397 Мик. /**a**/ [a], што се пише као <a>, <Ca>, или /**o**/ [o], што се пише као <o>, <Co>

- од пие. */**m**/ (> пие. *{m} [ə̃m] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */m/, пгрч. */ā/ [ā] – назализацијом и спуштањем пие. [ə̃] у прагрчком) – деназализацијом односно деназализацијом, подизањем и лабијализацијом пгрч. [ā] у микенском, в. §273;

- од пие. */n/ (> пие. *{ŋ} [əŋ] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */n/, пгрч. */ā/ [ā] – назализацијом и спуштањем пие. [ə] у прагрчком) – деназализацијом односно деназализацијом, подизањем и лабијализацијом пгрч. [ā] у микенском, в. §277.

§398 Мик. /aI/ [aI], што се пише као <Ca>, или /oI/ [oI], што се пише као <Co>

- од пие. */I/ (> пие. *{l} [əl] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */I/, пгрч. */l/ [əl/lə] – дјелимичном метатезом пие. [əl] у прагрчком) – спуштањем односно затварањем и лабијализацијом пгрч. [ə] у микенском, §285.

§399 Мик. /ar/ [ar], што се пише као <Ca>, или /or/ [or], што се пише као <Co>

- од пие. */r/ (> пие. *{r} [ər] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */r/, пгрч. */r/ [ər/rə] – дјелимичном метатезом пие. [ər] у прагрчком) – спуштањем односно затварањем и лабијализацијом пгрч. [ə] у микенском, §281.

§400 Мик. /ā/ [a:], што се пише као <a>, <Ca>

- од пие. */ē/ [e:] (> пие. *{ā} [a:] – услијед *H₂-БОЈЕЊА пие. */ē/, пгрч. */ā/ [a:] – без промјене).

§401 Мик. /b/ [b], што се пише као <pV>

- од пие. */b/ [b] (> пгрч. */b/ [b] – без промјене), в. §322.

§402 Мик. /d/ [d], што се пише као <dV>

- од пие. */d/ [d] (> пгрч. */d/ [d] – без промјене), в. §330.

§403 Мик. /e/ [e], што се пише као <e>, <Ce>

- од пие. */e/ [e] (> пгрч. */e/ [e] – без промјене), в. §249;
- од пие. */h₁/ (> пие. *{h₁} [əʔ] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */h₁/, пие. [ə] – глотализацијом пие. [ə], пгрч. */e/ [e] – деглотализацијом и спуштањем пие. [ə] у прагрчком), в. §295;
- од пие. */h₁/ (> пие. *{h₁} [əʔ] – услијед РИКСОВОГ ЗАКОНА пие. */h₁/, пие. [ə] – глотализацијом пие. [ə], пгрч. */e/ [e] – деглотализацијом и спуштањем пие. [ə] у прагрчком), в. §295.

§404 Мик. /ē/ [e:], што се пише као <e>, <Ce>

- од пие. */ē/ [e:] (> пгрч. */ē/ [e:] – без промјене), в. §255.

§405 Мик. /g/ [g], што се пише као <kV>

1. од пие. */g/ [g] (пгрч. */g/ [g] – без промјене), в. §338;
2. од пие. */ǵ/ [gʲ] (пгрч. */g/ [g] – депалатализацијом пие. [gʲ] у прагрчком), в. §345;
3. од пие. */gʷ/ [gʷ] (> пие. */g/ [g] – услијед ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈЕ пие. */gʷ/), в. §354.

§406 Мик. /gʷ/ [gʷ], што се пише као <qV>

1. од пие. */gʷ/ [gʷ] (> пгрч. */gʷ/ [gʷ] – без промјене), в. §353.

§407 Мик. /ha/ [ha], што се пише као <a₂>

1. од пие. */s/ [s] (> пгрч. */h/ [h] – под условом да се налази на у #CV- или VCV-позицији, деорализацијом пие. [s] у прагрчком), в. §317.

§408 Мик. /((h)u/ [(h)u], што се пише као <u>

1. од пие. */u/ (> пие. */u̥/ [u̥] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */u/, пгрч. */hu/ [hu] – под условом да се у праиндоевропском налази у #_RC-позицији, h-протезом у прагрчком), в. §317.

§409 Мик. /i/, што се пише као <i>, <Ci>

1. од пие. */i/ [i] (> пие. */i̥/ [i̥] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */i/, пгрч. */i/ [i] – без промјене), в. §289;
2. од пие. */e/ [e] (> пгрч. */i̥/ [i̥] – изнимно, под непознатим условом), в. §249.

§410 Мик. /ī/, што се пише као <i>, <Ci>

1. од пие. */i/ (> пие. */i̥/ [i̥] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */i/, пие. */i̥/ [i̥] – услијед МОНОСИЛАБИЧКОГ ДУЖЕЊА пие. [i], пгрч. */i/ [i̥] – без промјене).

§411 Мик. /k/, што се пише као <kV>

1. од пие. */k/ [k] (> пгрч. */k/ [k] – без промјене), в. §336;
2. од пие. */k̥/ [k̥] (> пгрч. */k/ [k] – депалатализацијом пие. [k̥] у прагрчком), в. §342;
3. од пие. */kʷ/ [kʷ] (> пие. */k/ [k] – услијед ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈЕ пие. */kʷ/, пгрч. */k/ [k] – без промјене), в. §351.

§412 Мик. /kʰ/, што се пише као <kV>

1. од пие. */gʰ/ [gʰ] (> пгрч. */kʰ/ [kʰ] – обезвучењем пие. [gʰ] у прагрчком), в. §346;
2. од пие. */ǵʰ/ [gʰʲ] (> пгрч. */kʰ/ [kʰ] – депалатализацијом и обезвучењем пие. [gʰʲ] у прагрчком), в. §347;

3. од пие. */g^{wh}/ [g^{wh}] (> пие. */g^h/ [g^h] – услијед ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈЕ пие. */g^{wh}/, пгрч. */k^h/ [k^h] – обезвучењем пие. [g^h] у прагрчком), в. §357.

§413 Мик. /k^w/ [k^w], што се пише као <qV>

1. од пие. */k^w/ [k^w] (> пгрч. */k^w/ [k^w] – без промјене), в. §350.

§414 Мик. /k^{wh}/ [k^{wh}], што се пише као <qV>

1. од пие. */g^{wh}/ [g^{wh}] (пгрч. */k^{wh}/ [k^{wh}] – обезвучењем пие. [g^{wh}] у прагрчком), в. §356.

§415 Мик. /l/ [l], што се пише као <rV>

1. од пие. */l/ (> пие. */l̥/ [l̥] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */l/, пгрч. */l/ [l] – без промјене), в. §287.

§416 Мик. /m/ [m], што се пише као <mV>

1. од пие. */m/ (> пие. */m̥/ [m̥] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */m/, пгрч. */m/ [m] – без промјене), в. §275.

§417 Мик. /n/ [n], што се пише као <nV>

1. од пие. */n/ (> пие. */n̥/ [n̥] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */n/, пгрч. */n/ [n] – без промјене), в. §278.

§418 Мик. /o/ [o], што се пише као <o>, <Co>

1. од пие. */o/ [o] (> пгрч. */o/ – без промјене), в. §252;
2. од пие. */e/ [e] (> пие. */ö/ [ø] – услијед *H₃-БОЈЕЊА пие. */e/, пгрч. */o/ [o] – затварањем пие. [ø] у прагрчком), в. §250;
3. од пие. */h₃/ (> пие. */h₃/ [əʔ^w] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */h₃/, пие. [ə:] – глотализацијом, подизањем и лабијализацијом пие. [ə], пгрч. */o/ [o] – деглотализацијом и затварањем пие. [ə:] у прагрчком), в. §302;
4. од пие. */h₃/ (> пие. */h₃/ [əʔ^w] – услијед РИКСОВОГ ЗАКОНА, пие. [ə:] – глотализацијом, подизањем и лабијализацијом пие. [ə], пгрч. */o/ [o] – деглотализацијом и затварањем пие. [ə:] у прагрчком), в. §302.

§419 Мик. /ō/ [o:], што се пише као <o>, <Co>

1. од пие. */ō/ [o:] (> пгрч. */ō/ [o:] – без промјене), в. §257;

- од пие. ***/o/** [o] (> пие. /ō/ [o:] – услијед МОНОСИЛАБИЧКОГ ДУЖЕЊА пие. [o], пгрч. ***/ō/** [o:] – без промјене).

§420 Мик. **/p/** [p], што се пише као <pV>

- од пие. ***/p/** [p] (> пгрч. ***/p/** [p] – без промјене), в. §320.

§421 Мик. **/p^h/** [p^h], што се пише као <pV>

- од пие. ***/b^h/** [b^h] (> пгрч. ***/p^h/** [p^h] – обезвучењем пие. [b^h] у прагрчком), в. §324.

§422 Мик. **/r/** [r], што се пише као <rV>

- од пие. ***/r/** (> пие. ***/r̥/** [r̥] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. ***/r/** – без промјене), в. §283.

§423 Мик. **/s/**, што се пише као <sV>, ø

- од пие. ***/s/** [s] (> пгрч. ***/s/** [s] – под условом да се у пие. налази у VC#-позицији, без промјене), в. §317;
- од пие. ***/t/** [t] (> пгрч. ***/t/** [t] – без промјене) – под условом да се у праиндоевропском налази испред ***/i/**, асибилацијом пгрч. [t] у микенском в. §328.

§424 Мик. **/t/** [t], што се пише као <tV>

- од пие. ***/t/** [t] (> пгрч. ***/t/** [t] – без промјене), в. §327.

§425 Мик. **/t^h/** [t^h], што се пише као <tV>

- од пие. ***/d^h/** [d^h] (> пгрч. ***/t^h/** [t^h] – обезвучењем пие. [d^h] у прагрчком), в. §333.

§426 Мик. **/u/** [u], што се пише као <u>, <Cu>

- од пие. ***/u/** (> пие. ***/u̥/** [u̥] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. ***/u/**) – без промјене, в. §292;
- од пие. ***/o/** [o] (> пгрч. ***/u/** [u] – под условом да се у праиндоевропском налази између којег назала или ликвиде и којег лабијала или лабиовелара, или обрнуто, подизањем пие. [o] у прагрчком или дјејством тзв. КОУГИЛОВОГ ЗАКОНА), в. §253;

3. од пие. */**o**/ [o] (> пгрч. */o/ [o] – без промјене) – ријетко, под условом да се налази на крају ријечи, подизањем пгрч. [o] у микенском, в. §253.

§427 Мик. /**ū**/ [u:], што се пише као ⟨u⟩, ⟨Cu⟩

1. од пие. */**u**/ (> пие. */{u}/ [u] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */u/, пие. */{ū}/ [u:] – услијед МОНОСИЛАБИЧКОГ ДУЖЕЊА пие. [u], пгрч. */ū/ [u:] – без промјене).

§428 Мик. /**u**/, што се пише као ⟨wV⟩

1. од пие. */**u**/ (> пие. */{u}/ – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */u/, пгрч. */u/ [w] – без промјене), в. §293.

§429 Мик. /**z**/, што се пише као ⟨zV⟩

1. од пие. */**i**/ (> пие. */{i}/ [j] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */i/, пгрч. */z/ [dz] – под условом да се у праиндоевропском налази на почетку ријечи, африкацијом и дентализацијом пие. [j] у прагрчком), в. §290.

ВРЕЛА ОБРАЂЕНИХ ГРЧКИХ ИСХОДА

§430 Грч. \emptyset

1. од пие. */**h**₁/ (> пие. *{h₁} [ʔ] – услијед *R*-АЛОФОНИЈЕ пие. */h₁/, пгрч. \emptyset – афerezом и синкопом пие. [ʔ] у прагрчком), в. §296;
2. од пие. */**h**₂/ (> пие. *{h₂} [ʔ] – услијед *R*-АЛОФОНИЈЕ пие. */h₂/, пгрч. \emptyset – афerezом и синкопом пие. [ʔ] у прагрчком), в. §300;
3. од пие. */**h**₃/ (> пие. *{h₃} [ʔ^w] – услијед *R*-АЛОФОНИЈЕ пие. */h₃/, пгрч. \emptyset – афerezом и синкопом пие. [ʔ^w] у прагрчком), в. §303;
4. од пие. */**h**/ [ʔ/ʔ^w] (> пие. *{h} [əʔ/əʔ/əʔ^w] – услијед *R*-АЛОФОНИЈЕ пие. */h/, пие. \emptyset – дјејством СОСИРОВОГ ЕФЕКТА, пгрч. \emptyset – без промјене), в. §299;
5. од пие. */**i**/ (> пие. *{i} [j] – услијед *R*-АЛОФОНИЈЕ пие. */i/, пгрч. */j/ [j] – под условом да се у праиндоевропском налази у V{R}V-позицији, без промјене у прагрчком) – **синкопом** пгрч. [j] у грчком, в. §290;
6. од пие. */**u**/ (> пие. *{u} [w] – услијед *R*-АЛОФОНИЈЕ пие. */u/, пгрч. */u/ [w] – без промјене) – под условом да се у праиндоевропском налази у V{R}V-позицији, **синкопом** пгрч. [j] у грчком, в. §293;
7. од пие. */**s**/ [s] (> пгрч. */h/ [h] – под условом да се у пие. налази у VCV-позицији, деорализацијом пие. [s] у прагрчком) – под истим условом, **синкопом** пгрч. [h] у грчком, в. §317;
8. од пие. */**s**/ (> пгрч. */h/ [h] – без промјене) – под условом да се у праиндоевропском налази у #CV- или VCV-позицији а да се у сљедећем слогу налази која аспирана, **дисимилацијом** пгрч. [h] према слиједећој аспиранти у грчком или дјејством тзв. ГРАСМАНОВОГ ЗАКОНА, в. §317;
9. од пие. */**t**/ [t] (> пгрч. \emptyset – под условом да се налази у VC#- или *{Vh}C#-позицији, апокопом пие. [t] у прагрчком), в. §328;
10. од пие. */**d**/ [d] (> пгрч. \emptyset – под условом да се у праиндоевропском налази у VC#-позицији, апокопом пие. [d] у прагрчком), в. §317;
11. од пие. */**k**/ [ki] (> пгрч. \emptyset – под условом да се у праиндоевропском налази у VC#-позицији, апокопом пие. [ki] у прагрчком), в. §343.

§431 Грч. \emptyset или /**h**/ [h], што се пише као < ‘ >

1. од пие. */**u**/ (> пие. *{u} [w] – услијед *R*-АЛОФОНИЈЕ пие. */u/, пгрч. */u/ [w] – без промјене) – под условом да се у праиндоевропском налази у {R}V-позицији, **афerezом** односно **деорализацијом** пгрч. [w] у грчком, в. §293.

§432 Грч. /a/ [a], што се пише као <α>

1. од пие. */e/ [e] (> пие. *{a} [a] – услијед *H₂-БОЈЕЊА пие. */e/, пгрч. /a/ [a] – без промјене), в. §250;
2. од пие. */m/ (> пие. *{m̥} [əm] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */m/, пгрч. */ā/ [ā] – назализацијом и спуштањем пие. [ə] у прагрчком) – деназализацијом пгрч. [ā] у грчком, в. §273;
3. од пие. */n/ (> пие. *{n̥} [ən] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */n/, пгрч. */ā/ [ā] – назализацијом и спуштањем пие. [ə] у прагрчком) – деназализацијом пгрч. [ā] у грчком, в. §277;
4. од пие. */h₂/ (> пие. *{h₂} [əʃ] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */h₂/, пие. [ɣ] – спуштањем и глотализацијом пие. [ə], пгрч. /a/ [a] – деглотализацијом, спуштањем и отварањем пие. [ɣ] у прагрчком), в. §298;
5. од пие. */h₂/ (> пие. *{h₂} [əʃ] – дјејством РИКСОВОГ ЗАКОНА, пие. [ɣ] – спуштањем и глотализацијом пие. [ə], пгрч. /a/ [a] – деглотализацијом, спуштањем и отварањем пие. [ɣ] у прагрчком), в. §298.

§433 Грч. /al/ [al] или /la/ [la], што се пише као <αλ> или <λα>

1. од пие. */l/ (> пие. *{l̥} [əl] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */l/, пгрч. */l̥/ [əl/lə] – дјелимичном метатезом пие. [ə] у прагрчком) – спуштањем пгрч. [ə] у грчком, §258.

§434 Грч. /ar/ [ar], што се пише као <αρ>

1. од пие. */r/ (> пие. *{r̥} [ər] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */r/, пгрч. */r̥/ [ər] – без промјене) – под условом да се у праиндоевропском налази на крају ријечи, спуштањем пгрч. [ə] у грчком, §281.

§435 Грч. /ar/ [ar] или /ra/ [ra], што се пише као <αρ> или <ρα>

1. од пие. */r/ (> пие. *{r̥} [ər] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */r/, пгрч. */r̥/ [ər] – без промјене) – спуштањем пгрч. [ə] у грчком, §281.

§436 Грч. /ā/ [a:], што се пише као <ᾱ>

1. од пие. */ē/ [e:] (> пие. *{ā} [a:] – услијед *H₂-БОЈЕЊА пие. */ē/, пгрч. */ā/ [a:] – без промјене).

§437 Грч. /b/ [b], што се пише као <β>

1. од пие. */b/ [b] (> пгрч. */b/ [b] – без промјене), в. §322.

2. од пие. */gʷ/ [gʷ] (> пгрч. /gʷ/ [gʷ] – без промјене) – под условом да се у праиндоевропском не налази испред */e/ или */u/, фузионисањем пгрч. [gʷ] у грчком, в. §353;
3. од пие. */m/ (> пие. */m̥/ [m̥] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */m/, пгрч. */m/ [m] – без промјене) – под условом да се у грчком налази испред <ρ> или <λ>, фортицијом пгрч. [m] у грчком, в. §275.

§438 Грч. /d/, што се пише као <δ>

1. од пие. */d/ [d] (> пгрч. */d/ [d] – без промјене), в. §330;
2. од пие. */gʷ/ [gʷ] (> пгрч. /gʷ/ [gʷ] – без промјене) – под условом да се у праиндоевропском налази испред */e/, палатализацијом пгрч. [gʷ] у грчком, в. §353.

§439 Грч. /e/ [e], што се пише као <ε>

1. од пие. */e/ [e] (> пгрч. */e/ [e] – без промјене), в. §249;
2. од пие. */h₁/ (> пие. */h₁/ [əʔ] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */h₁/, пие. [ə] – глотализацијом пие. [ə], пгрч. */e/ [e] – деглотализацијом и спуштањем пие. [ə] у прагрчком), в. §295;
3. од пие. */h₁/ (> пие. */h₁/ [əʔ] – услијед РИКСОВОГ ЗАКОНА пие. */h₁/, пие. [ə] – глотализацијом пие. [ə], пгрч. */e/ [e] – деглотализацијом и спуштањем пие. [ə] у прагрчком), в. §295.

§440 Грч. /ē/ [e:], што се пише као <η>

1. од пие. */ē/ [e:] (> пгрч. */ē/ [e:] – без промјене) – спуштањем пгрч. [e:] у грчком, в. §255.

§441 Грч. /g/ [g], што се пише као <γ>

1. од пие. */g/ [g] (пгрч. */g/ [g] – без промјене) – путем пгрч. [g], в. §338;
2. од пие. */g/ [g] (пгрч. */g/ [g] – депалатализацијом пие. [g] у прагрчком), в. §345;
3. од пие. */gʷ/ [gʷ] (> пие. */g/ [g] – услијед ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈЕ пие. */gʷ/), в. §354.

§442 Грч. /h/ [h], што се пише као <ʰ>

1. од пие. */s/ [s] (> пгрч. */h/ [h] – под условом да се налази на у #CV-позицији, деорализацијом пие. [s] у прагрчком), в. §317;

- од пие. */s/ [s] (> пгрч. */h/ [h] – под условом да се налази на у #VCV-позицији, деорализацијом пие. [s] у прагрчком) – само изнимно, метатезом пгрч. [h] на почетак ријечи у грчком, в. §317.

§443 Грч. /hu/ [hu], што се пише као ⟨ύ⟩

- од пие. */u/ (> пие. */{j} [u] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */u/, пгрч. */hu/ [hu] – под условом да се у праиндоевропском налази у #R₂C-позицији, h-протезом у прагрчком), в. §292.

§444 Грч. /i/ [i], што се пише као ⟨ι⟩

- од пие. */i/ [i] (> пие. */{j} [i] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */i/, пгрч. */i/ [i] – без промјене), в. §289;
- од пие. */e/ [e] (> пгрч. */e/ [e] – без промјене) – само изнимно, под непознатим условом, подизањем пгрч. [e] у грчком, в. §251.

§445 Грч. /i:/ [i:], што се пише као ⟨ῖ⟩

- од пие. */i/ (> пие. */{j} [i] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */i/, пие. */{i} [i:] – услијед МОНОСИЛАБИЧКОГ ДУЖЕЊА пие. [i], пгрч. */i/ [i:] – без промјене).

§446 Грч. /k/ [k], што се пише као ⟨κ⟩

- од пие. */k/ [k] (> пгрч. */k/ [k] – без промјене) – путем пгрч. [k], в. §336;
- од пие. */k̥/ [k̥] (> пгрч. */k/ [k] – депалатализацијом пие. [k̥] у прагрчком), в. §342;
- од пие. */kʷ/ [kʷ] (> пие. */k/ [k] – услијед ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈЕ пие. */kʷ/, пгрч. */k/ [k] – без промјене), в. §351;
- од пие. */gʰ/ [gʰ] (> пгрч. */kʰ/ [kʰ] – депалатализацијом и обезвучењем пие. [gʰ] у прагрчком) – под условом да се у праиндоевропском налази испред које аспирирају у сједећем слогу, дисимилацијом аспирације у пгрч. [kʰ] према слиједећој аспирирати у грчком или дјејством тзв. ГРАСМАНОВОГ ЗАКОНА, в. §348.

§447 Грч. /kʰ/ [kʰ], што се пише као ⟨χ⟩

- од пие. */gʰ/ [gʰ] (> пгрч. */kʰ/ [kʰ] – обезвучењем пие. [gʰ] у прагрчком), в. §340;
- од пие. */gʰ/ [gʰ] (> пгрч. */kʰ/ [kʰ] – депалатализацијом и обезвучењем пие. [gʰ] у прагрчком), в. §347;
- од пие. */gʷʰ/ [gʷʰ] (> пие. */gʰ/ [gʰ] – услијед ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈЕ пие. */gʷʰ/, пгрч. */kʰ/ [kʰ] – обезвучењем пие. [gʰ] у прагрчком), в. §357.

§448 Грч. /l/ [l], што се пише као ⟨λ⟩

1. од пие. */l/ (> пие. *{l} [l] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */l/, пгрч. */l/ [l] – без промјене), в. §287.

§449 Грч. /la/, што се пише као ⟨λα⟩

1. в. грч. /al/ или /la/.

§450 Грч. /m/ [m], што се пише као ⟨μ⟩

1. од пие. */m/ (> пие. *{m} [m] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */m/, пгрч. */m/ [m] – без промјене), в. §275.

§451 Грч. /n/ [n], што се пише као ⟨ν⟩

1. од пие. */n/ (> пие. *{n} [n] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */n/, пгрч. */n/ [n] – без промјене), в. §278.

§452 Грч. /o/ [o], што се пише као ⟨ο⟩

1. од пие. */o/ [o] (> пгрч. */o/ – без промјене), в. §252;
2. од пие. */e/ [e] (> пие. *{ö} [ø] – услијед *H₃-БОЈЕЊА пие. */e/, пгрч. */o/ [o] – затварањем пие. [ø] у прагрчком), в. §250;
3. од пие. */h₃/ (> пие. *{h₃} [əʎ^w] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */h₃/, пие. [ə:] – глотализацијом, подизањем и лабијализацијом пие. [ə], пгрч. */o/ [o] – деглотализацијом и затварањем пие. [ə:] у прагрчком), в. §302;
4. од пие. */h₃/ (> пие. *{h₃} [əʎ^w] – услијед РИКСОВОГ ЗАКОНА, пие. [ə:] – глотализацијом, подизањем и лабијализацијом пие. [ə], пгрч. */o/ [o] – деглотализацијом и затварањем пие. [ə:] у прагрчком), в. §302.

§453 Грч. /ō/ [o:], што се пише као ⟨ω⟩

1. од пие. */ō/ [o:] (> пгрч. */ō/ [o:] – без промјене) – спуштањем пгрч. [ø:] у грчком, в. §257;
2. од пие. */ē/ [e:] (> пие. *{ö} [ø] – услијед *H₃-БОЈЕЊА пие. */ē/, пгрч. */ō/ [o:] – затварањем пие. [ø:]) – спуштањем пгрч. [ø:] у грчком;
3. од пие. */o/ [o] (> пие. /ō/ [o:] – услијед МОНОСИЛАБИЧКОГ ДУЖЕЊА пие. [o], пгрч. */ō/ [o:] – без промјене) – спуштањем пгрч. [ø:] у грчком.

§454 Грч. /p / [p], што се пише као ⟨π⟩

1. од пие. */p/ [p] (> пгрч. */p/ [p] – без промјене), в. §320.

2. од пие. ***/bʰ/** [bʰ] (> пгрч. ***/pʰ/** [pʰ] – обезвучењем пие. [bʰ] у прагрчком) – под условом да се у праиндоевропском налази испред које аспириране у слjedeћем слогу, дисимилацијом аспириране у пгрч. [kʰ] према слијedeћој аспириране у грчком или дјејством тзв. ГРАСМАНОВОГ ЗАКОНА, в. §324;
3. од пие. ***/kw/** [kw] (> пгрч. ***/kʷ/** [kʷ] – без промјене) – под условом да се у праиндоевропском не налази испред ***/e/, */i/, */u/**, фузионисањем пгрч. [kʷ] у грчком, в. §350.

§455 Грч. **/pʰ/** [pʰ], што се пише као ⟨φ⟩

1. од пие. ***/bʰ/** [bʰ] (> пгрч. ***/pʰ/** [pʰ] – обезвучењем пие. [bʰ] у прагрчком), в. §324;
2. од пие. ***/gʷʰ/** [gʷʰ] (пгрч. ***/kʷʰ/** [kʷʰ] – обезвучењем пие. [gʷʰ] у прагрчком) – под условом да се у праиндоевропском не налази испред ***/e/, */u/**, фузионисањем пгрч. [kʷʰ] у грчком, в. §356.

§456 Грч. **/r/** [r], што се пише као ⟨ρ⟩

1. од пие. ***/r/** (> пие. ***/r̥/** [r̥] – улијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. ***/r/** – без промјене), в. §283.

§457 Грч. **/ra/**

1. в. грч. **/ar/** или **/ra/**.

§458 Грч. **/s/** [s], што се на крају ријечи пише као ⟨ς⟩ а другдје као ⟨σ⟩

1. од пие. ***/s/** [s] (> пгрч. ***/s/** [s] – под условом да се у пие. налази у VC#-позицији, без промјене), в. §317;
2. од пие. ***/t/** [t] (> пгрч. ***/t/** [t] – под условом да се у праиндоевропском налази испред ***/i/**) – под истим условом, асибилацијом пгрч. [t] у јонскоатичком, в. §328.

§459 Грч. **/t/** [t], што се пише као ⟨τ⟩

1. од пие. ***/t/** [t] (> пгрч. ***/t/** [t] – без промјене), в. §327;
2. од пие. ***/dʰ/** [dʰ] (> пгрч. ***/tʰ/** [tʰ] – обезвучењем пие. [dʰ] у прагрчком) – под условом да се у праиндоевропском налази испред које аспириране у слjedeћем слогу, дисимилацијом аспириране у пгрч. [tʰ] према слијedeћој аспириране у грчком или дјејством тзв. ГРАСМАНОВОГ ЗАКОНА, в. §334.

3. од пие. ***/kʷ/** [kʷ] (> пгрч. ***/kʷ/** [kʷ] – без промјене) – под условом да се у праиндоевропском налази испред ***/e/** или ***/i/**, палатализацијом пгрч. [gʷ] у грчком, в. §350.

§460 Грч. **/tʰ/**, што се пише као <θ>

1. од пие. ***/dʰ/** [dʰ] (> пгрч. ***/tʰ/** [tʰ] – безвучењем пие. [dʰ] у прагрчком), в. §333;
2. од пие. ***/gʰ/** [gʰ] (пгрч. ***/kʰ/** [kʰ] – безвучењем пие. [gʰ] у прагрчком) – под условом да се у праиндоевропском налази испред ***/e/**, палатализацијом пгрч. [kʰ] у грчком, в. §356.

§461 Грч. **/u/** [y], што се пише као <υ>

1. од пие. ***/u/** (> пие. ***{u}** [u] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. ***/u/**) – отварањем пгрч. [u] у атичком, в. §292;
2. од пие. ***/o/** [o] (> пгрч. ***/u/** [u] – под условом да се у праиндоевропском налази између којег назала или ликвиде и којег лабијала или лабиовелара, или обрнуто, подизањем пие. [o] у прагрчком или дјејством тзв. КОУГИЛОВОГ ЗАКОНА) – отварањем пгрч. [u] у атичком, в. §253;
3. од пие. ***/h₃/** (> пие. ***{h₃}** [əɥʷ] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. ***/h₃/**, пие. [ə:] – глотализацијом, подизањем и лабијализацијом пие. [ə], пгрч. ***/o/** [o] – деглотализацијом и затварањем пие. [ə:] у прагрчком, пгрч. ***/u/** [u] – под условом да се у праиндоевропском налази између којег назала или ликвиде и којег лабијала или лабиовелара, или обрнуто, подизањем пгрч. [o] или дјејством тзв. КОУГИЛОВОГ ЗАКОНА) – отварањем пгрч. [u] у атичком, в. §302.

§462 Грч. **/ū/** [y:], што се пише као <ū>

1. од пие. ***/u/** (> пие. ***{u}** [u] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. ***/u/**, пие. ***{ū}** [u:] – услијед МОНОСИЛАБИЧКОГ ДУЖЕЊА пие. [u], пгрч. ***/ū/** [u:] – без промјене) – отварањем пгрч. [u:] у атичком.

§463 Грч. **/z/** [z], што се пише као <ζ>

1. од пие. ***/i/** (> пие. ***{i}** [j] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ пие. ***/i/**, пгрч. ***/z/** [dz] – под условом да се у праиндоевропском налази на почетку ријечи, африкацијом и дентализацијом пие. [j] у прагрчком) – леницијом пгрч. [dz] у грчком, в. §290.

ВРЕЛА ОБРАЂЕНИХ ДИЈАЛЕКАТСКИХ ИСХОДА

§464 Дијал. **ø**

1. од пие. */s/ [s] (> пгрч. */h/ [h] – под условом да се у праиндоевропском налази у #CV-позицији, деорализацијом пие. [s] у прагрчком) – аферезом пгрч. [h] у источном јонском и еолском, в. §317.

§465 Дијал. /b/ [b], што се пише као ⟨β⟩

1. од пие. */gʷ/ [gʷ] (> пгрч. */gʷ/ [gʷ] – без промјене) – фузионисањем пгрч. [gʷ] у еолском в. §353.

§466 Дијал. /i/ [i], што се пише као ⟨ι⟩

1. од пие. */e/ [e] (> пгрч. */e/ [e] – без промјене) – само изнимно, под непознатим условом, подизањем пгрч. [e] у хомерском в. §249.

§467 Дијал. /or/ [or] или /ro/ [or], што се пише као ⟨ορ⟩ или ⟨ρο⟩

1. од пие. */r/ (> пие. */r̥/ [ər̥] – услјед R-АЛОФОНИЈЕ пие. */r/, пгрч. */r̥/ [ər̥r̥] – дјелимичном метатезом пие. [ər̥] у прагрчком) – затварањем и лабијализацијом пгрч. [ə] у еолском, в. §281.

§468 Дијал. /p/ [p], што се пише као ⟨π⟩

1. од пие. */kʷ/ [kʷ] (> пгрч. */kʷ/ [kʷ] – без промјене) – фузионисањем пгрч. [gʷ] у еолском, в. §350.

§469 Дијал. /pʰ/ [pʰ], што се пише као ⟨φ⟩

1. од пие. */gʷʰ/ [gʷʰ] (> пгрч. */kʷʰ/ [kʷʰ] – обезвучењем пие. [gʷʰ] у прагрчком) – фузионисањем пгрч. [kʷʰ] у еолском, в. §356.

§470 Дијал. /s/ [s], што се пише као ⟨σ⟩

1. од пие. */t/ [t] (> пгрч. */t/ [t] – под условом да се у праиндоевропском налази испред */i/) – под истим условом, асибилацијом пгрч. [t] у јонскоатичком, в. §328.

§471 Дијал. /u/ [u], што се пише као ⟨υ⟩

1. од пие. */o/ [o] (> пгрч. */o/ [o] – под условом да се у праиндоевропском *o налази на крају ријечи) – ријетко, под истим условом, подизањем пгрч. [o] у еолском и аркадскокипарском дијалекту, в. §253.

§472 Дијал. /ɥ/, што се пише као ⟨ɸ⟩ или као ⟨β⟩ (у лаконском и кипарском)

1. од пие. */**u**/ (> пие. *{ɥ} [w] – услијед R-АЛОФОНИЈЕ */u/, пгрч. * /ɥ/ [w] – без промјене) – ван јонскоатичког, в. §293.

ΔΟΔΑΤΑΚ

Наслов одреднице, са индоевропским коријеном у облику е-пунине и значењем.

Грађа одреднице, на сивој позадини. У грађи се налазе само они примјери који су поменути у историјској граматици.

Степен коријена (празнина, е-пунина, о-пуниуна, е-дужина, о-дужина) на основу којег су дати примјери изграђени.

Пие. √ ***suep-** »сан«

: е-пунина коријена ***/suep-/**

⇒ *r/n*-основа ***/suep-r/n-/**

⇒ *n*-основа ***/suep-n-/**

⇒ *o*-основа ***/suep-n-o-/**

→ *nom sg* ***/suep-n-o-s/**

> стинд. *nom sg* ⟨svápnah⟩ »сан«

> став. *nom sg* ⟨xʷafnō⟩ »сан«

> лат. *nom sg* ⟨somnus⟩ »сан«

: о-пунина коријена ***/suop-/**

⇒ *r/n*-основа ***/suop-r/n-/**

⇒ *n*-основа ***/suop-n-/**

⇒ *o*-основа ***/suop-n-o-/**

→ *nom sg* ***/suop-n-o-s/**

> јерм. *nom sg* ⟨k'own⟩ »сан«

> грч. *nom sg* ⟨ὑπνος⟩ /húpnos/ »сан«

Творба праиндоевропског облика, тј. од голог коријена до облика ријечи.

Индоевропски праоблик, у фонемском запису (у косим заградама) са граматичком дефиницијом.

Континуанте индоевропског праоблика, у фонемском запису (у косим заградама) и / или графемском запису (у преломљеним заградама) са граматичком дефиницијом и значењем.

Пие. коријен ***suep-** »сан« гради: 1. од празнине коријена, ***sup-**, хетероклитичку именицу *r/n*-основâ, пие. ***sup-r/n-** (грч. *indecl* ὑπῶρ »приказа«), 2. од празнине коријена и *n*-основе, секундарну именицу *o*-основâ, пие. ***sup-n-o-** (псл. **sǫpŭ* > сх. *sān*, алб. *gjumë*); 3. од е-пунине коријена и *n*-основе, секундарну именицу *o*-основа, пие. ***suep-n-o-** (тох. А *špān* »сан«, тох. Б *špane* »сан«, стинд. *svápnah* »сан«, ав. *xʷafnō* »сан«, лат. *somnus* »сан«, стнорд. *svefn* »сан«.); и, 4. од о-пунине коријена и *n*-основе, секундарну именицу *o*-основâ, пие. ***suop-n-o-** (јерм. *k'own* »сан«, грч. ὑπνος »сан«, стир. *súan* »сан«) ИТД.

Додатно објашњење дате грађе у којем се налазе и примјери из грађе (в. десно) и примјери којих у грађи нема (в. десно). Обје групе примјера ређају се, као горе, по степену коријена од којег су изведени, по форманту и по основи. Реконструисани облици (у курсиву) дати су у фонемском запису без заграда а њихове континуанте (у петиту) у фонемском и / или графемском запису без заграда, да би се текст лакше читао.

Примјери из грађе проширени су континуантама из даље компаративне граматике укључујући и грађу из анатолског, тохарског, келтског, германског, балтословенског, албанског итд.

Примјери којих у грађи нема налазе се у додатном објашњењу да би читалац могао стећи потпунији увид у компаративни контекст датог праиндоевропског коријена.

ЕТИМОЛОШКИ РЈЕЧНИК ПРИМЈЕРА

(*b, b^h, d, d^h, e, ē, g, g^h, ġ, ġ^h, g^u, g^{uh}, h₁, h₂, h₃, h, i, k, k̄, k^u, l, m, n, o, ō, p, r, s, t, u*)

Пие. √ ***bel-** «снага; моћ»

: е-пунина коријена ***/bel-/**

⇒ о-основа **†/bel-o-/**

→ ном sg **†/bel-o-m/**

> стинд. ном sg ⟨bálam⟩ «снага; моћ»

⇒ *i*-основа **†/bel-i-/**

→ ном sg **†/bel-i-s/**

> лат. ном sg ⟨-bilis⟩ (y ⟨dē-bilis⟩ «слаб»)

⇒ *tr*-компаратив **†/bel-tr-/**

: е-пунина *tr*-компаратива **†/bel-ter-/**

⇒ о-основа **†/bel-ter-o-/**

→ ном sg **†/bel-ter-o-s/**

> грч. (хом.) ном sg ⟨βέλτερος⟩ /bélteros/ «бољи»

Пие. коријен ***bel-** «снага; моћ» гради: 1. од е-превоја коријена, ***bel-**, именицу о-основâ, пие. **†bel-o-** (стинд. *bálam* «снага; моћ»), придјев *i*-основâ, пие. **†bel-i-** (лат. *dē-bilis* «слаб»), и *tr*-компаратив тематских основа, пие. **†bel-ter-o-** (хом. βέλτερος «бољи»); и, 2. од о-превоја коријена, ***bol-**, *is*-компаратив, пие. **†bol-is-i-o-** (псл. **bolijj* > сх. бѡлѣй). Пие. коријен ***bel-** риједак је случај коријена у којем се налази пие. ***/b/**.

Пие. √ ***b^heh₁g-** «пећи»

: празнина коријена ***/b^hh₁g-/**

⇒ *s*-основа ***/b^hh₁g-s-/**

⇒ о-пунина *s*-основе ***/b^hh₁g-os-/**

→ ном sg ***/b^hh₁g-os-ø/**

> стфр. ном sg ⟨βερός⟩ «хљеб»

> нфр. ном sg ⟨ΒΕΚΟΣ⟩ «хљеб»

Пие. коријен ***b^heh₁g-** «пећи» гради: 1. од празнине коријена, ***b^hh₁g-**, основу коријенског тематског презента, пие. **†b^hh₁g-e/o-** (стенг. *basan* «пећи»), и именицу *s*-основâ, пие. **†b^hh₁g-os-** (стфр. βερός «хљеб», нфр. ΒΕΚΟΣ «хљеб»); и, 2. од пунине коријена, ***b^hoh₁g-**, основу коријенског тематског презента, пие. **†b^hoh₁g-e/o-** (грч. φῶγω «пећи») итд.

Пие. √ ***b^heh₂-** »говорити«

- : празнина коријена ***/b^hh₂-/**
 - ⇒ основа коријенског атематског презента ***/b^heh₂/b^hh₂-/**
 - 2sg ipv praes act ***/b^hh₂-dhi/**
 - > грч. 2sg ipv praes act грч. <φάθῃ> /p^hát^hi/ »говорити«
- : е-пунина коријена ***/b^heh₂-/**
 - ⇒ основа коријенског атематског презента ***/b^heh₂/b^hh₂-/**
 - 3sg ind praes act ***/b^heh₂-ti/**
 - > јерм. 3sg ind praes act <bay> »говорити«
 - > мик. 3sg ind praes act <pa-si> /p^hāsī/ »говорити«
 - > грч. 3sg ind praes act <φησί> /p^hēsī/ »говорити«

Пие. коријен ***b^heh₂-** »говорити« гради: 1. од празнине коријена, ***b^hh₂-**, именицу *ti*-основâ, пие. ***b^hh₂-ti-** (грч. φάσις »говор«, јерм. bay »ријеч«); 2. од е-пунине коријена и *t*-деривата, ***b^heh₂-m-**, именицу *eh₂*-основâ, пие. ***b^heh₂-m-eh₂-** (дор. и еол. φάμη »глас«, лат. *fāma* »глас«); и, од е-пунине и празнине коријена, ***b^heh₂-** и **b^hh₂-**, основу коријенског атематског презента, пие. ***b^heh₂/b^hh₂-** (мик. 3sg *pa-si* /p^hāsī/ »говорити«, грч. 1sg φημί, 3sg φησί, 1pl φαμέν »говорити«, јерм. 1sg *bam* »говорити«), и основу дезидератива, пие. **†b^heh₂/b^hh₂-s-** (грч. fut φήσω »говорити«) итд. Пие. коријен ***b^heh₂-** »говорити« је поријеклом можда од пие. коријена ***b^heh₂-** »сијати«; уп. нпр. пие. ***b^heh₂-ti** > стинд. *bhāti* »сијати« или пие. **†b^hh₂-u-os-ø** > хом. φάος > грч. φῶς »свјетло«.

Пие. √ ***b^heh₂g-** »дијелити«

- : е-пунина коријена ***/b^heh₂g-/**
 - ⇒ о-основа **†/b^heh₂g-o-/**
 - ⇒ ном sg **†/b^heh₂g-o-s/**
 - > стинд. ном sg <bhágaḥ> »срећа«
 - > ав. ном sg <bagō> »удио«
 - > млав. ном sg <baḡō> »удио«
 - > стперс. <b^a-g^a> /baga/ »бог«

Пие. коријен ***b^heh₂g-** »дијелити« гради, од е-пунине коријена, ***b^heh₂g-**, основу коријенског тематског презента, пие. **†b^heh₂g-e/o-** (> пиир. ***b^haj/b^hag-a/ā-**, ЗАКОН ЛУБОЦКОГ) (стинд. *bhājati* »дијелити«), и именицу о-основâ, пие. **†b^heh₂g-o-**

(> пиир. **b^hagah*, ЗАКОН ЛУБОЦКОГ) (стинд. *bhāgaḥ* »срећа«, ав. *bagō* »удио«, млав. *baγō* »удио«, стперс. *b^a-g^a /baga/* »бог«)³⁸⁸ ИТД.

Пие. √ **b^heh₂(ǵ)-* »буква«

: е-пунина коријена **/b^heh₂(ǵ)-/*

⇒ о-основа **/b^heh₂(ǵ)-o-/*

→ ном sg **/b^heh₂(ǵ)-o-s/*

> грч. ном sg <φηγός> /p^hēgós/ »храст«³⁸⁹

> грч. (дор.) ном sg <φᾱγός> /p^hāgós/ »храст«

> лат. ном sg <fāgus> »буква«

Пие. коријен **b^heh₂(ǵ)-* »буква« гради, од е-пунине коријена, **b^heh₂(ǵ)-*, именицу о-основâ, пие. **b^heh₂(ǵ)-o-* (грч. φηγός »храст«, дор. φᾱγός »храст«, лат. *fāgus* »буква«, гал. **bāgos*),³⁹⁰ и именицу *eh₂-*основâ, пие. **b^heh₂(ǵ)-eh₂-* (стнорд. *bók* »буква«).³⁹¹ Пошто буква не расте источно од линије Калињинград-Крим, некада се мислило да је индоевропска прапостојбина морала бити западно од те линије. То је тзв. буков аргумент (њем. *Buchenargument*), који се по формирању курганске теорије (в. §79) показао као само дјелимично тачан јер се култура јама налази дијелом источно а дијелом западно од линије Калињинград-Крим, односно, на самој ивици ареала букве.

Пие. √ **b^heh₂u-* »бити«

: празнина коријена **/b^heh₂u-/*

⇒ основа коријенског атематског аориста **/b^heh₂u-/b^heh₂u-/*

→ 3sg ind aor act **/h₁e-b^heh₂u-t/*

> стинд. 3sg ind aor act <ábhūt> »бити; постајати«

> грч. (хом.) 3sg ind aor act <ἔφῦ> /éphū/ »постајати«

> лат. 1sg ind pf act <fu-ī> »бити«

Пие. коријен **b^heh₂u-* »бити« гради: 1. од празнине коријена, **b^heh₂u-*, основу тематског *i*-презента, пие. **b^heh₂u-i-e/o-* (> **b^huh₂-i-e/o-*, Н-МЕТАТЕЗА) (лат. *fiō* »постајати«, стир. 1sg *biuu* »бити«), и именицу *mn*-основâ, пие. **b^heh₂u-mn/men-* (> **b^huh₂-mn/men-*, Н-МЕТАТЕЗА) (стинд. *bhūma* »земља«, грч. φῦμα »израслина«); 2. од

³⁸⁸ Одавде је онда као иранска позајмљеница и псл. **bogŭ* > сх. бōг.

³⁸⁹ Промјена »буква« > »храст« десила се само у грчком пошто буква у Грчкој не расте.

³⁹⁰ Гал. **bāgos* јавља се само у фран. топонимима; уп. нпр. фран. мј. им. *Vavau*, на сјеверу Француске.

³⁹¹ Одавде и псл. **buku*, -ŭve (> сх. бŭква) посредством пгерм. **bōk-*; уп. нпр. стнорд. *bók* »буква«.

празнине коријена и *t*-деривата, $*b^h h_2 u-t-$, именицу о-основâ, пие. $*b^h h_2 u-t-o-$ (> $*b^h u h_2-t-o-$, Н-МЕТАТЕЗА) (стинд. *bhūtám* »биће«, грч. *φυτόν* »биљка«, стир. *both* »пребивалиште«);³⁹² 3. од е-пунине коријена, $*b^h e h_2 u-$, основу коријенског тематског презента, пие. $*b^h e h_2 u-e/o-$ (стинд. *bhávati* »бити; постајати«, ав. *bauuaiti* »постајати«); 4. од е-пунине и празнине коријена, $*b^h e h_2 u-$ и $*b^h h_2 u-$, основу коријенског атематског аориста, пие. $*b^h e h_2 u-/b^h h_2 u-$ (> $*b^h u h_2-$, Н-МЕТАТЕЗА) (стинд. 3sg *ábhūt* »постати«, хом. 3sg *ἔφῶ* »постати«, лат. *fuī* »бити«, стлитв. 3sg *bu* »постати«, псл. 3sg $*b^h u$ > сх. *бй*); и, 5. од о-пунине и празнине коријена, $*b^h o h_2 u-$ и $*b^h h_2 u-$, основу перфекта, пие. $*b^h e-b^h o h_2 u/b^h h_2 u-$ (стинд. *babhúva* »бивати, бити«, ав. 3sg *bauūua* »бивати«, хом. 3pl *πεφύδοι* »бивати, бити«) ИТД.

Пие. √ $*b^h e i d^h-$ »увјеравати, вјеровати«

: е-пунина коријена $*b^h e i d^h-/$

⇒ основа коријенског презента $*b^h e i d^h-/$

⇒ основа тематског презента $*b^h e i d^h-e/o-/$

> грч. 1sg ind praes act (πεῖθω) /peithō/ »увјеравати«

> лат. 1sg ind praes act (fidō) »вјеровати«

Пие. коријен $*b^h e i d^h-$ »увјеравати, вјеровати« гради: 1. од е-пунине коријена, $*b^h e i d^h-$, основу коријенског тематског презента, пие. $*b^h e i d^h-e/o-$ (грч. *πεῖθω* »увјеравати«, лат. *fidō* »вјеровати«), и придјев тематских основа, пие. $*b^h e i d^h-o-$ (лат. *fidus* »вјеран«); 2. од е-пунине и празнине коријена, $*b^h e i d^h-$ и $*b^h i d^h-$, основу коријенског тематског аориста, пие. $*b^h e i d^h/b^h i d^h-e/o-$ (грч. *μεθ' ἑπιθόμην* »послушати, покорити се«); 3. од о-пунине коријена, $*b^h o i d^h-$, основу каузатива, пие. $*b^h o i d^h-ei-e/o-$ (псл. $*b^h e d i t i$ > сх. *у-биједити*); и, 4. од о-пунине и празнине коријена, $*b^h o i d^h-$ и $*b^h i d^h-$, основу перфекта, пие. $*b^h e-b^h o i d^h/b^h i d^h-$ (хом. *πέποιθᾶ* »вјеровати, поуздати се«) ИТД.

Пие. √ $*b^h e l h_3-$ »цвијет«

: о-пунина коријена $*b^h o l h_3-/$

⇒ *i*-дериват $*b^h o l h_3-i-/$

⇒ о-основа $*b^h o l h_3-i-o-/$

→ ном sg $*b^h o l h_3-i-o-m/$

> грч. ном sg (φύλλον) /phúllon/ »лист«

> лат. ном sg (folium) »лист«

³⁹² Н-МЕТАТЕЗА налази се само у неким облицима (стинд. *bhūtám*), а у другим не (грч. *φυτόν*, стир. *both*).

Пие. коријен ***b^helh₃-** »цвијет« гради: 1. од е-пунине коријена, ***b^helh₃-**, именицу *s*-основâ, пие. **†b^helh₃-os-** (: ***b^helh₃-os-**, ЛЕБДЈЕЋИ ПРЕВОЈ) (лат. *flōs* »цвијет«), и именицу *mn*-основâ, пие. **†b^helh₃-mn-** (: ***b^helh₃-mn-**, ЛЕБДЈЕЋИ ПРЕВОЈ) (гот. *blōma* »цвијет«); 2. од е-пунине коријена и *t*-derivata, ***b^helh₃-t-**, именицу *o*-основâ, пие. **†b^helh₃-t-o-** (: ***b^helh₃-t-o-**, ЛЕБДЈЕЋИ ПРЕВОЈ) (стир. *bláth* »цвијет«); и, 3. од *o*-превоја коријена и *i*-derivata, ***b^holh₃-i-**, именицу *o*-основâ, пие. ***b^holh₃-i-o-** (> ***b^hol-i-o-**, СОСИРОВ ЕФЕКАТ или ПИНООВ ЗАКОН) (грч. φύλλον »лист«, лат. *folium* »лист«).

Пие. √ ***b^hendh-** »везивати«

: е-пунина коријена ***/b^hendh-/**
 ⇒ *u*-основа **†/b^hendh-u-/**
 → ном sg **†/b^hendh-u-s/**
 > стинд. ном sg ⟨bándhuḥ⟩ »рођак«
 ⇒ *r*-derivat ***/b^hendh-r-/**
 : е-пунина *r*-derivata ***/b^hendh-er-/**
 ⇒ *o*-основа ***/b^hendh-er-o-/**
 → ном sg ***/b^hendh-er-o-s/**
 > грч. ном sg ⟨πενθερός⟩ /pent^herós/ »таст«

Пие. коријен ***b^hendh-** »везивати« гради: 1. од празнине коријена, ***b^hndh-**, основу *t*-партиципа, пие. **†b^hndh-t-o-** (ав. *bastō* »везан«, стперс. *basta* »везан«); 2. од е-пунине коријена, ***b^hendh-**, основу коријенског тематског презента, пие. **†b^hendh-o/e-** (гот. *bindan* »везати«), и именицу *u*-основâ, пие. **†b^hendh-u-** (стинд. *bándhuḥ* »рођак«); 3. од е-пунине коријена и *r*-derivata, ***b^hendh-er-**, именицу *o*-основâ, пие. ***b^hendh-er/r-o-** (грч. πενθερός »таст«, литв. *beñdras* »учесник«); и, 4. од *o*-пунине коријена, ***b^hondh-**, именицу *o*-основâ, пие. ***b^hondh-o-** (млав. *boṇdō* »вез, оков«, стнорд. *band* »вез, оков«, и основу каузатива, пие. ***b^hondh-ei-e/o-** (ав. *baṇḍaiieiti* »везивати«, стнорд. *benda* »натезати лук«) ИТД.

Пие. √ ***b^hengh-** »густ«

: празнина коријена ***/b^hng^h-/**
 ⇒ *u*-основа ***/b^hng^h-u-/**
 → ном sg ***/b^hng^h-u-s/**
 > стинд. ном sg ⟨bahúḥ⟩ »богат; бројан; велик«
 > грч. ном sg ⟨παχύς⟩ /pak^hús/ »дебео«

Пие. коријен ***b^hengh-** »густ« гради: 1. од празнине коријена, ***b^hng^h-**, придјев *u*-основа, пие. ***b^hng^h-u-** (хет. *pa-an-ku-uš* /pankuš/ »цио, читав«, стинд. *bahúḥ* »богат;

мног; велик«, грч. παχύς »дебео«); 2. од е-превоја коријена, **bʰeŋǵʰ-*, основу коријенског тематског презента, пие. **bʰeŋǵʰ-e/o-* (став. *də-bāzaitī* »јачати«, млав. *bāzaitī* »јачати«); и, 3. од о-превоја коријена, **bʰoŋǵʰ-*, основу каузатива / итератива, пие. **bʰoŋǵʰ-ei-e/o-* (стинд. *med bāṁhayate* »јачати«) ИТД.

Пие. √ **bʰer-* »носити«

: е-пунина коријена **bʰer-/*

⇒ основа коријенског презента **bʰer-/*

⇒ основа тематског презента **bʰer-e/o-/*

→ 3sg ind praes act **bʰer-e-ti/*

> стинд. 3sg ind praes act ⟨bháratī⟩ »носити«

> став. 3sg ind praes act ⟨baraitī⟩ »носити«

→ 3sg ind praes act **bʰer-e-i/*³⁹³

> мик. 3sg ind praes act ⟨pe-re⟩ /pʰerei/ »носити«

> грч. 3sg ind praes act ⟨φέρει⟩ /pʰérei/ »носити«

→ 1sg ind praes act **bʰer-o-h₂/*

> грч. 1sg ind praes act ⟨φέρω⟩ /pʰérō/ »носити«

> лат. 1sg ind praes act ⟨ferō⟩ »носити«

→ 3sg ind praes act **bʰer-e-t/*³⁹⁴

> нфр. 3sg ind praes act ⟨-ВЕРЕТ⟩ »носити«

→ 1sg ind praes act **bʰer-e-mi/*³⁹⁵

> јерм. 1sg ind praes act ⟨berem⟩ »носити«

⇒ *mn*-основа **bʰer-mn-/*

→ nom sg **bʰer-mn-ø/*

> стинд. nom sg ⟨bhárma⟩ »бреме«

> грч. nom sg ⟨φέρμᾱ⟩ /pʰérma/ »бреме; плод«

Пие. коријен **bʰer-* »носити« гради: 1. од е-пунине коријена, **bʰer-*, основу коријенског тематског презента, пие. **bʰer-e/o-* (стинд. *bhárati* »носити«, став. *baraitī* »носити«, мик. 3sg *pe-re* /pʰerei/ »носити«, грч. *φέρω* »носити«, лат. *ferō* »носити«, нфр. 3sg *-ВЕРЕТ* »носити«, јерм. *berem* »носити«, гот. *bairan* »носити; рађати«, псл. 1sg **berǵ* >> сх. *bèrēm*), и именицу *mn*-основâ, пие. **bʰer-mn/men-* (стинд. *bhárma* »бреме«, грч. *φέρμᾱ* »бреме; плод«, псл. **bermę* > сх. *брѣме*); 2. од е-пунине и празнине коријена, **bʰer-* и **bʰr-*, основу коријенског атематског презента, пие. **bʰer/bʰr-* (стинд. 3sg *bhárti* »носити«, лат. 3sg *fert* »носити«); и, 3. од о-пунине

³⁹³ Изворно пие. **bʰer-e-ø* или **bʰer-e-ti*, што в. горе.

³⁹⁴ Изворно пие. **bʰer-e-ø* или **bʰer-e-ti*, што в. горе.

³⁹⁵ Изворно пие. **bʰer-o-h₂*, што в. горе.

коријена, **b^hor-*, основу итератива, пие. **b^hor-ei-e/o-* (грч. φορέω »носити») и именицу о-основâ, пие. **b^hor-o-* (стинд. *bhārāḥ* »терет«, грч. φόρος »данак«, псл. **sǔ-borǔ* > сх. з-бѡр) итд.

Пие. √ **b^heud^h-* »пазити«

: е-пунина коријена **/b^heud^h-/*

⇒ основа коријенског презента **/b^heud^h-/*

⇒ основа тематског презента **/b^heud^h-e/o-*

> грч. 1sg ind praes mp <πεύθο-μαι> /péutho-mai/ »питати; сазнавати«

→ 3sg ind praes act **/b^heud^h-e-ti/*

> стинд. 3sg ind praes act <bódhati> »гледати; разумијевати; будити«

> млав. 3sg ind praes act <baobaiti> »гледати; разумијевати; будити«

Пие. коријен **b^heud^h-* »пазити« гради: 1. од празнине коријена, **b^heud^h-*, основу презента са назалним инфиксом, пие. **b^hu-ne/n-d^h-* (грч. 1sg πυνθάνομαι »питати; сазнавати«, литв. 1sg *bundū* »будити«), и основу *t*-партиципа, пие. **b^hud^h-t-o-* (стинд. *buddhāḥ* »пробуђен; буда«, грч. ἄ-πυστος »нечувен; нечујан«); 2. од е-пунине коријена, **b^heud^h-*, основу коријенског тематског презента, пие. **b^heud^h-e/o-* (стинд. *bódhati* »гледати; разумијевати; будити«, млав. *baobaiti* »гледати; разумијевати«, хом. mp πεύθομαι⁽¹⁾ »питати; сазнавати«, псл. **b^hudǫ* >> сх. дијал. бљудѣм »чувати«), и именицу *s*-основâ, пие. **b^heud^h-es/os-* (стфр. *bevδος* »жип«,³⁹⁶ млав. *baobō* »опажање«); и, 3. од о-пунине коријена, **b^houd^h-*, основу каузатива, пие. **b^houd^h-ei-e/o-* (стинд. *bodháyati* »будити«, ав. *baobaiieiti* »давати до знања«, псл. **buditi* > сх. бѹдити) итд.

Пие. √ **b^hreh₁-* »врело«

: е-пунина коријена **/b^hreh₁-/*

⇒ *ur*-основа **/b^hreh₁-ur-/*

→ ном sg **/b^hreh₁-ur-ø/*

> грч. ном sg <φρέαρ> /p^hréar/ »бунар«³⁹⁷

> јерм. ном sg <albewr> »врело, извор«

Пие. коријен **b^hreh₁-* »врело« гради: од е-пунине коријена, **b^hreh₁-*, именицу *ur*-основâ, пие. **b^hreh₁-ur-* (грч. φρέαρ »бунар«, јерм. *albewr* »врело, извор«).

³⁹⁶ Одавде је као позајмљеница грч. βεῦδος »хаљина«.

³⁹⁷ Од изворног *φρηῖρ, метатезом кванитета.

Пие. √ ***b^hreh₂-** »брат«

: е-пунина коријена ***/b^hreh₂-/**

⇒ *tr*-основа ***/b^hreh₂-tr-/**

: е-пунина *tr*-основе ***/b^hreh₂-ter-/**

→ ном sg ***/b^hreh₂-ter-s/**

> стинд. ном sg ⟨bhrātā⟩ »брат«

> став. ном sg ⟨brātā⟩ »брат«

> млав. ном sg ⟨brāta⟩ »брат«

> стперс. ном sg ⟨b^(a)-ra-a-t^a-a /brātā/ »брат«

> јерм. ном sg ⟨elbayr⟩ »брат«

> грч. (ат. и дор.) ном sg ⟨φράτηρ⟩ /p^hrátēr/ »члан фратрије, братства«

> грч. (јон.) ном sg ⟨φρήτηρ⟩ /p^hrētēr/ »члан фратрије, братства«

> лат. ном sg ⟨frāter⟩ »брат«

→ дат sg **†/b^hreh₂-ter-ei/**³⁹⁸

> нфр. дат sg ⟨BRATERE⟩ »брат«

→ асс пл ***/b^hreh₂-ter-ns/**

> стфр. асс пл ⟨braterais⟩ »брат«

> грч. (ат. и дор.) асс пл ⟨φράτερᾶς⟩ »члан фратрије, братства«

Пие. коријен ***b^hreh₂-** »брат« гради, од е-пунине коријена, ***b^hreh₂-**, именицу *tr*-основâ, пие. ***b^hreh₂-ter/tr-** (тох. А *procer* »брат«, тох. Б *prācar* »брат«, стинд. *bhrātā*, gen sg *bhrātuh* »брат«, стперс. *b^(a)-ra-a-t^a-a* /brātā/ »брат«, јерм. *elbayr* »брат«, стфр. асс пл *braterais* »брат«, нфр. дат sg *BRATERE* »брат«, грч. φράτηρ »члан фратрије, братства«, лат. *frāter* »брат«, гот. *broþar* »брат«, псл. **brat(r)ǔ* > сх. *brāt*). Именица *tr*-основâ, пие. ***b^hreh₂-ter/tr-**, изворно је вјероватно имала статичку промјену, тј. асс sg ***b^hreh₂-tr-m**, gen sg ***b^hreh₂-tr-s** (= стинд. *bhrātuh*). Но, од асс sg ***b^hreh₂-tr-m** и сл. начињен је касније асс sg ***b^hreh₂-ter-m** (= стинд. *bhrātaram*, грч. φράτερᾶ) и сл. аналогијом према хистеродинамичкој промјени.³⁹⁹

Пие. √ ***deh₁-** »везивати«

: празнина коријена ***/dh₁-/**

⇒ *t*-партицип ***/dh₁-t-/**

⇒ о-основа ***/dh₁-t-o-/**

→ ном sg ***/dh₁-t-o-s/**

> стинд. ном sg ⟨ditáh⟩ »везан«

> грч. ном sg ⟨детός⟩ /detós/ »који се дâ везати«

³⁹⁸ Изворно пие. ***b^hreh₂-tr-ei**; уп. нпр. стинд. *bhrātre*.

³⁹⁹ Уп. промјену пие. ***d^hugh₂-ter-s.s.v.** √ ***d^huegh₂-**.

Пие. коријен ***deh₁-** »везивати« гради 1. од празнине коријена, ***dh₁-**, основу тематског *i*-презента, пие. ***dh₁-i-e/o-** (стинд. *dyati* »везивати«, грч. *δέω* »везивати«), и основу *t*-партиципа, пие. ***dh₁-t-o-** (стинд. *ditáh* »везан«, грч. *δετός* »који се да везати«); и, 2. од е-пунине коријена, ***deh₁-**, основу *i*-редупликованог атематског презента, пие. ***di-deh₁-** (хом. *δίδημι* »везивати«), и именицу *mn*-основâ, пие. ***deh₁-mn-** (стинд. *dâma* »повез«, грч. *ὑπό-δημι* »подвезивање обуће; обућа«) ИТД.

Пие. √ ***deh₂i-** »Дјеве^р«

: е-пунина коријена ***/deh₂i-/**
 ⇒ *ur*-основа ***/deh₂i-ur-/**
 : е-пунина *ur*-основе ***/deh₂i-uer-/**
 → ном sg ***/deh₂i-uer-s/**
 > стинд. ном sg *devá* »Дјеве^р«
 > јерм. ном sg *taygr* »Дјеве^р«
 > грч. (хом.) ном sg *δαῖρ* /*dāēr*/ »Дјеве^р«

Пие. коријен ***deh₂i-** »Дјеве^р« гради: 1. од е-пунине коријена, именицу *ur*-основâ, пие. ***deh₂i-uer-** (стинд. *devá* »Дјеве^р«, јерм. *taygr* »Дјеве^р«, хом. *δαῖρ* »Дјеве^р«); и, одавде, секундарну именицу *o*-основâ, пие. ***deh₂i-uer-o-** (лат. *laevir* / *lēvir* »Дјеве^р«, и секундарну именицу *i*-основâ, пие. ***deh₂i-uer-i-** (литв. *dieveris* / *dīeveris* »Дјеве^р«, псл. **dēverī* >> сх. *дјѣвѣр*).⁴⁰⁰

Пие. √ ***deh₃-** »Давати«

: празнина коријена ***/dh₃-/**
 ⇒ основа коријенског атематског аориста ***/deh₃/dh₃-/**
 → 3sg ind aor med ***/h₁e-dh₃-to/**
 > стинд. 3sg ind aor med *ádita* »Дати«
 > грч. 3sg ind aor med *ἔδοτο* /*édoto*/ »Дати«
 ⇒ *t*-партицип ***/dh₃-t-/**
 ⇒ *o*-основа ***/dh₃-t-o-/**
 → ном sg ***/dh₃-t-o-s/**
 > грч. ном sg *δοτός* /*dotós*/ »Дат«
 > лат. ном sg *datus* »Дат«
 : е-пунина коријена ***/deh₃-/**
 ⇒ основа е-редупликованог атематског презента ***/de-deh₃/dh₃-/**
 → 3sg ind praes act ***/de-deh₃-ti/**

⁴⁰⁰ Са преласком у *o*-основе у српскохрватском.

> стинд. 3sg ind praes act (dádāti) »давати«
 > млав. 3sg ind praes act (daḃāiti) »давати«
 ⇒ основа *i*-редупликованог атематског презента †/**di-deh₃**/dh₃-/
 → 3sg ind praes act †/**di-deh₃-ti**/
 > грч. 3sg ind praes act (δίδωσι) /díðosi/ »давати«
 ⇒ *r*-дериват */**deh₃-r-**/
 ⇒ о-основа */**deh₃-r-o-**/
 → ном sg */**deh₃-r-o-m**/
 > јерм. ном sg (towr) »дар, поклон«
 > грч. ном sg (δῶρον) /dōron/ »дар, поклон«
 → ном pl */**deh₃-r-e-h₂**/
 >> мик. ном pl (do-ra) /dōra/ »дар, поклон«
 >> грч. ном pl (δῶρᾶ) /dōra/ »дар, поклон«

Пие. коријен ***deh₃-** »давати« гради: 1. од празнине коријена, ***dh₃-**, *t*-партицип, пие. ***dh₃-t-o-** (грч. δότης »дат«, лат. *datus* »дат«), и именицу *ti*-основâ, пие. ***dh₃-ti-** (стинд. °*tth* »давање; дар, поклон«, стфр. асс sg *totin* »дар, поклон«, грч. δότης »давање; дар, поклон«); 2. од е-пунине коријена, ***deh₃-**, именицу вршиоца радње *tr*-основâ, пие. ***deh₃-tor/tr-** (стинд. *dātā* »давалац«, грч. δῶτωρ »давалац«); 3. од е-пунине коријена и *r*-деривата, ***deh₃-r-**, именицу о-основâ, пие. ***deh₃-r-o-** (јерм. *tur* »дар, поклон«, мик. ном pl *do-ra* /dōra/ »дар, поклон«, грч. δῶρον, ном pl δῶρᾶ »дар, поклон«); и, 4. од е-пунине и празнине коријена, ***deh₃-** и ***dh₃-**, основу коријенског атематског аориста, пие. ***deh₃/dh₃-** (стинд. 3sg act *ádāt*, 3sg med *ádita* »дати«, грч. 1sg act ἔδωκᾶ, 1pl act ἔδομεν »дати«, 3sg med ἔδοτο), и основу е- и *i*-редупликованог атематског презента, пие. ***de-deh₃/dh₃-** (стинд. 3sg *dádāti*, 3pl *dádati* »давати«, став. 3sg *dadāiti* »давати«, млав. 3sg *daḃāiti* »давати«) и пие. ***di-deh₃/dh₃-** (грч. 1sg δίδωμι, 3sg δίδωσι, 1pl διδομεν »давати«) ИТД.

Пие. √ ***deh₃ǵh-** »пријек; кос«

: празнина коријена */**dh₃ǵh-**/
 ⇒ *m*-придјев */**dh₃ǵh-m-**/
 ⇒ о-основа */**dh₃ǵh-m-o-**/
 → ном sg */**dh₃ǵh-m-o-s**/
 > стинд. ном sg (jihmáh) »кос; пријек«⁴⁰¹
 > грч. ном sg (δοχμός) /dokhμός/ »кос; пријек«

⁴⁰¹ Умјесто *dihmáh*, услјед асимилације пловива у иир. **dijmah* > **jihmah*.

Пие. коријен ***deh₃ǵʰ-** »пријек; кос« гради, од празнине коријена, ***dh₃ǵʰ-**, *m-* придјев тематских основа, пие. ***dh₃ǵʰ-m-o-** (стинд. *jihmáḥ* »кос; пријек«, грч. *δοχμός* »кос; пријек«).

Пие. √ ***dei-** »ведро небо, бог неба«

: празнина коријена ***/di-/**

⇒ *u*-основа ***/di-u-/**

→ gen sg ***/di-u-es/**

> стинд. gen sg <diváh> »небо, небеса; дан«

: *o*-пунина gen sg ***/di-u-os/**

> нфр. gen sg <ΤΙΟΣ> »Зевс«

> мик. gen sg <di-wo / diῶs/> »Зевс«

> грч. gen sg <Διός / diós/> »Зевс«

> грч. (беот.) gen sg <Διφός / diῶs/> »Зевс«

→ dat sg ***/di-u-ei/**

> стинд. dat sg <divé> »небо, небеса; дан«

> мик. dat sg <di-we / diῶei/> »Зевс«

> грч. (хом.) dat sg <Δίῃ / dií/> »Зевс«

⇒ *i*-придјев ***/di-u-i-/**

⇒ *o*-основа ***/di-u-i-o-/**

→ nom sg ***/di-u-i-o-s/**

> стинд. nom sg <divyáh> »небески; божански«

> мик. nom sg <di-wi-jo / di-u-jo / diῶios/> »боголик«

> грч. nom sg <δῖος / diós/> »боголик«

> лат. nom sg <dius> »боголик«

: *e*-пунина *u*-основе ***/di-eu-/**

→ acc sg ***/di-eu-m/**

> стинд. acc sg <dyám> »небо, небеса; дан«

> нфр. acc sg <ΤΙΑΝ> »Зевс«

> грч. (хом.) acc sg <Ζῆν / zēn/> »Зевс«

→ voc sg ***/di-eu-ø (ph₂-ter-ø)/**

> лат. nom sg <lū(piter)> »Јупитер«

> грч. voc sg <Ζεῦ (πάτερ)> /zēu (páter)/ »(отац) Зевс«

: *e*-дуљина *u*-основе ***/di-ēu-/**

→ nom sg ***/di-ēu-s/**

> стинд. nom sg <dyáuh> »небо, небеса; дан«

> грч. nom sg <Ζεύς / zéus/> »Зевс«

Пие. коријен ***dei-** »ведро небо, бог неба« гради: 1. од празнине коријена, ***di-**, именицу *u*-основа, пие. ***di-u/eu-** (хет. nom sg *ši-i-ú-uš* / *ši-ú-uš* / *šiuš*/ »бог«,

стинд. *dyáuh*, gen sg *diváh*, dat sg *divé*, acc sg *dyám* »небо, небеса; дан«, мик. dat sg *di-we /diçei/* »Зевс«, грч. Ζεύς, gen sg Διός, хом. dat sg Δί, хом. acc sg Ζῆν, грч. voc sg Ζεῦ »Зевс«, нфр. gen sg ΤΙΟΥΣ, acc sg ΤΙΑΝ »Зевс«, лат. *lū(piter)* »Јупитер«), и, одавде, *i-* придјев тематских основа, пие. ***di-u-i-o-** (стинд. *divyáh* »небески; божански«, мик. *di-wi-jo / di-u-jo / diçios/* »боголик«, грч. δῖος »боголик«, лат. *dīus* »боголик«); 2. од празнине коријена и *n*-основе, ***di-n-**, секундарну именицу *eh*₂-основâ, пие. ***di-n-eh**₂- (лат. *nūn-dinae* »пијаца о деветом дану мјесеца«), и *i*-основâ, пие. ***di-n-i-** (псл. **dīnī* >> сх. *dān*);⁴⁰² и, 3. од *e*-пунине коријена и *u*-основе, ***dei-u-**, секундарну именицу *o*-основâ, пие. ***dei-u-o-** (стперс. *deváh* »бог«, ав. *daēuuō* »враг, демон«, стперс. *d^a-i-va / daiva/* »лажни бог; враг, демон«, слат. *deiuos*, лат. *deus* »бог«, литв. *diēvas* »бог«),⁴⁰³ и секундарну именицу *ih*₂-основâ, пие. ***dei-u-ih**₂- (стинд. *devī* »богиња«, ав. *daēuuī* »вразица«, хом. *dīā* »богиња«) итд. Именица *u*-основâ, пие. ***di-u/eu-**, изворно је вјероватно имала хистеродинамичку промјену, тј. ном sg ***di-ēu-s** (= стинд. *dyáuh*, грч. Ζεύς), gen sg ***di-u-os** (= стинд. *divah*, грч. Διός), dat sg ***di-u-ei** (= стинд. *divé*, мик. *di-we /diçei/*, хом. Δί), acc sg ***di-eu-m** (> ***di-ē-m**, СТАНГОВ ЗАКОН) (= стинд. *dyám*, хом. Ζῆν), voc sg ***di-eu-ø** (= грч. Ζεῦ), loc sg ***di-u-i** (= стинд. *diví*, грч. Δί) итд.

Пие. √ ***deik-** »показивати«

- : празнина коријена ***/dik-/**
 - ⇒ основа коријенског презента **†/dik-/**
 - ⇒ основа тематског презента **†/dik-e/o-/**
 - 3sg ind praes act **†/dik-e-ti/**
 - > стинд. 3sg ind praes act <díšati> »показивати«
- : *e*-пунина коријена **†/deik-/**
 - ⇒ основа атематског *nu*-презента **†/deik-nu-/**
 - 1sg ind praes act **†/deik-nu-mi/**
 - >> грч. 1sg ind praes act <δείκνυμι> /deíknymi/ »показивати«
 - ⇒ основа коријенског презента ***/deik-/**
 - ⇒ основа тематског презента ***/deik-e/o-/**
 - 1sg ind praes act ***/deik-o-h₂/**
 - > лат. 1sg ind praes act <dīco> »казивати, говорити«

Пие. коријен ***deik-** »показивати« гради: 1. од празнине коријена, ***dik-**, основу коријенског тематског презента, пие. **†dik-e/o-** (стинд. 3sg *díšati* »показивати«); 2. од *e*-пунине коријена, ***deik-**, основу атематског *nu*-презента, пие. **†deik-nu-**

⁴⁰² Са преласком у *o*-основе у српскохрватском.

⁴⁰³ Уочи промјену »бог« > »враг, демон« у иранским језицима.

(грч. δείκνυμι »показивати«), и основу коријенског тематског презента, пие. ***deik-e/o-** (лат. *dīco* »жазивати, говорити«, гот. *ga-teihan* »показивати«); и, 3. од е-дуљине и е-пунине коријена, ***dēik-** и ***deik-**, основу сигматског аориста, пие. ***dēik/deik-s-** (грч. ἔδειξά »показати«, лат. pf *dixi* »казати«) ИТД.

Пие. √ ***deks-** »десни«

: е-пунина коријена ***/deks-/**
 ⇒ *i*-дериват ***/deks-i-/**
 ⇒ *tr*-дериват ***/deks-i-tr-/**
 : е-пунина *tr*-деривата ***/deks-i-ter-/**
 ⇒ о-основа ***/deks-i-ter-o-/**
 → nom sg ***/deks-i-ter-o-s/**
 > грч. nom sg (δεξιτερός) /deksiterós/ »десни«
 > лат. nom sg (dexter) »десни«
 ⇒ *u*-дериват ***/deks-i-u-/**
 ⇒ о-основа ***/deks-i-u-o-/**
 → nom sg ***/deks-i-u-o-s/**
 > мик. nom sg (de-ki-si-wo) /deksišos/ »десни«
 > грч. nom sg (δεξιός) /deksiós/ »десни«
 > грч. (памф.) nom sg (δεξιφος) /deksišos?/ »десни«

Пие. коријен ***deks-** »десни« гради, од е-пунине коријена, тематске придјеве, пие. ***deks-u-o-** (стир. *dess* »десни; јужни«), пие. ***deks-i-u-o-** (мик. *de-ki-si-wo* /deksišos/ »десни«, грч. δεξιός »десни«, гал. *Dex(s)iva dea*), пие. ***deks-i-n-o-** (стинд. *dákšinaḥ* »десни; јужни«, литв. *dėšinas* »десни«, псл. **desnŭ* > сх. *дэ́сний*)⁴⁰⁴ и пие. ***deks-i-ter-o-** (грч. δεξιτερός »десни«, лат. *dexter* »десни«) ИТД.

Пие. √ ***dekm-** »десет«

: празнина коријена ***/dkm-/**
 ⇒ *t*-дериват ***/dkm-t-/**
 ⇒ num card ***/dkm-t-om/**
 > стинд. num card (śatām) »сто«
 > ав. num card (satəm) »сто«
 > грч. num card (ἑκατόν) /hekatón/ »сто«⁴⁰⁵
 > лат. num card (centum) »сто«

⁴⁰⁴ Уочи промјену »десни« > »јужни« у староирском, која потиче од тога што су се Индо-европљани оријентисали према истоку па им је југ остајао са десне стране.

⁴⁰⁵ Грч. ἑκατόν има неочекивано /h-/ које је секундарно, можда према *ēn* »један«.

⇒ композитум */du-i+**dġm-t-**/

→ nom du num card */du-i+**dġm-t-i-(h₁)**/

> ав. num card <vīsaiti> »двадесет«

> грч. num card <είκοσί /éikosi/> »двадесет«

> грч. (хом.) num card <ἑείκοσί /e(ι)íkosí/> »двадесет«

> грч. (дор. и беот.) num card <ῥίκατί /ríkati/> »двадесет«

: е-пунина коријена */**dġm-**/

⇒ num card */**dġm-**/

> стинд. num card <dása> »десет«

> став. num card <dasa> »десет«

> млав. num card <dasa> »десет«

> грч. num card <δέκα /dġka/> »десет«

> лат. num card <decem> »десет«

⇒ композитум */du-o-h₁+**dġm-**/

> стинд. num card <dvádaśa> »дванаест«

> грч. num card <δώδεκα /dōdeka/> »дванаест«

> лат. num card <duodecim> »дванаест«

Пие. коријен ***dġm-** »десет« гради: 1. од празнине коријена, ***dġm-**, главни број, пие. ***dġm-t-om** (> **h₁ġm-t-om*, КОРТЛАНДОВ ЕФЕКАТ) (тох. Б *kante* »сто«, стинд. *śatám* »сто«, ав. *satəm* »сто«, грч. *ἑκατόν* »сто«, лат. *centum* »сто«, стир. *cét* »сто«, гот. *hund* »сто«, литв. *šimtas* »сто«, псл. **sūto* > сх. *стō*), и различита композита, као нпр. пие. ***du-i+dġmt-** (> **h₁u-i+h₁ġmt-*, КОРТЛАНДОВ ЕФЕКАТ) (ав. *vīsaiti* »двадесет«, грч. *είκοσί*, хом. *ἑείκοσί*, дор. и беот. *ῥίκατί* »двадесет«); 2. од е-пунине коријена, ***dġm-**, главни број, пие. ***dġm** (стинд. *dása* »десет«, став. *dasa* »десет«, млав. *dasa* »десет«, грч. *δέκα* »десет«, лат. *decem* »десет«, стир. *deich* »десет«, гот. *taihun* »десет«), колективни број, пие. ***dġm-t-** (стинд. *daśát* »декада«, литв. *dėšimt* »десет«, псл. **desęti* > сх. *дѣсѣт*, алб. *dhjetë* »десет«), редне бројеве, пие. ***dġm-o-** (стинд. *dasamáh* »десети«, лат. *decimus* »десети«, стир. *dechmad* »десети«) и ***dġm-t-o-** (грч. *δέκατος* »десети«, гот. *taihunda* »десети«, литв. *dešimtas* »десети«, сл. **desętŭ* > сх. *дѣсѣтŭ*), и различита композита, као нпр. пие. ***du-o-h₁+dġm** (стинд. *dvádaśa* »дванаест«, грч. *δώδεκα* »дванаест«, лат. *duodecim* »дванаест«) итд. В. и √ **deu-*.

Пие. √ ***dem-** »дом«

: е-пунина коријена */**dem-**/

⇒ о-основа †/**dem-o-**/

→ nom sg †/**dem-o-s-**/

> стинд. nom sg <dámaḥ> »стан, кућа«

: о-пунина коријена */**dom-**/

⇒ о-основа */**dom-o-**/

→ ном sg */**dom-o-s**/

> грч. ном sg (δóμος) /dómos/ »стан, кућа«

> лат. ном sg (domus) »стан, кућа«⁴⁰⁶

Пие. коријен ***dem-** »дом« гради: 1. од празнине коријена, ***dm-**, именицу **ōu-** основâ, пие. **†dm-ōu-** (грч. δμῶς »роб; слуга«); 2. од е-пунине коријена, ***dem-**, именицу о-основâ, пие. ***dem-o-** (стинд. *dāmaḥ* »стан, кућа«); 3. од о-пунине коријена, ***dom-**, именицу **u-** основâ, пие. ***dom-u-** (јерм. *tanow-ter* »домаћин«, кућа«, лат. *domus* »стан, кућа«, и именицу о-основâ, пие. ***dom-o-** (грч. δόμος »стан, кућа«, лат. *domus* »стан, кућа«, литв. *nāmas* »стан, кућа«, псл. **domŭ* > сх. дōм); и, 4. од о-пунине и е-пунине коријена, ***dom-** и ***dem-**, основу коријенске именице, пие. ***dom/dem-** (стинд. gen pl *damām* »кућа«, ав. gen sg *dēng* у *dēng paitiš* »домаћин«, јерм. *town* »кућа«, хом. δῶ »кућа«, gen sg δεο- у δεοπότης »домаћин, господар«). Коријенска именица, пие. ***dom/dem-**, изворно је вјероватно имала статичку промјену, тј. ном sg **dom-s* (> **dōm-ø*, СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН) (= јерм. *town*, хом. δῶ), gen sg **dem-s* (= ав. *dēng*, грч. δεο-); од ном sg **dom-s* апстраховано је ***dom-** (одакле је онда ***dom-u-** и ***dom-o-**), а од gen sg **dem-s* ***dem-** (одакле је онда **†dem-o-**).

Пие. √ ***demh₁-** »градити«

: празнина коријена */**dmh₁-**/

⇒ t-партицип **†dmh₁-t-**/

⇒ о-основа **†dmh₁-t-o-**/

→ ном sg **†dmh₁-t-o-s**/

> грч. ном sg (-δητός) /-dmētós/ (нпр. у (νεόδητος) »тек саграђен«)⁴⁰⁷

Пие. коријен ***demh₁-** »градити« гради: 1. од празнине коријена, ***dmh₁-**, основу t-партиципа, пие. **†dmh₁-t-o-** (грч. νεόδητος »тек саграђен«); и, 2. од пунине коријена, ***demh₁-**, основу коријенског тематског презента, пие. ***demh₁-e/o-** (грч. δέμω »градити«, гот. *ga-timan* »одговарати, подударати се«).

⁴⁰⁶ Или од пие. **dom-u-s*. (Лат. *domus* мијења се и по о- и по u-основама.)

⁴⁰⁷ Постоји и νεόδητος поред νεόδητος, али то је тзв. хипердоризам.

Пие. √ ***der-1** »дрво«

: о-пунина коријена ***/dor-/**
 ⇒ *u*-основа ***/dor-u-/**
 → ном sg ***/dor-u-ø/**
 > стинд. ном sg ⟨dāru⟩ »дрво«
 > ав. ном sg ⟨dāuru⟩ »дрво«
 > стперс. ном sg ⟨d^a-a-r^u-u-v^(a)⟩ /dāruv/ »дрво«
 > грч. ном sg ⟨dōrŭ⟩ /dōru/ »дрво; стабло; копље«
 ⇒ ?-дериват ***/dor-u-e(-?)/**
 > стфр. ⟨torvetun⟩ »дрво?«

Пие. коријен ***der-** »дрво« гради: 1. од празнине коријена, ***dr-**, именицу *u*-основа, пие. ***dr-u-** (стинд. °*druḥ* »дрво«, псл. pl **drŭva* > сх. pl *dřva*) и именицу *uh₂*-основа, пие. ***dr-uh₂-** (грч. δρŭς »дрво; храст«); 2. од празнине коријена, *u*-основе и *m*-деривата, секундарну именицу *o*-основа, пие. ***dr-u-m-o-** (стинд. *drumah*, грч. pl δρυμά »шума«): и, 3. од *o*-пунине и празнине коријена, ***dor-** и ***dr-**, именицу *u*-основâ, пие. ***dor/dr-u/eu-** (хет. *ta-a-ru* /tāru/ »дрво«, тох. А, Б *or* »дрво«, стинд. *dāru*, ав. *dāuru*, gen sg *draoš* »дрво«, стперс. *d^a-a-r^u-u-v^(a)* /dāruv/ »дрво«, грч. δōrŭ »дрво; стабло; копље«)⁴⁰⁸ итд. Именица *u*-основâ, пие. ***dor/dr-u/eu-**, изворно је вјероватно имала статичку и / или протеродинамичку промјену, тј. ном sg ***dor-u-ø** (= стинд. *dāru*, грч. δōrŭ), gen sg ***der-u-s** и / или ном sg ***der-u-ø**, gen sg ***dr-eu-s** (= ав. *draoš*); од ном sg ***dor-u-ø**, gen sg ***dr-eu-s** апстраховано је ***dr-u-** (одакле је онда ***dr-u-** и ***dr-u-m-o-**).

Пие. √ ***der-2** »цијепати; дријети, дерати«

: празнина коријена ***/dr-/**
 ⇒ *t*-партицип ***/dr-t-/**
 ⇒ *o*-основа ***/dr-t-o-/**
 → ном sg ***/dr-t-o-s/**
 > стинд. ном sg ⟨dṛtāḥ⟩ »поцијепан«
 > грч. ном sg ⟨δартός⟩ /dartsós/ / хом. ⟨δρατός⟩ /dratós/ »одеран«
 : *e*-дуљина коријена ***/dēr-/**
 ⇒ *i*-основа ***/dēr-i-/**
 → ном sg ***/dēr-i-s/**
 > стинд. ном sg ⟨°dāriḥ⟩ »цијепане«
 > грч. ном sg ⟨δῆρις⟩ /dēris/ »бој, такмичење«

⁴⁰⁸ Одавде је онда и стфр. *torvetun* »дрво?«, са нејасним суфиксом.

Пие. коријен ***der-** »цијепати; дријети, дерати« гради: 1. од празнине коријена, ***dr-**, основу *t*-партиципа, пие. ***dr-t-o-** (стинд. *dṛtáh* »поцијепан«, грч. *δартός* / хом. *δρατός* »одеран«), и именицу *ti*-основâ, пие. ***dr-ti-** (стинд. *dṛtīh* »торба«, грч. *δάρσις* »опна«); 2. од е-пунине коријена, ***der-**, основу тематског коријенског презента, пие. ***der-e/o-** (гот. *tairan* »тргати«, литв. *derù* »дријети, дерати«, псл. **derq* >> сх. *дѣрѣм*); и, 3. од е-дуљине коријена, ***dēr-**, именицу *i*-основâ, пие. ***dēr-i-** (стинд. *°dāriḥ* »цијепане«, грч. *δῆρις* »бој, такмичење«)⁴⁰⁹ итд.

Пие. √ ***derk-** »гледати, мотрити«

: празнина коријена ***/drk-/**

⇒ композитум ***/ur-o+drk-/**

> стинд. *⟨uradṛś-⟩* »поглед«

→ асс nsg ***/ur-o+drk-ø/**

> грч. adv *⟨ὑπόδρᾶ⟩* /*hupódra*/ »испод ока, мрко«

: о-пунина коријена ***/dork-/**

⇒ основа перфекта ***/de-dork/drk-/**

⇒ 3sg ind pf act ***/de-dork-e/**

> стинд. 3sg ind pf act *⟨dadárśa⟩* »гледати, посматрати«

> млав. 3sg ind pf act *⟨dadarəsa⟩* »гледати, посматрати«

> грч. 3sg ind pf act *⟨δέδорκε⟩* /*dédorke*/ »гледати, посматрати«

Пие. коријен ***derk-** »гледати, мотрити« гради: 1. од празнине коријена, ***drk-**, основу *t*-партиципа, пие. ***drk-t-o-** (став. *°dərəštō* »виђен; видљив«, ствњ. *zoraht* »свијетао«), и композитну именску основу (од које постаје именица и придјев, па онда и прилог), пие. ***ur-o+drk(-)** (стинд. *uradṛś-* »поглед«, грч. *ὑπόδρᾶ* »испод ока, мрко«); 2. од е-пунине и празнине коријена, ***derk-** и ***drk-**, основу коријенског тематског аориста, пие. ***derk/drk-e/o-** (стинд. *dársam* »погледати«, ав. *darəṣəm* »погледати«, грч. *ἔδρακον*); и, 3. од о-пунине и празнине коријена, ***dork-** и ***drk-**, основу перфекта, пие. ***de-dork/drk-** (стинд. *dadárśa* »гледати, посматрати«, млав. *dadarəsa* »гледати, посматрати«, грч. 3sg *δέδорκε* »гледати, посматрати«) итд. В. и √ ***(s)uep-**.

Пие. √ ***deu-** »два«

: празнина коријена ***/du-/**

⇒ *i*-дерибат ***/du-i-/**

⇒ adv num ***/du-i-s/**

⁴⁰⁹ Уочи промјену »цијепане« > »бој, такмичење« у грчком.

- > стинд. adv num ⟨dvīh̄⟩ »двапут«
- > млав. adv num ⟨biš⟩ »двапут«
- > грч. adv num ⟨δίς⟩ /dís/ »двапут«
- > лат. adv num ⟨bis⟩ »двапут«

Пие. коријен ***deu-** »два« гради: 1. од празнине коријена, ***du-**, главни број, пие. ***du-o-h₁** (> ***duu-o-h₁**, ЗИВЕРСОВ ЗАКОН)⁴¹⁰ (стинд. *dvā* »два«, млав. *duua* »два«, грч. δύο / хом. δύω »два«, лат. *duo* »два«, гот. *twa* »два«, псл. **dūva* > сх. *dvā*), и прилошки број, пие. ***du-i-s** (стинд. *dvīh̄* »двапут«, млав. *biš* »двапут«, грч. δίς »двапут«, лат. *bis* »двапут«) ИТД. В. и пие. ***du-o-h₁+dekm** и ***du-i+dkm-t-i-(h₁) s.v.** √ ***dekm**.

Пие. √ ***duei-** »плашити се«

- : е-пунина коријена ***/duei-/**
- ⇒ s-основа ***/duei-s-/**
- : о-пунина s-основе **†/duei-os-/**
- ном sg **†/duei-os-ø/**
- > грч. ном sg ⟨δέος⟩ /déos/ »страх«

Пие. коријен ***duei-** »плашити се« гради: 1. од е-пунине коријена, ***duei-**, именицу s-основâ, пие. **†duei-os/es-** (грч. δέος »страх«), и придјев тематских основа, пие. **†duei-s-o-** (лат. *dīrus* »страшан«);⁴¹¹ и, 2. од о-пунине и празнине коријена, ***duoi-** и ***dui-**, основу перфекта, пие. **†de-duoi/dui-** (хом. 1pl **δέδριμεν* > *δεῖδιμεν* »страшити се«) ИТД. Пие. ***duei-** »плашити се« је вјероватно у вези са √ ***deu-** »два«; уп. нпр. ***du-i-** (> ***h₁u-i-**, КОРТЛАНДОВ ЕФЕКАТ) (> стинд. *vi-* »раз-«).

Пие. √ ***dheǵh-** »земља«

- : празнина коријена ***/dheǵh-/**
- ⇒ m-основа ***/dheǵh-m-/**
- : о-пунина m-основе ***/dheǵh-om-/**
- ном sg ***/dheǵh-om-s/**
- > грч. ном sg ⟨χθών⟩ /kʰtʰōn/ »земља«

Пие. коријен ***dheǵh-** »земља« гради: 1. од празнине коријена, ***dheǵh-**, именицу m-основâ, пие. ***dheǵh-om/m-** (тох. А *tkaṃ* »земља«, тох. Б *keṃ* »земља«, стинд. gen sg

⁴¹⁰ Зиверсова варијанта, ***duu-o-(h₁)**, налази се само у неким облицима (грч. δύο / хом. δύω, лат. *duo*, псл. **dūva* > сх. *dvā*), а у другим не (стинд. *dvā*, млав. *duua*, гот. *twa*).

⁴¹¹ Лат. *dīrus* неочекиван је исход пие. групе ***du** (> лат. *b*) јер се ради о позајмљеници из сабелског.

jmáh,⁴¹² acc sg *kšám* »земља«, ав. gen sg *zəṃō*, став. acc sg *zəm* »земља«, грч. *χθών* »земља«; 2. од празнине коријена и *m*-основе, **d^hǵh-om/m-*, секундарну именицу *n*-основâ, пие. **d^hǵh-m-on/n-* (стлат. *hemō*, лат. *homō* »човјек«, гот. *guma* »човјек«, литв. пом pl *žmonės* »људи«), и секундарну именицу *o*-основâ, пие. **d^hǵh-om-o-* (лат. *humus* »земља«, пријдев тематских основа, пие. **d^hǵh-em-el-o-* (нфр. dat pl *ZEMELOS* »смртник, човјек«);⁴¹³ и, 3. од *e*-пунине и празнине коријена, **d^heǵh-* и **d^hǵh-*, именицу *m*-основâ, пие. **d^heǵh/d^hǵh-m/em-* (хет. *te-e-kán* / *te-kán* /*tēkan*/, gen sg *ták-na-aš* / *ták-na-a-aš* /*taknaš*/ »земља«) итд. Именица *m*-основâ, пие. **d^heǵh/d^hǵh-m/em-*, изворно је вјероватно имала хистеродинамичку промјену, тј. пом sg **d^heǵh-om-s* (> **d^heǵh-ōm-ø*, СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН) (= хет. / *tēkan*/), gen sg **d^hǵh-m-es* (= стинд. *jmáh*, ав. *zəṃō*), acc sg **d^hǵh-em-m* (> **d^hǵh-ē-m*, СТАНГОВ ЗАКОН) (= стинд. *kšám*, став. *zəm*); од пом sg **d^heǵh-om-s*, gen sg **d^hǵh-m-es* апстраховано је **d^hǵh-om-*.

Пие. √ **d^heh₁-* »метати, стављати; творити, чинити«

- : празнина коријена **/d^hh₁-/*
 - ⇒ *t*-партицип **/d^hh₁-t-/*
 - ⇒ *o*-основа **/d^hh₁-t-o-/*
 - пом msg **/d^hh₁-t-o-s/*
 - > стинд. пом msg *<hitáh>* »постављен«
 - > грч. пом msg *<θετός>* /*t^hetós*/ »постављен«
 - acc nsg **/d^hh₁-t-o-m/*
 - > нфр. acc nsg *<ΔΕΤΟΥΝ>* »споменик«
 - ⇒ *s*-дерибат **/d^hh₁-s-/*
 - ⇒ *o*-основа **/d^hh₁-s-o-/*
 - пом sg **/d^hh₁-s-o-s/*
 - > мик. пом sg *<te-o>* /*t^hehos*/ »бог«
 - > грч. пом sg *<θεός>* /*t^heós*/ »бог«
 - int pl **/d^hh₁-s-ōis/*
 - > нфр. dat pl *<ΔΕΟΣ>* »бог«
 - > грч. dat pl *<θεοῖς>* »бог«
- : *e*-пунина коријена **/d^heh₁-/*
 - ⇒ основа *e*-редупликованог презента *†/d^he-d^heh₁/d^hh₁-/*
 - 3sg ind praes act *†/d^he-d^heh₁-ti/*
 - > стинд. 3sg ind praes act *<dádhāti>* »стављати, метати«
 - > став. 3sg ind praes act *<dadāiti>* »стављати, метати«

⁴¹² Стинд. *jmáh* као да потиче од **(d^h)ǵ-m-*, а не **(d^h)ǵh-m-* (што би правилно дало ***hmáh*).

⁴¹³ Слично образовање налази се у грч. *χαμαλός* »низак« и лат. *humilis* »низак, скроман«.

- ⇒ основа *i*-редупликованог презента $^{\dagger}/d^{hi}d^{heh}_1/d^{hh}_1-/$
 - 3sg ind praes act $^{\dagger}/d^{hi}d^{heh}_1-ti/$
 - > грч. 3sg ind praes act (τίθησι) /títhēsi/ »стављати, метати«
- ⇒ *s*-дериват $^{\dagger}/d^{heh}_1-s-/$
 - nom pl $^{\dagger}/d^{heh}_1-s-es/$
 - > јерм. nom pl (dik') »бог«

Пие. коријен $^{\ast}d^{heh}_1-$ »метати, стављати; творити, чинити« гради: 1. од празнине коријена, $^{\ast}d^{hh}_1-$, основу *t*-партиципа, пие. $^{\ast}d^{hh}_1-t-o-$ (стинд. *hitáh* »постављен«, грч. θετός »постављен«, нфр. асс nsg ΔΕΤΟΥΝ »споменик«); 2. од празнине коријена и *s*-основе, $^{\ast}d^{hh}_1-s-$, секундарну именицу *o*-основâ, пие. $^{\ast}d^{hh}_1-s-o-$ (нфр. dat pl ΔΕΟΣ »бог«, мик. *te-o* /tēhos/ »бог«, грч. nom sg θεός »бог«);⁴¹⁴ 3. од *e*-пунине коријена, $^{\ast}d^{heh}_1-$, именицу *s*-основâ, пие. $^{\dagger}d^{heh}_1-s-$ (јерм. nom pl *di-k'* »бог«), и, одавде, *i*-придјев тематских основа, пие. $^{\dagger}d^{heh}_1-s-i-o-$ (лат. nom fpl *fēriae* »празник«); 4. од *e*-пунине коријена и *t*-деривата, $^{\ast}d^{heh}_1-t-$, именицу *o*-основâ, пие. $^{\ast}d^{heh}_1-t-o-$ (стперс. *d^a-a-t^a-m^(a)* /dātam/ »закон«, грч. асс sg θητόν »жртвеник«); и, 5. од *e*-пунине и празнине коријена, $^{\ast}d^{heh}_1-$ и $^{\ast}d^{hh}_1-$, основу коријенског атематског аориста, $^{\ast}d^{heh}_1/d^{hh}_1-$ (стинд. *ádhāt* »ставити, метнути«, став. °*dāṭ* »ставити, метнути«, нфр. 3sg praes ΑΔΔΑΚΕΤ »чинити«, грч. 3sg ἔθηκε, 1pl ἔθεμεν »ставити, метнути«, лат. pf *fēcī* »учинити«),⁴¹⁵ и основу *e*- и *i*-редупликованог атематског презента, пие. $^{\dagger}d^{he}d^{heh}_1/d^{hh}_1-$ (стинд. 3sg *dádhāti*, 3pl *dádhati* »стављати, метати«, став. 3sg *dadāiti* »стављати, метати«) и $^{\dagger}d^{hi}d^{heh}_1/d^{hh}_1-$ (грч. 3sg τίθησι, 1pl τίθεμεν »стављати, метати«) ИТД.

Пие. \surd $^{\ast}d^{heigh}-$ »гњечити, обликовати«

- : *o*-пунина коријена $^{\ast}/d^{hoigh}-/$
 - ⇒ *o*-основа $^{\ast}/d^{hoigh}-o-/$
 - > мик. (to-ko-) /t^(h)oik^ho-/ (y (to-ko-do-mo) /t^(h)oik^ho-domos/ »зидар«)
 - nom sg $^{\ast}/d^{hoigh}-o-s/$
 - > стинд. nom sg (dehaḥ) »тијело«
 - > ав. nom sg (daēzō) »зид«
 - > грч. nom sg (τοῖχος) /tōik^hos/ »зид«

Пие. коријен $^{\ast}d^{heigh}-$ »гњечити, обликовати« гради: 1. од празнине коријена, $^{\ast}d^{hi}gḥ-$, основу тематског презента са назалним инфиксом,⁴¹⁶ пие. $^{\dagger}d^{hi}ne/n-$

⁴¹⁴ Уочи промјену »творац > »бог«.

⁴¹⁵ Са извјесним $^{\ast}-k-$ у нфр. ΑΔΔΑΚΕΤ, грч. ἔθηκε и лат. pf *fēcī*.

⁴¹⁶ Изворно атематски, пие. $^{\dagger}d^{hi}ne/n-gḥ-$.

ǵh-e/o- (лат. *finġo* »израђивати, обликовати«), и именицу *e*₂-основâ, пие. **†d^hiǵh-eh₂-** (стперс. *di-i-d^h-a* /didâ/ »зид; утврда, кула«); 2. од *e*-пунине коријена, ***d^heiǵh-**, именицу *s*-основâ, пие. **†d^heiǵh-os/es-** (грч. τεῖχος »зид; бедем«), и именицу *o*-основâ, пие. **†d^heiǵh-o-** (ос. асс пл *feihúss* »бедем«); 3. од *e*-пунине и празнине коријена, ***d^heiǵh-** и ***d^hiǵh-**, основу коријенског атематског презента, пие. **†d^heiǵh/d^hiǵh-** (стинд. *déhmi* »мазати«); и, 4. од *o*-пунине коријена, пие. ***d^hoiǵh-**, именицу *o*-основâ, пие. ***d^hoiǵh-o-** (стинд. *dehaḥ* »тијело«, ав. *daēzō* »зид«, мик. *to-ko-* /t^hoik^ho-/ »зид; бедем«, грч. τοῖχος »зид; бедем«) ИТД.

Пие. √ ***d^hers-** »бити смио, храбар«

: празнина коријена ***/d^hers-/**
 ⇒ *u*-основа ***/d^hers-u-/**
 → ном sg ***/d^hers-u-s/**
 > стинд. ном sg *†d^hṛṣúḥ* »смио, одважан«
 > грч. ном sg *†θρασύς* /t^hrasús/ »смио, одважан«

Пие. коријен ***d^hers-** »бити смио, храбар« гради: 1. од празнине коријена, ***d^hers-**, основу атематског *nu*-презента, пие. ***d^hers-neu/nu-** (стинд. 3sg *d^hṛṣṇóti* »бити храбар«, псл. **d^hirzṇoti* > сх. дṛ̥знути), и придјев *u*-основâ, пие. ***d^hers-u-** (стинд. *d^hṛṣúḥ* »смио, одважан«, грч. θρασύς »смио, одважан«); и, 2. од *o*-пунине и празнине коријена, ***d^hors-** и ***d^hrs-**, основу перфекта, пие. ***d^he-d^hors/d^hrs-** (стинд. *dadhārsa* »бити храбар«, гот. praet praes *ga-dars* »бити храбар; усуђивати се«) ИТД.

Пие. √ ***d^heuH-** »дим«

: празнина коријена ***/d^heuH-/**
 ⇒ *m*-дериват ***/d^heuH-m-/**
 ⇒ *o*-основа ***/d^heuH-m-o-/**
 → ном sg ***/d^heuH-m-o-s/**
 > стинд. ном sg *†dhūmáh* »дим«
 > грч. ном sg *†θῦμός* /t^hymós/ »срце, душа«
 > лат. ном sg *†fūmus* »дим«

Пие. коријен ***d^heuH-** »дим« гради: од празнине коријена и *m*-деривата, ***d^heuH-**, именицу *o*-основа, пие. ***d^heuH-m-o-** (стинд. *dhūmáh* »дим«, грч. θῦμός »срце, душа«,⁴¹⁷ лат. *fūmus* »дим«, литв. ном пл *dūmai* »дим«, псл. **dym̃* > сх. дйм).

⁴¹⁷ Уочи промјену »дим« > »срце, душа« у грчком.

Пие. √ ***d^hg^uh^ei-** »нестајати, пропадати«

: празнина коријена ***/d^hg^uhⁱ-/**
 ⇒ *t*-партицип ***/d^hg^uhⁱ-t-/**
 ⇒ *o*-основа ***/d^hg^uhⁱ-t-o-/**
 ⇒ композитум ***/n+d^hg^uhⁱ-t-o-/**
 → ном sg ***/n+d^hg^uhⁱ-t-o-s/**
 > грч. ном sg <ᾄφθιτος> /áph^hitos/ »непролазан, вјечан«
 > стинд. ном sg <ákṣitaḥ> »непролазан, вјечан«

Пие. коријен ***d^hg^uh^ei-** »нестајати, пропадати« гради: 1. од празнине коријена, ***d^hg^uhⁱ-**, основу атематског *nH*-презента, пие. ***d^hg^uhⁱ-neh/nh-** (стинд. *kṣiṇāti* »уништавати«, ав. *jināiti* »уништавати«), основу тематског *nu*-презента, пие. ***d^hg^uhⁱ-nu-e/o-** (грч. *φθίνω > јон. φθίνω »пропадати; уништавати«),⁴¹⁸ основу *t*-партиципа, пие. ***d^hg^uhⁱ-t-o-**, и, одавде, композитни придјев тематских основа, пие. ***n+d^hg^uhⁱ-t-o-** (стинд. *ákṣitaḥ* »непролазан, вјечан«, грч. ᾄφθιτος »непролазан, вјечан«), и именицу *ti*-основâ, пие. ***d^hg^uhⁱ-ti-** (стинд. *kṣītiḥ* »уништење«, грч. φθισίς »уништење«, лат. *sitis* »жеђ«),⁴¹⁹ и, 2. од *e*-пунине и празнине коријена, ***d^hg^uh^ei-** и ***d^hg^uhⁱ-**, основу коријенског атематског аориста, пие. ***d^hg^uh^ei/d^hg^uhⁱ-** (стинд. 2sg ipv *kṣidhī* »уништити«, грч. 3sg med ἔφθιτο) итд. Композитни придјев тематских основа, пие. ***n+d^hg^uhⁱ-t-o-**, јавља се и у пие. пјесничкој формули ***k^leu-os-ø n+d^hg^uhⁱ-t-o-m** (стинд. *śrávaḥ ákṣitam* »непролазна, вјечна слава«, грч. κλέος ᾄφθιτον »непролазна, вјечна слава«). В. и √ ***ne-**

Пие. √ ***d^hreg^h-** »трчати«

: *o*-пунина коријена ***/d^hrog^h-/**
 ⇒ *o*-основа ***/d^hrog^h-o-/**
 → ном sg ***/d^hrog^h-o-s/**
 > грч. ном sg <τρόχος> /trók^hos/ »трк, трчање«

Пие. коријен ***d^hreg^h-** »трчати« гради: 1. од *e*-пунине коријена, ***d^hreg^h-**, основу тематског коријенског презента, пие. ***d^hreg^h-e/o-** (грч. τρέχω »трчати«); и, 2. од *o*-пунине коријена, ***d^hrog^h-**, именицу *o*-основâ, пие. ***d^hrog^h-o-** (грч. τρόχος »точак«, стир. *droch* »точак«) итд.

⁴¹⁸ Изворно атематски, пие. ***d^hg^uhⁱ-nu-**.

⁴¹⁹ Уочи промјену »уништење« > »жеђ« у латинском.

Пие. √ ***d^huegh₂-** »кћи«

: празнина коријена ***/d^hugh₂-/**

⇒ *tr*-основа ***/d^hugh₂-tr-/**

: е-пунина *tr*-основе ***/d^hugh₂-ter-/**

→ *nom sg* ***/d^hugh₂-ter-s/**

> стинд. *nom sg* <duhitá> »кћи«

> ав. *nom sg* <dugədā> »кћи«

> јерм. *nom sg* <dowstr> »кћи«

> мик. *nom sg* <tu-ka-te> /t^hugātēr/ »кћи«

> грч. *nom sg* <θυγάτηρ> /t^hugátēr/ »кћи«

Пие. коријен ***d^huegh₂-** »кћи« гради, од празнине коријена, ***d^hugh₂-**, именицу *tr*-основâ, пие. ***d^hugh₂-ter/tr-** (тох. А *skācar* »кћи«, тох. Б *tkācer* »кћи«, стинд. *duhitá* »кћи«, ав. *dugədā* »кћи«, јерм. *dowstr* »кћи«, мик. *tu-ka-te* /t^hugātēr/ »кћи«, грч. *θυγάτηρ* »кћи«, ос. *futir* »кћи«, гот. *dauhtar*, литв. *duktė* »кћи«, псл. **dūkti* > сх. *kḥī*). Именица *tr*-основâ, пие. ***d^hugh₂-ter/tr-**, изворно је вјероватно имала хистеродинамичку промјену, тј. *nom sg* ***d^hugh₂-ter-s** (> ***d^hugh₂-tēr-ø**, СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН) (= стинд. *duhitá*, грч. *θυγάτηρ*), *gen sg* ***d^hugh₂-tr-os** (= грч. *θυγατρός*).

Пие. √ ***d^h(u)enh₂-** »мријети«

: празнина коријена ***/d^h(u)nh₂-/**

⇒ *t*-партицип **†/d^h(u)nh₂-t-/**

⇒ *o*-основа **†/d^h(u)nh₂-t-o-/**

→ *nom sg* **†/d^h(u)nh₂-t-o-s/**

> грч. (јат.) *nom sg* <θνητός> /t^hnētós/ »смртан«

> грч. (дор.) *nom sg* <θνᾶτός> /t^hnātós/ »смртан«

> грч. (еол.) *nom sg* <θνᾶτος> /t^hnātos/ »смртан«

Пие. коријен ***d^h(u)enh₂-** »мријети« гради, од празнине коријена, ***d^h(u)nh₂-**, основу *t*-партиципа, пие. **†d^h(u)nh₂-t-o-** (грч. *θνητός*, дор. *θνᾶτός*, еол. *θνᾶτος* »смртан«). Пие. коријен ***d^h(u)enh₂-** »мријети« може бити у вези са стинд. *aor ádhvanīt* »нестати«; ако је тако, тај коријен сигурно треба реконструисати као ***d^huenh₂-**.

Пие. √ ***gelkt-** »млијеко«

: празнина коријена ***/glkt-/**
⇒ основа коријенске именице ***/glkt-/**
→ ном sg ***/glkt-ø/**
>> грч. ном sg (γάλα) /gála/ »млијеко«⁴²⁰
>> лат. ном sg (lact) »млијеко«⁴²¹

Пие. коријен ***gelkt-** »млијеко« гради, од празнине коријена, ***glkt-**, основу коријенске именице, пие. ***glkt-** (грч. γάλα »млијеко«, лат. lact »млијеко«).⁴²²

Пие. √ ***gleub^h-** »цијепати, дупсти«

: празнина коријена ***/glub^h-/**
⇒ основа коријенског презента **†/glub^h-/**
⇒ основа тематског презента **†/glub^h-e/o-/**
→ 1sg ind praes act **†/glub^h-o-h₂/**
> грч. 1sg ind praes act (γλύφω) /glúphō/ »дупсти, урезивати«
: е-пунина коријенског коријена ***/gleub^h-/**
⇒ основа коријенског презента **†/gleub^h-/**
⇒ основа тематског презента **†/gleub^h-e/o-/**
→ 1sg ind praes act **†/gleub^h-o-h₂/**
> лат. 1sg ind praes act (glübō) »гулити«

Пие. коријен ***gleub^h-** »цијепати, дупсти« гради: 1. од празнине коријена, ***glub^h-**, основу коријенског тематског презента, пие. **†glub^h-e/o-** (грч. γλύφω »дупсти, урезивати«); и, 2. од е-пунине коријена, ***gleub^h-**, основу коријенског тематског презента, пие. **†gleub^h-e/o-** (лат. glübō »гулити«).

Пие. √ ***g^hreih-** »мазати«

: е-пунина коријена ***/g^hreih-/**
⇒ *mh₁n*-партицип ***/g^hreih-mh₁n-/**
⇒ о-основа ***/g^hreih-mh₁n-o-/**
→ ном sg ***/g^hreih-mh₁n-o-s/**
> нфр. ном sg (ΓΕΓΡΕΙΜΕΝΟΣ) »написан«

⁴²⁰ Од *γλά; уп. нпр. хом. γλακτοφάγος »који једе млијеко«.

⁴²¹ Од *g/lac, путем дисмилације g-c > ø-c.

⁴²² Од асс sg ***glkt-m** и јерм. *kalt^hn > kat^hn »млијеко«; уп. познолат. lactem.

Пие. коријен ***g^hreiH-** «мазати» гради: 1. од празнине коријена, ***g^hriH-**, основу тематског *i*-презента, пие. **†g^hriH-i-e/o-** (грч. χρίω «мазати»); и, 2. од е-пунине коријена, ***g^hreiH-**, основу е-редупликованог *mh₁n*-партиципа, пие. **†g^h(r)e-g^hrei(H)-mh₁n-o-** (нфр. ГЕ-ГРЕΙΜΕΝΟΣ «написан») ИТД.

Пие. √ ***ǵemb^h-** «гристи; зуб»

: о-пунина коријена ***/ǵomb^h-/**
 ⇒ о-основа ***/ǵomb^h-o-/**
 → ном sg ***/ǵomb^h-o-s/**
 > стинд. ном sg ⟨jám̥bhaḥ⟩ «зуб»
 > грч. ном sg ⟨γόμφος⟩ /gómphos/ «клин, ексер»

Пие. коријен ***ǵemb^h-** «гристи; зуб» гради: 1. од е-пунине коријена, ***ǵomb^h-**, основу коријенског тематског презента, пие. **†ǵemb^h-e/o-** (псл. *zēbq >> сх. зéбэм); и, 2. од о-пунине коријена, ***ǵomb^h-**, именицу о-основâ, пие. ***ǵomb^h-o-** (тох. А *kat* «зуб», тох. Б *keme* «зуб», стинд. *jám̥bhaḥ* «зуб», грч. γόμφος «клин, ексер», лет. *zùobs* «зуб», псл. *zqbŭ > сх. зŭб, алб. *dhëmb* «зуб») ИТД.

Пие. √ ***ǵen-** «кољено»

: празнина коријена ***/ǵn-/**
 ⇒ и-основа ***/ǵn-u-/**
 ⇒ композитум **†/h₁en+ǵn-u-/**
 ⇒ еh₂-основа **†/h₁en+ǵn-u-eh₂-/**
 → ном sg **†/h₁en+ǵn-u-eh₂-ø/**
 >> грч. (хом.) ном sg ⟨ἰγνύη⟩ /ignúē/ «дупља испод кољена»
 : о-пунина коријена ***/ǵon-/**
 ⇒ и-основа ***/ǵon-u-/**
 > ав. ⟨zānu^o⟩ «кољено»
 → ном sg ***/ǵon-u-ø/**
 > стинд. ном sg ⟨jānu⟩ «кољено»
 > грч. ном sg ⟨γόνυ̅⟩ /gónu/ «кољено»
 ⇒ r-основа **†/ǵon-u-r-/**
 > јерм. ном sg ⟨cownr⟩ «кољено»

Пие. коријен ***ǵen-** «кољено» гради: 1. од празнине коријена и и-основе, ***ǵn-u/eu-**, секундарну именицу о-основâ, пие. **†ǵn-eu-o-** (гот. *kniu* «кољено»), и секундарну именицу еh₂-основâ, пие. **†h₁en+ǵn-u-eh₂-** (грч. хом. ἰγνύη «дупља испод кољена»); 2. од е-пунине коријена, ***ǵen-**, именицу и-основâ, пие. ***ǵen-u-**

(хет. *ge-e-ni* / *ge-ni* / *genu*/ »жољено«, лат. *genū* »жољено«); и, 3. од о-пунине коријена, **ǵon-*, именицу *u*-основâ, пие. **ǵon-u-* (тох. А *kanw-* »жољено«, тох. Б *keni* »жољено«, стинд. *jānu* »жољено«, ав. *zānu*^o »жољено«, грч. γόνυ »жољено«)⁴²³ итд. Именица *u*-основâ, пие. **ǵon/ǵen/ǵn-u/eu-*, изворно је вјероватно имала статичку и / или протеродинамичку промјену, тј. ном sg **ǵon-u-ø* (= стинд. *jānu*, грч. γόνυ), ген sg **ǵen-u-s* и / или ном sg **ǵen-u-ø* (= хет. /*genu*/, лат. *genū*), ген sg **ǵn-eu-s*; од ген sg **ǵn-eu-s* апстраховано је **ǵn-eu-* (одакле је онда и **ǵn-eu-o-*). В. и √ **h₁en*.

Пие. √ **ǵenh₁₋* »зачињати; постајати«

: празнина коријена */*ǵnh₁₋*/
 ⇒ *t*-партицип */*ǵnh_{1-t-}*/
 ⇒ о-основа */*ǵnh_{1-t-o-}*/
 → ном sg */*ǵnh_{1-t-o-s}*/
 > стинд. ном sg ⟨*jātáḥ*⟩ »рођен; син«
 > грч. ном sg ⟨-γενῆτος⟩ /-gnētos/ (нпр. у ⟨Διό-γενῆτος⟩ »рођен од Зевса«)
 > лат. ном sg ⟨(g)nātus⟩ »рођен; син«
 : е-пунина коријена */*ǵenh₁₋*/
 ⇒ *s*-основа */*ǵenh_{1-s-}*/
 : о-пунина *s*-основе */*ǵenh_{1-os-}*/
 → ном sg */*ǵenh_{1-os-ø}*/
 > грч. ном sg ⟨γένος⟩ /génos/ »род«
 > лат. ном sg ⟨genus⟩ »род«
 : е-пунина *s*-основе †*/*ǵenh_{1-es-}*/
 → ном sg †*/*ǵenh_{1-es-ø}*/⁴²⁴
 > стинд. ном sg ⟨*jánaḥ*⟩ »род«
 ⇒ *tr*-основа */*ǵenh_{1-tr-}*/
 : о-пунина *tr*-основе */*ǵenh_{1-tor-}*/
 → ном sg */*ǵenh_{1-tor-s}*/
 > стинд. ном sg ⟨*janitá*⟩ »родитељ«
 > грч. ном sg ⟨γενέτωρ⟩ /genétōr/ »родитељ«
 > лат. ном sg ⟨genitor⟩ »родитељ«

Пие. коријен **ǵenh₁₋* »зачињати; постајати« гради: 1. од празнине коријена, **ǵnh₁₋*, основу *t*-партиципа, пие. **ǵnh_{1-t-o-}* (стинд. *jātáḥ* »рођен; син«, грч. -γενῆτος »рођен; син«, лат. (g)nātus »рођен; син«); 2. од е-пунине коријена, **ǵenh₁₋*,

⁴²³ Одавде је онда и јерм. *cowлг* »жољено«, од пие. †*ǵon-u-r-*.

⁴²⁴ Изворно пие. **ǵenh_{1-os-ø}*, в. горе.

именицу *s*-основâ пие. ***ǵenh₁-os/es-** (стинд. *jánaḥ* »род«, грч. γένος »род«, лат. *genus* »род«), именицу вршиоца радње *tr*-основâ, пие. ***ǵenh₁-tor/tr-** (стинд. *janitá* »родитељ«, грч. γενέτωρ »родитељ«, лат. *genitor* »родитељ«) и, одавде, именицу вршиоца радње *ih₂*-основâ, пие. ***ǵenh₁-tr-ih₂-** (стинд. *janitrī* »родитељица, мајка«, грч. γενέτειρᾶ »родитељица, мајка«, лат. *genitrī-x* »родитељица, мајка«); 3. од *o*-пунине коријена, ***ǵonh₁-**, именицу *o*-основâ, пие. ***ǵonh₁-o-** (стинд. *jánaḥ* »род«, грч. γόνος »род«); 4. од *e*-пунине и празнине коријена, ***ǵenh₁-** и ***ǵnh₁-**, основу *i*-редупликованог тематског презента, пие. ***ǵi-ǵenh₁/ǵnh₁-e/o-** (грч. 1sg γίγνομαι »бивати«, лат. 1sg *gignō* »рађати«); и, 5. од *o*-пунине и празнине коријена, ***ǵonh₁-** и ***ǵnh₁-**, основу перфекта, пие. ***ǵe-ǵonh₁/ǵnh₁-** (стинд. *jajána* »створити; родити«, грч. 3sg γέγονε »бити рођен; бити постао«) ИТД.

Пие. √ ***ǵerh₂-¹** »старјети«

: *e*-пунина коријена ***/ǵerh₂-/**
 ⇒ *s*-основа ***/ǵerh₂-s-/**
 : *e*-пунина *s*-основе ***/ǵerh₂-es-/**
 → ном fsg ***/ǵerh₂-es-s/**
 > стинд. ном sg ⟨*jarāḥ*⟩ »старост«
 → ном nsg ***/ǵerh₂-es-ø/**
 > мик. ном sg ⟨*ke-ra*⟩ /*geras*/ »старост«
 > грч. ном sg ⟨γέρᾰς⟩ /*géras*/ »старост«
 ⇒ *nt*-партицип ***/ǵerh₂-nt-/**
 : *o*-пунина *nt*-деривата ***/ǵerh₂-ont-/**
 → ном sg ***/ǵerh₂-ont-s/**
 > стинд. ном sg ⟨*járán*⟩ »старац«
 > јерм. ном sg ⟨*cerown*⟩ »стар«
 > мик. ном sg ⟨*ke-ro*⟩ /*gerōn*/ »старац«
 > грч. ном sg ⟨γέρων⟩ /*gérōn*/ »старац«

Пие. коријен ***ǵerh₂-** »старјети« гради: 1. од празнине коријена, ***ǵrh₂-**, основу фијентива, пие. ***ǵrh₂-eh₁/h₁-** (псл. **zīrēti* > сх. *зријèти*); 2. од *e*-пунине коријена, ***ǵerh₂-**, основу коријенског тематског презента, пие. ***ǵerh₂-e/o-** (стинд. 3pl *járanti* »старјети«), и именицу *s*-основâ, пие. ***ǵerh₂-es-** (стинд. *jarāḥ* »старост«, мик. *ke-ra* /*geras*/ »старост«, грч. γέρᾰς »старост«); и, 3. од *e*-пунине и празнине коријена, ***ǵerh₂-** и ***ǵrh₂-**, основу *nt*-партиципа, пие. ***ǵerh₂/ǵrh₂-ont/nt-** (>> ***ǵerh₂-ont/nt-**) (стинд. *járán*, gen sg *járataḥ* »стар«, јерм. *cerown* »стар«, мик. *ke-ro* /*gerōn*/ »старац«, грч. γέρων, gen sg γέροντος »старац«) ИТД.

Пие. √ ***ǵerh₂-²** »ждрал«

: е-пунина коријена ***/ǵerh₂-/**
 ⇒ *n*-основа ***/ǵerh₂-n-/**
 ⇒ *o*-основа ***/ǵerh₂-n-o-/**
 → ном sg ***/ǵerh₂-n-o-s/**
 > грч. ном sg ⟨γέρανος⟩ /géranos/ »ждрал«

Пие. коријен ***ǵerh₂-** »ждрал« гради: 1. од празнине коријена, ***ǵrh₂-**, именицу *u*-основа, пие. **†ǵrh₂-u-** (> **ǵru-h₂-*, *n*-МЕТАТЕЗА) (лат. *grūs* »ждрал«); 2. од е-пунине коријена, ***ǵerh₂-**, именицу *n*-основâ, пие. **†ǵerh₂-en-** (јон.? γέρην / γερήν »ждрал«), и, одавде, секундарну именицу *o*-основа, пие. ***ǵerh₂-n-o-** (грч. γέρανος »ждрал«, гал. *tri-garanos* »са три ждрала«); и, 3. од е-пунине коријена и *ōu*-основе, ***ǵrh₂-ōu-**, секундарну именицу *o*-основа, пие. **†ǵerh₂-ōu-i-o-** (псл. **žeravī* > сх. жѣрāv) ИТД.

Пие. √ ***ǵeus-** »кушати«

: празнина коријена ***/ǵus-/**
 ⇒ основа коријенског презента **†ǵus-/**
 ⇒ основа тематског презента **†ǵus-e/o-/**
 → 3sg ind praes med **†ǵus-e-toi/**
 > стинд. 3sg ind praes med ⟨jušáte⟩ »уживати«
 : е-пунина коријена ***/ǵeus-/**
 ⇒ основа коријенског презента ***/ǵeus-/**
 ⇒ основа тематског презента ***/ǵeus-e/o-/**
 → 3sg ind praes med ***/ǵeus-e-toi/**
 >> грч. 3sg ind praes mp ⟨γεύεταί⟩ /géuetai/ »кушати«

Пие. коријен ***ǵeus-** »кушати« гради: 1. од празнине коријена, ***ǵus-**, основу тематског коријенског презента, пие. **†ǵus-e/o-** (стинд. med *jušáte* »уживати«), и основу *t*-партиципа, пие. ***ǵus-t-o-** (стинд. *juštáh* »пријатан«),⁴²⁵ именицу *ti*-основâ, пие. ***ǵus-ti-** (стинд. *júštih* »задовољство«, гот. *ga-kusts* »искушење«), именицу *tu*-основâ, пие. ***ǵus-tu-** (лат. *gustus* »укус«, гот. *kustus* »искушење«); 2. од е-пунине коријена, ***ǵeus-**, основу коријенског тематског презента, пие. ***ǵeus-e/o-** (грч. 3sg mp γεύεταί »кушати«, гот. *kiusan* »искушавати«), и именицу *o*-основâ, пие. ***ǵeus-o-** (хет. асс sg *ku-u-ša-an* /kūšan/ »зет«, стинд. *jóšaḥ* »задовољство«, ав. *zaošō* »задовољство«); и, 3. од *o*-пунине коријена, ***ǵous-**,

⁴²⁵ Одавде је изведено и лат. *gustō* »кушати«.

основу итератива, пие. ***ǵous-ei-e/o-** (стинд. Зрl *joṣayante* «вољети», гот. *kausjan* «кушати»)⁴²⁶ итд.

Пие. √ ***ǵneh₃-** »знати«

: празнина коријена ***/ǵnh₃-/**
 ⇒ *t*-партицип ***/ǵnh₃-t-/**
 ⇒ *o*-основа ***/ǵnh₃-t-o-/**
 → ном sg ***/ǵnh₃-t-o-s/**
 > грч. ⟨γνωτός⟩ /gnōtós/ »познат«
 ⇒ основа *sk*-презента ***/ǵnh₃-sk-/**
 ⇒ основа тематског презента ***/ǵnh₃-sk-e/o-/**
 → 1sg ind praes act ***/ǵnh₃-sk-o-h₂/**
 > грч. 1sg ind praes act ⟨γι-γνώσκω⟩ /gi-gnōskō/ »спознавати, учити«
 : *e*-пунина коријена ***/ǵneh₃-/**
 ⇒ основа *sk*-презента ***/ǵneh₃-sk-/**
 ⇒ основа тематског презента ***/ǵneh₃-sk-e/o-/**
 → 1sg ind praes act ***/ǵneh₃-sk-o-h₂/**
 > лат. 1sg ind praes act ⟨(g)nōscō⟩ »спознавати, учити«

Пие. коријен ***ǵneh₃-** »знати: 1. од празнине коријена, ***ǵnh₃-**, основу тематског *sk*-презента, пие. ***ǵnh₃-sk-e/o-** (јерм. *čanač'em* »знати«, грч. γι-γνώσκω »спознавати, учити«, алб. *njoh* »знати«),⁴²⁷ основу *t*-партиципа, пие. ***ǵnh₃-t-o-** (грч. γνωτός »познат«, стир. *gnáth* »познат«), и именицу *ti*-основа, пие. ***ǵnh₃-ti-** (грч. γνώσις »знање«, гот. *ga-kunds* »сагласје«); и, 2. од празнине коријена, ***ǵneh₃-**, именицу *mn*-основâ, пие. ***ǵneh₃-men/mn-** (грч. γνώμη »знак; знање, мишљење«, лат. *co-gnōmen* »презиме, надимак«, псл. **zname* > сх. *знәмән*), основу тематског *i*-презента, пие. ***ǵneh₃-i-e/o-** (псл. **znati* > сх. *знѣти*), основу тематског *sk*-презента, пие. ***ǵneh₃-sk-e/o-** (стперс. subj *x^(a)-š^(a)-n^a-a-s^a-a-t^(a)-i-y^(a)* /xšnāsātiy/ »знати«, лат. ⟨(g)nōscō⟩ »спознавати, учити«), основу секундарног *t*-партиципа, пие. ***ǵneh₃-t-o-** (стинд. *jñātáḥ* »познат«, лат. *nōtus* »познат«) итд.

Пие. √ ***ǵ^heh₁-** »остављати«

: празнина коријена ***/ǵ^heh₁-/**
 ⇒ основа *e*-редупликованог презента **†/ǵ^he-ǵ^heh₁/ǵ^hh₁-/**
 → 3sg ind praes act **†/ǵ^he-ǵ^heh₁-ti/**

⁴²⁶ Одавде је као позајмљеница из германског и сх. *кӯшати*.

⁴²⁷ Јерм. *čanač'em* асимилацијом, од **čanač'em*.

- > стинд. 3sg ind praes act (jáhāti) »остављати; напуштати«
- > ав. 3sg ind praes act (zazāiti) »пуштати«
- ⇒ основа *i*-редупликованог презента †/**ǵhi-ǵheh₁/ǵ^hh₁-/**
- 3sg ind praes act †/**ǵhi-ǵheh₁-ti/**
- > грч. (хом.) 3sg ind praes act (κίχῆσι) /kikhēsi/ »достизати, дохватати«

Пие. коријен ***ǵheh₁-** »остављати« гради, од пунине и празнине коријена, ***ǵheh₁-** и ***ǵ^hh₁-**, основу атематског коријенског презента, пие. †**ǵheh₁/ǵ^hh₁-** (ствњ. *gēn* »ићи«), и основу *e*- и *i*-редупликованог атематског презента, пие. †**ǵhe-ǵheh₁/ǵ^hh₁-** (стинд. *jáhāti* »остављати«, ав. *zazāiti* »пуштати«) и †**ǵhi-ǵheh₁/ǵ^hh₁-** (хом. κίχῆσι »достизати, дохватати«) ИТД.

Пие. √ ***ǵhei-** »зима; снијег«

- : празнина коријена ***/ǵhi-/**
- ⇒ *m*-основа ***/ǵhi-m-/**
- ⇒ *o*-пунина *m*-основе ***/ǵhi-om-/**
- nom sg ***/ǵhi-om-s/**
- > јерм. nom sg (jiwn) »снијег«
- > грч. nom sg (χίωv) »снијег«

Пие. коријен ***ǵhei-** »зима; снијег« гради: 1. од празнине коријена, ***ǵhi-**, именицу *m*-основâ, пие. ***ǵhi-m/em/om-** (ав. gen sg *zimō* »снијег«, јерм. *jiwn* »снијег«, грч. χίωv »снијег«, лат. *hiems* »зима«), и секундарну именицу *o*-основâ, пие. ***ǵhi-m-o-** (стинд. *himáh* »иње, снијег; студен«, млав. *zimō* »зима«, лат. **bi-himos* > *bīmus* »двје зиме, године стар«); и, 2. од *e*-пунине коријена и *m*-основе, ***ǵhei-**, секундарну именицу *n*-основâ, пие. ***ǵhei-m-en/on-** (стинд. loc sg *hēman* »зиме«, грч. χεῖμων »зима«), и секундарну именицу *eh₂*-основâ, пие. †**ǵhei-m-eh₂-** (литв. *žiemà* »зима«, псл. **zima* > сх. *зіма*) ИТД. Именица *m*-основâ, пие. ***ǵhi/ǵhei-m/em/om-**, вјероватно је изворно имала хистеродинамичку промјену, тј. nom sg ***ǵhei-om-s** (> ***ǵhei-om-s**, СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН), gen sg ***ǵhi-m-os** (= ав. *zimō*), acc sg ***ǵhi-em-m**; од nom sg ***ǵhei-om-s**, gen sg ***ǵhi-m-os** апстраховано је ***ǵhi-om-** и ***ǵhei-m-** (одакле је онда ***ǵhei-m-en/on-**), а од acc sg ***ǵhi-em-m** ***ǵhi-em-**.

Пие. √ ***ǵhelh₃-** »зелен; жут«

- : празнина коријена ***/ǵhlh₃-/**
- ⇒ *r*-придјев ***/ǵhlh₃-r-/**
- ⇒ *o*-основа †/**ǵhlh₃-r-o-/**
- nom sg †/**ǵhlh₃-r-o-s/**

> грч. nom sg <χλωρός> /k^hlɔ́rós/ »зеленкаст; жућкаст; блијед«
 ⇒ *i*-придјев **†/ǵ^hlh₃-r-i-/**
 : е-пунина *i*-деривата **†/ǵ^hlh₃-r-ei-/**
 ⇒ *o*-основа **†/ǵ^hlh₃-r-ei-o-/**
 → nom sg **†/ǵ^hlh₃-r-ei-o-s/**
 > нфр. nom sg <ΓΛΟΥΡΕΟΣ> »златан« (?)

Пие. коријен ***ǵ^helh₃-** »зелен; жут« гради: 1. од празнине коријена, ***ǵ^hlh₃-**, основу придјева *i*-основâ, пие. **†ǵ^hlh₃-i-** (стинд. *hiri*^o »жут«), основу придјева *u*-основа, пие. **†ǵ^hlh₃-u-** (стнорд. *gulr* »жут«), и основу *r*-придјева тематских основа, пие. **†ǵ^hlh₃-r-o-** (грч. χλωρός »зеленкаст; жућкаст; блијед«) и пие. **†ǵ^hlh₃-r-ei-o-** (нфр. ΓΛΟΥΡΕΟΣ »златан«); 2. од пунине коријена и *u*- или *n*-основе, ***ǵ^helh₃-u/ep-**, придјева тематских основа, пие. ***ǵ^helh₃-u-o-** (лат. *helvus* »жут«, њем. *gelb* »жут«, литв. *žėlvas* »зеленкаст«) и **†ǵ^helh₃-en-o-** (псл. **zelenŭ* > сх. зѐлен); и, 3. од *o*-пунине коријена и *t*-деривата, ***ǵ^helh₃-**, именицу *o*-основâ, пие. **†ǵ^holh₃-t-o-** (псл. **zolto* > сх. злâто) итд.

Пие. √ ***ǵ^hes-** »рука«

: празнина коријена ***/ǵ^hs-/**
 ⇒ композитум ***/me(t)+ǵ^hs-/**
 ⇒ *r*-основа ***/me(t)+ǵ^hs-r-/**
 → loc sg ***/me(t)+ǵ^hs-r-i/**
 > јерм. праер, adv <merj> »крај, покрај«
 > грч. adv, праер, conī <μέχρη> /mék^hri/ »докле; док«

Пие. коријен ***ǵ^hes-** »рука« гради: 1. од празнине коријена, именицу *r*-основа, пие. **†ǵ^hes/ǵ^hs-r/er-** (хет. *ke-eš-šar* /keššar/, gen sg *ki-iš-ša-ra-aš* /kiššaraš/, acc sg *ki-iš-še-ra-an* /kiššeran/ »рука«), и, одавде, композитни прилог локативног поријекла, пие. ***me(t)+ǵ^hs-r-i** (јерм. *merj* »крај, покрај«, грч. μέχρη »докле; док«); 2. од е-пунине коријена, ***ǵ^hes-**, именицу *r*-основâ, пие. ***ǵ^hes-r-** (јерм. pl *jerk*ⁱ »руке«, грч. pl χεῖρες »руке«); и, 3. од е-пунине коријена и *t*-деривата, ***ǵ^hes-t-**, именицу *o*-основâ, пие. **†ǵ^hes-t-o-** (стинд. *hástaḥ* »рука«, ав. *zastō* »рука«, стперс. *d^a-s^(a)-ta* /dasta/ »рука«) итд. Именице *r*-основâ, пие. ***ǵ^hes/ǵ^hs-r/er-**, изворно је вјероватно имала хистеродинамичку промјену; тј. nom sg ***ǵ^hes-r-s** (= хет. /keššar/), gen sg ***ǵ^hs-r-os** (= хет. /kiššaraš/), acc sg ***ǵ^hs-er-m** (= хет. /kiššeran/); од nom sg ***ǵ^hes-r-s** апстраховано је ***ǵ^hes-r-**, а од gen sg ***ǵ^hs-r-os** ***ǵ^hs-r-** (одакле је онда ***me(t)+ǵ^hs-r-i**). В. и √ ***met-**.

Пие. √ ***ǵʰeu-** »лити«

: е-пунина коријена ***/ǵʰeu-/**
 ⇒ *тп*-основа ***/ǵʰeu-mn-/**
 → *пом* *sg* ***/ǵʰeu-mn-ø/**
 > стинд. *пом* *sg* (hóma) »жртва«
 > грч. *пом* *sg* (χεῦμα) /kʰeuma/ »ливање; вода за ливање«

Пие. коријен ***ǵʰeu-** »лити« гради: 1. од празнине коријена, ***ǵʰu-**, основу *t*-партиципа, пие. ***ǵʰu-t-o-** (стинд. *hutáh* »проливен; жртвован«, грч. χυτός »проливен«, гот. *gub* »бог«), именицу *ti*-основâ, пие. ***ǵʰu-ti-** (стинд. °*hutih* »жртва«, грч. χύσις »ливање«); 2. од е-пунине коријена, ***ǵʰeu-**, основу коријенског тематског презента, пие. **†ǵʰeu-e/o-** (грч. χέω »лити«), именицу *тп*-основâ, пие. ***ǵʰeu-men/mn-** (стинд. *hóma* »жртва«, грч. χεῦμα »ливање; вода за ливање«, нфр. ZEYMAN »извор«); и, 3. од е-пунине и празнине коријена, ***ǵʰeu-** и ***ǵʰu-**, основу *i*-редупликованог атематског презента, пие. **†ǵʰi-ǵʰeu/ǵʰu-** (стинд. *juhóti* »лити; жртвовати«),⁴²⁸ и основу коријенског атематског аориста, пие. **†ǵʰeu/ǵʰu-** (грч. μεδ ἔχυτο »лити«) итд.

Пие. √ ***ǵʰueh₁r-** »звијер«

: е-пунина коријена ***/ǵʰueh₁r-/**
 ⇒ коријенска основа **†/ǵʰueh₁r-/**
 → *пом* *sg* **†/ǵʰueh₁r-s/** (>> **†/gʰeh₁r-s/**)
 > грч. *пом* *sg* (θήρ) »звијер; животиња«
 > еол. *пом* *sg* (φῆρ) »звијер; животиња«

Пие. коријен ***ǵʰueh₁r-** »звијер« гради, од пунине коријена, ***ǵʰueh₁r-**, основу коријенске именице, пие. **†ǵʰueh₁r-** (>> ***gʰeh₁r-**) (грч. θήρ »звијер; животиња«, еол. φῆρ »звијер; животиња«) и, одавде, именицу *i*-основа, пие. **†ǵʰueh₁r-i-** (литв. *žvėris* »звијер«, псл. **zvėrī* > сх. *звѣрь*), именицу *o*-основа, пие. **†ǵʰueh₁r-u-o-** (тох. Б *śerwe* »ловац«), и придјев тематских основа, пие. **†ǵʰueh₁r-o-** (лат. *ferus* »дивљи«) итд.

Пие. √ ***gʰeh₂-** »ступати«

: е-пунина коријена ***/gʰeh₂-/**
 ⇒ основа атематског коријенског аориста ***/gʰeh₂/gʰeh₂-/**
 → 3*sg* *ind* (*inj*) *aor* *act* ***/(h₁e-)gʰeh₂-t/**

⁴²⁸ Стинд. *juhóti* има секундарно *u*.

- >> стинд. 3sg ind aor act ⟨áǵāt⟩ »ићи, доћи«
- >> став. 3sg inj aor act ⟨gāt⟩ »ићи, доћи«
- > грч. (хом.) 3sg ind aor act ⟨βῆ⟩ /bḗ/ »ићи«
- > грч. 3sg ind aor act ⟨ἔβη⟩ /ébē/ »ићи«
- 1sg ind aor act ***/h¹e-g^ueh₂-m/**
- > грч. 1sg ind aor act ⟨ἔβην⟩ /ébēn/ »ићи«
- > грч. (дор.) 1sg ind aor act ⟨ἔβᾶν⟩ /ébān/ »ићи«

Пие. коријен ***g^ueh₂-** »ступати« гради: 1. од пунине коријена, ***g^ueh₂-**, именицу *тл*-основâ, пие. ***g^ueh₂-men/mn-** (ав. *gāta* »жорак«, грч. βῆμα »жорак«); и, 2. од пунине и празнине коријена, ***g^ueh₂-** и **g^uh₂-**, основу атематског коријенског аориста, пие. ***g^ueh₂/g^uh₂-** (стинд. *áǵāt* »ићи, доћи«, став. *gāt* »ићи, доћи«, грч. ἔβην, 3sg ἔβη, хом. βῆ »ићи«) итд. Пие. коријен ***g^ueh₂-** у грчком је у супледији са пие. коријеном ***g^uem-** (в.); уп. грч. аор ἔβη < пие. ***h₁e-g^ueh₂-t** али грч. praes βαίνω < пие. ***g^uem-i-o-h₂**.

Пие. √ ***g^ueh₃-¹** »пасти«

- : празнина коријена ***/g^uh₃-/**
- ⇒ *u*-основа ***/g^uh₃-u-/**
- : пунина *u*-основе ***/g^uh₃-u-/**
- асс sg ***/g^uh₃-eu-m/**
- > стинд. асс sg ⟨gām⟩ »говедо«
- > грч. (хом.) асс sg ⟨βῶν⟩ /bōn/ »штит од говеђе коже«
- : е-дуљина коријена ***/g^uēh₃-/**
- ⇒ *u*-основа ***/g^uēh₃-u-/**
- ном sg ***/g^uēh₃-u-s/**
- > стинд. ном sg ⟨gāuḥ⟩ »говедо«
- > ав. ном sg ⟨gāuš⟩ »говедо«
- > грч. ном sg ⟨βοῦς⟩ /būs/ »говедо«

Пие. коријен ***g^ueh₃-** »пасти« гради: 1. од празнине коријена, ***g^uh₃-**, основу тематског *sk*-презента, пие. ***g^uh₃-sk-e/o-** (грч. βόσκω »пасти, хранити«), основу *t*-партиципа, пие. ***g^uh₃-t-o-** (грч. βοτόν »стока«); 2. од пунине и празнине коријена, ***g^ueh₃-** и ***g^uh₃-**, именицу *u*-основâ, пие. ***g^ueh₃/g^uh₃-u/eu-** (стинд. *gāuḥ*, gen sg *góḥ*, асс sg *gām* »говедо«, ав. *gāuš*, gen sg *gaoš* »говедо«, стперс. *g^a-u-/gau-/* у лич. им. *g^a-u-m^a-a-t^a* /gaumāta/ »Гаумата«, јерм. *kov* »говедо«, мик. gen pl *qo-o* /g^uoṷōn/ »говедо«, грч. βοῦς, gen sg βοός »говедо«, хом. асс sg βῶν »штит од говеђе коже«, стир. *bó* »говедо«, лат. *bōs* »говедо«, лет. *gūovs* »говедо«, стенг. *cū* »говедо«, псл. **gov-ēdo* > сх. *gōvedo*); 3. од *o*-пунине коријена и *t*-деривата, ***g^uoh₃-**, именицу *o*-

основâ, пие. $\dagger g^uoh_3-t-o-$ (литв. *gùotas* »стадо«); и, 4. од о-пунине коријена и *u*-основе, $*g^uoh_3-u-i-$, *i*-придјев тематских основа, пие. $*g^uoh_3-u-i-o-$ (стинд. *gávyah* »говеђи«, јерм. *kogi* »масло«, грч. -βοιός »говеђи«) итд. Именица *u*-основâ, пие. $*g^ueh_3/g^uh_3-u/eu-$, изворно је вјероватно имала протеродинамичку промјену, тј. ном sg $*g^ueh_3-u-s$ (= стинд. *gáuh*, грч. βοῦς), ген sg $*g^uh_3-eu-s$ (= стинд. *góh*, ав. *gaoš*), асс sg $*g^uh_3-eu-m$ (> $*g^uh_3-ē-m$, СТАНГОВ ЗАКОН) (= стинд. *gám*, хом. βῶν) итд. В. и пие. $*g^uh_3-u+k^uolH-o-s$ s.v. $\sqrt{*k^uelH}$.

Пие. $\sqrt{*g^ueh_3^{-2}}$ »живјети«

: празнина коријена $\dagger/g^uh_3-/$
 $\Rightarrow i$ -дери­ват $\dagger/g^uh_3-i-/$
 $\Rightarrow o$ -основа $\dagger/g^uh_3-i-o-/$
 \rightarrow ном sg $\dagger/g^uh_3-i-o-s/$
 > грч. ном sg <βίος> /bíos/ »живот«
 \Rightarrow композитум $\dagger/h_2i-u+g^uh_3-i-/$
 $\Rightarrow s$ -основа $\dagger/h_2i-u+g^uh_3-i-s-/$
 : е-пунина *s*-основе $\dagger/h_2i-u+g^uh_3-i-es-/$
 \rightarrow ном sg $\dagger/h_2i-u+g^uh_3-i-es-/$
 > грч. ном sg <ὑγιής> /hugiḗs/ »здрав«

Пие. коријен $*g^ueh_3-$ »живјети« гради: 1. од празнине коријена и *i*-дери­вата, $*g^uh_3-i-$, именицу *o*-основâ, пие. $\dagger g^uh_3-i-o-$ (> $\dagger g^ui-h_3-o-$, Н-МЕТАТЕЗА) (грч. βίος »живот«), и композитни придјев *s*-основа, пие. $\dagger h_2i-u+g^uh_3-i-es-$ (> $\dagger h_2i-u+g^ui-h_3-es-$, Н-МЕТАТЕЗА) (грч. ὑγιής »здрав«); 2. од празнине коријена и *i*- и *t*-дери­вата, именицу *o*-основâ, $*g^uh_3-i-(e)t-$, пие. $\dagger g^uh_3-i-et-o-$ (> $\dagger g^uh_3-i-et-o-$, Н-МЕТАТЕЗА) (грч. βίотос »живот«), именицу *eh*₂-основâ, пие. $\dagger g^uh_3-i-teh_2-$ (> $\dagger g^ui-h_3-teh_2-$, Н-МЕТАТЕЗА) (лат. *vīta* »живот«, оск. асс sg *biitam*); 3. од празнине коријена и *i*- и *u*-дери­вата, $*g^uh_3-i-u-$, основу тематског презента деноминалног поријекла, пие. $\dagger g^uh_3-i-u-e/o-$ (> $*g^ui-h_3-u-e/o-$, Н-МЕТАТЕЗА) (стинд. *jívati* »живјети«, лат. *vīvō* »живјети«), и придјев тематских основа, пие. $*g^uh_3-i-u-o-$ (> $*g^ui-h_3-u-e/o-$, Н-МЕТАТЕЗА) (стинд. *jíváh* »жив; човјек«, стперс. *ji-i-va* /jiva/ »жив«, лат. *vīvus* »жив«, оск. *bivus* »жив«, литв. *gyvas* »жив«, псл. $*živŭ$ > сх. *жив*), и, одавде, именицу *o*-основâ, пие. $\dagger g^uh_3-i-u-ot-o-$ (> $*g^ui-h_3-u-ot-o-$, Н-МЕТАТЕЗА) (псл. $*životŭ$ > сх. *живот*) итд. В. и $\sqrt{*h_2ei-}$.

Пие. $\sqrt{*g^uelb^h-}$ »утроба«

: празнина коријена $\dagger/g^ulb^h-/$
 $\Rightarrow u$ -основа $\dagger/g^ulb^h-u-/$

⇒ *s*-основа **†/gʷlbʰ-u-s-/**
 > ав. ном sg <gərəbuš- > »младунче«
 : е-пунина коријена **†/gʷelbʰ-/**
 ⇒ *u*-основа **†/gʷelbʰ-u-/**
 → ном sg **†/gʷelbʰ-u-s/**
 > грч. ном sg <δελφύς /delphús/ > »утроба«

Пие. коријен ***gʷelbʰ-** »утроба« гради: 1. од празнине коријена и *u*-основе, ***gʷlbʰ-u-**, именицу *s*-основâ, пие. **†gʷlbʰ-u-s-** (ав. *gərəbuš-* »младунче«); 2. од е-пунине коријена, ***gʷelbʰ-**, именицу *u*-основâ, пие. **†gʷelbʰ-u-** (грч. ном sg *δελφύς* »утроба«); и, 3. од о-пунине коријена, ***gʷolbʰ-**, именицу о-основâ, пие. ***gʷolbʰ-o-** (стинд. *gárbhaḥ* »утроба«, ав. *garəβō* »утроба«, грч. *δόλφος* »утроба«).

Пие. √ ***gʷelh₁-** »мамити«

: е-пунина коријена ***/gʷelh₁-/**
 ⇒ *ur*-основа **†/gʷelh₁-ur-/**
 → ном sg **†/gʷelh₁-ur-ø/**
 > грч. ном sg <δέλεᾶρ > »мамац«

Пие. коријен ***gʷelh₁-** »мамити« гради: 1. од пунине коријена, **†gʷelh₁-**, именицу *ur*-основа, пие. **†gʷelh₁-ur-** (грч. *δέλεᾶρ* »мамац«). Сродне ријечи у другим ие. језицима нису познате, али можда може да се пореди пие. ***gʷelh₁-²** »бацати« (грч. *βάλλω* »бацати«).

Пие. √ ***gʷelh₂-** »желуд«

: празнина коријена ***/gʷlh₂-/**
 ⇒ *n*-дериват ***/gʷlh₂-n-/**
 : е-пунина *n*-деривата ***/gʷlh₂-en-/**
 ⇒ о-основа ***/gʷlh₂-en-o-/**
 → ном sg ***/gʷlh₂-en-o-s/**
 > грч. ном sg <βάλανος /bálanos/ > »желуд«

Пие. коријен ***gʷelh₂-** »желуд« гради: 1. од празнине коријена, ***gʷlh₂-**, именицу *eh₁*-основâ, пие. **†gʷlh₂-eh₁-** (литв. *gìlė* »желуд«); и, 2. од празнине коријена и *n*-деривата, ***gʷlh₂-en-**, именицу о-основâ, пие. ***gʷlh₂-en-o-** (јерм. *kaṭin* »желуд«, грч. *βάλανος* »желуд«, и именицу *S*-основâ, пие. **†gʷlh₂-n-d-** (лат. *glāns* »желуд«, и, одавде, именицу о-основâ, пие. **†gʷelh₂-on-d-i-o-** (псл. **želqđī* > сх. жѣлѹд) ИТД.

Пие. √ ***g^uem-** »ићи«

: празнина коријена ***/g^um-/**
 ⇒ *t*-партицип ***/g^um-t-/**
 ⇒ *o*-основа ***/g^um-t-o-/**
 → ном sg ***/g^um-t-o-s/**
 > стинд. ном sg ⟨gatáḥ⟩ »отишао«
 > грч. ном sg ⟨βατός⟩ »проходан«
 > лат. ном sg ⟨ventus⟩ »дошао«

Пие. коријен ***g^uem-** »ићи« гради: 1. од празнине коријена, ***g^um-**, основу тематског *i*-презента, пие. ***g^um-i-e/o-** (грч. βαίνω »ићи«, лат. *veniō* »доћи«), основу тематског *sḱ-*презента, пие. ***g^um-sḱ-e/o-** (стинд. *gáčchati* »ићи«, грч. 2sg ἰρν βάσκε »ићи«), основу *t*-партиципа, пие. ***g^um-t-o-** (стинд. *-gataḥ* »дошао«, грч. βατός »проходан«, лат. *ventus* »дошао«), и именицу *ti*-основâ, пие. ***g^um-ti-** (стинд. *gátiḥ* »кретање«, грч. βάσις »корак; ходање«, гот. *ga-qumþs* »скуп«); и 2. од *e*-пунине и празнине коријена, ***g^uem-** и ***g^um-**, основу коријенског атематског аориста, пие. ***g^uem/g^um-** (стинд. 3sg *ágan*, 3pl *ágman* »ићи«, ав. 3sg *-jən*, 3pl *-gmən*, јерм. 3sg *ekn* »доћи«) итд.

Пие. √ ***g^uen-** »жена«

: празнина коријена ***/g^un-/**
 ⇒ *eh*₂-основа ***/g^un-eh₂-/**
 → ном sg ***/g^un-eh₂-ø/**
 > стинд. ном sg ⟨gnā⟩ »жена«
 > ав. ном sg ⟨gəñā⟩ »жена«
 > грч. (беот.) ном sg ⟨βανά⟩ /baná/ »жена«
 : *o*-пунина коријена **†/g^uon-/**
 ⇒ *eh*₂-основа **†/g^uon-eh₂-/**
 → ном sg **†/g^uon-eh₂-ø/**
 > грч. ном sg ⟨γυνή⟩ /gynḗ/ »жена«

Пие. коријен ***g^uen-** »жена« гради: 1. од празнине коријена, ***g^un-**, именицу *eh*₂-основâ, пие. ***g^un-eh₂-** (стинд. *gnā* »жена«, ав. *gəñā* »жена«, беот. *βανά* »жена«); 2. од *e*-пунине коријена, ***g^uen-**, именицу *eh*₂-основâ, пие. ***g^uen-eh₂/h₂-** (тох. А *śām* »жена«, тох. Б *śana* »жена«, литв. *ženà* »жена«, псл. **žena* > сх. *жѐна*), и именицу *i(h₂)*-основâ, пие. ***g^uen-i(h₂)-** (стинд. *jāniḥ* / *jānī* »жена«); 3. од *e*-пунине и празнине коријена, ***g^uen-** и ***g^un-**, именицу *eh*₂-основâ, пие. ***g^uen/g^un-eh₂/h₂-** (стинд. *gnāḥ*, стир. ном sg *ben*, деп sg *tnā* »жена«); и, 4. од *o*-пунине коријена,

именицу eh_2 -основâ (и С-основâ), пие. $^*g^uon-eh_2-$ (грч. γυνή, gen sg γυναικός »жена«)⁴²⁹ итд. У грчком пие. $^*g^uon-eh_2-$ проширено је основама $^*-ih_2-$ и $^*-ik-$ (мик. *ku-na-ja* /gupaia/ »жена«, грч. gen sg γυναικός »жена«), које се налазе и у неким другим језицима (јерм. pl *kanay-k'* »жена«, нфр. acc sg *кнакан* »жена«). Именица h_2 -основâ, пие. $^*g^uen/g^un-eh_2/h_2-$, изворно је вјероватно имала протеро-динамичку промјену, тј. ном sg $^*g^uen-h_2-\emptyset$ (= стир. *ben*), gen sg $^*g^un-eh_2-s$ (= стинд. *gnâh*, стир. *mnâ*); од ном sg $^*g^uen-h_2-\emptyset$, gen sg $^*g^un-eh_2-s$ апстраховано је $^*g^uen-eh_2/h_2-$ и $^*g^un-eh_2-$.

Пие. $\sqrt{^*g^uieh_2-}$ »жила«

: празнина коријена $^*/g^uih_2-/$
 ⇒ о-основа $^*/g^uih_2-o-/$
 → ном sg $^*/g^uih_2-o-s/$
 > хом. ном sg ⟨βίος⟩ »лѹк«
 : е-пунина коријена $^*/g^uieh_2-/$
 ⇒ коријенска основа $^*/g^uieh_2-/$
 > стинд. ⟨jīyā-⟩ »тетива«
 → ном sg $^*/g^uieh_2-s/$
 > млав. ном sg ⟨jiiā⟩ »тетива«

Пие. коријен $^*g^uieh_2-$ »жила« гради: 1. од празнине коријена, $^*g^uih_2-$, именицу о-основâ, пие. $^*g^uih_2-o-$ (хом. βίος »лѹк«, срвелш. pl *gieu* »жила«), именицу eh_2 -основâ, пие. $^*g^uih_2-eh_2-$ (литв. *gijà* »нит«); и, 2. од е-пунине коријена, $^*g^uieh_2-$, основу коријенске именице, пие. $^*g^uieh_2-$ (стинд. *jīyā-* »тетива«, млав. *jiiā* »тетива«) итд.

Пие. $\sqrt{^*g^urh_2-}$ »тежак«

: празнина коријена $^*/g^urh_2-/$
 ⇒ *u*-основа $^*/g^urh_2-u-/$
 → ном sg $^*/g^urh_2-u-s/$
 > стинд. ном sg ⟨gurúh⟩ »тежак«
 > грч. ном sg ⟨βαρύς⟩ »тежак«

Пие. коријен $^*g^urh_2-$ »тежак« гради: 1. од празнине коријена, $^*g^urh_2-$, придјев *u*-основâ, пие. $^*g^urh_2-u-$ (стинд. *gurúh* »тежак«, грч. βαρύς »тежак«, гот. *kaurus* »тежак«), и, одавде, придјев тематских основа, пие. $^*g^urh_2-u-t-o-$ (> $^*g^uru-h_2-t-o-$,

⁴²⁹ Грч. γυνή могло би бити и од пие. $^*g^un-eh_2-$ под условом да пие. $^*g^un-eh_2-$ >> грч. $^*gunā-$.

h-МЕТАТЕЗА) (лат. *brūtus* »глуп«, лет. *grūts* »тежак«); и, 2. од *e*-пунине коријена, **g^ureh₂-*, придјев *u*-основā, пие. **g^ureh₂-u-* (лат. *grav-is* »тежак«) итд.

Пие. √ **g^uhen-* »бити, убијати«

: празнина коријена **/g^uhⁿ-/*

⇒ основа редуликованог аориста **/g^uhe-g^uhⁿ-/*

⇒ основа тематског аориста **/g^uhe-g^uhⁿ-e/o-/*

→ 3sg inj aor act **/g^uhe-g^uhⁿ-e-t/*

> млав. 3sg inj aor act ⟨jaṇnaṭ⟩ »убити«

>> грч. (хом.) 3sg ind aor act ⟨πέφνε⟩ /réphne/ »убијати«

Пие. коријен **g^uhen-* »бити, убијати« гради: 1. од празнине коријена, **g^uhⁿ-*, основу коријенског тематског презента, пие. **g^uhⁿ-e/o-* (литв. *ginti*, псл. **gūnati* > сх. *gnāti*), основу редуликованог тематског аориста, пие. **g^uhe-g^uhⁿ-e/o-* (млав. *-jaṇnaṭ* »убити«, грч. *ἔφνεον*, хом. 3sg *πέφνε* »убити«), и основу *t*-партиципа, пие. **g^uhⁿ-t-o-* (стинд. *hataḥ* »убијен«, ав. *-jatō* »убијен«, грч. *-φατος* »убијен, погинуо«); 2. од *e*-пунине коријена, **g^uhen-*, основу тематског коријенског презента, пие. **g^uhen-e/o-* (млав. *janaiti* »убијати«, литв. *genù* »гонити; ловити«), и основу тематског *i*-презента, пие. **g^uhen-i-e/o-* (грч. *θείνω* »бити, убијати«); 3. од *e*-пунине и празнине коријена, **g^uhen-* и **g^uhⁿ-*, основу атематског коријенског презента, пие. **g^uhen/g^uhⁿ-* (хет. 3sg *ku-e-en-zi* /kunezi/, 3pl *ku-na-an-zi* /kunanzi/ »бити, убијати«, стинд. 3sg *hānti*, 3pl *ghnānti* »бити, убијати«, млав. 3sg *jaiṇti*, 3pl *-ṇṇaṇti*); и, 4. од *o*-пунине коријена, основу итератива, пие. **g^uhon-ei-e/o-* (псл. **goniti* > сх. *gōniti*) итд.

Пие. √ **g^uher-* »гријати«

: *e*-пунина коријена **/g^uher-/*

⇒ *s*-основа **/g^uher-s-/*

: *o*-пунина *s*-основе **/g^uher-os-/*

→ ном sg **/g^uher-os-ø/*

> грч. ном sg ⟨θέρος⟩ /théros/ »љето«

: *e*-пунина *s*-основе *†/g^uher-es-/*

→ ном sg *†/g^uher-es-ø/*⁴³⁰

> стинд. ном sg ⟨hárah⟩ »врућина«

⇒ *m*-придјев **/g^uher-m-/*

⇒ *o*-основа **/g^uher-m-o-/*

⁴³⁰ Изворно пие. **g^uher-os-ø*, в. горе.

→ ном sg **g^uher-m-o-s/*
 > јерм. ном sg ⟨*ǰerm*⟩ »врућ«
 > грч. ном sg ⟨*θερμός*⟩ /*thermós*/ »врућ«
 : о-пунина коријена **g^uhor-/*
 ⇒ *m*-придјев **g^uhor-m-/*
 ⇒ о-основа **g^uhor-m-o-/*
 → ном sg **g^uhor-m-o-s/*
 > стинд. ном sg ⟨*gharmáh*⟩ »врућина«
 > ав. ном sg ⟨*garətmō*⟩ »врућ«
 > лат. ном sg ⟨*formus*⟩ »врућ«

Пие. коријен **g^uher-* »гријати« гради: 1. од празнине коријена, **g^uhr-*, основу атематског *nu*-презента, пие. **g^uhr-neu/nu-* (стинд. *ghṛṇoti* »гријати«), и основу фијентива, пие. **g^uhr-eh₁/h₁-* (псл. **grējati* > сх. *грѣјати*); 2. од е-пунине коријена, **g^uher-*, основу коријенског тематског презента, пие. **g^uher-e/o-* (грч. *θερμαῖ* »гријати се«, стир. *fo-geir* »гријати«), именицу *s*-основâ, пие. **g^uher-os/es-* (стинд. *háraḥ* »врућина«, грч. *θερός* »љето«), и *m*-придјев тематских основа, пие. **g^uher-m-o-* (јерм. *ǰerm* »врућ«, грч. *θερμός* »врућ«, алб. *zjarm* »ватра«); и, 3. од о-пунине коријена, **g^uhor-*, *m*-придјев тематских основа, пие. **g^uhor-m-o-* (стинд. *gharmáh* »врућина«, ав. *garətmō* »врућ«) итд.

Пие. √ **h₁ed-* »јести«

: е-пунина коријена **h₁ed-/*
 ⇒ основа коријенског атематског презента **h₁ed/h₁d-/*
 → 1sg ind praes act **h₁ed-mi/*
 > стинд. 1sg ind praes act ⟨*ádmi*⟩ »јести«
 ⇒ основа коријенског презента **h₁ed-/*
 ⇒ основа тематског презента **h₁ed-e/o-/*
 → 1sg ind praes act **h₁ed-o-h₂/*
 > грч. (хом.) 1sg ind praes act ⟨*ἔδω*⟩ /*édō*/ »јести«
 > лат. 1sg ind praes act ⟨*edō*⟩ »јести«

Пие. коријен **h₁ed-* »јести« гради: 1. од е-пунине коријена, **h₁ed-*, основу секундарног коријенског тематског презента, пие. **h₁ed-e/o-* (хом. *ἔδω* »јести«, лат. *edō* »јести«, гот. *itan* »јести«), и именицу о-основâ, пие. **h₁ed-o-* (псл. **ēd* > сх. *ѣјед*);⁴³¹ и, 2. од е-пунине и празнине коријена, **h₁ed-* и **h₁d-*, основу коријенског атематског презента, пие. **h₁ed/h₁d-* (хет. 3pl *a-da-an-zi* /*adanti*/

⁴³¹ Уочи промјену »јело« > »ијед, отров« у словенском.

»јести«, стинд. 1sg *ádmī*, 3sg *átti* »јести«, хом. inf *ἔδμεναι* »јести«, лат. 3sg *ēst* »јести«, стлитв. 1sg *edmi*, литв. inf *ėsti* »јести«, псл. inf **ěsti* > сх. *jěsti*) ИТД.

Пие. √ ***h₁eǵ⁻¹** »ја«

: е-пунина коријена ***/h₁eǵ-/**
 ⇒ проп pers ***/h₁eǵ/**
 ⇒ композитум ***/h₁eǵ+o-h₂/**
 > грч. nom sg *ἔγώ* /egŏ/ »ја«
 > лат. nom sg *egō* »ја«

Пие. коријен ***h₁eǵ-** »ја« гради, од пунине коријена, nom sg личне замјенице првог лица једнине, пие. ***h₁eǵ** (ав. *azə* »ја«, јерм. *es* »ја«, стлитв. *eš* »ја«). Овај облик накнадно је проширен стапањем са глаголским наставком првог лица једнине, и то оним тематског презента у пие. ***h₁eǵ+o-h₂** (грч. *ἔγω* »ја«, лат. *egō* »ја«), који је поријеклом из израза попут ***h₁eǵ h₂eǵ-o-h₂**, оним перфекта и тематског аориста у пие. ***h₁eǵ+h₂+o-m** (стинд. *ahám* »ја«, ав. *azəm* »ја«, стперс. *a-d^a-m^(a)* /adam/ »ја«, псл. **azū* > сх. дијал. *jǎz*), који је поријеклом из израза попут ***h₁eǵ h₂e-h₂oǵ-h₂e** и **h₁e-h₂g-h₂ǵ-o-m**, и, могуће, оним тематског презента и аориста у пие. ***h₁eǵ+o-h₂+o-m** (хом. *ἔγών* »ја«), који је поријеклом из израза попут ***h₁eǵ h₂eǵ-o-h₂** и **h₁e-h₂g-h₂ǵ-o-m**. Замјеница првог лица сингулара у индоевропском језику суплетивна је и у осталим падежима основу гради од коријена ***h₁em-**; в. испод.

Пие. √ ***h₁eǵ⁻²** »говорити, казивати«

: празнина коријена ***/h₁eǵ-/**
 ⇒ основа коријенског атематског аориста ***/h₁eǵ/h₁ǵ-/**
 > 3sg ind aor act ***h₁e-h₁ǵ-t/**
 > грч. 3sg ind aor act *ῆ* /ē/ »рећи, казати«

Пие. коријен ***h₁eǵ-** »говорити, казивати« гради: 1. од е-пунине и празнине коријена, основу коријенског атематског аориста, пие. ***h₁eǵ/h₁ǵ-** (грч. 3sg *ῆ* »рећи«); и, 2. од о-пунине и празнине коријена, основу перфекта, пие. ***h₁e-h₁oǵ/h₁ǵ-** (грч. *ἄνωχ* »заповиједати«). Сродне ријечи у другим ие. језицима упитне су.

Пие. √ ***h₁egʰ-** »из«

: пунина коријена ***/h₁egʰ-/**
 ⇒ праер ***/h₁egʰ-s/**
 > грч. праер <ἐξ> »из«
 > лат. праер <ex> »из«

Пие. коријен ***h₁egʰ-** »из« гради, од пунине коријена, ***h₁egʰ-**, пие. предлог ***h₁egʰ-s** (грч. ἐξ »из«, лат. ex »из«, срвелш. ech, литв. дијал. iš »из«, псл. *jiz > сх. йз).

Пие. √ ***h₁ei-** »ићи«

: празнина коријена ***/h₁i-/**
 ⇒ *nt*-партицип ***/h₁i-ont-/**
 → nom pl ***/h₁i-ont-es/**
 > стинд. nom pl pt praes act <yántaḥ> »идући, који иде«
 > мик. nom pl pt praes act <i-jo-te> /iontes/ »идући, који иде«
 > грч. nom pl pt praes act <ἰόντες> /íontes/ »идући, који иде«
 ⇒ основа коријенског атематског презента ***/h₁ei/h₁i-/**
 → 1pl ind praes act ***/h₁i-mes/**
 > стинд. 1pl ind praes act <imáh> »ићи«
 >> грч. 1pl ind praes act <ἴμεν> /ímen/ »ићи«
 → 2sg ipv praes act ***/h₁i-dhi/**
 > стинд. 2sg ipv praes act <ihí> »ићи«
 > грч. 2sg ipv praes act <ἴθι> /íthi/ »ићи«
 : е-пунина коријена ***/h₁ei-/**
 ⇒ основа коријенског атематског презента ***/h₁ei/h₁i-/**
 → 3sg ind praes act ***/h₁ei-ti/**
 > стинд. 3sg ind praes act <éti> »ићи«
 > ав. 3sg ind praes act <aēiti> »ићи«
 > стперс. 3sg ind praes act <a-i-t^(a)-i-y^(a)> /aitiy/ »ићи«
 > грч. 3sg ind praes act <εἶσι> /ēisi/ »ићи«

Пие. коријен ***h₁ei-** »ићи« гради, од е-пунине и празнине коријена, ***h₁ei-** ***h₁ei-** и ***h₁i-**, основу коријенског атематског презента, пие. ***h₁ei/h₁i-** (стинд. 3sg *éti*, 1pl *imáh*, 3pl *yanti* »ићи«, ав. 3sg *aēiti*, 3pl *yōiṇti* »ићи«, стперс. *a-i-t^(a)-i-y^(a)* /aitiy/ »ићи«, грч. 1sg εἶμι, 3sg εἶσι, 1pl ἴμεν »ићи«, литв. 1sg *eimi*, 3sg *eīti* »ићи«), и основу *nt*-партиципа, пие. ***h₁ei-ont/h₁i-nt-** (>> ***h₁i-ont/h₁i-nt-**) (стинд. nom pl *yántaḥ* »који иде«, мик. nom pl *i-jo-te* /iontes/ »који иде«, грч. nom pl ἰόντες »који иде«) ИТД.

Пие. √ ***h₁ek-** »брз«

: празнина коријена ***/h₁k-/**

⇒ основа редуликованог придјева ***/h₁o-h₁k-/**

⇒ *u*-основа ***/h₁o-h₁k-u-/**

→ ном sg ***/h₁o-h₁k-u-s/**

> стинд. ном sg ⟨āśúḥ⟩ »брз«

> ав. ном sg ⟨āsuš⟩ »брз«

> грч. ном sg ⟨ὠκύς⟩ /ōkús/ »брз«

⇒ *is*-компаратив ***/h₁o-h₁k-is-/**

⇒ *o*-пунина *is*-компаратива ***/h₁o-h₁k-ios-/**

→ acc nsg ***/h₁o-h₁k-ios-ø/**

> лат. ном nsg ⟨ōcius⟩ »брже«

Пие. коријен ***h₁ek-** »брз« гради: од празнине коријена, ***h₁k-**, основу редуликованог придјева *u*-основâ, пие. ***h₁o-h₁k-u-** (стинд. āśúḥ »брз«, ав. āsuš »брз«, грч. ὠκύς »брз«), и основу *is*-компаратива, пие. ***h₁o-h₁k-u-** (стинд. āśiyān »бржи«, ав. āsiīā »бржи«, лат. comp adv ōcius »брже«).

Пие. √ ***h₁eku-** »коњ«

: пунина коријена ***/h₁eku-/**

⇒ *o*-основа ***/h₁eku-o-/**

→ ном sg ***/h₁eku-o-s/**

> стинд. ном sg ⟨áśvaḥ⟩ »коњ«

> ав. ном sg ⟨aspō⟩ »коњ«

> грч. ном sg ⟨ἵππος⟩ /híppos/ »коњ«

> мик. ном sg ⟨i-qo⟩ / (h)ik^ukos/ »коњ«

> лат. ном sg ⟨equus⟩ »коњ«

Пие. коријен ***h₁eku-** »коњ« гради, од *e*-пунине коријена, ***h₁ek-**, коријенску именицу, пие. ***h₁eku-** (хет. ***ekkuš/** »коњ«), именицу *o*-основâ,⁴³² пие. ***h₁eku-o-** (тох. Б *yakwe* »коњ«, стинд. āśvaḥ »коњ«, ав. aspō »коњ«, стперс. *a-sa /asa/* »коњ«, јерм. ēš »магарац«, мик. *i-qo /híppos/* »коњ«, грч. ἵππος »коњ«, венет. acc sg *ekvon* »коњ«, лат. *equus* »коњ«, стир. *ech* »коњ«),⁴³³ и именицу *eh*₂-основâ, пие. ***h₁eku-eh₂-** (стинд. āśvā »кобила«, ав. aspā »кобила«, лат. *equa* »кобила«, стлитв. ešva »кобила«) ИТД.

⁴³² Моугће је да се заправо ради о *u*-основи под условом да пие. ***h₁eku-** треба схватити као ***h₁ek-u-**; ако је тако, ***h₁eku-o-** и ***h₁eku-eh₂-**, тј. ***h₁ek-u-o-** и ***h₁ek-u-eh₂-**, секундарне су именице.

⁴³³ Алтернативно, грч. ἵππος могло би бити из празнине, пие. ***h₁ku-o-**; в. BOZZONE 2013.

Пие. √ ***h₁elk-** »рана«

: е-пунина коријена ***/h₁elk-/**
 ⇒ s-основа ***/h₁elk-s-/**
 : о-пунина s-основе ***/h₁elk-os-/**
 → ном sg ***/h₁elk-os-ø/**
 > грч. ном sg ⟨ἔλκος⟩ /hélkos/ »рана«
 > лат. ном sg ⟨ulcus⟩ »чир«
 : е-пунина s-основе **†/h₁elk-es-/**
 → ном sg **†/h₁elk-es-ø/**⁴³⁴
 > стинд. ном sg ⟨árśah⟩ »шуљеви«

Пие. коријен ***h₁elk-** »рана« гради, од е-пунине коријена, ***h₁elk-**, именицу s-основâ, пие. ***h₁elk-os/es-** (стинд. *árśah* »шуљеви«, грч. *ἔλκος* »рана«, лат. *ulcus* »чир«).

Пие. √ ***h₁em-** »ја«

: празнина коријена ***/h₁m-/**
 ⇒ проп poss ***/h₁m-/**
 ⇒ о-основа ***/h₁m-o-/**
 → ном sg ***/h₁m-o-s/**
 > јерм. ном sg ⟨im⟩ »мој«
 > грч. ном sg ⟨ἐμός⟩ /emós/ »мој«

Пие. коријен ***h₁em-** »ја« гради, од празнине коријена, ***h₁m-**, личну замјеницу првог лица сингулара (осим у ном sg), уп. нпр. пие. dat sg ***h₁m-ói / *h₁m-oi** (грч. *ἐμοί, μοι* »мени«, лат. *vos tū* »ми, мој«) или асс sg ***h₁m-é / *h₁m-e** (стинд. *tā* »ме«, грч. *ἐμέ, με* »мене, ме«, лат. *tē* »мене, ме«, гот. *mi-k* »мене, ме«),⁴³⁵ и основу присвојне замјенице, пие. ***h₁m-o-** (јерм. *im* »мој«, грч. *ἐμός* »мој«) итд. В. и √ ***h₁eg¹-**.

Пие. √ ***h₁en** »у«

: е-пунина коријена ***/h₁en/**
 ⇒ праер, праef ***/h₁en(-)/**
 > стфр. праef ⟨en-⟩ »у-« (у 3sg aor ⟨en-eparkes⟩ »уклесати«)
 > нфр. праef ⟨EN-⟩ »у-« (у 3sg aor ⟨en-eparkes⟩ »уклесати«)
 > грч. праер ⟨έν⟩ /en/ »у«

⁴³⁴ Изворно пие. ***h₁elk-os-ø**, в. горе.

⁴³⁵ Псл. ***mē** > сх. ме потиче од ***h₁m-e-m**, гдје је замјеничком асс sg додат наставак асс sg С-основа; уп. нпр. стинд. *tām*, ав. *mat* < пие. ***h₁m-e-o-m**, гдје је пак додат наставак асс sg о-основа.

> грч. (акип. и крит.) праер ⟨iv⟩ /in/ »у«
 > слат. праер ⟨en⟩ »у«

Пие. коријен ***h₁en** »у« гради: 1. од празнине коријена, ***h₁n**, предлог (и префикс), пие. ***h₁n(-)** (стпрус. *en* »у«, литв. *j* »у«, псл. **vū* > сх. *y*) и предлог, пие. ***h₁n-ter** (лат. *inter* »између«, оск. *anter* »међу«, корн. *ynter* »између«); и, 2. од пунине коријена, ***h₁en**, предлог (и префикс), пие. ***h₁en(-)** (тох. А, Б у, *yn-* »у-«, јерм. *i* »у«, стфр. *en-* »у-«, нфр. *EN-* »у-«, грч. *én* »у«, акип. и крит. *iv* »у«, слат. *en*, лат. *in* »у«, оск. *en* »у«, стир. *i* »у«, гот. *in* »у«), и прилог, пие. ***h₁en-tos** (грч. *éntós* »унутар; унутра«, лат. *intus* »унутра«), *tr*-компаратив тематских основа, пие. ***h₁en-ter-o-** (стинд. *ántaraḥ* »унутрашњи«, стлав. *aŋtarē* »унутрашњи«, јерм. pl *ənder-k'* »изнутрице«, грч. pl *ἐντερᾶ* »изнутрице«), и, одавде, именицу о-основâ, пие. ***h₁en-tr-o-** (стпрус. *instran* »маст«, псл. pl **ętra* > сх. pl *jётра*) итд. В. и ***h₁en+ǵn-u-** s.v. √ *ǵen-*.

Пие. √ ***h₁ep-** »на«

: е-пунина коријена ***/h₁ep-/**

⇒ праер ***/h₁ep-i/**

- > стинд. праер, adv ⟨ári⟩ »и, такође; у; крај«
- > ав. праер ⟨aipi⟩ »на; над; након«
- > стперс. праер, adv ⟨a-p^(a)-i-y^(a)⟩ /ariy/ »к томе; у; крај«
- > јерм. *coní* ⟨ew⟩ »и, такође«
- > мик. праер ⟨e-pi⟩ /epi/ »на«
- > грч. праер ⟨épi⟩ »на«

Пие. коријен ***h₁ep-** »на« гради: 1. од е-пунине, ***h₁ep-**, предлог, пие. ***h₁ep-i** (стинд. *ári* »и, такође; у; крај«, ав. *aipi* »на; над; након«, стперс. *a-p^(a)-i-y^(a)⟩ /ariy/ »к томе; у; крај«, јерм. *ew* »и, такође«, мик. *e-pi* /epi/ »на«, грч. *épi* »на«); и, 2. од о-пунине, ***h₁or-**, предлог, пие. ***h₁op-i** (мик. *o-pi* /opi/ »на«, хом. *ὄπι-θεν* »одострага; убудуће«, вен. *op* »због«, лат. *ob* »жа; због«, оск. *úr* »код«, литв. *ap(i)* »око«) итд.*

Пие. √ ***h₁ers-** »гузица«

: о-пунина коријена ***/h₁ors-/**

⇒ о-основа ***/h₁ors-o-/**

→ ном sg ***/h₁ors-o-s/**

- > грч. ном sg ⟨ὄρρος⟩ /órros/ »тртица«

⇒ *i*-основа ***/h₁ors-i-/**

→ ном sg ***/h₁ors-i-s/**

- > јерм. ном sg ⟨oī⟩ »тртица«

Пие. коријен ***h₁ers-** »гузица« гради: 1. од е-пунине коријена, ***h₁ers-**, именицу *eh₂-основâ*, пие. ***h₁ers-eh₂-** (стир. *err* »реп; крај«); и 2. од о-пунине коријена, ***h₁ors-**, именицу *о-основâ*, пие. ***h₁ors-о-** (хет. gen sg *ar-ra-aš* /arraš/ »гузица«, грч. ὄρρος »тртица«, стнорд. *ars* »гузица«), и именицу *і-основâ*, пие. ***h₁ors-і-** (јерм. *oṛ* »тртица«).

Пие. √ ***h₁es-¹** »бити«

: празнина коријена ***/h₁s-/**

⇒ основа коријенског атематског презента ***/h₁es/h₁s-/**

→ 3pl ind praes act ***/h₁s-enti/**

> стинд. 3pl ind praes act <śánti> »бити«

> ав. 3pl ind praes act <həntī> »бити«

> стперс. 3pl ind praes act <h^a-t^(a)-i-y^(a)> /hantiy/ »бити«

> мик. 3pl ind praes act <e-e-si> /ehensi/ »бити«

> грч. 3pl ind praes act <εἰσί> /ēsí/ »бити«

: е-пунина коријена ***/h₁es-/**

⇒ основа коријенског атематског презента ***/h₁es/h₁s-/**

→ 2sg ind praes act ***/h₁es-si/**

> стинд. 2sg ind praes act <ási> »бити«

> ав. 2sg ind praes act <ahi> »бити«

> грч. 2sg ind praes act <εῖ> /ēi/ »бити«

→ 3sg ind praes act ***/h₁es-ti/**

> стинд. 3sg ind praes act <ásti> »бити«

> ав. 3sg ind praes act <astī> »бити«

> стперс. 3sg ind praes act <a-s^(a)-t^(a)-i-y^(a)> /astiy/ »бити«

> грч. 3sg ind praes act <έστί> /estí/ »бити«

> лат. 3sg ind praes act <est> »бити«

Пие. коријен ***h₁es-** »бити« гради, од е-пунине и празнине коријена, ***h₁es-** и ***h₁es-**, основу коријенског атематског презента, пие. ***h₁es/h₁s-** (хет. 3sg *e-eš-zi* /ēšzi/, 3pl *a-ša-an-zi* /ašanzi/ »бити«, стинд. 3sg *ásti*, 3pl *sánti* »бити«, ав. 3sg *astī*, 3pl *həntī* »бити«, стперс. 3sg *a-s^(a)-t^(a)-i-y^(a)* /astiy/ »бити«, јерм. 1sg *em* »бити«, мик. 3pl *e-e-si* /ehensi/ »бити«, грч. 3sg *έστί*, 3pl *εἰσί* »бити«, лат. 3sg *est* »бити«, ствелш. 3sg *is*, 3pl *hint* »бити«, гот. 3sg *ist*, 3pl *sind* »бити«, стлитв. 1sg *esmi*, 3sg *ēsti* »бити«, псл. **esmi* > сх. *jəsam*, алб. 1sg *jam* »бити«) и основу *nt*-партиципа, пие. ***h₁es/h₁s-nt-** (> ***h₁s-ont-/h₁s-nt-**) (стинд. *sán*, gen sg *satáh* »жоји јесте«, хом. *έών*, gen sg *έόντος* »жоји јесте«, лат. *sōns* »кривац«, литв. *sąs* »жоји јесте«) ИТД.

Пие. √ ***h₁es-²** »добар«

: празнина коријена ***/h₁s-/**
 ⇒ *u*-основа ***/h₁s-u-/**
 > стинд. ⟨su-⟩ »благо-«
 > ав. ⟨hu-⟩ »благо-«
 > мик. ⟨e-u-⟩ /eh-/ »благо-«
 > грч. (хом.) ⟨έϋ-⟩ /eu-/ »благо-«

Пие. коријен ***h₁es-** »добар« гради: 1. од празнине коријена, придјеве *u*-основâ, пие. **†h₁o/h₁-h₁s-u-** (хет. *a-aš-šu-uš* /āššuš/ »добар; драг«) и ***h₁s-u-** (стинд. *su-* »благо-«, ав. *hu-* »благо-«, мик. *e-u-* /eh-/ »благо-«, хом. *έϋ-* »благо-«).⁴³⁶

Пие. √ ***h₁euHd^h-** »виме«

: празнина коријена ***/h₁uHd^h-/**
 ⇒ *r/n*-основа ***/h₁uHd^h-r/n-/**
 : пунина *r*-основе ***/h₁uHd^h-er-∅/**
 → ном sg ***/h₁uHd^h-er-∅/**
 > стинд. ном sg ⟨údhah⟩ »виме«
 : *o*-пунина коријена ***/h₁ouHd^h-/**
 ⇒ *r/n*-основа **†/h₁ouHd^h-r/n-/**
 → ном sg **†/h₁ouHd^h-r-∅/**
 > грч. ном sg ⟨οὔθηρ⟩ /ōthar/ »виме«
 ⇒ *r*-основа ***/h₁ouHd^h-r-/**
 : пунина *r*-основе ***/h₁ouHd^h-er-/**
 → ном sg ***/h₁ouHd^h-er-∅/**
 > лат. ном sg ⟨ūber⟩ »виме«

Пие. коријен ***h₁euHd^h-** »виме« гради: 1. од празнине коријена, ***h₁uHd^h-**, хетероклитичку именицу *r/n*-основâ, пие. ***h₁uHd^h-er/n-** (стинд. ном sg *údhah*, ген sg *údhnaḥ* »виме«, стенг. *ūder* »виме«), и именицу *mn*-основâ, пие. **†h₁uHd^h-mn/men-** (псл. **vutę* > сх. *вйме*); 2. од *e*-пунине коријена, ***h₁euHd^h-**, секундарну именицу *r*-основâ, пие. **†h₁euHd^h-r-** (лат. *ūber*), и, одавде, именицу *o*-основâ, пие. **†h₁euHd^h-r-o-** (стнорд. *júgr*); и, 3. од *e*- и *o*-пунине коријена, ***h₁euHd^h-** и ***h₁ouHd^h-**, хетероклитичку именицу *r/n*-основа, пие. **†h₁ouHd^h-r/n-** (> ***h₁oud^h-r/nt-**) (грч. *οὔθηρ*, ген sg *οὔθηρος* »виме«). Хетероклитичка именица *r/n*-основâ, пие. ***h₁ouHd^h/h₁euHd^h-r/n-**, изворно је вјероватно имала статичку промјену,

⁴³⁶ Алтернативно, мик. *e-u-*, грч. *έϋ-* могло би бити од пие. **ues-u-* »добар«; уп. нпр. стинд. *vásuh* »добар«.

tj. nom sg **h₁ouHd^h-r-ø* (= грч. οὐθᾶρ), gen sg **h₁euHd^h-n-s*; од nom sg **h₁ouHd^h-r-ø*, gen sg **h₁euHd^h-n-s* апстраховано је **h₁eud^h-r-* и **h₁ouHd^h-n-*. (Поријекло празнине **h₁uHd^h-* нејасно је.)

Пие. √ ***h₁eus-** »палити«

: е-пунина коријена ***/h₁eus-/**
 ⇒ основа коријенског презента ***/h₁eus-/**
 ⇒ основа тематског презента ***/h₁eus-e/o-/**
 → 3sg ind praes act ***/h₁eus-e-ti/**
 > стинд. 3sg ind praes act ⟨óṣati⟩ »палити«
 → 1sg ind praes act ***/h₁eus-o-h₂/**
 > грч. 1sg ind praes act ⟨εὔω⟩ /héuō/ »палити, опалити«
 > лат. 1sg ind praes act ⟨ūrō⟩ »палити«

Пие. коријен ***h₁eus-** »палити« гради: 1. од празнине коријена, **h₁us-*, основу *t*-партиципа, пие. ***h₁us-t-o-** (стинд. *uṣṭaḥ* »спаљен«, лат. *ustus* »спаљен«); 2. од е-пунине коријена, **h₁eus-*, основу тематског коријенског презента, пие. ***h₁eus-e/o-** (стинд. *óṣati* »палити«, грч. εὔω »палити, опалити«, лат. *ūrō* »палити«); и, 3. од е-дуљине и е-пунине коријена, **h₁ēus-* и **h₁eus-*, основу сигматског аориста, пие. ***h₁ēus/h₁eus-s-** (хом. εὔσᾶ »спалити«, лат. pf *ussī* »палити«) итд.

Пие. √ ***h₁ger-** »будити се«

: о-пунина коријена ***/h₁gor-/**
 ⇒ основа перфекта ***/h₁ge-h₁gor/h₁gor-/**
 → 3sg ind pf act ***/h₁ge-h₁gor-e/**
 > стинд. 3sg ind pf act ⟨jāgāra⟩ »будити« (»бити будан«)
 > млав. 3sg ind pf act ⟨jaḡāra⟩ »будити« (»бити будан«)
 >> грч. 3sg ind pf act ⟨ἐγρήγορε⟩ /egrēgore/ »будити« (»бити будан«)

Пие. коријен ***h₁ger-** »будити се« гради, од о-пунине и празнине коријена, **h₁gor-* и **h₁gr*, основу перфекта, ***h₁ge-h₁gor/h₁gr-** (стинд. *jāgāra* »будити«, *jaḡāra* »будити«, грч. 3sg ἐγρήγορε »будити«).

Пие. √ ***h₁ieh₁-** »бацати«

: е-пунина коријена ***/h₁ieh₁-/**
 ⇒ основа *i*-редупликованог атематског презента **†/h₁ii-h₁ieh₁/h₁ih₁-/**
 → 1sg ind praes act **†/h₁ii-h₁ieh₁-mi/**

- > грч. 1sg ind praes act (ἵημι) /híēmi/ »слати, бацати«
- ⇒ основа *i*-редупликованог атематског презента ***h₁ii-h₁ieh₁/h₁ih₁-/**
- 3sg ind praes med ***h₁ii-h₁ih₁-toi/**
- > мик. 3sg ind praes mp (i-je-to) /(h)ījetoi/ »слати, бацати«
- > грч. 3sg ind praes mp (ἵεταί) »слати, бацати«

Пие. коријен ***h₁ieh₁-** »бацати« гради, од е-пунине и празнине коријена, ***h₁ieh₁-** и ***h₁ih₁-**, основу *i*-редупликованог атематског презента, пие. ***h₁ii-h₁ieh₁/h₁ih₁-** (мик. 3sg mp *i-je-to* /(h)ījetoi/ »слати, бацати«, грч. 1sg act ἵημι, 3sg mp ἵεταί »слати, бацати«), и атематског коријенског аориста, пие. ***h₁ieh₁/h₁ih₁-** (> ***h₁ieh₁/h₁ih₁-k-**) (хом. ἔηκᾶ »послати, бацити«, лат. pf *iēcī* »бацати«)⁴³⁷ итд.

Пие. √ ***h₁leng^{uh}-** »лак, брз«

- : празнина коријена ***h₁lng^{uh}-/**
- ⇒ *u*-основа ***h₁lng^{uh}-u-/**
- ном sg ***h₁lng^{uh}-u-s/**
- > стинд. ном sg (laghúḥ / raghúḥ) »лаган«
- > грч. ном sg (ἐλαχύς) /elakhús/ »мален«
- ⇒ *r*-дерибат ***h₁lng^{uh}-r-/**
- ⇒ *o*-основа ***h₁lng^{uh}-r-o-/**
- ном sg ***h₁lng^{uh}-r-o-s/**
- > грч. ἐλαφρός /elaphrós/ »лак, брз«

Пие. коријен ***h₁leng^{uh}-** »лак, брз« гради: 1. од празнине коријена, ***h₁lng^{uh}-**, придјев *u*-основâ, пие. ***h₁lng^{uh}-u-** (стинд. *laghúḥ* / *raghúḥ* »лаган«, грч. ἐλαχύς »мален«), и *r*-придјев тематских основа, пие. ***h₁lng^{uh}-r-o-** (грч. ἐλαφρός »лак, брз«, ствњ. *lungar* »брз«); 2. од е-пунине коријена, ***h₁lng^{uh}-**, *is*-компаратив, пие. ***h₁leng^{uh}-ios/is-** (ав. *rəŋjiio* »бржи«); 3. од е-пунине коријена и *u*-основе, ***h₁leng^{uh}-u-**, секундарни придјев тематских основа, пие. ***h₁leng^{uh}-u-o-** (литв. *leñgvas* »лак«); и, 4. од е-пунине коријена и *t*-дерибата, ***h₁leng^{uh}-t-**, придјев тематских основа, пие. ***h₁leng^{uh}-t-o-** (тох. Б *lañk_otse* »лак«, гот. *leihts* »лак«) итд.

Пие. √ ***h₁leud^h-** »расти«

- : е-пунина коријена ***h₁leud^h-/**
- ⇒ *r*-дерибат ***h₁leud^h-r-/**
- : е-пунина *r*-дерибата ***h₁leud^h-er-/**

⁴³⁷ Са извјесним ***-k-**, које се налази и у хом. ἔηκᾶ и у лат. *iēcī*.

⇒ о-основа */**h₁leud^h-er-o-**/

→ ном sg */**h₁leud^h-er-o-s-**/

> мик. <e-re-u-te-ro /eleutheros/ »слободан«

> грч. ном sg <ἐλεύθερος /eléutheros/ »слободан«

> лат. ном sg *(lūber) > <liber> »слободан«

Пие. коријен ***h₁leud^h-** »расти« гради: 1. од е-пунине коријена, ***h₁leud^h-**, основу коријенског тематског презента, пие. ***h₁leud^h-e/o-** (стинд. *ródhati / róhati* »растик«, млав. Зрl *raodənti* »растик«, гот *liudan* »растик«), именицу *i*-основâ, пие. ***h₁leud^h-i-** (ствъ. *liut* »народ, људи«, литв. *liáudis* »народ, људи«, псл. **judīje* > сх. људи), именицу о-основâ, пие. ***h₁leud^h-o-** (стнорд. *ljóðr* »народ, људи«), и *r*-придјев тематских основа, пие. ***h₁leud^h-er-o-** (мик. *e-re-u-te-ro /eleutheros/* »слободан«, грч. *ἐλεύθερος* »слободан«, лат. **lūber* > *liber* »слободан«);⁴³⁸ и, 2. од о-пунине коријена, ***h₁loud^h-**, основу каузатива, пие. ***h₁loud^h-ei-e/o-** (стинд. Зрl *roháyanti* »гажити, чинити да расте«) итд.

Пие. √ ***h₁reg^u-** »тама«

: е-пунина коријена */**h₁reg^u-**/

⇒ s-основа */**h₁reg^u-s-**/

: е-пунина о-основе */**h₁reg^u-os-**/

→ ном sg */**h₁reg^u-os-ø-**/

> јерм. ном sg <erek> »вече; запад«

> грч. ном sg <Ἐρεβος /érebos/ »Ереб, подземље«

: е-пунина о-основе †/**h₁reg^u-es-**/⁴³⁹

→ ном sg †/**h₁reg^u-es-ø-**/

> стинд. ном sg <rājah> »тмина«

Пие. коријен ***h₁reg^u-** »тама« гради: 1. од празнине коријена, ***h₁rg^u-**, придјева *unt*-основа, пие. ***h₁rg^u-uont-** (тох. А *arkant-* »црн«, тох. Б obl *erkent* »црн«), и придјев *mn*-основа, пие. ***h₁rg^u-men-** (тох. А *orkām* »таман«, тох. Б *orkamo / orkmo* »таман«); и, 2. од е-пунине коријена, ***h₁reg^u-**, именицу *s*-основа, пие. ***h₁reg^u-os/es-** (стинд. *rājah* »тмина«, јерм. *erek* »вече; запад«, грч. Ἐρεβος »Ереб, подземље«, гот. *riqiz* »тама«) итд.

⁴³⁸ Уочи промјену »слободан (с. човјек)« > »човјек« у праиндоевропском.

⁴³⁹ Изворно пие. ***h₁reg^u-os-ø-**, в. горе.

Пие. √ ***h₁rudh-** »црвен«

: празнина коријена ***/h₁rudh-/**
 ⇒ *r*-придјев ***/h₁rudh-r-/**
 ⇒ *o*-основа ***/h₁rudh-r-o-/**
 → ном sg ***/h₁rudh-r-o-s/**
 >> стинд. ном sg ***(rudhráḥ)** >> **<rudhiráḥ>** »црвен«
 > мик. ном sg **<e-ru-to-ro>** /eruthros/ »црвен«
 > грч. ном sg **<έρυθρός>** /eruthrós/ »црвен«
 > лат. ном sg **<ruber>** »црвен«

Пие. коријен ***h₁rudh-** »црвен« гради: 1. од празнине коријена, ***h₁rudh-**, *r*-придјев тематских основа, пие. ***h₁rudh-r-o-** (стинд. ***rudhráḥ** >> **rudhiráḥ** »црвен«, мик. **e-ru-to-ro** /eruthros/ »црвен«, грч. **έρυθρός** »црвен«, лат. **ruber** »црвен«); 2. од *e*-пунине коријена, ***h₁rudh-**, основу коријенског тематског презента, пие. ***h₁rudh-e/o-** (грч. **έρεΐθω** »црвенити«, стнорд. **rjóða** »окрвавити«), именицу *s*-основâ, пие. ***h₁rudh-os/es-** (грч. **έρυθος** »црвенило«, лат. **rōbur** »храст; снага«), и придјев тематских основа, пие. ***h₁rudh-o-** (стнорд. **rjóðr** »црвенкаст«); и, 3. од *e*-пунине коријена, ***h₁roudh-**, придјев тематских основа, пие. ***h₁roudh-o-** (стинд. **loháḥ** »црвенкаст«, лат. **rūfus**, дијал. **rōbus** »црвен«,⁴⁴⁰ стир. **rúad** »црвен«, стнорд. **raūðr** »црвен«, литв. **raūdas** »црвенкаст«, псл. ***rudŭ** > сх. **рѹд**) ИТД.

Пие. √ ***h₁ued-** »мираз, вијено«

: *e*-пунина коријена ***/h₁ued-/**
 ⇒ *n*-дерибат ***/h₁ued-n-/**
 ⇒ *o*-основа ***/h₁ued-n-o-/**
 → ном npl ***/h₁ued-n-e-h₂/**
 >> грч. (хом.) ном pl **<ἕδνᾱ>** /é(ṷ)edna/ »мираз, вијено; вјенчани поклон«

Пие. коријен ***h₁ued-** »мираз, вијено« гради, од *e*-пунине коријена, ***h₁ued-**, именицу *o*-основâ, пие. ***h₁ued-n-o-** (грч. **ἕδνᾱ** »мираз«, псл. ***vĕŋo** > сх. **вијѐно**), и именицу *mn*-основâ, пие. ***h₁ued-mon-** (стенг. **weotuma** / **wituma** »мираз«).

⁴⁴⁰ Лат. **rūfus** има неочекиван исход пие. ***-d^h-** (> *d*, *b*) јер се ради о позајмљеници из сабелских језика; уп. нпр. умб. асс *mpl rofu* »црвен«.

Пие. √ ***h₁ueg^{uh-}** «клети се»

: е-пунина коријена ***/h₁ug^{uh-}/**

⇒ основа е-редупликованог презента ***/h₁e-h₁ug^{uh-}/**

⇒ основа тематског презента ***/h₁e-h₁ug^{uh-}-e/o-/**

→ 3sg ind praes med ***/h₁e-h₁ug^{uh-}-e-toi/**

> стинд. 3sg ind praes med ⟨óhate⟩ «хвалити; хвалити се»

> ав. 3sg ind praes med ⟨aójaite⟩ «казивати; зазивати»

> мик. 3sg ind praes mp ⟨e-u-ke-to⟩ /euk^hetoi/ «исказивати»

>> грч. 3sg ind praes mp ⟨εὐχεται⟩ /éuk^hetai/ «хвалити се; молити се»

Пие. коријен ***h₁ueg^{uh-}** «клети се» гради: 1. од празнине коријена, ***h₁ug^{uh-}**, основу е-редупликованог тематског презента, пие. ***h₁e-h₁ug^{uh-}-e/o-** (стинд. med óhate «хвалити; хвалити се», ав. med aójaite «казивати; зазивати», мик. mp e-u-ke-to /euk^hetoi/ «хвалити се; молити се», грч. εὐχεται «хвалити се; молити се»), и основу атематског инјунктива презента, пие. ***h₁e-h₁ug^{uh-}** (стинд. став. aogəda «казивати; зазивати», млав. aoxta «казивати; зазивати», хом. εὐκτο «хвалити се; молити се»); и, 2. од о-пунине коријена, ***h₁uog^{uh-}**, основу итератива, пие. **†h₁uog^{uh-}-ei-e/o-** (лат. noveō «обећавати, завјетовати се»), и именицу С-основâ, пие. **†h₁uog^{uh-}-et-** (стинд. vāghát «појац, свештеник») ИТД.

Пие. √ ***h₁uerǵ-** «затварати»

: празнина коријена ***/h₁urǵ-/**

⇒ *n*-дериват ***/h₁urǵ-n-/**

: е-пунина *n*-деривата ***/h₁urǵ-en-/**

⇒ о-основа ***/h₁urǵ-en-o-/**

→ ном msg ***/h₁urǵ-en-o-s/**

> стинд. ном nsg ⟨vrjānam⟩ «затворен простор»

> став. ном nsg ⟨vərəzəñəṃ⟩ «заједница»

> млав. ном nsg ⟨varəzānəṃ⟩ «заједница»

> стперс. ном nsg ⟨v^a-r^(a)-d^a-n^a-m^(a)⟩ /vardanam/ «град»

Пие. коријен ***h₁uerǵ-** «затварати» гради: 1. од празнине коријена и *n*-деривата, ***h₁urǵ-**, именицу о-основâ, пие. **†h₁urǵ-en-o-** (стинд. vrjānam «затворен простор», став. vərəzəñəṃ «заједница», млав. varəzānəṃ «заједница», стперс. v^a-r^(a)-d^a-n^a-m^(a) /vardana/ «град»); и, 2. од пунине коријена, ***h₁uerǵ-**, основу коријенског тематског презента, пие. **†h₁uerǵ-e/o-** (хом. εἶρω «затварати»), и именицу о-основа, пие. **†h₁uerǵ-o-** (: ***h₁ureǵ-o-**, ЛЕБДЈЕЋИ ПРЕВОЈ) (стинд. vrajāḥ «ограда») ИТД.

Пие. √ ***h₂ed** »жа«

: е-пунина коријена ***/h₂ed/**
 ⇒ праер ***/h₂ed/**

Пие. коријен ***h₂ed** »жа« гради, од е-пунине коријена, ***h₂ed**, предлог, пие. ***h₂ed** (лат. *ad* »жа, код; до«, стир. *praef ad-*, гот. *at* »код, крај«).⁴⁴¹

Пие. √ ***h₂eg^h-** »мука, страх«

: е-пунина коријена ***/h₂eg^h-/**
 ⇒ о-основа ***/h₂eg^h-o-/**
 → ном msg ***/h₂eg^h-o-s/**
 > стинд. ном msg ⟨*agháh*⟩ »зао, лош; опасан«
 > млав. ном msg ⟨*aḡō*⟩ »зао, лош; опасан«
 → ном nsg ***/h₂eg^h-o-m/**
 > стинд. ном nsg ⟨*aghám*⟩ »бол«

Пие. коријен ***h₂eg^h-** »мука, страх« гради: 1. од празнине коријена, ***h₂g^h-**, основу атематског *nu*-презента, пие. ***h₂g^h-nu/neu-** (хом. ἄχνηραί) »тужити се, жаловати«); и 2. од е-пунине коријена, ***h₂eg^h-**, основу коријенског тематског презента, пие ***h₂eg^h-e/o-** (хом. ἄχοραί) »тужити се, жаловати«, именицу *s*-основâ, пие. ***h₂eg^h-os/es-** (грч. ἄχος »бол«, гот. *agis* »страх«), и придјев тематских основа, пие. ***h₂eg^h-o-** (стинд. *agháh* »зао, лош; опасан«, млав. *aḡō* »зао, лош; опасан«)⁴⁴² итд.

Пие. √ ***h₂eg-** »водити«

: е-пунина коријена ***/h₂eg-/**
 ⇒ основа коријенског презента ***/h₂eg-/**
 ⇒ основа тематског презента ***/h₂eg-e/o-/**
 → 3sg ind praes act ***/h₂eg-e-ti/**
 > стинд. 3sg ind praes act ⟨*ájati*⟩ »водити«
 > млав. 3sg ind praes act ⟨*azaiti*⟩ »водити«
 → 3sg ind praes act **†/h₂eg-e-i/**⁴⁴³
 > мик. 3sg ind praes act ⟨*a-ke*⟩ /*agei*/ »водити«
 > грч. 3sg ind praes act ⟨*ἄγει*⟩ /*ágei*/ »водити«

⁴⁴¹ У овај коријен убраја се и нфр. *Ad* »жа, према; код«, али то неће бити јер би исправан исход био *AT*.

⁴⁴² Одавде онда и стинд. *aghám* »бол«.

⁴⁴³ Изворно пие. ***h₂eg-e-ø** или ***h₂eg-e-ti**, в. горе.

→ 1sg ind praes act ***/h₂eǵ-o-h₂/**
 > грч. 1sg ind praes act ⟨ἄγω⟩ /ágō/ »водити«
 > лат. 1sg ind praes act ⟨agō⟩ »водити«
 → 1sg ind praes act †/**h₂eǵ-e-mi**/⁴⁴⁴
 > јерм. 1sg ind praes act ⟨асет⟩ »водити«
 ⇒ *r*-дериват ***/h₂eǵ-r-/**
 ⇒ *o*-основа ***/h₂eǵ-r-o-/**
 → ном sg ***/h₂eǵ-r-o-s/**
 > стинд. ном sg ⟨ájrah⟩ »њива, поље«
 > мик. ном sg ⟨a-ko-ro⟩ /agros/ »њива, поље«
 > грч. ном sg ⟨ἀγρός⟩ /agrós/ »њива, поље«
 > лат. ном sg ⟨ager⟩ »њива, поље«
 : *o*-пунина коријена ***/h₂oǵ-/**
 ⇒ *m*-дериват ***/h₂oǵ-m-/**
 ⇒ *o*-основа ***/h₂oǵ-m-o-/**
 → ном sg ***/h₂oǵ-m-o-s/**
 > стинд. ном sg ⟨ájmaḥ⟩ »пут, стаза«
 > грч. ном sg ⟨ὄγμος⟩ /ógmōs/ »бразда«

Пие. коријен ***h₂eǵ-** »водити« гради: 1. од *e*-пунине коријена, ***h₂eǵ-**, основу коријенског тематског презента, пие. ***h₂eǵ-e/o-** (тох. А āk- »водити«, стинд. *ájati* »водити«, ав. *azaiti* »водити«, јерм. *асет* »водити«, мик. 3sg *a-ke* /agei/ »водити«, грч. ἄγω »водити«, лат. *agō* »водити«, стир. *agid*, *-aig* »водити«, стнорд. *aka* »водити«), именицу *mn*-основâ, пие. ***h₂eǵ-men/mn-** (стинд. *ájma* »поворка«, лат. *agmen* »поворка«); 2. од пунине коријена и *r*-деривата, ***h₂eǵ-r-**, именицу *o*-основâ, пие. ***h₂eǵ-r-o-** (стинд. *ájrah* »њива, поље«, мик. *a-ko-ro* /agros/ »њива, поље«, грч. ἀγρός »њива, поље«, лат. *ager* »њива, поље«);⁴⁴⁵ и, 3. од *o*-пунине коријена и *m*-деривата, ***h₂oǵ-**, именицу *o*-основâ, пие. ***h₂oǵ-m-o-** (стинд. *ájmaḥ* »пут, стаза«, грч. ὄγμος »бразда«) ИТД.

Пие. √ ***h₂eǵ^u-** »јагње«

: *e*-пунина коријена ***/h₂eǵ^u-/**
 ⇒ *n*-дериват ***/h₂eǵ^u-n-/**
 ⇒ *o*-основа ***/h₂eǵ^u-n-o-/**
 → ном sg ***/h₂eǵ^u-n-o-s/**
 > грч. ном sg ⟨ἀμνός⟩ /amnós/ »јагње«
 > лат. ном sg ⟨agnus⟩ »јагње«

⁴⁴⁴ Изворно пие. ***h₂eǵ-o-h₂**, в. горе.

⁴⁴⁵ Уочи промјену »водити (sc. волове за орање)« > »њива, поље« у праиндоевропском.

Пие. коријен ***h₂egʷ-** »јагње« гради: 1. од е-пунине коријена и *n*-деривата, ***h₂ueǵ-n-**, именицу *o*-основâ, пие. ***h₂egʷ-n-o-** (грч. ἀγνός »јагње«, лат. *agnus* »јагње«), и именицу *nt*-основâ, пие. **†h₂egʷ-n-ent-** (псл. **agne* > сх. *jǣgъe*); и, 3. од *o*-пунине коријена и *n*-деривата, ***h₂uoǵ-n-**, именицу *o*-основâ, пие. **†h₂ogʷ-n-o-** (стир. *úan* »јагње«) итд.

Пие. √ ***h₂ei-** »вијек, живот«

: е-пунина коријена ***/h₂ei-/**
 ⇒ *u*-основа ***/h₂ei-u-/**
 ⇒ *s*-основа **†/h₂ei-u-s-/**
 : е-пунина *s*-основе **†/h₂ei-u-es-/**
 → loc sg **†/h₂ei-u-es-i/**
 > грч. (хом.) adv (αἰεῖ) »увијек«
 : *o*-пунина коријена ***/h₂oi-/**
 ⇒ *u*-основа ***/h₂oi-u-/**
 → nom sg ***/h₂oi-u-ø/**
 > стинд. nom msg (āyu) »живот«
 > ав. nom sg (āiīu) »живот«
 > мик. pcl neg (o-u) /ou/ »не«
 > грч. pcl neg (οὐ) /ō/ »не«

Пие. коријен ***h₂ei-** »вијек, живот« гради: 1. од празнине коријена и *u*-основе, ***h₂i-**, основу именице са тзв. Hoffmann-овим суфиксом, пие. ***h₂i-u-h₁en/h₁n-** (стинд. *yūvā*, gen sg *yūnaḥ* »младић«, лат. *iuvenis* »младић«) и, одавде, именицу *o*-основâ, пие. **†h₂i-ou-h₁n-o-** (литв. *jáunas* »млад«, псл. **junū* > сх. арх. *jūnū*); 2. од е-пунине коријена и *u*-основе, ***h₂ei-u-**, именицу *n*-основâ, пие. **†h₂ei-u-en/on-** (грч. αἰών »вијек«, хом. adv αἰέν »увијек«), именицу *s*-основâ, пие. **†h₂ei-u-os/es-** (хом. adv αἰεῖ, грч. αἰεῖ »увијек«), и именицу *o*-основâ, пие. ***h₂ei-u-o-** (лат. *aevus* »вијек«, гот. *aīws* »вијек«); и, 3. од *o*-пунине и празнине коријена, ***h₂oi-** и ***h₂i-**, именицу *u*-основâ, пие. ***h₂oi/h₂i-u/eu-** (стинд. *āyu* »вијек, живот«, ав. *āiīu*, gen sg *yaos̥* »вијек, живот«, мик. pcl *o-u* /ou/ »не«, грч. pcl οὐ »не«),⁴⁴⁶ и партикулу за негацију, пие. ***h₂oi-u-ø+ku-i-d** (јерм. *oč* »не«, хом. pcl οὐκί »не«, алб. *as* »не«)⁴⁴⁷ итд. Именица *u*-основâ, пие. **h₂oi/h₂i-u/eu-**, изворно је вјероватно имала статичку и / или протеродинамичку промјену, тј. nom sg ***h₂oi-u-ø** (= ав. *āiīu*, грч. οὐ), gen sg ***h₂ei-u-s** и / или nom sg ***h₂ei-u-ø**, gen sg ***h₂i-eu-s** (= ав. *yaos̥*); од nom sg

⁴⁴⁶ Уочи промјену »вијек« > »не« у грчком која потиче из неког израза попут ***ne h₂oi-u-ø** гдје је ***ne** пие. негација која се временом изгубила; уп. нпр. фран. *ne ... pas* »не« > *pas* »не«.

⁴⁴⁷ Такође из неког израза попут ***ne h₂oi-u-ø+ku-i-d**.

**h₂ei-u-ø*, gen sg **h₂ei-u-s* апстраховано је **h₂ei-u-* (одакле је онда **h₂ei-u-o-*). В. √ **k_{u-}* и пие. †*h₂i-u+g^uh_{3-i-es-s}* s.v. √ **g^ueh₃₋₂*.

Пие. √ **h₂eid^{h-}* »потпаљивати«

: е-пунина коријена */*h₂eid^{h-}*/
 ⇒ о-основа */*h₂eid^{h-o-}*/
 → nom sg */*h₂eid^{h-o-s-}*/
 > стинд. nom msg (édhaḥ) »гориво«
 > грч. nom sg (αἶθος) /ait^hos/ »ватра; пожар«

Пие. коријен **h₂eid^{h-}* »потпаљивати« гради, од е-пунине коријена, пие. **h₂eid^{h-}*, основу коријенског тематског презента, пие. **h₂eid^{h-e/o-}* (стинд. med édhate »сијати«, грч. 3sg mp αἶθεταῖ »горјети«), именицу *i*-основâ, пие. †*h₂eid^{h-i-}* (лат. *aedis* »кућа, огњиште; храм«), именицу *u*-основâ, пие. †*h₂eid^{h-u-}* (стир. *áed* »ватра«), именицу *o*-основâ, пие. **h₂eid^{h-o-}* (стинд. *édhaḥ* »гориво«, грч. αἶθος »ватра; пожар«) ИТД.

Пие. √ **h₂ek⁻¹* »камен; небо«⁴⁴⁸

: е-пунина коријена */*h₂ek⁻¹*/
 ⇒ *mn*-основа */*h₂ek^{-1-mn-}*/
 ⇒ о-пунина *mn*-основе */*h₂ek^{-1-mon-}*/
 → acc sg */*h₂ek^{-1-mon-m-}*/
 > грч. acc sg (ἄκμων) /ákmona/ »наковањ; небо«
 ⇒ о-основа †/*h₂ek^{-1-mon-o-}*/
 → acc sg †/*h₂ek^{-1-mon-o-m-}*/
 > стинд. acc sg (ásmānam) »камен; небо«
 > ав. acc sg (asmānam) »камен; небо«
 > стперс. acc sg (a-s^(a)-m^a-a-n^a-m^(a)) /asmānam/ »небо«

Пие. коријен **h₂ek⁻¹* »камен; небо« гради: 1. од празнине коријена и *mn*-основе, **h₂ek^{-1-mor-}*, именицу *o*-основâ, пие. †*h₂ek^{-1-mor-o-}* (> †*k_{h2-mor-o-}*) (стнорд. *hamarr* »чекић«); и, 2. од е-пунине коријена, **h₂ek⁻¹*, именицу *mn*-основâ, пие. **h₂ek^{-1-mon/men-}* (> †*k_{eh2-men-}*) (стинд. *ásmā*, acc sg *ásmānam* »камен; грмљавина«, ав. acc sg *asmānam* »камен; небо«, стперс. acc sg *a-s^(a)-m^a-a-n^a-m^(a)* /asmānam/ »небо«, грч. ἄκμων, acc sg ἄκμων »наковањ«, псл. **katu*, gen sg **katene* > сх. кѧмѧн) ИТД.

⁴⁴⁸ Може бити да су Индоевропљани небо поимали као камени свод или грмљавину као звук одрона, али ипак није до краја разријешено како то да коријен **h₂ek⁻¹* значи и »небо« и »камен«.

Пие. коријен ***h₂ek⁻¹** »камен« може поријеклом бити од коријена ***h₂ek⁻²** »оштар« (в. испод) под претпоставком да »оштар« > »камен«.

Пие. √ ***h₂ek⁻²** »оштар«

: о-пунина коријена ***/h₂ok-/**
 ⇒ *r*-дерибат ***/h₂ok-r-/**
 ⇒ *i*-основа ***/h₂ok-r-i-/**
 → ном sg ***/h₂ok-r-i-s/**
 > стинд. ном sg <áśriḥ> »оштрица«
 > грч. ном sg <ὄκρις> /ókris/ »оштрица«
 > лат. ном sg <ocris> »врх брда«

Пие. коријен ***h₂ek⁻** »оштар« гради, од е-пунине коријена и *r*-дерибата, именицу *i*-основа, пие. ***h₂ek-r-i-** (стинд. *áśriḥ* »оштрица«, грч. *ὄκρις* »оштрица«, лат. *ocris* »врх брда«, срп. *ochair* »оштрица«), и *r*-придјев тематских основа, пие. ***h₂ek-r-o-** (стинд. *°aśraḥ* »-стран«, грч. *ἀκρός* »шиљат; најгорњији«, лат. *āser* »оштар; опасан, љут«, стлитв. *āštras* »оштар«, псл. **ostrǔ* > сх. *оштар*) ИТД.

Пие. √ ***h₂eks-** »осовина«

: е-пунина коријена ***/h₂eks-/**
 ⇒ *n*-основа **†/h₂eks-n-/**
 : о-пунина *n*-основе **†/h₂eks-on-/**
 → ном sg **†/h₂eks-on-s/**
 > грч. ном sg <ἄξων> /áksōn/ »осовина; ос«
 ⇒ *i*-основа ***/h₂eks-i-/**
 → ном sg ***/h₂eks-i-s/**
 > лат. ном sg <axis> »осовина«
 ⇒ о-основа **†/h₂eks-o-/**
 → ном sg **†/h₂eks-o-s/**
 > стинд. ном sg <ákṣah> »осовина; ос«
 > млав. ном sg <ašō> »пазух«

Пие. коријен ***h₂eks-** »осовина« гради, од е-пунине коријена, именицу *i*-основâ, пие. ***h₂eks-i-** (лат. *axis* »осовина«, литв. *ašis* »осовина; ос«, псл. **osī* > сх. *ос*), именицу *n*-основâ, пие. **†h₂eks-on-** (грч. *ἄξων* »осовина; ос«), композитну именицу *ih₂*-основâ, пие. **†sm+h₂eks-ih₂-** (грч. *ἄμ-αξῶ* »кола (са четири точка)«,⁴⁴⁹

⁴⁴⁹ Изворно можда са два точка, тј. са једном (пие. **sem-*) осовином.

именицу *o*-основâ, пие. ***h₂ek̑s-o-** (стинд. *ákṣah* »осовина; оск, млав. *aṣṑ* »пазух«), и именице *eh₂*-основâ, пие. ***h₂ek̑s-eh₂-** (ствњ. *ahsa* »осовина«) и ***h₂ek̑s-i-l-eh₂-** (лат. *āla* »крило«, велш. *echel* »осовина; оск«) итд. В. и √ ***sem-**.

Пие. √ ***h₂el-** »други«

: е-пунина коријена ***/h₂el-/**
 ⇒ *i*-придјев ***/h₂el-i-/**
 ⇒ *o*-основа ***/h₂el-i-o-/**
 → ном msg ***/h₂el-i-o-s/**
 > грч. ном msg <ἄλλος> /állōs/ »други«
 > лат. ном msg <alius> »други«
 → ном nsg ***/h₂el-i-o-d/**
 > грч. ном nsg <ἄλλο> /állō/ »други«
 > лат. ном nsg <aliud> »други«

Пие. коријен ***h₂el-** »други« гради, од е-пунине коријена, замјенички *i*-придјев тематских основа, пие. ***h₂el-i-o-** (јерм. *ayl* »други«, грч. ἄλλος, ном nsg ἄλλο »други«, лат. *alius*, ном nsg *aliud* »други«, стир. *aile* »други«, гот. *aljis* »други«).⁴⁵⁰

Пие. √ ***h₂elb^h-** »био, бијел«

: е-пунина коријена ***/h₂elb^h-/**
 ⇒ *o*-основа ***/h₂elb^h-o-/**
 → ном msg ***/h₂elb^h-o-s/**
 > грч. ном sg <ἄλφός> /alphós/ »бијела куга; био, бијел«
 > лат. ном sg <albus> »био, бијел«

Пие. коријен ***h₂elb^h-** »био, бијел« гради, од е-пунине коријена, придјев тематских основа, пие. ***h₂elb^h-o-** (грч. ἄλφός »бијела куга«, лат. *albus* »био, бијел«).

Пие. √ ***h₂enh₁-** »дах«

: е-пунина коријена ***/h₂enh₁-/**
 ⇒ *m*-дериват ***/h₂enh₁-m-/**
 ⇒ *o*-основа ***/h₂enh₁-m-o-/**
 → ном sg ***/h₂enh₁-m-o-s/**

⁴⁵⁰ Овдје вјероватно иде и стинд. *алуáḥ* »други«, са дисимилацијом.

- >> стинд. nom sg ⟨ánilah⟩ »вјетар«⁴⁵¹
- > грч. nom sg ⟨ἄνεμος⟩ /ánemos/ »вјетар«
- > лат. nom sg ⟨animus⟩ »дух«
- gen pl ***/h₂enh₁-m-o-om/**
- > мик. gen pl ⟨a-ne-mo⟩ /anemōn/ »вјетар«
- > грч. gen pl ⟨ἀνέμων⟩ /anémōn/ »вјетар«

Пие. коријен ***h₂enh₁-** »дах« гради: 1. од е-пунине коријена, ***h₂enh₁-**, именицу о-основâ, пие. ***h₂enh₁-m-o-** (стинд. *ánilah* »вјетар«, мик. gen pl *a-ne-mo* /anemōn/ »вјетар«, грч. *ἄνεμος*, gen pl *ἀνέμων* »вјетар«, лат. *animus* »дух«); 2. од е-пунине и празнине коријена, ***h₂enh₁-** и ***h₂nh₁-**, основу коријенског атематског презента, пие. ***h₂enh₁/h₂nh₁-** (стинд. *ániti* »дисати«, стир. *anaid*, *-ana* »чекати, одисати«); и, 3. од о-пунине коријена и *m*-деривата, ***h₂onh₁-m-**, именицу о-основâ, пие. ***h₂onh₁-m-o-** (јерм. *holm* »вјетар«) итд.

Пие. √ ***h₂enk-** »савијати, кривити«

- : о-пунина коријена ***/h₂onk-/**
- ⇒ о-основа ***/h₂onk-o-/**
- nom sg ***/h₂onk-o-s/**
- > стинд. nom sg ⟨aṅkáḥ⟩ »жука«
- > грч. nom sg ⟨ὄγκος⟩ »жука«
- > лат. nom sg ⟨uncus⟩ »жука«

Пие. коријен ***h₂enh₁-** »савијати, кривити« гради: 1. од е-пунине коријена, ***h₂enh₁-**, основу тематског коријенског презента, пие. ***h₂enk-e/o-** (стинд. *añcati* »кривити«); 2. од е-пунине коријена и *ul*-деривата, ***h₂enk-ul-**, именицу о-основâ, пие. ***h₂enk-ul-o-** (стинд. *añkuráḥ* »жука«, грч. *ὄγκυλος* »закривљен«, стнор. *oḡgull* »угао; жука«); и, 3. од о-пунине коријена, ***h₂onh₁-**, именицу о-основâ, пие. ***h₂onk-o-** (стинд. *añkáḥ* »жука«, грч. *ὄγκος* »жука«, лат. *uncus* »жука«), и именицу **eh₂-**основâ, пие. ***h₂onk-eh₂-** (литв. дијал. *ánka* »прстен; омча«) итд.

Пие. √ ***h₂ent-** »наличје«

- : е-пунина коријена ***/h₂ent-/**
- ⇒ основа коријенске именице ***/h₂ent-/**
- loc sg ***/h₂ent-i/**
- ⇒ праер ***/h₂ent-i/**

⁴⁵¹ Са дисимилацијом *n-m > l-m*.

- > стинд. praep <ánti> »испред; крај, код«
- > мик. praef <a-ti- /anti-/ (нпр. у лич. им. *a-ti-pa-mo* /anti-phāmos/)
- > грч. praep <ἀντί> /anti/ »према«
- > лат. praep, adv <ante> »пред, испред«
- int pl ***/h₂ent-b^h(i)/**
 - ⇒ реанализирана основа ***/h₂en(t)-b^h-/**
 - ⇒ о-основа ***/h₂en(t)-b^h-o-/**
 - nom du ***/h₂en(t)-b^h-o-h₁/**
 - > грч. nom du <ἄμφω> /ámp^hō/ »оба«
 - > лат. nom pl <ambō> »оба«

Пие. коријен ***h₂ent-** »наличје« гради, од е-пунине и празнине коријена, пие. ***h₂ent-** и ***h₂nt-**, основу коријенске именице, пие. **†h₂ent/h₂nt-** (хет. *ḫa-an-za* /ḫanza/ »чело; наличје«), и, одавде, предлог акузативног поријекла, пие. **†h₂ent-m** или **†h₂ent-h₂** (хом. *ἄντᾱ* »насупротив«), предлог локативног поријекла, пие. ***h₂ent-i** (стинд. *ánti* »испред; крај, код«, мик. *a-ti-* /anti-/ »према«, грч. *ἀντί* »према«, лат. *ante* »пред, испред«), и предлог инструменталног поријекла, пие. ***h₂nt-b^hi** (> ***h₂m-b^hi**) (стинд. *abhí* »ка, у; на«, став. *aibi* »ка, у«, стперс. *a-b^a-i-y^(a)* /abiy/ »ка, у«, грч. *ἀμφί* »око«, лат. praef *ambi-* »об-«, стир. praef *imb-* »об-«, стнорд. *umb* »око«, алб. *mbi* »на, у«) и, одавде, придјев тематских основа, пие. ***h₂nt/h₂ent-b^h-o-** (>> ***h₂m/h₂em-b^h-o-**) (стинд. *ubháu* »оба«, грч. *ἄμφω* »оба«, лат. *ambō* »оба«, гот. *bai* »оба«, литв. *abù* »оба«, псл. **oba* > сх. *оба*) ИТД.

Пие. √ ***h₂ep-** »од«

- : е-пунина коријена ***/h₂ep-/**
 - ⇒ праер ***/h₂ep-o/**
 - > стинд. праер <ára> »од«
 - > мик. праер <a-ru> /ару-/ »од«
 - > грч. праер <ἀπό> /арό/ »од«
 - > грч. (акип.) праер <ἀπύ> /арύ/ »од«
 - > грч. (еол.) праер <ἀπύ> /арύ/ »од«
 - > лат. праер <ab> »од«

Пие. коријен ***h₂ep-** »од« гради: 1. од празнине коријена, ***h₂p-**, предлоге, пие. **†h₂p-o** (псл. **po* > сх. *по*) и пие. **†h₂po-neh₁** (њем. *von* »од«); и, 2. од е-пунине коријена, ***h₂ep-**, предлог алативног типа, пие. ***h₂ep-o** (стинд. *ára* »од«, ав. *ара* »од-«, стперс. *a-p^a- /ара-/* »од-«, мик. *a-ru* /ару-/ »од«, грч. *ἀπό*, еол. и акип. *ἀπύ* »од«, лат. *ab* »од«, гот. *af* »од«, лет. *ar* »под«) ИТД.

Пие. √ ***h₂er-** «склапати»

: празнина коријена ***/h₂r-/**
 ⇒ t-партицип ***/h₂r-t-/**
 ⇒ о-основа ***/h₂r-t-o-/**
 → ном sg ***/h₂r-t-o-m/**
 > стинд. ном sg ⟨ṛtám⟩ «рта, ред»
 > став. ном sg ⟨aṣṓ⟩ «аша, истина»
 > стинд. ном sg ⟨a-r^(a)-ta-m^(a)⟩ /artam/ «арта»

Пие. коријен ***h₂er-** «склапати» гради, од празнине коријена, ***h₂r-**, основу редуликованог тематског аориста, пие. ***h₂r-h₂r-e/o-** (хом. ἤραρον «склопити», јерм. *arari* «учинити, направити»), и основу t-партиципа, пие. ***h₂r-t-o-** (стинд. ṛtám «рта, ред», став. aṣṓ «аша, истина», стперс. a-r^(a)-ta-m^(a) /artam/ «арта») ИТД.

Пие. √ ***h₂erg-** «био, бијел; сјајан»

: празнина коријена ***/h₂rǵ-/**
 ⇒ r-придјев ***/h₂rǵ-r-/**
 ⇒ о-основа ***/h₂rǵ-r-o-/**
 → ном sg ***/h₂rǵ-r-o-s/**
 > стинд. ном sg ⟨ṛjráḥ⟩ «црвенкаст; смећкаст»
 >> мик. ном sg ⟨-a-ko⟩ /-argos/ (у лич. им. ⟨po-da-ko⟩ /podargos/)⁴⁵²
 >> грч. ном sg ⟨ἀργός⟩ /argós/ «био, бијел»⁴⁵³

Пие. коријен ***h₂erg-** «био, бијел; сјајан» гради: 1. од празнине коријена, ***h₂rǵ-**, r-придјев тематских основа, пие. ***h₂rǵ-r-o-** (стинд. ṛjráḥ «црвенкаст; смећкаст», мик. ном sg -a-ko /-argos/ «био, бијел», грч. ἀργός «био, бијел»); и, 2. од празнине коријена и nt-деривата, именицу о-основа, ***h₂rǵ-nt-**, придјев nt-основа, пие. ***h₂rǵ-nt-o-** (ав. *ərəzatō* «сребро», стперс. a-r^(a)-da-ta-m^(a) /ardatam/ «сребро», лат. *argentum* «сребро», стир. *argat* «сребро»)⁴⁵⁴ ИТД.

Пие. √ ***h₂erh₃-** «орати»

: е-пунина коријена ***/h₂erh₃-/**
 ⇒ основа i-презента ***/h₂erh₃-i-/**
 ⇒ основа тематског презента ***/h₂erh₃-i-e/o-/**

⁴⁵² Од пгрч. **argros*, услјед дисимилације *r-r > r-∅.

⁴⁵³ Од пгрч. **argros*, услјед дисимилације *r-r > r-∅.

⁴⁵⁴ Уочи промјену «био, бијел» > «сребро» у праиндоевропском.

→ 1sg ind praes act ***/h₂erh₃-i-o-h₂/**
 >> грч. 1sg ind praes act (ἀρόω) /arōō/ »орати«
 >> лат. 1sg ind praes act (arō) »орати«
 ⇒ *tr*-дериват ***/h₂erh₃-tr-/**
 ⇒ *o*-основа ***/h₂erh₃-tr-o-/**
 → nom sg ***/h₂erh₃-tr-o-m/**
 > стинд. nom sg (áritram) »весло«
 > грч. nom sg (ἄροτρον) /árottron/ »плуг«
 > јерм. nom sg (arawr) »плуг«

Пие. коријен ***h₂erh₃-** »орати« гради: 1. од *e*-пунине коријена, ***h₂erh₃**, основу тематског *i*-презента, пие. ***h₂erh₃-i-e/o-** (грч. ἀρόω »орати«, лат. arō »орати«, стир. -air »орати«, гот. arjan »орати«, литв. ariù »орати«, псл. *orjō >> сх. òrēm), и инструменталне именице *o*-основâ, пие. ***h₂erh₃-tr-o-** (стинд. áritram »весло«, ἄροτρον »плуг«, јерм. arawr »плуг«, лат. arātrum »плуг«,⁴⁵⁵ стнорд. arðr »плуг«) и ***h₂erh₃-tl/dʰl-o-** (литв. árklas »плуг«, псл. *ordlo > сх. rǎlo); и, 2. од *e*-пунине и празнине коријена, ***h₂erh₃-** и ***h₂rh₃-**, хетероклитичку именицу *ur/un*-основâ, пие. ***h₂erh₃/h₂rh₃-uer/uen-** (стинд. urvárā »обрадива земља«, стир. arbor, gen sg arbe) ИТД.

Пие. √ ***h₂ertk-** »медвјед«

: празнина коријена ***/h₂rtk-/**
 ⇒ *o*-основа ***/h₂rtk-o-/**
 → nom sg ***/h₂rtk-o-s/**
 > стинд. nom sg (ṛkṣaḥ) »медвјед«
 > ав. nom sg (aršō) »медвјед«
 > јерм. nom sg (arj) »медвјед«
 > грч. nom sg (ἄρκτος) /árktos/ »медвјед«
 > лат. nom sg (ursus) »медвјед«

Пие. коријен ***h₂ertk-** »медвјед« гради, од празнине коријена, ***h₂rtk-**, именицу *o*-основâ, пие. ***h₂rtk-o-** (хет. ḥar-tág-ga-aš /ḥartakkaš/ »медвјед«, стинд. ṛkṣaḥ »медвјед«, ав. aršō »медвјед«, јерм. arj »медвјед«, грч. ἄρκτος »медвјед«, лат. ursus »медвјед«, стир. art »медвјед; ратник«).

⁴⁵⁵ Лат. arātrum има неочекиван исход пие. *h₃ (> a), вјероватно аналогijом према arō, inf arāre.

Пие. √ ***h₂est-** »звјезда«

: празнина коријена ***/h₂st-/**
 ⇒ *r*-основа ***/h₂st-r-/**
 : *o*-превој *r*-основе ***/h₂st-or-/**
 → ном пл ***/h₂st-or-es/**
 > стинд. ном пл ⟨tārah⟩ »звјезда«
 > ав. ном пл ⟨stārō⟩ »звјезда«
 : *e*-превој *r*-основе ***/h₂st-er-/**
 → ном сг ***/h₂st-er-s/**
 > грч. ном сг ⟨ἀστήρ⟩ /astēr/ »звјезда«
 ⇒ *l*-дериват ***/h₂st-er-l-/**
 ⇒ *eh₂*-основа ***/h₂st-er-l-eh₂-/**
 → ном сг ***/h₂st-er-l-eh₂-ø/**
 > лат. ном сг ⟨stella⟩ »звјезда«

Пие. коријен ***h₂est-** »звјезда« гради: 1. од празнине коријена, ***h₂st-**, именицу *r*-основâ, пие. ***h₂st-er/or/r-** (хет. мј. им. асс сг *ḫa-aš-te-ra-an* /ḫašteran/, стинд. ном пл *tārah*, int пл *stṛbhiḥ* »звјезда«, ав. ном пл *stārō*, gen пл *strām* »звјезда«, грч. ἀστήρ, асс сг ἀστέρᾱ, dat пл ἀστράσῃ »звјезда«, стир. *ser* »звјезда«), и 2. од празнине коријена и *r*-основе, ***h₂st-er-**, именицу *n*-основâ, пие. ***h₂st-er-on/n-** (гот. *staimo* »звјезда«); и 3. од празнине коријена, *r*-основе и *l*-деривата, ***h₂st-er-l-**, именицу *eh₂*-основâ, пие. ***h₂st-er-l-eh₂-** (јерм. *astl* »звјезда«, лат. *stella* »звјезда«) итд. Именица *r*-основâ, пие. ***h₂st-er/or/r-**, изворно је вјероватно имала хистеродинамичку промјену, тј. асс сг ***h₂st-er-m** (= грч. ἀστέρᾱ) или ***h₂st-or-m** и ном пл ***h₂st-or-es** (= стинд. *tārah*, ав. *stārō*), gen сг ***h₂st-r-os** и gen пл ***h₂st-rom** (= ав. *strām*); од асс сг ***h₂st-er-m** апстраховано је ***h₂st-er-** (одакле је онда ***h₂st-er-on/n-** и ***h₂st-er-l-eh₂-**).

Пие. √ ***h₂eu-¹** »овај«

: *e*-пунина коријена ***/h₂eu-/**
 ⇒ pron demonstr ***/h₂eu-/**
 ⇒ композитум ***/h₂eu+t-/**
 ⇒ *o*-основа ***/h₂eu+t-o-/**
 → ном сг ***/h₂eu+t-o-s/**
 > нфр. ном сг ⟨ΑΥΤΟΣ⟩ »сам; себе«
 > грч. ном сг ⟨αὐτός⟩ /autós/ »сам; исти; он«

Пие. коријен ***h₂eu-** »овај« гради, од е-пунине коријена, ***h₂eu-**, показну замјеницу, пие. ***h₂eu-o-** (стперс. *a-v^a* /ava/ »тај«, псл. **ovŭ* > сх. *òv-āj*), и композитну замјеницу са више функција, пие. ***h₂eu+*t*-o-** (нфр. АΥΤΟΣ »сам; себе«, грч. αὐτός »сам; исти; он«) итд. В. и √**t-*.

Пие. √ ***h₂eu-²** »птица«

: о-дуљина коријена ***/h₂ōu-i-/**
 ⇒ *i*-дерибат ***/h₂ōu-i-o-/**
 ⇒ о-основа ***/h₂ōu-i-o-/**
 → ном sg ***/h₂ōu-i-o-m/**
 > јерм. ном sg ⟨jow⟩ »јаје«
 > грч. ном sg ⟨ὄον⟩ /ō(i)ón/ »јаје«
 > лат. ном sg ⟨ōvum⟩ »јаје«

Пие. коријен ***h₂eu-** »птица« гради: 1. од е-пунине и празнине коријена, ***h₂eu-** и ***h₂u-**, именицу *i*-основâ, пие. ***h₂eu/h₂u-i/ei-** (стинд. gen sg *veh* »птица«, лат. *avis* »птица«); 2. од е-пунине и *i*-основе и *t*-дерибата, ***h₂eu-i-et-**, секундарну именицу о-основâ, пие. ***h₂eu-i-et-o-** (хом. αἰετός, грч. αἰτός »орао«); и, 3. од о-дуљине коријена и *i*-основе, ***h₂ōu-i-**, секундарну именицу о-основâ, пие. ***h₂ōu-i-o-** (јерм. *jow* »јаје«, грч. ὄον »јаје«, лат. *ōvum* »јаје«, ствелш. *ui* »јаје«, стнорд. *egg* »јаје«, псл. **aje* > сх. *jâje*) итд.

Пие. √ ***h₂eus-** »зора«

: празнина коријена ***/h₂eus-/**
 ⇒ *s*-основа **†/h₂us-s-/**
 : о-пунина *s*-основе **†/h₂us-os-/**
 → ном sg **†/h₂us-os-s/**
 > стинд. ⟨uṣāḥ⟩ »зора; јутро«
 : е-пунина коријена ***/h₂eus-/**
 ⇒ *s*-основа ***/h₂eus-s-/**
 : о-пунина *s*-основе ***/h₂eus-os-/**
 → ном sg ***/h₂eus-os-s/**
 > грч. (еол.) ном sg ⟨αῦως⟩ /áuōs/ »зора«
 ⇒ *eh₂*-основа **†/h₂eus-os-s-eh₂-/**
 → ном sg **†/h₂eus-os-s-eh₂-ø/**
 > лат. ном sg ⟨aurōra⟩ »зора«

Пие. коријен ***h₂eus-** »зора« гради: 1. од празнине коријена, ***h₂us-**, основу тематског **sk-**презента, пие. ***h₂us-sk-e/o-** (стинд. *uscháti* »просијати, изаћи«, ав. *usaiti* »просијати, изаћи«), и именицу *s*-основâ, пие. ***h₂us-os/es-** (стинд. *ušâh* »зора; јутро«); 2. од *e*-пунине коријена, ***h₂eus-**, именицу *s*-основâ, пие. ***h₂eus-os/es-** (еол. *αῦωσ* »зора«, лат. *aurōra* »зора«), и именицу *r*-основâ, пие. ***h₂eus-r-** (грч. *αῦριον* »сутра«); и, 3. од *e*-пунине коријена и *r*-основе, ***h₂eus-r-**, секундарну именицу *eh₂*-основâ, пие. ***h₂eus-r-eh₂-** (ствњ. *ōstara* »Ускрс«, литв. *aušrà* »зора«) итд.

Пие. √ ***h₂leks-** »одбијати, бранити«

: *e*-пунина коријена ***h₂leks-/**
 ⇒ основа коријенског презента ***h₂leks-/**
 ⇒ основа тематског презента ***h₂leks-e/o-/**
 → 1sg ind praes act ***h₂leks-o-h₂/**
 > грч. 1sg ind praes act <ἀλέξω> /aléksō/ »бранити«
 → 3sg ind praes act ***h₂leks-e-ti/**
 > стинд. 3sg ind praes act <rákṣati> »бранити«

Пие. коријен ***h₂leks-** »одбијати, бранити« гради, од *e*-пунине коријена, основу коријенског тематског презента, пие. ***h₂leks-e/o-** (стинд. *rákṣati* »бранити«, грч. ἀλέξω »бранити«).

Пие. √ ***h₂ner-** »човјек, муж«

: *e*-пунина коријена ***h₂ner-/**
 ⇒ основа коријенске именице ***h₂ner-/**
 → ном sg ***h₂ner-s/**
 > стинд. ном sg <ná> »човјек, муж«
 > јерм. ном sg <аур> »човјек; муж«
 > нфр. ном sg <ANAP> »човјек, муж«
 > грч. ном sg <ἀνήρ> /anêr/ »човјек, муж«
 ⇒ *n*-дериват ***h₂ner-n-/**
 : *o*-пунина *n*-деривата ***h₂ner-on-/**
 > лат. ном sg лич. им. <Nerō>

Пие. коријен ***h₂ner-** »човјек, муж« гради: 1. од *e*-пунине и празнине коријена, ***h₂ner-** и **h₂nr-**, основу коријенске именице, пие. ***h₂ner/h₂nr-** (стинд. *nā*, loc pl *nīṣu* »човјек, муж«, ав. *nā*, gen sg *nərəš* »човјек, муж«, јерм. *aur*, gen sg *aīn* »човјек; муж«, нфр. ANAP »човјек, муж«, грч. *ἀνήρ*, gen sg *ἀνδρός*, dat pl *ἀνδράσι* »човјек; муж«, оск. *niir* »човјек, муж«); и 2. од *e*-пунине коријена, ***h₂ner-**, именицу *n*-основâ,

пие. ***h₂ner-on-** (лат. лич. им. *Nerō* »Нерон«), и именицу о-основâ, пие. ***h₂ner-o-** (стинд. *náraḥ* »човјек, муж«, стир. *ner* »вепар«) итд. Коријенске именица, пие. ***h₂ner/h₂nr-**, јавља се и у пие. пјесничкој формули ***k₁leu-es-h₂ h₂nr-om** (стинд. *śrávaḥ nrṇāt* »јуначка дјела«, грч. κλέα ἀνδρῶν »јуначка дјела«).

Пие. √ ***h₂ueg-** »расти«

: е-пунина коријена ***/h₂ueg-/**
 ⇒ s-дери­ват ***/h₂ueg-s-/**
 ⇒ основа тематског презента **†/h₂ueg-s-e/o-/**
 → 1sg ind praes act **†/h₂ueg-s-o-h₂/**
 > грч. (хом.) 1sg ind praes act <ἄξιω> /a(γ)éksō/ »повећавати«
 : о-пунина коријена ***/h₂uog-/**
 ⇒ s-дери­ват ***/h₂uog-s-/**
 ⇒ основа каузатива **†/h₂uog-s-ei-/**
 ⇒ основа тематског презента **†/h₂uog-s-ei-e/o-/**
 → 3sg ind praes act (caus) **†/h₂uog-s-ei-e-ti/**
 > стинд. 3sg ind praes act (caus) <vakṣáyati> »чинити да расте«

Пие. коријен ***h₂ueg-** »расти« гради: 1. од празнине коријена и s-дери­вата, ***h₂ug-s-**, основу коријенског тематског презента, пие. **†h₂ug-s-e/o-** (стинд. *ukṣāti* »расти«); 2. од е-пунине коријена и s-дери­вата, ***h₂ueg-s-**, основу коријенског тематског презента, пие. **†h₂ueg-s-e/o-** (хом. ἄξιω »повећавати«); 3. од е-пунине коријена, ***h₂ueg-**, основу тематског презента, пие. ***h₂ueg-e/o-** (: **h₂ueg-e/o-*, ЛЕБДЈЕЋИ ПРЕВОЈ) (гот. *aukan* »повећавати«, литв. *áugi* »расти«), основу секундарног каузатива, пие. **†h₂ueg-ei-e/o-** (: **h₂ueg-ei-e/o-*, ЛЕБДЈЕЋИ ПРЕВОЈ) (лат. *augeō* »повећавати«), и именицу s-основа, пие. **†h₂ueg-os/es-** (: **h₂ueg-os/es-*, ЛЕБДЈЕЋИ ПРЕВОЈ) (стинд. *ójaḥ* »снага«); и, 4. од о-пунине коријена и s-дери­вата, ***h₂uog-s-**, основу тематског i-презента, пие. **†h₂uog-s-i-e/o-** (гот. *wahsjan* »расти«), и основу каузатива, пие. **†h₂uog-s-ei-e/o-** (стинд. *vakṣáyati* »чинити да расте«) итд.

Пие. √ ***h₂ueh₁-** »вијати, дувати«

: е-пунина коријена ***/h₂ueh₁-/**
 ⇒ основа коријенског презента ***/h₂ueh₁/h₂uh₁-/**
 → 3sg ind praes act ***/h₂ueh₁-ti/**
 > стинд. 3sg ind praes act <vāti> »дувати«
 > млав. 3sg ind praes act <vāiti> »дувати«
 > грч. 3sg ind praes act <ἄησι> /áēsi/ »дувати«

Пие. коријен ***h₂ueh₁-** »вијати, дувати« гради: 1. од празнине коријена, основу *nt*-партиципа, пие. ***h₂uh₁-ent/nt-** (хет. *ḥu-ya-an-tV* /ḥuçant-/ »вјетар«); 2. од е-пунине и празнине коријена, ***h₂ueh₁-** и ***h₂uh₁-**, основу коријенског атематског презента, пие. ***h₂ueh₁/h₂uh₁-** (стинд. *vāti* »дувати«, ав. *vāiti* »дувати«, грч. ἄησῖ »дувати«); и, 3. од е-пунине коријена, ***h₂ueh₁-**, основу секундарног коријенског тематског презента, пие. ***h₂ueh₁-e/o-** (гот. *waijan* »дувати«, псл. **vějъ* >> сх. *вѣјѣм*), и основу *nt*-партиципа, пие. ***h₂ueh₁-nt-**, и, одавде, именицу о-основâ, пие. ***h₂ueh₁-ent/nt-o-** (тох. А *want*, *wānt* »вјетар«, тох. Б *yente* »вјетар«, стинд. *vātaḥ* »вјетар«, лат. *ventus* »вјетар«, велш. *gwynth* »вјетар«, гот. *winds* »вјетар«)⁴⁵⁶ итд.

Пие. √ ***h₂ues-** »становати, боравити; ноћити«

: е-пунина коријена ***h₂ues-**/
 ⇒ основа *s*-аориста †/h₂uēs/h₂ues-s-/
 → 1sg inj aor act †/h₂ues-s-m/
 >> грч. (хом.) 1sg ind aor act ⟨ἄεσᾶ⟩ /âesa/ »боравити«
 ⇒ основа коријенског презента ***h₂ues-e/o-**/
 ⇒ основа тематског презента ***h₂ues-e/o-**/
 → 3sg ind praes act ***h₂ues-e-ti/**
 > стинд. 3sg ind praes act ⟨vāsati⟩ »ноћити«

Пие. коријен ***h₂ues-** »становати, боравити; ноћити« гради: 1. од е-пунине и празнине коријена, ***h₂ueh₁-** и ***h₂uh₁-**, основу атематског коријенског презента, пие. ***h₂ues/h₂us-** (хет. *ḥu-iš-zi* /ḥuišzi/ »живјети«); 2. од е-пунине коријена, ***h₂ueh₁-**, основу секундарног коријенског тематског презента, пие. ***h₂ues-e/o-** (стинд. *vāsati* »ноћити«, ав. *vañhaiti* »становати«, гот. *wisan* »бити«)⁴⁵⁷ и основу секундарног *i*-редупликованог тематског презента, пие. ***h₂i-h₂ues-e/o-** (грч. ἰαύω »ноћити«); 3. од е-дуљине и е-пунине коријена, ***h₂ueh₁-** и ***h₂uh₁-**, основу сигматског аориста, пие. ***h₂uēs/h₂ues-s-** (грч. ἄεσᾶ »боравити«); и, 4. о-пунине коријена, ***h₂uoh₁-**, основу каузатива, пие. ***h₂uos-ei-e/o-** (јерм. *got* »бити«)⁴⁵⁸ итд.

⁴⁵⁶ Уочи промјену »који дува« > »вјетар« у праиндоевропском.

⁴⁵⁷ Уочи промјену »боравити« > »бити« у германском.

⁴⁵⁸ Уочи промјену »боравити« > »бити« у јерменском (као и у германском горе).

Пие. √ ***h₃b^hreuH-** »обрва«

: празнина коријена ***/h₃b^hruH-/**
 ⇒ основа коријенске именице ***/h₃b^hruH-/**
 → ном sg ***/h₃b^hruH-s/**
 > стинд. ном sg (bhrúḥ) »обрва«
 > грч. ном sg (ὄφρυς) /op^hrŷs/ »обрва«

Пие. коријен ***h₃b^hreuH-** »обрва« гради: 1. од празнине коријена, ***h₃b^hruH-**, основу коријенске именице, пие. ***h₃b^hruH-** (стинд. *bhrúḥ* »обрва«, грч. *ὄφρυς* »обрва«, стир. *-brú* »обрва«, стенг. *brū* »мост«, псл. **brŷ*, gen sg **brŷve* >> сх. *брв*);⁴⁵⁹ и, 2. од *ē*-дуљине коријена, ***h₃b^hrēuH-**, секундарну именицу *eh₂-основâ*, пие. ***h₃b^hrēuH-eh₂-** (ствњ. *brāwa* »обрва«) итд. Коријенска именица, пие. ***h₃b^hrēuH-/h₃b^hruH-**, изворно је могла имати мобилну (или хистеродинамичку) промјену, тј. ном sg ***h₃b^hruH-s** (> ***h₃b^hrēuH-s**, моносилабичко *ДУЖЕЊЕ*), gen sg ***h₃b^hruH-os** (= грч. *ὄφρυός*); од ном sg ***h₃b^hrēuH-s** апстраховано је ***h₃b^hrēuH-** (одакле је онда ***h₃b^hrēuH-eh₂-**), а од gen sg ***h₃b^hruH-os** ***h₃b^hruH-**.

Пие. √ ***h₃dent-** »зуб«

: празнина коријена ***/h₃dnt-/**
 ⇒ основа коријенске именице ***/h₃dnt-/**⁴⁶⁰
 → асс sg ***/h₃dnt-m/**
 > лат. асс sg (dentem) »зуб«
 : о-пунина коријена ***/h₃dont-/**
 ⇒ основа коријенске именице ***/h₃dont-/**⁴⁶¹
 → асс sg ***/h₃dont-m/**
 > грч. асс sg (ὀδόντᾱ) /odónta/ »зуб«
 ⇒ о-основа ***h₃dont-o-/**
 → асс sg ***h₃dont-o-m/**⁴⁶²
 > стинд. асс sg (dantam) »зуб«

Пие. коријен ***h₃dent-** »зуб« гради: 1. од о-пунине и празнине коријена, ***h₃dont-** и ***h₃dnt-**, основу коријенске именице, пие. ***h₃dont/h₃dnt-** (стинд. асс sg *dántam*, gen sg *datáh* »зуб«, јон. *ὀδών*, грч. асс sg *ὀδόντᾱ* »зуб«, лат. *dēns*, асс sg

⁴⁵⁹ Са преласком у о-основе у српскохрватском.

⁴⁶⁰ Вјероватно управо *nt*-основа, пие. ***h₃d-nt-**; в. испод.

⁴⁶¹ Вјероватно управо *nt*-основа, пие. ***h₃d-ont-**; в. испод.

⁴⁶² Изворно пие. ***h₃dont-m**, в. горе.

dentem »зуб«, стир. *dét* »зуб«); 2. од празнине коријена, **h₃dnt-*, именицу *u*-основâ, пие. ***h₃dnt-u-** (гот. *tunþus* »зуб«); и, 3. од *o*-пунине коријена, **h₃dont-*, именицу *i*-основâ, пие. ***h₃dont-i-** (литв. *dantis* »зуб«) итд. Пие. коријен ***h₃dent-** поријеклом је управо *nt*-партицип, тј. **h₃d-ent-*, коријена **h₃d-* »гристи« (нпр. пие. **h₃od-eie-* > ствњ. *an-azzen* »подстицати, изазивати« или **h₃od-* ⇒ *h₃od-o-* > литв. *úodas* »комарац«). Партицип *nt*-основâ, ***h₃d-ont/ent/nt-**, изворно је имао хистеродинамичку промјену, тј. ас. sg **h₃d-ent-m* (= лат. *dentem*) или **h₃d-ont-m* (= грч. *ὀδόντῃ*), gen sg **h₃d-nt-es* (= стинд. *datáh*, лат. *dentis*); од ас. sg **h₃d-ont-m* апстраховано је **h₃d-ont-* (одакле је онда **h₃dont-i-*), а од gen sg **h₃d-nt-es* **h₃d-nt-* (одакле је онда *h₃dnt-u-*).

Пие. √ ***h₃ed-** »мирисати, смрдјети«

: е-пунина коријена ***h₃ed-/**
 ⇒ основа *i*-презента ***h₃ed-i-/**
 ⇒ основа тематског презента ***h₃ed-i-e/o-/**
 → 1sg ind praes act ***h₃ed-i-o-h₂/**
 > грч. 1sg ind praes act ⟨ὄζω⟩ /óζō/ »мирисати«

Пие. коријен ***h₃ed-** »мирисати, смрдјети« гради, од е-пунине коријена, основу тематског коријенског презента, пие. ***h₃ed-e/o-** (лат. *olō* »мирисати«), основу тематског *i*-презента, пие. ***h₃ed-i-e/o-** (грч. *ὄζω* »мирисати«, литв. *úodžia* »мирисати«), и именицу *s*-основâ, пие. ***h₃ed-os/es-** (јерм. *hot* »мирис; смрад«, лат. *odor* »мирис; смрад«) итд.

Пие. √ ***h₃eg^{uh}-** »змија; змај«

: е-пунина коријена ***h₃eg^{uh}-/**
 ⇒ *i*-основа ***h₃eg^{uh}-i-/**
 → nom sg ***h₃eg^{uh}-i-s/**
 > стинд. nom sg ⟨áhiḥ⟩ »змија; змај«
 > млав. nom sg ⟨ažiš⟩ »змија; змај«
 > грч. nom sg ⟨ὄφις⟩ /óphis/ »змија«

Пие. коријен ***h₃eg^{uh}-** »змај; змија« гради, од е-пунине коријена, **h₃eg^{uh}-*, именицу *i*-основâ, пие. ***h₃eg^{uh}-i-** (стинд. *áhiḥ* »змија; змај«, млав. *ažiš* »змија; змај«, грч. *ὄφις* »змија«).

Пие. √ ***h₃ek̑teh₃** »осам«

: е-пунина коријена */h₃ek̑teh₃/
 ⇒ num card */h₃ek̑teh₃(-u)/
 > стинд. num card ⟨aṣṭā⟩ »осам«
 > млав. num card ⟨ašta⟩ »осам«
 > грч. num card ⟨ὀκτώ⟩ /oktō/ »осам«
 > лат. num card ⟨octō⟩ »осам«

Пие. коријен ***h₃ek̑teh₃** »осам« гради, од е-пунине коријена, ***h₃ek̑teh₃**, главни број, пие. ***h₃ek̑teh₃(-u)** (тох. Б *okt* »осам«, стинд. *aṣṭā* / *aṣṭāu* »осам«, ав. *ašta* »осам«, грч. *ὀκτώ* »осам«, лат. *octō* »осам«, стир. *ocht* »осам«, гот. *ahtau* »осам«) ИТД.

Пие. √ ***h₃ek̑-** »око«

: е-пунина коријена */h₃ek̑-/
 ⇒ основа коријенске именице */h₃ek̑-/
 → nom ndu */h₃ek̑-i_h₁/
 > грч. nom du ⟨ὄσσε⟩ /ósse/ »очи«

Пие. коријен ***h₃ek̑-** »око« гради: 1. од е-пунине и празнине коријена, основу коријенске именице, пие. ***h₃ek̑/h₃k̑-** (јерм. pl *ač'-k'* »око; извор«, грч. du *ὄσσε* »очи«, псл. du **oči* > сх. *ōчи*),⁴⁶³ именицу *i*-основâ, пие. ***h₃ek̑-i-** (хом. *ὄπις* »обзир«, литв. *akis* »око«), именицу *n*-основâ, пие. ***h₃ek̑-en/on/n-** (гот. *augo* »око«), именицу *s*-основâ, пие. ***h₃ek̑/h₃k̑-s-** (стинд. du *akṣī* »очи«, млав. du *aši* »очи«, псл. **oko* > сх. *ōко*), и, одавде, именицу *n*-основâ, пие. ***h₃ek̑/h₃k̑-s-n-** (стинд. abl *akṣṇáh* »око«); и, 2. од е-пунине коријена и *l*-деривата, ***h₃ek̑-el-**, именицу *o*-основâ, пие. ***h₃ek̑-el-o-** (лат. *oculus* »око«) ИТД.

Пие. √ ***h₃em-** »раме«

: е-пунина коријена */h₃em-/
 ⇒ s-основа */h₃em-o-/
 → nom sg */h₃em-s-o-s/
 > стинд. nom sg ⟨áṃsaḥ⟩ »раме«
 > грч. nom sg ⟨ᾰμος⟩ /ḗmos/ »раме«
 > јерм. nom sg ⟨ows⟩ »раме«
 ⇒ е-пунина s-основе */h₃em-es-/

⁴⁶³ Уочи употребу дуала у грчком и словенском.

⇒ о-основа ***/h₃em-es-o-/**
 → ном sg ***/h₃em-es-o-s/**
 > лат. ном sg ⟨umerus⟩ »раме«

Пие. коријен ***h₃em-** »раме« гради, од е-пунине коријена и s-основе, ***h₃em-s-**, секундарне именице о-основâ, пие. ***h₃em-s-o-** (тох. А es »раме«, стинд. *ámsaḥ* »раме«, јерм. *ows* »раме«, грч. ὤμος »плеће, раме«, гот. *ams* »раме«) и ***h₃em-es-o-** (лат. *uterus* »раме«) итд. Именица s-основâ, пие. ***h₃em-es/s-**, изворно је вјероватно имала хистеродинамичку промјену, тј. ном sg ***h₃em-os-s** (> ***h₃em-ōs-ø**, СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН), gen sg ***h₃m-s-os**, acc sg ***h₃em-es-m**; од ном sg ***h₃em-os-s** или acc sg ***h₃em-es-m** и gen sg ***h₃m-s-os** апстраховнао је ***h₃em-s-** (одакле је онда ***h₃em-s-o-**), а од acc sg ***h₃em-es-m** ***h₃em-es-** (одакле је онда ***h₃em-es-o-**).

Пие. √ ***h₃er-** »ринути«

: е-пунина коријена ***/h₃er-/**
 ⇒ основа коријенског атематског аориста ***/h₃er/h₃r-/**
 → 3sg ind aor med ***/h₁e-h₃r-to/**
 > стинд. 3sg ind aor med ⟨áṛta⟩ »кретати, мицати«
 > грч. (хом.) 3sg ind aor med ⟨ῥτο⟩ /ῥτο/ »кретати, мицати«

Пие. коријен ***h₃er-** »ринути« гради: 1. од празнине коријена, ***h₃r-**, основу *i*-редупликованог атематског презента, пие. ***h₃i-h₃er/h₃r-** (стинд. *íyarti* »кретати, мицати«), основу атематског *nu*-презента, пие. ***h₃r-neu/nu-** (стинд. 3sg *ṛnóti*, 3pl *ṛnávanti* »кретати, мицати«, грч. ῥνῶμι »кретати, мицати«), и основу тематског *i*-презента, пие. ***h₃r-i-e/o-** (лат. *orior* »дизати се, устајати«); 2. од е-пунине коријена, ***h₃er-**, именицу s-основâ, пие. ***h₃er-os/es-** (грч. ὄρος »брдо, планина«); и, 3. од е-пунине и празнине коријена, ***h₃er-** и ***h₃r-**, основу коријенског атематског аориста, пие. ***h₃er/h₃r-** (стинд. *áṛta* »кретати, мицати«, хом. ῥτο »кретати, мицати«) итд.

Пие. √ ***h₃erb^h-** »окретати«

: празнина коријена ***/h₃rb^h-/**
 ⇒ о-основа ***/h₃rb^h-o-/**
 → ном sg ***/h₃rb^h-o-s/**

> јерм. *nom sg <orb>* »који је без родитеља, сироче«
 > грч. *nom sg *(<ὄρφος> >> <ὄρφανός> /orphanós/* »који је без родитеља, сироче«⁴⁶⁴
 : о-пунина коријена **/h₃orb^h-/*
 ⇒ о-основа **/h₃orb^h-o-/*
 → *nom sg */h₃orb^h-o-s/*
 > лат. *nom sg <orbus>* »који је без чега« (родитеља, дјеце итд.)

Пие. коријен **h₃erb^h-* »окретати« гради, 1. од празине коријена, **h₃rb^h-*, именицу о-основâ, пие. **h₃rb^h-o-* (јерм. *orb* »који је без родитеља, сироче«, грч. **ὄρφος >> ὄρφανός* »који је без родитеља, сироче«); 2. од е-пуnine коријена, основу презента, пие. **h₃erb^h-* (хет. *ḫar-ap-ta /ḫarptta/* »мијењати страну«); и, 3. од о-пуnine коријена, **h₃orb^h-*, именице о-основâ, пие. **h₃orb^h-o-* (лат. *orbus* »који је без чега«, стир. *orb* »наследник«, стнорд. *arfr* »во«, псл. **orbŭ > сх. рãб*) и **h₃orb^h-i-o-* (стир. *orbe* »наследство«, гот. *arbi* »наследство«) итд.

Пие. √ **h₃esd-* »грана«

: о-пунина коријена **/h₃osd-/*
 ⇒ о-основа **/h₃osd-o-/*
 → *nom sg */h₃osd-o-s/*
 > јерм. *nom sg <ost>* »грана«
 > грч. *nom sg <ὄζος> /ózos/* »грана

Пие. коријен **h₃esd-* »грана« гради, од о-пуnine коријена, **h₃osd-*, именицу о-основâ, пие. **h₃osd-o-* (јерм. *ost* »грана, грч. *ὄζος* »грана, гот. *asts* »грана).

Пие. √ **h₃esth₁-* »кост«

: е-пунина коријена **/h₃esth₁-/*
 ⇒ основа коријенске имеице **/h₃esth₁-/*
 → *nom sg */h₃esth₁-ø/*
 > лат. *nom sg <os>* »кост«
 ⇒ *i*-основа **/h₃esth₁-i-/*
 → *nom sg */h₃esth₁-i-ø/*
 > стинд. *nom sg <ásthi>* »кост«
 : е-пунина *i*-основе *†/h₃esth₁-ei-/*
 ⇒ о-основа *†/h₃esth₁-ei-o-/*
 → *nom sg †/h₃esth₁-ei-o-m/*
 > *nom sg* грч. (хом.) *<ὀστέον> /ostéon/ (> ат. <ὀστοῦν> /ostōn/)* »кост«

⁴⁶⁴ Грчки има *ὄρφανός* мјесто **ὄρφος* аналогијом према *πιθ-ανός* (од *πείθ-ω, ἐπιθόμην*) и сл.

Пие. коријен ***h₃esth₁-** «жост» гради, од е-пунине коријена, ***h₃esth₁-**, основу коријенске именице, пие. ***h₃esth₁-** (ав. gen sg *astō* «жост», срперс. *ast* «жост», лат. *os* «жост»), именицу *n*-основâ, пие. ***h₃esth₁-n-** (стинд. gen sg *asthnāḥ* «жост»), именицу *i*-основâ, пие. ***h₃esth₁-i-ōi-** (хет. *ḥa-aš-ta-a-i* /ḥaštāi/ «жост», стинд. *ásthi* «жост», псл. **kostī* > сх. *кѡст*);⁴⁶⁵ и, 2. од е-пунине коријена и *i*-основе, ***h₃esth₁-i-**, именицу *o*-основâ, пие. ***h₃esth₁-ei-o-** (хом. *ὄστέον*, грч. *ὄστουν* «жост») итд.

Пие. √ ***h₃eu-** «овца»

: е-пунина коријена ***/h₃eu-/**
 ⇒ *i*-основа ***/h₃eu-i-/**
 → nom sg ***/h₃eu-i-s/**
 > стинд. nom sg *áviḥ* «ован; овца»
 > грч. nom sg *ὄϊς* /*óis*/ «ован; овца»
 > арг. nom sg *ὄφίς* /*óphis*/ «ован; овца»
 > лат. nom sg *ovis* «овца»

Пие. коријен ***h₃eu-** «овца» гради: 1. од е-пунине коријена, ***h₃eu-**, именицу *i*-основâ, пие. ***h₃eu-i-** (стинд. *áviḥ* «ован; овца», грч. *ὄϊς* «ован; овца», лат. *ovis* «овца», стир. *óí* «овца», литв. *avis* «овца»); и, 2. од е-пунине коријена и *ik*-деривата, ***h₃eu-ik-**, именицу *eh₂*-основâ, пие. ***h₃eu-ik-eh₂-** (стинд. *avikā* «овца», псл. **ovīca* > сх. *ѡвца*) итд. В. и пие. ***h₃eu-i+peh₂- s.v. √ *peh₂-².**

Пие. √ ***h₃meiǵ^h-** «мокрити»

: празнина коријена ***/h₃meiǵ^h-/**
 ⇒ *l*-дериват ***/h₃meiǵ^h-l-/**
 ⇒ *eh₂*-основа ***/h₃meiǵ^h-l-eh₂-/**
 → nom sg ***/h₃meiǵ^h-l-eh₂-ǵ/**
 > грч. nom sg *ὀμίχλη* /*omíkhlē*/ «магла»
 : е-пунина коријена ***/h₃meiǵ^h-/**
 ⇒ основа коријенског презента ***/h₃meiǵ^h-/**
 ⇒ основа тематског презента ***/h₃meiǵ^h-e-o-/**
 → 3sg ind praes act ***/h₃meiǵ^h-e-ti/**
 > стинд. 3sg ind praes act *meḥati* «мокрити»
 > ав. 3sg ind praes act *maēzaiti* «мокрити»
 → 1sg ind praes act ***/h₃meiǵ^h-o-h₂/**
 > грч. 1sg ind praes act *ὀμείχω* /*oméikhō*/ «мокрити»

⁴⁶⁵ Псл. **kostī* има неочекиван, још увијек неразјашњен исход пие. **h₃* > псл. **k*.

> лат. 1sg ind praes act <meiō> »мокрити«
 : о-пунина коријена */**h₃moigʰ-**/
 ⇒ о-основа †/**h₃moigʰ-o-**/
 → ном sg †/**h₃moigʰ-o-s**/
 > грч. ном sg <μοιχός> »прељубник«

Пие. коријен ***h₃meigʰ-** »мокрити« гради: 1. од празнине коријена, ***h₃miǵʰ-**, основу тематског презента са назалним инфиксом, пие. †**h₃mi-ne/n-ǵʰ-e/o-** (лат. *mingō* »мокрити«);⁴⁶⁶ 2. од празнине коријена и *l*-деривата, ***h₃miǵʰ-l-**, именицу *eh₂*-основа, пие. ***h₃miǵʰ-l-eh₂-** (грч. *μίχλη* »магла«, литв. *miǵlā* »магла«, псл. **miǵla* > сх. *māgla*); 3. од е-пунине коријена, ***h₃meigʰ-**, основу тематског коријенског презента, пие. ***h₃meigʰ-e/o-** (стинд. *méhati* »мокрити«, ав. *maēzaiti* »мокрити«, грч. *όμείχω* »мокрити«, лат. *meiō* »мокрити«, стнорд. *míga* »мокрити«); и, 4. од о-пунине коријена, ***h₃moigʰ-**, именицу о-основâ, пие. †**h₃moigʰ-o-** (> †*moigʰ-o-*, СОСИРОВ ЕФЕКАТ) (грч. *μοιχός* »прељубник«) итд.

Пие. √ ***h₃negʷh-** »нокат«

: о-пунина коријена */**h₃nogʷh-**/
 ⇒ основа коријенске именице ***h₃nogʷh-**/
 ⇒ композитум †/*sm*+**h₃nogʷh-**/
 → ном sg †/*sm*+**h₃nogʷh-s**/
 > грч. ном sg <μῶνυξ> »једнокопитан, цијелог копита«

Пие. коријен ***h₃negʷh-** »нокат« гради: 1. од празнине коријена, ***h₃ngʷh-**, именицу *u*-основâ, пие. †**h₃ngʷh-u-** (лат. *ungu-is* »нокат, канџа«, стир. *ingen* »нокат, канџа«); 2. од празнине коријена и *l*-деривата, ***h₃ngʷh-l-**, именицу *eh₂*-основâ, пие. †**h₃ngʷh-l-eh₂-** (лат. *ungula* »копито«); 3. од о-пунине коријена, ***h₃ongʷh-**, основу коријенске именице, пие. ***h₃ongʷh-** (грч. *ὄνυξ* »нокат«, јерм. *elowngn* »нокат«), и именицу *eh₂*-основâ, пие. †**h₃ongʷh-eh₂-** (литв. *pagà* »копито«, псл. **noga* > сх. *nōga*), и композитни придјев, пие. †*sm*+**h₃nogʷh-** (грч. *μῶνυξ* »једнокопитан, цијелог копита«); и, 4. од о-пунине коријена и *l*-деривата, ***h₃ongʷh-l-**, именицу о-основâ, пие. †**h₃ongʷh-l-o-** (стнорд. *pagl* »нокат«) итд. В. и √ ***sem-**.

⁴⁶⁶ Изворно атематски, пие. †*h₃mi-ne/n-ǵʰ-*.

Пие. √ ***h₃neh₃-** »име«

: празнина коријена ***h₃nh₃-/**

⇒ *тп*-основа ***h₃nh₃-mn-/**

→ ном sg ***h₃nh₃-mn-∅/**

> стфр. acc sg ⟨*onoman*⟩ »име«

> нфр. ном sg ⟨*ONOMAN(-)*⟩ »име«

> грч. (јат.) ном sg ⟨*ὄνομα*⟩ /*ónoma*/ »име«

> грч. (еол.) ном sg ⟨*ὄνομα*⟩ /*ónoma*/ »име«

> грч. (дор.) ном sg ⟨*ὄνομα*⟩ /*ónoma*/ »име«

: о-пунина коријена ***h₃noh₃-/**

⇒ *тп*-основа ***h₃noh₃-mn-/**

> ав. ⟨*nāman-*⟩ »име«

→ ном / acc sg ***h₃noh₃-mn-∅/**

> стинд. ном sg ⟨*nāma*⟩ »име«

> стперс. acc sg ⟨*n^a-a-m^a*⟩ /*nāma*/ »име«

> јерм. ном sg ⟨*apown*⟩ »име; глас«

> лат. ном sg ⟨*nōmen*⟩ »име«

Пие. коријен ***h₃neh₃-** »име« гради: 1. од празнине коријена, ***h₃nh₃-** именицу *тп*-основа, пие. ***h₃nh₃-men/mn-** (стфр. *опата* »име«, нфр. *ONOMAN(-)* »име«, грч. *ὄνομα*, еол. и дор. *ὄνομα* »име«, гот. *пато* »име«, стпрус. *emmens* »име«, псл. **jīme* > сх. *йме*); и, 2. од е-пунине коријена, ***h₃neh₃-**, именицу *тп*-основâ, пие. ***h₃neh₃-mn/men-** (хет. *la-a-ma-an* /*lāman*/ »име«, стинд. *nāma* »име«, стперс. *n^a-a-m^a* /*nāma*/ »име«, јерм. *apown* »име; глас«, лат. *nōmen* »име«) итд. Именица *тп*-основâ, пие. ***h₃neh₃/h₃nh₃-mn/men-**, вјероватно је изворно имала протеродинамичку промјену, тј. ***h₃neh₃-mn-∅** (= стинд. *nāma*, лат. *nōmen*), gen sg ***h₃nh₃-men-s**; од ном sg ***h₃neh₃-mn-∅**, gen sg ***h₃nh₃-men-s** апстраховано је ***h₃nh₃-men/mn-**.

Пие. √ ***h₃reg-** »пружати; владати«

: е-пунина коријена ***h₃reg-/**

⇒ основа коријенског презента ***h₃reg-/**

⇒ основа тематског презента ***h₃reg-e/o-/**

→ 1sg ind praes act ***h₃reg-o-h₂/**

> грч. 1sg ind praes act ⟨*ὀρέγω*⟩ /*orégō*/ »пружати«

> лат. 1sg ind praes act ⟨*regō*⟩ »владати; управљати«

Пие. коријен ***h₃reg-** »пружати; владати« гради: 1. од празнине коријена, ***h₃reg-**, придјев *у*-основâ, пие. ***h₃reg-u-** (стинд. *rjúh* »прав«); 2. од е-пунине

коријена, **h₃reǵ-*, основу коријенског тематског презента, пие. **h₃reǵ-e/o-* (грч. ῥεῦω »пружати«, лат. *regō* »владати, управљати«, стир. *a-t-raig* »устајати«, гот. *rikan* »пружати«); 3. од е-пунине и празнине коријена, **h₃reǵ-* и **h₃rǵ-*, основу атематског презента са назалним инфиксом, пие. **h₃r-ne/n-ǵ-* (стинд. Зрл *rñjānti* »пружати«); 4. од е-дуљине и е-пунине коријена, **h₃rēǵ-* и **h₃reǵ-*, основу сигматског аориста, пие. **h₃rēǵ/h₃reǵ-s-* (грч. ῥρεξῶ »пружити«, лат. *pf rēxī* »владати, управљати«, и основу коријенске именице, пие. **h₃rēǵ/h₃reǵ-* (стинд. *rāt* »краљ«, лат. *rēx* »краљ«, стир. *rí* »краљ«); и, 5. од о-пунине коријена, **h₃roǵ-*, придјев тематских основа, пие. **h₃roǵ-o-* (лат. *rogus* »погребна ломача, кријес«, стнорд. *rakr* »прав«) ИТД.

Пие. √ **neh₂m-* »дан«

: е-пунина коријена **/neh₂m-/*
 ⇒ *r*-основа **/neh₂m-r-/*
 : о-пунина *r*-основе **/neh₂m-or-/*
 → *nom npl (> nom coll) */neh₂m-or-h₂/*
 > јерм. *nom sg <awr>* »дан«
 > мик. <а-мо-*r(V)*> /*āmōr/* »дан«

Пие. коријен **neh₂m-* »дан« гради, од е-пунине коријена, хетероклитичку именицу *r/n*-основâ, пие. **neh₂m-r/n-* (> **neh₂m-r/nt-*) (јерм. *awr* »дан«, мик. *а-мо-*r(V)** /*āmōr/* »дан«, хом. ἤμῶρ, *gen sg* ἡματος »дан«) ИТД.

Пие. √ **nei-* »један«

: о-пунина коријена **/nei-/*
 ⇒ *u*-дериват **/nei-u-/*
 ⇒ о-основа **/nei-u-o-/*
 → *nom sg */nei-u-o-s/*
 > ав. *nom sg <аѐишō>* »један; сам«
 > стперс. *nom sg <a-i-və>* /*aiva/* »један; сам«
 > грч. *nom sg <οἶος>* /*ōios/* »сам, једини«
 > грч. (кип.) *nom sg <οἶφος>* /*ōiφos/* »сам, једини«

Пие. коријен **nei-* »један« гради: 1 од празнине коријена и *n(-)n*-деривата, **ni-n(-)n-*, придјев тематских основа, пие. **ni-n(-)n-o-* (стпрус. *acc sg aīnan* »један«, литв. *ūnas*, псл. **jīnŭ* > сх. *йн*); 2. од о-пунине коријена и *n*-деривата, **noi-n-*, главни број тематских основа, пие. **noi-n-o-* (грч. *οἶνῆ* »јединица [на коцки]«, лат. *ūnus* »један«, стир. *бep* »један«, гот. *aīns* »један«); 3. од о-пунине коријена и *u-*

деривата, **hoi-u-*, придјев тематских основа, пие. **hoi-u-o-* (ав. *aēuiō* »један; сам«, стперс. *a-i-va* /aiva/ »један; сам«, грч. οἷος, кип. οἷφος »сам, једини«); и, 4. од о-пунине коријена и *k*-деривата, **hoi-k-*, придјев тематских основа, пие. **hoi-k-o-* (стинд. *ékaḥ* »један; сам«) итд.

Пие. √ **hi-* »који«

: празнина коријена **hi-*/

⇒ проп рел **hi-*/

⇒ о-основа **hi-o-*/

→ ном msg **hi-o-s*/

> стинд. ном msg ⟨yáḥ⟩ »који«

> став. ном msg ⟨yē⟩ »који«

> стфр. ном msg ⟨yos/ios⟩ »који«

> нфр. ном msg ⟨IOΣ⟩ »који«

> грч. ном msg ⟨ὄς⟩ /hós/ »који«

→ ном nsg **hi-o-d*/

> стинд. ном nsg ⟨yát⟩ »који«

> ав. ном nsg ⟨yaṭ⟩ »који«

> стперс. ном nsg ⟨^oya^a⟩ /^oya/ (нпр. у ⟨ta-ya⟩ /taya/ »који«)

> грч. ном nsg ⟨ὄ⟩ /hó/ »који«

Пие. коријен **hei-* »који« гради, од празнине коријена, **hi-*, односно замјеницу, пие. **hi-o-* (стинд. *yáḥ* »који«, став. *yē* »који«, стфр. *yos / ios* »који«, нфр. *IOΣ* »који«, грч. *ὄς* »који«).

Пие. √ **hieh₁-* »година«

: о-пунина коријена **hioh₁-*/

⇒ *r/n*-основа **hioh₁-r/n-*/

⇒ *eh₂*-основа **hioh₁-r-eh₂-*/

→ ном sg **hioh₁-r-eh₂-ø*/

> грч. ном sg ⟨ῥῥᾱ⟩ /hῥᾱ/ »доба«

> јон. ном sg ⟨ῥῥῥᾱ⟩ /hῥῥᾱ/ »доба«

Пие. коријен **hieh₁-* »година« гради: 1. од е-пунине коријена, **hieh₁-*, хетероклитичку именицу *r/n*-основâ, пие. **hieh₁-r/n-* (ав. ном sg *yārə*, gen sg *yā* »година«); 2. од е-пунине коријена и *r*-основе, **hieh₁-r-*, секундарну именицу *nt*-основа, пие. **hieh₁-r-ent-* (псл. **ēre* > сх. *järe*), секундарну именицу о-основâ, пие. **hieh₁-r-o-* (гот. *jer* »година«, литв. *éras* »једногодишње јагње«), и секундарну

именицу eh_2 -основа, пие. ****nieh₁-r-eh₂***- (псл. **ěra* > сх. *jāra*); и, 3. од о-пунине коријена и *r*-основе, ****nieh₁-r-*** секундарну именицу eh_2 -основâ, пие. ****nieh₁-r-eh₂***- (грч. ὥρᾱ, јон. ὥρη »доба«)⁴⁶⁷ итд.

Пие. √ ****nieh₂ǵ-*** »богослужити, жртвовати«

: празнина коријена ****nieh₂ǵ-***/
 ⇒ *n*-derivat ****nieh₂ǵ-n-***/
 ⇒ о-основа ****nieh₂ǵ-n-o-***/
 → ном sg ****nieh₂ǵ-n-o-s-***/
 > грч. ном sg ⟨ἀγνός⟩ /agnós/ »очишћен, посвећен«
 : е-пунина коријена ****nieh₂ǵ-***/
 ⇒ *n*-derivat ****nieh₂ǵ-n-***/
 ⇒ о-основа ****nieh₂ǵ-n-o-***/
 → ном sg ****nieh₂ǵ-n-o-s-***/
 > стинд. ном sg ⟨yajñáh⟩ »жртвовање, жртва«

Пие. коријен ****nieh₂ǵ-*** »богослужити, жртвовати« гради: 1. од празнине коријена, ****nieh₂ǵ-***, *i*-придјев тематских основа, пие. ****nieh₂ǵ-i-o-*** (грч. ἄγιος »свет«); 2. од празнине коријена и *n*-деријата, ****nieh₂ǵ-***, придјев тематских основа, пие. ****nieh₂ǵ-n-o-*** (грч. ἀγνός »очишћен, посвећен«); и, 3. од е-пунине коријена, ****nieh₂ǵ-***, основу тематског коријенског презента, пие. ****nieh₂ǵ-e-o-*** (> пиир. ****niej₂-a/ā-***, ЗАКОН ЛУБОЦКОГ) (стинд. мед *yájate* »богослужити, жртвовати«, ав. мед *yazaitē* »богослужити, жртвовати«, стперс. мед *y^a-d^a-t^a-i-y^(a)* /yadatiy/ »поштовати«), и именицу о-основâ, пие. ****nieh₂ǵ-n-o-*** (> пиир. ****niej₂ñ-a-***, ЗАКОН ЛУБОЦКОГ) (стинд. *yajñáh* »богослужење, жртва«, ав. *yasnō* »богослужење«) итд.

Пие. √ ****niek₂-*** »јетра«

: е-пунина коријена ****niek₂-***/
 ⇒ *r/n*-основа ****niek₂-r/n-***/
 → ном sg ****niek₂-r-ø-***/
 > стинд. ном sg ⟨yākṛ-t⟩ »јетра«
 > став. ном sg ⟨yākarə⟩ »јетра«
 > лат. ном sg ⟨iecur⟩ »јетра«
 : е-дуљина коријена ****niek₂-***/
 ⇒ *r/n*-основа ****niek₂-r/n-***/
 → ном sg ****niek₂-r-n-***/
 → ном sg ****niek₂-r-n-s-***/
 > лат. ном sg ⟨iecur⟩ »јетра«

⁴⁶⁷ Из грчког је као позајмљеница и лат. *hora* »час«.

→ nom sg ***hiēk^u-r-ø/**
 > грч. nom sg ⟨ἡπᾶρ⟩ /hēpar/ »јетра«

Пие. коријен ***hiēk^u-** »јетра« гради: 1. од празнине коријена и *r*-основе, ***hiēk^u-**, секундарну именицу *eh*₂-основâ, пие. ***hiēk^u-r-eh₂-** (псл. **jīkra* > сх. йкра), и секундарну именицу *o*-основâ, пие. ***hiēk^u-r-o-** (литв. *ikras* »икра«, псл. **jīkro*); 2. од *e*-пунине коријена, ***hiēk^u-**, хетероклитичку именицу *r/n*-основâ, пие. ***hiēk^u-r/n-** (стинд. *yākṛ-t*, gen sg *yaknāḥ* »јетра«, ав. *yākarə* »јетра«, лат. *iesur* / *iocur*, gen sg *iecinoris* »јетра«); и, 3. од *e*-дуљине коријена, хетероклитичку именицу *r/n*-основâ, пие. ***hiēk^u-r/n-** (> ***hiēk^u-r/nt-**) (грч. nom sg ἡπᾶρ, gen sg ἥπατος »јетра«) итд. Хетероклитичка именица *r/n*-основâ, пие. ***hiēk^u-r/n-**, изворно је вјероватно имала статичку и / или протеродинамичку промјену, тј. nom sg ***hiok^u-r-ø** (= лат. *iocur*), gen sg ***hiēk^u-n-s** или nom sg ***hiēk^u-r-ø** (= стинд. nom sg *yākṛ-t*, лат. *iesur*), gen sg ***hiēk^u-en-s**; од nom sg ***hiēk^u-r-ø**, gen sg ***hiēk^u-en-s** апстраховано је ***hiēk^u-r-** (одакле је онда ***hiēk^u-r-o-** и ***hiēk^u-r-eh₂-**). (Поријекло празнине ***hiēk^u-** непознато је.)

Пие. √ ***ieh₂-** »тражити, питати«

: *e*-пунина коријена ***ieh₂-/**
 ⇒ *tr*-основа ***ieh₂-tr-/**
 : *e*-пунина *tr*-основе ***ieh₂-ter-/**
 → nom sg ***ieh₂-ter-s/**
 > стинд. nom sg ⟨yātā⟩ »осветник«
 > грч. nom sg ⟨Ζητήρ⟩ /zētēr/ »осветник«
 > грч. (кип.) nom sg ⟨Zᾱτήρ⟩ /zātēr/ »осветник«

Пие. коријен ***ieh₂-** »тражити, питати« гради: 1. од *e*-пунине коријена, ***ieh₂-**, именицу *tr*-основâ, пие. ***ieh₂-ter/tr-** (стинд. *yātā* »осветник«, грч. Ζητήρ »осветник«); и, 2. од *e*-пунине и празнине коријена, ***ieh₂-** и ***ih₂-**, основу коријенског атематског презента, пие. ***ieh₂/ih₂-** (стинд. *yāmi* »молити, тражити«) итд.

Пие. √ ***ieh₃s-** »опасавати«

: *e*-пунина коријена ***ieh₃s-/**
 ⇒ *t*-дерибат ***ieh₃s-t-/**
 ⇒ *o*-основа ***ieh₃s-t-o-/**
 → nom sg ***ieh₃s-t-o-s/**
 > ав. nom sg ⟨yāstō⟩ »опасан«
 > грч. nom sg ⟨ζωστός⟩ /zōstós/ »опасан«

Пие. коријен ***ieh₃s-** »опасавати« гради: 1. од е-пунине коријена, ***ieh₃s-**, секундарну основу *t*-партиципа, пие. ***ieh₃s-t-o-** (ав. *yāstō* »òпасāн«, грч. ζωστός »òпасāн«, литв. *juostas* »појас«); 2. од е-пунине и празнине коријена, ***ieh₃s-** и ***ih₃-**, основу коријенског презента, пие. ***ieh₃s/ih₃s-** (стлитв. *juosti* »опасавати«); и, 3. од е- или о-пунине коријена, ***ieh₃s-** или ***ioh₃s-**, именицу о-основâ, пие. ***ieh₃s/ioh₃s-o-** (псл. **jasū* > сх. пѡ-jāс) итд.

Пие. √ ***ierk-** »срна«

: о-пунина коријена ***/ior^k-/**
 ⇒ основа коријенске именице **†/ior^k-/**
 → ном sg **†/ior^k-s/**
 > грч. ном sg ⟨ζόρξ⟩ /zórks/ »газела, срна«
 ⇒ о-основа ***/ior^k-o-/**
 → ном sg ***/ior^k-o-s/**
 > јерм. ном sg ⟨ors⟩ »лов; ловина«

Пие. коријен ***ierk-** »срна« гради, од о-пунине коријена, ***ior^k-**, основу коријенске именице, пие. **†ior^k-** (грч. ζόρξ »газела, срна«), и именицу о-основâ, пие. ***ior^k-o-** (јерм. *ors* »лов; ловина«, сткорн. *yorch* »срна«).

Пие. √ ***ies-** »вријети«

: е-пунина коријена ***/ies-/**
 ⇒ основа коријенског презента ***/ies-/**
 ⇒ основа тематског презента ***/ies-e-o-/**
 → 3sg ind praes act ***/ies-e-ti/**
 > стинд. 3sg ind praes act ⟨yásati⟩ »вријети«
 → 1sg ind praes act ***/ies-o-h₂/**
 > грч. 1sg ind praes act ⟨ζέω⟩ /zéō/ »вријети«

Пие. коријен ***ies-** »вријети« гради, од е-пунине коријена, основу тематског презента, пие. ***ies-e-o-** (стинд. *yásati* »вријети«, грч. ζέω »вријети«, ствњ. *jesan* »прокиснути«), и именицу *tu*-основâ, пие. ***ies-tu-** (стнорд. *jōstr* »квасац«, велш. *iās* »врење«) итд.

Пие. √ ***iesh₁-** »јак; свет«

: празнина коријена ***/ish₁-/**
 ⇒ *r*-придјев ***/ish₁-r-/**
 ⇒ *o*-основа ***/ish₁-r-o-/**
 → ном sg ***/ish₁-r-o-s/**
 > стинд. ном sg ⟨iṣiráh⟩ »јак; брз«
 >> мик. ном sg ⟨i-je-ro⟩ /⟨h⟩ieros/ »свет, посвећен«⁴⁶⁸
 >> грч. ном sg ⟨iερός⟩ /hierós/ »јак, снажан; свет, посвећен«⁴⁶⁹

Пие. коријен ***iesh₁-** »јак; свет« гради, од празнине коријена, ***ish₁-**, *r*-придјев тематских основа, пие. ***ish₁-r-o-** (стинд. *iṣiráh* »јак; брз«, мик. *i-je-ro* /⟨h⟩ieros/ »свет, посвећен«, грч. *iερός* /hierós/ »јак, снажан; свет, посвећен«).

Пие. √ ***ieug-** »ујармљивати«

: празнина коријена ***/iug-/**
 ⇒ *o*-основа ***/iug-o-/**
 → ном sg ***/iug-o-m/**
 > стинд. ном sg ⟨yugám⟩ »јарам«
 > грч. ном sg ⟨ζυγόν⟩ /zugón/ »јарам«
 > лат. ном sg ⟨iugum⟩ »јарам«
 : *e*-пунина коријена ***/ieug-/**
 ⇒ *s*-основа ***/ieug-s-/**
 : *e*-пунина *s*-основе ***/ieug-es-/**
 → ном pl ***/ieug-es-h₂/**
 > грч. (хом.) ном npl ⟨ζεύγεᾶ⟩ »јарам«
 > лат. ном pl ⟨iūgera⟩ »јутро земље«

Пие. коријен ***ieug-** »ујармљивати« гради: 1. од празнине коријена, ***iug-**, основу презента са назалним инфиксом, пие. ***iu-ne/n-g-** (стинд. 3sg *yunákti*, 3pl *yuñjánti* »јарамљивати«, лат. *iūngo* »спајати«), и именицу *o*-основâ, пие. ***iug-o-** (хет. *i-ú-ga-an* /iukan/ »јарам«, стинд. *yugám* »јарам«, грч. *ζυγόν* »јарам«, лат. *iugum* »јарам«, гот. *juk* »јарам«, лет. *jūgs* »јарам«, псл. **jigo* > сх. арх. *иго*); 2. од *e*-пунине коријена, ***ieug-**, именицу *s*-основа, пие. ***ieug-os/es-** (хом. pl *ζεύγεᾶ*, грч. *ζεύγη* »јарам«, лат. pl *iūgera* »јутро земље«); и, 3. од *e*-пунине и празнине коријена, ***ieug-** и ***iug-**,

⁴⁶⁸ Микенски *i-je-ro* /⟨h⟩ieros/ указује на **iheros* >> *hieros*.

⁴⁶⁹ Грчки *iερός* указује на **iheros* >> *hieros*, као и микенски горе.

основу тематског коријенског аориста, пие. ***ieug/iug-e/o-** (стинд. 1sg уóјат »ујармити«, ав. 3sg уаоgəт »ујармити«) ИТД.

Пие. √ ***kenh₁-** »копати«

: е-пунина коријена ***/kenh₁-/**
 ⇒ *t*-партицип ***/kenh₁-t/**
 ⇒ о-основа **†/kenh₁-t-o-/**
 → ном msg **†/kenh₁-t-o-s/**
 > ав. ном sg (°kantō) »ископан«
 → ном nsg **†/kenh₁-t-o-m/**
 > стперс. ном sg (k^a-nt^a-m^(a)) /kantam/ »ископан«
 ⇒ *мл*-основа **†/kenh₁-mn-/**
 → ном nsg **†/kenh₁-mn-ø/**
 > стфр. ном sg (keneman) »ниша«

Пие. коријен ***kenh₁-** »копати« гради, од пуnine коријена, ***kenh₁-**, основу тематског коријенског презента, пие. **†kenh₁-e/o-** (> ***k₁ien-e/o-?**) (стинд. *khánati* »копати«), секундарни *t*-партицип, пие. **†kenh₁-t-o-** (ав. °kantō »ископан«, стперс. k^a-nt^a-m^(a)) /kantam/ »ископан«, и именицу *мл*-основа, пие. **†kenh₁-mn-** (стфр. *keneman* »ниша«).

Пие. √ ***keuh₁-** »опажати«

: о-пунина коријена ***/kouh₁-/**
 ⇒ основа итератива ***/kouh₁-ei-/**
 ⇒ основа тематског презента ***/kouh₁-ei-e/o-/**
 → 3sg ind praes act ***/kouh₁-ei-o-h₂/**
 > грч. 1sg ind praes act (κοέω) /коéō/ »опажати«
 > лат. 1sg ind praes act (caveō) »чувати се«

Пие. коријен ***keuh₁-** »опажати« гради: 1. од е-пуnine коријена, ***keuh₁-**, основу коријенског тематског презента, пие. ***keuh₁-e/o-** (псл. ***čujǝ** >> сх. чўјѐм); и, 2. од о-пуnine коријена, ***kouh₁-**, основу итератива, пие. ***kouh₁-ei-e/o-** (грч. κοέω »опажати«, лат. *caveō* »чувати се«), именицу *i*-основâ, пие. **†kouh₁-i-** (стинд. *kavīh* »пјесник, врач«, ав. *kauiiṣ* »пјесник, врач«), и именицу о-основâ, пие. **†kouh₁-o-** (хом. θυοοκόος »свештеник, испитивач жртава«)⁴⁷⁰ ИТД.

⁴⁷⁰ Због хом. θυοοκόος коријен се реконструише и као ***(s)keuh₁-**, тј. са *s-mobile*.

Пие. √ ***kret-** »снага, моћ«

: е-пунина коријена ***/kret-/**
 ⇒ s-основа ***/kret-s-/**
 : о-пунина s-основе ***/kret-os-/**
 → ном sg ***/kret-os-ø/**
 > грч. (еол.) ном sg <κρέτος> »снага, моћ«
 ⇒ u-основа **†/kret-u-/**
 → ном sg **†/kret-u-s/**
 > стинд. ном sg <krátuh> »моћ, воља«
 > ав. ном sg <xratuš> »моћ, воља«

Пие. коријен ***kret-** »снага, моћ« гради: 1. од празнине коријена, ***krt-**, именицу s-основâ, пие. **†krt-es/os-** (грч. κράτος, јон. κάρτος »снага, моћ«), и придјев u-основâ, пие. **†krt-u-** (грч. κρατός »јак, моћан«); 2. од е-пунине коријена, ***kret-**, именицу s-основâ, пие. **†kret-os/es-** (еол. κρέτος »снага, моћ«), и именицу u-основâ, пие. **†kret-u-** (стинд. *krátuh* »моћ, воља«, ав. *xratuš* »моћ, воља«); и, 3. од о-пунине коријена, ***kort-**, придјев u-основâ, пие. **†kort-u-** (: **†krot-u-**, ЛЕБДЈЕҒИ ПРЕВОЈ) (гот. *hardus* »тежак«) ИТД.

Пие. √ ***kreuh₂-** »месо«

: е-пунина коријена ***/kreuh₂-/**
 ⇒ s-основа ***/kreuh₂-s-/**
 → ном sg ***/kreuh₂-s-ø/**
 > стинд. ном sg <kravíh> »месо«
 > грч. ном sg <κρέῦς> /kréas/ »месо«

Пие. коријен ***kreuh₂-** »месо« гради: 1. од празнине коријена, ***kruh₂-**, основу коријенске именице, пие. **†kruh₂-** (псл. **kry*, ген sg **krŭve* > сх. *крѣв*),⁴⁷¹ и именицу s-основâ, пие. **†kruh₂-os-** (стир. *crú* »крв«, лат. *cruor* »крв«); од е-пунине коријена, ***kreuh₂-**, именицу s-основâ, пие. ***kreuh₂-s-** (стинд. *kravíh* »месо«, грч. κρέῦς »месо«); и, 3. од о-пунине коријена и *i*-деривата, ***krouh₂-i-**, именицу о-основâ, пие. ***krouh₂-i-o-** (стинд. *kravúat* »месо«, стнорд. *hræ* »леш«, литв. *kraūjas* »крв«) ИТД.

⁴⁷¹ Са преласком у *i*-основе у српскохрватском.

Пие. √ ****kei-*** «лежати»

: е-пунина коријена ****kei-***/

⇒ основа коријенског атематског презента ****kei-***/

→ 3sg ind praes med ****kei-toi-***/

> стинд. 3sg ind praes med ⟨*śéte*⟩ «лежати»

> ав. 3sg ind praes med ⟨*saēte*⟩ «лежати»

> грч. 3sg ind praes mp ⟨*κεῖται*⟩ /*kéitaj*/ «лежати»

→ 3pl ind praes med ****kei-ntoi-***/

>> грч. (хом.) 3pl ind praes med ⟨*κέαται*⟩ /*kéataij*/ «лежати»

Пие. коријен ****kei-*** «лежати» гради: 1. од е-пунине коријена, ****kei-***, основу презента,⁴⁷² пие. ****kei-*** (хет. 3sg *ki-it-ta* /*kitta*/ «лежати», стинд. 3sg *śéte* «лежати», ав. 3sg *saēte* «лежати», грч. 3sg *κεῖται*, хом. 3pl *κέαται* «лежати»; стинд. 3sg *śáye*, 3pl *śére* «лежати», млав. 3pl *sōire* «лежати»); 2. од е-пунине и *u*-деривата, ****kei-u-***, именицу *i*-основâ пие. ****kei-u-i-*** (лат. *civis* «грађанин»), именицу *o*-основâ, пие. ****kei-u-o-*** (стинд. *śévaḥ* «мио, драгоцјен»), именицу *eh*₂-основâ, пие. ****kei-u-eh*₂-** (лет. *siēva* «жена, супруга»); и, 3. од *o*-пунине коријена и *m*-деривата, ****koi-m-***, именицу *o*-основâ, пие. ****koi-m-o-*** (стир. *sóim*, *sáem* «драг», гот. *haims* «село»), и именицу *eh*₂-основâ, пие. ****koi-m-eh*₂-** (литв. *šeimà* «породица») итд.

Пие. √ ****keinu-*** «стуб»

: празнина коријена ****keinu-***/

⇒ *n*-основа ****keinu-n-***/

: *o*-пунина *n*-основе ****keinu-on-***/

→ ном sg ****keinu-on-s-***/

> јерм. ном sg ⟨*siwn*⟩ «стуб»

> грч. ном sg ⟨*κίων*⟩ /*kíōn*/ «стуб»

Пие. коријен ****keinu-*** «стуб» гради: 1. од празнине коријена, ****keinu-***, именицу *n*-основâ, пие. ****keinu-on-*** (јерм. *siwn* «стуб», грч. *κίων* «стуб»); и, 2. од *o*-пунине коријена, ****koiinu-***, именицу *i*-основâ, пие. ****koiinu-i-*** (псл. **sēvi* > сх. *цйјѣв*) итд.

⁴⁷² Управо статива?

Пие. √ ***kēm_h₂-** «напрезати се»

: празнина коријена ***/kēm_h₂-/**

⇒ основа коријенског аориста ***/kēm_h₂-/**

⇒ основа тематског аориста ***/kēm_h₂-e/o-/**

→ 3sg ind aor act ***/h₁e-kēm_h₂-e-t/**

> стинд. 3sg ind aor act (aśamat) »потрудити се, измучити се«

> грч. 3sg ind aor act (ἔκαμε) /ékame/ »потрудити се, измучити се«

⇒ t-derivat ***/kēm_h₂-t-/**

: е-пунина t-derivata ***/kēm_h₂-et-/**

⇒ композитум †/n+**kēm_h₂-et-/**

⇒ о-основа †/n+**kēm_h₂-et-o-/**

→ nom sg †/n+**kēm_h₂-et-o-s/**

> грч. nom sg (ἀκάματος) /akámatos/ »неуморан«

Пие. коријен ***kēm_h₂-** «напрезати се» гради: 1. од празнине коријена и t-derivata, ***kēm_h₂-**, композитни придјев тематских основа, пие. †n+**kēm_h₂-et-o-** (грч. ἀκάματος »неуморан«); и, 2. од е-пунине и празнине коријена, ***kēm_h₂-** и ***kēm_h₂-**, основу коријенског тематског аориста, пие. ***kēm_h₂/kēm_h₂-e/o-** (стинд. aśamat »потрудити се, измучити се«, грч. 3sg ἔκαμε »потрудити се, измучити се«) ИТД. В. и пие. √ ***ne-**.

Пие. √ ***kērd-** «срце»

: е-дуљина коријена ***/kērd-/**

⇒ основа коријенске именице ***/kērd-/**

→ nom sg ***/kērd-ø/**

> грч. (хом.) nom sg (κῆρ) /kēr/ »срце«

> јерм. nom sg (sirt) »срце«

Пие. коријен ***kērd-** «срце» гради: 1. од празнине коријена, ***krd-**, именицу *i*-основâ, пие. ***krd-i-** (јерм. int sg srtiw »срце«, литв. širdis »срце«); 2. од празнине коријена и *i*-основе, ***krd-i-**, секундарну именицу *n*-основâ, пие. ***krd-i-on-** (гот. hairto »срце«), секундарну именицу *o*-основâ, пие. ***krd-i-o-** (стинд. hṛdyāḥ »омиљен«, стир. cride »срце«), и секундарну именицу *eh*₂-основâ, пие. ***krd-i-eh₂-** (грч. καρδίᾱ, јон. καρδίη »срце«); 3. од празнине коријена и *ik*-derivata, ***krd-ik-**, секундарну именицу *o*-основâ, пие. ***krd-ik-o-** (псл. *srīdīce > сх. срце); 4. од е-дуљине коријена, ***kērd-**, именицу *i*-основâ, пие. ***kērd-i-** (стинд. hārdi »срце«); и, 5. од е-дуљине и празнине коријена, ***kērd-** и ***krd-**, основу коријенске именице, пие. ***kērd/krd-** (хет. ke-ir /ker/ »срце«, стинд. gen sg hṛdāḥ »срце«, јерм. sirt

»срце«, грч. κῆρ »срце«, стпрус. *seyr* »срце«, лат. gen sg *cordis* »срце«) итд. Коријенска именица, пие. ****kerd/krd-***, изворно је вјероватно имала мобилну (или хистеродинамичку промјену), тј. nom sg ****kerd-ø*** (> ****kērd***, моносилабичко дужење) (= хет. /ker/, грч. κῆρ), gen sg ****krd-es*** (= стинд. *hrđáh*, лат. *cordis*); од nom sg ****kērd-ø*** апстраховано је ****kērd-*** (одакле је онда ****kērd-i-***), а од gen sg ****krd-es*** ****krd-*** (одакле је онда ****krd-i-o-***, ****krd-i-on-***, ****krd-i-eh₂-***, ****krd-ik-o-***).

Пие. √ ****kerh₂-*** »мијешати«

: празнина коријена ****krh₂-***/
 ⇒ *t*-партицип ****krh₂-t-***/
 ⇒ *o*-основа ****krh₂-t-o-***/
 → nom sg ****krh₂-t-o-s-***/
 > стинд. nom sg (<*°śirtaḥ*) »мијешан«
 > грч. nom sg (<-κρῶτος) »мијешан«
 ⇒ *tr*-основа ****krh₂-tr-***/
 : *e*-пунина *tr*-основе ****krh₂-ter-***/
 → acc sg ****krh₂-ter-m-***/
 > мик. acc sg (<*ka-ra-te-ra*) /*krātēra*/ »посуда за мијешање«
 > грч. acc sg (<κρῶτήρῳ) /*krātēra*/ »посуда за мијешање«

Пие. коријен ****kerh₂-*** »мијешати« гради, од празнине коријена, ****krh₂-***, основу атематског презента са назалним инфиксом, пие. ****kr-ne/n-h₂-*** (хом. κίρνῃ »мијешати«),⁴⁷³ основу *t*-партиципа, пие. ****krh₂-t-o-*** (стинд. *°śirtaḥ* »мијешан«, грч. -κρῶτός »мијешан«), и именицу *tr*-основâ, пие. ****krh₂-ter-*** (мик. acc sg *ka-ra-te-ra* /*krātēra*/ »посуда за мијешање«, грч. κρῶτήρ, acc sg κρῶτήρῳ »посуда за мијешање«) итд.

Пие. √ ****keu-*** »пас«

: празнина коријена ****ku-***/
 ⇒ *n*-основа ****ku-n-***/
 → gen sg ****ku-n-es-***/
 > стинд. gen sg (<*śúnaḥ*) »пас«
 : *o*-превој gen sg ****ku-n-os-***/
 > грч. gen sg (<*kunós*) /*kunós*/ »пас«
 : *o*-пунина *n*-основе ****ku-on-***/
 → nom sg ****ku-on-s-***/
 > стинд. nom sg (<*śvā/śuvā*) »пас«

⁴⁷³ Са неочекиваним *u* у грчком које потиче од тзв. *schwa secundum*, тј. пие. ****kr-ne-h₂-*** > пгрч. ****kərnā-***.

- > грч. nom sg (κύων) /kúŋn/ »пас«
- acc sg */**ku-on-m**/
- > грч. acc sg (κύνᾱ) »пас«
- ⇒ о-основа */**ku-on-o**/
- acc sg †/**ku-on-o-m**/
- > стинд. acc sg (śvānam) »пас«

Пие. коријен ***k̑eu-** »пас« гради, од празнине коријена, ***k̑u-**, именицу *n*-основâ, пие. ***k̑u-on/n-** (> ***k̑_u-on/n-**, ЗИВЕРСОВ ЗАКОН) (хет. *ku-ua-aš* /kuџaš/, gen sg *ku-ú-na-aš* /kūnaš/ »пас«, тох. А *ku* »пас«, стинд. *śvā* / *ś_uvā*, gen sg *śūnaḥ*, acc sg *śvānam* »пас«, млав. *spā*, gen sg *sūnō*, acc sg *spānēt* »пас«, јерм. *šown* »пас«, грч. κύων, gen sg κυνός, acc sg κύνᾱ, »пас«, лат. *canis*, acc sg *canem* »пас«, стир. *cú*, gen sg *con* »пас«, литв. *šuo* »пас«) ИТД.

Пие. √ ***k̑leu-** »слушати«

- : празнина коријена ***k̑clu-**
- ⇒ t-партицип ***k̑clu-t-**
- ⇒ о-основа ***k̑clu-t-o-**
- nom sg ***k̑clu-t-o-s/**
- > стинд. nom sg (śrutáḥ) »чувен, славан«
- > јерм. indecl (low) »чувен, славан«
- > грч. nom sg (κλυτός) /klytós/ »чувен, славан«
- > лат. nom sg (-clutus) (y (in)clutus) »чувен, славан«
- : е-пунина коријена ***k̑leu-**
- ⇒ s-основа ***k̑leu-s-**
- : о-пунина s-основе ***k̑leu-os-**
- nom sg ***k̑leu-os-ø/**
- > грч. nom sg (κλέος) /kléos/ »слава«
- > грч. (фок.) nom sg (κλέφος) /kléfos/ »слава«
- : е-пунина s-основе ***k̑leu-es-**
- nom sg †/**k̑leu-es-ø**⁴⁷⁴
- > стинд. nom sg (śrávaḥ) »слава«
- > ав. nom sg (srauuō) »ријеч«

Пие. коријен ***k̑leu-** »слушати« гради: 1. од празнине коријена, ***k̑lu-**, основу атематског презента са назалним инфиксом, пие. ***k̑l-ne/n-u-** (стинд. 3sg *śṛṇóti*, 3pl *śṛṇvánti* »слушати«), и основу t-партиципа, пие. ***k̑lu-t-o-** (стинд. *śrutáḥ* »чувен,

⁴⁷⁴ Изворно пие. ***k̑leu-os-ø**, в. горе.

славан«, ав. *srūtō* »чувен, славан«. јерм. *low* »чувен, славан«, грч. κλυτός »чувен, славан«, лат. *-clutus* »чувен, славан«); 2. од е-пунине коријена, **kleu-*, именицу *s*-основâ, пие. **k̑leu-os/es-* (стинд. *śrávah* »слава«, ав. *srauuō* »ријеч«, грч. κλέος, фок. κλέφος »слава«, псл. **slovo*, gen sg **slovese* > сх. слѡво);⁴⁷⁵ и, 3. од е-пунине и празнине коријена, **kleu-* и **k̑lu-*, основу коријенског атематског аориста, пие. **k̑leu/k̑lu-* (стинд. 2sg ipv *śrudhi* »чути«, грч. 2sg ipv κλυθῆ »чути«), и основу тематског коријенског аориста, пие. **k̑leu/k̑lu-e/o-* (стинд. *śruvat* »чути«, грч. ἔκλυον »чути«) итд. Пие. именица *s*-основâ, пие. **k̑leu-os/es-*, јавља се и у пие. пјесничкој формули **meg-h₂-ø k̑leu-os-ø* (стинд. *máhi śrávah* »велика слава«, грч. μέγᾱ κλέος »велика слава«). В. осим тога и пие. пјесничке формуле **k̑leu-os-ø n+dʰgʷhi-t-o-m* s.v. √ **dʰgʷhej-* и **k̑leu-es-h₂ h₂nr-om* s.v. √ **h₂ner-*.

Пие. √ **k̑neu-* »гребати«

: празнина коријена **k̑nu-/*
 ⇒ *mn*-основа **k̑nu-mn-/*
 → ном sg **k̑nu-mn-ø/*
 > нфр. ном sg ⟨KNOYMAN⟩ »гроб«

Пие. коријен **k̑neu-* »гребати« гради: 1. од празнине коријена, **k̑nu-*, основу коријенског тематског презента, пие. **k̑nu-e/o-* (грч. κνύω »гребати«) именицу *mn*-основâ, пие. **k̑nu-mn-* (нфр. KNOYMAN »гроб«); и, 2. од е-пунине коријена са *dʰ*-проширењем, **k̑neu-dʰ-*, основу коријенског тематског презента, пие. **k̑neu-dʰ-e/o-* (стнорд. *hnjōḍa* »бити, тући«) итд.

Пие. √ **k̑seu-* »стругати«

: празнина коријена **k̑su-/*
 ⇒ *r*-дерибат **k̑su-o-/*
 ⇒ *o*-основа **k̑su-r-o-/*
 → ном msg **k̑su-r-o-s/*
 > стинд. ном sg ⟨kṣuráh⟩ »бритва«
 → ном nsg **k̑su-r-o-m/*
 > грч. ном sg ⟨ξυρόν⟩ »бритва«

Пие. коријен **k̑seu-* »стругати« гради, од празнине коријена и *r*-дерибата, именицу *o*-основâ, пие. **k̑su-r-o-* (стинд. *kṣuráh* »бритва«, грч. ξυρόν »бритва«) итд.

⁴⁷⁵ Са преласком у *o*-основе у српскохрватском. (Али уп. нпр. сх. слѡвес-но.)

Пие. √ ***kʷ-** «ко; шта»

: празнина коријена ***/kʷ-/**
 ⇒ pron interrog ***/kʷ-i-/**
 ⇒ i-основа ***/kʷ-i-/**
 → nom nsg ***/kʷ-i-d/**
 > стинд. pcl <ciṭ>
 > ав. nom nsg <ciṭ> »шта«
 > мик. <-qi> /kʷi/ (y conj <jo-qi> /jokʷi/ »да«)⁴⁷⁶
 > грч. nom nsg <τί> /tí/ »шта«
 > лат. nom nsg <quid> »шта«

Пие. коријен ***kʷ-** «ко; шта» гради, од празнине коријена, ***kʷ-**, основу упитне замјенице, пие. ***kʷ-i-** и ***kʷ-o-** (хет. *ku-iš* /kuiš/ »ко«, *ku-it* /kuit/ »шта«, стинд. *kaḥ* »ко; који«, pcl *ciṭ*, став. *kē* »ко; који«, *ciṭ* »шта«, стерс. *kaš-š(ə)-c(ə)-i-y(ə)* /kaš-ci-y/ »неко«, мик. *qi* /kʷi/ у *jo-qi* /jokʷi/ »да«, грч. τίς »ко«, τί »шта«,⁴⁷⁷ лат. *quis* »ко«, *quid* »шта«, гот. *huas* »ко«, литв. *kàs* »ко«, псл. **kū-to*, **čī-to* > сх. *к-ѡ*, *ш-тѡ*) ИТД.

Пие. √ ***kʷe** »и«

: е-пунина коријена ***/kʷe/**
 ⇒ conj ***/kʷe/**
 > стинд. conī <ca> »и«
 > ав. conī <cā> »и«
 > стперс. conī <cā-a> /cā/ »и«
 > стфр. conī <ke> »и«
 > нфр. conī <ke> »и«
 > мик. conī <-qe> /kʷe/ »и«
 > грч. conī <te> /te/ »и«
 > лат. conī <-que> »и«

Пие. коријен ***kʷe-** »и« гради, од пунине коријена, ***kʷe**, саставни везник, пие. ***kʷe** (стинд. *ca* »и«, ав. *cā* »и«, стперс. *cā-a* /cā/ »и«, стфр. *ke* »и«, нфр. *ke* »и«, мик. *-qe* /kʷe/ »и«, грч. *te* »и«, лат. *-que* »и«, вен. *kve* »и«). Пие. коријен ***kʷe-** »и« је поријеклом можда е-пунина √ ***kʷ-** »ко; шта«.

⁴⁷⁶ Уп. conj грч. ὅτι »да«. И мик. *jo-qi* /jokʷi/ и грч. ὅτι потичу од пие. **Hi-o-d kʷ-i-d*; в. √ **Hi-*.

⁴⁷⁷ Одавде онда и неодређена замјеница, грч. τίς »неко«, τί »нешто«.

Пие. √ ***k^wei-** »кажњавати; светити«

- : празнина коријена ***/k^wi-/**
- ⇒ *ti*-основа ***/k^wi-ti-/**
- ном sg ***/k^wi-ti-s/**
- > стинд. ном sg (°citiḥ) (нпр. у <ápa-citiḥ> »накнада«)
- > грч. ном sg (τίσις) /tísis/ »цијена, плата«
- : о-пунина коријена ***/k^woi-/**
- ⇒ *n*-дериват ***/k^woi-n-/**
- ⇒ *eh*₂-основа ***/k^woi-n-eh₂-/**
- ном sg ***/k^woi-n-eh₂-ø/**
- > ав. ном sg (kaēnā) »освета, казна«
- > грч. ном sg (ποινή) /poínē/ »освета, казна«

Пие. коријен ***k^wei-** »кажњавати; светити« гради: 1. од празнине коријена, ***k^wi-**, именицу *ti*-основâ, пие. ***k^wi-ti-** (стинд. °citiḥ »накнада«, грч. τίσις »цијена, плата«); 2. од *e*-пунине коријена, ***k^wei-**, основу коријенског тематског презента, пие. ***k^wei-e/o-** (стинд. cáyate »кажњавати; светити«, арк. 3sg ipv áπτειέτω »отплатити«); и, 3. о-пунине коријена и *n*-деривата, ***k^woi-n-**, именицу *eh*₂-основâ, пие. ***k^woi-n-eh₂-** (ав. kaēnā »освета, казна«, грч. ποινή »освета, казна«, литв. káina »цијена«, псл. *сѣна > сх. цијѣна) ИТД.

Пие. √ ***k^weIH-** »окретати«

- : празнина коријена ***/k^wIH-/**
- ⇒ основа редуликоване именице ***/k^we-k^wIH-/**
- ⇒ о-основа ***/k^we-k^wIH-o-/**
- ном sg ***/k^we-k^wIH-o-s/**
- > стинд. ном sg (cakráḥ) »точак«
- > ав. ном sg (cahrō) »точак«
- >> грч. ном sg (κύκλος) /kúklos/ »точак«⁴⁷⁸
- : о-пунина коријена ***/k^woIH-/**
- ⇒ композитум ***/g^wh₃-eu+k^woIH-/**
- ⇒ о-основа **†/g^wh₃-eu+k^woIH-o-/**
- ном sg **†/g^wh₃-eu+k^woIH-o-s/**
- > мик. ном sg (γο-υ-κο-ρο) /g^woukolos/ »говедар«
- > грч. ном sg (βουκόλος) /bōkólos/ »говедар«

⁴⁷⁸ Путем пие. ***k^we/k^wo-k^wIH-o-** >> ***k^wu-k^wIH-o-**.

Пие. коријен ***k^uelH-** »окретати« гради: 1. од празнине коријена, ***k^ulH-**, редуликован именицу о-основâ, пие. ***k^ue/k^uo-k^ulH-o-** (> ***k^uu-k^ulH-o-**) (тох. А *kukäl* »кола«, стинд. *sakráh* »точак«, ав. *saḥrō* »точак«, грч. κύκλος »точак«, стнорд. *hjól* »точак«, литв. *kāklas* »врат«);⁴⁷⁹ 2. од е-пунине коријена, ***k^uelH-**, основу коријенског тематског презента, пие. ***k^uelH-e/o-** (стинд. *cáratī* »кретати се«, став. *caraitī* »кретати се«, грч. πέλομαι »кретати се; бити«, лат. *colo* »становати; поштовати«, алб. *sjell* »окретати; доносити«), и именицу о-основâ, пие. ***k^uelH-o-** (стнорд. *hvel* »точак«, стпрус. *kelan* »точак«); и, 3. од о-пунине коријена, ***k^uolH-**, именицу s-основа, пие. ***k^uolH-os/es-** (псл. **kolo*, gen sg **kolese* > сх. кðло, ном пл колѐса), именицу о-основâ, пие. ***k^uolH-o-** (грч. πόλος »ос«, лат. *colus* »преслица«), и композитну именицу о-основâ, пие. ***g^uh₃-eu+k^uolH-o-** (мик. *qo-u-ko-ro* / *g^uoukolos* / »говедар«, грч. βουκόλος »говедар«) итд. В. и √ ***g^ueh₃-1**. Редуликована именица о-основâ, пие. ***k^ue/k^uo-k^ulH-o-**, јавља се и у пие. пјесничкој формули ***sh₂u-en-s *k^ue/k^uo-k^ulH-o-s** (стинд. *súryasya sakráh* »сунчево коло«, грч. ἡλίου κύκλος »сунчево коло«, стнорд. *sunnu hvel* »сунчево коло«).

Пие. √ ***k^uetuer-** »четири«

- : празнина коријена ***k^uetuer-/**
 - ⇒ num card ***k^uetuer/k^uetuoer-/**
 - nom pl ***k^uetuer-es/**
 - > грч. (ат.) nom pl <τέτταρες> /téttares/ »четири«
 - > грч. (јон.) nom pl <τέσσαρες> /téssares/ »четири«
- : о-пунина коријена ***k^uetuoer-/**
 - ⇒ num card ***k^uetuer/k^uetuoer-/**
 - nom pl ***k^uetuoer-es/**
 - > стинд. nom pl <catvárah> »четири«
 - > ав. nom pl <caθβārh> »четири«
 - > јерм. nom pl <č'ork'> »четири«
 - > грч. (лезб.) nom pl <πέσ(σ)υρες> /pés(s)ures/ »четири«
 - > грч. (хом.) nom pl <πίσυρες> /písures/ »четири«

Пие. коријен ***k^uetuer-** »четири« гради: 1. од празнине коријена, ***k^uetuer-**, основу редног броја, пие. ***k^uetuer-t-o-** (тох. А *štärt* »четврти«, тох. Б *štarte* »четврти«, грч. τέταρτος, хом. τέταρτος »четврти«, литв. *ketviřtas* »четврти«, псл. **četvřtũ* > сх. чѣтврѣтѣ); и, 2. од пунине и празнине коријена, ***k^uetuer-** и ***k^uetuer-**, основу главног броја, пие. ***k^uetuer/k^uetuoer-** (тох. А *štwar* »четири«, тох. Б *štwer* »четири«,

⁴⁷⁹ Од пие. ***k^ue/k^uo-k^ulH-o-** су стинд. *sakráh*, ав. *saḥrō*, стнорд. *hjól* и литв. *kāklas*, а од ***k^ue/k^uo-k^ulH-o-** > ***k^uu-k^ulH-o-** су тох. А *kukäl* и грч. κύκλος.

стинд. *catvārah*, асс pl *catúraḥ* »четири«, ав. *caθβārō*, асс pl *caturā* »четири«, јерм. *č'ork'* »четири«, лезб. *πέσ(σ)υρες*, хом. *πίσυρες* »четири«, лат. *quattuor* »четири«, стир. *ceth(a)ir* »четири«, гот. *fidwor* »четири«, литв. *keturi* »четири«, псл. *četyre > сх. чѣтири) итд. В. и пие. $\sqrt{*k^{(u)}t(u)r+ped-ih_2-\emptyset}$ s.v. $\sqrt{*ped-}$.

Пие. $\sqrt{*k^{(u)}sep-}$ »ноћ; вече«

: празнина коријена $*/k^{(u)}sp-/$
 ⇒ *r*-дерибат $*/k^{(u)}sp-r-/$
 : е-пунина *r*-дерибата $*/k^{(u)}sp-er-/$
 ⇒ композитум $*/ue+k^{(u)}sp-er-/$
 ⇒ о-основа $*/ue+k^{(u)}sp-er-o-/$
 → ном sg $*/ue+k^{(u)}sp-er-o-s/$
 > грч. ном sg ⟨ἕσπερος⟩ /hésperos/ »вече«
 > лат. ном sg ⟨vesper⟩ »вече«

Пие. коријен $*k^{(u)}sep-$ »ноћ; вече« гради: 1. од празнине коријена, $*k^{(u)}sp-$, именицу *nt*-основâ, пие. $\sqrt{*k^{(u)}sp-ent-}$ (хет. *iš-pa-an-tV-* /išpant-/ »ноћ«); 2. од празнине коријена и пунине *r*-дерибата, $*k^{(u)}sp-er-$, композитну именицу о-основâ $*ue+k^{(u)}sp-er-o-$ (> $*ue+k^{(u)}s-er-o-$, $*ue+k^{(u)}-er-o-$, $*eu+sk^{(u)}-er-o-$) (јерм. *gišer* »ноћ«, грч. ἕσπερος »вече«, лат. *vesper* »вече«, срвелш. *ucher* »вече«, литв. *vākaras* »вече«, псл. *večerŭ > сх. вѣчѣ); и, 3. од е-пунине коријена, $*k^{(u)}sep-$, основу коријенске именице, пие. $\sqrt{*k^{(u)}sep-}$ (стинд. *kṣár* »ноћ«) итд. В. и $\sqrt{*ue}$.

Пие. $\sqrt{*leg-}$ »скупљати«

: е-пунина коријена $*/leg-/$
 ⇒ основа коријенског презента $*/leg-/$
 ⇒ основа тематског презента $*/leg-e-o-/$
 → 1sg ind praes act $*/leg-e-o-h_2/$
 > грч. 1sg ind praes act ⟨λέγω⟩ /légō/ »скупљати; говорити«
 > лат. 1sg ind praes act ⟨legō⟩ »читати«

Пие. коријен $*leg-$ »скупљати« гради: 1. од е-пунине коријена, $*leg-$, основу коријенског тематског презента, пие. $*leg-e-o-$ (грч. λέγω »скупљати; говорити«, лат. *legō* »читати«, алб. *mb-ledh* »скупљати, жети«); и, 2. од о-пунине коријена, $*loǵ-$, именицу о-основâ, пие. $\sqrt{*loǵ-o-}$ (грч. λόγος »ријеч«) итд.

Пие. √ ***leig^h-** »лизати«

: празнина коријена ***/liġ^h-/**

⇒ основа презента са назалним инфиксом **†/li-ne/n-ġ^h-/**

⇒ основа тематског презента **†/li-n-ġ^h-e/o-/**

→ 1sg ind praes act **†/li-n-ġ^h-o-h₂/**

> лат. 1sg ind praes act ⟨lingō⟩ »лизати«

: е-пунина коријена ***/leig^h-/**

⇒ основа коријенског презента **†/leig^h/liġ^h-/**

→ 1sg ind praes act **†/leig^h-mi/**

> стинд. 1sg ind praes act ⟨léhmi⟩ »лизати«

⇒ основа тематског презента **†/leig^h-e/o-/**

→ 1sg ind praes act **†/leig^h-o-h₂/**

> грч. 1sg ind praes act ⟨λείχω⟩ /léikhō/ »лизати«

Пие. коријен ***leig^h-** »лизати« гради: 1. од празнине коријена, ***liġ^h-**, основу коријенског тематског презента, пие. **†liġ^h-e/o-** (стир. *ligid* »лизати«), и основу тематског презента са назалним инфиксом, пие. **†li-ne/n-ġ^h-e/o-** (лат. *lingō* »лизати«);⁴⁸⁰ 2. од е-пунине коријена, ***leig^h-**, основу коријенског тематског презента, пие. **†leig^h-e/o-** (грч. λείχω »лизати«), и основу тематског *i*-презента, пие. **†leig^h-i-e/o-** (литв. *liežiù* »лизати«, псл. **ližr* >> сх. *лйжѣм*); и, 3. од е-пунине и празнине коријена, ***leig^h-** и ***liġ^h-**, основу коријенског атематског презента, пие. **†leig^h/liġ^h-** (стинд. 1sg *léhmi*, 1pl *lihmáh* »лизати«) итд.

Пие. √ ***leik^u-** »остављати«

: празнина коријена ***/lik^u-/**

⇒ основа коријенског аориста ***/leik^u/lik^u-/**

⇒ основа тематског аориста ***/leik^u/lik^u-e/o-/**

→ 3sg ind aor act ***/h₁e-lik^u-e-t/**

> стинд. 3sg ind aor act ⟨áricat⟩ »оставити«

> јерм. 3sg ind aor act ⟨elikʻ⟩ »оставити«

> грч. 3sg ind aor act ⟨ἐλίπε⟩ /élipe/ »оставити«

Пие. коријен ***leik^u-** »остављати« гради: 1. од празнине коријена, ***lik^u-**, основу атематског презента са назалним инфиксом, пие. **†li-ne/n-ku-** (стинд. 3sg *riñákti*, 3pl *riñcánti* »остављати«), и основу тематског презента са назалним инфиксом,

⁴⁸⁰ Изворно атематски, пие. **†li-ne/n-ġ^h-**.

пие. ***li-ne/n-ku-e/o-** (лат. *linquō* »остављати«, стир. *léicid* »остављати; пуштати«);⁴⁸¹ 2. од е-пунине коријена, ***leiku-**, основу тематског презента, пие. ***leiku-e/o-** (грч. λέϊπω »остављати«, гот. *leiþvan* »посуђивати«); 3. од е-пунине и празнине коријена, ***leiku-** и ***liku-**, основу тематског коријенског аориста, пие. ***leiku/liku-e/o-** (стинд. *áricat* »оставити«, јерм. 3sg *elik* ' »оставити«, грч. 3sg ἔλιπε »оставити«, лат. pf *liquī* »оставити, остављати«); 4. од о-пунине коријена, ***loiku-**, основу именице о-основâ, пие. ***loiku-o-** (литв. *ãt-laikas* »остатак«, псл. **otŭ-lěkŭ*); и, 5. од о-пунине и празнине коријена, ***loiku-** и ***liku-**, основу перфекта, пие. ***le-loiku/liku-** (стинд. *riřca* »остављати«, грч. 3sg λέλοιπε »остављати«, гот. *laiþu* »посуђивати«) итд.

Пие. √ ***leuk-** »свијетлити«

: е-пунина коријена ***leuk-/**
 ⇒ о-основа ***leuk-o-/**
 → ном sg ***leuk-o-s/**
 > стинд. ном sg (rokáḥ) »свјетло«
 > јерм. ном sg (loys) »свјетло«
 > грч. ном sg (λευκός) /leukós/ »свијетао; био, бијел«

: о-пунина коријена ***louk-/**
 ⇒ о-основа ***louk-o-/**
 → ном sg ***louk-o-s/**
 > стинд. ном sg (lokáḥ) »свијет«
 > лат. ном sg (lūcus) »гај«

Пие. коријен ***leuk-** »свијетлити« гради: 1. од празнине коријена, ***luk-**, основу коријенске именице, пие. ***luk-** (стинд. ном pl *rócaḥ* »свјетло«); 2. од е-пунине коријена, ***leuk-**, основу коријенског тематског презента, пие. ***leuk-e/o-** (стинд. med *rócate* »свијетлити, сијати«), именицу s-основâ, пие. ***leuk-os/es-** (стинд. *rócaḥ* »свјетло«, ав. *raocō* »свјетло«, *r^a-u-c^a* /гауса/ »дан«), и придјев тематских основа, пие. ***leuk-o-** (стинд. *rókaḥ* »свијет«, јерм. *loys* »свјетло«, грч. λευκός »свијетао; био, бијел«); 3. од е-пунине и празнине коријена, ***leuk-** и ***luk-**, основу коријенског атематског презента, пие. ***leuk/luk-** (хет. *lu-uk-ta* /lukta/ »свитати«); и, 4. од о-пунине коријена, ***louk-**, основу каузатива, пие. ***louk-ei-e/o-** (стинд. *rocáyati* »чинити да свијетли«, млав. *raocaiieiti* »чинити да свијетли«, лат. *luseō* »свијетлити«, псл. **lučiti* > сх. *лúчити*), основу коријенске именице, пие. ***louk-** (лат. *lūx* »свјетло«), основу именице i-основâ, пие. ***louk-i-** (стпрс. *luckis* »бакља«, псл.

⁴⁸¹ Изворно атематски, пие. ***li-ne/n-ku-**; в. горе.

lučī* > сх. лўч), и основу именице о-основâ, пие. *louk-o-** (стинд. *lókaḥ* »свијет«, лат. *lūcus* »гај«, ствњ. *lōh* »чистина«, литв. *laūkas* »поље«)⁴⁸² итд.

Пие. √ ***med^h-1** »средина«

: е-пунина коријена */**med^h-/**

⇒ *i*-придјев */**med^h-i-/**

⇒ о-основа */**med^h-i-o-/**

→ ном sg */**med^h-i-o-s/**

> стинд. ном sg < *mádhyah* > »средњи«

> млав. ном sg < *maiīdiiō* > »средњи«

> лат. ном sg < *medius* > »средњи«

> грч. ном sg < *μέσος* / *mésos* > »средњи«

> грч. (еол.) ном sg < *μέσσοσ* / *méssos* > »средњи«

> грч. (беот. и крит.) ном sg < *μέττος* / *méttos* > »средњи«

Пие. коријен ***med^h-** »средина« гради, од пунине коријена, ***med^h-**, *i*-придјев тематских основа, пие. ***med^h-i-o-** (стинд. *mádhyah* »средњи«, млав. *maiīdiiō* »средњи«, грч. *μέσος*, еол. *μέσσοσ*, беот. и крит. *μέττος* »средњи«, лат. *medius* »средњи«, стир. *mide* »средњи«, гот. *midjis* »средњи«, литв. *mėdžias* »шума«,⁴⁸³ псл. **medja* > сх. *měḡa*) итд.

Пие. √ ***med^h-2** »мед; медовина«

: е-пунина коријена */**med^h-/**

⇒ *u*-основа */**med^h-u-/**

> млав. < *maḑu^o* > »медовина; вино«

→ ном sg */**med^h-u-ø/**

> стинд. ном sg < *mádhu* > »медовина«

> грч. ном sg < *μέθυ* / *mét^hu* > »вино«

Пие. коријен ***med^h-** »мед; медовина« гради, од е-пунине коријена, ***med^h-**, именицу *u*-основâ, пие. ***med^h-u-** (тох. Б *mit* »мед«, стинд. *mádhu* »мед«, ав. *maḑu* »вино«, грч. *μέθυ* »вино«, стир. *mid* »медовина«, стнорд. *mjōḍr* »медовина«, литв. *medūs* »мед«, псл. **medǔ* > сх. *mêḑ*),⁴⁸⁴ итд.

⁴⁸² Уочи промјене »свијетло мјесто« > »гај, чистина; поље« и »гај, чистина« > »свијет«.

⁴⁸³ Уочи промјену »средњи« > »шума« у литванском.

⁴⁸⁴ Уочи промјену »мед; медовина« > »вино« у авестијском и грчком.

Пие. √ ***meg-** »мног; велик«

: празнина коријена ***/mǵ-/**
 ⇒ h_2 -основа ***/mǵ-h₂-/**
 : е-пунина h_2 -основе **†/mǵ-eh₂-/**
 → асс sg **†/mǵ-eh₂-m/**
 > грч. adv ⟨ᾄϣᾶν⟩ »веома, одвише«

: е-пунина коријена ***/meg-/**
 ⇒ h_2 -основа ***/meg-h₂-/**
 > јерм. ⟨mesa-⟩ »велик«
 → ном nsg ***/meg-h₂-ø/**
 > стинд. ном nsg ⟨māhi⟩ »велик«
 > грч. ном nsg ⟨μέγᾰς⟩ »велик«
 → ном msg ***/meg-h₂-s/**
 > стфр. ном sg ⟨mekas⟩ »велик«
 > нфр. ном sg ⟨ΜΕΚΑΣ⟩ »велик«
 > грч. ном sg ⟨μέγᾰς⟩ /mégas/ »велик«

Пие. коријен ***meg-** »мног; велик« гради: 1. од празнине коријена и *n*-деривата, ***mǵ-n-**, придјев тематских основа, пие. **†mǵ-n-o-** (лат. *magnus* »велик«); 2. од е-пунине коријена и *l*-деривата, ***meg-el-**, придјев тематских основа, пие. **†meg-(e)l-o-** (грч. gen msg μέγαλου »велик«, гот. *mikils* »велик«); 3. од е-пунине коријена и *i*-деривата, ***meg-i-**, *i*-придјева тематских основа, пие. **†meg-i-o-** (стир. *maige* »велик«); 4. од е-пунине и празнине коријена, ***meg-** и ***mǵ-**, основу придјева h_2 -основâ, пие. ***meg/mǵ-h₂/eh₂-** (хет. асс nsg *me-e-ek* /mēk/ »мног«, стинд. ном nsg *māhi* »велик«, грч. μέγᾰς, ном nsg μέγα »велик«, adv ᾄϣᾶν »веома, одвише«, ἄρα- »веле-« стфр. *mekas* »велик«, нфр. ΜΕΚΑΣ »велик«, алб. *madh* »велик«), и, одавде, основу секундарног придјева *nt*-основâ, пие. ***meg/mǵ-eh₂/h₂-ont/ent-** (стинд. *mahān* »велик«, лат. *ingens* »огроман«) итд. В. и пие. пјесничку формулу ***meg-h₂-ø kleu-os-ø** s.v. √ ***kleu-**.

Пие. √ ***meh₁** »не«

: е-пунина коријена ***/meh₁/**
 ⇒ pcl prohib ***/meh₁/**
 > стинд. pcl ⟨mā́⟩ »не«
 > ав. pcl ⟨mā⟩ »не«
 > стперс. pcl ⟨m^a-a⟩ /mā/ »не«
 > јерм. pcl ⟨mi⟩ »не«
 > грч. pcl ⟨μή⟩ /mḗ/ »не«

Пие. коријен ***meh₁-** »не« гради, од пунине коријена, прохибитивну партикулу, пие. ***meh₁** (тох. А *mā* »не«, тох. Б *mā* »не«, стинд. *mā* »не«, ав. *mā* »не«, стперс. *m^a-a /mā/* »не«, јерм. *mī* »не«, грч. *μή* »не«, алб. *mo* »не«).

Пие. √ ***meh₁-** »мјерити«

: е-пунина коријена ***/meh₁-/**
 ⇒ *tr*-дериват ***/meh₁-tr-/**
 ⇒ *eh₂*-основа ***/meh₁-tr-eh₂-/**
 → ном sg ***/meh₁-tr-eh₂-ø/**
 > стинд. ном sg (*mātrā*) »мјера«
 > грч. ном sg (*μήτρᾱ*) »мјера (земље)«
 ⇒ *n*-дериват ***/meh₁-n-/**
 ⇒ *s*-основа ***/meh₁-n-s-/**
 → ном sg ***/meh₁-n-s-s/**
 > стинд. ном sg (*māḥ*) »мјесеца«
 > ав. ном sg (*mā*) »мјесеца«
 > грч. ном sg (*μήν*) / (*μήν*) »мјесеца«

Пие. коријен ***meh₁-** »мјерити« гради: 1. од празнине коријена и *tr*-деривата, ***mh₁-tr-**, инструменталну именицу *o*-основâ, пие. ***mh₁-tr-o-** (грч. *μέτρον* »мјера«); 2. од е-пунине коријена и *tr*-деривата, ***meh₁-tr-**, инструменталну именицу *o*-основâ, пие. ***meh₁-tr-o-** (стинд. *mātram* »мјера«), и инструменталну именицу *eh₂*-основâ, пие. ***meh₁-tr-eh₂-** (стинд. *mātrā* »мјера«, грч. *μήτρᾱ* »мјера [земље]«); 3. од пунине коријена и *n*-деривата, именицу *s*-основâ, пие. ***meh₁-n-s/es-** (стинд. *māḥ* »мјесеца«, ав. *mā* »мјесеца«, грч. *μήν* »мјесеца«, лат. *mensis*, асс sg *mensem* »мјесеца«, стир. *mī* »мјесеца«, литв. *mėnuo* »мјесеца«, лет. *mēness* »мјесеца«, псл. **mēsęcī* > сх. *mjēsēc*); и, 4. од пунине и празнине коријена, ***meh₁-** и ***mh₁-**, основу коријенског атематског презента, пие. ***meh₁/mh₁-** (стинд. *māti* »мјерити«) итд. Пие. коријен ***meh₁-** »мјерити« може поријеклом бити од пие. коријена ***med-** »мјерити« (пие. ***med-e/o-** > гот. *mitan* »мјерити«) под условом да пие. ***med-** > ***meh₁-** дјецтвом КОРТЛАНДОВОГ ЕФЕКТА.

Пие. √ ***meh₂-** »мајка«

: е-пунина коријена ***/meh₂-/**
 ⇒ *tr*-дериват ***/meh₂-tr-/**
 : е-пунина *tr*-основе ***/meh₂-ter-/**
 > стперс. (<^om^a-a-t^a-r^(a)-) /^omātar-/ »мати«
 → ном sg ***/meh₂-ter-s/**

- > стинд. nom sg ⟨mātā́⟩ »мати«
- > ав. nom sg ⟨mātā⟩ »мати«
- > јерм. nom sg ⟨mayr⟩ »мати«
- > стфр. nom sg ⟨matar⟩ »мати; Кибела«
- > нфр. nom sg ⟨МАТАР⟩ »мати, мајка; Кибела«
- > мик. nom sg ⟨ma-te⟩ /mātēr/ »мати«
- > грч. nom sg ⟨μήτηρ⟩ /mētēr/ »мати«
- > грч. (дор.) nom sg ⟨μᾶτηρ⟩ /mâtēr/ »мати«
- > лат. nom sg ⟨māter⟩ »мати«

Пие. коријен ***meh₂-** »мајка« гради, од е-пунине коријена, ***meh₂-**, именицу *tr*-основâ, пие. ***meh₂-ter/tr-** (тох. А *mācar* »мати«, тох. Б *mācer* »мати«, стинд. *mātā́*, gen sg *matúh* »мати«, ав. *mātā* »мати«, стперс. ^o*mā-a-ta-r(a)*- /^o*mātar-*/ »мати«, јерм. *mayr* »мати«, стфр. *matar* »мати; Кибела«, нфр. МАТАР »мати; Кибела«, мик. *ma-te* /mātēr/ »мати«, грч. μήτηρ, дор. μᾶτηρ »мати«, лат. *māter* »мати«, стир. *máthir* »мати«, стнорд. *móðir* »мати«, литв. *mótė* »мати«, псл. **mati* > сх. *māti*, алб. *motër* »сестра«) ИТД. Именица *tr*-основâ, пие. ***meh₂-ter/tr-**, изворно је вјероватно имала статичку промјену, тј. acc sg ***meh₂-tr-m** (= грч. Δη-μητρᾶ »Деметра«), gen sg ***meh₂-tr-s** (= стинд. *matúh*). Од gen sg ***meh₂-tr-s**, acc sg ***meh₂-tr-m** начињен је касније gen sg ***meh₂-ter-s** (= стинд. *mātā́*, грч. μήτηρ), acc sg ***meh₂-ter-m** (= стинд. *mātāram*, грч. μητέρᾳ) аналогичном према хистеродинамичкој промјени.⁴⁸⁵

Пие. √ ***meisd^h-** »награда«

- : празнина коријена ***/misd^h-/**
- ⇒ о-основа ***/misd^h-o-/**
- nom nsg ***/misd^h-o-m/**
- > стинд. nom nsg ⟨mīḍhám⟩ »награда; плијен«
- > ав. nom nsg ⟨miždəm⟩ »плата«
- nom msg ***/misd^h-o-s/**
- > грч. nom msg ⟨μισθός⟩ /misthós/ »плата; награда«

Пие. коријен ***meisd^h-** »награда« гради, од празнине коријена, ***misd^h-**, именицу о-основâ, пие. ***misd^h-o-** (стинд. *mīḍhám* »награда; плијен«, ав. *miždəm* »плата«, грч. μισθός »плата; награда«), и именицу *eh₂*-основâ, пие. ***misd^h-eh₂-** (ав. *mīždā* »награда«, гот. *mizdo* »награда«, псл. **mīzda* > сх. ђд-мазда).

⁴⁸⁵ Уп. промјену пие. ***ph₂-ter-s** s.v. √ ***peh₂-2**.

Пие. √ ***mel-** »мед«

: е-пунина коријена ***/mel-/**
 ⇒ *it*-основа ***/mel-it-/**
 → ном sg ***/mel-it-ø/**
 > мик. ном sg ⟨*me-ri*⟩ /*meli*/ »мед«
 > грч. ном sg ⟨*μέλι*⟩ /*méli*/ »мед«
 > лат. ном sg ⟨*mel*⟩ »мед«

Пие. коријен ***mel-** »мед« гради, од пунине коријена, ***mel-**, именицу *it*-основâ, пие. ***mel-it-** (хет. *mi-li-it* /*milit*/ »мед«, јерм. *metr* »мед«, мик. *me-ri* /*meli*/ »мед«, грч. *μέλι* »мед«, лат. *mel* »мед«, стир. *mil* »мед«, гот. *miliþ* »мед«, алб. *mjal* »мед«).

Пие. √ ***meld-** »мљевен, мекан«

: празнина коријена ***/mld-/**
 ⇒ *u*-основа ***/mld-u-/**
 → ном sg ***/mld-u-s/**
 > стинд. ном sg ⟨*mṛdúḥ*⟩ »мекан«
 > грч. ном sg ⟨*βλαδύς*⟩ /*bladús*/ »немоћан«
 ⇒ *i*-основа **†/mld-u-i-/**
 → ном sg **†/mld-u-i-s/**⁴⁸⁶
 > лат. ном sg ⟨*mollis*⟩ »мекан«

Пие. коријен ***meld-** »мљевен, мекан« гради, од празнине коријена, ***mld-**, пирдјев *u*-основâ, пие. ***mld-u-** (стинд. *mṛdúḥ* »мекан«, јерм. *metk* »слаб; мекан«, грч. *βλαδύς* »немоћан«, лат. *mollis* »мекан«, велш. *blydd* »мекан«). В. и √ ***melh₁-**.

Пие. √ ***melh₁-** »мљети«

: о-пунина коријена ***/molh₁-/**
 ⇒ ***eh₂**-основа ***/molh₁-eh₂-/**
 → ном sg ***/molh₁-eh₂-ø/**
 > грч. ном sg ⟨*μύλη*⟩ /*múlĕ*/ »млин; жрвањ«
 > лат. ном sg ⟨*mola*⟩ »млин; жрвањ«

Пие. коријен ***melh₁-** »мљети« гради: 1. од е-превоја коријена, ***melh₁-**, основу коријенског тематског презента, пие. ***melh₁-e/o-** (стир. *meilid* »мљети«, псл. **meljç* >> сх. *мѣльѣм*); 2. од е-превоја коријена и *tr*-деривата, ***melh₁-tr-**, именицу

⁴⁸⁶ Изворно пие. ***mld-u-s**, в. горе.

вршиоца радње *ih*₂-основâ, пие. ***melh₁-tr-ih₂-** (мик. pl *me-re-ti-ri-ja* /meletriai/ »млинаруца«); и, 3. од о-превоја коријена, ***molh₁-**, основу коријенског атематског интензива, пие. ***molh₁/mlh₁-** (хет. 3sg *ma-al-la-i* /mallai/, 3pl *ma-al-la-an-zi* /mallanzi/ »мљети«); и, 4. основу коријенског тематског презента, пие. ***molh₁-e/o-** (јерм. *malem*, лат. *molō* »мљети«, литв. *malù* »мљети«), и именицу *eh*₂-основâ, пие. ***molh₁-eh₂-** (грч. μύλη »млин; жрвањ«, лат. *mola* »млин; жрвањ«) итд. Пие. коријен ***melh₁-** »мљети« може поријеклом бити од коријена ***meld-** (в. горе) под условом да пие. ***meld-** > ***melh₁-** дјејством КОРТЛАНДОВОГ ЕФЕКТА.

Пие. √ ***melh₃-** »долазити«

: празнина коријена ***/mlh₃-/**
 ⇒ основа *sk*-презента **†/mlh₃-sk-/**
 ⇒ основа тематског презента **†/mlh₃-sk-e/o-/**
 → 1sg ind praes act **†/mlh₃-sk-o-h₂/**
 > грч. 1sg ind praes act (βλώσκω) /blōskō/ »долазити«

Пие. коријен ***melh₃-** »долазити« гради: 1. од празнине коријена, ***mlh₃-**, основу тематског *sk*-презента, пие. ***mlh₃-sk-e/o-** (грч. βλώσκω »долазити«); и, 2. од о-пунине коријена, основу каузатива, пие. ***molh₃-ei-e/o-** (псл. **moliti* > сх. *про-мòлити*) итд.

Пие. √ ***men-** »ум«

: е-пунина коријена ***/men-/**
 ⇒ s-основа ***/men-s-/**
 : о-пунина s-основе ***/men-os-/**
 → ном sg ***/men-os-ø/**
 > грч. ном sg (μένος) /ménos/ »жестина; снага«
 : е-пунина s-основе ***/men-es-/**
 → ном sg **†/men-es-ø/**⁴⁸⁷
 > стинд. ном sg (mánaḥ) »ум; дух; мисао«
 > ав. ном sg (manō) »ум; дух; мисао«

Пие. коријен ***men-** »ум« гради: 1. од празнине коријена, ***mn-**, основу тематског *i*-презента, пие. ***mn-i-e/o-** (стинд. *mányate* »мислити«, ав. *mainiieite* »мислити«, литв. *miniù* »подсјећати«, псл. **mīnjō* >> сх. *мнйјѐм*), и основу *t*-партиципа, пие. ***mn-t-o-** (стинд. *matáḥ* »мисао«, грч. αὐτό-ματος »сам од себе«, лат.

⁴⁸⁷ Изворно пие. **men-os-ø*, в. горе.

птср *com-mentus* »сјетити се«, литв. *miñtas* »мисао«); 2. од е-пунине коријена, **men-*, именицу *s*-основâ, пие. **men-os/es-* (стинд. *mánaḥ* »ум; дух; мисао«, ав. *manō* »ум; дух; мисао«, грч. μένος »жестина; снага«), и именицу *tī*-основâ, пие. **men-tī-* (стинд. *matīḥ* »ум; мисао«, лат. *mens* »ум«, гот. *ga-munds* »сјећање«, литв. *mintis* »мисао«, псл. **pa-mētī* > сх. *pā-mēt*); и, 3. од о-пунине коријена, **mon-*, основу перфекта, пие. **me-mon/mn-* (грч. μέμονᾶ »журити; намјеравати«, лат. *teminī* »сјећати се«), и основу каузатива, пие. **mon-ei-e/o-* (стинд. *mānáyati* »поштовати«, став. *mānaiieitī* »подсјећати«, лат. *monēō* »опомињати«) ИТД.

Пие. √ **met-* »између«

: е-пунина коријена */*met-*/
 ⇒ композитум */*me(t)+ǵ^{hs}-*/
 ⇒ *r*-основа */*me(t)+ǵ^{hs}-r-*/
 → loc sg */*me(t)+ǵ^{hs}-r-i*/
 > јерм. праер, adv ⟨*merj*⟩ »крај, покрај«
 > грч. adv, праер, conī ⟨*μέχρῃ*⟩ /*mék^hri*/ »докле; док«

Пие. коријен **met-* »између« гради: 1. од е-пунине коријена, **met-*, коријенску именицу (?), пие. **met-*, и, одавде, предлог акузативног поријекла, пие. †*met-m* (грч. μετά »између«), и предлоге локативног поријекла, пие. †*me(t)* (нфр. *ME* »међу«, алб. *met* »између«) и †*met-i* (гот. *miþ* »између«), и, одавде, композитни прилог, пие. **me(t)+ǵ^{hs}-r-i*, пие. (јерм. *merj* »крај, покрај«, грч. μέχρῃ »докле; док«) ИТД. В. и √ **ǵ^{hes}-*.

Пие. √ **muhs-* »миш«

: празнина коријена */*muhs-*/
 ⇒ основа коријенске именице */*muhs-*/
 > стинд. ⟨*múṣ-*⟩ »миш«
 → nom sg */*muhs-s*/
 > грч. nom sg ⟨*μῦς*⟩ /*mýs*/ »миш«
 > лат. nom sg ⟨*mūs*⟩ »миш«

Пие. коријен **muhs-* »миш« гради, од празнине коријена, **muhs-*, основу коријенске именице, пие. **muhs-* (стинд. *múṣ-* »миш«, грч. μῦς »миш«, лат. *mūs* »миш«, стнорд. *mús* »миш«, псл. **mysī* > сх. *myš*, алб. *ti* »миш«) ИТД.

Пие. √ ***mregʰ-** «кратак»

: празнина коријена ***/mrǵʰ-/**
 ⇒ *u*-основа ***/mrǵʰ-u-/**
 > ав. ⟨*mərəzu-*⟩ «кратак»
 → ном sg ***/mrǵʰ-u-s/**
 > грч. ном sg ⟨*βραχύς*⟩ /*brakʰús*/ «кратак»

Пие. коријен ***mregʰ-** «кратак» гради: 1. од празнине коријена, ***mrǵʰ-**, придјев *u*-основâ, пие. ***mrǵʰ-u-** (ав. *mərəzu-* «кратак», грч. *βραχύς* «кратак», ствњ. *murg(i)* «кратак»); и, 2. од *e*-пунине коријена, ***mregʰ-**, придјев *u*-основâ, пие. ***mregʰ-u-** (лат. *brev-is* «кратак»).

Пие. √ ***ne-** «не»

: празнина коријена ***/n-/**
 ⇒ *praef* ***/n-/**
 > стинд. *praef* ⟨*a-*⟩ «без-»
 > ав. *praef* ⟨*a-*⟩ «без-»
 > стперс. *praef* ⟨*a*⟩ /*a-*» «без-»
 > јерм. *praef* ⟨*an-*⟩ «без-»
 > грч. *praef* ⟨*ἀ-*⟩ /*a-*» «без-»
 > лат. *praef* ⟨*in-*⟩ «без-»

Пие. коријен ***ne-** «не» гради: 1. од празнине коријена, ***n-**, привативни префикс, пие. ***n-** (стинд. *a-* «без-», ав. *a-* «без-», стперс. *a-* /*a-*» «без-», јерм. *an-* «без-», грч. *ἀ-* «без-», лат. *in-* «без-»); и, 2. од пунине коријена, ***ne-**, негацијску партикулу, пие. ***ne** (стинд. *na* «не», лат. *ne-* «не-», гот. *ni* «не», литв. *ne* «не», псл. ***ne** > сх. *ne*) итд. В. и пие. ***n+dʰgʷʰi-t-o-** s.v. √ ***dʰgʷʰei-** и ***n+k̑mh₂-et-o-** s.v. √ ***k̑mh₂-**.

Пие. √ ***nebʰ-** «небо; облак»

: *e*-пунина коријена ***/nebʰ-/**
 ⇒ *s*-основа ***/nebʰ-s-/**
 : *o*-пунина *s*-основе ***/nebʰ-os-/**
 → ном sg ***/nebʰ-os-ø/**
 > грч. ном sg ⟨*νέφος*⟩ /*néʰos*/ «магла; облак»
 : *e*-пунина *s*-основе ***/nebʰ-es-/**
 → ном sg †/nebʰ-es-ø/⁴⁸⁸

⁴⁸⁸ Изворно пие. ***nebʰ-es-ø**, в. горе.

> стинд. nom sg ⟨nábhaḥ⟩ »облак; магла«
 > ав. nom sg ⟨nabō⟩ »небо; небеса«
 ⇒ s-дериват */**neb^h-l-**/
 : е-пунина l-деривата */**neb^h-el-**/
 ⇒ eh₂-основа */**neb^h-el-eh₂-**/
 → nom sg */**neb^h-el-eh₂-ø**/
 > лат. nom sg ⟨nebula⟩ »магла«

Пие. коријен ***neb^h-** »небо; облак« гради: 1. од е-пунине коријена, ***neb^h-**, именицу s-основâ, пие. ***neb^h-os/es-** (хет. *ne-e-pi-iš* /nēriš/ »небо«, стинд. *nábhaḥ* »облак; магла«, ав. *nabō* »небо; небеса«, грч. *νέφος* »магла; облак«, псл. **nebo*, gen sg **nebese* > сх. *нѣбо*, nom pl *небѣса*); 2. од е-пунине коријена, ***neb^h-**, основу коријенског тематског презента, пие. **†neb^h-e/o-** (грч. *συν-νέφει* »облачити се«); и, 3. од е-пунине и l-деривата, ***neb^h-el-**, именицу eh₂-основâ, пие. ***neb^h-el-eh₂-** (грч. *νεφέλη* »облак; магла«, лат. *nebula* »магла«, стир. *nél* »облак«) ИТД.

Пие. √ ***neg^u-** »наг, го«

: о-пунина коријена */**nog^u-**/
 ⇒ n-дериват */**nog^u-n-**/
 ⇒ о-основа */**nog^u-n-o-**/
 → nom sg */**nog^u-n-o-s**/
 > стинд. nom sg ⟨nagnáḥ⟩ »наг, го«
 >> грч. nom sg ⟨γύμνος⟩ /gýmnos/ »наг, го«

Пие. коријен ***neg^u-** »наг, го« гради: 1. од о-пунине коријена, ***nog^u-**, придјев тематских основа, пие. **†nog^u-o-** (литв. *liúogas* »наг, го«, псл. **nagŭ* > сх. *nâr*); 2. од о-пунине коријена и n-деривата, ***nog^u-n-**, придјев тематских основа, пие. ***nog^u-n-o-** (стинд. *nagnáḥ* »наг, го«, ав. *taunō* »наг, го«, грч. *γύμνος* »наг, го«);^{489 490} 3. од о-пунине коријена и d^h-деривата, ***nog^u-ed^h-**, придјев тематских основа, пие. **†nog^u-ed^h-o-** (лат. *nūdus* »наг, го«); и, 4. од о-пунине и t-деривата, ***nog^u-t-**, придјев тематских основа, пие. **†nog^u-t-o-** (стир. *nocht* »наг, го«) ИТД.

⁴⁸⁹ Ав. *taunō* дјејством дисимилације, тј. *n-n* > *m-n*.

⁴⁹⁰ Грч. *γύμνος* можда дјејством метатезе и дисимилације, тј. **n-g^un* > **g^u-nn* и **g^u-nn* > **g^u-mn*.

Пие. √ ***nekʷt-** »ноћ«

: о-пунина коријена ***/nokʷ-/**
 ⇒ **t**-основа ***/nokʷ-t-/**
 → acc sg ***/nokʷ-t-m/**
 > грч. acc sg ⟨νύκτᾱ⟩ /núkta/ »ноћ«
 > лат. acc sg ⟨noctem⟩ »ноћ«
 ⇒ о-основа **†/nokʷ-t-o-/**
 → nom sg **†/nokʷ-t-o-m/**⁴⁹¹
 > стинд. nom sg ⟨náktaṃ⟩ »ноћ«

Пие. коријен ***nekʷ-** »ноћ« гради: 1. од е-пунине и празнине коријена, ***nekʷ-** и ***nkʷ-**, основу коријенског атематског презента, пие. **†nekʷ/nkʷ-** (хет. *ne-ku-uz-zi* /nekuzi/ »смрковати се«); 2. од е- и о-пунине коријена, ***nekʷ-** и ***nokʷ-**, именицу **t**-основâ, пие. ***nokʷ/nokʷ-t-** (хет. gen sg *ne-ku-uz* /nekuz/ »ноћ«, стинд. *nák*, acc sg *náktaṃ* »ноћ«, грч. *νύξ*, acc sg *νύκτᾱ* »ноћ«, лат. *nox*, acc sg *noctem* »ноћ«); и, 3. од о-пунине коријена и **t**-основе, ***nokʷ-**, секундарну именицу **i**-основâ, пие. **†nokʷ-t-i-** (литв. *naktis* »ноћ«, псл. **noktī* > сх. *nōh*) итд. Именица **t**-основâ, пие. ***nokʷ/nokʷ-t-**, изворно је вјероватно имала статичку промјену, тј. nom sg ***nokʷ-t-s** (= грч. *νύξ*, лат. *nox*), gen sg ***nekʷ-t-s** (= хет. /nekuz/); од nom sg ***nokʷ-t-s** апстраховано је ***nokʷ-t-** (одакле је онда **†nokʷ-t-i-**).

Пие. √ ***nes-**¹ »враћати; повраћати, лијечити«

: празнина коријена ***/nes-/**
 ⇒ основа коријенског презента ***/nes-/**
 ⇒ основа тематског презента ***/nes-e/o-/**
 → 3sg ind praes med ***/nes-e-toi/**
 > стинд. 3sg ind praes med ⟨násate⟩ »сретати се«
 > грч. (хом.) 3sg ind praes mp ⟨νέεταῖ/⟩ /néetai/ (> ⟨νεῖται/⟩ /nētai/) »враћати се«

Пие. коријен ***nes-** »враћати; повраћати, лијечити« гради: 1. од е-пунине коријена, ***nes-**, основу тематског коријенског презента, пие. ***nes-e/o-** (стинд. med *násate* »сретати се«, хом. 3sg mp *νέεταῖ* »враћати се«, гот. *ga-nisan* »излијечити, спасти«); 2. од е-пунине коријена и **t**-деривата, ***nes-t-**, именицу о-основâ, пие. **†nes-t-o-** (стнорд. *nesta* »храна«); и, 3. од о-пунине коријена и **t**-деривата, ***nos-t-**, именицу о-основа, пие. **†nos-t-o-** (грч. *νόστος* »повратак«) итд.

⁴⁹¹ Изворно пие. ***nokʷ-t-m**, в. горе.

Пие. √ ***nes-**² »нож; мач«

: празнина коријена ***/ns-/**
 ⇒ *i*-основа ***/ns-i-/**
 → ном sg ***/ns-i-s/**
 > стинд. ном sg (asiḥ) »нож; мач«
 > лат. ном sg (ēnsis) »мач«
 ⇒ *r*-основа **†/ns-r-/**
 → ном sg **†/ns-r-ø/**
 > еол. ном sg (ǎor) /áor/ »мач«

Пие. коријен ***nes-** »нож; мач« гради: 1. од празнине коријена, ***ns-**, именицу *i*-основâ, пие. ***ns-i-** (стинд. asiḥ »мач; нож«, лат. ēnsis »мач«); и, 2. именицу *r*-основâ, пие. **†ns-r-** (еол. ǎor »мач«).

Пие. √ ***neu-** »сада«

: е-пунина коријена ***/neu-/**
 ⇒ *o*-основа ***/neu-o-/**
 → ном sg ***/neu-o-s/**
 > стинд. ном sg (návaḥ) »нов; млад«
 > ав. ном sg (nauiō) »нов«
 > мик. ном sg (ne-wo) /neços/ »нов; млад«
 > грч. ном sg (νέος) /néos/ »нов; млад«
 > лат. ном sg (novus) »нов«

Пие. коријен ***neu-** »сада« гради: 1. од празнине коријена, ***nu-**, прилог, пие. ***nu** (> ***nū**, МОНОСИЛАБИЧКО ДУЖЕЊЕ) (хет. nu /nu/ »сада«, стинд. nú / nū »сада«, ав. nū »сада«, гот. nu »сада«);⁴⁹² 2. од е-пунине коријена, ***neu-**, придјев тематских основа, пие. ***neu-o-** (хет. ne-e-ya-aš /nēyaš/ »нов«, стинд. návaḥ »нов; млад«, ав. nauio »нов«, мик. ne-wo /neços/ »нов; млад«, грч. νέος »нов; млад«, лат. novus »нов«), и *i*-придјев тематских основа, пие. ***neu-i-o-** (стинд. návyaḥ »нов; млад«, јон. νεῖος »нов«); и, 3. од *o*-пунине коријена, ***nou-**, *i*-придјев тематских основа, пие. ***nou-i-o-** (стир. níae »нов«, литв. naujas »нов«, псл. *novŭ > сх. нѡв) ИТД.

⁴⁹² Од рие. ***nu** је хет. nu /nu/, стинд. nú и гот. nu, а од пие. ***nū** стинд. nú и ав. nū

Пие. √ ***pe** »?«

- : е-пунина коријена ***/pe/**
- ⇒ композитум ***/k^u-i-d+pe/**
- ⇒ adv? ***/k^u-i-d+pe/**
 - > грч. adv (хом.) <τίπτε> /típte/ »што баш, та зашто«
 - > лат. adv <quirre> »наравно, свакако«

Пие. коријен ***pe** »?« гради, од пунине коријена, енклитику, пие. ***-pe** (грч. -πε у *τίπτε > τίπτε »што баш, та зашто« лат. -pe у *quirre* »наравно, свакако«, литв. -p у *kaip* »како«). Изворно значење пие. ***pe** није сасвим јасно. В. и √ ***k^u-**.

Пие. √ ***ped-** »падати; нога«

- : е-пунина коријена ***/ped-/**
- ⇒ основа коријенске именице ***/ped-/**
 - gen sg ***/ped-es/**
 - > стинд. gen sg <padáh> »нога«
 - > лат. gen sg <pedis> »нога«
 - nom pl **†*/ped-es/**⁴⁹³
 - > стфр. nom pl <petes> »нога«
- ⇒ о-основа ***/ped-o-/**
 - nom sg ***/ped-o-m/**
 - > стинд. nom sg <padám> »корак«
 - > став. nom sg <padəm> »стопа«
 - > млав. nom sg <padəm> »стопа«
 - > јерм. nom sg <het> »нога; траг«
 - > грч. nom sg <πέδον> /pédon/ »земља, тло«
 - > лат. nom sg <-pidum> (у <oppidum> »град«)
- ⇒ *i*-придјев ***/ped-i-/**
 - ⇒ о-основа ***/ped-i-o-/**
 - nom sg ***/ped-i-o-s/**
 - > стинд. nom sg <padyaḥ> »ножни«
 - > грч. nom sg <πέζος> /pézos/ »пјешак«
- ⇒ композитум **†/(k^ue)t(u)r+ped-/**
 - ⇒ *ih*₂-основа **†/(k^ue)t(u)r+ped-ih₂-/**
 - nom sg **†/(k^ue)t(u)r+ped-ih₂-ø/**
 - > мик. nom sg <to-pe-za> /torpeza/ »трпеза, сто«
 - > грч. nom sg <τράπεζα> /trápeza/ »трпеза, сто«

⁴⁹³ Изворно пие. ***rod-es**; уп. грч. πόδες.

: о-пунина коријена */**pod-**/

⇒ основа коријенске именице */**pod-**/

> мик. ⟨po-d(a-)⟩ /pod(a)-/ (у лич. им. ⟨po-da-ko⟩ /podargos/)

→ gen sg */**pod-os**/⁴⁹⁴

> грч. gen sg ⟨ποδός⟩ /podós/ »нога«

→ acc sg */**pod-m**/

> јерм. nom / acc sg ⟨otn⟩ »нога«

> грч. acc sg ⟨πόδα⟩ /póda/ »нога«

Пие. коријен ***ped-** »падати; нога« гради: 1. од е-превоја коријена, ***ped-**, основу коријенског тематског презента, пие. ***ped-e/o-** (стнор. *feta* »корачати«), и основу тематског *i*-презента, пие. ***ped-i-e/o-** (стинд. *pádyati* »ићи; падати«), секундарну именицу о-основâ, пие. ***ped-o-** (стинд. *padám* »корак«, став. *padem* »стопа«, млав. *padem* »стопа«, јерм. *het* »нога; траг«, грч. πέδον »земља, тло«, лат. *-pidum* у *oppidum* »град«), композитну именицу *ih*₂-основâ, пие. **t(k^ue)t(u)r+ped-ih₂-** (мик. *to-pe-za* /torpeza/ »трпеза, сто«, грч. τράπεζα »трпеза, сто«),⁴⁹⁵ и *i*-придјев тематских основа, пие. ***ped-i-o-** (стинд. *pádyah* »ножни«, грч. πεζός »пјешак«); 2. од о-пунине коријена, ***pod-**, основу тематског презента, пие. ***pod-eh₂-i-e/o-** (псл. **padati* > сх. *падати*); и, 3. од е- и о-пунине коријена, пие. ***pod/ped-** (стинд. *pát*, gen sg *padáh* »нога«, мик. dat sg *po-de* /podei/ »нога«, јерм. acc sg *otn* »нога«, стфр. nom pl *petes* »ноге«, грч. (дор.) πῶς, грч. πούς, gen sg ποδός, nom pl πόδες »нога«, лат. *pēs*, gen sg *pedis* »нога«) итд. Коријенска именица, пие. ***pod/ped-**, изворно је вјероватно имала статичку промјену, тј. nom sg **pod-s* (> *pōd-s*, моно-силабичко ДУЖЕЊЕ) (= стинд. *pát*, дор. πῶς), gen sg **ped-s*, acc sg **pod-m* (= јерм. *otn*, грч. πόδα); од gen sg **ped-s* апстраховано је ***ped-** (одакле је онда **ped-o-* и *-ped-ih₂-*). В. и √ **k^uetuer-*.

Пие. √ ***peh₂-¹** »ватра«

: празнина коријена */**ph₂-**/

⇒ *ur/un*-основа */**ph₂-ur/un-**/

⇒ *ur*-основа */**ph₂-ur-**/

→ nom sg */**ph₂-ur-ø**/

> јерм. nom sg ⟨howr⟩ »ватра«

> грч. nom sg ⟨πῦρ⟩ /pŷr/ »ватра«

⁴⁹⁴ Изворно пие. **ped-(e)s*, в. горе.

⁴⁹⁵ Буквално »четвероножац«.

Пие. коријен ***peh₂-** »ватра« гради: 1. е-пунине и празнине коријена, ***peh₂-** и ***ph₂-**, хетероклитичку именицу *ur/un*-основâ, пие. **†peh₂/ph₂-ur/uen-** (хет. *pa-ah-ḥur* /paḥḥur/, gen sg *pa-ah-ḥu-e-na-aš* /paḥḥuenaš/ »ватра«, тох. А *por* »ватра«, тох. Б *puwar* / *puwār* / *pwar* »ватра«, гот. *for* »ватра«); и, 2. од празнине коријена, ***ph₂-**, секундарну именицу *ur*-основâ, пие. ***ph₂-ur-** (> **pu-h₂r-*, Н-МЕТАТЕЗА) (јерм. *howr* »ватра«, грч. πῦρ »ватра«, умб. *pir* »ватра«) итд. Хетероклитичка именица *r/n*-основâ, пие. **†peh₂/ph₂-ur/uen-**, изворно је вјероватно имала протеро-динамичку промјену, тј. ном sg ***peh₂-ur-ø** (= хет. /paḥḥur/), gen sg ***ph₂-uen-s** (= хет. /paḥḥuenaš/); од ном sg ***peh₂-ur-ø**, gen sg ***ph₂-uen-s** апстраховано је ***ph₂-ur-** (> **pu-h₂r-*, Н-МЕТАТЕЗА).

Пие. √ ***peh₂-²** »чувати; отац«

: празнина коријена ***/ph₂-/**

⇒ *tr*-дериват ***/ph₂-tr-/**

: е-пунина *tr*-деривата ***/ph₂-ter-/**

→ ном sg ***/ph₂-ter-s/**

> стинд. ном sg ⟨pitā́⟩ »отац«

> ав. ном sg ⟨ptā⟩ »отац«

> стперс. ном sg ⟨p^(a)-i-t^a-a⟩ /pitā/ »отац«

> јерм. ном sg ⟨hayr⟩ »отац«

> мик. ном sg ⟨pa-te⟩ /patēr/ »отац«

> грч. ном sg ⟨πατήρ⟩ /patēr/ »отац«

> лат. ном sg ⟨pater⟩ »отац«

⇒ *i*-основа ***/ph₂-ter-i-/**

: е-пунина *tr*-деривата ***/ph₂-ter-ei-/**

→ ном pl ***/ph₂-ter-ei-es**⁴⁹⁶

> нфр. ном pl ⟨ΠΑΤΕΡΗΣ⟩ »отац«

> лат. ном pl ⟨patrēs⟩ »отац«

: е-пунина коријена ***/peh₂-/**

⇒ композитум ***/h₃eu-i+peh₂-/**

> јерм. ном sg ⟨hōwīw⟩ »пастир«

: о-пунина коријена ***/poh₂-/**

⇒ *i*-дериват ***/poh₂-i-/**

⇒ *u*-основа ***/poh₂-i-u-/**

→ ном msg ***/poh₂-i-u-s/**

> стинд. ном msg ⟨pāyūḥ⟩ »чувар, пастир«

> ав. ном msg ⟨pāiīuš⟩ »чувар, пастир«

⁴⁹⁶ Изворно пие. ***ph₂-ter-es**; уп. грч. πατέρες.

→ nom nsg */**ph₂-i-u-ø**/

> грч. (хом.) nom nsg (πῶϋ) /pōu/ »стадо«

Пие. коријен ***peh₂-** »чувати; отац« гради: 1. од празнине коријена, ***ph₂-**, именицу *tr*-основа, пие. ***ph₂-ter/tr-** (тох. А *pāsar* »отац«, тох. Б *pāser* »отац«, стинд. *pitā* »отац«, ав. *ptā* »отац«, млав. *pita* »отац«, стперс. *p^(a)-i-tā-a* /pitā/, gen sg *p^(a)-i-çā* /riça/ »отац«, јерм. *hayr* »отац«, нфр. nom pl ПАТЕРНЗ »отац«, мик. *pa-te* /patēr/ »отац«, грч. πατήρ, gen sg πατρός, nom pl πατέρες »отац«, лат. nom sg *pater*, gen sg *patris* »отац«, стир. *ath(a)ir* »отац«); 2. од е-пунине коријена, ***peh₂-**, композитне именице, као нпр. †*g^uh₃-eu+peh₂-* (стинд. *gorāh* »говердар«) или †*h₃eu-i+peh₂-* (јерм. *hoviw* »овчар«); 3. од е-пунине и празнине коријена, ***peh₂-** и ***ph₂-**, основу коријенског атематског презента, пие. †**peh₂/ph₂-** (стинд. *pāti* »чувати«, млав. *pāiti* »чувати«); и, 4. од о-пунине коријена и *i*-деривата, ***roh₂-i-**, именицу *u*-основâ, пие. ***poh₂-i-u-** (стинд. *pāyūh* »чувар, пастир«, ав. *pāiuš* »чувар, пастир«, грч. πῶϋ »стадо«), и именицу *tn*-основâ, пие. ***poh₂-i-mon/men-** (грч. ποιμήν »пастир«, литв. *piemiõ* »пастир«) итд. Именица *tr*-основâ, пие. ***ph₂-ter/tr-**, изворно је вјероватно имала хистеродинамичку промјену, тј. nom sg ***ph₂-ter-s** (> ***ph₂-tēr-ø**, СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН) (= стинд. *pitā*, грч. πατήρ), gen sg ***ph₂-tr-es/os** (= лат. *patris*, грч. πατρός). В. и пие. √ ***g^uh₃-¹** и ***h₃eu-**.

Пие. √ ***peh₂-³** »сав, читав«

: празнина коријена */**ph₂-**/

⇒ *nt*-основа */**ph₂-nt-**/

⇒ *ih₂*-основа †/**ph₂-nt-ih₂-**/

→ nom sg †/**ph₂-nt-ih₂-ø**/

> мик. nom fsg (pa-sa) /pansa/ »сав, читав; сваки«

> грч. nom fsg (πᾶσα) /pāsa/ »сав, читав; сваки«

Пие. коријен ***peh₂-** »сав, читав« гради, од празнине коријена, ***ph₂-**, придјев *nt*-основâ, пие. ***ph₂-nt-** (тох. А *pont-* »сав, читав«, тох. Б *pont-* »сав, читав«, грч. πᾶς, nom nsg πᾶν, gen sg παντός »сав, читав; сваки«), и, одавде, придјев *ih₂*-основâ, пие. †**ph₂-nt-ieh₂/ih₂-** (мик. nom fsg *pa-sa* /pansa/ »сав, читав; сваки«, грч. nom fsg πᾶσα »сав, читав; сваки«).

Пие. √ ***pekʷ-** »пећи«

: е-пунина коријена ***/pekʷ-/**

⇒ основа *i*-презента ***/pekʷ-i-/**

⇒ основа тематског презента ***/pekʷ-i-e/o-/**

→ 3sg ind praes med ***/pekʷ-i-e-toi/**

> стинд. 3sg ind praes med ⟨pácyate⟩ »пећи, кувати«

→ 1sg ind praes act ***/pekʷ-i-o-h₂/**

> грч. (ат.) 1sg ind praes act ⟨πέττω⟩ /pétto/ »пећи, кувати«

> јон. 1sg ind praes act ⟨πέσσω⟩ /péssō/ »пећи, кувати«

Пие. коријен ***pekʷ-** »пећи« гради, од е-пунине коријена, ***pekʷ-**, основу коријенског тематског презента, пие. ***pekʷ-e/o-** (стинд. *pácati* »кувати, пећи«, млав. *-rasaiti* »кувати, пећи«, лат. *coquiō* »кувати, пећи«, срвелш. *robi* »кувати, пећи«,⁴⁹⁷ литв. **pekù* >> *kerù* »кувати, пећи«,⁴⁹⁸ псл. **pekō* >> сх. *pècēm*, алб. *pjek* »пећи, кувати«), и основу тематског *i*-презента, пие. ***pekʷ-i-e/o-** (стинд. *med pácyate* »пећи, кувати«, грч. πέττω, јон. πέσσω »пећи, кувати«) ИТД.

Пие. √ ***peh₂-** »младунче«

: о-дуљина коријена ***/pōh₂-/**

⇒ о-основа ***/pōh₂-o-/**

→ nom sg ***/pōh₂-o-s/**

> јерм. nom sg ⟨owl⟩ »младунче«

> мик. nom sg ⟨po-ro⟩ /pōlos/ »младунче«

> грч. nom sg ⟨πῶλος⟩ /pōlos/ »младунче«

Пие. коријен ***peh₂-** »младунче« гради: 1. од празнине коријена, ***péh₂-**, именицу *n*-основâ, пие. ***péh₂-on-** (гот. *fula* »ждријебе«); 2. од о-дуљине коријена, ***pōh₂-**, именицу о-основâ, пие. ***pōh₂-o-** (јерм. *owl* »младунац, младунче«, мик. *po-ro* /pōlos/ »младунче«, грч. πῶλος /pōlos/ »младунче«); и, 3. од о-дуљине коријена и *n*-основе, именицу *eh₂*-основâ, пие. ***pōh₂-n-eh₂-** (алб. *pejë* »кобила«) итд. Изворно коријенска именица са мобилном промјеном, тј. nom sg ***pōh₂-s** (> ***pōh₂-s**, моносилабичко *ДУЖЕЊЕ*), gen sg ***péh₂-os**; од nom sg ***pōh₂-s** апстраховано је ***pōh₂-** (одакле је онда ***pōh₂-o-** и ***pōh₂-n-eh₂-**), а од gen sg ***péh₂-os** ***péh₂-** (одакле је онда ***péh₂-on-**).

⁴⁹⁷ Услијед асимилације ***p-ku** > ***ku-ku** у италокелтском.

⁴⁹⁸ Услијед метатезе у литванском.

Пие. √ ***penkʷe** »пет«

: е-пунина коријена */**penkʷe**/

⇒ num card */**penkʷe**/

- > стинд. num card ⟨ра́йса⟩ »пет«
- > млав. num card ⟨рајса⟩ »пет«
- > јерм. num card ⟨hing⟩ »пет«
- > нфр. num card ⟨PINKE⟩ »пет«
- > грч. num card ⟨πέντε⟩ /pénte/ »пет«
- > грч. (еол.) num card ⟨πέμπτε⟩ /pémpe/ »пет«

Пие. коријен ***penkʷe** »пет« гради: 1. од празнине коријена и s-деривата, ***pnkʷ-**, именицу ti-основâ, пие. ***pnkʷ-s-ti-** (ствњ. *fūst* »пест, песница«, псл. **pęstī* > *пѣст*); и, 2. од пунине коријена, ***penkʷe**, главни број, пие. ***penkʷe** (тох. А *rāñ* »пет«, тох. Б *riś* »пет«, стинд. *ра́йса* »пет«, млав. *рајса* »пет«, јерм. *hing* »пет«, нфр. PINKE »пет«, грч. *πέντε*, еол. *πέμπτε* »пет«, лат. *quīnque* »пет«, стир. *soic* »пет«,⁴⁹⁹ гот. *fimf* »пет«, алб. *pesë* »пет«) итд.

Пие. √ ***pent-** »налазити; пут«

: о-пунина коријена */**pont-**/

⇒ *h*₁-основа */**pont-h**₁-/

: е-пунина *h*₁-основе †/**pont-eh**₁-/

→ nom sg †/**pont-eh**₁-s/

>> стинд. nom sg ⟨pánthāḥ⟩ »пут, стаза«⁵⁰⁰

>(>) млав. nom sg ⟨pañtā⟩ »пут, стаза«

⇒ о-основа †/**pont-h**₁-o-/

→ nom sg †/**pont-h**₁-o-s/

> грч. nom sg ⟨πόντος⟩ /póntos/ »море, пучина«

⇒ *i*-основа */**pont-h**₁-i-/

→ nom sg */**pont-h**₁-i-s/

> јерм. nom sg ⟨hown⟩ »брод, газ; пут; пролаз«

> лат. nom sg ⟨pōns⟩ »мост«

Пие. коријен ***pent-** »налазити; пут« гради: 1. од празнине коријена и *h*₁-основе, ***pnt-h**₁-, секундарну именицу о-основâ, пие. ***pnt-h**₁-o- (грч. *πάτος* »стаза, пут«); 2. од е-пунине коријена, ***pent-**, основу коријенског тематског

⁴⁹⁹ Услијед асимилације *p-*kʷ* > **kʷ*-*kʷ* у италокелтском.

⁵⁰⁰ Исправан исход био би ***pnt-eh**₁-s > ****pántāḥ** мјесто чега стоји *pánthāḥ* аналогијом према gen sg ***pnt-h**₁-es > *patháḥ* гдје пие. ***th**₁ правилно даје стинд. *th* дјејством *h*-аспирације.

презента, пие. ***pent-e/o-** (гот. *finþan* »налазити«); 3. од о-пунине и празнине коријена, ***pont-** и ***pnt-**, именицу *h*₁-основâ, пие. ***pont-h₁/pnt-eh₁-** (стинд. *pánthāh*, gen sg *patháh* »пут, стаза«, млав. *paŋtā*, став. gen sg *paθō* »пут, стаза«); и, 4. од о-пунине коријена и *h*₁-основе, секундарну именицу о-основâ, пие. ***pont-h₁-o-** (грч. *πόντος* »море, пучина«),⁵⁰¹ и секундарну именицу *i*-основâ, пие. ***pont-h₁-i-** (јерм. *hown*, gen sg *hni* »брод, газ; пут; пролаз«, лат. *pōns* gen sg *pontis* »мост«, псл. **pōtī* > сх. *пѹт*)⁵⁰² итд. Именица *h*₁-основâ пие. ***pont/pnt-h₁/eh₁-**, изворно је вјероватно имала хистеродинамичку промјену, тј. ном sg ***pont-eh₁-s** (= стинд. *pánthāh*, млав. *paŋtā*), gen sg ***pnt-h₁-es** (= стинд. *patháh*, став. *paθō*); од ном sg ***pont-eh₁-s**, gen sg ***pnt-h₁-es** апстраховано је ***pont-h₁-** (одакле је онда ***pont-h₁-o-** и ***pont-h₁-i-**) и ***pnt-h₁-** (одакле је онда ***pnt-h₁-o-**).

Пие. √ ***per-¹** »прелазити, пролазити«

: е-пунина коријена ***/per-/**

⇒ основа коријенске именице ***/per-/**

→ loc sg ***/per-i/**

⇒ праер ***/per-i/**

> стинд. adv, праер ⟨*rári*⟩ »около; око«

> ав. adv, праер ⟨*rairī*⟩ »около; око«

> мик. praef ⟨*pe-ri-*⟩ /*peri-*⟩ »око-«

> грч. adv, праер ⟨*περί*⟩ /*perí*⟩ »около; око«

> лат. праер ⟨*per*⟩ »кроз; за; по«

⇒ *ur/un*-основа ***/per-ur/un-/**

→ ном sg ***/per-ur-ø/**

> стинд. ном sg ⟨*ráruṛ*⟩ »чвор; зглоб«

> грч. (јон.) ном sg ⟨*πεῖρῶρ*⟩ /*pē̞rar*⟩ »крај, граница«

Пие. коријен ***per-** »прелазити, пролазити« гради: 1. од е-пунине коријена, ***per-**, основу тематског *i*-презента, пие. ***por-i-e/o-** (грч. *πειρω* »пробадати; прелазити«), основу коријенске именице, пие. ***per-**, одакле је онда предлог локативног поријекла, пие. ***per** или ***per-i** (стинд. *rári* »около; око«, ав. *rairī* »около; око«, мик. praef *pe-ri-* /*peri-*»око-«, грч. *περί* »около; око«, лат. *per* »кроз; за; по«, вен. *per* »за«, литв. *reĩ* »око, преко«, псл. **prě-* > сх. *пре-*), предлог, пие. ***pr** (стфр. *por* »за«, нфр. *POUR* »за«, грч. *πάρ* »од; код; ка, мимо«), и хетероклитичку именицу *ur/un*-основâ, пие. ***per-ur/uen-** (стинд. *ráruṛ*, gen sg *parvaṇaḥ* »чвор; зглоб«, јон. *πεῖρῶρ*, gen sg *πεῖρατος* »крај, граница«),⁵⁰³ и, 2. од о-пунине коријена, ***por-**,

⁵⁰¹ Уочи промјену »пут« > »море, пучина« у грчком.

⁵⁰² Са преласком у о-основе у српскохрватском.

⁵⁰³ Стинд. *ráruṛ* од силабификације **{peṛ-ur-ø}*, јон. *πεῖρῶρ* од силабификације **{pē̞-ur-ø}*.

основу тематског интензива, пие. †**por-e/o-** (гот. *faran* »ићи«), и именицу о-основâ, пие. ***por-o-** (грч. πόρος »пролаз, прелаз«, ствњ. *var* »прелаз«) итд. В. и пие. ***per+ut-** s.v. √ ***uet-**.

Пие. √ ***per-²** »про-«

: празнина коријена */**pr-**/

→ праер */**pr-o-**/

> стинд. adv ⟨prá⟩ »испред«

> ав. praef ⟨fra-⟩ »про-«

> стперс. praef ⟨f^(a)-r^a-⟩ /fra-/ »про-«

> мик. praef ⟨po-ro-⟩ /pro-/ »про-«

> грч. adv, праер ⟨прó⟩ /pró/ »испред; пред«

> лат. adv, праер ⟨pro⟩ »испред; пред«

⇒ *tr*-дериват */**pr-o-tr-**/

: е-пунина *tr*-дериват */**pr-o-ter-**/

⇒ о-основа */**pr-o-ter-o-**/

→ nom sg */**pr-o-ter-o-s-**/

> стинд. nom sg ⟨prataráḥ⟩ »даљи; даљњи«

> ав. nom sg ⟨fratarō⟩ »пречи, предњи«

> стперс. nom sg ⟨f^(a)-r^a-t^a-r^a⟩ /fratarā/ »пречи, предњи«

> грч. nom sg ⟨прóτερος⟩ /próteros/ »пречи, предњи«

Пие. коријен ***per-** »про-« гради: 1. од празнине коријена, *pr-*, предлог алативног типа, пие. ***pr-o** (стинд. adv *prá* »испред«, ав. praef *fra-* »про-«, стперс. praef f^(a)-r^a- /fra-/ »про-«, мик. praef *po-ro-* /pro-/ »про-«, грч. adv, праер *pró* /pró/ »испред; пред«, лат. adv, праер *pro* »испред; пред«, гот. praef *fra-* »про-, из-«); и, 2. од предлога и *tr*-деривата (у контрастивној функцији), *pr-o-ter-*, основу придјева тематских основа, пие. ***pr-o-ter-o-** (стинд. *prataráḥ* »даљи; даљњи«, ав. *fratarō* »пречи, предњи«, стперс. f^(a)-r^a-t^a-r^a /fratarā/ »пречи, предњи«, грч. *прóτερος* »пречи, предњи«) итд.

Пие. √ ***perk-** »копати«

: е-дуљина коријена коријена */**pērk-**/

⇒ основа сигматског аориста */**pērk/perk-s-**/ (>> */pērk/perk-es-/)

→ 3sg ind aor act */**h₁e-pērk-s-t**/ (>> */h₁e-pērk-es-t/)

> стфр. 3sg ind aor act ⟨en-eparkes⟩ »исклесати«

> нфр. 3sg ind aor act ⟨EN-EPARKES⟩ »исклесати«

Пие. коријен ***perk-** »копати« гради: 1. од о-пунине коријена, ***porċ-**, именицу о-основâ, пие. ***porċ-o-** (лат. *porcus* »свиња«, стир. *orc* »свиња«, стенг. *fearh* »свиња«, литв. *paĩšas* »вепар, ушкопљени нераст«), и именицу nt-основâ, пие. ***porċ-nt-** (псл. **porse* > сх. *prāse*);⁵⁰⁴ и, 2. од е-дуљине и е-пунине коријена, ***perk-** и ***pērk-**, секундарну основу сигматског аориста, пие. ***perk/pērk-s-** (> **perk/pērk-es-*) (стфр. 3sg *en-eparkes* »исклесати«, нфр. 3sg *EN-EPARKES* »исклесати«) итд. В. и √ ***h₁en-**.

Пие. √ ***pet-¹** »господар; муж«

: о-пунина коријена ***/pot-/**

⇒ *i*-основа ***/pot-i-/**

→ ном sg ***/pot-i-s/**

>> стинд. ном sg ⟨*pátiḥ*⟩ »господар; муж«

>> ав. ном sg ⟨*paitiš*⟩ »господар; муж«

> грч. ном sg ⟨*πόσις*⟩ /*pósis*/ »господар; муж«

> лат. ном sg ⟨*potis*⟩ »моћан«

⇒ композитум ***/dem-s+pot-/**

⇒ *eh₂*-основа **†/dem-s+pot-eh₂-/**

→ ном sg **†/dem-s+pot-eh₂-s/**

> грч. ном sg ⟨*δεσπότης*⟩ /*despótēs*/ »господар«

⇒ *i*-основа **†/dem-s+pot-i-/**

→ ном sg **†/dem-s+pot-i-s/**

>> ав. ном sg ⟨*dēng paitiš*⟩ »господар«

⇒ *n*-дерибат ***/pot-n-/**

⇒ *ih₂*-основа ***/pot-n-ih₂-/**

→ ном sg ***/pot-n-ih₂-ø/**

> стинд. ном sg ⟨*pátnī*⟩ »госпођа«

> ав. ном sg ⟨*paṭnī*⟩ »госпођа; господарица«

> мик. ном sg ⟨*po-ti-ni-ja*⟩ /*potnia*/ »госпођа; господарица«

> грч. ном sg ⟨*πότνια*⟩ /*pótnia*/ »госпођа; господарица«

Пие. коријен ***pet-** »господар; муж« гради: 1. од о-пунине коријена, именицу *i*-основâ, пие. ***pot-i-** (тох. А *pats* »муж«, тох. Б *obl petso* »муж«, стинд. *pátiḥ* »господар; муж«, ав. *paitiš* »господар; муж«, грч. *πόσις* »господар; муж«, лат. *potis* »моћан«, литв. *pàts* »муж«); 2. од о-пунине коријена и *i*-основе, различите композитне именице, пие. ***dem-s+pot-i/(eh₂-)** (ав. *dēng paitiš* »господар«, грч. *δεσπότης* »господар«),⁵⁰⁵ пие. ***uoik/uiċ+pot-i-** (стинд. *višpátiḥ* »господар«, литв. *viėšpats*

⁵⁰⁴ Уочи промјену »копач« > »свиња« у праиндоевропском.

⁵⁰⁵ Буквално »господар кућек«.

»Господ«), и пие. **g^hos-ti+pot-i-* (лат. *hospes*, gen sg *hospitis* »гост; домаћин«, псл. **gospodī* > сх. гòспōд);⁵⁰⁶ и, 3. од о-пунине коријена и *n*-деривата, именицу *ih₂*-основâ, пие. **pot-n-ih₂/ieh₂-* (стинд. *rátñī* »госпођа«, ав. *paθñī* »госпођа; господарица«, мик. *po-ti-ni-ja* /*potnia*/ »госпођа; господарица«, грч. πότνια »госпођа; господарица«) итд. В. и √ **dem-*.

Пие. √ **pet-²* »падати; летјети«

: е-пунина коријена */*pet-*/

⇒ основа коријенског презента */*pet-*/

⇒ основа тематског презента */*pet-e/o-*/

> грч. 1sg ind praes mp <πέτο-μαι> /*péto-mai*/ »летјети«

→ 3sg ind praes act */*pet-e-ti*/

> стинд. 3sg ind praes act <rátaṭi> »летјети«

Пие. коријен **pet-* »падати; летјети« гради, од е-пунине коријена, **pet-*, основу коријенског тематског презента, пие. **pet-e/o-* (стинд. *rátati* »летјети; падати«, ав. *pataiti* »летјети«, грч. πέτομαι »летјети«, лат. *petō* »летјети«, лат. *petō* »сезати за; тражити, молити«); и, 2. од пунине и празнине коријена, **pet-* и **pt-*, основу коријенског тематског аориста, пие. **pet/pt-e/o-* (еол., дор. ἔπετον »пасти«) итд.

Пие. √ **pleth₂-* »широк«

: празнина коријена */*plth₂-*/

⇒ *u*-основа */*plth₂-u-*/

→ nom sg */*plth₂-u-s*/

> стинд. nom sg <prṭhúḥ> »широк«

> ав. nom sg <pərəθuš> »широк«

> грч. nom sg <πλατύς> /*platús*/ »широк«

Пие. коријен **pleth₂-* »широк« гради: 1. од празнине коријена, **plth₂-*, придјев *u*-основâ, пие. **plth₂-u-* (стинд. *prṭhúḥ* »широк«, ав. *pərəθuš* »широк«, грч. πλατύς »широк«), и, одавде, придјев *ih₂*-основâ, пие. **plth₂-u-ih₂-* (стинд. *prṭhivī* »земља«, грч. мј. им. Πλάταιά »Платеја«, велш. мј. им. *Llydau* »Британија«);⁵⁰⁷ 2. од празнине коријена и *n*-деривата, **plth₂-n-*, именицу тематских основа, пие. **plth₂-en/n-o-* (хет. *pal-ta-na-aš* /*paltanaš*/ »плећа«, стир. *lethan* »широк«); и, 3. од е-пунине

⁵⁰⁶ Буквално »господар гости«. (Са необјашњеним *-d-* у словенском.)

⁵⁰⁷ Уочи промјену »широк« > »земља« у праиндоевропском.

коријена, **pleth₂-*, основу коријенског тематског презента, пие. †*pleth₂-e/o-* (стинд. med *práthate* »ширити се«) итд.

Пие. √ **pleu-* »пливати; пловити«

- : е-пунина коријена **/pleu-/*
- ⇒ основа коријенског презента **/pleu-/*
- ⇒ основа тематског презента **/pleu-e/o-/*
- 3sg ind praes med **/pleu-e-toi/*
- > стинд. 3sg ind praes med ⟨plávate⟩ »пловити; пливати«
- 1sg ind praes act **/pleu-o-h₂/*
- > грч. 1sg ind praes med ⟨πλέω⟩ /pléō/ »пловити«

Пие. коријен **pleu-* »пливати; пловити« гради: 1. од е-пунине коријена, **pleu-*, основу коријенског тематског презента, пие. **pleu-e/o-* (стинд. med *plávate* »пловити; пливати«, грч. πλέω »пловити«, лат. 3sg *pluit* »кишити«); 2. од о-пунине коријена, **plou-*, именицу о-основâ, пие. **plou-o-* (тох. Б *plewe* »лађа«, хом. πλόος »пловидба«, псл. **plovŭ* > сх. плѡв); 3. од о-пунине коријена и *i*-деривата, **plou-*, именицу о-основâ, пие. **plou-i-o-* (грч. πλοῖον »лађа«, стнорд. *fley* »лађа«); и, 4. од о-дуљине коријена, **plōu-* основу каузатива, пие. †*plōu-ei-e/o-* (псл. **plaviti* > сх. плáвити) итд.

Пие. √ **preh₂-* »прије«

- : празнина коријена **/prh₂-/*
- ⇒ основа коријенске именице **/prh₂-/*
- gen sg **/prh₂-es/*
- ⇒ adv, praep **/prh₂-es/*
- > стинд. adv, praep ⟨puráh⟩ »прије; пред«
- > ав. adv, praep ⟨parō⟩ »прије; пред«
- : gen sg **/prh₂-os/*
- > грч. adv, praep ⟨πάρος⟩ /páros/ »прије; пред«

Пие. коријен **preh₂-* »прије« гради, од празнине коријена, **prh₂-*, прилог и / или предлог генитивног поријекла, пие. **prh₂-e/os* (стинд. *puráh* »прије; пред«, ав. *parō* »прије; пред«, грч. πάρος »прије; пред«) итд. Пие. коријен **preh₂-* »прије« може бити у вези са пие. коријеном **per⁻²* »про-« под претпоставком да се **preh₂-* дâ схватити као **pr-eh₂-*.

Пие. √ ***s-** «овај, тај»

: празнина коријена ***/s-/**
 ⇒ pron demonstr ***/s-/**
 → nom sg ***/s-o/**
 > стинд. nom sg ⟨sá⟩ «тај»
 > ав. nom sg ⟨hā⟩ «тај»
 > грч. nom sg ⟨ὁ⟩ «тај» (код Хомера, касније члан)

Пие. коријен ***s-** «овај, тај» гради, од празнине коријена, ***s-**, показну замјеницу, пие. ***s-** (стинд. *sá* «тај», ав. *hā* «тај», грч. *ὁ* «тај»,⁵⁰⁸ гот. *sa* «тај»). Показна замјеница, пие. ***s-**, суплетивна је у неким падежима са пие. √ ***t-**, коју в. испод.

Пие. √ ***sed-** «сједјети»

: празнина ***sd-**
 ⇒ основа *i*-редупликованог презента ***/si-sd-/**
 ⇒ основа тематског презента ***/si-sd-e/o-/**
 → 3sg ind praes act ***/si-sd-e-ti/**
 > стинд. 3sg ind praes act ⟨sídati⟩ «сједјети»
 → 1sg ind praes act ***/si-sd-o-h₂/**
 > грч. 1sg ind praes act ⟨ἵζω⟩ /hízō/ «сједјети»
 > лат. 1sg ind praes act ⟨sīdō⟩ «сједјети»
 : е-пунина коријена ***/sed-/**
 ⇒ s-основа ***/sed-s-/**
 ⇒ о-пунина s-основе ***/sed-os-/**
 → nom sg ***/sed-os-ø/**
 > грч. nom sg ⟨ἕδος⟩ /hédos/ «сједиште»
 ⇒ е-пунина s-основе ***/sed-es-/**
 → nom sg ***/sed-es-ø/⁵⁰⁹**
 > стинд. nom sg ⟨sádaḥ⟩ «сједиште»

Пие. коријен ***sed-** «сједјети» гради: 1. од празнине коријена ***sd-**, основу тематског *i*-редупликованог презента, пие. ***si-sd-e/o-** (стинд. *sídati* «сједјети», грч. *ἵζω* «сједјети», лат. *sīdō* «сједјети»); 2. од е-пунине коријена, ***sed-**, основу тематског *i*-презента, пие. ***sed-i-e/o-** (јерм. *n-stim* «сједјети», грч. *ἕζομαι* «сједјети», стнорд. *sitja* «сједјети»), основу статива, пие. ***sed-eh₁-** (лат. *sedēre* «сједјети», литв.

⁵⁰⁸ Код Хомера показна замјеница, касније члан.

⁵⁰⁹ Изворно пие. ***sed-os-ø**, в. горе.

sédėti »сједјети«, псл. **sēdēti* > сх. *сјѣдјети*), и именицу *s*-основâ, пие. **sed-os/es-* (стинд. *sádaḥ* »сједиште«, грч. ἔδος »сједиште«); и, 3. од *o*-пунине коријена, **sod-*, основу каузатива, пие. **sod-ei-e/o-* (стинд. *sādáyati* »садити, чинити са сједи«, псл. **saditi* > сх. *сáдити*) ИТД.

Пие. √ **seǵh-* »држати; имати«

: е-пунина коријена **/seǵh-/*

⇒ основа коријенског презента **/seǵh-/*

⇒ основа тематског презента **/seǵh-e/o-/*

→ 3sg ind praes act *†/seǵh-e-i/*⁵¹⁰

> мик. 3sg ind praes act ⟨e-ke⟩ /*(h)ekʰei/* »држати; имати«

> грч. 3sg ind praes act ⟨ἔχει⟩ /*ékʰei/* »држати; имати«

→ 3sg ind praes med **/seǵh-e-toi/*

> стинд. 3sg ind praes med ⟨*sáhate*⟩ »подносити«

>> грч. 3sg ind praes mp ⟨ἔχεται⟩ /*ékʰetai/* »држати; имати«

→ 3sg ipv praes med **/seǵh-e-sdhō/*

> грч. 3sg ipv praes mp ⟨ἔχέσθω⟩ /*ekʰéstʰō/* »држати; имати«

> нфр. 3sg ipv praes med ⟨*EGEDOU*⟩ »држати«

Пие. коријен **seǵh-* »држати; имати« гради: 1. од празнине коријена, **sǵh-*, основу тематског *i*-редупликованог презента, пие. *†si-sǵh-e/o-* (грч. ἴσχω »држати«); 2. од е-пунине коријена, **seǵh-*, основу коријенског тематског презента, пие. **seǵh-e/o-* (нфр. 3sg ipv *EGEDOU* »држати«, стинд. med *sáhate* »подносити«, мик. 3sg *e-ke* /*(h)ekʰei/* »држати; имати«, грч. ἔχω, 3sg ἔχει, 3sg med ἔχεται »држати; имати«), и именицу *s*-основâ, пие. **seǵh-os/es-* (стинд. *sáhaḥ* »снага; победа«, ав. *hazō* »сила, снага«, стир. *seg, sed* »снага«, гот. *sigis* »победа«); и, 3. од е-пунине и празнине коријена, **seǵh-* и **sǵh-*, основу дезидератива, пие. **seǵh/sǵh-s-* (стинд. subj *sakṣat* »подносити«, грч. fut ἔξω »држати; имати«)⁵¹¹ ИТД.

Пие. √ **seh₂-* »со«

: празнина коријена **/sh₂-/*

⇒ *l*-основа **/sh₂-l-/*

⇒ е-пунина *l*-основе **/sh₂-el-/*

> мик. ⟨*a₂-r(a)*⟩ /*hal(a)/* (нпр. у ⟨*o-pi-a₂-ra*⟩ /*opi-hala/* »приморски«)

→ ном msg **/sh₂-el-s/*

⁵¹⁰ Изворно пие. **seǵh-e-o* или **seǵh-e-ti*.

⁵¹¹ Одавде је можда и стфр. 3sg subj? *an-egeseti* »имати; држати«.

- > грч. nom sg ⟨ἅλς⟩ /háls/ »со; море«
- > лат. nom sg ⟨sāl⟩ »со«
- > јерм. nom sg ⟨aʃ⟩ »со«

Пие. коријен ***seh₂-** »со« гради: 1. од празнине коријена, ***sh₂-**, именицу *l*-основâ, пие. ***sh₂-el-/l-** (јерм. *aʃ* »со«, мик. *a₂-r(a)* /hal(a)/ »со; море«, грч. ἅλς, gen sg ἅλός, acc sg ἅλᾶ »со; море«, лат. *sāl*, gen sg *salis*, acc sg *salem* »со«, стпрус. *sal* »со«);⁵¹² 2. од празнине коријена и *l*-основе, ***sh₂-el-**, секундарну именицу *n*-основâ, пие. ***sh₂-el-on-** (стир. *salann* »со«), и секундарну именицу *i*-основâ, пие. ***sh₂-el-i-** (псл. **solī* > сх. *cō*); 3. од празнине коријена, *l*-основе и *d*-деривата, именицу *o*-основâ, пие. ***sh₂-el-d-o-** (стнорд. *salt* »со«), и придјев *u*-основâ, пие. ***sh₂-el-d-u-** (литв. *saldus* »сладак«, псл. **soldū-kū* > сх. *слѣда-к*);⁵¹³ и, 4. од *e*-дуљине коријена, ***sēh₂-**, именицу *l*-основâ, пие. ***sēh₂-l-** (лет. *sāls* »со«) итд. Именица *l*-основâ, пие. ***seh₂-l-**, изворно је вјероватно имала хистеродинамичку промјену, тј. acc sg ***sh₂-el-m** (= грч. ἅλᾶ, лат. *salem*), gen sg ***sh₂-l-os/es** (= грч. ἅλός, лат. *salis*); од acc sg ***sh₂-el-m** апстраховано је ***sh₂-el-** (одакле је онда ***sh₂-el-on-**, ***sh₂-el-i-**, ***sh₂-el-d-o-**, ***sh₂-el-d-u-**).

Пие. √ ***seh₂u-** »сунце«

- : празнина коријена ***/sh₂u-/**
 - ⇒ *l/n*-основа ***/sh₂u-l/n-/**
 - ⇒ *i*-дериват ***/sh₂u-l-i-/**
 - ⇒ *o*-основа **†/sh₂u-l-i-o-/**
 - nom sg **†/sh₂u-l-i-o-s/**
 - > стинд. nom sg ⟨súryaḥ⟩ »сунце«
- : *e*-пунина коријена ***/seh₂u-/**
 - ⇒ *l/n*-основа ***/seh₂u-l/n-/**
 - ⇒ *e*-пунина *l*-основе ***/seh₂u-el-/**
 - ⇒ *i*-дериват **†/seh₂u-el-i-/**
 - ⇒ *o*-основа **†/seh₂u-el-i-o-/**
 - nom sg **†/seh₂u-el-i-o-s/**
 - > грч. (хом. и јон.) nom sg ⟨ἥλιος⟩ /ĕélios/ »сунце«
 - > грч. (еол. и арк. и дор.) nom sg ⟨ἄέλιος⟩ /āélios/ »сунце«
 - > грч. (ат.) nom sg ⟨ῥήλιος⟩ /hĕlios/ »сунце«

⁵¹² Уочи промјену »со« > »море« у грчком.

⁵¹³ Уочи промјену »слан« > »сладак« у балтословенском (путем »слан« > »укусан« > »сладак«)

Пие. коријен ***seh₂u-** »сунце« гради: 1. од празнине коријена, ***sh₂u-**, хетероклитичку именицу //n-основâ, пие. **†sh₂u-el/n-** (> **suh₂-el/n-*, Н-МЕТАТЕЗА) (став. *huuarē*, gen sg *xʷəŋg* »сунце«), именицу /l-основâ, пие. **†sh₂u-el/l-** (> **suh₂-el/l-*, Н-МЕТАТЕЗА) (стинд. *svār*, gen sg *sūrah* »сунце«); 2. од празнине коријена и /l-основе, ***sh₂u-l-**, и секундарну именицу /i-основâ, пие. **†sh₂u-l-i-** (> **suh₂-l-i-*, Н-МЕТАТЕЗА) (стир. *sūil* »око«) и, одавде, секундарну именицу /o-основâ, пие. **†sh₂u-l-i-o-** (> **suh₂-l-i-o-*, МЕТАТЕЗА ЛАРИНГАЛА) (стинд. *sūyah* »сунце«); 3. од празнине коријена и /l- и /n-основе, ***sh₂u-l-n-**, секундарну именицу /o-основâ, пие. **†sh₂u-l-n-ik-o-** (псл. **sūlnīce* > сх. *cūnce*); 4. од е-пунине коријена, ***seh₂u-**, секундарну именицу /l-основâ, пие. **†seh₂u-l-** (лат. *sōl* »сунце«); 5. од е-пунине и празнине коријена, ***seh₂-** и ***sh₂-**, хетероклитичку именицу //n-основâ, пие. **†seh₂u/sh₂u-el/n-** (гот. *sauil*, dat sg *sunnin* »сунце«); и, 5. од е-пунине коријена и /l-основе, ***seh₂u-el-**, секундарну именицу /o-основâ, пие. **†seh₂u-el-i-o-** (хом. и јон. ἥλιος, еол. и дор. и кип. ἄλιος, ат. ἥλιος »сунце«), и секундарну именицу /eh₁-основâ, пие. **†seh₂u-el-eh₁-** (литв. *saulė* »сунце«) итд. Хетероклитичка именица //n-основâ, пие. ***sh₂u/seh₂u-el/n-**, изворно је вјероватно имала хистеродинамичку промјену, тј. ном sg ***seh₂u-l-ø** (= лат. *sōl*), gen sg ***sh₂u-en-s** (= ав. *xʷəŋg*); од ном sg ***seh₂u-l-ø**, gen sg ***sh₂u-en-s** апстраховано је ***seh₂u-el-** (одакле је онда **†seh₂u-el-i-o-**, **†seh₂u-el-eh₁-**), ***sh₂u-el/l-** (одакле је онда **†sh₂u-l-i-**, **†sh₂u-l-i-o-**, **†sh₂u-l-n-ik-o-**) и ***sh₂u-n-**. В. и пие. пјесничку формулу ***sh₂u-en-s** *kʷe-kʷlH-o-s s.v. √*kʷelH-*.

Пие. √ ***sekʷ-** »слиједити«

: е-пунина коријена ***/sekʷ-/**

⇒ основа коријенског презента ***/sekʷ-e/o-/**

⇒ основа тематског презента ***/sekʷ-/**

→ 3sg ind praes med ***/sekʷ-e-toi/**

> стинд. 3sg ind praes med ⟨*sácate*⟩ »слиједити«

> ав. 3sg ind praes med ⟨*hacaite*⟩ »слиједити«

>> грч. 3sg ind praes mp ⟨ἥπεται⟩ /*hépetai*/ »слиједити«

→ 3sg ind praes med ***/sekʷ-e-tor/**

> лат. 3sg ind praes pass ⟨*sequitur*⟩ »слиједити«

Пие. коријен ***sekʷ-** »слиједити« гради, од пунине коријена, ***sekʷ-**, основу коријенског тематског презента, пие. ***sekʷ-e/o-** (стинд. med *sácate* »слиједити«, ав. med *hacaite* »слиједити«, грч. mp ἥπεται »слиједити«, лат. pass *sequitur* »слиједити«, стир. *sechid* »слиједити«, гот. *saihvan* »посматрати, видјети«, литв. *sekù* »пратити; посматрати«) итд.

Пие. √ ***selh₂-** »цио, читав«

- : о-пунина коријена ***/solh₂-/**
- ⇒ *u*-дери­ват ***/solh₂-u-/**
- : о-основа ***/solh₂-u-o-/**
- ном sg ***/solh₂-u-o-s/**
- > стинд. ном sg (sárvaḥ) »цио, читав; сав, сваки«
- > ав. ном sg (hauruuō) »цио, читав«
- > грч. ном sg (ῥόλος) /hólos/ »цио, читав«
- > хом. ном sg (οὔλος) /ōlos/ »цио, читав«
- ⇒ *n*-дери­ват ***/solh₂-n-/**
- : о-основа ***/solh₂-n-o-/**
- ном sg ***/solh₂-n-o-s/**
- > лат. ном sg (sollus) »цио, читав«

Пие. коријен ***selh₂-** »цио, читав« гради: 1. до празнине коријена и *n*-дери­вата, ***slh₂-n-**, при­дјев тематских основа, пие. **†slh₂-n-o-** (стир. *slán* »здрав«); 2. од о-пу­нине коријена, ***solh₂-**, при­дјев *i*-основâ, пие. **†solh₂-i-** (хет. *šal-li-iš* /šalliš/ »главни«); 2. од о-пу­нине коријена и *u*-дери­вата, при­дјев тематских основа, пие. ***solh₂-u-o-** (> **sol-u-o-*, СОСИРОВ ЕФЕКАТ) (стинд. *sárvaḥ* »цио, читав; сав, сваки«, ав. *hauruuō* »цио, читав«, хом. οὔλος, ат. ῥόλος »цио, читав«); и, 3. о-пу­нине коријена и *n*-дери­вата, ***solh₂-n-** при­дјев тематских основа, пие. **†solh₂-n-o-** (> **sol-n-o-*, СОСИРОВ ЕФЕКАТ) (лат. *sollus* »цио, читав«) ИТД.

Пие. √ ***sem-** »један«

- : празнина коријена ***/sm-/**
- ⇒ праеф ***/sm-/**
- > стинд. праеф (sa-) »са-«
- > ав. праеф (ha-) »са-«
- > стперс. праеф (h^a-) /ha-/ »са-«
- > грч. праеф (ᾱ-), (ᾰ-) »са-«
- > лат. праеф (sem-) »једно-«
- : е-пунина коријена ***/sem-/**
- ⇒ нум ***/som-h₂-/**
- > грч. ном nsg num card (ἕν) /hén/ »један«
- > лат. adv num (sem-el) »једанпут«
- : о-пунина коријена ***/som-/**
- ⇒ *h₂*-дери­ват ***/som-h₂-/**
- ⇒ о-основа ***/som-h₂-o-/**
- ном sg ***/som-h₂-o-s/**

> стинд. ⟨samáh⟩ »једнак, сличан; исти«
 > стперс. ⟨h^a-m^a) /hama/ »исти«
 > грч. ⟨ὁμός⟩ /homos/ »једнак, сличан; исти«
 : е-дуљина коријена */**sēm**-/
 ⇒ основа коријенске именице */**sēm**-/
 → loc sg */**sēm-i**/
 ⇒ praef */**sēm-i**/
 > стинд. praef ⟨sāmi^o⟩ »полу-«
 > грч. praef ⟨ἥμι-⟩ /hēmi-/ »полу-«
 > лат. praef ⟨sēmi-⟩ »полу-«

Пие. коријен ***sem-** »један« гради: 1. од празнине коријена, ***sm-**, копулативни префикс, пие. ***sm-** (стинд. *sa-* »са-«, ав. *ha-* »са-«, стперс. *h^a-* /*ha-*/ »са-«, грч. ἄ- / ἄμ- »са-«); 2. од е-пунине и празнине коријена, ***sem-** и ***sm**, главни број, пие. ***sem-/sm-ih₂-** (јерм. *mi* »један«, грч. ном nsg ἕν, асс msg ἐνᾶ, ном fsg μιά, »један«, лат. *sem-el* »једном«, *sem-per* »(једном и) заувјек«) и, одакле, префикс локативног поријекла, пие. ***sēm-i-** (стинд. *sāmi^o* »полу-«, грч. ἥμι- »полу-«, лат. *sēmi-* »полу-«); 3. од о-пунине коријена и *h₂*-деривата, ***som-h₂-**, придјев тематских основа, пие. ***som-h₂-o-** (стинд. *samáh* »једнак, сличан; исти«, *h^a-m^a* /*hama*/ »исти«, грч. ὁμός »једнак, сличан; исти«). Број »један«, пие. ***sem-/sm-ih₂-**, изворно је вјероватно имао мобилну (или хистеродинамичку) парадигму, тј. ном sg ***som-s** (> **sōm-ø*, СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН), gen sg ***sm-os**, асс sg ***sem-m** (≈ грч. ἐνᾶ), loc sg ***sēm(-i)** (= ἥμι-, лат. *sēmi-*); од ном sg ***som-s** апстраховано је ***som-** (одакле је онда ***som-h₂-o-**), а од gen sg ***sm-os** ***sm-**.

Пие. √ ***sen-** »стар«

: е-пунина коријена */**sen**-/
 ⇒ о-основа */**sen-o**-/
 → ном sg */**sen-o-s**/
 > стинд. ном sg ⟨sánaḥ⟩ »стар«
 > јерм. ном sg ⟨hin⟩ »стар«
 > грч. ном sg ⟨ἔνος⟩ /hénos/ »прошлогодишњи; стар«

Пие. коријен ***sen-** »стар« гради: 1. од е-пунине коријена, ***sen-**, основу придјева тематских основа, пие. ***sen-o-** (стинд. *sánaḥ* »стар«, ав. *hanō* »стар, сијед«, јерм. *hin* »стар«, грч. ἔνος »прошлогодишњи; стар«, стир. *sen* »стар«, литв. *sēnas* »стар«), и хетероклитички придјев *k/i*-основа, пие. ***sen-ek/i-** (лат. *senex*, gen sg *senis* »стар«) ИТД.

Пие. √ ***septm** »седам«

- : е-пунина коријена ***/septm/**
- ⇒ num card ***/septm/**
 - > стинд. num card ⟨saptá⟩ »седам«
 - > ав. num card ⟨hapta⟩ »седам«
 - > јерм. num card ⟨ewt'n⟩ »седам«
 - > грч. num card ⟨ἑπτά⟩ /heptá/ »седам«
 - > лат. num card ⟨septem⟩ »седам«

Пие. коријен ***septm** »седам« гради, од е-пунине коријена, **septm*, главни број, пие. ***septm** (стинд. *saptá* »седам«, ав. *hapta* »седам«, јерм. *ewt'n* »седам«, грч. ἑπτά »седам«, лат. *septem* »седам«, стир. *secht* »седам«, гот. *sibun* »седам«, литв. *septyni* »седам«, псл. **sedmī* > сх. *сѣдам*), и редни број, пие. ***septm-o-** (> **sebdm-o-*) (грч. ἑβδομος »седми«, псл. **sedmŭ* > сх. *сѣдмй*) ИТД.

Пие. √ ***serp-** »плазити, пузати«

- : е-пунина коријена ***/serp-/**
- ⇒ основа коријенског презента ***/serp-/**
- ⇒ основа тематског презента ***/serp-e/o-/**
 - 3sg ind praes act ***/serp-e-ti/**
 - > стинд. 3sg ind praes act ⟨sárpati⟩ »плазити«
 - 1sg ind praes act ***/serp-o-h₂/**
 - > грч. 1sg ind praes act ⟨ἔρπω⟩ /hérpō/ »плазити«
 - > лат. 1sg ind praes act ⟨serpō⟩ »плазити«

Пие. коријен ***serp-** »плазити, пузати« гради, од е-пунине коријена, **serp-*, основу коријенског тематског презента, пие. ***serp-e/o-** (стинд. *sárpati* »плазити, пузати«, грч. ἔρπω »плазити, пузати«, лат. *serpō* »плазити, пузати«) ИТД.

Пие. √ ***seu-** »себе«

- : празнина коријена ***/su-/**
- ⇒ prof refl ***/su-/**
 - acc sg ***/su-e/**
 - > грч. acc sg ⟨ἑ⟩ /h'é/ »он, она; себе«
 - ⇒ о-основа ***/su-o-/**
 - : е-превој о-основе ***/su-e-/**
 - > стинд. ⟨sva-⟩ »себе«
 - > стфр. ⟨ve-⟩ (y acc msg ⟨ve-navtun⟩ »себе«)

> нфр. <OE> (y dat fsg <OE-AYTAI> »себе«)

Пие. коријен ***seu-** »себе« гради: 1. од празнине коријена, ***su-**, повратну замјеницу, пие. асс sg ***s(u)-e** (грч. хом. ἑ, ἔ »себе, се; њега, га«, лат. sē »себе, се«, гот. si-k »себе, се«) и пие. праеф ***su-e-** (sva- »себе«, стфр. ve- »себе«, нфр. OE- »себе«), и повратну присвојну замјеницу, пие. ***su-o-** (стинд. svāḥ, грч. ὄς »свој; његов«); 2. од е-пунине коријена, ***seu-**, повратну присвојну замјеницу, пие. ***seu-o-** (хом. ἑός »свој«, стлат. sovos, лат. suus »свој«); и, 3. од о-пунине коријена, ***sou-**, повратну присвојну замјеницу, пие. ***sou-o-** (литв. sãvas »свој; његов«) ИТД.

Пие. √ ***seuH-** »родитељица, крмача«

: празнина коријена ***/suH-/**
 ⇒ основа коријенске именице ***/suH-/**
 → ном sg ***/suH-s/**
 > грч. ном sg <ὕς> /hṽs/ »свиња«
 > лат. ном sg <sūs> »свиња«

Пие. коријен ***seuH-** »родитељица, крмача« гради: 1. од празнине коријена, ***suH-**, основу коријенске именице, пие. ***suH-** (стинд. sūḥ »родитељица, мајка«, грч. ὕς »свиња«, лат. sūs »свиња«, стнорд. sūg »крмача«); и, 2. од е-пунине и празнине коријена, ***suH-**, основу коријенског атематског презента, пие. ***seuH/suH-** (стинд. med sūte »рађати, порађати се«) ИТД.

Пие. √ ***sg^{uh}h₂eIH-** »гријешити, варати«

: празнина коријена ***/sg^{uh}h₂IH-/**
 ⇒ основа презента са назалним инфиксом ***/sg^{uh}h₂I-ne/n-H-/**
 ⇒ основа тематског презента ***/sg^{uh}h₂I-n-H-e/o-/**
 → 1sg ind praes act ***/sg^{uh}h₂I-n-H-o-h₂/**
 > грч. 1sg ind praes act <σφάλλω> /sp^hállō/ »варати«
 : е-пунина коријена ***/sg^{uh}h₂eIH-/**
 ⇒ основа коријенског презента ***/sg^{uh}h₂eIH-/**
 ⇒ основа тематског презента ***/sg^{uh}h₂eIH-e/o-/**
 → 3sg ind prae med ***/sg^{uh}h₂eIH-e-toi/**
 > стинд. 3sg ind praes med <skhálate> »спотицати се«
 → 1sg ind prae act ***sg^{uh}h₂eIH-e-mi**⁵¹⁴
 >> јерм. 1sg ind praes act <sxalem> »гријешити«

⁵¹⁴ Изворно пие. ***sg^{uh}h₂eIH-o-h₂**.

Пие. коријен ***sg^{uh}h₂elH-** »гријешити, варати« гради: 1. од празнине коријена, ***sg^{uh}h₂lH-**, основу тематског презента са назалним инфиксом, пие. ***sg^{uh}h₂l-ne/n-H-e/o-** (грч. σφάλω »варати«, лат. fallō »варати«); и, 2. од е-пунине коријена, ***sg^{uh}h₂elH-**, основу коријенског тематског презента, пие. ***sg^{uh}h₂elH-e/o-** (стинд. med skhálate »спотицати се«, јерм. xalem »гријешити«).

Пие. √ ***skel-** »крив«

: е-пунина коријена ***/skel-/**
 ⇒ s-основа ***/skel-s-/**
 : о-пунина s-основе ***/skel-os-/**
 → ном sg ***/skel-os-ø/**
 > грч. ном sg <σκέλος> /skélos/ »нога«
 > лат. ном sg <scelus> »опачина, злочин«
 : е-пунина s-основе ***/skel-es-/**
 → ном pl ***/skel-os-h₂/**
 > мик. ном pl <ke-re-a₂> /skeleha/ »нога«
 > грч. (хом.) ном pl <σκέλεᾶ> /skélea/ »нога«

Пие. коријен ***skel-** »крив« гради: 1. од е-пунине коријена, ***skel-**, именицу s-основâ, пие. ***skel-os/es-** (мик. ном pl ke-re-a₂ /skeleha/ »нога«, грч. σκέλος »нога«, хом. ном pl σκέλεᾶ лат. scelus »опачина, злочин«); 2. од е-пунине коријена и n-деривата, ***skel-n-o-**, придјев тематских основа, пие. **†skol-n-o-** (алб. çalë »хром«); 3. од е-пунине коријена и k-деривата, ***skel-k-**, придјев тематских основа, пие. **†skel-k-o-** (стнорд. skjalgr »искривљен«); и, 4. од о-пунине коријена и i-деривата, ***skol-i-**, i-придјев тематских основа, пие. **†skol-i-o-** (грч. σκολιός »крив«) ИТД.

Пие. √ ***(s)kerH-** »резати«⁵¹⁵

: е-пунина коријена ***/ker-/**
 ⇒ основа тематског презента **†/ker-e-/**
 → 1sg ind praes act **†/ker-e-mi/**⁵¹⁶
 > јерм. 1sg ind praes act <k'erem> »резати«

Пие. коријен ***(s)kerH-** »резати« гради: 1. од празнине коријена, ***(s)krH-**, основу тематског i-презента, пие. **†(s)krH-i-e/o-** (литв. skirti, skiriù »резати«); и, 2. од е-пунине коријена, ***(s)kerH-**, основу коријенског тематског презента, пие.

⁵¹⁵ Уочи s-mobile у пие. ***(s)kerH-**.

⁵¹⁶ Изворно пие. ***ker-o-h₂**.

***(s)kern-e/o-** (јерм. *k'erem* »резати«, стнорд. *skera* »резати; клати«), и основу тематског *i*-презента, пие. ***kern-i-e/o-** (грч. κέρω »резати, стрићи«) ИТД.

Пие. √ ***(s)neh₂-** »пливати; лађа«⁵¹⁷

: е-дуљина коријена */**nēh₂-**/
 ⇒ *u*-основа */**nēh₂-u-**/
 > мик. <па-у- > /nāu-/ (нпр. у ном пл *pa-u-do-mo* /nāudomoi/ »бродоградитељи«)
 → ном sg */**nēh₂-u-s**/
 > стинд. ном sg <наућ > »лађа«
 > грч. ном sg <ναῦς > /nāus/ »лађа«

Пие. коријен ***(s)neh₂-** »пливати; лађа« гради: 1. од е-пунине и празнине коријена, ***sneh₂-** и **snh₂-**, основу коријенског атематског презента, пие. ***sneh₂/snh₂-** (стинд. *snāti* »купати«), и основу тематског *i*-презента, пие. ***sneh₂-i-e/o-** (грч. νέω »пливати«, лат. *nō* »пливати«); и, 2. од е-дуљине и е-пунине коријена, ***nēh₂-**, именицу *u*-основâ пие. ***nēh₂/neh₂-u-** (стин. *nāuћ* »лађа«, грч. ναῦς »лађа«, лат. *nāvis*, асс sg *nāvet* »лађа«, стнорд. *nór* »лађа«) ИТД.

Пие. √ ***sneig^{uh}-** »снијежити«

: празнина */**snig^{uh}-**/
 ⇒ основа коријенске именице */**snig^{uh}-**/
 → асс sg */**snig^{uh}-m**/
 > грч. (јон.) асс sg <νίφᾶ > /níp^ha/ »снијег«
 > лат. асс sg <nivem > »снијег«
 : е-пунина коријена */**sneig^{uh}-**/
 ⇒ основа коријенског презента */**sneig^{uh}-**/
 ⇒ основа тематског презента */**sneig^{uh}-e/o-**/
 → 3sg ind praes act */**sneig^{uh}-e-ti**/
 > млав. 3sg ind praes act <snaēžaiti > »снијежити«
 >> грч. 3sg ind praes act <νείφει > /néip^hei/ »снијежити«

Пие. коријен ***sneig^{uh}-** »снијежити« гради: 1. од празнине коријена, ***snig^{uh}-**, основу тематског презента са назалним инфиксом, пие. ***sni-ne/n-g^{uh}-e/o-** (лат. 3sg *ning(u)it* »снијежити«), и основу коријенске именице, пие. ***snig^{uh}-** (јон. асс sg *νίφᾶ* »снијег«, лат. *nix*, асс sg *nivem* »снијег«); 2. од е-пунине коријена, ***sneig^{uh}-**, основу тематског коријенског презента, пие. ***sneig^{uh}-e/o-** (млав. 3sg *snaēžaiti*

⁵¹⁷ Уочи *s-mobile* у пие. *(s)neh₂-.

»снијежити«, грч. 3sg $\nu\acute{\epsilon}\iota\phi\epsilon\iota$ »снијежити«, лат. 3sg $\textit{pl}\acute{v}\textit{it}$ »снијежити«, стир. 3sg \textit{snigid} »снијежити«, стнор. 3sg $\textit{sn}\acute{y}\textit{r}$ »снијежити«); и, 3. од о-пунине коријена, $\textit{*snoig}^{uh-}$, именицу о-основâ, пие. $\textit{*snoig}^{uh-o-}$ (гот. \textit{snaiws} »снијег«, литв. $\textit{snie}\acute{g}\textit{as}$ »снијег«, псл. $\textit{*sn}\acute{e}\acute{g}\acute{y}$ > сх. $\textit{снйјег}$) ИТД.

Пие. $\sqrt{\textit{*sneus-}}$ »снаха«

: празнина коријена $\textit{*/snus-}/$
 ⇒ о-основа $\textit{*/snus-o-}/$
 → ном sg $\textit{*/snus-o-s}/$
 > јерм. ном sg $\langle \textit{now} \rangle$ »снаха«
 > грч. (хом.) ном sg $\langle \textit{\nu}\acute{\upsilon}\acute{o}\varsigma \rangle / \textit{\nu}\acute{\iota}\acute{o}\varsigma /$ »снаха«
 ⇒ \textit{eh}_2 -основа $\textit{*/snus-eh}_2\textit{-}/$
 → ном sg $\textit{*/snus-eh}_2\textit{-}\emptyset\textit{/}$
 > стинд. ном sg $\langle \textit{snu}\acute{s}\acute{a} \rangle$ »снаха«

Пие. коријен $\textit{*sneus-}$ »снаха« гради, од празнине коријена, $\textit{*snus-}$, именицу о-основâ, пие. $\textit{*snus-o-}$ (јерм. \textit{now} »снаха«, хом. $\textit{\nu}\acute{o}\acute{o}\varsigma$ »снаха«), именицу \textit{eh}_2 -основâ, пие. $\textit{*snus-eh}_2\textit{-}$ (стинд. $\textit{snu}\acute{s}\acute{a}$ »снаха«, стнорд. $\textit{sn}\acute{o}\textit{r}$ »снаха«, псл. $\textit{*sn}\acute{y}\textit{ha}$ > сх. $\textit{сн\grave{a}ха}$), и именицу \textit{uh}_2 -основâ, пие. $\textit{*snus-uh}_2\textit{-}$ (лат. \textit{nurus} »снаха«) ИТД.

Пие. $\sqrt{\textit{(s)pek-}}$ »гледати«⁵¹⁸

: е-пунина коријена $\textit{*/(s)pek-}/$
 ⇒ основа \textit{i} -презента $\textit{*/(s)pek-i-}/$
 ⇒ основа тематског презента $\textit{*/(s)pek-i-e-o-}/$
 >> грч. 1sg ind praes mp $\langle \textit{\sigma}\acute{\kappa}\acute{\epsilon}\textit{\rho}\textit{\tau}\textit{o}\textit{-}\mu\acute{\alpha}\textit{i} \rangle / \textit{\sigma}\acute{\kappa}\acute{\epsilon}\textit{\rho}\textit{o}\textit{-}\mu\acute{\alpha}\textit{i} /$ »обазирати се, мотрити«
 → 3sg ind praes act $\textit{*/pek-i-e-ti-}/$
 > стинд. 3sg ind praes act $\langle \textit{p}\acute{a}\acute{s}\acute{y}\textit{ati} \rangle$ »гледати, посматрати«
 > ав. 3sg ind praes act $\langle \textit{spasiieiti} \rangle$ »гледати, посматрати«
 → 1sg ind praes act $\textit{*/spek-i-o-h}_2\textit{/}$
 > лат. 1sg ind praes act $\langle \textit{speci}\acute{o} \rangle$ »гледати, посматрати«

Пие. коријен $\textit{(s)pek-}$ »гледати« гради: 2. од е-пунине коријена, $\textit{*spek-}$, основу тематског \textit{i} -презента, пие. $\textit{(s)pek-i-e-o-}$ (стинд. $\textit{p}\acute{a}\acute{s}\acute{y}\textit{ati}$ »гледати, мотрити«, ав. $\textit{spasiieiti}$ »гледати, мотрити«, грч. $\textit{\sigma}\acute{\kappa}\acute{\epsilon}\textit{\rho}\textit{\tau}\textit{o}\textit{-}\mu\acute{\alpha}\textit{i}$ »обазирати се, мотрити«, лат. $\textit{speci}\acute{o}$ »гледати, мотрити«), и основу коријенске именице, пие. $\textit{*spek-}$ (стинд. $\textit{sp}\acute{a}\acute{t}$, асс sg $\textit{sp}\acute{a}\acute{s}\acute{at}$ »ухода«, лат. $\textit{haru-spek}$ »харуспик«); 2. од е-дуљине и е-пунине коријена,

⁵¹⁸ Уочи $\textit{s-mobile}$ у пие. $\textit{(s)pek-}$.

основу сигматског аориста, пие. ***spēk/spek-s-** (стинд. *med aspaṣṭa* »погледати, посмотрити«, грч. 3sg *med ἑσκέψατο* »погледати, посмотрити«, лат. pf *sprexī* »гледати, посматрати«); и, 3. од о-пунине коријена, ***spok-**, именицу еh₂-основâ, пие. ***spok-eh₂-** (грч. σκοπῆ »посматрање«, стнор. *spá* »пророчанство«) ИТД.

Пие. √ ***sper-** »ширити«

: е-пунина коријена ***/sper-/**
 ⇒ мп-основа **†/sper-mn-/**
 → ном sg **†/sper-mn-ø/**
 > мик. ном sg ⟨*pe-mo/pe-ma*⟩ /*spermo* / *sperma*/ »сјеме«
 > грч. ном sg ⟨*σπέρμα*⟩ /*sperma*/ »сјеме«

Пие. коријен ***sper-** »ширити« гради, од е-пунине коријена, ***sper-**, основу тематског *i*-презента, пие. **†sper-i-e/o-** (грч. σπείρω »сијати«), именицу *mn*-основâ, пие. **†sper-mn-** (мик. *pe-mo* / *pe-ma* / *spermo* / *sperma*/ »сјеме«, грч. σπέρμα »сјеме«) ИТД.

Пие. √ ***sreing-** »студен«

: празнина коријена ***/sriŋg-/**
 ⇒ s-основа ***/sriŋg-s-/**
 : о-пунина s-основе ***/sriŋg-os-/**
 → ном sg ***/sriŋg-os-ø/**
 > грч. ном sg ⟨*ῥίγος*⟩ /*hrīgos*/ »студен«
 > лат. ном sg ⟨*frīgus*⟩ »студен«

Пие. коријен ***sreing-** »студен« гради, од празнине коријена, ***sriŋg-**, именицу s-основâ, пие. ***sriŋg-os/es-** (грч. ῥίγος »студен«, лат. *frīgus* »студен«).

Пие. √ ***sreu-** »тећи«

: е-пунина коријена ***/sreu-/**
 ⇒ основа коријенског презента ***/sreu-/**
 ⇒ основа тематског презента ***/sreu-e/o-/**
 → 3sg ind praes act ***/sreu-e-ti/**
 > стинд. 3sg ind praes act ⟨*srāvati*⟩ »тећи«
 → 1sg ind praes act ***/sreu-o-h₂/**
 > грч. 1sg ind praes act ⟨*ρέω*⟩ /*hréō*/ »тећи«

Пие. коријен ***sreu-** »тећи« гради: 1. од е-пунине коријена, ***sreu-**, основу коријенског тематског презента, пие. ***sreu-e/o-** (стинд. *srávati* »тећи«, грч. *ρέω* »тећи«); и, 2. од о-пунине коријена, *sreu-*, именицу о-основâ, пие. ***srou-o-** (хом. *ῥόος* »ток, струја«, псл. **o(b)-strovũ* > сх. арх. *ѡстров*) итд.

Пие. √ ***steib-** »притискати«

: е-пунина коријена ***/steib-/**

⇒ основа коријенског презента ***/steib-/**

⇒ основа тематског презента ***/steib-e/o-/**

→ 1sg ind praes act ***/steib-o-h₂/**

> грч. 1sg ind praes act *ᾠτεῖβω* /*stéibō*/ »ступати«

→ 1sg ind praes act †***/steib-e-mi/**⁵¹⁹

>> јерм. 1sg ind praes act *stipem* »притискати, пожуривати«

Пие. коријен ***steib-** »притискати« гради, од е-пунине коријена, ***steib-**, основу тематског презента, пие. ***steib-e/o-** (јерм. *stipem* »притискати, пожуривати«, грч. *ᾠτεῖβω* »ступати«).

Пие. √ ***steigh-** »ступати«

: е-пунина коријена ***/steigh-/**

⇒ основа коријенског презента ***/steigh-/**

⇒ основа тематског презента ***/steigh-e/o-/**

→ 1sg ind praes act ***/steigh-o-h₂/**

> грч. 1sg ind praes act *ᾠτεῖχω* /*steikḥō*/ »ићи, ступати«

Пие. коријен ***steigh-** »ступати« гради: 1. од е-пунине коријена, ***steigh-**, основу коријенског тематског презента, пие. ***steigh-e/o-** (грч. *ᾠτεῖχω* »ићи, ступати«, гот. *steigan* »пењати се«, литв. *steĩgti* »уређивати«, псл. **stigti* > сх. *стйћи*); и, 2. од о-пунине коријена, ***steigh-**, именицу о-основâ, пие. ***stoigh-o-** (грч. *στοῖχος* »ред«, алб. *shteg* »стаза, пут«) итд.

Пие. √ ***sth₂-** »стављати; стајати«

: празнина коријена ***/sth₂-/**

⇒ t-партицип ***/sth₂-t-/**

: о-основа ***/sth₂-t-o-/**

⁵¹⁹ Изворно пие. ***steib-o-h₂**, в. горе.

→ nom sg */**sth₂-t-o-s**/
 >> стинд. nom sg ⟨sthitáh⟩ »постављен«
 > грч. nom sg ⟨στατός⟩ /statós/ »постављен«
 > лат. nom sg ⟨status⟩ »постављен«

: е-пунина коријена */**steh₂-**/

⇒ основа коријенског атематског аориста */**steh₂/sth₂-**/

→ 1sg ind aor act */**h₁e-steh₂-m**/

>> стинд. 1sg ind aor act ⟨ásthām⟩ »стати«

> грч. 1sg ind aor act ⟨ἔστην⟩ /éstēn/ »стати«

Пие. коријен ***steh₂-** »стављати; стајати« гради: 1. од празнине коријена, ***sth₂-**, основу *t*-партиципа, пие. ***sth₂-t-o-** (стинд. *sthitáh* »постављен«, грч. *στατός* »постављен«, лат. *status* »постављен«, стнорд. *staðr* »мјесто«); 2. од е-пунине и празнине коријена, ***steh₂-** и ***sth₂-**, основу *i*-редупликованог атематског презента, пие. ***sti-steh₂/sth₂-** (грч. ἵστημι, 1pl ἵσταμεν »стављати; стајати«), основу *i*-редупликованог тематског презента, пие. ***sti-steh₂/sth₂-e/o-** (стинд. *tíṣṭhati* »стављати; стајати«, лат. *sistō* »стављати; стајати«), и основу атематског коријенског аориста, пие. ***steh₂/sth₂-** (стинд. *ásthām* »стати«, грч. ἔστην »стати«); и, 3. од о-пунине и празнине коријена, ***stoh₂-** и ***sth₂-**, основу перфекта, пие. ***ste-steh₂/sth₂-** (стинд. *tastháu* »стајати«, грч. 1pl ἕσταμεν »стајати«, лат. 1pl *stetimus* »стављати; стајати«) итд.

Пие. √ ***stel-** »спремати«

: празнина коријена */**stl-**/

⇒ основа ***eh₁-**статива †/**stl-eh₁-**/

→ 1sg stat †/**h₁e-stl-eh₁-m**/

> грч. ind aor pass ⟨ἐστάλην⟩ /estálēn/ »ставити; спремити«

Пие. коријен ***stel-** »спремати« гради: 1. од празнине коријена, ***stl-**, основу фијентива, пие. **†stl-eh₁/h₁-** (грч. aor pass ἐστάλην »ставити; спремити«); и, 2. од е-пунине коријена, основу тематског *i*-презента, пие. ***stel-i-e/o-** (грч. στέλλω »стављати; спремити«, псл. **po-steljō*) итд.

Пие. √ ***sterh₃-** »стријети«

: празнина коријена */**strh₃-**/

⇒ *t*-партицип ***strh₃-t-**/

⇒ о-основа ***strh₃-t-o-**/

→ nom sg */**strh₃-t-o-s**/

- > ав. nom sg (starətō) »прострт«
- > грч. nom sg (στρωτός) /strōtós/ »прострт«
- > лат. nom sg (strātus) »прострт«

Пие. коријен ***sterh₃-** »стријети« гради, од празнине коријена, ***strh₃-**, основу атематског презента са назалним инфиксом, пие. ***str-ne/n-h₃-** (стинд. *strñāti*, млав. *stərənāiti* »стријети«), основу t-партиципа, пие. ***strh₃-t-o-** (ав. *starətō* »прострт«, грч. στρωτός »прострт«, лат. *strātus* »прострт«, литв. *stirta* »стог«) ИТД.

Пие. √ ***sueh₂d-** »бити сладак«

- : е-пунина коријена ***/sueh₂d-/**
- ⇒ *u*-основа ***/sueh₂d-u-/**
- nom sg ***/sueh₂d-u-s/**
- > стинд. nom sg (svādúḥ) »сладак«
- > грч. nom sg (ἡδύς) /hedús/ »сладак, угодан«
- > грч. (дор.) nom sg (ἄδύς) /hādús/ »сладак, угодан«
- > грч. (ел.) nom sg (ῥᾷδύς) /rhādús/ »сладак, угодан«
- ⇒ *i*-основа **†/sueh₂d-u-i-/**
- nom sg **†/sueh₂d-u-i-s/⁵²⁰**
- > лат. nom sg (suāvis) »сладак, угодан«

Пие. коријен ***sueh₂d-** »бити сладак« гради: 1. од празнине коријена, ***suh₂d-**, *r*-придјев тематских основа, пие. ***suh₂d-r-o-** (тох. А *swār* »сладак«, тох. Б *swāre* »сладак«); и, 2. од е-пунине коријена, ***sueh₂d-**, основу коријенског тематског презента, пие. **†sueh₂d-e-o-** (стинд. *svādati* »чинити укуским«), и придјев *u*-основа, пие. ***sueh₂d-u-** (стинд. *svādúḥ* »сладак«, грч. ἡδύς, дор. ἄδύς, ел. ῥᾷδύς, »сладак, угодан«, лат. *suāv-is* »сладак, угодан«, стнорд. *soētr* »сладак«) ИТД.

Пие. √ ***suek₁ur-** »свекар«

- : е-пунина коријена ***/suek₁ur-/**
- ⇒ *o*-основа ***/suek₁ur-o-/**
- nom sg ***/suek₁ur-o-s/**
- >> стинд. nom sg (śváśuraḥ) »свекар«⁵²¹
- > млав. nom sg (xʷasurō) »свекар«
- > грч. (хом.) nom sg (ἑκυρός) /hekurós/ »свекар«
- > лат. nom sg (socer) »свекар«

⁵²⁰ Изворно пие. ***sueh₂d-u-s**, в. горе.

⁵²¹ Стинд. *śváśuraḥ* услијед асимилације *s-ś > ś-ś*.

Пие. коријен ***suekur-** (**sue+kur-*?) »свекар« гради, од е-пунине коријена, **suekur-*, именицу о-основâ, пие. ***suekur-o-** (стинд. *śváśuraḥ* »свекар«, млав. *xʷasurō* »свекар«, хом. *ἔκυρός* »свекар«, лат. *socer* »свекар«, гот. *swaihra* »свекар«, литв. *šėšuras* »свекар«, псл. **svekrū* > сх. *svěkar*, алб. *vjehërr* »свекар«) итд. Пие. коријен ***suekur-** вјероватно треба схватити као ***sue+kur-**; уп. пие. **suesr-* (= **sue+sr-*?) и в. √ *seu-*.

Пие. √ ***(s)uep-** »под; над«⁵²²

: празнина коријена ***/(s)up-/**

→ adv, праер? ***/up-o/**

> стинд. adv ⟨úra⟩ »под«

> ав. adv ⟨upa⟩ »под«

> мик. праер ⟨u-ro⟩ /⟨h⟩uro/ »под«

> грч. праер ⟨úpó⟩ /hupó/ »под«

/ праер? ***/sup-o/**

> лат. праер ⟨sub⟩ »под«

⇒ праер? ***/up-er/**

> грч. праер, adv ⟨úpér⟩ »над«

/ праер? ***/(s)up-er/**

> лат. праер, adv ⟨super⟩ »над«

→ loc sg? ***/up-er-i/**

⇒ adv ***/up-er-i/**

> стинд. праер, adv ⟨urári⟩ »над; изнад«

> ав. праер, adv ⟨upairi⟩ »над; изнад«

> стперс. праер, adv ⟨u-p^a-r^(a)-i-y^(a)⟩ /upariy/ »над«

Пие. коријен ***(s)uep-** »под; над« гради, од празнине коријена, **(s)up-*, прилог или предлог алативног типа, пие. ***(s)up-o** (стинд. *úra* »под«, ав. *upa* »под«, мик. *u-ro* /⟨h⟩uro/ »под«, грч. *úpó* »под«, лат. *sub* »под«, стир. *fo* »под«, гот. *uf* »под; на«), и предлог локативног типа, пие. ***(s)up-er-(i)** (стинд. *urári* »над; изнад«, ав. *upairi* »над; изнад«, стперс. *u-p^a-r^(a)-i-y^(a)⟩ /upariy/ »над«, грч. *úpér* »над«, лат. *super* »над«, стир. *for* »над; на«, стнорд. *yfir* »над; преко«) итд. В. и пие. ***up-o+drk-** s.v. √ **derk-*.*

⁵²² Уочи s-mobile у пие. **(s)uep-*.

Пие. √ ***suep-** »сан«

: е-пунина коријена ***/suep-/**
 ⇒ *r/n*-основа ***/suep-r/n-/**
 ⇒ *n*-основа ***/suep-n-/**
 ⇒ *o*-основа ***/suep-n-o-/**
 → ном sg ***/suep-n-o-s/**
 > стинд. ном sg ⟨sváprnaḥ⟩ »сан«
 > став. ном sg ⟨xʷafnō⟩ »сан«
 > лат. ном sg ⟨somnus⟩ »сан«

: о-пунина коријена ***/suop-/**
 ⇒ *r/n*-основа ***/suop-r/n-/**
 ⇒ *n*-основа ***/suop-n-/**
 ⇒ *o*-основа ***/suop-n-o-/**
 → ном sg ***/suop-n-o-s/**
 > јерм. ном sg ⟨kʷown⟩ »сан«
 > грч. ном sg ⟨ὑπνος⟩ /húpnos/ »сан«

Пие. коријен ***suep-** »сан« гради: 1. од празнине коријена, ***sup-**, хетероклитичку именицу *r/n*-основâ, пие. ***sup-r/n-** (грч. indecl ὑπῶρ »приказа«), 2. од празнине коријена и *n*-основе, секундарну именицу *o*-основâ, пие. ***sup-n-o-** (псл. **sǫnǫ* > сх. сǫн, алб. *gjumë*); 3. од е-пунине коријена и *n*-основе, секундарну именицу *o*-основâ, пие. ***suep-n-o-** (тох. А *špām* »сан«, тох. Б *špane* »сан«, стинд. *sváprnaḥ* »сан«, ав. *xʷafnō* »сан«, лат. *somnus* »сан«, стнорд. *svefn* »сан«, лат. *somnus* »сан«); и, 4. од о-пунине коријена и *n*-основе, секундарну именицу *o*-основâ, пие. ***suop-n-o-** (јерм. *kʷown* »сан«, грч. ὑπνος »сан«, стир. *súan* »сан«) ИТД.

Пие. √ ***suesr-** »сестра«

: о-пунина коријена ***/suesor-/**
 ⇒ основа коријенске именице ***/suesor-/**
 → ном pl ***/suesor-es/**
 > стинд. ном pl ⟨svásāraḥ⟩ »(рођена) сестра«
 > грч. (јон.?) ном pl ⟨ἑορες⟩ /éores/ »кћи; сестра, родица«

Пие. коријен ***suesr-** (**sue+sr-?*) »сестра« гради: 1. од празнине коријена, *suesr-*, секундарну именицу *eh*₂-основâ, пие. ***suesr-eh**₂- (стпрус. *swestro* »рођена сестра«, псл. **sestra* > сх. сèстра); и, 2. од о-пунине и празнине коријена, ***suesor-** и ***suesr-**, основу коријенске именице, пие. ***suesor/suesr-** (стинд. *svásāraḥ* »(рођена) сестра«, јерм. *kʷour* »(рођена) сестра«, јон.? ἑορες »кћи; сестра, родица«, лат.

soror »(рођена) сестра«, стир. *siur* »(рођена) сестра«, стнорд. *systir* »(рођена) сестра«) итд. Пие. коријен ***suesr-** вјероватно треба схватити као ***sue+sr-**; уп. пие. ***suekr-** (***sue+kr-**?) и в. √ ***seu-**.

Пие. √ ***t-** »тај«

: празнина коријена ***/t-/**
 ⇒ pron demonstr ***/t-/**
 ⇒ о-основа ***/t-o-/**
 → nom nsg ***/t-o-d/**
 > стинд. nom nsg (tát) »тај«
 > став. nom nsg (taṭ) »тај«
 > млав. nom nsg (taṭ) »тај«
 > спперс. (t^a-) /ta-/ »овај«
 > грч. (τό) »тај«⁵²³
 > лат. (-tud) (y (is-tud) »то«)

Пие. коријен ***t-** »тај« гради, од празнине коријена, ***t-**, показну замјеницу, пие. ***t-** (стинд. *tát* »то«, став. *taṭ* »то«, млав. *taṭ* »то«, спперс. *t^a-* /ta-/ »то«, грч. *τό* »то«, лат. *is-tud* »то«, гот. *bat-a* »то«, псл. **to* > сх. *τὸ*) итд. В. и √ ***s-** и пие. ***h₂eu+t-o-** s.v. √ ***h₂eu-**.

Пие. √ ***telh₂-** »подносити«

: празнина коријена ***/tlh₂-/**
 ⇒ t-дерибат (партицип) ***/tlh₂-t-/**
 ⇒ о-основа ***/tlh₂-t-/**
 → nom sg ***/tlh₂-t-o-s/**
 > грч. nom sg (τλητός) /tlētós/ »одношљив«
 > лат. nom sg (lātus) »ношен«
 : о-пунина коријена ***/tolh₂-/**
 ⇒ m-дерибат **†/tolh₂-m-/**
 ⇒ eh₂-основа **†/tolh₂-m-eh₂-/**
 → nom sg **†/tolh₂-m-eh₂-ø/**
 > грч. nom sg (τόλμη) /tómē/ »смионост; обијест«

Пие. коријен ***telh₂-** »подносити« гради: 1. од празнине коријена, ***tlh₂-**, основу t-партиципа, пие. ***tlh₂-t-o-** (грч. *τλητός* »одношљив«, лат. *lātus* »ношен«, срвелш. *tlawdd* »слаб, болестан; сиромашан«), и именицу eh₂-основâ, пие. **†tlh₂-**

⁵²³ Код Хомера, касније члан.

eh₂- (стинд. *tulā* »вага«); и, 2. од о-пунине и празнине коријена, **tolh₂-* и **tlh₂-*, основу перфекта, пие. **te-tolh₂/tlh₂-* (хом. 1pl τέτλαμεν »подносити«, лат. (te)tulī »носити«), и именицу eh₂-основâ, пие. **tolh₂-m-eh₂-* (> *tol-m-eh₂-*, СОСИРОВ ЕФЕКАТ) (грч. τόλμη »смионост; обијест«) ИТД.

Пие. √ ***ten-** »растезати«

: празнина коријена **/tn-/*
 ⇒ *t*-партицип **/tn-t-/*
 ⇒ о-основа **/tn-t-o-/*
 → ном sg **/tn-t-o-s/*
 > стинд. ном sg (tatáh) »растегнут«
 > грч. ном sg (τατός) /tatós/ »растезљив«
 > лат. ном sg (tentus) »растегнут«
 : о-пунина коријена **/ton-/*
 ⇒ о-основа **/ton-o-/*
 → ном sg **/ton-o-s/*
 > стинд. ном sg (tānāh) »распон«
 > грч. ном sg (τόνος) /tónos/ »натезање, напињање«

Пие. коријен ***ten-** »растезати« гради: 1. од празнине коријена, **tn-*, основу атематског *nu*-презента, пие. **tn-neu/nu-* (стинд. med *tanuté* »растезати«, хом. 3sg mp τάνυταί) »растезати«, и основу *t*-партиципа, пие. **tn-t-o-* (стинд. *tatáh* »растегнут«, грч. τатός »растезљив«, лат. *tentus* »растегнут«); 2. од е-пунине коријена, **ten-*, основу тематског *i*-презента, пие. **ten-i-e/o-* (грч. τείνω »растезати«, алб. *n-den* »протезати«), и именицу *s*-основâ, пие. **ten-os/es-* (стинд. *tānaḥ* »потомство«, лат. *tenu* »замка, жица са омчом«); 3. од е-пунине и празнине коријена, **ten-* и **tn-*, основу коријенског атематског аориста, пие. **ten/tn-* (стинд. *ātan* »растегнути«); и, 4. од о-пунине коријена, **ton-*, именицу о-основâ, пие. **ton-o-* (стинд. *tānāh* »распон«, грч. τόνος »натезање, напињање«, литв. *tānas* »чир«) ИТД.

Пие. √ ***teng-** »квасити, влажити«

: е-пунина коријена **/teng-/*
 ⇒ основа коријенског презента **/teng-/*
 ⇒ основа тематског презента **/teng-e/o-/*
 → 1sg ind praes act **/teng-o-h₂/*
 > грч. 1sg ind praes act (τέγγω) /téngō/ »квасити«
 > лат. 1sg ind praes act (tingō) »квасити; бојити«

Пие. коријен ***teng-** «квасити, влажити» гради, од празнине коријена, ***teng-**, основу коријенског тематског презента, пие. ***teng-e/o-** (грч. τέγγω «квасити», лат. *tīngō* «квасити; бојити», швајц. њем. *tīnk* «влажити») ИТД.

Пие. √ ***tenh₂-** »танак«

: празнина коријена ***/tnh₂-/**
 ⇒ *u*-основа ***/tnh₂-u-/**
 > лат. nom sg (tenu-is) »танак«
 → nom sg ***/tnh₂-u-s/**
 > стинд. nom sg (tanúḥ) »танак«
 > грч. (хом.) nom sg (τανύς) /tanús/ »танак«
 : е-пунине *u*-основе ***/tnh₂-eu-/**
 ⇒ *o*-основа **†/tnh₂-eu-o-/**
 → nom npl **†/tnh₂-eu-e-h₂/**
 >> мик. nom npl (ta-na-wa) /tanaџa/ »танак«
 > грч. nom npl (τανάα) »танак«

Пие. коријен ***tenh₂-** »танак« гради, 1. од празнине коријена, ***tnh₂-**, придејв *u*-основâ, пие. ***tnh₂-u-** (стинд. *tanúḥ* »танак«, хом. *τανύς* »танак«, лат. *tenu-is* »танак«, стнорд. *þinnr* »танак«, псл. **tīnŭ-kŭ* > сх. *tāna-k*); и, 2. од празнине коријена и *u*-основе, ***tnh₂-u-**, придејеве тематских основа, пие. **†tnh₂-eu-o-** (мик. nom pl *ta-na-wa* /tanaџa/ »танак«, грч. nom npl *τανάα* »танак») и пие. **†tnh₂-eu-i-o-** (стир. *tanae* »танак«); и, 2. од е-пунине коријена и *u*-основе, ***tenh₂-u-**, придејв тематских основа, пие. **†tenh₂-u-o-** (литв. *tėvas* »танак») ИТД.

Пие. √ ***terh₁-** »бушити«

: е-пунина коријена ***/terh₁-/**
 ⇒ *tr*-дериват ***/terh₁-tr-/**
 ⇒ *o*-основа ***/terh₁-tr-o-/**
 → nom sg ***/terh₁-tr-o-m/**
 > грч. nom sg (τέρετρον) /téretron/ »сврдло«

Пие. коријен ***terh₁-** »бушити« гради: 1. од празнине коријена, ***trh₁-**, основу тематског *i*-презента, пие. ***trh₁-i-e/o-** (грч. τέρω »трти«, лит. *tiriù* »истраживати«), и основу коријенског тематског презента, пие. **†trh₁-e/o-** (псл. **tirŭ* >> сх. *tāpēm*, *trēm*); и, 2. од пунине коријена, ***terh₁-**, основу коријенског тематског презента, пие. **†terh₁-e/o-** (лат. *terō* »трти«), и инструменталну именицу *o*-основâ, пие. ***terh₁-tr-o-** (грч. τέρετρον »сврдло«, стир. *tarathar* »сврдло«) ИТД. Пие. коријен

***terh₁-** »бушити« може поријеклом бити од коријена ***terd-** (пие. pf ***te-tord/trd-** > стинд. *tatárda* »пробушити, отворити«) под условом да пие. ***terd-** > ***terh₁-** дјелством КОРТЛАНДОВОГ ЕФЕКТА.

Пие. √ ***terp-** »користити«

: е-пунина коријена ***/terp-/**

⇒ основа коријенског презента ***/terp-/**

⇒ основа тематског презента ***/terp-e/o-/**

→ 3sg ind praes med ***/terp-e-toi/**

> стинд. 3sg ind praes med ⟨tarpate⟩ »уживати«

>> грч. 3sg ind praes mp ⟨τέρπεται⟩ /térpetaj/ »радовати се«

Пие. коријен ***terp-** »користити« гради: 1. од празнине коријена, ***trp-**, основу тематског *i*-презента, пие. ***trp-i-e/o-** (стинд. *třpyati* »уживати«), основу секундарног коријенског тематског презента, пие. ***terp-e/o-** (стинд. med *tarpate* »уживати«, грч. 3sg mp тέρπεται »радовати се«, стпрус. *en-terpo* »користити«), и основу фијентива, пие. ***trp-eh₁/h₁-** (псл. **třpěti* > сх. *трпјети*); и, 2. од е-пунине и празнине коријена, ***terp-** и ***trp-**, основу коријенског тематског аориста, пие. ***terp/trp-e/o-** (стинд. *atrat* »науживати«, хом. 1pl subj med ταρπώμεθα »обрадовати се«) ИТД.

Пие. √ ***ters-** »бити сух«

: е-пунина коријена ***/ters-/**

⇒ основа коријенског презента ***/ters-/**

⇒ основа тематског презента ***/ters-e/o-/**

> грч. 1sg ind praes mp ⟨τέρσομαι⟩ /térso-maj/ »осушити се«

: о-пунина коријена ***/tors-/**

⇒ основа каузатива ***/tors-ei-/**

⇒ основа тематског презента ***/tors-ei-e/o-/**

→ 3sg ind praes act (caus) ***/tors-ei-e-ti/**

> стинд. 3sg ind praes act (caus) ⟨taršáyati⟩ »жеднити«

→ 1sg ind praes act (caus) ***/tors-ei-o-h₂/**

> лат. 1sg ind praes act ⟨torreo⟩ »жећи, пећи«

Пие. коријен ***ters-** »бити сух« гради: 1. од празнине коријена, ***trs-**, основу тематског *i*-презента, пие. ***trs-i-e/o-** (стинд. *třsyati* »бити жедан«, гот. *þaursjan* »бити

жедан«);⁵²⁴ 2. од е-пунине коријена, **ters-*, основу тематског коријенског презента, пие. **ters-e/o-* (грч. τέρσομαι »осушити се«, гот. *ga-pairsan* »осушити се«); 3. од е-пунине и празнине коријена, **ters-* и **trs-*, основу атематског коријенског презента, пие. **ters/trs-* (хет. *tar-ša-an-zi /taršanzi/* »осушити се«); и, 4. од о-пунине коријена, **tors-*, основу каузатива, пие. **tors-ei-e/o-* (стинд. *taršáyati* »жеднити«, лат. *torreo* »жећи, пећи«, стнорд. *þerra* »осушити«) ИТД.

Пие. √ **tiegʷ-* »остављати«

: е-пунина коријена **/tiegʷ-/*

⇒ основа коријенског презента **/tiegʷ-/*

⇒ основа тематског презента **/tiegʷ-e/o-/*

→ 3sg ind praes med **/tiegʷ-e-toi/*

> стинд. 3sg ind praes med ⟨tyájate⟩ »напуштати, остављати«

>> грч. 3sg ind praes mp ⟨σέβεται⟩ /sébetaj/ »стидјети се, поштовати«

Пие. коријен **tiegʷ-* »остављати« гради: 1. од е-пунине коријена, **tiegʷ-*, основу коријенског тематског презента, пие. **tiegʷ-e/o-* (стинд. med *tyájate* »напуштати, остављати«, грч. 3sg mp σέβεται »стидјети се, поштовати«); и, 2. од о-пунине коријена, **tiogʷ-*, основу каузатива, пие. **tiogʷ-ei-e/o-* (грч. σοβέω »кочоперити се; тјерати«).

Пие. √ **tkh₁-* »стицати«

: празнина коријена **/tkh₁-/*

⇒ *ur*-основа *†/tkh₁-ur-/*

→ nom sg *†/tkh₁-ur-ø/*

> грч. nom sg ⟨κτέῳρ⟩ /ktéar/ »имовина«

⇒ *u*-основа *†/tkh₁-u-/*

⇒ *o*-основа *†/tkh₁-u-o-/*

→ int pl *†/tkh₁-u-ōis/*

> стфр. dat pl ⟨ktevoys⟩ »имовина«

Пие. коријен **tkh₁-* »стицати« гради: 1. од празнине коријена, именицу *ur*-основа, **tkh₁-*, пие. **tkh₁-ur-* (грч. κτέῳρ »имовина«); и, 2. од празнине коријена и *u*-основе, *tkh₁-u-*, секундарну именицу *o*-основâ, пие. **tkh₁-u-o-* (стфр. dat pl *ktevoys* »имовина«) ИТД.

⁵²⁴ Од **trs-(i-)* је и неразријешено јерм. *t'aršamim / t'aršamim* »усахнути«.

Пие. √ ***tpeIH-** »утврда«

: о-пунина коријена ***/tpeIH-/**

⇒ *i*-основа **†/tpeIH-i-/**

→ ном sg **†/tpeIH-i-s/**

> грч. ном sg ⟨πόλις⟩ /pólis/ »град; општина; држава«

> грч. (хом. и тес. и акип.) ном sg ⟨πτόλις⟩ /ptólis/ »град; општина; држава«

Пие. коријен ***tpeIH-** »утврда« гради: 1. од празнине коријена, ***tpeIH-**, основу коријенске именице, пие. **†tpeIH-** (стинд. *púr*, gen sg *puráh* »град«) и именицу *i*-основâ, пие. **†tpeIH-i-** (литв. *pilis* »утврда; дворац«); и, 2. од о-пунине коријена, ***tpeIH-**, именицу *i*-основâ, пие. **†tpeIH-i-** (грч. πόλις, хом. и тес. и акип. πτόλις »град; општина; држава«) итд. Коријенска именица, пие. **†tpeIH-**, изворно је вјероватно имала мобилну (или хистеродинамичку) промјену, тј. ном sg ***tpeIH-s**, gen sg ***tpeIH-es** (= стинд. *puráh*); од ном sg ***tpeIH-s** апстраховано је ***tpeIH-** (одакле је онда **†tpeIH-i-**), а од gen sg ***tpeIH-es** ***tpeIH-** (одакле је онда **†tpeIH-i-**).

Пие. √ ***trei-** »три«

: празнина коријена ***/trei-/**

⇒ num card ***/trei/tri-/**

→ ном npl ***/trei-h₂/**

> стинд. ном npl num card ⟨trí⟩ »три«

> ав. ном npl num card ⟨θrī⟩ »три«

> грч. ном npl num card ⟨τρία⟩ /tría/ »три«

> лат. ном npl num card ⟨tria⟩ »три«

: е-пунина коријена ***/trei-/**

⇒ num card ***/trei/tri-/**

→ ном pl num card ***/trei-es/**

> стинд. ном cpl num card ⟨tráyaḥ⟩ »три«

> ав. ном cpl num card ⟨θrāiīō⟩ »три«

> јерм. ном cpl num card ⟨erekʻ⟩ »три«

> грч. ном cpl num card ⟨τρεις⟩ /trēs/ »три«

> грч. (еол.) ном cpl num card ⟨τρῆς⟩ /trēs/ »три«

> грч. (крит.) ном cpl num card ⟨τρῆες⟩ /trées/ »три«

> лат. ном cpl num card ⟨trēs⟩ »три«

Пие. коријен ***trei-** »три« гради: 1. од празнине коријена, ***tri-**, редни број, пие. ***tri-t-o-** (тох. А *trit* »трећи«, тох. Б *trite* »трећи«, грч. τρίτος »трећи«), и прилошки број, пие. ***tri-s** (стинд. *trih* »три пута«, грч. τρίς »три пута«, лат. *ter* »три пута«); и, 2. од

пунине и празнине коријена, **trei-* и **tri-*, главни број, пие. ***trei/tri-** (стинд. *tráyah, trî* »три«, ав. *θrāiiō, θrī* »три«, грч. *τρεῖς, τριῶ* »три«, лат. *trēs, tria* »три«, стир. *trí / trī, tre* »три«, литв. *trīs* »три«, псл. **trije* > сх. *три*) ИТД.

Пие. √ ***trem-** »дрхтати«

: е-пунина коријена ***/trem-/**
 ⇒ основа коријенског презента ***/trem-/**
 ⇒ основа тематског презента ***/trem-e/o-/**
 → 1sg ind praes act ***/trem-o-h₂/**
 > грч. 1sg ind praes act (τρέμω) /trémō/ »дрхтати«
 > лат. 1sg ind praes act (tremō) »дрхтати«

Пие. коријен ***trem-** »дрхтати« гради: 1. од е-пунине коријена, **trem-*, основу секундарног тематског коријенског презента, пие. ***trem-e/o-** (грч. *τρέμω* »дрхтати«, лат. *tremō* »дрхтати«); и, 2. од е-пунине и празнине коријена, **trem-* и **trm-*, основу атематског коријенског презента, пие. ***trem/trm-** (тох. А 3pl *tārmīñs*); и, 3. од о-пунине коријена, **trom-*, именицу о-основâ, пие. ***trom-o-** (тох. Б pl *tremi* »дрхтање«, грч. *τρόμος* »дрхтање, страх«) ИТД.

Пие. √ ***tuerk-** »резати«

: празнина коријена ***/turk-/**
 ⇒ основа коријенског презента **†/turk-/**
 > ав. (θβərəs-) »резати«
 ⇒ основа коријенске именице **†/turk-/**
 → nom sg **†/turk-s/**
 > грч. nom sg (σάρξ) /sárks/ »месо«

Пие. коријен ***tuerk-** »резати« гради, од празнине коријена, **turk-*, основу тематског коријенског презента, пие. **†turk-e/o-** (ав. *θβərəsaiti* »резати«), основу коријенске именице, пие. **†turk-** (грч. *σάρξ* »месо«), и именицу о-основâ, пие. **†turk-o-** (стир. *torc* »вепар«) ИТД.

Пие. √ ***ue** »или; као«

: е-пунина коријена ***/ue/**
 ⇒ везник ***/ue/**

Пие. коријен ***ue-** »или; као« гради, од е-пунине коријена, раставни везник или прилог, пие. ***ue** (> *uē, МОНОСИЛАБИЧКО ДУЖЕЊЕ) (стинд. vā »или«, ав. vā »или«, грч. -ε у хом. ἦ-ε, ἦ-έ »или«, лат. -ve у sī-ve »или«, ne-ve »ник, стир. vā »или«) ИТД. В. и пие. ***ue+(k^(u))sp-er-o-s s.v.** √ *k^(u)esp-.

Пие. √ ***ued-¹** »горе; ван«

: празнина коријена ***/ud-/**
 ⇒ *tr*-компаратив ***/ud-tr-/**
 : е-пунина *tr*-компаратива ***/ud-ter-/**
 ⇒ о-основа ***/ud-ter-o-/**
 → ном sg ***/ud-ter-o-s/**
 > стинд. ном sg (úttaraḥ) »горњи; следећи«
 > грч. ном sg (ὑστερος) /hústeros/ »потоњи«

Пие. коријен ***ued-** »горе; ван« гради, од празнине коријена, ***ud-**, прилог, пие. ***ud** (> *ūd, МОНОСИЛАБИЧКО ДУЖЕЊЕ) (стинд. úd »горе; из, од«, ав. us-, uz- »горе, из«, гот. ut »ван«), и *tr*-компаратив тематских основа, пие. ***ud-ter-o-** (стинд. úttaraḥ »горњи; следећи«, ὑστερος »потоњи«) ИТД.

Пие. √ ***ued-²** »вода«

: празнина коријена ***/ud-/**
 ⇒ *r/n*-основа ***/ud-r/n-/**
 : о-пунина *r*-основе ***/ud-or-/**
 → ном coll ***/ud-or-h₂/**
 > грч. ном sg (ῥῥωρ) /húdōr/ »вода«

Пие. коријен ***ued-** »вода« гради: 1. од празнине коријена, ***ud-**, колективну хетероклитичку именицу *r/n*-основâ, пие. ***ud-or/n-** (>> *ud-or/nt-) (грч. ῥῥωρ, ῥῥωτος »вода«, умб. *utur*, abl sg *une* »вода«),⁵²⁵ и секундарну именицу *eh₂*-основâ, пие. ***ud-n-eh₂-** (>> *un-d-eh₂-*) (лат. *unda* »талас«); 2. од о-пунине и празнине коријена, ***uod-** и ***ud-**, хетероклитичку именицу *r/n*-основâ, пие. ***uod/ud-r/(e)n-** (>> *uoh₁/ud-r/(e)n, КОРТЛАНДОВ ЕФЕКАТ) (хет. *wa-a-tar* /ɥatar/, gen sg *ú-ɥi₅-te-na-aš* /uɥitenaš/ »вода«, стинд. *vâḥ*, gen sg *udnaḥ*, loc sg *udáni* »вода«),⁵²⁶ и именицу *n*-основâ, пие. ***uod/ud-or/en-** (>> *uo(n)d/u(n)d-or/en-) (литв. *vanduõ* »вода«, лет. *ūdēns*

⁵²⁵ Умб. *une* од пие. ***ud-n-**, а грч. ῥῥωτος од пие. ***ud-nt-**.

⁵²⁶ Хет. *wa-a-tar* /ɥatar/ од пие. ***uod-r-**, стинд. *vâḥ* од пие. ***uoh₁-r-**.

»вода«, псл. *voda > сх. вòда); и, 3. од о-пунине коријена, *uod-, хетероклитичку именицу *r/n*-основâ, пие. ***ud-or/en-** (гот. wato, gen sg watins »вода«) ИТД.

Пие. √ ***ued-³** »стомак«

: празнина коријена ***/ud-/**
 ⇒ *r*-дерибат ***/ud-r-/**
 : е-пунина *r*-дерибата ***/ud-er-/**
 ⇒ о-основа ***/ud-er-o-/**
 → ном nsg ***/ud-er-o-m/**
 > стинд. ном nsg ⟨udáram⟩ »стомак«
 → ном msg ***/ud-er-o-/**
 > грч. ном msg ⟨ύδερως⟩ »оток«
 >> лат. ном msg ⟨uterus⟩ »стомак, утроба«

Пие. коријен ***ued-** »стомак« гради: 1. од празнине коријена и *r*-дерибата, *ud-*r-*, именицу о-основа, пие. ***ud-er-o-** (стинд. udáram »стомак«, грч. ύδερως »оток«, лат. uterus »стомак, утроба«); и, 2. од пунине коријена и *r*-дерибата, *ued-*r-*, именицу *i*-основâ, пие. ***ued-er-i-** (лат. venter »стомак«),⁵²⁷ и именицу о-основâ, пие. ***ued-er/r-o-** (литв. vėdaras »цријева; кобасица«, псл. *vėdro > сх. вјèдро) ИТД.

Пие. √ ***ueǵh-** »возити«

: е-пунина коријена ***/ueǵh-/**
 ⇒ основа коријенског презента ***/ueǵh-/**
 ⇒ основа тематског презента ***/ueǵh-e-o-/**
 → 3sg ind praes act ***/ueǵh-e-ti/**
 > стинд. 3sg ind praes act ⟨váhati⟩ »возити«
 > ав. 3sg ind praes act ⟨vazaiti⟩ »возити«
 → 1sg ind praes act ***/ueǵh-o-h₂/**
 > грч. 1sg ind praes act ⟨έχω⟩ /ékḥō/ »возити«
 > лат. 1sg ind praes act ⟨vehō⟩ »возити«
 → 3sg ipv praes act ***/ueǵh-e-tōd/**
 > грч. 3sg ipv praes act ⟨έχέτω⟩ /ekḥétō/
 > грч. (памф.) 3sg ipv praes act ⟨φεχέτω⟩ /uekḥetō?/ »возити«
 : о-пунина коријена ***/uoǵh-/**
 ⇒ о-основа ***/uoǵh-o-/**
 → ном sg ***/uoǵh-o-s/**

⁵²⁷ Назал у лат. venter »стомак« секундаран је.

- > ав. nom sg ⟨vāzō⟩ »запрежна животиња«
- > грч. nom sg ⟨ὄχος⟩ /ókʰos/ »воз, све што се носи«

Пие. коријен ***ueǵʰ-** »возити« гради: 1. од е-пунине коријена, ***ueǵʰ-**, основу коријенског тематског презента, пие. ***ueǵʰ-e/o-** (стинд. *váhati* »возити«, ав. *vazaiti* »возити«, грч. ἔχω »возити«, лат. *vehō* »возити«, памф. 3sg *ipv* φεχτω »возити«, стнорд. *vega* »помјерати, дизати, носити«, литв. *vežù* »водити«, псл. **vezq* >> сх. *vèzēm*); 2. од о-пунине коријена, ***uoǵʰ-**, именицу о-основа, пие. ***uoǵʰ-o-** (ав. *vāzō* »запрежна животиња«, грч. ὄχος »воз, све што се носи«, псл. **vozū* > сх. *vōz*); и, 3. од е-дуљине и е-пунине коријена, ***uēǵʰ-** и **ueǵʰ-**, основу сигматског аориста, пие. ***uēǵʰ/ueǵʰ-s-** (стинд. *āvākṣam* »довести, одвести«, кип. ἔφεξε »довести, одвести«, лат. *pf vēxī* »возити«) итд.

Пие. √ ***ueh₂st-** »град«

- : празнина коријена ***/uh₂st-/**
- ⇒ *u*-основа **†/uh₂st-u-/**
- nom sg **†/uh₂st-u-∅/**
- > грч. nom sg ⟨ἄστυ⟩ /ástu/ »град«
- > мик. nom sg ⟨wa-tu⟩ /ɥastu/ »град«
- : е-пунина коријена ***/ueh₂st-/**
- ⇒ *u*-основа ***/ueh₂st-u-/**
- nom sg ***/ueh₂st-u-∅/**
- > стинд. nom sg ⟨vástu⟩ »постојбина«

Пие. коријен ***ueh₂st-** »град« гради: 1. од празнине коријена, ***uh₂st-**, именицу *u*-основâ, пие. **†uh₂st-u-** (мик. *wa-tu* /ɥastu/ »град«, грч. ἄστυ »град«); и, 2. од пунине коријена, ***ueh₂st-**, именицу *u*-основâ, пие. ***ueh₂st-u-** (тох. А *wašt* »кућа«, тох. Б *ost* »кућа«, стинд. *vástu* »постојбина«) итд. Именица *u*-основâ, пие. ***ueh₂st/uh₂st-u-**, изворно је вјероватно имала протеродинамичку промјену, тј. nom sg ***ueh₂st-u-∅** (= тох. Б *ost*, стинд. *vástu*), gen sg ***uh₂st-eu-s**; од nom sg ***ueh₂st-u-∅**, gen sg ***uh₂st-eu-s** апстраховано је ***uh₂st-u-**.

Пие. √ ***ueid-** »видјети, знати«

- : празнина коријена ***/uid-/**
- ⇒ основа коријенског аориста ***/ueid/uid-/**
- ⇒ основа тематског аориста ***/ueid/uid-e/o-/**
- 3sg ind aor act ***/h₁e-uid-e-t/**
- > стинд. 3sg ind aor act ⟨ávidat⟩ »пронаћи«

> јерм. 3sg ind aor act (egit) »пронаћи«
 > хом. 3sg ind aor act (εἶδε) »видјети«
 ⇒ основа перфекта */uoid/**uid-**/
 → 1pl ind pf act */**uid-me**/
 > стинд. 1pl ind pf act (vidmá) »знати«
 > грч. (хом.) 1pl ind pf act (ἴδμεν) /ísmen/ »знати«
 ⇒ *tr*-дериват †/**uid-tr-**/
 : о-пунина *tr*-деривата †/**uid-tor-**/
 → ном sg †/**uid-tor-s**/
 > грч. ном sg (ἴστωρ) /hístōr/ »који је у чему вјешт«
 > грч. (беот.) ном sg (ῥίστωρ) /hístōr/ »који је у чему вјешт«
 : о-пунина коријена */**uoid-**/
 ⇒ основа перфекта */**uoid**/uid-/
 → 1sg ind pf act */**uoid-h₂e**/
 > стинд. 1sg ind pf act (véda) »знати«
 > грч. 1sg ind pf act (οἶδα) /ōida/ »знати«
 → 1sg ind pf act †/**uoid-h₂e-i**⁵²⁸/
 > лат. 1sg ind pf act (vīdī) »видјети«
 → 2sg ind pf act */**uoid-th₂e**/
 > стинд. 2sg ind pf act (véttha) »знати«
 > грч. 2sg ind pf act (οἶσθα) /ōistha/ »знати«

Пие. коријен ***ueid-** »видјети, знати« гради: 1. од празнине коријена, ***uid-**, именицу вршиоца радње *tr*-основâ, пие. ***uid-tor-** (грч. ἴστωρ »који је у чему вјешт«); 2. од е-пунине и празнине и коријена, ***ueid-** и ***uid-**, основу коријенског тематског аориста, пие. ***ueid/uid-e/o-** (стинд. *ávidat* »пронаћи«, став. *vīdat* »пронаћи«, јерм. *egit* »пронаћи«, хом. εἶδε »видјети«); и, 3. од о-пунине и празнине коријена, ***uoid-** и ***uid-**, основу перфекта, пие. ***uoid/uid-** (стинд. 1sg *véda*, 2sg *véttha* 1pl *vidmá* »знати«, став. 1sg *vaēdā*, млав. 3pl *vībare* »знати«, грч. 1sg οἶδα, 2sg οἶσθα, хом. 1pl ἴδμεν »знати«, лат. *vīdī* »видјети«, гот. *wait* »знати«)⁵²⁹ ИТД.

Пие. √ ***ueiH-** »снага«

: празнина коријена */**uiH-**/
 ⇒ основа коријенске именице */**uiH-**/
 → ном sg */**uiH-s**/
 > грч. ном sg (ἰς) /ís/ »сила, снага«
 > лат. ном sg (vīs) »сила, снага«

⁵²⁸ Изворно пие. ***uoid-h₂e**, в. горе.

⁵²⁹ Уочи да у овом перфекту нема редукације као иначе.

Пие. коријен ***ueiH-** »снага« гради: 1. од празнине коријена, ***uiH-**, основу коријенске именице, пие. ***uiH-** (грч. ἴς »сила, снага«, лат. *vīs* »сила, снага«); 2. од празнине коријена и *r*-деривата, ***uiH-**, именицу о-основâ, пие. ***uiH-r-o-** (тох. А *wir* »млад«, стинд. *vīrāḥ* »човјек, јунак«, ав. *virō* »човјек, јунак«, лат. *vir* »човјек«, стир. *fer* »човјек«, гот. *wair* »човјек«, литв. *vūras* »човјек; муж«);⁵³⁰ и, 3. од е-пунине коријена, ***ueiH-**, именицу *s*-основâ, пие. ***ueiH-os/es-** (стинд. *vāyaḥ* »снага; храна«) ИТД.

Пие. √ ***ueik-** »кућа«

: о-пунина коријена ***/uoik-/**
 ⇒ о-основа ***/uoik-o-/**
 → ном sg ***/uoik-o-s/**
 > стинд. ном sg ⟨veśāḥ⟩ »кућа; јавна кућа«
 > ав. ном sg ⟨vaēsō⟩ »кућни слуга«
 > грч. ном sg ⟨οἶκος⟩ /ōikos/ »кућа«
 > грч. (арк. и тес.) ном sg ⟨φοῖκος⟩ /ϕōikos/ »кућа«
 → acc sg ***/uoik-o-m/**
 > мик. acc sg ⟨wo-i-ko-(de)⟩ /ϖoikon(de)/ »кућа«
 > грч. acc sg ⟨οἶκον⟩ /ōikon/ »кућа«
 → abl sg ***/uoik-o-ed/**
 > грч. (делф.) adv ⟨φοικω⟩ /ϕoikō?/ »кућа«

Пие. коријен ***ueik-** »кућа« гради: 1. од празнине коријена, ***uiĕ-**, основу тематског коријенског презента, пие. ***uiĕ-e-o-** (стинд. *viśati* »настанити; ући«, ав. *viśaiti* »настанити; ући«), основу коријенске именице, пие. ***uiĕ-** (стинд. acc sg *viśam* »кућа, постојбина«, ав. acc sg *viśəm* »кућа, постојбина«, стперс. *vi-θa-m*^(a) /viθam/ »двор; палата«), и секундарну именицу *i*-основâ, пие. ***uiĕ-i-** (псл. **viśi* > сх. *vās* нпр. у мј. им. *Стара Вас*); и, 2. од о-пунине коријена, ***uoik-**, именицу о-основâ, пие. ***uoik-o-** (стинд. *veśāḥ* »кућа; јавна кућа«, ав. *vaēsō* »кућни слуга«, мик. acc sg *wo-i-ko* /ϖoikon/ »кућа«, грч. οἶκος, acc sg οἶκον »кућа«, лат. *vīcus* »село«) ИТД.

Пие. √ ***ueĕk-** »жељети«

: е-пунина коријена ***/ueĕk-/**
 ⇒ *nt*-партиципа **†/ueĕk-nt-/**
 : о-пунина *nt*-партиципа **†/ueĕk-ont-/**
 → ном sg **†/ueĕk-ont-s/**
 > грч. ном sg ⟨ἐκών⟩ /hekōn?/ »рад«
 > грч. (крит. и локр.) ном sg ⟨Ἐκών⟩ /ĕekōn/ »рад«

⁵³⁰ Уочи промјену »снажан« > »човјек, јунак« у праиндоевропском.

Пие. коријен ***uek-** »жељети« гради: 1. од празнине коријена, ***uk-**, основу *nt*-партиципа, пие. ***uk-ont/nt-** (стинд. gen sg *uśatáḥ*, acc sg *uśantam* »који жели«); 2. од е-пунине коријена, ***uek-**, основу *nt*-партиципа, пие. ***uek-ont-** (грч. ἐκών, крит. и локр. ἑκών »рад«); и, 3. од пунине и празнине коријена, ***uek-** и ***uk-**, основу коријенског атематског презента, пие. ***uek/uk-** (стинд. 3sg act *váṣti*, 1pl *uśmasi* »жељети«, став. *vaṣtī*, 1pl *uśmahī* »жељети«) итд. Партицип *nt*-основа, пие. ***uek/uk-ont/nt-**, изворно је вјероватно имао хистеродинамичку промјену, тј. пом msg ***uek-ont-s** (> **uek-ōn-ø*, СЕМЕРЕЊИЈЕВ ЗАКОН) (= грч. ἐκών), gen sg ***uk-ont-m** (≈ стинд. *uśantam*), acc sg ***uk-nt-es** (= стинд. *uśatáḥ*) итд.

Пие. √ ***uekʷ-** »рећи, казати«

: празнина ***/ukʷ-/**

⇒ основа редуликованог аориста ***/ue-ukʷ-/**

⇒ основа тематског аориста ***/ue-ukʷ-e/o-/**

→ 3sg ind (inj) aor act ***/(h₁e-)ue-ukʷ-e-t/**

> стинд. 3sg ind aor act ⟨ávocat⟩ »рећи, казати«

> став. 3sg inj aor act ⟨^ovaocat⟩ »рећи, казати«

>> грч. (хом.) 3sg ind aor act ⟨ἔειπε⟩ /éēipe/ (> ⟨εἶπε⟩ /ēipe/) »рећи, казати«

: е-пунина коријена ***/uekʷ-/**

⇒ s-основа ***/uekʷ-s-/**

: о-превој s-основе ***/uekʷ-os-/**

→ пом sg ***/uekʷ-os-ø/**

> грч. пом sg ⟨ἔπος⟩ /épos/ »ријеч«

> грч. (кип. и ел.) пом sg ⟨ῥέπος⟩ /ḗros/ »ријеч«

: е-превој s-основе ***/uekʷ-es-/**

→ пом sg **†/uekʷ-es-ø/**⁵³¹

> стинд. пом sg ⟨vácaḥ⟩ »ријеч; говор«

> ав. пом sg ⟨vacō⟩ »ријеч; говор«

: о-пунина коријена ***/uokʷ-/**

⇒ основа коријенске именице ***/uokʷ-/**

→ пом sg ***/uokʷ-s/**

> стинд. пом sg ⟨vák⟩ »глас; говор«

> грч. пом sg ⟨ὄψ⟩ /óps/ »глас; говор«

> лат. пом sg ⟨vōx⟩ »глас«

Пие. коријен ***uekʷ-** »рећи, казати« гради: 1. од празнине коријена, ***ukʷ-**, основу редуликованог тематског аориста, пие. ***ue-ukʷ-e/o-** (стинд. *ávocat*

⁵³¹ Изворно пие. **uekʷ-os-ø*, в. горе.

»рећи, казати«, став. °*vaosaṭ* »рећи, казати«, хом. ἔειπε, грч. εἶπε »рећи, казати«); 2. од е-пунине коријена, **uekʷ-*, именицу *s*-основâ, пие. **uekʷ-os/es-* (стинд. *vácaḥ* »ријеч; говор«, ав. *vasō* »ријеч; говор«, грч. ἔπος, кип. и ел. ῥέπος »ријеч«); 3. од е-пунине и празнине коријена, **uekʷ-* и **ukʷ-*, основу коријенског атематског презента, пие. *†uekʷ/ukʷ-* (стинд. *vákti* »говорити, казивати«); и, 4. од о-пунине коријена, **uokʷ-*, основу коријенске именице, пие. **uokʷ-* (> **uōkʷ-*, МОНОСИЛАБИЧКО ДУЖЕЊЕ) (стинд. *vák* »глас; говор«, грч. ὄψ »глас; говор«, лат. *vōx* »глас«) итд. Коријенска именица, пие. **uokʷ-*, изворно је вјероватно имала статичку промјену, тј. ном sg **uokʷ-s* (> **uōkʷ-s*, МОНОСИЛАБИЧКО ДУЖЕЊЕ) (= стинд. *vák*, лат. *vōx*), ген sg **uekʷ-s* итд.

Пие. √ **uelh₁-* »вуна«

: празнина коријена **/ulh₁-/*
 ⇒ *n*-дериват **/ulh₁-n-/*
 ⇒ *eh₂*-основа **/ulh₁-n-eh₂-/*
 → ном sg **/ulh₁-n-eh₂-ø/*
 > стинд. ном sg ⟨úṛṇā⟩ »вуна«
 > ав. ном sg ⟨varəṇā⟩ »вуна«
 > лат. ном sg ⟨lāna⟩ »вуна«
 ⇒ *s*-основа *†/ulh₁-n-s-/*
 ⇒ о-пунина *s*-основе *†/ulh₁-n-os-/*
 → ном sg *†/ulh₁-n-os-ø/*
 > грч. ном sg ⟨λῆνος⟩ /lḗnos/ »вуна«

Пие. коријен **uelh₁-* »вуна« гради: 1. од празнине коријена и *n*-деривата, **ulh₁-n-*, именицу *eh₂*-основâ, пие. **ulh₁-n-eh₂-* (стинд. *úṛṇā* »вуна«, ав. *varəṇā* »вуна«, lat. *lāna* »вуна«, гот. *wullo* »вуна«, литв. *vilna* »вуна«, псл. **vīlna* > сх. *вўна*), именицу *s*-основâ, пие. *†ulh₁-n-os/es-* (грч. λῆνος »вуна«) и именицу о-основâ, пие. *†ulh₁-n-o-* (ствелш. *gulan* »вуна«); и, 2. од е-пунине коријена и *n*-деривата, **uelh₁-n-*, именицу *s*-основâ, пие. *†uelh₁-n-os/es-* (лат. *vellus* »руно«) итд.

Пие. √ **uelkʷ-* »вук«

: празнина коријена **/ulkʷ-/*
 ⇒ о-основе **/ulkʷ-o-/*
 → ном sg **/ulkʷ-o-s/*
 >> стинд. ном sg ⟨vṛkaḥ⟩ »вук«
 > грч. ном sg ⟨λύκος⟩ /lúkos/ »вук«

Пие. коријен ***uelkʷ-** »вук« гради, од празнине коријена, ***ulkʷ-**, именицу о-основâ, пие. ***ulkʷ-o-** (> ***lukʷ-o-**)⁵³² (стинд. *vīkaḥ* »вук«, млав. *vəhrkō* »вук«, гот. *wulfs* »вук«, грч. *λύκος* »вук«, литв. *vīlkas* »вук«, псл. **vīlkū* > сх. *vŭk*, алб. *ulk / ujk* »вук«), и именицу *ih*₂-основâ, пие. ***ulkʷ-ih₂/ieh₂-** (стинд. *vīkīḥ* »вучица«, стнорд. *ylgr* »вучица«, литв. *vilkė* »вучица«)⁵³³ итд.

Пие. √ ***uemh₁-** »бљувати«

: е-пунина коријена ***/uemh₁-/**

⇒ основа коријенског атематског презента **†/uemh₁/umh₁-/**

→ 3sg ind praes act **†/uemh₁-ti/**

> стинд. 3sg ind praes act (vámiti) »бљувати«

⇒ основа *i*-презента **†/uemh₁-i-/**

: е-превој *i*-презента **†/uemh₁-ei-/**

⇒ основа тематског презента **†/uemh₁-ei-e/o-/**

→ 1sg ind praes act **†/uemh₁-ei-o-h₂/**

> грч. 1sg ind praes act грч. (ἐμέω) /eméō/ »бљувати«

Пие. коријен ***uemh₁-** »бљувати« гради: 1. гради од е-пунине и празнине коријена, ***uemh₁-** и ***umh₁-**, основу коријенског атематског презента, пие. **†uemh₁/umh₁-** (стинд. *vámiti* »бљувати«); и, 2. гради од е-пунине коријена, ***uemh₁-**, основу секундарног коријенског тематског презента, пие. **†uemh₁-e/o-** (лат. *vomō* »бљувати«), и секундарног тематског *i*-презента, пие. **†uemh₁-ei-e/o-** (грч. ἐμέω »бљувати«) итд.

Пие. √ ***uerǵ-** »рад, дјелање«

: е-пунина коријена ***/uerǵ-/**

⇒ о-основа ***/uerǵ-o-/**

→ nom sg ***/uerǵ-o-m/**

> ав. nom sg (varəzətm) »Дјелање«

> грч. nom sg (ἔργον) /érgon/ »Дјело, чин; радња«

> грч. (дор.) nom sg (ἔργον) /ǵérgon/ »Дјело, чин; радња«

: о-пунина коријена ***/uorǵ-/**

⇒ о-основа **†/uorǵ-o-/**

→ nom sg **†/uorǵ-o-m/**

> јерм. nom sg (gorc) »рад, труд«

⁵³² Услијед метатезе која је, могуће, табуистичког поријекла. (Праиндоевропљани су се од свих животиња највише плашили вукова и медвједа и обично су им табуизирали називе.)

⁵³³ Лат. *Iupus* »вук« има неочекиван исход пие. ***kʷ** (> лат. *q, c*) јер се ради о позајмљеници из сабелског.

Пие. коријен ***uerg-** »рад, дјелање« гради: 1. од празнине коријена, ***urg-**, основу тематског *i*-презента, пие. ***urg-i-e/o-** (млав. *varæziieiti* »радити, дјелати«, мик. 3sg *wo-ze* /*ɥozzei*/ »износити«, гот. *waurljan* »радити«); 2. од е-пунине коријена, ***uerg-**, именицу о-основâ, пие. ***uerg-o-** (ав. *varæzæt* »дјелање«, грч. ἔργον »дјело, чин; радња«, стнорд. *verk* »рад«), и основу тематског *i*-презента, пие. ***uerg-i-e/o-** (: **uerg-i-e/o-*, ЛЕБДЈЕЋИ ПРЕВОЈ) (хом. ῥέζω »чинити; жртвовати«); и, 3. од о-пунине коријена, ***uorg-**, именицу о-основâ, пие. ***uorg-o-** (јерм. *gorc* »рад, труд«) итд.

Пие. √ ***ues-1** »одијевати«

: празнина коријена ***/ues-/**
 ⇒ *mn*-основа ***/ues-mn-/**
 → ном sg ***/ues-mn-ø/**
 > стинд. ном sg (*vásma*) »одјећа, рухо«
 > грч. ном sg (εἶμα) /*hēma*/ »одјећа, рухо«

Пие. коријен ***ues-** »одијевати« гради: 1. од е-пунине коријена, ***ues-**, основу атематског *nu*-презента, пие. ***ues-nu-** (јерм. *z-genowm* »одијевати«, јон. εἰνῦμι »одијевати«), и именицу *mn*-основâ, пие. ***ues-mn-** (стинд. *vásma* »одјећа, рухо«, грч. εἶμα »одјећа, рухо«); и, 2. од е-пунине и празнине коријена, ***ues-** и ***ues-**, основу атематског коријенског презента, пие. ***ues/us-** (хет. 3sg med *ú-e-eš-ta* /*uešta*/ »одијевати«, стинд. med *váste* »бити одјевен«, став. med *vastē* »бити одјевен«, хом. pf εἶμαι »бити одјевен«) итд.

Пие. √ ***ues-2** »прољеће«

: пунина коријена ***/ues-/**
 ⇒ *r*-основа ***/ues-r-/**
 → ном sg ***/ues-r-ø/**
 > грч. ном sg (ἔαρ) »прољеће«

Пие. коријен ***ues-** »прољеће« гради: 1. од е-пунине коријена, ***ues-**, именицу *r*-основа, пие. ***ues-r-** (> **uēs-r-*, МОНОСИЛАБИЧКО ДУЖЕЊЕ?) (ав. loc sg *varri* »прољеће«, грч. ἔαρ »прољеће«, лат. *vēr* »прољеће«); 2. од е-пунине коријена и *n*-основе, ***ues-n-**, секундарну именицу *eh*₂-основâ, пие. ***ues-n-eh₂-** (псл. **vesna* > сх. *věсна*); и, 3. од о-пунине коријена и *r*-основе, ***uos-r-**, секундарну именицу *eh*₂-основâ, пие. ***uos-er-eh₂-** (литв. *vāsara* »љето«) итд. Изворно јамачно хетероклитичка именица *r/n*-основâ, али изворни тип промјене није познат. (Можда статички, тј. ном sg **uos-r-ø*, gen sg **ues-n-s*?)

Пие. √ ***uet-** «година»

: празнина ***/ut-/**

⇒ основа коријенске именице ***/ut-/**

⇒ композитум ***/per+ut-/**

→ acc sg ***/per+ut-∅/**

> стинд. adv ⟨parút⟩ «лани»

→ loc sg ***/per+ut-i/**

> јерм. adv ⟨herow⟩ «лани»

> мик. adv ⟨pe-ru-si-⟩ /perusi-/ (у *pe-ru-si-nu-wo* /perusinucos/ «лањски»)

> грч. adv ⟨πέρουσι⟩ /pérusi/ «лани»

> грч. (дор.) adv ⟨πέρυτι⟩ /péruti/ «лани»

: е-пунина коријена ***/uet-/**

⇒ s-основа ***/uet-s-/**

: о-пунина s-основе ***/uet-os-/**

> лат. nom sg ⟨vetus⟩ «стар»

→ nom sg ***/uet-os-∅/**

> мик. nom sg ⟨we-to⟩ /uetos/ «година»

> грч. nom sg ⟨ἔτος⟩ /étos/ «година»

> грч. дијал. nom sg ⟨φέτος⟩ /uétos/ «година»

Пие. коријен ***uet-** «година» гради: 1. од празнине коријена, основу композитне коријенске именице, пие. ***per+ut-**, прилог акузативног поријекла, пие. ***per+ut-∅** (стинд. *parút* «лани»), прилог локативног поријекла, пие. ***per+ut-i** (јерм. *herow* «лани», мик. *pe-ru-si-* /perusi-/ «лањски», грч. πέρουσι «лани»);⁵³⁴ 2. од е-пунине коријена, ***uet-**, основу коријенске именице, пие. ***uet-** (хет. dat / loc sg *ú-i-it-ti* /uitti/ «година»), и именицу s-основâ, пие. ***uet-os/es-** (мик. *we-to* /uetos/ «година», грч. ἔτος, дијал. фέτος «година», лат. *vetus* «стар», алб. *vit* / *vjet* «година»); и, 3. од е-пунине и *us*-деривата, ***uet-us-**, придјев тематских основа, пие. ***uet-us-o-** (литв. *vėtušas* «стар», псл. **vetŭxŭ* > сх. *вѣтах*) итд. В. и √ ***per-**¹.

⁵³⁴ Изворно локативи ове именице.

ИНДЕКС ПРИМЈЕРА ПРЕМА ПРАИНДООЕВРОПСКОМ КОРИЈЕНУ

У овом поглављу налази се индекс примјера према индоевропском коријену. Он служи да би се сви примјери који се у тексту приручника налазе могли пронаћи у *Етимолошком рјечнику примјера* (у којем су одреднице поређане по индоевропском коријену). Поредак слова у индексима начелно је онај латинички, с тим да у различитим индексима од тога постоје различита одступања. У индексима у којима има више ријечи експлицитан поредак слова дат је одмах испод наслова индекса.

ПРАИНДООЕВРОПСКИ

(*b, b^h, d, d^h, e, ē, g, g^h, ḡ, ḡ^h, g^v, g^{vh}, h₁, h₂, h₃, h, i, k, k^v, l, m, n, o, ō, p, r, s, t, u*)

†/bel-i-/	√ * bel-	†/b ^h eid ^h /b ^h id ^h -e/o-/	√ * b^heid^h-
†/bel-i-s/	√ * bel-	†/b ^h eid ^h -o-/	√ * b^heid^h-
†/bel-o-/	√ * bel-	†/b ^h elh ₃ -mn-/	√ * b^helh₃-
†/bel-o-m/	√ * bel-	†/b ^h elh ₃ -os-/	√ * b^helh₃-
†/bel-ter-o-/	√ * bel-	†/b ^h elh ₃ -t-o-/	√ * b^helh₃-
†/bel-ter-o-s/	√ * bel-	*/b ^h end ^h -er/r-o-/	√ * b^hend^h-
†/bol-is-i-o-/	√ * bel-	†/b ^h end ^h -o/e-/	√ * b^hend^h-
*/b ^h e-b ^h oh ₂ u/b ^h h ₂ u-/	√ * b^heh₂u-	†/b ^h end ^h -r-o-s/	√ * b^hend^h-
†/b ^h e-b ^h oid ^h /b ^h id ^h -/	√ * b^heid^h-	†/b ^h end ^h -u-/	√ * b^hend^h-
*/b ^h eh ₂ /b ^h h ₂ -/	√ * b^heh₂-	†/b ^h end ^h -u-s/	√ * b^hend^h-
†/b ^h eh ₂ /b ^h h ₂ -s-/	√ * b^heh₂-	†/b ^h enḡ ^h -e/o-/	√ * b^henḡ^h-
†/b ^h eh ₂ g-e/o-/	√ * b^heh₂g-	*/b ^h er/b ^h r-/	√ * b^her-
†/b ^h eh ₂ g-o-/	√ * b^heh₂g-	*/b ^h er-e/o-/	√ * b^her-
†/b ^h eh ₂ (ḡ)-eh ₂ -/	√ * b^heh₂(ḡ)-	†/b ^h er-e-i/	√ * b^her-
*/b ^h eh ₂ (ḡ)-o-/	√ * b^heh₂(ḡ)-	†/b ^h er-e-mi/	√ * b^her-
*/b ^h eh ₂ (ḡ)-o-s/	√ * b^heh₂(ḡ)-	†/b ^h er-e-t/	√ * b^her-
*/b ^h eh ₂ -m-eh ₂ -/	√ * b^heh₂-	*/b ^h er-mn/men-/	√ * b^her-
*/b ^h eh ₂ u-/b ^h h ₂ u-/	√ * b^heh₂u-	*/b ^h er-mn-ø/	√ * b^her-
*/b ^h eh ₂ -ti/	√ * b^heh₂-	*/b ^h er-o-h ₂ /	√ * b^her-
*/b ^h eh ₂ -ti-/	√ * b^heh₂-	*/b ^h eud ^h -e/o-/	√ * b^heud^h-
†/b ^h eh ₂ u-e/o-/	√ * b^heh₂u-	*/b ^h eud ^h -e-ti/	√ * b^heud^h-
*/b ^h eid ^h -e/o-/	√ * b^heid^h-	*/b ^h eud ^h -os/es-/	√ * b^heud^h-

†/b ^h h ₁ g-e/o-/	√ * b^heh₁g-	*/deh ₁ -mn-/	√ * deh₁-
*/b ^h h ₂ -d ^h i/	√ * b^heh₂-	*/deh ₂ i-uer-/	√ * deh₂i-
*/b ^h h ₂ u-mn/men-/	√ * b^heh₂u-	†/deh ₂ i-uer-i-/	√ * deh₂i-
†/b ^h h ₂ u-i-e/o-/	√ * b^heh₂u-	†/deh ₂ i-uer-o-/	√ * deh₂i-
*/b ^h h ₂ u-t-o-/	√ * b^heh₂u-	*/deh ₂ i-uer-s/	√ * deh₂i-
†/b ^h nd ^h -t-o-/	√ * b^hend^h-	*/deh ₃ /dh ₃ -/	√ * deh₃-
*/b ^h ng ^h -u-/	√ * b^heng^h-	*/deh ₃ -r-e-h ₂ /	√ * deh₃-
*/b ^h ng ^h -u-s/	√ * b^heng^h-	*/deh ₃ -r-o-/	√ * deh₃-
†/b ^h oh ₁ g-e/o-/	√ * b^heh₁g-	*/deh ₃ -r-o-m/	√ * deh₃-
†/b ^h oid ^h -ei-e/o-/	√ * b^heid^h-	*/deh ₃ -tor/tr-/	√ * deh₃-
*/b ^h olh ₃ -i-o-/	√ * b^helh₃-	*/deik ^h -e/o-/	√ * deik^h-
*/b ^h olh ₃ -i-o-m/	√ * b^helh₃-	†/deik ^h -nu-/	√ * deik^h-
*/b ^h ond ^h -ei-e/o-/	√ * b^hend^h-	†/deik ^h -nu-mi/	√ * deik^h-
*/b ^h ond ^h -o-/	√ * b^hend^h-	*/deik ^h -o-h ₂ /	√ * deik^h-
†/b ^h ong ^h -ei-e/o-/	√ * b^heng^h-	*/dei-u-ih ₂ -/	√ * dei-
*/b ^h or-ei-e/o-/	√ * b^her-	*/dei-u-o-/	√ * dei-
*/b ^h or-o-/	√ * b^her-	*/dekm/	√ * dekm-
*/b ^h oud ^h -ei-e/o-/	√ * b^heud^h-	*/dekm-o-/	√ * dekm-
*/b ^h reh ₁ -ur-/	√ * b^hreh₁-	*/dekm-t-/	√ * dekm-
*/b ^h reh ₁ -ur-ø/	√ * b^hreh₁-	*/dekm-t-o-/	√ * dekm-
*/b ^h reh ₂ -ter/tr-/	√ * b^hreh₂-	*/deks-i-n-o-/	√ * deks-
*/b ^h reh ₂ -ter-/	√ * b^hreh₂-	*/deks-i-ter-o-/	√ * deks-
†/b ^h reh ₂ -ter-ei/	√ * b^hreh₂-	*/deks-i-ter-o-s/	√ * deks-
*/b ^h reh ₂ -ter-ns/	√ * b^hreh₂-	*/deks-i-u-o-/	√ * deks-
*/b ^h reh ₂ -ter-s/	√ * b^hreh₂-	*/deks-i-u-o-s/	√ * deks-
*/b ^h reh ₂ -tr-m/	√ * b^hreh₂-	†/deks-u-o-/	√ * deks-
*/b ^h reh ₂ -tr-s/	√ * b^hreh₂-	*/demh ₁ -e/o-/	√ * demh₁-
*/b ^h ud ^h -t-o-/	√ * b^heud^h-	†/dem-o-/	√ * dem-
*/b ^h u-ne/n-d ^h -/	√ * b^heud^h-	†/dem-o-s/	√ * dem-
*/de-deh ₃ /dh ₃ -/	√ * deh₃-	*/dem-s/	√ * dem-
†/de-deh ₃ -ti/	√ * deh₃-	*/dem-s+pot-/	√ * dem- , * pet ⁻¹
*/de-dork ^h /drk ^h -/	√ * derk^h-	*/dem-s(+) ^h pot-i(/eh ₂)-/	√ * dem- , * pet ⁻¹
*/de-dork ^h -e/	√ * derk^h-	*/dem-s(+) ^h pot-i-s/	√ * dem- , * pet ⁻¹
†/de-duoi/dui-/	√ * duei-	*/der-e/o-/	√ * der ⁻²

*/derk/drk-e/o-/	√ * derk-	†/dmh ₁ -t-o-s/	√ * demh₁-
*/der-u-ø/	√ * der ⁻¹	†/dm-ōu-/	√ * dem-
*/der-u-s/	√ * der ⁻¹	*/dom/dem-/	√ * dem-
*/deik/deik-s-/	√ * deik-	*/dom-o-/	√ * dem-
*/dēr-i-/	√ * der ⁻²	*/dom-o-s/	√ * dem-
*/dēr-i-s/	√ * der ⁻²	*/dom-s/	√ * dem-
*/dh ₁ -i-e/o-/	√ * deh₁-	*/dom-u-/	√ * dem-
*/dh ₁ -t-o-/	√ * deh₁-	*/dor/dr-u/eu-/	√ * der ⁻¹
*/dh ₁ -t-o-s/	√ * deh₁-	*/dor-u-ø/	√ * der ⁻¹
*/dh ₃ ǵ ^h -m-o-/	√ * deh₃ǵ^h-	†/dor-u-e(-?)/	√ * der ⁻¹
*/dh ₃ ǵ ^h -m-o-s/	√ * deh₃ǵ^h-	*/dr-eu-s/	√ * der ⁻¹
*/dh ₃ -ti-/	√ * deh₃-	*/drk-t-o-/	√ * derk-
*/dh ₃ -t-o-/	√ * deh₃-	*/dr-ti-/	√ * der ⁻²
*/dh ₃ -t-o-s/	√ * deh₃-	*/dr-t-o-/	√ * der ⁻²
†/di-deh ₁ -/	√ * deh₁-	*/dr-t-o-s/	√ * der ⁻²
*/di-deh ₃ /dh ₃ -/	√ * deh₃-	*/dr-u-/	√ * der ⁻¹
†/di-deh ₃ -ti/	√ * deh₃-	†/dr-uh ₂ -/	√ * der ⁻¹
*/di-eu-ø/	√ * dei-	*/dr-u-m-o-/	√ * der-
*/di-eu-m/	√ * dei-	†/duei-os/es-/	√ * duei-
*/di-eu-ø (ph ₂ -ter-ø)/	√ * dei-	†/duei-os-ø/	√ * duei-
*/di-ēu-s/	√ * dei-	†/duei-s-o-/	√ * duei-
†/dik-e/o-/	√ * deik-	*/du-i+dḱmt-/	√ * dekm-
†/dik-e-ti/	√ * deik-	*/du-i+dḱm-t-i-(h ₁)/	√ * deu- , * dekm-
†/di-n-eh ₂ -/	√ * dei-	*/du-i-s/	√ * deu-
†/di-n-i-/	√ * dei-	*/du-o(-h ₁)/	√ * deu-
*/di-u/eu-/	√ * dei-	*/du-o-h ₁ +dekm/	√ * deu- , * dekm-
*/di-u-ei/	√ * dei-	†/d ^h e-d ^h eh ₁ /d ^h h ₁ -/	√ * d^heh₁-
*/di-u-es/	√ * dei-	†/d ^h e-d ^h eh ₁ -ti/	√ * d^heh₁-
*/di-u-i/	√ * dei-	*/d ^h e-d ^h ors/d ^h rs-/	√ * d^hers-
*/di-u-i-o-/	√ * dei-	*/d ^h eǵ ^h -om-s/	√ * d^heǵ^h-
*/di-u-i-o-s/	√ * dei-	*/d ^h eh ₁ /d ^h h ₁ -/	√ * d^heh₁-
*/di-u-os/	√ * dei-	†/d ^h eh ₁ -s-/	√ * d^heh₁-
*/dḱm-t-om/	√ * dekm-	†/d ^h eh ₁ -s-es/	√ * d^heh₁-
†/dmh ₁ -t-o-/	√ * demh₁-	†/d ^h eh ₁ -s-i-o-/	√ * d^heh₁-

*/d ^h eh ₁ -t-o-/	√ * d^heh₁-	*/d ^h (u)enh ₂ -/	√ * d^h(u)enh₂-
†/d ^h eiǵ ^h /d ^h iǵ ^h -/	√ * d^heiǵ^h-	*/d ^h ugh ₂ -ter/tr-/	√ * d^huegh₂-
†/d ^h eiǵ ^h -o-/	√ * d^heiǵ^h-	*/d ^h ugh ₂ -ter-s-/	√ * d^huegh₂-
†/d ^h eiǵ ^h -os/es-/	√ * d^heiǵ^h-	*/d ^h ugh ₂ -tr-os-/	√ * d^huegh₂-
†/d ^h ǵ ^h -em-el-o-/	√ * d^hǵ^h-	*/d ^h uH-m-o-/	√ * d^heuH-
*/d ^h ǵ ^h -em-m/	√ * d^hǵ^h-	*/d ^h uH-m-o-s/	√ * d^heuH
*/d ^h ǵ ^h -m-es/	√ * d^hǵ^h-	†/d ^h (u)nh ₂ -t-o-/	√ * d^h(u)enh₂-
*/d ^h ǵ ^h -m-on/n-/	√ * d^hǵ^h-	†/d ^h (u)nh ₂ -t-o-s/	√ * d^h(u)enh₂-
*/d ^h ǵ ^h -om/m-/	√ * d^hǵ^h-	†/gleub ^h -e/o-/	√ * gleub^h-
†/d ^h ǵ ^h -om-o-/	√ * d^hǵ^h-	†/gleub ^h -o-h ₂ /	√ * gleub^h-
*/d ^h ǵ ^h -om-s/	√ * d^hǵ^h-	*/glkt-/	√ * gelkt-
*/d ^h ǵ ^u hei/d ^h ǵ ^u hi-/	√ * d^hǵ^uhei-	*/glkt-ø/	√ * gelkt-
†/d ^h ǵ ^u hi-neH/nH-/	√ * d^hǵ^uhei-	†/glub ^h -e/o-/	√ * gleub^h-
†/d ^h ǵ ^u hi-nu-e/o-/	√ * d^hǵ^uhei-	†/glub ^h -o-h ₂ /	√ * gleub^h-
*/d ^h ǵ ^u hi-ti-/	√ * d^hǵ^uhei-	*/ǵ ^h os-ti+pot-i-/	√ * ǵ^hes-, *pet⁻¹
*/d ^h ǵ ^u hi-t-o-/	√ * d^hǵ^uhei-	†/ǵ ^h rei(H)-mh ₁ n-o-/	√ * ǵ^hreiH-
*/d ^h h ₁ -s-o-/	√ * d^heh₁-	†/ǵ ^h riH-i-e/o-/	√ * ǵ^hreiH-
*/d ^h h ₁ -s-o-s/	√ * d^heh₁-	*/ǵe-ǵonh ₁ /ǵnh ₁ -/	√ * ǵenh₁-
*/d ^h h ₁ -s-ōis/	√ * d^heh₁-	†/ǵenh ₁ -es-ø/	√ * ǵenh₁-
*/d ^h h ₁ -t-o-/	√ * d^heh₁-	*/ǵenh ₁ -os/es-/	√ * ǵenh₁-
*/d ^h h ₁ -t-o-m/	√ * d^heh₁-	*/ǵenh ₁ -os-ø/	√ * ǵenh₁-
*/d ^h h ₁ -t-o-s/	√ * d^heh₁-	*/ǵenh ₁ -tor/tr-/	√ * ǵenh₁-
†/d ^h i-d ^h eh ₁ /d ^h h ₁ -/	√ * d^heh₁-	*/ǵenh ₁ -tr-ih ₂ -/	√ * ǵenh₁-
†/d ^h i-d ^h eh ₁ -ti/	√ * d^heh₁-	*/ǵen-u-/	√ * ǵen-
†/d ^h iǵ ^h -eh ₂ -/	√ * d^heh₁-	*/ǵen-u-ø/	√ * ǵen-
†/d ^h i-ne/n-ǵ ^h -e/o-/	√ * d^heiǵ^h-	*/ǵen-u-s/	√ * ǵen-
*/d ^h oiǵ ^h -o-/	√ * d^heiǵ^h-	†/ǵerh ₂ -e/o-/	√ * ǵerh₂-¹
*/d ^h oiǵ ^h -o-s/	√ * d^heiǵ^h-	†/ǵerh ₂ -en-/	√ * ǵerh₂-²
†/d ^h reg ^h -e/o-/	√ * d^hreg^h-	*/ǵerh ₂ -es-/	√ * ǵerh₂-¹
*/d ^h rog ^h -o-/	√ * d^hreg^h-	*/ǵerh ₂ -es-ø/	√ * ǵerh₂-¹
*/d ^h rog ^h -o-s/	√ * d^hreg^h-	*/ǵerh ₂ -es-s/	√ * ǵerh₂-¹
*/d ^h rs-neu/nu-/	√ * d^hers-	*/ǵerh ₂ -n-o-/	√ * ǵerh₂-²
*/d ^h rs-u-/	√ * d^hers-	*/ǵerh ₂ -n-o-s/	√ * ǵerh₂-²
*/d ^h rs-u-s/	√ * d^hers-	*/ǵerh ₂ /ǵrh ₂ -ont/nt-/	√ * ǵerh₂-¹

*/ǵerh ₂ -ont-s/	√ *ǵerh ₂ - ¹	†/ǵ ^h e-ǵ ^h eh ₁ /ǵ ^h h ₁ -/	√ *ǵ ^h eh ₁ -
†/ǵerh ₂ -ōu-i-o-/	√ *ǵerh ₂ - ²	†/ǵ ^h e-ǵ ^h eh ₁ -ti/	√ *ǵ ^h eh ₁ -
*/ǵeus-e/o-/	√ *ǵeus-	†/ǵ ^h eh ₁ /ǵ ^h h ₁ -/	√ *ǵ ^h eh ₁ -
*/ǵeus-e-toi/	√ *ǵeus-	*/ǵ ^h ei-m-en/on-/	√ *ǵ ^h ei-
*/ǵeus-o-/	√ *ǵeus-	*/ǵ ^h ei-om-s/	√ *ǵ ^h ei-
*/ǵi-genh ₁ /gnh ₁ -e/o-/	√ *ǵenh ₁ -	†/ǵ ^h elh ₃ -en-o-/	√ *ǵ ^h elh ₃ -
*/gnh ₃ -i-e/o-/	√ *ǵneh ₃ -	*/ǵ ^h es-r-/	√ *ǵ ^h es-
*/gnh ₃ -men/mn-/	√ *ǵneh ₃ -	†/ǵ ^h es/ǵ ^h s-r/er-/	√ *ǵ ^h es-
*/ǵneh ₃ -sk-e/o-/	√ *ǵneh ₃ -	*/ǵ ^h es-r-s/	√ *ǵ ^h es-
*/ǵneh ₃ -sk-o-h ₂ /	√ *ǵneh ₃ -	†/ǵ ^h es-t-o-/	√ *ǵ ^h es-
*/ǵneh ₃ -t-o-/	√ *ǵneh ₃ -	†/ǵ ^h eu/ǵ ^h u-/	√ *ǵ ^h eu-
†/ǵn-eu-o-/	√ *ǵen-	†/ǵ ^h eu-e/o-/	√ *ǵ ^h eu-
*/ǵn-eu-s/	√ *ǵen-	*/ǵ ^h eu-men/mn-/	√ *ǵ ^h eu-
*/ǵnh ₁ -t-o-/	√ *ǵenh ₁ -	*/ǵ ^h eu-mn-ø/	√ *ǵ ^h eu-
*/ǵnh ₁ -t-o-s/	√ *ǵenh ₁ -	†/ǵ ^h i-ǵ ^h eh ₁ /ǵ ^h h ₁ -/	√ *ǵ ^h eh ₁ -
*/ǵnh ₃ -sk-e/o-/	√ *ǵneh ₃ -	*/ǵ ^h i-em-m/	√ *ǵ ^h ei-
*/ǵnh ₃ -sk-o-h ₂ /	√ *ǵneh ₃ -	†/ǵ ^h i-ǵ ^h eh ₁ -ti/	√ *ǵ ^h eh ₁ -
*/ǵnh ₃ -ti-/	√ *ǵneh ₃ -	†/ǵ ^h i-ǵ ^h eu/ǵ ^h u-/	√ *ǵ ^h eu-
*/ǵnh ₃ -t-o-/	√ *ǵneh ₃ -	*/ǵ ^h i-m/em/om-/	√ *ǵ ^h ei-
*/ǵnh ₃ -t-o-s/	√ *ǵneh ₃ -	*/ǵ ^h i-m-o-/	√ *ǵ ^h ei-
†/ǵomb ^h -e/o-/	√ *ǵemb ^h -	*/ǵ ^h i-om-s/	√ *ǵ ^h ei-
*/ǵomb ^h -o-/	√ *ǵemb ^h -	†/ǵ ^h lh ₃ -i-/	√ *ǵ ^h elh ₃ -
*/ǵomb ^h -o-s/	√ *ǵemb ^h -	†/ǵ ^h lh ₃ -r-/	√ *ǵ ^h elh ₃ -
*/ǵonh ₁ -o-/	√ *ǵenh ₁ -	†/ǵ ^h lh ₃ -r-ei-o-/	√ *ǵ ^h elh ₃ -
*/ǵon-u-/	√ *ǵen-	†/ǵ ^h lh ₃ -r-ei-o-s/	√ *ǵ ^h elh ₃ -
*/ǵon-u-ø/	√ *ǵen-	†/ǵ ^h lh ₃ -r-o-/	√ *ǵ ^h elh ₃ -
†/ǵon-u-r-/	√ *ǵen-	†/ǵ ^h lh ₃ -r-o-s/	√ *ǵ ^h elh ₃ -
*/ǵous-ei-e/o-/	√ *ǵeus-	†/ǵ ^h lh ₃ -u-/	√ *ǵ ^h elh ₃ -
†/ǵrh ₂ -eh ₁ /h ₁ -/	√ *ǵerh ₂ - ¹	*/ǵ ^h elh ₃ -u-o-/	√ *ǵ ^h elh ₃ -
†/ǵus-e/o-/	√ *ǵeus-	†/ǵ ^h olh ₃ -t-o-/	√ *ǵ ^h elh ₃ -
†/ǵus-e-toi/	√ *ǵeus-	*/ǵ ^h s-er-m/	√ *ǵ ^h es-
*/ǵus-ti-/	√ *ǵeus-	*/ǵ ^h s-r-os/	√ *ǵ ^h es-
*/ǵus-t-o-/	√ *ǵeus-	†/ǵ ^h ueh ₁ r-/	√ *ǵ ^h ueh ₁ r-
*/ǵus-tu-/	√ *ǵeus-	†/ǵ ^h ueh ₁ r-i-/	√ *ǵ ^h ueh ₁ r-

†/ǵ ^h ueh ₁ r-o-/	√ *ǵ ^h ueh ₁ r-	†/g ^u lb ^h -u-s-/	√ *g ^u elb ^h -
*/ǵ ^h ueh ₁ r-s/	√ *ǵ ^h ueh ₁ r-	†/g ^u lh ₂ -eh ₁ -/	√ *g ^u elh ₂ -
†/ǵ ^h ueh ₁ r-u-o-/	√ *ǵ ^h ueh ₁ r-	*/g ^u lh ₂ -en-o-/	√ *g ^u elh ₂ -
*/ǵ ^h u-ti-/	√ *ǵ ^h eu-	†/g ^u lh ₂ -n-d-/	√ *g ^u elh ₂ -
*/ǵ ^h u-t-o-/	√ *ǵ ^h eu-	*/g ^u n-eh ₂ -/	√ *g ^u en-
*/g ^u eh ₂ /g ^u h ₂ -/	√ *g ^u eh ₂ -	†/g ^u ieh ₂ -/	√ *g ^u ieh ₂ -
*/g ^u eh ₂ -men/mn-/	√ *g ^u eh ₂ -	*/g ^u ieh ₂ -s/	√ *g ^u ieh ₂ -
*/g ^u eh ₃ /g ^u h ₃ -u/eu-/	√ *g ^u eh ₃ - ¹	†/g ^u ih ₂ -eh ₂ -/	√ *g ^u ieh ₂ -
*/g ^u eh ₃ -u-m/	√ *g ^u eh ₃ - ¹	*/g ^u ih ₂ -o-/	√ *g ^u ieh ₂ -
†/g ^u elb ^h -u-/	√ *g ^u elb ^h -	*/g ^u ih ₂ -o-s/	√ *g ^u ieh ₂ -
†/g ^u elb ^h -u-s/	√ *g ^u elb ^h -	*/g ^u lb ^h -u-s/	√ *g ^u elb ^h -
†/g ^u elh ₁ -ur-/	√ *g ^u elh ₁ -	*/g ^u lh ₂ -en-o-s/	√ *g ^u elh ₂ -
†/g ^u elh ₁ -ur-ø/	√ *g ^u elh ₁ -	*/g ^u m-i-e/o-/	√ *g ^u em-
†/g ^u elh ₂ -on-d-i-o-/	√ *g ^u elh ₂ -	*/g ^u m-sk-e/o-/	√ *g ^u em-
*/g ^u em/g ^u m-/	√ *g ^u em-	*/g ^u m-ti-/	√ *g ^u em-
*/g ^u en-eh ₂ /h ₂ -/	√ *g ^u en-	*/g ^u m-t-o-/	√ *g ^u em-
*/g ^u en/g ^u n-eh ₂ /h ₂ -/	√ *g ^u en-	*/g ^u m-t-o-s/	√ *g ^u em-
*/g ^u en-h ₂ -ø/	√ *g ^u en-	†/g ^u h ⁿ -e/o-/	√ *g ^u h ⁿ en-
*/g ^u en-i(h ₂)-/	√ *g ^u en-	*/g ^u n-eh ₂ -ø/	√ *g ^u en-
*/g ^u ēh ₃ -u-s/	√ *g ^u eh ₃ - ¹	*/g ^u n-eh ₂ -s/	√ *g ^u en-
†/g ^u h ₃ -eu+k ^u olH-o-/	√ *g ^u eh ₃ - ¹ , *k ^u elH-	†/g ^u oh ₃ -t-o-/	√ *g ^u eh ₃ - ¹
†/g ^u h ₃ -eu+k ^u olH-o-s/	√ *g ^u eh ₃ - ¹ , *k ^u elH-	*/g ^u oh ₃ -u-i-o-/	√ *g ^u eh ₃ - ¹
*/g ^u h ₃ -eu+peh ₂ -/	√ *g ^u eh ₃ - ¹ , *peh ₂ - ²	*/g ^u olb ^h -o-/	√ *g ^u elb ^h -
*/g ^u h ₃ -eu-m/	√ *g ^u eh ₃ - ¹	†/g ^u on-eh ₂ -/	√ *g ^u en-
*/g ^u h ₃ -eu-s/	√ *g ^u eh ₃ - ¹	†/g ^u on-eh ₂ -ø/	√ *g ^u en-
†/g ^u h ₃ -i-et-o-/	√ *g ^u eh ₃ - ²	*/g ^u on-eh ₂ -ih ₂ -ø/	√ *g ^u en-
†/g ^u h ₃ -i-o-/	√ *g ^u eh ₃ - ²	†/g ^u rh ₂ -u-/	√ *g ^u reh ₂ -
†/g ^u h ₃ -i-o-s/	√ *g ^u eh ₃ - ²	*/g ^u rh ₂ -u-s/	√ *g ^u reh ₂ -
†/g ^u h ₃ -i-t-eh ₂ -/	√ *g ^u eh ₃ - ²	*/g ^u rh ₂ -u-t-o-/	√ *g ^u reh ₂ -
†/g ^u h ₃ -i-u-e/o-/	√ *g ^u eh ₃ - ²	*/g ^u h ^e -g ^u h ⁿ -e/o-/	√ *g ^u h ⁿ en-
*/g ^u h ₃ -i-u-o-/	√ *g ^u eh ₃ - ²	*/g ^u h ^e -g ^u h ⁿ -e-t/	√ *g ^u h ⁿ en-
†/g ^u h ₃ -i-u-ot-o-/	√ *g ^u eh ₃ - ²	*/g ^u h ⁿ -e/o-/	√ *g ^u h ⁿ en-
†/g ^u h ₃ -sk-e/o-/	√ *g ^u eh ₃ - ¹	*/g ^u h ⁿ -e/o-/	√ *g ^u h ⁿ en-
†/g ^u h ₃ -t-o-/	√ *g ^u eh ₃ - ¹	†/g ^u h ⁿ -i-e/o-/	√ *g ^u h ⁿ en-

*g ^u her-e/o-/	√ * g^uher-	*/h ₁ e-k ^m h ₂ -e-t/	√ * k^mh₂-
*g ^u her-m-o-/	√ * g^uher-	†/h ₁ e ^k u-/	√ * h₁e^ku-
*g ^u her-m-o-s/	√ * g^uher-	*/h ₁ e ^k u-eh ₂ -/	√ * h₁e^ku-
*g ^u her-os-ø/	√ * g^uher-	*/h ₁ e ^k u-o-/	√ * h₁e^ku-
*g ^u her-os/es-/	√ * g^uher-	*/h ₁ e-lik ^u -e-t/	√ * leik^u-
*g ^u h ⁿ -t-o-/	√ * g^uhⁿ-	*/h ₁ e ^l k-es-ø/	√ * h₁e^lk-
†g ^u h ^{on} -ei-e/o-/	√ * g^uhⁿ-	*/h ₁ e ^l k-os/es-/	√ * h₁e^lk-
*g ^u h ^{or} -m-o-s/	√ * g^uher-	*/h ₁ e ^l k-os-ø/	√ * h₁e^lk-
†g ^u h ^r -eh ₁ /h ₁ -/	√ * g^uher-	*/h ₁ en/	√ * h₁en
†g ^u h ^r -neu/nu-/	√ * g^uher-	*/h ₁ en(-)/	√ * h₁en
*/h ₁ e-b ^h h ₂ u-t/	√ * b^hh₂u-	†/h ₁ en+ǵ ⁿ -u-eh ₂ -/	√ * h₁en, *ǵⁿ-
*/(h ₁ e-)g ^u eh ₂ -m/	√ * g^ueh₂-	†/h ₁ en+ǵ ⁿ -u-eh ₂ -ø/	√ * h₁en, *ǵⁿ-
*/(h ₁ e-)g ^u eh ₂ -t/	√ * g^ueh₂-	*/h ₁ en-ter-o-/	√ * h₁en
*/h ₁ ed/h ₁ d-/	√ * h₁ed-	*/h ₁ en-tos/	√ * h₁en
*/h ₁ ed-e/o-/	√ * h₁ed-	*/h ₁ ep-i/	√ * h₁ep
*/h ₁ e-dh ₃ -to/	√ * dh₃-	†/h ₁ ers-eh ₂ -/	√ * h₁ers-
*/h ₁ ed-mi/	√ * h₁ed-	*/h ₁ es-si/	√ * h₁es⁻¹
†/h ₁ ed-o-/	√ * h₁ed-	*/h ₁ e-steh ₂ -m/	√ * steh₂-
*/h ₁ ed-o-h ₂ /	√ * h₁ed-	*/h ₁ es/h ₁ s-/	√ * h₁es-
*/h ₁ eǵ/	√ * h₁eǵ⁻¹	*/h ₁ es/h ₁ s-nt-/	√ * h₁es-
†/h ₁ eǵ/h ₁ ǵ-/	√ * h₁eǵ⁻²	*/h ₁ es-ti/	√ * h₁es⁻¹
*/h ₁ eǵ+h ₂ +o-m/	√ * h₁eǵ⁻¹	†/h ₁ e-stl-eh ₁ -m/	√ * stel-
*/h ₁ eǵ+o-h ₂ /	√ * h₁eǵ⁻¹	*/(h ₁ e-)ue-uk ^u -e-t/	√ * uek^u-
†/h ₁ eǵ+o-h ₂ +o-m/	√ * h₁eǵ⁻¹	*/h ₁ euHd ^h -n-s/	√ * h₁euHd^h-
*/h ₁ eǵ ^h -s/	√ * h₁eǵ^h-	†/h ₁ euHd ^h -r-/	√ * h₁euHd^h-
†/h ₁ e-h ₁ ǵ-t/	√ * h₁eǵ⁻²	†/h ₁ euHd ^h -r-o-/	√ * h₁euHd^h-
†/h ₁ e-h ₁ oǵ/h ₁ ǵ-/	√ * h₁eǵ⁻²	*/h ₁ eus-e/o-/	√ * h₁eus-
*/h ₁ e-h ₁ ug ^{uh} -/	√ * h₁ueg^{uh}-	*/h ₁ eus-e-ti/	√ * h₁eus-
*/h ₁ e-h ₁ ug ^{uh} -e/o-/	√ * h₁ueg^{uh}-	*/h ₁ eus-o-h ₂ /	√ * h₁eus-
*/h ₁ e-h ₁ ug ^{uh} -e-toi/	√ * h₁ueg^{uh}-	*/h ₁ ēus/h ₁ eus-s-/	√ * h₁eus-
*/h ₁ e-h ₃ r-to/	√ * h₃er-	*/h ₁ ge-h ₁ gor/h ₁ gr-/	√ * h₁ger-
*/h ₁ ei/h ₁ i-/	√ * h₁ei-	*/h ₁ ge-h ₁ gor-e/	√ * h₁ger-
*/h ₁ ei-ont/h ₁ i-nt-/	√ * h₁ei-	*/h ₁ ieh ₁ /h ₁ ih ₁ -/	√ * h₁ieh₁-
*/h ₁ ei-ti/	√ * h₁ei	†/h ₁ ii-h ₁ ieh ₁ /h ₁ ih ₁ -/	√ * h₁ieh₁-

†/h ₁ ii-h ₁ ieh ₁ -mi/	√ * h₁ieh₁-	*/h ₁ ouHd ^h -r-ø/	√ * h₁euHd^h-
*/h ₁ i-mes/	√ * h₁ei-	†/h ₁ reg ^u -es-ø/	√ * h₁reg^u-
*/h ₁ i-ont-es/	√ * h₁ei-	*/h ₁ reg ^u -os/es-/	√ * h₁reg^u-
†/h ₁ leng ^{uh} -ios/is-/	√ * h₁leng^{uh}-	*/h ₁ reg ^u -os-ø/	√ * h₁reg^u-
*/h ₁ leng ^{uh} -t-o-/	√ * h₁leng^{uh}-	*/h ₁ reud ^h -e/o-/	√ * h₁reud^h-
†/h ₁ leng ^{uh} -u-o-/	√ * h₁leng^{uh}-	†/h ₁ reud ^h -o-/	√ * h₁reud^h-
*/h ₁ leud ^h -e/o-/	√ * h₁leud^h-	*/h ₁ reud ^h -os/es-/	√ * h₁reud^h-
*/h ₁ leud ^h -er-o-/	√ * h₁leud^h-	†/h ₁ rg ^u -men-/	√ * h₁reg^u-
*/h ₁ leud ^h -er-o-s/	√ * h₁leud^h-	†/h ₁ rg ^u -uont-/	√ * h₁reg^u-
†/h ₁ leud ^h -o-/	√ * h₁leud^h-	*/h ₁ roud ^h -o-/	√ * h₁reud^h-
*/h ₁ leud ^h -i-/	√ * h₁leud^h-	*/h ₁ rud ^h -r-o-/	√ * h₁reud^h-
*/h ₁ lng ^{uh} -r-o-/	√ * h₁leng^{uh}-	*/h ₁ rud ^h -r-o-s/	√ * h₁reud^h-
*/h ₁ lng ^{uh} -r-o-s/	√ * h₁leng^{uh}-	*/h ₁ s-enti/	√ * h₁es-¹
*/h ₁ lng ^{uh} -u-/	√ * h₁leng^{uh}-	*/h ₁ s-u-/	√ * h₁es-²
*/h ₁ lng ^{uh} -u-s/	√ * h₁leng^{uh}-	†/h ₁ ued-mon-/	√ * h₁ued-
†/h ₁ loud ^h -ei-e/o-/	√ * h₁leud^h-	*/h ₁ ued-n-e-h ₂ /	√ * h₁ued-
*/h ₁ m-e/	√ * h₁em-	*/h ₁ ued-n-o-/	√ * h₁ued-
*/h ₁ m-é/	√ * h₁em-	*/h ₁ ued-n-h ₂ /	√ * h₁ued-
*/h ₁ m-oi/	√ * h₁em-	†/h ₁ uerǵ-e/o-/	√ * h₁uerǵ-
*/h ₁ m-ói/	√ * h₁em-	†/h ₁ uerǵ-o-/	√ * h₁uerǵ-
*/h ₁ m-o-s/	√ * h₁em-	†/h ₁ uHd ^h -mn/men-/	√ * h₁euHd^h-
†/h ₁ n(-)/	√ * h₁en	*/h ₁ uHd ^h -r-ø/	√ * h₁euHd^h-
*/h ₁ n-ter/	√ * h₁en	†/h ₁ uHd ^h -r/n-/	√ * h₁euHd^h-
*/h ₁ o-h ₁ k̑-ios-ø/	√ * h₁ek̑-	*/h ₁ e-uid-e-t /	√ * ueid-
*/h ₁ o-h ₁ k̑-u-/	√ * h₁ek̑-	†/h ₁ uog ^{uh} -ei-e/o-/	√ * h₁ueg^{uh}-
*/h ₁ o-h ₁ k̑-u-s/	√ * h₁ek̑-	†/h ₁ uog ^{uh} -et-/	√ * h₁ueg^{uh}-
†/h ₁ o/h ₁ -h ₁ s-u-/	√ * h₁es-	†/h ₁ urǵ-en-o-/	√ * h₁uerǵ-
*/h ₁ op-i/	√ * h₁ep-	*/h ₁ us-t-o-/	√ * h₁eus-
†/h ₁ ors-i-/	√ * h₁ers-	*/h ₂ ed/	√ * h₂ed
†/h ₁ ors-i-s/	√ * h₁ers-	†/h ₂ eg ^h -e/o-/	√ * h₂eg^h-
*/h ₁ ors-o-/	√ * h₁ers-	†/h ₂ eg ^h -o-/	√ * h₂eg^h-
*/h ₁ ors-o-s/	√ * h₁ers-	*/h ₂ eg ^h -os/es-/	√ * h₂eg^h-
*/h ₁ ouHd ^h -er-ø/	√ * h₁euHd^h-	*/h ₂ eg̑-e/o-/	√ * h₂eg̑-
†/h ₁ ouHd ^h -r/n-/	√ * h₁euHd^h-	†/h ₂ eg̑-e-i/	√ * h₂eg̑-

†/h ₂ eǵ-e-mi/	√ * h₂eǵ-	*/h ₂ elb ^h -o-s/	√ * h₂elb^h-
*/h ₂ eǵ-e-ti/	√ * h₂eǵ-	*/h ₂ el-i-o-/	√ * h₂el-
*/h ₂ eǵ-men/mn-/	√ * h₂eǵ-	*/h ₂ el-i-o-d/	√ * h₂el-
*/h ₂ oǵ-m-o-/	√ * h₂eǵ-	*/h ₂ el-i-o-s/	√ * h₂el-
*/h ₂ eǵ-o-h ₂ /	√ * h₂eǵ-	*/h ₂ enh ₁ /h ₂ nh ₁ -/	√ * h₂enh₁-
*/h ₂ eǵ-r-o-/	√ * h₂eǵ-	*/h ₂ enh ₁ -l-o-s/	√ * h₂enh₁-
*/h ₂ eǵ-r-o-s/	√ * h₂eǵ-	*/h ₂ enh ₁ -m-o-/	√ * h₂enh₁-
†/h ₂ eg ^u -n-ent-/	√ * h₂eg^u-	*/h ₂ enh ₁ -m-o-om/	√ * h₂enh₁-
*/h ₂ eg ^u -n-o-/	√ * h₂eg^u-	*/h ₂ enh ₁ -m-o-s/	√ * h₂enh₁-
*/h ₂ eg ^u -n-o-s/	√ * h₂eg^u-	†/h ₂ enk-e/o-/	√ * h₂enh₁-
*/h ₂ eid ^h -e/o-/	√ * h₂eid^h-	*/h ₂ enk-ul-o-/	√ * h₂enh₁-
†/h ₂ eid ^h -i-/	√ * h₂eid^h-	*/h ₂ en(t)-b ^h -o-h ₁ /	√ * h₂ent-
*/h ₂ eid ^h -o-/	√ * h₂eid^h-	†/h ₂ ent/h ₂ nt-/	√ * h₂ent-
*/h ₂ eid ^h -o-s/	√ * h₂eid^h-	†/h ₂ ent-h ₂ /	√ * h₂ent-
†/h ₂ eid ^h -u-/	√ * h₂eid^h-	*/h ₂ ent-i/	√ * h₂ent-
*/h ₂ ei-u-∅/	√ * h₂ei-	†/h ₂ ent-m/	√ * h₂ent-
†/h ₂ ei-u-en/on-/	√ * h₂ei-	*/h ₂ ep-o/	√ * h₂ep-
†/h ₂ ei-u-es-i/	√ * h₂ei-	*/h ₂ erh ₃ -i-e/o-/	√ * h₂erh₃-
*/h ₂ ei-u-o-/	√ * h₂ei-	*/h ₂ erh ₃ -i-o-h ₂ /	√ * h₂erh₃-
†/h ₂ ei-u-os/es-/	√ * h₂ei-	†/h ₂ erh ₃ -tl/d ^h -o-/	√ * h₂erh₃-
*/h ₂ eǵ-mon/men-/	√ * h₂eǵ¹-	*/h ₂ erh ₃ -tr-o-/	√ * h₂erh₃-
*/h ₂ eǵ-mon-m/	√ * h₂eǵ¹-	*/h ₂ erh ₃ -tr-o-m/	√ * h₂erh₃-
†/h ₂ eǵ-mon-o-m/	√ * h₂eǵ¹-	*/h ₂ erh ₃ /h ₂ rh ₃ -uer/uen-/	√ * h₂erh₃-
*/h ₂ eǵ-r-i-/	√ * h₂eǵ²-	*/h ₂ ertk-/	√ * h₂ertk-
*/h ₂ eǵ-r-o-/	√ * h₂eǵ²-	*/h ₂ eug-e/o-/	√ * h₂eug-
†/h ₂ eǵs-eh ₂ -/	√ * h₂eǵs-	†/h ₂ eug-ei-e/o-/	√ * h₂eug-
*/h ₂ eǵs-i-/	√ * h₂eǵs-	†/h ₂ eug-os/es-/	√ * h₂eug-
*/h ₂ eǵs-i-l-eh ₂ -/	√ * h₂eǵs-	*/h ₂ eu/h ₂ u-i/ei-/	√ * h₂eu⁻²
*/h ₂ eǵs-i-s/	√ * h₂eǵs-	†/h ₂ eu-i-et-o-/	√ * h₂eu⁻²
†/h ₂ eǵs-o-/	√ * h₂eǵs-	*/h ₂ eu-o-/	√ * h₂eu⁻¹
†/h ₂ eǵs-on-/	√ * h₂eǵs-	*/h ₂ eus-os/es-/	√ * h₂eus-
†/h ₂ eǵs-on-s/	√ * h₂eǵs-	*/h ₂ eus-os-s/	√ * h₂eus-
*/h ₂ eǵs-o-s/	√ * h₂eǵs-	†/h ₂ eus-os-s-eh ₂ -∅/	√ * h₂eus-
*/h ₂ elb ^h -o-/	√ * h₂elb^h-	†/h ₂ eus-r-/	√ * h₂eus-

<i>*/h₂eus-r-eh₂-/</i>	√ <i>*h₂eus-</i>	<i>*/h₂rǵ-r-o-/</i>	√ <i>*h₂erǵ-</i>
<i>*/h₂eu+t-o-/</i>	√ <i>*h₂eu-¹, *t-</i>	<i>*/h₂rǵ-r-o-s-/</i>	√ <i>*h₂erǵ-</i>
<i>*/h₂eu+t-o-s/</i>	√ <i>*h₂eu-¹, *t-</i>	<i>*/h₂r-h₂r-e/o-/</i>	√ <i>*h₂er-</i>
<i>†/h₂g^h-nu/neu-/</i>	√ <i>*h₂eg^h-</i>	<i>*/h₂rtk-o-/</i>	√ <i>*h₂ertk-</i>
<i>*/h₂i-eu-s/</i>	√ <i>*h₂ei-</i>	<i>*/h₂rtk-o-s/</i>	√ <i>*h₂ertk-</i>
<i>†/h₂i-h₂ues-e/o-/</i>	√ <i>*h₂ues-</i>	<i>†/h₂r-t-o-/</i>	√ <i>*h₂er-</i>
<i>†/h₂i-ou-h₁n-o-/</i>	√ <i>*h₂ei-</i>	<i>*/h₂st-er/or/r-/</i>	√ <i>*h₂est-</i>
<i>†/h₂i-u+g^uh₃-i-es-/</i>	√ <i>*h₂ei-, *g^ueh₃-²</i>	<i>*/h₂st-er-l-eh₂-/</i>	√ <i>*h₂est-</i>
<i>†/h₂i-u+g^uh₃-i-es-s/</i>	√ <i>*h₂ei-, *g^ueh₃-²</i>	<i>*/h₂st-er-l-eh₂-∅/</i>	√ <i>*h₂es-</i>
<i>*/h₂i-u-h₁n/h₁n-/</i>	√ <i>*h₂ei-</i>	<i>*/h₂st-er-m/</i>	√ <i>*h₂est-</i>
<i>†/h₂k¹-mor-o-/</i>	√ <i>*h₂ek¹-</i>	<i>†/h₂st-er-on/n-/</i>	√ <i>*h₂est-</i>
<i>*/h₂leks-e/o-/</i>	√ <i>*h₂leks-</i>	<i>*/h₂st-er-s/</i>	√ <i>*h₂es-</i>
<i>*/h₂leks-e-ti/</i>	√ <i>*h₂leks-</i>	<i>*/h₂st-or-es/</i>	√ <i>*h₂es-</i>
<i>*/h₂leks-o-h₂/</i>	√ <i>*h₂leks-</i>	<i>*/h₂st-or-m/</i>	√ <i>*h₂est-</i>
<i>*/h₂ner/h₂nr-/</i>	√ <i>*h₂ner-</i>	<i>*/h₂st-r-om/</i>	√ <i>*h₂est-</i>
<i>*/h₂ner-o-/</i>	√ <i>*h₂ner-</i>	<i>*/h₂st-r-os/</i>	√ <i>*h₂est-</i>
<i>†/h₂ner-on-/</i>	√ <i>*h₂ner-</i>	<i>†/h₂ueg-s-o-h₂/</i>	√ <i>*h₂ueg-</i>
<i>*/h₂ner-s/</i>	√ <i>*h₂ner-</i>	<i>*/h₂ueh₁/h₂uh₁-/</i>	√ <i>*h₂ueh₁-</i>
<i>*/h₂nt-b^{hi}/</i>	√ <i>*h₂ent-</i>	<i>*/h₂ueh₁-e/o-/</i>	√ <i>*h₂ueh₁-</i>
<i>*/h₂nt/h₂ent-b^h-o-/</i>	√ <i>*h₂ent-</i>	<i>*/h₂ueh₁-ent/nt-o-/</i>	√ <i>*h₂ueh₁-</i>
<i>*/h₂oǵ-m-o-s/</i>	√ <i>*h₂eg-</i>	<i>*/h₂ueh₁-nt-/</i>	√ <i>*h₂ueh₁-</i>
<i>*/h₂oi/h₂i-u/eu-/</i>	√ <i>*h₂ei-</i>	<i>†/h₂ues/h₂us-/</i>	√ <i>*h₂ues-</i>
<i>*/h₂oi-u-∅/</i>	√ <i>*h₂ei-</i>	<i>*/h₂ues-e/o-/</i>	√ <i>*h₂ues-</i>
<i>*/h₂oi-u-∅+k^u-i-d/</i>	√ <i>*h₂ei-, *k^u-</i>	<i>†/h₂uēs/h₂ues-s-/</i>	√ <i>*h₂ues-</i>
<i>*/h₂ok¹-r-i-s/</i>	√ <i>*h₂ek¹-²</i>	<i>†/h₂ug-s-e/o-/</i>	√ <i>*h₂ueg-</i>
<i>†/h₂onh₁-m-o-/</i>	√ <i>*h₂enh₁-</i>	<i>†/h₂uos-ei-e/o-/</i>	√ <i>*h₂ues-</i>
<i>†/h₂onk-eh₂-/</i>	√ <i>*h₂enh₁-</i>	<i>†/h₂uh₁-ent/nt-/</i>	√ <i>*h₂ueh₁-</i>
<i>*/h₂onk-o-/</i>	√ <i>*h₂enh₁-</i>	<i>†/h₂uog-s-ei-e-ti/</i>	√ <i>*h₂ueg-</i>
<i>*/h₂onk-o-s/</i>	√ <i>*h₂enk-</i>	<i>*/h₂ueh₁-ti/</i>	√ <i>*h₂ueh₁-</i>
<i>*/h₂ōu-i-o-/</i>	√ <i>*h₂eu-²</i>	<i>*/h₂ues-e-ti/</i>	√ <i>*h₂ues-</i>
<i>*/h₂ōu-i-o-m/</i>	√ <i>*h₂eu-²</i>	<i>†/h₂ues-s-m/</i>	√ <i>*h₂ues-</i>
<i>†/h₂p-o/</i>	√ <i>*h₂ep-</i>	<i>†/h₂uog-s-ei-e/o-/</i>	√ <i>*h₂ueg-</i>
<i>†/h₂po-neh₁/</i>	√ <i>*h₂ep-</i>	<i>†/h₂uog-s-i-e/o-/</i>	√ <i>*h₂ueg-</i>
<i>*/h₂rǵ-nt-o-/</i>	√ <i>*h₂erǵ-</i>	<i>†/h₂us-os/es-/</i>	√ <i>*h₂eus-</i>

†/h ₂ us-os-s/	√ * h₂eus-	*/h ₃ em-s-o-/	√ * h₃em-
†/h ₂ us-sk'-e/o-/	√ * h₂eus-	*/h ₃ m-s-os/	√ * h₃em-
*/h ₃ b ^h reuH-s/	√ * h₃b^hreuH-	*/h ₃ em-s-o-s/	√ * h₃em-
†/h ₃ b ^h rēuH-eh ₂ -/	√ * h₃b^hreuH-	*/h ₃ er/h ₃ r-/	√ * h₃er-
*/h ₃ b ^h ruH-/	√ * h₃b^hreuH-	†/h ₃ erb ^h -/	√ * h₃erb^h-
*/h ₃ b ^h ruH-os/	√ * h₃b^hreuH-	†/h ₃ er-os/es-/	√ * h₃er-
*/h ₃ b ^h ruH-s/	√ * h₃b^hreuH-	*/h ₃ esth ₁ -/	√ * h₃esth₁-
*/h ₃ d-ent-m/	√ * h₃dent-	*/h ₃ esth ₁ -∅/	√ * h₃esth₁-
*/h ₃ d-nt-es/	√ * h₃dent-	†/h ₃ esth ₁ -ei-o-/	√ * h₃esth₁-
†/h ₃ dnt-u-/	√ * h₃dent-	*/h ₃ esth ₁ -i/ōi-/	√ * h₃esth₁-
*/h ₃ dont/h ₃ dnt-/	√ * h₃dent-	*/h ₃ esth ₁ -i-∅/	√ * h₃esth₁-
*/h ₃ dont-i-/	√ * h₃dent-	†/h ₃ esth ₁ -ei-o-m/	√ * h₃esth₁-
*/h ₃ dont-m/	√ * h₃dent-	†/h ₃ esth ₁ -n-/	√ * h₃esth₁-
*/h ₃ d-ont-m/	√ * h₃dent-	*/h ₃ eu-i-/	√ * h₃eu-
*/h ₃ ed-/	√ * h₃ed-	*/h ₃ eu-ik-eh ₂ -/	√ * h₃eu-
†/h ₃ ed-e/o-/	√ * h₃ed-	*/h ₃ eu-i-s/	√ * h₃eu-
*/h ₃ ed-i-e/o-/	√ * h₃ed-	*/h ₃ eu-i-o-m/	√ * h₃eu-i-
*/h ₃ ed-i-o-h ₂ /	√ * h₃ed-	†/h ₃ eu-i+peh ₂ -/	√ * h₃eu- , * peh₂-²
*/h ₃ ed-os/es-/	√ * h₃ed-	†/h ₃ i-h ₃ er/h ₃ r-/	√ * h₃er-
*/h ₃ eg ^{uh} -i-/	√ * h₃eg^{uh}-	*/h ₃ meiǵ ^h -e/o-/	√ * h₃meiǵ^h-
*/h ₃ eg ^{uh} -i-s/	√ * h₃eg^{uh}-	*/h ₃ meiǵ ^h -e-ti/	√ * h₃meiǵ^h-
*/h ₃ ek ^{teh} ₃ /	√ * h₃ek^{teh}₃	*/h ₃ meiǵ ^h -o-h ₂ /	√ * h₃meiǵ^h-
*/h ₃ ek ^{teh} ₃ (-u)/	√ * h₃ek^{teh}₃	*/h ₃ miǵ ^h -l-eh ₂ -/	√ * h₃meiǵ^h-
†/h ₃ ek ^u /h ₃ k ^u -/	√ * h₃ek^u-	*/h ₃ miǵ ^h -l-eh ₂ -∅/	√ * h₃meiǵ^h-
†/h ₃ ek ^u -el-o-/	√ * h₃ek^u-	†/h ₃ mi-ne/n-ǵ ^h -e/o-/	√ * h₃meiǵ^h-
†/h ₃ ek ^u -en/on/n-/	√ * h₃ek^u-	*/h ₃ moiǵ ^h -o-/	√ * h₃meiǵ^h-
†/h ₃ ek ^u -i-/	√ * h₃ek^u-	†/h ₃ ng ^{uh} -l-eh ₂ -/	√ * h₃neg^{uh}-
*/h ₃ ek ^u -ih ₁ /	√ * h₃ek^u-	†/h ₃ ng ^{uh} -u-/	√ * h₃neg^{uh}-
*/h ₃ ek ^u /h ₃ k ^u -s-/	√ * h₃ek^u-	*/h ₃ neh ₃ -mn-∅/	√ * h₃neh₃-
†/h ₃ ek ^u /h ₃ k ^u -s-n-/	√ * h₃ek^u-	*/h ₃ neh ₃ -mn/men-/	√ * h₃neh₃-
*/h ₃ em-es-m/	√ * h₃em-	*/h ₃ nh ₃ -men/mn-/	√ * h₃neh₃-
†/h ₃ em-es-o-/	√ * h₃em-	*/h ₃ nh ₃ -men-s/	√ * h₃neh₃-
†/h ₃ em-es-o-s/	√ * h₃em-	*/h ₃ nh ₃ -mn-∅/	√ * h₃neh₃-
*/h ₃ em-os-s/	√ * h₃em-	*/h ₃ noh ₃ -mn-/	√ * h₃neh₃-

*/h ₃ noh ₃ -mn-ø/	√ * h₃neh₃-	†/Hih ₂ ǵ-n-o-s/	√ * Hieh₂ǵ-
*/h ₃ ong ^{uh} -/	√ * h₃neg^{uh}-	†/Hi-H(-)n-o-/	√ * Hei-
†/h ₃ ong ^{uh} -eh ₂ -/	√ * h₃neg^{uh}-	*/Hik ^u -en-/	√ * Hiek^u-
†/h ₃ ong ^{uh} -l-o-/	√ * h₃neg^{uh}-	†/Hik ^u -r-eh ₂ -/	√ * Hiek^u-
*/h ₃ orb ^h -i-o-/	√ * h₃erb^h-	†/Hik ^u -r-o-/	√ * Hiek^u-
*/h ₃ orb ^h -o-/	√ * h₃erb^h-	*/Hi-o-/	√ * Hi-
*/h ₃ osd-o-/	√ * h₃esd-	*/Hi-o-d/	√ * Hi-
*/h ₃ osd-o-s/	√ * h₃esd-	†/Hioh ₁ -r-eh ₂ -/	√ * Hieh₁-
*/h ₃ rb ^h -/	√ * h₃erb^h-	†/Hioh ₁ -r-eh ₂ -ø/	√ * Hieh₁-
*/h ₃ rb ^h -o-/	√ * h₃erb^h-	*/Hio ^u -r-ø/	√ * Hiek^u-
*/h ₃ reǵ-e/o-/	√ * h₃reǵ-	*/Hi-o-s/	√ * Hi-
*/h ₃ reǵ-o-h ₂ /	√ * h₃reǵ-	†/Hoi-k-o-/	√ * Hei-
*/h ₃ rēǵ/h ₃ reǵ-/	√ * h₃reǵ-	†/Hoi-n-o-/	√ * Hei-
*/h ₃ rēǵ/h ₃ reǵ-s-/	√ * h₃reǵ-	*/Hoi-u-o-/	√ * Hei-
†/h ₃ rǵ-u-/	√ * h₃reǵ-	*/Hoi-u-o-s/	√ * Hei-
*/h ₃ r-i-e/o-/	√ * h₃er-	†/ieh ₂ /ih ₂ -/	√ * ieh₂-
†/h ₃ r-ne/n-ǵ-/	√ * h₃reǵ-	*/ieh ₂ -ter/tr-/	√ * ieh₂-
*/h ₃ r-neu/nu-/	√ * h₃er-	*/ieh ₂ -ter-s/	√ * ieh₂-
*/h ₃ roǵ-o-/	√ * h₃reǵ-	†/ieh ₃ /ih ₃ -/	√ * ieh₃-
†/Hieh ₁ -r/n-/	√ * Hieh₁-	*/ieh ₃ /ioh ₃ -o-/	√ * ieh₃-
†/Hieh ₁ -r-eh ₂ -/	√ * Hieh₁-	*/ieh ₃ -t-o-/	√ * ieh₃-
†/Hieh ₁ -r-en-/	√ * Hieh₁-	*/ieh ₃ -t-o-s/	√ * ieh₃-
*/Hieh ₁ -r-o-/	√ * Hieh₁-	*/ies-e/o-/	√ * ies-
*/Heh ₂ m-or-h ₂ /	√ * Heh₂m-	*/ies-e-ti/	√ * ies-
†/Hieh ₂ ǵ-e/o-/	√ * Hieh₂ǵ-	*/ies-o-h ₂ /	√ * ies-
†/Hieh ₂ ǵ-n-o-/	√ * Hieh₂ǵ-	*/ies-tu-/	√ * ies-
†/Hieh ₂ ǵ-n-o-s/	√ * Hieh₂ǵ-	†/ieug/iug-e/o-/	√ * ieug-
*/Hiek ^u -n-s/	√ * Hiek^u-	*/ieug-es-h ₂ /	√ * ieug-
*/Hiek ^u -r-ø/	√ * Hiek^u-	*/ieug-os/es-/	√ * ieug-
*/Hiek ^u -r/n-/	√ * Hiek^u-	†/iorǵ-/	√ * ierǵ
†/Hiēk ^u -r/n-/	√ * Hiek^u-	*/iorǵ-o-/	√ * ierǵ-
†/Hiēk ^u -r-ø/	√ * Hiek^u-	*/iorǵ-o-s/	√ * ierǵ-
†/Hih ₂ ǵ-i-o-/	√ * Hieh₂ǵ-	†/iorǵ-s/	√ * ierǵ-
†/Hih ₂ ǵ-n-o-/	√ * Hieh₂ǵ-	*/iug-o-/	√ * ieug-

*/iu-ne/n-g-/	√ *i<u>eu</u>g-	*/kērd-ø/	√ *<u>ke</u>rd-
*/ish ₁ -r-o-/	√ *i<u>esh</u>₁-	†/kērd-i-/	√ *<u>ke</u>rd-
*/ish ₁ -r-o-s/	√ *i<u>esh</u>₁-	*/kiHu-on-/	√ *<u>kei</u>Hu-
*/iug-o-m/	√ *i<u>eu</u>g-	*/kiHu-on-s/	√ *<u>kei</u>Hu-
†/kenh ₁ -e/o-/	√ *<u>ken</u>h₁-	*/kleu/klu-/	√ *<u>kle</u>u-
†/kenh ₁ -mn-/	√ *<u>ken</u>h₁-	*/kleu/klu-e/o-/	√ *<u>kle</u>u-
†/kenh ₁ -t-o-/	√ *<u>ken</u>h₁-	†/kleu-es-ø/	√ *<u>kle</u>u-
†/kerH-i-e/o-/	√ *(s)<u>ker</u>H-	*/kleu-os/es-/	√ *<u>kle</u>u-
*/keuh ₁ -e/o-/	√ *<u>keuh</u>₁-	*/kleu-os-ø/	√ *<u>kle</u>u-
†/kort-u-/	√ *<u>kret</u>-	†/kl-ne/n-u-/	√ *<u>kle</u>u-
*/kouh ₁ -ei-e/o-/	√ *<u>keuh</u>₁-	*/klu-t-o-/	√ *<u>kle</u>u-
*/kouh ₁ -ei-o-h ₂ /	√ *<u>keuh</u>₁-	*/klu-t-o-s/	√ *<u>kle</u>u-
†/kouh ₁ -i-/	√ *<u>keuh</u>₁-	†/kneu-dh-e/o-/	√ *<u>kneu</u>-
†/kouh ₁ -o-/	√ *<u>keuh</u>₁-	†/knu-e/o-/	√ *<u>kneu</u>-
*/kret-o-s/	√ *<u>kret</u>-	†/koiHu-i-/	√ *<u>kei</u>Hu-
†/kret-os/es-/	√ *<u>kret</u>-	†/koi-m-eh ₂ -/	√ *<u>kei</u>-
†/kret-u-/	√ *<u>kret</u>-	†/koi-m-o-/	√ *<u>kei</u>-
†/kret-u-s/	√ *<u>kret</u>-	*/krd-es/	√ *<u>ker</u>d-
*/kreuh ₂ -s-/	√ *<u>kreuh</u>₂-	*/krd-i-/	√ *<u>ker</u>d-
*/kreuh ₂ -s-ø/	√ *<u>kreuh</u>₂-	†/krd-i-eh ₂ -/	√ *<u>ker</u>d-
*/krouh ₂ -i-o-/	√ *<u>kreuh</u>₂-	†/krd-ik-o-/	√ *<u>ker</u>d-
†/krt-es/os-/	√ *<u>kret</u>-	*/krd-i-o-/	√ *<u>ker</u>d-
†/krt-u-/	√ *<u>kret</u>-	†/krd-i-on-/	√ *<u>ker</u>d-
†/kruh ₂ -/	√ *<u>kreuh</u>₂-	†/krh ₂ -ter-m/	√ *<u>ker</u>h₂-
†/kruh ₂ -os-/	√ *<u>kreuh</u>₂-	*/krh ₂ -t-o-/	√ *<u>ker</u>h₂-
*/kei-/	√ *<u>kei</u>-	*/-krh ₂ -t-o-s/	√ *<u>ker</u>h₂-
*/kei-ntoi/	√ *<u>kei</u>-	†/kr-ne/n-h ₂ -/	√ *<u>ker</u>h₂-
*/kei-toi/	√ *<u>kei</u>-	*/ksu-r-o-/	√ *<u>kseu</u>-
†/kei-u-eh ₂ -/	√ *<u>kei</u>-	*/ksur-o-m/	√ *<u>kseu</u>-
†/kei-u-i-/	√ *<u>kei</u>-	*/ksur-o-s/	√ *<u>kseu</u>-
†/kei-u-o-/	√ *<u>kei</u>-	*/ku-n-es/	√ *<u>keu</u>-
†/kemh ₂ /kmh ₂ -e/o-/	√ *<u>kem</u>h₂-	*/ku-n-os/	√ *<u>keu</u>-
*/kerd-ø/	√ *<u>ker</u>d-	*/ku-on/n-/	√ *<u>keu</u>-
*/kērd/krd-/	√ *<u>ker</u>d-	*/ku-on-m/	√ *<u>keu</u>-

*/k ^u -on-o-m/	√ * k^ueu-	*/leik ^u /lik ^u -e/o-/	√ * leik^u-
*/k ^u -on-s/	√ * k^ueu-	*/le-loik ^u /lik ^u -/	√ * leik^u-
*/k ^u e/	√ * k^ue	†/leuk/luk-/	√ * leuk-
*/k ^u ei-e/o-/	√ * k^uei-	†/leuk-e/o-/	√ * leuk-
*/k ^u e/k ^u o-k ^u lH-o-/	√ * k^uelH-	*/leuk-o-/	√ * leuk-
*/k ^u e-k ^u lH-o-s/	√ * k^uelH-	*/leuk-o-s/	√ * leuk-
*/k ^u elH-e/o-/	√ * k^uelH-	†/leuk-os/es-/	√ * leuk-
*/k ^u elH-o-/	√ * k^uelH-	†/liǵ ^h -e/o-/	√ * leig^h-
*/k ^u etuor-es/	√ * k^uetuer-	†/li-ne/n-ǵ ^h -e/o-/	√ * leig^h-
*/k ^u etur/k ^u etuor-/	√ * k^uetuer-	†/li-ne/n-k ^u -/	√ * leik^u-
*/k ^u etur-es/	√ * k^uetuer-	†/li-ne/n-k ^u -e/o-/	√ * leik^u-
†/(k ^u e)t(u)r+ped-ih ₂ -/	√ * k^uetuer, *ped-	†/li-n-ǵ ^h -o-h ₂ /	√ * leig^h-
†/(k ^u e)t(u)r+ped-ih ₂ -∅/	√ * k^uetuer, *ped-	†/log ⁻ -o-/	√ * leǵ-
*/k ^u etur-t-o-/	√ * k^uetuer-	†/loik ^u -o-/	√ * leik^u-
*/k ^u olH-o-/	√ * k^uelH-	†/louk-/	√ * leuk-
†/k ^u olH-os/es-/	√ * k^uelH-	*/louk-ei-e/o-/	√ * leuk-
*/k ^u -i-/	√ * k^u-	†/louk-i-/	√ * leuk-
*/k ^u -i-d/	√ * k^u-	*/louk-o-/	√ * leuk-
*/k ^u -i-d+pe/	√ * k^u-, *pe	*/louk-o-s/	√ * leuk-
*/k ^u i-ti-/	√ * k^uei-	*/luk-/	√ * leuk-
*/k ^u i-ti-s/	√ * k^uei-	*/luk ^u -o-s/	√ * uelk^u-
*/k ^u -o-/	√ * k^u-	*/med-/	√ * meh₁-
*/k ^u oi-n-eh ₂ -/	√ * k^uei-	*/med ^h -i-o-/	√ * med^h-¹
*/k ^u oi-n-eh ₂ -∅/	√ * k^uei-	*/med ^h -i-o-s/	√ * med^h-¹
†/k ^(u) sep-/	√ * k^(u)sep-	*/med ^h -u-/	√ * med^h-²
†/k ^(u) sp-ent-/	√ * k^(u)sep-	*/med ^h -u-∅/	√ * med^h-²
*/leǵ-e/o-/	√ * leǵ-	†/meǵ-(e)l-o-/	√ * meǵ-
*/leǵ-o-h ₂ /	√ * leǵ-	*/meǵ/mǵ-eh ₂ /h ₂ -ont/ent/	√ * meǵ-
†/leig ^h /liǵ ^h -/	√ * leig^h-	*/meǵ/mǵ-h ₂ /eh ₂ -/	√ * meǵ-
†/leig ^h -e/o-/	√ * leig^h-	*/meǵ-h ₂ -∅/	√ * meǵ-
†/leig ^h -i-e/o-/	√ * leig^h-	*/meǵ-h ₂ -s/	√ * meǵ-
†/leig ^h -mi/	√ * leig^h-	†/meǵ-i-o-/	√ * meǵ-
†/leig ^h -o-h ₂ /	√ * leig^h-	*/meh ₁ -/	√ * meh₁
*/leik ^u -e/o-/	√ * leik^u-	†/meh ₁ /mh ₁ -/	√ * meh₁-

*/meh ₁ -n-s/es-/	√ * meh₁-	*/mld-u-s/	√ * meld-
*/meh ₁ -n-s-s/	√ * meh₁-	†/mlh ₃ -s ^k -e/o-/	√ * melh₃-
*/meh ₁ -tr-eh ₂ -/	√ * meh₁-	*/mlh ₃ -s ^k -o-h ₂ /	√ * melh₃-
*/meh ₁ -tr-eh ₂ -ø/	√ * meh₁-	†/molh ₁ /mlh ₁ -/	√ * melh₁-
†/meh ₁ -tr-o-/	√ * meh₁-	*/molh ₁ -e/o-/	√ * melh₁-
*/meh ₂ -ter-/	√ * meh₂-	*/molh ₁ -eh ₂ -/	√ * melh₁-
*/meh ₂ -ter/tr-/	√ * meh₂-	*/molh ₁ -eh ₂ -ø/	√ * melh₁-
*/meh ₂ -ter-m/	√ * meh₂-	†/molh ₃ -ei-e/o-/	√ * melh₃-
*/meh ₂ -ter-s/	√ * meh₂-	*/mn-i-e/o-/	√ * men-
*/meh ₂ -tr-m/	√ * meh₂-	*/mn-t-o-/	√ * men-
*/meh ₂ -tr-s/	√ * meh₂-	*/mon-ei-e/o-/	√ * men-
*/meld-/	√ * melh₁-	*/mrǵ ^h -u-/	√ * mreǵ^h-
*/melh ₁ -e/o-/	√ * melh₁-	*/mrǵ ^h -u-s/	√ * mreǵ^h-
†/melh ₁ -tr-ih ₂ -/	√ * melh₁-	*/muhs-/	√ * meuhs-
*/mel-it-/	√ * mel-	*/n-/	√ * ne-
*/mel-it-ø/	√ * mel-	*/n+d ^h g ^u hi-t-o-/	√ * ne-, *d^hg^uhei-
*/me-mon/mn-/	√ * men-	*/n+d ^h g ^u hi-t-o-s/	√ * ne-, *d^hg^uhei-
†/men-es-ø/	√ * men-	*/ne/	√ * ne-
*/men-os/es-/	√ * men-	†/neb ^h -e/o-/	√ * neb^h-
*/men-os-ø/	√ * men-	*/neb ^h -el-eh ₂ -/	√ * neb^h-
*/men-ti-/	√ * men-	*/neb ^h -el-eh ₂ -ø/	√ * neb^h-
†/met/	√ * met-	†/neb ^h -es-ø/	√ * neb^h-
*/me(t)+ǵ ^h s-r-i/	√ * met-, *ǵ^hes-	*/neb ^h -os/es-/	√ * neb^h-
†/met-i/	√ * met-	*/neb ^h -os-ø/	√ * neb^h-
†/met-m/	√ * met-	*/nes-e/o-/	√ * nes⁻¹
†/mǵ-eh ₂ -m/	√ * meǵ-	*/nes-e-toi/	√ * nes⁻¹
†/mǵ-n-o-/	√ * meǵ-	†/nes-t-o-/	√ * nes⁻¹
†/mh ₁ -tr-o-/	√ * meh₁-	*/neu-i-o-/	√ * neu-
*/misd ^h -eh ₂ -/	√ * meisd^h-	*/neu-o-/	√ * neu-
*/misd ^h -o-/	√ * meisd^h-	*/neu-o-s/	√ * neu-
*/misd ^h -o-m/	√ * meisd^h-	†/nek ^u /nk ^u -/	√ * nek^u-
*/misd ^h -o-s/	√ * meisd^h-	*/nek ^u -t-s/	√ * nek^u-
*/mld-u-/	√ * meld-	*/nēh ₂ -u-/	√ *(s) neh₂-
†/mld-u-i-s/	√ * meld-	*/nēh ₂ /neh ₂ -u-/	√ *(s) neh₂-

*/nēh ₂ -u-s/	√ *(s)neh₂-	*/pek ^u -e/o-/	√ *pek^u-
†/n+k̑mh ₂ -et-o-/	√ *ne-, *k̑emh₂-	*/pek ^u -i-e/o-/	√ *pek^u-
†/n+k̑mh ₂ -et-o-s/	√ *ne-, *k̑emh₂-	*/pek ^u -i-e-toi/	√ *pek^u-
†/nog ^u -ed ^h -o-/	√ *neg^u-	*/pek ^u -i-o-h ₂ /	√ *pek^u-
*/nog ^u -n-o-/	√ *neg^u-	*/penk ^{ue} /	√ *penk^{ue}
*/nog ^u -n-o-s/	√ *neg^u-	†/pent-e/o-/	√ *pent-
†/nog ^u -o-/	√ *neg^u-	*/per/	√ *per⁻¹
†/nog ^u -t-o-/	√ *neg^u-	*/per-i/	√ *per⁻¹
*/nok ^u /nek ^u -t-/	√ *nek^u-	†/perk/pēȓk-s-/	√ *perk̑-
†/nok ^u -t-i-/	√ *nek^u-	*/per-ur/uen-/	√ *per⁻¹
*/nok ^u -t-m/	√ *nek^u-	*/per-ur-ø/	√ *per⁻¹
†/nok ^u -t-o-m/	√ *nek^u-	*/per+ut-/	√ *per⁻¹, *uet-
*/nok ^u -t-s/	√ *nek^u-	*/per+ut-ø/	√ *per⁻¹, *uet-
†/nos-t-o-/	√ *nes⁻¹	*/per+ut-i/	√ *per⁻¹, *uet-
*/nou-i-o-/	√ *neu-	*/pet-e/o-/	√ *pet⁻²
*/ns-i-/	√ *nes⁻²	*/pet/pt-e/o-/	√ *pet⁻²
*/ns-i-s/	√ *nes⁻²	*/ph ₂ -nt-/	√ *peh₂⁻³
†/ns-r-/	√ *nes⁻²	†/ph ₂ -nt-ieh ₂ /ih ₂ -/	√ *peh₂⁻³
†/ns-r-ø/	√ *nes⁻²	†/ph ₂ -nt-ih ₂ -ø/	√ *peh₂⁻³
*/-pe/	√ *pe	*/ph ₂ -ter/tr-/	√ *peh₂⁻²
†/ped-e/o-/	√ *ped-	*/ph ₂ -ter-ei-es/	√ *ped-
*/ped-es/	√ *ped-	*/ph ₂ -ter-s/	√ *peh₂⁻²
†/ped-i-e/o-/	√ *ped-	*/ph ₂ -tr-es/os/	√ *peh₂⁻²
*/ped-i-o-/	√ *ped-	*/ph ₂ -uen-s/	√ *peh₂⁻¹
*/ped-i-o-s/	√ *ped-	*/ph ₂ -ur-/	√ *peh₂⁻¹
*/ped-o-/	√ *ped-	*/ph ₂ -ur-ø/	√ *peh₂⁻¹
*/ped-o-m/	√ *ped-	†/pleth ₂ -e/o-/	√ *pleth₂-
*/ped-os/	√ *ped-	*/pleu-e-toi/	√ *pleu-
*/ped-es/ (gen sg)	√ *ped-	*/pleu-e/o-/	√ *pleu-
*/ped-es/ (nom pl)	√ *ped-	*/pleu-o-h ₂ /	√ *pleu-
*/ped-s/	√ *ped-	†/plH-on-/	√ *pelH-
†/peh ₂ /ph ₂ -/	√ *peh₂⁻²	*/plH-os/	√ *pelH-
*/peh ₂ -ur-ø/	√ *peh₂⁻¹	*/plou-i-o-/	√ *pleu-
†/peh ₂ /ph ₂ -ur/uen-/	√ *peh₂⁻¹	*/plou-o-/	√ *pleu-

†/plōu-ei-e/o-/	√ *pleu-	*/pōlh-o-s/	√ *pelh-
*/plth ₂ -en/n-o-/	√ *pleth ₂ -	†/pōlh-n-eh ₂ -/	√ *pelh-
*/plth ₂ -u-/	√ *pleth ₂ -	*/prh ₂ -es/	√ *preh ₂ -
*/plth ₂ -u-ih ₂ -/	√ *pleth ₂ -	*/prh ₂ -es/os/	√ *preh ₂ -
*/plth ₂ -u-s/	√ *pleth ₂ -	*/prh ₂ -os/	√ *preh ₂ -
*/pnk ^u -s-ti-/	√ *penk ^u e	*/pr-o/	√ *per ⁻²
*/pnt-h ₁ -es/	√ *pent-	*/pr-o-ter-o-/	√ *per ⁻²
†/pnt-h ₁ -o-/	√ *pent-	*/pr-o-ter-o-s/	√ *per ⁻²
*/pod-/	√ *ped-	*/sed-es-ø/	√ *sed-
*/pod/ped-/	√ *ped-	*/sed-i-e/o-/	√ *sed-
†/pod-eh ₂ -i-e/o-/	√ *ped-	*/sed-os/es-/	√ *sed-
*/pod-m/	√ *ped	*/sed-os-ø/	√ *sed-
*/pod/ped-/	√ *ped-	*/seǵ ^h /sǵ ^h -s-/	√ *seǵ ^h -
*/poh ₂ -i-mon/men-/	√ *peh ₂ ⁻²	*/seǵ ^h -e/o-/	√ *seǵ ^h -
*/poh ₂ -i-u-/	√ *peh ₂ ⁻²	†/seǵ ^h -e-i/	√ *seǵ ^h -
*/poh ₂ -i-u-ø/	√ *peh ₂ ⁻²	*/seǵ ^h -e-sdhō/	√ *seǵ ^h -
*/poh ₂ -i-u-s/	√ *peh ₂ ⁻²	*/seǵ ^h -e-toi/	√ *seǵ ^h -
*/polh-s/	√ *pelh-	*/seǵ ^h -os/es-/	√ *seǵ ^h -
†/pont-eh ₁ -s/	√ *pent-	*/seh ₂ -l-s/	√ *seh ₂ -
†/pont-h ₁ /pnt-eh ₁ -/	√ *pent-	†/seh ₂ u-el-eh ₁ -/	√ *seh ₂ u-
*/pont-h ₁ -i-/	√ *pent-	†/seh ₂ u-el-i-o-/	√ *seh ₂ u-
*/pont-h ₁ -i-s/	√ *pent-	†/seh ₂ u-el-i-o-s/	√ *seh ₂ u-
†/pont-h ₁ -o-/	√ *pent-	†/seh ₂ u/sh ₂ u-el/n-/	√ *seh ₂ u-
†/pont-h ₁ -o-s/	√ *pent-	†/seh ₂ u-l-/	√ *seh ₂ u-
†/por-e/o-/	√ *per ⁻¹	†/seh ₂ u-l-ø/	√ *seh ₂ u-
†/por-i-e/o-/	√ *per ⁻¹	*/sek ^u -e/o-/	√ *sek ^u -
†/por ^k -nt-/	√ *per ^k -	*/sek ^u -e-toi/	√ *sek ^u -
*/por ^k -o-/	√ *per ^k -	*/sek ^u -e-tor/	√ *sek ^u -
*/por-o-/	√ *per ⁻¹	*/sem-/	√ *sem-
*/pot-i-/	√ *pet ⁻¹	*/sem-/sm-ih ₂ -/	√ *sem-
*/pot-i-s/	√ *pet ⁻¹	†/sen-ek/i-/	√ *sen-
*/pot-n-ih ₂ /ieh ₂ -/	√ *pet ⁻¹	*/sen-o-/	√ *sen-
*/pot-n-ih ₂ -ø/	√ *pet ⁻¹	*/sen-o-s/	√ *sen-
*/pōlh-o-/	√ *pelh-	*/se-sd-o-h ₂ /	√ *sed-

*septm/	√ *septm	*/skel-es-h ₂ /	√ *skel-
*septm-o-/	√ *septm	†/skel-k-o-/	√ *skel-
*serp-e/o-/	√ *serp-	*/skel-os/es-/	√ *skel-
*serp-e-ti/	√ *serp-	*/skel-os-ø/	√ *skel-
*serp-o-h ₂ /	√ *serp-	*/(s)kerH-e/o-/	√ *(s)kerH-
†/seuH/suH-/	√ *seuH-	†/skol-i-o-/	√ *skel-
*/seu-o-/	√ *seu-	†/skol-n-o-/	√ *skel-
*/sēh ₂ -l-/	√ *seh ₂ -	†/(s)krH-i-e/o-/	√ *(s)kerH-
*/sēm-/	√ *sem-	†/slh ₂ -n-o-/	√ *selh ₂ -
*/sēm-i/	√ *sem-	*/sm-/	√ *sem-
*/sg ^{uh} h ₂ elH-e/o-/	√ *sg ^{uh} h ₂ elH-	†/sm+h ₂ ek ^s -ih ₂ -/	√ *sem-, *h ₂ ek ^s -
†/sg ^{uh} h ₂ elH-e-mi/	√ *sg ^{uh} h ₂ elH-	†/sm+h ₃ nog ^{uh} -/	√ *sem-, *h ₃ neg ^{uh} -
*/sg ^{uh} h ₂ elH-e-toi/	√ *sg ^{uh} h ₂ elH-	†/sm+h ₃ nog ^{uh} -s/	√ *sem-, *h ₃ neg ^{uh} -
*/sg ^{uh} h ₂ el-n-H-o-h ₂ /	√ *sg ^{uh} h ₂ elH-	†/sneh ₂ /snh ₂ -/	√ *(s)neh ₂ -
*/sg ^{uh} h ₂ l-ne/n-H-e/o-/	√ *sg ^{uh} h ₂ elH-	*/sneh ₂ -i-e/o-/	√ *(s)neh ₂ -
*/sh ₂ -el-/	√ *seh ₂ -	*/sneig ^{uh} -e/o-/	√ *sneig ^{uh} -
*/sh ₂ -el/l-/	√ *seh ₂ -	*/sneig ^{uh} -e-ti/	√ *sneig ^{uh} -
†/sh ₂ -el-d-u-/	√ *seh ₂ -	*/snig ^{uh} -/	√ *sneig ^{uh} -
†/sh ₂ -el-i-/	√ *seh ₂ -	*/snig ^{uh} -m/	√ *sneig ^{uh} -
*/sh ₂ -el-m/	√ *seh ₂ -	†/sni-ne/n-g ^{uh} -e/o-/	√ *sneig ^{uh} -
†/sh ₂ -el-on-/	√ *seh ₂ -	*/snoig ^{uh} -o-/	√ *sneig ^{uh} -
*/sh ₂ -el-s/	√ *seh ₂ -	*/snus-eh ₂ -/	√ *sneus-
*/sh ₂ -l-os/es/	√ *seh ₂ -	*/snus-eh ₂ -ø/	√ *sneus-
†/sh ₂ u-el/l-/	√ *seh ₂ u-	*/snus-o-/	√ *sneus-
†/sh ₂ u-el/n-/	√ *seh ₂ u-	*/snus-o-s/	√ *sneus-
*/sh ₂ u-en-s/	√ *seh ₂ u-	†/snus-uh ₂ -/	√ *sneus-
†/sh ₂ u-l-i-/	√ *seh ₂ u-	*/s-o/	√ *s-
†/sh ₂ u-l-i-o-/	√ *seh ₂ u-	*/sod-ei-e/o-/	√ *sed-
†/sh ₂ u-l-i-o-s/	√ *seh ₂ u-	†/solh ₂ -i-/	√ *selh ₂ -
†/sh ₂ u-l-n-ik-o-/	√ *seh ₂ u-	†/solh ₂ -n-o-/	√ *selh ₂ -
*/si-sd-e/o-/	√ *sed-	*/solh ₂ -n-o-s/	√ *selh ₂ -
*/si-sd-e-ti/	√ *sed-	*/solh ₂ -u-o-/	√ *selh ₂ -
*/si-sd-o-h ₂ /	√ *sed-	*/solh ₂ -u-o-s/	√ *selh ₂ -
†/si-sg ^h -e/o-/	√ *seg ^h -	*/som-h ₂ -o-/	√ *sem-

*som-h ₂ -o-s/	√ *sem-	†/str-ne/n-h ₃ -/	√ *sterh ₃ -
†/sou-o-/	√ *seu-	*su-e/	√ *seu-
*/spek̑-/	√ *(s)pek̑-	*/s(u)-e/	√ *seu-
*/spek̑-i-e/o-/	√ *(s)pek̑-	*su-e-/	√ *seu-
*/(s)pek̑-i-e/o-/	√ *(s)pek̑-	†/sueh ₂ d-e/o-/	√ *sueh ₂ d-
*/spek̑-i-e-ti/	√ *(s)pek̑-	*sueh ₂ d-u-/	√ *sueh ₂ d-
*/spek̑-i-o-h ₂ /	√ *(s)pek̑-	†/sueh ₂ d-u-i-s/	√ *sueh ₂ d-
†/sper-i-e/o-/	√ *sper-	*sueh ₂ d-u-s/	√ *sueh ₂ d-
†/sper-mn-/	√ *sper-	*suek̑ur-o-/	√ *suek̑ur-
†/sper-mn-ø/	√ *sper-	*suek̑ur-o-s/	√ *suek̑ur-
*/spēk̑/spek̑-s-/	√ *(s)pek̑-	*suep-n-o-/	√ *suep-
*/spok̑-eh ₂ -/	√ *(s)pek̑-	*suep-n-o-s/	√ *suep-
*/sreu-e/o-/	√ *sreu-	*suesor/suesr-/	√ *suesr-
*/sreu-e-ti/	√ *sreu-	*suesor-es/	√ *suesr-
*/sreu-o-h ₂ /	√ *sreu-	†/suesr-eh ₂ -/	√ *suesr-
*/sriHG-os/es-/	√ *sreiHG-	*suh ₂ d-r-o-/	√ *sueh ₂ d-
*/sriHG-os-ø/	√ *sreiHG-	*suH-/	√ *seuH-
*/srou-o-/	√ *sreu-	*suH-s/	√ *seuH-
*/steh ₂ /sth ₂ -/	√ *steh ₂ -	*suop-n-o-/	√ *suep-
*/steib-e/o-/	√ *steib-	*suop-n-o-s/	√ *suep-
†/steib-e-mi/	√ *steib-	*sup-er/	√ *(s)uep-
*/steib-o-h ₂ /	√ *steib-	*/(s)up-er-(i)/	√ *(s)uep-
*/steigh ^h -e/o-/	√ *steigh ^h -	*sup-n-o-/	√ *suep-
*/steigh ^h -o-h ₂ /	√ *steigh ^h -	*sup-o/	√ *(s)uep-
*/stel-i-e/o-/	√ *stel-	*/(s)up-o/	√ *(s)uep-
*/ste-steh ₂ /sth ₂ -/	√ *steh ₂ -	†/sup-r/n-/	√ *suep-
*/sth ₂ -t-o-/	√ *steh ₂ -	†/ten/tn-/	√ *ten-
*/sth ₂ -t-o-s/	√ *steh ₂ -	*teng-e/o-/	√ *teng-
*/sti-steh ₂ /sth ₂ -/	√ *steh ₂ -	*teng-o-h ₂ /	√ *teng-
*/sti-steh ₂ /sth ₂ -e/o-/	√ *steh ₂ -	†/tenh ₂ -u-o-/	√ *tenh ₂ -
†/stl-eh ₁ /h ₁ -/	√ *stel-	*ten-i-e/o-/	√ *ten-
*/stoigh ^h -o-/	√ *steigh ^h -	*ten-os/es-/	√ *ten-
*/strh ₃ -t-o-/	√ *sterh ₃ -	†/terh ₁ -e/o-/	√ *terh ₁ -
*/strh ₃ -t-o-s/	√ *sterh ₃ -	*terh ₁ -tr-o-/	√ *terh ₁ -

*/terh ₁ -tr-o-m/	√ *terh₁-	†/tplH-/	√ *tpelH-
*/terp-e/o-/	√ *terp-	*/tplH-es/	√ *tpelH-
*/terp/trp-e/o-/	√ *terp-	†/tplH-i-/	√ *tpelH-
*/terp-e-toi/	√ *terp-	†/tpolH-i-/	√ *tpelH-
†/ters/trs-/	√ *ters-	†/tpolH-i-s/	√ *tpelH-
*/ters-e/o-/	√ *ters-	*/tpolH-s/	√ *tpelH-
*/te-tolh ₂ /tlh ₂ -/	√ *telh₂-	*/trei/tri-/	√ *trei-
*/tieg ^u -e/o-/	√ *tieg^u-	*/trei-es/	√ *trei-
*/tieg ^u -e-toi/	√ *tieg^u-	*/trei-h ₂ /	√ *trei-
†/tiog ^u -ei-e/o-/	√ *tieg^u-	†/trem/trm-/	√ *trem-
*/ti-tk̑-o-h ₂ /	√ *tek̑-	*/trem-e/o-/	√ *trem-
†/tk̑h ₁ -u-o-/	√ *tk̑eh₁-	*/trem-o-h ₂ /	√ *trem-
†/tk̑h ₁ -u-ōis/	√ *tk̑eh₁-	†/trh ₁ -e/o-/	√ *terh₁-
†/tk̑h ₁ -ur-/	√ *tk̑eh₁-	*/trh ₁ -i-e/o-/	√ *terh₁-
†/tk̑h ₁ -ur-ø/	√ *tk̑eh₁-	*/tri-s/	√ *trei-
†/tlh ₂ -eh ₂ -/	√ *telh₂-	*/tri-t-o-/	√ *trei-
*/tlh ₂ -m-eh ₂ -ø/	√ *telh₂-	†/trp-eh ₁ /h ₁ -/	√ *terp-
*/tlh ₂ -t-o-/	√ *telh₂-	†/trp-i-e/o-/	√ *terp-
*/tlh ₂ -t-o-s/	√ *telh₂-	*/trs-i-e/o-/	√ *ters-
*/tnh ₂ -eu-e-h ₂ /	√ *tenh₂-	†/turk̑-/	√ *tuerk̑-
†/tnh ₂ -eu-i-o-/	√ *tenh₂-	†/turk̑-e/o-/	√ *tuerk̑-
†/tnh ₂ -eu-o-/	√ *tenh₂-	†/turk̑-o-/	√ *tuerk̑-
*/tnh ₂ -u-/	√ *tenh₂-	*/turk̑-s/	√ *tuerk̑-
*/tnh ₂ -u-s/	√ *tenh₂-	*/ud/	√ *ued⁻¹
*/tn-neu/nu-/	√ *ten-	*/ud-er-o-/	√ *ued⁻³
*/tn-t-o-/	√ *ten-	*/ud-er-o-s/	√ *ued⁻³
*/tn-t-o-s/	√ *ten-	*/ud-n-eh ₂ -/	√ *ued⁻²
*/t-o-d/	√ *t-	*/ud-or/n-/	√ *ued⁻²
†/tolh ₂ -m-eh ₂ -/	√ *telh₂-	*/ud-or-h ₂ /	√ *ued⁻²
*/ton-o-/	√ *ten-	*/ud-ter-o-/	√ *ued⁻¹
*/ton-o-s/	√ *ten-	*/ud-ter-o-s/	√ *ued⁻¹
*/tors-ei-e/o-/	√ *ters-	*/ue/	√ *ue-
*/tors-ei-e-ti/	√ *ters-	†/ued-er-i-/	√ *ued⁻³
*/tors-ei-o-h ₂ /	√ *ters-	†/ued-er/r-o-/	√ *ued⁻³

*ueǵ ^h -e/o-/	√ *ueǵ ^h -	†/uet-/	√ *uet-
*ueǵ ^h -e-ti/	√ *ueǵ ^h -	*/uet-os/es-/	√ *uet-
*ueǵ ^h -e-tōd/	√ *ueǵ ^h -	*/uet-os-ø/	√ *uet-
*ueǵ ^h -o-h ₂ /	√ *ueǵ ^h -	*/uet-us-o-/	√ *uet-
*ueh ₂ st-u-/	√ *ueh ₂ st-	*/ue-uk ^u -e/o-/	√ *uek ^u -
*ueh ₂ st-u-ø/	√ *ueh ₂ st-	*/uēǵ ^h /ueǵ ^h -s-/	√ *ueǵ ^h -
*ueid/uid-e/o-/	√ *ueid-	*/uh ₂ st-eu-s/	√ *ueh ₂ st-
†/ueiH-os/es-/	√ *ueiH-	*/uh ₂ st-u-/	√ *ueh ₂ st-
†/ueǵ ^h /uk ^u -/	√ *ueǵ ^h -	†/uh ₂ st-u-ø/	√ *ueh ₂ st-
†/ueǵ ^h -ont-/	√ *ueǵ ^h -	*/uid-me/	√ *ueid-
*/ueǵ ^h -ont-s/	√ *ueǵ ^h -	†/uid-tor-/	√ *ueid-
†/uek ^u /uk ^u -/	√ *uek ^u -	†/uid-tor-s/	√ *ueid-
†/uek ^u -es-ø/	√ *uek ^u -	*/uiH-r-o-/	√ *ueiH-
*/uek ^u -os/es-/	√ *uek ^u -	*/uiH-s/	√ *ueiH-
*/uek ^u -os-ø/	√ *uek ^u -	†/uiǵ ^h -/	√ *ueiǵ ^h -
*/uek ^u -s/	√ *uek ^u -	†/uiǵ ^h -e/o-/	√ *ueiǵ ^h -
*/ue+(k ^(u))sp-er-o-/	√ *ue, *k ^(u) sep-	†/uiǵ ^h -i-/	√ *ueiǵ ^h -
*/ue+(k ^(u))sp-er-o-s/	√ *ue, *k ^(u) sep-	*/uk ^u -nt-es/	√ *ueǵ ^h -
†/uelh ₁ -n-os/es-/	√ *uek ^u -	*/uk ^u -ont-m/	√ *ueǵ ^h -
*/uemh ₁ /umh ₁ -/	√ *uemh ₁ -	†/uk ^u -ont/nt-/	√ *ueǵ ^h -
*/uemh ₁ -e/o-/	√ *uemh ₁ -	*/ulh ₁ -n-eh ₂ -/	√ *uek ^u -
*/uemh ₁ -ei-e/o-/	√ *uemh ₁ -	*/ulh ₁ -n-eh ₂ -ø/	√ *uelh ₁ -
†/uemh ₁ -ei-o-h ₂ /	√ *uemh ₁ -	†/ulh ₁ -n-o-/	√ *uek ^u -
†/uemh ₁ -ti/	√ *uemh ₁ -	†/ulh ₁ -n-os/es-/	√ *uek ^u -
*/uerǵ-o-/	√ *uerǵ-	†/ulh ₁ -n-os-ø/	√ *uelh ₁ -
*/uerǵ-o-m/	√ *uerǵ-	*/ulk ^u -ih ₂ /ieh ₂ -/	√ *uelk ^u -
*/ues/us-/	√ *ues-	*/ulk ^u -o-/	√ *uelk ^u -
*/ues-mn-/	√ *ues-	*/ulk ^u -o-s/	√ *uelk ^u -
*/ues-mn-ø/	√ *ues ⁻¹	†/uod-or/en-/	√ *ued ⁻²
†/ues-n-eh ₂ -/	√ *ues-	†/uod/ud-or/en-/	√ *ued ⁻²
*/ues-nu-/	√ *ues-	*/uod/ud-r/(e)n-/	√ *ued ⁻²
*/ues-r-/	√ *ues-	*/uoǵ ^h -o-/	√ *ueǵ ^h -
*/ues-r-ø/	√ *ues ⁻²	*/uoǵ ^h -o-s/	√ *ueǵ ^h -
*/uet-os-/	√ *uet-	*/uoid/uid-/	√ *ueid-

*/uoid-h ₂ e/	√ *ueid-	*/uok ^u -s/	√ *uek^u-
†/uoid-h ₂ e-i/	√ *ueid-	†/uorǵ-o-/	√ *uerg-
*/uoid-th ₂ e/	√ *ueid-	†/uorǵ-o-m/	√ *uerg-
*/uoik̑-o-/	√ *ueik̑-	†/uos-er-eh ₂ /	√ *ues-
*/uoik̑-o-m/	√ *ueik̑-	†/ureǵ-i-e/o-/	√ *uerg-
*/uoik̑-o-s/	√ *ueik̑-	*/up-o+dȓk̑-/	√ *(s)uep-, *deȓk̑-
*/uoik̑/uik̑+pot-i-/	√ *ueik̑-, *pet⁻¹	*/up-o+dȓk̑-∅/	√ *(s)uep-, *deȓk̑-
*/uok ^u -/	√ *uek^u-	†/urǵ-i-e/o-/	√ *uerg-

ХЕТИТСКИ

⟨a-aš-šu-uš⟩	√ *h₁es⁻²	⟨ku-it⟩	√ *k^u-
⟨a-da-an-zi⟩	√ *h₁ed-	⟨ku-na-an-zi⟩	√ *g^uhen-
⟨ar-ra-aš⟩	√ *h₁ers-	⟨ku-ua-aš⟩	√ *keu-
⟨a-ša-an-zi⟩	√ *h₁es⁻¹	⟨ku-u-ša-an⟩	√ *geus-
⟨e-eš-zi⟩	√ *h₁es⁻¹	⟨la-a-ma-an⟩	√ *h₃neh₃-
⟨ge-e-nu⟩	√ *gen-	⟨lu-uk-ta⟩	√ *leuk-
⟨ge-nu⟩	√ *gen-	⟨ma-al-la-an-zi⟩	√ *melh₁-
⟨ḥa-an-za⟩	√ *h₂ent-	⟨ma-al-la-i⟩	√ *melh₁-
⟨ḥa-aš-ta-a-i⟩	√ *h₃esth₁-	⟨me-e-ek⟩	√ *meg-
⟨ḥa-aš-te-ra-an⟩	√ *h₂est-	⟨mi-li-it⟩	√ *mel-
⟨ḥar-ap-ta⟩	√ *h₃erb^h-	⟨ne-e-pi-iš⟩	√ *neb^h-
⟨har-tág-ga-aš⟩	√ *h₂ertk̑-	⟨ne-e-ya-aš⟩	√ *neu-
⟨ḥu-iš-zi⟩	√ *h₂ues-	⟨ne-ku-uz⟩	√ *nes-
⟨ḥu-ya-an-tV-⟩	√ *h₂ueh₁-	⟨ne-ku-uz-zi⟩	√ *nes-
⟨iš-pa-an-tV-⟩	√ *k^(u)sep-	⟨nu⟩	√ *neu-
⟨i-ú-ga-an⟩	√ *ieug-	⟨pa-aḥ-ḥu-e-na-aš⟩	√ *peh₂-
⟨ke-eš-šar⟩	√ *g^hes-	⟨pa-aḥ-ḥur⟩	√ *peh₂-
⟨ke-ir⟩	√ *kerd-	⟨pa-an-ku-uš⟩	√ *b^heng^h-
⟨ki-iš-ša-ra-aš⟩	√ *g^hes-	⟨pal-ta-na-aš⟩	√ *pleth₂-
⟨ki-iš-še-ra-an⟩	√ *g^hes-	⟨šal-li-iš⟩	√ *selh₂-
⟨ki-it-ta⟩	√ *kei-	⟨ši-i-ú-uš⟩	√ *dei-
⟨ku-e-en-zi⟩	√ *g^uhen-	⟨ši-ú-uš⟩	√ *dei-
⟨ku-iš⟩	√ *k^u-	⟨ta-a-ru⟩	√ *der-

⟨tāk-na-aš⟩	√ * d^heg^h-	⟨ú-e-eš-ta⟩	√ * ues⁻¹
⟨tāk-na-a-aš⟩	√ * d^heg^h-	⟨ú-i-it-ti⟩	√ * uet-
⟨tar-ša-an-zi⟩	√ * ters-	⟨ú-ūi ₅ -te-na-a⟩	√ * ued⁻²
⟨te-e-kán⟩	√ * d^heg^h-	⟨wa-a-tar⟩	√ * ued⁻²
⟨te-kán⟩	√ * d^heg^h-		
/adanti/	√ * h₁ed-	/ku _u aš/	√ * keu-
/arraš/	√ * h₁ers-	/lāman/	√ * h₃neh₃-
/ašanzi/	√ * h₁es⁻¹	/lukta/	√ * leuk-
/āššuš/	√ * h₁es⁻²	/mallai/	√ * melh₁-
*/ekkuš/	√ * h₁ek_u-	/mallanzi/	√ * melh₁-
/ēšzi/	√ * h₁es⁻¹	/mēk/	√ * meg-
/genu/	√ * gen-	/militt/	√ * mel-
/išpant-/	√ * k^(u)sep-	/nekuz/	√ * nes-
/iukan/	√ * ieug-	/nekuzi/	√ * nes-
/hanza/	√ * h₂ent-	/nēpiš/	√ * neb^h-
/harptta/	√ * h₃erb^h-	/nē _u aš/	√ * neu-
/hartakkaš/	√ * h₂ertk-	/nu/	√ * neu-
/haštāi/	√ * h₃esth₁-	/pa _h h _u enaš/	√ * peh₂-
/hašteran/	√ * h₂est-	/pa _h h _u r/	√ * peh₂-
/huišzi/	√ * h₂ues-	/paltanaš/	√ * pleth₂-
/hu _u ant-/	√ * h₂ueh₁-	/pankuš/	√ * b^heng^h-
/ker/	√ * kerd-	/šalliš/	√ * selh₂-
/keššar/	√ * g^hes-	/ši _u š/	√ * dei-
/kiššaraš/	√ * g^hes-	/taknaš/	√ * d^heg^h-
/kiššeran/	√ * g^hes-	/taršanzi/	√ * ters-
/kitta/	√ * kei-	/tāru/	√ * der-
/kuiš/	√ * ku-	/tēkan/	√ * d^heg^h-
/kuit/	√ * ku-	/u _u itenaš/	√ * ued⁻²
/kunanzi/	√ * g^uhen-	/u _u atar/	√ * ued⁻²
/kunezi/	√ * g^uhen-	/uešta/	√ * ues⁻¹
/kūšan/	√ * geus-	/u _u itti/	√ * uet-

ТОХАРСКИ

⟨āk-⟩ (A)	√ * h₂eg-	⟨pont-⟩ (A, Б)	√ * peh₂-
⟨arkant-⟩ (A)	√ * h₁reg^{u-}	⟨por⟩ (A)	√ * peh₂-
⟨ckācar⟩ (A)	√ * d^huegh₂-	⟨prācar⟩ (Б)	√ * b^hreh₂-
⟨erkent⟩ (Б)	√ * h₁reg^{u-}	⟨procer⟩ (A)	√ * b^hreh₂-
⟨es⟩ (A)	√ * h₃em-	⟨puwar⟩ (Б)	√ * peh₂-
⟨kam⟩ (A)	√ * ǵemb^h-	⟨puwār⟩ (Б)	√ * peh₂-
⟨kante⟩ (Б)	√ * dek^m-	⟨pwar⟩ (Б)	√ * peh₂-
⟨keme⟩ (Б)	√ * ǵemb^h-	⟨swār⟩ (A)	√ * sueh₂d-
⟨keṃ⟩ (Б)	√ * d^heg^h-	⟨swāre⟩ (Б)	√ * sueh₂d-
⟨kanw-⟩ (A)	√ * ǵen-	⟨śana⟩ (Б)	√ * g^uen-
⟨keni⟩ (Б)	√ * ǵen-	⟨śāṃ⟩ (A)	√ * g^uen-
⟨ku⟩ (A)	√ * k^ueu-	⟨śerwe⟩ (Б)	√ * ǵ^hueh₁r-
⟨kukäl⟩ (A)	√ * k^uelh-	⟨štärt⟩ (A)	√ * k^uetuer-
⟨laṅkutse⟩ (Б)	√ * h₁leng^{u^h}-	⟨štarte⟩ (Б)	√ * k^uetuer-
⟨mā⟩ (A, Б)	√ * meh₁-	⟨špāṃ⟩ (A)	√ * suep-
⟨mācar⟩ (A)	√ * meh₂-	⟨špane⟩ (Б)	√ * suep-
⟨mācer⟩ (Б)	√ * meh₂-	⟨tärmiñc⟩ (A)	√ * trem-
⟨mit⟩ (Б)	√ * med^h-	⟨tkācer⟩ (Б)	√ * d^huegh₂-
⟨or⟩ (A, Б)	√ * der-	⟨tkaṃ⟩ (A)	√ * d^heg^h-
⟨orkamo⟩ (Б)	√ * h₁reg^{u-}	⟨trit⟩ (A)	√ * trei-
⟨orkäm⟩ (A)	√ * h₁reg^{u-}	⟨trite⟩ (Б)	√ * trei-
⟨orkmo⟩ (Б)	√ * h₁reg^{u-}	⟨tremi⟩ (Б)	√ * trem-
⟨okt⟩ (Б)	√ * h₃ék^{teh}₃	⟨want⟩ (A)	√ * h₂ueh₁-
⟨ost⟩ (Б)	√ * ueh₂st-	⟨wānt⟩ (A)	√ * h₂ueh₁-
⟨pats⟩ (A)	√ * pet⁻¹	⟨wašt⟩ (A)	√ * ueh₂st-
⟨pācar⟩ (A)	√ * peh₂-	⟨wir⟩ (A)	√ * uei^h-
⟨pācer⟩ (Б)	√ * peh₂-	⟨y⟩ (A, Б)	√ * h₁en
⟨pāñ⟩ (A)	√ * penk^ue	⟨yakwe⟩ (Б)	√ * h₁éku-
⟨petso⟩ (Б)	√ * pet⁻¹	⟨yente⟩ (Б)	√ * h₂ueh₁-
⟨piś⟩ (Б)	√ * penk^ue	⟨yn-⟩ (A, Б)	√ * h₁en
⟨plewe⟩ (Б)	√ * pleu-		

СТАРОИНДИЈСКИ

(a, ā, b, c, d, ḍ, e, g, h, ḥ, i, ī, j, k, l, ḷ, ṃ, ṁ, n, ñ, ṇ, o, p, r, ṛ, ṝ, s, ś, ṣ, t, ṭ, u, ū, v, y)

⟨a-⟩	√ * ne-	⟨añcati⟩	√ * h₂enk-
⟨abhí⟩	√ * h₂ent-	⟨ápa⟩	√ * h₂ep-
⟨ábhūt⟩	√ * b^heh₂u-	⟨ápi⟩	√ * h₁ep-
⟨ádāt⟩	√ * deh₃₋	⟨áricat⟩	√ * leik^u-
⟨ádhāt⟩	√ * d^heh₁₋	⟨áritram⟩	√ * h₂erh₃₋
⟨ádhvanīt⟩	√ * d^h(u)enh₂₋	⟨ársah⟩	√ * h₁eĺk-
⟨áđita⟩	√ * deh₃₋	⟨ási⟩	√ * h₁es⁻¹
⟨áđmi⟩	√ * h₁ed-	⟨asíḥ⟩	√ * nes⁻²
⟨ágan⟩	√ * g^uem-	⟨aspasṭa⟩	√ *(s) pek^u-
⟨ágāt⟩	√ * g^ueh₂₋	⟨ásthām⟩	√ * steh₂₋
⟨agháh⟩	√ * h₂eg^h-	⟨ásthi⟩	√ * h₃esth₁₋
⟨aghám⟩	√ * h₂eg^h-	⟨asthnáh⟩	√ * h₃esth₁₋
⟨ágman⟩	√ * g^uem-	⟨ásti⟩	√ * h₁es⁻¹
⟨ahám⟩	√ * h₁eg^u-	⟨asámat⟩	√ * kemh₂₋
⟨ahi⟩	√ * h₁es⁻¹	⟨ásámā⟩	√ * h₂eċ⁻¹
⟨áhiḥ⟩	√ * h₃eg^uh⁻	⟨ásámānam⟩	√ * h₂eċ⁻¹
⟨ájati⟩	√ * h₂eg^u-	⟨°asrah⟩	√ * h₂eċ⁻²
⟨ájma⟩	√ * h₂eg^u-	⟨ásriḥ⟩	√ * h₂eċ⁻²
⟨ájmaḥ⟩	√ * h₂eg^u-	⟨ásvaḥ⟩	√ * h₁eku-
⟨ájraḥ⟩	√ * h₂eg^u-	⟨ásvā⟩	√ * h₁eċ^u-
⟨ákṣah⟩	√ * h₂eċ^s-	⟨asṭá⟩	√ * h₃eċte_{h₃}
⟨akṣí⟩	√ * h₃ek^u-	⟨átan⟩	√ * ten-
⟨ákṣitaḥ⟩	√ * ne-, *d^hg^uhei-	⟨atṛpat⟩	√ * terp-
⟨akṣṇáh⟩	√ * h₃ek^u-	⟨átti⟩	√ * h₁ed-
⟨ámśah⟩	√ * h₃em-	⟨ávākṣam⟩	√ * ueg^h-
⟨ánilaḥ⟩	√ * h₂enh₁₋	⟨ávidat⟩	√ * ueid-
⟨ániti⟩	√ * h₂enh₁₋	⟨áviḥ⟩	√ * h₃eu-
⟨ántaraḥ⟩	√ * h₁en	⟨avikā⟩	√ * h₃eu-
⟨ánti⟩	√ * h₂ent-	⟨ávocat⟩	√ * uek^u-
⟨ańkáḥ⟩	√ * h₂enk-	⟨árta⟩	√ * h₃er-
⟨ańkuráh⟩	√ * h₂enk-	⟨ásiyān⟩	√ * h₁eċ-

⟨āśúḥ⟩	√ * h₁ek-	⟨dadhárṣa⟩	√ * d^hers-
⟨āyu⟩	√ * h₂ei-	⟨dádhati⟩	√ * d^heh₁-
⟨babhúva⟩	√ * b^heh₂u-	⟨dádhāti⟩	√ * d^heh₁-
⟨bahúḥ⟩	√ * b^heng^h-	⟨dákṣiṇaḥ⟩	√ * deḱs-
⟨bálam⟩	√ * bel-	⟨dámah⟩	√ * dem-
⟨baṁhayate⟩	√ * b^heng^h-	⟨damám⟩	√ * dem-
⟨bándhuḥ⟩	√ * b^hend^h-	⟨dantam⟩	√ * h₃dent-
⟨bhágah⟩	√ * b^heh₂g-	⟨dárśam⟩	√ * derk-
⟨bhájati⟩	√ * b^heh₂g-	⟨dasamáḥ⟩	√ * dekm-
⟨bháрати⟩	√ * b^her-	⟨dáśa⟩	√ * dekm
⟨bhárma⟩	√ * b^her-	⟨daśát⟩	√ * dekm-
⟨bhárti⟩	√ * b^her-	⟨datáh⟩	√ * h₃dent-
⟨bhávati⟩	√ * b^heh₂u-	⟨dāma⟩	√ * deh₁-
⟨bhāráh⟩	√ * b^her-	⟨°dāriḥ⟩	√ * der²
⟨bhrátaram⟩	√ * b^hreh₂-	⟨dāru⟩	√ * der¹
⟨bhrāta⟩	√ * b^hreh₂-	⟨dātā⟩	√ * deh₃-
⟨bhrátuḥ⟩	√ * b^hreh₂-	⟨dehaḥ⟩	√ * d^heig^h-
⟨bhrúḥ⟩	√ * h₃b^hreuH-	⟨déhmi⟩	√ * d^heig^h-
⟨bhūma⟩	√ * b^heh₂u-	⟨deváh⟩	√ * dei-
⟨bhūtám⟩	√ * b^heh₂u-	⟨devā⟩	√ * deh₂i-
⟨bódhati⟩	√ * b^heud^h-	⟨devī⟩	√ * dei-
⟨bodháyati⟩	√ * b^heud^h-	⟨dhṛṣṇóti⟩	√ * d^hers-
⟨buddháh⟩	√ * b^heud^h-	⟨dhṛṣúḥ⟩	√ * d^hers-
⟨ca⟩	√ * k^ue	⟨dhūmáh⟩	√ * d^heuH-
⟨cakráḥ⟩	√ * k^uelH-	⟨díśati⟩	√ * deik-
⟨cáрати⟩	√ * k^uelH-	⟨ditáh⟩	√ * deh₁-
⟨catúraḥ⟩	√ * k^uetuer-	⟨diváh⟩	√ * dei-
⟨catvárah⟩	√ * k^uetuer-	⟨divé⟩	√ * dei-
⟨cáyate⟩	√ * k^uei-	⟨divyáh⟩	√ * dei-
⟨cit⟩	√ * k^u-	⟨°druḥ⟩	√ * der-
⟨°citiḥ⟩	√ * k^uei-	⟨drumah⟩	√ * der-
⟨dadárśa⟩	√ * derk-	⟨dṛtáh⟩	√ * der²
⟨dádati⟩	√ * deh₃-	⟨dṛtīḥ⟩	√ * der-
⟨dádāti⟩	√ * deh₃-	⟨duhitā⟩	√ * d^huegh₂-

⟨dvá⟩	√ * deu-	⟨hṛdāḥ⟩	√ * kerd-
⟨dvádaśa⟩	√ * deu- , dekm	⟨hṛdyāḥ⟩	√ * kerd-
⟨dvīḥ⟩	√ * deu-	⟨hutāḥ⟩	√ * g^heu-
⟨dyati⟩	√ * deh₁-	⟨ ^o hutiḥ⟩	√ * g^heu-
⟨dyáuḥ⟩	√ * dei-	⟨ihí⟩	√ * h₁ei-
⟨dyám⟩	√ * dei-	⟨imáh⟩	√ * h₁ei-
⟨édhaḥ⟩	√ * h₂eid^h-	⟨iṣirāḥ⟩	√ * iesh₁-
⟨édhate⟩	√ * h₂eid^h-	⟨íyarti⟩	√ * h₃er-
⟨ékaḥ⟩	√ * hei-	⟨jáhāti⟩	√ * g^heh₁-
⟨éti⟩	√ * h₁ei-	⟨jajána⟩	√ * g^{en}h₁-
⟨gácchati⟩	√ * g^uem-	⟨jambhaḥ⟩	√ * g^{em}b^h-
⟨gárbhaḥ⟩	√ * g^uelb^h-	⟨jánah⟩	√ * g^{en}h₁-
⟨gatāḥ⟩	√ * g^uem-	⟨jāniḥ⟩	√ * g^uen-
⟨gātiḥ⟩	√ * g^uem-	⟨janitá⟩	√ * g^{en}h₁-
⟨gáuḥ⟩	√ * g^ueh₃-¹	⟨janitrī⟩	√ * g^{en}h₁-
⟨gám⟩	√ * g^ueh₃-¹	⟨jánī⟩	√ * g^uen-
⟨gharmāḥ⟩	√ * g^uher-	⟨jāran⟩	√ * g^{er}h₂-¹
⟨ghnānti⟩	√ * g^uhen-	⟨jāranti⟩	√ * g^{er}h₂-
⟨ghṛṇoti⟩	√ * g^uher-	⟨jārataḥ⟩	√ * g^{er}h₂-
⟨gnā⟩	√ * g^uen-	⟨jarāḥ⟩	√ * g^{er}h₂-¹
⟨gnāḥ⟩	√ * g^uen-	⟨jāgāra⟩	√ * h₁ger-
⟨góḥ⟩	√ * g^ueh₃-¹	⟨jānu⟩	√ * g^{en}-
⟨gopāḥ⟩	√ * peh₂-	⟨jātāḥ⟩	√ * g^{en}h₁-
⟨gurúḥ⟩	√ * g^ureh₂-	⟨jihmāḥ⟩	√ * deh₃g^h-
⟨hānti⟩	√ * g^uhen-	⟨jīyā-⟩	√ * g^uieh₂-
⟨hārah⟩	√ * g^uher-	⟨jīváḥ⟩	√ * g^ueh₃-²
⟨hástah⟩	√ * g^{hes}-	⟨jīvati⟩	√ * g^ueh₃-²
⟨hatāḥ⟩	√ * g^uhen-	⟨jmāḥ⟩	√ * d^heg^h-
⟨hārdi⟩	√ * kerd-	⟨jñātāḥ⟩	√ * g^{en}h₃-
⟨héman⟩	√ * g^{hei}-	⟨jósah⟩	√ * g^{eus}-
⟨himāḥ⟩	√ * g^{hei}-	⟨joṣayante⟩	√ * g^{eus}-
⟨hiri ^o ⟩	√ * g^{hel}h₃-	⟨juhóti⟩	√ * g^heu-
⟨hitāḥ⟩	√ * d^heh₁-	⟨juśáte⟩	√ * g^{eus}-
⟨hóma⟩	√ * g^{heu}-	⟨juṣtāḥ⟩	√ * g^{eus}-

⟨júṣṭih⟩	√ *ǵeus-	⟨méhati⟩	√ *h ₃ meiǵh-
⟨kaḥ⟩	√ *k ^u -	⟨mīḡdhám⟩	√ *meisdh-
⟨kavíḥ⟩	√ *keuh ₁ -	⟨mṛdúḥ⟩	√ *meld-
⟨khánati⟩	√ *kenh ₁ -	⟨múṣ-⟩	√ *meuhs-
⟨krátuḥ⟩	√ *kret-	⟨na⟩	√ *ne-
⟨kravíḥ⟩	√ *kreuh ₂ -	⟨nábhaḥ⟩	√ *nebh-
⟨kravyám⟩	√ *kreuh ₂ -	⟨nagnáḥ⟩	√ *neg ^u -
⟨kṣáp⟩	√ *k ^(u) sep-	⟨nák⟩	√ *nes-
⟨kṣidhī⟩	√ *d ^h g ^u hei-	⟨náktam⟩	√ *nek ^u -
⟨kṣiṇāti⟩	√ *d ^h g ^u hei-	⟨náraḥ⟩	√ *h ₂ ner-
⟨kṣítih⟩	√ *d ^h g ^u hei-	⟨násate⟩	√ *nes ⁻¹
⟨kṣuráḥ⟩	√ *k̑seu-	⟨náuḥ⟩	√ *(s)neh ₂ -
⟨laghúḥ⟩	√ *h ₁ leng ^u h-	⟨návaḥ⟩	√ *neu-
⟨léhmi⟩	√ *leiǵh-	⟨návyah⟩	√ *neu-
⟨lihmáḥ⟩	√ *leiǵh-	⟨ná⟩	√ *h ₂ ner-
⟨loháḥ⟩	√ *h ₁ reudh-	⟨náma⟩	√ *h ₃ neh ₃ -
⟨lokáḥ⟩	√ *leuk-	⟨n̑ṣu⟩	√ *h ₂ ner-
⟨mádhu⟩	√ *medh ⁻²	⟨nú⟩	√ *neu-
⟨mádhyah⟩	√ *medh ⁻¹	⟨nú⟩	√ *neu-
⟨mahán⟩	√ *meg-	⟨óhate⟩	√ *h ₁ eug ^u h-
⟨máhi⟩	√ *meg-	⟨ójah⟩	√ *h ₂ ueg-
⟨mánah⟩	√ *men-	⟨óṣati⟩	√ *h ₁ eus-
⟨mányate⟩	√ *men-	⟨pácati⟩	√ *pek ^u -
⟨matáḥ⟩	√ *men-	⟨pácyate⟩	√ *pek ^u -
⟨matíḥ⟩	√ *men-	⟨padáḥ⟩	√ *ped-
⟨matúḥ⟩	√ *meh ₂ -	⟨padám⟩	√ *ped-
⟨mā⟩	√ *h ₁ em-	⟨pádyah⟩	√ *ped-
⟨mā⟩	√ *meh ₁	⟨pádyati⟩	√ *ped-
⟨máḥ⟩	√ *meh ₁ -	⟨pánthāḥ⟩	√ *pent-
⟨mānáyati⟩	√ *men-	⟨páñca⟩	√ *penk ^{ue}
⟨mātā⟩	√ *meh ₂ -	⟨pári⟩	√ *per ⁻¹
⟨māti⟩	√ *meh ₁ -	⟨párur⟩	√ *per ⁻¹
⟨mátram⟩	√ *meh ₁ -	⟨parút⟩	√ *uet-
⟨mātrā⟩	√ *meh ₁ -	⟨parvaṇah⟩	√ *per ⁻¹

⟨pásyati⟩	√ *(s)pek-	⟨řkṣaḥ⟩	√ *h₂ertk-
⟨pátati⟩	√ *pet⁻²	⟨řñjánti⟩	√ *h₃reg-
⟨patháh⟩	√ *pent-	⟨řṇóti⟩	√ *h₃er-
⟨pátih⟩	√ *pet⁻¹	⟨řṇvánti⟩	√ *h₃er-
⟨pátñi⟩	√ *pet⁻¹	⟨řtám⟩	√ *h₂er-
⟨pát⟩	√ *ped-	⟨sá⟩	√ *s-
⟨páti⟩	√ *peh₂-	⟨sa-⟩	√ *sem-
⟨pāyúh⟩	√ *peh₂⁻²	⟨sácate⟩	√ *sek^u-
⟨pitá⟩	√ *peh₂⁻²	⟨sádaḥ⟩	√ *sed-
⟨plávate⟩	√ *pleu-	⟨sáhaḥ⟩	√ *seg^h-
⟨prá⟩	√ *per⁻²	⟨sáhate⟩	√ *seg^h-
⟨prataráh⟩	√ *per⁻²	⟨sakṣat⟩	√ *seg^h-
⟨práthate⟩	√ *pleth₂-	⟨samáh⟩	√ *sem-
⟨přthivī⟩	√ *pleth₂-	⟨sán⟩	√ *h₁es⁻¹
⟨přthúh⟩	√ *pleth₂-	⟨sánaḥ⟩	√ *sen-
⟨puráh⟩	√ *preh₂, *tpelH-	⟨sánti⟩	√ *h₁es⁻¹
⟨púr⟩	√ *tpelH-	⟨saptá⟩	√ *septm
⟨raghúh⟩	√ *h₁leng^{uh}-	⟨sárpati⟩	√ *serp-
⟨rájaḥ⟩	√ *h₁reg^u-	⟨sárvah⟩	√ *selh₂-
⟨rákṣati⟩	√ *h₂leks-	⟨satáh⟩	√ *h₁es⁻¹
⟨rāṭ⟩	√ *h₃reg-	⟨sādáyati⟩	√ *sed-
⟨riñcánti⟩	√ *leik^u-	⟨sāmi ^o ⟩	√ *sem-
⟨riñákti⟩	√ *leik^u-	⟨sídati⟩	√ *sed-
⟨riřeca⟩	√ *leik^u-	⟨skhálate⟩	√ *sg^{uh}h₂elH-
⟨rócate⟩	√ *leuk-	⟨snāti⟩	√ *(s)neh₂-
⟨rocáyati⟩	√ *leuk-	⟨snušá⟩	√ *sneus-
⟨ródhati⟩	√ *h₁leud^h-	⟨spaśam⟩	√ *(s)pek-
⟨róhati⟩	√ *h₁leud^h-	⟨spát⟩	√ *(s)pek-
⟨roháyanti⟩	√ *h₁leud^h-	⟨srávati⟩	√ *sreu-
⟨rokáh⟩	√ *leuk-	⟨sthítáh⟩	√ *steh₂
⟨rúcaḥ⟩	√ *leuk-	⟨střbhiḥ⟩	√ *h₂est-
⟨rudhiráh⟩	√ *h₁reud^h-	⟨střṇāti⟩	√ *sterh₃-
⟨řjráh⟩	√ *h₂erǵ-	⟨su-⟩	√ *h₁es⁻²
⟨řjúh⟩	√ *h₃reg-	⟨súh⟩	√ *seuH

⟨sūrāḥ⟩	√ <i>*seh₂u-</i>	⟨tatāḥ⟩	√ <i>*ten-</i>
⟨súryaḥ⟩	√ <i>*seh₂u-</i>	⟨tatárda⟩	√ <i>*terh₁-</i>
⟨súte⟩	√ <i>*seuH-</i>	⟨tānāḥ⟩	√ <i>*ten-</i>
⟨sva-⟩	√ <i>*seu-</i>	⟨tārah⟩	√ <i>*h₂est-</i>
⟨svādati⟩	√ <i>*sueh₂d-</i>	⟨tīṣṭhati⟩	√ <i>*steh₂-</i>
⟨svāḥ⟩	√ <i>*seu-</i>	⟨trāyaḥ⟩	√ <i>*trei-</i>
⟨svāpnah⟩	√ <i>*suep-</i>	⟨trīḥ⟩	√ <i>*trei-</i>
⟨svār⟩	√ <i>*seh₂u-</i>	⟨trī⟩	√ <i>*trei-</i>
⟨svāsārah⟩	√ <i>*suesr-</i>	⟨tṛṣṇyati⟩	√ <i>*terp-</i>
⟨svādúḥ⟩	√ <i>*sueh₂d-</i>	⟨tṛṣṇyati⟩	√ <i>*ters-</i>
⟨śatám⟩	√ <i>*deǵm</i>	⟨ ^o tīḥ⟩	√ <i>*deh₃-</i>
⟨śáye⟩	√ <i>*ǵei-</i>	⟨tulā⟩	√ <i>*telh₂-</i>
⟨śére⟩	√ <i>*ǵei-</i>	⟨tyájate⟩	√ <i>*tieg^u-</i>
⟨śéte⟩	√ <i>*ǵei-</i>	⟨ubháu⟩	√ <i>*h₂ent-</i>
⟨śévaḥ⟩	√ <i>*ǵei-</i>	⟨uccháti⟩	√ <i>*h₂eus-</i>
⟨ ^o śīrtaḥ⟩	√ <i>*ǵerh₂-</i>	⟨úd⟩	√ <i>*ued⁻¹</i>
⟨śrávaḥ⟩	√ <i>*ǵleu-</i>	⟨udáni⟩	√ <i>*ued⁻²</i>
⟨śrudhi⟩	√ <i>*ǵleu-</i>	⟨udáram⟩	√ <i>*ued⁻³</i>
⟨śrutāḥ⟩	√ <i>*ǵleu-</i>	⟨udnaḥ⟩	√ <i>*ued⁻²</i>
⟨śruvam⟩	√ <i>*ǵleu-</i>	⟨úpa⟩	√ <i>*(s)uep-</i>
⟨śṛṅṇóti⟩	√ <i>*ǵleu-</i>	⟨upadr̥ś-⟩	√ <i>*(s)uep-, *derǵ-</i>
⟨śṛṅṇvānti⟩	√ <i>*ǵleu-</i>	⟨upári⟩	√ <i>*(s)uep-</i>
⟨śúnaḥ⟩	√ <i>*ǵeu-</i>	⟨urvārā⟩	√ <i>*h₂erh₃-</i>
⟨śúvā⟩	√ <i>*ǵeu-</i>	⟨uśatāḥ⟩	√ <i>*ueǵ-</i>
⟨śvāsūrah⟩	√ <i>*sueǵur-</i>	⟨uśmasi⟩	√ <i>*ueǵ-</i>
⟨śvā⟩	√ <i>*ǵeu-</i>	⟨uṣāḥ⟩	√ <i>*h₂eus-</i>
⟨śvānam⟩	√ <i>*ǵeu-</i>	⟨uṣṭaḥ⟩	√ <i>*h₁eus-</i>
⟨tānaḥ⟩	√ <i>*ten-</i>	⟨úttaraḥ⟩	√ <i>*ued⁻¹</i>
⟨tanúḥ⟩	√ <i>*tenh₂-</i>	⟨údhaḥ⟩	√ <i>*h₁euHd^h-</i>
⟨tanuté⟩	√ <i>*ten-</i>	⟨údhnah⟩	√ <i>*h₁euHd^h-</i>
⟨tarpate⟩	√ <i>*terp-</i>	⟨úrṇā⟩	√ <i>*uelh₁-</i>
⟨tarṣáyati⟩	√ <i>*ters-</i>	⟨vácaḥ⟩	√ <i>*ueǵ^u-</i>
⟨tastháu⟩	√ <i>*steh₂-</i>	⟨vāhati⟩	√ <i>*ueǵ^h-</i>
⟨tát⟩	√ <i>*t-</i>	⟨vakṣáyati⟩	√ <i>*h₂ueg-</i>

⟨vákti⟩	√ *ueku-	⟨vrajáḥ⟩	√ *h ₁ uerǵ-
⟨vámiti⟩	√ *uemh ₁ -	⟨vrjámam⟩	√ *h ₁ uerǵ-
⟨vásati⟩	√ *h ₂ ues-	⟨vr̥kaḥ⟩	√ *uelku-
⟨vásma⟩	√ *ues ⁻¹	⟨vr̥kíḥ⟩	√ *uelku-
⟨váste⟩	√ *ues ⁻¹	⟨yáḥ⟩	√ *Hi-
⟨vásuḥ⟩	√ *h ₁ es ⁻²	⟨yájate⟩	√ *hieh ₂ ǵ-
⟨váṣṭi⟩	√ *ueǵ-	⟨yajñáḥ⟩	√ *hieh ₂ ǵ-
⟨váyah⟩	√ *ueih-	⟨yaknáḥ⟩	√ *hiek ^u -
⟨vāghát⟩	√ *h ₁ ueg ^{uh} -	⟨yákr̥t⟩	√ *hiek ^u -
⟨váḥ⟩	√ *ued ⁻²	⟨yántaḥ⟩	√ *h ₁ ei-
⟨vák⟩	√ *ueǵ-	⟨yanti⟩	√ *h ₁ ei-
⟨vástu⟩	√ *ueh ₂ st-	⟨yásati⟩	√ *ies-
⟨vátah⟩	√ *h ₂ ueh ₁ -	⟨yát⟩	√ *Hi-
⟨vāti⟩	√ *h ₂ ueh ₁ -	⟨yámi⟩	√ *ieh ₂ -
⟨véda⟩	√ *ueid-	⟨yātá⟩	√ *ieh ₂ -
⟨veḥ⟩	√ *h ₂ eu ⁻²	⟨yójam⟩	√ *ieug-
⟨veśáh⟩	√ *ueiǵ-	⟨yugám⟩	√ *ieug-
⟨vidmá⟩	√ *ueid-	⟨yunákti⟩	√ *ieug-
⟨viśam⟩	√ *ueǵ-	⟨yuñjánti⟩	√ *ieug-
⟨viśpátih⟩	√ *pet ⁻¹	⟨yúvā⟩	√ *h ₂ ei-
⟨viráh⟩	√ *ueih-	⟨yúnaḥ⟩	√ *h ₂ ei-

АВЕСТИЈСКИ

(a, ā, â, ã, ä, ç, ð, ñ, e, ē, ê, ë, f, g, γ, h, i, ī, j, k, m, n, ñ, ŋ, η, ḥ, ḡ,
o, ô, p, r, s, š, ś, t, θ, t̥, u, ū, v, x, ý, xʷ, y, z, ž)

⟨a-⟩	√ *ne-	⟨aojaite⟩	√ *h ₂ ueg ^{uh} -
⟨aēitī⟩	√ *h ₁ ei-	⟨aoxta⟩ (мл.)	√ *h ₁ ueg ^{uh} -
⟨aēuuō⟩	√ *Hei-	⟨aršō⟩	√ *h ₂ ertk-
⟨ayō⟩ (мл.)	√ *h ₂ eg ^h -	⟨asmānam⟩	√ *h ₂ ek ⁻¹
⟨aiḅi⟩ (ст.)	√ *h ₂ ent-	⟨aspā⟩	√ *h ₁ ek ^u -
⟨aiḅi⟩	√ *h ₁ ep-	⟨aspō⟩	√ *h ₁ eku-
⟨aṇtarē⟩	√ *h ₁ en	⟨astī⟩	√ *h ₁ es ⁻¹
⟨aogēda⟩ (ст.)	√ *h ₁ ueg ^{uh} -	⟨astō⟩	√ *h ₃ esth ₁ -

⟨aši⟩	√ *h₃ek^u-	⟨daēzō⟩	√ *d^heiǵ^h-
⟨ašō⟩ (мл.)	√ *h₂ek^s-	⟨darəsəm⟩	√ *derk-
⟨ašta⟩ (мл.)	√ *h₃ék^{teh}₃	⟨dasa⟩ (ст.)	√ *dekm
⟨ašō⟩ (ст.)	√ *h₂er-	⟨dasa⟩ (мл.)	√ *dekm
⟨az⟩	√ *h₁eg-	⟨°dāt⟩ (ст.)	√ *d^heh₁-
⟨azaiti⟩ (мл.)	√ *h₂eg-	⟨dáuuru⟩ (мл.)	√ *der¹
⟨azēm⟩	√ *h₁eg-	⟨dēbāzaiti⟩ (ст.)	√ *b^heng^h-
⟨ažiš⟩ (мл.)	√ *h₃eg^uh-	⟨°derēštō⟩	√ *derk-
⟨āiiu⟩	√ *h₂ei-	⟨dēŋg⟩	√ *dem-
⟨āsiīā⟩	√ *h₁ék-	⟨dēŋg paitiš⟩	√ *dem-, *pet⁻¹
⟨āsuš⟩	√ *h₁ék-	⟨draoš⟩	√ *der-
⟨bagō⟩	√ *b^heh₂g-	⟨dugədā⟩ (мл.)	√ *d^huegh₂-
⟨bayō⟩ (мл.)	√ *b^heh₂g-	⟨duua⟩	√ *deu-
⟨baŋdaiieiti⟩	√ *b^hend^h-	⟨ørəzatō⟩	√ *h₂erg-
⟨baoðaiieiti⟩	√ *b^heud^h-	⟨fra-⟩	√ *per²
⟨baoðaiti⟩ (мл.)	√ *b^heud^h-	⟨fratarō⟩	√ *per²
⟨baoðō⟩ (мл.)	√ *b^heud^h-	⟨gaoš⟩	√ *g^ueh₃⁻¹
⟨baraiti⟩ (ст.)	√ *b^her-	⟨garəβō⟩	√ *g^uelb^h-
⟨bauāuua⟩	√ *b^heh₂u-	⟨garəmō⟩	√ *g^uher-
⟨bauuaiti⟩	√ *b^heh₂u-	⟨gāma⟩	√ *g^ueh₂-
⟨bāzaiti⟩ (мл.)	√ *b^heng^h-	⟨gāt⟩ (ст.)	√ *g^ueh₂-
⟨biš⟩ (мл.)	√ *deu-	⟨gāuš⟩	√ *g^ueh₃⁻¹
⟨boŋdō⟩ (мл.)	√ *b^hend^h-	⟨gənā⟩	√ *g^uen-
⟨caraiti⟩ (ст.)	√ *k^uel^h-	⟨gərəbuš-⟩	√ *g^uelb^h-
⟨caturā⟩	√ *k^uetuer-	⟨-gmən⟩	√ *g^uem-
⟨caθβārō⟩	√ *k^uetuer	⟨-γnənti⟩ (мл.)	√ *g^uhen-
⟨caxrō⟩	√ *k^uel^h-	⟨ha-⟩	√ *sem-
⟨cā⟩	√ *k^ue	⟨hacaitē⟩	√ *sek^u-
⟨ciṭ⟩	√ *k^u-	⟨hanō⟩	√ *sen-
⟨dadarəsa⟩ (мл.)	√ *derk-	⟨hapta⟩	√ *septm
⟨dadāiti⟩ (ст.)	√ *d^heh₁-	⟨hauruuō⟩	√ *selh₂-
⟨daðāiti⟩ (мл.)	√ *deh₃-	⟨hā⟩	√ *s-
⟨daēuuī⟩	√ *dei-	⟨həŋtī⟩	√ *h₁es⁻¹
⟨daēuuō⟩	√ *dei-	⟨hu⟩	√ *h₁es⁻²

⟨huuarō⟩	√ *seh₂u-	⟨padəm⟩ (ст.)	√ *ped-
⟨jayāra⟩ (мл.)	√ *h₁ger-	⟨paδəm⟩ (мл.)	√ *ped-
⟨jaynat⟩ (мл.)	√ *g^uhen-	⟨pairī⟩	√ *per⁻¹
⟨jaiṅti⟩ (мл.)	√ *g^uhen-	⟨paitiš⟩	√ *pet⁻¹
⟨janaiti⟩ (мл.)	√ *g^uhen-	⟨paṅca⟩ (мл.)	√ *penk^ue
⟨-jatō⟩	√ *g^uhen-	⟨paṅtā⟩ (мл.)	√ *pent-
⟨-jən⟩	√ *g^uem-	⟨parō⟩	√ *preh₂-
⟨jiiā⟩ (мл.)	√ *g^uieh₂-	⟨pataiti⟩	√ *pet⁻²
⟨jināiti⟩	√ *d^hg^uheⁱ-	⟨paθō⟩ (мл.)	√ *pent-
⟨kaēnā⟩	√ *k^uei-	⟨paθnī⟩	√ *pet⁻¹
⟨kanayk′⟩	√ *g^uen-	⟨pāiiuš⟩	√ *peh₂⁻²
⟨°kantō⟩	√ *kenh₁-	⟨pāiti⟩ (мл.)	√ *peh₂-
⟨kauuiš⟩	√ *keuh₁-	⟨pəreθuš⟩	√ *pleth₂-
⟨kē⟩ (ст.)	√ *k^u-	⟨pita⟩ (мл.)	√ *peh₂-
⟨maḍu°⟩ (мл.)	√ *med^h₂-	⟨ptā⟩	√ *peh₂⁻²
⟨maēzaiti⟩	√ *h₃meiǵ^h-	⟨raocaiieiti⟩ (мл.)	√ *leuk-
⟨maynō⟩	√ *neg^u-	⟨raocō⟩	√ *leuk-
⟨maiḍiiō⟩ (мл.)	√ *med^h₁-	⟨raodəṅti⟩ (мл.)	√ *h₁leud^h-
⟨mainieite⟩	√ *men-	⟨rəṅjiiō⟩	√ *h₁leng^uh-
⟨manō⟩	√ *men-	⟨saēte⟩	√ *kⁱei-
⟨mā⟩	√ *meh₁	⟨satəm⟩	√ *dekm
⟨mānaieiti⟩ (ст.)	√ *men-	⟨sōire⟩ (мл.)	√ *kⁱei-
⟨mātā⟩	√ *meh₂-	⟨spasiieiti⟩	√ *(s)pek³-
⟨mā̂⟩	√ *meh₁-	⟨spā⟩	√ *kⁱeu-
⟨mərəzu-⟩	√ *mreg^h	⟨spānəm⟩	√ *kⁱeu-
⟨miždəm⟩	√ *meisd^h-	⟨srauuō⟩	√ *kⁱleu-
⟨miždā⟩	√ *meisd^h-	⟨srūtō⟩	√ *kⁱleu-
⟨nabō⟩	√ *neb^h-	⟨starətō⟩	√ *sterh₃-
⟨nauuō⟩	√ *neu-	⟨stārō⟩	√ *h₂est-
⟨nā⟩	√ *h₂ner-	⟨stəreṅnāiti⟩ (мл.)	√ *sterh₃-
⟨nāman-⟩	√ *h₃neh₃-	⟨strqm⟩	√ *h₂est-
⟨nəreš⟩	√ *h₂ner-	⟨sūnō⟩	√ *kⁱeu-
⟨nū⟩	√ *neu-	⟨taṭ⟩ (ст.)	√ *t-
⟨-pacaiti⟩ (мл.)	√ *pek^u-	⟨taṭ⟩ (мл.)	√ *t-

⟨θβərəs⟩	√ <i>*tuerk-</i>	⟨vīdat̥⟩ (ст.)	√ <i>*ueid-</i>
⟨θβərəsaiti⟩	√ <i>*tuerk-</i>	⟨vīḍarə̯⟩ (мл.)	√ <i>*ueid-</i>
⟨θrāiiō⟩	√ <i>*trei-</i>	⟨vīsaiti⟩	√ <i>*deu-</i> , <i>*dekm</i>
⟨θrī⟩	√ <i>*trei-</i>	⟨vīsəm⟩	√ <i>*uek-</i>
⟨upa ⟩	√ <i>*(s)uep-</i>	⟨xratuš⟩	√ <i>*kret-</i>
⟨upairi⟩	√ <i>*(s)uep-</i>	⟨xʷafnō⟩ (ст.)	√ <i>*suep-</i>
⟨us-⟩	√ <i>*ued⁻¹</i>	⟨xʷasurō⟩ (мл.)	√ <i>*suekúr-</i>
⟨usaiti⟩	√ <i>*h₂eus-</i>	⟨xʷə̯ng̊⟩	√ <i>*seh₂u-</i>
⟨usəmahī⟩ (ст.)	√ <i>*uek-</i>	⟨yaogə̯t̥⟩	√ <i>*ieug-</i>
⟨uz-⟩	√ <i>*ued⁻¹</i>	⟨yaoš⟩	√ <i>*h₂ei-</i>
⟨vacō⟩	√ <i>*ueku-</i>	⟨yasnō⟩	√ <i>*hieh₂ǵ-</i>
⟨vaēdā⟩ (ан.)	√ <i>*ueid-</i>	⟨yat̥⟩	√ <i>*hi-</i>
⟨vaēsō⟩	√ <i>*ueik-</i>	⟨yazaitē⟩	√ <i>*hieh₂ǵ-</i>
⟨vaŋhaiti⟩	√ <i>*h₂eus-</i>	⟨yākarə̯⟩	√ <i>*hiek^u-</i>
⟨vaŋri⟩	√ <i>*ues⁻²</i>	⟨yārə̯⟩	√ <i>*hieh₁-</i>
⟨ ^o vaocat̥⟩ (ст.)	√ <i>*ueku-</i>	⟨yāstō⟩	√ <i>*ieh₃s-</i>
⟨varənā⟩	√ <i>*uelh₁-</i>	⟨yā̯⟩	√ <i>*hieh₁-</i>
⟨varəzānə̯m⟩ (мл.)	√ <i>*h₁uerǵ-</i>	⟨yəiŋtī⟩	√ <i>*h₁ei-</i>
⟨varəzə̯m⟩	√ <i>*uerǵ-</i>	⟨yē̯⟩ (ст.)	√ <i>*hi-</i>
⟨vastē̯⟩ (ст.)	√ <i>*ues⁻¹</i>	⟨zaošō̯⟩	√ <i>*ǵeus-</i>
⟨vaštī̯⟩ (ст.)	√ <i>*uek-</i>	⟨zastō̯⟩	√ <i>*ǵ^hes-</i>
⟨vazaiti⟩	√ <i>*ueǵ^h-</i>	⟨zazāiti⟩	√ <i>*ǵ^heh₁-</i>
⟨vāiti⟩ (мл.)	√ <i>*h₂ueh₁-</i>	⟨zānu ^o ⟩	√ <i>*ǵen-</i>
⟨vāzō̯⟩	√ <i>*ueǵ^h-</i>	⟨zā̯m̯⟩ (ст.)	√ <i>*d^heǵ^h-</i>
⟨vəhrkō̯⟩ (мл.)	√ <i>*uelk^u-</i>	⟨zə̯mō̯⟩	√ <i>*d^heǵ^h-</i>
⟨və̯rəzənə̯m̯⟩ (ст.)	√ <i>*h₁uerǵ-</i>	⟨zimō̯⟩	√ <i>*ǵ^hei-</i>
⟨və̯rəziieiti⟩ (мл.)	√ <i>*uerǵ-</i>	⟨zimō̯⟩ (мл.)	√ <i>*ǵ^hei-</i>
⟨virō̯⟩	√ <i>*ueih-</i>		

СТАРОПЕРСИЈСКИ

⟨a-⟩	√ <i>*ne-</i>	⟨a-i-v ^a ⟩	√ <i>*nei-</i>
⟨a-b ^a -i-y ^(a) ⟩	√ <i>*h₂ent-</i>	⟨a-p ^a -⟩	√ <i>*h₂ep-</i>
⟨a-i-t ^(a) -i-y ^(a) ⟩	√ <i>*h₁ei-</i>	⟨a-p ^(a) -i-y ^(a) ⟩	√ <i>*h₁ep-</i>

<a-r ^(a) -da-ta-m ^(a) >	√ * h₂erǵ-	<h ^a -m ^a >	√ * sem-
<a-r ^(a) -ta-m ^(a) >	√ * h₂er-	<h ^a -t ^(a) -i-y ^(a) >	√ * h₁es-¹
<a-s ^a >	√ * h₁eǵu-	<j ⁱ -i-v ^a >	√ * g^ueh₃-²
<a-s ^(a) -m ^a -a-n ^a -m ^(a) >	√ * h₂eǵ¹	<k ^a -š ^(a) -c ^(a) -i-y ^(a) >	√ * k^u-
<a-s ^(a) -t ^(a) -i-y ^(a) >	√ * h₁es-¹	<k ^a -n ^t a-m ^(a) >	√ * kenh₁-
<a-v ^a >	√ * h₂eu-¹	<m ^a -a>	√ * meh₁
<b ^a -g ^a >	√ * b^hreh₂g-	< ^o m ^a -a-t ^a -r ^(a) ->	√ * meh₂-
<b ^(a) -r ^a -a-t ^a -a>	√ * b^hreh₂-	<n ^a -a-m ^a >	√ * h₃neh₃-
<c ^a -a>	√ * k^ue	<p ^(a) -i-ç ^a >	√ * peh₂-
<d ^a -a-r ^u -u-v ^(a) >	√ * der-¹	<p ^(a) -i-t ^a -a>	√ * peh₂-²
<d ^a -a-t ^a -m ^(a) >	√ * d^heh₁-	<r ^a -u-c ^a >	√ * leuk-
<d ^a -i-v ^a >	√ * dei-	<t ^a ->	√ * t-
<d ^a -s ^(a) -t ^a >	√ * ǵ^hes-	<u-p ^a -r ^(a) -i-y ^(a) >	√ *(s)uep-
<di-i-d ^a -a>	√ * d^heig^h-	<v ^a -r ^(a) -d ^a -n ^a -m ^(a) >	√ * h₁uerǵ-
<f ^(a) -r ^a ->	√ * per-²	<vi-θ ^a -m ^(a) >	√ * ueǵ¹
<f ^(a) -r ^a -t ^a -r ^a >	√ * per-²	<x ^(a) -š ^(a) -n ^a -a-s ^a -a-t ^(a) -i-y ^(a) >	√ * ǵ^hneh₃-
<g ^a -u->	√ * g^ueh₃-¹	< ^o y ^a >	√ * hi-
<g ^a -u-m ^a -a-a>	√ * g^ueh₃-¹	<y ^a -d ^a -t ^a -i-y ^(a) >	√ * hieh₂ǵ-
<h ^a ->	√ * sem-		
/a-/	√ * ne-	/cā/	√ * k^ue
/abiy/	√ * h₂ent-	/daiva/	√ * dei-
/aitiy/	√ * h₁ei-	/dasta/	√ * ǵ^hes-
/aiva/	√ * hei-	/dāruv/	√ * der-¹
/apa-/	√ * h₂ep-	/dātam/	√ * d^heh₁-
/apiy/	√ * h₁ep-	/didā/	√ * d^heig^h-
/ardatam/	√ * h₂erǵ-	/fra-/	√ * per-²
/asa/	√ * h₁eǵu-	/fratarā/	√ * per-²
/asmānam/	√ * h₂eǵ¹	/gau-/	√ * g^ueh₃-¹
/astiy/	√ * h₁es-¹	/guamāta/	√ * g^ueh₃-¹
/ava/	√ * h₂eu-¹	/ha-/	√ * sem-
/artam/	√ * h₂er-	/hama/	√ * sem-
/baga/	√ * b^heh₂g-	/hantiy/	√ * h₁es-¹
/brātā/	√ * b^hreh₂-	/jīva/	√ * g^ueh₃-²

/kantam/	√ *kenh₁-	/ta-/	√ *t-
/kaš-ciy/	√ *k^u-	/upariy/	√ *(s)uep-
/mā/	√ *meh₁	/vardana/	√ *h₁uerǵ-
/°mātar-/	√ *meh₂-	/viθam/	√ *ueǵ-
/nāma/	√ *h₃neh₃-	/xšnāsātiy/	√ *ǵneh₃-
/piça/	√ *peh₂-	/°ya/	√ *hi-
/pitā/	√ *peh₂-²	/yadatiy/	√ *hieh₂ǵ-
/rauca/	√ *leuk-		

ЈЕРМЕНСКИ

(a, b, c, c', č, č', d, e, ē, ē, g, h, i, j, ĵ, k, k', l, ł, m, n, o, p, p', r, r̄, s, š, t, t', v, w, x, y, z, ž)

⟨acem⟩	√ *h₂eǵ-	⟨dowstr⟩	√ *d^huegh₂-
⟨ač'k'⟩	√ *h₃ek^u-	⟨egit⟩	√ *ueid-
⟨ał⟩	√ *seh₂-	⟨ekn⟩	√ *g^uem-
⟨ałbewr⟩	√ *b^hreh₁-	⟨elik'⟩	√ *leik^u-
⟨an-⟩	√ *ne-	⟨ełbayr⟩	√ *b^hreh₂-
⟨anown⟩	√ *h₃neh₃-	⟨ełowngn⟩	√ *h₃neg^uh-
⟨arari⟩	√ *h₂er-	⟨em⟩	√ *h₁es-¹
⟨arawr⟩	√ *h₂erh₃-	⟨erek⟩	√ *h₁reg^u-
⟨arĵ⟩	√ *h₂ertk'-	⟨erek'⟩	√ *trei-
⟨ařn⟩	√ *h₂ner-	⟨es⟩	√ *h₁eǵ-
⟨astł⟩	√ *h₂est-	⟨ew⟩	√ *h₁ep-
⟨awr⟩	√ *Heh₂m-	⟨ewt'n⟩	√ *septm
⟨aył⟩	√ *h₂el-	⟨ēš⟩	√ *h₁ēku-
⟨ayr⟩	√ *h₂ner-	⟨ənderk'⟩	√ *h₁en
⟨bam⟩	√ *b^heh₂-	⟨gišer⟩	√ *k^(u)sep-
⟨bay⟩	√ *b^heh₂-	⟨gom⟩	√ *h₂ues-
⟨berem⟩	√ *b^her-	⟨gorc⟩	√ *uerǵ-
⟨cerown⟩	√ *ǵerh₂-	⟨hayr⟩	√ *peh₂-²
⟨cownr⟩	√ *ǵen-	⟨herow⟩	√ *uet-
⟨čanač'em⟩	√ *ǵneh₃-	⟨het⟩	√ *ped-
⟨č'ork'⟩	√ *k^uetuer-	⟨hing⟩	√ *penk^ue
⟨dik'⟩	√ *d^heh₁-	⟨hni⟩	√ *pent-

⟨hołm⟩	√ * h₂enh₁ -	⟨mi⟩	√ * meh₁ , * sem-
⟨hot⟩	√ * h₃ed-	⟨now⟩	√ * sneus-
⟨hoviw⟩	√ * h₃eu- , * h₃eu-	⟨nstim⟩	√ * sed-
⟨hown⟩	√ * pent-	⟨o-⟩	√ * hi-
⟨howr⟩	√ * peh₂ - ¹	⟨očʼ⟩	√ * h₂ei-
⟨i⟩	√ * h₁en	⟨orb⟩	√ * h₃erb^h -
⟨im⟩	√ * h₁em-	⟨ors⟩	√ * ierk-
⟨jerkʼ⟩	√ * ǵ^hes-	⟨oř⟩	√ * h₁ers-
⟨jiwn⟩	√ * ǵ^hei-	⟨ost⟩	√ * h₃esd-
⟨jow⟩	√ * h₂eu - ²	⟨otn⟩	√ * ped-
⟨jerm⟩	√ * g^uher-	⟨owl⟩	√ * pelH-
⟨kařin⟩	√ * g^uelh₂ -	⟨ows⟩	√ * h₃em-
⟨kařn⟩	√ * gelkt-	⟨sin⟩	√ * sen-
⟨kov⟩	√ * g^ueh₃ - ¹	⟨sirt⟩	√ * k^{er}d-
⟨k'erem⟩	√ *(s) kerH-	⟨siwn⟩	√ * k^{er}iHu-
⟨k'own⟩	√ * suep-	⟨stipem⟩	√ * steib-
⟨k'oyr⟩	√ * suesr-	⟨sxalem⟩	√ * sg^uh₂elH-
⟨low⟩	√ * k^leu-	⟨šown⟩	√ * k^leu-
⟨loys⟩	√ * leuk-	⟨tanowter⟩	√ * dem-
⟨malem⟩	√ * melh₁ -	⟨t'aršamim⟩	√ * ters-
⟨mayr⟩	√ * meh₂ -	⟨t'ařamim⟩	√ * ters-
⟨mec⟩	√ * meǵ-	⟨taygr⟩	√ * deh₂i-
⟨mełk⟩	√ * meld-	⟨town⟩	√ * dem-
⟨meřr⟩	√ * mel-	⟨towr⟩	√ * deh₃ -
⟨merj⟩	√ * met- , * ǵ^hes-	⟨zgenowm⟩	√ * ues - ¹

СТАРОФРИГИЈСКИ

⟨anegeseti⟩	√ * seǵ^h -	⟨ios⟩	√ * hi-
⟨βεκός⟩ (γλoca)	√ * b^heh₁g-	⟨ke⟩	√ * k^ue
⟨bevdos⟩	√ * b^heud^h -	⟨ktevoys⟩	√ * t^keh₁ -
⟨braterais⟩	√ * b^hreh₂ -	⟨matar⟩	√ * meh₂ -
⟨en-⟩	√ * h₁en	⟨mekas⟩	√ * meǵ-
⟨eneparkes⟩	√ * perk-	⟨onoman⟩	√ * h₃neh₃ -

⟨petes⟩	√ <i>*ped-</i>	⟨totin⟩	√ <i>*deh₃-</i>
⟨por⟩	√ <i>*per⁻¹</i>	⟨ve-⟩	√ <i>*seu-</i>
⟨torvetun⟩	√ <i>*der⁻¹</i>	⟨yos⟩	√ <i>*hi-</i>

НОВОФРИГИЈСКИ

⟨ΑΔΔΑΚΕΤ⟩	√ <i>*d^heh₁-</i>	⟨ΙΟΣ⟩	√ <i>*hi-</i>
⟨ΑΝΑΡ⟩	√ <i>*h₂ner-</i>	⟨ΚΕ⟩	√ <i>*k^{ue}</i>
⟨ΑΥΤΟΣ⟩	√ <i>*h₂eu⁻¹, *t-</i>	⟨ΚΝΑΙΚΑΝ⟩	√ <i>*g^{ue}en-</i>
⟨ΒΕΚΟΣ⟩	√ <i>*b^heh₁g-</i>	⟨ΚΝΟΥΜΑΝ⟩	√ <i>*k^{ne}u-</i>
⟨-ΒΕΡΕΤ⟩	√ <i>*b^her-</i>	⟨ΜΑΤΑΡ⟩	√ <i>*meh₂-</i>
⟨ΒΡΑΤΕΡΕ⟩	√ <i>*b^hreh₂-</i>	⟨ΜΕ⟩	√ <i>*met-</i>
⟨ΓΕΓΡΕΙΜΕΝΟΣ⟩	√ <i>*g^hreiH-</i>	⟨ΜΕΚΑΣ⟩	√ <i>*meg^h-</i>
⟨ΓΛΟΥΡΕΟΣ⟩	√ <i>*g^helh₃-</i>	⟨ΟΕ-⟩	√ <i>*seu-</i>
⟨ΔΕΤΟΥΝ⟩	√ <i>*d^heh₁-</i>	⟨ΟΝΟΜΑΝ(-)⟩	√ <i>*h₃neh₃-</i>
⟨ΔΕΩΣ⟩	√ <i>*d^heh₁-</i>	⟨ΠΑΤΕΡΗΣ⟩	√ <i>*peh₂⁻²</i>
⟨ΕΓΕΔΟΥ⟩	√ <i>*seg^h-</i>	⟨ΠΙΝΚΕ⟩	√ <i>*penk^{ue}</i>
⟨ΕΝ-⟩	√ <i>*h₁en</i>	⟨ΠΟΥΡ⟩	√ <i>*per⁻¹</i>
⟨ΕΝΕΠΑΡΚΕΣ⟩	√ <i>*perk^h-</i>	⟨ΤΙΑΝ⟩	√ <i>*dei-</i>
⟨ΖΕΜΕΛΟΣ⟩	√ <i>*d^heg^h-</i>	⟨ΤΙΟΣ⟩	√ <i>*dei-</i>
⟨ΖΕΥΜΑΝ⟩	√ <i>*g^heu-</i>		

МИКЕНСКИ

(a, a₂, a₃, d, e, i, j, k, m, n, o, p, q, r, s, t, u, w, z)

⟨a-ke⟩	√ <i>*h₂eg^h-</i>	⟨di-u-jo⟩	√ <i>*dei-</i>
⟨-a-ko⟩	√ <i>*h₂erg^h-</i>	⟨di-we⟩	√ <i>*dei-</i>
⟨a-ko-ro⟩	√ <i>*h₂eg^h-</i>	⟨di-wi-jo⟩	√ <i>*dei-</i>
⟨a-mo-r(V)⟩	√ <i>*neh₂m-</i>	⟨do-ra⟩	√ <i>*deh₃-</i>
⟨a-ne-mo⟩	√ <i>*h₂enh₁-</i>	⟨e-e-si⟩	√ <i>*h₁es⁻¹</i>
⟨a-pu⟩	√ <i>*h₂ep-</i>	⟨e-ke⟩	√ <i>*seg^h-</i>
⟨a-ti-⟩	√ <i>*h₂ent-</i>	⟨e-pi⟩	√ <i>*h₁ep-</i>
⟨a ₂ -r-⟩	√ <i>*seh₂-</i>	⟨e-re-u-te-ro⟩	√ <i>*h₁leud^h-</i>
⟨de-ki-si-wo⟩	√ <i>*dei-</i>	⟨e-ru-to-ro⟩	√ <i>*h₁reud^h-</i>

⟨e-u⟩	√ * h₁es - ²	⟨pa-te⟩	√ * peh₂ - ²
⟨e-u-ke-to⟩	√ * h₁euguh -	⟨pe-ma⟩	√ * sper -
⟨i-je-ro⟩	√ * iesh₁ -	⟨pe-mo⟩	√ * sper -
⟨i-je-to⟩	√ * h₁ieh₁ -	⟨pe-re⟩	√ * b^her -
⟨i-jo-te⟩	√ * h₁ei -	⟨pe-ri-⟩	√ * per - ¹
⟨i-qo⟩	√ * h₁éku -	⟨pe-ru-si-⟩	√ * per - ¹ , * uet -
⟨ka-ra-te-ra⟩	√ * kerh₂ -	⟨po-d(V)-⟩	√ * ped -
⟨ke-ra⟩	√ * ǵerh₂ - ¹	⟨po-de⟩	√ * ped -
⟨ke-re-a ₂ ⟩	√ * skel -	⟨po-ro⟩	√ * pelh -
⟨ke-ro⟩	√ * ǵerh₂ -	⟨po-ro-⟩	√ * per - ²
⟨ku-na-ja⟩	√ * g^uen -	⟨po-ti-ni-ja⟩	√ * pet - ¹
⟨ma-te⟩	√ * meh₂ -	⟨qo-o⟩	√ * g^ueh₃ - ¹
⟨me-re-ti-ri-ja⟩	√ * melh₁ -	⟨ta-na-wa⟩	√ * tenh₂ -
⟨me-ri⟩	√ * mel -	⟨te-o⟩	√ * d^heh₁ -
⟨na-u-⟩	√ *(s) neh₂ -	⟨to-ko-⟩	√ * d^heig^h -
⟨ne-wo⟩	√ * neu -	⟨to-pe-za⟩	√ * ped -
⟨o-pi⟩	√ * h₁ep -	⟨tu-ka-te⟩	√ * d^huegh₂ -
⟨o-u⟩	√ * h₂ei -	⟨u-po⟩	√ *(s) uep -
⟨-qe⟩	√ * kuē	⟨wa-tu⟩	√ * ueh₂st -
⟨qo-u-ko-ro⟩	√ * kuēh -, * g^ueh₃ - ¹	⟨wo-i-ko⟩	√ * ueik -
⟨pa-sa⟩	√ * peh₂ - ³	⟨wo-ze⟩	√ * uerǵ -
⟨pa-si⟩	√ * b^heh₂ -		
/agei/	√ * h₂eǵ -	/dōra/	√ * d^heh₃ -
/agros/	√ * h₂eǵ -	/ehensi/	√ * h₁es - ¹
/āmōr/	√ * heh₂m -	/ehu-/	√ * h₁es - ²
/anemōn/	√ * h₂enh₁ -	/eleutheros/	√ * h₁leud^h -
/anti-/	√ * h₂ent -	/epi/	√ * h₁ep -
/apu/	√ * h₂ep -	/eruthros/	√ * h₁reud^h -
/-argos/	√ * h₂erǵ -	/euk ^h etoi/	√ * h₁eug^uh -
/deksiūos/	√ * dei -	/geras/	√ * ǵerh₂ - ¹
/diūei/	√ * dei -	/gerōn/	√ * ǵerh₂ -
/diūjos/	√ * dei -	/gunaia/	√ * g^uen -

/gʷoukolos/	√ *kʷelh- , *gʷeh₃-¹	/peri-/	√ *per-¹
/gʷouōn/	√ *gʷeh₃-¹	/perusi-/	√ *per-¹ , *uet-
/hal-/	√ *seh₂-	/pod-/	√ *ped-
/(h)ekʰei/	√ *seǵʰ-	/podei/	√ *ped-
/(h)ieros/	√ *iesh₁-	/pōlos/	√ *pelh-
/(h)ijetoi/	√ *h₁ieh₁-	/potnia/	√ *pet-¹
/(h)ikʷkʷos/	√ *h₁ékʷ-	/pro-/	√ *per-²
/(h)upo/	√ *(s)uep-	/phāsi/	√ *bʰeh₂-
/iontes/	√ *h₁ei-	/pherei/	√ *bʰer-
/krātēra/	√ *k̑erh₂-	/skeleha/	√ *skel-
/kʷe/	√ *kʷe	/sperma/	√ *sper-
/mātēr/	√ *meh₂-	/spermo/	√ *sper-
/meletriai/	√ *melh₁-	/tanaʷa/	√ *tenh₂-
/meli/	√ *mel-	/toikʰo-/	√ *dʰeigʰ-
/nāu-/	√ *(s)neh₂-	/torpeza/	√ *ped-
/neʷos/	√ *neu-	/tʰehos/	√ *dʰeh₁-
/opi/	√ *h₁ep-	/tʰugatēr/	√ *dʰuegh₂-
/ou/	√ *h₂ei-	/ʷastu/	√ *ueh₂st-
/pansa/	√ *peh₂-³	/ʷoikon/	√ *ueiǵ-
/patēr/	√ *peh₂-²	/ʷorzei/	√ *uerǵ-

ГРЧКИ (КЛАСИЧНИ И АТИЧКИ)

(α, β, γ, δ, ε, (Ϝ,) ζ, η, θ, ι, κ, λ, μ, ν, ξ, ο, π, ρ, σ, τ, υ, φ, χ, ψ, ω)

⟨ά-⟩	√ *ne-	⟨ἀετός⟩	√ *h₂eu-²
⟨ά-⟩	√ *sem-	⟨ἄησι⟩	√ *h₂ueh₁-
⟨άγα-⟩	√ *meǵ-	⟨αἴθεταῖ⟩	√ *h₂eidʰ-
⟨άγνός⟩	√ *hieh₂ǵ-	⟨αἴθος⟩	√ *h₂eidʰ-
⟨ἄγει⟩	√ *h₂eǵ-	⟨αἰών⟩	√ *h₂ei-
⟨ἄγιος⟩	√ *hieh₂ǵ-	⟨ἀκάματος⟩	√ *ne- , *kemh₂-
⟨ἀγκύλος⟩	√ *h₂enk-	⟨ἄκμων⟩	√ *h₂ek-¹
⟨ἀγρός⟩	√ *h₂eǵ-	⟨ἄκμονᾶ⟩	√ *h₂ek-¹
⟨ἄγω⟩	√ *h₂eǵ-	⟨ἀκρός⟩	√ *h₂ek-²
⟨ἀεῖ⟩	√ *h₂ei-	⟨ἄλλᾶ⟩	√ *seh₂-

⟨ἀλέξω⟩	√ * h₂leks-	⟨βαρύς⟩	√ * g^ureh₂₋
⟨ἄλλο⟩	√ * h₂el-	⟨βάσις⟩	√ * g^uem-
⟨ἄλλος⟩	√ * h₂el-	⟨βάσκε⟩	√ * g^uem-
⟨ἄλς⟩	√ * seh₂₋	⟨βατός⟩	√ * g^uem-
⟨ἀλφός⟩	√ * h₂elb^{h-}	⟨βῆμα⟩	√ * g^ueh₂₋
⟨ἄμ-⟩	√ * sem-	⟨βίος⟩	√ * g^ueh₃₋₂
⟨ἄμαξά⟩	√ * h₂éks-	⟨βίσιος⟩	√ * g^ueh₃₋₂
⟨ἄμνός⟩	√ * h₂eg^{u-}	⟨βλαδύς⟩	√ * meld-
⟨ἀμφί⟩	√ * h₂ent-	⟨βλώσκω⟩	√ * melh₃₋
⟨ἀμφω⟩	√ * h₂ent-	⟨βοός⟩	√ * g^ueh₃₋₁
⟨ἀνδράσι⟩	√ * h₂ner-	⟨βόσκω⟩	√ * g^ueh₃₋₁
⟨ἀνδρός⟩	√ * h₂ner-	⟨βοτόν⟩	√ * g^ueh₃₋₁
⟨ἄνεμος⟩	√ * h₂enh₁₋	⟨βουκόλος⟩	√ * g^ueh₃₋₁, *k^uelh-
⟨ἀνέμων⟩	√ * h₂enh₁₋	⟨βοῦς⟩	√ * g^ueh₃₋₁
⟨ἀνήρ⟩	√ * h₂ner-	⟨βραχύς⟩	√ * mreg^{h-}
⟨ἀντί⟩	√ * h₂ent-	⟨γάλα⟩	√ * gelkt-
⟨ἄνωγά⟩	√ * h₁eg-	⟨γέγονε⟩	√ * g^uenh₁₋
⟨ἄξων⟩	√ * h₂éks-	⟨γενέτειρά⟩	√ * g^uenh₁₋
⟨ἀπό⟩	√ * h₂ep-	⟨γενέτωρ⟩	√ * g^uenh₁₋
⟨ἄπυστος⟩	√ * b^heud^{h-}	⟨γένος⟩	√ * g^uenh₁₋
⟨ἀργός⟩	√ * h₂erg-	⟨γέρανος⟩	√ * g^uerh₂₋₂
⟨ἄρκτος⟩	√ * h₂ertk-	⟨γέρας⟩	√ * g^uerh₂₋₁
⟨ἄροτρον⟩	√ * h₂erh₃₋	⟨γέροντος⟩	√ * g^uerh₂₋
⟨ἀρώω⟩	√ * h₂erh₃₋	⟨γέρων⟩	√ * g^uerh₂₋₁
⟨ἀστέρα⟩	√ * h₂est-	⟨γεύεται⟩	√ * geus-
⟨ἀστήρ⟩	√ * h₂est-	⟨γίγνομαί⟩	√ * g^uenh₁₋
⟨ἀστράσι⟩	√ * h₂est-	⟨γιγνώσκω⟩	√ * g^uneh₃₋
⟨ἄστυ⟩	√ * ueh₂st-	⟨γλύφω⟩	√ * gleub^{h-}
⟨αὐτόματος⟩	√ * men-	⟨-γνητος⟩	√ * g^uenh₁₋
⟨αὐτός⟩	√ * h₂eu-¹, *t-	⟨γνώμα⟩	√ * g^uneh₃₋
⟨ἄφθιτος⟩	√ * ne-, *d^hg^uhei-	⟨γνώσις⟩	√ * g^uneh₃₋
⟨βαίνω⟩	√ * g^uem-	⟨γνωτός⟩	√ * g^uneh₃₋
⟨βάλανος⟩	√ * g^uelh₂₋	⟨γόμφος⟩	√ * g^uemb^{h-}
⟨βάλλω⟩	√ * g^uelh₁₋	⟨γόνος⟩	√ * g^uenh₁₋

⟨γόνυ⟩	√ <i>*ǵen-</i>	⟨δοχμός⟩	√ <i>*deh₃ǵ^h-</i>
⟨γύμνος⟩	√ <i>*neg^u-</i>	⟨δρυμά⟩	√ <i>*der-</i>
⟨γυναικός⟩	√ <i>*g^uen-</i>	⟨δρῦς⟩	√ <i>*der-</i>
⟨γυνή⟩	√ <i>*g^uen-</i>	⟨δύο⟩	√ <i>*deu-</i>
⟨δάρσις⟩	√ <i>*der-</i>	⟨δώδεκᾶ⟩	√ <i>*deu-, *dekm</i>
⟨δαρτός⟩	√ <i>*der-²</i>	⟨δῶρᾶ⟩	√ <i>*deh₃-</i>
⟨δέδορκε⟩	√ <i>*derk-</i>	⟨δῶρον⟩	√ <i>*deh₃-</i>
⟨δείκνυμί⟩	√ <i>*deik-</i>	⟨δώτωρ⟩	√ <i>*deh₃-</i>
⟨δέκᾶ⟩	√ <i>*dekm</i>	⟨ἔαρ⟩	√ <i>*ues-²</i>
⟨δέκατος⟩	√ <i>*dekm-</i>	⟨ἔβη⟩	√ <i>*g^ueh₂-</i>
⟨δέλεαρ⟩	√ <i>*g^uelh₁-</i>	⟨ἐγρήγορε⟩	√ <i>*h₁ger-</i>
⟨δελφύς⟩	√ <i>*g^uelb^h</i>	⟨έγώ⟩	√ <i>*h₁eg⁻¹</i>
⟨δέμω⟩	√ <i>*demh₁-</i>	⟨ἔδειξᾶ⟩	√ <i>*deik-</i>
⟨δεξιός⟩	√ <i>*dek-</i>	⟨ἔδομεν⟩	√ <i>*deh₃-</i>
⟨δεξιτερός⟩	√ <i>*dek-</i>	⟨ἔδοτο⟩	√ <i>*deh₃-</i>
⟨δέος⟩	√ <i>*duei-</i>	⟨έδος⟩	√ <i>*sed-</i>
⟨δес-⟩	√ <i>*dem-</i>	⟨ἔδρακον⟩	√ <i>*derk-</i>
⟨δεσπότης⟩	√ <i>*dem, *pet-¹</i>	⟨ἔδωκᾶ⟩	√ <i>*deh₃-</i>
⟨детός⟩	√ <i>*deh₁-</i>	⟨ἔζομαι⟩	√ <i>*sed-</i>
⟨δέω⟩	√ <i>*deh₁-</i>	⟨ἔθμεν⟩	√ <i>*d^heh₁-</i>
⟨Δημήτρα⟩	√ <i>*meh₂-</i>	⟨ἔθηκε⟩	√ <i>*d^heh₁-</i>
⟨δηρῖς⟩	√ <i>*der-²</i>	⟨εί⟩	√ <i>*h₁es-¹</i>
⟨δίδομεν⟩	√ <i>*deh₃-</i>	⟨είδε⟩	√ <i>*ueid-</i>
⟨δίδωμί⟩	√ <i>*deh₃-</i>	⟨είκοσί⟩	√ <i>*deu-, *dekm</i>
⟨δίδωσι⟩	√ <i>*deh₃-</i>	⟨είμα⟩	√ <i>*ues-¹</i>
⟨δίος⟩	√ <i>*dei-</i>	⟨είμι⟩	√ <i>*h₁ei-</i>
⟨Διός⟩	√ <i>*dei-</i>	⟨είπε⟩	√ <i>*uek^u-</i>
⟨δίς⟩	√ <i>*deu-</i>	⟨είσι⟩	√ <i>*h₁es-¹</i>
⟨-δηητός⟩	√ <i>*dem-</i>	⟨είσι⟩	√ <i>*h₁ei-</i>
⟨δόλφος⟩	√ <i>*g^uelb^h-</i>	⟨ἔκαμε⟩	√ <i>*kemh₂-</i>
⟨δόμος⟩	√ <i>*dem-</i>	⟨έκατόν⟩	√ <i>*dekm</i>
⟨δору⟩	√ <i>*der-¹</i>	⟨έκλυον⟩	√ <i>*kleu-</i>
⟨δόσις⟩	√ <i>*deh₃-</i>	⟨έκών⟩	√ <i>*uek-</i>
⟨δοτός⟩	√ <i>*deh₃-</i>	⟨έλαφρός⟩	√ <i>*h₁leng^u-</i>

⟨ἐλαχύς⟩	√ * h₁leng^uh-	⟨εύχεταῖ⟩	√ * h₁eu^gu^h-
⟨ἐλεύθερος⟩	√ * h₁leud^h-	⟨εύω⟩	√ * h₁eus-
⟨ἔλιπε⟩	√ * leiku-	⟨ἔφθιτο⟩	√ * dh^gu^hei-
⟨ἔλκος⟩	√ * h₁elk-	⟨ἔχει⟩	√ * se^gh-
⟨ἐμέ⟩	√ * h₁em-	⟨ἐχέσθω⟩	√ * se^gh-
⟨ἐμέω⟩	√ * uemh₁-	⟨ἔχεταῖ⟩	√ * se^gh-
⟨ἐμός⟩	√ * h₁em-	⟨ἐχέτω⟩	√ * ue^gh-
⟨έν⟩	√ * h₁en	⟨ἔχυτο⟩	√ * g^heu-
⟨έν⟩	√ * sem-	⟨ἔχω⟩	√ * ue^gh-
⟨ἐνᾶ⟩	√ * sem-	⟨Ζεῦ (πάτερ)⟩	√ * dei-
⟨ένος⟩	√ * sen-	⟨ζεύγη⟩	√ * ieug-
⟨έντερᾶ⟩	√ * h₁en	⟨Ζεύς⟩	√ * dei-
⟨ἐντός⟩	√ * h₁en	⟨ζέω⟩	√ * ies-
⟨ἐξ⟩	√ * h₁eg^h-	⟨Ζητήρ⟩	√ * ieh₂-
⟨ἐξω⟩	√ * se^gh-	⟨ζόρξ⟩	√ * ierk-
⟨ἔπεταῖ⟩	√ * sek^u-	⟨ζυγόν⟩	√ * ieug-
⟨ἐπί⟩	√ * h₁ep-	⟨ζωστός⟩	√ * ieh₃s-
⟨ἐπιθόμην⟩	√ * b^heid^h-	⟨ῆ⟩	√ * h₁eg^h-²
⟨ἔπος⟩	√ * uek^u-	⟨ῆδύς⟩	√ * sueh₂d-
⟨ἐπτά⟩	√ * septm	⟨ῆλιος⟩	√ * seh₂u-
⟨ἔργον⟩	√ * uer^g-	⟨ῆμι-⟩	√ * sem-
⟨Ἐρεβος⟩	√ * h₁reg^u-	⟨ῆπᾶρ⟩	√ * hieku-
⟨ἔρευθος⟩	√ * h₁reud^h-	⟨ῆπατος⟩	√ * hieku-
⟨ἐρεύθω⟩	√ * h₁reud^h-	⟨θείνω⟩	√ * g^uen-
⟨ἔρπω⟩	√ * serp-	⟨θεός⟩	√ * dh^{eh}₁-
⟨ἐρυθρός⟩	√ * h₁reud^h-	⟨θερμός⟩	√ * g^uher-
⟨ἐσκέψατο⟩	√ *(s) pek-	⟨θέρομαῖ⟩	√ * g^uher-
⟨ἔσπερος⟩	√ * ue- , * k^(u)sep-	⟨θέρος⟩	√ * g^uher-
⟨ἐστάλην⟩	√ * stel-	⟨θετός⟩	√ * dh^{eh}₁-
⟨ἔσταμεν⟩	√ * steh₂-	⟨θήρ⟩	√ * g^hueh₁r-
⟨ἔστην⟩	√ * steh₂-	⟨θητόν⟩	√ * dh^{eh}₁-
⟨ἐστί⟩	√ * h₁es-¹	⟨θνητός⟩	√ * dh(u)enh₂-
⟨ἔτος⟩	√ * uet-	⟨θρασύς⟩	√ * dh^{ers}-
⟨εὐ-⟩	√ * h₁es-²	⟨θυγάτηρ⟩	√ * dh^{uegh}₂-

⟨θυγατρός⟩	√ <i>*d^huegh₂-</i>	⟨λέλοιπε⟩	√ <i>*leik^u-</i>
⟨θῦμός⟩	√ <i>*d^heuH-</i>	⟨λευκός⟩	√ <i>*leuk-</i>
⟨ιέρος⟩	√ <i>*iesh₁-</i>	⟨λῆνος⟩	√ <i>*uelh₁-</i>
⟨ίζω⟩	√ <i>*sed-</i>	⟨λόγος⟩	√ <i>*k^(u)sep-</i>
⟨ίημι⟩	√ <i>*h₁ieh₁-</i>	⟨λύκος⟩	√ <i>*uelk^u-</i>
⟨ίθι⟩	√ <i>*h₁ei-</i>	⟨με⟩	√ <i>*h₁em-</i>
⟨ίμεν⟩	√ <i>*h₁ei-</i>	⟨μεγάλου⟩	√ <i>*meg-</i>
⟨ίππος⟩	√ <i>*h₁ék^u-</i>	⟨μέγας⟩	√ <i>*meg-</i>
⟨ίς⟩	√ <i>*ueiH-</i>	⟨μέθυ⟩	√ <i>*med^h-²</i>
⟨ίσταμεν⟩	√ <i>*steh₂-</i>	⟨μέλι⟩	√ <i>*mel-</i>
⟨ίστημι⟩	√ <i>*steh₂-</i>	⟨μέμονα⟩	√ <i>*men-</i>
⟨ίστωρ⟩	√ <i>*ueid-</i>	⟨μένος⟩	√ <i>*men-</i>
⟨ίσχω⟩	√ <i>*seg^h-</i>	⟨μέσος⟩	√ <i>*med^h-¹</i>
⟨καρδιά⟩	√ <i>*kerd-</i>	⟨μετά⟩	√ <i>*met-</i>
⟨κείρω⟩	√ <i>*(s)kerH-</i>	⟨μέχρι⟩	√ <i>*met-, *g^hes-</i>
⟨κίων⟩	√ <i>*k^heiHu-</i>	⟨μή⟩	√ <i>*meh₁</i>
⟨κλέος⟩	√ <i>*kleu-</i>	⟨μήν⟩	√ <i>*meh₁-</i>
⟨κλυθήι⟩	√ <i>*k^hleu-</i>	⟨μητέρα⟩	√ <i>*meh₂-</i>
⟨κλυτός⟩	√ <i>*k^hleu-</i>	⟨μήτηρ⟩	√ <i>*meh₂-</i>
⟨κνύω⟩	√ <i>*k^hneu-</i>	⟨μήτρᾱ⟩	√ <i>*meh₁-</i>
⟨κόεω⟩	√ <i>*keuh₁-</i>	⟨μίᾱ⟩	√ <i>*sem-</i>
⟨κρατήρ⟩	√ <i>*k^herh₂-</i>	⟨μισθός⟩	√ <i>*meisd^h-</i>
⟨κράτος⟩	√ <i>*kret-</i>	⟨μοι⟩	√ <i>*h₁em-</i>
⟨-κράτος⟩	√ <i>*k^herh₂-</i>	⟨μούλη⟩	√ <i>*melh₁-</i>
⟨κρατύς⟩	√ <i>*kret-</i>	⟨μῦς⟩	√ <i>*meuHs-</i>
⟨κρέας⟩	√ <i>*kreuh₂-</i>	⟨μῶνυξ⟩	√ <i>*sem-, *h₃neg^{uh}-</i>
⟨κτέαρ⟩	√ <i>*tkeh₁-</i>	⟨ναῦς⟩	√ <i>*(s)neh₂-</i>
⟨κύκλος⟩	√ <i>*k^ueIH-</i>	⟨νεῖος⟩	√ <i>*neu-</i>
⟨κύνᾱ⟩	√ <i>*keu-</i>	⟨νεῖταιῖ⟩	√ <i>*nes⁻¹</i>
⟨κυνός⟩	√ <i>*keu-</i>	⟨νείφει⟩	√ <i>*sneig^{uh}-</i>
⟨κύων⟩	√ <i>*keu-</i>	⟨νέος⟩	√ <i>*neu-</i>
⟨λέγω⟩	√ <i>*leg-</i>	⟨νεφέλη⟩	√ <i>*neb^h-</i>
⟨λείπω⟩	√ <i>*leik^u-</i>	⟨νέφος⟩	√ <i>*neb^h-</i>
⟨λείχω⟩	√ <i>*leig^h-</i>	⟨νέω⟩	√ <i>*(s)neh₂-</i>

⟨νύκτᾱ⟩	√ * neku-	⟨οὔθατος⟩	√ * h₁euHdh-
⟨νύξ⟩	√ * nes-	⟨ὄφις⟩	√ * h₃eg^{uh}-
⟨Ξυρόν⟩	√ * k̑seu-	⟨ὄφρυος⟩	√ * h₃b^hreuH-
⟨ὀ⟩	√ * s-	⟨ὄφρυς⟩	√ * h₃b^hreuH-
⟨ὀ⟩	√ * hi-	⟨ὄχος⟩	√ * ueǵ^h-
⟨ὄγκος⟩	√ * h₂enk-	⟨ὄψ⟩	√ * ueǵ-
⟨ὄγμος⟩	√ * h₂eg-	⟨πάν⟩	√ * peh₂-
⟨ὀδόντᾱ⟩	√ * h₃dent-	⟨παντός⟩	√ * peh₂-
⟨ὄζος⟩	√ * h₃esd-	⟨πάρ⟩	√ * per¹
⟨ὄζω⟩	√ * h₃ed-	⟨πάρος⟩	√ * preh₂
⟨οἶδᾱ⟩	√ * ueid-	⟨πᾶς⟩	√ * peh₂-
⟨οἶκον⟩	√ * ueiǵ-	⟨πατέρες⟩	√ * peh₂⁻²
⟨οἶκος⟩	√ * ueiǵ-	⟨πατήρ⟩	√ * peh₂⁻²
⟨οἶος⟩	√ * hei-	⟨πάτος⟩	√ * pent-
⟨οἰνῆ⟩	√ * hei-	⟨πατρός⟩	√ * peh₂⁻²
⟨οἰσθᾱ⟩	√ * ueid-	⟨παχύς⟩	√ * b^heng^h-
⟨ὄκρις⟩	√ * h₂ek⁻²	⟨πέδον⟩	√ * ped-
⟨ὄκτώ⟩	√ * h₃ek^{teh}₃	⟨πεζός⟩	√ * ped-
⟨ὄλος⟩	√ * selh₂-	⟨πείθω⟩	√ * b^heid^h-
⟨ὀμίχλω⟩	√ * h₃meiǵ^h-	⟨πέλομαῖ⟩	√ * k^{ue}lH-
⟨ὀμίχλη⟩	√ * h₃meiǵ^h-	⟨πενθερός⟩	√ * b^hend^h-
⟨ὀμός⟩	√ * sem-	⟨πέντε⟩	√ * penk^{ue}e
⟨ὄνομα⟩	√ * h₃neh₃-	⟨πέποιθα⟩	√ * b^heid^h-
⟨ὄνυξ⟩	√ * h₃neg^{uh}-	⟨περί⟩	√ * per¹
⟨ὀρέγω⟩	√ * h₃reg-	⟨πέρυσῖ⟩	√ * uet-
⟨ὄρνυμι⟩	√ * h₃er-	⟨πέτομαῖ⟩	√ * pet⁻²
⟨ὄρος⟩	√ * h₃er-	⟨πέττω⟩	√ * pek^u-
⟨ὄρρος⟩	√ * h₁ers-	⟨Πλάταιᾱ⟩	√ * pleth₂-
⟨ὄρφανος⟩	√ * h₃erb^h-	⟨πλατύς⟩	√ * pleth₂-
⟨ὄς⟩	√ * hi- , √ * seu-	⟨πλέω⟩	√ * pleu-
⟨ὄσσε⟩	√ * h₃ek^u-	⟨πλοῖον⟩	√ * pleu-
⟨ὄστοῦν⟩	√ * h₃esth₁-	⟨πόδᾱ⟩	√ * ped-
⟨οὐ⟩	√ * h₂ei-	⟨πόδες⟩	√ * ped-
⟨οὐθαῖρ⟩	√ * h₁euHdh-	⟨ποδός⟩	√ * ped-

⟨ποιμήν⟩	√ *peh₂-	⟨τε⟩	√ *k^ue
⟨ποινή⟩	√ *k^uei-	⟨τέγγω⟩	√ *teng-
⟨πόλις⟩	√ *tpeIH-	⟨τείνω⟩	√ *ten-
⟨πόλος⟩	√ *k^ueIH-	⟨τείρω⟩	√ *terh₁-
⟨πόντος⟩	√ *pent-	⟨τειχος⟩	√ *d^heiǵ^h-
⟨πόρος⟩	√ *per⁻¹	⟨τέρετρον⟩	√ *terh₁-
⟨πόσις⟩	√ *pet⁻¹	⟨τέρπεταϊ⟩	√ *terp-
⟨πότνια⟩	√ *pet⁻¹	⟨τέρσομαϊ⟩	√ *ters-
⟨πρό⟩	√ *per⁻²	⟨τέταρτος⟩	√ *k^uetuer-
⟨πρότερος⟩	√ *per⁻²	⟨τέτρατος⟩	√ *k^uetuer-
⟨πυθάνομαϊ⟩	√ *b^heud^h-	⟨τί⟩	√ *k^u-
⟨πῦρ⟩	√ *peh₂⁻¹	⟨τίθεμεν⟩	√ *d^heh₁-
⟨πῶλος⟩	√ *peIH-	⟨τίθησι⟩	√ *d^heh₁-
⟨πῶς⟩	√ *ped-	⟨τίπτει⟩	√ *k^u-, *pe
⟨πῶϋ⟩	√ *peh₂⁻²	⟨τίς⟩	√ *k^u-
⟨ρέω⟩	√ *sreu-	⟨τίσις⟩	√ *k^uei-
⟨ρίγος⟩	√ *sreiHg-	⟨τλητός⟩	√ *telh₂-
⟨σάρξ⟩	√ *tuerk-	⟨τοίχος⟩	√ *d^heiǵ^h-
⟨σέβεταιϊ⟩	√ *tiēg^u-	⟨τόλμη⟩	√ *telh₂-
⟨σέλος⟩	√ *skel-	⟨τόνος⟩	√ *ten-
⟨σκέπτομαϊ⟩	√ *(s)pek-	⟨τράπεζα⟩	√ *k^uetuer-, *ped-
⟨σκολιός⟩	√ *skel-	⟨τρεῖς⟩	√ *trei-
⟨σκοπή⟩	√ *(s)pek	⟨τρέμω⟩	√ *trem-
⟨σοβέω⟩	√ *tiēg^u-	⟨τρέχω⟩	√ *d^hreg^h-
⟨σπείρω⟩	√ *sper-	⟨τριᾶ⟩	√ *trei-
⟨στατός⟩	√ *steh₂-	⟨τρίς⟩	√ *trei-
⟨στείβω⟩	√ *steib-	⟨ τρίτος⟩	√ *trei-
⟨στείχω⟩	√ *steiǵ^h-	⟨τρόμος⟩	√ *trem-
⟨στέλλω⟩	√ *stel-	⟨τρόχος⟩	√ *d^hreg^h-
⟨στοῖχος⟩	√ *steiǵ^h-	⟨ύγιής⟩	√ *h₂ei-, *g^ueh₃⁻²
⟨στρωτός⟩	√ *sterh₃-	⟨ύδατος⟩	√ *ued⁻²
⟨συννέφει⟩	√ *neb^h-	⟨ύδερως⟩	√ *ued⁻³
⟨σφάλλω⟩	√ *sg^uh₂eIH-	⟨ύδωρ⟩	√ *ued⁻²
⟨τατός⟩	√ *ten-	⟨ύπέρ⟩	√ *(s)uep-

⟨ύπνος⟩	√ * suep-	⟨φρέαρ⟩	√ * b^hreh₁-
⟨ύπό⟩	√ *(s) uep-	⟨φύλλον⟩	√ * b^helh₃-
⟨υπόδημα̃⟩	√ * deh₁-	⟨φῦμα̃⟩	√ * b^heh₂u-
⟨υπόδρα̃⟩	√ *(s) uep- , * derk-	⟨φυτόν⟩	√ * b^heh₂u-
⟨ύς⟩	√ * seuH-	⟨φώγω⟩	√ * b^heh₁g-
⟨ύστερος⟩	√ * ued⁻¹	⟨χειμών⟩	√ * g^hei-
⟨φάθι̃⟩	√ * b^heh₂-	⟨χείρες⟩	√ * g^hes-
⟨φάσις⟩	√ * b^heh₂-	⟨χεῦμα̃⟩	√ * g^heu-
⟨-φατος⟩	√ * g^hen-	⟨χέω⟩	√ * g^heu-
⟨φέρει⟩	√ * b^her-	⟨χθαμαλός⟩	√ * d^heg^h-
⟨φέρμα̃⟩	√ * b^her-	⟨χθών⟩	√ * d^heg^h-
⟨φέρω⟩	√ * b^her-	⟨χίων⟩	√ * g^hei-
⟨φηγός⟩	√ * b^heh₂g^h-	⟨χλωρός⟩	√ * g^helh₃-
⟨φημί⟩	√ * b^heh₂-	⟨χρῖω⟩	√ * g^hreih^h-
⟨φησί⟩	√ * b^heh₂-	⟨χύσις⟩	√ * g^heu-
⟨φήσω⟩	√ * b^heh₂-	⟨χυτός⟩	√ * g^heu-
⟨φθίσις⟩	√ * d^hg^huei-	⟨ώκύς⟩	√ * h₁ek⁻
⟨φορέω⟩	√ * b^her-	⟨ῶμος⟩	√ * h₃em-
⟨φόρος⟩	√ * b^her-	⟨ῶόν⟩	√ * h₂eu⁻²
⟨φράτερᾱ⟩	√ * b^hreh₂-	⟨ῶρᾱ⟩	√ * hieh₁-
⟨φράτερᾱς⟩	√ * b^hreh₂-	⟨ῶρεξᾱ⟩	√ * h₃reg⁻
⟨φράτηρ⟩	√ * b^hreh₂-		
/a-/	√ * ne-	/áith̥etai/	√ * h₂eid^h-
/aéi/	√ * h₂ei-	/ãith̥os/	√ * h₂eid^h-
/aéksq̃/	√ * h₂ueg-	/aiq̃n/	√ * h₂ei-
/aetós/	√ * h₂eu⁻²	/akámatos/	√ * ne- , * kemh₂-
/áēsi/	√ * h₂ueh₁-	/ákmona/	√ * h₂ek⁻¹
/aga-/	√ * meg⁻	/ákmq̃n/	√ * h₂ek⁻¹
/agan/	√ * meg⁻	/akrós/	√ * h₂ek⁻²
/agei/	√ * h₂eg⁻	/áksq̃n/	√ * h₂eks-
/ágq̃/	√ * h₂eg⁻	/ák ^h os/	√ * h₂eg^h-
/agrós/	√ * h₂eg⁻	/aléksq̃/	√ * h₂leks-

/álla/	√ * h₂el-	/batós/	√ * g^uem-
/állós/	√ * h₂el-	/bē̃ma/	√ * g^ueh₂₋
/alphós/	√ * h₂elb^h-	/bíos/	√ * g^ueh₃₋₂
/amnós/	√ * h₂eg^u-	/bíotos/	√ * g^ueh₃₋₂
/amp ^h í/	√ * h₂ent-	/bladús/	√ * meld-
/ámp ^h ō/	√ * h₂ent-	/blōskō/	√ * melh₃₋
/andrási/	√ * h₂ner-	/boós/	√ * g^ueh₃₋₁
/andrós/	√ * h₂ner-	/bóskō/	√ * g^ueh₃₋₁
/ánemos/	√ * h₂enh₁₋	/botón/	√ * g^ueh₃₋₁
/anémōn/	√ * h₂enh₁₋	/bōkólos/	√ * g^ueh₃₋₁, *k^uelh-
/anē̃r/	√ * h₂ner-	/bō̃s/	√ * g^ueh₃₋₁
/ankúlos/	√ * h₂enk-	/brakhús/	√ * mreg^h-
/ánōga/	√ * h₁eg-	/dársis/	√ * der-
/antí/	√ * h₂ent-	/dartós/	√ * der⁻²
/apó/	√ * h₂ep-	/dédorke/	√ * derk-
/ápustos/	√ * b^heud^h-	/déiknými/	√ * deík-
/áp ^h titos/	√ * ne-, *d^hg^uhei-	/déka/	√ * dekm
/argós/	√ * h₂erg-	/dékatos/	√ * dekm-
/árktos/	√ * h₂ertk-	/deksiós/	√ * deík-
/aróō/	√ * h₂erh₃	/deksiterós/	√ * deík-
/árotron/	√ * h₂erh₃₋	/délear/	√ * g^uelh₁₋
/astéra/	√ * h₂est-	/delp ^h ús/	√ * g^uelb^h
/astēr/	√ * h₂est-	/dēmō/	√ * demh₁₋
/astrási/	√ * h₂est-	/déos/	√ * duei-
/ástu/	√ * ueh₂st-	/déō/	√ * deh₁₋
/áurion/	√ * h₂eus-	/des-/	√ * dem-
/autómatos/	√ * men-	/despótēs/	√ * dem-, *pet⁻¹
/autós/	√ * h₂eu-, *t-	/detós/	√ * deh₁₋
/báinō/	√ * g^uem-	/dēmētra/	√ * meh₂₋
/bálanos/	√ * g^uelh₂₋	/dē̃ris/	√ * der⁻²
/bállō/	√ * g^uelh₁₋	/dídomen/	√ * deh₃₋
/barús/	√ * g^ureh₂₋	/díđōmi/	√ * deh₃₋
/básis/	√ * g^uem-	/díđōsi/	√ * deh₃₋
/báske/	√ * g^uem-	/diós/	√ * dei-

/dĩos/	√ * dei-	/eks/	√ * h₁eg^h-
/dís/	√ * deu-	/ék ^h ei/	√ * se^gh-
/-dmētós/	√ * dem-	/ekhést ^h ō/	√ * se^gh-
/dok ^h mós/	√ * deh₃g^h-	/ék ^h etai/	√ * se^gh-
/dólphos/	√ * g^uelb^h-	/ekhétō/	√ * ue^gh-
/dómos/	√ * dem-	/ék ^h ō/	√ * ue^gh-
/dóru/	√ * der⁻¹	/ék ^h uto/	√ * g^heu-
/dósis/	√ * deh₃-	/elakhús/	√ * h₁leng^uh-
/dotós/	√ * deh₃-	/elaph ^h rós/	√ * h₁leng^uh-
/dōdeka/	√ * deu- , * dekm	/eléutheros/	√ * h₁leud^h-
/dōra/	√ * deh₃-	/élipe/	√ * leik^u-
/dōron/	√ * deh₃-	/emé/	√ * h₁em-
/dōtōr/	√ * deh₃-	/eméō/	√ * uemh₁-
/drumá/	√ * der-	/emós/	√ * h₁em-
/drỹs/	√ * der-	/en/	√ * h₁en
/dúo/	√ * deu-	/éntera/	√ * h₁en
/éar/	√ * ues⁻²	/entós/	√ * h₁en
/ébē/	√ * g^ueh₂-	/epí/	√ * h₁ep-
/édeiksa/	√ * deik⁻	/epithómēn/	√ * b^heid^h-
/édomen/	√ * deh₃-	/épos/	√ * uek^u-
/édoto/	√ * deh₃-	/éph ^h hito/	√ * d^hg^uh^hei-
/édōka/	√ * deh₃-	/érebos/	√ * h₁reg^u-
/édrakon/	√ * derk⁻	/éreuthos/	√ * h₁reud^h-
/éēka/	√ * h₁ieh₁-	/eréuthō/	√ * h₁reud^h-
/egō/	√ * h₁eg⁻¹	/érgon/	√ * uerg⁻
/egrēgore/	√ * h₁ger-	/eruth ^h rós/	√ * h₁reud^h-
/ēi/	√ * h₁es	/esképsato/	√ *(s) pek⁻
/ēide/	√ * ueid-	/estálēn/	√ * stel-
/éikos/	√ * deu- , * dekm	/éstēn/	√ * steh₂-
/ēimi/	√ * h₁ei-	/estí/	√ * h₁es⁻¹
/ēipe/	√ * uek^u-	/étos/	√ * uet-
/ēisi/	√ * h₁ei-	/éthemen/	√ * d^heh₁-
/ékame/	√ * kemh₂-	/éthēke/	√ * d^heh₁-
/ékluon/	√ * kleu-	/eu-/	√ * h₁es⁻²

/éuk ^h etai/	√ * h₁euɡ^uh-	/hédos/	√ * sed-
/ĕ̃/	√ * h₁eg⁻²	/hekatón/	√ * deík^m
/ĕ̃mai/	√ * ues⁻¹	/hekōn/	√ * uek⁻
/ĕ̃sí/	√ * h₁es⁻¹	/héksō/	√ * seg^{h-}
/gála/	√ * gelkt-	/hélkos/	√ * h₁elík-
/gégone/	√ * g₁enh₁₋	/hén/	√ * sem-
/genéteira/	√ * g₁enh₁₋	/héna/	√ * sem-
/genétōr/	√ * g₁enh₁₋	/hénos/	√ * sen-
/génos/	√ * g₁enh₁₋	/hépetai/	√ * sek^{u-}
/géranos/	√ * g₁erh₂₋₂	/heptá/	√ * sept^m
/géras/	√ * g₁erh₂₋₁	/hérpō/	√ * serp-
/gérontos/	√ * g₁erh₂₋	/hésperos/	√ * ue-, *k^(u)sep-
/gérōn/	√ * g₁erh₂₋₁	/héstamen/	√ * steh₂₋
/géuetai/	√ * g₁eus-	/héuō/	√ * h₁eus-
/gígnomai/	√ * g₁enh₁₋	/hézomai/	√ * sed-
/gignōskō/	√ * g₁neh₃₋	/hēdús/	√ * sueh₂d-
/glúp ^h ō/	√ * gleub^{h-}	/hēlios/	√ * seh₂u-
/gnētōs/	√ * g₁enh₁₋	/hēmar/	√ * hie^{u-}
/gnēma/	√ * g₁neh₃₋	/hēmi-/	√ * sem-
/gnōsis/	√ * g₁neh₃₋	/hēpatos/	√ * hie^{u-}
/gnōtós/	√ * g₁neh₃₋	/hēma/	√ * ues⁻¹
/gómphos/	√ * g₁emb^{h-}	/hierós/	√ * iesh₁₋
/gónos/	√ * g₁enh₁₋	/hīēmi/	√ * h₁ieh₁₋
/gónu/	√ * g₁en-	/híppos/	√ * h₁éku-
/gúmnos/	√ * neg^{u-}	/hístamen/	√ * steh₂₋
/gunaikós/	√ * g^uen-	/hístēmi/	√ * steh₂₋
/gunē/	√ * g^uen-	/hístōr/	√ * ueid-
/ha-/	√ * sem-	/hízō/	√ * sed-
/hágios/	√ * Hieh₂g⁻	/ho/	√ * s-
/hagnós/	√ * Hieh₂g⁻	/hó/	√ * hí-
/hála/	√ * seh₂₋	/hólos/	√ * selh₂₋
/háls/	√ * seh₂₋	/homós/	√ * sem-
/ham-/	√ * sem-	/hós/	√ * hí-, *seu-
/hámaksa/	√ * h₂éks-	/hōrā/	√ * Hieh₁₋

/hréō/	√ *sreu-	/kúna/	√ *kéu-
/hrīgos/	√ *sreiHg-	/kunós/	√ *kéu-
/húdatos/	√ *ued ⁻²	/kúōn/	√ *kéu-
/húderos/	√ *ued ⁻³	/kheimōn/	√ *g ^h ei-
/húdōr/	√ *ued ⁻²	/k ^h ēres/	√ *g ^h es-
/hugiēs/	√ *h ₂ ei-, *g ^u eh ₃ ⁻²	/k ^h éō/	√ *g ^h eu-
/hupér/	√ *(s)uep-	/k ^h ēuma/	√ *g ^h eu-
/húpnos/	√ *suep-	/k ^h īōn/	√ *g ^h ei-
/hupó/	√ *(s)uep-	/k ^h lōrós/	√ *g ^h elh ₃ -
/hupódēma/	√ *deh ₁ -	/k ^h rīō/	√ *g ^h reih-
/hupódra/	√ *(s)uep-, *derk-	/k ^h thamalós/	√ *d ^h eg ^h -
/hústeros/	√ *ued ⁻¹	/k ^h thōn/	√ *d ^h eg ^h -
/hỹs/	√ *seuH-	/k ^h úsis/	√ *g ^h eu-
/iáuō/	√ *h ₂ ues-	/k ^h utós/	√ *g ^h eu-
/ímen/	√ *h ₁ ei-	/légō/	√ *leg-
/ís/	√ *ueiH-	/léikhō/	√ *leig ^h -
/isk ^h ō/	√ *seg ^h -	/leípō/	√ *leiku-
/ít ^h i/	√ *h ₁ ei-	/léloipe/	√ *leiku-
/kardīa/	√ *kerd-	/leukós/	√ *leuk-
/kéirō/	√ *(s)kerH-	/lēnos/	√ *uelh ₁ -
/kīōn/	√ *kéiHu-	/lógos/	√ *k ^(u) sep-
/kléos/	√ *kleu-	/lúkos/	√ *uelk ^u -
/klutós/	√ *kleu-	/me/	√ *h ₁ em-
/klỹthi/	√ *kleu-	/megálō/	√ *meg-
/knúō/	√ *kneu-	/mégas/	√ *meg-
/koéō/	√ *keuh ₁ -	/mék ^h ri/	√ *met-, *g ^h es-
/kratēr/	√ *kerh ₂ -	/méli/	√ *mel-
/krátos/	√ *kret-	/mémona/	√ *men-
/-krátos/	√ *kerh ₂ -	/ménos/	√ *men-
/kratús/	√ *kret-	/mésos/	√ *med ^h - ¹
/kréas/	√ *kreuh ₂ -	/metá/	√ *met-
/ksurón/	√ *kseu-	/mét ^h u/	√ *med ^h - ²
/ktéar/	√ *tkeh ₁ -	/mē/	√ *meh ₁
/kúklos/	√ *k ^u elH-	/mēn/	√ *meh ₁ -

/mētéra/	√ * meh ₂ -	/ónuks/	√ * h ₃ neg ^{uh} -
/mētēr/	√ * meh ₂ -	/óps/	√ * ue ĕ-
/mētṛā/	√ * meh ₁ -	/óphis/	√ * h ₃ eg ^{uh} -
/mía/	√ * sem -	/op ^h rúos/	√ * h ₃ b^hreuH-
/mist ^h ós/	√ * meisd^h -	/op ^h rŷs/	√ * h ₃ b^hreuH-
/moi/	√ * h ₁ em -	/orégō/	√ * h ₃ reg -
/mōnuks/	√ * sem -, * h ₃ neg ^{uh} -	/órnymi/	√ * h ₃ er -
/múlē/	√ * mel ₁ -	/óros/	√ * h ₃ er -
⟨mŷs⟩	√ * meuHs-	/orphanós/	√ * h ₃ erb^h -
/nāus/	√ *(s) neh ₂ -	/órros/	√ * h ₁ ers-
/nēios/	√ * neu -	/ósse/	√ * h ₃ eky-
/néip ^h ei/	√ * sneig ^{uh} -	/ostōn/	√ * h ₃ esth ₁ -
/néos/	√ * neu -	/ózos/	√ * h ₃ esd-
/néō/	√ *(s) neh ₂ -	/ózō/	√ * h ₃ ed-
/nep ^h élē/	√ * neb^h -	/ō(i)ón/	√ * h ₂ eu ⁻²
/nép ^h os/	√ * neb^h -	/ōkús/	√ * h ₁ éĕ-
/nētai/	√ * nes ⁻¹	/ōmos/	√ * h ₃ em-
/núks/	√ * nes -	/ōreksa/	√ * h ₃ reg -
/núkta/	√ * nek ^y -	/ō/	√ * h ₂ ei-
/odónta/	√ * h ₃ dent-	/ō ^h tar/	√ * h ₁ euHd^h -
/ógmos/	√ * h ₂ eg -	/ō ^h tatos/	√ * h ₁ euHd^h -
/ōida/	√ * ueid-	/pak ^h ús/	√ * b^heng^h -
/ōikon/	√ * ueiĕ-	/pān/	√ * peh ₂ -
/ōikos/	√ * ueiĕ-	/pantós/	√ * peh ₂ -
/oinē/	√ * Hei-	/pár/	√ * per ⁻¹
/ōios/	√ * Hei-	/páros/	√ * preh ₂ -
/ōist ^h a/	√ * ueid-	/pās/	√ * peh ₂ -
/ókris/	√ * h ₂ ek ⁻²	/patéres/	√ * peh ₂ ⁻²
/oktō/	√ * h ₃ ék^hteh ₃	/patēr/	√ * peh ₂ ⁻²
/ók ^h os/	√ * ueg^h -	/pátos/	√ * pent-
/oméikhō/	√ * h ₃ meig^h -	/patros/	√ * peh ₂ ⁻²
/omíkh ^h ē/	√ * h ₃ meig^h -	/pédon/	√ * ped-
/onkos/	√ * h ₂ enk-	/péithō/	√ * b^heid^h -
/ónoma/	√ * h ₃ neh ₃ -	/pélomaj/	√ * k^yelH-

/pénte/	√ *penk ^u e	/phérei/	√ *b ^h er-
/penthérós/	√ *b ^h end ^h -	/phérma/	√ *b ^h er-
/pépoitha/	√ *b ^h eid ^h -	/phérō/	√ *b ^h er-
/perí/	√ *per ⁻¹	/phēgós/	√ *b ^h eh ₂ (ǵ)-
/pérusi/	√ *uet-	/phēmí/	√ *b ^h eh ₂ -
/pétomai/	√ *pet ⁻²	/phēsí/	√ *b ^h eh ₂ -
/péttō/	√ *pek ^u -	/phēsō/	√ *b ^h eh ₂ -
/pezós/	√ *ped-	/phoréō/	√ *b ^h er-
/Plátaia/	√ *pleth ₂ -	/phóros/	√ *b ^h er-
/platús/	√ *pleth ₂ -	/phōgō/	√ *b ^h eh ₁ g-
/pléō/	√ *pleu-	/phrátera/	√ *b ^h reh ₂ -
/plōion/	√ *pleu-	/phráteras/	√ *b ^h reh ₂ -
/póda/	√ *ped-	/phrátēr/	√ *b ^h reh ₂ -
/pódes/	√ *ped-	/phréār/	√ *b ^h reh ₁ -
/podós/	√ *ped-	/phrētera/	√ *b ^h reh ₂ -
/poimēn/	√ *peh ₂ -	/ph ^h ísis/	√ *d ^h g ^u hei-
/poinē/	√ *k ^u ei-	/phúllon/	√ *b ^h elh ₃ -
/pólis/	√ *tpeIH-	/phutón/	√ *b ^h eh ₂ u-
/pólos/	√ *k ^u eIH-	/phŷma/	√ *b ^h eh ₂ u-
/póntos/	√ *pent-	/sárks/	√ *tuerk-
/póros/	√ *per ⁻¹	/sébetaí/	√ *tieg ^u -
/pósis/	√ *pet ⁻¹	/skélos/	√ *skel-
/pótnia/	√ *pet ⁻¹	/sképtomai/	√ *(s)pek-
/pró/	√ *per ⁻²	/skoliós/	√ *skel-
/próteros/	√ *per ⁻²	/skopē/	√ *(s)pek-
/pōilos/	√ *peIH-	/sobēō/	√ *tieg ^u -
/pōs/	√ *ped-	/spéirō/	√ *sper-
/pōu/	√ *peh ₂ ⁻²	/sphállō/	√ *sg ^u h ₂ elH-
/punthánomai/	√ *b ^h eud ^h -	/statós/	√ *steh ₂ -
/pŷr/	√ *peh ₂ ⁻¹	/stéibō/	√ *steib-
/phamén/	√ *b ^h eh ₂ -	/stéikhō/	√ *steigh ^h -
/phásis/	√ *b ^h eh ₂	/stéllō/	√ *stel-
/-phatos/	√ *g ^u en-	/stōikhos/	√ *steigh ^h -
/pháthi/	√ *b ^h eh ₂ -	/strōtós/	√ *sterh ₃ -

/sunnéphei/	√ *neb^h-	/tría/	√ *trei-
/tatós/	√ *ten-	/trís/	√ *trei-
/te/	√ *k^ue	/trítos/	√ *trei-
/tēikhos/	√ *d^heig^h-	/trók ^h os/	√ *d^hreg^h-
/tēinō/	√ *ten-	/trómos/	√ *trem-
/téirō/	√ *terh₁-	/t ^h éinō/	√ *g^uen-
/téngō/	√ *teng-	/t ^h eós/	√ *d^heh₁-
/téretron/	√ *terh₁-	/t ^h ermós/	√ *g^uher-
/térepetai/	√ *terp-	/t ^h éromai/	√ *g^uher-
/térsomai/	√ *ters-	/t ^h éros/	√ *g^uher-
/tétartos/	√ *k^uetuer-	/t ^h etós/	√ *d^heh₁-
/tétratos/	√ *k^uetuer-	/t ^h ēt̥r/	√ *g^hueh₁r-
/tí/	√ *k^u-	/t ^h ētón/	√ *d^heh₁-
/tíktō/	√ *tek̥-	/t ^h nētós/	√ *d^h(u)enh₂-
/típte/	√ *k^u-, *pe	/t ^h rasús/	√ *d^hers-
/tís/	√ *k^u-	/t ^h ugátēr	√ *d^huegh₂-
/tísis/	√ *k^uei-	/t ^h ugatrós/	√ *d^huegh₂-
/títhemen/	√ *d^heh₁-	/t ^h ýmós/	√ *d^heuH-
/títhēsi/	√ *d^heh₁-	/zēō/	√ *ies-
/tlētós/	√ *telh₂-	/zēu/	√ *dei-
/tōikhos/	√ *d^heig^h-	/zéugē/	√ *ieug-
/tólmē/	√ *telh₂-	/zéus/	√ *dei-
/tónos/	√ *ten-	/zētēt̥r/	√ *ieh₂-
/trápeza/	√ *k^uetuer-, *ped-	/zórks/	√ *ierk̥-
/trék ^h ō/	√ *d^hreg^h-	/zōstós/	√ *ieh₃s-
/trémō/	√ *trem-	/zugón/	√ *ieug-
/trēs/	√ *trei-		

ГРЧКИ (ДИЈАЛЕКАТСКИ)

〈ἄγαν〉 (еол., дор.?)	√ *meg-	〈ἄεσᾶ〉 (хом.)	√ *h₂ues-
〈ἀδύς〉 (дор.)	√ *sueh₂d-	〈αἰίει〉 (хом.)	√ *h₂ei-
〈ἄλιος〉 (еол. и акип.)	√ *seh₂u-	〈αἰέν〉 (хом.)	√ *h₂ei-
〈ἀέξω〉 (хом.)	√ *h₂ueg-	〈αἰετός〉 (хом.)	√ *h₂eu⁻²

⟨άντᾱ⟩ (хом.)	√ <i>*h₂ent-</i>	⟨ἔηκᾱ⟩ (хом.)	√ <i>*h₁ieh₁-</i>
⟨ᾶορ⟩ (еол.)	√ <i>*nes⁻²</i>	⟨εἶμαῖ⟩ (хом.)	√ <i>*ues⁻¹</i>
⟨ἀπού⟩ (еол. и акип.)	√ <i>*h₂ep-</i>	⟨εἴνυμι⟩ (јон.)	√ <i>*ues⁻¹</i>
⟨ἀπτειέτω⟩ (арк.)	√ <i>*k^uei-</i>	⟨εἶργω⟩ (хом.)	√ <i>*h₁uerǵ-</i>
⟨αὔριον⟩	√ <i>*h₂eus-</i>	⟨έκυρός⟩ (хом.)	√ <i>*suek^uur-</i>
⟨αὔωσ⟩ (еол.)	√ <i>*h₂eus-</i>	⟨έόντος⟩ (хом.)	√ <i>*h₁es⁻¹</i>
⟨ἄχυνμαῖ⟩ (хом.)	√ <i>*h₂egh^h-</i>	⟨έορες⟩ (јон.?)	√ <i>*suesr-</i>
⟨ἄχομαῖ⟩ (хом.)	√ <i>*h₂egh^h-</i>	⟨έός⟩ (хом.)	√ <i>*seu-</i>
⟨βανά⟩ (беот.)	√ <i>*g^uen-</i>	⟨έπετον⟩ (еол., дор.)	√ <i>*pet⁻²</i>
⟨βέλτερος⟩ (хом.)	√ <i>*bel-</i>	⟨έπεφνον⟩ (хом.)	√ <i>*g^uhen-</i>
⟨βῆ⟩ (хом.)	√ <i>*g^ueh₂-</i>	⟨έυ⟩ (хом.)	√ <i>*h₁es⁻²</i>
⟨βιός⟩ (хом.)	√ <i>*g^uieh₂-</i>	⟨εὔκτο⟩ (хом.)	√ <i>*h₁ueg^uh^h-</i>
⟨βῶν⟩ (хом.)	√ <i>*g^ueh₃⁻¹</i>	⟨εὔσᾱ⟩ (хом.)	√ <i>*h₁eus-</i>
⟨γέρην / γερήν⟩ (јон.?)	√ <i>*ǵerh₂-</i>	⟨έψυ⟩ (хом.)	√ <i>*b^heh₂u-</i>
⟨γλαктоφάγος⟩ (хом.)	√ <i>*gelkt-</i>	⟨έών⟩ (хом.)	√ <i>*h₁es⁻¹</i>
⟨δαήρ⟩ (хом.)	√ <i>*deh₂i-</i>	⟨φᾱδύς⟩ (ел.)	√ <i>*sueh₂d-</i>
⟨δείδιμεν⟩ (хом.)	√ <i>*duei-</i>	⟨φεκών⟩ (локр. и крит.)	√ <i>*uek^u-</i>
⟨δεξιφος⟩ (памф.)	√ <i>*dek^u-</i>	⟨φέπος⟩ (кип.)	√ <i>*uek^u-</i>
⟨δῖᾱ⟩ (хом.)	√ <i>*dei-</i>	⟨φέργον⟩ (дор.)	√ <i>*uerǵ-</i>
⟨δίδημι⟩ (хом.)	√ <i>*deh₁-</i>	⟨φέτος⟩ (дијал.)	√ <i>*uet-</i>
⟨Διφός⟩ (беот.)	√ <i>*dei-</i>	⟨φεχέτω⟩ (памф.)	√ <i>*ueǵ^h-</i>
⟨Δίη⟩ (хом.)	√ <i>*dei-</i>	⟨φίκατι⟩ (дор. и беот.)	√ <i>*deu-, *dek^m</i>
⟨δρατός⟩ (хом.)	√ <i>*der⁻²</i>	⟨φίστωρ⟩ (беот.)	√ <i>*ueid-</i>
⟨δύω⟩ (хом.)	√ <i>*deu-</i>	⟨φοῖκος⟩ (тес. и арк.)	√ <i>*ueik^u-</i>
⟨δῶ⟩ (хом.)	√ <i>*dem-</i>	⟨φοικω⟩ (делф.)	√ <i>*ueik^u-</i>
⟨έ⟩ (хом.)	√ <i>*seu-</i>	⟨Ζᾱτήρ⟩ (кип.)	√ <i>*ieh₂-</i>
⟨έβᾱн⟩ (дор.)	√ <i>*g^ueh₂-</i>	⟨ζεύγεᾱ⟩ (хом.)	√ <i>*ieug-</i>
⟨έγών⟩ (хом.)	√ <i>*h₁eg^u-</i>	⟨Ζῆн⟩ (хом.)	√ <i>*dei-</i>
⟨έδμεναῖ⟩ (хом.)	√ <i>*h₁ed-</i>	⟨ήέλιος⟩ (хом. и јон.)	√ <i>*seh₂u-</i>
⟨эдω⟩ (хом.)	√ <i>*h₁ed-</i>	⟨ήμᾱр⟩ (хом.)	√ <i>*neh₂m-</i>
⟨έεδνᾱ⟩ (хом.)	√ <i>*h₁ued-</i>	⟨ήραρον⟩ (хом.)	√ <i>*h₂er-</i>
⟨έεипε⟩ (хом.)	√ <i>*uek^u-</i>	⟨θνᾱτός⟩ (дор.)	√ <i>*d^h(u)enh₂-</i>
⟨έείκοσι⟩ (хом.)	√ <i>*deu-, *dek^m</i>	⟨θνᾱτος⟩ (еол.)	√ <i>*d^h(u)enh₂-</i>
⟨έφεξε⟩ (кип.)	√ <i>*ueǵ^h-</i>	⟨θνητός⟩ (јат.)	√ <i>*d^h(u)enh₂-</i>

⟨θυοσκόος⟩ (хом.)	√ <i>*keuh₁-</i>	⟨πέμπτε⟩ (еол.)	√ <i>*penk^{ue}</i>
⟨ἰγνύη⟩ (хом.)	√ <i>*h₁en-, *ǵen-</i>	⟨πειῖραρ⟩ (јон.)	√ <i>*per⁻¹</i>
⟨ἴδμεν⟩ (хом.)	√ <i>*ueid-</i>	⟨πεφύᾱσῖ⟩ (хом.)	√ <i>*b^heh₂u-</i>
⟨ἰν⟩ (акип. и крит.)	√ <i>*h₁en</i>	⟨πέрутῖ⟩ (дор.)	√ <i>*uet-</i>
⟨κάρτος⟩ (јон.)	√ <i>*kret-</i>	⟨πέс(σ)υρες⟩ (лезб.)	√ <i>*k^{ue}etuer-</i>
⟨κέατα(ῖ)⟩ (хом.)	√ <i>*k^{ei}-</i>	⟨πέсσω⟩ (јон.)	√ <i>*pek^u-</i>
⟨κίχησιῖ⟩ (хом.)	√ <i>*ǵ^heh₁-</i>	⟨πέττω⟩ (ат.)	√ <i>*pek^u-</i>
⟨κῆρ⟩ (хом.)	√ <i>*k^{er}d-</i>	⟨πεύθομα(ῖ)⟩ (хом.)	√ <i>*b^heud^h-</i>
⟨κίρνημῖ⟩ (хом.)	√ <i>*k^{er}h₂-</i>	⟨πέφνε⟩ (хом.)	√ <i>*g^uen-</i>
⟨κλέφος⟩ (фок.)	√ <i>*kleu-</i>	⟨πίсуρες⟩ (хом.)	√ <i>*k^{ue}etuer-</i>
⟨краδίη⟩ (јон.)	√ <i>*k^{er}d-</i>	⟨πτόλῖς⟩ (акип., тес., хом.)	√ <i>*tpel^h-</i>
⟨крéтос⟩ (еол.)	√ <i>*kret-</i>	⟨ρέζω⟩ (хом.)	√ <i>*uerǵ-</i>
⟨μάτηρ⟩ (дор.)	√ <i>*meh₂-</i>	⟨ρόος⟩ (хом.)	√ <i>*sreu-</i>
⟨μέσσοс⟩ (еол.)	√ <i>*med^h-¹</i>	⟨тану́с⟩ (хом.)	√ <i>*ten^h-</i>
⟨μέттос⟩ (беот. и крит.)	√ <i>*med^h-¹</i>	⟨тáнṽта(ῖ)⟩ (хом.)	√ <i>*ten-</i>
⟨νέετα(ῖ)⟩ (хом.)	√ <i>*nes⁻¹</i>	⟨ταρπώμεθᾱ⟩ (хом.)	√ <i>*terp-</i>
⟨νίφᾱ⟩ (јон.)	√ <i>*sneig^{uh}-</i>	⟨тэссаρες⟩ (јон.)	√ <i>*k^{ue}etuer-</i>
⟨νίфᾱ⟩ (јон.)	√ <i>*sneig^{uh}-</i>	⟨тétлаμεν⟩ (хом.)	√ <i>*tel^h-</i>
⟨ну́ос⟩ (хом.)	√ <i>*sneus-</i>	⟨тétтaρες⟩ (ат.)	√ <i>*k^{ue}etuer-</i>
⟨óδών⟩ (јон.)	√ <i>*h₃dent-</i>	⟨трéес⟩ (еол.)	√ <i>*trei-</i>
⟨óфис⟩ (арг.)	√ <i>*h₃eu-</i>	⟨трῆς⟩ (крит.)	√ <i>*trei-</i>
⟨óифос⟩ (кип.)	√ <i>*hei-</i>	⟨φᾱγός⟩ (дор.)	√ <i>*b^heh₂(ǵ)-</i>
⟨óномаᾱ⟩ (јат.)	√ <i>*h₃neh₃-</i>	⟨φάμαᾱ⟩ (дор. и еол.)	√ <i>*b^heh₂-</i>
⟨óнумаᾱ⟩ (дор. и еол.)	√ <i>*h₃neh₃-</i>	⟨φῆρ⟩ (еол.)	√ <i>*ǵ^hueh₁r-</i>
⟨óпiтeн⟩ (хом.)	√ <i>*h₁ep-</i>	⟨φθίνω⟩ (јон.)	√ <i>*d^hg^uhei-</i>
⟨óпῖς⟩ (хом.)	√ <i>*h₃ek^u-</i>	⟨φрᾱ́τηρ⟩ (дор.)	√ <i>*b^hreh₂-</i>
⟨óстéон⟩ (хом.)	√ <i>*h₃esth₁-</i>	⟨φрῆ́τηρ⟩ (јон.)	√ <i>*b^hreh₂-</i>
⟨оу́кῖ⟩ (хом.)	√ <i>*h₂ei-</i>	⟨ώρη⟩ (јон.)	√ <i>*hieh₁-</i>
⟨оу́лос⟩ (хом.)	√ <i>*sel^h-</i>	⟨ῶрто⟩ (хом.)	√ <i>*h₃er-</i>
/áǵān/ (еол., дор.?)	√ <i>*meǵ-</i>	/aiéi/ (хом.)	√ <i>*h₂ei-</i>
/áēlios/ (еол. и акип.)	√ <i>*seh₂u-</i>	/aién/ (хом.)	√ <i>*h₂ei-</i>
/áesa/ (хом.)	√ <i>*h₂ues-</i>	/aietós/ (хом.)	√ <i>*h₂eu⁻²</i>

/ák ^h nūmā _i / (хом.)	√ * h₂eg^h -	/eū-/ (хом.)	√ * h₁es⁻²
/ák ^h omā _i / (хом.)	√ * h₂eg^h -	/ēukto/ (хом.)	√ * h₁ueg^{u^h} -
/ánta/ (хом.)	√ * h₂ent-	/é(υ)edna/ (хом.)	√ * h₁ued-
/áor/ (еол.)	√ * nes⁻²	/éυekse/ (кип.)	√ * ueg^h -
/arú/ (еол. и акип.)	√ * h₂ep-	/e(υ)íikosi/ (хом.)	√ * deu-, *dekm
/aruteiétō?/ (арк.)	√ * k^uei-	/ēélios/ (хом. и јон.)	√ * seh₂u-
/áuōs/ (еол.)	√ * h₂eus-	/ḗraron/ (хом.)	√ * h₂er-
/a(υ)éksō/ (хом.)	√ * h₂ueg-	/ḗnūmi/ (јон.)	√ * ues⁻¹
/baná/ (беот.)	√ * g^uen-	/ḗgō/ (хом.)	√ * h₁uerg⁻
/bélteros/ (хом.)	√ * bel-	/gérēn / gerēn/ (јон.?)	√ * gerh₂-
/bḗ/ (хом.)	√ * g^ueh₂-	/glaktophágos/ (хом.)	√ * gelkt-
/biós/ (хом.)	√ * g^uieh₂-	/hādús/ (дор.)	√ * sueh₂d-
/bṓn/ (хом.)	√ * g^ueh₃⁻¹	/(h)e/ (хом.)	√ * seu-
/dāḗr/ (хом.)	√ * deh₂i-	/(h)éēka/ (хом.)	√ * h₁ieh₁-
/déidimen/ (хом.)	√ * duei-	/(h)eós/ (хом.)	√ * seu-
/deksiūs?/ (памф.)	√ * deǵ-	/(h)ēusa/ (хом.)	√ * h₁eus-
/dī́a/ (хом.)	√ * dei-	/(h)ḗmar/ (хом.)	√ * neh₂m-
/dídēmi/ (хом.)	√ * deh₁-	/(h)ḗmai/ (хом.)	√ * ues⁻¹
/díí/ (хом.)	√ * dei-	/(h)ṓrē/ (јон.)	√ * hieh₁-
/diūs/ (беот.)	√ * dei-	/(h)róos/ (хом.)	√ * sreu-
/dṓ/ (хом.)	√ * dem-	/(h)υekurós/ (хом.)	√ * suekur-
/dratós/ (хом.)	√ * der⁻²	/(h)rézō/ (хом.)	√ * uerg⁻
/dúō/ (хом.)	√ * deu-	/ídmen/ (хом.)	√ * ueid-
/ébān/ (дор.)	√ * g^ueh₂-	/ignúē/ (хом.)	√ * h₁en-, *gén-
/édmena _i / (хом.)	√ * h₁ed-	/in/ (акип. и крит.)	√ * h₁en
/édō/ (хом.)	√ * h₁ed-	/kártos/ (јон.)	√ * kret-
/éēipe/ (хом.)	√ * uek^u-	/kéata _i / (хом.)	√ * kei-
/egón/ (хом.)	√ * h₁eg⁻	/kḗr/ (хом.)	√ * kerd-
/eóntos/ (хом.)	√ * h₁es⁻¹	/kíkēsi/ (хом.)	√ * g^heh₁-
/éores/ (јон.?)	√ * suesr-	/kírñēmi/ (хом.)	√ * kerh₂-
/eón/ (хом.)	√ * h₁es⁻¹	/kléuos/ (фок.)	√ * kleu-
/épep ^h non/ (хом.)	√ * g^ueh^{en}-	/kradíē/ (јон.)	√ * kerd-
/épeton/ (еол., дор.)	√ * pet⁻²	/krétos/ (еол.)	√ * kret-
/éphū/ (хом.)	√ * b^heh₂u-	/mátḗr/ (дор.)	√ * meh₂-

/méssos/ (еол.)	√ * med ^h - ¹	/phér/ (еол.)	√ * ǵ^hueh ₁ r-
/méttos/ (крит. и беот.)	√ * med ^h - ¹	/phrátēr/ (дор.)	√ * b^hreh ₂ -
/néeta _i / (хом.)	√ * nes - ¹	/phrētēr/ (јон.)	√ * b^hreh ₂
/nípha/ (јон.)	√ * sneig ^u h-	/phthínō/ (јон.)	√ * d^hg^uhei-
/nuós/ (хом.)	√ * sneus-	/tanús/ (хом.)	√ * tenh ₂ -
/odōn/ (јон.)	√ * h₃dent-	/tánūta _i / (хом.)	√ * ten-
/ōi _u os/ (кип.)	√ * Hei-	/tarpōmetha/ (хом.)	√ * terp-
/ōuis/ (арг.)	√ * h₃eu	/téssares/ (јон.)	√ * k^uetuer-
/ónoma/ (јат.)	√ * h₃neh₃₋	/tétlamen/ (хом.)	√ * telh ₂ -
/ónuma/ (дор. и еол.)	√ * h₃neh₃₋	/téttares/ (ат.)	√ * k^uetuer-
/ópis/ (хом.)	√ * h₃ek^{u-}	/trées/ (крит.)	√ * trei-
/ópit ^h en/ (хом.)	√ * h₁ep-	/trēs/ (еол.)	√ * trei-
/ostéon/ (хом.)	√ * h₃esth ₁ -	/t ^h nātós/ (дор.)	√ * d^h(u)enh ₂ -
/ōrto/ (хом.)	√ * h₃er	/t ^h nātos/ (еол.)	√ * d^h(u)enh ₂ -
/ōkí/ (хом.)	√ * h₂ei-	/t ^h nētós/ (јат.)	√ * d^h(u)enh ₂ -
/ōlos/ (хом.)	√ * selh ₂ -	/t ^h uoskóos/ (хом.)	√ * keuh ₁ -
/pémpē/ (еол.)	√ * penk^ue	/uādús/ (ел.)	√ * sueh ₂ d-
/pép ^h ne/ (хом.)	√ * g^uen-	/uekōn/ (локр. и крит.)	√ * uek̑-
/per ^h úāsi/ (хом.)	√ * b^heh ₂ u-	/uek ^h etō?/ (памф.)	√ * ueg^{h-}
/péruti/ (дор.)	√ * uet-	/uépos/ (кип.)	√ * uek^{u-}
/péssō/ (јон.)	√ * pek^{u-}	/uérgon/ (дор.)	√ * uerǵ-
/pé(s)sures/ (лезб.)	√ * k^uetuer-	/uétos/ (дијал.)	√ * uet-
/péttō/ (ат.)	√ * pek^{u-}	/uíkati/ (дор. и беот.)	√ * deu- , * dekm
/péuth ^h oma _i / (хом.)	√ * b^heud^{h-}	/uistōr/ (беот.)	√ * ueid-
/pērar/ (јон.)	√ * per - ¹	/uōikos/ (арк. и тес.)	√ * ueiǵ-
/písures/ (хом.)	√ * k^uetuer-	/uoi _k ō?/ (делф.)	√ * ueiǵ-
/ptólis/ (акип., тес., хом.)	√ * tpel^{h-}	/zātēr/ (кип.)	√ * ieh ₂ -
/phāgós/ (дор.)	√ * b^heh ₂ ǵ-	/zéugea/ (хом.)	√ * ieug-
/phāmā/ (дор. и еол.)	√ * b^heh ₂ -	/zēn/ (хом.)	√ * dei-

ВЕНЕТСКИ

⟨ekvon⟩	√ * h₁ek^{u-}	⟨op⟩	√ * h₁ep-
⟨kve⟩	√ * k^ue-	⟨per⟩	√ * per - ¹

ЛАТИНСКИ

(a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, x, y, z)

⟨ab⟩	√ * h₂ep-	⟨caveō⟩	√ * keuh₁₋
⟨ācer⟩	√ * h₂ek⁻²	⟨centum⟩	√ * dekm
⟨ad⟩	√ * h₂ed	⟨civis⟩	√ * kei-
⟨aedis⟩	√ * h₂eid^{h-}	⟨-clutus⟩	√ * kleu-
⟨aevus⟩	√ * h₂ei-	⟨cognōmen⟩	√ * gneh₃₋
⟨ager⟩	√ * h₂eg-	⟨colo⟩	√ * keIH-
⟨agmen⟩	√ * h₂eg-	⟨colus⟩	√ * keIH-
⟨agnus⟩	√ * h₂eg^{u-}	⟨commentus⟩	√ * men-
⟨agō⟩	√ * h₂eg-	⟨coquō⟩	√ * pek^{u-}
⟨āla⟩	√ * h₂eks-	⟨cordis⟩	√ * kerd-
⟨albus⟩	√ * h₂elb^{h-}	⟨datus⟩	√ * deh₃₋
⟨aliud⟩	√ * h₂el-	⟨decem⟩	√ * dekm
⟨alius⟩	√ * h₂el-	⟨decimus⟩	√ * dekm-
⟨ambi-⟩	√ * h₂ent-	⟨deiuos⟩ (ср.)	√ * dei-
⟨ambō⟩	√ * h₂ent-	⟨dēns⟩	√ * h₃dent-
⟨animus⟩	√ * h₂en^h₁₋	⟨dentem⟩	√ * h₃dent-
⟨ante⟩	√ * h₂ent-	⟨dexter⟩	√ * dek-
⟨arātrum⟩	√ * h₂erh₃₋	⟨deus⟩	√ * dei-
⟨argentum⟩	√ * h₂erg-	⟨dīco⟩	√ * deik-
⟨augeō⟩	√ * h₂ueg-	⟨dīrus⟩	√ * duei-
⟨aurōra⟩	√ * h₂eus-	⟨dīus⟩	√ * dei-
⟨avis⟩	√ * h₂eu⁻²	⟨dīxī⟩	√ * deik-
⟨axis⟩	√ * h₂eks-	⟨domus⟩	√ * dem-
⟨-bilis⟩	√ * bel-	⟨duo⟩	√ * deu-
⟨bīmus⟩	√ * g^hei-	⟨duodecim⟩	√ * deu-, *dekm
⟨bōs⟩	√ * g^ueh₃₋	⟨edō⟩	√ * h₁ed-
⟨brevis⟩	√ * mrēg^{h-}	⟨egō⟩	√ * h₁eg⁻¹
⟨brūtus⟩	√ * g^ureh₂₋	⟨en⟩ (ср.)	√ * h₁en
⟨canem⟩	√ * keu-	⟨ēnsis⟩	√ * nes⁻²
⟨canis⟩	√ * keu-	⟨equa⟩	√ * h₁eku-

⟨equus⟩	√ *h₁ék<u>u-</u>	⟨grūs⟩	√ *ǵerh₂₋
⟨est⟩	√ *h₁es⁻¹	⟨gustus⟩	√ *ǵeus-
⟨ēst⟩	√ *h₁ed-	⟨haruspex⟩	√ *(s)pek-
⟨ex⟩	√ *h₁eg^h-	⟨helvus⟩	√ *ǵ^helh₃₋
⟨fāgus⟩	√ *b^heh₂ǵ^h-	⟨hemō⟩ (ср.)	√ *d^heg^h-
⟨fallō⟩	√ *sg^uh₂el<u>H-</u>	⟨hiems⟩	√ *ǵ^hei-
⟨fāma⟩	√ *b^heh₂₋	⟨homō⟩	√ *d^heg^h-
⟨fēcī⟩	√ *d^heh₁₋	⟨hospes⟩	√ *pet⁻¹
⟨fēriae⟩	√ *d^heh₁₋	⟨hospitis⟩	√ *pet⁻¹
⟨ferō⟩	√ *b^her-	⟨humilis⟩	√ *d^heg^h-
⟨fert⟩	√ *b^her-	⟨humus⟩	√ *d^heg^h-
⟨ferus⟩	√ *ǵ^hueh₁r-	⟨iēcī⟩	√ *h₁ieh₁₋
⟨fidō⟩	√ *b^heid^h-	⟨iecinoris⟩	√ *Hiek^u-
⟨fidus⟩	√ *b^heid^h-	⟨iecur⟩	√ *Hiek^u-
⟨fingō⟩	√ *d^heiǵ^h-	⟨in⟩	√ *h₁en
⟨fiō⟩	√ *b^heh₂u-	⟨in-⟩	√ *ne-
⟨flōs⟩	√ *b^helh₃₋	⟨ingens⟩	√ *meg-
⟨folium⟩	√ *b^helh₃₋	⟨inter⟩	√ *h₁en
⟨formus⟩	√ *g^uher-	⟨intus⟩	√ *h₁en
⟨frīgus⟩	√ *srei<u>Hg-</u>	⟨iocur⟩	√ *Hiek^u-
⟨fuī⟩	√ *b^heh₂u-	⟨iūgera⟩	√ *ieug-
⟨fūmus⟩	√ *d^heu<u>H-</u>	⟨iugum⟩	√ *ieug-
⟨genitor⟩	√ *ǵen<u>H</u>₁₋	⟨iūngo⟩	√ *ieug-
⟨genitrix⟩	√ *ǵen<u>H</u>₁₋	⟨lū(piter)⟩	√ *dei-
⟨genū⟩	√ *ǵen-	⟨iuvenis⟩	√ *h₂ei-
⟨genus⟩	√ *ǵen<u>H</u>₁₋	⟨lac⟩	√ *gelkt-
⟨gignō⟩	√ *ǵen<u>H</u>₁₋	⟨lactem⟩ (позно)	√ *gelkt-
⟨glāns⟩	√ *g^uelh₂₋	⟨laevir⟩	√ *deh₂i-
⟨glūbō⟩	√ *gleub^h-	⟨lāna⟩	√ *uelh₁₋
⟨(g)nātus⟩	√ *ǵen<u>H</u>₁₋	⟨lātus⟩	√ *telh₂₋
⟨(g)nōscō⟩	√ *ǵneh₃₋	⟨legō⟩	√ *leg-
⟨gravis⟩	√ *g^ureh₂₋	⟨lēvir⟩	√ *deh₂i-

⟨liber⟩	√ *h₁leud^h-	⟨nix⟩	√ *sneig^{uh}-
⟨lingō⟩	√ *leig^h-	⟨noctem⟩	√ *nek^u-
⟨linquō⟩	√ *leik^u-	⟨nōmen⟩	√ *h₃neh₃-
⟨līquī⟩	√ *leik^u-	⟨nōtus⟩	√ *ǵneh₃-
⟨luceō⟩	√ *leuk-	⟨novus⟩	√ *neu-
⟨lūcus⟩	√ *leuk-	⟨nox⟩	√ *nes-
⟨lupus⟩	√ *uelk^u-	⟨nūdus⟩	√ *neg^u-
⟨lūx⟩	√ *leuk-	⟨nūndinae⟩	√ *dei-
⟨magnus⟩	√ *meǵ-	⟨nurus⟩	√ *sneus-
⟨māter⟩	√ *meh₂-	⟨ob⟩	√ *h₁ep-
⟨mē⟩	√ *h₁em-	⟨ōcius⟩	√ *h₁ek-
⟨medius⟩	√ *med^{h-1}	⟨ocris⟩	√ *h₂ek⁻²
⟨meiō⟩	√ *h₃meig^h-	⟨octō⟩	√ *h₃ek^hteh₃
⟨mel⟩	√ *mel-	⟨oculus⟩	√ *h₃ek^u-
⟨meminī⟩	√ *men-	⟨odor⟩	√ *h₃ed-
⟨mens⟩	√ *men-	⟨olō⟩	√ *h₃ed-
⟨mensem⟩	√ *meh₁-	⟨orbus⟩	√ *h₃erb^h-
⟨mensis⟩	√ *meh₁-	⟨orior⟩	√ *h₃er-
⟨mingō⟩	√ *h₃meig^h-	⟨os⟩	√ *h₃esth₁-
⟨mola⟩	√ *melh₁-	⟨ovis⟩	√ *h₃eu-
⟨mollis⟩	√ *meld-	⟨ōvum⟩	√ *h₂eu⁻²
⟨molō⟩	√ *melh₁-	⟨pedis⟩	√ *ped-
⟨moneō⟩	√ *men-	⟨pēs⟩	√ *ped-
⟨mūs⟩	√ *meuHs-	⟨pōns⟩	√ *pent-
⟨nāvem⟩	√ *(s)neh₂-	⟨pontis⟩	√ *pent-
⟨nāvis⟩	√ *(s)neh₂-	⟨potis⟩	√ *pet⁻¹
⟨ne-⟩	√ *ne-	⟨pro⟩	√ *per⁻²
⟨nebula⟩	√ *neb^h-	⟨que⟩	√ *k^ue
⟨Nerō⟩	√ *h₂ner-	⟨quid⟩	√ *k^u-
⟨ning(u)it⟩	√ *sneig^{uh}-	⟨quippe⟩	√ *k^u-, *pe
⟨nivem⟩	√ *sneig^{uh}-	⟨pater⟩	√ *peh₂⁻²
⟨nīvit⟩	√ *sneig^{uh}-	⟨patris⟩	√ *peh₂⁻²

⟨per⟩	√ <i>*per</i> ⁻¹	⟨socer⟩	√ <i>*suek_{ur}</i> -
⟨petō⟩	√ <i>*pet</i> ⁻²	⟨sōl⟩	√ <i>*seh₂u</i> -
⟨-pidum⟩	√ <i>*ped</i> -	⟨sollus⟩	√ <i>*selh₂</i> -
⟨pluit⟩	√ <i>*pleu</i> -	⟨somnia⟩	√ <i>*suep</i> -
⟨porcus⟩	√ <i>*perk</i> ⁻	⟨sōns⟩	√ <i>*h₁es</i> ⁻¹
⟨quattuor⟩	√ <i>*k^uetuer</i> -	⟨soror⟩	√ <i>*suesr</i> -
⟨quis⟩	√ <i>*k^u</i> -	⟨sovos⟩ (ср.)	√ <i>*seu</i> -
⟨regō⟩	√ <i>*h₃reg</i> -	⟨speciō⟩	√ <i>*(s)pek</i> ⁻
⟨rēx⟩	√ <i>*h₃reg</i> -	⟨spexī⟩	√ <i>*(s)pek</i> ⁻
⟨rēxī⟩	√ <i>*h₃reg</i> -	⟨status⟩	√ <i>*steh₂</i> -
⟨rōbur⟩	√ <i>*h₁reudh</i> -	⟨stella⟩	√ <i>*h₂est</i> -
⟨rōbus⟩ (дијал.)	√ <i>*h₁reudh</i> -	⟨stetimus⟩	√ <i>*steh₂</i> -
⟨rogus⟩	√ <i>*h₃reg</i> -	⟨strātus⟩	√ <i>*sterh₃</i> -
⟨ruber⟩	√ <i>*h₁reudh</i> -	⟨suāvis⟩	√ <i>*sueh₂d</i> -
⟨rūfus⟩	√ <i>*h₁reudh</i> -	⟨sub⟩	√ <i>*(s)uep</i> -
⟨sāl⟩	√ <i>*seh₂</i> -	⟨super⟩	√ <i>*(s)uep</i> -
⟨salem⟩	√ <i>*seh₂</i> -	⟨sūs⟩	√ <i>*seuh</i> -
⟨scelus⟩	√ <i>*skel</i> -	⟨suus⟩	√ <i>*seu</i> -
⟨sedēre⟩	√ <i>*sed</i> -	⟨tentus⟩	√ <i>*ten</i> -
⟨sē⟩	√ <i>*seu</i> -	⟨tenuis⟩	√ <i>*tenh₂</i> -
⟨sem-⟩	√ <i>*sem</i> -	⟨tenus⟩	√ <i>*ten</i> -
⟨semel⟩	√ <i>*sem</i> -	⟨ter⟩	√ <i>*trei</i> -
⟨sēmi-⟩	√ <i>*sem</i> -	⟨terō⟩	√ <i>*terh₁</i> -
⟨semper⟩	√ <i>*sem</i> -	⟨(te)tulī⟩	√ <i>*telh₂</i> -
⟨senex⟩	√ <i>*sen</i> -	⟨tingō⟩	√ <i>*teng</i> -
⟨senis⟩	√ <i>*sen</i> -	⟨torreō⟩	√ <i>*ters</i> -
⟨septem⟩	√ <i>*septm</i>	⟨tremō⟩	√ <i>*trem</i> -
⟨sequitur⟩	√ <i>*sek^u</i> -	⟨trēs⟩	√ <i>*trei</i> -
⟨serpō⟩	√ <i>*serp</i> -	⟨tria⟩	√ <i>*trei</i> -
⟨sīdō⟩	√ <i>*sed</i> -	⟨-tud⟩	√ <i>*t</i> -
⟨sistō⟩	√ <i>*steh₂</i> -	⟨ūber⟩	√ <i>*h₁euhd^h</i> -
⟨sitis⟩	√ <i>*d^hg^uhej</i> -	⟨ulcus⟩	√ <i>*h₁eik</i> ⁻

⟨umerus⟩	√ <i>*h₃em-</i>	⟨venter⟩	√ <i>*ued⁻³</i>
⟨uncus⟩	√ <i>*h₂enk-</i>	⟨ventus⟩	√ <i>*g^uem-, *h₂ueh₁-</i>
⟨unda⟩	√ <i>*ued⁻²</i>	⟨vesper⟩	√ <i>*ue-, *k^(u)sep-</i>
⟨unguis⟩	√ <i>*h₃neg^{uh-}</i>	⟨vetus⟩	√ <i>*uet-</i>
⟨ungula⟩	√ <i>*h₃neg^{uh-}</i>	⟨vēxī⟩	√ <i>*ueǵ^{h-}</i>
⟨ūnus⟩	√ <i>*hei-</i>	⟨vīdī⟩	√ <i>*ueid-</i>
⟨ūrō⟩	√ <i>*h₁eus-</i>	⟨vir⟩	√ <i>*ueih-</i>
⟨ursus⟩	√ <i>*h₂ertk-</i>	⟨vīs⟩	√ <i>*ueih-</i>
⟨ussī⟩	√ <i>*h₁eus-</i>	⟨vīta⟩	√ <i>*g^ueh₃⁻²</i>
⟨ustus⟩	√ <i>*h₁eus-</i>	⟨vīvō⟩	√ <i>*g^ueh₃⁻²</i>
⟨uterus⟩	√ <i>*ued⁻³</i>	⟨vīvus⟩	√ <i>*g^ueh₃⁻²</i>
⟨vehō⟩	√ <i>*ueǵ^{h-}</i>	⟨vomō⟩	√ <i>*uemh₁-</i>
⟨vellus⟩	√ <i>*uelh₁-</i>	⟨voveō⟩	√ <i>*h₁ueg^{uh-}</i>
⟨veniō⟩	√ <i>*g^uem-</i>	⟨vōx⟩	√ <i>*uek-</i>
⟨vēr⟩	√ <i>*ues⁻²</i>		

ОСАЧКИ

⟨anter⟩	√ <i>*h₁en</i>	⟨feíhúss⟩	√ <i>*d^heiǵ^{h-}</i>
⟨bīitam⟩	√ <i>*g^ueh₃⁻²</i>	⟨futír⟩	√ <i>*d^huegh₂⁻²</i>
⟨bivus⟩	√ <i>*g^ueh₃⁻²</i>	⟨niir⟩	√ <i>*h₂ner-</i>
⟨en⟩	√ <i>*h₁en</i>	⟨úp⟩	√ <i>*h₁ep-</i>

УМБРИЈСКИ

⟨pir⟩	√ <i>*peh₂-</i>	⟨une⟩	√ <i>*ued⁻²</i>
⟨rofu⟩	√ <i>*h₁reud^{h-}</i>	⟨utur⟩	√ <i>*ued⁻²</i>

ГАЛСКИ

*bāgos/	√ <i>*b^heh₂(ǵ)-</i>	⟨trigaranos⟩	√ <i>*ǵerh₂-</i>
⟨Dex(s)iva dea⟩	√ <i>*deks-</i>		

ИРСКИ

(a, b, c, d, e, f, g, h, i, l, m, n, o, p, r, s, t, u)

⟨ad-⟩ (ст.)	√ <i>*h₂ed</i>	⟨dét⟩ (ст.)	√ <i>*h₃dent-</i>
⟨áed⟩ (ст.)	√ <i>*h₂eid^h-</i>	⟨droch⟩ (ст.)	√ <i>*d^hreg^h-</i>
⟨agid⟩ (ст.)	√ <i>*h₂eǵ-</i>	⟨ech⟩ (ст.)	√ <i>*h₁éku-</i>
⟨-aig⟩ (ст.)	√ <i>*h₂eǵ-</i>	⟨err⟩ (ст.)	√ <i>*h₁ers-</i>
⟨aile⟩ (ст.)	√ <i>*h₂el-</i>	⟨fer⟩ (ст.)	√ <i>*ueiH-</i>
⟨-air⟩ (ст.)	√ <i>*h₂erh₃-</i>	⟨fo⟩ (ст.)	√ <i>*(s)uep-</i>
⟨-ana⟩ (ст.)	√ <i>*h₂enh₁-</i>	⟨fo-geir⟩ (ст.)	√ <i>*g^uher-</i>
⟨anaid⟩ (ст.)	√ <i>*h₂enh₁-</i>	⟨for⟩ (ст.)	√ <i>*(s)uep-</i>
⟨arbe⟩ (ст.)	√ <i>*h₂erh₃-</i>	⟨gnáth⟩ (ст.)	√ <i>*ǵneh₃-</i>
⟨arbor⟩ (ст.)	√ <i>*h₂erh₃-</i>	⟨i⟩ (ст.)	√ <i>*h₁en</i>
⟨argat⟩ (ст.)	√ <i>*h₂erǵ-</i>	⟨imb-⟩ (ст.)	√ <i>*h₂ent-</i>
⟨art⟩ (ст.)	√ <i>*h₂ertk̑-</i>	⟨ingen⟩ (ст.)	√ <i>*h₃neg^uh-</i>
⟨ath(a)ir⟩ (ст.)	√ <i>*peh₂-</i>	⟨léicid⟩ (ст.)	√ <i>*leik^u-</i>
⟨a-t-raig⟩ (ст.)	√ <i>*h₃reǵ-</i>	⟨lethan⟩ (ст.)	√ <i>*pleth₂-</i>
⟨ben⟩ (ст.)	√ <i>*g^uen-</i>	⟨ligid⟩ (ст.)	√ <i>*leig^h-</i>
⟨bláth⟩ (ст.)	√ <i>*b^helh₃-</i>	⟨maige⟩ (ст.)	√ <i>*meg^u-</i>
⟨bó⟩ (ст.)	√ <i>*g^ueh₃-¹</i>	⟨máthir⟩ (ст.)	√ <i>*meh₂-</i>
⟨both⟩ (ст.)	√ <i>*b^heh₂u-</i>	⟨meilid⟩ (ст.)	√ <i>*melh₁-</i>
⟨-brú⟩ (ст.)	√ <i>*h₃b^hreuh-</i>	⟨mi⟩ (ст.)	√ <i>*meh₁-</i>
⟨cáem⟩ (ст.)	√ <i>*kei-</i>	⟨mid⟩ (ст.)	√ <i>*med^h-</i>
⟨cét⟩ (ст.)	√ <i>*dekm-</i>	⟨mide⟩ (ст.)	√ <i>*med^h-</i>
⟨ceth(a)ir⟩ (ст.)	√ <i>*k^uetuer-</i>	⟨mil⟩ (ст.)	√ <i>*mel-</i>
⟨cóic⟩ (ст.)	√ <i>*penk^ue</i>	⟨mná⟩ (ст.)	√ <i>*g^uen-</i>
⟨cóim⟩ (ст.)	√ <i>*kei-</i>	⟨nagl⟩ (ст.)	√ <i>*h₃neg^uh-</i>
⟨con⟩ (ст.)	√ <i>*keu-</i>	⟨nél⟩ (ст.)	√ <i>*neb^h-</i>
⟨cride⟩ (ст.)	√ <i>*kerd-</i>	⟨ner⟩ (ст.)	√ <i>*h₂ner-</i>
⟨crú⟩ (ст.)	√ <i>*kreuh₂-</i>	⟨nocht⟩ (ст.)	√ <i>*neg^u-</i>
⟨cú⟩ (ст.)	√ <i>*keu-</i>	⟨núae⟩ (ст.)	√ <i>*neu-</i>
⟨dechmad⟩ (ст.)	√ <i>*dekm-</i>	⟨ochair⟩ (сп.)	√ <i>*h₂ek̑⁻²</i>
⟨deich⟩ (ст.)	√ <i>*dekm-</i>	⟨ocht⟩ (ст.)	√ <i>*h₃ek̑teh₃</i>
⟨dess⟩ (ст.)	√ <i>*deks-</i>	⟨óen⟩ (ст.)	√ <i>*hei-</i>

⟨óí⟩ (ст.)	√ * h₃eu-	⟨ser⟩ (ст.)	√ * h₂est-
⟨orb⟩ (ст.)	√ * h₃erb^h-	⟨siur⟩ (ст.)	√ * suesr-
⟨orbe⟩ (ст.)	√ * h₃erb^h-	⟨snigid⟩ (ст.)	√ * sneig^{uh}-
⟨orc⟩ (ст.)	√ * perǵ-	⟨súan⟩ (ст.)	√ * suep-
⟨rí⟩ (ст.)	√ * h₃reǵ-	⟨súil⟩ (ст.)	√ * seh₂u-
⟨rúad⟩ (ст.)	√ * h₁reud^h-	⟨tanae⟩ (ст.)	√ * terh₁-
⟨salann⟩ (ст.)	√ * seh₂-	⟨tarathar⟩ (ст.)	√ * terh₁-
⟨sechid⟩ (ст.)	√ * sek^u-	⟨torc⟩ (ст.)	√ * tuerǵ-
⟨secht⟩ (ст.)	√ * septm	⟨tre⟩ (ст.)	√ * trei-
⟨sed⟩ (ст.)	√ * seǵ^h-	⟨trí⟩ (ст.)	√ * trei-
⟨seg⟩ (ст.)	√ * seǵ^h-	⟨trí⟩ (ст.)	√ * trei-
⟨sen⟩ (ст.)	√ * sen-	⟨úan⟩ (ст.)	√ * h₂eg^u-

ВЕЛШКИ

⟨blydd⟩	√ * meld-	⟨iās⟩	√ * ies-
⟨ech⟩ (сп.)	√ * h₁eg^h-	⟨is⟩ (ст.)	√ * h₁es⁻¹
⟨echel⟩	√ * h₂éks-	⟨Llydau⟩	√ * pleth₂-
⟨gieu⟩ (сп.)	√ * g^uieh₂-	⟨pobi⟩ (сп.)	√ * pek^u-
⟨gulan⟩ (ст.)	√ * uelh₁-	⟨tlawdd⟩ (сп.)	√ * telh₂-
⟨gwynt⟩	√ * h₂ueh₁-	⟨ucher⟩ (сп.)	√ * k^(u)sep-
⟨hint⟩ (ст.)	√ * h₁es⁻¹	⟨ui⟩ (ст.)	√ * h₂eu⁻²

КОРНИШКИ

⟨ynter⟩	√ * h₁en	⟨yorch⟩ (ст.)	√ * ierǵ-

ГОТСКИ

(a, b, d, e, f, g, h, hu, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, þ, u, w, x, z)

⟨af⟩	√ * h₂ep-	⟨aiws⟩	√ * h₂ei-
⟨agis⟩	√ * h₂eg^h-	⟨aljjs⟩	√ * h₂el-
⟨ahtau⟩	√ * h₃ékteh₃	⟨ams⟩	√ * h₃em-

⟨arbi⟩	√ <i>*h₃erb^h-</i>	⟨ist⟩	√ <i>*h₁es⁻¹</i>
⟨arjan⟩	√ <i>*h₂erh₃-</i>	⟨itan⟩	√ <i>*h₁ed-</i>
⟨asts⟩	√ <i>*h₃esd-</i>	⟨jer⟩	√ <i>*h₁eh₁-</i>
⟨at⟩	√ <i>*h₂ed</i>	⟨juk⟩	√ <i>*ieug-</i>
⟨augo⟩	√ <i>*h₃ek^u-</i>	⟨kaurus⟩	√ <i>*g^ureh₂-</i>
⟨aukan⟩	√ <i>*h₂ueg-</i>	⟨kausjan⟩	√ <i>*ǵeus-</i>
⟨bai⟩	√ <i>*h₂ent-</i>	⟨kiusan⟩	√ <i>*ǵeus-</i>
⟨bairan⟩	√ <i>*b^her-</i>	⟨kniu⟩	√ <i>*ǵen-</i>
⟨bindan⟩	√ <i>*b^hend^h-</i>	⟨kustus⟩	√ <i>*ǵeus-</i>
⟨bloma⟩	√ <i>*b^helh₃-</i>	⟨laihu⟩	√ <i>*leik^u-</i>
⟨broþar⟩	√ <i>*b^hreh₂-</i>	⟨leihts⟩	√ <i>*h₁leng^{uh}-</i>
⟨dauhtar⟩	√ <i>*d^huegh₂-</i>	⟨leihvan⟩	√ <i>*leik^u-</i>
⟨hund⟩	√ <i>*deǵm-</i>	⟨liudan⟩	√ <i>*h₁leud^h-</i>
⟨faran⟩	√ <i>*per⁻¹</i>	⟨midjis⟩	√ <i>*med^h-</i>
⟨fidwor⟩	√ <i>*k^uetuer-</i>	⟨mik⟩	√ <i>*h₁em-</i>
⟨fimf⟩	√ <i>*penk^ue</i>	⟨mikils⟩	√ <i>*meg-</i>
⟨finþan⟩	√ <i>*pent-</i>	⟨milip⟩	√ <i>*mel-</i>
⟨for⟩	√ <i>*peh₂-</i>	⟨mitan⟩	√ <i>*meh₁-</i>
⟨fra-⟩	√ <i>*per⁻²</i>	⟨miþ⟩	√ <i>*met-</i>
⟨fula⟩	√ <i>*pōlh-</i>	⟨mizdo⟩	√ <i>*meisd^h-</i>
⟨gadars⟩	√ <i>*d^hers-</i>	⟨namo⟩	√ <i>*h₃neh₃-</i>
⟨gakunds⟩	√ <i>*ǵneh₃-</i>	⟨ni⟩	√ <i>*ne-</i>
⟨gakusts⟩	√ <i>*ǵeus-</i>	⟨nu⟩	√ <i>*neu-</i>
⟨gamunds⟩	√ <i>*men-</i>	⟨rikan⟩	√ <i>*h₃reg-</i>
⟨gaqumþs⟩	√ <i>*g^uem-</i>	⟨riqiz⟩	√ <i>*h₁reg^u-</i>
⟨gateihan⟩	√ <i>*deik-</i>	⟨sa⟩	√ <i>*s-</i>
⟨gatiman⟩	√ <i>*demh₁-</i>	⟨saihvan⟩	√ <i>*sek^u-</i>
⟨gapairsan⟩	√ <i>*ters-</i>	⟨sauil⟩	√ <i>*seh₂u-</i>
⟨guma⟩	√ <i>*d^heg^h-</i>	⟨sibun⟩	√ <i>*septm</i>
⟨gup⟩	√ <i>*ǵ^heu-</i>	⟨sigis⟩	√ <i>*seǵ^h-</i>
⟨haims⟩	√ <i>*kei-</i>	⟨sik⟩	√ <i>*seu-</i>
⟨hairto⟩	√ <i>*kerd-</i>	⟨sind⟩	√ <i>*h₁es⁻¹</i>
⟨hardus⟩	√ <i>*kret-</i>	⟨snaiws⟩	√ <i>*sneig^{uh}-</i>
⟨huas⟩	√ <i>*k^u-</i>	⟨sunnin⟩	√ <i>*seh₂u-</i>

⟨stairno⟩	√ *h₂est-	⟨wahsjan⟩	√ *h₂ueg-
⟨steigan⟩	√ *steigh^h-	⟨waian⟩	√ *h₂ueh₁-
⟨swaihra⟩	√ *suek^uur-	⟨wair⟩	√ *ueiH-
⟨taihun⟩	√ *dekm-	⟨wait⟩	√ *ueid-
⟨taihunda⟩	√ *dekm-	⟨watins⟩	√ *ued⁻²
⟨tairan⟩	√ *der-	⟨wato⟩	√ *ued⁻²
⟨pata⟩	√ *t-	⟨waurkjan⟩	√ *uerǵ-
⟨paursjan⟩	√ *ters-	⟨winds⟩	√ *h₂ueh₁-
⟨tunpus⟩	√ *h₃dent-	⟨wisan⟩	√ *h₂ues-
⟨twa⟩	√ *deu-	⟨wulfs⟩	√ *uelk^u-
⟨uf⟩	√ *(s)uep-	⟨wullo⟩	√ *uelh₁-
⟨ut⟩	√ *ued⁻¹		

СТАРОНОРДИЈСКИ

(a, æ, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, ǫ, ø, œ, p, q, r, s, t, þ, u, v, w, y)

⟨aka⟩	√ *h₂eǵ-	⟨ljóðr⟩	√ *h₁leud^h-
⟨arðr⟩	√ *h₂erh₃-	⟨míga⟩	√ *h₃meiǵ^h-
⟨arfr⟩	√ *h₃erb^h-	⟨mjǫðr⟩	√ *med^h-
⟨ars⟩	√ *h₁ers-	⟨móðir⟩	√ *meh₂-
⟨band⟩	√ *b^hend^h-	⟨mús⟩	√ *meuHs-
⟨benda⟩	√ *b^hend^h-	⟨nór⟩	√ *(s)neh₂-
⟨bók⟩	√ *b^heh₂ǵ⁻	⟨ǫgull⟩	√ *h₂enk-
⟨egg⟩	√ *h₂eu⁻²	⟨rakr⟩	√ *h₃reǵ-
⟨feta⟩	√ *ped-	⟨rauðr⟩	√ *h₁reud^h-
⟨fley⟩	√ *pleu-	⟨rjóða⟩	√ *h₁reud^h-
⟨gulr⟩	√ *ǵ^helh₃-	⟨rjóðr⟩	√ *h₁reud^h-
⟨hamarr⟩	√ *h₂eǵ⁻¹	⟨salt⟩	√ *seh₂-
⟨hjól⟩	√ *k^uelH-	⟨sitja⟩	√ *sed-
⟨hnjóða⟩	√ *k^uneu-	⟨skera⟩	√ *(s)kerH-
⟨hræ⟩	√ *kreuh₂-	⟨skjalgr⟩	√ *skel-
⟨hvel⟩	√ *k^uelH-	⟨snør⟩	√ *sneus-
⟨jǫstr⟩	√ *ies-	⟨snýr⟩	√ *sneiǵ^{uh}-
⟨júgr⟩	√ *h₁euHd^h-	⟨soetr⟩	√ *sueh₂d-

⟨spá⟩	√ *(s)pek-	⟨þunnr⟩	√ *terh₁-
⟨staðr⟩	√ *steh₂-	⟨umb⟩	√ *h₂ent-
⟨svefn⟩	√ *suep-	⟨verk⟩	√ *uerǵ-
⟨sýr⟩	√ *seuh-	⟨yfir⟩	√ *(s)uep-
⟨systir⟩	√ *suesr-	⟨ylgr⟩	√ *uelk^u-
⟨þerra⟩	√ *ters-		

ЊЕМАЧКИ

⟨ahsa⟩ (ств.)	√ *h₂ek^s-	⟨lungar⟩ (ств.)	√ *h₁leng^uh-
⟨anazzen⟩ (ств.)	√ *h₃dent-	⟨lōh⟩ (ств.)	√ *leuk-
⟨brāwa⟩ (ств.)	√ *h₃b^hreuh-	⟨murg(i)⟩ (ств.)	√ *mreǵ^h-
⟨fūst⟩ (ств.)	√ *penk^ue	⟨ōstara⟩ (ств.)	√ *h₂eus-
⟨gelb⟩	√ *ǵ^helh₃-	⟨var⟩ (ств.)	√ *per¹
⟨gēn⟩ (ств.)	√ *ǵ^heh₁-	⟨von⟩	√ *h₂ep-
⟨jesan⟩ (ст.)	√ *ies-	⟨tink⟩ (швајц.)	√ *teng-
⟨liut⟩ (ств.)	√ *h₁leud^h-	⟨zoraht⟩ (ств.)	√ *derk-

ЕНГЛЕСКИ

⟨bacan⟩ (ст.)	√ *b^heh₁g-	⟨ūder⟩ (ст.)	√ *h₁euHd^h-
⟨brū⟩ (ст.)	√ *h₃b^hreuh-	⟨weotuma⟩ (ст.)	√ *h₁ued-
⟨cū⟩ (ст.)	√ *ǵ^ueh₃⁻¹	⟨wituma⟩ (ст.)	√ *h₁ued-
⟨fearh⟩ (ст.)	√ *perk-		

СТАРОПРУСКИ

⟨ainan⟩	√ *hei-	⟨kelan⟩	√ *k^uelh-
⟨assis⟩	√ *h₂ek^s-	⟨luckis⟩	√ *leuk-
⟨en⟩	√ *h₁en	⟨sal⟩	√ *seh₂-
⟨intran⟩	√ *h₁en	⟨seyr⟩	√ *k¹erd-
⟨emmens⟩	√ *h₃neh₃-	⟨swestro⟩	√ *suesr-
⟨enterpo⟩	√ *terp-		

ЛИТВАНСКИ

(a, ā, b, c, č, d, e, ė, è, f, g, h, i, i̇, j, k, l, m, n, o, p, r, s, š, t, u, u̇, v, z, ž)

⟨abù⟩	√ * h ₂ ent-	⟨ešva⟩ (ст.)	√ * h ₁ ėkú-
⟨akis⟩	√ * h ₃ ek^u-	⟨éras⟩	√ * h ₁ ieh₁-
⟨ánka⟩ (дијал.)	√ * h ₂ enk-	⟨ésti⟩	√ * h ₁ ed-
⟨ap⟩	√ * h ₂ ep-	⟨genù⟩	√ * g^uhen-
⟨ap(i)⟩	√ * h ₁ ep-	⟨gijà⟩	√ * g^uieh₂-
⟨ariù⟩	√ * h ₂ erh₃-	⟨gilè⟩	√ * g^uelh₂-
⟨árklas⟩	√ * h ₂ erh₃-	⟨ginti⟩	√ * g^uhen-
⟨ašis⟩	√ * h ₂ ėks-	⟨gývas⟩	√ * g^ueh₃-²
⟨āštras⟩ (ст.)	√ * h ₂ ėk²-	⟨ikras⟩	√ * h ₁ iek^u-
⟨ātlaikas⟩	√ * l ₁ eik^u-	⟨iž⟩ (дијал.)	√ * h ₁ ėg^h-
⟨áugu⟩	√ * h ₂ ueg-	⟨j⟩	√ * h ₁ en
⟨aušrà⟩	√ * h ₂ eus-	⟨ýnas⟩	√ * h ₁ ei-
⟨avis⟩	√ * h ₃ eu-	⟨jáunas⟩	√ * h ₂ ei-
⟨beñdras⟩	√ * b^hend^h-	⟨juostas⟩	√ * ieh₃s-
⟨bu⟩ (ст.)	√ * b^heh₂u-	⟨juosti⟩ (ст.)	√ * ieh₃s-
⟨bundù⟩	√ * b^heu^dh-	⟨káina⟩	√ * k^uei-
⟨dantis⟩	√ * h ₃ dent-	⟨kaĩp⟩	√ * pe
⟨derù⟩	√ * der-	⟨kāklas⟩	√ * k^uel^h-
⟨dēšimt⟩	√ * dėkm-	⟨kàs⟩	√ * k^u-
⟨dešimtas⟩	√ * dėkm-	⟨kepù⟩	√ * pek^u-
⟨dēšinas⟩	√ * dėks-	⟨keturi⟩	√ * k^uetuer-
⟨diēvas⟩	√ * dei-	⟨ketvīrtas⟩	√ * k^uetuer-
⟨dieveris⟩	√ * deh₂i-	⟨kraūjas⟩	√ * kreuh₂-
⟨díeveris⟩	√ * deh₂i-	⟨laūkas⟩	√ * leuk-
⟨duktē̇⟩	√ * d^huegh₂-	⟨leñgvas⟩	√ * h ₁ leng^hh-
⟨dúmai⟩	√ * d^heu^hh-	⟨liáudis⟩	√ * h ₁ leud^h-
⟨edmi⟩ (ст.)	√ * h ₁ ed-	⟨liežiù⟩	√ * leig^h-
⟨eimì⟩	√ * h ₁ ei-	⟨malù⟩	√ * mel₁h-
⟨eiti⟩	√ * h ₁ ei-	⟨medùs⟩	√ * med^h-
⟨esmi⟩ (ст.)	√ * h ₁ es-¹	⟨mēdžias⟩	√ * med^h-
⟨ésti⟩ (ст.)	√ * h ₁ es-¹	⟨ménuo⟩	√ * meh₁-
⟨eš⟩ (ст.)	√ * h ₁ ėg-	⟨miglà⟩	√ * h ₃ meig^h-

⟨miniù⟩	√ <i>*men-</i>	⟨stírta⟩	√ <i>*sterh₃-</i>
⟨miñtas⟩	√ <i>*men-</i>	⟨šeimà⟩	√ <i>*kei-</i>
⟨mintis⟩	√ <i>*men-</i>	⟨šiñtas⟩	√ <i>*dekm-</i>
⟨mótè⟩	√ <i>*meh₂-</i>	⟨širdis⟩	√ <i>*kerd-</i>
⟨nagà⟩	√ <i>*h₃neg^{uh}-</i>	⟨šuō⟩	√ <i>*keu-</i>
⟨ne⟩	√ <i>*ne-</i>	⟨tānas⟩	√ <i>*ten-</i>
⟨naktis⟩	√ <i>*nes-</i>	⟨tiriù⟩	√ <i>*terh₁-</i>
⟨nāmas⟩	√ <i>*dem-</i>	⟨trÿs⟩	√ <i>*trei-</i>
⟨naūjas⟩	√ <i>*neu-</i>	⟨úodas⟩	√ <i>*h₃dent-</i>
⟨núogas⟩	√ <i>*neg^u-</i>	⟨úodžia⟩	√ <i>*h₃ed-</i>
⟨pařsas⟩	√ <i>*perk-</i>	⟨vākaras⟩	√ <i>*k^(u)sep-</i>
⟨pàts⟩	√ <i>*pet⁻¹</i>	⟨vanduō⟩	√ <i>*ued⁻²</i>
⟨peř⟩	√ <i>*per⁻¹</i>	⟨vāsara⟩	√ <i>*ues⁻²</i>
⟨piemuō⟩	√ <i>*peh₂-</i>	⟨vētušas⟩	√ <i>*uet-</i>
⟨pilis⟩	√ <i>*tpelh-</i>	⟨vežù⟩	√ <i>*ueg^h-</i>
⟨raūdas⟩	√ <i>*h₁reud^h-</i>	⟨védaras⟩	√ <i>*ued⁻³</i>
⟨saldus⟩	√ <i>*seh₂-</i>	⟨viēšpats⟩	√ <i>*pet⁻¹</i>
⟨sáulè⟩	√ <i>*seh₂u-</i>	⟨viļkas⟩	√ <i>*uelk^u-</i>
⟨sāvas⟩	√ <i>*seu-</i>	⟨vilké⟩	√ <i>*uelk^u-</i>
⟨sāš⟩	√ <i>*h₁es⁻¹</i>	⟨vilna⟩	√ <i>*uelh₁-</i>
⟨sekù⟩	√ <i>*sek^u-</i>	⟨výras⟩	√ <i>*ueih-</i>
⟨sēnas⟩	√ <i>*sen-</i>	⟨žeļvas⟩	√ <i>*g^helh₃-</i>
⟨septynì⟩	√ <i>*septm</i>	⟨ženà⟩	√ <i>*g^uen-</i>
⟨sédéti⟩	√ <i>*sed-</i>	⟨žiemà⟩	√ <i>*g^hei-</i>
⟨skiriù⟩	√ <i>*(s)kerh-</i>	⟨žmonès⟩	√ <i>*d^heg^h-</i>
⟨skirti⟩	√ <i>*(s)kerh-</i>	⟨žvèrìs⟩	√ <i>*g^hueh₁r-</i>
⟨sniēgas⟩	√ <i>*sneig^{uh}-</i>		

ΛΕΤΟΗΣΚΙ

⟨gùovs⟩	√ <i>*g^ueh₃-</i>	⟨mēness⟩	√ <i>*meh₁-</i>
⟨grũts⟩	√ <i>*g^ureh₂-</i>	⟨sàls⟩	√ <i>*seh₂-</i>
⟨jũgs⟩	√ <i>*ieug-</i>	⟨ũdens⟩	√ <i>*ued⁻²</i>
⟨siēva⟩	√ <i>*kei-</i>	⟨zùobs⟩	√ <i>*g^uemb^h-</i>

ПРАСЛОВЕНСКИ

(a, b, č, d, e, ę, ě, g, x, i, ĳ, j, k, l, l̥, m, n, o, ɔ, p, r, s, š, t, u, ů, y, v, z, ž)

*/agnę/	√ * h₂eg^{u-}	*/ěra/	√ * hieh₁₋
*/aje/	√ * h₂eu⁻²	*/ěre/	√ * hieh₁₋
*/azŭ/	√ * h₁ęg-	*/ętra/	√ * h₁en
*/bermę/	√ * b^her-	*/ěd/	√ * h₁ed-
*/berɔ/	√ * b^her-	*/ěsti/	√ * h₁ed-
*/běditi/	√ * b^heid^{h-}	*/goniti/	√ * g^uhen-
*/bjudɔ/	√ * b^heuđ^{h-}	*/gospodī/	√ * pet⁻¹
*/boļjī/	√ * bel-	*/govędo/	√ * g^ueh₃₋⁻¹
*/brat(r)ŭ/	√ * b^hreh₂₋	*/grējati/	√ * g^uher-
*/brŭve/	√ * h₃b^hreuH-	*/gŭnati/	√ * g^uen-
*/bry/	√ * h₃b^hreuH-	*/jasŭ/	√ * ieh₃s-
*/buditi/	√ * b^heuđ^{h-}	*/jīgo/	√ * ieug-
*/cěna/	√ * k^uei-	*/jīkra/	√ * niek^{u-}
*/cěvi/	√ * ķeiHu-	*/jīkro/	√ * niek^{u-}
*/četyre/	√ * k^uetuer-	*/jīme/	√ * h₃neh₃₋
*/četvīrtŭ/	√ * k^uetuer-	*/jīnŭ/	√ * nei-
*/čito/	√ * k^{u-}	*/jiz/	√ * h₁ęg^{h-}
*/čujɔ/	√ * keuh₁₋	*/junŭ/	√ * h₂ei-
*/derɔ/	√ * der-	*/kamene/	√ * h₂ek⁻¹
*/desęti/	√ * deķm-	*/kamy/	√ * h₂ek⁻¹
*/desętŭ/	√ * deķm-	*/kolo/	√ * k^ueH-
*/desnŭ/	√ * deķs-	*/kostī/	√ * h₃esth₁₋
*/děveři/	√ * deh₂i-	*/krŭve/	√ * kreuh₂₋
*/dīni/	√ * dei-	*/kry/	√ * kreuh₂₋
*/dīrnɔti/	√ * d^hers-	*/kŭto/	√ * k^{u-}
*/domŭ/	√ * dem-	*/ližɔ/	√ * leiğ^{h-}
*/drŭva/	√ * der-	*/lučiti/	√ * leuk-
*/dŭkti/	√ * d^huegh₂₋	*/lučī/	√ * leuk-
*/dŭva/	√ * deu-	*/ludīje/	√ * h₁leud^{h-}
*/dymŭ/	√ * d^heuH-	*/mati/	√ * meh₂₋
*/esmi/	√ * h₁es⁻¹	*/medja/	√ * med^{h-}

*/medŭ/	√ * med^h -	*/rudŭ/	√ * h₁reud^h -
*/meljǝ/	√ * melh₁ -	*/saditi/	√ * sed -
*/mēsęcī/	√ * meh₁ -	*/sestra/	√ * suesr -
*/mīgla/	√ * h₃meig^h -	*/sedmī/	√ * septm
*/mīnjǝ/	√ * men -	*/sedmŭ/	√ * septm
*/mīzda/	√ * meisd^h -	*/sēdēti/	√ * sed -
*/moliti/	√ * melh₃ -	*/slovo/	√ * kleu -
*/myši/	√ * meuHs -	*/solī/	√ * seh₂ -
*/nagŭ/	√ * neg^u -	*/snęgŭ/	√ * sneig^{uh} -
*/ne/	√ * ne -	*/snŭxa/	√ * sneus -
*/noga/	√ * h₃neg^{uh} -	*/soldŭkŭ/	√ * seh₂ -
*/noktī/	√ * nes -	*/srīdīce/	√ * kerd -
*/novŭ/	√ * neu -	*/stigti/	√ * steig^h -
*/oba/	√ * h₂ent -	*/sŭborŭ/	√ * b^her -
*/o(b)strovŭ/	√ * sreu -	*/sŭlnīce/	√ * seh₂u -
*/oči/	√ * h₃ek^u -	*/sŭto/	√ * dekm -
*/oko/	√ * h₃ek^u -	*/svekrŭ/	√ * suekŭr -
*/ordlo/	√ * h₂erh₃ -	*/tīnŭkŭ/	√ * terh₁ -
*/orjǝ/	√ * h₂erh₃ -	*/tīrpēti/	√ * terp -
*/osī/	√ * h₂ęks -	*/to/	√ * t -
*/ostrŭ/	√ * h₂ęk² -	*/trīje/	√ * trei -
*/otŭlękŭ/	√ * leik^u -	*/veęerŭ/	√ * k^(u)sep -
*/ovīca/	√ * h₃eu -	*/vesna/	√ * ues² -
*/ovŭ/	√ * h₂eu¹ -	*/vetŭxŭ/	√ * uet -
*/pamętī/	√ * men -	*/vezǝ/	√ * ueg^h -
*/pekǝ/	√ * pek^u -	*/vędro/	√ * ued³ -
*/pęstī/	√ * penk^ue	*/vęjǝ/	√ * h₂ueh₁ -
*/plaviti/	√ * pleu -	*/vęno/	√ * h₁ued -
*/plovŭ/	√ * pleu -	*/vīlkŭ/	√ * uelk^u -
*/po/	√ * h₂ep -	*/vīlna/	√ * uelh₁ -
*/porsę/	√ * perk -	*/vīšī/	√ * uek -
*/posteljǝ/	√ * stel -	*/voda/	√ * ued² -
*/pǝtī/	√ * pent -	*/vozŭ/	√ * ueg^h -
*/prę-/	√ * per¹ -	*/vŭ/	√ * h₁en

* /vymę/	√ * h₁reuHd^h -	* /zqbũ/	√ * ǵemb^h -
* /zelenũ/	√ * ǵ^helh₃ -	* /zvērĩ/	√ * ǵ^hueh₁r -
* /zębq/	√ * ǵemb^h -	* /zelqđĩ/	√ * ǵ^uelh₂ -
* /zima/	√ * ǵ^hei -	* /žeravĩ/	√ * ǵerh₂ - ²
* /zĩręti/	√ * ǵerh₂ -	* /žena/	√ * ǵ^uen -
* /znameę/	√ * ǵneh₃ -	* /životũ/	√ * ǵ^ueh₃ - ²
* /znati/	√ * ǵneh₃ -	* /živũ/	√ * ǵ^ueh₃ - ²
* /zolto/	√ * ǵ^helh₃ -		

СРПСКОХРВАТСКИ

⟨бèрèм⟩	√ * b^her -	⟨гòнити⟩	√ * ǵ^uen -
⟨би⟩	√ * b^heh₂u -	⟨гòспòд⟩	√ * pet - ¹
⟨бљýдèм⟩ (дијал.)	√ * b^heuđ^h -	⟨грїјати⟩	√ * ǵ^uer -
⟨бòљий⟩	√ * bel -	⟨дàн⟩	√ * dei -
⟨брàт⟩	√ * b^hreh₂ -	⟨двà⟩	√ * deu -
⟨брèме⟩	√ * b^her -	⟨дèрèм⟩	√ * der -
⟨бр̑в⟩	√ * h₃b^hreuH -	⟨дèсèт⟩	√ * dekm -
⟨бýдити⟩	√ * b^heuđ^h -	⟨дèсèтї⟩	√ * dekm -
⟨бýква⟩	√ * b^heh₂ǵ -	⟨дèсни⟩	√ * deks -
⟨вàс⟩	√ * uek -	⟨дїм⟩	√ * d^heuH -
⟨вèзèм⟩	√ * ueǵ^h -	⟨дївèр⟩	√ * deh₂i -
⟨вèсна⟩	√ * ues - ²	⟨дòм⟩	√ * dem -
⟨вèтах⟩	√ * uet -	⟨др̑ва⟩	√ * der -
⟨вèчè⟩	√ * k^(u)sep -	⟨др̑знути⟩	√ * d^hers -
⟨вијèм⟩	√ * h₂ueh₁ -	⟨жèлýд⟩	√ * ǵ^uelh₂ -
⟨вијèно⟩	√ * h₁ued -	⟨жèна⟩	√ * ǵ^uen -
⟨ви́ме⟩	√ * h₁reuHd^h -	⟨жèрàв⟩	√ * ǵerh₂ -
⟨вјèдро⟩	√ * ued - ³	⟨жив⟩	√ * ǵ^ueh₃ - ²
⟨вòз⟩	√ * ueǵ^h -	⟨живот⟩	√ * ǵ^ueh₃ - ²
⟨вýк⟩	√ * uelk^u -	⟨збòр⟩	√ * b^her -
⟨вýна⟩	√ * uelh₁ -	⟨звїјер⟩	√ * ǵ^hueh₁r -
⟨гнàти⟩	√ * ǵ^uen -	⟨зèбèм⟩	√ * ǵemb^h -
⟨гòведо⟩	√ * ǵ^ueh₃ - ¹	⟨зèлен⟩	√ * ǵ^helh₃ -

⟨зѝма⟩	√ *ǵ ^h ei-	⟨ме⟩	√ *h ₁ em-
⟨злѝто⟩	√ *ǵ ^h elh ₃ -	⟨мѝд⟩	√ *med ^h -
⟨знѝмѝн⟩	√ *ǵneh ₃ -	⟨мѝџа⟩	√ *med ^h -
⟨знѝти⟩	√ *ǵneh ₃ -	⟨мѝльѝм⟩	√ *melh ₁ -
⟨зријѝти⟩	√ *ǵerh ₂ -	⟨мѝш⟩	√ *meuhs-
⟨зѝб⟩	√ *ǵemb ^h -	⟨мѝѝсѝц⟩	√ *meh ₁ -
⟨иго⟩ (арх.)	√ *ieug-	⟨мнијѝм⟩	√ *men-
⟨иѝз⟩	√ *h ₁ eg ^h -	⟨нѝг⟩	√ *neg ^u -
⟨ијѝд⟩	√ *h ₁ ed-	⟨не⟩	√ *ne-
⟨иѝкра⟩	√ *hieku-	⟨нѝбо⟩	√ *neb ^h -
⟨иѝме⟩	√ *h ₃ neh ₃ -	⟨небѝса⟩	√ *neb ^h -
⟨иѝн⟩	√ *nei-	⟨нѝв⟩	√ *neu-
⟨јѝгње⟩	√ *h ₂ eg ^u -	⟨нѝга⟩	√ *h ₃ neg ^u h-
⟨јѝз⟩ (дијал.)	√ *h ₁ eg-	⟨нѝџ⟩	√ *nes-
⟨јѝје⟩	√ *h ₂ eu ⁻²	⟨ѝба⟩	√ *h ₂ ent-
⟨јѝра⟩	√ *hieh ₁ -	⟨ѝвѝј⟩	√ *h ₂ eu ⁻¹
⟨јѝре⟩	√ *hieh ₁ -	⟨ѝвца⟩	√ *h ₃ eu-
⟨јѝсам⟩	√ *h ₁ es ⁻¹	⟨ѝдмазда⟩	√ *meisd ^h -
⟨јѝсти⟩	√ *h ₁ ed-	⟨ѝко⟩	√ *h ₃ eku-
⟨јѝтра⟩	√ *h ₁ en	⟨ѝрѝм⟩	√ *h ₂ erh ₃ -
⟨јѝн⟩ (арх.)	√ *h ₂ ei-	⟨ѝс⟩	√ *h ₂ ek ^s -
⟨кѝмѝн⟩	√ *h ₂ ek ⁻¹	⟨ѝстров⟩ (арх.)	√ *sreu-
⟨кѝѝ⟩	√ *ku-	⟨ѝчи⟩	√ *h ₃ eku-
⟨кѝѝло⟩	√ *ku ^u el ^h -	⟨ѝштар⟩	√ *h ₂ ek ⁻²
⟨колѝса⟩	√ *ku ^u el ^h -	⟨пѝмѝт⟩	√ *men-
⟨кѝст⟩	√ *h ₃ esth ₁ -	⟨пѝст⟩	√ *penku ^e
⟨кѝрѝв⟩	√ *kreuh ₂ -	⟨пѝчѝм⟩	√ *peku ^u -
⟨кѝѝй⟩	√ *d ^h uegh ₂ -	⟨плѝвити⟩	√ *pleu-
⟨лѝжѝм⟩	√ *leig ^h -	⟨плѝв⟩	√ *pleu-
⟨лѝч⟩	√ *leuk-	⟨по⟩	√ *h ₂ ep-
⟨лѝчити⟩	√ *leuk-	⟨пѝјѝс⟩	√ *ieh ₃ s-
⟨лѝѝди⟩	√ *h ₁ leud ^h -	⟨прѝсе⟩	√ *perk ⁻
⟨мѝгла⟩	√ *h ₃ meig ^h -	⟨пре-⟩	√ *per ⁻¹
⟨мѝти⟩	√ *meh ₂ -	⟨промѝлити⟩	√ *melh ₃ -

⟨пѹт⟩	√ <i>*pent-</i>	⟨срѣце⟩	√ <i>*k^herd-</i>
⟨рѣб⟩	√ <i>*h₃erb^h-</i>	⟨стѣѣи⟩	√ <i>*steigh^h-</i>
⟨рѣло⟩	√ <i>*h₂erh₃-</i>	⟨стѣ⟩	√ <i>*dekm-</i>
⟨рѹд⟩	√ <i>*h₁reud^h-</i>	⟨сѹнце⟩	√ <i>*seh₂u-</i>
⟨сѣдѣти⟩	√ <i>*sed-</i>	⟨тѣнак⟩	√ <i>*terh₁-</i>
⟨свѣкар⟩	√ <i>*suek^hur-</i>	⟨тѣ⟩	√ <i>*t-</i>
⟨сѣдам⟩	√ <i>*septm</i>	⟨трѣй⟩	√ <i>*trei-</i>
⟨сѣдмѣй⟩	√ <i>*septm</i>	⟨трѣпѣјѣти⟩	√ <i>*terp-</i>
⟨сѣстра⟩	√ <i>*suesr-</i>	⟨цѣјѣв⟩	√ <i>*k^hei^hu-</i>
⟨сѣдѣјѣти⟩	√ <i>*sed-</i>	⟨цѣјѣна⟩	√ <i>*k^hei-</i>
⟨слѣдак⟩	√ <i>*seh₂-</i>	⟨чѣтвѣртѣй⟩	√ <i>*k^hetuer-</i>
⟨слѣвесно⟩	√ <i>*kleu-</i>	⟨чѣтири⟩	√ <i>*k^hetuer-</i>
⟨слѣво⟩	√ <i>*kleu-</i>	⟨чѹјѣм⟩	√ <i>*keuh₁-</i>
⟨снѣха⟩	√ <i>*sneus-</i>	⟨ѹ⟩	√ <i>*h₁en</i>
⟨снѣјѣг⟩	√ <i>*sneig^h-</i>	⟨убѣјѣдѣти⟩	√ <i>*b^heid^h-</i>
⟨сѣ⟩	√ <i>*seh₂-</i>	⟨штѣ⟩	√ <i>*k^h-</i>

АЛБАНСКИ

⟨as⟩	√ <i>*h₂ei-</i>	⟨nden⟩	√ <i>*ten-</i>
⟨çalë⟩	√ <i>*skel-</i>	⟨njoh⟩	√ <i>*g^hneh₃-</i>
⟨dhëmb⟩	√ <i>*g^hemb^h-</i>	⟨pelë⟩	√ <i>*pōlh^h-</i>
⟨dhjetë⟩	√ <i>*dekm-</i>	⟨pesë⟩	√ <i>*penk^he</i>
⟨jam⟩	√ <i>*h₁es⁻¹</i>	⟨pjek⟩	√ <i>*pek^h-</i>
⟨madh⟩	√ <i>*meg-</i>	⟨shteg⟩	√ <i>*steigh^h-</i>
⟨mbi⟩	√ <i>*h₂ent-</i>	⟨sjell⟩	√ <i>*k^helh^h-</i>
⟨mbledh⟩	√ <i>*k^(u)sep-</i>	⟨ulk⟩	√ <i>*uelk^h-</i>
⟨met⟩	√ <i>*met-</i>	⟨vit⟩	√ <i>*uet-</i>
⟨mi⟩	√ <i>*meuhs-</i>	⟨vjuhërr⟩	√ <i>*suek^hur-</i>
⟨mjal⟩	√ <i>*mel-</i>	⟨vjet⟩	√ <i>*uet-</i>
⟨mo⟩	√ <i>*meh₁-</i>	⟨zjarm⟩	√ <i>*g^hher-</i>
⟨motër⟩	√ <i>*meh₂-</i>		

ИЗВОРНИ ЗАПИС ПРИМЈЕРА

У овом поглављу налази се изворни запис примјера који потичу из оних радних језика чија су писма у тексту латинизована; то су староиндијски, авестијски, староперсијски, јерменски, старофригијски и микенски. (Новофригијски и грчки нису латинизовани, а латински је, јасно, сâм по себи на латиници.) Староиндијски примјери дати су на деванагарију, староперсијски на староперсијском писму, јерменски на јерменском писму, старофригијски на фригијском писму, а микенски на линеару Б.

СТАРОИНДИЈСКИ / ДЕВАНАГАРИ

(a, ā, b, c, d, ḍ, e, g, h, ḥ, i, ī, j, k, l, ḷ, ṁ, ṁ, n, ñ, ṅ, o, p, r, ṛ, ṝ, s, ś, t, ṭ, u, ū, v, y)

<a->	अ	<akṣī>	अक्षी
<abhí>	अभि	<akṣṇáh>	अक्षणः
<ábhūt>	अभूत्	<áṁsah>	अंसः
<ádāt>	अदात्	<ánilah>	अनिलः
<ádhāt>	अधात्	<ániti>	अनिति
<ádhvanīt>	अध्वनीत्	<ántarah>	अन्तरः
<ádita>	अदित	<ánti>	अन्ति
<ádmi>	अद्मि	<aṅkáḥ>	अङ्कः
<ágan>	अगन्	<aṅkuráh>	अङ्कुरः
<ágāt>	अगात्	<añcati>	अञ्चति
<agháh>	अघः	<ápa>	अप
<aghám>	अघम्	<ápi>	अपि
<ágman>	अगमन्	<áricat>	अरिचत्
<ahám>	अहम्	<áritram>	अरित्रम्
<ahi>	अहि	<ársah>	अर्शः
<áhiḥ>	अहिः	<ási>	असि
<ájati>	अजति	<asíḥ >	असिः
<ájma>	अज्म	<aspaṣṭa>	अस्पष्ट
<ájmaḥ>	अज्मः	<ásthām>	अस्थाम्
<ájrah>	अज्रः	<ásthi>	अस्थि
<ákṣah>	अक्षः	<asthnáh>	अस्थनः
<ákṣitaḥ>	अक्षितः	<aśamat>	अशामत्

<ásmā>	अश्मा	<bhrúḥ>	भ्रूः
<ásmānam>	अश्मानम्	<bhūma>	भूम
<áśriḥ>	अश्रिः	<bhūtám>	भूतम्
<áśvaḥ>	अश्वः	<bódhati>	बोधरि
<°aśraḥ>	°अश्रः	<bodháyati>	बोधयति
<aṣṭá>	अष्टा	<buddháḥ>	बुद्धः
<átan>	अतन्	<ca>	च
<aṭṛpat>	अतृपत्	<cakráḥ>	चक्रः
<átti>	अत्ति	<cáрати>	चरति
<ávākṣam>	अवाक्षम्	<catúraḥ>	चतुरः
<ávidat>	अविदत्	<catvárah>	चत्वारः
<áviḥ>	अविः	<cáyate>	चयते
<aviká>	अविका	<cit>	चित्
<ávocat>	अवोचत्	<°citiḥ>	°चितिः
<árta>	आर्त	<dadárśa>	ददर्श
<áśiyān>	अशियान्	<dádati>	ददति
<ásúḥ>	आशुः	<dádāti>	ददाति
<áśvā>	अश्वा	<dadhářa>	दधर्ष
<āyu>	आयु	<dádhati>	दधति
<babhúva>	बभूव	<dádhāti>	दधाति
<bálam>	बलम्	<dákṣiṇaḥ>	दक्षिणः
<bahúḥ>	बहुः	<dámaḥ>	दमः
<baṁhayate>	बँहयते	<damám>	दमाम्
<bándhuḥ>	बन्धुः	<dantam>	दन्तम्
<bhágaḥ>	भगः	<dárśam>	दर्शम्
<bhájati>	भजति	<dasamáḥ>	दसमः
<bhárati>	भरति	<dásá>	दश
<bhárma>	भर्म	<daśát>	दशत्
<bhárti>	भर्ति	<datáḥ>	दतः
<bhávati>	भवति	<dáma>	दाम
<bhārah>	भारः	<°dāriḥ>	°दारिः
<bhrátaram>	भ्रातरम्	<dāru>	दारु
<bhrátā>	भ्राता	<dātā>	दाता
<bhrátuh>	भ्रातुः	<dehaḥ>	देहः

<déhmi>	देह्मि	<ghnánti>	घ्नन्ति
<deváh>	देवः	<ghṛṇoti>	घृणोति
<devá>	देवा	<gná>	ग्ना
<deví>	देवी	<gnáh>	ग्नाः
<dhr̥ṣṇóti>	धृष्णोति	<góh>	गोः
<dhr̥ṣúh>	धृषुः	<gopáh>	गोपाः
<dhūmáh>	धूमः	<gurúh>	गुरुः
<dísati>	दिशति	<hánti>	हन्ति
<ditáh>	दितः	<hárah>	हरः
<diváh>	दिवः	<hástaḥ>	हस्तः
<divé>	दिवे	<hataḥ>	हतः
<divyáh>	दिव्यः	<hárdi>	हार्दि
<°druḥ>	द्रुः	<héman>	हेमन्
<drumah>	द्रुमः	<himáh>	हिमः
<dṛtáh>	दृतः	<hiri°>	हिरि°
<dṛtiḥ>	दृतिः	<hitáh>	हितः
<duhitá>	दुहिता	<hóma>	होम
<dvá>	द्वा	<hṛdáḥ>	हृदः
<dvádaśa>	द्वादश	<hṛdyáh>	हृद्यः
<dviḥ>	द्विः	<hutáh>	हुतः
<dyati>	द्यति	<°hutiḥ>	°हुतिः
<dyáuh>	द्यौः	<ihi>	इहि
<dyám>	द्याम्	<imáh>	इमः
<édhaḥ>	एधः	<iṣiráh>	इषिरः
<édhate>	एधते	<iyarti>	इयर्ति
<ékaḥ>	एकः	<jáhāti>	जहाति
<éti>	एति	<jajána>	जजान
<gácchati>	गच्छति	<jámbhaḥ>	जम्भः
<gárbhaḥ>	गर्भः	<jánaḥ>	जनः
<gataḥ>	गतः	<jániḥ>	जनिः
<gátiḥ>	गतिः	<janitá>	जनिता
<gáuh>	गौः	<janitrī>	जनित्री
<gám>	गाम्	<jáni>	जनी
<gharmáh>	घर्मः	<járan>	जरन्

⟨járanti⟩	जरन्ति	⟨mádhu⟩	मधु
⟨járataḥ⟩	जरतः	⟨mádhyah⟩	मध्यः
⟨jarāḥ⟩	जराः	⟨mahán⟩	महान्
⟨jāgára⟩	जागार	⟨máhi⟩	महि
⟨jānu⟩	जानु	⟨mánah⟩	मनः
⟨jātáḥ⟩	जातः	⟨mányate⟩	मन्यते
⟨jihmáḥ⟩	जिह्वः	⟨matáḥ⟩	मतः
⟨jijyā⟩	जिया	⟨matih⟩	मतिः
⟨jīváḥ⟩	जीवः	⟨matúḥ⟩	मतुः
⟨jīvati⟩	जीवति	⟨mā⟩	मा
⟨jímáḥ⟩	ज्मः	⟨mā⟩	मा
⟨jñātáḥ⟩	ज्ञातः	⟨māḥ⟩	माः
⟨jóśah⟩	जोषः	⟨mānáyati⟩	मानयति
⟨jośayante⟩	जोषयन्ते	⟨mātá⟩	माता
⟨juhóti⟩	जुहोति	⟨māti⟩	माति
⟨juśáte⟩	जुषते	⟨mātrā⟩	मात्रा
⟨juṣṭáḥ⟩	जुष्टः	⟨mātram⟩	मात्रम्
⟨júṣṭih⟩	जुष्टिः	⟨méhati⟩	मेहति
⟨kah⟩	कः	⟨mīdhám⟩	मीढम्
⟨kavíḥ⟩	कविः	⟨mṛdúḥ⟩	मृदुः
⟨khánati⟩	खनति	⟨múṣ-⟩	मूष्
⟨krátuḥ⟩	क्रतुः	⟨na⟩	न
⟨kravíḥ⟩	क्रविः	⟨nábhaḥ⟩	नभः
⟨kravyám⟩	क्रव्यम्	⟨nagnáḥ⟩	नग्नः
⟨kṣáp⟩	क्षप्	⟨nák⟩	नक्
⟨kṣidhí⟩	क्षिधी	⟨náktam⟩	नक्तम्
⟨kṣiṇāti⟩	क्षिणाति	⟨nárah⟩	नरः
⟨kṣítiḥ⟩	क्षितिः	⟨násate⟩	नसते
⟨kṣuráḥ⟩	क्षुरः	⟨náuḥ⟩	नौः
⟨laghúḥ⟩	लघुः	⟨návaḥ⟩	नवः
⟨léhmi⟩	लेहि	⟨návyah⟩	नव्यः
⟨lihmáḥ⟩	लिह्यः	⟨ná⟩	ना
⟨loháḥ⟩	लोहः	⟨náma⟩	नाम
⟨lokáḥ⟩	लोकः	⟨nṛṣu⟩	नृषु

⟨nú⟩	नु	⟨raghúḥ⟩	रघुः
⟨nú⟩	नू	⟨rájaḥ⟩	रजः
⟨óhate⟩	ओहते	⟨rákṣati⟩	रक्षति
⟨ójaḥ⟩	ओजः	⟨rāṭ⟩	राट्
⟨óṣati⟩	ओषति	⟨riñcánti⟩	रिञ्चन्ति
⟨pácati⟩	पचति	⟨riṇákti⟩	रिणक्ति
⟨pácyate⟩	पच्यते	⟨rirece⟩	रिरेच
⟨padáḥ⟩	पदः	⟨rócate⟩	रोचते
⟨padám⟩	पदम्	⟨rocáyati⟩	रोचयति
⟨pádyah⟩	पद्यः	⟨ródhati⟩	रोधति
⟨pádyati⟩	पद्यति	⟨róhati⟩	रोहति
⟨pánthāḥ⟩	पन्थाः	⟨roháyanti⟩	रोहयन्ति
⟨páñca⟩	पञ्च	⟨rokáḥ⟩	रोकः
⟨pári⟩	परि	⟨rúcaḥ⟩	रुचः
⟨párur⟩	परुर्	⟨rudhiráḥ⟩	रुधिरः
⟨parút⟩	परुत्	⟨rjiráḥ⟩	ऋज्रः
⟨parvaṇah⟩	पर्वनः	⟨rjúḥ⟩	ऋजुः
⟨páśyati⟩	पश्यति	⟨ṛkṣah⟩	ऋक्षः
⟨pátati⟩	पतति	⟨ṛñjánti⟩	ऋञ्जन्ति
⟨patháḥ⟩	पथः	⟨ṛṇóti⟩	ऋणोति
⟨pátiḥ⟩	पतिः	⟨ṛṇvánti⟩	ऋण्वन्ति
⟨pátñi⟩	पत्नी	⟨ṛtám⟩	ऋतम्
⟨pát⟩	पात्	⟨sá⟩	स
⟨páti⟩	पाति	⟨sa-⟩	स
⟨pāyúḥ⟩	पायुः	⟨sácate⟩	सचते
⟨pitá⟩	पिता	⟨sádaḥ⟩	सदः
⟨plávate⟩	प्लवते	⟨sáhaḥ⟩	सहः
⟨prá⟩	प्र	⟨sáhate⟩	सहते
⟨prataráḥ⟩	प्रतरः	⟨sakṣat⟩	सक्षत्
⟨práthate⟩	प्रथते	⟨samáḥ⟩	समः
⟨pṛthivī⟩	पृथिवी	⟨sán⟩	सन्
⟨pṛthúḥ⟩	पृथुः	⟨sánaḥ⟩	सनः
⟨púr⟩	पूर	⟨sánti⟩	सन्ति
⟨puráḥ⟩	पुरः	⟨saptá⟩	सप्त

<sárp̄ati>	सर्पति	<śrávaḥ>	श्रवः
<sárv̄aḥ>	सर्वः	<śrudhi>	श्रुधि
<satáḥ>	सतः	<śrutáḥ>	श्रुतः
<sādáyati>	सादयति	<śruvam>	श्रुवम्
<sāmi ^o >	सामि	<śṛṇóti>	श्रणोति
<śíd̄ati>	सीदति	<śṛṇvánti>	श्रवन्ति
<skhál̄ate>	स्खलते	<śún̄aḥ>	शुनः
<snáti>	स्नाति	<śúvā>	श्वा
<snuṣ̄á>	स्नुषा	<śvāsúraḥ>	श्वशुरः
<spaśam>	स्पशम्	<śvā>	श्वा
<sp̄at̄>	स्पट्	<śvānam>	श्वानम्
<srávati>	स्रवति	<tánaḥ>	तनः
<sthít̄aḥ>	स्थितः	<tanúḥ>	तनुः
<st̄ṝb̄hiḥ>	स्तृभिः	<tanuté>	तनुते
<st̄ṝn̄áti>	स्तृनाति	<tar̄pate>	तर्पते
<su->	सु	<tarṣáyati>	तर्षयति
<súḥ>	सूः	<tastháu>	तस्थौ
<súráḥ>	सूरः	<tát>	तत्
<súryaḥ>	सूर्यः	<tatáḥ>	ततः
<súte>	सूते	<tatárda>	ततर्द
<sva- >	स्व	<tānáḥ>	तानः
<svád̄ati>	स्वदति	<tāraḥ>	तारः
<sváḥ>	स्वः	<tīṣṭhati>	तिष्ठति
<svápn̄aḥ>	स्वप्नः	<tráyaḥ>	त्रयः
<svàr>	स्वर्	<tríḥ>	त्रिः
<svásāraḥ>	स्वसारः	<trí>	त्री
<svādúḥ>	स्वादुः	<t̄ṝpyati>	तृप्यति
<śatám>	शतम्	<t̄ṝṣyati>	तृष्यति
<śáye>	शये	< ^o t̄tiḥ>	त्तिः
<śé̄re>	शेरे	<tulā>	तुला
<śé̄te>	शेते	<tyájate>	त्यजते
<śévaḥ>	शेवः	<ubháu>	उभौ
<śīrṣ̄náḥ>	शीर्ष्णः	<uccháti>	उच्छति
< ^o śīrt̄aḥ>	शीर्तः	<úd>	उद्

⟨udáni⟩	उदनि	⟨vātaḥ⟩	वातः
⟨udáram⟩	उदरम्	⟨vāti⟩	वाति
⟨udnaḥ⟩	उद्रः	⟨véda⟩	वेद
⟨úpa⟩	उप	⟨veḥ⟩	वेः
⟨upadṛś-⟩	उपदृश्	⟨veśáḥ⟩	वेशः
⟨upári⟩	उपरि	⟨véttha⟩	वेत्थ
⟨urvārā⟩	उर्वरा	⟨vidmá⟩	विद्म
⟨uśatáḥ⟩	उशतः	⟨viśam⟩	विशम्
⟨uśmasi⟩	उश्मसि	⟨viśpátiḥ⟩	विशपतिः
⟨uśáḥ⟩	उषाः	⟨viráḥ⟩	वीरः
⟨uṣṭaḥ⟩	उष्टः	⟨vrajáḥ⟩	व्रजः
⟨úttaraḥ⟩	उत्तरः	⟨vrjánam⟩	वृजनम्
⟨údhaḥ⟩	ऊधः	⟨vṛkaḥ⟩	वृक्ः
⟨údhnaḥ⟩	उध्नः	⟨vṛkíḥ⟩	वृकीः
⟨úrṇā⟩	ऊर्णा	⟨yáḥ⟩	यः
⟨vácaḥ⟩	वचः	⟨yájate⟩	यजते
⟨váhati⟩	वहति	⟨yajñáḥ⟩	यज्ञः
⟨vakṣáyati⟩	वक्षयति	⟨yaknáḥ⟩	यक्नः
⟨vákti⟩	वक्ति	⟨yákr̥t̥⟩	यकृत्
⟨vámiti⟩	वमिति	⟨yántaḥ⟩	यन्तः
⟨vásati⟩	वसति	⟨yanti⟩	यन्ति
⟨vásma⟩	वस्म	⟨yásati⟩	यसति
⟨váste⟩	वस्ते	⟨yát⟩	यत्
⟨vásti⟩	अस्ति	⟨yámi⟩	यामि
⟨vásuḥ⟩	वसुः	⟨yātá⟩	याता
⟨váṣṭi⟩	वष्टि	⟨yójam⟩	योजम्
⟨váyaḥ⟩	वयः	⟨yugám⟩	युगम्
⟨vāghát⟩	वाघत्	⟨yunákti⟩	युनक्ति
⟨vāḥ⟩	वाः	⟨yuhnjánti⟩	युञ्जन्ति
⟨vák⟩	वाक्	⟨yúvā⟩	युवा
⟨vástu⟩	वास्तु	⟨yúnaḥ⟩	यूनः

⟨pāiiuš⟩	ⲡⲓⲓⲓⲩⲥ	⟨vacō⟩	Ⲛⲁⲙⲓⲡ
⟨pāiti⟩ (мл.)	ⲡⲓⲓⲩⲥ	⟨vaēdā⟩ (ан.)	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ
⟨pærəθuš⟩	ⲡⲓⲓⲓⲩⲥ	⟨vaēsō⟩	Ⲛⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ
⟨pita⟩ (мл.)	ⲡⲓⲓⲩⲥ	⟨vanjhaiti⟩	ⲡⲓⲓⲩⲥⲱⲙⲓⲡ
⟨ptā⟩	ⲡⲓⲓⲩⲥ	⟨vanjri⟩	ⲡⲓⲓⲩⲥ
⟨raocaiieiti⟩ (мл.)	ⲡⲓⲓⲩⲥⲱⲙⲓⲡ	⟨°vaocaṭ⟩ (ст.)	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ°
⟨raocō⟩	Ⲛⲁⲙⲓⲡ	⟨varənā⟩	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ
⟨raodənti⟩ (мл.)	ⲡⲓⲓⲩⲥⲱⲙⲓⲡ	⟨varəzānəm⟩ (мл.)	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ
⟨rəñjiiō⟩	Ⲛⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ	⟨varəzəm⟩	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ
⟨saēte⟩	ⲡⲓⲓⲩⲥⲱⲙⲓⲡ	⟨vastē⟩ (ст.)	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ
⟨satəm⟩	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ	⟨vašti⟩ (ст.)	ⲡⲓⲓⲩⲥⲱⲙⲓⲡ
⟨sōire⟩ (мл.)	ⲡⲓⲓⲩⲥⲱⲙⲓⲡ	⟨vazaiti⟩	ⲡⲓⲓⲩⲥⲱⲙⲓⲡ
⟨spasiieiti⟩	ⲡⲓⲓⲩⲥⲱⲙⲓⲡ	⟨vāiti⟩ (мл.)	ⲡⲓⲓⲩⲥⲱⲙⲓⲡ
⟨spā⟩	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ	⟨vāzō⟩	Ⲛⲁⲙⲓⲡ
⟨spānəm⟩	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ	⟨vəhrkō⟩ (мл.)	Ⲛⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ
⟨srauuō⟩	Ⲛⲁⲙⲓⲡ	⟨vərezānəm⟩ (ст.)	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ
⟨srūtō⟩	Ⲛⲁⲙⲓⲡ	⟨vəreziieiti⟩ (мл.)	ⲡⲓⲓⲩⲥⲱⲙⲓⲡ
⟨starətō⟩	Ⲛⲁⲙⲓⲡ	⟨virō⟩	Ⲛⲁⲙⲓⲡ
⟨stārō⟩	Ⲛⲁⲙⲓⲡ	⟨visəm⟩	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ
⟨stərənāiti⟩ (мл.)	ⲡⲓⲓⲩⲥⲱⲙⲓⲡ	⟨vīdaṭ⟩ (ст.)	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ
⟨strām⟩	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ	⟨vīḍarə⟩ (мл.)	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ
⟨sūnō⟩	Ⲛⲁⲙⲓⲡ	⟨visaiti⟩	ⲡⲓⲓⲩⲥⲱⲙⲓⲡ
⟨taṭ⟩ (ст.)	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ	⟨xratuš⟩	ⲡⲓⲓⲩⲥⲱⲙⲓⲡ
⟨taṭ⟩ (мл.)	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ	⟨xʷafnō⟩ (ст.)	Ⲛⲁⲙⲓⲡ
⟨θβərəs-⟩	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ	⟨xʷasurō⟩ (мл.)	Ⲛⲁⲙⲓⲡ
⟨θβərəsaiti⟩	ⲡⲓⲓⲩⲥⲱⲙⲓⲡ	⟨xʷəng⟩	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ
⟨θrāiiō⟩	Ⲛⲁⲙⲓⲡ	⟨yaogəṭ⟩	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ
⟨θrī⟩	Ⲛⲁⲙⲓⲡ	⟨yaoš⟩	Ⲛⲁⲙⲓⲡ
⟨upa⟩	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ	⟨yasnō⟩	Ⲛⲁⲙⲓⲡ
⟨upairi⟩	Ⲛⲁⲙⲓⲡ	⟨yat⟩	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ
⟨us-⟩	Ⲛⲁⲙⲓⲡ	⟨yazaitē⟩	ⲡⲓⲓⲩⲥⲱⲙⲓⲡ
⟨usaiti⟩	ⲡⲓⲓⲩⲥⲱⲙⲓⲡ	⟨yākarə⟩	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ
⟨usēmahi⟩ (ст.)	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ	⟨yārə⟩	ⲙⲁⲩⲩⲱⲙⲓⲡ
⟨uz-⟩	Ⲛⲁⲙⲓⲡ	⟨yāstō⟩	Ⲛⲁⲙⲓⲡ

<yā>	𐬶𐬀𐬎𐬎	<zānu°>	𐬵𐬀𐬎𐬎
<yəiñtī>	𐬶𐬀𐬎𐬎𐬵𐬀	<zāṃ> (ст.)	𐬵𐬀𐬎
<yē> (ст.)	𐬶𐬀	<zəṃō>	𐬵𐬀𐬎
<zaošō>	𐬵𐬀𐬎𐬎𐬵	<zimō> (мл.)	𐬵𐬀𐬎
<zastō>	𐬵𐬀𐬎𐬎𐬵	<zimō>	𐬵𐬀𐬎
<zazāiti>	𐬵𐬀𐬎𐬎𐬵𐬀		

СТАРОПЕРСИЈСКИ / СТАРОПЕРСИЈСКО ПИСМО

<a>	𐬀	<g ^a -u->	𐬀𐬎𐬎
<a-b ^a -i-y ^(a) >	𐬀𐬎𐬎𐬵𐬀𐬎	<g ^a -u-m ^a -a-t ^a >	𐬀𐬎𐬎𐬵𐬀𐬎𐬎𐬎
<a-i-t ^(a) -i-y ^(a) >	𐬀𐬎𐬎𐬵𐬀𐬎𐬎	<h ^a ->	𐬀
<a-i-v ^a >	𐬀𐬎𐬎𐬵𐬀	<h ^a -m ^a >	𐬀𐬎𐬎
<a-p ^a ->	𐬀𐬎	<h ^a -t ^(a) -i-y ^(a) >	𐬀𐬎𐬎𐬎
<a-p ^(a) -i-y ^(a) >	𐬀𐬎𐬎𐬎	<j ⁱ -i-v ^a >	𐬀𐬎𐬎𐬵𐬀
<a-r ^(a) -da-ta-m ^(a) >	𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎	<k ^a -š ^(a) -c ^(a) -i-y ^(a) >	𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎
<a-r ^(a) -ta-m ^(a) >	𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎	<k ^a -nt ^a -m ^(a) >	𐬀𐬎𐬎𐬎
<a-s ^a >	𐬀𐬎	<m ^a -a>	𐬀𐬎𐬎
<a-s ^(a) -m ^a -a-n ^a -m ^(a) >	𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎	<°m ^a -a-t ^a -r ^(a) ->	𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
<a-s ^(a) -t ^(a) -i-y ^(a) >	𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎	<n ^a -a-m ^a >	𐬀𐬎𐬎
<a-v ^a >	𐬀𐬎𐬎	<p ^(a) -i-č ^a >	𐬀𐬎𐬎
<b ^a -g ^a >	𐬀𐬎𐬎 (или 𐬀𐬎𐬎)	<p ^(a) -i-t ^a -a>	𐬀𐬎𐬎𐬎
<b ^(a) -ra-a-t ^a -a>	𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎	<r ^a -u-c ^a >	𐬀𐬎𐬎
<c ^a -a>	𐬀𐬎	<t ^a ->	𐬀𐬎
<d ^a -a-r ^u -u-v ^(a) >	𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎	<u-p ^a -r ^(a) -i-y ^(a) >	𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎
<d ^a -a-t ^a -m ^(a) >	𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎	<v ^a -r ^(a) -d ^a -n ^a -m ^(a) >	𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎
<d ^a -i-v ^a >	𐬀𐬎𐬎𐬎	<vi-θ ^a -m ^(a) >	𐬀𐬎𐬎
<d ^a -s ^(a) -t ^a >	𐬀𐬎𐬎𐬎	<x ^(a) -š ^(a) -n ^a -a-s ^a -a-t ^(a) -i-y ^(a) >	𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
<d ⁱ -i-d ^a -a>	𐬀𐬎𐬎𐬎	<°y ^a >	𐬀
<f ^(a) -ra->	𐬀𐬎	<y ^a -d ^a -ta-i-y ^(a) >	𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎
<f ^(a) -ra-t ^a -ra>	𐬀𐬎𐬎𐬎		

ЈЕРМЕНСКИ / ЈЕРМЕНСКО ПИСМО

(a, b, c, c', č, č', d, e, e, ē, g, h, i, j, j, k, k', l, l, m, n, o, p, p', r, r, s, š, t, t', v, w, x, y, z, ž)

<acem>	աժեմ	<es>	ես
<ač'k'>	աչք	<ew>	ել
<ał>	աղ	<ewt'n>	ելթն
<ałbewr>	աղբեր	<ēš>	էշ
<an->	ան	<ənderk'>	ընդերք
<anown>	անուն	<gišer>	գիշեր
<arari>	արարի	<gom>	գոմ
<arawr>	արար	<gorc>	գործ
<arj>	արջ	<hayr>	հայր
<ařn>	առն	<herow>	հերու
<astł>	աստղ	<het>	հետ
<awr>	ար	<hin>	հին
<aył>	այլ	<hing>	հինգ
<ayr>	այր	<hni>	հնի
<bam>	բամ	<hołm>	հողմ
<berem>	բերեմ	<hot>	հոտ
<bay>	բայ	<hoviw>	հովիւ
<cerown>	ծերուն	<hown>	հուն
<cownr>	ծունր	<howr>	հուր
<čanač'em>	ճանաչեմ	<i>	ի
<č'ork'>	չորք	<im>	իմ
<dik'>	դիք	<jerk'>	ձերք
<dowstr>	դուստր	<jiwn>	ձին
<egit>	եգիտ	<jow>	ձու
<ekn>	եկն	<jerm>	ջերմ
<elik'>	ելիք	<kařin>	կաղին
<efbayr>	եղբայր	<kanayk'>	կանայք
<efowngn>	եղունգն	<kat'n>	կաթն
	եմ	<kov>	կով
<erek>	երեկ	<k'erem>	քերեմ
<erek'>	երեք	<k'own>	քուն

<k'oyr>	քոյր	<ost>	ոստ
<loys>	լոյս	<otn>	ոտն
<low>	լու	<owl>	ուլ
<malem>	մալեմ	<ows>	ուս
<mayr>	մայր	<sin>	հին
<mec>	մեժ	<sirt>	սիրտ
<mek>	մեղկ	<siwn>	սին
<mełr>	մեղր	<stipem>	ստիպեմ
<merj>	մերձ	<sxalem>	սխալեմ
<mi>	մի	<šown>	շուն
<now>	նու	<tanowter>	տանուտեր
<nstim>	նստիմ	<t'aršamim>	թարշամիմ
<o->	ո	<t'ařamim>	թառամիմ
<oč'>	ոչ	<taygr>	տայգր
<orb>	որբ	<town>	տուն
<ors>	որս	<towr>	տուր
<oř>	ոռ	<zgenowm>	զգենում

СТАРОФРИГИЈСКИ / ФРИГИЈСКО ПИСМО

<anegeseti>	ΑΝΕΓΕΣΕΤΙ	<mekas>	ΜΕΚΑΣ
<bevdos>	ΒΕΦΛΟΣ	<onoman>	ΟΜΟΜΑΜ
<braterais>	ΒΡΑΤΕΡΑΙΣ	<petes>	ΠΕΤΕΣ
<en->	ΕΝ	<por>	ΠΟΡ
<eneparkes>	ΕΝΕΠΑΡΚΕΣ	<torvetun>	ΤΟΡΦΕΤΥΜ
<ios>	ΙΟΣ	<totin>	ΤΟΤΙΝ
<ke>	ΚΕ	<ve->	ΦΕ
<ktevoys>	ΚΤΕΦΟΪΣ	<yos>	ΪΟΣ
<matar>	ΜΑΤΑΡ		

МИКЕНСКИ / ЛИНЕАР Б

(a, a₂, a₃, d, e, i, j, k, m, n, o, p, q, r, s, t, u, w, z)

<a-ke>	𐀀𐀃	<me-re-ti-ri-ja>	𐀓𐀚𐀛𐀜𐀝
<-a-ko>	𐀀𐀃	<me-ri>	𐀓𐀚
<a-ko-ro>	𐀀𐀃𐀚	<na-u->	𐀛𐀚
<a-mo-r(V)>	𐀀𐀚𐀛	<ne-wo>	𐀛𐀚
<a-ne-mo>	𐀀𐀚𐀚	<o-pi>	𐀛𐀚
<a-pu>	𐀀𐀚	<o-u>	𐀛𐀚
<a-ti->	𐀀𐀛	<-qe>	𐀛
<a ₂ -r(a)>	𐀀𐀚	<qo-u-ko-ro>	𐀚𐀚𐀚𐀚
<de-ki-si-wo>	𐀚𐀚𐀚𐀚	<pa-sa>	𐀚𐀚
<di-u-jo>	𐀚𐀚𐀚	<pa-si>	𐀚𐀚
<di-we>	𐀚𐀚	<pa-te>	𐀚𐀚
<di-wi-jo>	𐀚𐀚𐀚	<pe-ma>	𐀚𐀚
<di-wo>	𐀚𐀚	<pe-mo>	𐀚𐀚
<do-ra>	𐀚𐀚	<pe-re>	𐀚𐀚
<e-e-si>	𐀚𐀚𐀚	<pe-ri->	𐀚𐀚
<e-ke>	𐀚𐀚	<pe-ru-si->	𐀚𐀚𐀚
<e-pi>	𐀚𐀚	<po-d(a)->	𐀚𐀚
<e-re-u-te-ro>	𐀚𐀚𐀚𐀚𐀚	<po-de>	𐀚𐀚
<e-ru-to-ro>	𐀚𐀚𐀚𐀚	<po-ro>	𐀚𐀚
<e-u->	𐀚𐀚	<po-ti-ni-ja>	𐀚𐀛𐀚𐀚
<e-u-ke-to>	𐀚𐀚𐀚𐀚	<qo-o>	𐀚𐀚
<i-je-ro>	𐀚𐀚𐀚	<ta-na-wa>	𐀚𐀚𐀚
<i-je-to>	𐀚𐀚𐀚	<te-o>	𐀚𐀚
<i-jo-te>	𐀚𐀚𐀚	<to-ko->	𐀚𐀚
<i-qo>	𐀚𐀚	<to-pe-za>	𐀚𐀚𐀚
<jo-qi>	𐀚𐀚	<tu-ka-te>	𐀚𐀚𐀚
<ka-ra-te-ra>	𐀚𐀚𐀚𐀚	<u-po>	𐀚𐀚
<ke-ra>	𐀚𐀚	<wa-tu>	𐀚𐀚
<ke-re-a ₂ >	𐀚𐀚𐀚	<we-to>	𐀚𐀚
<ke-ro>	𐀚𐀚	<wo-i-ko>	𐀚𐀚𐀚
<ku-na-ja>	𐀚𐀚𐀚	<wo-ze>	𐀚𐀚
<ma-te>	𐀚𐀚		

МЕЂУНАРОДНА ФОНЕТСКА АБЕЦЕДА (IPA)

Консонанти

	би-лабијали	лабио-дентали	дентали	алвеолари	пост-алвеолари	ретро-флекси	палатали	велари	увулари	ферингали	глотали
пловиви	p b			t d		t d	c ɟ	k ɡ	q ɢ		ʔ
обични фрикативи	ф β	f v	θ ð				ç ʝ	x ɣ	χ ʁ	ħ ʕ	h ɦ
шуптави фрикативи			s z	ʃ ʒ		ʂ ʐ	ʃ ʒ				
шуптаве африкате			ts dz	tʃ dʒ		tʂ dʐ	tʃ dʒ				
латерални фрикативи				ɬ ɮ							
назали	m	ɱ		n		ɳ	ɲ	ŋ	ɴ		
виштитр. вибранти	в			ɾ					ʀ		
једнотитр. вибранти		ʋ		ɽ		ɽ					
обични апроксим.		ʉ		ɹ		ɻ	j	ɟʝ			
латерални апроксим.				l		ɭ	ʎ	ʟ			

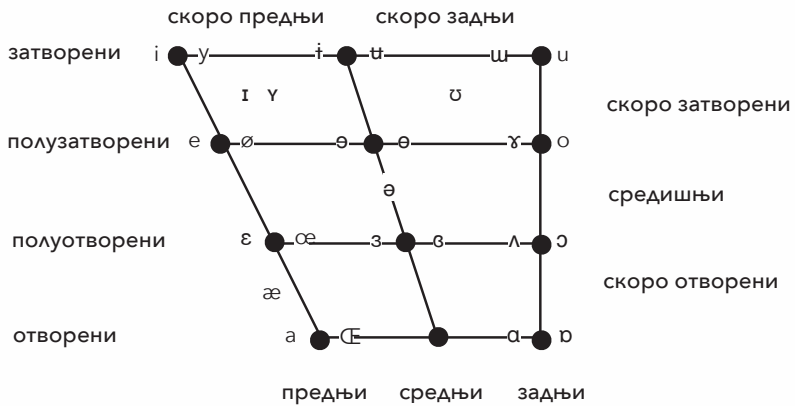
опструенти

сонанти

Симболи који се налазе на лијевој страни поља представљају безвучне, а они који се налазе на десној звучне консонанте.

Поља која су означена сивом бојом представљају артикулације које физички нису могуће.

МЕЂУНАРОДНА ФОНЕТСКА АБЕЦЕДА (IPA)
Вокали

Симболи који се налазе на десној страни тачака представљају заобљене, а они који се налазе на лијевој незаобљене вокале.

МЕЂУНАРОДНА ФОНЕТСКА АБЕЦЕДА (IPA)
одабрана супрасегментална обиљежја и неки дијакритички знакови

одабрана супрасегментална обиљежја		неки дијакритички знакови	
примарни акценат	ˈ	аспириран консонант	<i>C^h</i>
секундарни акценат	ˌ	лабијализован консонант	<i>C^w</i>
силазан тон	ˆ	палатализован консонант	<i>C^l</i>
улазан тон	ˇ	мукао консонант	<i>C̰</i>
кратак вокал	ː	назализован вокал	<i>Ṽ</i>
дуг вокал	ː	слоготворан сонант	<i>R̥</i>
глотализован вокал	̠	неслоготворан сонант	<i>R̥</i>

C представља било који консонант, V било који вокал, R било који сонант.

ПРИМЈЕРИ ИЗГОВОРА НЕКОЛИКИХ ИРА СИМБОЛА

[p]	сх. п	[dʒ]	сх. ђ	[z]	рум. ă у <i>măr</i>
[b]	сх. б	[tʃ]	–	[ʋ]	–
[t]	сх. т	[dʒ]	–	[l]	енг. oo у <i>blood</i>
[t̥]	швед. rt (у <i>ärt</i>)	[tʃ]	сх. ч	[ɔ]	ит. o у <i>parola</i>
[d]	швед. rd (у <i>nord</i>)	[dʒ]	сх. џ	[ə]	алб. ë , рум. ă
[c]	мак. ќ , мађ. ty	[ʃ]	велш. ll	[e]	сх. e
[ɟ]	мак. ѣ , мађ. gy	[ʒ]	–	[ø]	фран. eu у <i>bleu</i>
[k]	сх. к	[ʒ]	–	[ə]	рус. e у <i>дерево</i>
[g]	сх. г	[m]	сх. м	[ə]	–
[q]	–	[ŋ]	сх. м у <i>трамвај</i>	[ɤ]	буг. ъ
[ɕ]	–	[n]	сх. н	[o]	сх. o
[ʔ]	‘ у сх. <i>Кур’ан</i>	[ŋ]	швед. m (у <i>vänem</i>)	[ɪ]	енг. i у <i>sit</i>
[ɸ]	–	[ŋ]	сх. њ	[ʏ]	њем. ü
[β]	шп. v у <i>vivir</i>	[ŋ]	сх. н у <i>банка</i>	[ʊ]	енг. oo у <i>foot</i>
[f]	сх. ф	[ŋ]	јап. n (у <i>Nihon</i>)	[i]	сх. и
[v]	сх. в	[ŋ]	–	[y]	фран. u
[θ]	енг. th у <i>three</i>	[r]	сх. р	[ɨ]	рус. ы
[ð]	енг. th у <i>father</i>	[ɾ]	–	[ɯ]	–
[ç]	њем. ch у <i>ich</i>	[ɾ]	–	[ʊ]	тур. i , јап. u
[ɟ̥]	нгрч. γ у <i>γύρος</i>	[r]	алб. r	[u]	сх. у
[x]	сх. x у <i>дух</i>	[ɾ]	–		
[χ]	шп. g у <i>amigo</i>	[u]	сх. в у <i>вук</i>	[V]	лат. ´
[χ]	њем. ch у <i>acht</i>	[ɹ]	енг. r у <i>right</i>	[V]	лат. `
[ʁ]	фран. r	[ɹ]	–	[V̂]	сх. ˆ
[ħ]	–	[j]	сх. j	[V̂:]	сх. ˆ
[ʕ]	–	[ɟ]	–	[V̂]	сх. `
[h]	сх. x у <i>хлад</i>	[l]	сх. л	[V̂:]	сх. ´
[ɦ]	чеш. h (у <i>Praha</i>)	[l]	швед. rl (у <i>sorl</i>)	[V]	сх. a
[s]	сх. с	[l]	сх. љ	[V:]	сх. ā
[z]	сх. з	[L]	–	[CV.C]	- у сх. <i>ву-ко-ви</i>
[ʃ]	сх. ш			[Ch]	енг. k у <i>kin</i>
[ʒ]	сх. ж	[a]	сх. a	[Cw]	лат. qu
[ʂ]	норв. rs (у <i>Norsk</i>)	[œ]	–	[Ci]	рус. к у <i>Кёльн</i>
[ʒ]	поль. rz (у <i>Rzeszów</i>)	[a]	o у ам. енг. <i>not</i>	[Ĉ]	–
[ɕ]	сх. дијал. (ЦГ) ć	[ɔ]	o у брит. енг. <i>not</i>	[V̂]	фран. m у <i>temps</i>
[ʒ]	сх. дијал. (ЦГ) ǰ	[æ]	енг. a у <i>cat</i>	[R̂]	сх. p у <i>гр(ъ)-о-це</i>
[ts]	сх. ц	[e]	њем. er у <i>aber</i>	[R̂]	сх. p у <i>гро-це</i>
[dz]	сх. дијал. s , мак. s	[e]	фран. è		
[tʃ]	сх. ћ	[œ]	фран. œ(u)		

Гласови означени са – теже се налазе у обичнијим и / или познатијим језицима свијета.

ПОЈМОВНИК ИСТОРИЈСКЕ ФОНЕМИКЕ И ФОНЕТИКЕ

АКЦЕНТОВАН СЛОГ је онај који у језгру слога има наглашен глас.

АЛВЕОЛАРИ су скуп консонаната с обзиром на мјесто артикулације који настају услијед дотицања, тијесног примицања или приближавања врха језика надзубном гребену (лат. *alveolī*); то су [t, d, n, r, ɾ, θ, ð, s, z, ʧ, ʒ, ʎ, ʟ]. Дијеле се: према начину артикулације, на пловиве [t, d], назале [n], једнотитрајне вибранте [r], виштитрајне вибранте [ɾ], обичне фрикативе [θ, ð], шуштаве фрикативе [s, z], латералне фрикативе [ʧ, ʒ], обичне апроксиманте [ʎ] и латералне апроксиманте [ʟ]; и, према звучности, на звучне [d, n, r, ɾ, ð, z, ʒ, ʎ, ʟ] и безвучне [t, θ, s, ʧ]. (Алвеолари се, изузев обичних и шуштавих фрикатива, често не разликују од дентала и посталвеолара пошто је разликовање горњих зуба, предњег и задњег дијела надзубног гребена као мјеста артикулације релативно ријетко.)

АЛОФОН (или комбинаторичка варијанта) је глас помоћу којег се дата фонема реализује под извјесним условом (грч. ἄλλος »други«, φωνή »глас«), нпр. под условом да се налази на крају ријечи или испред које друге, одређене фонеме.

АЛФАБЕТСКО ПИСМО је тип писма у којем слова у начелу означавају гласове.

АЛФАСИЛАБИЧКО ПИСМО је тип писма у којем једна слова означавају гласове, а друга слокове.

АНАПТИКСА, в. епентеза.

АПОКОПА (грч. ἀποκοπή, од ἀποκόπτω »одсјећи«) је фонетска промјена услијед које нестаје глас на крају ријечи. Обрнуто је парапога.

нпр. [o] > ∅

пие. */sup-**o**/ > лат. <sub>

нпр. [t] > ∅

пие. */mel-**it**-∅/ > грч. <μέλι> /méli/

АПРОКСИМАНТИ су скуп консонаната с обзиром на начин артикулације који настају услијед међусобног приближавања (лат. *approximō*) артикулаторâ, при чему долази до сужења на путу струје ваздуха; то су [u, ɥ, ɹ, ʎ, j, ʎ, ʟ, ʟ]. Дијеле се: према врсти, на обичне [u, ɥ, ɹ, j, ʎ] и латералне [l, ʎ, ʟ, ʟ]; и, према мјесту артикулације, на лабиодентале [u], дентале, алвеоларе или пост-

алвеоларе [ɹ, l], ретрофлексе [ɹ̠, l̠], палатале [j, ʎ] и веларе. [ɟ, ʎ]. (Непотребно их је дијелити по звучности; сви апроксиманти су звучни.)

АПРОКСИМИЗАЦИЈА је фонетска промјена услијед које неки консонант постаје апроксимант.

АРТИКУЛАТОРИ су органи помоћу којих говоримо (лат. *articulō*); то су дијафрагма (грч. διάφραγμα, лат. *diaphragma*), плућа (лат. *pulmōnēs*), гркљан (грч. λάρυγξ, лат. *larynx*), ждријело (грч. φάρυγξ, лат. *pharynx*), гласне жице (лат. *plicae vōscālēs*), уста (лат. *ōs*), носна дупља (лат. *cavum nāsī*), ресица (лат. *ūvula*), језик (лат. *lingua*), тврдо непце (лат. *palātum*), меко непце (лат. *vēlum*), надзубни гребен (лат. *alveolī*), зуби (лат. *dentēs*) и усне (лат. *labia*). Дијеле се на доње и горње; доњи су дијафрагма и плућа, а горњи гркљан, ждријело, гласне жице, уста, носна дупља, ресица, језик, тврдо непце, меко непце, надзубни гребен, зуби и усне.

АРТИКУЛАЦИЈА је изговор гласова.

АСИБИЛАЦИЈА је фонетска промјена услијед које неки глас постаје сибилант или шуштави фрикатив.

нпр. [t] > [s]

пие. */pōt-i-s/ > грч. <πόσις> /pōsis/

пие. */per+ut-i/ > грч. <πέρουσι> /pērusi/

АСИМИЛАЦИЈА је фонетска промјена услијед које различити гласови постају било исти или на неки начин сличнији (лат. *assimulō, assimilō*). Асимилација је прогресивна ако се други глас поводи за првим, а регресивна ако се први поводи за другим; контактна је ако се ради о сусједним гласовима, а дистантна ако се ради о гласовима који су размакнути. Обичније асимилације су оне према мјесту артикулације, начину артикулације и звучности. Обрнуто је дисимилација.

нпр. [mt] > [nt]

пие. */dǵm-t-om/ > лат. <centum>

нпр. [s-ç] > [ç-ç]

стинд. *<sváśuraḥ> >> стинд. <śváśuraḥ>

АСПИРАТА, в. аспирирани консонант.

АСПИРИРАН КОНСОНАНТ је сваки онај који је попраћен додатним тијесним примицањем гласних жица, услијед чега настаје обиљежје аспирације (лат. *aspiratio*) или тзв. хак, тј. [C^h] или [C^h].

АСПИРАЦИЈА је фонетска промјена услијед које неаспириран консонант постаје аспириран.

АФЕРЕЗА (грч. ἀφαίρεσις, од грч. ἀφαιρέω »одузимати«) је фонетска промјена услијед које нестаје глас на почетку ријечи. Обрнуто је протеза.

нпр. [w] > ∅	пие. */uerg-o-m/ > грч. ⟨ἔργον⟩ /érgon/
нпр. [p] > ∅	пие. */pod-m/ > јерм. ⟨otn⟩

АФРИКАТЕ су консонанти који се сложени од пловива и шуштавих фрикатива (лат. *affricō*); то су [ts, dz, tʃ, dʒ, tɕ, dʑ]. Дијеле се: према мјесту артикулације, на дентале или алвеоларе [ts, dz], посталвеоларе [tʃ, dʒ] и палатале [tɕ, dʑ]; према звучности, на звучне [ts, tʃ, tɕ] и беззвучне [dz, dʒ, dʑ].

АФРИКАТИВИЗАЦИЈА је фонетска промјена услијед које неки консонант постаје африката.

БЕЗЗВУЧНИ ГЛАСОВИ су они који настају услијед мировања гласних жица приликом изговора; то су [p, t, ʈ, c, k, q, ʔ, f, θ, ç, x, χ, ħ, h, s, ʃ, ç, ʧ, ʦ]. (Традиционални лат. назив за беззвучан глас је *tenuis*.) Обрнуто су звучни гласови.

БИЛАБИЈАЛИ су скуп консонаната с обзиром на мјесто артикулације који настају услијед дотицања или тијесног примицања једних усана другима (лат. *bi-, labium*); то су [p, b, m, v, f, β]. Дијеле се: према начину артикулације, на пловиве [p, b], назале [m,], вишетитрајне вибранте [v] и обичне фрикативе [f, β]; и, према звучности, на звучне [b, m, v, β] и беззвучне [p, f].

ВЕЛАРИ су скуп консонаната с обзиром на мјесто артикулације који настају услијед дотицања, тијесног примицања или приближавања задњег дијела језика меком непцу (лат. *vēlum*); то су [k, g, ŋ, x, χ, ɟ, ɮ]. Дијеле се: према начину артикулације, на пловиве [k, g], назале [ŋ], обичне фрикативе [x, χ], обичне апроксиманте [ɟ] и латералне апроксиманте [ɮ]; и, према звучности, на звучне, тј. [g, ŋ, χ, ɟ, ɮ], и беззвучне [k, x]. Велари се каткад мање тачно називају и гутуралима (лат. *guttur*).

ВЕЛАРИЗАЦИЈА је фонетска промјена услјед које неки консонант постаје велар.

ВИБРАНТИ су скуп консонаната с обзиром на начин артикулације који настају услјед титрања (лат. *vibrō*) горњих артикулатора; то су [**в**, **ѵ**, **г**, **г**, **џ**, **Ѡ**]. Дијеле се: по броју титраја, на једнотитрајне [**в**, **г**, **џ**] и вишетитрајне [**ѵ**, **г**, **Ѡ**]; и, према мјесту артикулације, на билабијале [**в**], лабиодентале [**ѵ**], дентале, алвеоларе или посталвеоларе [**г**, **џ**], ретрофлексе [**џ**], и увуларе [**Ѡ**]. (Непотребно их је дијелити по звучности; сви вибранти су звучни.)

ВОКАЛИ (или самогласници) су скуп гласова који приликом изговора настају услјед непрепеченог протока струје ваздуха (лат. *vōx*, *vōcālis*). В. предњи вокали, скоро предњи вокали, средњи вокали, скоро задњи вокали, задњи вокали; отворени вокали, скоро отворени вокали, полуотворени вокали, средишњи вокали, полузатворени вокали, скоро затворени вокали, затворени вокали; заобљени вокали, незаобљени вокали; назализовани вокал; кратак вокал, дуг вокал; монофтонг, дифтонг; звучни гласови; мукао вокал.

ГЕМИНАТА је група која се састоји од два иста (лат. *geminus*) консонанта.

ГЛАС је најмања сегментална јединица говора као конкретизације језика. В. дистинктивна обиљежја; вокал, консонант; фонетска транскрипција.

ГЛОТАЛИ су скуп консонаната с обзиром на мјесто артикулације који настају услјед дотицања или тијесног примицања гласних жица (грч. *γλωττῆς*); то су [**ʔ**, **h**, **ɦ**]. Дијеле се: према начину артикулације, на пловиве [**ʔ**] и обичне фрикативе [**h**, **ɦ**]; и, према звучности, на звучне [**ɦ**] и беззвучне [**ʔ**, **h**].

ГЛОТАЛИЗОВАНИ ГЛАС је консонант или вокал који је попраћен додатним дотицањем гласних жица услјед чега настаје глотализација, тј. [**Сʔ**], [**У**]. Глотализација вокала реализује се и као тзв. крештави глас (енг. *creaky voice*).

ГЛОТАЛИЗАЦИЈА је фонетска промјена услјед које неки глас постаје глотализован. Обрнуто је деглотализација.

ГУБЉЕЊЕ (енг. *loss*) је фонемска промјена услјед које се у датом систему фонема нека фонема губи, тј. *A* > *∅*. Обрнуто је појављивање.

ГУТУРАЛИ, в. велари.

ДЕБУКАЛИЗАЦИЈА, в. деорализација.

ДЕГЛОТАЛИЗАЦИЈА је фонетска промјена услјед које глотализавни глас губи обиљежје глотализованости. Обрнуто је глотализација.

ДЕГЕМИНАЦИЈА је фонетска промјена услјед које од два иста консонанта остаје само један (лат. *de-, geminus*). Дегеминација је заправо облик краћења.

нпр. [ss] > [s]	пие. */h ₁ es-si/ > */h ₁ e-si/ пие. nom sg /-es-s/ > */-ēs/ ⁵³⁵

ДЕЗАСПИРАЦИЈА је фонетска промјена услјед које аспирирани консонант губи хак (лат. *de-, aspirātus*). Обрнуто је аспирација.

нпр. [bʰ] > [b]	пие. */ne b ^h -os-ø/ > ав. <nabō>
нпр. [dʰ] > [d]	пие. */ d ^h eh ₁ -s-es/ > јерм. <di-k'>

ДЕЛАБИЈАЛИЗАЦИЈА је фонетска промјена услјед које заобљен вокал постаје незаобљен или лабијализовани консонант губи обиљежје заобљености. Обрнуто је лабијализација.

нпр. [kʷ] > [k]	пие. */pen k ^w e/ > стинд. <ПИНКЕ>
нпр. [gʷ] > [g]	пие. */ g ^w rh ₂ -u-s/ > стинд. <gurúḥ>

ДЕНАЗАЛИЗАЦИЈА је фонетска промјена услјед које назализован вокал постаје деназализован.

нпр. [ã] > [a]	пгрч. */dekã/ > грч. <δέκα> /déka/ пие. */onomã/ > грч. <ὄνομα> /ónoma/

ДЕНТАЛИ су скуп консонаната с обзиром на мјесто артикулације који настају услјед дотицања, тијесног примицања или приближавања врха језика горњим зубима (лат. *dentēs*); то су [t, d, n, r, ɾ, θ, ð, s, z, ʃ, ʒ, ʎ, ɺ]. Дијеле се: према начину артикулације, на пловиве [t, d], назале [n], једнотитрајне

⁵³⁵ Уз компензаторно дужење претходећег вокала.

вибранте [r], вишетитрајне вибранте [r], обичне фрикативе [θ, ð], шуштаве фрикативе [s, z], латералне фрикативе [ɸ, β], обичне апроксиманте [ɹ] и латералне апроксиманте [l]; и, према звучности, на звучне [d, n, r, ɹ, ð, z, β, ɹ, l] и безвучне [t, θ, s, ɸ]. (Дентали се, изузев обичних и шуштавих фрикатива, често не разликују од алвеолара и посталвеолара пошто је разликовање горњих зуба, предњег и задњег дијела надзубног гребена као мјеста артикулације релативно ријетко.)

ДЕНТАЛИЗАЦИЈА је фонетска промјена услјед које неки консонант постаје дентал.

ДЕОРАЛИЗАЦИЈА (или дебукализација) је фонетска промјена услјед које се мјесто артикулације датог гласа премјешта из усне дупље (лат. *de-*, *ōs*) у гркљан.

нпр. [s] > [h] пие. */sen-o-s/ > грч. <ἔνος> /hénos/

нпр. [w] > [h] пие. */uek-ont-s/ > грч. <ἑκόν> /hekón/

ДЕПАЛАТАЛИЗАЦИЈА је фонетска промјена услјед које палатализовани консонант губи јод. Обрнуто је палатализација.

нпр. [kʲ] > [k] пие. */d̥km-t-om/ > грч. <ἑκατόν> /hekatón/

нпр. [gʲ] > [g] пие. */ǵenh₁-os-ø/ > лат. <genus>

ДИЈЕЉЕЊЕ (енг. *split*) је фонемска промјена услјед које у датом фонемском систему од једне те исте фонеме постају двије различите фонеме, тј. *A* > *A*, *B* или *A* > *B*, *C*. Обрнуто је сливање.

ДИСИМИЛАЦИЈА је фонетска промјена услјед које два иста или на неки начин слична гласа постају било различити или на неки начин различитији (лат. *dissimulō*, *dissimilō*). Дисимилација је прогресивна ако се други глас поводи за првим, а регресивна ако се први поводи за другим; контактна је ако се ради о сусљедним гласовима, а дистантна ако се ради о гласовима који су размакнути. Обичније дисимилације су оне према мјесту артикулације и начину артикулације. Обрнуто је асимилација.

нпр. [n-m] > [n-l] пие. */h₂enh₁-m-o-s/ > стинд. <ánilah>

нпр. [dʰ-kʰ] > [t-kʰ] пие. */dʰoiǵʰ-o-s/ > грч. <τοῖχος> /tòikʰos/

ДИСТИНКТИВНА ОБИЉЕЖЈА су артикулацијска обиљежја по којима се дата **фонема** разликује од неке друге фонеме. Јављају се у паровима којих има 12; то су: 1. вокалност / невокалност, 2. консонантност / неконсонантност, 3. компактност / дифузност, у зависности од тога да ли је мјесто артикулације датог гласа у задњем или у предњем дијелу усне дупље, 4. напетост / опуштеност, у зависности од тога да ли је при артикулацији датог гласа утрошено мање или више енергије, 5. звучност / беззвучност, у зависности од тога да ли при артикулацији датог гласа гласне жице титрају или не, 6. назалност / оралност, у зависности од тога да ли при артикулацији датог гласа струја ваздуха пролази кроз уста или кроз нос, 7. прекидност / непрекидност, у зависности од тога да ли при артикулацији датог гласа постоји потпуна препрека на путу струје ваздуха или не, 8. стридентност / благост, у зависности од тога да ли је шум при артикулацији датог гласа већи или мањи, 9. глотализованост / неглотализованост, у зависности од тога да ли су при артикулацији датог гласа гласне жице стиснуте или не, 10. ниска / висока тоналност, у зависности од тога да ли је при артикулацији датог гласа резонанција у усној дупљи већа или мања, 11. лабијализованост / нелабијализованост, у зависности од тога да ли су при артикулацији датог гласа усне заобљене или не, 12. палатализованост / непалатализованост, у зависности од тога да ли је при артикулацији датог гласа језик подигнут према тврдом непцу или не.

ДИФТОНГ је група гласова која се састоји од два вокала (грч. δίφθογγος, лат. *di-phthongus*) који се налазе у истом слогу. (У индоевропској лингвистици дифтонг је свака она група која се састоји или од два вокала или од вокала и сонаната.) Обрнуто је **монофтонг**.

ДУГ ВОКАЛ је онај чији изговор заузима двије **море**, тј. [V:].

ДУГ СЛОГ је онај који у **језгру слога** има дуг глас.

ДУЖЕЊЕ је **фонетска промјена** услјед које кратак вокал постаје дуг. Обрнуто је **краћење**.

нпр. [a] > [a:]

пие. */k^he/ > ав. <cā>

нпр. [i] > [i:]

пие. int pl */-b^hi-s/ > ав. int pl <-bīš>

ЕКСКРЕСЦЕНЦИЈА, в. епентеза.

ЕКСПЛОЗИВИ, в. пловиви.

ЕПЕНТЕЗА (грч. ἐπένησις, од ἐπεντίθημι »уметати«) је **фонетска промјена** услијед које се у средини ријечи јавља уметнути глас. Епентеза вокала зове се и *аналпикса* (грч. ἀναπτύσσω) или *сварабхакти* (стинд. *svarabhakti-*), а епентеза консонаната и *екскресценција* (лат. *excrēscō*). Обрнуто је синкопа.

нпр. $\emptyset > [i]$	пие. */med ^h -i-o-s/ > ав. ⟨maīdiīō⟩
нпр. $\emptyset > [s]$	пие. */uoid-th ₂ e/ > пие. */uoid ^s -th ₂ e/

ЗАДЊИ ВОКАЛИ су скуп вокала с обзиром на стражњост који настају услијед по-мјерања највишег дијела језика ка задњем дијелу уста; то су [**а, ђ, л, џ, ѣ, о, ш, и**]. Дијеле се: према висини, на отворене [**а, ђ**], полуотворене [л, џ], полузатворене [ѣ, о] и затворене [ш, и]; и, према заобљености, на незаобљене [**а, л, ѣ, ш**] и заобљене [ђ, ѓ, о, и]. (Непотребно их је дијелити према звучности; сви задњи вокали су звучни.)

ЗАОБЉИВАЊЕ је **фонетска промјена** услијед које незаобљен вокал постаје заобљен.

ЗАОБЉЕНИ ВОКАЛИ су скуп вокала с обзиром на облик усана који настају услијед заобљења усана приликом изговора; то су [**ѐ, ђ, œ, в, ѓ, ø, ø, о, у, ѳ, у, ѳ, и**]. Дијеле се: према висини, на отворене [ѐ, ђ], полуотворене [œ, в, ѓ], полузатворене [ø, ø, о], скоро затворене [у, ѳ] и затворене [у, ѳ, и]; и, према стражњости, на предње [ѐ, œ, ø, у], скоро предње [у], средње [в, ø, ѳ], скоро задње [ѳ] и задње [ђ, ѓ, о, и]. (Непотребно их је дијелити према звучности; сви незаобљени вокали су звучни.). Обрнуто су незаобљени вокали.

ЗАТВАРАЊЕ је **фонетска промјена** услијед које предњији вокал постаје задњији. Обрнуто је отварање.

нпр. [e] > [o] ⁵³⁶	пие. */sue ^k ur-o-s/ > лат. ⟨socer⟩
нпр. [e:] > [a:ʔ]	пие. */meh ₂ -ter-s/ > */meh ₂ -tēr-ø/ > стфр. ⟨matar⟩

⁵³⁶ Уз лабијализацију.

ЗАТВОРЕНИ ВОКАЛИ су скуп вокала с обзиром на висину који настају услијед подизања језика ка самом врху уста; то су [i, y, i̇, ɯ, u]. Дијеле се: према стражњости, на предње [i, y], средње [i̇, ɯ] и задње [ɯ, u]; и, према заобљености, на незаобљене [i, i̇, ɯ] и заобљене [y, ɯ, u]. (Непотребно их је дијелити према звучности; сви затворени вокали су звучни.)

ЗАТВОРЕН СЛОГ (или тежак слог) је онај који завршава крајем слога.

ЗВУЧНИ ГЛАСОВИ су они који настају услијед титрања гласних жица приликом изговора; то су [b, d, ɖ, ʝ, g, ɣ, β, v, ð, ʒ, ʎ, ɸ, h, z, ʒ, ʒ̥, ʃ] и сви соноранти, тј. сви вокали и сви сонанти. (Традиционални лат. назив за звучан глас је *media*.) Обрнуто су беззвучни гласови.

ИДЕОГРАФСКО ПИСМО је тип писма у којем слова у начелу означавају појмове.

ИСТОРИЈСКА ФОНЕМИКА је грана историјске лингвистике која се бави промјеном фонема кроз вријеме. В. фонемске промјене, фонемска транскрипција, нотација.

ИСТОРИЈСКА ФОНЕТИКА је грана историјске лингвистике која се бави промјеном гласова кроз вријеме. В. фонетске промјене, фонетска транскрипција, нотација.

ЈЕЗГРО СЛОГА је најзвучнији дио слога, а гласови који се у њему налазе зову се слоготворни гласови. Обично су то вокали.

КАКУМИНАЛИ, в. ретрофлекси.

КОМБИНАТОРИЧКА ВАРИЈАНТА, в. алофон.

КОНСОНАНТИ (или сугласници) су скуп гласова који приликом изговора настају услијед препреченог протока струје ваздуха (лат. *cōnsonō*). В. пловиви, фрикативи, назали, вибранти, апроксиманти; билабијали, лабиодентали, дентали, алвеолари, посталвеолари, ретрофлекси, палатали, велари, увулари, фарингали, глотали; беззвучни гласови, звучни гласови; лабијализовани консонант, палатализовани консонант, аспириран консонант; лабиовелари, палатовелари; мукао консонант; африкате, гемината.

КОНТРАКЦИЈА (лат. *contractiō*, од *contrahō* »скупљати«) је фонетска промјена услјед које се два гласа стежу и постају један те исти, обично дуг глас.

нпр. [oe] > [o:]

пие abl sg */-o-ed/ > пие. */-ōd/

нпр. [oo] > [o:]

пие. gen pl */-o-om/ > пие. gen pl */-ōm/

КРАЈ СЛОГА (енг. *coda*) је неслоготворан глас или скуп неслоготворних гласова који се налазе иза слоготворног гласа у језгру слогу.

КРАТАК ВОКАЛ је онај чији изговор заузима једну мору, тј. [V].

КРАТАК СЛОГ је онај који у језгру слога има кратак глас.

КРАЋЕЊЕ је фонетска промјена услјед које дуг глас постаје кратак. Обрнуто је дужење.

нпр. [e:] > [e]

пие. */di-ēu-s/ > грч. <Ζεύς> /zéus/

нпр. [o:] > [o]

пие. acc pl */-ōns/ > грч. дијал. acc pl <-ovς> /-ons/

ЛАБИЈАЛИЗАЦИЈА је фонетска промјена услјед које или незаобљен вокал постаје заобљен или консонант постаје лабијалан или пак поприма обиљежје заобљености. Обрнуто је делабијализација.

нпр. [e] > [o]⁵³⁷

пие. */nee-o-s/ > лат. <novus>

нпр. [d^h] > [b]

пие. */h₁leud^h-er-o-s/ > лат. <liber>

ЛАБИЈАЛИЗОВАНИ КОНСОНАНТ је онај који је попраћен заобљењем усана услјед чега настаје обиљежје лабијализације, тј. [C^w].

ЛАБИОВЕЛАРИ су лабијализовани велари.

ЛАБИОДЕНТАЛИ су скуп консонаната с обзиром на мјесто артикулације који настају услјед дотицања, тијесног примицања или приближавања доњих зуба (лат. *dentēs*) горњој усни (лат. *labium*); то су [m, v, f, v, u]. Дијеле се: према

⁵³⁷ Уз затварање.

начину артикулације, на назале [ŋ], једнотитрајне вибранте [v], фрикативе [f, v] и апроксиманте [u]; и, према звучности, на звучне [ŋ, v, v, u] и безвучне [f].

ЛАБИОДЕНТАЛИЗАЦИЈА је фонетска промјена услјед које неки консонант постаје лабиодентал.

ЛАГАН СЛОГ, в. отворен слог.

ЛЕНИЦИЈА је фонетска промјена услјед које пловиз постаје фрикатив или, у ширем смислу, фрикатив или апроксимант. Обрнуто је фортиција.

нпр. [d] > [ð] пие. */ped-o-m/ > млав. <раѢт>

нпр. [p] > [h] јерм. */ph₂-ter-s/ > јерм. <hаг>

ЛИКВИДА је традиционални назив (лат. *liquida*) за гласове [l] и [r].

МЕТАТЕЗА је фонетска промјена услјед које два гласа мијењају мјесто.

нпр. [ʁu] > [uʁ] пие. */ph₂-ur-ø/ > пие. */pu-h₂r-ø/

нпр. [ul] > [lu] пие. */ulk^u-o-s/ >> пие. */luk^u-o-s/

МИЈЕЊАЊЕ (енг. *change*) је фонемска промјена услјед које у датом фонемском систему једна фонема постаје нека друга, претходно непостојећа фонема, тј. A > B.

МОНОФОНГ је вокал који не чини дио дифтонга него је такорећи самосталан (грч. μονόφθογγος). Обрнуто је дифтонг.

МОНОФОНГАЦИЈА је фонетска промјена услјед које два вокала постају један, обично дуг вокал. Обрнуто је дифтонгација.

нпр. [ei] > [e:] пие. */h₁ei-ti/ > стинд. <éti>

нпр. [oi] > [i:] пие. */uoi^k-o-s/ > лат. <vīcus>

МОРА је арбитарна јединица трајања (лат. *mora*).

МУКАО ВОКАЛ је онај који се не изговара.

МУКАО КОНСОНАНТ је онај који се или не изговара или се пак изговара само једним дијелом, до тренутка отпуштања струје ваздуха, тј. [C̣].

НАЗАЛИ (или назални пловиви) су скуп консонаната с обзиром на начин артикулације који настају услед дјелимичног препречења на путу струје ваздуха у устима и њеног проласка кроз уста и нос (лат. *nāsus, nāsālis*); то су [m, ɱ, n, ŋ, ɲ, ɳ, ɴ]. Дијеле се: према мјесту артикулације, на билабијале [m], лабиодентале [ɱ], дентале, алвеоларе или посталвеоларе [n], ретрофлексе [ŋ], палатале [ɲ], веларе [ɳ] и увуларе [ɴ]. (Непотребно их је дијелити по звучности; сви назали су звучни.)

НАЗАЛИЗАЦИЈА је фонетска промјена услед које неназализован вокал постаје назализован. Обрнуто је деназализација.

нпр. [əɪ] > [ã]⁵³⁸

пие. */dekm/ > пгрч. */dekã/

нпр. [əɪ] > [ã]⁵³⁹

пие. */h₃nh₃-mn-ø/ > пгрч. */onomã/

НАЗАЛИЗОВАНИ ВОКАЛ је онај који је попраћен проласком струје ваздуха кроз нос услед чега настаје назализација, тј. [Ṽ].

НАЗАЛНИ ПЛОВИВИ, в. назали.

НЕАКЦЕНТОВАН СЛОГ је онај који у језгру слога нема наглашен глас.

НЕЗАОБЉЕНИ ВОКАЛИ су скуп вокала с обзиром на облик усна који настају услед опуштања усана приликом изговора; то су [a, ɑ, æ, ɛ, ɜ, л, е, ɐ, ɤ, ɪ, ɨ, ɯ]. Дијеле се: према висини: на отворене [a, ɑ], скоро отворене [æ], полуотворене [ɛ, ɜ, л], полузатворене [e, ɐ, ɤ], скоро затворене [ɪ] и затворене [ɨ, ɨ, ɯ]; и, према стражњости, на предње [a, ɛ, e, ɨ], скоро предње [ɪ], средње [ɜ, ɐ, ɨ] и задње [ɑ, л, ɤ, ɯ]. (Непотребно их је дијелити према звучности; сви незаобљени вокали су звучни.)

⁵³⁸ Уз спуштање.

⁵³⁹ Уз спуштање.

НЕСЛОГОТВОРНИ ГЛАСОВИ су они гласови који се не налазе у језгру слога него на почетку слога и / или на крају слога. Обично су то консонанти.

НЕУСЛОВЉЕНЕ ПРОМЈЕНЕ су оне промјене које се дешавају без обзира на факторе из окружења. Обрнуто су условљене промјене.

НОТАЦИЈА у историјској фонетици и фонемизи служи за биљежење промјена.

Основни симболи су: >, <, >>, <<, /.

Симбол > чита се **правилно даје** и означава правилну промјену првог члана израза у други.

Симбол < чита се **правилно постаје од** и означава правилну промјену другог члана израза у први.

$a > b$

чит. a **правилно даје** b

$b < a$

чит. b **правилно постаје од** a

Симбол >> чита се **неправилно даје** и означава неправилну промјену првог члана израза у други.

Симбол << чита се **неправилно постаје од** и означава неправилну промјену другог члана израза у први.

$a >> b$

чит. a **неправилно даје** b

$b << a$

чит. b **неправилно постаје од** a

Израз $a > b$ комутативан је са изразом $b < a$, а израз $a >> b$ са изразом $b << a$; према томе, $a > b = b < a$ и $a >> b = b << a$.

Симбол / чита се **под условом** и означава услов под којим се дешавају условљене промјене дочим се сâм услов наводи иза поменутог знака; најчешће је то $_c, c_ , c_d, /_', /_', /_ , /_] , /[_ , /_ \$, /\$ _ #_ , /_ \#$.

Симбол $_c$ чита се **испред c** и означава промјену првог члана израза у други која се дешава под условом да се први члан израза налази испред трећег.

Симбол $c_$ чита се **иза c** и означава промјену првог члана израза у други која се дешава под условом да се први члан израза налази иза трећег.

Симбол ***c_d*** чита се **између *c* и *d*** и означава промјену првог члана израза у други која се дешава под условом да се први члан израза налази између трећег и четвртог.

$a > b / _c$	чит. <i>a</i> правилно даје <i>b</i> под условом да се налази испред <i>c</i>
$a > b / c _$	чит. <i>a</i> правилно даје <i>b</i> под условом да се налази иза <i>c</i>
$a > b / c _ d$	чит. <i>a</i> правилно даје <i>b</i> под условом да се налази између <i>c</i> и <i>d</i>

Симбол ***/_´*** чита се **испред акцента** и означава промјену првог члана израза у други која се дешава под условом да се први члан израза налази испред акцента.

Симбол ***/´_*** чита се **иза акцента** и означава промјену првог члана израза у други која се дешава под условом да се први члан израза налази иза акцента.

Симбол ***/_ˉ*** чита се **под акцентом** и означава промјену првог члана израза у други која се дешава под условом да се први члан израза налази под акцентом.

$a > b / _´$	чит. <i>a</i> правилно даје <i>b</i> под условом да се налази испред акцента
$a > b / ´_$	чит. <i>a</i> правилно даје <i>b</i> под условом да се налази иза акцента
$a > b / _ˉ$	чит. <i>a</i> правилно даје <i>b</i> под условом да се налази под акцентом

Симбол ***/_]*** чита се **у отвореном слогу** и означава промјену првог члана израза у други која се дешава под условом да се први члан израза налази у отвореном слогу.

Симбол ***/[_]*** чита се **у затвореном слогу** и означава промјену првог члана израза у други која се дешава под условом да се први члан израза налази у затвореном слогу.

$a > b / _]$	чит. <i>a</i> правилно даје <i>b</i> под условом да се налази у отвореном слогу
$a > b / [_]$	чит. <i>a</i> правилно даје <i>b</i> под условом да се налази у затвореном слогу

Симбол $/_ \$$ чита се **испред границе слога** и означава промјену првог члана израза у други која се дешава под условом да се први члан израза налази испред границе слога.

Симбол $/\$_$ чита се **иза границе слога** и означава промјену првог члана израза у други која се дешава под условом да се први члан израза налази иза границе слога.

$a > b /_ \$$ чит. *a* правилно даје *b* **под условом да се налази испред границе слога**

$a > b /\$_$ чит. *a* правилно даје *b* **под условом да се налази иза границе слога**

Симбол $\#_$ чита се **на почетку ријечи** и означава промјену првог члана израза у други која се дешава под условом да се први члан израза налази на почетку ријечи.

Симбол $/\#$ чита се **на крају ријечи** и означава промјену првог члана израза у други која се дешава под условом да се први члан израза налази на крају ријечи.

$a > b /\#_$ чит. *a* правилно даје *b* **под условом да се налази на почетку ријечи**

$a > b /_ \#$ чит. *a* правилно даје *b* **под условом да се налази на крају ријечи**

Симболи који означавају услов могу се и међусобно комбиновати ако има више фактора датог услова, као нпр. у $/_ c_$, у $_[\#$ или $\#...\$_$.

$a > b /_ c_ c_$ чит. *a* правилно даје *b* **под условом да се налази испред *c* или иза *c***

$a > b /_ [\#$ чит. *a* правилно даје *b* **под условом да се налази у отвореном слогу на крају ријечи**

$a > b /\#...\$_ [$ чит. *a* правилно даје *b* **под условом да се налази у непочетном отвореном слогу**

Осим тога служимо се и симболима * , † , $=$, \approx , \sim , \Rightarrow , \Leftarrow , \rightarrow , \leftarrow који се прије свега налазе у изразима из етимологије и историјске морфологије.

Симбол * чита се **реконструисано** и означава реконструисан облик, тј. облик за који претпостављамо да је у индоевропском језику заиста постојао.

Симбол † чита се **транспоновано** и означава транспонован облик, тј. облик за који не претпостављамо нужно да је у индоевропском језику заиста постојао него га само записујемо онако како би гласио да је заиста постојао.

*A	чит. реконструисано A

†A	чит. транспоновано A

Симбол = чита се **једнако је** и означава етимолошку једнакост првог и другог члана израза.

Симбол ≈ чита се **слично је** и означава етимолошку сличност првог и другог члана израза.

Симбол ~ чита се **у вези са** и означава етимолошку сродност првог и другог члана израза.

A = B	чит. A је (ср. етимолошки) једнако B

A ≈ B	чит. A је (ср. етимолошки) слично B

A ~ B	чит. A је (ср. етимолошки) у вези са B

Симбол ⇒ чита се **путем деривације правилно даје** и означава да је други члан израза постао од првог путем творбе.

Симбол ⇐ чита се **путем деривације правилно постаје од** и означава да је први члан израза постао од другог путем творбе.

A ⇒ B	чит. A путем деривације правилно даје B

B ⇐ A	чит. B путем деривације правилно постаје од A

Симбол → чита се **путем формације правилно даје** и означава да је други члан израза постао од првог путем обликовања.

Симбол ← чита се **путем формације правилно постаје од** и означава да је први члан израза постао од другог путем обликовања.

A → B	чит. A путем формације правилно даје B

B ← A	чит. B путем формације правилно постаје од A

Опет, израз $a \Rightarrow b$ комутативан је са изразом $b \Leftarrow a$, а израз $a \rightarrow b$ са изразом $b \leftarrow a$; према томе, $a \Rightarrow b = b \Leftarrow a$ и $a \rightarrow b = b \leftarrow a$.

ОБЕЗВУЧЕЊЕ је фонетска промјена услијед које звучан глас постаје безвучан. Обрнуто је озвучење.

нпр. [d] > [t]	пие. */d ^h i-u-os/ > нфр. <TIOS>
нпр. [d ^h] > [t ^h]	пие. */d ^h uH-m-o-s/ > грч. <θῦμός> /t ^h ymós/

ОЗВУЧЕЊЕ је фонетска промјена услијед које безвучан глас постаје звучан. Обрнуто је обезвучење.

нпр. [p] > [b]	пие. */h ₂ ep-o/ > лат. <ab>
нпр. [t] > [d]	пие. */m ^h t-o-s/ > јерм <mar d >

ОКЛУЗИВИ, в. пловиви.

ОПСТРУЕНТИ су група консонаната који у правилу имају и звучни и безвучни парњак, а настају, као и консонанти уопште, услијед препречења (лат. *obstruō*) на путу струје ваздуха; то су [p, b, t, d, t̥, d̥, c, ɟ, k, g, q, ɣ, ʔ, φ, β, f, v, θ, ð, ç, ʝ, x, ɣ, χ, ɸ, ħ, ʕ, h, h̥, s, z, ʃ, ʒ, ʂ, ʐ, ʑ, ʑ̥, ʑ̥̥, ʑ̥̥̥, ʑ̥̥̥̥]. Дијеле се: према начину артикулације, на пловиве [p, b, t, d, t̥, d̥, c, ɟ, k, g, q, ɣ, ʔ], обичне фрикативе [φ, β, f, v, θ, ð, ç, ʝ, x, ɣ, χ, ɸ, ħ, ʕ, h, h̥], шуштаве фрикативе [s, z, ʃ, ʒ, ʂ, ʐ, ʑ, ʑ̥, ʑ̥̥, ʑ̥̥̥] и латералне фрикативе [ʑ̥̥̥̥]; према мјесту артикулације, на билабијале [p, b, φ, β], лабиодентале [f, v], дентале, алвеоларе или посталвеоларе [t, d, θ, ð, s, z, ʑ̥̥̥̥], ретрофлексе [t̥, d̥, ʂ, ʐ], палатале [ç, ʝ, ç̥, ʝ̥, ç̥̥, ʝ̥̥], веларе [k, g, x, ɣ], увуларе [q, ɣ, χ, ɸ], фарингале [ħ, ʕ] и глотале [ʔ, h, h̥]; и, према звучности, на безвучне [p, t, t̥, c, k, q, φ, f, θ, ç, x, χ, ħ, h̥, s, ʃ, ʂ, ʐ, ʑ̥̥̥̥] и звучне [b, d, d̥, ɟ, g, ɣ, β, v, ð, ʝ, ɣ, ɸ, ħ, ʕ, h̥, z, ʒ, ʐ, ʑ̥̥̥̥]. Једини опструент без парњака је безвучно [ʔ].

ОТВАРАЊЕ је фонетска промјена услијед које задњији вокал постаје предњији. Обрнуто је затварање.

нпр. [u] > [y]	пие. */iug-o-m/ > грч. <ζυγόν> /zugón/ пие. */ulk ^u -o-s/ >> */luk ^u -o-s/ >> грч. λύκος /lúkos/

ОТВОРЕНИ ВОКАЛИ су скуп вокала с обзиром на висину који настају услијед спуштања језика ка самом дну уста; то су [а, **ɛ**, **ɑ**, **ɒ**]. Дијеле се: према стражњости, на предње [а, **ɛ**] и задње [**ɑ**, **ɒ**]; и, према заобљености, на незаобљене [а, **ɑ**] и заобљене [**ɛ**, **ɒ**]. (Непотребно их је дијелити према звучности; сви отворени вокали су звучни.)

ОТВОРЕН СЛОГ (или лаган слог) је онај који се завршава језгром слога.

ПАЛАТАЛИ су скуп консонаната с обзиром на мјесто артикулације који настају услијед дотицања, тијесног примицања или приближавања језика тврдом непцу (лат. *palātum*); то су [**ç**, **ʃ**, **ʒ**, **ʝ**, **ç**, **ʒ**, **ɲ**, **j**, **ʎ**]. Дијеле се: према начину артикулације, на пловиве [ç, **ʃ**], обичне фрикативе [ç, **ʃ**], шуштаве фрикативе [**ç**, **ʒ**], назале [ɲ], обичне апроксиманте [j] и латералне апроксиманте [ʎ]; и, према звучности, на беззвучне [ç, ç, **ç**] и звучне [ʃ, **ʃ**, **ʒ**, **ɲ**, j, **ʎ**].

ПАЛАТАЛИЗАЦИЈА је фонетска промјена услијед које непалатализовани консонант постаје палатализован или, у ширем смислу, палатал, што се обично дешава испред предњих вокала.

нпр. [k^(w)] > [tç] пие. */k^he/ > стинд. <ca>

нпр. [g^(w)] > [dʒ] пие. */g^hi₂-o-s/ > млав. <ǰiiǰ>

ПАЛАТАЛИЗОВАНИ КОНСОНАНТ је онај који је попраћен приближавањем језика тврдом непцу услијед чега настаје обиљежје палатализације или тзв. јод, тј. [ç].

ПАЛАТОВЕЛАРИ су палатализовани велари.

ПАРАГОГА (грч. παραγωγή, од παράγω »доводити«) је фонетска промјена услијед које се на крају ријечи јавља дометнути глас. Обрнуто је апокопа.

нпр. ø > [ŋ] пие. 3sg */-ti/ > грч. 3sg (<-σιν) /-sin/

нпр. ø > [v] пие. */dor-u-ø/ > стперс. <d^a-a-r^u-u-**v**^(a)> /dāruv/

ПИСМО је скуп знакова који служи за биљежење гласова неког језика. В. алфабетско писмо, силабичко писмо, алфасилабичко писмо, идеографско писмо.

ПЛОЗИВИ (или експлозивни, оклузивни) су скуп консонаната с обзиром на начин артикулације који настају услед дотицања горњих артикулаторâ, при чему долази до потпуног препречења на путу струје ваздуха (лат. *ex-plōdō*); то су [p, b, m, t, d, t̪, d̪, c, ʃ, ɲ, k, g, ŋ, q, ɕ, ɳ, ?]. Дијеле се: према врсти, на обичне [p, b, t, d, t̪, d̪, c, ʃ, k, g, q, ɕ, ?] и назалне [m, ŋ, n, ɲ, ɳ, ɳ]; према мјесту артикулације, на билабијале [p, b], дентале, алвеоларе или посталвеоларе [t, d], ретрофлексе [t̪, d̪], палатале [c, ʃ], веларе [k, g], увуларе [q, ɕ] и глотале [ʔ]; и, према звучности, на звучне [b, d, d̪, ʃ, g, ɕ] и беззвучне [p, t, t̪, c, k, q, ʔ].

ПОДИЗАЊЕ је фонетска промјена услед које отворенији вокал постаје затворенији. Обрнуто је спуштање.

нпр. [e] > [i]

пие. */sen-o-s/ > јерм. <hin>

нпр. [o] > [u]

пие. */h₂ep-o/ > мик. <a-pu> /apu/

ПОЈАВЉИВАЊЕ (енг. *emergence*) је фонемска промјена услед које се у датом фонемском систему јавља фонема која претходно није постојала, тј. ø > A. Обрнуто је губљење.

ПОЛУЗАТВОРЕНИ ВОКАЛИ су скуп вокала с обзиром на висину који настаје услед благог помјерања језика ка врху уста; то су [e, ø, ə, ɘ, ɤ, o]. Дијеле се: према стражњости, на предње [e, ø], средње [ə, ɘ] и задње [ɤ, o]; и, према заобљености, на незаобљене [e, ə, ɤ] и заобљене [ø, ɘ, o]. (Непотребно их је дијелити према звучности; сви полуотворени вокали су звучни.)

ПОЛУОТВОРЕНИ ВОКАЛИ су скуп вокала с обзиром на висину који настаје услед благог помјерања језика ка дну уста; то су [ɛ, œ, ɜ, ɞ, ɫ, ɔ]. Дијеле се: према стражњости, на предње [ɛ, œ], средње [ɜ, ɞ] и задње [ɫ, ɔ]; и, према заобљености, на незаобљене [ɛ, ɜ, ɫ] и заобљене [œ, ɞ, ɔ]. (Непотребно их је дијелити према звучности; сви полуотворени вокали су звучни.)

ПОЛУСАМОГЛАСНИК, в. семивокал.

ПОСТАЛВЕОЛАРИ су скуп консонаната с обзиром на мјесто артикулације који настаје дотицањем, тијесним примицањем или приближавањем врха језика задњем дијелу надзубног гребена (лат. *post-, alveolī*); то су [t, d, n, r, r̥, ʃ, ʒ, ʧ, ʤ, ɹ, l]. Дијеле се: према начину артикулације, на пловиве [t, d], назале [n], једно-титрајне вибранте [r], вишетитрајне вибранте [r̥], шуштаве фрикативе [ʃ, ʒ],

латералне фрикативе [ɸ, β], обичне апроксиманте [ɹ] и латералне апроксиманте [l]; и, према звучности, на звучне [d, n, r, ɾ, ð, ʒ, β, ɹ, l] и беззвучне [t, θ, ʃ, ɸ]. (Посталвеолари се, изузев обичних и шуштавих фрикатива, често не разликују од дентала и алвеолара пошто је разликовање горњих зуба, предњег и задњег дијела надзубног гребена као мјеста артикулације релативно ријетко.)

ПОЧЕТАК СЛОГА је неслоготворни глас или скуп неслоготворних гласова који се налазе прије слоготворног гласа у језгру слога.

ПРЕДЊИ ВОКАЛИ су скуп вокала с обзиром на стражњост који настају услијед помјерања највишег дијела језика ка предњем дијелу уста; то су [a, ɛ, æ, ε, œ, ɛ, e, ø, i, y]. Дијеле се: према висини, на отворене [a, ɛ], скоро отворене [æ], полуотворене [ε, œ], полузатворене [e, ø] и затворене [i, y]; и, према заобљености, на незаобљене [a, æ, ε, e, i] и заобљене [ɛ, œ, ø, y]. (Непотребно их је дијелити према звучности; сви предњи вокали су звучни.)

ПРОТЕЗА (грч. πρόθεσις, од προτίθημι »метати сприједа«) фонетска промјена је услијед које се на почетку ријечи јавља дометнути глас. Обрнуто је афереза.

нпр. ø > [s]

пие. */up-o/ > пие. */sup-o/

нпр. ø > [h]

пие. */ud-or-h₂/ > грч. <ῥδωρ> /húdōr/

РЕТРОФЛЕКСИ (или церебрални, какуминали) су скуп консонаната с обзиром на мјесто артикулације који настају услијед дотицања, тијесног примицања или приближавања врха језика дијелу непца који се налази између алвеоларног гребена и тврдог непца чинећи тако да предњи дио језика буде окренут уназад (лат. *retroflexus*); то су [ɽ, ɖ, ɳ, ʀ, ʂ, ʐ, ɻ, ɭ]. Дијеле се: према начину артикулације, на пловиве [ɽ, ɖ], назале [ɳ], једнотитрајне вибранте [ʀ], шуштаве фрикативе [ʂ, ʐ], обичне апроксиманте [ɹ] и латералне апроксиманте [l]; и, према звучности, на звучне [ɖ, ɳ, ʀ, ʐ, ɻ, ɭ] и беззвучне [t, ʂ].

РЕТРОФЛЕКСИВИЗАЦИЈА је фонетска промјена услијед које неки консонант постаје ретрофлекс.

РОТИЦИ су скуп консонаната који су налик на [r] (грч. ῥῶ); то су [r, ɾ, ɹ, ɻ, ʀ]. Дијеле се: према начину артикулације, на апроксиманте [ɹ, ɻ], једнотитрајне вибранте [r, ʀ] и вишетитрајне вибранте [ɾ]; и према мјесту артикулације, на дентале [r, ɾ, ɹ] и ретрофлексе [ɻ, ʀ].

РОТАЦИЗАМ је фонетска промјена услјед које неки консонант постаје ротик.

нпр. [l] > [r]

пие. */leuk-o-s/ > стинд. <rokáh>

нпр. [s] > [r]

пие. */ieug-es-h₂/ > лат. <iūgera>

САМОГЛАСНИЦИ, в. вокали.

СВАРАБХАКТИ, в. епентеза.

СЕМИВОКАЛ (или полусамогласник) је традиционални назив (лат. *sēmivōcālis*) за гласове [j] и [w].

СИБИЛАНТИ, в. фрикативи.

СИЛАБИЧКО ПИСМО је тип писма у којем слова у начелу означавају слокове.

СИНКОПА (грч. συκοπή, од συκόπτω »сјећи«) је фонетска промјена услјед које нестаје глас у средини ријечи. Обрнуто је епентеза.

нпр. [i] > ∅

пие. */deks-i-ter-o-s/ > лат. <dexter>

нпр. [w] > ∅

пие. */di-u-os/ > грч. <Δίος> /díos/

СКОРО ЗАТВОРЕНИ ВОКАЛИ су скуп вокала с обзиром на висину који настају услјед подизања језика готово ка врху уста; то су [ɪ, ʏ, ʊ]. Дијеле се: према стражњости, на скоро предње [ɪ, ʏ] и скоро задње [ʊ]; и, према заобљености, на незаобљене [ɪ] и заобљене [ʏ, ʊ]. (Непотребно их је дијелити по звучности; сви скоро затворени вокали су звучни.)

СКОРО ОТВОРЕНИ ВОКАЛИ су скуп вокала с обзиром на висину који настају услјед спуштања језика готово ка дну уста; то су [æ, ɐ]. Дијеле се: према стражњости, на предње [æ] и средње [ɐ]; и, према заобљености, на незаобљене [æ] и неодређене [ɐ]. (Непотребно их је дијелити по звучности; сви скоро отворени вокали су звучни.)

СКОРО ПРЕДЊИ ВОКАЛИ су скуп вокала с обзиром на стражњост који настају услјед помјерања највишег дијела језика ка готово предњем дијелу уста; то су [ɪ, ʏ]. Дијеле се: према заобљености, на незаобљене и заобљене.

(Непотребно их је дијелити према висини и звучности; сви скоро предњи вокали су скоро затворени и звучни.)

СКОРО ЗАДЊИ ВОКАЛИ су скуп вокала с обзиром на стражњост који настају услијед помјерања највишег дијела језика ка готово задњем дијелу уста; то је само [ʊ] (који је скоро затворен, заобљен и звучан).

СЛАБЉЕЊЕ ВОКАЛА је традиционални назив за низ фонетских промјена којем у латинском подлијежу вокали у неакцентованим слоговима; најобичније су то спуштање и подизање.

нпр. [i] > [e]	пие. */h ₂ ent-i/ > лат. <ante>
нпр. [o] > [u]	пие. nom sg */-o-s/ > лат. nom sg <-us>

СЛИВАЊЕ (енг. *merger*) је фонемска промјена услијед које у датом фонемском систему двије различите фонеме постају једна те иста фонема, тј. $A, B > A$ или $A, B > B$. Обрнуто је дијелење.

СЛОБODНЕ ВАРИЈАНТЕ су скуп гласова помоћу којих се дата фонема обично реализује у неусловљеном окружењу. Обрнуто је комбинаторичка варијанта или алофон.

СЛОВО (или графема) је најмања сегментална јединица писама.

СЛОГ је глас или скуп гласова који чине најмању јединицу јединствене артикулације ријечи. В. језгро слога, почетак слога, крај слога; отворен слог, затворен слог; дуг слог, кратак слог; акцентован слог, неакцентован слог; слоготворни гласови, неслоготворни гласови.

СЛОГОТВОРНИ ГЛАСОВИ су они који се налазе у језгру слога. Обично су то вокали или дифтонзи, али могу бити и сонанти.

СОНАНТИ су скуп консонанта који у правилу имају само звучан (лат. *sonā*) парњак; то су [m, n, p, q, r, s, v, r, r, v, r, r, u, ɹ, ʃ, j, ʒ, l, ʎ, ʟ]. Дијеле се: према начину артикулације, на назале [m, n, p, q, r, s, v, r, r, v, r, r, u, ɹ, ʃ, j, ʒ], једнотитрајне вибранте [v, r, r], виштитрајне вибранте [v, r, r, r], обичне апроксиманте [u, ɹ, ʃ, j, ʒ] и латералне апроксиманте [l, ʎ, ʟ]; и, према мјесту артикулације, на билабијале [m, v], лабиодентале [n, v, u], дентале, алвеоларе или посталвеоларе

[п, т, г, д, л], ретрофлексе [п̣, т̣, г̣, д̣, л̣], палатале [п̣, ј, љ], веларе [п̣, у, ц] и увуларе [п̣, р].
В. и ликвида и семивокал.

СОНОРАНТИ су скуп гласова који су искључиво звучни (лат. *sonōrus*); то су, другим ријечима, сви вокали и сви сонанти.

СПИРАНТИ, в. фрикативи.

СПУШТАЊЕ је фонетска промјена услјед које затворенији вокал постаје отворенији. Обрнуто је подизање.

нпр. [e] > [a]	пие. */septm/ > стинд. <saptá>
нпр. [i] > [e]	пие. */h ₂ ent-i/ > лат. <ante>

СРЕДИШЊИ ВОКАЛИ су скуп вокала с обзиром на висину који настаје услјед помјерања језика ка средишњем дијелу уста, тј. између дна и врха уста; то је само [ə] (који је средњи и звучан).

СРЕДЊИ ВОКАЛИ су скуп вокала с обзиром на стражњост који настају услјед помјерања највишег дијела језика ка средњем дијелу уста; то су [e, z, v, ə, o, i, u]. Дијеле се: према висини, на скоро отворене [e], полуотворене [z, v], средишње [ə], полузатворене [o, o] и затворене [i, u]; и, према заобљености, на незаобљене [z, ə, i], заобљене [v, o, u] и неодређене [e, ə]. (Непотребно их је дијелити према звучности; сви средњи вокали су звучни.)

СУГЛАСНИЦИ, в. консонанти.

ТЕЖАК СЛОГ, в. затворен слог.

УВУЛАРИ су скуп консонаната с обзиром на мјесто артикулације који настају услјед дотицања или тијесног примицања задњег дијела језика ресици (лат. *uvula*); то су [q, g, n, r, x, v]. Дијеле се: према начину артикулације, на пловиве [q, g], назале [n], виштитрајне вибранте [r] и обичне фрикативе [x, v]; и према звучности, на звучне [g, n, r, v] и беззвучне [q, x].

УСЛОВЊЕНЕ ПРОМЈЕНЕ су оне промјене које бивају с обзиром на факторе из свог окружења. На фонетске промјене утичу многи фактори, али обичнији су појава датих гласова гласова (испред, иза или око гласа који подлијеже

промјени), дати акценат (испред, иза или на гласу који подлијеже промјени), дата структура слога (отворен, затворен) и дати дио ријечи (почетак, средина, крај). Обрнуто су неусловљене промјене.

ФАРИНГАЛИ су скуп консонаната с обзиром на мјесто артикулације који настају услед тијесног примицања коријена језика ждријелу (грч. φάρυγξ, лат. *pharynx*); то су [ħ, ʕ]. Дијеле се: према звучности, на звучне [ʕ] и беззвучне [ħ]. (Непотребно их је дијелити по начину артикулације; оба фарингала су обични фрикативи.)

ФОНЕМА је најмања сегментална јединица језика као апстракције говора. Као таква, фонема нема значења, али њеном промјеном може доћи и до промјене у значењу. У артикулацијском смислу фонема је скуп дистинктивних обиљежја. В. и слободна варијанта, комбинаторичка варијанта или алофон; фонемске промјене; фонемска транскрипција; дистинктивна обиљежја.

ФОНЕМСКА ТРАНСКРИПЦИЈА је запис фонема; даје се у косим заградама.

ФОНЕМСКЕ ПРОМЈЕНЕ су промјене фонема. В. и условљене промјене, неусловљене промјене; губљење, дијелење, мијењање, појављивање, сливање.

ФОНЕТСКА ТРАНСКРИПЦИЈА је запис гласова; даје се у угластим заградама. При фонетској транскрипцији обично се служимо међународном фонетском абecedом (енг. *IPA – International Phonetic Alphabet*); в. таб. 1-3 на почетку овог поглавља.

ФОНЕТСКЕ ПРОМЈЕНЕ су промјене гласова. В. и апокопа, асимилација, аспирација, афереза, дегеминација, дезаспирација, делабијализација, деорализација, депалатализација, дисимилација, епентеза, контракција, краћење, лениција, метатеза, монофтонгација, обезвучење, озвучење, палатализација, парагога, подизање, протеза, синкопа, спуштање, фортиција, фузионисање.

ФОРТИЦИЈА је фонетска промјена услед које назал, фрикатив или апроксимант постаје пловив или африката. Обрнуто је лениција.

нпр. [m] > [b]

нгрч. */m̥t-o-s/ > еол. <βροτός> /brotós/

нпр. [w] > [g]

јерм. */uerǵ-o-m/ > јерм. <gorc>

ФРИКАТИВИ (или спиранти) су скуп консонаната с обзиром на начин артикулације који настају тијесним примицањем горњих артикулатора, при чему долази до трења (лат. *fricō*) на путу струје ваздуха; то су [ф, β, ф, в, θ, ð, с, з, ʃ, ʒ, ʧ, ʤ, ʃ, ʒ, ʧ, ʤ, ʃ, ʒ, ʧ, ʤ, ʃ, ʒ, ʧ, ʤ]. Дијеле се: према врсти, на обичне фрикативе [ф, β, ф, в, θ, ð, ʃ, ʒ, ʧ, ʤ, ʃ, ʒ, ʧ, ʤ], шуштаве фрикативе (или сибиланте) [с, з, ʃ, ʒ, ʧ, ʤ] и латералне фрикативе [ʧ, ʤ]; према мјесту артикулације, на билабијале [ф, β], лабиодентале [ф, в], дентале или алвеоларе [θ, ð, с, з], посталвеоларе [ʃ, ʒ], дентале, алвеоларе или посталвеоларе [ʧ, ʤ], ретрофлексе [ʃ, ʒ], палатале [ʃ, ʒ, ʧ, ʤ], веларе [х, ɣ], увуларе [х, в], фарингале [ħ, ʕ] и глотале [х, һ]; и, према звучности, на звучне [β, в, ð, с, ʃ, ʧ, ʤ, ʃ, ʒ, в, ʕ, һ] и беззвучне [ф, ф, θ, з, ʒ, ʤ, ʧ, х, ɣ, һ, һ].

ФУЗИОНИСАЊЕ је фонетска промјена услијед које од два гласа постаје један који садржи дистинктивна обиљежја обају гласова од којих је потекао.

нпр. [kʷ] > [p]

пие. */kʷoi-n-eh₂-ø/ > грч. <ποινή> /poiñē/

нпр. [gʷ] > [b]

пие. */gʷēh₃-u-s/ > грч. <βούς> /bōs/

ЦЕРЕБРАЛИ, в. ретрофлекси.

ПРЕПОРУЧЕНО ШТИВО

У овом поглављу налази се препоручено штиво за поједине одјелке, цјелине и поглавља. Главни наслови за дату тему потцртани су, а предност при избору ових наслова дата је домаћим издањима (ако постоје) и неким скоријим страним насловима.

УВОД У ИНДОЕВРОПСКУ ЛИНГВИСТИКУ

Индоевропски језици

Преглед индоевропске породице језика: ЛОМА 2012: 5-10, СТАНИШИЋ 2006: 20-139, BEEKES 2011²: 17-30, COMRIE *et al.* 2003: 36-71, КАРОВИЋ 2008: 15-117, KLEIN *et al.* 2017-18, MATASOVIĆ 2001: 119-124, 2010²: 23-30, 2016a: 23-43, MEILLET-COHEN 1924. Појединачне гране индоевропске породице језика: ALKIRE-ROSEN 2010, BALL-MÜLLER 2010², CARDONA-JAIN 2003, COMRIE-CORBETT 1993, HARRIS-VINCENT 1988, KÖNIG-VAN DER AUWERA 1989, SCHMITT 1989a, WINDUHR 2009 итд.

Околни неиндоевропски језици

Неиндоевропске породице језика: BEEKES 2011²: 5-9, COMRIE *et al.* 2003: 36-140, MATASOVIĆ 2001: 125-224. Индоуралски и ностратички прајезик: BOMHARD 2008, GLUHAK 1993: 71-109, GREENBERG 2000-02, KLOEKHORST-PRONK 2019, KORTLANDT 2010b, 2010c. Супстратски језици: BEEKES 2003b, 2010, KORTLANDT 2010e (2003), KROONEN 2012, LUBOTSKY 2001, SCHRIJVER 2000, 2005.

Праиндоевропски и Праиндоевропљани

Праиндоевропски: BEEKES 2011², BRUGMANN 1897-1916², BUCK 1949, CLACKSON 2008, FORTSON 2005², LIPP, LIV, MAYRHOFER 1986, MEILLET 1937⁸ (1965), NIL, POKORNY 1959. Праиндоевропљани: BENVENISTE 1969 (2002), MALLORY-ADAMS 1997, 2006, SCHRADER-NEHRING 1923-29. Трагови материјалне и духовне култура Праиндоевропљана: DUMÉZIL 1985, PUHVEL 1970, 1987 (2010), SCHMITT 1967, WATKINS 1995, WEST 2007.

Цијепање индоевропске матице

Индоевропска прапостојбина: ANTHONY 2007, MALLORY 1989 (2006). Сеоба Праиндоевропљана: KORTLANDT 2020. Индохетитски прајезик: KLOEKHORST 2008a, 2008b, 2016, KORTLANDT 2010a, KLOEKHORST–PRONK 2019. Модел породичног стабла: MATASOVIĆ 2001: 23sq. Кентумски и сатемски језици: KÜMMEL 2007: 310–327, MEILLET 1894.

Реконструкција индоевропског прајезика

Етимологија: в. одјељак *Етимолошки рјечник примјера доле*. (BUCK 1949 је добра полазишна тачка.) Откриће санскрита: MORPURGO DAVIES 1998: 60–66. Компаративни метод и реконструкција: BEEKES 2011²: 99–115. Начело безизнимности: BEEKES 2011²: 55–57. Аналогија: BEEKES 2011²: 75–82. Уводи у историјску лингвистику: CAMPBELL 2004², CROWLEY 1997³, НОСК–JOSEPH 2009², JOSEPH–JANDA 2003, LEHMANN 1992³, TRASK–MCCOLL MILLAR 2007². Појмовници историјске лингвистике: CAMPBELL–MIXCO 2007, SIMEON 1969. Историја индоевреистике: IVIĆ 1970: 31–54, LEHMANN 1967, MORPURGO DAVIES 1998, PEDERSEN 1962, ROBINS 1967: 164–197, SEUREN 1998: 49–139, ŠKILJAN 1985²: 49–91.

Староиндијски

Дескриптивне граматике: MACDONELL 1910, 1916, 1927, RENOU 1952, WACKERNAGEL–DEBRUNNER 1986–, WHITNEY 1885, 1896. Историјске граматике: BURROW 1973³, MAYRHOFFER 1978 (2002), UHLENBECK 1898. Дескриптивни и други рјечници: BOPP 1847, GRASSMANN 1873, LUBOTSKY 1997, MONIER-WILLIAMS 1899; Етимолошки рјечници: MAYRHOFFER 1956–80, 1986–2001. Хрестоматије и уџбеници: LANMAN 1963, REPANŠEK 2017, RUPPEL 2017, STENZLER 1915 (1997), THUMB 1905. Текстови и преводи: GELDNER 1951–57, JAMISON–BRERETON 2014.

Авестијски

Историјска граматика: BEEKES 1988a, HOFFMANN–FORSSMAN 2004², KELLENS 1989. Други корисни приручници: KELLENS 1974, 1984, DE VAAN 2003, WEST 2011. Дескриптивни и етимолошки рјечници: BARTHOLOMAE 1904, CHEUNG 2007. Уџбеници: MARTÍNEZ–DE VAAN 2001 (2014), REICHELT 1909, SKJÆRVØ 2003, 2006. Текстови и преводи: GELDNER 1889–96, INSLER 1975, KELLENS–PIRART 1988–91, MONNA 1978.

Староперсијски

Дескриптивне и историјске граматике: BRANDENSTEIN–MAYRHOFER 1964, KENT 1953, LUBOTSKY–DE VAAN 2011, MEILLET 1915, SCHMITT 1989b. **Дескриптивни и етимолошки рјечници:** BARTHOLOMAE 1904, CHEUNG 2007, SCHMITT 2014. **Текстови и преводи:** KENT 1953, LECOQ 1997, SCHMITT 1991, 2009.

Јерменски

Историјске и дескриптивне граматике: BEEKES 2003a, GODEL 1975, JENSEN 1959, KORTLANDT 2003, LAMBERTERIE 1992, MEILLET 1936², SCHMITT 1981. **Други корисни приручници:** CLACKSON 1994, KLINGENSCHMITT 1982, MATZINGER 2005, OLSEN 1999, SOLTA 1960, VAUX 1998. **Етимолошки рјечници:** HÜBSCHMANN 1895–97, MARTIROSYAN 2010. **Уџбеници и хрестоматије:** COX 2006, MATASOVIĆ 2016b.

Фригијски

Уопште: OBRADOR CURSACH 2020. **Историјске граматике:** BRIXHE 1994, LIGORIO–LUBOTSKY 2018. **Други корисни приручници:** OBRADOR CURSACH 2019, SOWA 2008. **Текстови:** BRIXHE–LEJEUNE 1984, HAAS 1966.

Микенски

Уопште: VENTRIS–CHADWICK 1973². **Историјске граматике:** BARTONĚK 2003, LEJEUNE 1987. **Други корисни приручници,** CHADWICK 1970², 1976, 1987, HAJNAL 1995, HOOKER 1980, MEISSNER–TRIBULATIO 2002, MORPURGO DAVIES–DUHOUX 2008, WAANDERS 2008. **Дескриптивни и етимолошки рјечници:** AURRA JORRO 1985–1993, CHADWICK–BAUMBACH 1963, MORPURGO 1963. **Уџбеници и хрестоматије:** BARTONĚK 2003, BERNABÉ–LUJÁN 2006, DORIA 1965, MELENA 2001, PALMER 1963, VENTRIS–CHADWICK 1973².

Грчки

Уопште: BAKKER 2010, GIANNAKIS et al. 2013. **Дескриптивне граматике:** BORNEMANN–RISCH 1978, KÜHNER–BLASS 1890–92, KÜHNER–GERTH 1898–1904, MUSIĆ–MAJNARIĆ 2001¹⁵, SCHWYZER 1939, SCHWYZER–DEBRUNNER 1950, SMYTH 1920, THREATTE 1980–96, VAN EMDE BOAS et al. 2019, VEITCH 1888. **Историје:** ADRADOS 2005, CHRISTIDIS 2007, COLVIN 2014, HORROCKS 1997, MEILLET 1965⁷.

Историјске граматике: ЛОМА 2012, BUCK 1933, CUYPERS–DE VAAN 2007, LEJEUNE 1972, MEILLET-VENDRYES 1979⁵, RIX 1976, SIHLER 1995. **Из фонолофије и акцентуације:** ALLEN 1987³, BALLY 1945, DEVINE–STEPHENS 1994, LUPAŞ 1972, PROBERT 2003, 2006, 2010, THREATTE 1980, VENDRYES 1938. **Из морфологије и деривације:** CHANTRAINE 1933, 1961, DEBRUNNER 1917, KORTLANDT 2010h (1983), 2010j (1987), 2010k (1988), MEISSNER 2006, MEISSNER–TRIBULATIO 2002, WILI 2018. **Дескриптивни рјечници:** CGL, GORSKI–MAJNARIĆ 2005⁷, LSJ, MONTANARI 2015, SENC 1910³. **Етимолошки рјечници:** BEEKES 2010, BOISACQ 1938, CHANTRAINE 1968–80, FRISK 1960–72. **Текстови:** COLVIN 2007, GUARDUCCI 1967–78, IG, SEG. **Други корисни приручници:** JEFFERY 1961, KRETSCHMER-LOCKER 1977³, MEIER-BRÜGGER 1992, PALMER 1980, PETERS 1980, RUIJGH 1998. **Грчки дијалекти:** BECHTEL 19021–24, BUCK 1955, DUHOUX 1983, GIANNAKIS *et al.* 2017, MILLER 2014, MORPURGO DAVIES 1987, SCHMITT 1977a (2005), THUMB 1909; **Хомерски дијалекат:** ЛИГОРИО 2018, ЛОМА 2012: 21–28, AUTENRIETH 1873 (1895), CHANTRAINE 1953–58, GEHRING 1891, MORRIS–POWELL 1997, RISCH 1974², SNELL 1955–, WEST 1997.

Латински

Дескриптивне граматике: GORTAN *et al.* 1998¹¹. **Историјске граматике:** BUCK 1933, MATASOVIĆ 1997, MEILLET-VENDRYES 1979⁵, MEISER 1998, SIHLER 1995, WEISS 2009. **Други корисни приручници:** НЕДЕЉКОВИЋ 2008, ALLEN 1978², BALDI 1999, CLACKSON 2011, CLACKSON–HORROCKS 2007, DEVOTO 1991, GERSCHNER 2002, MEILLET 1966⁷, PALMER 1961, РОССЕТИ *et al.* 1999, SCHRIJVER 1991. **Дескриптивни рјечници:** ЂОРЂЕВИЋ 2004, DIVKOVIĆ 1900⁸, OLD, TLL. **Етимолошки рјечници:** DE VAAN 2008, ERNOUT–MEILLET 1967⁴, WALDE–HOFMANN 1938–54. **Текстови и хрестоматије:** CIL, ERNOUT 1973⁴, VINE 1993, WACHTER 1987.

ФОНЕМИКА И ФОНЕТИКА ИНДОЕВРОПСКОГ ПРАЈЕЗИКА

Фонеме и алофони индоевропског прајезика

Преглед инвентара праиндоевропских фонема: BEEKES 2011²: 119–170, KORTLANDT 2010a. **Непостојање праиндоевропског *a:** LUBOTSKY 1989, PRONK 2019. **Праиндоевропски ларингали:** BMMESBERGER 1988, BEEKES 1969, 1971 1972, 1981, 1988b, 1988c, 1989, 1994, EICHNER 1988, KLOEKHORST 2006, 2018, KORTLANDT 2003: 54–56, KÜMMEL 2007: 327–336, KURYŁOWICZ 1926–28, 1927, LEHMANN 1951, LUBOTSKY 1990, 1995, MAYRHOFER 2005, SCHRIJVER 1991. **Праиндоевропски велари:** KLOEKHORST 2011, KORTLANDT 2009a, KÜMMEL 2007,

MEILLET 1894. Силабификација: BYRD 2010. Глоталистичко тумачење праиндоевропских пловива, KORTLANDT 2009b (1988), 2009c, 2010f (1985), 2010g (1995), 2010h (1983), 2010i (1999), KÜMMEL 2007: 299-310, LUBOTSKY 2007. Структура праиндоевропског коријена: BENVENISTE 1935: 147-173, CORBEAU 2013.

Појаве у фонемци и фонетици индоевропског прајезика

Преглед фонемских и фонетских појава: BEEKES 2011²: 119-170, COLLINGE 1985, KORTLANDT 2010a. Превој: BEEKES 1985: 156-158, 1990, KLOEKHORST 2010, KORTLANDT 2010d (2004). Лебдјећи превој: ANTILLA 1969. Метатеза ларингала: JAKOV 2017, LUBOTSKY 2011. Пиноов закон: PINAULT 1982. Сосиров ефекат: VAN BEEK 2011, SAUSSURE 1905, PRONK 2011. Стангов закон: KORTLANDT 2017, PRONK 2016, STANG 1965. Семерењијев закон: TE PASKE 2018, SZEMERÉNYI 1999. Зиверс закон: BALLES 1997, BEEKES 1975, COLLINGE 1985: 159-178, KORN 1998, LINDEMAN 1965, LUBOTSKY 2004, MONNA 1978: 104-110, SCHINDLER 1977, SEEBOLD 1972. Кортландов ефекат: ESKES 2020, GARNIER 2014, KORTLANDT 2010h (1983).

ИСТОРИЈСКА И КОМПАРАТИВНА ФОНЕТИКА ГРЧКОГ ЈЕЗИКА I

Исход праиндоевропских вокала у грчком

Систем вокала у прагрчком: FILOS 2014: 177-179. Систем вокала у микенском: BARTONĚK 2003: 131-137. Систем вокала у грчком: BUBENÍK 1983: 32-76. Исход праиндоевропских вокала у грчком: ЛОМА 2012: 56-61, BUCK 1933: 78-117, CUYPERS-DE VAAN 2007: I 29-31, LEJEUNE 1972: 187-215, Rix 1976: 45-59, SIHLER 1995: 35-52.

Исход праиндоевропских сонаната у грчком

Систем сонаната у прагрчком: FILOS 2014: 177-179. Систем сонаната у микенском: BARTONĚK 2003: 137-148. Систем сонаната у грчком: BUBENÍK 1983: 77-132. Исход праиндоевропских сонаната у грчком: ЛОМА 2012: 47-48, 52-55, BUCK 1933: 130-131, 134-142 CUYPERS-DE VAAN 2007: I 31-33, LEJEUNE 1972: 141-149, 161-164, Rix 1976: 45-76, SIHLER 1995: 90-108, 165-168, 173-196. Више о исходу слоготворних ликвида: VAN BEEK 2013. Више о исходу ларингала: BEEKES 1969, BOZZONE 2013. Сосиров ефекат: VAN BEEK 2011.

Исход праиндоевропских консонаната у грчком

Систем консонаната у прагрчком: FILOS 2014: 177-179. Систем консонаната у микенском: BARTONĚK 2003: 137-148. Систем консонаната у грчком: BUBENIK 1983: 77-132. Исход праиндоевропских консонаната у грчком: ЛОМА 2012: 33-46, BUCK 1933: 117-130, 131-134, CUYPERS-DE VAAN 2007: I 47-49, LEJEUNE 1972: 27-37, 85-90, RIX 1976: 76-89, SIHLER 1995: 135-165, 168-173. Грасманов закон: BARTONĚK 2003: 147sq., COLLINGE 1985: 47-61, VINE 2014.

ДОДАТАК

Етимолошки рјечник примјера

Индоевропски прајезик: LIPP, LIV, NIL, POKORNY 1959. Анатолиски језици: KLOEKHORST 2008a, PUHVEL 1984-. Тохарски језици: ADAMS 2013. Италиски језици: ERNOUT-MEILLET 1967⁴, UNTERMANN 2000, DE VAAN 2008, WALDE-HOFMANN 1938-54. Келтски језици: MATASOVIĆ 2009. Германски језици: KROONEN 2013. Грчки језици: BEEKES 2010, BOISACQ 1938, CHANTRAINE 1968-80, FRISK 1960-72. Јерменски језици: HÜBSCHMANN 1895-97, MARTIROSYAN 2010. Албански језик: DEMIRAJ 1997, OREL 1998. Индијски језици: MAYRHOFER 1956-80, 1986-2001. Ирански језици: BARTHOLOMAE 1904, CHEUNG 2007. Балтички језици: DERKSEN 2015. Словенски језици: DERKSEN 2008.

БИБЛИОГРАФИЈА

- ЂОРЂЕВИЋ, Јован. *Латинско-српски речник*. Београд: Краљевско-српска државна штампарија, 1886. (Репринт 2004.)
- ЛИГОРИО, Орсат. *Увод у хомерски хексаметар*. Београд: 2018. (Скрипта.)
- ЛОМА, Александар. *Историјска граматика грчког језика*. Београд: 2012. (Скрипта.)
- НЕДЕЉКОВИЋ, Војин. *Нацрт класичног латинског вокализма и прозодије*. Сремски Карловци–Нови Сад: Стојановић, 2008.
- СТАНИШИЋ, Вања. *Увод у индоевропску филологију*. Београд: Чигоја, 2006.
- ADAMS, Douglas Q. *A Dictionary of Tocharian B : Revised and Greatly Enlarged*. Amsterdam–New York: Rodopi, 2013.
- ADRADOS, Francisco Rodríguez. *A History of the Greek Language from its Origins to the Present*. Leiden–Boston: Brill, 2005.
- AGOSTINIANI, Luciano. Le iscrizioni di Novilara. *I Piceni e l'Italia medio-adriatica : Atti del convegno di studi etruschi ed italici*, 115-126. (Pisa–Roma: Istituti editoriali e poligrafici internazionali, 2003.)
- ALKIRE, Ti, Carol ROSEN. *Romance Languages : A Historical Introduction*. Cambridge: University Press, 2010.
- ALLEN, W. Sidney. *Vox Latina : A Guide to the Pronunciation of Classical Latin*. Cambridge: University Press, 1978².
- ALLEN, W. Sidney. *Vox Graeca : A Guide to the Pronunciation of Classical Greek*. Cambridge: University Press, 1987³.
- ANTHONY, David W. *The Horse, the Wheel and Language : How Bronze-Age Riders from the Eurasian Steppes Shaped the Modern World*. Princeton: University Press, 2007.
- ANTILLA, Raimo. *PIE Schwebelaut*. Berkley–Los Angeles: University of California, 1969.
- AURA JORRO, Francisco (ed.). *Diccionario micénico*. Vol. I-II. Madrid: Consejo Superior de Investigación Científica, 1985-93.
- AUTENRIETH, Georg. *Wörterbuch zu den homerischen Gedichten*. Leipzig: Teubner, 1873. (Transl. Robert P. Kepp. AUTENRIETH, Georg. *A Homeric Dictionary*. New York: Harper & Brothers, 1895.)

- BAKKER, Egbert J. (ed.). *A Companion to the Ancient Greek Language*. Oxford: Wiley–Blackwell, 2010.
- BALDI, Philip. *The Foundations of Latin*. Berlin: de Gruyter, 1999.
- BALL, Martin J., Nicole MÜLLER (edd.). *The Celtic Languages*. London–New York: Routledge, 2010².
- BALLES, Irene. Reduktionserscheinungen in langen Wortformen als Ursprung morphologischer Doppelformen im Urindogermanischem: die Suffixformen *-jo- und -ijo-. *Die Sprache* 39:1997, 141–167.
- BALLY, Charles. *Manuel d'accentuation grecque*. Berne: Francke, 1945.
- BAMMESBERGER, Alfred (Hg.). *Die Laryngaltheorie*. Heidelberg: Winter, 1998.
- BARTHOLOMAE, Christian. *Altiranisches Wörterbuch*. Strassburg: Trübner, 1904.
- BARTONĚK, Antonin. *Handbuch des mykenischen Griechisch*. Heidelberg: Winter, 2003.
- BECHTEL, Friedrich. *Die griechischen Dialekte*. Berlin: Weidmann, 1921–24.
- VAN BEEK, Lucien. The 'Saussure Effect' in Greek : A Reintepretation of the Evidence. *Journal of Indo-European Studies* 39, 1/2:2011, 129–175.
- VAN BEEK, Lucien. *The Development of the Proto-Indo-European Syllabic Liquids in Greek*. Leiden: University of Leiden, 2013. (PhD Thesis.)
- BEEKES, Robert S. P. *The Development of Proto-Indo-European Laryngeals in Greek*. The Hague–Paris: Mouton, 1969.
- BEEKES, Robert S. P. Μώνυχες ἴπποι. *Orbis* 20:1971, 138–142.
- BEEKES, Robert S. P. Η₂ο. *Die Sprache* 18:1972, 11–31.
- BEEKES, Robert S. P. [Приказ SEEBOLD 1972.] *Indo-Iranian Journal* 1975:18, 88–96.
- BEEKES, Robert S. P. Intervocalic Laryngeal in Gatha-Avestan. *Bono homini donum : Essays in Historical Linguistics in Memory of J. Alexander Kerns*, 47–64. (Edd. Y. L. Arbeitman, A. R. Bomhard. Amsterdam: Benjamins, 1981.)
- BEEKES, Robert S. P. *The Origins of the Indo-European Nominal Inflection*. Innsbruck: Innsbrucker Beiträge zur Sprachwissenschaft, 1985.
- BEEKES, Robert S. P. *A Grammar of Gatha-Avestan*. Leiden: Brill, 1988a.
- BEEKES, Robert S. P. Laryngeal Developments : A Survey. *Die Laryngaltheorie*, 59–105. (Ed. A. Bammesberger. Heidelberg: Winter, 1988b.)
- BEEKES, Robert S. P. Proto-Indo-European RHC- in Greek and Other Languages. *Indogermanische Forschungen* 93:1988c, 22–45.
- BEEKES, Robert S. P. The Nature of the PIE laryngeals. *The New Sound of Indo-European*, 23–33. (Ed. Th. Vennemann. Berlin–New York: de Gruyter, 1989.)

- BEEKES, Robert S. P. Wackernagel's Explanations of the Lengthened Grade. *Sprachwissenschaft und Philologie*, 33-53. (Hg. H. Eichner und H. Rix. Wiesbaden: Reichert, 1990.)
- BEEKES, Robert S. P. Who Were the Laryngeals? *In honorem Holger Pedersen*, 1994, 449-454. (Ed. J. Rasmussen. Wiesbaden: Reichert, 1994.)
- BEEKES, Robert S. P. Historical Phonology of Classical Armenian. *Armeniaca : Comparative Notes*, 2003a, 133-211. (F. KORTLANDT. Ann Arbor: Caravan, 2003.)
- BEEKES, Robert S. P. The Prehistory of the Lydians, the Origin of the Etruscans, Troy and Aeneas. *Bibliotheca Orientalis* 59:2003b, 205-241.
- BEEKES, Robert S. P. *Etymological Dictionary of Greek*. Vol. I-II. Leiden–Boston: Brill, 2010. (With the Assistance of L. van Beek.)
- BEEKES, Robert S. P. *Comparative Indo-European Linguistics : An Introduction*. Amsterdam–Philadelphia: J. Benjamins, 2011². (Revised and Corrected by M. de Vaan.)
- BENVENISTE, Émile. *Origines de la formations des noms en indo-européen*. Paris: Maisonneuve, 1935.
- BENVENISTE, Émile. *Le vocabulaire des institutions indo-européennes*. T. I-II. Paris: Minuit, 1969. (Прев. А. Лома. БЕНВЕНИСТ, ЕМИЛ. *Речник индоевропских установа : Привреда, сродство, друштво, власт, право, религија*. Сремски Карловци–Нови Сад: Стојановић, 2002.)
- BERNABÉ, Alberto, Eugenio R. LUJÁN. *Introducción al griego micénico : Gramática, selección de textos y glosario*. Zaragoza: Prensas Universitarias de Zaragoza, 2006.
- BOISACQ, Émile. *Dictionnaire étymologique de la langue grecque*. Heidelberg: Winter, 1983.
- BOMHARD, Allan. *Reconstructing Proto-Nostratic*. Vol. I-II Leiden–Boston: Brill, 2008.
- BOPP, Franciscus. *Glossarium Sanscritum in quo omnes radices et vocabula usitatissima explicantur et cum vocabulis Graecis, Latinis, Germanicis, Lithuanicis, Slavicis, Celticis comparantur*. Berolini: Dümmler, 1847.
- BORNEMANN, Eduard, Ernst RISCH. *Griechische Grammatik*. Frankfurt: Diesterweg, 1978.
- BOZZONE, Chiara. Initial Yod in Greek and the Etymology of Gk. *hippos* 'horse'. *Proceedings of the 24th Annual UCLA Indo-European Conference*, 1-26. (Eds. St. W. Jamison, C. H. Melchert, B. Vine. Bremen: Hempen, 2013.)
- BRANDENSTEIN, Wilhelm, Manfred MAYRHOFER. *Handbuch des Altpersischen*. Wiesbaden: Harrassowitz, 1964.
- BRIXHE, Claude, Michel LEJEUNE. *Corpus des inscriptions paléo-phrygiennes*. Paris: Recherches sur les civilisations, 1984.

- BRIXHE, Claude. Le phrygien. *Langues indo-européennes*, 165–178. (Ed. Fr. Bader. Paris: Belles Lettres, 1994.)
- BRUGMANN, Karl. *Grundriss der vergleichenden Grammatik der indo-germanischen Sprachen*. Strassburg: Trubner, 1897–1916².
- BUBENÍK, Vít. *The Phonological Interpretation of Ancient Greek : A Pandialectal Analysis*. Toronto–Buffalo–London: University of Toronto Press, 1983.
- BUCK, Carl Darling. *Comparative Grammar of Greek and Latin*. Chicago: University Press, 1933.
- BUCK, Carl Darling. *A Dictionary of Selected Synonyms in the Principal Indo-European Languages : A Contribution to the History of Ideas*. Chicago– London: University Press, 1949.
- BUCK, Carl Darling. *The Greek Dialects*. Chicago: University Press, 1955.
- BURROW, Thomas. *The Sanskrit Language*. London: Faber & Faber, 1973³.
- BYRD, Andrew Miles. *The Indo-European Syllable*. Leiden–Boston: Brill, 2010.
- CAMPBELL, Lyle. *Historical Linguistics : An Introduction*. Edinburgh: University Press, 2004.
- CAMPBELL, Lyle, Mauricio J. MIXCO. *A Glossary of Historical Linguistics*. Edinburgh: University Press, 2007.
- CARDONA, George, Danesh JAIN (edd.). *The Indo-Aryan Languages*. London–New York: Routledge, 2003.
- CGL = *Cambridge Greek Lexicon*. Vol. I–II. Cambridge: University Press, 2021. (Eds. J. Diggle, B. L. Fraser, P. James, O. B. Simkin, A. A. Thompson, S. J. Westripp.)
- CHADWICK, John. *The decipherment of Linear B*. Cambridge: University Press, 1970².
- CHADWICK, John. *The Mycenaean World*. Cambridge: University Press, 1976.
- CHADWICK, John. *Linear B and related scripts*. London, 1987.
- CHADWICK, John, Lydia BAUMBACH. The Mycenaean Vocabulary. *Glotta* 1963:41, 157–271.
- CHANTRAINE, Pierre. *La formation des noms en grec ancien*. Paris: Klincksieck, 1933.
- CHANTRAINE, Pierre. *Grammaire homérique*. T. I–II. Paris: Klincksieck, 1953–58.
- CHANTRAINE, Pierre. *Morphologie historique du grec*. Paris: Klincksieck, 1961.
- CHANTRAINE, Pierre. *Dictionnaire étymologique de la langue grecque : Histoire des mots*. Paris: Klincksieck, 1968–80.
- CHEUNG, Johnny. *Etymological Dictionary of the Iranian Verb*. Leiden: Brill, 2007.
- CHRISTIDIS, Anastassios–Fivos. *A History of Ancient Greek : From the Beginnings to Late Antiquity*. Cambridge: University Press, 2007.
- CIL = *Corpus inscriptionum Latinarum*.

- CLACKSON, James. *The Linguistic Relationship Between Armenian and Greek*. Oxford: Blackwell, 1994.
- CLACKSON, James. *Indo-European Linguistics : An Introduction*. Cambridge: University Press, 2007.
- CLACKSON, James (ed.). *A Companion to the Latin Language*. Oxford: Wiley–Blackwell, 2011.
- CLACKSON, James, Geoffrey HORROCKS. *The Blackwell History of the Latin Language*. Malden: Blackwell: 2007.
- COLLINGE, Neville. *The Laws of Indo-European*. Amsterdam. Benjamins, 1985.
- COLVIN, Stephen. *A Historical Greek Reader : Mycenaean to the Koiné*. Oxford: University Press, 2007.
- COLVIN, Stephen. *A Brief History of Ancient Greek*. Chichester: Wiley–Blackwell, 2014.
- COMRIE, Bernard, Gerville G. CORBETT (edd.). *The Slavonic Languages*. London–New York: Routledge, 1993.
- COMRIE, Bernard, Stephen MATTHEWS, Maria POLINSKY (savj.). *Atlas jezika*. Varaždin: Stanek, 2003. (Prev. O. Škarić.)
- CORBEAU, Alain. *Phonological Root Structure Constraints in Proto-Indo-European*. Leiden: University of Leiden, 2013. (MA Thesis.)
- COX, Claude E. *Armenian Job : Reconstructed Greek Text, Critical Edition of the Armenian with English Translation*. Leuven: Peeters, 2006.
- CROWLEY, Terry. *An Introduction to Historical Linguistics*. Auckland: Oxford University Press, 1997³.
- CUYPERS, Marte, Michiel DE VAAN. *Historische grammatica van het grieks*. I-II. Leiden: 2007. (MS.)
- DEBRUNNER, Albert. *Griechische Wortbildungslehre*. Heidelberg: Winter, 1917.
- DEMIRAJ, Bardhyl. *Albanische Etymologien*. Amsterdam–Atlanta, GA: Rodopi, 1997.
- DERKSEN, Rick. *Etymological Dictionary of the Slavic Inherited Lexicon*. Leiden–Boston: Brill, 2008.
- DERKSEN, Rick. *Baltic Inherited Lexicon*. Leiden–Boston: Brill, 2015.
- DEVINE, A. M., Laurence D. STEPHENS. *The Prosody of Greek Speech*. New York–Oxford, Oxford University Press, 1994.
- DEVOTO, Giacomo. *Storia della lingua di Roma*. Bologna: Cappelli, 1991. (Репринт издања из 1944. Предг. A. L. Prosdocimi.)
- DIVKOVIĆ, Mirko. *Latinsko-hrvatski rječnik za škole*. Zagreb: Kraljevska hrvatsko-slavonsko-dalmatinska zemaljska vlada, 1900⁸.

- DORIA, Mario. *Avviamento allo studio del miceneo : Struttura, problemi e testi*. Roma: Ateneo, 1965.
- DUHOUX, Yves. *Introduction aux dialectes grecs anciens : Problèmes et méthodes, recueil des textes traduits*. Louvain-la-Neuve: Peeters, 1983.
- DUMÉZIL, Georges. *Heur et malheur du guerrier : Aspects mythiques de la fonction guerrière chez les indo-européens*. Paris: Flammarion, 1985.
- EICHNER, Heiner. Anatolisch und Trilaryngalismus. *Die Laryngaltheorie*, 123-151. (Hg. A. Bammesberger. Heidelberg: Winter, 1998.)
- VAN EMDE BOAS, Evert, Albert RIJKSBARON, Luuk HUITINK, Mathieu DE BAKKER. *The Cambridge Grammar of Classical Greek*. Cambridge: University Press, 2019.
- ERNOUT, Alfred. *Recueil de textes latins archaïques*. Paris: Klincksieck, 1973⁴.
- ERNOUT, Alfred, Antoine MEILLET. *Dictionnaire étymologique de la langue latine*. Paris: Klincksieck, 1967⁴.
- ESKES, Pascale. *The Kortlandt Effect*. Leiden: University of Leiden, 2020. (MA Thesis.)
- FILOS, Panagiotis. Proto-Greek and Common Greek. *Encyclopedia of Ancient Greek Language and Linguistics* 3, 175-189. (Ed. G. GIANNAKIS et al. Leiden: Brill, 2014.)
- FORTSON, Benjamin W. *Indo-European Language and Culture: An Introduction*. Oxford: Blackwell, 2005².
- FRISK, Hjalmar. *Griechisches etymologisches Wörterbuch*. Bd. I-III. Heidelberg: Winter, 1960-72.
- GARNIER, Romain. Nouvelles réflexions sur l'effet-Kortlandt. *Glotta* 90:2014, 139-159.
- GEHRING, Augustus. *Index Homericus*. Lipsiae: In aedibus B.G. Teubneri, 1891.
- GELDNER, Karl Friedrich. *Avesta : The Sacred Books of the Parsis*. Stuttgart: Kohlhammer, 1889-96.
- GELDNER, Karl Friedrich. *Der Rig-Veda : Aus dem Sanskrit ins deutsche übersetzt und mit einem laufenden Kommentar versehen*. Bd. I-II. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1951-57.
- GERSCHNER, Robert. *Die Deklination der Nomina bei Plautus*. Heidelberg: Winter, 2002.
- GIANNAKIS, Georgios, Vít BUBENÍK, Emilio CRESPO, Chris GOSTON, Alexandra LIANERI, Silvia LURAGHI, Stephanos MATTHAIOS (eds.). *Encyclopedia of Ancient Greek Language and Linguistics*. Leiden: Brill, 2013-14.
- GIANNAKIS, Georgios, Emilio CRESPO, Panagiotis FILOS (eds.). *Studies in Ancient Greek Dialects : From Central Greece to Black Sea*. Berlin: de Gruyter, 2017.
- GLUHAK, Alemko. *Hrvatski etimološki rječnik*. Zagreb: Cesarec, 1993.

- GODEL, Robert. *An Introduction to the Study of Classical Armenian*. Wiesbaden: Reichert, 1975.
- GORSKI, Oton, Niko MAJNARIĆ. *Grčko-hrvatski rječnik*. Zagreb: 2005⁷. (Prir. M. Sironić.)
- GORTAN, Veljko, Oton GORSKI, Pavao PAUŠ. *Latinska gramatika*. Zagreb: Školska knjiga, 1998¹¹.
- GRASSMANN, Hermann. *Wörterbuch zum Rigveda*. Leipzig: Brockhaus, 1873.
- GREENBERG, Joseph H. *Indo-European and its Closest Relatives : The Eurasiatic Language Family*. Vol. I-II. Stanford: University Press, 2000-02.
- GUARDUCCI, Margherita. *Epigrafia Greca*. Vol. I-IV. Roma: Istituto poligrafico, 1967-78.
- HAAS, Otto. *Die phrygischen Sprachdenkmäler*. Sofia: Académie bulgare des sciences, 1966.
- HAJNAL, Ivo. *Studien zum mykenischen Kasussystem*. Berlin–New York: de Gruyter, 1995.
- HARRIS, Martin, Nigel VINCENT. *The Romance Languages*. London–New York: Routledge, 1988.
- HOCK, Hans Henrich, Brian D. JOSEPH. *Language History, Language Change, and Language Relationship : An Introduction to Historical and Comparative Linguistics*. Berlin: Mouton de Gruyter, 2009².
- HOFFMANN, Karl, Bernhard FORSSMAN. *Avestische Laut- und Flexionslehre*. Innsbruck: Innsbrucker Beiträge zur Sprachwissenschaft, 2004².
- HOKER, J. T. *Linear B : An Introduction*. Bristol: Bristol Classical Press, 1980.
- HORROCKS, Geoffrey. *Greek : A History of the Language and its Speakers*. London: Longman, 1997.
- HÜBSCHMANN, Heinrich. *Armenische Grammatik : Armenische Etymologie*. Leipzig: Breitkopf & Härtel, 1895-97.
- IG = Inscriptiones Graecae.*
- INSLER, Stanley. *The Gāthās of Zarathustra*. Teheran–Liège: Bibliothèque Pahlavi, 1975.
- IVIĆ, Milka. *Pravci u lingvistici*. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1970.
- JAKOB, Anthony. *Metathesis of *-Hu- and *-Hi- in Proto-Indo-European*. Leiden: Leiden University, 2017. (MA Thesis.)
- JAMISON, Stephanie W., Joel P. BRERETON. *The Rigveda : The Earliest Religious Poetry of India*. Oxford: University Press, 2014.
- JEFFERY, L. H. *The Scripts of Archaic Greece*. Oxford: Clarendon, 1961.
- JENSEN, Hans. 1959. *Altarmeniche Grammatik*. Heidelberg: Winter, 1959.

- JOSEPH, Brian D., Richard D. JANDA (eds.). *The Handbook of Historical Linguistics*. Malden: Blackwell, 2003.
- КАРОВИЋ, Mate. *Uvod u indoeuropsku lingvistiku : Pregled jezika i poredbena fonologija*. Zagreb: Matica hrvatska, 2008.
- KELLENS, Jean. *Les noms-racines de l'Avesta*. Wiesbaden: Reichert, 1974.
- KELLENS, Jean. *Le verbe avestique*. Wiesbaden: Reichert, 1984.
- KELLENS, Jean, Eric PIRART. *Les textes vieil-avestiques*. Vol. I-III. Wiesbaden: Reichert, 1988-91.
- KELLENS, Jean. Avestique. *Compendium linguarum Iranicarum*, 32-55. (Hg. R. Schmitt. Wiesbaden: L. Reichert, 1989.)
- KENT, Rolandt G. *Old Persian*. New Haven: American Oriental Society, 1953.
- KLEIN, Jared, Brian D. JOSEPH, Matthias FRITZ (Eds.). *Handbook of Comparative and Historical Indo-European Linguistics*. Vol. I-III. Berlin–Boston: de Gruyter Mouton, 2017-18. (In Cooperation with M. Wenthe.)
- KLINGENSCHMITT, Gert. *Das altarmenische Verbum*: Wiesbaden: Reichert, 1982.
- KLOEKHORST, Alwin. Initial Laryngeals in Anatolian. *Historische Sprachforschung* 119:2006, 17-108.
- KLOEKHORST, Alwin. *Etymological Dictionary of the Hittite Inherited Lexicon*. Leiden–Boston: Brill, 2008a.
- KLOEKHORST, Alwin. Some Indo-Uralic Aspects of Hittite. *Journal of Indo-European Studies* 36:2008b, 88-95.
- KLOEKHORST, Alwin. Weise's Law: Depalatalization of Palatovelars before *r in Sanskrit. *Indogermanistik und Linguistik im Dialog*, 261-270. (Hgg. T. Krisch und T Lindner. Wiesbaden: Reichert, 2011.)
- KLOEKHORST, Alwin. Indo-European Nominal Ablaut Pattern: The Anatolian Evidence. *Indo-European Accent and Ablaut*, 2013, 109-128. (Eds. G. Keydana, P. Widmer, Th. Olander. Copenhagen: Museum Tusulanum, 2013.)
- KLOEKHORST, Alwin. The Anatolian Stop System and the Indo-Hittite Hypothesis. *Journal of Indo-European Studies and Historical Linguistics* 121:2016, 213-247.
- KLOEKHORST, Alwin. Anatolian Evidence Suggests that IE Laryngeals *h₂ and *h₃ were Uvular Stops. *Indo-European Linguistics* 6, 1/2018, 69-94.
- KLOEKHORST, Alwin, Tijmen PRONK. *The Precursors of Proto-Indo-European*. Leiden–Boston: Brill, 2019.
- KÖNIG, Ekkehard, Johan VAN DER AUWERA (edd.). *The Germanic Languages*. London–New York: Routledge, 1994.

- KORN, Agnes. *Metrum und metrische Techniken im Ṛgveda : Streckformen im Trimeter Versen*. Graz: Leykam, 1965.
- KORTLANDT, Frederik H. H. *Armeniaca : Comparative Notes*. Ann Arbor: Caravan, 2003. (With an Appendix on the Historical Phonology of Classical Armenian by R. S. P. Beekes.)
- KORTLANDT, Frederik H. H. *Indo-European Palatovelars Before Resonants in Balto-Slavic*. *Baltica & Balto-Slavica*, 27-32. (Amsterdam–New York: Rodopi, 2009a.) (Изворно штампано у *Recent developments in Historical Phonology*, 237-243. The Hague: Mouton, 1978. Ed. J. Fisiak.)
- KORTLANDT, Frederik H. H. *Remarks on Winter's Law*. *Baltica & Balto-Slavica*, 65-71. (Amsterdam–New York: Rodopi, 2009b.) (Изворно штампано у *Studies in Slavic and General Linguistics* 11:1988, 387-396.)
- KORTLANDT, Frederik H. H. *Winter's Law Again*. *Baltica & Balto-Slavica*, 73-76. (Amsterdam–New York: Rodopi, 2009c.)
- KORTLANDT, Frederik H. H. An Outline of Proto-Indo-European. *Studies in Germanic, Indo-European and Indo-Uralic*, 37-45. (Amsterdam–New York: Rodopi, 2010a.)
- KORTLANDT, Frederik H. H. Indo-Uralic and Altaic. *Studies in Germanic, Indo-European and Indo-Uralic*, 415-418. (Amsterdam–New York: Rodopi, 2010b.)
- KORTLANDT, Frederik H. H. Indo-Uralic and Altaic revisited. *Studies in Germanic, Indo-European and Indo-Uralic*, 419-428. (Amsterdam–New York: Rodopi, 2010c.) (Изворно штампано у *Transeurasian Verbal Morphology in a Comparative Perspective : Genealogy, Contact, Chance*, 153-164. Wiesbaden: Harrassowitz, 2010. Eds. L. Johanson & M. Robbeets.)
- KORTLANDT, Frederik H. H. Indo-Uralic Consonant Gradation. *Studies in Germanic, Indo-European and Indo-Uralic*, 409-414. (Amsterdam–New York: Rodopi, 2010d.) (Изворно штампано у *Etymologie, Entlehnungen und Entwicklungen*, 163-170. Helsinki: Société Néophilologique, 2004. Eds. J. Koivulehto, I. Hyvärinen, P. Kallio, J. Korhonen, L. Kolehmainen.)
- KORTLANDT, Frederik H. H. An Indo-European Substratum in Slavic? *Studies in Germanic, Indo-European and Indo-Uralic*, 409-414. (Amsterdam–New York: Rodopi, 2010e.) (Изворно штампано у *Language in Prehistoric Europe*, 253-260. Heidelberg: Winter, 2003. Eds. Alfred Bammesberger, Theo Vennemann.)
- KORTLANDT, Frederik H. H. PIE Glottalic Stops : The Comparative Evidence. *Studies in Germanic, Indo-European and Indo-Uralic*, 53-65. (Amsterdam–New York: Rodopi, 2010f.) (Изворно штампано у *Folia linguistica historica* 6, 2:1985, 183-201.)

- KORTLANDT, Frederik H. H. General Linguistics and Indo-European Reconstruction. *Studies in Germanic, Indo-European and Indo-Uralic*, 7-20. (Amsterdam–New York: Rodopi, 2010g.) (Изворно штампано у *Rask* 2:1995, 91-109.)
- KORTLANDT, Frederik H. H. Greek Numerals and PIE Glottalic Consonants. *Studies in Germanic, Indo-European and Indo-Uralic*, 105-109. (Amsterdam–New York: Rodopi, 2010h. Изворно штампано у *Münchener Studien zur Sprachwissenschaft* 42:1983, 97-104.)
- KORTLANDT, Frederik H. H. Lachmann's Law Again. *Studies in Germanic, Indo-European and Indo-Uralic*, 121-123. (Amsterdam–New York: Rodopi, 2010i.) (Изворно штампано у *Language Change and Typological Variation* 1:1999, 246-248. Eds. Edgar C. Polomé & Carol F. Justus.)
- KORTLANDT, Frederik H. H. *The Aeolic Optative*. *Studies in Germanic, Indo-European and Indo-Uralic*, 111-116. (Amsterdam–New York: Rodopi, 2010j.) (Изворно штампано у *Rekonstruktion und relative Chronologie*, 235-239. Innsbruck: Innsbrucker Beiträge zur Sprachwissenschaft, 1987. Hgg. R. Beekes, A. Lubotsky, J. Weitenberg.)
- KORTLANDT, Frederik H. H. The Greek 3rd pl. endings. *Studies in Germanic, Indo-European and Indo-Uralic*, 117-120. (Amsterdam–New York: Rodopi, 2010k.) (Изворно штампано у *Münchener Studien zur Sprachwissenschaft* 49:1988, 63-69.)
- KORTLANDT, Frederik H. H. What is Stang's Law? *Baltistica* 52, 1:2017, 73-80.
- KORTLANDT, Frederik H. H. The Disintegration of Indo-European Language Family. *Etymologus*, 267-276. (Hgg. H. Bichmeier, O. Šefčík, R. Sukač. Hamburg: Baar, 2020.)
- KRETSCHMER, Paul, Ernst LOCKER. *Rückläufiges Wörterbuch der griechischen Sprache*. Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht, 1977³.
- KROONEN, Guus. Non-Indo-European Root Nouns in Germanic : Evidence in Support of the Agricultural Substrate Hypothesis. *A Linguistic Map of Prehistoric Northern Europe*, 2012, 239-260. (Eds. R. Grünthal, P. Kallio. Helsinki: Sociétéé finno-ougrienne, 2012.)
- KROONEN, Guus. *Etymological Dictionary of Proto-Germanic*. Leiden–Boston: Brill, 2013.
- KÜHNER, Raphael, Friedrich BLASS. *Ausführliche Grammatik der griechischen Sprache : Elementar- und Formenlehre*. Hannover: Hahnsche Buchhandlung, 1890-92³.
- KÜHNER, Raphael, Bernhard GERTH. *Ausführliche Grammatik der griechischen Sprache : Satzlehre*. Hannover–Leipzig: Hahnsche Buchhandlung, 1898-1904³.
- KÜMMEL, Martin Joachim. *Konsonantenwandel : Bausteine zu einer Typologie des Lautwandels und ihre Konsequenzen für die vergleichende Rekonstruktion*. Wiesbaden: Reichert, 2007.

- KURYŁOWICZ, Jerzy. Quelques problèmes métriques du Rigvéda. *Rocznik Orientalistyczny* 4:1926-28, 196-218.
- KURYŁOWICZ, Jerzy. *ø* indo-européen et *h* hittite. *Symbolae grammaticae in honorem Ioannis Rozwadowski*, 1:1927, 95-104. (Red. W. Taszycki, W. Doroszewski.)
- LAMBERTERIE, Charles de. *Introduction à l'arménien classique*. LALIES 10:1992, 234-289.
- LANMAN, Charles Rockwell. *A Sanskrit Reader*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1963.
- LECOQ, Pierre. *Les inscriptions de la Perse achéménide*. Paris: Gallimard, 1997.
- LEHMANN, Winfred P. The distribution of PIE /r/. *Language* 27:1951, 13-17.
- LEHMANN, Winfred P. *A Reader in Nineteenth-century Historical Indo-European Linguistics*. Bloomington: Indiana University Press, 1967.
- LEHMANN, Winfred P. *Historical Linguistics*. London: Routledge, 1992³.
- LEJEUNE, Michel. *Phonétique historique du mycénien et du grec ancien*. Paris: Klincksieck, 1987.
- LIGORIO, Orsat, Alexander LUBOTSKY. Phrygian. *Handbook of Comparative and Historical Indo-European Linguistics* 3, 1816-1831. (Eds. J. Klein, B. Joseph, M. Fritz. Berlin–Boston: De Gruyter Mouton, 2018.) (Изворно штампано као: ЛИГОРИО, Орсат, Александр ЛУБОЦКИЙ. Фригийский язык. *Языки мира : Реликтовые индоевропейские языки Передней и Центральной Азии*, 180-195. Red. A. A. Кибрик. Москва: Academia, 2013.)
- LINDEMAN, Fredrik Otto. La loi de Sievers et le début de mot en indo-européen. *Norsk Tidsskrift for Sprogvidenskap* 20:1965, 38-108.
- LIPP = DUNKEL, George E. *Lexikon der indogermanischen Partikeln und Pronominalstämme*. Bd. I-II. Heidelberg: Winter, 2014.
- LIV = RIX, Helmut. (Hg.). *Lexikon der indogermanischen Verben : Die Wurzeln und ihre Primärstammbildungen*. Wiesbaden: Reichert, 2001².
- LSJ = *A Greek-English Lexicon*. Oxford, 1996⁹. (Edd. H. G. LIDDELL & R. SCOTT. Revised by H. S. Jones.)
- LUBOTSKY, Alexander. Against a PIE phoneme *a. *The Sound of Indo-European*, 53-66. (Ed. Th. Vennemann. Berlin–New York: de Gruyter, 1989.)
- LUBOTSKY, Alexander. La loi de Brugmann et *H₃e. *La reconstruction des laryngales*, 129-136. (Éd. J. Kellens. Paris: Belles Lettres, 1990.)
- LUBOTSKY, Alexander. Reflexes of Intervocalic Laryngeals in Sanskrit. *Kuryłowicz Memorial Volume* 1, 213-233. (Ed. W. Smoczyński. Cracow: Universitas, 1995.)

- LUBOTSKY, Alexander. *A Ṛgvedic Word Concordance*. New Haven: American Oriental Society, 1997.
- LUBOTSKY, Alexander. *The Indo-Iranian Substratum. Early Contacts between Uralic and Indo-European : Linguistic and Archaeological Considerations*, 301-317. (Eds. C. Carpelan, A. Parpola, P. Koskikallio. Helsinki: Société finno-ougrienne, 2001.)
- LUBOTSKY, Alexander. [Приказ KORN 1998.] *Kratylos* 49:2004, 181.
- LUBOTSKY, Alexander. Sanskrit *-na-* Participles and the Glottalic Theory. *Verba Docenti*, 232-235. (Ed. A. Nussbaum. Ann Arbor–New York: Beech Stave, 2007.)
- LUBOTSKY, Alexander. The origin of Sanskrit Roots of the Type *sīv-* 'to sew', *dīv-* 'to play dice', with an Appendix on Vedic *i-*Perfected. *Proceedings of the 22nd Annual UCLA Indo-European Conference*, 105-126. (Eds. St. W. Jamison, H. C. Melchert, B. Vine. Bremen: Hempen, 2011.)
- LUBOTSKY, Alexander, M DE VAAN. Old Persian. *Languages from the World of the Bible*, 194-208. (Ed. H. Gzella. Boston–Berlin: de Gruyter, 2011.)
- LUPAŞ, Liana. *Phonologie du grec attique*. The Hague–Paris: Mouton, 1972.
- MACDONELL, Arthur A. *Vedic Grammar*. Strassburg: Trübner, 1910.
- MACDONELL, Arthur A. *A Vedic Grammar for Students*. Oxford: University Press, 1916.
- MACDONELL, Arthur A. *A Sanskrit Grammar for Students*. Oxford: University Press, 1927.
- MALLORY, James. *In Search of the Indo-Europeans : Language, Archaeology and Myth*. London: Thames & Hudson, 1989. (Prev. R. Matasović. MALLORY, J. *Indoeuropļani – zagonetka njihova podrijetla : Jezik, arheologija, mit*. Zagreb: Školska knjiga, 2006.)
- MALLORY, James P., Douglas Q. ADAMS (eds.). *The Encyclopaedia of Indo-European Culture*. London: Fitzroy Dearborn, 1997.
- MALLORY, James P., Douglas Q. ADAMS. *The Oxford Introduction to Proto-Indo-European and the Proto-Indo-European World*. Oxford: University Press, 2006.
- MARTÍNEZ GARCÍA, Javier, Michiel DE VAAN. *Introducción al avéstico*. Madrid: Ediciones Clásicas, 2001. (Trans. R. Sandell. MARTÍNEZ GARCÍA, Javier, Michiel DE VAAN. *Introduction to Avestan*. Leiden–Boston: Brill, 2014.)
- MARTIROSYAN, Hrach. *Etymological Dictionary of the Armenian Inherited Lexicon*. Leiden–Boston: Brill, 2010.
- MATASOVIĆ, Ranko. *Etymological Dictionary of Proto-Celtic*. Leiden–Boston: Brill, 2009.
- MATASOVIĆ, Ranko. *Kratka poredbenopovijesna gramatika latinskog jezika*. Zagreb: Matica hrvatska, 2010².
- MATASOVIĆ, Ranko. *Uvod u poredbenu lingvistiku*. Zagreb: Matica hrvatska, 2001.

- MATASOVIĆ, Ranko. *Lingvistička povijest Europe*. Zagreb: Matica hrvatska, 2016a.
- MATASOVIĆ, Ranko. *A Grammatical Sketch of Classical Armenian*. Zagreb: 2016b. (MS.)
- MATZINGER, Joachim. *Untersuchungen zum altarmenischen Nomen : Die Flexion des Substantivs*. Dettelbach: Röhl, 2005.
- MAYRHOFER, Manfred. *Kurzgefaßtes etymologisches Wörterbuch des Altindischen : A Concise Etymological Sanskrit Dictionary*. Bd. I-IV. Heidelberg: Winter-Universitätsverlag, 1956-80.
- MAYRHOFER, Manfred. *Sanskrit-Grammatik mit sprachvergleichenden Erläuterung*. Berlin: de Gruyter, 1978. (Prev. A. Loma. MAJRHOFFER, M. *Sanskritska gramatika sa poredbenim objašnjenjima*. Sremski Karlovci–Novi Sad: Stojanović, 2002.)
- MAYRHOFER, Manfred. *Indogermanische Grammatik : Lautlehre*. Bd. I. Heidelberg: Winter, 1986.
- MAYRHOFER, Manfred. *Etymologisches Wörterbuch des Altindoarischen*. Bd. I-III. Heidelberg: Winter, 1986-2001.
- MAYRHOFER, Manfred. Die Fortsetzung der indogermanischen Laryngale im Indogermanischen. Wien: Österreichische Akademie der Wissenschaften, 2005.
- MEIER-BRÜGGER, Michael. *Griechische Sprachwissenschaft*. Berlin: de Gruyter, 1992.
- MEILLET, Antoine. De quelques difficultés de la théorie des gutturales indo-européennes. *Mémoires de la Société de Linguistique de Paris* 8:1894, 277-304.
- MEILLET, Antoine. *Grammaire du vieux perse*. Paris: Masionneuve, 1915.
- MEILLET, Antoine. *Esquisse d'une grammaire comparée de l'armenien classique*. Vienna: Mékhitharistes, 1936².
- MEILLET, Antoine. *Introduction a l'étude comparative des langues indo-européennes*. Paris: Hachette, 1937⁸. (Prev. B. Drenovac. MEJE, A. *Uvod u uporedno proučavanje indoevropskih jezika*. Beograd: Naučna knjiga, 1965.)
- MEILLET, Antoine. *Aperçu d'une histoire de la langue grecque*. Paris: Klincksieck, 1965⁷. (Avec bibliographie mise à jour et complétée par O. Masson.)
- MEILLET, Antoine. *Esquisse d'une histoire de la langue latine*. Paris: Klincksieck, 1966⁷.
- MEILLET, Antoine, Joseph VENDRYES. *Traité de grammaire comparée des langues classiques*. Paris: Champion: 1979⁵.
- MEILLET, Antoine, Marcel COHEN (éd.). *Les langues du monde*. Paris: Champion, 1924.
- MEISER, Gerhard. *Historische Laut- und Formenlehre der lateinischen Sprache*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1998.
- MEISSNER, Torsten. *S-stem Nouns and Adjectives in Greek and Proto-Indo-European : A Diachronic Study in Word Formation*. Oxford: University Press, 2006.

- MEISSNER, Torsten, Olga TRIBULATIO. Nominal Composition in Mycenaean Greek. *Transactions of the Philological Society* 100:2002, 289–330.
- MELENA, José L. *Textos griegos micénicos comentados*. Vitoria-Gasteiz: Eusko Legebiltzarra–Parlamento Vasco, 2001.
- MÉNDEZ DOSUNA, Julián. Ancient Macedonian as a Greek Dialect : A Critical Survey on Recent Work. *Ancient Macedonia : Language, History, Culture*, 133–145. (Ed. G. K. Giannakis. Thessaloniki: Centre for the Greek Language, 2012.)
- MILLER, D. Garry. *Ancient Greek Dialects and Early Authors : Introduction to the Dialect Mixture in Homer, with Notes on Lyric and Herodotus*. Boston–Berlin: de Gruyter, 2014.
- MONIER-WILLIAMS, Monier. *A Sanskrit-English Dictionary : Etymologically and Philologically Arranged with Special Reference to Cognate Indo-European Languages*. Oxford: Clarendon, 1899.
- MONNA, Maria C. *The Gathas of Zarathustra*. Amsterdam: Rodopi, 1978.
- MONTANARI, Franco. *The Brill Dictionary of Ancient Greek*. Leiden–Boston: Brill, 2015.
- MORPURGO, Anna. *Mycenaeae Graecitatis Lexicon*. Romae: Athenaeum, 1963.
- MORPURGO DAVIES, Anna. The Greek Notion of Dialect. *Verbum* 10:1987, 7–28.
- MORPURGO DAVIES, Anna. *History of Linguistics : Nineteenth-Century Linguistics*. Vol. IV. London–New York: Longman, 1998. (Ed. Giulio Lepschy.)
- MORPURGO DAVIES, Anna M., Yves DUHOUX. *A Companion to Linear B*. Louvain-la-Neuve, 2008.
- MORRIS, Ian, Barry POWELL (eds.). *A New Companion to Homer*. Leiden–New York–Köln: Brill, 1997.
- MUSIĆ, August, Niko MAJNARIĆ. *Gramatika grčkog jezika*. Zagreb: Školska knjiga, 2001¹⁵.
- NIL = WODTKO, Dagmar, Britta IRSLINGER, Carolin SCHNEIDER. *Nomina im indogermanischen Lexikon*. Heidelberg: Winter, 2008.
- OBRADOR CURSACH, Bartomeu. On the Place of Phrygian among the Indo-European Languages. *Jornal of Language Relationship* 17, 3:2019, 233–245.
- OBRADOR CURSACH, Bartomeu. *The Phrygian Language*. Leiden–Boston: Brill, 2020.
- OLD = *Oxford Latin Dictionary*. Oxford: University Press, 1968.
- OLSEN, Birgit Anette. *The Noun in Biblical Armenian : Origin and Word-formation, with Special Emphasis on the Indo-European Heritage*. Berlin: de Gruyter, 1999.
- OREL, Vladimir. *Albanian Etymological Dictionary*. Leiden–Boston–Köln: Brill, 1998.
- PALMER, Leonard R. *The Interpretation of Mycenaean Greek Texts*. Oxford: Clarendon, 1963.

- PALMER, Leonard R. *The Latin Language*. London: Faber & Faber, 1961.
- PALMER, Leonard R. *The Greek Language*. London–Boston: Faber & Faber, 1980.
- TE PASKE, Rogier J. M. *A 'Lengthy' Problem : Toward an Explanation of the PIE Long Vowels*. Leiden: University of Leiden, 2018. (MA Thesis.)
- PEDERSEN, Holger. *The Discovery of Language : Linguistic Science in the Nineteenth Century*. Bloomington: Indiana University Press, 1962. (Transl. by J. W. Spargo.)
- PETERS, Martin. *Untersuchungen zur Vertretung der indogermanischen Laryngale im Griechischen*. Wien: Österreichische Akademie der Wissenschaften, 1980.
- PINAULT, Georges-Jean. A Neglected Phonetic Law : The Reduction of the Indo-European Laryngeals in Internal Syllables before Yod. *Papers from the 5th International Conference on Historical Linguistics*, 265–272. (Ed. A. Ahlqvist. Amsterdam: J. Benjamins, 1982.)
- POCETTI, Paolo, Diego POLI, Carlo SANTINI. *Una storia della lingua latina : Formazione, usi, comunicazione*. Roma: Carocci, 1999.
- POKORNY, Julius. *Indogermanisches etymologisches Wörterbuch*. Bern–München: Francke, 1959.
- PROBERT, Philomen. *A New Short Guide to the Accentuation of Ancient Greek*. Oxford: University Press, 2003.
- PROBERT, Philomen. *Ancient Greek Accentuation : Synchronic Patterns, Frequency Effects, and Prehistory*. Oxford: University Press, 2006.
- PROBERT, Philomen. Phonology. *A Companion to the Ancient Greek Language*, 2010, 85–103. (B. BAKKER 2010 rope.)
- PRONK, Tijmen. The 'Saussure Effect' in Indo-European Languages Other Than Greek. *Journal of Indo-European Studies* 39, 1/2:2011, 176–193.
- PRONK, Tijmen. Stang's Law in Baltic, Greek and Indo-Iranian. *Baltistica* 51, 1:2016, 18–35.
- PRONK, Tijmen. Proto-Indo-European *a. *Indo-European Linguistics* 7:2019, 122–163.
- PUHVEL, Jaan (ed.). *Myth and Law Among the Indo-Europeans*. Los Angeles: University of California, 1970.
- PUHVEL, Jaan. *Hittite Etymological Dictionary*. Vol. 1–. Berlin–New York: Mouton de Gruyter, 1984–.
- PUHVEL, Jaan. *Comparative Mythology*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1987. (Прев. Ј. Лома. ПУХВЕЛ, Јан. *Успоредна митологија*. Сремски Карловци–Нови Сад: Стојановић, 2010.)
- REICHELTL, Hans. *Awestisches Elementarbuch*. Heidelberg: C. Winter's Universitätsbuchhandlung, 1909.

- RENOU, Louis. *Grammaire de la langue védique*. Paris–Lyon: IAC, 1952.
- REPANŠEK, Luka. *Berilo vedske proze : Vedic prose reader*. Ljubljana: Znanstvena založba filozofske fakultete, 2017.
- RISCH, Ernst. *Wortbildung der homerischen Sprache*. Berlin–New York: de Gruyter, 1974².
- RIX, Helmut. *Historische Grammatik des Griechischen*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1976.
- ROBINS, Robert H. *A Short History of Linguistics*. London: Longman, 1967.
- RUIJGH, C. J. Sur la date de la création de l'alphabet grec. *Mnemosyne* 51:998, 658–687.
- RUPPEL, Antonia M. *The Cambridge Introduction to Sanskrit*. Cambridge: University Press, 2017.
- SAUSSURE, Ferdinand de. D' ὠμίλυσις à Τριπτόλεμος. Remarques étymologiques. *Mélanges Nicole: Recueil de memoires de philologie classique et d'archeologie offerts Jules Nicole a l'occasion du XXXe anniversaire de son professorat*, 503–514. Genève, 1905.
- SCHINDLER, Joachim. Notizen zum Sieversschen Gesetz. *Die Sprache* 23:1977b, 56–65.
- SCHMITT, Rüdiger. *Dichtung und Dichtersprache in indogermanischer Zeit*. Wiesbaden: Harrassowitz, 1967.
- SCHMITT, Rüdiger. *Einführung in die griechischen Dialekte*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1977a. (Prev. S. Šćepanović. ŠMIT, Rüdiger. *Uvod u grčke dijalekte*. Sremski Karlovci–Novi Sad: Stojanović, 2005.)
- SCHMITT, Rüdiger. *Grammatik des klassisch-Armenischen*. Innsbruck: Innsbrucker Beiträge zur Sprachwissenschaft, 1981.
- SCHMITT, Rüdiger (Hg.). *Compendium linguarum Iranicarum*. Wiesbaden: Reichert, 1989a.
- SCHMITT, Rüdiger. Altpersisch. *Compendium linguarum Iranicarum*, 56–85. (Hg. R. Schmitt. Wiesbaden: Reichert, 1989b.)
- SCHMITT, Rüdiger. *The Bistun Inscriptions of Darius the Great : Old Persian Text*. London: School of Oriental and African Studies, 1991.
- SCHMITT, Rüdiger. *Die altpersischen Inschriften der Achaimeniden : Editio minor mit deutscher Überbsetzung*. Wiesbaden: Reichert, 2009.
- SCHMITT, Rüdiger. *Wörterbuch der altpersischen Königsinschriften*. Wiesbaden: Reichert, 2014.
- SCHRADER, Otto, Alfons NEHRING. *Reallexikon der indogermanischen Altertumskunde*. Vol. I–II. Berlin–Leipzig: de Gruyter, 1923–29.

- SCHRIJVER, Peter. *The Reflexes of the Proto-Indo-European Laryngeals in Latin*. Amsterdam: Rodopi, 1991.
- SCHRIJVER, Peter. Non-Indo-European Surviving in Ireland in the First Millennium AD. *Ériu* 51:2000, 95-99.
- SCHRIJVER, Peter. More on Non-Indo-European Surviving in Ireland in the First Millennium AD. *Ériu* 51:2005, 137-144.
- SCHWYZER, Eduard. *Griechische Grammatik : Lautlehre, Wortbildung, Flexion*. München: Beck, 1939.
- SCHWYZER, Eduard, Albert DEBRUNNER. *Griechische Grammatik : Syntax und syntaktische Stilistik*. München: Beck, 1950.
- SEEBOLD, Elmar. *Das System der idg. Halbvokale*. Heidelberg: Winter, 1972.
- SEG = *Supplementum epigraphicum Graecum*.
- SENC, Stjepan. *Grčko-hrvatski rječnik za škole*. Zagreb: Kraljevska hrvatsko-slavonsko-dalmatinska zemaljska vlada, 1910³.
- SEUREN, Peter. *Western linguistics : An Historical Introduction*. Oxford: Blackwell, 1998.
- SIHLER, Andrew L. *New Comparative Grammar of Greek and Latin*. New York–Oxford: Oxford University Press, 1995.
- SIMEON, Rikard (ur.). *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva*. Sv. I-II. Zagreb: Matica hrvatska, 1969.
- SKJÆRVØ, Prods Oktor. *An Introduction to Young Avestan*. WWW: 2003.
- SKJÆRVØ, Prods Oktor. *Old Avestan Primer*. WWW: 2006.
- SMYTH, Herbert W. *A Greek Grammar for Colleges*. New York–Cincinnati–Chicago–Boston–Atlanta: American Book Company, 1920.
- SOLTA, Georg R. *Die Stellung des Armenischen im Kreise der indogermanischen Sprachen*. Wien: Mékhitharistes, 1960.
- SOWA, Wojciech. *Studien zum Phrygischen*. Göttingen: Cuvillier, 2008.
- SNELL, Bruno et al. *Lexikon des frühgriechischen Epos*. Göttingen, 1955-.
- STANG, Christian. Indo-européen *gʷōm, *d(i)ēm. *Symbolae linguisticae in honorem Georgii Kuryłowicz*, 292-296. (Wrocław-Warszawa-Kraków: Zakład Narodowy Ossolińskich, 1965.)
- STENZLER, Adolf. Friedrich. *Elementarbuch der Sanskrit-Sprache*. Giessen: Topelmann, 1915. (Prev. K. Krnic. STENZLER, Adolf. *Sanskrska početnica*. Zagreb: Nebo na zemlji, 1997.)
- SZEMERÉNYI, Oswald. *Introduction to Indo-European Linguistics*. Oxford–New York: Oxford University Press, 1999.

- ŠKILJAN, Dubravko. *Pogled u lingvistiku*. Zagreb: Školska knjiga, 1985².
- ŠORGO, Aljoša. *Historical Grammar of Phrygian*. Leiden: University of Leiden, ускоро. (PhD Thesis.)
- THREATTE, Leslie. *The Grammar of Attic Inscriptions*. Vol. I-II. Berlin–New York: de Gruyter, 1980–96.
- THUMB, Albert. *Handbuch des Sanskrit : Eine Einführung in das sprachwissenschaftliche Studium des Altindischen*. Bd. I-II. Heidelberg: C. Winter's Universitätsbuchhandlung, 1905.
- THUMB, Albert. *Handbuch der griechischen Dialekte*. Heidelberg: Winter, 1909.
- TLL = *Thesaurus linguae Latinae*.
- TRASK, R. Lawrence, Robert MCCOLL MILLAR. *Trask's Historical Linguistics*. London: Arnold, 2007².
- UHLENBECK, C. C. *A Manual of Sanskrit Phonetics*. London: Luzac & Co., 1898.
- UNTERMANN, Jürgen. *Wörterbuch des Oskisch-Umbrischen*. Heidelberg: Winter, 2000.
- DE VAAN, Michiel. *The Avestan Vowels*. Amsterdam–New York: Rodopi, 2003.
- DE VAAN, Michiel. *Etymological Dictionary of Latin and the Other Italic Languages*. Leiden: Brill, 2008.
- VAUX, Bert. *The Phonology of Armenian*. Oxford: Clarendon, 1998.
- VEITCH, William. *Greek Verbs, Irregular and Defective*. Oxford: Clarendon, 1888.
- VENDRYES, Joseph. *Traité d'accentuation grecque*. Paris: Klincksieck, 1938.
- VENTRIS, Michael, John CHADWICK. *Documents in Mycenaean Greek*. Cambridge: University Press, 1973².
- VINE, Brent. *Studies in Archaic Latin Inscriptions*. Innsbruck: Institut für Sprachwissenschaft der Universität Innsbruck, 1993.
- VINE, Brent. Grassmann's Law. *Encyclopedia of Ancient Greek Language and Linguistics* 2, 26sq. (Ed. G. GIANNAKIS et al. Leiden–Boston: Brill, 2014.)
- WAANDERS, Frederik M. J. *An Analytic Study of Mycenaean Compounds : Structure, Types*. Pisa–Roma: Serra, 2008.
- WACHTER, Rudolf. *Altlateinische Inschriften : Sprachliche und epigraphische Untersuchungen zu den Dokumenten bis etwa 150 v. Chr.* Bern: Lang, 1987.
- WACKERNAGEL, Jacob, Albert DEBRUNNER. *Altindische Grammatik*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1896–.
- WALDE, Alois, Johann Baptist HOFMANN. *Lateinisches etymologisches Wörterbuch*. Heidelberg: Winter, 1938–54.

- WATKINS, Calvert. *How to Kill a Dragon : Aspects of Indo-European Poetics*. New York–Oxford: Oxford University Press, 1995.
- WEISS, Michael. *Outline of the Historical and Comparative Grammar of Latin*. Ann Arbor–New York: Beech Stave, 2009.
- WEST, Martin L. Homer's Meter. *A New Companion to Homer*, 1997, 218–238.
- WEST, Martin L. *Indo-European Poetry and Myth*. Oxford: University Press, 2007.
- WEST, Martin L. *Old Avestan Syntax and Stylistics : With an Edition of the Texts*. Berlin–Boston: de Gruyter, 2011.
- WHITNEY, William Dwight. *The Roots, Verb Forms, and Primary Derivatives of the Sanskrit Language*. Leipzig: Breitkopf & Härtel, 1885.
- WHITNEY, William Dwight. *A Sanskrit Grammar : Including Both the Classical Language, and the Older Dialects, of Veda and Brahmana*. Leipzig: Breitkopf & Härtel, 1896.
- WILI, Andreas. *Origins of the Greek Verb*. Cambridge: University Press, 2018.
- WINDUHR, Gernot (ed.). *The Iranian Languages*. London–New York: Routledge, 2009.

САЈТОВИ И АПЛИКАЦИЈЕ СА ИНТЕРНЕТА

Academia.edu, Share Research.

<<https://www.academia.edu>>

Aleksandar Loma, Homepage.

<<https://aleksandarloma.com>>

Alwin Kloekhorst, Homepage.

<<https://kloekhorst.nl>>

Attikos, Ancient Greek Reader.

<<https://apps.apple.com/hr/app/attikos/id522497233>>

Avestan Digital Archive, Search Engine for Manuscripts.

<<https://ada.geschkult.fu-berlin.de>>

Cologne Digital Sanskrit Dictionaries.

<<https://www.sanskrit-lexicon.uni-koeln.de>>

Dāmos, Database of Mycenaean at Oslo.

<<https://damos.hf.uio.no>>

DIEUS, Društvo indoeuropeista u Srbiji.

<<https://www.dieus.rs>>

Frederik Kortlandt, Homepage.

<<https://kortlandt.nl>>

Glottothèque, Ancient Indo-European Grammars online.

<<https://spw.uni-goettingen.de/projects/aig/index.html>>

Indo-European Lexicon.

<<https://lrc.la.utexas.edu/lex>>

Indogermanische Gesellschaft.

<<https://www.indogermanistik.org>>

IPA Phonetics.

<<https://apps.apple.com/us/app/ipa-phonetics/id869642260>>

Leiden Indo-European Etymological Dictionary Series.

<<https://brill.com/view/serial/IEED?language=en>>

Leiden Summer School in Languages and Linguistics.

<<https://www.universiteitleiden.nl/en/education/study-programmes/summer-schools/summer-school-in-languages-and-linguistics>>

LiBER, Linear B Electronic Resources.

<<http://liber.isma.cnr.it/cgi-bin/home.cgi>>

Livius.org, Articles on Ancient History.

<<https://www.livius.org>>

Loeb Classical Library.

<<https://www.loebclassics.com/authors>>

Logeion.

<<https://apps.apple.com/us/app/loggeion/id727860177>>

Orsat Ligorio, Homepage.

<<https://ligor.io>>

Papyri.

<<http://papyri.info>>

Perseus Digital Library.

<<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/>>

POxy, Oxyrhynchus Online.

<<http://www.papyrology.ox.ac.uk/POxy/>>

Ranko Matasović, Homepage.

<<https://mudrac.ffzg.hr/~rmatasov/glavna.html>>

Rig-Veda Parallel Editions Search.

<<https://meluhha.com/rv/>>

Robert S. P. Beekes, Memorial Website.

<<https://www.robertbeekes.nl>>

Roots of Europe, Language, Culture, and Migrations.

<<https://rootsofeurope.ku.dk/english/>>

Searchable Greek Inscriptions, a Scholarly Tool in Progress.

<<https://inscriptions.packhum.org>>

Supplementum Epigraphicum Graecum.

<<https://referenceworks.brillonline.com/browse/supplementum-epigraphicum-graecum>>

The Sanskrit Heritage Site.

<<https://sanskrit.inria.fr>>

Titus, Thesaurus Indogermanischer Text- und Sprachmaterialien.

<<http://titus.fkidg1.uni-frankfurt.de/framee.htm?/index.htm>>

Thesaurus linguae Graecae, A Digital Library of Greek Literature.

<<http://stephanus.tlg.uci.edu>>

Thesaurus linguae Latinae.

<<https://publikationen.badw.de/de/thesaurus/lemmata>>

The Tower of Babel, Evolution of Human Language Project.

<<https://starling.rinet.ru/program.php?lan=en>>

Tijmen Pronk, Homepage.

<<https://www.tijmenpronk.nl/>>

Vanished Voices, The Indo-European Phrase Book.

<<https://apps.apple.com/us/app/vanished-voices/id1501664168>>

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

811.14'02'342(075.8)

811.1/.2(075.8)

81-115(075.8)

ЛИГОРИО, Орсат, 1985-

Праисторија грчког језика : приручник историјске и компаративне граматике грчког језика са уводом у индоевропску лингвистику.

Књ. 1 / Орсат Лигорио. - Београд : Универзитет, Филозофски факултет, 2022 (Београд : Службени гласник). – XVI, 651 стр. : илустр. ; 26 cm

Тираж 50. – Етимолошки рјечник примјера: стр. 358-506. – Појмовник историјске фонемике и фонетике: стр. 599-623. - Напомене и библиографске референце уз текст. – Препоручено штиво: стр. 624-629. – Библиографија: стр. 630-648. – Регистри. – Садржај с насл. стр.: Увод у индоевропску лингвистику ; Фонемика и фонетика индоевропског прајезика ; Компаративна и историјска фонетика грчког језика I ; Исход појединачних праиндоевропских гласова ; Етимолошки рјечник примјера ; Индекси ријечи ; Појмовник историјске фонемике и фонетике ; Препоручено штиво ; Библиографија.

ISBN 978-86-6427-215-5

а) Грчки језик – Фонетика б) Индоевропски језици в) Компаративна лингвистика

COBISS.SR-ID 69957641

Треба нарочито нагласити да ова монографија, иако у поднаслову оквалификована као приручник, заправо доноси много више од приручника намењеног студентима класичних наука, више и од напредног штива за студенте виших академских нивоа. Својим свестраним приступом, солидним теоријским основама и узорном методологијом, те прегледношћу у излагању материје, уз детаљну документованост изнетих тврдњи и изванредно богату библиографију (која укључује и линкове на драгоцене дигитализоване изворе на интернету), она може – и свакако ће бити – од неизмерне користи студентима и компаративно усмереним лингвистима свих струка.

(Из рецензије др Јасне Влајић-Поповић.)

[Ова к]њига ће свакако добро послужити својој основној дидактичкој сврси, као уџбеник за студенте класичних наука, али може бити занимљива и ширем кругу читалаца. Између осталог, у њој смо први пут на српском језику добили компетентан и сувисао преглед савремених усмерења у индоевропској компаративној лингвистици: ларингалне и глоталне теорије.

(Из рецензије проф. др Александра Ломе.)

Књига је чврсто утемељена у теоријском и у методолошком погледу и сведочи о ауторовом изврсном познавању историје грчког језика и индоевропеистике, те о одличној упућености у одговарајућу литературу, како ону која припада класичним изворима сазнања у датим областима (почев од Ф. Боба, оснивача компаративне граматике и лингвистике), тако и у бројне рецентне студије и монографије. На добробит читаоца, сложена материја тумачи се питким стилем, илустрована грађа представљена је прегледно и систематично, а обимни *Етимолошки рјечник примјера* структуриран је концизно и јасно.

(Из рецензије проф. др Јасмине Грковић-Мејџор.)

Универзитет у Београду
Филозофски факултет

1838

